

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Duke University Libraries

AN LEABHAR MUIMHNEACH

COIMISIÚN LÁIMHSCRÍBHINNÍ NA hÉIREANN

AN
LEABHAR MUIMHNEACH
MARAON LE
SUIM AGUISÍNÍ

TADHG Ó DONNCHADHA, D.Litt.,

Ollamh le Gaedhilg, Coláiste Ollscoile, Corcaigh,

DO CHUIR I N-EAGAR

ARNA CHUR AMACH
D'OIFIG DÍOLTA FOILLSEACHÁIN RIALTAIS
3-4 SRÁID AN CHOLÁISTE
BAILE ÁTHA CLIATH.

Luach 30/-

ΤΙΟΜΝΑΙΜ

ΑΝ ΣΑΟΤΑΡ ΣΟ ΎΘΟΙΝ ΜΙΛΕ ΝΕΙΛΛ, ΎΟΝ ΤΕ, ΒΛΙΑΘΑΝΤΑ
ΡΑΘΑ Ο ΣΟΙΝ, ΤΟ ΜΥΣΚΑΙΛ ΜΟ ΣΥΜΙ Ι ΎΤΑΙΣΤΕ ΔΡ ΣΟΝ
ΣΤΑΙΡ ΝΑ ΗΕΙΡΕΑΝΝ.

AN CLÁR EÓLAIS

RÉAMHRÁDH . . . . . xi.

AN LEABHAR MUIMHNEACH.

I. Sé Aoise an Domhain	I
II. Cruthughadh Ádhaimh agus Ébha	6
III. Cruthughadh Neimhe agus Talmhan	10
IV. Iomarmhas Ádhaimh	13
V. Ó Ádhamh go Naoi	19
VI. Ó Iapheth go Míle Easpáine	27
VII. Teacht Cloinne Míleadh go hÉirinn	32
VIII. Craobhscaoileadh Sleachta Éibhir	41
IX. Ó Oilill Ólom go Cormac Cas	53
X. Ríoghradh Dhál gCais	68
XI. Ríoghradh Tuadhmhumhan	86
XII. Feidhlimidh mac Criomhthainn	95
XIII. Lorcán	104
XIV. Cinnéidigh	122
XV. Craobhscaoileadh Sleachta Eoghain	129
XVI. Do Chloinn Oiliolla Flainn Bhig	135
XVII. Corc mac Luighdheach	138
XVIII. Sliocht Nad Fraoich	142
XIX. Sliocht Oiliolla mic Nad Fraoich	145
XX. Sliocht Feidhlimthe mic Aonghusa	146
XXI. Sliocht Fáilbhe Flainn	149
XXII. Craobhscaoileadh Cloinne Carrthaigh	150
XXIII. Craobhscaoileadh Muinntire Ceallacháin	160
XXIV. Craobhscaoileadh Muinntire Shúilleabháin	163
XXV. Uí Eachach Mumhan	168
XXVI. Craobhscaoileadh Sleachta Diarmada mic Seaáin Uí Mhathghamhna	189
XXVII. Craobhscaoileadh Sleachta Céin	193
XXVIII. Craobhscaoileadh Shíol gConchubhair Chor- comruadh	195
XXIX. Craobhscaoileadh Cloinne Conchubhair mhic Eoghain Fhinn Í Chaoimh	198
XXX. Geinealaigh	201
XXXI. Geinealach Mheg Cárthaigh Mhóir	202
XXXII. Geinealach Sleachta Dúna Goill	207
XXXIII. Geinealach Iarla Chloinne Cárthaigh	208
XXXIV. Geinealach Sleachta Diarmada	208

XXXV.	Geinealach Cloinne Cárthaigh Tuaithe na Dromann	209
XXXVI.	Sliocht Eoghain Bhuid Mhainge	209
XXXVII.	Sliocht Chluana Maoláin	209
XXXVIII.	Sliocht Mhuigh Fhlaithimh	210
XXXIX.	Sliocht Donnchadha Láidir	210
	XL. Geinealach Cloinne Domhnaill Ruaidh	210
	XLI. Geinealach Mhic Fíngin na Ceithrinne	210
	XLII. Geinealach Mheic Donnchadha Ealla	211
	XLIII. Sliocht Chormaic na dTonn	211
	XLIV. Geinealach Chloinne Cárthaigh Cairbreach	211
	XLV. Geinealach Sleachta Cormaic Dhuinn	212
	XLVI. Sliocht Diarmada Reamhair	212
	XLVII. Clann Cárthaigh Chlocháin	212
XLVIII.	Geinealach Chloinne Taidhg Aighleann	213
	XLIX. Sliocht Donnchadha Carthainn	213
	L. Geinealach Chloinne Domhnaill Fhinn	213
	LI. Geinealach Chloinne Thaidhg Ruaidh na Scairte	214
	LII. Geinealach Mhic Amhlaoibh	214
	LIII. Geinealach Í Cheallacháin	216
	LIV. Sliocht Diarmada mic Taidhg Ruaidh	216
	LV. Sliocht Cathaoir mic Taidhg Ruaidh	216
	LVI. Sliocht Meic Raith mic Conchubhair Laighnigh	217
	LVII. Sliocht Donnchadha an Oileáin	217
LVIII.	Geinealach Í Ríordáin	217
	LIX. Geinealach Í Shúilleabháin Mhóir	218
	LX. Sliocht MheicRaith	219
	LXI. Geinealach Í Shúilleabháin Bhéarra	219
	LXII. Geinealach Í Shúilleabháin Mhaoil	219
LXIII.	Geinealach Meic Giolla MoChuda	220
	LXIV. Geinealach Cloinne Labhráis	220
	LXV. Geinealach Í Chuill	220
	LXVI. Geinealach I Chaoimh	221
	LXVII. Sliocht Ghleanna an Phréacháin	221
LXVIII.	Geinealach Í Dhonnchadha Locha Léin	222
	LXIX. Geinealach Í Dhonnchadha an Ghleanna	222
	LXX. Cinéal Aodha Uarghairg	223
	LXXI. Geinealach Í Mhathghamhna Fhinn	223
	LXXII. Geinealach Sleachta Cille na Gluaire	225
LXXIII.	Geinealach Sleachta Dhiarmada mic Seáin	225
	LXXIV. Geinealach Í Mhathghamhna Aoibh Floinn Lua	227
	LXXV. Geinealach Cloinne Fíngin	228
	LXXVI. Geinealach Í Mhathghamhna Chairbreach	228
LXXVII.	Geinealach Chloinne Conchubhair	229
LXXVIII.	Geinealach na Cloinne Ruaidhe	229
LXXIX.	Geinealach Í Mhuircheartaigh	230

LXXX.	Geinealach	Í Dhonnabháin	230
LXXXI.	Geinealach	Í Choileáin Chairbrigh	231
LXXXII.	Geinealach	Mhormhair Leamhna	232
LXXXIII.	Geinealach	Í Bhriain	233
LXXXIV.	Geinealach	Barúin Inse Í Chuinn	238
LXXXV.	Geinealach	Sleachta Domhnaill Mhóir Í Bhriain	238
LXXXVI.	Geinealach	Shíol mBriain na gCumrach	238
LXXXVII.	Geinealach	Shíol mBriain Chairrge Ó gCoinneall	238
LXXXVIII.	Sliocht na	gCeall agus Ghleanna Caoin	239
LXXXIX.	Sliocht	Ghleanna Caoin	239
XC.	Geinealach	Síl mBriain Aradh	239
XCI.	Geinealach	Mhic Taidhg Glae	240
XCII.	Geinealach	Mhic Mathghamhna Chorca Bhaiscinn	240
XCIII.	Sliocht	Bhriain Óig	240
XCIV.	Sliocht	Mhathghamhna Maoil	241
XCV.	Geinealach	Chorca Bhaiscinn Iartharach	241
XCVI.	Sliocht	Daingin an Fhile	241
XCVII.	Geinealach	Mheic Muirchertaigh Mic Mathghamhna	241
XCVIII.	Geinealach	Mhic Briain Ó gCuanach	242
XCIX.	Geinealach	Síl mBriain Eatharlaigh C. Geinealach Í Chinnéidigh	242
CI.	Geinealach	Mhic ConMara	243
CII.	Geinealach	I Dhéaghaidh	243
CIII.	Geinealach	MheicRaith	243
CIV.	Geinealach	Mheic Cochláin	244
CV.	Geinealach	Mic ConRaoi	244
CVI.	Geinealach	Í Chuinn	245
CVII.	Geinealach	Mhic Fhlannchadha	245
CVIII.	Sliocht	Aodha mic Domhnaill mic Raighne	246
CIX.	Geinealach	Í Chearbhaill	247
CX.	Geinealach	Í Mheachair	247
CXI.	Geinealach	I Eadhra	248
CXII.	Geinealach	Í Ghadhra	249
CXIII.	Geinealach	Mheic Aonghusa	250
CXIV.	Geinealach	Mic Artáin	251
CXV.	Geinealach	Í Chonchubhair Chiarraighe	252
CXVI.	Sliocht	Achaidh na gCrann	253
CXVII.	Geinealach	Í Mhainín	254
CXVIII.	Geinealach	Í Chonchubhair Chorcarnuadh	254
CXIX.	Geinealach	Í Lochlainn	255
CXX.	Geinealach	Í Néill	256
CXXI.	Geinealach	Mhic Suibhne Fánad	259
CXXII.	Geinealach	Mhic Suibhne na dTuath	259
CXXIII.	Geinealach	Mhic Suibhne Tíre Bádhaime	259
CXXIV.	Geinealach	Í MhaoilSheachlainn	260

CXXV.	Geinealach	Í MhaoilMhuaidh	. . .	260
CXXVI.	Geinealach	Meic Eochagáin	. . .	261
CXXVII.	Geinealach	Meic Amhalngaidh Chalraighe	. . .	261
CXXIX.	Geinealach	Í Dhomhnaill	. . .	262
CXXX.	Geinealach	Í Dhálaigh Mhín Aradh	. . .	263
CXXXII.	Geinealach	Í Chonchubhair Ruaidh	. . .	264
CXXXIII.	Geinealach	Í Chruadhlaoidh	. . .	266
CXXXIV.	Geinealach	Í Shechnasaigh	. . .	266
CXXXV.	Geinealach	Mhic Samhairle .i. Iarla Anntuim	. . .	268
CXXXVI.	Geinealach	MhégUidlír	. . .	268
CXXXVII.	Geinealach	Í Cheallaigh	. . .	269
CXXXVIII.	Geinealach	Dáil Riada Alban	. . .	271
CXXXIX.	Geinealach	Mhic Murchadha	. . .	272
CXL.	Geinealach	Mhic Giolla Phádraig	. . .	274
CXLI.	Geinealach	Í MhaoilRiain	. . .	275
CXLII.	Geinealach	Í Dhuibhir	. . .	276
CXLIII.	Geinealach	Ríogh Alban	. . .	278
CXLIV.	Geinealach	Í Fháilbhe	. . .	278
CXLV.	Geinealach	Í Chuiric	. . .	279
CXLVI.	Geinealach	Í Eidirsgéoil Mhóir	. . .	280
CXLVII.	Geinealach	Í Eidirsgéoil Óig	. . .	281
CXLVIII.	Geinealach	Í Eidirsgéoil Bhéarra	. . .	281
CXLIX.	Geinealach	Í Chobhthaig	. . .	281
CL.	Geinealach	Í Laoghaire	. . .	282
CLI.	Geinealach	Í Bháire	. . .	282
CLII.	Geinealach	Mhic Ailín	. . .	283
CLIII.	Geinealach	Iarla Barrach	. . .	284
CLIV.	Geinealach	Bharraigh Óig	. . .	284
CLV.	Geinealach	an Bharraigh Mhóir	. . .	285
CLVI.	Geinealach	Sliocht Leasa Cearbhaill	. . .	285
CLVII.	Geinealach	Craobhscaoileadh Gearaltach	. . .	286
CLVIII.	Geinealach	Sliocht Sheáin Challaine	. . .	286
CLIX.	Geinealach	Iarla Chille Dara	. . .	288
CLX.	Geinealach	an Ridire Fhinn	. . .	288
CLXI.	Geinealach	Tigherna na Claonghlaise	. . .	289
CLXII.	Geinealach	Ridire an Ghleanna	. . .	289
CLXIII.	Geinealach	Sliocht Bhaile an Fheirtéara	. . .	289
CLXIV.	Geinealach	Sleachta Bhaile an Áird	. . .	289
CLXV.	Geinealach	Sliocht Bhaile na Martra	. . .	290
CLXVI.	Geinealach	Sir Seón ó Chluain	. . .	290
CLXVII.	Geinealach	Fear Bhaile Í Chrionáin	. . .	290
CLXVIII.	Geinealach	Iarla Urmhumhan	. . .	290
CLXIX.	Geinealach	Tigherna Mhóta Goiréad	. . .	291
CLXX.	Geinealach	Tighearna na Cathrach	. . .	291
CLXXI.	Geinealach	Iarla Chloinne Riocaird	. . .	291
CLXXII.	Geinealach	Barúin Chaisleáin Í Chonaing	. . .	292
CLXXIII.	Geinealach	An tAicéadach	. . .	292
CLXXIV.	Geinealach	Mac an Mhíleadh	. . .	292
CLXXV.	Geinealach	An Seódhach	. . .	292

AGUISÍN I.

Craobhscaoileadh Seanchais Dáil gCais	293
Réim Ríoghraidhe Dhál gCais iar gCreideamh	321
Craobhscaoileadh Cloinne Briain Bhóroimhe	325

AGUISÍN II.

Blogh de Sheanchus Sfol mBriain	332
Geinealach Iarla Tuadhmhúmhán	336
Sliocht Bhriain Bhóroimhe	339
Sfol mBriain Chairrge Ó gConaill	346
Sliocht Bhriain Ruaidh (Aradh)	352
Sliocht Donnchadha mic Briain Bhóroimhe	354
Geinealach Mhic Bhriain Ó gCuanach	367
Geinealach Diarmada Bric Í Bhriain	373
Geinealach Fir Inis Díomáin	374
Geinealach Sleachta Bhéil Átha an Chomhraic	376
Geinealach Iarla Inse Uí Chuinn	377
Geinealach Sir Éadbhaird Í Bhriain, Léime an Eich	379
Geinealach Síol mBriain na gCeall agus Ghleanna Caoin	380
Geinealach Taidhg Glac	381
Geinealach Í Bhriain na gCluainte	383
Geinealach Sleachta Domhnaill Chonnachtaigh	385
Tug damh h'Aire (Eoghau Mac Craith cct.)	387

AGUISÍN III.

Ríoghradh Mumhan	399
Do Rígaib Caissil inso síis	408
Caiseal Cathair Chlann Mogha (Seaán Ó Dubhagán cct.)	412

AGUISÍN IV.

Geinealach Iarla Cloinne Carrthaigh	426
Gabhluhadh Cloinne Carrthaigh Musgraighe	428
Craobhscaoileadh Cloinne Carrthaigh	429
Craobhscaoileadh Cloinne Carthaigh Ealla	432
Faisnéis agus Forchoiméad Glún agus Seanchusa ar Ríoghraidh Muscraighe	432

INDEXES.

Log-ainmneacha	435
Daon-ainmneacha	454
Línte Tosaigh na Filidheachta	526
Addenda et Corrígenda	529

AN LEABHAR MUIMHNEACH

RÉAMHRÁDH.

A AINM.

An Leabhar Muimhneach mar atá i gcló againn annso ní fuláir a admháil 'na thaobh nách téx seannda é san chruth 'na bhfuil sé againn anois. Na láimhscríbhinní is tábhachtaighe dá bhfuil againn don eagar so bainid siad le tosach an ochtmhadh aois déag. Mar sin féin is follus on téx gur sliocht seanleabhair éigin é, leabhar atá cailhte, muna bhfuil i bhfolach i n-áit éigin. Dob 'é tuairim Eoghain Uí Chomhraidhe go raibh cóib de ar pháir i gColláiste San Isiodóir san Róimh.¹

Maidir leis an ainm is amhlaidh a leanaimídne Ó Comhraidhe nuair a thugann sé "An Leabhar Muimhneach" mar ainm ar an téx iomlán. Insna láimhscríbhinní féin tugtar "An Leabhar Muimhneach" ar an gcuid den téx ón chunntas ar Eoghan Mór² go dtí deireadh na ngeinealach Muimhneach.³

Ag tagairt don téx so féin deir Ó Comhraidhe⁴:

"The *Book of Munster* is an independent compilation, but of uncertain date, as we happen to have no ancient copy of it; but as its leading points are to be found in the Books of Leinster, Ballymote, and Lecain, we may believe that they must have taken their abstracts from this ancient book in its original form. There are two copies of it on paper in the Royal Irish Academy, both made at the beginning of the last (i. e. 18) century, but neither of them giving us any account of the originals from which they were transcribed.

"The book (as is usual in all the very ancient compilations of this kind) begins with a record of the creation (taken, of course, from the Book of Genesis) and this merely

---

¹ MSS. Mat., lch. 238.

² lch. 129.

³ lch. 292.

⁴ MSS. Mat., lch. 237.

for the purpose of carrying down the pedigrees of the sons of Noah, and particularly of Japhet, from whom the Milesians of Erin descend.

“The history of the Eberians, or southern branch of the Milesian line, is then carried down from *Eber* to Brian Boroimhe and the time of the battle of Clontarf.”

Ón tuairisc sin is follus gur chreid Ó Comhraidhe go raibh seanleabhar ann, agus gur cuid, ar a laighead dá shliocht an téx so, agus bhéidir, mórán de théxaibh eile; agus gur as an seanleabhar Muimhneach san do tairngeadh seanchas na Mumhan mar atá sé insna seanleabhraibh againn fós, cuirimís i gcás Leabhar Bhaile an Mhóta, agus an Leabhar Laighneach, agus Leabhar Leacáin. Is dá dhruim sin a thug Ó Comhraidhe “an Leabhar Muimhneach” ar an Téx so. San láimhscríbhinn N (23 N 30) mar a bhfuil an téx so, maraon leis an Leabhar Oiris, agus cuid de Leabhar na gCeart, isé ainm atá air ná “an Seanchadha Muimhneach.” Acht do leanamair Ó Comhraidhe, ag tabhairt “An Leabhar Muimhneach” mar ainm air.

Is ceist anois cadíad an dá leabhar go ndéineann Ó Comhraidhe tagairt dóibh thuas. Isé mo thuairim gurab iad 23 E 26 (E), agus 23 Q 4 (Q) iad. Isiad san an dá chóib is sine a thugann an cnuasach ar fad dúinn. Tá a fhios againn gurbh eol d’Ó Chomhraidhe iad, mar tá nótaí fána láimh féin ionnta araon. Ní misde a rádh annso go bhfuil iarracht de dhearmhad ar Ó Chomhraidhe san tuairisc thuas. Deir sé go leantar de shliocht Éibhir anuas go dtí Brian Bóroimhe agus aimsir Chath Cluana Tarbh. Ní leantar, mar scuirthear de sheanchus Dáil gCais ag Mathghamhain, dearbhráthair Bhriain, agus níl aon trácht ann ar Chluain Tarbh.

Isé fírinne an scéil, dar linne, go bhfuil againn san chorpús so dhá thráchtas bhunúsacha arna gcur as diaidh a chéile; an chéad tráchtas ag tosnú le cruthú an domhain, agus ag teacht anuas go Naoi, agus ó Naoi go dtí Míle Easpáine, agus síol Éibhir uaidh sin anuas go dtí Oilill Ólom, agus seanchas Dháil gCais uaidh sin anuas go dtí Mathghamhain mac Cinnéidigh. Dob fhéidir Seanchas Dáil gCais do thabhairt ar an gcuid sin. Agus an dara tráchtas ag tosnú le hEoghan Mór, mac Oiliolla Óluim, ag léiriú seanchais na nEoghanacht, a ngabhlú óna chéile, agus geinealaigh a bpríomhaicmí. Do féadfaidhe Seanchas na nEoghanacht

do thabhairt air sin, cé gur de sin amháin a goirthear An Leabhar Muimhneach insna láimhscríbhinní, leathsmuigh de H. 1. 7 (H).

Déineann an dá thrachtas san dá chuid neamhspleádhcha nádúrtha dhen tsaothar go léir, is cuma pé aca bhíodar ar dhamhna sheanleabhair éigin, nó nách rabhadar. Ag Oilill Ólom a scaraid na hEoghanachta agus Dál gCais ó chéile. San téx so, ámh, leantar de sheanchas Dáil gCais ó Chormac Cas, mac Oiliolla Óluim anuas go dtí Mathghamhain, dearbhráthair Bhriain Bhóroimhe, agus annsan filltear arís ar Eoghan Mhór, mhac Oiliolla Óluim do chraobhscaoileadh sheanchais na nEoghanacht. Comhartha é sin gur dhá thráchtas ar leithligh a bhí ionnta ó thosach. Tá an méid sin soilléir go leór.

Fiafraighmís anois cia tháinig agus a chuir an dá thráchtas san le chéile go ndearna téx amháin díobh? Níl dá eolus againn acht an méid a thugann Ristead Tuiber, scríbhneóir 23 E 26. Tá saghas Réamhrádh i mbrollach an leabhair sin,⁵ díreach roimh an téx so againne, agus ní fuláir nó is don téx so a thagrann sé. Is cosmhail gurbhé Ristead Tuiber féin do cheap é, ar shon nach féidir bheith deimhin 'na thaobh, toisc gan a ainm do bheith leis, agus go mbeadh súil le hainm dhuine ón chainnt féin. Seo cuid de :

“Go deimhin ní raibhe cúram ar m'aigeadh ba mó [ná] an leabhar so do sgríobhadh (le cian d'aimsir) ar lorg Domhnaill amhra Uí Dhuinnín agus Taidhg mhic Dáire; do bhríogh go measuim a bheith barántamhail fóirleathan tar éis na deise sin.”

Cadé an brígh is féidir a bhaint as an gcainnt sin? An méid seo: Ristead Tuiber, nó duine éigin roimhe, do chuir an téx le chéile as dhá théx eile, ceann aca ó lámh Dhomhnaill Uí Dhuinnín agus an ceann eile ó Thadhg mhac Dáire mhic Bruaideadha. Tá a fhios againn gurbh iad Muinntear Dhuinnín dob ollmhain le seanchas do Mhac Carrthaigh; agus gurbh ollmhain le seanchas do Dhál gCais Clann Bhruaideadha. Ní misde a mheas, da réir sin, gur ó Thadhg mhac Dáire tháinig cuid Dáil gCais den tseanchus so, agus cuid na nEoghanacht ó Dhomhnall Ó Dhuinnín.

¹ E, lch. 2a.

Is ceist anois ciaca Ristead Tuibear, nó duine éigin roimhe, do chuir an dá théx le chéile ar dtúis. Mar adubhramair cheana, níl againn, taobh amuigh de N, acht dá chóib den téx iomlán .i. E agus Q. Is sine E ná Q, acht, mar thaispeánann a malairt ráidhteachais, is sothuigsionna nách as E do tairngeadh Q. Agus ósé an téx céadna atá aca araon ní fuláir a mheas gur sliocht leabhair amháin (abraimís X) iad araon, agus go raibh a leithéid de leabhar ann roimh 1717, an bhliadhain nur scríobhadh E; agus, dá réir sin nach é Ristead Tuibear do chéadchuir an cnuasach le chéile, ar shon go mb'fhéidir go dtuigfeadh duine ón gcainnt tuas gurbh é. Níl aon Tuairisc ar X anois. Ar aonchuma, ní fhacamair aon chairt is sine ná E go bhféadfaihe X do thabhairt uirthi. Níl breith anois ar lámhshaothar Dhomhaill Uí Dhuinnín, ná Thaidhg mhic Dáire, mhic Bruaidealha, bíodh gurabé a saothar san, nó a shliocht, a bhí ag Ristead Tuibear le linn E do scríobhadh dhó.

Tugann san an stair siar go dtí aimsear na beirte sin. Rugadh Tadhg mac Dáire⁶ san bhliadhain 1570, agus do marbhadh é 1652. A chaitheamh le faille do rin saighdiuir de mhuintir Chromaill, adeirtheas.

Measaimíd gurab ionann Domhnall Ó Duinnín seo agus an Domhnall Ó Duinnín⁷ do scríbh Stowe A. iv. 1 san Royal Irish Academy. San bhliadhain 1627 do scríobhadh an leabhar san i gCorcaigh. Chímíd, mar sin, gur combhairsirigh gurbh eadh Domhnall Ó Duinnín úd agus Tadhg mac Dáire. Do bhí Tadhg 'na ollamh le seanchas ag Iarla Tuadhnuhan. Mar adubhramair cheana, do bhí Muinntear Dhuinnín mar ollamhain le seanchas ag Mac Carrthaigh, agus cé nach eol dúinn an gradam san do bheith ag Domhnall ní fulair nó bhí breith aige ar eolus agus ar leabhraibh a chinidh féin. Ca bhfios nach duine dhen bheirt sin a chuir an dá thaobh de sheanchus na Munhan le chéile san téx so? Ní féidir a rádh le cruinneas anois. Acht ar aonchuma is féidir dúinn an téx so do lorg siar go dtí an seachtmhadh aois déag, agus fós go dtí an leath tosaigh den aois sin.

Isí an láimhscríbhinn H (H. 1. 7 i gColláiste na Tríó-

⁶ *Vid.* Transactions, Gaelic Society, agus Iomarbhágh na bhFileadh, ITS, XX, *Intro.* lch. ix.

⁷ *Vid.* Plummer Bethadha Naem nóireann, I, *Intro.* lch. xii seq.

nóide) an t-aonáit ina luaidhtear, insna láimhscríbhinní, seanchas Dáil gCais do bheith san Leabhar Muimhneach. Deir an scríbhneóir (Micheál Ó Longáin) gur tharraing sé an seanchas soin “as an Seanleabhar Muimhneach” a bhí an uair sin (1762) i nGleann Ó Ruachtan. Ní fuláir nó is seanleabhar a bhí ann an uair sin; comhartha go raibh an cnuasach le chéile le fada roimh an am soin.

A DHAMHNA.

Tuigimid cheana féin cionnus mar atá an téx so roinnte 'na dhá mhórcuid. Acht taobh amuigh dhe sin, tá comharthaí ar an saothar ghá chur i n-iúl dúinn gur cnuasach fá leith atá ann ón chéad lá. Is féidir an t-iomlán do mhionroinnt 'na ghabhlán de thráchtaisibh do cuireadh i ndiaidh a chéile do réir uird aimsire mar is dual do leabhair seanchais.

(a) Tosnuigheann an cnuasach le “Sé Aoise an Domhain,” mar do thosnuigheadh leabhair sheanchais san Mheadhánaois. An Leabhar Breac, Leabhar Bhaile an Mhóta, Annála Inse Faithlinn, do thosnuigheadar mar sin, cé go bhfuil an tosach ar easnamh ionnta anois. Is eagain linn nach cruinn an comhaireamh aimsire a thugann an Leabhar Muimhneach dúinn ar na haoisibh seo.⁸ Easbaidh eolais, nó easbaidh aireachais ag na scríbhneóirí fé ndeara san, maraon leis an nós a bhí ag scríbhneóirí na Gaedhilge i gcomhnuidhe .i. an rud do bhíodh dá aithscríobhadh aca d'atharrú agus do chur i nGaedhilg a n-aimsire féin.

(b) Tar éis na “Sé hAoise” d'áireamh tosnuightheair le Cruthú an Domhain, agus innistear scéal Ádhaimh is Éabha agus mar do ruagadh iad a Parrthas (Caib. II, III, IV). Cuid de stair Leabhair Genesis é sin. Ní fuláir a admháil nach cunntas mion do-gheibhtear ar na neithibh sin.⁹ Níl ann acht scrabhadh. Ní raibh gábhadh le stáir fhada staire as an mBíobla rud dob eól do chách go raibh

⁸ Féach cunntas ar an gcomhaireamh so san *Codex Palatino-Vaticans*, 239, seq.

⁹ Cunntaisí is cruinne le fagháil, L.Bhaile an Móta, Facs. Ich. 11a seq.: do. 15 seq.: L. Breac 109a; *vid* Codex Palatino-Vaticanus, Todd Lecture Series III, mar a bhfuil mórán tuairiscí ar an seanchailleóireacht agus ar chomhaireamh na nAos; do scéal Ádhaimh féachtar fós tosach Saltair na Rann.

léigheadh aige. Mar sin féin tá cuid de innste fá dhó ann, cuir i gcás lch. 9, an t-alt deireanach, agus lch. 16, agá bhun. Is dócha gur cuid iasachta den stair bhunúsaigh Caib. II, nó, cuid den chaibidil sin go háirithe.

(c) Tosach annso ar an seanchas féin le hÁdhamh is a chlann. San chéad roinn gheibhmíd áireamh ar shliocht Ádhaimh anuas go dtí an Díle. An Bíobla is ughdar don stair go dtí so. Bhí an stair sin le fagháil coitcheanta san Mheadhánaois mar bhrollach dona mórchnuasaibh seanchais. Nós a bhí ann. Dar linn, isé Saltar na Rann¹⁰ an ceann is sine, agus an ceann is tábhachtaighe san Ghaedhilg.

(d) Tar éis na díleann leantar de chloinn Naoi, agus de shliocht Japhet go réimdhíreach anuas go dtí Míle Easpáine, sinsear na nGaedheal a tháinig go hÉirinn. Fágthar an Bíobla annsan, agus leantar den stair mar dob eól d'ár sinsir féin í. Tá cumntas ann ar imtheachtaibh Cloinne Míleadh san Éigipt, san Scithia, &c., go dtí gur chuireadar fútha san Spáin. Leagan éigin den Leabhar Gabhála is bun leis an stair sin, do réir dheallraimh. Ní misde é chur i gcoimhneas leis an gcumntas a thugann Céitinn air.¹¹ Agus mar sholaoid ar an gcuma 'na gcuirtí agusíní leis an dtéx ní misde a áireamh mar innistear i láimhscríbhinn amháin¹² cionnus mar do bhí an dara Scota pósta ag Mílidh, is gur uaithi do hainmnigheadh Gleann Scoithín i n-aice le Sliabh Mis i gCiarraighe. Cuirthear leis an seanchas soin an chuma 'nar tháingadar clann Míleadh go hÉirinn agus mar do bhuahdadar an tír, agus mar do roinneadar eatorra í.

(e) Is annso¹³ a thosnuigheann an seanchas ar Éirinn féin. Tá áireamh ann ar na ríghthibh a tháinig ar shliocht Éibhir, anuas go dtí Oilill Ólom, agus a fuair ceannas na Mumhan, agus cuid aca 'na n-ardríghthibh. Réidhtigheann an chuid seo den téx lesna tuairiscí céadna i seanleabhraibh seanchais; agus tá a lán de, focal ar fhocal,

¹⁰ Féachtar fós L. Bhaile an Mhóta, agus an L. Breac, *loc. cit.*

¹¹ Forus Feasa, I.T.S. II, lch. 2 *seq.* An cumntas atá ag Ga, is ionann é, an fhaid a théigheann sé, agus an Leabhar Gabhála (M. Ó Cléirigh), do chuir Eoin Mac Néill agus an tOllamh Mac Alastair i gcló.

¹² i. Q, a shíolruigh ó thuaisceart Cho Chiarraighe.

¹³ lch. 41.

do réir Chéitinn. Pé aca ar baineadh na tuairiscí sin a Céitinn, nó an amhlaidh a thagaid araon o sheantéx éigin, is deacair a radh fós. Acht is eest le réidhteach é.

Isé is dóichighe ná fuil san téx, go dtí so, aeht iarracht ar sheanchas na tíre do cheangal de sheanehus an Bhíobla, d'fhonn uaisleacht agus ughdarás agus sinsearaeht do sholáthar dúinn féin. Aeht an túisee a thagaimíd go hOílill Ólom, táimíd i ré na geairtí—cairtí de shlaghas éigin—agus i ré na seanscéalaigheachta, an rud ba ehomh-garaighe do “stair choitcheanta” dá raibh ag ár sinsir pháganta, agus a tháinig anuas ehuglainne tré bhéal-oideas agus tré serifhinn. Is féidir a rádh, agus a bheag nó a mhór den fhúinne do bheith leis, ná fuil san téx go dtí so aeht sórd réamhrádh don tseanchas ar fad.

(f) Is annso,¹⁴ do réir dheallraimh, atá tosach ar an chuid den tseanchas a shóluigh ó Thadhg mhac Dáire, má's inchreidte faisnéis leabhair Ristead Tuibear. Seanchas Dáil gCais agus Tuadhmhumhan atá ann go sonn-rádhach. Tosnuighthear le Eoghan Mór, athair Oiliolla Óluim, agus tugthar an líne ríoghda uaidli sin anuas go dtí Mathghamhain, mac Cinnéidigh .i. dearbhráthair Bhriain Bhóroimhe.¹⁵ Stadann an tuairisc, d'urchar náeh mór, san áit sin; comhartha, dar linne, gur um an dtaea san do euireadh le ehéile ar dtúis é.

Ní hé ár dtuairimh féin gurbli é Tadhg mac Dáire do ehéadehúir an tráchtas so le chéile. Is follus go leór ón ehainnt féin gur sine é 'ná an seachtmhadh aois déag. Ní áirimhmíd an prós atá ann, mar, na daoine do bhíodh ag aithscríobhadh seanleabhar Gaedhilge ba ghnáth leó “nuadhchant” ar fhoelaibh cruaidhe agus ar ehainnteanna seannda. Chun na fírinne do rádh ní hannamh a dhéinidís fuirse-fairse den téx d'iarraidh mhíniú ar neithibh ná tuigidís. Agus nuair a bheadh an obair sin ar siubhal, ó ghlúin go glúin, ar feadh mórán aimsire, badh dheacair an sinsear d'aithint ina shlioht. Ní raibh bac air sin san phrós.

Ní mar sin don fhilidheacht. Toisc na riaghlacha a bhaineann léi sin níorbh fhéidir an t-atharrúchán do chleachtadh uirthi mar do déintí ar an bprós; agus ar an adhbhar

¹⁴ lch. 53.

¹⁵ lch. 127.

san níorbh fhuláir a choimeád innti na seanleagain chainnte mar do ceapadh ar dtúis iad. Ní dócha gur mar sin a thárla i gcomhnuidhe, acht is féidir a rádh gur lugha go mór an t-atharrú do ghaibh an fhilidheacht 'ná mar thárla dhon phrós. Uime sin is fearr an fhilidheacht 'ná an próis mar fhiadhnais ar aois téx.

Seadh, ag breithniú na filidheachta dhúinn, mar atá san tráchtas so, tugaimid fé ndeara ann neithe a nochtann dúinn go dtéigheann sé siar go dtí an dara aois déag, mura dtéigheann sí thairis sin. Le linn na haoise sin, adeirthear, a bhí na scoileanna filidheachta, ag leigean ar ceal a lán de ghnéithibh ársaidhe na duanaireachta, agus ag claidhe le deisiúchán agus le líomhadh ar líon áirithe dena gnéithibh sin, mar atá an Deibhidhe, agus na gnáthrannaigheachta, agus na Séadnadh.

Tá ar iarraidh annso an lorg ar sháirdheisiúchán mar do-gheibhmíd é i saothar na scol ón dara aois déag ale. Cuirimís i gcás dá shiollabh de bhreis ar an "airdrinn," agus an ceann "guilbneach," táid siad coitcheanta annso; agus is comhartha aoise iad araon, ar shon go bhfaghtar iad i gcairtíbh is déidheannaighe 'ná an dara aois déag.

I measc seanghnéithe duanaireachta san tráchtas so ní misde a áireamh:

1. *Flaith Fer Corb*, lch. 74. Isé is aiste dhó "Suirghe Mall," nó "Anair Rionnaird" .i. 2 ($3^1 + 3^1$). Tá gach comhartha ársaidheachta ar an dán soin, fiú amháin Conchlann idir urmhór dena rannaibh.

2. *Aonghus amhra an rí*, lch. 77, .i. 2 ($5^1 + 5^1$), nó "Trian Rannaigheachta Móire."

3. *Colmán Cluana*, lch. 90; "rosc" go bhfuil blas na seanndachta air.

4. *Bennacht Choimhdhed Cumhachtaigh*, lch. 91, .i. 2 ($7^3 + 5^1$), nó "Cró Cumaisc idir Casbhairdne agus Leathrannaigheacht Mhór."

5. *Lachtna mac Cuirc*, lch. 100, .i. 2 ($4^1 + 4^1$), nó "Trian Rannaigheachta Móire."

6. *Mac Cuileannáin costadhach*, lch. 112, solaoid eile ar "Chró Chumaisc idir Casbhairdne agus Leathrannaigheacht Mhór."

Déinimís áireamh anois ar bheagán den ársaidheacht chainnte san bhfilidheacht so. Ní hamhlaidh is mian linn a dhearbhu gur Seanghaedhilg na solaoídí seo, acht a rádh gur comharthaí aoise dhon téx iad, agus gur tearc a leithéid san bhfilidheacht do ceapadh ón dara aois déag anuas.

- Lch. 46 : ishé adibh digh lois.
 „ 47 : dus-farraidh giolla Alban.
 „ 63 : ad-fia éiric Eoghain Mhóir.
 „ 68 : fir a fuinidh robdar fornuid.
 „ 70 : Laighin gin go dtaod da thigh
           tig a gcáin go rígh Caisil.
 „ 73 : ro-gaoth Oilill.
           ro-alt Cet.
           gin go bhfuair rodu-sásaigh.
 „ 75 : a toigh thoich foil an flaithe.
 „ 81 : in carn fil i Lodain lán.
 „ 88 : bésa fo mhéla, a Chonaill.
 „ 92 : A Choimdhe rod-chomhailter
           an ad-bheir mo bhél.
 „ 100 : ro-bé ós gach droing.

Ní beag an méid sin anois. Tuigfear ósna solaoídibh sin go bhfuil aos maith ag an bhfilidheacht san tráchtas so, i n-aindeoin a ndearna na scríbhneoirí d'atharrú uirthi. Má tá an fhilidheacht ar an gcuma soin is deacair gan a mheas gur comhaos di an scéalaigheacht a bhaineann léi agus a mhínigheann í, acht go raibh cead a gcinn ag na scríbhneoiribh ar an bprós, agus gur thoirmeasc an fhilidheacht iad ar dhul thar fóir léi féin.

Tabharfaidh an léightheóir fé ndeara gurab é Flann mac Lonáin is ughdar dá lán den fhilidheacht soin. Fuair seisean bás san bhliadhain 918. Dob fhéidir gurbh é sin ughdar an tráchtas seo anuas go dtí Cinnéidigh; agus tar éis a bháis sin gur chuir duine éigin eile leis an beagán atá ann ar Mhathghamhain. Níl aon deimhniú air sin, ámh.

Rud eile; an tráchtas so, agus an Leabhar Oiris,¹⁶ agus Cogadh Gaedheal re Gallaibh, bainid siad go léir le stair Dháil gCais, agus tá sort ceangail ghenerálta aimsire

¹⁶Ériu, I, 74.

eatortha. Is dócha nách misde a mheas go bhfuil againn ionntasan sreath d'aistibh a bhí i n-aon leabhar amháin ar dtús, leabhar do shíolruigh ón aimsir 'na raibh Dál gCais go tréan i nÉirinn, nó go sonnrádhach, iarsma den aithbheodhchant ar an léigheann dúthchasach a thárla le linn Bhriain Bhóroimhe do bheith i gceannas, agus fós tar éis lae Chluana Tarbh, nuair a bhí briste ar threise na Lochlannach, agus muinntear na hÉireann tar éis a n-eagla súd do chur díobh. Deirthear gurbh é Mac Liag, file Bhriain, do scríbh Cogadh Gaedheal re Gallaibh. Dob fhéidir fós gurbh é an fear céadna dob ughdar don tráchtas so againne. Acht cá fearr bheith leis? Níl ann acht tuairim. Níl aon deimhin againn ar ughdar dó nása shia siar 'ná Tadhg mac Dáire, acht gurab eol dúinn ón chainnt gur sine an téx féin 'ná an seachtmhadh aois déag.

(g) Seanchas Tuadmhumhan .i. seanchas sleachta Cormaic Cais a bhí againn go dtí so. Tosnuightear anois¹⁷ ar sheanchus sleachta Eoghain, mhic Oilliolla Óluim, an sliocht is mó thug do ríghthibh do Cha'siol. Mar bhrollach don téx atá an cunntas ar Eoghan féin, dearbhráthair don Chormac Cas gurab uaidh do shíolruigh Dál gCais. Ó Eoghan so tháinig na hEoghanachta uile. Tá craobhscaoileadh ann ar gach sliocht díobh san, mar atá Muinntear Shúilleabháin, Muinntear Chárthaigh, Muinntear Chaoimh, Muinntear Cheallachain, Muinntear Amhlaoibh, Muinntear Mhuircheartaigh, Muinntear Dhonnchadha, Muinntear Mhathghamhna, &c.

Isé is dóichighe gurab é an chuid seo den téx maraon lena chothrom dena Geinealachaibh a cuirthear i leith Domhnaill Uí Dhuinnín i leabhar Ristead Tuibear. Agus tá deallramh leis sin. Ní fhágann san, ámh, gurbh é Domhnall féin do cheap é. Isé rud ba chosmhala do bheith ann 'ná an leabhar seanchais, nó cuid de, a bhí agá shinsir roimhe; agus do bheadh an seanchas céadna le fagháil san tsean "Leabhar Muimhneach" gan amhras. Ní dhearna Domhnall acht cur leis an eolus a bhí ann, agus é thabhairt anuas go dtí a aimsir féin. Tá comharthaí ar an gcainnt, go mór mór i dtosach an tráchtas seo, dá chur i n-úil dúinn gur sine go mór é 'ná lár an tseachtmhadh aois déag. San chraobhscaoileadh ar Uíbh Eachach Mumhan

¹⁷ lch. 129.

ní bhfaighmíd an gnáthsheanchas i bprós mar atá ar na haicmíbh eile. Cuirthear ina ionad Duan Chatháin, mar tugthar air, mar a bhfuil seanchas ar ghabhlú Chinéil Laoghaire, .i. taobh amháin d'Uíbh Eachach, anuas go dtí 1320, an bhliadhain nur ceapadh é. Tá san ag neartú leis an dtuairim gur tré Mhuinntir Dhuinnín a tháinig an roinn seo de théx ár leabhair.

I ndiaidh an tsoláthair do shliocht Eoghain, iseadh thagann craobhscaoileadh Uí Chearbhaill¹⁸ de shliocht Thaidhg, mhic Céin, mhic Oiliolla Óluim. Triúr dearbh-ráthar dob eadh Eoghan agus Cormac Cas agus Cian.

Tar éis an tseanchais ar Shíol gCearbhaill so chuireamar féin an craobhscaoileadh ar aicme de Mhuinntir Chonchubhair Chorcomruadh,¹⁹ atá i measc na ngeinealach insna láimhscríbhinní. Agus i n-éinfheacht leis sin thugamair beagán seanchais ar threabhchas de Mhuinntir Chaoimh²⁰ a bhuail umainn i láimhscríbhinn de chuid an Athar Eoghan Ó Caoimh.²¹ Táid siadsan anois i bhfuirm aguisín le cuid Domhnaill Uí Dhuinnín dár dtéxne. Agus isé ár dtuairim nach de chuid Domhnaill, acht chomh beag, an craobhscaoileadh, maraon lena chothrom dena geinealach-aibh, ar shliocht Diarmada Uí Mhathghamhna,²² .i. an Sliocht Meirgeach.

(h) Na Geinealaigh, isiad an chuid deiridh den Leabhar Muimhneach féin. Dob iadsan an chuid ba thábhachtaighe dhe i gcomhnuidhe, go mór mór, san tseanaimsir. Dob iad corp an leabhair iad. Ní raibh san tseanchas eile acht, mar adéarthá, brollach don chorp soin.

Ní fuláir a admháil ná faghthar i “ Leabhar Muimhneach ” na láimhscríbhinní²³ acht geinealaigh na Muimhneach féin .i. shliocht Oiliolla Oluim, maraon le Corca Laighdhe, agus Ciarraighe agus Corcomruadh. Is féidir a aithint air, ámh, ná fuil ann acht cuid den tsaothar iomlán, agus go raibh an cnuasach iomlán san ann ó thosach. Tugann urnhór mór na láimhscríbhinní an líon uile dhúinn, beagnach gan bhearna. Do bhíomair ar aigne gan a chur i gcló annso acht geinealaigh na Mumhan, toisc an chuid eile, taobh amuigh de bheagán, do bheith ar fagháil i

¹⁸ lch. 193.

¹⁹ lch. 195.

²⁰ lch. 198.

²¹ .i. M.

²² lch. 189 agus lch. 225.

²³ dhá lscr. d'ár gcuidne .i. H (1702), agus G (1709) ; *vid* lch. 248 (nóta) annso.

bhForus Feasa ar Éirinn. Acht tá mórchuid difríochta idir an téx so agus téx Chéitinn, agus ó thárla coda na gcúigeadh eile dá n-aireamh i n-urmhór na láimhscríbhinní, do mheasamair nár chothrom é gan an t-iomlán do chur i gcló.

Ó thárla go bhfuil cuid dena geinealachaibh annso nách mór ar aondul lesna geinealaigh i ndeireadh Fhorus Feasa ar Éirinn, is ceist ciaca is sine, nó an dtagaid araon ó eisiomlár ba shine 'na ceachtar aca. Sin ceist nách mór a réidhteach uair éigin. Ní féidir a réidhteach san go mbeidh tuilleadh eolais againn ar gheinealachaibh na hÉireann, agus go mbeidh na mórchnuasa geinealach i gcló agus breith ag scoláiríbh ortha. Ní féidir fós acht tuairim.

Cuirthear i leith Chéitinn gur mó an cúram a rin sé de Leath Mhogha 'ná do Leath Chuinn. Dar linne is robheag do-chuaidh sé i gcúram taoibh aca seoch an taobh eile. Ní dhearna sé acht oibriú do réir na gcairtí do bhí 'na sheilbh.

Maidir lesna geinealaigh dhe, is follus nár chuir sé roimhe corpus de gheinealachaibh Gaedheal do chur le leabhar do bhí fada go leór cheana. Do thogh sé chuige na haicmí ba mhó tábhacht, dar leis, i stair na tíre, agus thug sé a ngeinealaigh sin, do réir shinsireachta, mar shomplaí ar an gcuma 'nur shíolruigheadar na Gaedhil uile, agus do cheangail díobhsan, 'na thagraí, na haicmí eile do ghabhlúigh uatha. Ar ná sé solaoidí dhéag, a thug sé uaidh, do thogh sé ocht gcinn go dearbhtha ó Leath Chuinn, agus Dál Riada Alban d'áireamh ortha san; agus naoi gcinn má áiríomhthar Ó Conchubhair Chiarraighe, mar is de shliocht Fhearghusa Mhic Róigh dhósan. Níl aon éagcoir ar Leath Chuinn san méid sin.

Acht, isí ceist atá orainn ná cadé an chairt a bhí ag Céitinn dá gheinealachaibh. Na mionchraobha a bhaineann le Dál gCais agus le sliocht Eoghain, mar do-gheibhtear iad san leabhar so, ní dhéineann Céitinn acht tagra dhóibh, díreach mar thagrann sé dona mionchraobhaibh insna móirgheinealaigh eile atá aige. Tá sé ráidhte ná fuair Céitinn radharc ar leabhar sheanchais Chloinne Cárthaigh²⁴ nuair a bhí sé ag saothrú dá leabhar staire. Chun an

²⁴ *Vid.* lch. 229 (nóta).

tuairim sin do bhréagnú, ní gábhadh aclit féachaint ar Gheinealach Mhic Cárthaigh Mhóir, mar a dtagrann sé d'urmhór a minghéag. Níor chuir sé roimhe geinealaigh na minghéag do thabhairt uaidh.

Seadh, na geinealaigh uile atá ag Céitinn, táid siad le fagháil san téx so, agus mórchuid eile leo. Na mionchraobla dhon Mhumhain táid siad annso go hiomlán, maraon le tuilleadh ón dtaobh amuigh den Mhumhain ná fuil ag Céitinn. Isé is dóichighe, mar sin, go raibh cóib den Leabhar Muimhneach ar na hughdaraibh aige da gheinealachaibh, agus gurab as do bhain sé an scoth den eolus ba ghnáth leis do chur le gach geinealach, agus go mór mór le cuid na Mumhan díobh.

Cnuasach measctha iseadh na geinealaigh annso. Badh deacair aon chruth eile do bheith ortha, agus a mhinicighe d'aithscríobhadh iad, gan trácht ar a dhéidheannaighe atá na láimhscríbhinní agus a mhéid a mhalartuighid siadsan eatortha féin. An té go bhfuil taitheighe aige ar sheanchus do scríobhadh tuigfe sé a fhusacht is atá dearmhad do dhéanamh i dtaobh ainm nó dhó i ngeinealach, do bhreis nó d'easnamh. Dá bhrígh sin ní déanfar roiongnadh dá liacht malartúcháin atá san chnuasach so; ná ní beifear dian ar eagarthóir bhocht gurbh éigin dó an easbaidh réidhtigh sin do cheartú, agus gan an chóir aige chuige go minic. Isé rud atá déanta annso ná gach malartú idir na láimhscríbhinní do chur ar fagháil, neachtar aca san téx féin, nó insna nótaibh, agus leanamhaint go dlúth do leagan E, mura mbeadh cúis éigin leis.

Má's inchreidthe an réamhrádh úd i leabhar Risteard Tuibear, .i. E, is do Dhomhnall Ó Dhuinnín a théigheann cuid na ngeinealach ann. Deirtheas san réamhrádh soin go bhfuiltear ag aithris ar Dhomhnall Ó Dhuinnín ag tosnú leis an té ba dhéidheannaighe tháinig do gach pór, agus a leanamhaint siar. Dá réir sin, ba chóir na geinealaigh go léir do thosnú i dtosach, nó i lár, an tseachtmhadh aois déag. Isé ár dtuairim féin gur mar sin atá ag urmhór aca. Acht tá geinealaigh ann ná tagann anuas go dtí an aimsir sin, agus gan chúis leis, dar le duine. Agus ar an dtaobh eile, tugaid cuid dena láimhscríbhinní geinealaigh áirithe anuas go dtí an t-ochtmdhadh aois déag. Eolas san bhreis é sin, a bhí ag na scríbhneóiribh féin agus a chuireadar 'na leabhraibh.

Is follus é sin ar chuid de na láimhscríbhinní déidheannacha. Leanaid de gheinealachaibh áirithe anuas go dtí daoine a bhí beó le linn na láimhscríbhinní do dhéanamh. Dar leat bhí do dhualgas ar na scríbhneóirí sin cur le gach geinealach do réir a n-eoluis féin. Tá tagra speisialta dhion nós soin ag scríbhneóir K ar cheann gheinealaigh Mhic Amhlaobh (Lch. 215, nóta, annso). Is minic " mhaireas anois, 1703 " ag an Athair Eoghan Ó Caoimh san láimhscríbhinn M. Agus tabharfar an nídh céadna fa ndeara ar láimhscríbhinní eile, acht gan tagra fá leith aca don nós: cuir i gcás N ar gheinealach Iarla Chloinne Cárthaigh; Seán na Ráithíneach ar gheinealach Uí Cheallacháin; Q ar chuid de gheinealach Iarla Tuadhmunhan, agus ar gheinealach Uí Chonchubhair Chiarraighe; agus mar sin dóibh. Agus níorbh iongnadh dá mbeadh tuilleadh eolais dá shórd i láimhscríbhinní déidheannacha eile 'na bhfuil seanchas Gaedheal le fagháil ionnta. Rud tábhachtach é sin. Cuiream sé i n-iúl dúinn go mbíodh toradh ar an seanchus an fhaid a bhíodh scríbhneóirí ag obair san teangain, agus a mhair suim san litridheacht dúthchais, agus anam san teangain féin.

D'oirfeadh staidéar don cheist sin thar mar dob fhéidir linne a thabhairt di, d'uireasbhaidh chaoi agus chórach. Agus fós níorbh ealadha dhúinn dul puinn leathsmuigh dena láimhscríbhinní. Ba mhinic dob " urchar doill fá fhaill " dúinn an eagarthóireacht. Níorbh fhuláir, dá dhruim sin, a lán den cheartú d'fhágáil fá dhaoineibh eile na mbeidh breith aca ar uain agus ar thuilleadh eolais.

Isiad na geinealaigh an chuid deiridh de théx an " Leabhar Muimhneach " féin. Do chuireamair Appendix leis annso mar a bhfaighthear ádhbhar d'aistíbh agus de thráchtaisíbh ag tabhairt tuilleadh eolais ar phongcaibh i gcorp an leabhair. San chéad aguisín amn tá craobhscaoileadh ar sheanchas Dáil gCais. Is amhlaidh do baineadh as Leabhar Bhaile an Mhóta ar dtúis é, agus an litriú d'atharrú go Nuaghaedhig. Nuair a bhí tuairim is a leath fa eagar againn, is annsan a fuaireamair amach gur as Leabhar Bhaile an Mhóta do baineadh é.

San dara aguisín tá tuilleadh seanchais le fagháil ar Bhrianachaibh thar mar atá san téx féin. Tá cóib de seo i gclo cheana ag Ó Gráda i " gCaithréim Toirdhealbhaign.²⁵

²⁵ I.T.S., XXVI.

Do measadh é fhágáil ar lár annso ; acht ós rud é gurab iomláine an leagan so 'ná téx Uí Ghráda, do socruigheadh ar a choimeád ; agus do chuireamair duan Eoghain Mhic Craith²⁶ leis, .i. “ Tug damh h'aire, a Inse an laoigh ”

San tríomhadh hagusín tá áireamh ar ríghthibh na Mumhan ó Eoghan Mór, athair Oiliolla Óluim, anuas go dtí Domhnall Ó Briain. Agus mar mhiniú ar an liosta soin do chuireamair dhá dhuain tseanchais 'na bhfuil áireamh ar na ríghthibh céadna, .i. “ Inneol duib in senchad sen ” as Rawlinson 502, agus “ Caisiol, cathair chlan Mogha ” a cuirthear i leith Sheaáin Uí Dhubhagáin.

Agus san cheathramhadh hagusín do chuireamair roinnt gheinealach ar Mhuinntir Chárthaigh, a bhuail umainn insna láimhscríbhinnibh. Cairtí iadsan go bhfuil eolas fá leith ionnta. Agus, san chúigeadh hagusín gheobhtar tuilleadh seanchasa ar Mhuinntir Chárthaigh.

Sin agat, a léightheóir tuairisc ar an Leabhar Muimhneach, maraon lena aguisíní san leabhar so againne. Isé an saothar is déidheannaigle é dá bhfuil againn ar sheanchus na Mumhan ó na scoláirí dúthchasacha do-chuaidh i bhfeidhil an tseanchais sin. Nochtam sé dhúinn an iarracht deiridh do rin ár lucht seanchais ar an damhna a tháinig chúcha óna sinsir féin. Na seanchairtí go rabhadar súd ag obair ortha, níl a dtuairisc le fagháil acht ar éigin. Agus do bliódar féin ag obair ar bheagán tuarastail agus ar bheagán ghradaim, gan dá stiúru nó dá mbrostú acht a mheas, mar adeir duine aca, an tAthair Eoghan Ó Caoimh, gur cheart do gach duine eolas do bheith aige ar sheanchus a tíre féin. Ar an adhbar san ba chóir dúinn bheith buidheach díobh súd, agus gan bheith 'na dhiaidh ortha má bhraithimidne locht ar a saothar, ón reimhse mhóir eolais atá againn féin agus ná raibh breith acasan air.

Tá súil againn go ndéanfaidh an leabhar so áis don staruidhe agus don tseanchuidhe. Tá eolas ann ná fuil le fagháil i n-áit ar bith eile. Agus ó tharla i gcló anois é, don chéad uair, féadfar é chur i gcóimhneas le hughdaraibh eile. Mar sin féin, ní mór a déanfar go mbeidh na leabhair mhóra seanchais le fagháil ag lucht stuidéir. Nuair a bheidh na seanchairtí uile i gcló, féadfar dul annsan i mbun stair na hÉireann do cheapadh le cruinneas éigin.

²⁶ San Iscr. 23 G 8 cuirthear an duan so i leith Mhaoilin Óig Mhic Bhruaideadha.

NA LÁIMHSCRÍBHINNÍ.

Ní fuláir anois cunntas éigin ar na láimhscríbhinníbh gur baineadh feidhm asta dhon téx so. Ní bhfaghtar an téx iomlán acht i dhá láimhscríbhinn amháin .i. R I A, 23 E 26, agus 23 Q 4. Tá sé iomlán nach mór ag N. Coda dhe atá insna láimhscríbhinníbh eile gur baineadh feidhm asta le linn an leabhair seo d'ullmhú. Agus san tuarasg-bháil atá dá chur róinn againne a dhéanamh annso, ní healadha dhúinn dul ro-mhion ar na leabhraibh go bhfuil cunntas ortha san "Catalogue of Irish Manuscripts in the R I A," nó i gclár na láimhscríbhinní i gColláiste na Tríonóide.

Seo áireamh ar na láimhscríbhinní a bhí againn don téx agus don a hagusiní, mar aon lesna nuid atá againn dóibh :

R I A : 23 E 26 (E)
           23 Q 4 (Q)
           23 G 22 (Ga)
           23 N 30 (N)
           23 K 4 (K)

T C D : H. 1. 7 (H)

R I A : 23 H 18 (Ha)
           23 G 1 (G)
           23 B 12 } (P)
           23 B 22 }

U C C : Ó Murchadha 62 (M)

Leabharlann Náisiúnta : Philips Coll., 18

R I A : 23 F 16
           23 G 8

Leabhar Bhaile an Mhóta (Facs.) (B)
 Rawlinson 502 (facs.) (R)

23 E 26. Tá téx an leabhair seo bunuighthe ar 23 E 26 (E)²⁷. Isé an téx so féin an chéad earradh san láimhscríbhinn sin, agus i láimh Ristead Tuibear atá. Deir an

²⁷ R I A Cat fasc XIX p 2327

scríbhneóir gur tosnuigheadh ar an leabhar do scríobhadh i mí na Samhna 1716, agus gur críochnuigheadh é mí Eanáir 1917.²⁸ Ar leathanach 2A do cuireadh tuairisc “don léaghthóir,” ó Risteard Tuibear féin, nó ó dhuine éigin roimhe. Sidé é :

Go deimhin ní raibhe cúram ar m’aigheadh badh mó [iná] an leabhar so do sgríobhadh (le cian d’aimsior) ar lorg Domhnaill amhra ui Dhuinnín, agus Taidhg mhic Dáire, do bhríogh go measuim a bleith barantamhail fóirleathan tar éis na deise sin. Agus fós measuim go bhfuil ceart canamhnacha[is] agus prónunsfasion ann, ní hionann agus mar mhesas baoidh-guiredh nemhmbarántamhuil do dhaoithibh dúra tercmhúinte beagléighinn a bheith, ag nach bhfuil aithne a litreach ar a ccaoí chóir aca, do réir na Gaoidhealga ; agus má thegmuid puinn focal orra nach ttuigid ní bhíd acht ag ²⁹ diomoladh an ughdair. Is dearbh go rabliadur senchadha ann diaigh a ndiaigh ó aimser na dilionn go tighecht ar Naomhphádrúig a nÉirinn, agus gur chuir NaomhPhádrúic an tan sin na hughdair is barantamhla do bhí a nÉirinn do choiméd agus do ghlanadh an tseanchais ; do sgríobhadh leis na hughdaribhsin senchais³⁰ Eiri[o]nn a bhfiaghuise uaisle agus naomh Eirionn a bpríomhleabhraibh do hainmnighthíor óna naomhaibh féin agus óna gceallaibh. Go fírinnech asé easbaidh na n-ughdar san (no a leitheide) do bheith ar an nasión fa ndeara dhamhsa lámh do chur san obairsi iona na leithéid eile. Do chonnarcamair ag ughdaraibh gurab é ordughadh do chuiridis ’na ngeinealaigh an té as túsga thainic amach as a ttígh tosach do thabhairt dó san ngeinealach ; gidheadh ní hamhla sin do bhí sé ag Domhnall Ó Duinnín, do bhí ar leirg seanchadh, acht an tí is óige is dó thugamair tosach an gheinealaigh ar a aithris, óir isé is goire d’oidhrecht an tigh[e], agus an tí is goire don oighrecht asé as mó gairm dochum bheith a ttosach an gheinealaigh, agus ní curtha don léaghthóir a suim an tí so, nó an tí oile do bheith roimhe san ngeinealach.

²⁸ *vid* RIA Cat., fasc. XIX, p. 2336, *mar a bhfuil cóib eile dhen téx o láimh Sheoin mhic Sholaidh, 1718 ; slocht E é. Níor baineadh feidhm as annso.*

²⁹ ag acht MS.

³⁰ *sic* MS.

Ma castar ort, a léighthóir ionmhuin, san leabhar so locht céille na curtha síos gabh féin mo leithsgéal, agus ná tabhair daorbhreith orm, óir ní bhí saoi gan locht, agus dá bhríogh sin ní nár damhsa gach locht dá bhfuil ann, agus gur míle lughha mé 'ná sin. Is maith a fhios agam, a léighthóir gurab rofhada let atá-maoid dod chongmháil ar an réim chomhrádhso. Matá go bhfuil mórán agamsa re a rádh, acht is leor so ; do shechaeanaadh ríghnios do chur ort, agus atá ag gabháil a cheada let, an tí darab mian bheith ad sheirbhís mas sí do thoil gan labhairt go trom ar do dhearbcharad ionmhuin.

Fé mar do-chítear níl ainm ar bith leis an réamhrádh san. Tá sé ar an gcuma chéadna ag Seón Mac Solaidh i 24 A 2, do baineadh as E seo. Níorbh iongnadh liom dámb'é Ristead Tuibear féin a cheap é, cé nach féidir a rádh go beacht gurabé.

Tosnuigheann an téx so againne ar leathanach a haon, agus leanann air gan bheamadh go dtí lch. 126. Bé sin deireadh an leabhair ar dtúis, do réir dheallraimh ; do cuireadh an chuid eile leis 'na dhiaidh san—nuair a bhí clúdach dá chur air, bhéidir. As san go dtí deireadh na láimhsgríbhinne tá cnuasach éagsamhail, cuid de i lámh Ristead Tuibear féin, agus gíotaí ó Sheon mhac Solaidh agus ó Chathal Ó Chonchubhair, agus ó Éadbhard Ó Raghallaigh. Do bhí an lámhscríbhinn seo, tamall dá raibh sí, i seilbh Éadbhard Uí Raghallaigh, agus do dhéanfainn tuairim gurabé do chuir na gíotaí uile le chéile, agus a gceangal i n-aonleabhar amháin. Do bhrígh go bhfuil tuairisc ar an lámhscríbhinn seo ar fagháil cheana ní gábhadh dhúinne mionáireamh ar a bhfuil innti. Ní misde a rádh, ámh, go bhfuil seanchas tábhachtach ó lch. 257 anuas go dtí lch. 298, nar cuireadh i gcló fós, dar linn. Stair agus seanchas ar Mhuinntir Raghallaigh, ar Mhuinntir Chearbhaill (nó Mheig Bhrádaigh), agus ar Chloinn tSíomuinn, maraon le stair Mhaoilín Uí Mhaoil Chonaire ar Ghearaltachaibh. I measc na coda atá i lámh Sheoin Mhic Sholaidh a thagann an seanchas ar Mhuinntir Chearbhaill, agus deir an scríbhneóir go bhfuair sé (.i. é féin nó duine eile roimhe) an cunntas i “ n-annálaibh Ríoghraidhe na hÉireann . . . arna scríobhadh a Laidin le Baothghalach

Óg Mac Aodhagáin, bráthair d'Ord San Proinsias, agus re Pattraiġ Haiced, bráthair d'Ord S. Doiminic, i Labhain."

Scribhneoir cúramach dob'eadh Ristead Tuibear. Do leanadh sé go dlúth dá chairt, agus is annamh a theipeann focal nó abairt air. Tá sé coimeádach ar fhoclaihb is ar choraibh, idir seannda agus leathsheannda, mar is follus ósna solaoídí seo : cóigeadh ; buidheasta ; beathadhach ; inntibh ; cédus ; budhéin ; dáigh ; in diabhul buair."

Is insan fheidhm a bhaineann sé as an " síne fada " is mó a nochtann sé a leithleachas :

(a) A fhágáil ar lár : badar (=bádar) ; denamh ; an Duileamhuin ; furfhogartha ; forgabhala ; boromha ; croilighe.

(b) A chur ar an ghairid : go dtíobhradís ; sochraidhe ; buídhe ; óirbheart ; Módha Corb ; céd dúine.

(c) Ar an ghuta dheiridh i dtréfhoghrachaibh : andiaígh ; fuaíd ; caoín ; uaísle ; ceoil.

(d) Ar an dara guta den défhoghrach : ceád ; treánfhear.

(e) Agus ar " ia," " ua," " ao " : Mac Niádh ; ro cuás ; Áoughus.

(f) Sórt síne, nó macron, anois is arís ar gach focal d'abairt : do bhéith fór Mumháin go bráith.

(g) An síne do chur ar an siollabh dheiridh, uaireanta gan ghábhadh : Cinneidé ; bearlá ; righé ; crodhá ; Dailg-cáis ; tre bhiothá shíor ; flaithíos ; iásg na mará.

Ní leanann sé go dlúth i gcomhnuidhe don riaghail úd " Caol le caol agus leathan le leathan " : filighacht ; dá ndichur ; lámhdhearg ; Art Iomlioch ; na mbeirtnach (*sic*) ; a léighthóir.

(h) Éagsamhlacht tuisil : i n-aimsior Maoise.

An geineamhnach ar bharr gheinealaigh : Taidhg mac C. ; Toirdhealbhaigh m. D.

Baineann sé feidhm as " C " .i. " E—árd " i n-ionad " ea " no " éa, eu." Níorbh fhuláir " e " beag dó san chló. Do cheartuigheas an leithleachas san go léir.

I n-aindeoin an leithleachais sin is féidir a rádh gur ag 23 E 26 do-gheibhthear an téx is comhgaraidhe dhon tseanchairt, pé hí féin. Ní fhéadaimíd gan bheith buidheach de Ristead Tuibear mar gheall ar a ghlaine agus a chruinne do rin sé a chuid oibre.

23 Q 4. (Q). San chunntas a thugann Gearóid Ó Murchadha ar an lámhscríbhinn seo,³¹ ní réitigheann sé le tuairim Eoghain Uí Chomhraidhe, adeir gur san bhliadhain 1729 do scríobhadh í, agus nach san bhliadhain 1769. Tá cóib eile den téx so i gColláiste na Trfonóide.³² ó lámh an duine chéadna .i. Diarmaid Ó Conchubhair; agus ar shon nach fuil dáta bliadhna leis an dtéx so ann, tá an bhliadhain 1712 le fagháil ar leathanach 264, agus arís ar lch. 302. Is dócha gurab ionann an Diarmaid seo agus an Dermot Ó Connor d'aistrigh Forus Feasa Chéitinn go Béarla—saothar gur suarach an meas a bhí ag Eoghan Ó Comhraidhe air, toisc a liobarnaighe agus agus a neamhchruinneasa. Do mheasamair féin ar dtúis ná raibh i H acht sliocht Q, acht más ceart tuairim Uí Chomhraidhe i dtaobh Q, is ar a mhalairt de chuma a bhí an scéal, mar is sine H ná Q. Fuaireamair a lán de dhuadh na lámhscríbhinne seo, toisc a dhoiléighte atá, agus mórchuid easnamh ar chúimibh na leathanach thíos agus tuas.

Tá cheithre leathmaigh ar easnamh ann .i. 163—166 'na chomhaireamh féin.

Is cosmhail go raibh an ceart ag Ó Comhraidhe nuair chuir sé an liobarnaighe agus an neamhchruinneas i leith Diarmada. Féachann Q liobarnach go leór, agus tá sé tuilte de neamhchruinneas chainnte. Mar sin féin ní dócha gur rin an scríbhneóir amhlaidh d'aonghnó é. Ní raibh an t-eolas ag an bfeair mbocht, agus do rin sé a dhícheall.

Do réir mar nochtaid na *variae lectiones*, fágann Diarmaid rud ar lár go minic. Ciorbhuigheann sé na scéalta is na heachtraí beaga. B'fhéidir gur mar sin a bhíodar 'na chairt féin, acht ní cosmhail gurbh eadh, mar tá an leithleachas litriúcháin orthasan díreach mar atá ar an chuid eile dhen téx. agus gur minic an scéal nó an eachtra féin neamhchruinn.

Nochtann Diarmaid canamhnachas 'na chuid litriúcháin, canamhaint Iarmhumhan: Brianuinn (=Bréannainn); cuireach .i. cuireadh (an Br. Saor, aimsir chaitte).

Mar sholaoidí ar a leithleachas san litriú ní míse a áireamh: blighen (=bliadhain); éa (=é, forainm); riabh (=riamh); díthlathrumhadh (=dífoláithriughadh, &c.

³¹ RIA, Cat., fasc. XI, p. 1295.

³² H 2.5., *dua* thosach go dtí lch. 134; lch. 1, 2 ar easnamh.

Is minic dearmad air toisc gan a chairt dó thuigsint : gan motha (=ginmothá); as mo thana (=mó a hana .i. Mumha); ro ghabhsíad (=ro gabhsad); oilneaganacht (=Oilnégmhacht); giollaran (=giollanradh); Cairbre Cruitheachta (=C. Cruithneachan); Dallgcais (=Dál gCais), &c.

Ní healadha dhúinn leanamhaint níos sia ar sheachránaibh agus ar chlaonaibh Dhiarmada. Tá áireamh ortha insna nótaibh, a mhéid is dob fhiú iad a n-áireamh. Téigh-eann E agus Q siar go dtí téx amháin, acht ní has an chairt chéadna a tairngeadh iad araon. Agus rud eile, má thugaimíd X ar an mbuintéx, ní féidir a rádh cadé an gaol atá ag ceachtar aca, E nó Q, le X, acht gur dócha gur comhgarraighe dhó E 'ná Q.

Sin iad an dá láimhscríbhinn 'na bhfuil an téx go hiomlán ionnta. Tráchtfam feasta ar na láimhscríbhinní, gur baineadh feidhm asta, agus go bhfuil a bheag nó a mhór den téx ar easnamh ionnta.

23 G 22, (Ga.)³³ Micheál Ó Longáin, athair Mhichíl Óig, do scríbh an leabhar so, timcheall 1760. Tá dhá dhuilleóig dhéag ar easnamh óna thosach, 'na raibh cuid éigin de théx an leabhair seo. Isé is dóichighe gurabé rud a bhí ann ná stair an bhíobla mar atá againne anuas go dtí an Díle.³⁴ Gabháil Chloinne Míleadh, mar atá ag Ga ní mar a chéile é agus an cunntas céadna ag E agus Q. Isé rud atá 'na ionad ag Ga ná ciorrbhadh ar Ghabháil Chloinne Míleadh do réir Mhichíl Uí Chléirigh,³⁵ agus níor baineadh feidhm as don téx so againne. Taobh amuigh dhe sin, agus beagán easnaimh nó fuighill—go mór mór i measc na ngeinealach—leanann Ga don téx mar atá againn annso. Níl an chainnt chomhli “seannda” agus mar atá ag E, ná níl chomh “canamhnach” agus atá ag Q. Leanann sé nós agus stíl na láimhscríbhinní ón ochtmhadh aois déag. Do cuireadh a mhalartachas insna nótaibh ag bun gach leathanaigh. Féach fós an cunntas thíos ar H. 1. 7 (H). Sliocht ar leith ó E agus ó Q é seo; agus leathsmuigh den leithleachas litriúcháin is comhgarraighe do Q é ná do E.

23 N 30, (N).³⁶ Tá an téx iomlán annso, acht amháin

³³ R I A., Cat., fasc. XI, p. 1300.

³⁴ .i. *bun lgh.* 25 *annso.*

³⁵ *Vid* Macalister and MacNeill §123 *go dté deireadh an leabhair.*

³⁶ R I A., Cat. of Irish MSS, fasc. XI, p. 1297.

ádhbhar geinealach. Tadhg Ó Cróinín do scríbh é, i gcathair Chorcaighe, san bhliadhain 1739. Tá téx socair soiléigthe aige. Ar a chuid leithleachais ní misde a áireamh : (a) "fria" don Réamhfhocal "fri, re, le" ; agus "adhóin" don nod .i., (= *ed ón* na Seanghaedhilge). Is minic dearmad air i dtaobh fhocail sheannda nár thuig sé go beacht. Táid san le fagháil san mhalairt ráidhteachais, agus ní gabhadh tagairt dóibh annso. Géag cile ó X é seo ; agus is comhgaraidhe do E ná do Q é. Tá gaol éigin aige le Ga.

23 K 4, (K).³⁷ Leabhar déidheanach é seo, agus a' chur i gcomparáid lesna lámhscríbhinní eile. Donnchadh Ó Catháin, i bParóiste Dhubhghlaise, le hais Chathair Chorcaighe, do scríbh é, san bhliadhain 1822. Ní téx iomlán atá ann. Tá an tosach againn anuas go dtí Gabháil Chloinne Míleadh, agus annsan bearna go dtí na Geinealaigh. Tá an chéad chuid ar aondul le N, acht is comhgaraidhe cuid na nGeinealach le G, Ha, agus M, go mbeidh trácht againn ortha ar ball. Sórt ceangail iseachd K so idir ENQ agus G Ha M.

H. 1. 7, (H).³⁸ Isé seo uimhir 1281 ar Chlár choitcheann na Lámhscríbhinní i gColláiste na Tríonóide. Trí coda atá ann :

(a) Cnuasach d'annálaibh ara dtugthar "Dublin Annals of Innisfallen."

(b) Cuid den Téx so againne, maraon le tuilleadh seanchais ar Dháil gCais, agus go sonnrádhach ar Shíol mBriain. Do chuireamair an tuilleadh san insna hAguisínibh.

(c) Iomarbháidh na bhFileadh.

Isé cuid a dó a bhameann linn annso. Do cuireadh an cnuasach le chéile don Athair Seán Ó Briain, Easpog Chorcaighe Chluana agus Ruis, toisc suim do bheith aige i seanchas na mBriannach, .i. a chineadh féin. Micheál Ó Longáin (.i. Sean Mhicheál) do scríbh an dara cuid seo de H san bhliadhain 1762, mar adeir sé féin³⁹ "iar na tharraing as an seanleabhar Muimhneach atá anois i seilbh Dhomhnaill Í Shúilleabháin i nGleann Ó Ruachtan."

Níl le fagháil dár dtéx-ne annso acht seanchas Dáil gCais .i. a bhfuil ó lch. 53 againn go dtí lch. 128 ; maraon le

³⁷ R I A, Cat. of Irish MSS, fasc. IV, p. 471.

³⁸ *Id* Catalogue of Irish MSS in Trinity College, Dublin, p. 16 *seq.* : also p. 331.

³⁹ *fol.* 54.

Craobhscaoileadh agus geinealaigh Sleachta Eoghain Mhóir, mic Oiliolla Oluim .i. an cnuasach ar a dtugtar "An Leabhar Muimhneach" i lámhscríbhinníbh eile. Is ionann an leagan so, chomh fada agus a théigheann sé, agus leagan Ga. An fear céadna do scríbh iad araon. Cairt agus cóib dá chéile iad. Isé seo an t-aon tagra amháin atá againn insna lámhscríbhinníbh do sheanchóib den Leabhar Muimhneach agus seanchas Dáil gCais do bheith ann. Insna leabhraibh eile ní chialluigheann sé acht seanchas sleachta Eoghain.

An dá lámhscríbhinn gur baineadh feidhm asta, agus a thugann "An Leabhar Muimhneach" mar ainm ar an gcuid den téx so ó lch. 129 anach, do cuireadh le chéile iad i bhfforthosach an ochtmhadh aois déag. Sidiad iad :

23 H 18, (Ha).⁴⁰ Cnuasach é seo ó lámh Uilliam mic Cairteáin, nó Liam an Dúna, san bhliadhain 1702. Scéal-aigheacht agus filidheacht, agus beagán seanchusa atá ann. Taobh amuigh den "Leabhar Muimhneach" níl de stair ná de sheanchus ann acht "Tóruigheacht Cheallacháin Chaisil." Ar lch. 100 a thosnuigheann an téx ; agus, a dheireadh ar lch. 137, leis an tagra so : "Ag sin críoch ar an leabhar Muimhneach, arna sgríobhadh le hUilliam Mac Cairteáin, dia luain an 30 lá don Mháirta san mbliadhain d'Aois Chríost 1702. Agus fa hí [a] aois féin an tan sin cheithre bhiaghna déag ar fhithchid." Mar adubhradh thuas tosnuigheann an leagan so ag lch. 129 den téx so againne agus leanann air go dtí deireadh na nGeinealach, bíodh is nach fuil iomlán na nGeinealach ann. Séantar ársaidheacht san chainnt. Tá stíl agus blas gnáth Ghaedhilige an ochtmhadh aois déag air. Aontuigheann sé coitcheanta le G, Ga, H. San áit 'na mbeadh "ceithre meic le (la)" ag E Q, do bheadh ag Ha, G "ceathrar mac ag." Níor thaitn an ársaidheacht leis an scríbhneóir.

Bhí Liam an Dúna 'na chomhnuidhe i bparóiste an Teampuill Ghil, Co. Chorcaighe. Thug sé tamall i n-arm Rí Séamus le linn an chogaidh idir an rí sin agus Rí Liam. Bráthair gaoil do Liam an Dúna dob eadh an tAthair Conchubhar Mac Cairteáin, sagart paróiste Gleanna Maghair. File dob eadh Liam, agus scríbhneóir maith, agus scoláire oilte. Tá an téx aige ar an déanamh is fearr san

⁴⁰ R I A, Cat., fasc. XVII, p. 2143.

litridheacht ón ochtmhadh aois déag. Bhíodh spéis ag Liam an Dúna i litridheacht na Gaedhilge, agus bhain sé leis an dámhscóil san Bhlárnain.

23 G 1, (G). Ar shon nach fuil tuairisc ar an láimhscríbhinn seo i gcló fós (1937) san "Catalogue" ag an Acadamh, ní gabhadh a áireamh dhe acht an méid a bhaineann lenár ngnó féin. Bolg soláthair iseadh é ar nós Ha thuas. Tá rian trí lámh ann. Don chéad lámh, (ó lch. 1 go dtí lch. 239), "Forus Feasa ar Éirinn" ó lámh Dhiarmada Uí Mhathghamhna éigin. Isé sin an chuid is sine dhen láimhscríbhinn. Don dara lámh, (ó lch. 240 go dtí lch. 279), críochnú ar an bForus Feasa, agus urmhór na nGeinealach a ghabhann leis. Agus don tríomhadh lámh (ó lch. 280 go dtí a dheireadh, lch. 374), cnuasach ó lámh Airt Uí Chaoimh san bhliadhain 1709. Tá beagán seanchasa san chuid deiridh seo, maraon le filidheacht, agus go sonnrádhach cóib d'Iomarbháidh na bhFileadh. An leagan gairid den Leabhar Muimhneach atá ann, ag tosnú le craobhscaoileadh Sleachta Eoghain.⁴¹ Ar lch. 285 a thosnuigheann sé, mar seo: "An ainm na Trínnóide rónaomhtha is ár naoimhéarlaimh Muire tionnsgnaim an seanchusso ar fhuráilíomh an Athar Risteird Uí Air[t]neada. An Leabhar Muimhneach annso." Agus a dheireadh ag lch. 319 leis an dtagra so: "Ag sin críoch ar an Leabhar Muimhneach arna sgríobhadh le hArt Ó Caoimh don Athair Ristead Ó Airtniada, an 28 lá do mhíosa na Bealltaine 1709."

Sliocht aonchairte é seo agus Ha, agus gaol aige le Ga. Táid siad rofhada amach ó E Q N chun a rádh gur d'aontreibh iad go léir. Acht is féidir a dhearbhu gurab aonbhunadhas amháin dóibh uile.

23 B 12⁴² agus 23 B 22,⁴³ (P). Dhá láimhscríbhinn déidheanacha iad so, 'na bhfuil cóib neamhiomlán den leagan ghairid d'ár dtéx ar coimeád ionnta. Éamonn Ó Mathghamhna "ón bhFatha (=Faithche) le hais na Laoi," a scríbh 23 B 12 san bhliadhain 1833. Fíngin Ó hAllmhuráin, ó Gharrán an Chonnlaigh, i bparóiste Theampull Mhártain, Co. Chorcaighe, do scríbh 23 B 22. Sliocht aonchairte iad araon, mar is foilus ón tosach⁴⁴ do bheith

⁴¹ lch. 129 annso.

⁴² R I A. Cat., fasc. IX, p. 1158.

⁴³ R I A Cat., fasc. XII, p. 1432.

ar easnamh aca. Tosnuighid le Geineamhain Chuire mhic Luighdheach.⁴⁵ Isé Séamus Pendar, M.A., Léigheachtuidhe le Stair, i gColláiste na hOllscoile i gCorcaigh do chuir chugham a shaothar ortha, nuair chualaidh go rabhas ag obair ar an dtéx so. Is amhlaidh do aithscríbh sé B 12, agus B 22 do chóimmeas leis. Bainid siad le haicme Ha agus G, ar shon go dtéghid uaireanta le E N.

M 62, (M). Leabhar é seo ó láimh an Athar Eoghan Ó Caoimh. San bhliadhain 1703 do scríbh sé é do Hannraoi Mhac Coda i gCorcaigh. Mar atá sé anois, tá 464 leathanach ann, den tsaghas ara dtugthar “caidhp abhlóra” nó “foolscap.” Tá sé anois san Leabharlainn, Colláiste Ollscoile, Corcaigh, ar an chnuasach láimhscríbhinní darb ainm “Cnuasach Ó Murchadha.”

Forus Feasa ar Éirinn an t-adhbhar atá ann, cóib maith bheacht de, agus an téx ar aondul le téx an Athar Pádraig Ua Duinnín anuas go dtí “Gabhlughadh Cloinne Míleadh” .i. na geinealaigh i ndeireadh a leabhair ag Cétinn. Do chuir an tAthair Eoghan go mór leis an gcuid sin den tsaothar, mar, ní hamháin gur tharraing sé tuilleadh geinealach isteach ann, acht do ghaibh sé chuige an leagan gairid den Leabhar Muimhneach, mar atá ag Ha, G, agus do roinn sé cuid den “Chraobhscaoileadh” ar na geinealaigh a bhí ag Cétinn ó thosach. Níor thug sé an Craobhscaoileadh úd go léir leis, acht tosnuigheann sé seanchas Mhuinntir Shúilleabháin le Feidhlimidh, mac Aonghusa, mic Nad Fraoich. Tugann sé Duan Chatháin do léiriú ar Chinéal Laoghaire. Agus cuireann sé geinealaigh Gall d’agusín uaidh féin leis an saothar.

Tagann deireadh Forus Feasa féin ar leathanach 328 leis an dtagra so ón scríbhneóir: “Agsin críoch ar Fhorus Feasa ar Éirinn, arna sgríobhadh le hEoghan ua Caoimh do Hannraoi Mac Coda a cCorcaigh ar fúráiliomh Eoin Baiste mic Sleighne, Easbog (do bhí) Chorcaighe Chluana agus Rois, anno Domini 1703, September 23. Sirin guidhe an léaghthóra, agus mo leithsgéal féin do ghabháil tré gach dearmad dá bhfuil san leabhar so, do bhrígh gurab easbaidh eolais, agus díthchur na prealaide shuas as cionntach riu.”

Ar leathanach 394 críochnuighthe ar na Geinealaigh, agus

⁴⁴ lgh. 129—137 den leabhar so.

⁴⁵ lch. 138 san leabhar so.

gheibhtear ar an leathanach céadna tosach (seacht ranna) Dhúain Uí Dhubhagáin darab tosach: “Bliaghain so solus a dath.” De bhrígh nach fuil iomlán na duaine sin ann is dócha go bhfuil áireamh éigin duilleóg ar easnamh annso. Agus fós, do bhí Eochairsiath an Aifrinn agus Trí Biorghaoithe an Bháis ar chuid den leabhar so ar dtúis, mar, tá a gClársan chomh maith le Clár Forus Feasa ar Éirinn i ndiaidh a chéile aige san “Chlár Comhchoitcheann” i ndeireadh an leabhair, agus bearna dá réir ar chomhaireamh na leathanach ó 394 go dtí 830.

Ar leathanach 830 (do réir an tseanchomhairimh sin) tosnuighthear ar “Clár Comhchoitcheann an leabhair so ina ttráchtthar go hathchumair ar gach ní dá bhfuil a ccorp an leabhair chéadna agus ina stiúrthar an léagthoir do réir na bhfioghaireach atá san mbarrbhán.” Clár Fhorus Feasa 830—887; é i bhfuirm *precis* nó cuimriú ar a bhfuil ann; agus ag bun 886 an tagra so ón scríbhneóir: “finis do Ghaoidhealaibh, agus ní misde liom sin.” Ar lch. 887 atá Clár Geinealach na nGall.

Ag bun an leathanaigh 887, tosnuighthear an Clár ar Eochairsiath an Aifrinn. A dheireadh san ar lch. 891 mar a dtosnuigheann Clár Thrí Biorghaoithe an Bháis.

Ar leathanach 895 tosnuighthear ar “Clár ar ríoghaibh Éireann annso, fad a bhflathais, agus cia an leathanach ina bhfaghtar gach rígh dhíobh.” Gach leathanach arna roinnt ‘na chúig colamhnaibh: (a) uimhir an ríogh (ó 1 go dtí 163); (b) “annanna na ríogh,” tosach ag Sláinghe mac Deala, agus a dheireadh annso ag Niall Frasach; (c) “Ca treibh díobh,” Fir Bholg ar dtúis, agus annsan Tuatha Dé Danann, agus Clanna Míleadh, agus Clanna Míleadh dá roinnt idir Eireamhón agus Éibhear Fionn, Íth mac Breogain agus Ír; (d) fad a bhflaithis; (e) an leathanach den leabhar ‘na bhfaghtar iad, agus an colamhan san bán anuas go dtí Fiacha Fianolaidh.

Deireadh an leabhair ag bun 899; acht is follus nár stad an t-áireamh ag Niall Frasach, agus go bhfuil duilleóg, ar a laighead, ar easnamh ‘na dhiaidh.

Scríbhneóir cúramach cliste dob eadh an tAth. Eoghan Ó Caoimh. Ba ghnáth leis a thuairim do chur síos i dtaobh rudaí áirithe insna tagraí a chuireadh sé lena obair. Gheobhtar i dtéx an leabhair seo an chuid aca nach fuil againn tuas.

Láimhscríbhinní agus cairtí eile gur baineadh feidhm asta le linn giotaí den téx so, nó a aguisíní d'ullmhú, ní gábhadh tagairt speisialta dhóibh san áit seo. Leabhar Bhaile an Mhóta, Rawlinson 502, 23 F 16, agus 23 G 8, tá eolas coitcheann ortha, agus is furus a dtuairisc d'fhagháil.

Tá dhá chóib, ar a laighead, den Leabhar Muimhneach ar Chnuasach Philips, san Leabharlainn Náisiúnta : (a) Uimh. 94, cóib den L. M ghairid ó láimh Sheáin na Ráithíneach 1702 ; agus (b) Uimh. 18, ó láimh Chonchubhair Óig Uí Chruadhlaoidh, 1721. An tAthair Pól Breathnach do chuir i n-iúl dúinn iad do bheith ann, agus thug dúinn cóib de Aguisin V, as *b*. Níorbh fhéidir feidhm do bhaint asta le linn an téx d'ullmhú.

Agus na láimhscríbhinní fé leith do gach roinn den téx, tá áireamh ortha insna nótaí i dtosach gach coda den téx. Gach uair 'na dtagann malairt ar áireamh na láimhscríbhinní cuirtheas i n-iúl é.

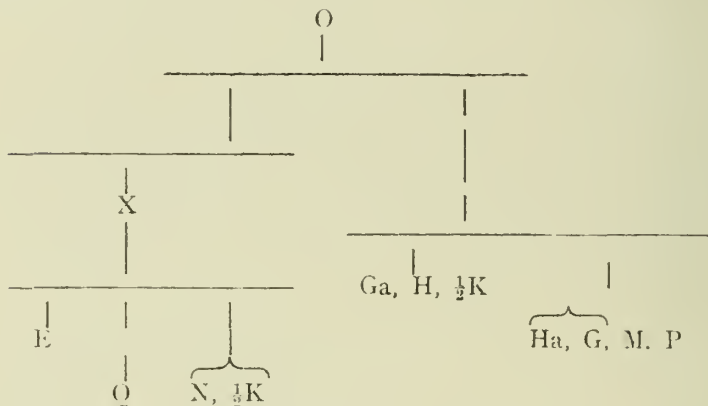
Féacham anois leis an ngaol idir na láimhscríbhinní do nochtadh, ar shon gur baoghal ná beidh i gcuid de acht tuairmí. Is follus go bhfuil dhá mhórróinn nádúrtha ar na láimhscríbhinní .i. na láimhscríbhinní 'na bhfuil an leagan fada dhen téx, agus na láimhscríbhinní 'na bhfuil an leagan gairid. Ar na leaganaibh fada ní bhfaghtar an téx iomlán acht ag dhá cheann díobh .i. E agus Q. Tá an téx iomlán nach mór ag N, agus ní misde a chreideamhaint go raibh iomlán ag Ga. Sliocht Ga iseadh H do réir dheallraimh. Gabhann an chuid tosaigh de K leis an leagan bhfada, agus an chuid deiridh dhe leis an leagan ngairid. Is don leagan ghairid a théigheann an chuid eile dena láimhscríbhinníbh. Agus ní fuláir gan a dhearmad gur cuid den leagan fhada an leagan gairid ; acht nach sliocht aon chinn dena láimhscríbhinníbh thuas é. Is comhgarraighe do Ga, H, é 'ná dona ceannaibh eile.

Cuirimís i gcás go mbeadh ann ar dtuís bunleabhar ar a dtugtaoi, b'fhéidir, an Leabhar Muimhneach, nó ainm éigin eile. Tugaimís O air sin. Is uaidh sin do shíolruigh leagan ar ar thugamair X thuas, acht ní heol dúinn an mac do O an X, nó an 'mdhó glúin anuas uaidh é. Dfreach ón X sin, nó tré líon éigin glúin do shíolruigh E, Q, N, agus an chéad chuid de K.

Tagann Ga (agus H) ó O tré bhóthar eile. Agus urmhór

an bhóthair chéadna tháinig na leagain ghairide go léir .i. an dara cuid de K, Ha, G, P, agus M an fhaid a théigheann sé. Ní féidir a shocrú anois cá scaraid na cinn ghairide sin le Ga, H, acht tháinig an scaradh i n-áit éigin ar an mbóthar.

Chun an gaol idir na láimhscríbhinní go léir do thasbáint go soilléir, féadfar a chur i n-úil i bhfuirm fioghrach, mar seo :

Féadaimíd, dá réir sin dá shruth do lorg siar go dtí an buntéx, nó comhgarach dó. Acht is deacair bheith cruinn ar an ghaol atá eatortha nó an 'mdho uair a fuair O nó X a aithscríobhadh sasar sroiseadh na láimhscríbhinní atá againne.

Dubhramair thuas nár baineadh feidhm as R I A, 24 A 2, macasamhail de E ó láimh Sheoin Mhic Solaidh ná as T C D, H. 2. 5, is ionann agus Q, le linn an téx so d'ullmhú. Ní fuláir a rádh fós go bhfuil láimhscríbhinní eile ann agus leagain den Leabhar Muimhneach ionnta—go mór mór cuid na nGeinealach—acht nár gabhadh leo don ghnó so. Do chonncamair urmhór acasan. Láimhscríbhinní déidh-eannacha a n-urmhór, agus gan ionnta acht an leagan gairid, agus uaireanta gan soin féin do bheith iomlán. Agus an beagán nach feacamair díobh dob fhurus a aithint óna dtuairiscí nach fuil aonrud ionnta thar mar atá againne annso, agus dá mbeadh féin gur bheag le rádh é.

Ní fuláir leathscéal do ghabháil i dtaobh a fhaid atá an saothar so idir lámhaibh againn. Do tosnuigheadh air san bhliadhain 1932, agus ní tháinig chun deiridh go dtí 1939.

Is amhla mar bhí an scéal, níor mhór an obair do dhéanamh 'na rachtaibh le linn aimsire scuir insna laetheanta saoire. Is eagain go bhfuil rian na moille sin ar an obair. Do chuir an tAth. Pól Breatnach i n-iúl dam dearmad i gcomharthú na láimhscribhinní. Ar lch 129 tugtar Ha ar 23 H 18, agus ar lch 189 is H atá air. Ba chóir an comharthú céadna do choimeád tríd síos. Tabharfar fé ndeara, ámh, go bhfuil an obair ar fad roinnte 'na chodaibh do réir mar do-gheibhtear an téx insna láimhscribhinní, agus go bfuil áireamh i dtosach gach coda fé leith ar na láimhscribhinní go mbaintear feidhm asta dhon chuid sin. Tá súil againn, mar sin, ná déanfaidh na dearmaid ró ceataighe dhon léightheóir.

Níl le déanamh anois acht buidheachas an eagarthóra do chur i n-iúl dá lucht chonganta. Tá a bhuidheachas ag dul do Choinisiún na Láimhscribhinní as ucht costas clódóireachta an leabhair do ghabháil ortha féin; do Shéamus Pender, M.A., as ucht a shaothair féin ar an dtéx do thabhairt dúinn; do Chomhairle an R I A do chur chugainn go Corcaigh seacht gcinn dá láimhscribhinní, 'na gceann is 'na gceann, lena n-aithscríobhadh, nó a gcóimhmeas; don Dochtúir Éadbhard Gwynn, Provost (a bhí) i gColláiste na Tríonóide, as ucht feidhm do bhaint as láimhscribhinní san leabharlann ann; d'Eoin Mhac Néill as ucht feithmheoireacht ar an téx le linn dul i gcló dhó; don Ollamh Séamus Ó hÓgáin as ucht na spéise a chuir sé san obair ó thosach; do Liam Mac Giolla Mhearnóg, do aithscríbh H. I. 7 dúinn; agus go mór mór don Athair Pól Breatnach as ucht a lán congnaimh is comhairle as an doimhin-eolas atá aige ar stair is ar sheanchus na hÉireann. Agus fós dom dhalta, Séamus Ó Donnchadha, M.A., do chur na hainmneacha dílse, idir áiteanna agus daoine, i n-eagar a chéile dham. Dia dá chúiteamh leó uile.

—TORNA.

AN LEABHAR MUIMHNEACH.

I

SÉ AOISE AN DOMHAIN.¹

Sex sunt Ætates Mundi, eadhón,² ó Ádhamh go Dílinn an chéadaois ; ó Dhílinn go hAbraham an aois tánaiste ;³ ó Abraham go *Daibhidh*⁴ in tres aois ; ó Dhaibhidh go Broid an ceathramhadh haois ;⁵ ó Bhroid go gein Chríost an cúigeadh haois ;⁶ agus ó ghein Chríost go Bráth an seiseadh aois.

Is fisidh tráth cia⁷ líon⁸ bliadhan⁹ atá ingach aois díobh, ginmothā¹⁰ in aois déidhenach,¹¹ air¹² ní fuuil críoch áirithe¹³ fuirri no nuimhir illeith re daoinibh, cé do bheith¹⁴ illeith re Dia.

An chéadaois don domhan,¹⁵ eadhón¹⁶ ó Ádhamh go dílinn,¹⁷ isé¹⁸ líon bliadhan fil¹⁹ innti .i. sé bliadhna déag agus dá fhichitt agus sé chéad ar mhíle.²⁰

An dara haois, isé¹⁸ líon bliadhan fil innte .i. fiche bliadhan ar naoi gcéadaibh, go himtheacht Abratham as Caldeam.²¹

An treas aois don domhan¹⁵ .i. ó imtheacht Abraham go himtheacht cloinne hIsrahēl a hÉigipt²² .i. deich

---

MSS. *don chuid seo don Téx* : 23 E 26 (E), lch. 1, *mar bhunughdar* ; 23 Q 4 (Q), lch. 1 ; 23 N 30 (N), lch. 1 ; 23 K 4 (K), lch. 5. *Insna Variæ Lectiones ní bhacaim le mionphongca lítríúcháin, etc., mura mbeidh rud éigin tábhachtach don tSeanchas nó don teangain ionnta. Níl Teidiol fé leith ag E ná ag N ; a theideal ag K mar seo* : Leabhar na nAos annso ; *a theidiol ag Q mar seo* : Agso nar ndiaigh do gach craobsgaoileadh agus do gach eolus ar chloinn Adaimh go Noe, agus do gach craobsgaoileadh air Noe is air a chloinn, agus do gach roinnt don domhan dar atriabh siad. Agus ó Noe go Clanna Mile ; agus ó chlanna Mileadh anuas, agus do gach tír dár ghabhadar don Eorup, etc.

¹ Na Teidil ón Eagarthóir muna n-abarthar a mhalairt.

² adaoin, N, K.   ³ tanaiste E, tainiste K.   ⁴ Dáibhí N.

⁵ aois E.   ⁶ aois E.   ⁷ caidhe K.   ⁸ lín E.

⁹ bliaghain, E.   ¹⁰ ginmhotha, E, gein Mhothadh N.

¹¹ deighenach MSS.   ¹² ar, E, oir Q.   ¹³ airithí E, áirithe K.

¹⁴ cá bheadh K.   ¹⁵ an domhain, E.   ¹⁶ eadhon, E.   ¹⁷ dflinn K, N.

¹⁸ asé E.   ¹⁹ blighen (sic) atá no fil Q.

²⁰ féachtar don sgéal so go léir *Codex Palatino-Vaticanus*, lch. 237, seq.

²¹ Calderin E (le peann luaidhe) ; Celdrom K ; *creimthe* Q.

²² as E., K ; ar lár N.

mblíadhna fichíod²³ agus cheithre céad, agus ó imthecht chloinne Israëil a hÉigipt²⁴ go céaddéanamh teampuill tSolaimh, ceithre chéad ar cheithre fichid bliadhain.²⁵

An²⁶ ceathramhadh Aois don domhan¹⁵ .i. ó chéad-déanamh teampuill tSolaimh²⁷ go broid na Babilóine .i.²⁸ cheithre chéad agus naoi mblíadhna déag go leith; agus ó bhroid na Babilóine go déanamh arís teampuill tSolaimh,²⁷ céad agus trí bliadhna agus da fhichead; agus ó thógbháil teampuill²⁹ Sholaimh go gein Chríost, da bhliadhain déag agus trí *fichid* agus cheithre chéad,³⁰ agus isé so suim bliadhan na haoise so re a gcomhairmh³¹ .i. ó Bhroid go gein Chríost cúig bliadhna déag agus sé chéad; agus isé³² suim na gceithre n-aos sin uile³³ .i. ocht mblíadhna agus dá fhichead,³⁴ trí chéad agus trí mhíle. Agus isé so athchumairecht áirimh na gcúig n-aos³⁵ .i. ó chruthughadh Ádhaimh go techt Chríost i gcolainn³⁶ daonna .i. trí bliadhna³⁷ agus trí fichid agus naoi gcéad agus trí mhíle. Agus isé suim³⁸ bliadhan atá³⁹ ó thús domhuin go teacht do chlannuibh Míleadh i nÉirinn .i. naoi mblíadhna agus trí fiched⁴⁰ agus dá chéad agus míle⁴¹ do réir chroiniceadh agus leabhar⁴² eoluis na nAlbanach. Agus isé³² suim bliadhan roimh Chríost do theacht⁴³ i gcoluinn tángadar Clanna Míleadh i nÉirinn .i. trí bliadhna déag agus cheithre fichid agus sé *chéad* bliadhan,⁴⁴ agus bliadhain teasda⁴⁵ do thrí fichid bliadhan sin⁴⁶ i ndiaidh na Rómha do dhéanamh re Rēmus agus lé Romulus⁴⁷ ó n-ainmnigh-thir⁴⁸ an Róimh; agus trí chéad agus dá bhliadhain agus dá fhichid i ndiaidh chéad-tógbhála⁴⁹ teampoill tSolaimh; cúig bliadhna déag agus cheithre chéad⁵⁰

²³ mblíadhain fichitt E.

²⁴ heigipte E.

²⁵ bliadhain go fíor soiléir, etc., Q.

²⁶ 4, An, *uimhneacha roimh na hAoisibh*, E.

²⁷ an domhain, E.

²⁷ Sholaimh K.

²⁸ adhaoín K.

²⁹ ó theampuill E.

³⁰ an tAlt ó "*An ceathramhadh Aois*" anuas ar lár Q.K.

³¹ ré a ch. E, fria a cc. N K.

³² ase, E.

³³ n-aos oile so anuas roimhé E.

³⁴ fichad E.

³⁵ naois E.

³⁶ acc. d., E, ar lár Q.

³⁷ bis E, trí bl. déag Q; trí mhíle 7 trí fithchid, agus naoi ccéad bliaghain N.

³⁸ asi so sum E.

³⁹ ar lár N.

⁴⁰ fichíod E, fithid N.

⁴¹ deith cead agus dá mhíle blighen Q.

⁴² leabhar ar lár E. ⁴³ théaghacht, E. ⁴⁴ ceithre cead deag blighen, Q.

⁴⁵ blighen do theasduigh Q.

⁴⁶ fichidh sin sin, E.

⁴⁷ Reámulus E, Remulus Q.

⁴⁸ nainmníthir E.

⁴⁹ gabháil, Q; gabhala N.

⁵⁰ [7 aon bhliaghuin] do thuilleadh N.

i ndiaidh ríogh Sagson ba chédrí do theacht innte⁵¹ .i. Brutus; agus cheithre chéad agus aon bhliadhain agus cheithre fichid⁵² i ndiaidh scriosta⁵³ na Trae;⁵⁴ agus míle⁵⁵ agus cheithre chéad agus aonbhliadhain agus trí fichid i ndiaidh chéad-ríogh⁵⁶ na hIodáile⁵⁷ .i. Comírus⁵⁸ do thecht, agus míle agus sé chéad agus trí bliadhna déag i ndiaidh⁵⁹ na Dflean⁶⁰ do thecht tar⁶¹ an ndomhan. [Do⁶² réir gach aoise dhíobh so, is cheithre chéad agus seacht mbliadhna,⁶³ agus cheithre fichid⁶⁴ bliadhna⁶⁵ roimhe Chríost do theacht i gcoluinn tångadar Clanna Mileadh go hÉirinn. Agus do réir áirimh⁶⁶ eile trí bliadhna déag cheithre fichid⁶⁴ agus sé chéad roimhe ghein Chríost tångadar go hÉirinn; gidheadh isé ceadfadh na n-ughdar as sine agus as mó le heolus gur cheithre chéad déag bliadhna⁶⁵ roimhe Chríost do thångadar Clanna Mileadh⁶⁷ go hÉirinn.]

Agus isí⁶⁸ so suim bliadhna atá idir Chlannaibh Mileadh do thecht i nÉirinn agus⁶⁹ páirt dá sliocht do dhul i nAlbain,⁷⁰ ar a bhfuilid uaisle Gaoidhiol Alban ar a sliocht ó sin⁷¹ alle .i. céad agus trí bliadhna déag⁷². Agus aithrisid croinicedha⁷³ Sagsan ní nach faghthar againne inar⁷⁴ sgríbhnaibh:⁷⁵ gurabé Gurgundus⁷⁶ mac Beilín⁷⁷ rí⁷⁸ Sagsan dona Briotaineachaibh,⁷⁹ tug Éire do chlannaibh Míledh, arna⁸⁰ dteangmháil dó ar an bhfairge ag techt⁸¹ ón Easbáin dóibh agus an rí ag techt ó chríochaibh Lochlann ar gcur Lochlannach fá chíos dó; cúig bliadhna déag agus trí fichid⁸² agus trí chéad [E 2] sin roimh Críost do thecht i gcoluinn.

Ocht⁸³ mbliadhna dēg agus trí chéad roimh *Chríost*

⁵¹ i ndiaidh céad rígh Sagson do theacht innte, E.

⁵² fitchid E.

⁵³ Scriosda Trae E.

⁵⁴ Trao N. Traoi K.

⁵⁵ agus míle bis E.

⁵⁶ chéad rígh E.

⁵⁷ hEadaile E; hiottaile N.

⁵⁸ Cumrus Q; comirius K.

⁵⁹ dēis, Q.

⁶⁰ dile E.

⁶¹ ar, E.

⁶² Q *amháin an méad fá chuibhveachaibh.*

⁶³ mblighena.

⁶⁴ fithid.

⁶⁵ blighen.

⁶⁶ aireaibh.

⁶⁷ Mile.

⁶⁸ así E K N, asé Q.

⁶⁹ ar lár E.

⁷⁰ go hA. Q.

⁷¹ shliocht ó shin N.

⁷² [an nuimhir atá eadtorth] sic, K.

⁷³ cruithniceadh, E; croineaceadh Q.

⁷⁴ ionnar K.

⁷⁵ sgríobhnaibh E.

⁷⁶ Gurgondus Q.

⁷⁷ Beilm N; Béillinn K.

⁷⁸ Rígh E; ríogh N.

⁷⁹ rí S. dona Br. ar lár Q.

⁸⁰ ar ttús arna Q.

⁸¹ ag teacht ó chríochuibh Lochlann do chur fa chfos. Cúig, etc.

sic Q.

⁸² agus trí f. ar lár Q; fitchid E.

⁸³ *An Abairt seo ar lár Q; Ocht . . . i gcoluinn ar lár N.*

do theacht i gcoluinn tängadar Clanna⁸⁴ Miledh do réir Seanchuis⁸⁵ Éirionn agus Alban. Agus^{85a} atá an comhairemh aimsire féin agus gabháltus⁸⁶ Lochlonnach dá fhoillsiughadh nach é rí Sagsan⁸⁷ tug Éire do Chlannaibh Miledh ; agus ní mesda⁸⁸ do Shagsonachaibh⁸⁹ sin, óir atá an tslighe réidh⁹⁰ aca, acht go gcoisgid⁹¹ féin méirligh agus bithbhenaigh agus lucht dēanamh uilc agus ēagcóra.

Seacht⁹² gcéad agus sé mhíle agus cúig bliadhna⁹³ agus trí fichid⁹⁴ aois an domhain an tan do bo aois don Tigherna dá bhliadhain agus cheithre fichid,⁹⁵ cúig céad agus míle, do réir Eusebius.

An cúigeadh aois don domhan⁹⁶ isé so an uimhir bliadhan fuil innte .i. chúig céad,⁹⁷ ochtmhogha, agus naoi mbliadhna isan aoissi⁹⁸ uile, ó fhorba na daíre Babilōndai⁹⁹ go gein¹⁰⁰ Chríost lá tinscetail¹⁰¹ na haoise seo.

An seiseadh¹⁰² aois .i. ó ghein Chríost gus andiu¹⁰³ isé líon bliadhan táinig dí .i. míle secht gcéad agus seacht déag,¹⁰⁴ agus ní fhuil nuimhir áirithe¹⁰⁵ fuirri illeith¹⁰⁶ ria daoinibh.

Is labhartha dhúinn¹⁰⁷ budheasta¹⁰⁸ dona gníomharthaibh isna¹⁰⁹ haoisibh sin in neach ro¹¹⁰ fēatar¹¹¹ go comair do chríochnughadh díobh do[n] neoch¹¹² is mó agus is oireghdha¹¹³ dhíobh agus d'ardtaoiseachaibh¹¹⁴ gacha¹¹⁵ haoise dona haoisibh sin, agus do shaoghlaibh na dtaoiseach sin, agus do chraoibh choibhneasa chloinne Noe,¹¹⁶ agus d'eidirdhealbhadh gacha¹¹⁷ cinidh

⁸⁴ Macuibh N.   ⁸⁵ Seanchaidh N.   ^{85a} Máiseadh, Q.   ⁸⁶ -tuis N.
⁸⁷ Gurgundus mac Beilein Q.   ⁸⁸ meisde E ; measta N ; miste Q.
⁸⁹ Shagsonach E, Q ; -naigh, K.   ⁹⁰ réidhig N.
⁹¹ aco, oir as siad do choisgis m. etc., K ; gcoisgig N.
⁹² an t-alt so ar lár Q.   ⁹³ chúig bhliadhna, N, K.
⁹⁴ fichid E ; fithid N.   ⁹⁵ fichid E.   ⁹⁶ an domhain E.
⁹⁷ D, LXXX, IX, E ; CCCC. LXXX. IX, K.   ⁹⁸ aois K, aoisi E.
⁹⁹ Baibilóine N.   ¹⁰⁰ gcein E.
¹⁰¹ tinscetal E ; an t-alt san ar lár, Q   ¹⁰² Seisiodh E.
¹⁰³ aníogh E.
¹⁰⁴ 1739 N ; M.DCC. agus X mbliadhna agus cheithre XX, K ; an t-alt so ar lár, Q.   ¹⁰⁵ airithi E ; áirighthe N.
¹⁰⁶ le teacht ag neach ar mbith N, K.   ¹⁰⁷ dhuin, E.
¹⁰⁸ buidheasta E ; budhdheasta N.
¹⁰⁹ is ná E ; agus dona N.
¹¹⁰ ró E.   ¹¹¹ featair E ; fheatar N ; ní nach ro fhedair K.
¹¹² neach MSS.
¹¹³ airedha E ; oireadha Q ; airuidhe K ; áireadha N.
¹¹⁴ do hárd, E ; do thárd, Q.
¹¹⁵ gacha . . . . choibhneasa, ar lár Q N K.
¹¹⁶ gach N, *passim*.   ¹¹⁷ Noei E

ria¹¹⁸ chéile, agus do chéadghabháil gacha mórthuaithe do mhórthuathaibh in bheatha ; agus d'eidirdhealbhadh¹¹⁸ gacha bēarla¹¹⁹ ré chéile, uair is aonbhēarla do bhí ag Síol Adhaimh ó chruthughadh Adhaimh go críochnughadh an tuir Neamhruidh¹²⁰ .i. Gairtighern ainm an Bhēarla¹¹⁸ sin.

Is fisidh¹²¹ cia atáid sé haosa¹²² [ann]¹²³ nach fuilid acht dá aimser¹²⁴ .i. Feadarlaic agus Nuafhiadhnuise. Is ionann sin ré a rádha an seanrecht agus an reacht nuadh¹²⁵ ; feadarlaic .i. reacht Maoise go gein *Chríost*, agus nuafhiadhnaisi ó ghein *Chríost* go bráth.

Adeirid aroile¹²⁶ gomadh trí haimsiora do bhiadh ann .i. aimsior roimh ghrásaibh ó thús in domhuin go reacht Mhaoise, agus aimsior is na grásaibh .i. ó aimsir Mhaoise go gein Chríost ; aimsior i ndiaidh ghrás an treas aimsior, ó ghein Chríost go bráth.¹²⁷

¹¹⁸ ria chéile . . . . d'eidirdhealbhadh, *ar lár* Q ; *eidir-*, E.

¹¹⁹ béalradh, Q N.   ¹²⁰ *ar lár* Q.   ¹²¹ *fise* N.

¹²² haoisa E ; haoise N.   ¹²³ K *amháin*.   ¹²⁴ aois K ; *ar lár* N.

¹²⁵ nuadha E.   ¹²⁶ uair oile Q.   ¹²⁷ a leath go bráth Q ; bráich N.

II

CRUTHUGHADH ADHAIMH AGUS ÉBHA.

Is¹ cóir dhúinn² labhairt ar ordughadh³ Dé i dtúis domhain anois.⁴

Adhubhairt Dia ar dtúis⁵: Dealagheadh lá agus oidhche⁶ ré chéile; agus bíodh⁷ ina⁸ chomhartha ara dtiubharthar⁹ aithne, aroile¹⁰ d'aimseraibh¹¹ agus momentibh agus uairibh agus laithibh agus bliadhnaibh; agus soillsighiodh¹² siad an¹³ fhirment neamhdha agus in talamh; agus do rinneadh¹⁴ mar¹⁵ sin é. Agus do rinneadh¹⁴ dō mar¹⁵ chomhartha soillse ann comhartha is mó agus comhartha is lugha, an comhartha¹⁶ is mó do shoillsiughadh don oidhche .i.¹⁷ éasga, agus an comhartha is lugha do shoillsiughadh don lá .i. an ghrian, go ndeaghladaois lá agus oidhche rena chéile. Agus na réilteanna fós do shuidh¹⁸ Sé san bhfirmimint do thaitneamh agus do shoillsiughadh an talmhan isan oidhche. Do bhí gach ní amhlaidh sin, agus do chonnaic Dia gur chóir sin.

[E 3] Isan chúigeadh laithe adubhairt Dia: iomdhaigh-eadh¹⁹ na huile beathadhach uiscidhe [agus neamhuiscidhe],²⁰ agus na huile eiteachdha ar uachtar talmhan san bhfirmament nemhdha. Agus do chonnaic Dia gur mhaith sin, agus do bheannuigh an uile bheathadhach uiscidhe agus neamhuiscidhe dá dtaghail²¹ an talamh, agus adubhairt riú fás²² agus líonadh na muire²³ agus na talmhan dō.

In seiseadh lá imorro adubhairt Dia: líonadh agus

¹ *an Abairt seo ag Q amháin.*   ² dhun Q.   ³ ordumhadh Q.

⁴ anis (?) Q.   ⁵ sic Q; Agus adubhairt riu E, K, N.   ⁶ aghaidh N.

⁷ bíodh E; biog Q.   ⁸ an c. KNQ.   ⁹ dtiubhradur, E.

¹⁰ air aroile NQ.   ¹¹ aimseraibh E.   ¹² soillsighidh E.

¹³ na E.   ¹⁴ do roinedh, Q; rinnadh E.   ¹⁵ amhlaidh Q.

¹⁵ ar lár Q.

¹⁶ *mar seo ag E: An comhartha is mo thaitneamh agus do shoillsiughadh in talmhuin isin oidhche go ndeaghladaois, etc., do chonnaic Dia gur cóir sin.*

¹⁷ éasga . . . . grian ar lár K.

¹⁸ do shuidh Q.

¹⁹ iomadaighidh N; iomadaigheadh K; *is measg K annso.*

²⁰ Q amháin.

²¹ ttagaill E, ttághail N, ttaighaleadh K.

²² fásadh E, fásaidh agus lionaidh Q N K.

²³ muiridhe 7 an talamhdha K.

iomdhaighiodh²⁴ in talamh coitcheonn do bheathadh-achaibh²⁵ ceithearchosacha,²⁶ agus grádhadh²⁷ gach bethadhach a chomhchosmhuileas²⁸ féin; agus do bhí mar sin. Do chonnaire Dia gur chóir sin.

“Déanam duine fār n-iomháighin²⁹ féin agus fār³⁰ n-iomchosmhuilius féin, agus tighernaighedh ar iasgaibh an mhara, agus ar éanaibh agus ar eitighibh³¹ [an] aieóir agus ar uile bhethadhachuibh ceatharchosacha³² na talmhan; agus an uile³³ chréatúir fa ninn anuas dá nglúaisiann ar talamh bídh a eгла orra uile.”

Do dhealbhuigh³⁴ Dia duine fána iomháigh³⁵ agus fána dheilbh féin³⁶ .i. fer agus bean, agus do bheannuigh iad, agus adubhairt: “Fásaidh³⁷ agus iomdhaighidh³⁸ ar³⁹ an talamh agus eirgidh⁴⁰ faoi, agus tighernuighidh⁴¹ éisg in mhara agus éin an aieóir,⁴² agus na huile anmhonna⁴³ dá bhfuil for talmhain⁴⁴.” Agus adubhairt: “Tugas díbh⁴⁵ na huile luibhe agus crainn⁴⁶ dá bhfuil toradh,⁴⁷ agus na huile shíola d’iomarcadh⁴⁸ a leithéide féin, agus na huile chrainn toraidh⁴⁹ do fhás dá dtoradh⁵⁰ féin, comba biadh agus beatha dhíbh⁵¹ iad, agus na huile anmonna⁵² idir eitech agus ceatharchosda da bhur mbiathadh agus da bhur mbeathughadh.” Agus do rinneadh mar sin é. Ro fóirlíonadh mar sin⁵³ cruthughadh nimhe agus talmhan agus gach a bhfuil inntibh isin seiseadh lá, agus ro chomhnuigh [Dia]⁵⁴ iaramh ó gach uile oibriughadh isin sechtmhadh lá.

Labhram annso fesda do⁵⁵ chruthughadh an duine, ó labhramar [ar] chruthughadh an domhain guna thor-thaibh gonuige so.⁵⁶ Is amhlaidh ro dhealbhuigh Adhamh

²⁴ líonaidh agus iomadaighedh E.

²⁵ bheathadhachadh E.

²⁶ ceathair-N.

²⁷ grádhaidh E, grádhag N; gradhach K. ²⁸ chosmhulacht N K.

²⁹ for ar n-iomháighin N. ³⁰ for N. ³¹ eiteadhíbh N K.

³² ceatharchosach E, -sachaibh an t. K. ³³ ar an uile c. MSS.

³⁴ dhealbh E. ³⁵ imhaighe E, iomágh Q, íomháighe N.

³⁶ cosmhail fein E ³⁷ fasaigh E.

³⁸ iomadaighaidh N, iomaduigheadh K. ³⁹ ar lár N K.

⁴⁰ eirgeadh K. ⁴¹ -nuigheadh K. ⁴² aieóir E, eoin an aeoir N.

⁴³ anmonna E, ainminna K, anmanacha Q. ⁴⁴ talmh K.

⁴⁵ tugais doibh E. ⁴⁶ crann E; agus crainn ar lár Q.

⁴⁷ do thorradh E.

⁴⁸ diomaraidh E, diomaircedh K, diomarca a leithéideadha N.

⁴⁹ chrann toradh E. ⁵⁰ thorruidh E, torrthaidh K, dtorthadh N.

⁵¹ dhóibh E. ⁵² anmonn E; anmonnach N. ⁵³ an uair sin K.

⁵⁴ Q amháin. ⁵⁵ air N.

⁵⁶ Labhram anso feasta do chruthumhadh an domhain gnuige seo

7 labhram aso mach do chruthumhadh an duine, sic Q.

do réir na gcineadhach .i. don talamh choitcheonn. Tugadh⁵⁷ a chenn cédus⁵⁸ a tír Malón⁵⁹; tugadh a bhruinne agus a fhordronn⁶⁰ a Baibilóin.⁶¹ Tugadh⁶² adhbhar a chos agus a lámh a Labhán⁶³; a shliasta a tír Golgota.⁶⁴ Trí thráth ro⁶⁵ bhí gan anmain⁶⁶ iarna chruthughadh don *talmhain* .i. ar dháigh Chríost iarna chéasadh do bheith trí thráth gan anmuin.⁶⁷ Don uisge tugadh lúth⁶⁸ ann. Do theine tugadh teas ann. Don aieór⁶⁹ tugadh anáil ann. Ó Dhia tugadh anam⁷⁰ ann. I meadhón⁷¹ oidhche tairnig⁷² a chruthughadh. I mochthráith i dtús laí tugadh Ēva⁷³ as a thaoibh chlé .i. asna⁷⁴ ro beanadh as is dé do rōnadh⁷⁵ Ēva. Cēdimthecht do rinne Adhamh go tobar Pharrthais ag faicsin⁷⁶ na hénlaithe, is ann do rinne⁷⁷ a chéadrith. Ag faicsin Ēbha is ann do rinne a chéadgháire.⁷⁸ Ag faicsin na gréine tar⁷⁹ mullach sléibhe Parrthais⁸⁰ is ann ro altuigh ar dtúis⁸¹ re Dia, agus aseadh⁸² adubhairt: “Adhram thú a Dhia.”⁸³

Cóig lá dhéag dóibh maraon intan táinig⁸⁴ Iferniger⁸⁵ .i. deamhan i ndeilbh nathrach go⁸⁶ corpaerda séimh go⁸⁷ ro fhuráil an t-iomarbus for⁸⁸ Ēva. .i.⁸⁹ tomhuil an ubhail do chrann⁹⁰ na haithne; agus gur fhuráil⁹¹ Ēva for Adhamh go nduadar⁹² an t-ubhall.⁹³ Gonadh tré dhíoghaltus mhionaighthe rechta an Choimthe⁹⁴ i bparrthas do benadh⁹⁵ ar an ngréin⁹⁶ go nach fuil acht⁹⁷ an sechtmhadh rann dia⁹⁸ soillse innte; agus tugadh fós craobh dhorcha tar forghnúis éasga; agus an sechtmhadh rann nirt⁹⁹ agus áillechta agus gliocais agus gaile¹⁰⁰ an duine. Gach teidhm fil ina dheghaidh is tríd sin tugadh. Agus [do baineadh]¹⁰¹ an sechtmhadh rann

⁵⁷ Tugabh Q.

⁵⁸ ceadus N.

⁵⁹ Malóin Q, *vid Todd Lecture Series III, lch. 48, seq.*

⁶⁰ fórdhronn E; fhóirdhrom Q, fhóirdhruim K.

⁶¹ Babilón E, Babilionn Q.

⁶² tugach Q.

⁶³ allabhán E, a laibhain K, A albainn Q.

⁶⁴ galgatá E.

⁶⁵ tráth ró E.

⁶⁶ anam Q; gin a E.

⁶⁷ iarna . . . . anmuin.

ar lár Q K.

⁶⁸ lúghaidh N.

⁶⁹ do aieóir E

⁷⁰ ainm E.

⁷¹ Ameodhón E.

⁷² do tharaingeadh K.

⁷³ Aebha N.

⁷⁴ easna N.

⁷⁵ rinnedh N.

⁷⁶ faigsint Q.

⁷⁷ rin N, *coitianta*.

⁷⁸ *an Abairt sin ar lár* Q.

⁷⁹ ag eirghidhe tar Q; tar mh. E.

⁸⁰ Ph. E.

⁸¹ túis, E.

⁸² asé N K.

⁸³ Dhé, E; Dhé uile chomhachtuigh Q.

⁸⁴ do tháinig E.

⁸⁵ Iofearniger, E, -inger, N; iffirnach K; Jefeinger Q.

⁸⁶ neimhe.

⁸⁷ go Q; gur N K.

⁸⁸ air Aebha N.

⁸⁹ eadhoin Q, adhóin N.

⁹⁰ do chrann *ar lár* N K.

⁹¹ go furail E.

⁹² go nuadair E; gur nfhuadur K.

⁹³ tubhail E.

⁹⁴ choimhde E, chomhdhia K.

⁹⁵ baineadh E.

⁹⁶ ngréidhm N.

⁹⁷ bhfuil E.

⁹⁸ da E.

⁹⁹ *ar lár* Q.

¹⁰⁰ agus gaile *ar lár* Q.

¹⁰¹ Q *amháin*.

toraidh¹⁰² a talmhain¹⁰³ agus a muiribh agus a crannaibh. Agus isé fáth ina bhfuil¹⁰⁴ lámh chlé¹⁰⁵ seoch lámh dheas, air isí an lámh chlé¹⁰⁵ do síneadh dochum an ubhail.

[E 4] Isé imorro fáth imar¹⁰⁵ fhuráil Lucifer an t-imarbhús forra¹⁰⁶ .i. do rad¹⁰⁷ Dia airchinnecht¹⁰⁸ nimhe do Lucifer ar dtús go naoi ngrádháibh aingeal uime. Ro¹⁰⁹ iomarbháighesdur¹¹⁰ Lucifer for nimh ar uail agus [ar] díomus fria Dia go¹¹¹ ro hionnarbadh do¹¹² nimh é go dtrian¹¹³ sluagh¹¹⁴ aingeal lais i n-ifrionn,¹¹⁵ go¹¹⁶ bhfuilid 'na ndeamhnaibh i n-ifrionn i gciontaibh an díomuis sin. Gonadh í sin an chédbhreath a rugadh riamh.

Iar gcruithghadh Adhaimh agus Ébha do-bheart Dia airchinnecht¹¹⁷ talmhan dóibh gona gcloinn¹¹⁸. Ro fhormaduigh¹¹⁹ tra¹²⁰ Lucifer fria¹²¹ hAdhamh, air ba dearbh lais isé¹²² do-bhearta¹²³ do líonadh nimhe dá éis; gonadh aire sin ro chuir Lucifer Iferniger¹²⁴ dá fhuráil for Éva im¹²⁵ thomhailt an ubhail. Do luidh¹²⁶ Spiorad Dé chugtha¹²⁷ go ndubhairt fria [h]Adhamh¹²⁸ *De terra es et in terram ibis .i.* De thalamh ataoi agus do thalamh rachthaoi. Agus isbeart doridhise:¹²⁹ *In sudore vultus tui comedes panem tuum .i.* bidh a hallus do ghnúise toimhéala¹³⁰ do bheatha. Adubhairt fri hÉbha: *Cum dolore et gemitu pares filios tuos et filias tuas .i.*¹³¹ bidh go gneid agus galar¹³² bhéair do mheic agus t'inghena.

¹⁰² toradh N K.   ¹⁰³ talmhan N.   ¹⁰⁴ fá bhfuil N.
¹⁰⁵ chlé N K.   ^{105a} inar N K.   ¹⁰⁶ fortha E.   ¹⁰⁷ rádh E, read N K.
¹⁰⁸ ardchennus, Q N K.   ¹⁰⁹ ar lár.
¹¹⁰ —eisdur E, iomarbuster Q.
¹¹¹ gur N K.   ¹¹² na chiontaibh sin do Q.   ¹¹³ trian E.
¹¹⁴ slúaigh E.   ¹¹⁵ aniffrinn E.
¹¹⁶ agciontuibh an díomuis sin go E.   ¹¹⁷ ardcheanus Q.
¹¹⁸ gundh a chloinn E.
¹¹⁹ Ró formidiogh, E; formadaoig Q.
¹²⁰ dia (? din) N.   ¹²¹ le Q.   ¹²² gur bhea Q.   ¹²³ do bhearta E N.
¹²⁴ Ioferniger, ioffairnach K, Jofearinger Q.   ¹²⁵ uim N.
¹²⁶ luigh E, luig N.   ¹²⁷ chutha Q, chúcha N.
¹²⁸ frí hÁ. N; le A. Q.   ¹²⁸ dorinise Q; dorinnise N; dorigise E.
¹³⁰ do thoimhleá tú Q.   ¹³¹ eadhon Q.   ¹³² go gné galar Q.

III

CRUTHUGHADH NEIMHE AGUS TALMHAN.¹

In principio creavit Deus Cælum et Terram .i.² Do-righne³ Dia neamh agus talamh ar dtúis⁴ .i. do-righne cédamus in mais n-éagcrothach⁵ agus soilse aingeal isin⁶ chéaddomhnach. Do rinne firmameint isan luan. Do rinne talamh agus muir isan mháirt. Do rinne grian agus éasga agus reanna nimhe isan chéadaoin.⁷ Do rinne éanlaith an aieóir⁸ agus tonntacha⁹ na fairrge diardaoin.¹⁰ Do rinne anmhonna¹¹ an talmhan¹² olcheana agus Adhamh d'fhollamhnacht¹³ foruibh isin aoine¹⁴. Ro chumhsan¹⁵ iaramh isin tsatharn ó¹⁶ oibriughadh a¹⁷ dhúl nua agus do rad¹⁸ beannacht foruibh, agus ní hó¹⁹ fhollamhnacht idir. Is amhlaidh do rinne Dia na dúile: aroile²⁰ go dtosach agus cin²¹ chríoch amhuil aingle; ²² aroile *umorro* go dtosach agus go²³ gcríoch amhail anmhanna indlightheacha²⁴ agus tairthe²⁵ an talmhan; aroile²⁶ *umorro* go dtosach²⁷ agus go²⁸ bhfoircheann agus cin fhoircheann²⁹ amhail atáid na daoine .i. tosach for³⁰ a ngeineamhuin c[h]orpardha agus foircheann³¹ for³² na corpaibh sin agus cin fhoirchenn for a n-anamaibh. Is amhlaidh *dana* do rónadh³³ an duine³⁴ .i. Adhamh: a chorp do thalamh choitchenn, a chenn do thír Garadh,³⁵ a bhrúinne do thír Arabia, a bhrú a Lodáin, a chosa a tír Agoria; a fhuil agus a allus d'uisge³⁶ an aieoir, a anáil

¹ *Teideal*, E; Obair na sé lá, *Teideal* K; *Teideal ar easnamh*, N Q.

² adhon K, adhóin N.

³ do rin Q, do rin N K *coitianta*.

⁴ tús E.

⁵ in mhaisneachchruthach N, in mhais neachruthach E, innmhisnach *cruthughadh* K.

⁶ san N K Q.

⁷ san cc. N K Q; is an c. E.

⁸ aedhir N.

⁹ tonnaitheacha E, tonntach Q, toithneacha (tó-K), N K.

¹⁰ san d. N K; dath dardaoin Q. ¹¹ anmonna MSS ¹² -mhuin N.

¹³ do foldamhnacht E; do f., N K. ¹⁴ dé haoine Q.

¹⁵ chumsan E. ¹⁶ o Q, bo E, hó N K. ¹⁷ an Q, na nd. K.

¹⁸ radh E, rádh KN.

¹⁹ bo E; agus . . . idir, *ar lár* Q.

²⁰ aroil E, airoil N.

²¹ go cin Q. ²² aingil N K.

²³ cin Q.

²⁴ indlightheacha E, indleaghtacha N.

²⁵ tairthi E.

²⁶ airuille K.

²⁷ toisech E; *tosach* Q.

²⁸ go *ar lár* N, foircheann MSS.

²⁹ agus cin f. E Q, *ar lár* N K.

³⁰ fóir K. ³¹ *furchen* E.

³² air N.

³³ rinneadh N K, roinadh E.

³⁴ duine sin E.

³⁵ Gárr Q.

³⁶ do uisge E.

don aieór,³⁷ a theas do theinidh,³⁸ a anam do thinfidh³⁹ Dé. Isan treas uair iar gcruthughadh Adhaimh ro teibedh⁴⁰ Éva as a thaoibh. I n-aois triochtaí⁴¹ ro cruthadh⁴² Adhamh. I n-aois a dhá bliadhan déag ro cruthadh⁴³ Éva.

Do rinne⁴⁴ Dia naoi n-oird aingeal, agus do rad⁴⁵ fhollamhnacht⁴⁶ do Lucifer forra ria⁴⁷ sin. Agus do⁴⁸ chruthuigh Adhamh agus ainmhinnte na talmhan,⁴⁹ agus do rad⁵⁰ follamhnacht⁴⁶ d'Adhamh orra, agus is i gcosmhuilecht a dheilbhe féin⁵¹ do rinne Adhamh.

Abram⁵² cidh dia ndernadh Adhamh. Adéaram⁵³ cédamus gurab d'ocht rannaibh⁵⁴ .i. an chéadrann⁵⁵ díobh don talamh⁵⁶; an dara rann don mhuir; an treas rann don ghréin; an ceathramhadh rann do na⁵⁷ néallaibh; an cúigeadh rann don ghaoith; an seiseadh rann do chlochaibh; an seachtmhadh rann do shoillsi an domhain; an t-ochtmdhadh rann don Spiorad Naomh.⁵⁸ Is amhlaidh⁵⁹ atáid sin isan chorp⁶⁰: a cholann don talamh; a leannta don mhuir; a ghné agus a dhath don ghréin; a smuainte⁶¹ do néallaibh; a chnámha⁶² do chlochaibh; a shochroidhecht agus a dhaonnacht do shoillsi an domhain; an t-ochtmdhadh rann don Spiorad Naomh .i. a anam.⁶³ Madh⁶⁴ í an talamh bhus⁶⁵ treise ann budh⁶⁶ leasg; madh í an mhuir budh egnuidhe;⁶⁷ mad í an ghrian⁶⁸ budh athlamh⁶⁹ beódha; madh iad na neóil budh éadtrom drúith;⁷⁰ madh í an ghaoth budh fergach láidir; madh iad na clocha budh cruaidh dothraochta, agus budh éitigh⁷¹ sanntach; madh é an Spiorad Naomh⁷² budh beódha daonnachtach lán do

³⁷ aedhar N, aieoir E.

³⁸ theinnigh E; don tine K.

³⁹ theinfedh E, theinn. N.

⁴⁰ teibí N.

⁴¹ tríoghthaí N.

⁴² rochruthuigheadh N; cruthaghadh Q; cruthaigheadh K.

⁴³ cruthuigheadh K.

⁴⁴ Do rin Dia duine 7 naoi n-ord, Q; rin N; rínn K.

⁴⁵ read N.

⁴⁶ ollamhnacht MSS.

⁴⁷ 7 ria N.

⁴⁸ Agus do rad ollamhnacht do Adhamh ar ainmnacha an talman 7 tug ardceanus nimhe do Lucifer Q.

⁴⁹ an talmhuin N. ⁵⁰ 7 tug N. ⁵¹ agus is . . . féin, ar lár K.

⁵² Cé da ndearna Abratham. Adeirim, etc. sic Q.

⁵³ adeiram E, adeirim K. ⁵⁴ rannaibh do rin Dia an duine Q.

⁵⁵ roinnt Q. ⁵⁶ talmhaidh E. ⁵⁷ na ar lár E. ⁵⁸ Sprid Naoimh Q.

⁵⁹ amhluig N. ⁶⁰ ccorp E. ⁶¹ smuainthighthe E.

⁶² chnámh E, chná Q. ⁶³ a anam don Sprid Naoimh, Q.

⁶⁴ Magh E. ⁶⁵ is N. ⁶⁶ búgh E. ⁶⁷ eguidhe E.

⁶⁸ ghréin E. ⁶⁹ healuidhenach Q, alainn, E, allámha N.

⁷⁰ drúith E; druite K. ⁷¹ eitigh E, éithig N, eitheadh K.

⁷² -aid Naoimh N.

rath Dé agus an sriptiúra diadha gach laithe⁷³; madh í an tsoillse budh deighdhealbhach⁷⁴ sochroidh⁷⁵ soghrádhach.

Tug Dia oirchinnecht⁷⁶ nimhe do Lucifer go naoi ngrádhaibh⁷⁷ aingeal uime. Tug oirchinnecht na talmhan do Adhamh agus do Ébha⁷⁸ gona gcloinn. Adubhairt Dia fri Lucifer:

“Tabhair onóir agus oirmhidin⁷⁹ dom chomhdheilbhse .i. do⁸⁰ Adhamh.”⁸¹

“Ní thiubhar,” ar Lucifer, “oir isam sinesi,⁸² agus am uaisle,⁸³ agus ní thibhēram⁸⁴ fán sōisior.”

Adubhairt an Coimdhe⁸⁵ frision:

“Ní bhfuighbhise⁸⁶ airmhidin uaimse ó nach dēna réir Adhaimh.”⁸⁷

Adubhairt Lucifer fri⁸⁸ díomus agus tré dhoicheall⁸⁹:

“Budh rí^{89a} mise féin,” ar sé, “ar iomad⁹⁰ aingeal, agus foighēnaid⁹¹ damh, agus ní bhia rí⁹² oile uaimse.”

Conadh amhlaidh sin ro iomarbhusaighestair⁹³ Lucifer for uaill agus díomus do dhéanamh fria Dia, go ro hionnarbadh i gcionaidh⁹⁴ an díomusa do dhéanamh [E 6], agus go ro⁹⁵ trasgradh⁹⁶ hé go dtrian sluagh⁹⁷ aingeal leis i n-ifreann⁹⁸. Adbheraid na sgríbhenna gurab leathuair agus trí huair déag ó chruthughadh an domhuin⁹⁹ go hiomarbhús in aingil, agus gurab¹⁰⁰ leathuair tar mheodhon laoi do Adhamh i bparrthas¹⁰¹ roimh¹⁰² iomarbhús an aingil.¹⁰³

⁷³ láithe E.

⁷⁴ dodhealbhach N; dealbhach K.

⁷⁵ sochrach Q N K.

⁷⁶ oirchindecht E, -chenndacht N.

⁷⁷ norduibh N.

⁷⁸ Ébha *passim* N, Éva *passim* Q.

⁷⁹ -midin E, airmidin N.

⁸⁰ do *ar lár* N.

⁸¹ [agus do Éva] Q.

⁸² is aimseine N.

⁸³ is am is uaisle N.

⁸⁴ hoibearam N, hóbrann K.

⁸⁵ choimhdhe E, cóimhdhe N.

⁸⁶ bhfuighirse N, bfaighairse K.

⁸⁷ mo réir Adhaimh N; mo réir a Adhaimh K.

⁸⁸ frí E, re K.

⁸⁹ dhothall K; dhroch chéill E.

^{89a} rígh N, ríogh N.

⁹⁰ an iomad N.

⁹¹ foigenaid E; fóig- N; fóghnaid K.

⁹² rígh E.

⁹³ sin iomabas aighaster K.

⁹⁴ accion aigh K; accionntaidh E; accionn áigh N.

⁹⁵ gur N.

⁹⁶ treas- N.

⁹⁷ tsluag E.

⁹⁸ niffern E.

⁹⁹ Adháimh, Q.

¹⁰⁰ leathuair . . . . gurab, *ar lár* N K.

¹⁰¹ -thais E.

¹⁰² réimh E.

¹⁰³ [agus ga bhfuil sin a seann sg(rihbinnibh) romhanacha, *ut dixit*] do thuilleadh ag Q.

IV

IOMARMHAS ADHAIMH.

Do rinne¹ Dia sosadh suthain ar dtúis² don duine³ .i. Parrthas gona thorthaibh agus gona ilcheoltaibh.⁴ Isan tres uair iar gcruithughadh Adhaimh ro teibeadh Éabha as a thaoibh chlé⁵. I n-aois triochad⁶ bliadhan do cruthuigheadh⁷ Adhamh, agus i n-aois dá bhliadhain déag ro cruthuigheadh⁸ Éabha. Iarna gcruithughadh⁹ is ann adubhairt Dia riu¹⁰ :

“Caithidh tortha¹¹ Pharrthais genmothā¹² éncrann namá,¹³ go bhfeastaí¹⁴ bheith fám smachtsa agus fám dheachmhadh gan tsníomh gan tsaothar gan ghalar, agus dul¹⁵ ar neamh iar n-aimsioraibh i n-aois¹⁶ triochta.”¹⁷

Ro ghabh formad Lucifer re hAdhamh¹⁸ iar sin, óir fa¹⁹ dearbh leis gomadh é Adhamh gona chloinn do rachadh ina ionad féin²⁰ ar neamh. Na huile²¹ anmhonn²² ro theacht beatha agus cré tug an Coimdhe²³ a n-umhla d’Adhamh, oir²⁴ isé no-fhollamhnadaois.²⁵ Intan imorro thigdis sluaigh na secht neamh²⁶ fon airdrí, tigdis anmhanna in bheatha chum Adhaimh dá onórughadh agus dá airmhidniughadh²⁷; agus do thigeadh gach neach díobh dia adhbha féin iar mbeannachadh d’Adhamh.²⁸

Do bhí an Diabhal dá fhéachain²⁹ cionnus do mheall-

¹ rín Q, roinn N, rinn K.

² tús E.

³ iar ccruithughadh an duine .i. Adhamh N K.

⁴ ilcheoluibh E. ⁵ chlí E. ⁶ thriochadh N. ⁷ do chruituigheadh E.

⁸ ar lár N. ⁹ I n-aois triochad . . . gcruithughadh, ar lár K.

¹¹ Cathuigh torrtha E. ¹² gen mhotha E, gein mothadh Q.

¹³ crann na magh no na haithne Q, acht crann an anma K, námá N.

¹⁴ do K, bhfeásduighe E. ¹⁵ iar ndul E.

¹⁶ an aois agus an tuas ar charet E.

¹⁷ *3otadh*, E; nó an aos ndeit[h] mblíadhan b[h]fiothad, do *thuilleadh* Q.

¹⁸ fria hAdháimh E. ¹⁹ ór fá E. ²⁰ féin ar lár E.

²¹ An uile Q, ní a huile N K. ²² anmann E. ²³ chóimhdhé E, N.

²⁴ óir E, air K.

²⁵ asé fhollamhnas K, an uile anman tug Dia anumhladh do Adhamh oir is seo fhollamhaoidaís Q.

²⁶ neamh ar lár Q.

²⁷ airmhionniughadh E.

²⁸ dadhaimh E, [7c], Q.

²⁹ -chuinn E, -chuint N.

fadh³⁰ sé Adhamh, agus isí comhairle fuair Lucifer dul³¹ i measg na n-anmhann³² naomh³³ fri Parrthas³⁴ amuigh. Gonadh³⁵ ann fuair an nathair³⁶ neimhe go corpáluinn séimh. Agus adubhairt Lucifer fria :

“ Níor chóir do bheithse amuigh ;³⁷ agus is mór an col sóisear na ndúl d’fhollamhnughadh³⁸ dhuit, agus a³⁹ airmhidnughadh seachad ; agus ná bíom gan mannradh do ghluaiseacht⁴⁰ do thabhairt⁴² uainn ar ndís air, uair is túisge⁴¹ ro tuismheadh tú buidhén⁴³ ná⁴⁴ Adhamh ; agus ní cóir tabhairt⁴⁵ fán sóisior. Agus gabh mo chomhairlese agus dénam codach⁴⁶ agus cairdes ;⁴⁷ agus tabhair ionad damhsa id chorp i bParrthas, go ndeach-maois ar ndís dochum⁴⁸ Éva dá fhuláiremh⁴⁹ uirthé toradh an chroinn fhorfhógartha⁵⁰ do chaithemh,⁵¹ agus go bhfulára⁵² Éva for Adhamh a chaithemh mar an gcéadna, agus tiocfaidh⁵³ mar sin tar tiomna⁵⁴ a thigherna ; agus ní bhia a ngrádh ag Dia archena,⁵⁵ agus cuirfidher mar sin amach a Parrthas iad.”

“Cáidhe an lúach fil damhsa dhe⁵⁶ sin ? ” ar in nathair.⁵⁷

“ Do-gheabhair do chomhainmniughadh friomsa do ghréas,⁵⁸ óir is ionann an greim do dhéanam.”⁵⁹

Is annsin⁶⁰ do-chuaidh Lucifer⁶¹ i ndeilbh naitheach go dorus Parrthais⁶² agus do ghair Ébha dá agallamh.

“ Ní huain damh agallamh ar neach anosa,” ar Éva, “ air atáim⁶³ ag friothólamh na n-anmhonn ndlightheach. An uair nach⁶⁴ bí Adhamh ann⁶⁵ is meisi choimheudas Parrthas agus do-ní friothólamh na n-anmhonn.”

³⁰ -fuigh E, -feadh K. ³¹ do dhul E. ³² nanamann E.

³³ naomtha Q, naoimh E. ³⁴ fria bparrrthus E, abp. K. ³⁵ gon N.

³⁶ anaithair E, an tathair K. ³⁷ an Abairt sin ar lár Q.

³⁸ an chuid eile den alt so ar lár Q. ³⁹ a ar lár N.

⁴⁰ gluachtacht E. ⁴¹ sic MSS, gluais nó malairt ar “ gluaiseacht.”

⁴² túsga E. ⁴³ buidh dheáin E. ⁴⁴ nó E. ⁴⁵ sic MSS, ? tairbhirt.

⁴⁶ cadach E, cada K. ⁴⁷ carradas K. ⁴⁸ ndiais chum Æbha N.

⁴⁹ fhorállamh K.

⁵⁰ fhairfuagairthe, agus “ leg. fhorfhógarthe ” in’ ionad ; agus from forfhogra’ do láimh dhéadhnaigh ag bun an lgh ; na betha K. uairfuagairthe N.

⁵¹ chathamh N. ⁵² bfuláladh Æbha air A. N K.

⁵³ tiucfam N, -feadh K. ⁵⁴ tar th. E. ⁵⁵ ar ceaná E, air ceana N.

⁵⁶ dbamhsa de E. ⁵⁷ in aithir E.

⁵⁸ ghréis E. ⁵⁹ dheanamh E.

⁶⁰ annsan K ; Ebha agus Adhamh air na míle (=mealladh[?]). teideal an ailt seo K.

⁶¹ Lucifer E, passim. ⁶² Pharrthais K. ⁶³ uair atá E.

⁶⁴ uair nách E. ⁶⁵ am fhochair K.

“Cáidhe i dtéid⁶⁶ Adhamh mar sin,” ar an nathair.⁶⁷

“Téid d’adhradh⁶⁸ an Dúilemhan,⁶⁹” ar Ébha.

“Abair riom, a Éva,” ar an diabhal, “an maith bhur mbeatha i bParrthas?”

“Ní héidir a háiremh ar a haoibhneas agus ar a feabhus” [E 7], ar Éva, “óir⁷⁰ gach maith do rinne⁷¹ Dia i bParrthas, is ar ar gcumusne atáid uile, acht toradh aonchroinn; agus adubhairt rinn dá gcaithmís⁷² toradh an chroinn sin go bhfuighmis⁷³ bás uaidh.”

Adubhairt an nathair fria⁷⁴:

“Ní mó bhur⁷⁵ bhfios ná fios na mborb.⁷⁶ Ní thug bhur dTigherna⁷⁷ fios uilc díbh,⁷⁸ acht fios maithiosa namá;⁷⁹ agus is mór bhur n-esbaidh, óir⁸⁰ níor léig díbh ní do thoradh an chroinn⁸¹ do chaithemh, aga⁸² bhfuil⁸³ fios uilc agus maithesa. Agus dá gcaithheadh sibhsi éanubhall don chrann sin do bhiadh fios uilc⁸⁴ agus maithesa agaibh.”

Adubhairt Éva annsin fria Diabhal⁸⁵:

“Tarra⁸⁶ féin,” ar sí, “gusan gcrann, agus tabhair ubhall damh go roinnear⁸⁷ eadram féin⁸⁸ agus Adhamh é, go bhfeasam an fíor a n-abrai.”⁸⁹

“Léig isteach me,”⁹⁰ ar an nathair,⁹¹ “agus do-bhéar⁹² ubhall don chrann duit,⁹³ agus do dhénair⁹⁴ eidirdhealbhadh idir mhaith agus olc, acht go gcaithir⁹⁵ ní don ubhall.”⁹⁶

Ro osluic⁹⁷ Éva an dorus agus do-chuaidh an nathair⁹⁸ dochum an chroinn, agus do rad⁹⁹ ubhall do Éva, agus do-uaidh¹⁰⁰ sí a leath. Ro chlaochluigh a dealbh¹⁰¹ agus a dath, agus do thuit a tlacht¹⁰² dí; agus do ghabh¹⁰³ crith agus fuacht í, agus dob iongnadh léi a beith¹⁰⁴

⁶⁶ cáidhe ttéid N K.

⁶⁷ an aithir E, an tathair K.

⁶⁸ do rádh N.

⁶⁹ —mhuin E.

⁷⁰ uair E.

⁷¹ dá ndernaidh K.

⁷² ccathamaois N, adubhairt dá bfeic[h]amis é nó dá ccathfeadhmis K.

⁷³ -maois N.

⁷⁴ friu E.

⁷⁵ uair N.

⁷⁶ ní móide bhur bfios a nabrann tú K.

⁷⁷ ttiagarna K *statim*.

⁷⁸ díobh E.

⁷⁹ na má E, námá N, an anna K.

⁸⁰ air K.

⁸¹ éanubhal amháin don chrann san N K, amháin do th. an ch. Q.

⁸² dá Q.

⁸³ ar lár E.

⁸⁴ bfaidh uilc E.

⁸⁵ fa dh. E, fris an d. K.

⁸⁶ Tar, N K.

⁸⁷ roinnead K.

⁸⁸ féin ar lár E.

⁸⁹ an ní do labhrais Q, an nidh adubhrais K.

⁹⁰ é E.

⁹¹ an athair E.

⁹² do bheir E,

béread K.

⁹³ dhuit E.

⁹⁴ do dhéinter K.

⁹⁵ go ccathfeadh sibh K.

⁹⁶ [ut dicit] do thuilleadh Q.

⁹⁷ ró fhosglaidh N.

⁹⁸ an athair Q K N, an aithir E.

⁹⁹ radh E, read N, raid K.

¹⁰⁰ do uaigh E.

¹⁰¹ deilbh N K.

¹⁰² an tlacht N, an t. naomhtha K.

¹⁰³ gaibh N.

¹⁰⁴ lé bheith N.

lomnocht¹⁰⁵ ar dtecht d'Adhamh dá hionnsuidhe. Ó'd^{105a} chonnaire ar an ordughadh sin í adubhairt fria :

“Cia ros-tug tú amhlaidh¹⁰⁶ sin ?”

“In ní ad-bhéarsa¹⁰⁷ friot,” ar Éva, “ní¹⁰⁸ indeós²⁰⁹ duit é nó go n-ithe tú leth an ubhaill¹¹⁰ fil im láimh.”

Ro thomhail imorro Adhamh¹¹¹ leath an ubhaill, agus ro-bhí tárnocht dia éis, agus do-chuaidh an tlacht neamhdha dhé mar do-chuaidh do Éva.¹¹² Adubhairt annsin fria hÉabha :

“Biamaid¹¹³ feasta go saothar¹¹⁴ agus go síorghalar.”¹¹⁵

“In nathair, “ar sí,¹¹⁶ “do iarr oram a léigen i bParrthas ; agus do ghuidh mé um ubhall don chrann¹¹⁷ fhurfhógartha¹¹⁸ do chaithemh ; agus ní fheadar créad¹¹⁹ do bheith de¹²⁰ nó go bhfaca mo bheith lomnocht. Agus ní fedur olc riamh roimhe sin, agus isí an nathair rodusmheall¹²¹ me.

“Acht aon ní,”¹²² ar Adhamh,¹²³ “atámaid ar ndul amudha agus i n-olcaibh fesda. Agus atá ní as measa ná sin dúinn .i. sgaradh¹²⁴ ar gcorp agus ar n-anmonn rē chéile¹²⁵ ; agus na cuirp do leaghadh agus do loghadh, agus na hanmanna do dhul i n-ifrenn uar ar dtorchar dar dtlacht dinn.”¹²⁶

Ro líon¹²⁷ tromdhacht agus truaighe iad, agus roba duaire dochraidh¹²⁸ leó a gcuirp gan tlacht neamhdha iompa. Is annsin doba réil do chách díobh dath¹²⁹ corp a chéile d'fhaicsin, go nach raibhe aca annsin acht duille fíodhomna¹³⁰ do thabhairt ar sgáth¹³¹ a bhféile. Gonadh annsin adchualadar¹³² gotha na n-aingeal, gonadh [eadh]¹³³ adubhairt Dia friu : “*De terra es, et in terram ibis*” .i. “do thalamh ataoi, agus i dtalamh¹³⁴ rachuir.”

¹⁰⁵ lé bheith lomnocta Q.   ^{105a} óir do N.   ¹⁰⁶ amhlath E.
¹⁰⁷ adbherusa E, adiabharsa Q, adbhearusa N, anídh bherras tusa K.
¹⁰⁸ agus ní E.   ¹⁰⁹ inneósad Q.   ¹¹⁰ ubhall E.   ¹¹¹ Adhaimh E.
¹¹² d.Ébha N,   ¹¹³ beimaid E.   ¹¹⁴ go saothair agus go saothair E.
¹¹⁵ go ngalair K.   ¹¹⁶ Ebha Q.   ¹¹⁷ do crann E.
¹¹⁸ uirortha K, um ubhall na haithne do ch. N.   ¹¹⁹ créid E.
¹²⁰ caidhe thiocfadh de K.   ¹²¹ ro do mheall K, rodus mheall N.
¹²² acht cheana K.   ¹²³ Q amháin.   ¹²⁴ sgarfadh N.   ¹²⁵ ar lár E.
¹²⁶ uair ar dtorchardar ar dtlacht dín E, torrcadar Q, air torchaireadh
a, talt N K.
¹²⁷ agus ró lín E.   ¹²⁸ dochrach Q, cráighte K.
¹²⁹ daith N, dá K, dáth E.
¹³⁰ feamanach Q, fíodmhanna N, bfioghbhanna K.
¹³¹ ar a sgath E.   ¹³² do ch. N.   ¹³³ chutha Q.
¹³⁴ do th. N.

Et¹³⁵ dixit : “ *In sudore vultus tui comedes panem tuum* ”
 .i. “ bidh a hallus do chnámh¹³⁶ do-meala²³⁷ do
 bhairghen.” Adubhairt fria hĒbha : “ *Cum dolore et
 ægritudine pares filios tuos et filias tuas,* ” .i. “ bidh go
 gneid agus galar i n-am tuismheadha bhéra do mhaca
 agus t’inghena.”¹³⁸ Do luidh¹³⁹ iarsin an tArdri gona¹⁴⁰
 mhórshluaghaibh leis chum Parrthais, agus deisidh ina
 ríshuidhe i meodhan Parrthais mar a bhfuil crann na
 beatha agus sluagh na secht nimhe uime ; agus do
 chromadar croinn Pharrthais ag airmhidin¹⁴¹ an
 Dúilemhan.¹⁴² Is annsin adubhairt an Rí¹⁴³ re a mhuinn-
 tir : “ An bhfaictíse¹⁴⁴ an gníomh do rinne Adhamh .i.
 techt tar m’fhoirceadalsa ? ”

Is¹⁴⁵ annsin do shuidh¹⁴⁶ Adhamh agus Éva ar sgáth
 chroinn, agus adubhairt Adhamh do dhrochghuth :

“ Má do¹⁴⁷ shárúigheassa do smacht, isí an bhean
 tugais féin damh ro aslaigh¹⁴⁸ orm é.”

Adubhairt Dia re¹⁴⁹ hAdhamh :

“ Ó nach admhae do chionnta béidh do chlann tré
 bhithe¹⁵⁰ shíor i n-imreasan friot. Agus dámadh
 aithrighe¹⁵¹ do dhéantá do maithfidhe a ndearnais¹⁵²
 duit, agus¹⁵³ do bhethá isan bheatha chéadna go bráth.¹⁵⁴

Adubhairt an Dúilemh¹⁵⁵ ris na hainglibh :¹⁵⁶
 “ Cuiridh Adhamh a¹⁵⁷ Parrthas.”

Ro hionnarbadh Adhamh agus Ēva iarsin a¹⁵⁷ Parrthas
 isin dtalamh¹⁵⁸ gcoitchionn, [E 8] ar nach¹⁵⁹ toimhleadh
 toradh croinn na beathadh i bParrthas ; air dia dtoimh-
 leadh¹⁶⁰ ní bhfuigheadh bás go bráth,¹⁶¹ acht sláinte

¹³⁵ ut N.

¹³⁶ chnámha N.

¹³⁷ do mhealla E N, agus do mhallidhe K.

¹³⁸ ‘do gne galair agus easláinte do bhiarthair do mhic agus
 t’ingheana’ Q, ‘do ghné agus galar, etc.’ N ; *Teideal* ag Q annso :
 Dibirt Adaim a Parrthas.

¹³⁹ luigh E, luig N K.

¹⁴⁰ gun a E.

¹⁴¹ airmidin E, airminniughadh don D. K.

¹⁴² -mhuin E Q N.

¹⁴³ righ E Q, Ríogh N.

¹⁴⁴ bhfaichuighsi E, bhfeacaidhsi N, bfeacadur K, bfeacaidh Q.

¹⁴⁵ Cuir Adhaimh agus Ēbha a Parthas, *teideal an ailt seo* ag K.

¹⁴⁶ thuig K.

¹⁴⁷ ar lár N K.

¹⁴⁸ easluigh E, reo oslucc orm ea Q.

¹⁴⁹ fria E.

¹⁵⁰ bhith N K.

¹⁵¹ da mo admháil do chionta Q.

¹⁵² a ndearnuighis N.

¹⁵³ agus . . . go bráth *ar easnamh* Q.

¹⁵⁴ *ar easnamh* E.

¹⁵⁵ duilemhuin MSS.

¹⁵⁶ fria haingluibh E, Dia ren aingiolaibh Q, ris na ha. K N.

¹⁵⁷ as E.

¹⁵⁸ talamh E.

¹⁵⁹ na MSS. ; Iomarus Adhamh *teideal* Lch 8 E.

¹⁶⁰ *ar lár* Q, ar dhia agus munadh mbeadh K.

¹⁶¹ brách E.

choitchionn.¹⁶² Agus táinig¹⁶³ doghra agus gorta agus doimhenma¹⁶⁴ agus luinne agus tuirse galar¹⁶⁵ chuca¹⁶⁶ iarsin; gonadh annsin asbert Adhamh ris na hainglibh: ¹⁶⁷

“Léigidh damh” ar sé, “ní do thoradh an chroinnsi do chaithemh.”

“Ní thiomheólair¹⁶⁸ feasda,” ar na haingil,¹⁶⁹ “nó go sgara¹⁷⁰ do chorp agus t’anam ré chéile.”

Agus ro headarsgaradh Adhamh agus Ēbha le¹⁷¹ Parrthas ó shoin alle.¹⁷²

Do rinne¹⁷³ Dia Talamh d’Adhamh agus do Ēbha iarna sgríos a Parrthas, agus do bhí Adhamh secht dtrátha¹⁷⁴ gan bhiadh gan digh gan éadach gan teine, acht fó aithmhéala agus tuirse.¹⁷⁵ Do bhádar ag tabhairt aithfer ar a chéile, agus adubhairt Adhamh:

“Is mór an mhaith tugadh dúinn,” ar sé, “muna bheith Lucifer aga aslach¹⁷⁶ orainn¹⁷⁷ an Coimthe do shárughadh .i. comhrádh fria haingle,^{177a} agus na huile dhúile Dé agar¹⁷⁸ n-onórughadh; agus ní loisgfadh teine, agus ní bháithfeadh uisge, ní theasgfadh faobhar agus ní gheabhadh¹⁷⁹ galar sinn, agus ní bhiadh¹⁸⁰ fuacht nó ocrus orainn go bráth,¹⁸¹ agus ní hé Dia ba chionntach rinn acht sinn féin.” Agus do cheaduigh Dia dhóibh iarsin síoladh agus iomdhughadh¹⁸² fán ndomhan.¹⁸³

¹⁶² slaintí c. E.

¹⁶³ thainig E.

¹⁶⁴ mímh. K. ¹⁶⁵ gallramh E. ¹⁶⁶ cuca E, chucha iarsin N.

¹⁶⁷ fria hainglibh (*sic*) E.

¹⁶⁸ thiomhulair E, thiomulair N, thiomlar K, hiomeolair, *arna athavvú* go ní thiomheolair Q.

¹⁶⁹ hainglidh E. ¹⁷⁰ sgaradh Q N. ¹⁷¹ re Parrthas K, ó Ph. Q.

¹⁷² aleith K.

¹⁷³ roinne E, rin Q, rinn K, roinn N.

¹⁷⁴ ttráithe N K.

¹⁷⁵ agus fa atuirse Q, agus aithfir N.

¹⁷⁶ do fhorráil K.

¹⁷⁷ orrainn E, do fhoslach orainn N.

^{177a} shárughadh agus na huile do dhéanamh agus duile Dē do chomórath frias na hainglle Q.

¹⁷⁸ Dé do chomhrádh le haingiolaihbh agar Q N. ¹⁷⁹ gheobhadh K.

¹⁸⁰ bhiaidh E.

¹⁸¹ Q *amháin*.

¹⁸² iomdughadh E, iomadughadh Q N K.

¹⁸³ ndomhuin E, doman mbraonach Q.

V

Ó ADHAMH GO NAOI.

Is fisidh¹ suñn cia líon do chloinn do tuismheadh ó Adhamh .i. caogad mac agus caogad inghean, amhail innisid sgríbhneóiridhe Rómhánach[a], *ut dixit poeta* :²

Caogad mac ag Adhamh án,³
caogad⁴ inghean ard iomshlán ;
do fhaomhsad bheith cneas re cneas,
gé ro chlaonsad⁵ a gcairdes.

Agus is dearbh nár chlannuighsiot díobh acht triar⁶ .i. Cain,⁷ Seth,⁸ Sile, agus a dtriar⁶ ban⁹ .i. Pip¹⁰ bean Chain, Olla bean tSeith, Piphib¹¹ bean tSile, mar adeir an file :¹²

Triar mac triar inghean gan oil¹³
do chloinn oireaghdha¹⁴ Adhaimh,¹⁵
uatha ro síoladh an¹⁶ sluagh
dár líonadh¹⁷ an domhan dreachruadh.

Adam primus pater fuit, agus Éva céadmháthair na n-uile. Cain¹⁸ a bprímhghéin,¹⁹ agus is leis do cumhdaigheadh cathair ar dtúis²⁰ riamh. Is leis do-rónadh²¹ an chéadar agus an chéadbhuain²² ar dtúis.

Aibēl²³ an mac tánaiste²⁴ d'Adhamh²⁵ is eisidhe²⁶ cédfhíreán agus cédmhairtír²⁷ agus cédshagart agus ógh²⁸

¹ fiosach K ; Do Chloinn Adhamh, *teideal an ailt seo* K Q.

² poeta *ar lár* E.

³ ann N.

⁴ caogdha E.

⁵ chlaonsaid E ; chaoín siad K.

⁶ triúr N K.

⁷ Cáin N.

⁸ Seit N.

⁹ bean E.

¹⁰ Pip N.

¹¹ Piphib Q N

¹² file [an rann] Q ; *ut dixit* E.

¹³ ól Q.

¹⁴ oireadha E ; oirdheirce K.

¹⁵ Adhamh E.

¹⁶ shíoladh in E ; shíollruigh Q.

¹⁷ líonnradh Q [? líonadh domhan : *siollabh san bhreis ann*].

¹⁸ Caín (*nó* Cáin) N ; Cian K.

¹⁹ a p. E ; a ph. N.

²⁰ ar tús riamh E.

²¹ do rinneadh K.

²² 'buain' agus 'ar' do mhalartú áite Q.

²³ Aibel E ; Abel K.

²⁴ tainuiste E.

²⁵ do Q.

²⁶ eisidhéin E ; isé do rinn an chéad fhíoraon N K.

²⁷ .c. mairtír E ; mairtíreach N K.

²⁸ óg E.

do bhí ag síol Adhaimh riamh. Ro iomarbháighedar²⁹ iarsin clann Adhaimh³⁰ .i. sinseir mhac³¹ nAdhaimh .i. Cain miscaisech mac Adhaimh³² do mharbhadh³³ a dhearbhráthar³⁴ féin .i. Aibél³⁵ mac Adhaimh tré³⁶ fhormad agus tré dhíomus; gurab í sin³⁷ cédfhinghal isin domhan riamh. Agus do mhalluigh Dia Cain³⁸ iarsin agus a dtiocfadh dá shíol iona dhiaidh, ut dixit poeta :³⁹

Ro mhalluigh Dia Cain⁴⁰ cruaidh
is gach aon do geineadh uaidh,
é féin ro thiomghair⁴¹ go tréan
tréna fhinghail⁴² ar Aibél.

Gonadh⁴³ de sin tug Dia an⁴⁴ díle tar an uile dhomhan.⁴⁵ Agus is iad so áirsidhe⁴⁶ na céadaoise gona saoghlaibh :
ADHAMH triochad ar naoi gcéad. SETH cúig bliadhna [déag] ar naoi gcéad. ENOS a cúig ar naoi gcéad, mar adeir an Leabhar Gabhála :⁴⁷ [E 9].

Saoghal Seith is eól damh soin
a cúig dég ar naoi gcéaduibh
cúig⁴⁸ bliadhna naoi gcéad⁴⁹ ro clos
nó go rug an t-éag Enos.

CAINÁN⁵⁰ a deich ar naoi gcéadaibh, agus adeir an leabhar céadna :

Deich mbliadhna naoi gcéad⁵¹ gan chrádh
aois mheic Enois Cainán ;⁵²
naoi gcéad acht a cúig go mbloidh
saoghal Mhala-Léith mhórghloin.

²⁹ -bhaighdair E ; iomarbhuidheastar Q.

³⁰ Adhamh E.

³¹ mc agus líne ós a chionn MSS.

³² mac A. ar lár Q.

³³ mharbhughadh N.

³⁴ da dh. E.

³⁵ do A.E.

³⁶ tria E.

³⁷ é sin N.

³⁸ Cáin N.

³⁹ a ttiocfadh uatha Q.

⁴⁰ leg Ca-in, déshiollbhach.

⁴¹ thiomgair E ; hiomarbaidh K.

⁴² tre an fhingheall Q.

⁴³ Gona N.

⁴⁴ ar lár E.

⁴⁵ an domhuin E ; domhan uile K.

⁴⁶ áirith agus " th " ar charet tar éis ' ai ' ʔ g i n-iond " th " E ; Aireabh Q ; áirsidh N ; árrsuidhe K.

⁴⁷ gábhla K ; an file Q.

⁴⁸ as so anuas go dtí ' Ag so dearbhadh an tseanchadha ' ar lár K.

⁴⁹ nochad E. ⁵⁰ Caínán N ; Cainán E. ⁵¹ nochad E. ⁵² cainán E.

IARETH⁵³ cúig bliadhna dá fhiched ar naoi gcéadaibh;⁵⁴ is eisidhe in céadlitterdha do bhí riamh.⁵⁵ ENOC cúig bliadhna dá fhiched ar thrí chéadaibh,⁵⁴ a aois⁵⁶ ré⁵⁷ ndul i bparrthas. MATUSALEM⁵⁸ dá bhliadhain seasgad⁵⁹ ar naoi gcéadaibh. LAMHIACH seacht mbliadhna déag is trí fichid⁶⁰ ar shecht gcéad. NOE deich mbliadhna is da fhichiod⁶¹ ar naoi gcéd.

Agso dearbhadh⁶² an tseanchadha⁶³ ar ré⁶⁴ gach árdathar díobh amhail léghar⁶⁵ san duain darab tosach : Athair cáich coimsidh⁶⁶ nimhe :

Trio Chad naoi gcéd bliadhain bán
saoghal Adhaimh⁶⁷ ré a iomrádh ;⁶⁸
deich mbliadhna ris⁶⁹ sin uile
saoghal a mhná mongbhuidhe.

Saoghal Seith,⁷⁰ is eól damh⁷¹ soin,
a cúig dég⁷² ar naoi gcéduibh ;⁷³
cúig bliadhna⁷⁴ naoi gcéd ro clos
[nó] go rug an t-ég Enos.

Deich mbliadhna naoi gcéd gan ghráin⁷⁵
aois mhic Enos⁷⁶ Caináin ;⁷⁷
naoi gcéd acht chúig bliadhna⁷⁸ ar bhloidh
saoghal Malalél mhórglhoin.⁷⁹

Dhá bhliadhain sesgad⁸⁰ ar naoi gcéd
do Iareth⁸¹ re ndul d'éag ;
trí chéd sesga⁸² a cúig ro clos
d'Enoc ré ndol⁸³ i bparrthas.⁸⁴

⁵³ Iaphet N ; Iapheith Q.

⁵⁵ céad leitreach riabh Q.

⁵⁸ -leim E.

⁶⁰ mbliadhna is da fhithid Q ; .IIIXX. N.

⁶² dearbh Q.

⁶⁴ Ré E ; réidhe N ; rae K ; tosach gach rée Q.

⁶⁶ coimsigh E ; coimsig N.

⁶⁸ fris N.

⁷³ ccead Q.

⁷⁷ chananain K.

⁸⁰ sesga E.

⁸² seascad N K.

⁵⁴ ccéad Q.

⁵⁶ ar lár Q.

⁵⁹ seasgadh E ;

⁵⁷ iar E.

⁶¹ .XX. N.

⁶³ tseanchaidh E.

⁶⁵ léightior N.

⁶⁷ adhamh E.

⁶⁸ re hiomr. K.

⁷⁰ Set K ; Seit N.

⁷¹ dúinn N.

⁷² ar lár K.

⁷⁴ chúig bh. N.

⁷⁵ ghrian Q.

⁷⁶ Enois N.

⁷⁹ saoghal Mh. mh. N K.

⁸¹ Iarath Q ; iereith N ; iaphet K.

⁸³ dul N ; air nd. Q.

⁸⁴ -thais E ; go P.K.

Naoi mbliadhna sesgad⁸⁵ go mbloidh
agus naoi gcéd do bhliadhnaibh,⁸⁶
isé sin an⁸⁷ saoghal seang⁸⁸
tugadh do Mhathu-salem.

Saoghal Laimhiach luaidhter let⁸⁹
secht gcéd sechtmhogha⁹⁰ 's a secht ;
saoghal Noe, niamhghlan a bhloidh
a caogad ar naoi gcédaibh.⁹¹

Ro forcungair⁹² Dia for clannaibh⁹³ Seith ná ro-
chumaisgdís⁹⁴ fria clannaibh Chain agus ná⁹⁵ ro-
chlannuighdís friu,⁹⁶ agus ná tugdís mná dhóibh ;⁹⁷ agus
níor chongbhadar⁹⁸ clanna Seith an foirceadal⁹⁹ sin.
Tugadar iarsin inghena claona Cain,¹⁰⁰ air ba mór a
gcaomhe, agus ro chlannuighsed friú, tar sárughadh¹⁰¹
Dé amhail adubhairt an file :

Ro fhuagair an Coimdhe cáidh¹⁰²
do chlannuibh Seith¹⁰³ go bhffiorbháidh¹⁰⁴
go nach faomhadh¹⁰⁵ duine díobh
ingheana claona Cain.¹⁰⁶

Gonadh ó¹⁰⁷ Chain sin ro¹⁰⁸ gheinedair Fomhoruigh
agus Luprachánaigh agus Gabhairchinn, agus gach
écosg torathardha¹⁰⁹ nó doidhealbhhdha¹¹⁰ ro bhaoi isin
domhan for daoinibh,¹¹¹ amhail adbhert an file :¹¹²

Uaidh ro¹¹³ gheinedar gan oil
gabhairchinn is fomhoruigh,
na¹¹⁴ luprachánaigh leardha,
is gach duine doidhealbhhdha.¹¹⁵

⁸⁵ sesga E.   ⁸⁶ bhligheantuibh Q.   ⁸⁷ as N.   ⁸⁸ seang soilbh K
⁸⁹ lat K.   ⁹⁰ -mhoghadh E.   ⁹¹ *céd* bliaghain E N ; *bliadhan* Q
⁹² Ro fh. Q N K ; for ch. E.
⁹⁴ chumusgadar N ; gan cumusg do dhéanamh re haon do Q.
⁹⁵ nach N   ⁹⁶ agus gan *clannmhadh* reo Q.
⁹⁷ agus . . . dóibh *ar lár* Q.   ⁹⁸ chonmhatur E.
⁹⁹ foirch. E ; Saoghal na Sinnser ó Adhamh go Nai, *teideal an ailt seo* K.
¹⁰⁰ Cain leo Q.   ¹⁰¹ thar shár- E.   ¹⁰² an Ch. ch. E
¹⁰³ Seth E.   ¹⁰⁴ *gur* f. E ; *gan* f. K ; go f. N.
¹⁰⁵ guna fhaomhadh E ; faomha Q.
¹⁰⁶ Chain E ; an *inghean* do chlannaibh Cian K.
¹⁰⁷ ón N.   ¹⁰⁸ do N.
¹⁰⁹ torathruatha Q ; tora, *tratha* N ; tairre, truatha K.
¹¹⁰ -ealbha E ; -ealbhtha K.   ¹¹¹ for dh. E.
¹¹² ut dixit E ; der an f. Q.   ¹¹³ *ar lár* N K.
¹¹⁴ líne E Q, *ar lár* N K.   ¹¹⁵ doidhealbha E ; doidhealbha duine Q N.

Ó'd-chonnaire Dia imorro tiacht dóibh tar a¹¹⁶ thiomna isí comhairle¹¹⁷ ar ar chinn na daoine do dhílgeann.¹¹⁸ Gonadh de sin tugadh an díle for¹¹⁹ an ndomhan do bháthadh chloinne Cain,¹²⁰ amhail adubhairt an file :¹²¹ [E 10].

Bádar¹²² tar tiomna [   ]
na fir ulca¹²³ eisíodha ;
cuile¹²⁴ ros-cráidh,¹²⁵ díle¹²⁶ dhron¹²⁷
ros-báidh uile acht aonochtar.¹²⁸

Go nach¹²⁹ térna dhíobh acht Noe¹³⁰ gona mhnaoi .i. a shiúr¹³¹ féin, gona¹³² dtrí macaibh, agus gona¹³³ dtrí n-inghenaibh, agus rob iadsin mná¹³⁴ na dtrí mac. Agus ba hé fochann¹³⁵ a saortha seach cáich,¹³⁶ air ní ro chumaisced¹³⁷ cairdíós¹³⁸ fri clannaibh Chain ;¹³⁹ agus do líon an domhan doridhise,¹⁴⁰ ut dixit :¹⁴¹

Naoi 's a thrí mic¹⁴² gan mheabhla¹⁴³
gona séitchibh¹⁴⁴ saoirdealbhdha,¹⁴⁵
ochtar do shíol¹⁴⁶ tSeith gan tsal,
nár fhaomhsad Cain¹⁴⁷ cneadhmar.¹⁴⁸

Cobha séitche Naoi niamhghloin,¹⁴⁹
Olla ben tSeim saoirriaghlaidh,¹⁵⁰
bean Chaim Oliva in adha,
bean Iaphet Olivana.

¹¹⁶ ar lár E.   ¹¹⁷ as a cc. N.   ¹¹⁸ dhilgeand E.
¹¹⁹ tar N.   ¹²⁰ cloinne Ch. E.
¹²¹ ut dixit E ; Craobhscaoileadh Adhamh 7 Ebha, *teideal lgh 10*,
E ; Teacht na díleann tar an domhan, *teid.* Q ; Teacht na Dílinn,
Teid. K.
¹²² bhádar N ; Badar E ; do bhádur K.   ¹²³ ulcha E.   ¹²⁴ cúile N.
¹²⁵ rós chráidh : rós bháidh E.   ¹²⁶ díle E.   ¹²⁷ dron E ; drón N K.
¹²⁸ aonfhear N.   ¹²⁹ Guna E.   ¹³⁰ Naoi N.
¹³¹ .i. siar gona K ; a shiair budheisin E ; budh isin a bhean Q ;
siair budh í sin N.
¹³² gun a E.   ¹³³ gonadh E.   ¹³⁴ a mná E.
¹³⁵ ró bé fochuinn E.   ¹³⁶ cáich E.   ¹³⁷ oir níor ro choimesgadh N.
¹³⁸ ar lár K.   ¹³⁹ Cian K, *passim.*   ¹⁴⁰ do ríghse N.   ¹⁴¹ Q ambáin.
¹⁴² triur mhac N K.   ¹⁴³ mheabhail, MSS.
¹⁴⁴ gan a seitchibh E ; seithibh N.
¹⁴⁵ saordhealaidh E ; -ealbhaidh N ; -ealbththa K.
¹⁴⁶ chloinn Seith Q.   ¹⁴⁷ ar lár N K.
¹⁴⁸ ceadhmar N ; cinemhar K ; cneádmhar E.
¹⁴⁹ neamhghlain Q.   ¹⁵⁰ saoirriaghaidh E ; -riadhaidh N.

Sem Cham¹⁵¹ is Iaphet¹⁵² na n-iath
trí meic Naoi mic Laimhiach
a dtrí mná gríobhdha¹⁵³ glana
Olla Oliva Olivana.¹⁵⁴

Is iadsan lucht na háirce
go socht¹⁵⁵ is go saorshláinte,
gan bhath¹⁵⁶ gan omhan gan fheall
domhan¹⁵⁷ a haithle díleann.

Dafhichiod¹⁵⁸ laithe don dílinn ag sileadh. Intan tráth tairnig¹⁵⁹ do Noe cumhdach agus eagar na háirce¹⁶⁰ luidh¹⁶¹ innte buidhén. Ochtar gusna huile ainmhintibh¹⁶² rug lais. Ro bháith¹⁶³ an díle na huile anmhanna¹⁶⁵ agus daoine archena¹⁶⁶ acht lucht na háirce agus Helias¹⁶⁷ fil i bparrthas¹⁶⁸ do chathughadh fri¹⁶⁹ hAinticríosd ; agus Fionntain mac Bóchna, isé adféidh¹⁷⁰ na sgéala do chách iar ndílinn. I gcionn caogad laithe ar chéd gabhsad¹⁷¹ na huisgeadha¹⁷² a seargadh, agus laithe¹⁷³ agus secht míos don áirc ó thuinn go tuinn, go ndeisidh¹⁷⁴ ar sliabh Armenia. Ro shergsad na huisgedha agus an¹⁷⁵ deichmhadh míos ad-ceas¹⁷⁶ dóibh mullaighi na sliabh.¹⁷⁷ I gcionn¹⁷⁸ secht laithe¹⁷⁹ caogad ro oslaic Naoi¹⁸⁰ seinister na háirce agus [ro] fhaoidh an fiach¹⁸¹ amach, agus ní tháinig for gcúla¹⁸² doridhesi. Ro léig¹⁸³ an colum amach ar na mháireach, agus táinig¹⁸⁴ ar gcur a chuarda¹⁸⁵ ar gcúla, oir ní bhfuair airm i n-anfadh.¹⁸⁶

---

¹⁵¹ cam N.   ¹⁵² Iafeth E.   ¹⁵³ gríobhdhtha E.   ¹⁵⁴ -bháná N.
¹⁵⁵ gu sucht E ; ga sucht Q ; go sucht NK.
¹⁵⁶ ga bhfad E ; gan bhathadh K.   ¹⁵⁷ air an d. K.
¹⁵⁸ Trádh na dillinne, *teid. an ailt seo* K.
¹⁵⁹ do tharnig Q ; táirnidh N K.   ¹⁶⁰ eagair na hairce E.
¹⁶¹ luig N K.   ¹⁶² -mhinntibh N ; -mhintidhe Q.
¹⁶³ ro bháidh E ; ro bhaithidh N.   ¹⁶⁴ -leann N.   ¹⁶⁵ anmanna E N.
¹⁶⁶ ar cheadhna E.   ¹⁶⁷ helii E ; Hely N ; Helye Q.   ¹⁶⁸ a p. E.
¹⁶⁹ fri E ; re N.   ¹⁷⁰ adfeth E.   ¹⁷¹ ghabhsiat E.
¹⁷² huisgiodha E ; husgudhe Q ; -gidhe K.   ¹⁷³ laeithe N.
¹⁷⁴ -sid N.   ¹⁷⁵ gus an E ; an Q N K.   ¹⁷⁶ ad chádhius N K.
¹⁷⁷ mullach na sléibhte N.   ¹⁷⁸ ccinn E.   ¹⁷⁹ láithe MSS.
¹⁸⁰ ró fhosglaidh Noe N.
¹⁸¹ téid an fhiach K ; ro leig an fiadhach Q.
¹⁸² ccúlaidh N ; tar n-ais Q.   ¹⁸³ do reo leig Q.   ¹⁸⁴ thainig E.
¹⁸⁵ ar chur a chuardaigh E ; air ccúl accur a cháirdis N ; a chairdis
Q.
¹⁸⁶ níl ainm an fhaid N ; aon ionad na stadfadh Q.

Faoidhis¹⁸⁷ an colum amach doridhesi i gcionn secht laithe dhō, agus [do] luidh 'na bheatha feascar¹⁸⁸ agus gēasca olachroinn gona¹⁸⁹ dhuille ['na bhéal]. Ro faoidh é¹⁹⁰ amach i gcionn secht laithe doridhesi, agus ní tháinig for gcúla. Ro ráidh Dia annsin fria Noe, antan táinig an díle tar an ndomhan. Caoga ar thrí chéd bliadhan¹⁹¹ ro naoi¹⁹² ina bheathaidh¹⁹³ iar ndílinn. Sé chéad bliadhan¹⁹¹ ro bhí Naoi antan táinig an dílinn.¹⁹⁴ Agus isé líon bliadhan fil isin chédaois .i. ó Adhamh go dílinn¹⁹⁵ sé¹⁹⁶ bhliadhain caogad ar sé chéd ar mhíle. In aois tánuiste ó dhílinn go hAbraham¹⁹⁷ dhá bhliadhain da fhichead [ar naoi gcéad]. Noe *dana* isé cédna aireach na haoise¹⁹⁸ sin.

Do¹⁹⁹ bheannuigh Dia Naoi²⁰⁰ gona mhacaibh, agus adubhairt friu :

“ Síolaidh agus iomdhaighidh²⁰¹ in talamh, agus líonaidh, agus biaidh mo chairdeassa maille ribh ;²⁰² agus ní thiubhar in díle tar in ndomhan²⁰³ go críoch coitcheann cháich. Agus do-bhéar²⁰⁴ comhartha mo charadraidh dhaoibhse²⁰⁵ in gcéin²⁰⁶ bheithí²⁰⁷ aga fhaigsin²⁰⁸ ní rachaidh díoláithriughadh²⁰⁹ ar chlannaibh Naoi .i. in stuagh neimhe ;²¹⁰ agus rachaidh uaibh²¹¹ gan fhaigsin²¹² chúig bliadhna²¹³ dég ré mbráth. Do rinneadh²¹⁴ do²¹⁵ Dhia altóir do chumhdach le Naoi iar ndílinn, agus do roinn²¹⁶ an domhan i dtrí rannaibh idir a mhacaibh. Cam, tráth, ro-ghabhsidhe an Aifric agus deisceart-laithe²¹⁷ na hAsia ; triocha cinéal uaidh innte. Iapheth isé ro-ghabh²¹⁸ an Eóraip uile ;²¹⁹ cúig cinéal déag²²⁰ uaidh innte [E 11]. Sem isé ro-ghabh an Asia ;

187 accenn secht la aris do reo leig Q. 188 lá feascair E.
 189 ina bheathá gona E. 190 ar lár N. 191 bliaghain E.
 192 bhí N. 193 bheathá E. 194 dílionn E. 195 -lionn N.
 196 cúig Q. 197 -tham E. 198 hainsire Q.
 199 Gabhlughadh Japhet, *teideal* K ar an alt so. 200 Noe N.
 201 síoladhaidh E ; síolúghadh agus iomadúghadh N K.
 202 shribh E. 203 in domh. E. 204 dobheir E. 205 dhíbhse N.
 206 ingéin MSS. 207 bheatha Q ; bheathá N. 208 aga f. E.
 209 díthlathriughadh E ; díthláithriughadh N ; díthlathrumhadh
 ceadhna Q.
 210 stuaidh nimhe E ; stuadh N. 211 uaidh N. 212 gan f. E.
 213 lá N. 214 rín N ; rinn K ; rinne E ; roinneadh Q.
 215 ar lár N. 216 rann E. 217 láithe E N K ; leatha Q.
 218 triocha . . . ro-ghabh ar lár E.
 219 Eorup 7 tuasgiort leatha (láithe N) na hAsia Q N.
 220 triochaidh Q.

agus ocht gcinéal fichead²²¹ uadha, amhail adubhairt an file :

Sem ro-ghabh in Asia n-ait,²²²
 Cam gona chloinn an Afraic ;²²³
 Iapheth uasal is a mhaic
 ité²²⁴ ro-threabhsat Eóruip.

Triocho cinél, comhall nglé²²⁵
 cinnsead ó Cham²²⁶ mac Naoidhe,²²⁷
 a hocht fichead²²⁸ fil ó Shem
 [is] a cúig déag ó Iapheth.²²⁹

Gurab amhlaidh sin ro líonadh trí ranna an domhain ó thrí mhacaibh Naoi.

---

²²¹ seacht bfithid cinneal, Q; agus fithchiod cinéal E.

²²² nait N E.   ²²³ Aifraic E; Aifric N.

²²⁵ ngnaoi K.

²²⁶ Cháin N; Chian K.

²²⁴ ite E; inte Q.

²²⁷ Naoi Q N.

²²⁸ fithchiod E; déag N Q; deaghaidh N.

²²⁹ Iathfeth E; Iaphet N.

VI

Ó IAPHETH GO MÍLE EASPAÍNE.

Ochtar mac la Iapheth, agus léigfeam seachainn¹ iad acht **Magog** mac Iapheth. Dhá mhac le Magog : **Baath**² agus Ibaath. Ó Ibaath iaramh ríge³ Rómhán. Mac do Bhaath **Fenius Farsaidh**, ó bhfuilid in Scithiaghda⁴ agus Gaoidhil. Ó Ibaath Frangcaigh agus Rómhánaigh, Saxanaigh Breatnaigh⁵ agus Albanaigh. Ó Mhagog mac Iapheth⁶ atáid na tuatha ró-ghabhsad Éire ria nGaoidheal-aibh .i. Parthalón mac Seara,⁷ mic Srú, mic Easrú ; agus Neimhedh⁸ mac Adhnóin,⁹ mic Paim, mic Tait, mic Seara, mic Srú ꝛc. ; agus clanna Neimhidh .i. Gailiún,¹⁰ Fir Bholg¹¹ agus Fir Dhomhnann.¹² Mac do Bhaath mac Magog Fenius¹³ Farsaidh. Dá mhac Feniusa, Nenual, do fhágaibh¹⁴ i bhforflaites na Scithia¹⁵ dia éis ; agus **Nél**¹⁶ an mac eile, agus ag an tor rugadh é. Agus dobudh saoi isna hiltbhérlaibh¹⁷ é ; gurab é rugadh don Éigipt¹⁸ d'fhoghluim¹⁹ na n-ilbhérladh²⁰ uaidh.²¹ Do ghráidh Forann Cingcris é, agus do²² rad ferann²³ dó, agus tug a inghen dō mar mhnaoi²⁴ .i. Scota²⁵ inghen Forainn.

Agus tar éis bháis Feniusa Farsaidh²⁶ do éirigh iomthnúith idir a mhacaibh gur mharbh²⁷ Nél Nenual mac Feniusa Farsaidh, gur hionnarbadh Nél 'na

---

An t-alt so agus Craobhsgaoileadh Cloinne Míleadh, agus a dteacht go hÉirinn ag Ga lch 27 seq. Ní mar a chéile é agus tuairisg an leabhair seo. Isé atá ann, cuimrú ar thuairisg an Leabhair Ghabhála (MacAlister and MacNéill) ó lch 190 (alt 123) go dtí deireadh an leabhair. A theideal : Do Ghabhálaibh Chloinne Míleadh sonn do réir an Leabhair Mhuimhnic (sic), iar na bhaint as an Leabhar Gabhála ꝛ as Leabhar Droma Sneachta ꝛ do réir Eochaidh Uí Fhloinn, etc.

¹ seachad N.   ² ar lár E.   ³ rí E ; ríogh N ; rígh Romhadh Q.

⁴ Sceittiaga E ; Sceiteadha N.   ⁵ Brethainidh E.   ⁶ Iathféith É.

⁷ Searra E.   ⁸ Neimhaidh E, clann neimheach Q N.

⁹ Adnon E ; Áidhnóin N.   ¹⁰ Gailiún E ; -lion N.   ¹¹ bholga Q.

¹² -náin E.   ¹³ -iúsa E.   ¹⁴ do fágadh Q.   ¹⁵ Sgeitia E ; Scetia N.

¹⁶ Neail E ; Néal N.   ¹⁷ huile bhéalradh Q.   ¹⁸ Égypt N.

¹⁹ ag foghluim E.   ²⁰ -rluighibh N ; -rluidhe K.   ²¹ uadha N.

²² ionus gur Q.   ²³ read faron N.   ²⁴ Q amháin.

²⁵ Sgota K ; Scota Dhéidgheal Q.   ²⁶ Fáirsíodh N statim.

²⁷ marbhadh N.

chionaidh²⁹ sin go hÉigipt, agus go²⁹ rug Scota³⁰ inghen Forainn mac dó .i. **Gaoidhiol Glas** mac Niuil ó n-ainmnighthear Gaoidhil go huilidhe. Agus is dō sin fa mac **Easrú**,³¹ mac Gaoidhil, in fer³² calma comhramhach³³. Agus mac do sin³⁴ **Srú** mac Easrú mic Gaoidhil Ghlais. Agus isé céadtaoisech do Ghaidhealaibh luidh don Éigipt³⁵ é. Seachtmhogha agus cheithre chéad bliadhan ó dhílinn gonnige sin.

Lucht cheithre long luidh Srú³⁶ a hÉigipt, agus cheithre lánamhna fichead agus³⁷ triar amhus ingach luing.³⁸ Srú agus a mhac .i. **Eibher**³⁹ Scot, rob iad taoisigh na luingse sin.⁴⁰

Ishí sin aimser ro bhaoi Naoine⁴¹ mac Nenuail mic Feniusa Farsaidh i bhflaithios⁴² na Scithia,⁴³ agus marbhuis Srú *dano* fo-chédóir iar riachtain Scithia. Gabhais Eibher Scot ríge na Scithia ar éigin⁴⁴ ar chloinn Nenuail mhic Feniusa Farsaidh, agus⁴⁵ do torchradh dá éis sin eisen la Naoine mac Nenuail mic Feniusa Farsaidh.⁴⁵

Do bhaoi cosnamh⁴⁶ idir Naoine mac Nenuail agus⁴⁷ **Beoamhain**⁴⁸ mac Eibhir Scuit.⁴⁹ Gabhais Beoamhain⁵⁰ ríge dá aimhdheóin ar Naoine⁵¹ go dtorchair iarsin la Naoine.⁵¹

Ro-ghabh Naoine iarsin ríge⁵² go dtorchair la **hOgamhain**⁵³ mac Beoamhain⁵⁴ i ndíoghail⁵⁵ a athar.

Ro-ghabh Ogamhain ríge go n-érbhailt.⁵⁶

Gabhais Refill mac Naoine⁵⁷ ríge go dtorchair la **Tat**⁵⁸ mac Ogamhain. Adtorchair Tat iaramh do láimh Reflóir⁵⁹ mic Refill.

Baoi⁶⁰ cosnamh idir Reflóir mac Refill agus **Agnomhain**⁶¹ mac Tait, go dtorchair Reflóir la⁶²

²⁹ chionaidh E; *da* chiontaibh sin K.

³⁰ Scotia E; Scóta N; Sgóta K.

³¹ mac in fhir N K.

³² -rainnech N K.

²⁹ do E.

³¹ Easruaidh N.

³⁴ san K.

³³ lúidh na heigipte E.

³⁵ Sruth, Q.

³⁷ fa dhó agus Q.

³⁸ luing díobh N; luing .i. Srú E.

³⁹ Eimher E.

⁴⁰ na long sin Q; luinge sin N.

⁴¹ Naoin K N.

⁴² abhfórlamus Q.

⁴³ Sgitia N; Sceithía E.

⁴⁴ éigíon N.

⁴⁵ ⁴⁵ *ar lár* Q.

⁴⁶ caisnamh N.

⁴⁷ *ar lár* E; Sguit [oir do thuit Eimher Scot le Naoine mac Naonuail mic F. F., ionnus gur ghabh Boamhan an Righacht, etc.] *sic* Q.

⁴⁸ boamain E; Boamhan Q K.

⁴⁹ Scot K.

⁵⁰ Boamhain E; -man N.

⁵¹ ndaoine E;

⁵² ríogh N *Statin*.

⁵³ hogamháin E; hógamain N.

⁵⁴ Bodhamhan E; boaman N.

⁵⁵ ndíol N.

⁵⁶ nderbhailt E.

⁵⁷ Neimhe E; Néimheadh N.

⁵⁸ Tath E; Tait N K.

⁵⁹ Reaflóir N.

⁶⁰ Bhaói E; do bhí Q.

⁶¹ Ognomáin E; Aghnamhain N; Adhnamhán K.

⁶² le N.

hAgnomhain mac Tait. Gonadh aire⁶³ sin ro hionnarbtha⁶⁴ sliocht Ghaoidhil Ghlais for muir .i. Agnomhain⁶⁵ mac Tait mic Ogamhain, agus **Láimhfhionn**⁶⁶ a mhac, go mbádar⁶⁷ secht mbliadhna for muir timchioll an domhain thuaidh.⁶⁸

[E 12] Is iomdha tuairim⁶⁹ agus aiséis ar a bhfuairadar d'ulc⁷⁰ re headh⁷¹ na haimsire⁷¹ sin. Is aire tugadh Láimhfhionn air, air níor⁷² bha s[h]oillsi coinneall iná a lámha ag an iomramh. Teóra longa dhóibh, agus trí taoisigh bhádar aca,⁷³ iar n-éug Agnomhain for muinchinn⁷⁴ mara Caisp⁷⁵ .i. Láimhfhionn, Alloid agus Caichér draoi. Agus isé Caichér do-rad⁷⁶ leigheas dóibh for meadhradh⁷⁷ na murdhuchann⁷⁸ .i. céir do leaghadh 'na gcluasaibh, go⁷⁹ bhfuairadar mór ngorta agus íotan; go rángadar in rinn mhór idta⁸⁰ Sliabh Riffe budh thuaidh, go bhfuairadar tobar go mblas fíona fair isan ionad sin go ro loingsed⁸¹ ní dhe, go mbádar trí lá agus teóra oidhche⁸² ina⁸³ gcodladh ann, go bhfuairsead suaimhneas; go ndubhairt Caichér friu:⁸⁴

“Eirgidh,” ar sé, “agus ionnsaighem romhuinn go roisim an insi uasal .i. Éire.”

“Cia hairm idtá⁸⁵ Éire?” ar Láimhfhionn.

“Is sia 'ná⁸⁶ an Scithia uait í,” ar sé⁸⁷ “agus ní sinn féin rices⁸⁸ ann⁸⁹, acht ar gclanna i gcionn trí chéd [m]bliadhan.”⁹⁰

Gabhsad⁹¹ rompa iarsin go⁹² [rángadar] na Gaothlaighe⁹³ Meadhónach. Is annsin rugadh mac do Láimhfhionn .i. **Eibher**⁹⁴ **Glúinfhionn**. Comharthaidhe⁹⁵ geala

⁶³ uime Q. ⁶⁴ hionnarbutha E N; -arbadh Q K.

⁶⁵ adhnoin Q; Adhnoin E; Aidhnóin N K.

⁶⁶ Lamhfhion E; -fhin Q; -finn N.

⁶⁷ do bhádar Q; go rabhadur K. ⁶⁸ athuaidh E. ⁶⁹ tuaireám E.

⁷⁰ duile E; dólc Q; do oic N K.

⁷¹ air feadh K; haimsiora E; -sere Q.

⁷² air Nemhóin níor Q; air áir nénior E; air nein óir ba N; air neibhir óir budh K.

⁷³ ortha N K. ⁷⁴ míinchinn K.

⁷⁵ Ceasp N; Chaisp E.

⁷⁶ do raidh E.

⁷⁷ mheadradh Q.

⁷⁸ -chain E; -chán Q; mheadhráda na muirdhúcháin N K.

⁷⁹ no go N K.

⁸⁰ atá air sléibhtibh N K; ottá E.

⁸¹ lingsad E; líonsiad Q N; líon siad K. ⁸² trí hoidhche E.

⁸³ re N K. ⁸⁴ go . . . friu Q *amháin*.

⁸⁵ atá MSS.

⁸⁶ uainn go mór ná Q. ⁸⁷ agus ionnsaighem . . . ar sé, ar lár N.

⁸⁸ riochfus E. ⁸⁹ inte Q. ⁹⁰ bliaghain E. ⁹¹ Gabhas N.

⁹² go ar lár E. ⁹³ go Gaidhealuighe N K.

⁹⁴ Eibhir N; Eimhiór E. ⁹⁵ -thadha E.

bhádur for a ghlúinibh, is de sin do gairmeadh an t-ainm sin de.⁹⁶ Isé ba taoisech dóibh tar éis [a] athar.⁹⁷

Mac doséin **Adhnón** Fionn.

Mac dossan **Febhrech**⁹⁸ Glas.

Mac doséin **Néual**, mac Febhrigh⁹⁹ Ghlais.

Mac dosan **Nuadha**, mac Nénuail.

Mac dosan **Alloidh**,¹⁰⁰ mac Nuadhad.¹⁰¹

Ferchaidh,¹⁰² a mhac sin.

Deaghaidh,¹⁰³ mac Ferchadha a mhac sin.

Brath mac Deaghaidh,¹⁰⁴ ro-ches mór¹⁰⁵ n-olc agus n-imneadh, agus dob eimhilt¹⁰⁶ fria aiséis gach ar imthigh do¹⁰⁷ chríochaibh ciana coimhghithecha gur ghabh¹⁰⁸ Easbáin ar éigin; gur chuirsed cheithre catha ar chaogaid o thúis go deireadh. Agus ro cumhdaigheadh cathair ann la **Breoghan** mac Bratha .i. Brigancia¹⁰⁹ ainm na cathrach; agus tor for a hionchaibh¹¹⁰ .i. Tor Breoghain. Agus is ón tor sin ad-ces¹¹¹ Éire i bhfeascar¹¹² geimhridh antan ad-chonnaire Íth mac Breoghain¹¹³ í.

Do bhí mac oirdherc la Breoghan mac Bratha¹¹⁴ .i. **Bile** mac Breoghain; agus is do san fa mac **Míle**¹¹⁵ **Easpáine**, mac Bile mic Breoghain. Agus níor mhiadh agus níor mhaisi lais gan a chlu agus a alladh agus a oirdhercas do chlos fán domhan uile, gur ghoin¹¹⁶ Míle mac Bile Reflóir mac Nemha.¹¹⁷ Luidh¹¹⁸ Míle iarsin for loingios,¹¹⁹ cheithre longa dhóibh, agus chúig lánamhna fichead¹²⁰ agus amhas¹²¹ ingach luing díobh. Lodar¹²² timchioll na hAsia soir-dhes go hInis Tefrofaine.¹²³ Ansad trí mhí¹²⁴ innti, agus trí mhí eile dhóibh for muir go rángadar Éigipt. I gcionn trí mbliadhan ar chaogaid

⁹⁶ is de sin . . . de, ar lár E Q.

⁹⁷ ar lár E.

⁹⁸ Fionn . . . Febhrech ar lár E.

⁹⁹ Adnóin MSS.

¹⁰⁰ Alloid N K, leg Elloith.

¹⁰¹ Nuadha E; -dhait K N.

¹⁰² leg Earchaidh.

¹⁰³ Deag mac Fearchaidh K; leg Death.

¹⁰⁴ U. mac Deghaidh E Q; ar lár N K.

¹⁰⁵ mór brathaidh N K.

¹⁰⁶ eimilt E; imilt N; ar lár Q.

¹⁰⁷ leo do K.

¹⁰⁸ ghaibh N; ghabhadhar Q.

¹⁰⁹ Briaghan cia ainm, sic N; Brancia Q K.

¹¹⁰ hionn- E.

¹¹¹ ad chéis E; adches K; ces . . . antan ad-; ar lár N.

¹¹² ar oidhche Q.

¹¹³ Breoguin statim N.

¹¹⁴ ar lár N K.

¹¹⁵ mílidh E; Mileadh N.

¹¹⁶ a chlu do chur fán domhan ar ailleacht (allaidh N) 7 air oirdercas ba (do N) clos an uile gar ghoin, etc. Q N K.

¹¹⁷ Neimidh Q; Nema E N K.

¹¹⁸ Do luadh E; luaidh N.

¹¹⁹ líongus K; l. ar muir Q.

¹²⁰ deug E.

¹²¹ amhuis, E.

¹²² Luaghdar N.

¹²³ -ainne N; Tefrofania (Tip- K) Q K.

¹²⁴ mhíos N K; mís Q; mí E.

[ar thrí¹²⁵ chéad] ar mhíle iar gcéadghabháil Éirionn do Phartholón¹²⁶ sin ; i gcionn secht mbliadhan ar cheithre chéad iar mbáthadh Fhorainn¹²⁷ i Muir Ruaidh rángadar Éigipt antan sin.¹²⁸ Forann Nectonibus fa rí¹²⁹ Éigipte antan sin, agus isé an sechtmhadh rí dég ar fhichid¹³⁰ iarsan bhForann¹³¹ ro báthadh i Muir Ruaidh.

Anais imorro Míle mac Bile isin Éigipt ocht mbliadhna gur fhoghluimsed a mhuintior príomhdhána innte ; [agus¹³² tug Forann an dara¹³³ Scota 'na mnaoi do Mhílidh ara áilleacht agus ara fheabhus agus ar mhéid an chomhghráidh tug sí féin do Mhílidh.] Ceileabhrais Míle don rígh agus triallais¹³⁴ for muir an líon céadna, agus Scota inghen Forainn Nectonibus do mhnaoi leis. Luidh iarsin Muir Ruaidh go hInis Tefrofaine, agus ro-ansad ar feadh mís¹³⁵ innti. Lodar¹³⁶ timchioll sroth[a]¹³⁷ India agus Asia, agus timchioll na Scithia Clochaidhe amuigh, agus rángadar¹³⁸ fá dheóidh críocha na¹³⁹ hEaspáine.

¹²⁵ ar th. ch. N K *amháin*.

¹²⁶ -loin E.

¹²⁷ Forainn E.

¹²⁸ antan sin *ar lár* N K.

¹²⁹ rígh E ; ríogh K.

¹³⁰ fhithciod E.

¹³¹ bhFaronn E.

¹³² [agus . . . Mhílidh] Q *amháin*.

¹³³ tarna Sgota Q.

¹³⁴ gluaisios E.

¹³⁵ rae annsin feadh míosa N.

¹³⁶ luig for sin N ; luaghdar N.

¹³⁷ sroth E Q ; for K N.

¹³⁸ agus fa dheoid do r. Q.

¹³⁹ ciana na Q.

VII

TEACHT CLOINNE MÍLEADH GO hÉIRINN.

Iomthusa¹ Íthe mhic Breoghain, isé sin fuair Éire .i. luidh a aonar glainfheascar geimhrídh i mullach tuir Bhreoghain, agus gabhas ag séaghain² in [E 13] mhara soirdtuaidh,³ go bhfacaidh Éire⁴ uadha ; agus téid iarsin for gcúla dochum a bhráthar⁵ oile, agus innsis⁶ dóibh a bhfacaidh.⁷ Adubhradar-sen nárbho⁸ tír adchonnaire, acht néll ;⁹ agus do ghabhadar ag toirmesg Íthe¹⁰ um dhul dá fhéachain,¹¹ agus níor ghabh Íth sin uatha, acht¹² tug a long for muiri, agus seolais¹³ dochum nÉirionn gur ghabh cuan¹⁴ i mbréantrácht¹⁵ Mhuighe hÍthe isin leith¹⁶ thuaidh d'Éirinn. Tángadar daoine dia agallaimh isin trácht sin, agus innsis¹⁷ cách díobh sgéal diaroile¹⁸ trésan mbéarla Scithiach,¹⁹ óir dobudh do chlannaibh Rife²⁰ dhóibh dibhlínibh. Agus fiafraighes Íth²¹ díobh ainm na tíre i rabhsad.²²

“ **Inis Ealga,** ”²³ ar siad, “ agus atáid trí rígh fuirre²⁴ .i. Mac Cuill Mac Céacht agus Mac Gréine a n-anmanna.²⁵

Agus bádar²⁶ an lá sin i nOileach Néid, airm i rabhadur a bhráithre²⁷ i n-imreasan re Mac Gréine, air ro-bhaoi iomarcaidh²⁸ do sheodaibh Fhiachna mhic Dealbhaoith ina láimh re cian d'aimsir²⁹ ó bhás Fhiachna gonuige sin. Ráinig iarsin Íth go hOileach Néid, agus dhá dtrian a mhuintire uime, agus ro fearsad³⁰ na rígh fáilte fris, agus innisid a n-imríosan do. Tug Íth comhairle dhóibh agus adubhairt friu :³²

¹ Teacht Ith mic Breogáin go hÉirinn : *teid. an ailt seo* K.

² seaghaín E, seaghain N, segam K, suighm Q.

³ soirthuaidh Q, sior óthuaidh K.

⁴ E. iathghlas iollánach K.

⁵ bhráithre N.

⁶ indisios E ; nidisios N.

⁷ cread do chonnaire agus gur mhian leis dul da ionsuidhe Q.

⁸ nach bho E, ná bo N. ⁹ ba neall E ; na néill N K. ¹⁰ Ith E.

¹¹ -chuint N. ¹² óir Q.

¹³ seolaidh E. ¹⁴ cuan Q *amháin*.

¹⁵ mbraont. E.

¹⁶ leath N.

¹⁷ inisios E.

¹⁸ cáich díobh sgéala dia air oile N. ¹⁹ Sgeitias N ; Sgeithies Q.

²⁰ Rífidh E ; Rífie Q. ²¹ Íthe E. ²² arabhsíad E ; a raibhsad N

²³ Alga N ; eagla Q.

²⁴ ríghthe oruinne N, fóirne K.

²⁵ -mann N. ²⁶ bhadar E ; do bh. N.

²⁷ -threach N.

²⁸ ró bhádar aniomad N. ²⁹ ré ré céin E ; d'aimsir roimhe sin Q.

³⁰ ró fearádh E.

³¹ Rígh E, ríogh N.

³² leó N

“ Is cóir díbh deaghbhráithreachas do dhénamh, agus is cuibhe³³ ribh deaghmheanma do bheith agaibh ; óir is maith bhur n-insi ; is iomdha a míl agus a meas agus a cruithneacht agus a hiasg agus a hinbhir, agus a hith agus a toradh agus a cnuasaigh ; ³⁴ agus is mesraighthe³⁵ a teas agus a fuacht ; agus atá a bhforthain³⁶ uile innti.”

Agus ceileabhraidh Íth³⁷ dóibh iarsin,³⁸ agus téid dochum a loinge. [Agus³⁹ isé dubhairt Tuatha Dé Danann gur shanntuigh Íth an t-oiléan do féin, agus gur chóir gan é do leigion slán tar ais.] Iarsin leanaid drong do⁴⁰ Thuathaibh Dé Danann Íth mac Breoghain, gur ghoinsead⁴¹ é i Muigh Íthe ; gur de sin do lean an t-ainm don áit ó shoin ale.⁴² Ro siacht⁴³ Íth cneadhach fuilteach iobharsnach⁴⁴ uatha dochum a loinge, agus atbath⁴⁵ iarumh for muir. Agus rángadur a mhuintear gusan⁴⁶ Easbáin, agus taisbénaid corp Íthe dá bhráithribh agus dá mhuintir archena.⁴⁷

Eibher donn agus **Eiremhón** dá mhac Mhíleadh a gcoimheirghe for [an] Easpáin an tan sin,⁴⁸ tionsgnaid⁴; techt go hÉirinn, agus isiad so anmanna na ríogh agus n⁹ dtaoiseach táinig ann : Bregha,⁵⁰ mac Breoghain, a sinser, dia-dtá Magh⁵¹ Bregh ; Cualann⁵² mac Breoghain ó-dtá⁵³ Sliabh Cuailgne ; Bladhma mac Breoghain⁵⁴ ó-dtá Sliabh Bladhma ; Fuaid mac Breoghain ó-dtá Sliabh Fuaid ; Muirtheimhne mac Breoghain ó-dtá Sliabh Muirtheimhne ; Lughaidh mac Íthe, táinig do dhíoghail a athar,⁵⁵ *a quo* Corca Luighdhe ;⁵⁶ Eibhlinne mac Breoghain, ó-dtá⁵⁷ Sliabh nEibhlinne ;⁵⁸ Buas, Bres agus Buaithe,⁵⁹ trí mic Tighernbhaird mic Bregha⁶⁰ mic Breoghain ; Nár,⁶¹ *a quo* Ros Náir i Sliabh Bladhma

³³ cuimhe E ; *ar lár* Q.

³⁴ cnoisag Q ; cnuasadh N K.

³⁵ measardha N K ; measartha Q.

³⁶ bhfóirighthin N ; bhforthan E ; bhur bhfóirthint Q. ³⁷ Íthe N.

³⁸ iair sin N *statim*. ³⁹ Q *amháin*. ⁴⁰ drong do Q *amháin*.

⁴¹ gur goineadh leo ca(=é) Q. ⁴² gur de . . . ale, Q *amháin*.

⁴³ Ró siacht E ; ro chuaidh Q ; ró theas Íthe N ; ro theacht Íthe K.

⁴⁴ ibharsnach E ; ibersnach N Q ; ibernach K. ⁴⁵ ad bhath N.

⁴⁶ for N. ⁴⁷ [agus do ghlac fearg mhór iad] Q.

⁴⁸ so Q. ⁴⁹ -gnadh E ; -gnaidh N.

⁵⁰ Brágha E ; Bratha Q ; Brága N K. ⁵¹ madh E ; maigh K.

⁵² -lán K. ⁵³ ó ttá E. ⁵⁴ -gain K *statim*. ⁵⁵ dhíoghail a athair E.

⁵⁶ corclaidhe, corca luidhe Q ; Corca Lúigh, Corcaluigh K

⁵⁷ *a quo* N. ⁵⁸ sliabh E. N. ⁵⁹ Luaighne N ; luathne K ; buaine Q.

⁶⁰ braidhe E ; baidhre N. ⁶¹ *ar lár* Q K.

Fulmán;⁶² agus Manntán,⁶³ agus Suirghe a mhac; agus Caichér⁶⁴ mac Manntáin; Er, Orba, Fearón,⁶⁵ Feargna, cheithre mic Éibhir mhic Mhiledh; Én⁶⁶ agus Ún agus Eatan;⁶⁷ Lughaidh mac Bregha⁶⁸ mic Breoghain; Sobhairce, ní fheadamair a athair; Bile mac Bregha⁶⁹ mic Breoghain; Míle⁷⁰ Easpáine gona ocht macaibh; Éibher⁷¹ agus Eiriomhón agus Ír, agus Donn in rí, Aimhirgin⁷² an file, Colptha agus Airech Feabhra Ruaidh,⁷³ agus Erannán⁷⁴ in sóiser. Cóig mic⁷⁵ Eiriomhóin .i. Muimhne,⁷⁶ Luighne, Laighne,⁷⁷ [Bregha], agus Irial Fáidh, acht is i nÉirinn rugadh Irial Fáidh; énmhac Ír mhic Mhíleadh .i. Eibher; agus⁷⁸ isiad sin an da fhíched⁷⁹ tángadar i nÉirinn, agus⁸⁰ Míle Espáine, agus Uige agus Oige⁸¹ dhá mhac Nenuaill.

Tángadar mórloinges mac⁸² Míledh do ghabháil Éireann⁸³ i nInbher Sláinghe, agus níor léigsead Tuatha Dé Danann i dtír iad; oir⁸⁴ dealbhaid⁸⁵ tré dhraoidhecht gurbha dhruim⁸⁶ [E 14] muice Éire⁸⁷ ar a gcionn. Is de sin atá **Muicinis** d'ainm for Éire.⁸⁸ Timchiollsad Éire fó thrí; gonadh aire sin tángadar i dtír i nInbher Scéine. Tiaghaid⁸⁹ iarsin go Sliabh Mis, agus tarla **Banbha**⁹⁰ dhóibh ann⁹¹ gona sluaghaibh draoidhechta agus amhainseachta maille ria.⁹² Ro fhiafraigh Aimhirgin⁹³ an file dhi:

“Cáidhe t'ainmse?” olsé.⁹⁴

“Banbha,” olsí, “agus is uaim ainmnighther an inis seo .i. Inis Banbha.”

“Tiaghaid iarsin go Sliabh nEibhlinne,⁹⁵ agus tarla **Fódlá**⁹⁶ dhóibh ann agus do fhiafraigh an file dhi:

“Cáidhe hainmsi?” olsé.

⁶² -mann K.

⁶³ -tann K; -tan Q.

⁶⁴ caiceir E; caicer K; -chéar N.

⁶⁵ -ran É; -ronn K.

⁶⁶ Éin N K.

⁶⁷ Eiteann N; Eatann K.

⁶⁸ bríde E; bríghde K.

⁶⁹ brídhe E; brighde N.

⁷⁰ Míleadh E.

⁷¹ eimher É; eibhir N.

⁷² -gín N.

⁷³ fabhraruadh N K.

⁷⁴ -nnain E; Eireanan Q.

⁷⁵ chóig mhic N.

⁷⁶ Muighne N K.

⁷⁷ Luidhne E; Luaighne N K.

⁷⁸ oir E.

⁷⁹ .xl. E; .lx. N; na trí .xx. rígh 7 taoiseach K.

⁸⁰ .i. E.

⁸¹ Uighe 7 Oighe K.

⁸² mhic N.

⁸³ ar lár E.

⁸⁴ agus E.

⁸⁵ do dhealbhadar Q.

⁸⁶ gurba d. E; mar ba d. Q; gurab dh. K.

⁸⁷ do bhí É. E; muice an toilean os Q.

⁸⁸ air É. N; air Eirinn K.

⁸⁹ tigid Q.

⁹⁰ Banba N *Statim.*

⁹¹ ar lár N K.

⁹² fhria E.

⁹³ -gín N.

⁹⁴ oilse Q N.

⁹⁵ Naibhlinne N.

⁹⁶ Fódhla E.

⁹⁷ cia E.

“ Fódla m’ainm,”⁹⁸ ar sí, “ agus is uaim ainmnighther an inis so .i. Inis⁹⁹ Fódla.”

Rángadar assin go hUisnech Midhe, go bhfuaradar **Éire**¹⁰⁰ ann.

“ Caidhe th’ainmse ? ” ar an file.

“ Éire mh’ainmse,” ar sí,¹⁰¹ “ agus is uaim ammnighther an inis so .i. Éire.”

Do-chuadar iarsin go Liathdruim¹⁰² .i. go Teamhair,¹⁰³ agus fuaradar annsin Ethóir, Tethóir agus Cethóir¹⁰⁴ gona sluaghaibh draoidheachta iompa; agus iarraid clanna Míledh cath nó ríge¹⁰⁵ forra. Agus adubhradar Tuatha Dé Danann :

“ Do-bhéramne amhuil ad-bhéara¹⁰⁶ bhur bhfile féin díbh, agus dia ruga doibhreith¹⁰⁷ orainn budh marbh linne é.”¹⁰⁸

Agus isí breith rug an file eatorra .i. dul do mhacaibh Míledh tar naoi dtonnaibh don mhuir amach tar a n-ais, agus muna dheachdaois¹⁰⁹ dia n-aimhdheóin i dtír ar Thuathaibh Dé Danann gan Éire d’iarraidh go bráth.¹¹⁰

“ Diamadh¹¹¹ í mo chomhairlesi do dhéantaí¹¹² libh ” ar Donn mac Míledh, “ is cath do-bhērthaoi dhóibh.”

“ Dá ndeachtaí tar¹¹³ an mbreitheamhnas do rinnedh eadraibh,” ar Aimhirgin “ do rachadh Éire uaibh¹¹⁴ go bráth.”

Do-chuadar¹¹⁵ clanna Míledh a Teamhair¹¹⁶ go hInbher Scéine¹¹⁷ tar naoi dtonna mara¹¹⁸ amach, agus focearsad¹¹⁹ draoithe Thuath Dé Danann draoidhecht¹²⁰ ’na n-aghaidh, gur tógbhadh an mhuirghrian íochtrach¹²¹

⁹⁸ mainmse K.

⁹⁹ ar lár E.

¹⁰⁰ go dtarla Eire dhóibh K.

¹⁰¹ ar an bhean K.

¹⁰² liatruim E; -trom N K.

¹⁰³ teamhrach E; -mhraigh N.

¹⁰⁴ Etor, tetheoir 7 Cathaoir N; Eatór, teithoir 7 ceithoir K; agus do tharla na trí rígh ortha annsin .i. MaghCuill Mágh céacht 7 Mac Greine Q.

¹⁰⁵ righeacht Q.

¹⁰⁶ do béaraid N; dfeartheadh K; do bhiamarna modhla bhur bfilidhe Q.

¹⁰⁷ doibhreath N; da mbertheadh anbhreith K; da mbeiruid dóghbhreith Q.

¹⁰⁸ marbh ó chomhachta ar ndéithe iad gan moill Q.

¹⁰⁹ tteachdaois N; ttagadís K.

¹¹¹ Dia ní N; dá ndéintígh mo ch. K.

¹¹⁰ brách N.

¹¹³ -thaoi air N K.

¹¹⁴ ar lár E.

¹¹² -tuighe E.

¹¹⁶ ateamhrach E, -raigh N; ó th Q K.

¹¹⁶ do bhadar N.

¹¹⁷ do chuadar annsin tar Q.

¹¹⁸ don mhuir Q.

¹¹⁹ fa chearsiad Q, fá cersad N; fá chuirsiad K.

¹²⁰ -echta E.

¹²¹ iacht- E.

for uachtar na mara aca. Ba sí méid na hainbhthine¹²² do cuireadh fuirri go rug an ghaoth siar gach¹²³ ndíreach iad, gurbha sgítheach tuirseach iad.

“Gaoth druadh so,¹²⁴” ar Donn mhac Míledh.

“Iseadh ón,” ar Aimhirgin.

Luidh Erannán,²²⁵ sóisior mac¹²⁶ Míledh isin tseólchran go dtorchair¹²⁷ as an seólchran fó chláraibh na loinge, gurbha¹²⁸ marbh fochédóir.

“Is meabhal¹²⁹ d’ar n-aos dána,” ar Donn mhac Míledh, “nach¹³⁰ toirnid an draoidhecht uainn.”

“Toirnfídh linne,” ar Aimhirgin, la héirghe ’na sheasamh; agus do rad¹³¹ finnfhéith¹³² dóibh forsan bhfairge, gurbha chaomhchlár ciumhaisréidh in cuan uile. Agus adubhairt Donn mac Míledh:

“Do-bhéarsa,” ar sé, “in tír fo¹³³ ghin¹³⁴ gai agus cloidhimh, acht go rosar í.”¹³⁵

Ro dhealuigh²³⁶ in ghaoth airsín an long i raibhe¹³⁷ Donn riu, agus ro báthadh Donn in rí ag na dumhchaibh¹³⁸ dia n-abarthar Teach Duinn.¹³⁹ Ceathrar ar fhichid¹⁴⁰ d’fhearaibh, agus dá mhnaoi dhéag, agus cheithre hamhais agus cheithre ghiolla isé líon ro báthadh isin luíng sin.

Lodar meic¹⁴¹ Mhíledh [i dtír] i nInbher Scéine agus i nInbher Fhéile. Luidh¹⁴² Eiremhón lámh chlé fria¹⁴³ hÉirinn gur ghabh cuan i nInbher Cholptha.¹⁴⁴ In treas laithe¹⁴⁵ dhóibh¹⁴⁶ iar dtiachtain¹⁴⁷ i nÉirinn do fhearsad¹⁴⁸ cath Sléibhe Mis for Tuatha¹⁴⁹ Dé Danann. Is annsin do-rochair¹⁵⁰ Fás¹⁵¹ ben Uin mhic Uige¹⁵² dia-dtá Gleann Fáis; agus a torchair¹⁵³ Scota¹⁵⁴ bean Míledh Easpáine dia-dtá feart Scota¹⁵⁵ idir Shliabh Mis

¹²² hainbhfinne E; hanbhfuinne N K; gaoithe sin Q.

¹²³ gacha K; go N.

¹²⁴ annso E; í seo Q.

¹²⁵ Aranán E N; Aranáin K; Iaranan Q. ¹²⁶ na mac sin Mh. N.

¹²⁷ gur torcharadh K. ¹²⁸ gur ba E. ¹²⁹ -bhúil E.

¹³⁰ agus ná coisgid an ghaoth druadh so dhín iarsín do [ei]righ Aimh., agus adubhairt; Fin féith dhóibh for muir Q.

¹³¹ rádh E; read N. ¹³² finn féith E N; raid finn fath K.

¹³³ liom fo Q. ¹³⁴ ghuin E.; ghein N.

¹³⁵ roichtir inninnsi E; roichtior N; roichfam K. ¹³⁶ gheillidh N.

¹³⁷ raibh N. ¹³⁸ dubha mhacaibh K. ¹³⁹ nDuinn Q; Dhuinn N.

¹⁴⁰ fhithchiod E. ¹⁴¹ mhic N; mac E; maca Q.

¹⁴² luaidh E; luaig N. ¹⁴³ le N. ¹⁴⁴ Colpá E.

¹⁴⁵ láithe N. ¹⁴⁶ dhó N. ¹⁴⁷ tteacht N.

¹⁴⁸ fhreasadh N. ¹⁴⁹ air Th. N.

¹⁵⁰ do rachair Q; do reachuir N. ¹⁵¹ Fas E. ¹⁵² Oige E.

¹⁵³ do reachuir N. ¹⁵⁴ Scóta N K. ¹⁵⁵ Gleann Scoithín Q.

agus muir san ghleann chédna. Tiaghaid¹⁵⁶ iarsin go Tailltin,¹⁵⁷ agus ro fhersad¹⁵⁸ cath Taillten¹⁵⁹ fri¹⁶⁰ Tuatha Dé Danann, go¹⁶¹ dtorchair trí rígh¹⁶² agus trí ríoghna [E 15] do Thuatha Dé Danann ann. Agus bhádar¹⁶³ go fada ag in iomthuargain¹⁶⁴ sin, ó mhaidin go nónaidh;¹⁶⁵ agus ro mheabhaidh for Tuatha Dé Danann, iar dtuitim a dtrí ríogh agus a dtrí ríoghán,¹⁶⁶ agus a dtuargain uile acht madh begán i medhón in chatha. Agus ro leansad go muir iad. Agus do thuiteadar dhá¹⁶⁷ thaoiseach do chlannaibh Míledh Easbáine isin gcathsin .i. Cuailgne i Sliabh¹⁶⁸ Cuailnge agus Fuad i Sliabh¹⁶⁸ Fuaid. Deich taoiseach a n-easbaidh for¹⁶⁹ muir agus for¹⁶⁹ tír gonuige sin¹⁷⁰ .i. Donn agus Bile agus Aireach Feabhra,¹⁷¹ Breas agus Buas agus Buaidne, Cuailgne, Ír agus Earanán¹⁷² agus Fuad. Isiadsin a n-easbaidh dia ndeaghdhainibh ginmothā¹⁷³ a mná agus a miondaoine. Agus innisid éolaigh gurab¹⁷⁴ seisior ar thriochaid¹⁷⁵ taoiseach tángadar¹⁷⁶ meic¹⁷⁷ Mhíledh i nÉirinn. Sé longa triochad¹⁷⁸ leó agus ceathrar ar fhichid¹⁷⁹ do mhoghaibh;¹⁸⁰ agus long ag gach moghaidh;¹⁸¹ agus ceathrar moghadh la gach mogh¹⁸² díobh ina luing; agus deichneabhar caithmhíledh,¹⁸³ agus trí chéd amhus, agus trí chéd¹⁸⁴ bean [líon¹⁸⁵ na long sin]. Donn mac Míledh ríthaoiseach na long¹⁸⁶ sin; agus ro báthadh Donn ag na dumhchaibh ag Tigh¹⁸⁷ Dhuinn. Ro ghabh a shóisior a chuid ríge dia éis .i. Éibher Fionn mac Míledh Easbáine; agus do roinneadh¹⁸⁸ Éire i ndó¹⁸⁹ idir Éibher agus Éiremhón, agus gabhais¹⁹⁰

¹⁵⁶ tiagaid E; tigid Q N. ¹⁵⁷ -ten E; Tailtean Q; Taillthan K.
¹⁵⁸ do fearadh Q. ¹⁵⁹ -tin E; Taltenn N. ¹⁶⁰ ria K; fria N.
¹⁶¹ ar lár E. ¹⁶² ríogh E.
¹⁶³ do ró bh. N; ro bhádar treimhse fhada K. ¹⁶⁴ comhth-K.
¹⁶⁵ nonaigh E; nonaig N; nóna K.
¹⁶⁶ rioghain E; ríoghna N K; Rioghana 7 a muintere acht beagán etc. Q.
¹⁶⁷ da E; dá K. ¹⁶⁸ ó sh. N K. ¹⁶⁹ air N K. ¹⁷⁰ gusín E.
¹⁷¹ agus F, K; F. ruadh N.
¹⁷² Arannán N; earanainn E; Eirinan K.
¹⁷³ gin móthaid E; gan motha Q; gin mhothaidh N K.
¹⁷⁴ gur K.
¹⁷⁵ air triochád E; colaithe agus seanchaidh gur Q; xxxat N.
¹⁷⁶ do tháinig K N. ¹⁷⁷ le macaibh N. ¹⁷⁸ triucha N.
¹⁷⁹ ochtar 7 dafthid Q. ¹⁸⁰ mhodhadhuibh E, modhaibh N.
¹⁸¹ madhadh E; Mógá N; Moghadh K.
¹⁸² Mógadh N; módh E. ¹⁸³ do chathmhíleibh E.
¹⁸⁴ agus céad Q. ¹⁸⁵ Q amháin. ¹⁸⁶ luingsin (? luingsesin) E.
¹⁸⁷ teagh N; tech K; atá aige Tech nDuinn Q. ¹⁸⁸ rionnadh E.
¹⁸⁹ an dhá chuid K. ¹⁹⁰ -bhuidh E.

Éiríomhón an leth tuaidh [ó¹⁹¹ Bhóinn go Srúibh Broin budh thuaidh, agus ón dteórainn chéadna budh dheas go Toinn Clíodhan ag Éibher. Agso mar adeir an seanchaidh ar an roinn sin :

Ar an leith thuaidh, bert gan bhrón,
gabhais an fhlaith Eireamhón
ó Shrúibh Broin, buadhach an roinn,
tar gach mbuidhinn go Bóainn.¹⁹²

Éibher mac Míledh go raith
do ghabh an leth thes degmhhaith ;
ó Bhóinn fuair, fa cert an roinn,
go tuinn inghine Ghenuinn.]

Agus is dá chloinn [.i. Eireamhóin] na teóra¹⁹³ Connachta agus Uí¹⁹⁴ Néill in tuaiscirt, agus Uí¹⁹⁴ Néill Breagh [.i.] in deiscirt, agus Airghialla,¹⁹⁵ agus na Déisi agus Laighin, Osraighe, Érna,¹⁹⁶ Orbhraighe, agus Fotharta,¹⁹⁷ agus Dál Riada, agus Dál bhFiachaidh, agus Ulaidh agus ríoghradh Alban, Síol Chonaire uile archena ; clann Aonghusa mic Eirc, agus Ferghusa mic Eirc agus Loairn¹⁹⁸ mhic Eirc, síol Chonaire¹⁹⁹ sin i nAlbain ; agus a shíol i nÉirinn, Muscraighe agus Corca Dhuibhne agus Corca Bhaiscne.²⁰⁰ Síol Éiríomhóin iad sin ginmothā²⁰¹ a miontuatha.²⁰²

Ro ghabh Éibher an leath²⁰³ thes ; agus is dá chloinn na hEoghanachta, eadhōn Eoghanacht Chaisil,²⁰⁴ Eoghanacht Locha Léin, Eoghanacht Raithleann, Eoghanacht Ghleannamhnach, Eoghanacht Arann, Eoghanacht²⁰⁵ Ruis Airgid, agus Leamhnaigh Alban. Agus is dá chloinn mar an gcéadna, Dál²⁰⁶ gCais agus Dál gCéin agus Dál nDealbhna ;²⁰⁷ síol Éibhir insin. Lughaidh mac Íthe²⁰⁸ mic Breoghain is uadha Corca Luighdhe,²⁰⁹ agus Dartraighe ; agus²¹⁰ Calraighe ó Lughaidh Cal.²¹¹

¹⁹¹ an t-alt so K amháin, vid Forus Feasa Chritinn I.T.S, II, lch. 96. *Sliocht as san an chuid eile de K annso, (go dtí I.T.S., II, lch. 108).*

¹⁹² go tuinn inghine Ghenuinn K. ¹⁹³ tera E. ¹⁹⁴ Ua E ; Ó, N.

¹⁹⁵ airghaill E. ¹⁹⁶ Eárnuighe N. ¹⁹⁷ Fothairt MSS.

¹⁹⁸ Loarn E. ¹⁹⁹ Daire isin N. ²⁰⁰ Bhaisginedh E. ²⁰¹ gin motha E.

²⁰² -thaibh N. ²⁰³ leith E. ²⁰⁴ síol E.

²⁰⁵ Arann Eoghanacht, ar lár N. ²⁰⁶ dal sic E.

²⁰⁷ daldealbha E. ²⁰⁸ iotha E. ²⁰⁹ laidhe E.

²¹⁰ na Call- E. ²¹¹ cal sin E.

Síol Luighdheach²¹² insin. Ír mac Míledh is dá chloinn Rudhraighe *mac Sithrighe*; ²¹³ agus Fearghus mac Rudhraighe gona ioltuathaibh; agus Conall Cearnach gona ioltuathaibh.²¹⁴ Agus dá dhearbhadh sin adeir²¹⁵ an file :

Eireamhón, Eibher, Ír uasal
Aimhirgin Colptha Donn dian
Lughaidh mac Íthe mic Breoghain
dia dtá gan mheabhail a mian.²¹⁶

Is uatha,²¹⁷ ní crannda in cuire,
clanna na gcuradh giodh cian
as gach tír in²¹⁸ líon²¹⁹ ro laoidheadh
is díobh síol Gaoidheal²²⁰ na ngiall.

Iarsin ro roinn Éibher agus Eiremhón²²¹ Éire i ndó etorra, agus bhádar i gcóimhrighe²²² agus i gcomhflaithios .i. an ríge theas ag Éibher, agus an ríge thuaidh ag Eiremhón.²²¹ Agus bhádar dias d'aos²²³ dána leó .i. file agus cruitire. Cir mac Ois²²⁴ ainm an fhiledh, agus Eicinn Fionn²²⁵ ainm an chruitire. Agus cuirid crannchur etorra iompa, agus ráinig an cruitire go hÉibher, [ionnus²²⁶ go bhfuil buadh le téidbhinnios ceoil ag an taoibh theas; agus ráinig an file Eireamhón ionnus go bhfuil buadh le dán ag an taoibh thuaidh.]

Robiad²²⁷ so na taoisigh ráinig an leath²²⁸ theas maille re hÉibher²²⁹ .i. Lughaidh mac Íthe agus Edán²³⁰ mac Uige, agus Ún mac Uige, Caichér agus Fulmán. Agso na taoisigh ráinig an leath thuaidh maille re hEiriomhón .i. Éibher²³¹ mac Ír [E 16] agus Aimhirgin, Goisten,²³² Séadgha,²³³ Sobhairce agus Suirghe, óir is mar sin do roinnsed²³⁴ a dtaoisigh.

Boī iomchosnamh idir Éibher²³⁵ agus Eiremhón²³⁶ um

²¹² Luigach E.

²¹⁴ agus . . . ioltuathaibh, *ar lár* N.

²¹⁶ mhiann N; amhain Q.

²¹⁹ líonn laoidheadh Q.

²²² accomhrighacht Q.

²²⁵ Fheicin Fhinn Q.

²²⁶ *sic* Q; agus an file go hEiremhón E N; *tuairisg Céitinn atá ag* K.

²²⁷ Ro bhiad E.

²³⁰ Éidhin N.

²³¹ ronnsad E.

²³⁴ ronnsad E.

²²⁸ tír N; theas *ar lár* E.

²³¹ Eimhir E.

²³² Goisgidh E.

²³⁵ Eibhir E.

²¹³ Sitridhe E.

²¹⁵ mar adeir Q.

²¹⁸ ní É.

²²¹ -mhoin E.

²²⁴ óis E; Naois Q; Nois N.

²²⁹ hEimher E.

²³³ Seaghdha E.

²³⁶ -mhóin E; um an r. *ar lár* Q.

an ríge²⁸⁷ go dtarla [imreas] dóibh im na trí druimnibh ba fhearr i nÉirinn intansin .i. Druim Chlassach²⁸⁸ i gcrích Maine, agus Druim Beathaigh i Maonmhuigh, agus Druim Finghin i Mumhain. Do cuireadh cath eitorra. Mebhais an cath for Éibher,²⁸⁵ agus do-chear ann; agus at-torchair ann Suirghe agus Sobhairce agus Goisten.²⁸⁹

Léigfeam siol Éiremhóin sechaimn go fóill, agus leanfaim do shíol Éibhir Fhinn.

²⁸⁷ rígh N.²⁸⁸ Chlassarach E.²⁸⁹ Goussén E; accoisgen Q.

San MS 23 G 22 Ga 1 n-*ronad an chuntais tuas ar Ghabháil Chéicinnis Múcaán tá leagan reothugháite de chuntais Mhicéil Uí Chéicínigh. An meá saé tar eis a ábheirídh ag Macalister agus Mac Neill.*

Do bhádar an da mhac so Mhíledh i. Éibher agus Eiriombon bhádhain i gcómhfhighe agus i gcómhfhlanthes go dtarla imreas eatortha im na trí éromaibh is fearr tharla i nÉirinn .i. Druim Claisigh i gcrích Maine, Druim Beathaigh i Maonmhuigh, agus Druim Finghin i Mumhain. Cuirthor cath eatortha go ábheas i nUibh Failghe ior brú [Bearbha] ag Tochar da Mhagh. Bristir an cath for Éibher gur thuit ann, ambaill [as]-bert [an éile]:

A eolcha Bannha go mbTáidh
an bhfaghbhádh no an bhfeadabhair
cúdh [da d'tádsat [an] cath cron
Éibhir agus Eireambon ?

Innísed daoibh sonna soim
an ma ndernadh iorghail
um na trí druimnibh go dreim
as deach bhádar i nÉireinn.

Druim Finghin Druim Clasach cain
Druim Beathaigh i gConnachtaibh
ós gcosnamh-san, ní far so
ro-lá[dh] a n-ár, a eolcha

(*Cm. Céitann II, lch. 104*)

Tea tra, inghen Lughaidh mhac Ithe ba chéile Eiriombon. Isí an Tea sin do roghbadh mar roghain i nDruim Chaoin [i.] i Liathdruim san Mhadbe gurab narthe rairtor Teambair léi .i. mair Tea.

Do dbail Eiriombon, tar éis mharbhtha Éibhir, Coige Laighen do Chromhthán Sgiathbhéal do Dhombha[nn]chaibh .i. d'Fhearaibh Boig. Do rad Coige Mumhan do cheathre mhac Éibhir .i. Er, Orba, Fear[?] agus Fearma. Do rad Coige Connacht d'Ún agus, d'Eatan, agus do rad Coige Uladh d'Éibhir mhac Ir. *Sé Ga.*

VIII

CRAOBHSCAOILEADH SLEACHTA ÉIBHIR.

CRAOBHA COIBHNEASA¹ AGUS CRAOBHSGAOILEADH AGUS
GEINEALACH² **Sleachta Éibhir Fhinn Mhic Míleadh**
Easbáine Annso Síos ; an méad³ fuaramar re a
gcur síos díobh annso go soiléir⁴ fírinneach.⁵

Éibhear Fionn, mac Míleadh Easbáine, chúig mic
lais⁶ .i. Er,⁷ Orba, Fearón⁸ agus Feargna. Dil ingean
Mhíleadh⁹ máthair an cheathrair sin, agus níor síoladh
ó neach díobh. **Connhaol**¹⁰ mac Éibhir,¹¹ an cúigeadh
mac d'Éibher,¹² mhac Míleadh Easbáine ; agus-is uadha¹³
atáid clanna¹⁴ Éibhir ingach dú i-dtáid.¹⁵ Inghean
Reflóir mic Neamhnain¹⁶ mic Bregha¹⁷ mic Breoghain
máthair Chonmhaoil mhic Éibhir.

Connhaol mac Éibhir céad-ri Éirionn a Mumhain.¹⁸
Triochoa bliadhan dó i ríge nÉirionn, agus is leis at-
torchair¹⁹ Eithriail mac Iriail Fáith²⁰ mhic Eiremhóin i
ndíoghail a athar, agus isé do bhris chúig catha fichead²¹
for clannaibh Eiremhóin, agus isé do mharbh Palp²² mac
Eiremhóin. Agus is aire ad-bherar Connhaol fris .i. rí
na gcon, air ní raibhe rí ba chonchaire²³ 'ná é i nÉirinn
fá'n am sin.²⁴

Aonmhac le Connhaol .i. **Eochaidh Faobhairdhearg.**

Dhá mhac le hEochaidh²⁵ Faobhairdhearg .i. **Nuadha**
Deghlámh²⁶ agus Nia Feibhis.²⁷ Agus is ón Nuadha sin

MSS don chuid seo : E, Q, N. Tagann 23 G 22 (Ga) *isteach tamall*
beag thíos. An chuid seo ar easnamh K, a thosnuigheann ar na Geineal-
aigh annso.

¹ caoibhneasa MSS. ² -ealcha Q. ³ mhéid E. ⁴ soilseach s. N.
⁵ [mar leanas.] N ; soiléir glan gan aon neach díobh do dhearmad,
etc. Q.

⁶ ceathrar mac leis N ; ceithri *anuas* ar cúig Q. ⁷ Éir N.

⁸ Fearon E. ⁹ Maoil mhic Eibhir N.

¹⁰ -mhaoil E ; níor síoladh díobh acht C. mhic Eibhir N.

¹¹ Eimhir E. ¹² do Eimher Q. ¹³ uaithá E ; uatha N ; uaidh Q.

¹⁴ clann N. ¹⁵ atáid MSS. ¹⁶ Neamnain N ; neamnáin E.

¹⁷ bridhe E ; bríghde N. ¹⁸ Connhaol . . . Mumhain, *ar lár* Q.

¹⁹ dorchair N ; do torchair E.

²⁰ Eithriail *fathaigh* N ; Iriail *fathaigh* E. ²¹ agus da fithid Q.

²² Pailp Q. ²³ *budh* c. E ; conaire N. ²⁴ an aimseir fein Q.

²⁵ *ar lár* E. ²⁶ -laimh E. ²⁷ mo feibhis Q ; niadh Féibhíos N.

atáid Siol Éibhir uile agus na hEoghanachta ; agus gach rí dar ghabh Éire do shíol Éibhir,²⁸ ginmothā²⁹ Eochaidh Mumha,³⁰ Nia Feibhis mac³¹ Eochaidh Faobhairdheirg,³² agus Éanna Airgtheach mac Eochaidh Mumha.

Nia Feibhis³¹ mac Eochaidh Faobhairdheirg, dhá mhac lais .i. **Eochaidh Mumho** agus **Moghaoth**³³ Móireolach. Eochaidh Mumho *a quo* Mumho, uair is uadha adeirthear Mumho. Nó, Eochaidh 'mumhó' .i. mó a mhaoin oldás gach maoin oile, .i. mó a ghreim agus a chomhachta oldás comhachta³⁴ gach ríogh eile i nÉirinn i gcomhaimsir³⁵ fris. Nó, Mumhó .i. 'mó a hana'³⁶ inás³⁷ [E 17] ana gach cóigidh³⁸ oile i nÉirinn ; dōigh is innti do hadhradh³⁹ baindia an tsonasa .i. Ana a hainmsidhe .i. in Mhór-ríoghain⁴⁰ inghean an Daghdha. Agus⁴¹ i Siodh⁴² nAnand do bhíodh, *a quo* Sídh nAnand ós Luachair Deadhaidh.⁴³ Agus ba haonrí Éirenn⁴⁴ fiche bliadhan an tEochaidh Mumho sin mac⁴⁵ Niadh⁴⁶ Feibhis. Nó, Muimhnech .i. 'mó nech' díobh oldás gach neach oile.

Mac don Eochaidh Mumho sin⁴⁷ **Eanna Airgtheach**, mac Eochaidh Mumho. Ní hoirdherc a chlann acht hÍ Dhuach⁴⁸ i ndíthribh Chonnacht ; agus is díobh sin Uí Chormacáin⁴⁹ i gCorca Dhuibhne, agus Uí Rónáin i bhFearaibh Breg, agus hÍ Laoghaire i Muscraige Treithirne, agus hÍ Chairbre i nEoghanacht Raithlend.

Moghaoth Mór-eolach,⁵⁰ indara mac do Nia⁵¹ Feibhis, isé ro-ba mó daoithin óil dá mbí[odh]⁵² i nÉirinn ina aimsir,⁵³ air ba hionmhuin lais iomarcaidh dighe do ghrés.⁵⁴

Nuadha Deghlámh,⁵⁵ mac Eochaidh Faobhairdheirg, mic Conmhaoil, mac do sin **Glas**.

Mac do⁵⁶ Ghlas so **Rosa**.

Mac do Rosa **Roithechtach**.⁵⁷

Mac do Roithechtach **Eireo Arda**.⁵⁸

²⁸ agus na hEogh . . . . Éibhir, *ar lár* Q. ²⁹ gin mhatha N.

³⁰ -mhan Q ; -mhuin N. ³¹⁻³¹, *ar lár* Q. ³² -dhearg E.

³³ mogaoith N ; Q *measg go mór annso*. ³⁴ chumhachta E.

³⁵ -sior E. ³⁶ as mó thana Q ; mó haná N. ³⁷ inas E ; ionas Q.

³⁸ -geadh E. ³⁸ náodhradh E ; ró ádhradh N.

⁴⁰ mór rioghain E ; an mhór ríoghda N.

⁴¹ *an abairt seo ar lár* Q. ⁴² sioth E N. ⁴³ deaghaidh E N.

⁴⁴ nÉ. N. ⁴⁵ so mhic N. ⁴⁶ nia E. ⁴⁷ so N. ⁴⁸ hí duach MSS.

⁴⁹ úf C. E. ⁵⁰ morolach E. ⁴¹ niadh Q. ⁵² mbí, MSS (? mbuí).

⁵³ -sior E. ⁵⁴ ghréis E ; ghreis N. ⁵⁵ deaghlámhach N. ⁵⁶ don E.

⁵⁷ Rothachtaigh E. ⁵⁸ Rothechtaigh eireiredartha E.

Mac do sin **Cas Clothach**. Agus isé an Cas Clothach⁵⁹ sin neach doba mhó eneach, agus ba fhearr⁶⁰ um gach ní dá n-iarradh⁶¹ neach air, dá raibh i nÉirinn an tan sin.⁶²

Mac do Chas **Muinemhón**.⁶³ Isé an Muinemhón sin an chédduine lé a⁶⁴ ndearnadh muince óir fá bhráighdibh⁶⁵ daoine ar dtúis i nÉirinn .i. slabhra óir,⁶⁶ .i. ‘muin maoine,’ .i. ‘maoine for muinéalaibh.’ Maoine⁶⁷ Mór, thrá, céadainm Muinemhóin mhic Cais Chlothaigh. Agus isé an Cas Clothach sin ro fholamhnastur⁶⁸ Bridh Breaghda, agus is lais ro cumhdaighedh Brigantia⁶⁹ .i. Tor mic⁷⁰ Breoghuin i mBreaghaibh.

Aildeargód⁷¹ mac Muinemhóin, Aodh Dearg a ainm ar dtúis; agus is 'na aimsir do róntha⁷² failghe óir um dhóidibh ar dtúis i nÉirinn, air ba deaghmhaiseach gach dóid uma mbídis na failghe sin; is aire sin⁷³ ad-bhertha⁷⁴ Faildergód fris; agus dá bhliadhain dég dó i ríge nÉirenn.

Roitheachtach, mac **Roáin** Ríoghalaigh, secht mbliadhna dhó i ríge⁷⁵ nÉirionn Isé cédduine lé ndearnadh⁷⁶ rotha i gcairbdirbh⁷⁷ ar dtúis i nÉirinn.

Fáilbhe Faolchrothach,⁷⁸ mac Cais Chédchuingnigh,⁷⁹ is leis do tógbhadh⁸⁰ coirthi⁸¹ cloch i nÉirinn ar dtúis.

Cas Cédchaingneach,⁸² mac Faildergóid mic Muinemhóin, is lais do tionnsgnadh cuimhghne agus filidheacht⁸³ i dTeamhair⁸⁴ ar dtúis.

Éilim Oilfhínshnechta,⁸⁵ mac Roitheachtaigh, .i. sneachta fíona⁸⁶ do fearadh ina fhlaithios, gurab de ro hainmighedh. Naoi mí i bhflaithes Éireann.

Art Imlioch,⁸⁷ [mac Éilim, etc.] dhá bhliadhain dég dó

⁵⁹ ar lár N.⁸⁰ fearr E.⁶¹ do iarrfuidh E.⁸² dá . . . . tan sin, ar lár E.⁶³ -mhóin E.⁶⁴ léis a E.⁶⁵ braghaid N.⁶⁶ Isé an M. . . . . óir, ar lár Q; isé sin duine le ndearnadh muince (óir) fa braghdibh daoine ar dtúis a neirinn agus is ionann muince agus slabhra óir Q.⁶⁷ Muine Q.⁸⁸ fholl- E; ró ollamhnastar brighid = bréagha N.⁶⁹ Brighainncia E.⁷⁰ ar lár E.⁷¹ -óid E.⁷² róntha E; roinedh Q.⁷³ † is leis Q.⁷⁴ -thar N.⁷⁵ na ríge Éireann Q *passim*.⁷⁶ lenandearnthus Q.⁷⁷ gcairpithib E; accairpibh Q.⁷⁴ -chortach Q.⁷⁹ cedchuimhnigh E. ⁸⁰ toghaidh E. ⁸¹ cúirti N. ⁸² -cuimhnach E.⁸³ leis do cuimgnedh filighacht Q.⁸⁴ atteamhraidh E; ar ttúis a neirinn riabl atteamhair Q.⁸⁵ oilfínnsneachtuig N.⁸⁶ fíonna N.⁸⁷ Iomlioch E.

i ríge nÉireann,⁸⁸ agus i nImlech Fir Aonairthe⁸⁹ i gCliaigh⁹⁰ Mháil do bhí a dhúnarus ar dtúis, gurab [de] as-bheartha Art Imleach fris. Agus isé cédduine lais a ndearnadh rátha⁹¹ agus dúnta ar dtúis i nÉirinn é, agus do-bheireadh uisge ina dtimchioll.

Breisrí,⁹² mac Airt Imligh, mic Éilim⁹³ Oilfhínshnechta, bliadhain ar fhichid⁹⁴ dó i ríge nÉireann. Agus ba rí ar ríoghacht é,⁹⁴ agus roba ríoghdha a dhelbh agus a einech agus [E 18] a fhlaithios. Agus do bhris sé iolchatha⁹⁶ for Fomhorchuibh⁹⁷ ag cosnamh Éireann friu agus dá ndíochur aisti.⁹⁸

Séadna Ionarrach,⁹⁹ mac Breisríogh mic¹⁰⁰ Airt Imligh .i. Séadna an Tuarasdail,¹⁰⁰ oir, isé an chédrí tug tuarasdail d'amhsaibh i nÉirinn ar dtúis é; agus dá bhliadhain ar fhichid dó i ríge nÉirionn.

Duach¹⁰¹ **Fionn**, mac Séadna Ionarraigh, mic Breisríogh, cúig bliadhna dhó i ríge nÉirenn.

Eanna Dearg, mac Duach Finn, mic Séadna Ionarraigh, mic Breisríogh, naoi mbliadhna i ríge Éirenn dó, go dtorchair do thámh i Sliabh Mis go sluaghaibh agus go sochraide uime.¹⁰²

Lughaidh Iardhonn,¹⁰³ mac Enna Dheirg,¹⁰⁴ mic Duach Finn, deich¹⁰⁵ mbliadhna dhó i ríge nÉireann.

Eochaidh¹⁰⁶ **Uaircheas**, mac Luighdheach Iardhuinn, dá bhliadhain dég dó i ríge nÉireann.¹⁰⁶ Is aire ad-bhearar Eochaidh Uaircheas fris .i. 'ceasa uara' bhádur¹⁰⁷ aige ina chobhlachaibh¹⁰⁸ .i. 'uar'¹⁰⁹ gaothach, *nam*¹¹⁰ 'ceasa' [coití] *dicitur*, ó do ionnsaigh forsan¹¹¹ nGréig. Is a corraibh a long ro ghabh gach ní ro ghabh ingach leith fán ndomhan.

Lughaidh Láimhdhearg, mac Eochaidh Uairches, mic

⁸⁸ ar lár E.

⁸⁹ fraonairthe EN; fraon airthe Q.

⁹⁰ acclia E; accliamháil N.

⁹¹ Rotha E.

⁹² Breisrígh N; BREAS rígh E.

⁹³ Féilim Q.

⁹⁴ -chiod E.

⁹⁵ Agus . . . é, ar lár Q; budh maith air a R. é N.

⁹⁶ iolchatha iomdha E.

⁹⁷ for Fh. E; air Fh. N.

⁹⁸ agus . . . aisti ar lár N.

⁹⁹ Seandá ionnarraigh E; ionnraidh N; Seandha Q.

¹⁰⁰⁻¹⁰⁰, ar lár Q; a thuirisg seo agus tuairisg Eanna Deirg measgtha ar a chéile ag Q.

¹⁰¹ sic MSS; leg Due, a thuisseal ainmneach.

¹⁰² go . . . uime, ar lár Q.

¹⁰³ ar lár Q.

¹⁰⁴ dearg E.

¹⁰⁵ fithe Q.

¹⁰⁶⁻¹⁰⁶, ar lár Q.

¹⁰⁷ óir a rabhadar N.

¹⁰⁸ chomhlannaibh Q N.

¹⁰⁹ uaraidh E.

¹¹⁰ nam agus líne os cionn 'm' Q ('ionann ceasa agus naomhóga no coctaoi'—*Céitinn*).

¹¹¹ for an N.

Luighdheach Iardhuinn¹¹² secht¹¹³ mblíadhna i ríge nÉireann.

Art, mac Luighdheach Láimhdheirg,¹¹⁴ mic Eochaidh Uairches, ceithre¹¹⁵ bliadhna go leith dó i ríge nÉireann, gur ghabh féin go huilidhe Éire ar marbhadh mBearnghail mhic Geidhe, ríogh Éireann.

Oiill¹¹⁶ **Fionn**, mac Airt mic Luighdheach Láimhdheirg, aon bhliadhain dég¹¹⁷ dó i ríge nÉirenn.

Eochaidh mac Oiliolla Finn,¹¹⁸ naoi mblíadhna dhó¹¹⁹ i ríge nÉireann, agus is lais do thorchair Siorlamh mac Finn mic Brátha.¹¹⁹

Lughaidh Laoighdhe,¹²⁰ mac Eochaidh¹²¹ mic Oiliolla Finn secht mblíadhna dhó i ríge nÉirenn.

Rechtaidh Ríghdhearg, mac Luighdheach Laoighde,¹²² bliadhain is fiche dhó i ríge nÉirenn. Agus do bhí ríge¹²³ Alban aige, uair ro ghabh Reachtaidh Ríghdhearg agus Labhraidh Loingsech agus Criomthan Mór mac Fiodhaigh ríge Alban. [Isí¹²⁴ inghean Sceiréid, ríogh Chorca Dhuibhne, ó bhfuil an fine, ba bhen do Labhra Loingseach, rígh Éirionn, agus is do shliocht Éibhir an cineadh céadna.]

[**Cobhthach**¹²⁵ **Caomh**, mac Rechtadha Ríghdheirg]

Mogh¹²⁶ **Corb** Cláire, mac Cobhthaigh Chaoimh, mic Rechtadha¹²⁷ Ríghdheirg, (.i. ag Cláire do bhí a árus agus is uadha ainmnighther), triocho bliadhain i ríge Éirenn, agus is leis torchair Meilge Molbhthach, rí Éireann.

Fear Corb, mac Mogha Corb,¹²⁸ dafhiched bliadhain dó i ríge nÉireann, agus is lais do-cheár [Iairnghleó]¹²⁹ Fáthach mac Meilge Mholbhthaigh.

Adhamhar¹³⁰ **Foltchaoin**, mac Fir Chorb, triocho bliadhain dó i ríge nÉireann. Agus Flidhis Fholt-

¹¹² mic L. I., ar lár K.

¹¹³ ceithre Q N.

¹¹⁴ Lughaidh Lamhdheirg Q; mlic Lúghaidh lámhnderg N.

¹¹⁵ seacht Q N.

¹¹⁶ Oilioll N; é seo d'áireamh tar éis a mhic .i. Eochaidh ag Q.

¹¹⁷ .v. bhliaghuin dó N.

¹¹⁸ Oilill Fionn E; Oilill fhinn N; déag do Q.

¹¹⁹ aguisin: Do bhí Oiliollaidh athair an Eochaidh seo na Rígh Éirionn roimhe an E. so aon bhlighen deag 7c. Q.

¹²⁰ Láoighdach E; luigheach Q.

¹²¹ cobthaidh Q N.

¹²² Lughaidh, Laoighidh E; Lugech Q; Laoighech N.

¹²³ rigacht Q.

¹²⁴ Q amháin.

¹²⁵ ar lár MSS; ní raibh 'na airdvíg.

¹²⁶ Modh Ch. E.

¹²⁷ Reachta N.

¹²⁸ Modhchorb E N; Modha Corb Q.

¹²⁹ Éirio E; iaro Q; eri N.

¹³⁰ Adamair N; Adamhair E; -ár Q.

chaoín, in ríoghain¹³¹ do Thuathaibh Dé Danann, isí fá bean d'Adhamhar mhac Fir Chorb. Is uaithi adeirthear 'buar¹³² Fhlidhis,' uair is comhmór do blighte¹³³ ba agus eilti gach laithe¹³⁴ re a linn.

[E 19] **Nia Seaghamhain**,¹³⁵ mac Adhamhair Fholtchaoín, secht mbliadhna dhó i ríge nÉireann. Agus isí an Fhlidhis¹³⁶ sin a mháthair. Agus do blighte in diabhuil buair¹³⁷ sin i bhflaithius Niadh¹³⁸ Seaghamhain. Agus is uatha¹³⁹ sin adeirthear Seaghamhain .i. 'seghda a mhaoin,' oir ba mór¹⁴⁰ a mhaoin do na neithibh sin seach na ríogha eile. Gonadh de sin ro chan¹⁴¹ an file an rann so :

Maith taoiseach, meadhmhoin¹⁴² meadh,
do-rinn¹⁴³ Nia¹⁴⁴ Seghamhoin sen ;
is dó robdar eilte ba
do Nia Seaghamhain siabhra.¹⁴⁵

Nó, isiad¹⁴⁶ an t-aos sidhe no-thinóildís chuige ba agus eilte¹⁴⁸ dá mbleghain¹⁴⁹ ina fhlaithias, ut dixit [poeta] :

Nia Seghamhain séaghda¹⁵⁰ an rí
ro ghabh Éire go bha thrí ;
is hé adibh digh lois
do chloinn Eochaidh Airgedrois.

Ionadhmhar,¹⁵¹ mac Niadh Seghamhain,¹⁵² naoi mbliadhna dhó i ríge nÉireann ; agus is fris adbherthaoi¹⁵³ Iocht Mór. Agus¹⁵⁴ is dó do chan an file an rann so :¹⁵⁴

Iocht Mór
ba fiú a chomhthrom d'ór
do ghin ó Nia Seaghamhoin ,¹⁵⁵

¹³¹ ingen Ríoghláin N.   ¹³² buair F. E.   ¹³³ do bhliaghanta N.
¹³⁴ láithe E ; laeithe N.   ¹³⁵ seadhmain E ; seadh -N ; seamoin Q.
¹³⁶ an F. E.
¹³⁷ Agus is do dhiabluigheacht an diabhuil buair Q ; agus is do bhledhantuibh an diabhal fuair N ; diabhal búair E.
¹³⁸ Niadh N Q.   ¹³⁹ uaithe Q N.   ¹⁴⁰ móir E.
¹⁴¹ adubhairt Q.   ¹⁴² -amhón N.   ¹⁴³ do rinne E.   ¹⁴⁴ Niadh Q N.
¹⁴⁵ siabhar N.   ¹⁴⁶ is hiad E.   ¹⁴⁷ in taois E ; taoisigh N.
¹⁴⁸ eillte E.   ¹⁴⁹ mbledháin E.   ¹⁵⁰ seada E ; séada N ; séadhna Q.
¹⁵¹ Fiondamair E Q.
¹⁵² níasedamain E ; níadh seadhmoín Q ; Masadamain N.
¹⁵³ adeirthar Q N.   ¹⁵⁴ -¹⁵⁴, ar lár Q.   ¹⁵⁵ seagamhóin N.

isé ina¹⁵⁶ thaoiseach, miadh ngal¹⁵⁷
 dus-farraidh¹⁵⁸ giolla Alban.

Lughaidh Luaighne,¹⁵⁹ mac Ionadhmhair,¹⁶⁰ mic Niadh Seghamhain .i. i Luaighnibh¹⁶¹ Temhrach ro hoiledh é, agus isé do mharbh Breasal Bóidhiobhadh,¹⁶² rí Éireann.¹⁶³ Cúig bliadhna fichead dó féin i ríge nÉireann dia éis.

Dhá mhac mhaithe la Lughaidh Luaighne .i. Criomhthan Caomh,¹⁶⁴ mac¹⁶⁵ Luighdheach¹⁶⁶ Luaighne; ba ríogh-dhamhna é go bhfuair bás la Conghal Cláiringneach, mac Rudhraighe. Agus **Cairbre Losg**,¹⁶⁷ mac Luighdheach Luaighne an mac oile dho. Agus is uime adeirthear Cairbre 'Losg'¹⁶⁸ fris .i. bacach ro-bhaói.¹⁶⁹ Fecht dochuaidh rí Éireann .i. Conghal Cláiringneach, mac Rudhraighe, do ghabháil giall Mumhan; agus isé Cairbre mac Luighdheach¹⁷⁰ Luaighne fá rí Mumhan an tan sin. Do fearadh cath eatorra, agus ro mhuidh¹⁷¹ for Muimhnechaibh; gurab d'fhoillsiughadh¹⁷² an chatha sin ro budh bacach Cairbre in gcéin¹⁷³ bhaoi beó; gonadh de sin goirther¹⁷⁴ Cairbre Losg¹⁷⁵ dé. Agus is uadha aderair Leathad Luisg,¹⁷⁶ air is ann bhaoí a árus.¹⁷⁷ Bhaoí bainchéile ghnóthach¹⁷⁸ la Cairbre Losg .i. Eithne in Ghubha¹⁷⁹ a hainmsidhe máthair¹⁸⁰ an dá mhac mhaithe do bhí aige.

Dhá mhac mhaithe¹⁸¹ la Cairbre Losg .i. **Duach** agus Deaghadh a n-anmanna. Bhí iomchosnamh mór eatorra .i. iomchosnamh na¹⁸² hÉireann, agus¹⁸³ ba hadhbhar ríogh Éireann¹⁸⁴ ar dheilbh agus ar ghníomh¹⁸⁵ gach mac díobh; air ní raibhe i nÉirinn dias ba chuchtghloine¹⁸⁶ agus ba chaoimhe iná iad; agus Deaghadh an sóisear ag dul tar an sinsear .i. ag dul tar Duach,¹⁸⁷ chum ríge

¹⁵⁶ is he má t. E; má t. N. ¹⁵⁷ míadh angal E; ngall N.

¹⁵⁸ dús farraigh E; dusaraigh Q; dusfharraidh giolladha N.

¹⁵⁹ lugne Q. ¹⁶⁰ Iondamair N. ¹⁶¹ laignibh Q.

¹⁶² badiobaidh E; ba dhíobh Rígh Q, budh dhíobh Ríogh N.

¹⁶³ ar lár N. ¹⁶⁴ caoimh E. ¹⁶⁵ mhic N. ¹⁶⁶ Lughaidh MSS.

¹⁶⁷ luisg Q. ¹⁶⁸ loisg N. ¹⁶⁹ bhí N; mar do bhaoi sé bacach Q.

¹⁷⁰ Lughaidh Q N; ar lár E. ¹⁷¹ mhuigh E. ¹⁷² do failliodhaidh E.

¹⁷³ an ghin do bhí Q; gion N. ¹⁷⁴ do lean Q. ¹⁷⁵ luisg Q; loisg N.

¹⁷⁶ luirc N. ¹⁷⁷ bhaoí arrus E. ¹⁷⁸ ghnóthach E; gnothach Q.

¹⁷⁹ an ghubha Q; an g. N; ingubhu E.

¹⁸⁰ agus sí mathair an da Chairbre sin .i. an dá mhac mhatha í Q.

¹⁸¹ mhatha Q. ¹⁸² i dtaoibh na Q. ¹⁸³ air E.

¹⁸⁴ ar lár Q; nÉireann N. ¹⁸⁵ eugcosg Q.

¹⁸⁶ caomhghluine ná iad Q. ¹⁸⁷ ag dul tar D. ar lár Q.

nÉireann ; agus ba hólca la Duach anísín.¹⁸⁸ Do chuir¹⁸⁹ Duach techta ar chenn a bhráthar, agus táinig Deghadh go hairm i mbaof¹⁹⁰ Duach. Do gabhadh la Duach é, agus do bainedh a ruisg as¹⁹¹ a chionn gur bha¹⁹² dall Deghadh iarsín. Gonadh dhe sin do len Duach Dallta Deaghaidh dhé .i. ó dhalladh¹⁹³ a bhráthar. Isé sin an chéaddalladh do rinneadh¹⁹⁴ i nÉirinn. Ó'd chuala Eithne an sgél sin .i. a mac do dhalladh a meic oile, ba brónach de¹⁹⁵ sin,¹⁹⁶ gur mheabhaidh a croidhe go bhfuair bás do chumhaidh a mic. Gonadh dhé sin do chan an file na rainn seo :¹⁹⁷

[E 20] Duach is Deaghadh go ndeibh nglain¹⁹⁸
da mhac Cairbre Loisg leathain ;¹⁹⁹
bhádar an dias taoibhgheal seang²⁰⁰
ar tí oirechais²⁰¹ Éireann.

Do gabhadh Deghadh²⁰² 'na thoigh²⁰³
ag Duach aga²⁰⁴ dhearbhráthair
agus do dalladh go dian
in²⁰⁵ Deaghadh²⁰⁶ sin géir dhroichciall.²⁰⁷

Ó'd chuala Eithne an gubha²⁰⁸
de sin ní dhearna²⁰⁹ subha :
dalladh a mic re n-a mac
mebhaidh a croidhe comhnart.²¹⁰

De do lean ingach²¹¹ iath ard
ro adhar²¹² in cor²¹³ crógharg
Duach Dallta Deaghaidh²¹⁴ mar daigh,
ó do dalladh a bhráthair.

¹⁸⁸ agus ba . . . . anísín *ar lár* Q ; innisín E ; Ainnisín N.

¹⁸⁹ ionnus gur chuir Q. ¹⁹⁰ ambí E. ¹⁹¹ ós N. ¹⁹² ba E.

¹⁹³ adhalladh E. ¹⁹⁴ roinedh E. ¹⁹⁵ Eithne de.

¹⁹⁶ a mac do . . . . de sin, *ar lár* N.

¹⁹⁷ an rann E ; *ut dixit* an file Q. ¹⁹⁸ ndealbha nglan N.

¹⁹⁹ -than N.

²⁰⁰ tseang E Q ; do bhádar andiais tsaobhgheal tseng N.

²⁰¹ oirdhercus N ; air tigh oirceas Q. ²⁰² Deghaidh MSS.

²⁰³ na hoigh Q. ²⁰⁴ a Q N. ²⁰⁵ an Q N. ²⁰⁶ deaghaidh MSS.

²⁰⁷ -chiall E. ²⁰⁸ ghubha Q. ²⁰⁹ dhearnaidh E Q ; -nuigh N.

²¹⁰ comhneart Q N ; a comhnert E. ²¹¹ gach Q ; anngach iaith N.

²¹² ró adhar E ; ra aidhir Q N. ²¹³ an choir Q. ²¹⁴ andeaghaidh Q.

Gibé do-neith²¹⁵ aga thigh²¹⁶
 céaddalladh Éireann d'fhiafraighidh²¹⁷
 isé Deaghadh²¹⁸ go ndeilbh nglain²¹⁹
 do dalladh leis an Duachsain²²⁰

Is-bhearaid aroile foirend Deaghadh²²¹ mac Sin d'Érnaibh²²² Mumhan isé ro oil Duach, agus do lil²²³ Duach dalta Deghaidh de iarsin slicht [sin].

Ro ghabh²²⁴ Duach Dallta Deghaidh ríge²²⁵ nÉirenn iarsin, agus is lais do thorchair Conghal mac Rudhraighe, rí Éireann, agus ro ghabh féin ríge nÉireann dá éis deich²²⁶ mbliadhna go dtorchair le Fachtna Fáthach mac Cais mic Rudhraighe agus la hUltaibh.²²⁷ Isiad²²⁸ do mharbh Duach Dallta Deghaidh.²²⁹ Ó do thuit Duach Dallta Deaghadh, ro fhuirm[h]idsed²³⁰ Éarna agus síol Eiremhóin mhic Mhíledh for Eochaidh Fer Fuirmhidh²³¹ mac Duach .i. 'fear for-rofhuirmed'²³² .i. a lagadh agus a laghdughadh²³³ agus a aimhnertughadh go mór; agus isiad do rinne²³⁴ sin fris .i. Clanna Deaghadh²³⁵ mic Sin, ó [a]dtorchair²³⁶ Duach Dallta Deaghadh la hUltaibh. Ro fhuirmhidhsed²³⁷ Éarna²³⁸ agus Clanna Deaghadh for síol Éibhir mic Míledh iarsin agus att-racht nert²³⁹ Cloinne Deghaidh tairsibh.

Ro ghabh **Iar** mac Deghaidh²⁴⁰ agus a bhráithre ríge .i. Dáire mac Deaghadh agus Binde mac Deaghadh²⁴¹ *a quo* Dún mBinde, Ros agus Foraon,²⁴² agus Glas agus Caoimhghen Congainchneas,²⁴³ agus Lí mac Deaghadh *a quo* Tráigh Lí.

In sechtmhadh fer do[n]²⁴⁴ gheinelach ó **Eochaidh** Fer Fuirmhidh mac Duach **Eoghan**²⁴⁵ Taidhlech darbha chomhainm Mogh²⁴⁶ Nuadhat, *a quo* Leath Mogha. Ro

²¹⁵ do nith Q.

²¹⁷ d'fhiafraighidh Q.

²²⁰ -san E; sin N.

²²² do Éirnibh E; Earnaibh Q.

²²³ is é do lil E; is sé lil N; is sé *ar lár* Q.

²²⁴ go ró ghaibh N.

²²⁶ fíthe Q. ²²⁷ holltaibh E.

²³⁰ ro fhormadsiad Q; ro fhuirmidsad N.

²³¹ heochaidh Feruarmuid Q; fir fuarmaid N.

²³² fear for fhormed eadhon Q; for ro f. E; for fuirmed N.

²³³ laighdiughadh E.

²³⁶ sin attorchair Q.

²³⁹ innte N.

²⁴¹ B. mac D *ar lár* N.

²⁴⁴ do MSS.

²¹⁶ thigh MSS.

²¹⁸ is sé sin Q N.

²¹⁹ nglan Q.

²²¹ deighmhadh Q N.

²²⁵ ríghacht Q *passim*; ríoghacht N.

²²⁸ ós iad E. ²²⁹ andeagaidh N.

²³⁴ rín N.

²³⁷ ró fhuirmeasad N.

²⁴⁰ iar sin D. agus a bh. Q.

²⁴² Fraoí Q N.

²⁴³ -chnis Q N.

²⁴⁶ mogha E; moghadh Q.

hionnarbadh tráth clanna Éibhir²⁴⁷ mic Míledh agus clanna Duach Dallta Deaghaidh²⁴⁸ i n-iarthar²⁴⁹ Mumhan la clannaibh Deghaidh mic Sin, air isiad imle²⁵⁰ Iarmhumhan agus ranna²⁵¹ Ó Ráthach agus oiléin in mhara fearainn cloinne hÉibhir ó do marbhadh Duach Dallta Deaghaidh la hUltaibh²⁵² gur ghabh Mogh Nuadhaid foirneart for Éirinn.

Ro ghabh **Dáire** mac Deaghaidh mic Sin ríge Mumhan iar n-ionnarba síl Eiremhóin don Mhumhain, agus adubhradar²⁵³ a dhraoithe²⁵⁴ an tansin ré Dáire: an uair do bheradh²⁵⁵ an inghen do rugadh dó mac gomadh é sin tráth no-eibéaladh,²⁵⁶ agus²⁵⁷ gomadh é fod a shaoghail [é]. Do bhaoi coimhéd mór ag Dáire forsan²⁵⁷ inghin iarsin, agus gé do bhí do toirchedh í lais an mac óg do chloinn Dáire. Do ghabhadar draoithe forchoimhéd na hinghine, [E 21] agus níor léigsed dí tuismheadh a cloinne go cenn il-bhliadhan.²⁵⁸ Gidheadh do rug an inghen mac iarsin, agus is amhlaidh do bhí an mac sin iar n-a bhreith go dtrillis fad láimhe laoiach, agus go dtin[n]fhās^{258a} ulchan fair. Naoine Naoimbreathach ainm an mhic sin; .i. naoi mbreatha [rug] iar [n]geinemhain fo-chéaduair. Ro-bé trá²⁵⁹ an Naoine sin an treas mhac²⁶⁰ iar n-a bhreith i nÉirinn do labhair;²⁶¹ .i. Morann²⁶² mac mic Cairbri Chinn Chait, agus Aon mac Ollamhan²⁶³ mic Dealbhaoith do Thuathaibh Dé Danann, agus Naoine Naoimbreathach²⁶⁴ in treas mhac. Agus ad-bhath²⁶⁵ Dáire mac Deaghaidh intan rugadh Naoine Naoimbreathach.

Gabhais²⁶⁶ **Eoghan** mac Iair mic Deaghaidh mic Sin ríge²⁶⁷ iarsin, go dtorchair²⁶⁸ la hÉanda²⁶⁹ Munchaoin²⁷⁰ mac Lóich²⁷¹ mhóir (do thorchair la Coin gCulainn²⁷² ar shluaghadh Tána Bó Cuailnge) mic Niadh²⁷³ Feibhis (.i. Feibhis²⁷⁴ ainm a mháthar).

247 eimhir E. 248 duach deaghaidh Q. 249 go hiarth. Q.
 250 imile N. 251 ranna E Q. 252 lá holltúibh E. 253 adubhairt Q.
 254 a nd. E. 255 bhéradh N. 256 -ealadh E Q.
 257, 257, ar lár N Q. 258 il mbl. N.
 258a dtinfas E; ttinfos Q; ttinfis ulcain N.
 259 tráth E.
 260 mac E. 261 babhar Q. 262 Morn mheic C., E N.
 263 ollamhaidh E; ollamhna Q. 264 naoi mbreathach N.
 265 adbhaith N. 266 gabhus E.
 267 gabhuis Iarr a mhac sin righacht Q. 268 ttorchra N.
 269 háondá E; heanna N. 270 mucaoín E. 271 láoiach E.
 272 congalan Q; congalann N. 273 nia MSS. 274 ar lár N.

Do ghabh **Énda** ríge Mumhan iarsin, go ros-mharbh Cúraoi mac²⁷⁵ Dáire mic Deaghaidh mic Sin.

Éire gan rígh iarsin acht na cóigeadhaigh go haontadhach²⁷⁶ ré chéile ag coimhéd tsíodha Éireann. Agus isiad so na cóigeadhaigh ro-bhaói ann an tan sin .i. Deaghadh mac Sin agus Tighernach Tédbhendach²⁷⁷ for Mumha ; Oilill²⁷⁸ mac Mada²⁷⁹ Muirsci for Connachtaibh ; Conchubhar mac Fachtna for Ultaibh ; Mes Gedhra²⁸⁰ mac Airt²⁸¹ Mes Delmhan²⁸² for Laignibh. Eidersceól Mór i dTeamhraigh.²⁸³ Iarsin rí for Éirinn eision go ros-mharbh Nuadha Necht mac Séadna Síothbhaic.

Ro ghabh **Conaire** mac Eidersgeóil ríge Éireann iarsin, agus do-cher Nuadha lais. Ba rí Mumhan²⁸⁴ Dáire Dornmhór mac Cairbri Fhinn²⁸⁵ mic Conairi Mhóir, agus Cairbre Cromchenn mac Dáire Dornmhóir.

Na cóigeadhaigh iarsin for Éirinn .i. Foirbre²⁸⁶ mac Finne [agus] Lughaidh Ollathach for Mumhain ; agus Sanbh²⁸⁷ mac Ceit mic Mághach for Connachtaibh, agus Oilill²⁸⁸ mac Conrach for Ultaibh ;²⁸⁹ Eochaidh Aincheann for Laignibh.

Agus ba rí Mumhan **Eochaidh** Iolchrothach .i. Mogh Lámha ;²⁹⁰ agus is aire ad-bhertha²⁹¹ Mogh Lámha fris .i. ag tabhairt²⁹² uisge for lámhaibh a oide .i. ríogh Laighen do bhí Eochaidh an tan ba²⁹³ hóg é, agus is de sin do goirthí Mogh Lámha²⁹⁴ dhé. Agus ba rí Mumhan **Sreabhghen**²⁹⁵ mac Niúil mic Fiodhbhaidh (.i. fuithe) go dtorracht²⁹⁶ la Deirgtheine mac Éanda Mhunchaoín, do thorchair i gcomhrag²⁹⁷ aonair la Coinraoi²⁹⁸ fa cheann²⁹⁹ ríge Mumhan.

Dáirfhine agus **Deirgthine** i gcomhfhlaitios Síol Luighdheach mic Íthe mic Breoghain, agus Síol Éibhir

²⁷⁵ cúirí mhac E.

²⁷⁶ haontaighthe N ; Q *measgtha anuso.*

²⁷⁷ téadbheand Q N.

²⁷⁸ Oilíoll MSS.

²⁷⁹ Madha E ; mádh N ; mágh Q.

²⁸⁰ Muigheadhrá E(-radh) Q ; Muigheara N.

²⁸¹ *av lár* E.

²⁸² measdealbh Q ; mesdealbháin N.

²⁸³ -rach E.

²⁸⁴ Mumhan ; Cairbre mac Conaire mhóir. Ba rígh Mumhan etc., *sic* E.

²⁸⁵ finn mhóir E ; finnmhóir N.

²⁸⁶ For brí E.

²⁸⁷ Sanb E ; Sanabh N ; Daire 7 Sannab Q.

²⁸⁸ oilíoll MSS.

²⁸⁹ olltaibh E Q ; Ulltuibh N.

²⁹⁰ modhlamha E ; Mogha l. Q ; Mogha lámhna N.

²⁹¹ ad-berthar N.

²⁹² do th. Q.

²⁹³ fá N.

²⁹⁴ módhalámha N.

²⁹⁵ Sréabhghenn E ; -ghein Q ; -ghin N.

²⁹⁶ do racht N ; futha ga ttorchair Q.

²⁹⁷ -rac N ; -raig E.

²⁹⁸ lá coinrí E ; fria C. N.

mic Miledh Espáine ; uair isiad sin an dá chinéal bhaói um chóir chodaigh agus chomhrainne³⁰⁰ i Mumhain intansin um ríge agus breitheamhnas agus altrom. Deirgthine³⁰¹ (.i. fine Deirg mic Deirgthine), agus Dáirfhine (.i. fine Dáire Dhoimthigh mic Sithbhuilg), isiad sin do shaor Mumhain intansin ; agus is eatorra do bhíodh an roinn .i. an tan do bhíodh an ríge³⁰² ag Dáirfhine, mac altroma³⁰³ agus breitheamhnas³⁰⁴ ag Deirgthine. Intan do gabhthaoi ríge ó Dheirgthine an [E 22] céadna ag Dáirfhine.

Agus do bhádar forsan gcodach' gcomhrainne³⁰⁵ [sin] ó ré Íthe³⁰⁶ mic Breoghain, agus Bile mic Bratha mic Breoghain go ré Mheic Con mic Maicniadh agus Eoghain Mhóir mic Oiliolla Óluim. Agus dobudh cóir gomadh annsin budh fearr a gcodach agus a gcumann re aroile óir rob ionann máthair le Mac Con agus la hEoghan mac Oiliolla Óluim .i. Sadhbh ingen Chuinn Chédchathaigh a máthair a ndías. Agus is i gcóir codaigh agus breithemhnais ro bhaói Mac Con acasamh ; air³⁰⁷ an chéadaltrom ar tús do S[h]araid ingen Chuinn Chédchathaigh, agus do Neimhidh mhac Sraibhghin d'Érnaibh Mumhan, dia mbaói Lughaidh mac Dáire Dhoimthigh i ríge, agus Oilill Ólom, mac Mogha Nuadhad, isé ba mhacaomh acasamh.

Garbhán³⁰⁸ mac Mogha Nuadhad³⁰⁹ ba taoiseach Mumhan, agus ba breithemh³¹⁰ intansin ; agus ba draoi do Shaidhbh ingen Chuinn antí Garbhán, ó do-chear Lughaidh Dáire .i. athair Meic Con.

²⁹⁹ ar lár N Q.

³⁰⁰ companuig Q.

³⁰¹ Dairthine agus Deirgthine E ; an chuid eile dhen alt so ar lár Q N.

³⁰² rí E.

³⁰³ altromadh E.

³⁰⁴ -nuis E.

³⁰⁵ agus gc. E ; agus a gc. N ; an t-alt so ar lár Q.

³⁰⁶ rée iotha E ; rae Íthe N. ³⁰⁷ acasamh ar E. ³⁰⁸ Gabhrán Q.

³⁰⁹ -aid N.

³¹⁰ -thamhan N.

IX

Ó OILILL ÓLOM GO CORMAC CAS.

Do ghabh **Oilill Ólum** ríge Mumhan tar [a] éissin.¹ Do-luidh Sadhbh inghen Chuinn 'na mnaoi agus 'na bainchéile go hOilill annsin,² agus Mac Con 'na mhacaomh³ lé, agus breithemhnas ag Dáirfhine intansin. Ro ghabh Mac Con⁴ gníomha iomdha fair i dtigh Oililla .i. inilnecht agus macaomhacht,⁵ agus breithemhnas, agus flaithemhnas⁶ agus filidhecht, agus gach breithemhnas archena. Ro fhormadaigh⁷ go mór Oilill ar gclos⁸ na n-airdghníomh⁹ sin fria Mac Con, ó chroidhe ó¹⁰ ghníomh agus ó mheanmain. Sealaighecht Dáirfhine agus Deirgthine¹¹ fá ríge Mumhan gonuige sin, óir isiad Dáirfhine do bhíodh i n-aghaidh Dheirgthine an tan sin .i. Érna¹² Mumhan, agus Dáirfhine¹³ do rádh riu sin ó Dháire mac Deaghaidh mic Sin ;¹² óir do bhí sealuidhecht agus iomchosnamh ag Dáirfhine um [an] ríge fria cloinn Deirgthine mic¹⁴ Éanna Munchaoin.¹⁵ Ó Dháire mac Deaghaidh Conaire¹⁶ mac Mogha¹⁷ Lámha, agus ó Dheirgthine gach rí oile. Ba rí Éireann Conaire iarsin agus¹⁸ ba rí Mumhan Mogh¹⁹ Néid mac Deirgthine,¹⁸ agus **Eoghan Mór** mac Mogha Néid.

Eoghan, trá,²⁰ cheithre hanmanna bhádar fair .i. Eoghan Mór, Eoghan Fidhfeach,²¹ Eoghan Taidhlech²² agus Mogh Nuadhad,²³ amhail adeir an file san rann so .²⁴

Ceithre²⁵ hanmanna gan bhrón
[ro] bhádar for²⁶ Eoghan Mhór²⁷
Eoghan Fidhfeach²⁸ fial ngart,^{28a}
Eoghan Taidhlech, Mogh Nuadhad.

¹ tar éisi E; tar éis sin Q.   ² ar lár Q.   ³ -caoimh E.

⁴ ar lár Q N.   ⁵ accoimhneacht Q; macaomhnecht N.

⁶ ar lár E.   ⁷ Ró ghabh formadagh E.   ⁸ ag clos E.

⁹ -gníomha E; gnaoimh Q.   ¹⁰ a N.   ¹¹ -theine E *passim*.

¹²—¹² ar lár Q.   ¹³ deirgthine N.   ¹⁴ an tan sin mac N.

¹⁵ -chaoine N; Q *measgtha annso*.   ¹⁶ go C. E.   ¹⁷ mhuigh N.

¹⁸—¹⁸ ar lár N.   ¹⁹ Modhá E.   ²⁰ tráth E; ar lár N.

²¹ fidhfeichech N.   ²² taidhlaic Q; tiodhlaic N

²³ Modha nughad E; Moghadh nuadhat Q.

²⁴ an rann so E Q; ar lár N.

²⁵ *Tosnuigheann* Ga *annso* (lgh 1-2, *tar éis lgh 20 san lsg.*).

²⁶ air N.   ²⁷ mhóir E.   ²⁸ fifeacach Ga.

^{28a} ngairt Ga; *Tosnuigheann H leis an rann so mar an gc.*

Eoghan a ainm ó [a] thuistidhibh²⁹ .i. ó [a] ghin .i. 'gin mhaith.' Agus is de atá 'Eoghanacht'; do thoradh na mbeannacht tugsad fir Éireann air, ar a ghairt³⁰ agus ar a fhéile friú, agus ar a dteasargain³¹ don ghorta i rabhadar.³² Eoghanacht de-sin³³ .i. 'boin-íocht' .i. 'íocht mhaith' dó fir Éireann do shaoradh ar an ngorta i rabhadar. Nó, 'Eoghaneacht' .i. 'neacht Eoghain' .i. *neacht* clann nó cinéal,³⁴ (.i. na seacht [E 23] nEoghanacht).³⁵

Is de rob ainm dó Eoghan Mór .i. mór é os cách, agus a chlann is a chinéal in[a] dhiaidh feisin.³⁶

Eoghan Taidhlech do rádh fris .i. feacht do-chuaidh³⁷ Eoghan Mór don Easbáin ar céilidhe.³⁸ Isé fa rí san Easbáin³⁹ intansin .i. Éimhir Mór, mac Míodhna.⁴⁰ Fuair Eoghan gradam agus aoibh⁴¹ agus onóir san⁴² Easbáin, agus do bhí naoi mbliadhna innti don toisc sin. Bhaoi inghen amhra ag an rígh an tan sin i n-aontumha; Bérra⁴³ inghen Éimhir a hainm; agus tug sí grádh égmhaise d'Eoghan ria ndul isan⁴⁴ Easbáin dó ar a thuarasgbháil do chlos. Tug, trá, Eoghan an inghen iarsin, agus do rug sí clann amhra dhó .i. dias mhac agus dias inghen.⁴⁵ Oilill Ólom agus Lughaidh Lágha⁴⁶ na mic; Caoimhneall agus Sgoithniamh anmonna na n-inghen.

Do thigedh isan aimsir sin Éimhir mhic Mhíodhna,⁴⁷ isin sechtmhadh bliadhain,⁴⁸ bradán builgbhreach dathach do shruith na ndúl a Parrthas go sruith Híbear⁴⁹ san Easbáin.⁵⁰ Agus is amhlaidh⁵¹ do bhí an bradán sin agus tlacht olla fíoráille go gcineál gacha datha taitneamhaigh⁵² tríd.⁵³ Agus do fríth an bradán sin la hÉimhir i n-aimsir Eoghain do bheith insan Easbáin, agus do benadh⁵⁴ an

²⁹ ó tuisidighibh E; air dtúis Q; o thúisidithibh Ga H; air ttúis díobh N.

³⁰ ghart H; an ng. N. ³¹ a th. E; an tt. Q. ³² iona r. H.

³³ deisin E.

³⁴ clann no conách no cinéal oirchena N.

³⁵ E *amháin*.

³⁶ andiaidh feisin E; and. fein sin Q; andeáigh feise N; *ar lár* Ga H.

³⁷ dá ndechuidh Ga H.

³⁸ E *amháin*.

³⁹ Easbáine E.

⁴⁰ Madhna N; Míona Ga H.

⁴¹ gradam mór E.

⁴² an E. E.

⁴³ Beirre N; Beiriadh Q; Béara H.

⁴⁴ iar ndul as N.

⁴⁵ mac agus dá ingh. E; mac 7 ingh, oilill 7 Scothniamh Q.

⁴⁶ *ar lár* E Q.

⁴⁷ E. mac M. E N; *ar lár* H Ga.

⁴⁸ i n-aghaidh an s. b, H Ga.

⁴⁹ Tibir E; tíbhir C; tiber Q.

⁵⁰ an Eas. E N Q.

⁵¹ amhlath E; amhla H.

⁵² -mhuidh E; -mhach N Ga H. ⁵³ thríd Ga H. ⁵⁴ baineadh H E Q.

tlacht olla sin de, agus tug Éimhir an olann ioldhathach dia inghin .i. do Bhérra⁵⁵ inghen Éimhir, agus do rinne Béarra⁵⁶ brat taidhleach taitnemhach loinneardha⁵⁷ lánaluinn de ; agus ba lán do dheallradh agus do thaitneamh re a fhaicsin é ; agus tug sí d'Eoghan an brat sin, agus isé do bhí uime ag tuidheacht⁵⁸ i nÉirinn dó. Conn Cédchathach mac Feidhlimidh⁵⁹ Reichtmhair i ríge nÉirenn⁶⁰ an tan sin. Agus rob iongnadh mhór la feraibh Éirenn in brat loinneardha lánaluinn bhaói fá⁶¹ Eoghan. Gunadh ó ' thaidhle ' ⁶² in bhruit sin ro lean Eoghan Taidhleach de.

Eoghan Fídhfheacach⁶³ do rádh ris an⁶⁴ bhfer gcédna : óir do bhádar trí dúnaidh⁶⁵ aige, agus Fídhfheac⁶⁶ ainm gach dúnaidh⁶⁷ díobh. Bhaói⁶⁸ trá, Eoghan, ag cur agus ag fighe agus ag feacadh in fhedha sin la cách. Gunadh de sin ad-bherthar Eoghan ' Fídhfheacach ' fris .i. ó ' fheacadh in fhedha ' aga cur. No ' fídhfeach ' ó ' fhidhe ' na feadha céadna aderair.

Mogh⁶⁹ Nuadhat umorro do⁷⁰ rádh ris. Ní⁷¹ [hansa]. Is aire ad-bhertha⁷² an t-ainm sin air ba dalta é do Nuadha Dhearg mac Dáirfhine mic Bairidh. Agus dorónadh⁷³ ráth⁷⁴ ríoghdha aigesiomh, agus do bhádh⁷⁵ ag tochladh⁷⁶ múir uimpi.⁷⁷ Bhaói Eoghan 'na mhacaomh ag⁷⁸ dénamh na ráithe sin go bhfeirsech⁷⁹ bhferamhail.⁷⁸ Agus do bhí ráthmhogh⁸⁰ amhra i nÉirinn an tan sin .i. Nuadha Sálfhada⁸¹ mac Aonghusa mic Fir dá Chríoch a Cuailnge.⁸² Nert céad ann. Sáith caogad no-meledh.⁸³ Tugadh⁸⁴ do dhénamh na ráithe sin é. Agus an tan bhádur issin gcladh⁸⁵ tarla cloch mhór⁸⁶ i mbéul na hoibre isin díg dóibh, agus do éimdhigh⁸⁷ ar an mogh a tógbháil. Agus do bhádar macradh in dúna ar chladhe

⁵⁵ Dheria Q.⁵⁶ Beria Q.⁵⁷ Ionardha Q ; lonnartha N.⁵⁸ an brat sin ag teacht Ga H.⁵⁹ Fídhhlime H.⁶⁰ ancirinn E ; fá Rígh Eirionn Ga H.⁶¹ do bhí air E. Ga H.⁶² thaidhlioch E ; thádhlacla Ga H.⁶³ fídhfach ; fídhfedh Ga.⁶⁴ ón E.⁶⁵ dúna H.⁶⁶ fídhfeadh H Ga ; fídhfeach N ; fídhfach E.⁶⁷ dúin H Ga.⁶⁸ do bhíodh H. ⁶⁹ Mogha N ; Modh E. ⁷⁰ dá Ga H. ⁷¹ E *amháin*.⁷² airse aderthar N ; *ar lár* H Ga.⁷³ do roinneadh N ; rinneadh H.⁷⁴ ráith MSS.⁷⁵ bhás E ; bhais N.⁷⁶ tochradh E ; -cradh N.⁷⁷ uime H.^{78,78} *ar lár*, Ga H.⁷⁹ bhíearrsach E.⁸⁰ -mhoghaidh MSS.⁸¹ Nuadh Fáilfeadha N.⁸² agC. E.⁸³ na míledh E ; míle N ; *at lár* Ga H.⁸⁴ do tugach Ga H.⁸⁵ ccloidh Q ; ccládh N.⁸⁶ mhóir aibhéil H.⁸⁷ éimidh E ; déimig H Ga.

na ráithe,⁸⁸ agus Eoghan eatorra,⁸⁹ ag⁹⁰ féaghain⁹¹ an .nhogha iar⁹² n-éimheadh⁹³ na cloiche do thógbháil.⁹² Do iarr an mogh ar an mhacraidh techt do thógbháil na cloiche.⁹⁰ Do éimhdhedar⁹⁴ an mhacradh in ní sin acht Eoghan 'na aonar. Do-chuaidh⁹⁵ Eoghan isan chladh iarsin.⁹⁵ Do iaidh a dhá láimh fán gcloich,⁹⁶ agus do [E 24] chuir ar uillinn deisceartaigh⁹⁷ in dúnaidh í, agus atá ann ó shoin alle. Adubhradar cách⁹⁸ uile :

“ Is mogh é súd ag Nuadhait,”⁹⁹ ar siad.

“ Biaidh an t-aínm sin air go bráth,” ar an draoi,¹⁰⁰ “.i. Mogh Nuadhad.”

Gonadh uime sin do lean Mogh Nuadhad de.¹⁰¹

Luidh Mogh Nuadhad iarsin¹⁰² do ghabháil ríge Mhumhan, agus a oide lais. Bhádar dá rígh for Mumhain intansin .i. Lughaidh Allathach mac Dáire Dornmhoir,¹⁰³ agus Aonghus do shíol Chonaire Mhoir. Tugadar trí catha do Mhogh Nuadhad,¹⁰⁴ agus¹⁰⁵ do bhrisodar orra na catha sin ;¹⁰⁵ agus fá díobh cath Samhdhoire.^{205a} Is ann do marbhadh¹⁰⁶ Dáire Dornmhar la Mogh Nuadhad.¹⁰⁷ Do-chuaidh Aonghus iarsin d'iarraidh chabhra ar Chonn¹⁰⁸ Cédchathach, óir¹⁰⁹ isé fá rí Éireann an tan sin ;¹⁰⁹ agus tug Conn cúig catha do chongnamh¹¹⁰ d'Aonghus i n-aghaidh Mhogha Nuadhad ;¹¹⁰ agus tugadar cath do Mhogh Nuadhad i nUíbh Liatháin ; agus do mhaidh¹¹¹ forra, agus do-chear Aonghus féin insan chath sin.¹¹²

Ro fhás cogadh mór idir Chonn Cédchathach¹¹³ agus Mogh Nuadhad iarsin, agus do bhris Mogh Nuadhad deich gcatha¹¹⁴ for Conn, agus¹¹⁶ do marbhadh¹¹⁵ mórán do mhaithibh a mhuintire.¹¹⁶ Acht chena níor fhéadsad¹¹⁷ fir Éireann síoth ná riarughadh¹¹⁸ na deisi sin ré chéile, acht Éire do roinn i ndó¹¹⁹ etorra .i. ó Áth

⁸⁸ ar an cclaídhe H.

⁸⁹ na bhfochair H.

⁹⁰⁻⁹⁰ ar lár Ga H.

⁹¹ amharc Q.

⁹²⁻⁹² ar lár H Ga.

⁹³ neimgidh E N.

⁹⁴ do eimghedair E ; déimfoghdar H ; N *measgaithe annso*.

⁹⁵⁻⁹⁵ ar lár Ga H.

⁹⁶ diaigh E ; a dhá l. um an cc. H Ga.

⁹⁷ deisgirt H.

⁹⁸ ar lár H.

⁹⁹ é do N. H.

¹⁰⁰ do rá draoi do bhí do láthair H.

¹⁰¹ de sin adubhradar M.N. fris E.

¹⁰² amumhain far sin E.

¹⁰³ -mhóir E. ¹⁰⁴ dóibh H. ¹⁰⁵⁻¹⁰⁵ ar lár H Ga ; (? brister orra).

^{104a} leg Camhaire ¹⁰⁶ áit ar thuit H. ¹⁰⁷ Néid E. ¹⁰⁸ go C. E.

¹⁰⁹⁻¹⁰⁹ ar lár Ga H.

¹¹⁰⁻¹¹⁰ ar lár Ga H.

¹¹¹ mhúigh E ; mhúighidh H.

¹¹² ann H.

¹¹³ ar lár H.

¹¹⁴ catha E.

¹¹⁵ mharbh Q.

¹¹⁶⁻¹¹⁶ ar lár H ; da mh. m. N.

¹¹⁷ fhédadar H.

¹¹⁸ ar lár H.

¹¹⁹ na dhá leath Q ; ar a dó Ga ; ar lár H.

Cliath anoir gusan ndruim fora bhfuil Cluain Ioraird agus tar medhón Éireann go Cluain mac Nóis, agus siar go hÁth Cliath Meadhraighe i gcrích Ó[g] mBeathrach;¹²⁰ isí [sin] coigcríoch bhaoi¹²¹ etorra ar¹²² an roinn do rinnedar; agus ar¹²² an ní ar a bhfuil toradh bennacht bhfear nÉireann for sliocht Eoghain ised ad-féd inso,¹²³ agus do adhmholadh¹²⁴ Mogha Nuadhad seach cách.

Ba rí for Mumhain¹²⁵ airsín Eoghan Taidhlech.¹²⁶ Bhádar trí dúna aige, (.i. ¹²⁷Fidhfeac¹²⁸ ainm gach dúna dhíobh, agus is de ba fidhfeac[ach]samh);¹²⁷ aon¹²⁹ díobh i dtaoibh Glais Smóil, aroile¹³⁰ i nUcht *mac Caochaigh* i gcrích Chiarraighe Luachra; in tres dúnadh¹³¹ i dtíríbh Dealbhna i nUíbh Néill. Baoí gníomh ingach aí, agus bhaoi fáidh¹³² ingach dúnadh dhíobh.

Feacht ann iarsín¹³³ iomchomhaircíd¹³⁴ Mogh Nuadhad dia dhraoithíbh .i. da gach aí dhíobh i n-égmhuis aroile tionnramha¹³⁵ na haimsire, agus na hÉireann, agus a dhála féin. Is-bert¹³⁶ gach fer díobh fris:

“Tiofca gorta mhór dia éisi¹³⁷ i nÉirinn.”

“Cia tan thiocfas¹³⁸ sin?” ar Eoghan.

“I gcionn ocht mbliadhan,”^{138a} ar an draoi

Cesc: “Caidhe bhur gcomhairlesi uime sin,”¹³⁹ ar Eoghan. Isedh adubhairt an chédfháidh aca fris:

“Ren,”¹⁴⁰ ar sé, “ór agus airged ar bhiadh, agus bíodh ceathrar ar bhiadh an trír, agus [triar] for biadh deisi¹⁴¹ agat.”

Agus fiafraighes [don dara draoi] agus don treas draoi an cédna,¹⁴² agus adubhairt siad fris gur mhaith¹⁴³ dó a ór agus a airged agus a dheghmhaoine do chionn bídh.

¹²⁰ innbhearhach Ga H.

¹²¹ do bhí N; así sin teora do bhí eatortha H.

¹²² -¹²² ar lár H Ga.

¹²³ *Sedh* an fed ann so EN; Mhóir asé adéarfad ann so H Ga; is hé adfeith anso Q.

¹²⁴ dághmhola H Ga. ¹²⁵ dhá Chúige M. H Ga. ¹²⁶ ar lár H Ga. ¹²⁷ -¹²⁷ ar lár H Ga. ¹²⁸ fidhfeach EN. ¹²⁹ dún H Ga.

¹³⁰ dún oile H. ¹³¹ dún oile H Ga.

¹³² do bhí gníomh, aí 7 fáig H Ga. ¹³³ f. na dhiaigh sin H.

¹³⁴ iomchomhrádh Eogan 7 a dhraoithe do thaoibh gach aí dhíobh, agus dá dhála féin 7 dála na hÉirionn H Ga.

¹³⁵ a chéile tuinramha Q. ¹³⁶ do bheart H Ga. ¹³⁷ dá éis seo H Q.

¹³⁸ athiocfuis E; ^{138a} acc. bliaghna H. ¹³⁹ airsín H Ga. ¹⁴⁰ Rionn E.

¹⁴¹ díse H Ga.

¹⁴² Dfiafrigh Eogan an nídh céadna don dara draoi 7 don treas draoi H Ga.

¹⁴³ sin fris budh maith E.

Gidheadh,¹⁴⁴ adubhairt fris dúna móra [E 25] agus áruis daingne¹⁴⁵ do dhénamh um an mbiadh sin, ionnus nach féadfáidhe a dtoghail,¹⁴⁶ agus amhsa¹⁴⁷ agus aos díolmhaine¹⁴⁸ do thochuireadh¹⁴⁹ chuige, agus¹⁵⁰ biadh agus éadach do thabhairt dóibh,¹⁵⁰ agus Éire do chosnamh leo.

Do rinne Eoghan amhlaidh sin ar thegasg na bhfáidheadh,¹⁵¹ agus táinig gorta mhór¹⁵² dia n-éisi¹⁵³ go fóirlethan for fhearaibh Éireann go¹⁵⁴ nach baói ní aca do chaithfidis ;¹⁵⁴ go dtabhrahh in duine é féin agus a chlann ina dhiaidh ar a mbeathughadh.¹⁵⁵ Do-rónadh¹⁵⁶ aon-chomhairle uime sin ag fearaibh Éireann go comhchoitichionn¹⁵⁷ .i. teacht do thoghail¹⁵⁸ a dhúin agus a dhegháruis ar Eoghan muna grenadh¹⁵⁹ a bhíadh friu,¹⁶⁰ nó a bhfreastal fá chath.¹⁶¹ Ro chuingidh¹⁶² Eoghan orrasamh osadh¹⁶³ trí lá agus trí n-oidhce fria comhairle do dhénamh. Tugadh dōsamh sin. Agus do bhí Eoghan agus a mhuintir ag dénamh na comhairle, trí lá, agus iad ag ól agus ag aoibhneas ; agus do [to]chuireadh¹⁶⁴ chuige annsin aos díolmhaine agus ceitherna¹⁶⁵ gurbad¹⁶⁶ measca meadharchaoin soimheanmnach¹⁶⁷ iad.

Bhádur fir Éireann ina dtrosgadh fris an ré sin, agus ba meirtnech anbhfann¹⁶⁸ iad iarsin. Táinig Eóghan i gcionn¹⁶⁹ trí lá agus teóra n-oidhche dia n-agallaimh,¹⁶⁹ agus ro fhiafraigh díobh cidh badh áil dóibh do dhénamh.

“Badh áil linn,” ar siad sin, “ór agus airgead agus degmhaoine do thabhairt duitse¹⁷⁰ ar¹⁷¹ an iomarcaidh bídh agat ; agus gur chóir duit¹⁷² a thabhairt do dhaoinibh

¹⁴⁴ *an sgéal so ciorrbhuithe go mór ag Q.* ¹⁴⁵ daingenáruis N.

¹⁴⁶ a thoigaibh E ; a thóghháil H Ga ; thósgaibh N ; *ar lár Q.*

¹⁴⁷ fair amhsaigh E ; *ar lár* H Ga.

¹⁴⁸ aos díolmhaidh E ; díolama H Ga.

¹⁴⁹ ghairm H Ga.

^{150, 150} ar lár H Ga.

¹⁵¹ bhfáige H.

¹⁵² adhbhall mhór H Ga.

¹⁵³ n-éis sin H.

^{154, 154} *ar lár* H Ga.

¹⁵⁵ é féin sambí aige idir chlann 7 chognach ar bhia H Ga ; air é féin do bh. N.

¹⁵⁶ do rinneadh N H Ga.

¹⁵⁷ coitichionn H.

¹⁵⁸ thóghháil MSS.

¹⁵⁹ creathnuigheadh E N (ccr.) H Ga.

¹⁶⁰ a mbeathughadh H Ga.

¹⁶¹ go bhfreastladh iad um chath do thabhairt dóibh E N.

¹⁶² -gimh H Ga. ¹⁶³ oraiseam Ga ; oireasaimh H. ¹⁶⁴ cuireadh MSS.

¹⁶⁵ aos dána agus díolmhaidh a ch. H Ga. ¹⁶⁶ gurab H Ga. gur abad E.

¹⁶⁷ síthmheanmnach H.

¹⁶⁸ agus fa hanbhfann do bhádar fir Eirionn go casoideach air Eogan um gan a riar H Ga.

^{169, 169} *ar lár* H Ga.

¹⁷⁰ dosum E ; dosan N.

¹⁷¹ air ar mbeathughadh agus an H Ga.

¹⁷² *ar lár* E N.

dia bhfurtacht ar an ngábhadh i rabhadar, agus dia mbeathughadh." 173

Adubhairt Eoghan nach dtiobhradh¹⁷⁴ a bhiadh ar ór ná ar sheódaibh,¹⁷⁵ dáigh¹⁷⁶ ní riu is mó rig¹⁷⁷ a leas. Agus adubhairt gach aon dá mbadh¹⁷⁸ áil bheith aige ar a shon go dtiobhradh biadh agus éadach dó dá chionn; agus gibé lé mbadh¹⁷⁹ áil go dtiobhradh freasdal catha dhó. Agus fá maith acmhuing a fhrestail aigesiomh¹⁸⁰ intansin, air ba sanntach saothrach¹⁸¹ ro-bhaof a shochruide, agus ba sáthach bídh agus codalta iad,¹⁸² agus ba hanbhfann meirtneach a raibhe ina aghaidh.

Is annsin adubhradar Éirionnaigh uile¹⁸³ fria hEoghan: ba mó¹⁸⁴ a dhochar dí[o]bh bheith ag Cairbre Cinn Cait dá n-aimhdheóin, iar marbhadh saorchlann¹⁸⁵ Éireann lais, agus do shecht¹⁸⁶ tuatha Teamhrach gan dúthchas ríogh ná oiremhon¹⁸⁷ ná flaithemhnas acht flaitheamhnas Éireann do ghabháil¹⁸⁸ a heiteachus agus a brughachas,¹⁸⁹ inás¹⁹⁰ bheith dá ndeóin ag mac ríogh Mumhan,¹⁹¹ agus ag ua ríogh Éireann, agus ag an dara préimh is ag fírfhréimh¹⁹² bhunaidh follamhnais¹⁹³ agus flaithemhnais¹⁹⁴ na hÉireann tar cheann¹⁹⁵ sochair agus leasaighthe. Cidh trácht,¹⁹⁶ do tugadh¹⁹⁷ flaithes⁵ Éireann i n-ucht Eoghain annsin; agus tugadh rátha¹⁹⁸ agus treabhair-eadha Éireann isin ionbhaidh¹⁹⁹ sin dó .i. grian agus éasga, drúcht²⁰⁰ agus muir agus tír re láimh Eoghain um fhlaithios Éireann dó féin agus dá mhac dá éis.²⁰¹

¹⁷³ ar lár H Ga.

¹⁷⁴ ná tabharach a chuid lóin H Ga.

¹⁷⁵ sheóidibh E N; mhaoinibh H Ga.

¹⁷⁶ dóith H Ga.

¹⁷⁷ rug N E; ar lár H Ga.

¹⁷⁸ dá modh H; dámadh Ga; dá madh E.

¹⁷⁹ cidh bé le mádh E; cedd le mail N; le mo háil H; le madh áil Ga.

¹⁸⁰ maith achuing nó a acuinn ag freastal an chatha sin, agus ba N; aigesin H; aigesion Ga.

¹⁸¹ seitreach E; ar lár H Ga.

¹⁸² sáthach i ttaoibh bígh 7 díge H Ga.

¹⁸³ ar lár H.

¹⁸⁴ badh mor H Ga.

¹⁸⁵ marbhughadh saorchlanna H Ga.

¹⁸⁶ do thuiteadar seacht H Ga.

¹⁸⁷ oiremhoin E; aireamhóin N; ar lár H Ga.

¹⁸⁸ acht a gabháil E; ag g. N.

¹⁸⁹ a hetachus E; a heichthiachas 7 a brughchusa H Ga.

¹⁹⁰ ná N H Ga.

¹⁹¹ Eireann nó Mumhan H Ga, Mumhan 7 ag na rígh Éirionn E N.

¹⁹² agus fh. E; agus an dara preamh 7 fírfhréamh bunaidh foll. do bheith aguit do chionn Ga.

¹⁹³ ar lár H.

¹⁹⁴ 7 flaitheas É anucht Eog. an tan sin do chionn H.

¹⁹⁶ Gidheadh trá H; gidheadh trácht Ga.

¹⁹⁷ tugach falamhnas 7 flathas Ga; tugach falamhnas É. H.

¹⁹⁸ tugadh rátha, ar lár N; rátha, ar lár H Ga.

¹⁹⁹ am H Ga.

²⁰⁰ ar lár H Ga.

²⁰¹ éis go bráth E N.

Bádar fir Éireann fria ré teóra mblíadhan²⁰² amhlaidh sin ag Eoghan, agus ní riabh duine, do²⁰³ mhnaoi ná d'fhíor,²⁰³ gan a bhforthain²⁰⁴ bídh d'fhagháil ar an bhfeadh sin. Ro shir Eoghan aisgidh orra annsin .i. trí gáire díochra²⁰⁵ deghbhennachtan a haithle coda²⁰⁶ gach n-oidhche dó féin agus dá shíol 'na dhiaidh, ionnus go mbeith sonas agus saidhbhreas aca tré bhíoth shíor, go nach díobhadh flaithes Eoghain go bráth.

Is annsin ro fhás in ceathramhadh ainm fair .i. Eoghan Mór .i. Eoghan ós cách²⁰⁷ .i. Eoghan do-roisc²⁰⁸ do gach aon, fris nach fuil neach i gcomhardadh ná i gcomann codruma.²⁰⁹ Gonadh d'fhoirghioll²¹⁰ an sgéil sin ro chan an file agus²¹¹ an seanchaidh²¹¹ na roinnse ag adhmholadh Eoghain .i. Aodh Albanach, ollamh Éireann :²¹² [E 26]

Inamhail²¹³ Eogain²¹⁴ Táidhligh
ga²¹⁵ mbiathaighthe²¹⁶ deaghaídhidh
is triana eineach²¹⁷ gan fheall
ro-siacht²¹⁸ ardfhlaites Éireann.

Fir Éirenn uile uile
idir thráigh agus tuile
fria²¹⁹ ré thrí mblíadhan go mbloidd
ro-bíathadh²²⁰ isna fídhfecaibh.²²¹

Do-radsad rátha gan oil²²²
fir Éirenn re láimh²²³ Eoghain
gomadh an céillidh[e]²²⁴ cas
do bhíadh orra i n-aireachas.²²⁵

²⁰² Eirenn blighen Q ; air feadh bliaghna H Ga.

²⁰³⁻²⁰³ ar lár H Ga.

²⁰⁵ gáir diachracha déag b. H Ga.

²⁰⁷ ainm d'Eoghan ós cách H Ga ; cáich E.

²⁰⁹ accómhárdúghadh (a c. Ga) na ccéimionna codrum H Ga.

²¹⁰ gona bfarcial Ga, gona bhfóirchial H ; dfóirghill an sgéal E.

²¹¹⁻²¹¹ ar lár H Ga

²¹³ namhuil N ; ionnamhail H.

²¹⁵ go E N ; dá H Ga.

²¹⁶ mbiaithe H ; mbeataidhe N ; mbiataidhe E, mbiaitidh Ga.

²¹⁷ trí na aonach N ; triana an e. H.

²¹⁹ fri H Ga.

²²¹ fídhfeadhchaibh H Ga ; -fechoibh E N.

²²² do radhsíad ratha gin oil E ; do radsad gan oil H Ga.

²²³ le láimh H Ga ; re lámhuibh N.

²²⁴ go madh na ceallidh E ; go madh na ceillidh N ; go mo ceillidh H Ga.

²²⁵ anoirechus N.

Boí²²⁶ Eoghan Mór amhlaidh²²⁷ sin i ríge nÉireann²²⁸ agus ro treabhadh Éire uile lais, agus ro iomdhuigh an biadh rena reimhes go nárbha²²⁹ lia in féar nó in t-uisge inás.²³⁰ I gcionn chúig mbliadhan iarsin ro iompoigh tuaiscert-leth²³¹ Éireann iom Chonn Chédchathach .i. um an dara huaithne congbhála²³² flaithesa Éirenn Bádár ag cosnamh na ríge leis. Ro obair Eoghan²³³ gabháil ar eidiribh agus Éire uile do chosnamh dó féin. Agus ishé coigeartas do-rónsad²³⁴ fir Éireann eatorra do scur catha agus cogaidh agus²³⁵ coimheirge dhíobh Éire do roinn i ndó²³⁶ etorra .i. ó Áth Cliath anoir²³⁷ iar²³⁸ nEisgir²³⁹ Riada, siar go fertais Meadhraighe;²⁴⁰ agus ó thá sin²⁴¹ ba thuaidh do²⁴² Chonn, gonadh uaidh sin adeirther²⁴³ Leath Cuinn; agus an leth theas d'Eoghan Mhór²⁴⁴ .i. Mogh Nuadhad,²⁴⁴ gonadh uaidh ráidhter Leath Mogha. Bádár imorro forsan chóir ronna sin²⁴⁵ re reimhes²⁴⁶ cian²⁴⁷ .i. cúig bliadhna²⁴⁸ déag. Iarsin, tráth,²⁴⁹ do-rala idir Chonn Chédchathach agus Mogh Nuadhad, agus ro chuirsed cath Muighe Léana;²⁵⁰ agus torchair²⁵¹ Eoghan Mór san chath sin le Conn.

Ba mór an sgéal sin²⁵² Eoghan Mór do thuitim i Muigh Léna,²⁵³ óir isé an treas²⁵⁴ ghein²⁵⁵ tsochair Éireann riamh²⁵⁶ é .i. Lugh²⁵⁷ Lámhfhada²⁵⁸ ar mharbhadh²⁵⁹ fine Fomhorach²⁶⁰ tríd an ndaoirse i rabhadar fir²⁶¹ Éireann aca; agus Eoghan Mór ar an ngorta agus²⁶² ar an riachtanas²⁶² i rabhadar fir Éireann d'fhóirithin dō,²⁶³ mar adubhart romhainn;²⁶³ agus Brian Bóroimhe ar

²²⁶ Bhaoi N H.

²²⁷ amhail H.

²²⁸ Eirionn H Ga.

²²⁹ gé nar *badh* E; go bé nár budh N; gur b nár Ga; gurub nár H.

²³⁰ más H; niás E.

²³¹ leithe H Ga.

²³² -mhála MSS.

²³³ *nod do* iomorro H; *ar lár* Ga.

²³⁴ do roinnsad E; do roinnsiad Ga; do rinnsiad H; do rinnedur

N.

²³⁵ *ar lár* E.

²³⁶ *ar lár* H Ga.

²³⁷ aniar E.

²³⁸ is an E. Q; agus Easgair H; air N.

²³⁹ *neirgeir* E N.

²⁴⁰ na M. H; fiartais M. Q.

²⁴¹ ó sin H Ga; ó tá sin E; on Atha ba t. Q.

²⁴² ag C. H Ga.

²⁴³ gona huaig sin ráitir H Ga.

²⁴⁴ ²⁴¹ *ar lár* N Ga.

²⁴⁵ for an samhail sin .i. for an roinn sin H; for an roinn sin Ga.

²⁴⁶ réimes E; reimheas H Ga.

²⁴⁷ *ar lár* H Ga.

²⁴⁸ mbliaghan H Ga.

²⁴⁹ trá H.

²⁵⁰ Léamhna Q.

²⁵¹ do torchradh H. ²⁵² *ar lár* H Ga.

²⁵³ san ccaith sin H Ga.

²⁵⁴ fá hé treas H Ga.

²⁵⁵ gein E.

²⁵⁶ airamh E; *ar lár* H Ga.

²⁵⁷ *lughaidh* MSS.

²⁵⁸ *ar lár* E N.

²⁵⁹ *ar lár* E N.

²⁶⁰ ar fhine Fomora E; Fhómhara N.

²⁶¹ ar lár E; Éirionnaigh Q.

²⁶² ²⁶² *ar lár* H Ga.

²⁶³ ²⁶³ *ar lár* H Ga; aromhainn E.

Lochlannaigh do dhíbirt²⁶⁴ agus²⁶⁶ ar an mbroid i rabhadar Éirionnaigh²⁶⁵ aca do chosg.²⁶⁶ Agus bíodh airfhios²⁶⁷ agat a léightheóir nach i gcath²⁶⁸ do marbhadh Eoghan Mór,²⁶⁹ acht a²⁷⁰ ionnsaighe moch²⁷¹ maidne²⁷² agus é 'na luighe 'na leabaidh agus a mharbhadh i bhfeall.²⁷² Agus²⁷³ arna mharbhadh ar an ordughadh sin níor mhuidh for fearaibh Mumhan, acht ro cuas uatha ar chenn Mhaicniadh, mic Luighdheach do chloinn Dáirfhine ; agus¹⁷³ ba gach re bhfecht²⁷⁴ do bhíodh an ríge²⁷⁵ idir Dháirfhine agus Deirgthine²⁷⁶ intansin, amhail is-beart²⁷⁷ [an file] :

Cuma cuibhrinn²⁷⁸ bhádar de cotroma²⁷⁹ a dhá maighine ;²⁸⁰
ionmhuigh bhádar imale
Deirgthine agus Dáirfhine.

Bádar²⁸¹ iaramh fir Mhumhan ina²⁸¹ longphortaibh²⁸² féin i Muigh Léna nó go riacht Maicniadh dá n-ionnsaighe, agus²⁸² ó²⁸³ do riacht chugtha do ríogadh leó é, agus do rádhsad fris²⁸³ cath d'fhógra for Conn Cédchathach. Agus²⁸⁴ ro fógradh an cath iarsin for Conn ;²⁸⁴ agus ba leasg le Leath Cuinn in cath do thabhairt.²⁸⁵ Agus isí comhairle do rinne²⁸⁶ comhadha²⁸⁷ móra do thabhairt do Mhaicniadh agus d'fhearaihbh Mumhan, agus¹⁸⁷ an cath do thoirmeasg.²⁸⁸ Agus ba hiad so na comhadha²⁸⁹ sin .i. da chéd²⁹⁰ each n-imrim²⁹¹ agus dá chéd carbad ; agus

²⁶⁴ ar lár E N. ²⁶⁵ fir Éir. N.
²⁶⁶⁻²⁶⁶ ar lár H Ga. ²⁶⁷ a fhios H Ga. ²⁶⁸ annsa ccaith H Ga.
²⁶⁹ móir E *statim*. ²⁷⁰ ag E N ; ar lár H Ga.
²⁷¹ amoch E N ; ar lár H Ga. ²⁷²⁻²⁷² maidne do thabhairt air H Ga.
²⁷¹⁻²⁷³ agus iar na thuitim amhail sin ní muighe do rinneadar Muimhnig acht Maicniadh mac Luighidh do chliocht Dairinne do Ríoga, óir H Ga. ²⁷⁵ ríoghacht Mumhan H Ga.
²⁷⁴ le feacht H Ga. ²⁷⁶ ag Sliocht Éibhir 7 ag síol Lúighidh mic Íthe, amhail H Ga.
²⁷⁷ ut dixit E. ²⁷⁸ cuibhrionn H Ga. ²⁷⁹ cothuma E H.
²⁸⁰ maighme N H Ga E ; maighne Q.
²⁸¹⁻²⁸¹ ar lár H Ga ; bhádar E *passim*. ²⁸²⁻²⁸² ar lár H Ga.
²⁸³⁻²⁸³ Iar Ríoga Mhaicniadh adubhradar Muimhnicc leis H Ga ; do reo Ríogadh Q.
²⁸⁴⁻²⁸⁴ ar lár H Ga ; ro fhuagair N.
²⁸⁵ thabhairt dfhioraibh Mumhan H Ga. ²⁸⁶ nídh do rinnsiad H Ga
²⁸⁷⁻²⁸⁷ ar lár H Ga ; cúmhadh mór Q.
²⁸⁸ thoirmiosg .i. cumha do thabhairt do Mhuimhneachaibh ; ag seo na cumha sin H Ga.
²⁸⁹ cumha E ; cumhaidh N ; chum ba déin Q.
²⁹⁰ céad H Ga. ²⁹¹ ar lár H Ga.

fail óir Chuinn badhéin, a charbad agus a dhealg²⁹²
eagair, a gha agus a chloidhemh [E 27] agus a sgiath ;²⁹³
dá chéd long agus dá chéd ga agus da chéd cloidhemh ;
dá chéd cú agus dá chéd mogh ;²⁹⁴ agus Sadhbh inghen
Chuinn Chédchathaigh 'na mnaoi do Mhaicniadh ; agus
coirpdhíre²⁹⁵ Eoghain ina dtuilleadh ;²⁹⁶ agus céd do gach
crodh ó sin amach.

Isiad do-chuaidh ris²⁹⁷ an dteachtairecht sin .i.
Ciothruadh mac Fir Caogad Cecht,²⁹⁸ agus Croitín [in]
file, agus²⁹⁹ in draoi ;¹⁹⁹ agus do-rinne Ciothruadh an
laoidh so :³⁰⁰

A³⁰¹ mheic déna síth re Conn,³⁰²
fotha anghlonn³⁰³ iomaidh³⁰⁴ niadh,
go nach tugtha³⁰⁵ fraigh re fraigh
ná colg fri colg don mhál liath.³⁰⁶

Ad-fia³⁰⁷ dá chéad gabhar ndonn
go gcúl trom ós³⁰⁸ mairg gach aoin ;
ad-fia dhuit id dheaghdhóid³⁰⁹ deis
a eó fri feis, ferr gach maoin.

Ad-fia dá chéd fearb, ro-feas,
ar in aird³¹⁰ red leas, a fhir ;
ad-fia dá chéd barc fri rian
re neart niadh³¹¹ is cosc³¹² dó ghoil.

Ad-fia éiric Eoghain Mhóir,
ad-fia ór fri dilse ndruin,³¹³
ad-fia os clith Eiscir³¹⁴ uill
re Meadhraighe ngluinn³¹⁵ sceo go³¹⁶ muir.

²⁹² fá dhealg H Ga.

²⁹³ ar lár N.

²⁹⁴ mogha MSS.

²⁹⁵ corpdhíre E N Q ; corp H.

²⁹⁶ Eogain le nádhlaca H Ga.

²⁹⁷ leis E N.

²⁹⁸ caogaid, ceacht, N ; caogad H Ga.

²⁹⁹⁻²⁹⁹ ar lár H Ga.

³⁰⁰ so síos E.

³⁰¹ *Leagan den laoidh seo : Cath Mhuighe Léana (O Comhraidhe),*
lch. 146 (C).

³⁰² Maicniadh MSS ; Conn C. ³⁰³ anghlonn E ; an glonn H Ga N.

³⁰⁴ iomad MSS.

³⁰⁵ ná tucfadh H Ga.

³⁰⁶ mhul iath E ; mhuliath N Q ; mal iath Ga ; mál iath H.

³⁰⁷ adfiadh N ; Éta C.

³⁰⁸ is H.

³⁰⁹ a dheaghdh- E.

³¹⁰ maird E H. ³¹¹ sía H ; fia Ga ; faidh Q ; ní near fiadh E.

³¹² coisc E H Ga.

³¹³ ndruinn E ; ndruim N ; druinn H Ga.

³¹⁴ a sgiath casgair H Ga ; asclith eiscair Q.

³¹⁵ mearaighe ngluin H Ga.

³¹⁶ gach H.

Ad-fia dá chéd moghadh ndaor
 ag déanamh aoth³¹⁷ fri gníomh nglíadh ;³¹⁸
 ad-fia dá chéd colg is sleagh³¹⁹
 i ndóidibh fer fri díth fiadh.

Ad-fia Sadhbh³²⁰ inghen Chuinn
 dáigh fabhuill³²¹ diongbhála dheit³²²
 ad-fia mál³²³ Temhrach dod réir
 ná medhraigh do chéill a mheic. A. mh.

Ro ghabhsad³²⁴ fir Mhumhan agus Maicniadh na comhadha³²⁵ sin, agus³²⁶ do-rónsad síoth, agus leath Éireann dóibh .i. ó Eiscir Riada ba-dheas, amhail bhof ag Eoghan.³²⁶ Dá³²⁷ bhliadhain do Chonn iar n-ég Eoghain, go ros-marbh Tiobraide Tíreach mac Máil [mic] Rochroidhe.³²⁷

Ro fhágaibh³²⁸ Eoghan dá mhac dia³²⁹ éis .i. **Oilill Ólom** agus Lughaidh Lágha.³³⁰ Lughaidh Lágha, imorro ro-bé an tres tréinfher d'fhearaibh³³¹ an domhain³³¹ é, agus³³² ro-bé an tres laoch is fherr tug a lámh i láimh thigherna i nÉirinn riamh é,³³² .i. Conall Cearnach agus Lughaidh Lágha agus Caoilte mac Rónáin.³³³ Isé an Lughaidh Lágha sin ro mharbh Art mac Cuinn, Airdrí Éireann, i ndíoghail³³⁴ a athar. Agus isé ro mharbh Ferghus Duibhdhéadach, rí oile³³⁵ Éireann. Agus³³⁶ isé ro mharbh Ferghus Foiltleabhair agus Ferghus Caisfhiac-lach, dá rígh Uladh.³³⁶ Isé³³⁷ ro-mharbh Beinne Briot, rí Breatan, .i. tréinfher Eórpa,³³⁸ agus isé do rinn³³⁹ mórán d'éachtaibh³⁴⁰ oile idir sonn³⁴¹ agus tall.³⁴² Agus

³¹⁷ aoth Q.

³¹⁸ fri gh. anglíaidh E; ad ghliadh N; ad ghliaidh Q; frí gh. nglí. Ga; fri gh. ghliaidh H.

³¹⁹ da choin is each E N Q H Ga (*acht cm. l. 5*).

³²⁰ Saidhbh E. ³²¹ fa bhuill H Ga. ³²² dhuit MSS, dhit C.

³²³ mol E; molt N; moll Q; mágh Teamhra Ga (máigh) H.

³²⁴ ro ghabh siad Q; -bhadar N. ³²⁵ cumhadh E; cumha H Ga.

³²⁶⁻³²⁶ agus do roinn siad accríoch (an chríoch Ga) amhail do rinn (do bhí idir Ga) Eoghan agus Conn H Ga.

³²⁷⁻³²⁷ accionn da bhí. iar sin do thuit C. le Tiobraid Tíreadh mac rochroidhe H Ga.

³²⁸ Ro fhág Q; fhágabh Ga H.

³³⁰ Lága H Ga.

³²⁹ dá H G; tar éis Q.
³³¹⁻³³¹ Éireann ina reé E N.

³³²⁻³³² ar lár H Ga.

³³³ C. C. agus Cormac Cas agus L. L H Ga.

³³⁴ ndíogailt H Ga.

³³⁵ ar lár H Ga. ³³⁶⁻³³⁶ ar lár E N Q.

³³⁷ agus asé E N

³³⁸ Eoirpe H Ga. ³³⁹ rinne E; rin Q N.

³⁴⁰ éachta H Ga

³⁴¹ sin Q; sinn N; sunn E.

³⁴² thall H Ga E

níor fhágaibh clann do neoch³⁴³ ór síoladh acht³⁴⁴ Eoghan Ruadh ro bhaof³⁴⁵ maraon³⁴⁶ re Fatha Canann ;³⁴⁷ agus fá dá shíol Mo Lua mac Oiche.³⁴⁸

Oilill Ólom, umorro, an mac oile³⁴⁹ d'Eoghan isé ro ghabh ríge Leithe³⁵⁰ Mogha iar³⁵¹ Maicniadh mic Luighdheach.³⁵² Isé céadduine³⁵³ do thógaibh éiric Eidirsgeóil macu Iair³⁵⁴ .i. athair Chonairi Mhóir mic Eidirsgeóil, ó Laighnibh.³⁵⁵ Agus ba hí an éiric sin trí chéd bó fhionn, agus trí chéd lenn data,³⁵⁶ agus chéd cloidhemh n-órduirn, agus trí chéd torc mór dtrom.³⁵⁷ Agus isí sin an éiric tugadh³⁵⁸ ó Osraighe go bráth do rí Mhumhan. Fri ré secht ríogh ro toibhghedh³⁵⁹ an éiric la Muimhneachaibh, agus isiad³⁶⁰ so a n-anmanna,³⁶¹ .i. Oilill Ólom, agus a mhac .i. Cormac Cas ; agus³⁶² Fiachaidh Muillethan mac Eoghain ; agus Mogh Corb mac Cormaic [E 28] Cais ;³⁶¹ agus Oilill Flann Beag ; agus Lughaidh mac Oiliolla Flainn Bhig ; agus a mhac [sin] Corc mac Luighdheach mic Oiliolla. Agus ro-bé an tOilill Ólom an tres tenn Éireann re a ré, .i. Oilill Ólom, agus Fionn mac Cumhail agus Lughaidh Lágha,³⁶² air³⁶³ ní bhaof a leath aird[e]³⁶⁴ ag duine san domhan.

Naoi meic dég³⁶⁵ ro bhádar ag Oilill Ólom, amhail is-beart an file :³⁶⁶

Oilill Ólom³⁶⁷ amhra an ghin
mac [Mogha] Nuadhad³⁶⁸ neimhnigh
naoi mic dég ro chinsed³⁶⁹ uadh³⁷⁰
ro-fhoghailsead³⁷¹ [mór] mórshluagh.

³⁴³ neach E ; clann ór síoladh do neach acht Q.

³⁴⁴ fhagabh sliocht acht H Ga.

³⁴⁶ abhfóchair H Ga.

³⁴⁷ Conainn H Ga ; canain Q.

³⁴⁸ is da shliocht Molua mac Eochaidh ruadh H Ga.

³⁴⁹ an dara m. H Ga.

³⁵⁰ leatha H E.

³⁵¹ air Mh. H Ga.

³⁵² ar lár E N.

³⁵³ ar lár E.

³⁵⁴ mac uair Q N H Ga ; macuair E.

³⁵⁵ laighneachaibh H Ga.

³⁵⁶ lean dathach H Ga ; lann duthaidh Q.

³⁵⁷ trom reamhar, E N.

³⁵⁸ tugach H Ga.

³⁵⁹ ró thógthaoi H Ga ; do tógbheadh N ; ró toigbhedh E.

³⁶⁰ fá hiad H Ga.

³⁶¹ ainmneacha H Ga.

³⁶¹⁻³⁶¹ ar lár H Ga N ; an t-áireamh iomlán ar lár Q.

³⁶² Lága H Ga.

³⁶³⁻³⁶³ ar lár H Ga.

³⁶⁴ leith árd E ; leath aird Q N.

³⁶⁵ deagaidh N.

³⁶⁶ filidh E ; filidh mur áitiobh Q.

³⁶⁷ Óluim E *passim*.

³⁶⁸ niadh Q ; -aid N.

³⁶⁹ -sad E.

³⁷⁰ uaidh N ; uaig Q.

³⁷¹ ró fogail seád E ; ró fhoghalsad N ; ro fo gailsiad Q.

Níor síoladh acht ó thriúr³⁷² díobh sin, .i. **Eoghan, Cian** agus **Cormac Cas**. Agus³⁶³ fá dá shíol Mac Lughach³⁷³ .i. féinnidh³⁷⁴ amhail is-bert an file :

Isé ró-athair áirmhidh³⁷⁵
ag Mac Lughach³⁷³ lánfháilidh
Dáire Dearg mac Conaill chain
mic Oiliolla mic Eoghain.

Isé Cormac Cas ro ghabh ríge Leithe³⁷⁶ Mogha iar nOilill, amhail is-beart an file³⁷⁷ .i. Cormac mac Cuileannáin i³⁷⁸ Saltair Chaisil :³⁷⁸

Cormac Cas ro ghabh an ríge³⁷¹
iar nOilill [Ólom] na n-iath
ó Rinn Tairbrech traoth³⁸⁰ tréan airlech³⁸²
soir³⁸² go hÁth caoin claidhmhech³⁸³ Cliath.

Ro-bé in Cormac sin in cúigmheadh gaisgedhach is ferr bhaof³⁸⁴ i nÉirinn.³⁸⁵ Cúiger iaramh³⁸⁶ bhádar³⁸⁷ i nÉirinn an tan sin, agus ní bhaof³⁸⁸ i nÉirinn neach ba ionchomhlainn do neoch³⁸⁹ díobh acht duine dhíobh féin, .i. Lughaidh Lágha, Fionn mac Cumhaill, Lughaidh³⁹⁰ mac Con,³⁹¹ Cormac Cas agus Cormac Gaileang.³⁹²

Isé an Cormac Cas sin cédduine do chodaigh cogadh in choigcríochais³⁹³ fri Leath Chuinn agus isé cédduine do chumasdar³⁹⁴ ceart cánachais agus follamhnais agus flaithesa³⁹⁵ for Tuadmhumhain. Agus isé tug naoi n-uinge óir agus trí chéd uinge d'airged³⁹⁶ i n-énló ar a

³⁷² thriar E.

³⁷³ Lughaidh E Q ; Lúghidh H Ga N ; L. lán fhailidh E.

³⁷⁴ féinníoghach H Ga.

³⁷⁵ só athair airmhid E.

³⁷⁶ leatha N Q.

³⁷⁷ naomhfhile N.

³⁷⁸ ar lár E N Q ; a phsaltair Ga ; a phs. C., H.

³⁷⁹ rígh N ; ríghacht Q.

³⁸⁰ traotha E N ; traóitha Q ; traocha H Ga.

³⁸¹ treanarleac H Ga.

³⁸² soisir E N.

³⁸³ -mic H Ga.

³⁸⁴ do bhí H Ga Q ; ró bhí N.

³⁸⁵ E. riamh H Ga ; an aimser féin Q.

³⁸⁶ armid Q ; ar lár N Ga.

³⁸⁷ ar lár E N ; ró bh. H Ga.

³⁸⁸ bí E N ; bhí H Ga Q.

³⁸⁹ le neach Q ; le ceachtar H Ga.

³⁹⁰ Lugh E N.

³⁹¹ mac mic Con H.

³⁹² Cairbri Gailine E ; Cairbre Gailime N ; Cairbre Gailionn Q ; Cairbre (7 Cormac ós a chionn) Gaillinge Ga ; Cormac Gaillinge H.

³⁹³ na ccoigcríoch Q.

³⁹⁴ do c. E ; do chúm H Ga.

³⁹⁵ -theamhnais N.

³⁹⁶ naoi n-uinge 7 trí fithid unga airgid H Ga.

adhmholadh d'éigsibh agus³⁹⁷ d'ollamhnaibh Éireann ;³⁹⁸ agus isé tug triocha³⁹⁹ creach ó Bhreatnaibh⁴⁰⁰ dia raibhe for loingeis ar iomluadh cogaidh for Laighnechaibh, gur ghéillsead dó airsin, agus ro thoibhgh⁴⁰¹ éiric Éidirsceóil macu Iair⁴⁰² d'fobh.

Is chuige táinig Oirind⁴⁰³ Iolchrothach, inghen Lodhairn⁴⁰⁴ Mhóir, ríogh Lochlann iar dtabhairt grádh égmhaiseach dó ; agus ar fheabhus a theasmholta agus a thuarasgbhála⁴⁰⁵ táinig chuige. Do b'í an inghen sin, Oirend, máthair chloinne Cormaic Cais⁴⁰⁶ .i. Mogh Corb agus Aoife agus Eadaoine.⁴⁰⁷

Fa hé⁴⁰⁸ an Cormac Cas so ro bhris ocht gcatha⁴⁰⁹ coimhneartmhara curata⁴¹⁰ ag cosnamh tsochair agus tsaoirse⁴¹¹ Mumhan⁴¹² fri cóigeadaibh Éireann, .i. cath Iorrais, agus cath Damhsa fri Danaraibh, cath Carman,⁴¹³ cath Liamhna⁴¹⁴ re Laighnibh, cath Cruachna re Connachtaibh, cath Teamhrach re Fionnchaidh nó⁴¹⁵ Lughaidh agus Feis Tighe Berraigh,⁴¹⁵ agus cath aonaigh⁴¹⁶ Taillten re Fiannaibh Éireann, agus cath Samhna i⁴¹⁷ Mairtine Mumhan,⁴¹⁷ áit i dtorchair rí Uladh, agus is ann do goinedh⁴¹⁸ Cormac Cas, gonadh dá fhullaghain⁴¹⁸ ro ba marbh.

³⁹⁷⁻³⁹⁸ ar lár E N Q.

³⁹⁹ triocha E ; triucha N ; tríochad H Ga.

⁴⁰⁰ a Bh. E ; Bhreathnachaibh dá rabhadar, etc. N Ga.

⁴⁰¹ gur ro toigbaidh E ; 7 gur tógbhadh N ; 7 gur togbaidh eith 7 éiric Q ; 7 ró thógaibh H Ga.

⁴⁰² mac iuair E N ; mac uair H Q Ga.

⁴⁰³ oirinn N ; oiruind Q ; oirnidh H.

⁴⁰⁴ Lorainn Ga ; Loráin H ; Lodrann N ; Lodairn E Q.

⁴⁰⁵ agus iar feasa 7 air feabhas a theasda H Ga.

⁴⁰⁶ agus do bí máthair a chloinne í H Ga.

⁴⁰⁷ Eadaoin Ga ; Éadaoin H ; Eadaoine E.

⁴⁰⁸ is hé E.

⁴⁰⁹ catha E ; catha móra Q.

⁴¹⁰ curranta H Q Ga.

⁴¹¹ sochair agus saoire H. ⁴¹² ar lár H.

⁴¹³ carmann H Q Ga.

⁴¹⁴ Leamhna Q.

⁴¹⁵⁻⁴¹⁵ ar lár H Ga ; na lughaidh E ; cath feis N ; Beirriogh N ; Beirig Q.

⁴¹⁶ ar lár H Ga.

⁴¹⁷⁻⁴¹⁷ ar lár H Ga.

⁴¹⁸ gunadh E ; 7 ar goineach H Ga.

⁴¹⁸ fuillaidhain E ; fhoillidkain Q ; fuillidhan N.

RÍOGHRADH DHÁL GCAIS

Agus, ba mac¹ don Chormac Cas sin **Mogh² Corb** mac Cormaic Cais,³ agus isé ro ghabh ríge Mumhan iar bhFiachaidh⁴ Muilleathan, agus is de is-beart Cormac⁵ mac Cuilennáin an rann so :⁶ [E 29]

In gcualaidh⁷ Mogh Corb mac Cormaic,
iar bhFiachaidh⁸ ba flaith re fóir⁹
fir a fuinidh¹⁰ robdar formuid¹¹
re Mogh Corb mac Cormaic cóir.

Isé an Mogh Corb so ro thoibhigh¹² cáin do chlannaibh Chathaoir¹³ Mhóir. Is chuige tángadar dá bhráthair a mháthar, .i. Araid¹⁴ agus Osna¹⁵, dá mhac Ríogh Lochlann arna n-ionnarba d' Iarrus Iarnnmhór,¹⁶ do rígh Lochlann, go dtángadar tré thrénshochroidhe báidhe agus cairdesa¹⁷ go mac a sethar.

Do-chuaidh, umorro, foirenn trí chéd long leó go Lochlonnaibh. Gonadh annsin tug Mogh Corb cath uathmhar¹⁸ aidhbhéil ainiamhartha¹⁹ isin gcaladhphort gciumhaisréidh dia dtorchair Iarrus Iarnnmhór,²⁰ rí Lochlann, agus a cheithre mic agus [a] ocht mbráithreacha²¹ ann, agus forgla ríogh agus rófhlaith ngaile agus ngaisge²² Lochlannach, agus trí mhíle fear maraon friú. Ro²³ fhágaibh dhá bhráthair a mháthar i ríge Lochlann;²³ agus ní innisid seanchaidhe, agus ní áirmhid ughdair i

¹ fá mac H Ga.   ² Modha Q N; Modh E.   ³ ar lár H Ga.

⁴ iar Fiachra H Ga.

⁵ C. naomhtha Q; amhuil adeir C. mac C. H Ga.

⁶ ar lár H Ga.   ⁷ -laigh E; agcualaidh N; Accualagh H Ga.

⁸ is F.N, iar bhFiachra H Ga.   ⁹ le saor Q; saor N.

¹⁰ fir acfuin N.   ¹¹ -mad N Q.

¹² ró togbaigh E Q; thoigbaidh N; ro ghabh H Ga.

¹³ do shliocht C.   ¹⁴ Airid E.   ¹⁵ Osnadh N.

¹⁶ do Iarrus iaranmhóir E; Iaróis iarm-mhór N; ionn mhór Q;
ar lár H Ga.

¹⁷ tré thrombháidhe cairdeasa H Ga.

¹⁸ ar lár H Ga.

¹⁹ ainíardha E.

²⁰ dar torchradh Iarmhór H Ga.

²¹ a slagh b. H Ga.

²² ngaisgedhach E.

²³ ar lár H Ga.

leabhraibh²⁴ go ndeachas²⁵ a hÉirinn riamh taoiseach²⁶ ba cródha ná an Mogh Corb sin ná toisg ba curata²⁷ agus ba mó miadh agus maise iná an siobhal sin, .i. cath fraochda²⁸ fearamhail²⁹ feidhmláidir do thabhairt do rígh³⁰ Lochlann ar urlár a thíre féin; agus forbhais³¹ fortamhail do dhéanamh ar lár críche³² Lochlann idir an gcineadh is gairge³³ agus is³⁴ beódha, agus do b'fherr goil agus gaisgedh, isin domhan; agus dá rígh d'ordughadh uirre; agus teacht slán go maiseach soimhenmnach³⁵ somhaoinech don chur³⁶ sin.

Ba³⁷ maith, dano,³⁸ ríge agus flaitheas an fhir sin. Ba suairc sēaghuin sochumainn³⁷ fria bantracht agus bandála, agus re haos gacha dána archeana, ba hangbhaidh adhgharbh³⁹ re heascairdibh, agus ba sona saidhbhir síodhamhail⁴⁰ a ríge agus a fhlaithes. Gonadh aire sin do chan an file .i. Aodh Albanach⁴¹ na roinnsi:

Ríoghdha atá an Mhumha ingach⁴² modh
go sonas go sobharthan,⁴³
gona grádha⁴⁴ gona goil
go saidhbhir go síodhamhail.⁴⁵

Gona flaithibh for gach leath,⁴⁶
gona heineach ollbhlaidheach,^{46a}
nís tig pudhair⁴⁷ tar a bord⁴⁸
ag a héinrígh ag Mogh Chorb.

²⁴ ní innisid ughdair agus ní aithrisid seanchaidhe H Ga.

²⁵ ndeachaidh H Ga.

²⁶ toisg badh cródha ná badh curranta ⁊ badh mó miadh, etc., H Ga.

²⁷ Corb sí[n] agus badh curata E; agus turas ba c. N; Corb sin i onnus gur do sin do chan gach draoi laoithe ar mheid a ghaisge, ⁊ cath do thabhairt, etc., Q.

²⁸ fraochda E.

²⁹ fíorchalma do th. H Ga.

³⁰ air airdrígh E N.

³¹ forbais H; forbhaois Ga; forbaisi E; forbuisi N.

³² thíre H Ga. ³³ gaisgeamhla H. ³⁴ badh H. ³⁵ ar lár H Ga.

³⁶ ar lár H; turas Ga. ³⁷⁻³⁷ ar lár H. ³⁸ chena N; umorro Ga.

³⁹ badh hargabháil garg H Ga.

⁴⁰ síodamhail H Ga.

⁴¹ ad-bhert an f. an rann so .i. A. A. N; do chan A. A. an rann so H Ga.

⁴² isgach E.

⁴³ -thain MSS

⁴⁴ grod grádhach H Ga.

⁴⁵ síodamhail H. ⁴⁶ leith E.

^{46a}, -bhlaidhach E.

⁴⁷ pudhair N H Ga; pudair E; púdar Q.

⁴⁸ a bh. E.

Mogh Corb ua Eoghain mhóir mhais
mo-chean⁴⁹ miadh a mhuinnterdhais⁵⁰
gin^{50a} bhes i bhflaithius an flaithe⁵¹
biaidh an Mhumha⁵² go mórmhaith.

Nís lámhaidh⁵³ Ulaidh adtuaidh
náid⁵⁴ Connachta a Cruachain⁵⁵ chruaidh
Laighin gin go dtaod⁵⁶ dá thigh
tig a gcáin⁵⁷ go rígh Chaisil.

Énduine⁵⁸ sin⁵⁹ is fearr clú
idir Ghall[a] is Gaoidhealu⁶⁰
im engnamh ghríobhdha⁶¹ 'sim ghart
im shaoire 'sim shaorchlannacht.⁶²

Im bronnadh airgid is óir
im fheabhus cumtha is comhóil
im ghairge mar nach dál⁶³ damh
im ágh⁶⁴ im airde im engnamh.

Inamhuil Eoghain Taídhligh⁶⁵
aga mbídís deaghaoidhidh
is tria n-a eineach gan fheall
ro-shiacht ardfhlaithes Éireann.

Fir Éireann uile uile
idir thráigh agus tuile
fri ré trí mblíadhan, buan blaidh,⁶⁶
ro-biatta⁶⁷ isna fídhfeacaibh.⁶⁸

⁴⁹ -chenn E.   ⁵⁰ -rais E; -thais H Ga; méad a mhaithais N.
^{50a} ? géin.

⁵¹ gin beis an fhlatius Q; bheis N; bhias H Ga; fhlaith N Ga.

⁵² amúmho E.   ⁵³ lámhaidh H N.   ⁵⁴ innáid N.   ⁵⁵ acc. H Ga.

⁵⁶ gin ga ttí Q; ttas da t. N; dtaodh dá t. E; dá ttig H Ga.

⁵⁷ a c. E; an ch. Q N.   ⁵⁸ le nduinne H Ga.   ⁵⁹ ar lár E.

⁶⁰ idir ghaodhal is ghall aghe Q; idir gaoidheal is ghalla an ghé N.

⁶¹ -tha H Ga; griobh Q.

⁶² im shaoirse clannacht, i m shaoirse sum shaoire cl. Ga.

⁶³ dall Q; dual H.

⁶⁴ óige H Ga.

⁶⁵ -lioch E; nuamhail Q; samhail H Ga.

⁶⁶ bladh E N Ga; breath Q; trí bliaghna buanbladh H.

⁶⁷ ró biathá E Q; bhíadh N; bhiaithigh H Ga.

⁶⁸ fídhfeachaibh E; fídhfeadhchaibh H Ga.

Do radsad⁶⁹ rātha gan oil
fir Éireann re láimh Eoghain
gomadh ua⁷⁰ don chéillidh chas
do bhiadh⁷¹ forra i n-uireachas.

[E 30] Iarmhua⁷² an fhir sin, rádh nach borb,
mac mic Oiliolla Mogh Corb,
tug a eineach as gach alt
tug a rath,⁷³ tug a ríoghdhacht. R.

Is lasin⁷⁴ Mogh Corb sin ad-torchair⁷⁵ Cairbre
Lifeachair mac Cormaic i gcath Muighe Tlachtgha,⁷⁶
amhail is-beart an file :

Ag triall ríge⁷⁷ muimhneach mas
ba⁷⁸ foitréan⁷⁹ a fhlaithemhnas⁸⁰
la Mogh Corb mac Cais chreachaigh⁸¹
do-cher Cairbre Lifeachair.

Bhaoí, iomorro,⁸² eineach agus tiodhlaice⁸³ a athar
féin isin bhfer sin. Bhaoi,⁸⁴ dano,⁸⁵ gaisgeadh agus
allmhardhacht agus engnamh Lochlonnach ann ; agus
ad-bheraid⁸⁶ na seanchaidhe⁸⁷ gurab é engnamh na
Lochlonnach sin⁸⁸ do mhair riamh iarsin ag síol an
Mhogha Corb⁸⁹ sin, agus go mairidh bheós⁹⁰ ag a shíol
.i. ag Dáil⁹¹ gCais.

Is don Mhogh Chorb sin roba mac in fear cródha
curata⁹² confadhach .i. **Fer Corb**, caithmhíle⁹³ ro ghabh
flaithe Leithe⁹⁴ Mogha tar éis Mogha Corb.⁹⁵ Agus isé

⁶⁹ rádhsad E ; radsiad Q ; -said H.

⁷⁰ gan niaidh ua Ga ; go mbiaidh ua H ; go mádh na E.

⁷¹ bhiaidh Ga. ⁷² Iar mbuadh H Ga.

⁷³ a ráth E ; a reath Q ; a raith H Ga ; ráith N.

⁷⁴ leis an Ga H N. ⁷⁵ attorchair N ; do torchradh H Ga.

⁷⁶ tslachtgha E N ; tslachta H Ga. ⁷⁷ rígh H Ga ; ríogh N.

⁷⁸ ar lár Ga ; budh N. ⁷⁹ foithréan Ga. ⁸⁰ a bhf. N.

⁸¹ cloithigh Ga ; cluithice H. ⁸² ar lár H Ga.

⁸³ tiodhlaichiodh⁸³E ; -ceadha N. ⁸⁴ do bhí N ; do ba Q.

⁸⁵ ar lár H Ga ; cédhna Q. ⁸⁶ aderid Q ; abairid H Ga.

⁸⁷ seanchaidh E. ⁸⁸ sion E.

⁸⁹ Modhchorb E N ; Mhoghchoirb H Ga *passim*.

⁹⁰ mairionn fós H Ga ; na béasadh Q.

⁹¹ dall Q ; an ndáil H Ga. ⁹² curanta H Ga. ⁹³ an c. H Ga.

⁹⁴ leatha E N.

⁹⁵ Modh chorb E N ; Modha Chuirb Q ; Moghchuirb H Ga.

ro shraoin⁹⁶ catha⁹⁷ Cera agus Cruachna agus Corainn⁹⁸ for Connachtaibh; agus isé tug cath Tlachtgha⁹⁹ agus Taillten do¹⁰⁰ thuathaibh Teamhrach dá^{100a} dtorchair Tinne mac Triuin mic Muireadhaigh Muichnidh.¹⁰¹ Isé tug mórán d'iorghalaibh oile ag cosnamh a fhorba agus a athardha agus a shaordhachta agus a chineóil for cóigeadhchaibh¹⁰² Éireann. Ní thug an Fear Corb sin aon chath do Laighneachaibh, óir do riaruighsead¹⁰³ chena¹⁰⁴ é.

Isé an Fear Corb sin cédrí do shíol Eoghain ro chumhdaighesdar¹⁰⁵ córachas breithemhnais ar dtúis do thuathaibh Olnéagmhacht¹⁰⁶ imm an dtír idtáid Dáil gCais indiu. Ba hé so a dhlighedh san ann :¹⁰⁷ Dia rabhadar¹⁰⁸ clanna Deaghaidh ag²⁰⁹ innilliughadh¹¹⁰ a gcríche agus a bhforba agus a bhferainn claochlaighsed¹¹¹ altroma etorra agus Connachta ;¹¹² agus ba¹¹³ hiad so na haltroma tugadh¹¹⁴ adtuaidh ó Mheidhbh: Cet mac Oiliolla, agus Fionnabhar,¹¹⁵ inghean Oiliolla agus Medhbha,¹¹⁶ Cian¹¹⁷ agus Corc Ruadh,¹¹⁸ dá mhac Fherghusa¹¹⁹ mic Róigh; agus ba hiad so¹²⁰ na haltroma rugtha²²¹ bathuaidh: Gáine mac Deaghaidh agus Corán¹²² inghen Chomáin mic Deaghaidh, agus Géis Chneisgheal inghen Chongainchnis¹²³ mic Deaghaidh. Gonadh ar an gcomhaltrannas sin tugadar¹²⁴ an tír for a¹²⁵ rabhadar seantuatha bhFer¹²⁶ mBolg roimhe sin do chlannaibh Deaghaidh leis an altromadh sin .i. ó Áth¹²⁷ na Bóroimhe go Léim in Chon,¹²⁸ agus ó Fhídh Chéidinís¹²⁹ agus ó Eiscir¹³⁰ Riada go Luimneach. Agus táinig anbhfainne

⁹⁶ shrian H Ga; cuir Q. ⁹⁷ cath H Q Ga.
⁹⁸ agus creach Ch. E N; cath Ch. Ga.
⁹⁹ tslachtgha E N; tlachtna Q; tslachta H Ga.
¹⁰⁰ for th. H Ga. ^{100a} dár t. H Ga.
¹⁰¹ Muichnidh Ga
¹⁰² chóigedh aigh E; -dhaibh N H Ga. ¹⁰³ riaradar H Ga
¹⁰⁴ ceadna E; ar lár H Ga. ¹⁰⁵ do chumhduicc H Ga.
¹⁰⁶ oileagmhacht H Ga; oilneagmhacht Ga; oilneaganacht Q.
oilneaginecht E; oilnéigneacht N.
¹⁰⁷ fá he so an dlíge H Ga; seo a dlhatha sin ann Q.
¹⁰⁸ draoi ro bha ag H; draoi ro bhadar ag Ga.
¹⁰⁹ deghaidh claochlaighsin ag, E N Q. ¹¹⁰ imiolaibh Q.
¹¹¹ claochlaid H Ga. ¹¹² -taibh H Ga. ¹¹³ fa H Ga.
¹¹⁴ tugsad H Ga. ¹¹⁵ Fionnabair E; Fionnarr H Ga.
¹¹⁶ Meidhbha ('a' anuas ae 'e') E; Méidhbhe H Ga.
¹¹⁷ Ciar E. ¹¹⁸ Corcaruadh Q. ¹¹⁹ -ghuis E. ¹²⁰ fa hiad na H Ga.
¹²¹ rugsad H Ga. ¹²² Corann E; Corrán H Ga. ¹²³ ar lár H Ga.
¹²⁴ tugach H Ga. ¹²⁵ forsa H Ga. ¹²⁶ mfer E. ¹²⁷ Áthaidh E.
¹²⁸ L. Con N; na Con H Ga Q.
¹²⁹ Fhíod cheadmis E; Fíodhbaidh céadinis N; ceadinnis Q.
¹³⁰ Easgar H.
céidinnis H Ga.

do chlannaibh Deaghaidh,¹³¹ agus ro léigsíod Connachta do-ridhise¹³² forsan bhfearann. Ó'd-chualaidh Fear Corb sin, ro chuindigh¹³³ cert breithemhnais forra¹³⁴ um an bhfearann sin, agus ó nach fuair sin ro thaibhigh¹³⁵ an tír uile for Connachtaibh, amhail adeir an file san laoidhsi : [E 31]

Ranna forsa mbádar¹³⁶ Fir Bholg¹³⁷
ro gaoth¹³⁸ Oilill¹³⁹ gérbh anord¹⁴⁰
ar Dheaghadh, dearg ar¹⁴¹ reanna,¹⁴²
ro alt Cet mac Oilealla.

Ó Fhiodh¹⁴³ Cédinis¹⁴⁴ ro snas¹⁴⁵
gusan Luimnech lethanghlas
fuair Deaghadh, fa ríoghdha an roinn,
Fir Bholg agus a bhferainn.

Do ráidh¹⁴⁶ Fear Corb go gcruth¹⁴⁷ nglan
tír¹⁴⁸ tugadh forsan altrom
nach léigfedh¹⁴⁹ ní ba shia amuigh
óir is dó ro-ba dúthaigh.

Fear Corb ro chuir uí¹⁵⁰ Chuinn de
re bliadhain lán gin¹⁵¹ laige
theas agus tuaidh, thiar is toir
gin go¹⁵² bhfuair rodus-fásaigh.¹⁵³

Maicne Fir Chor¹⁵⁴ clanna Chais
i n-iath¹⁵⁵ Luimnigh¹⁵⁶ lethanghlais
airecht¹⁵⁷ gríobhdha nach ganna¹⁵⁸
robsad ríoghdha roranna.¹⁵⁹ r. a. n.

¹³¹ Deághdha H Ga.

¹³² dá ríge H Ga.

¹³³ chuidig H Ga ; ró cindigh E ; cinneadh N. ¹³⁴ foradh H Ga.

¹³⁵ taidhbhghidh E, thábhídh N ; thádhbhig H Ga.

¹³⁶ bhádar H Ga. ¹³⁷ bholga Q. ¹³⁸ ró ghaoith N. ¹³⁹ -eall MSS.

¹⁴⁰ géar banórd H Ga. ¹⁴¹ dheargthar E N. ¹⁴² ranna MSS.

¹⁴³ ó áth fíodh MSS. ¹⁴⁴ cédmís E ; ceana innis H Ga.

¹⁴⁵ shnas H Ga ; go snas Q. ¹⁴⁶ rádhuiq H Ga.

¹⁴⁷ nguth H. ¹⁴⁸ in t. E ; an t. N H Ga Q. ¹⁴⁹ -fuigh E.

¹⁵⁰ úa ch. E N ; ua cc. H ; ua c. Ga. ¹⁵¹ ge N Q ; lan gan H Ga.

¹⁵² ginn do H Ga. ¹⁵³ faisice H Ga. ¹⁵⁴ Móghchuirb H.

¹⁵⁵ ó iath N Q ; a iath H Ga. ¹⁵⁶ -neach E. ¹⁵⁷ aireachad H Ga.

¹⁵⁸ ganda H Ga. ¹⁵⁹ -randa H E Ga.

Ba¹⁶⁰ hé in Fear Corb sin duine ro ba mó eineach agus engnamh ro bhaói d'fheraibh Éirionn¹⁶¹ rena linn, agus¹⁶² ba hé laoch robudh¹⁶³ ferr comairce agus córachas isin domhan agus¹⁶⁴ robudh ríoghdha méinn agus laghadh¹⁶⁵ agus tiodhlaiceadh[a],¹⁶⁶ agus ná tard tuarasdal ná ba tréda¹⁶⁷ do neach riamh, .i. gan ór gan airged agus¹⁶⁸ gan édach. Agus isé nár chaith biadha¹⁶⁹ riamh gan céd duine ina fhochair in uair¹⁷⁰ is lugha do bhíodh¹⁷¹ aige. Agus níor lamhadh¹⁷² doirseóirecht ar bhiadh ná ar lionn riamh aige; oir adeiredh fá comhdhúthchus¹⁷³ dona daoinibh in biadh agus in lionn idir mhaith agus tsaith.¹⁷⁴ Agus fá hardfhlaith Éireann an fear sin, agus fá ceann sochair Gaoidheal é; agus is de is-bert an file:¹⁷⁵

Flaith Fer¹⁷⁶ Corb . comhlainn céd
 olc ní dá ord¹⁷⁷ . tar a dhéad.

Diuchraidh¹⁷⁸ dias¹⁷⁹ . dia bhlaidh¹⁸⁰ fhrais
 triochoa¹⁸¹ giall . Gailliān¹⁸² lais.

Gailliān¹⁸³ giall . gairidh¹⁸⁴ géig
 neach tar roinn¹⁸⁵ . ní ros-léig.

Leth ria tuinn¹⁸⁶ . tír ó gCuinn¹⁸⁷
 becht gan buing . echt gan¹⁸⁸ uill

Uilibh¹⁸⁹ sealbh . don tír thuaidh
 ro-nasc¹⁹⁰ Medhbh . re¹⁹¹ cecht cruaidh

¹⁶⁰ Roba H G; do bé N.

¹⁶¹ ro bhí a néirinn H Ga.

¹⁶² linn dfearaibh eirinn, agus E.

¹⁶³ badh H Ga.

¹⁶⁴ é, agus H Ga; agus ishé ro budh E.

¹⁶⁵ lagh E; láigh N (=logh).

¹⁶⁶ tádhlaidhe H Ga.

¹⁶⁷ badh tr. H; badh tréadtha Ga; na traoidha Q; na treidha do N.

¹⁶⁸ ar lár E N.

¹⁶⁹ bia H.

¹⁷⁰ gan céd in uair E N

¹⁷¹ badh lugha bhiadh Ga.

¹⁷² leomhadh H

¹⁷³ adearthar gur ch. H (gur c.) Ga.

¹⁷⁴ daoinibh sin iomad féile H; uile short maith agus sath Q.

¹⁷⁵ file so sfos E Q; file an rann so N; is ris adeir an rann as pshaltuir Chaisil H Ga.

¹⁷⁶ for E N.

¹⁷⁷ ? (*ní tard*).

¹⁷⁸ dhiucrath Q.

¹⁷⁹ diais N.

¹⁸⁰ díobhladh fris Q; diablaidh H Ga; -bhladh N; dí abhladh E.

¹⁸¹ tocha H Ga.

¹⁸² Gailion E; -lionn N; Gaillian H Ga.

¹⁸³ Gailenn E; -leim N; -lemh Q; Gaileoin gaill H Ga.

¹⁸⁴ rógairidh E; -id N.

¹⁸⁵ tar a roinn MSS.

¹⁸⁶ léith ría tuinn E N; leath le tír Q; leathrian tuind H Ga.

¹⁸⁷ thír ó thuinn E N; tuind o tuind Q; thír Ga.

¹⁸⁸ ga E; eásga N; ar lár Q.

¹⁸⁹ uillimh N; uilibh H Ga.

¹⁹⁰ ró naisc MSS.

¹⁹¹ fa Q.

Cosnaidh ¹⁹² [fear]	.	Fear Corb cain
dáigh do dhligh	.	báidh go mblaidh
Báidh go mbloidh	.	ro thriall teann
cura ¹⁹³ a chlann	.	Mumha ¹⁹⁴ mheann. ¹⁹⁵
Fear Corb cóir ¹⁹⁶	.	clothaibh láidh ¹⁹⁷
tricha ^{197a} mac	.	do chloinn chaímh. ¹⁹⁸
Caomh an chlann	.	clann fir chain ¹⁹⁹
caímhe ²⁰⁰ féin	.	saoire sair.
Ro-siacht ²⁰¹ cáin ²⁰²	.	críoch gach ²⁰³ [fh]uind ²⁰⁴
eadar áin	.	tráigh ós tuinn.
Tug céd ráith ²⁰⁵	.	ag Ráith Mhóir
tug céd bó	.	fá dhó dhóibh. ¹⁰⁶
Dia do laoch	.	ris nach lámh ²⁰⁷
nach buan buan ²⁰⁸	.	truagh a than. ²⁰⁹
D'aithle an fhir	.	uathadh ²¹⁰ maith
a toigh thoich ²¹²	.	foil ²¹² an flaith. ²¹³

F.l.a.i.th.

Ba mac, umorro, don Fher Chorb sin, ro chosnaimh²¹⁴ ríge nÉireann as²¹⁵ gach aird²¹⁶ .i. **Aonghus** tailc tírech²¹⁷ trénchosgarach. Ro toichleasdar²¹⁸ agus ro treagh[d]asdar²¹⁹ tíre ile iongantacha²²⁰ iarthair Eórpa

¹⁹² cosnaig H Ga.¹⁹³ churra Q; cruagh H Ga. ¹⁹⁴ a múmhain H Ga; muimh^{nigh} N.¹⁹⁵ menn MSS. ¹⁹⁶ cair E N Q; car Ga; ar lár H.¹⁹⁷ laig N; laid Ga; laidh H; ar lár Q. ^{197a} tríochad H¹⁹⁸ chain H Ga; caim E; cháim N.¹⁹⁹ chaím E; chaím N; fear caoimh ferchorb H; *fer* caím Q.²⁰⁰ Caíme E. ²⁰¹ shiacht MSS (thiacht Q). ²⁰² caim E N.²⁰³ ó gach MSS. ²⁰⁴ und Q.²⁰⁵ dáimh H; raith E; os céd rath Ga. ²⁰⁶ fá dhóibh E N Q.²⁰⁷ nár lámh H Ga; nach lámh N. ²⁰⁸ ar lár E N Q.²⁰⁹ a tain E N; ataim Q; atáim H Ga. ²¹⁰ an *fer* uatha Q.²¹¹ a tóigh toichin E; a tóigh toich N; ataith tochin Ga; attaití do chuaigh H.²¹² fóil H Ga. ²¹³ an fh. N. ²¹⁴ -*naidh* E N. ²¹⁵ is N²¹⁶ árd H Ga. ²¹⁷ tírigh N; tíorach H Ga.²¹⁸ toicl. E; thiocleas^t H Ga.²¹⁹ tréaghas^t E N; threag^t H Ga; trea=astar Q.²²⁰ -tach E.

ó²²¹ roinn iartharaigh dheisgiortaigh²²² Easbáine ioldathaighe²²³ go roinn iartharach tuaisgertach Lochlann leithne²²⁴ lánfhuaire. Gonadh [E 32] aire sin ro lean an fortórmach anma an fer sin²²⁵ .i. Aonghus Tíreach. Is leis do marbhadh Fiachaidh Fidhgheinte,²²⁶ mac Dáire Cearba i gcath Cliodhna, iar dtíchtain dó a hEsbáin,²²⁷ ag cosnamh ríge Mumhan amhail is-beart an file :²²⁸

Cosnamh Fidhgheinte²²⁹ go mbloidh
re hAonghus imun²³⁰ Mhumhain.
rug bág²³¹ a iodhna go beacht
i dtrágh²³² Cliodhna atá a thighleacht.²³³

Isé an tAonghus Tíreach sin ro ghabh flaitheas agus follamhnas²³⁴ Mumhan tar éis Oiliolla Floinn Bhig, mic Fiachaidh²³⁵ Muillethain,²³⁶ mic Eoghain mhóir,²³⁷ amhail is-bert an file ;²³⁸

Iarsin²³⁹ ro ghabh Aonghus Tíreach²⁴⁰
gialla gach tíre go tuinn ;²⁴¹
ro líonadh Mumha dia mhaitheas²⁴²
iar bhflaitheas Oiliolla²⁴³ uill.

Isé an tAonghus sin cóigedhach²⁴⁴ ba hamhra²⁴⁵ flaitheas agus ríge ro bhí ré²⁴⁶ greideamh, agus isé nach béaradh góibhreith²⁴⁷ idir²⁴⁸ a mhac agus a dhearg-námha ;²⁴⁸ agus isé²⁴⁹ nach rug [gói]bhreith riamh agus nár ag[h]ain an fhírinne,²⁴⁹ agus nár fhorghaill gó.²⁵⁰ Isé

²²¹ an E ; Eoiruipe an N ; ón H Ga.

²²² iartharthicc deisgirt H ; tuaisgertaigh E N.

²²³ ioldathaigh N ; iollathaighe E ; iollairthighe H Ga.

²²⁴ lochlainne linne H Ga ; *ar lár* Q. ²²⁵ lean an fhorainm de Q.

²²⁶ Finghinnti E ; figheinte H Ga ; finta Q.

²²⁷ tiachtain dó ón E. H Ga.

²²⁸ adeir Cormac mac cuillionáin H Ga.

²²⁹ Fighinti E ; fídhnti N ; finte Q.

²³⁰ imuin H Ga.

²³¹ báidh MSS.

²³² attráig H Ga ; a tráigh E.

²³³ thuileacht, H Ga ; tiu leacht E N Q. ²³⁴ forlámhnas H.

²³⁵ fiachraídh Ga.

²³⁶ maolleithin N ; muillithinn H Ga.

²³⁷ mic E. Mh. *ar lár* H Ga.

²³⁸ is beart psaltair Chaisil H Ga.

²³⁹ Air sin H Ga.

²⁴⁰ tiorach, H Ga.

²⁴¹ gacha tíre go tuiridh H Ga.

²⁴² dá mhathas : flathas H Ga.

²⁴³ oillioll H. ²⁴⁴ so an c. N. ²⁴⁵ *budh* amhra E. ²⁴⁶ ria N.

²⁴⁷ ro bhreag an bhreath N ; do bfeara dáigibh Q ; nach béaradh beart H Ga.

²⁴⁸⁻²⁴⁸ *ar lár* Q ; -mhaid H Ga.

²⁴⁹⁻²⁴⁹ nach rug breith acht san bhfírinne H Ga ; againn E ; againne N ; again Q. ²⁵⁰ óirghiall dó N ; fhorghaill H Ga.

nachar²⁵¹ chaith nech riamh go mbeith²⁵² a thuarasdal aige. Isé thug a bhréithir nach [fh]eidir²⁵³ riamh créd é fuacht ná ocras ná uamhan ná éad. Triocha bliadhán²⁵⁴ dó i ríghé²⁵⁵ Mumhan, agus ní raibhe bliadhain díobh gan mheas gan mhóorthoradh ;²⁵⁶ gonadh aire sin ro ráidh²⁵⁷ Oilill Fannchosach²⁵⁸ .i. ollamh Laighean²⁵⁹ na¹⁶⁰ briathra so ag adhmoladh Aonghusa :²⁶⁰

Aonghus amhra an rí
calma ní²⁶¹ ro chlaoi
ó tugadh²⁶² i gclí
ní ro chumhdaigh gaoi.

Do ghabhadh le truagh
ní ghabhadh le tréan
dobudh túsge²⁶³ a éag
'ná brég tar a bhéul.

Níorbha²⁶⁴ bréagach buair²⁶⁵
fa céadach ad-chídh
ro-budh túisci a riar
'nás²⁶⁶ a dtrial i dtír.²⁶⁷

Nocha torchradh²⁶⁸ thall
níorbha²⁶⁹ cam a chorp
nocha mbíodh 'na dháil²⁷⁰
neach dá madh áil olc.

Ua Moghadh²⁷¹ fá hóg
gan omhan²⁷² gan éad
ō ghein mhic Fir Chorb²⁷³
níorbha dá ord bréag.²⁷⁴

²⁵¹ nár H Ga.   ²⁵² mbeart H Ga, (aige *ar lár*).   ²⁵³ feidir H Ga.
²⁵⁴ -dhain EN ; deich mbl. fichid H Ga.   ²⁵⁵ bflathas H Ga.
²⁵⁶ lán toradh H Ga.   ²⁵⁷ adubhairt an file an rann Q.
²⁵⁸ Oiloill flannchosach E N.
²⁵⁹ Laghan N ; draoi laíghneach H Ga.   ²⁶⁰⁻²⁶⁰ *ar lár* H Ga.
²⁶¹ an nídh H ; anní Ga.   ²⁶² tugach H.   ²⁶³ túsge H Ga.
²⁶⁴ níor bho E ; níor badh H Ga.   ²⁶⁵ buar E N.   ²⁶⁶ ná H Ga.
²⁶⁷ na triall as tír Q.   ²⁶⁸ -craidh Q.   ²⁶⁹ níor ba caim Q ; cáim N.
²⁷⁰ dhaill E.   ²⁷¹ Mumha MSS.   ²⁷² uamhan MSS.
²⁷³ mac Fíorchuirb H Ga ; ō ghein Fírchoirb meic Q.
²⁷⁴ éad E Ga ; éd N.

In flaitheimhdha²⁷⁵ fial
fa caitheargna²⁷⁶ ad-chíodh,²⁷⁷
nocha gcanadh²⁷⁸ claon,
do²⁷⁹ anadh 'gun²⁸⁰ fhíor

Aonghus Tíreach taoi,
a ríbhreath²⁸¹ gan ghaoi,
nocha gcaitheadh²⁸² neach
go mbíodh a each faoi.

Níor airg biatach borb
níorbha lonn a bhreath²⁸³
ní thard coindemh²⁸⁴ riamh
tar triar²⁸⁵ isin dteach.

Deich mbliadhna fa thrí
a ríge ós gach raon ;
bliadhain díobh gan mheas²⁸⁶
ní feas acht a haon.

Mo chuaird²⁸⁷ d'fhailghibh²⁸⁸ óir
ón fhíor shaidhbhir shaor²⁸⁹
mo chúis[se] ní bréag
fa chéad is ní haon.

A.o.n.g.h.u.s.

Ba mac d'Aonghus Tíreach²⁹⁰ sin **Lughaidh Láimh-
dhearg**. Isé ro bhris secht gcatha [E 33] cródha commóra²⁹¹
coimhnertmhara for cóigeadh caomhálúinn²⁹² Chonnacht,
agus ro marbhadh²⁹³ secht ríogha ann ; agus ní raibhe
da shochraid²⁹⁴ 'na fharradh²⁹⁵ ann acht amhsa agus

²⁷⁵ flaithniamdha H Ga.²⁷⁶ chath eargna H Ga.²⁷⁷ -chíd N.²⁷⁸ nochadh canadh E N.²⁷⁹ dá E.²⁸⁰ gan fhíor Q ; claon dó Ga : anadh go fíor H Ga ; gon fir N.²⁸¹ an rígh breágh H Ga.²⁸² noch a gcaithiodh E ; -thid Ga.²⁸³ bhreith H Ga.²⁸⁴ ní hard comamh riabh Q ; comomh N ; ní thard tar cuingmhídh

H ; -mhig Ga.

²⁸⁵ tar th. N.²⁸⁶ gan m. H Ga.²⁸⁷ chuairt E.²⁸⁸ dailghibh E Q ; dáil. N ; dfáilge H Ga.²⁸⁹ ón bhfíor s. s. H Ga.²⁹⁰ ar lár H Ga.²⁹¹ comhóra H ; comóra Ga ; ar lár N E Q.²⁹² for ch. ch. E N²⁹³ ró mhairbh E N.²⁹⁴ raibhe sochruid E N.²⁹⁵ aige an fharadh H Ga ; an fharra N ; an fhairuid Q.

giollanradh,²⁹⁶ go ndearna²⁹⁷ feronn cloidhimh agus forgabhála don fhearann sin, .i. ó Bheirn trí²⁹⁸ gCarbad ag Carn²⁹⁹ Fearadhaigh go Luchad³⁰⁰ agus ó Áth na Bóroimhe go Léim in Chon.³⁰¹ Gonadh de sin adubhairt Cormac³⁰¹ mac Cuileannáin :

Isé sin an Lughaidh Láimhdhearg
thall ar chóigeadh Chonnacht cain³⁰³
ó Charn Fhearadhaigh fa ucht[aibh]
go hÁth Luchaid³⁰⁴ lán do ghoil.

Garbhchúigeadh Eochaidh mic Luchta³⁰⁵
ó Árainn go Bladhma mbuirr
gabhais Lughaidh Láimhdhearg³⁰⁶ laimhtheach
archú³⁰⁷ ailleach ordhruc³⁰⁸ uill.

Isé³⁰⁹ an Lughaidh sin ro ghabh airdríge Éireann le neart a láimhe féin. Dóigh³¹⁰ ní innisid seanchadha³¹¹ do bheith i gcoimhré³¹² iná i gcomhairsir fris aon laoch badh ionchomhlainn³¹³ fris³¹⁴ ar mhéid a nirt, agus ar fheabhus a láimhe, agus re róchalmacht a aigne, agus re méd³¹⁵ a ghoile agus a ghaisgidh agus a engnamha. Agus isé³¹⁶ an Lughaidh sin ro ionnarb³¹⁷ goill a hÉirinn ; agus iar n-a n-ionnarba a hÉirinn ros-lean go roich³¹⁸ i Saxaibh ;³¹⁹ agus ro ghabh gialla Alban agus Breatan agus tSaxan.³²⁰ Dóigh amhaigh,³²¹ innisid seanchadha³²² gurbha leathan a lánghabháltais³²³ is³²⁴ na hiltíribh ciana coimhtheacha³²⁵ sin nó go bhfuair bás. Agus fá gníomh

²⁹⁶ acht amhusais .i. amhsaidh 7 giollarann Q ; amhsaidh, giollanraidh E ; amhsadh N ; acht amháin giollanruidhe H Ga.

²⁹⁷ -nadh H Ga ; -nuigh E ; -naidh N Q.

²⁹⁸ bheárnain na trí H Ga. ²⁹⁹ accarn Í. H Ga. ³⁰⁰ luachadh Q. N.

³⁰¹ na con H Ga.

³⁰² an naomhfhile Cor. N ; Cor. naomhtha an rann so síos Q ; amhuil adeir C. mac C., H Ga.

³⁰³ cáin MSS. ³⁰⁴ luchad E N ; lucháid Q ; lucadh Ga ; lucad H.

³⁰⁵ Lachta E ; laichte N.

³⁰⁶ ar lár H Ga. ³⁰⁷ airchú Ga ; an chú H ; air aillech N. ³⁰⁸ oirdhearc H Ga.

³⁰⁹ Agas asé E N. ³¹⁰ dó N ; do Q ; dóith H Ga.

³¹¹ chaidh E ; -chaidhe H Ga. ³¹² ionna ch. H.

³¹³ laoch an chomhlainn H. ³¹⁴ lais N H ; ris Ga. ³¹⁵ méid H.

³¹⁶ fa hé H Ga. ³¹⁷ -baidh H.

³¹⁸ rós léin 7 ró soic N ; rós leán 7 rós Soic E ; 7 ros Suic Q ; ró lean iad go roic H ; go ro roic Ga.

³¹⁹ Saxanaibh E N. ³²⁰ Sagsan N Ga ; Sagsan amhuil innisid Q.

³²¹ Dóith dhom H Ga ; dóigh imhliadh N ; amhaidh E.

³²² -chaidhe E N H. ³²³ a gh. H Ga ; -tus E. ³²⁴ agus N.

³²⁵ cóimhthightheacha Ga ; caoimhthecha N ; coinhightheacha E.

mór d'Éirinn an scéal³²⁶ sin ; agus³²⁷ is dó sin is-bert
an seanchaidh³²⁸ agus an fiornaomh .i. Comhdhán³²⁹
mac da³³⁰ Chearda :

Feimhen³³¹ indiu gidh fásach³³²
do bhí neach diarbha násadh³³³
uime do feradh frasa
d'éis Luighdhech³³⁴ mic Aonghasa.

Cia budh dú dosamh in tír
ar aoi an ríogh sin seoch gach rígh
fá heisiomh³³⁵ an rí fá deach
i n-aghaidh³³⁶ 's i ndeaghoineach.³³⁷

Gach eineach³³⁸ mór do-righne³³⁹
amhail an rí ó thibhre³⁴⁰
do bhean³⁴¹ do ghallaibh tar muir
is do shíol Iriail Ghlúnmhair.

Ní fhuil buadh³⁴² acht buadh do-ghneth³⁴³
riasiu t[h]eim[h]edh³⁴⁴ buadh míledh,
brugh Banbha buadh do mhac ríogh
do buaireadh um an bhfiadhmhíol.³⁴⁵

In cath ag Luchad ré lá³⁴⁶
for Leath Cuinn for Connachta ;³⁴⁷
tuaiscert Mumhan, mór an roinn,³⁴⁸
fá hé deiscert³⁴⁹ a fhearoinn.

³²⁶ *av lár* H Ga.

³²⁷ mar adeir an file an rann Q ; amhuil adeir an fiornaomh Comhdhán
m. da C. an rann Ga (annsna rannaibhse) H.

³²⁸ -cha N ; -chaidhe E.

³²⁹ -dhán E.

³³⁰ fir da N.

³³¹ -mhinn H Ga.

³³² feasach E N.

³³³ neasadh N E.

³³⁴ *Lughaidh* MSS.

³³⁵ heisiomh H ; heision H Q.

³³⁶ i naghaidh E N ; inn áighin Ga ; inn áighidh H.

³³⁷ is andeagh ineách E ; -oin- N ; is inéig inneach H Ga.

³³⁸ oineach N ; inneach H Ga.

³³⁹ rine Q ; rinne H Ga.

³⁴⁰ tибhre Q ; thibre E N ; ro thiobhaire H Ga.

³⁴¹ bhain H Ga ; ga beann Q.

³⁴² buaidh E N H *passim*.

³⁴³ do ghnéith E N ; do gheith Q ; do ghnéith H.

³⁴⁴ teimedh MSS.

³⁴⁵ bhfiadhmhoil E ; (-óil) N.

³⁴⁶ re Lucad reala H Ga ; Lúchadh Q.

³⁴⁷ for leth Chonnachta fór leath chuinn E.

³⁴⁸ for a roinn E N.

³⁴⁹ fá d. H ; a d. Ga.

Carn in ríogh, a Dhé cairi³⁵⁰
darab dír a dheghaire³⁵¹
eol damh an rí darab fonn
Lughaidh láimhdhearg lebhormhong.

In carn fil i Lodain³⁵² lán³⁵³
in bhfeidir³⁵⁴ tusa a Chomhdháin³⁵⁵
cloch gach³⁵⁶ fir táinig san³⁵⁷ gcath
maraon re Lughaidh Luaighneach.³⁵⁸

Do radadh³⁵⁹ críoch³⁶⁰ fria Mumhain
gon dá athoir la Lughaidh
imraid³⁶¹ a longa for muir³⁶²
fa grafnach³⁶³ for muigh Feimhin.

Gabhsad³⁶⁴ secht rí for Mumhain
idir Oilill agus Lughaidh
toga ríogh gach rí dhíobh sin³⁶⁵
ferr linde Lughaidh Feimhin.

Fá³⁶⁶ fearr bantracht críche³⁶⁷ Fáil
Mór inghen Aodha³⁶⁸ Beannáin³⁶⁹
fearr Fínghin³⁷⁰ oldás gach fear
imráiteach³⁷¹ [é] tar Feimhen.

[E 34] Gacha lodmairne guse³⁷²
tar fiadh Banbha³⁷³ barrghlaise
ní fhuaramair³⁷⁴ magh³⁷⁵ is ferr
idir Fínghin³⁷⁶ is Feimheann.³⁷⁷

³⁵⁰ C. an rígh adhé (ade N) : cá rí dar ab dír (tír N) E N ; adhé cainidh Ga ; na rígh ní ade Q.

³⁵¹ a dheighfhearsing Ga ; dír a dhéighfhcarsing H ; ar lár E N.

³⁵² lodain E ; -dán N ; loidion H ; laidian Ga. ³⁵³ lan Q.

³⁵⁴ bhfeidir H Ga ; bhfeadair N. ³⁵⁵ -dhán E. ³⁵⁶ gacha H.

³⁵⁷ fón cc. H Ga ; san cháith E. ³⁵⁸ Láighneach H Ga.

³⁵⁹ radach H Q. ³⁶⁰ críche E. ³⁶¹ imréid E ; imreadh N.

³⁶² fá mh. H. ³⁶³ foir graibhthench Q ; grafnach E.

³⁶⁴ an rann so ar lár H Ga.

³⁶⁵ togha gach Rígh dhíobh sin gach rígh Q.

³⁶⁶ an rann so ar lár E Q. ³⁶⁷ innse N. ³⁶⁸ Aodh H N.

³⁶⁹ Buinnacán H. ³⁷⁰ fíghnín H Ga ; Fínghe N.

³⁷¹ imráitigh Ga ; imraithig H ; ima raithid N.

³⁷² go se H N. ³⁷³ fia Banba H Ga. ³⁷⁴ ní bhf. H E.

³⁷⁵ Madh E ; maigh Ga ; máigh H.

³⁷⁶ Fingen E ; Fhínighen N ; Fíghneín Ga ; Fhíghnín H.

³⁷⁷ -ean E ; -eann N ; -mínn H Ga.

Daimh³⁷⁸ dhíleann³⁷⁹ tuargaibhsead³⁸⁰ ceann
ar an muigh³⁸¹ ag Loch Sighleann
isé a n-anmonna Fé is Mean³⁸²
is [díobh] ráidhter Magh Feimhen.³⁸³ F.

Is³⁸⁴ don Lughaidh sin do rinnedar na trí mná sidhe
in fháisidine seo:³⁸⁵

A mhic Aonghusa Tírigh³⁸⁶
a churaidh³⁸⁷ a chaithmhílidh
budh slán gan ainimh gan ail
ro-sia t'ainm go Muir Romhair.³⁸⁸

A mhic Aonghusa Tírigh
a churaidh a chaithmhílidh
inní[se] uma dtá do chacht³⁸⁹
budh leat budhéin is led mhac. A.mh.i.c.

Ro ghabh, umorro,³⁹⁰ **Criomhthan Mór**,³⁹¹ mac
Fiodhaigh³⁹² ríge nÉireann agus nAlban³⁹³ iar Lughaidh.
Tug ríge Mumhan dá dhalta, .i. do **Chonall Eachluath**,³⁹⁴
mac Luighdheach³⁹⁵ Láimhdheirg. Rob olc,³⁹⁶ umorro,³⁹⁷
le cloinn Fhiachaidh Muilleithin³⁹⁸ an ní sin, agus
adubhradar gurbh olc an bhráithirse do Chonall sin do
ghlacadh, óir⁴⁰⁰ do bhí adhbhar deighríogh⁴⁰² do chloinn
Fhiachaidh⁴⁰¹ Mhuilleithin⁴⁰³ an tan sin⁴⁰⁴ .i. Corc mac
Luighdhech.⁴⁰⁵ Isé coigertas do-rönsad⁴⁰⁶ fir Mhumhan
ettorra, .i. an ríge ar dtúis do léigeán⁴⁰⁷ do Chorc mhac
Luighdheach,⁴⁰⁸ óir isé fa sine ann, agus ba ag cloinn⁴⁰⁹

³⁷⁸ Daithnidh Ga. ³⁷⁹ díleann E H. ³⁸⁰ -seach H. ³⁸¹ magh E.

³⁸² meann Q H Ga. ³⁸³ Feimean E; feimeann N Ga; féimeann H.

³⁸⁴ Agas is E N. ³⁸⁵ so E N; ar lár Q; seo mar leanas H Ga.

³⁸⁶ Aongusa tíoraigh H Ga.

³⁸⁷ churadh N Ga; churradh H; charáidh E.

³⁸⁸ ramhair N H Ga; reamhair N; rómhair E.

³⁸⁹ chas E N Q; chás Ga.

³⁹⁰ ar lár H Ga.

³⁹¹ Críomh. H; Móir E.

³⁹² fídhídh Q.

³⁹³ analban E; Alban H Ga.

³⁹⁴ -luaith E N.

³⁹⁵ lughaidh MSS. ³⁹⁶ agus ró bolc E.

³⁹⁷ ar lár H Ga.

³⁹⁸ Muilleathan E; Fiacha maoleithin N; Fiachraidh Muillithin H Ga.

³⁹⁹ bráithreachus H Ga.

⁴⁰⁰ do dhénamh agus E N Q.

⁴⁰¹ rígh E N.

⁴⁰² Fhiachraidh H Ga.

⁴⁰³ maoleithin N; ar lár H Ga.

⁴⁰⁴ ar lár H Ga.

⁴⁰⁵ Lughaidh MSS.

⁴⁰⁶ ronsad E; ronnsad N; rín siad Q; rinnsiad H Ga.

⁴⁰⁷ ar lár H Ga.

⁴⁰⁸ sic E amháin.

⁴⁰⁹ cloinnaibh E.

Cormaic Cais bhaoí in ríge fa dheóidh; agus⁴¹⁰ cuir agus eidireadha⁴¹¹ Mumhan tar ceann⁴¹² chloinne Fhiachaidh agus Chuirc⁴¹³ budhéin um ríge Mumhan do thabhairt do Chonall Eachluath tar éis Chuirc nó dá mhac 'na dhiaidh muna maireadh féin; agus⁴¹⁴ na cuir chédna etorra im gach re [sliocht] díobh do bheith for Mumhain go bráth amhail do orduigh a seanathair dóibh .i. Oilill Ólom;⁴¹⁴ dáigh⁴¹⁵ isé [do orduigh] da mhac⁴¹⁶ .i. Cormac Cas, agus [d] Fhiachaidh Mhuillethan mhac Eoghain cert comhranna⁴¹⁷ flaithehnais agus fearainn etorra;⁴¹⁸ agus gomadh coimhlíon do ríogaibh do chloinn cheachtair⁴¹⁹ díobh, agus gomadh comhmór do-gheabhadh flaithes for Mumhain agus for Éirinn go bráth; agus tug⁴¹⁵ a mhallacht don tí dhíobh do bhriseadh connradh ar a chéile go bruinn⁴²⁰ an bhrátha.⁴²¹

Is ar an bhfochann⁴²² sin do léig Conall Eachluath ríge Mumhan do Chorc mhac Luighdheach,⁴²³ agus tug Corc a bhennachtain⁴²⁴ do Chonall, agus tug Cairbre Cruithneachain⁴²⁵ agus sruithe Mumhan fria comhalladh⁴²⁶ cirt Chaisil gach re bhfecht⁴²⁷ go bráth⁴²⁸ do shliocht Chonaill Eachluaithe.

Iar n-éag Cuirc ro ghabh Conall Eachluath ríge Caisil. Iar⁴²⁹ n-éag Criomhthain Mhóir mic Fíodhaigh, a oide,⁴²⁹ tug⁴³⁰ Criomhthan⁴³¹ bráighde bhfer nÉireann i lámh Chonaill Eachluaithe, agus tug bráighde^{431a} Eórpa uile ón Róimh ale. Gonadh⁴³² aire sin adubhairt⁴³³ Cormac mac Cuilennáin na ranna so:⁴³⁴

⁴¹⁰ *ar lár* H Ga.⁴¹¹ eidire H Ga.⁴¹² ceann E H.⁴¹³ Corc N Q; Cuirc E H Ga.⁴¹⁴⁻⁴¹⁴ γ an roinn sin do bheith air an Mhumhain amhail dóirdaice Oilliolloluim dóibh H Ga.⁴¹⁵⁻⁴¹⁵ dóith isé do rinn an cúnradh idir Chormac Cas γ Fiachra Muilleathan um ríge Múmhan do bheith gach le glúin ag a sliocht, agus tug etc. H Ga.⁴¹⁶ dáigh *for* da mhac, E; dflág N.⁴¹⁷ comhroinn E.⁴¹⁸ fearonn is tíortha Q.⁴¹⁹ agus do chloinn do cheachtair E N.⁴²⁰ dóibh muna cóimhlíonadaois an reacht sin H Ga.⁴²¹ bhráth E; bfoicand E.⁴²² -chuinn N H Ga.⁴²³ *ar lár* H Ga; Lughaidh E N.⁴²⁴ bheannacht H Ga.⁴²⁵ cruithneachta Q.⁴²⁶ fria ch. E; re c. N; ria dílse cirt H Ga.⁴²⁷ fecht E.⁴²⁸ *ar lár* N.⁴²⁹⁻⁴²⁹ *ar lár* H Ga.⁴³⁰ agus tug H Ga.⁴³¹ C. mac F. H Ga.^{431a} *leg* a dtug do bh.⁴³² a leith amhail adeir phsaltair Chaisil H Ga.⁴³³ ad-bhert N.⁴³⁴ Cormac an rann: Q; na ranna mar leanas N; na rennaibh so síos E.

[E 35] Caoin⁴³⁵ ro ghabh Conall Eachluath Éire
iar gCríomhthan fa cáin⁴³⁶ anall
acht nach deachaidh tar⁴³⁷ muir Manainn
riamh ní ros-gabh⁴³⁸ rí ba ferr.

A dtug Críomhthan Mór, mac Fíodhaigh
do ghíallaibh ó Leatha láin
do-rad⁴³⁹ i láimh churadh⁴⁴⁰ chleathruaidh
Conaill⁴⁴¹ oirdheirc eachluaith áin.

Luidh Conall Eachluath ar eachtraidh⁴⁴²
ingach crích iar gCríomhthan geas⁴⁴³
go Dúin Liamhna, laoch ba amhra,⁴⁴⁴
iar marbhadh Madhna mas.⁴⁴⁵

Leis fearta Chonaill a⁴⁴⁶ Feimhen
Dún Cormaic, Áine, Dún nGair,
Caiseal, Coinchend,⁴⁴⁷ Raithlenn,⁴⁴⁸ Lemhna,⁴⁴⁹
Focharmháigh, Dúin Cearnna chain.⁴⁵⁰ C.

Isiad sin⁴⁵¹ forgabhála⁴⁵² Chonaill Eachluaith for an
Mumhain,⁴⁵³ agus gé⁴⁵⁴ do bheith ríge Mumhan nó
gin go mbeith ag Dál gCais, is leó díse na forgabhála
sin, óir fá hiad sin ríghphúirt na Mumhan ag Conall
Eachluath, agus isiad⁴⁵⁵ ro thíodhnaic⁴⁵⁶ a oide dhó .i.
Críomhthan mac Fíodhaigh, rí Éireann agus Alban agus
ón Róimh ale.

Ro ghabh iarsin **Enna**^{456a} **Airgtheach**, mac Conaill
Eachluaith,⁴⁵⁷ ríge Mumhan go ferdha íeramhail iar
n-éag Chuire; óir ro hionnarbadh mic Conaill Each-
luaith⁴⁵⁸ i Leath Chuinn iar marbhadh Madhna Chor-
raigh⁴⁵⁹ dóibh .i. ríogh Mumhan, i ndíoghail⁴⁶⁰ a n-athar

⁴³⁵ sic MSS: *del* 'Caoin.' *scanghluais ar* 'cain.' agus *leg.* 'Ro ghabh Conall etc.'

⁴³⁶ caoin H Ga.

⁴³⁷ for N.

⁴³⁸ *leg.* raghabh ?.

⁴³⁹ do rádh E; do read N.

⁴⁴⁰ olamb curradh Q; chruaidh N.

⁴⁴¹ ar lár, EN Q.

⁴⁴² a eachruaidh E (-uadh) N; a eachradh Q.

⁴⁴³ cas E; um Ch. ch. H Ga.

⁴⁴⁴ bámhradh H.

⁴⁴⁵ mór marla miadhna mas H Ga (? *leg.* do Mhadhna mhás).

⁴⁴⁶ ar lár H Ga. ⁴⁴⁷ sic MSS (? Coinchend).

⁴⁴⁸ Ráthlond E.

⁴⁴⁹ Liamhna E; -na H N Ga; Lamhna Q.

⁴⁵⁰ caoin E.

⁴⁵¹ san N. ⁴⁵² forgh. E. H, ⁴⁵³ for M. E. N. ⁴⁵⁴ gae E; gibé H.

⁴⁵⁵ fá hiad H Ga. ⁴⁵⁶ thíodhnaidh EN, thionnaic H Ga; thionnaidh Q.

^{456a} Eadhna Q; Eanda Ga.

⁴⁵⁷ mac C. E; ar lár Q.

⁴⁵⁸ Q amháin.

⁴⁵⁹ Coróig N.

⁴⁶⁰ ndíogailt H Ga.

agus a ndís dearbhráthar ;⁴⁶¹ gonadh iar n-eug Chuire ro ghabhsad ríge Mumhan ar éigin. Dáigh⁴⁶² níor gabhadh uatha gan a n-ionnarba, agus níor damhadh sealaidheacht⁴⁶³ ná coigertas dóibh uimpe. Ad-bhearaid⁴⁶⁴ tráth seanchadha⁴⁶⁵ Mumhan gurab é sin rí déidhenach do Dháil gCais do nech ro ghabh⁴⁶⁶ Caisiol ré gcreidemh. Secht ríge,⁴⁶⁷ umorro, ro ghabh an Mhumhain⁴⁶⁸ díobh⁴⁶⁹ gonuige sin⁴⁷⁰ mar adeir an file :⁴⁷¹

Cormac, Mogh Corb, Fear Corb,⁴⁷² Aonghus,
Lughaidh, Eanna, Conall cas,
'siad⁴⁷³ sin secht rí, níorbha phudhair,⁴⁷⁴
ghabhsad Mumhain do Dháil gCais.

⁴⁶¹ a dherbh. E N.

⁴⁶² Dóith H Ga

⁴⁶³ sgéala na seal- H Ga ; damhag filidhecht N.

⁴⁶⁴ adeiridh H Ga Q.

⁴⁶⁵ -chaidhe MSS

⁴⁶⁶ gcais do ghabh H Ga ; do nech ghabh a gcaisiol Q.

⁴⁶⁷ ríge E ; ríghthe H Ga.

⁴⁶⁸ ghabh Mumhain E N ; an Mhumha H Ga.

⁴⁶⁹ díobh E

⁴⁷⁰ ar lár H Ga.

⁴⁷¹ file an rann so Q ; ut dixit an f- E ; amhail is-beart Phsaltair Chaisil H Ga.

⁴⁷² Moghch- Fearch- MSS.

⁴⁷³ is iad MSS

⁴⁷⁴ níor bó p. E ; ní badh p. H.

RÍOGHRADH TUADHMHUMHAN.

Ro scuirsead flaitheas Dál gCais¹ do Chaisiol annsin. Dáigh,² níor³ damhadh⁴ córachas dóibh uime, uair³ níor fhuilingsead⁵ cogadh⁶ Chonnacht ina bhfearann for-gabhála, agus cogadh Muimhneach im Chaisiol agus um an Mhumhain ó sin amach. Gonadh í comhairle do cinneadh aca⁷ leanmhain do Thuadhmhumhain, agus Caisiol do léigean dia mbráithribh; óir ba ferr leo⁷ tochail⁸ fri a n-eascairdibh inás fri a mbráithribh. Do-rónadh⁹ fínghal laisin Enna sin for [a] altromaibh, agus níor ghabh neach dia shíol¹⁰ ríge ná flaithes iarsin.

Ro ghabh **Cas**, mac Conaill Eachluaith ríge Tuadhmhumhan, agus isé ro roinn¹¹ Tuadhmhumhain idir a chloinn. Trí meic déag¹² ro-bhádair aige, .i. Blod,¹³ Caisín Daoladhach¹⁴ (nó Nae mac Cais; agus¹⁵ ba dá shíol Beag mac Dé an fáidh¹⁵ agus ¹⁶ an file), agus ní¹⁷ áirmhim uile iad.¹⁶

Ro ghabh¹⁷ **Blod** mac Cais ríge Tuadhmhumhan iarsin.¹⁷

Roghabh **Carrthan**¹⁸ **Fionn** ríge Tuadhmhumhan¹⁹ agus is¹⁹ ris do ráidhtí²⁰ Carrthan Mór.

Ro ghabh, dano,²¹ **Aodh**²² mac Conaill mic Eochaidh Bhailldeirg, mic Carrthain Fhinn ríge Tuadhmhumhan, .i. Aodh mac Conaill²³ do rinne an choimhéirge fo shecht i n-aonló roimh Ruadhán Lothra²⁴ i dtigh Chairbre [E 36] Chruim mic Criomhthain Sreimh mic Eochaidh

¹ dáil ccais Ga; go dailgcais go C. Q; dalgcais E; dailgcais N, *amhlaid tríd síos beagnach do gach tuiseal.*

² dóith H Ga.

³ ar lár H Ga.

⁴ damhnadh E N.

⁵ dóith níor fullangach leo cogadh H. ⁶ cóige N. ⁷ leo H Ga.

⁷⁻⁷ ar lár H.

⁸ -chaill N.

⁹ ronnadh N; rinneadh H Ga.

¹⁰ sliocht H.

¹¹ isé roinn E; isé do roinn H Ga.

¹² ar lár N; ro bhadar aige ceathrar air fhitid cloinne Q.

¹³ bládh E; blad N.

¹⁴ ar lár H Ga.

¹⁵ Nae agus ba H Ga.

¹⁵ fháig H Ga.

¹⁶⁻¹⁶ ar lár H Ga.

¹⁷ ar lár N.

¹⁷⁻¹⁷ ar lár E N Q.

¹⁸ carrthann E N; cairtín Q; Cártan H Ga.

¹⁵⁻¹⁹ ar lár E N.

²⁰ aráithe E; ráiter N; do ráitídhe H Ga

²¹ ar lár H Ga; *ceadhna* Q; *chenna* N.

²² Aodha H Ga.

²³ Aodha morro do rinn H Ga.

²⁴ ar lár E N.

mic Aonghusa²⁵ mic Nad Fraoich,²⁶ rí Chaisil. Gonadh ann²⁷ is-bert Ruadhán :

“Áilim Dia gein²⁸ móirsheisir²⁹ uait résa³⁰ n-éireóchaidh fir Éireann idir laoch agus cléireach.”

Ut dixit³¹ Ruadhán :

A Chonaill,
luach do choimhéirghe romhainn,
éirghid³² fir Éireann réd shíol,
budh é³³ in rádh fíor a Chonaill.

A Chonaill,
do rinne³⁴ an éirghe³⁵ romhainn,
secht bhflatha uait for Éirinn,
budh suairc éirim, a Chonaill.

A Chonaill
do rinne an éirghe romhainn,
buadh gcrotha is gcabhlaigh³⁶ red linn
agus buadh³⁷ gcatha, a Chonaill.

Itche sirim,³⁸ a Chonaill,
dhuit a ua Táil³⁹ mar thoghaim,⁴⁰
nach beir fó thráigh⁴¹ ná tairinn⁴²
gin bheir⁴³ fóm cháin,⁴⁴ a Chonaill.

Isí⁴⁵ mo cháin, a Chonaill,
uait a ua Táil nos-toghaim,
gan aitreabh m'ionaid innill
duit got⁵² aicmibh,⁴⁶ a Chonaill.

²⁵ *ar lár* H Ga. ²⁶ *naidfrí Q.* ²⁷ *an E;* gona annsin H Ga.

²⁸ *gin MSS;* go ró gin E; go gin N. ²⁹ *-ser E N.* ³⁰ *ris a E.*

³¹ *amhail is-bert N;* amhuil adubhairt R. Lothra H Ga; *mar seo ag Q;* úd dixit, agus ba hé an tEochaidh Ballderg sin *oir(?)* dhearbhrathar Eochaidh a ttainig Uicidhe na nardghnaoimh o ttáinig *muinnter* Uicidhe ar na ghearra a brunn a mháthar mar a[s] Soleir san gheanealach. deir an file.

³² *-ghidh E.* ³³ *hé H Ga.* ³⁴ *rín N.* ³⁵ *chomhéirghe H.*

³⁶ *gablaidh E N;* *gabalaidh Q;* *gobhla Ga;* *badh crothach is gobláth réad l. H.*

³⁷ *buaidh E N.* ³⁸ *shirim, N H.* ³⁹ *Tháil E N.* ⁴⁰ *do th. H.*

⁴¹ *thráig H.* ⁴² *tairinn H Ga.* ⁴³ *beárr E.* ⁴⁴ *láimh H.*

⁴⁵ *an rann so ar lár H Ga.* ⁴⁶ *god taicmibh E;* *god aic. N.*

Gin nach timdhibhe⁴⁷ in fhearainn⁴⁸
 gin nach ainríge orainn,⁴⁹
 agus in⁵⁰ tráth do-ghéana⁵¹
 bésa⁵² fó mhéla,⁵³ a Chonaill.

Isé⁵⁴ an tAodh sin mac Conaill mic Eochaidh Bhailldeirg cédduine do⁵⁵ Dháil gCais do ghabh ríge Caisil iar gcreidemh,⁵⁵ gin go n-áirmhid senchadha Eoghanacht é. Agus is follus as an ndeismirecht so gomadh fíor sin, .i. isin chomhdháil⁵⁶ do-rónadh⁵⁷ idir Aodh⁵⁸ mac Conaill agus Aodh mac Criomhthain .i. athair Fhíngin agus Fáilbhe Floinn⁵⁹ ag Carn⁶⁰ an Ríogh i Muigh Feimhin; gonadh ann táinig Aodh mac Criomhthain i dteach⁶¹ Aodha mic Conaill mic Eochaidh Bhailldeirg; agus ro ríoghadh⁶² annsin Aodh mac Conaill, agus ro ghabh gialla Mumhan⁶³ iardain.⁶⁴

Is amhlaidh do bhí an choinne⁶⁵ sin agus Bréanainn innte, agus Mac Léinín⁶⁶ an file, agus tugadh iad i n-árachus⁶⁷ fria láimh Aodha mic Criomhthainn um ríge Caisil do thabhairt dó tar⁶⁸ éis Aodha mic Conaill, nó dá mhac⁶⁸ muna maireadh féin. Gonadh⁶⁹ annsin do rádh Bréanainn na roinn so :

In dá Aodh
 mo dhá charaid sonn araon
 Aodh Craige Léithe, líon clann,
 Aodh Caisil Chuirce ros-cobhrann.⁷⁰

⁴⁷ nach timdibe E N; na timdibhe H Ga; timdine Q.

⁴⁸ in ferann E; an fearann N Q; an fearann H Ga.

⁴⁹ oraim E; oram N Q; nách áirdríge H Ga.

⁵⁰ ní H Ga.

⁵¹ gheana MSS.

⁵² beithsa N; beasa H Ga.

⁵³ fomela E N Q; fó mheala H Ga.

⁵⁴ Fá hé H Ga.

⁵⁵⁻⁵⁵ do ghaibh ríghacht do Dhallgcais accaisioll air ccr. Q.

⁵⁶ isi an c. E N; isí comhdháil H Ga.

⁵⁷ ronadh E N; roinedh Q; rinneadh H Ga.

⁵⁸ Aodha H Ga

⁵⁹ Flann E.

⁶⁰ agarn N; accarn H.

⁶¹ attig H.

⁶² ró roigedh E; roigidh N; do ríogach H Ga.

⁶³ braighde M. Ga; braighde Q Múmhan H.

⁶⁴ iardháin E; iardáin N Q; ar lár H Ga.

⁶⁵ coindé E; cóimthe N; cóimhde Q.

⁶⁶ Leimín Q; léimín N; leinin E. ⁶⁷ anairechas, N H.

⁶⁸⁻⁶⁸ da éis do mhac Aodh mic Criomhthain Ga.

⁶⁹ guna an do chan an file an rann, etc. Q; amhail adubhairt Bréanann H Ga.

⁷⁰ rós- E; i ros- N; -bhrainn H Ga.

Aodh mac Conaill an tAodh thuaidh
 sealbhuighes⁷¹ Éirinn iar mbuaidh
 Aodh mac Criomhthainn an tAodh theas
 ro fhorbaidh⁷² ith agus meas.

Aodh Craige Léithe findè
 a Dhé ná treaghdaidh⁷³ rinde
 Aodh Lothra⁷⁴ lamhardha⁷⁵ glas
 go maire⁷⁶ ina óglachas.⁷⁷

An ní ara moltar gach aon⁷⁸
 do nech ro thaom Banbha buain⁷⁹
 isiad Dáil gCais is ferr ad-chím⁸⁰
 ar chúl bídh is brat is buair.

Is annsin do chonnaire Brénuinn timthirecht⁸¹ na n-aingeal os cionn Lothra agus ro [E 37] innis sin don rígh. Agus do chuir Brénuinn⁸² deisgiobal dá fhios cia bhí ann, agus Mac Léinín⁸³ maraon⁸⁴ ris mar⁸⁴ fhiadhnaise⁸⁵ ón rígh. In⁸⁶ ní iomorro ráidhid⁸⁶ foirenn ann gomadh é Cuimín Fada ro churtha⁸⁷ ann ó Bhrénuinn, ní fheadar ón gomadh fíor sin, dáigh⁸⁸ ba fiche bliadhain iar n-ég Bhrénuinn rugadh Cuimín; ⁸⁹ agus níor shlán acht deich mbliadhna do Chuimín an tan fá marbh mac Léinín. Bhí iomorro Mac Léinín triocho bliadhan in' esbogóide⁹⁰ ré n-ég,⁹¹ agus níor iompo⁹² ón saoghal an tan do rinneadh⁹³ an choinne sin.

Cíodh dano,⁹⁴ ro shiachtadar na deisciobail agus Mac Léinín gusan loch, agus fuair scrín Ailbhe ann, agus tug Mac Léinín⁹⁵ leis í;⁹⁶ agus⁹⁷ ad-chonnaire an giolla marbha⁹⁷ isin loch, agus isiadsidhe tug leó in scrín⁹⁷ i

⁷¹ sealbhuíghiocht⁶ H Ga.

⁷² ró foirbith E; ró fhoirbuidh N; foirbith H Ga; fhoirmhid Q.

⁷³ treagdaidh E; treagdhaig N; treandaig Q; treághda H Ga.

⁷⁴ lothardha Q. ⁷⁵ lamharga E N; lámhardha H Ga.

⁷⁶ maireadh H Ga. ⁷⁷ -láchas, N H Ga. ⁷⁸ naon H. ⁷⁹ buan, H Ga.

⁸⁰ ochtshiollbhach. ⁸¹ timthearacht E; timpearacht H Ga.

⁸² Breanáin Q *passim*; Breanann H Ga. ⁸³ Léimin N Q.

⁸⁴⁻⁸⁴ ar lár E N. ⁸⁵ agus f. E; an fh. Q.

⁸⁶⁻⁸⁶ nó, abraid fuirionn eile H; nó ráidhid fuirionn eile Ga.

⁸⁷ ró curtha E H. ⁸⁸ dóith H Ga. ⁸⁹ go geineamhuin Ch. H.

⁹⁰ an easbog H Ga. ⁹¹ ré ndég E; sul d'éag H Ga. ⁹² iompuig H.

⁹³ roineadh E N Q. ⁹⁴ chena N; cedhna Q; trácht H Ga.

⁹⁵ Mac L. ar lár E N. ⁹⁶ anís í E N. ⁹⁷ marbh N H Ga Q.

⁹⁷⁻⁹⁷ fá hé tug an sgrinn leis H.

riocht cise,⁹⁸ gonadh uimpe ro bháith Dia iad. Ro siacht in scrín iarsin go Bréanainn, agus tug aithne for an bhfer ndána⁹⁹ go raibhe rath¹⁰⁰ Dé fair. Agus adubhairt, dano,¹⁰¹ nárbha chóir¹⁰² na lámha 'na rabhadar na taisi naomhtha¹⁰³ do thruailleadh¹⁰⁴ go bráth. Gonadh aire¹⁰⁵ sin do iodhbair¹⁰⁶ Mac Léinín é féin do Dhia¹⁰⁷ agus do Bhrénuinn,¹⁰⁸ agus ro bhennuigh é, agus ro chlaochluigh¹⁰⁹ a ainm dó .i. Colmán Mac Léinín ; amhail ad-bhert Brénuinn :¹¹⁰

Colmán Cluana Uamha,
cleite¹¹¹ óir,
ollbhladh buadh,¹¹²
ball do ghréin
Ríogh neimhe náir,¹¹³
file rán¹¹⁴
rainnríoghda¹¹⁵ réil.

Is annsin adubhairt Mac Léinín ris an rígh .i. re hAodh¹¹⁶ mac Conaill :

“ Ní lughaide rigmíd a leas¹¹⁷ ní d'fhagháil, acht is mó [sa] chách,¹¹⁸ dáigh ro léigsem¹¹⁹ uainn in ealadhain ara bhfuighmís¹²⁰ ní.”

Adubhairt an rí :

“ An ní do-bhéaruinnsi¹²¹ dhuit ar do dhán rachaidh dhuit bheós¹²² ar Dhia.”

Is annsin ro mhaith an rí cumhala¹²³ dhō uaidh féin agus ó gach rígh do-gheabhadh¹²⁴ Caisiol go bráth.

⁹⁸ *ciochtde* N ; *ciocht de* E ; *cise* nó *ionnmhusa oile* H.

⁹⁹ *dána* H Ga.

¹⁰⁰ *gean* H Ga ; *ar lár* Q N.

¹⁰¹ *chena* N ; *cedhná* Q ; *ar lár* H Ga. ¹⁰² *nár chóir* Q N H Ga.

¹⁰³ *nemdhha*, E N. ¹⁰⁴ *lliughadh* H Ga. ¹⁰⁵ *uime* Q.

¹⁰⁶ *iodhbairt* E. ¹⁰⁷ *Dhia go bráth* H Ga. ¹⁰⁸ *ar lár* H Ga.

¹⁰⁹ *do claochluigheach* H Ga.

¹¹⁰ *ut dixit* B.E ; *mar der an file etc.*, Q ; *gona de is-beart* B. Ga ; *uime sin do-bert* B. H.

¹¹¹ *cleithé* E ; *cléite* : *ór* N ; *cleithe* H Ga.

¹¹² *olbhaigh búaidh* E Ga ; *olbhaidh buaidh* N ; *ollbhláith buadhach* H.

¹¹³ *nár*, H Q.

¹¹⁴ *rainn* Ga H ; *rain* Q ; *raín* E

¹¹⁵ *rain rioghaidh* E ; *raín rioghdha* N ; *rannríogach reill* H Ga.

¹¹⁶ *hAon* E ; A. mac C. *Eachluaith*, mic *Eochaidh* Baldeirg Q.

¹¹⁷ *raghmaoid a leas* E Q ; *rághmíd a leas* N ; *ríghmíd ár leas* H Ga.

¹¹⁸ *as mó ag chách* E N Q ; *as mó ad chách dóith* H Ga.

¹¹⁹ *leagsiad* Q. ¹²⁰ *bhfághmaois* H Ga. ¹²¹ *bhiaruinsi* Q

¹²² *beos* E N ; *beacht* H Ga. ¹²³ *cumhala* E N Q ; *cú-* H Ga.

¹²⁴ *ro ghabhadh* F.

Agus an choibhéis¹²⁵ chéadna do Bhrénuinn. Agus¹²⁶ Mac Léinín agus Brénuinn [air]¹²⁶ gomadh fíor an sgéal sin, agus¹²⁷ gurab uadha ráidhter comharbus,¹²⁷ agus gurab [é] ba hairdrí Caisil¹²⁸ don turus sin Aodh mac Conaill Eachluaith mic Eochaidh Bhailldeirg. Agus do rug Aodh mac Conaill annsin¹²⁹ Brénuinn leis dia thigh¹³⁰ i ndóigh¹³¹ a bhennachtan¹³² d'fhagháil ann. Gonadh annsin do rinne Brénuinn¹³³ in bhennachtain¹³⁴ ag breith buidhechasa :¹³⁵

Bennacht Choimhdhed¹³⁶ chumhachtaigh
do-bheirim don Ráith,¹³⁷
for an dtreibh i dtángamair
fearaibh macaibh mnáibh.

Coigibh¹³⁸ daltaibh timthirthibh
ríoghaibh ríoghnaibh ráth¹³⁹
ro tógbhadh¹⁴⁰ for bithfhorbair¹⁴¹
ó andiu go dtí an bráth.

Mac for ua for iardaighe¹⁴²
madh cead le Mac Dé,
ith is bliocht is bennachta¹⁴³
ro-bé sunn¹⁴⁴ a Dhé.¹⁴⁵

Beannacht for cách tángamair
is¹⁴⁶ luath is maith linn,¹⁴⁶
isin mbaile i dtángamair
ro-bé biadh¹⁴⁷ is linn.

¹²⁵ coimeas Q.   ¹²⁶⁻¹²⁶ ar lár Q; agus do mhac leininn H Ga.

¹²⁷⁻¹²⁷ ar lár H Ga, (? raidtheav).

¹²⁸ caisiol E; agus go mo rígh Caisil H Ga.

¹²⁹ C. Eachluaith air sin Q.

¹³⁰ go a thigh H Ga.

¹³¹ andóith H Ga; ar dóigh E.

¹³² -chtuinn MSS.

¹³³ Brianuinn Q.

¹³⁴ in b. E N; na beanachta Q; adubhairt B. an beannacht so síos H Ga.

¹³⁵ buíchos ris H Ga.

¹³⁶ an Ch. MSS; Choimhdhe E; Chóimhdhe N H; Choimhde Q; inn Chóimhdhé Ga.

¹³⁷ raith H.

¹³⁸ cóigibh N Q.

¹³⁹ ro ghabh ríoghuibh ráith N; raith H.

¹⁴⁰ togbadh E; togabh Q; rob togbadh H Ga.

¹⁴¹ bith forbair E N Q; bith for bair H Ga.

¹⁴² iardraighe MSS.

¹⁴³ an bheannacht Q.

¹⁴⁴ sun H; sin N; de sin Q.

¹⁴⁵ a Dhia Q.

¹⁴⁶⁻¹⁴⁶ is luath linn E N Q; is maith linn H Ga.

¹⁴⁷ biaidh E; bia is lionn H Ga.

Rob lomnán¹⁴⁸ do shobharthan¹⁴⁹
 a Rí neimhe néil¹⁵⁰
 a Choimdhe rod-chomhailter¹⁵¹
 an ad-bheir¹⁵² mo bhél.¹⁵³

[E 38] Buadh¹⁵⁴ n-ágha buadh n-íomghona,
 áilim Rígh¹⁵⁵ na rinn,
 buadh gcorma buadh gcomhairle
 buadh snámha¹⁵⁶ ar gach linn.

Buadh laochraidhe landighe¹⁵⁷
 buadh gcléireach buadh gceall
 buadh bantrachta bailighe¹⁵⁸
 ó andiu¹⁵⁹ go bráth menn.¹⁶⁰

B.

Ro ghabh¹⁶¹ **Díoma**¹⁶² mac Rónáin mic Aonghusa mic¹⁶³ Carthoinn¹⁶⁴ Fhinn rígh¹⁶⁵ Caisil iarsin, agus ro chosain í re Fáilbhe Flann; gunadh¹⁶⁶ [é] córtas síotha do rónsad sruithe¹⁶⁶ Mumhan etorra .i. rígh Caisil do thabhairt d'Fháilbhe Flann ré¹⁶⁷ reimhíus budhéin, dáigh¹⁶⁸ isé ba sinsior ann, agus a tabhairt do Dhíoma tar éis Fháilbhe;¹⁶⁷ cuir agus teannta¹⁶⁹ agus eidiri do Dhíoma fris sin do chomhall; agus gach dlighe do bhiadh¹⁷⁰ ag rígh Caisil i dTuadmhumhain ó thá Í Chuilinn¹⁷¹ Caoille i nOchlain Osraighe¹⁷² go Léim Con gCulainn a dílse sin uile idir bhiadh agus coimhdeacht,¹⁷³ cíos,¹⁷⁴ géill agus eídrecht,¹⁷⁴ cáin agus cura do thabhairt do rígh Dál gCais go bráth intan nach budh leó rígh

---

¹⁴⁸ lomnán E.   ¹⁴⁹ somhartan E N Q.   ¹⁵⁰ nael N; néil H Ga.
¹⁵¹ ród coimhilter E; ród chomhuil N; ro cómhaltar H Ga.
¹⁵² ináid béir E; inád béir N; inad beir Q; ionad beir H Ga.
¹⁵³ bhéil E.   ¹⁵⁴ buaidh E N *statim*.
¹⁵⁵ a rí E N Q; a rígh H Ga (? *áiliu a Rí*).
¹⁵⁶ snadhma É; snádhma N Q; snádhmha H Ga.
¹⁵⁷ lan díge E; lán díge N; lán díg Q; lándíge H Ga.
¹⁵⁸ bantracht builidhe MSS.   ¹⁵⁹ ó niugh E N Q; ó niudh H Ga.
¹⁶⁰ mian Q; bean H Ga.   ¹⁶¹ do ghabh H; do ró ghabh Ga.
¹⁶² Dioma É.   ¹⁶³ ar lár H.   ¹⁶⁴ cairthinn Ga; Cairthinn H.
¹⁶⁵ ríghacht Q.
¹⁶⁶ gan córtas síoth do dhéanamh ris nó gur chóirigh sruithe H Ga.
¹⁶⁷ Flann 7 ríghacht Tuadmhan do Dhíoma oir ba hé F.F. an sinsir 7 do bhí an ríghacht sin Chaisill le fáil do Dhíoma tar éis Fh. Q.
¹⁶⁸ dóith H Ga.   ¹⁶⁹ teanna E.   ¹⁷⁰ bhiaidh E; bhíodh H Ga.
¹⁷¹ icuilind E; .i. caoiluind Q; ó áith an Chuillinn chaol H Ga.
¹⁷² in ochláiin O. E; in olca an o. Q; an locha i nOsrúighibh H Ga.
¹⁷³ coimhdeacht Q.   ¹⁷⁴ cíos, cáin, béas, giall agus e. H Ga.

Caisil budhén;¹⁷⁵ agus dílse forgabhála Conaill Eachluaith ingach dúthaigh fón¹⁷⁶ Mumhain; agus dílse¹⁷⁷ na Seantuath ro thiodnaicsead Dál gCais forsan¹⁷⁸ Mumhain .i. an tír forsa dtáid¹⁷⁹ síol Meic Con andiu, dáigh¹⁸⁰ isé Cormac Cas mac Oiliolla Óluim tug an ferann sin do mhac a mháthar, .i. do Lughaidh Mhac Con, agus is dá chuid dílis féin do thiodnuic an fearann sin dó.

Ro roinn,¹⁸¹ imorro,¹⁸² Oilill Ólom in Mhumhain i gcert¹⁸³ idir Fhiachaidh Muillethan¹⁸⁴ agus Cormac Cas, iar¹⁸⁵ dtiachtain re hOilill tré chumhaidh,¹⁸⁵ agus ní¹⁸⁶ fríth ó Fhiachaidh¹⁸⁷ coimhchedughadh neich¹⁸⁸ ná comhroinn¹⁸⁹ feronn do Mhac Con. Gonadh aire sin dleaghaid¹⁹⁰ Dál gCais ferainn agus foghnamha cloinne Meic Con. Agus is léo iaramh ruidhles¹⁹¹ agus leth in tíre forsa dtáid¹⁹² Hí Eachach Mumhan indiu; dáigh¹⁹³ isé Conall ro-alt Eocha¹⁹⁴ mac Cais mic Cuirc, agus isé ro rad dó an tír fora¹⁹⁵ bhfuil a chlann indiu, iar neamhfhagháil fhearainn dó ó bhráithribh a athar. Is léo mar an gcéadna an tír fora¹⁹⁶ dtáid hí Thorna Éiges; air ba hí Caoimhfhionn inghen Chonaill Eachluaith máthair chloinne Torna Éiges, agus isé Conall do thiodhnaic ferann dóibh; agus tugadh¹⁹⁷ dílse na bhferonn sin uile do Dhíoma ar ríge Caisil do léigen d'Fáilbhe Flann, agus do-rónsad¹⁹⁸ síth agus córachas¹⁹⁹ amhlaidh sin.

Intan, imorro, baói²⁰⁰ Díoma mac Rónáin mic Aonghusa mic Carthainn Fhinn ag gabháil ríge Chaisil amhlaidh²⁰¹ sin, is ann do ionnsaigh Guaire mac Colmáin agus Connachtaigh²⁰² forra²⁰³ adtuaidh, agus ro thríallsad²⁰⁴ Tuadmhumhain²⁰⁵ do chosnamh; agus rángadar²⁰⁶ go Carn Fearadhaigh trí catha comhmóra coimhnertmhara.

¹⁷⁵ an tan nach badh rígh Caisil badh dhéin H Ga. ¹⁷⁶ san H Ga.

¹⁷⁷ agus is d. E. ¹⁷⁸ féin san N H Ga. ¹⁷⁹ fóir táid H Ga.

¹⁸⁰ dóith H. ¹⁸¹ Ro roinneadh N; Óir do roinn H Ga.

¹⁸² ar lár H Ga. ¹⁸³ go c. H Ga.

¹⁸⁴ Fiachra Muillithean H Ga; -lethain E.

¹⁸⁵⁻¹⁸⁵ ar lár H Ga; chomhbháid N; chumadh Q.

¹⁸⁶ níor Q N H Ga. ¹⁸⁷ ó Fhiachra Muillethan H Ga.

¹⁸⁸ neithe H Ga. ¹⁸⁹ na ch. E; neach na gcoibhreann Q.

¹⁹⁰ dlighid H Ga. ¹⁹¹ roidhles E; righleas H Ga.

¹⁹² for atáid H. ¹⁹³ dóith H Ga. ¹⁹⁴ Eochaidh MSS.

¹⁹⁵ forsa E N; fóir a H. ¹⁹⁶ forsa E. ¹⁹⁷ do tugach H.

¹⁹⁸ do rinnsiad síoth córachais H Ga; do reo roinnsiad Q.

¹⁹⁹ corachchus E; cairdeas air sin Q.

²⁰⁰ bhí N; an tan do bhaói H Ga.

²⁰¹ amhail H.

²⁰² Conall Q. ²⁰³ ortha H Ga. ²⁰⁴ -llsaid H Ga; -llsiad E.

²⁰⁵ -úmha E; Tuamhain H. ²⁰⁶ do r. E.

Gonadh annsin táinig Fáilbhe Flann agus Díoma mac Rónáin chugtha,²⁰⁷ agus ro fearadh cath tréan láidir²⁰⁸ etorra agus ro mhuidh²⁰⁹ for Connachtaibh gur marbhadh iad go doáirmhithe,²¹⁰ gur thuitedar²¹¹ ann na sé ríogha as deach^{211a} bhaoi do Chonnachtaibh, amhail is-bert an rann :²¹²

Nōcha thuit²¹³ do Chonnachtaibh
i gcath an tseisir chomhmaith²¹⁴
Maoldúin Maolghallaidh Domhnall
Maolduibh agus Maol Breasail

[E 39] Ro ghabhsad secht ríogha do shíol Aonghusa mic Carthainn Fhinn ríge²¹⁵ Caisil .i. Díoma mac Rónáin agus a thrí meic, agus Cearnach mac Áinliodha,²¹⁶ agus Robachán²¹⁷ mac Mothla.

Ro scuirsed iarsin flaitheas Dál gCais do Chaisiol,²¹⁸ amhail²¹⁹ adubhramair romhainn²¹⁹ iar²²⁰ na naoi ríogha sin.²²⁰ Cheithre²²¹ rí ceathrachad do shíol Eoghain ris an ré sin .i. ó Aonghus mac Nadfraoich go Mathghamhain mac Cinnéidigh. Ní bhíodh²²² do ríge ag Dál gCais fris an ré sin acht Tuadmhumhain ó Shlighe Dála i nOsraighibh²²³ go Léim in Chon, agus fresdal cogaidh Lethe Cuinn forra, agus a ndiongabháil²²⁴ do rígh Chaisil.

²⁰⁷ chucha N.

²⁰⁸ cath fearadhaigh E ; *ar lár* H Ga.

²⁰⁹ mhuidhidh E H.

²¹⁰ dáirmhíghthe E ; dotháirmhithe Ga ; dotháirmhíghthe H.

²¹¹ gur thuit chúig ríogh *díobh* ann amhail is beart an rann H Ga ;

^{211a} asteach N ; asteacht Q.

²¹² ut dixit an file E

²¹³ nochae thuit E ; nochae thuit Q N ; dtuit Ga.

²¹⁴ go maith H Ga (*leg an seiser, níor thuit acht cúigeas*).

²¹⁵ ríoghacht H Ga.

²¹⁶ ainliodha E ; ailíodha Q.

²¹⁷ rabhchán E ; rabhachán N ; Robchan Q.

²¹⁸ *ar lár* N.

²¹⁹⁻²¹⁹ *ar lár* H Ga.

²²⁰⁻²²⁰ iar soin H Ga.

²²¹ ceithre E.

²²² ní bhí E.

²²³ *ar lár* E N Q.

²²⁴ ndíoghmhail E ; ndíonbhail Q.

XII

FEIDLIMIDH MAC CRÍOMHTHAINN.

Ro ghabh rí cródha cráibhteach¹ ceirtbhriathrach² ríge Mumhan iarsin .i. **Feidhlimidh¹ mac Críomhthainn.** Agus do bhí an rí sin³ ag gabháil giall agus eidireadh for tuathaibh Mumhan.³ Ro ráidhsed⁴ saorthuatha Mumhan .i. na secht nEoghanacht[a], agus Hí Liatháin, agus Hí Chonaill⁵ Gabhra,⁶ agus Hí Chairbre⁷ nach tiobhradaois⁸ géill ná eidireadha dhó nó go ngabhadh géill ar dtúis do chloinn Luighdheach Mind⁹ mic Aonghusa Tírih¹⁰ .i. Dál gCais.¹¹ Adubhairt Feidhlimidh¹² nach¹³ comhmór do dhligh géill chloinne Luighdheach¹³ agus a ngéillsiomh, air¹⁴ ní raibhe fearann cathaoire Caisil fa chlannaibh Luighdheach amhail do bhí futhaibhsean,¹⁴ acht feronn¹⁵ fogabhála¹⁶ cloidhimh fri ré¹⁷ cian.

Adubhradar na hEoghanachta nárbhadh dúthcha¹⁸ do neach oile sochar Chaisil d'fhagháil¹⁹ 'ná do²⁰ Dháil gCais; agus adubhradar fós²¹ go²² dtiobhraidís géill agus eidireadha dhó, agus a sluagh agus a sochraide maraon fris²³ ar fedh a riachtanuis riú, acht géille do bhaint do Dháil gCais.²²

Isedh²⁴ imorro do-rónadh annsin sluagh²⁵ Mumhan do

¹ *av lár* H Ga.   ² *av lár* E N Q.   ² Feilime E N; Féidhlim H Ga.
³⁻³ sin ag gabháil tuath Mumhain ⁊ agabháil giall agus eideredh forra E N.

⁴ ráidhsíad E N; readsad N; radsad Q.   ⁵ *av lár* Q.

⁶ *av lár* E N Q.   ⁷ uibh CC, H Ga.   ⁸ ná tabh. H Ga.

⁹ Lúighech MEñn E; Lúghaidh meann N Q; Lúighidh Meann H Ga.

¹⁰ tíreach MSS.   ¹¹ *av lár* H Ga.   ¹² Feidhlim H Ga.

¹³⁻¹³ gur mó dhligh geille ⁊ bráighde do ghabháil uatha sin ná ó chloinn Lúighidh Meann H Ga.

¹⁴⁻¹⁴ agus ná raibh fearann Chaisil fán Dál gCais amhail do bhí fátha sin H Ga.

¹⁵ -roinn H Ga.   ¹⁶ forghalá cloidhme E.   ¹⁷ rae H Ga.

¹⁸ dúcha E; nar dhúcha Q; nár dhúthchasaí Ga; ná dhúthchasa H.

¹⁹ do bheith aige N.

²⁰ don H Ga *statim*.

²¹ *av lár* E N Q.

²²⁻²² go dtabhradaois féin sluagh sochaidíge agus slána do rígh Caisil agus eidire acht géille do bhaint don dál ccais, H Ga; acht . . . . gCais *av lár* E.

²³ len ais Q.

²⁴ ishé Q N; aséinidh H Ga.

²⁵ sluaigh E.

thiomsughadh la Feidhlimidh do ghabháil giall²⁶ Dál gCais, agus rángadar na sluaighte²⁷ sin go Líg na nEasann,²⁸ agus ro gabhadh sosadh agus longphort aca ann;²⁹ agus is ann do fáidhedh³⁰ pubaill Fheidhlimthe³¹ um an Líg budhéin.

Is amhlaidh imorro do bhíodh Feidhlimidh do ghnáth agus easpog³² ar³³ gach gualainn³⁴ ris,³⁵ agus deich sagairt umpa agus dias ar shechtmhoghaid³⁶ do shaoithibh suarca soinemhla³⁷ fria himfhregra aifrinn do ghnáth; gonadh iad sin fa lucht aontighe agus aonphroinne agus aonchomhairle dhōsamh, fá chosmhailius³⁸ an Athar neamhdha agá raibhe muinntir ina chosmhailius sin. Agus tángadar techta uatha go Dál gCais, agus do shiorsad³⁹ géill agus eidiredha forra nó cath do fhresdal⁴⁰ don rígh .i. d'Fheidhlimidh. Ó'd-chualadar Dál gCais in sgéal sin ro thionóladar agus tángadar go háit aonbhaile;⁴¹ agus fá hí a gcomhairle^{42a} techt i n-aghaidh Fheidhlimthe⁴² go háth na Bórainhe, agus cath fechair⁴³ fermahail do thabhairt d'Fheidhlimidh agus d'fheraibh Mumhan archena.⁴⁴

Bádar⁴⁵ sruithe suairce⁴⁶ saoirbhéasacha⁴⁷ do Dháil gCais agus ba leasg⁴⁸ leó cath do thabhairt d'Fheidhlimidh agus ní ar uamhan chatha ná iorghoile,⁴⁹ acht ar a cháidhe agus ar a chráibhthighe,⁵⁰ agus bhádar ag⁵¹ agallamh na dtehta go féata⁵² foistineach; agus adubhradar friú nár dhligh Feidhlimidh inní do shior,⁵³ agus gurbh⁵⁴ anfhlaithes dō a iarraidh, dáigh ní⁵⁵ thug athair ná senathair dá⁵⁶ dtáinig rompa géill do rígh do ríogaibh Éireann riamh, óir ba ferann forgabhála agus

²⁶ géill N; gialla H Ga.

²⁷ an sluaigh E.

²⁸ neásainn E; leasann N; neachtarann H Ga; líg neásuin Q.

²⁹ ro ghabhadar sosa agus l. ann H Ga. ³⁰ faithedh Ga; faithedh H.

³¹ ar lár E. ³² eascop H Ga; -spuig E. ³³ ann N. ³⁴ taobh Q.

³⁵ dó E N; leis H.

³⁶ dias γ da fhithid Q; deithneamhar γ tri .XX. H Ga.

³⁷ saoi shuairc sáirléighionta H Ga.

³⁸ chosmhailiucht H Ga.

³⁹ shírsiad H Ga.

⁴⁰ dfre. N H Ga; fresdal E.

⁴¹ háith náonbhaile E N; hath naon- Q; háit haon- Ga.

^{42a} comhairle do rinneadh leo H Ga.

⁴² -Jime MSS.

⁴³ frecair E; feacair N.

⁴⁴ mar an cceanna H Ga.

⁴⁵ bhádar N; do bhadar H Ga.

⁴⁶ suarca E.

⁴⁷ saor mhaiseacha N; ar lár H Ga.

⁴⁸ fá leisg H Ga. E

⁴⁹ iargh- MSS.

⁵⁰ chráibhtheacht H Ga.

⁵¹ da agallamh .i. ag agallamh na teachta H

⁵² fedá E; feata Q.

⁵³ an ní shíos N; shíor ortha H.

⁵⁴ ba ha. E.

⁵⁵ dóith níor H Ga.

⁵⁶ dóibh geill etc. E; díobh geille ná umhla daon rígh do Ga.

cloidhimh⁵⁷ bhaoi futhaibh ;⁵⁸ agus níorbha⁵⁹ do chóigedh Mumhan é ; agus níor dhligh⁶⁰ neach ní dhíobh.⁶¹ Agus ní cúis uma ndlighfidhe ní dhíobh .i. cert comhdhúthchasa Caisil fria ré tríochad ríogh gan chóir ná⁶² chert ná sealuighecht⁶³ do chomhall⁶⁴ dóibh uime. [E 40] Agus bhádar a ruidhleasa⁶⁵ dílse, ⁶⁶agus forgabhála Conaill Eachluaith friú⁶⁷ amuigh, agus na ríoghphuirt do thiodhnaic⁶⁸ Criomhthann mac Fiodhaigh do shíol Fhiachaidh⁶⁹ Muillethain ; agus in géin⁷⁰ do bheidís⁷¹ sin 'na n-éagmais,⁷² agus nach aontóchaoi⁷³ sealuighecht⁷⁴ Chaisil do thabhairt dóibh nach tiubhraidís⁷⁵ géill⁷⁶ ná eidioredha ná sochruidhe dóibhsíomh.⁷⁷

Adubhradar na teachta :

“ Freasdalaidh⁷⁸ cath,”⁷⁹ ar siad, “ muna dtugthaoi géill⁸⁰ uaibh.” Adubhradar sin :⁷⁴

“ Ní thiobhram,”⁸¹ ar siad ; “ agus ní fhuil neach thioctas inar dtír⁸² chugainn nach fuighe cath uainn.”⁸³

Do-rónadh,⁸⁴ tráth, aifrionn d’Fheidhlimidh, ar dáigh imthechta⁸⁵ i gcoinne Dál⁸⁶ gCais do thabhairt chatha dhóibh.⁸⁴

Baoí fear calma céadfadhach do Dháil gCais intansin .i. **Lachtna** mac Cuirc mic Anluain mic Mathghamhna, mic Cathail, mic Aodha Caoimh, mic⁸⁵ Conaill Eachluaith mic Eochaidh Bhailldeirg mic Carthain Fhinn etc.⁸⁵ Ba⁸⁶ ferr tráth leis an bhfear sin síth agus caoinchomhrádh do dhéanamh re Feidhlimidh iná cath do thabhairt dó, agus ní bhfuair comhaontadh⁸⁷ ná coimhchedughadh uime

⁵⁷ cloidhmhe E.

⁵⁸ acudh H Ga ; fuathaibh N.

⁵⁹ níor H Ga.

⁶⁰ dhligheidh E ; dhlighidh N.

⁶¹ neach díobh énnídh H Ga.

⁶² gan N.

⁶³ cert comhdhuthchusa chaisil .i. Sealuighecht E.

⁶⁴ chongbháil E.

⁶⁵ roigheasa E N ; ríghleasa H.

⁶⁶ dílse H Ga ; *an chuid eile dhen alt so ar lár Q.*

⁶⁷ fria H Ga.

⁶⁸ do thiodhnuiciodh E ; thionnaice H.

⁶⁹ Fhiachra H Ga.

⁷⁰ in gheín E ; gín N ; gein H Ga.

⁷¹ ro bhídís E N.

⁷² da ndéag- H Ga.

⁷³ aontóithídhe H Ga.

⁷⁴⁻⁷⁶ geill uaibh N.

⁷⁵ ná tabhradaois H Ga.

⁷⁶ *ar lár* H Ga.

⁷⁷ na heidioredha ná na socharaoi H Ga.

⁷⁸ freaslaidh E ; freasdala H Ga.

⁷⁹ catha dfeidhlim H Ga.

⁸⁰ geille H Ga.

⁸¹ thabharam H Ga.

⁸² *ar lár* E.

⁸³ ná tabhram cath dóibh H Ga.

⁸⁴⁻⁸⁵ *ar lár* H Q ; do ronn E ; rinneadh Ga ; ronaidh N.

⁸⁵ dóith imthighthe Ga.

⁸⁶ an D. H Ga.

⁸⁵⁻⁸⁶ *ar lár* H Ga.

⁸⁶ badh f. H Ga.

⁸⁷ aontaigh Ga ; comhaonta N ; combaoithídhe E ; Dála Lachtna ó ná fuair aonta ón Dál ccais geille ná réir Fheidhlime do dhéanamh. déirigh na sh. H.

sin, acht cách uile ina aghaidh.⁸⁸ Agus do éirigh ina shesamh agus do ghabh deimheas do bhí isin phubail ina láimh. Agus táinig amach agus éinghiolla lais amhail badh do ghléas [a] eich do rachadh.⁸⁹ Agus is ann bhaof longphort Dhál gCais an tan sin do leathtaoibh na Craige⁹⁰ Léithe idir an Chraig Léith agus an Bhórumha.⁹² Doluidh⁹¹ Lachtna iarsin agus a ghiolla go Líg na nEasann⁹³ go pubaill Fheidhlimthe.

Is annsin do bás⁹⁴ ag déanamh aifrinn d'Fheidhlimidh, agus do thaitnidh⁹⁵ go mór ris an rímhílidh⁹⁶ in ceol buidh bláithbhinn agus coigedal comhchubhaidh na gcléireach gcráibhtheach ag cantain na Canóine coimheadha⁹⁷ ós an altóir uasail iodhain ag déanamh an aifrinn. Agus do fhiafraigh Feidhlimidh sgéala do Lachtna. Adubhairt Lachtna gurab⁹⁸ do dhéanamh a riarthasamh⁹⁹ táinig. Adubhairt Feidhlimidh go ngeabhadh sin uadha,¹⁰⁰ dáigh¹⁰¹ ba hiad gialla fhir an ionbhaidh¹⁰² sin a eachlaisc tar ais; agus ba mó¹⁰³ do réir dōsamh a thecht féin oldás sin.¹⁰⁴

Ishedh do-rónadh¹⁰⁵ annsin, naiscis Feidhlimidh fair techt ina dhiaidh go a theach, gion go ndeachadh [neach] oile¹⁰⁶ dia réir. Imthighis¹⁰⁷ Lachtna iarsin. Agus adubhairt aon do na saoidhibh¹⁰⁸ bhaof i gcomhair¹⁰⁹ an liagán:¹¹⁰

“In gcualabhair riamh an sgéal innises an liagán damh?” ar sé.

“Cidh innises?”¹¹¹ ar cách. Adubhairt siomh friu:

“Fís¹¹² ad-chonnaire Fionn mac Cumhaill ag an líg so,” ar sé, “.i. fir fhionna uirthenna uichtliatha¹¹³ allata ro-gheinfidís is¹¹⁴ an dtulaigh sin¹¹⁵ .i. i gCraig¹¹⁶

⁸⁸ cách ina aighidh uile E; 7 do bhí cách uile na chuinne gur eirgidh Q.

⁸⁹ agus é amhail gurab a gléas a chapuill do bheith H Ga.

⁹⁰ don leith thaoibh Ch. E. ⁹¹ -roimhe N. ⁹² do luig N H Ga.

⁹³ líg neachtann N; néachtainn Ga; na neachtran H.

⁹⁴ ró bhádhthas H; baoithis Ga.

⁹⁵ do thaithinn Ga; do aithin H.

⁹⁶ laoch mhílidh H Ga.

⁹⁷ coimhdeghaidh caoimhdiaghda E; cóimhdeaghaidh N; caoimhdiadha H Ga.

⁹⁸ gur H Ga. ⁹⁹ ariairsamh E. ¹⁰⁰ uaigh H Ga. ¹⁰¹ óir H Ga.

¹⁰² a ionad sin E; a hionad sin N; an ionaid sin Ga; an ionaid sin H; ar lár Q; tá an scéal so ciorybhuithe go mór ag Q.

¹⁰³ mór MSS.

¹⁰⁴ ar lár H Ga.

¹⁰⁵ rinneadh H Ga.

¹⁰⁶ eile E (? ndeachadh uile dia r.).

¹⁰⁷ -ghios H Ga.

¹⁰⁸ saoidhibh E. ¹⁰⁹ ccómhar H Ga.

¹¹⁰ don liagán E N.

¹¹¹ créad innisis H Ga.

¹¹² fis E; fios H Ga; gá fis N.

¹¹³ ucha E; uchtliathe H.

¹¹⁴ as N.

¹¹⁵ ag an líg seo H Ga.

¹¹⁶ a g ruaig N.

Léith, agus ro-thoirbridís¹¹⁷ Éire fri ré ilbhliadhan fo a mámas¹¹⁸ budhéin.”

Aubhairt Feidhlimidh : ¹¹⁹

“ Is deimhin gomadh¹²⁰ fíor sin,”¹²¹ ar sé, “ dáigh¹²² atá¹²³ i bhfoghair¹²⁴ agus i bhfáisdine dhóibh sin ; agus is olc do léigsiom uainn an laoch úd¹²⁵ do luidh¹²⁶ uainn. Dóigh¹²⁷ ní fheadamair nach uaidh gheinfios sin.”¹²⁸

Fóidhid¹²⁹ techta 'na dhiaidh, agus iompuighis¹³⁰ an laochmhíle léo. Do¹³¹ bhí an giolla aga thoirmesg, agus níor ghabh Lachtna sin uadha.¹³² Tug Feidhlimidh iarsin a each agus a earradh¹³³ féin dó, agus tug bennacht dó agus slánadh¹³⁴ dá eidireacht, agus iompódh¹³⁵ don tsluagh sin. Do-luidh¹³⁶ Lachtna iarsin go Dál gCais agus innis¹³⁷ dóibh gach ní ad-chonnaire agus ad-chuala,¹³⁸ agus adubhairt gur chóir¹³⁹ dóibhsíomh¹⁴⁰ [E 4I] réir Fheidhlimthe¹⁴¹ do dhénamh, agus a bhennacht do chosnamh go maith. Ro ráidhsead¹⁴² Dál gCais annsin :

“ Is maith linn,” ar siad, “ más ar chrábhadh nó ar fhírinne mhuinighes,¹⁴³ agus nach a sochraide¹⁴⁴ ná as neart oile iarras a réir.”

“ Éirghiom uile agus dénam a réir,” ar Lachtna

Críochnuighther an chomhairle sin léo, agus do-chuadar uile go pubaill Fheidhlimthe.¹⁴⁵

Ó'd-chonnaire lucht an longphuirt sin ro ghabh eglaiad agus do thriallsad a n-arma do ghabháil. Dóigh léo ba do¹⁴⁶ thabhairt chatha dhóibh tángadar. Adubhairt¹⁴⁷ Feidhlimidh nár bh'eadh¹⁴⁸ acht rath Dé bhaói 'na goimhidecht, agus [gur] bha¹⁴⁹ do dhénamh a riarthasamh tángadar.¹⁴⁷ Do-rónadh¹⁵⁰ síoth chairdemhail chomh-aontadhach léo annsin, agus bennachais Feidhlimidh iad.

¹¹⁷ ró toirbidhdís E N ; go ttóirbhidís H Ga.

¹¹⁸ a níomas H Ga ; fo mamas E N.

¹²⁰ go mo H Ga.

¹²¹ ar lár H Ga. ¹²² dóith H Ga. ¹²³ ar lár E. ¹²⁴ a bhfíor H.

¹²⁵ ughad H. ¹²⁶ luaidh E. ¹²⁷ dáigh N ; dóith H Ga.

¹²⁸ do gheinfíde na fir sin H. ¹²⁹ fóighid MSS.

¹³⁰ -ghes E ; -ghios H. ¹³¹ agus do E N ; gidheadh do H Ga.

¹³² uaig H ; uaidh Ga. ¹³³ ar lár H Ga.

¹³⁴ a bheannacht sa shlána H Ga ; slán E N. ¹³⁵ iompuigid N.

¹³⁶ do lúaidh E ; do luigh H. ¹³⁷ innisidh E N ; innisios Ga.

¹³⁸ do chonnaire is do chuailig H. ¹³⁹ ba c. E.

¹⁴⁰ dóibh sin H Ga. ¹⁴¹ Fheidhlime MSS. ¹⁴² ráidhsíad an H Ga.

¹⁴³ atá a mhuinighinn H Ga. ¹⁴⁴ a socharaid H ; ar sh. N.

¹⁴⁵ Fheidhlime MSS.

¹⁴⁶ ghabháil iompa andóigh gurab ag N ; óir fá dóith leo gur do chur catha H Ga.

¹⁴⁷⁻¹⁴⁷ ar lár H. ¹⁴⁸ nár bheg E.

¹⁴⁹ agus gur do Ga.

¹⁵⁰ do rinneadh H Ga N.

Beiridsiomh Feidhlimidh¹⁵¹ leó dia dtighibh féin, agus beiris¹⁵² Lachtna leis é dia dhúnadh féin¹⁵³ do dhéanamh na hinide, agus do-ghníthior¹⁵⁴ fledh dō fo inid i dtigh Lachtna.¹⁵⁵ Imthighes¹⁵⁶ Feidhlimidh iarsin,¹⁵⁶ agus siridh¹⁵⁷ Lachtna athchuinge¹⁵⁸ air .i. a bheith fris an gcarghus for Dáil gCais,¹⁵⁸ agus techt fón gcáisg dia thigh féin doridhisi.¹⁵⁹ Aontuighes¹⁶⁰ Feidhlimidh sin dō. Ro fresdaladh agus ro friotháiledh¹⁶¹ ann¹⁶² é go feadhach fuiregach¹⁶³ agus go huasal aoibhinn; agus ro dáiledh miodh mhenmnach mhesgtha¹⁶⁴ agus bláith-bheóir bhuaibhrioghmar bhithmhilis forra¹⁶⁵ ann, gur éirigh meidhir¹⁶⁶ menman agus aigenta na gcléireach¹⁶⁷ go nár bhreth¹⁶⁸ gach briathar leó. Is annsin ro éirigh soltanus¹⁶⁹ soimhenman ar in rífhlaith, ar Fheidhlimidh, agus bhaói ag altughadh buidhe na pruinne agus ag bennachadh bunaidh¹⁷⁰ Dhál gCais, agus ro ráidh na briathra so ann :

Lachtna mac Cuirc
forbas¹⁷¹ go bráth,
rob crann go bhfíon,¹⁷²
rob díon do chách.¹⁷³

Rob cleathchuir¹⁷⁴ fhinn
fhásas¹⁷⁵ a coill
céin go dtí¹⁷⁶ ríom
ro-bé ós gach droing.¹⁷⁷

¹⁵¹ beirid an Dáil gCais leo iad go a ndunaibh féin Ga; beirid an Dail Féidhlim γ uaisle a mhuintre agus a ndúntaibh féin H.

¹⁵² beirios E. ¹⁵³ Lachtna F. leis chum a thighe H Ga.

¹⁵⁴ do rinnedh H Ga.

¹⁵⁵ feadh mhór i dtigh L; anonóir Fhéidhlime H Ga; fledh agus féasta N.

¹⁵⁶⁻¹⁵⁶ ar lár H Ga.

¹⁵⁷ síorais H Ga.

¹⁵⁸⁻¹⁵⁸ air Fhéidhlim fanamhaint ar feadh an Chairis a bhfochair an D. Ccais H Ga.

¹⁵⁹ ar lár H Ga.

¹⁶⁰ -ghios H Ga.

¹⁶¹ ró fritholadh E.

¹⁶² ar lár H Ga.

¹⁶³ fuireadhach H Ga.

¹⁶⁴ miadh mesga E; meadh H Ga. ¹⁶⁵ ortha Ga; dóibh and H.

¹⁶⁶ méad E; méidhir agus aigionta H Ga.

¹⁶⁷ isna cróchleircibh E N; ann sna cléircibh Ga.

¹⁶⁸ a modh nár bhreith H Ga.

¹⁶⁹ saltanas H Ga.

¹⁷⁰ bunadh E H.

¹⁷¹ for lais E Q; for leis N

¹⁷² gan fíon E; gan fhíon N Ga.

¹⁷³ go brigh cháich E; go cháich N.

¹⁷⁴ Rob cleathchair a coill do fhasas go fíor Q; cleathair f. Ga, cleachair H.

¹⁷⁵ fásas E; fásach a cc. H Ga.

¹⁷⁶ agcéin E Q; go ttighe H Ga; do bhí N.

¹⁷⁷ ro ba fhas gach droing Q.

Isé tug dúin¹⁷⁸
 miadh¹⁷⁹ blasda bláith¹⁸⁰
 go raibhe a chlann
 ós clannaibh cáich.

Do ragair¹⁸¹ dó
 an Rí¹⁸² gan locht
 ith agus bliocht
 mil¹⁸³ is mór dtorc.

Rob di gach druing
 ní tible¹⁸⁴ in tlacht¹⁸⁵
 rob all im ghail¹⁸⁶
 ro mhair 'na lacht.

L.

Is annsin do fhregairsd na sruithe¹⁸⁷ saora¹⁸⁸ suairce¹⁸⁹ sainemhla soimhenmna,¹⁹⁰ agus bhádar fós ag bennachadh Lachtna .i.¹⁹¹ [an] flaith agus Flann¹⁹² mac Maoil Chonda,²⁹¹ agus Maol Díthribh go Cuilinn na bhFlann.¹⁹³ Faoidhis¹⁹⁴ Feidhlimidh iarsin¹⁹⁵ techta¹⁹⁶ ar chenn Floinn mic Aircheallaigh. Dóigh¹⁹⁷ isé sin fá huaisle don cheathrar ar fhichid¹⁹⁸ ro mhair isin aimsir sin, agus isé fá comharba Ailbhe agus Mochuda agus Barra. Agus tig sidhe agus maithe cléirech Mumhan leis i gcoinne Fheidhlimthe agus Floinn mic Maoil Chonda agus Maoil Díthribh¹⁹⁹ go²⁰⁰ Cuilinn na bhFlann, agus beiris²⁰¹ Feidhlimidh buidhechas adhbhal for²⁰² Dáil gCais, agus adhmolais go mór iad, agus bennachais go

¹⁷⁸ thug dh. E; tug dhúin H Q.

¹⁷⁹ miadh E; ma Q; bhlasda H Ga.

¹⁸¹ ragair H Ga N; reagair Q.

¹⁸² an ní N; an Ríogan lacht H Ga.

¹⁸⁴ an tible E; ní tible N Q (? *teimhle*).

¹⁸⁶ rob ail im ghal-ro mhair na lachtna Q; um ghoil H.

¹⁸⁷ ráithe E; sáithe N; saithe Q.

¹⁸⁹ suarca E.

¹⁹⁰ -nuighthí E.

¹⁹² Maoilconda .i. mac lachtna mic Anlluain agus etc., H Ga.

¹⁹³ cuilain na flann E; cuilam na f. N; cualán na f. Q; culainn na f. Ga; Culáin na ff. H.

¹⁹⁴ féidis N.

¹⁹⁵ annsin H Ga.

¹⁹⁶ techt E.

¹⁹⁷ dáigh Q; dóith H Ga.

¹⁸⁰ ar lár H Ga.

¹⁸³ ar lár Q.

¹⁸⁵ intlecht N.

¹⁸⁸ ar lár E N Q.

¹⁹¹⁻¹⁹¹ ar lár H Ga.

díochra²⁰³ na Floinn agus sruithe Mumhan, agus²⁰⁴
isedh ro ráidh:²⁰⁴

Bendacht Dé²⁰⁵ uaim²⁰⁶ for Dáil gCais
for Dáil gCais tuaidh agus tes
ár mbennacht ó Chuilinn chóir
bennacht Dé mhóir for²⁰⁷ Dáil gCais.

[E 42] For a laochraidh²⁰⁸ laochda a ngus
for a gcléirchibh²⁰⁹ gaotha ad-cheas
for a mnáibh fionna ro-feas
for a ngiollaibh²¹⁰ re cur greas.

Gein go rabhaid²¹¹ gan chná²¹² ar chrois²¹³
gabhlán²¹⁴ [díobh] do los gach lis²¹⁵
nó gur lia²¹⁶ ar a gcáin tar ais
ná rabhaid Dál gCais i gcis.²¹⁷

For a laochraidh²¹⁸ luadh²¹⁹ a long
for a gcléirchibh go líon²²⁰ gceall
for a gceathraibh finibh fiach²²¹
dan²²² dúthaidh Craig Liath na lenn.

For gach córmhac²²³ ginach²²⁴ ngus
nach iomráidhfe²²⁵ abhfus an feall
for gach ngraig inghen²²⁶ go mbiadh
gin bhias²²⁷ ó mhuintir Táil thall.

¹⁹⁶ dona cheithre chomharba fithíod H Ga. ¹⁹⁹ ar lár H.
²⁰⁰ agus aisdirid go H. ²⁰¹ beiridh E. ²⁰² mór le H Ga.
²⁰³ díochra bennachaidh E; beannuighios go beannachtach H Ga N.
²⁰⁴ ²⁰⁴ ar lár H Ga. ²⁰⁵ ar lár E. ²⁰⁶ uain H Ga.
²⁰⁷ don H Ga. ²⁰⁸ laochda N Ga; ar lár E; laochraibh H.
²⁰⁹ acleireachaibh Q; ccleirig H Ga.
²¹⁰ a ngiolla E; ngiollaibh N; a ngiolla Q; ngiolluidhe H Ga.
²¹¹ gein go rabhadur E; gin a rabhadur N; gen arabhadar Q.
²¹² gan chradh E; go cráidh N; gan chrágh H Ga.
²¹³ accrois H Ga. ²¹⁴ gal lán H; gal lanm Ga.
²¹⁵ lios Q E N H. ²¹⁶ laadh E Ga. ²¹⁷ a cceas MSS.
²¹⁸ laochraibh E Q N. ²¹⁹ luagh E H Ga; luaig N; luach Q.
²²⁰ líonn Q H.
²²¹ finibh fiachaidh; fuinaibh fiachaidh N; finuib fiachaidh Q;
fonnaibh fiacha H Ga.
²²² daná E N Q; dána H Ga. ²²³ cormac E.
²²⁴ ginách Ga; gionách H. ²²⁵ iomráite E; iompughthe Q N.
²²⁶ ingin E; inghion H. ²²⁷ bheas E; ginbheas Q.

For a scura, sgiamh gan locht,
 líonfas gach gort is gach gleann²²⁸
 for a leargaibh go líon leas²²⁹
 for a n-ardaibh²³⁰ ró mes²³¹ mbend.²³²

B.e.n.d.

Iarsin [toibhghid] na Floinn cáin²³³ do Dháil gCais .i. caora gacha²³⁴ trillsighe, agus sgreaball gacha cáithlighe, each dícheilt²³⁵ an ríogh agus aiscidh gacha flatha.²³⁶

²²⁸ greinn E.²³⁰ andeárdaibh E Q.²³² meunn, mend MSS.²³⁴ gach E.²³⁶ *Nōta* ag *Ó Comhraidhe ar chiumhais an lgh. ag tagairt don alt so* :
wrong : E. Curry E.²²⁹ ar lár E N Q.²³¹ mheas N Q.²³³ cháin E ; chána H Ga ; can Q.²³⁵ dícealt E ; dícealt N ; díghcheilt Ga ; díth- H.

XIII

LORCÁN

Ba mac don Lachtna sin an laoch lánbhúadhach **Lorcán** Locha Deirgdheirc agus fá hé sin an fear¹ ba mó cineach agus engnamh agus oirbhert, comairce agus comhairle, gail agus gaisgedh agus gníomhradh² do bhí don Adhamhcloinn.³ Ba mó⁴ gráin agus eгла an fhir sin for feraibh Éireann uile go foirlethan 'nás⁵ [a n-]egla soin um Flann mac Maoil Seachluinn, rí Éireann.⁵

Is d'ionnsaighe in Lorcáin sin táinig Flann mac Maoil Seachlainn,⁶ rí Temhrach, cheithre⁷ catha comhmóra coimhnertmhara tré iomarbháidh Floinn mhic Lonáin,⁸ ardollamh⁹ Éireann. Ro ráidh Flann mac Maoil Sechlainn, agus é ag imirt fithchille i dTemhair¹⁰ nach raibhe i nÉirinn cóigeadhach¹¹ nach imireadh a fhithchill idir an gcóigeadhach agus a mhuintir. Adubhairt mac Lonáin gur themn¹² na briathra¹³ sin, agus gurbh aithne dhó féin cheithre tríocha céad i nÉirinn, agus gidh iad fir Éireann do bheith ina thimcheall¹⁴ nach imeórdaois¹⁵ cluiche¹⁷ fithchille¹⁸ dá n-aimhdheoin etorra.

“ Máiseadh¹⁹ cia hiad ? ” do ráidh Flann.

“ Tríocha céad Ó gCais,” do ráidh mac Lonáin.¹⁹

“ Biaidh²⁰ a fhios sin agamsa,” do ráidh an rí.

Agus leis sin triallas féin agus cheithre catha comhmóra go lár Muighe hAdhair,²⁰ agus ro gabhadh²¹ sosadh agus longphort aca ann. Tugadh²² a fhithcheall go Flann dá

¹ do bé sin fear E.

² gníomha maithe H Ga ; ar lár Q.

³ do chloinn Adaimh Q.

⁴ mór Q H Ga.

⁵⁻⁵ nás eaglais rem etc. Q ; ar lár H ; ná eгла soin roimh feraibh Éireann Ga ; nas eglas um E (iom) N.

⁶ Lonáin E.

⁷ ceithrí E ; Q N *measgtha annso*.

⁸ Longáin Ga *statim*.

⁹ ollamh E.

¹⁰ *attemhraigh* E.

¹¹ cóigeach H Ga.

¹² *tenn* E.

¹³ an briathar H Ga.

¹⁴ da mbeidis iona tt. Q ; do bhíadh na tt. N ; do beadh na tt. Ga .

gidh iad fir Éireann uile na th. H.

¹⁵ nach imeardaois E ; imcoradís N ; na himireóidís H.

¹⁷ H *amháin*.

¹⁸ fithchioll E Q N ; -chill Ga.

¹⁹⁻¹⁹ ar lár E N Q ; maise Ga ; maiseadh H.

²⁰⁻²⁰ ar lár E N Q.

²¹ do ghabh sé H Ga.

²² do tugach H.

himirt.²³ Do shiacht an sgéal sin go²⁴ Dál gCais agus do-chuadar for²⁵ sluagh[adh] do²⁶ gach aird,²⁷ agus do shraoinsad²⁸ in slógh i gcenn an chosta²⁹ mar a raibhe Flann, agus tugadh³⁰ urchar don fhior do bhí³¹ ag iomchur na fithchille gur marbhadh³² don urchar sin é.

Adubhairt Flann nach coisgfedh ar a shon sin,³³ agus tugadh³⁴ ruaig³⁵ doridhise³⁶ dhóib go riacht an costadh,³⁷ agus tugadh buille don fhithchill³⁸ go ndernadh³⁹ cheithre blogha⁴⁰ dhí, agus ro sgaoiledh⁴¹ an fhuirenn go nách fríth a dtrian ó shoin anuas.⁴² Agus muna dtugdaois termonn do mhac Lonáin is i gcenn an ríogh do rachadh an buille tugadh don [E 43] fhithchill.⁴³

Teora⁴⁴ lá agus teora oidhche dona⁴⁵ cheithre cathaibh comhmóra⁴⁵ mar sin,⁴⁶ agus ní raibhe comhsanadh⁴⁶ bídh ná leanna ná codalta for aonduine dhíobh⁴⁷ fris an ré sin,⁴⁸ agus ní feas cia do torchradh⁴⁹ díobh nó cá⁵⁰ líon do bí i gcosair⁵¹ cróilighe dhíobh. Agus níor leigeadh an connadh bhaí i ndorus an longphuirt do losgadh⁵² dóibh fris an ré sin. Agus níor leigeadh dóibh aonbheart⁵³ tuighe do bhuaín⁵⁴ tar boith⁵⁵ a⁵⁶ longphuirt. Agus ní raibhe d'fhoghail⁵⁷ ná d'easbaidh for an dtír acht aon mhacaomh buile⁵⁸ gan arm gan iolfhaobhar acht goithne⁵⁹ agus eachlasg⁶⁰ frioth⁶¹ i n-edarbhaoghal idir dhiuraitheibh⁶² tré ainbhíos.

I gcionn teóra⁶³ lá agus teóra oidhche iarsin do-

²³ a f. chuige agus gabhas ag imirt uirthe H Ga.

²⁴ chum H Ga ; do N. ²⁵ for an sluagh H Ga. ²⁶ dá E.

²⁷ árd H.

²⁸ do sreainsiad E ; sraonadh Q ; sriainsiad Ga ; shriainsadar H.

²⁹ chosdaidh E ; coisdeadh N ; chiste Q ; chósda H.

³⁰ tugadar H Ga.

³¹ ro bhí E.

³² go rós marbh E ; gur ros marbhadh é H.

³³ araindsin E.

³⁴ tugach H Q. ³⁵ ruaidh E.

³⁶ do ridhse Ga ; do rise H.

³⁷ cosda Ga H. ³⁸ fhithchille E.

³⁹ -naidh E N ; -rna Ga.

⁴⁰ blodha MSS.

⁴¹ sgaoilsead N.

⁴² o sin suas riamh E ; ttrian riamh H Ga.

⁴³ chum na f. H.

⁴⁴ sic MSS ; leg trí.

⁴⁵⁻⁴⁵ dóibh E H Ga ; fón samhail sin H Ga.

⁴⁶ comhshonaidh H.

⁴⁷ dona ceithri catha comhmóra sin E.

⁴⁸ ar an bhfeadh sin N.

⁴⁹ cidh do thorchair díobh fris an ré sin E.

⁵⁰ cia E.

⁵¹ ccosgair E ; ccosgar Ga ; ccosair cró nó croilgheach H.

⁵² ar lár E.

⁵³ nā oiread is beart H.

⁵⁴ bhuaint H.

⁵⁵ bhoith E N.

⁵⁶ an H Ga.

⁵⁷ do fhoghaidh E N ; do fothaidh H Ga.

⁵⁸ builidh E H Ga ; buileadh N.

⁵⁹ gaithe E N.

⁶⁰ -laisg MSS acht N.

⁶¹ frí E ; fria N.

⁶² dhuthaoibh Ga ; dhúithibh H ; leg dhiubhraicthibh ; an sgéal

san anuas an-mheagtha ag Q.

⁶³ trí lá 7 trí oidhche Q ; teora lá 7 oidhche H Ga.

chuaidh Flann mac Maoil Sechloinn for comairce Floinn
mhic Lonáin ima léigion féin⁶⁴ ina aonar as. Gonadh
aire as-beart⁶⁴ mac Lonáin an laoidh seo :⁶⁵

Lorcán [so] Locha Deirdheire
ag nach faghbhaim⁶⁶ iomaircheilg,
gibé⁶⁷ théid ní théid an fear
ar iomghabháil a⁶⁸ aoigheadh.⁶⁹

Mac Maoil Seachloinn ceithre chath⁷⁰
ráinig Magh nAdhair n-ármhach,
go teach ríogh Muighe⁷¹ na mart
go hainmhín ar aoighidhacht.⁷²

Gonadh ann adubhairt Flann :
“ dom-roicheadh⁷³ uaibh an fhithcheall ;⁷⁴
a mhic Lonáin atú⁷⁵ abhfus,
is [do] ro-bháigh⁷⁶ do rochtus.”⁷⁷

Cuirimse mo dhalta iar soin⁷⁸
go mac Lachtna is go' laochraidh
i gcéadáir⁷⁹ gur innis dáibh
ár n-éagáir⁸⁰ 's ár n-iomarbháigh.

Tugsad marcshluagh⁸¹ inár ndáil
ro chroith⁸² talamh a dtromgháir ;⁸³
ro chrithnuighsead⁸⁴ neóill neimhe
ré⁸⁵ treise 's ré tairpthighe.

⁶⁴⁻⁶⁴ slán as an cconaire sin 7 do chan H Ga.

⁶⁵ an filidh Mac Lonáin an rann so síos Q.

⁶⁷ gin bé E.

⁶⁹ aoidhídh E N ; aoibh Q ; aoidhibh H Ga.

⁷⁰ cheithre cath Q ; ceithre gc. E ; *ranna II agus III do mhalartú áite* E N Q.

⁷¹ Maighe E ; Máighe N ; máige H Ga.

⁷³ roichidh Ga ; roicidh H.

⁷⁵ atá E N Q ; an tú H.

⁷⁶ is róbháigh E N ; ro bhaidh Q ; ró bháidh H Ga.

⁷⁷ -tuis N ; do rochtas rochtus, agus “ as ” san bhfocal rochtas *scriosta* E.

⁷⁸ sin E. ⁷⁹ Airgeadar Q. ⁸⁰ néagair E N Q ; neagar H Ga.

⁸¹ marcshluaigh E N ; mairshluaigh Ga ; Tugsaid maircshluaigha H.

⁸² chraith H Ga.

⁸⁴ -nuigsíad Q ; -nuidhsead E ; -nidhsead N ; chrithnighsiad H.

⁸⁵ le H Ga.

⁶⁶ fágbaimh E.

⁶⁸ ar, air MSS.

⁷² ar aodh agcath Q.

⁷⁴ an f. E ; -chill N.

⁸³ a tr. E.

Ní raibhe⁸⁶ fer 'na shuidhe
ar Mhuigh⁸⁷ Adhair fholtbhuidhe
ní raibhe⁸⁸ deachmhadh nár scur⁸⁹
ní nach deachaidh ar fuansgar.⁹⁰

Síoda for an each mbuidhe
rug dá chéd each⁹¹ gach⁹² duine ;⁹³
dar linn do ba⁹⁴ cruaidh an cor
a rugsan uainn⁹⁵ a aonar.⁹⁶

Táinig inár dtimcheall theas,
do rinne⁹⁷ mór dár n-aimhleas ;
táinig inár dtimcheall thuaidh
ron-fug ar crith⁹⁸ re haonuair.

Adubhairt Flann flaith na bhfledh⁹⁹
a Temhraigh¹⁰⁰ tech na ríghfher :
“ each buidhe Síoda¹⁰¹ tré bháidh
cuindigh¹⁰² a Fhloinn mhic Lonáin.”

Adn-aghaimse¹⁰³ amach iar soin¹⁰⁴
d'agallaimh¹⁰⁵ Shíoda shaorghlain¹⁰⁶
adubhairt Síoda sluagh¹⁰⁷ Fáil :
“ cidh¹⁰⁸ do-luidh[i] a¹⁰⁹ mhic Lonáin ? ”

Adubhartsa ris an bhfear¹¹⁰
re gríobh gasta na¹¹¹ nGaidheal :
“ do chuingidh¹¹² in eich bhuidhe
do-dheachas a dheghdhuine.”

⁸⁶ raibh N Q H Ga.

⁸⁷ mhágh E ; magh air Q.

⁸⁸ raibh H Ga.

⁸⁹ nár sguir H Ga.

⁹⁰ fuansgair MSS.

⁹¹ eachaidh E.

⁹² gacha N.

⁹³ nduine H.

⁹⁴ linn *budh* N.

⁹⁵ uain E H.

⁹⁶ anaonar Q H Ga.

⁹⁷ rín N.

⁹⁸ crích N.

⁹⁹ bhfileadh H.

¹⁰⁰ a tt. H Ga.

¹⁰¹ sh. Ga.

¹⁰² cuindín E ; cuinn N Ga ; cuing H ; chuing (*agus t anuas ar g*) Q.

¹⁰³ Adna dhaimhse E ; Adna attáimse N ; Adna dhomhsa amach

sin air Q ; Adhnadaimse H Ga.

¹⁰⁴ san iar N.

¹⁰⁵ do ghallaihb N.

¹⁰⁶ Siodá s. E.

¹⁰⁷ sluaigh E ; shluagh Ga.

¹⁰⁸ ce Q ; óidh N.

¹⁰⁹ ar lár N Q.

¹¹⁰ bhfaith N.

¹¹¹ ar lár H Ga.

¹¹² chuinge Q H Ga.

“Beir osadh¹¹³ fear¹¹⁴ laoidhe, a Fhloinn,
in t-ech buidhe barráluinn
tairios¹¹⁵ degbhliadhain dom chois ;
do-ghén engnamh¹¹⁶ 'na hégmais.”

[E 44] “Gabhtar do Shíoda¹¹⁷ an t-each dubh,”¹¹⁸
do ráidh¹¹⁹ an sluagh¹²⁰ ar fuansgur,
“do bhéaradh¹²¹ Flann claochlódh de :
do chionn¹²² eich dhuibh¹²³ each buidhe.”

Buidhe¹²⁴ uile a n-eich iar¹²⁵ soin,
gráin éaga for¹²⁶ a n-armaibh ;
Síoda for an domhan de
do chongaibh a chondailbhe.

Trí lá 's trí hoidhche¹²⁷ don tsluagh
thiar ar Mhuigh Adhair fhionnfhuair,
gan bhiadh gan chodladh gan chacht
gan airisenh¹²⁸ gan imthecht.

“Coimirce¹²⁹ dhúinn,” ar Flann Fáil
cuindigh,¹³⁰ a Fhloinn mhic Lonáin
ar Dháil¹³¹ gCais ar lucht Luimnigh,
dáigh¹³² ní holc fá athchuingidh.”¹³³

Adn-aghaimsi¹³⁴ trésan gcath¹³⁵
go rochtas Dál¹³⁶ gCais creachach,
agus¹³⁷ gabhaim duain iar soin¹³⁸
don tsluagh is fearr for talmhain.¹³⁹

Iar sin cuinghim¹⁴⁰ mo chuinghidh¹⁴¹
ar Dháil gCais ar lucht Luimnigh,
mac Maoil Shechloinn líon a dhámh¹⁴²
do léigean uatha iomshlán.

¹¹³ osaidh H Ga ; aseadh Q ; ? Bérasa d'fher. ¹¹⁴ fir H.
¹¹⁵ tairasa E N ; tairsi Q ; tairiosa H Ga (? tarassa bl.).
¹¹⁶ eagna Q. ¹¹⁷ Sh. bhuidhe H Ga. ¹¹⁸ duibh E. ¹¹⁹ rádh E N Q.
¹²⁰ ná slúaigh E. ¹²¹ bhears Q. ¹²² chinn E N. ¹²³ each dubh Ga.
¹²⁴ búidh E ; buadh Q. ¹²⁵ air Q N. ¹²⁶ air Q H Ga.
¹²⁷ noidhche N. ¹²⁸ airsim E ; airiosaimh Ga ; oiriseamb H.
¹²⁹ comaircí E ; coimsheirce N. ¹³⁰ cumdig N Q.
¹³¹ Dál E ; air Dáil H. ¹³² doigh E. ¹³³ hathchuinge H.
¹³⁴ adnadaimsi E N Q ; Ádhnadaimsi H Ga.
¹³⁵ tréis an ccaith H. ¹³⁶ Dáil N H Ga. ¹³⁷ is MSS.
¹³⁸ sin MSS. ¹³⁹ fó th. H Ga. ¹⁴⁰ cuingim MSS. ¹⁴¹ coingidh H.
¹⁴² Adhamh Q ; Adhaimh N.

Tugadh¹⁴³ dúinn coimirce cheart¹⁴⁴
 agus eólas re himthecht,
 go rochtas tar Sionainn¹⁴⁵ soir
 [’s] ó-thá Sionainn go Teamhraigh.

Fédtha[r]¹⁴⁶ in ní do rádh dáibh :¹⁴⁷
 gairbhe¹⁴⁸ ló in chatha go ngráin¹⁴⁹
 féta¹⁵⁰ re faighdhe¹⁵¹ na fir¹⁵²
 agus garbh frisna gáibhthibh.¹⁵³

Dál¹⁵⁴ gCais aonoirecht is fearr
 i dtír Alban is Éireann,
 is aca tugadh¹⁵⁵ gan fhail¹⁵⁶
 coimirce dá mbíodhbhadhaibh.¹⁵⁷

Tugadh do Dháil gCais¹⁵⁸ na gclann¹⁵⁹
 eineach is engnamh Éireann ;
 gach maith idir mhaith¹⁶⁰ is lár
 tugadh don fhlaith do Lorcán.

L.

Iseadh, umorro, adeirid¹⁶¹ na senchaidhe go ndernadh¹⁶²
 leath éigse agus adhmholta Éireann don Lorcán sin
 rena linn féin ar mhéad¹⁶³ a einigh agus a engnamha¹⁶⁴
 agus ar a fheabhus re filedhaibh agus re haos¹⁶⁵ gacha
 dána archena. Isé an Lorcán lánchalma¹⁶⁶ sin¹⁶⁷ ba rí
 ar Dháil gCais intan¹⁶⁸ táinig Cormac mac Cuilennáin,
 rí Caisil d’iarraidh giall¹⁶⁹ ar Dháil gCais ;¹⁶⁸ agus ba hiad
 gialla¹⁷⁰ Dál¹⁷¹ gCais a n-eachlasca¹⁷² tar a n-ais ; agus
 isedh ro fhás dóibh de sin¹⁷³ géill¹⁷⁴ [agus] eidireadha
 cáich ina láimh leósamh dia gcoimhéd.¹⁷⁴ Ro riaradh¹⁷⁵
 tráth Cormac ag Dál gCais, agus do-chuadar Dál gCais

¹⁴³ tugadar H Ga. ¹⁴⁴ comhaircí cert E. ¹⁴⁵ soinninn Ga.

¹⁴⁶ Féta E ; feata Q ; féata H Ga ; féadtha N (? fédtha anise).

¹⁴⁷ dóibh E N Q Ga. ¹⁴⁸ gair bé N. ¹⁴⁹ ngrian Q N.

¹⁵⁰ féadta N. ¹⁵¹ saighde N. ¹⁵² na bhfear H Ga.

¹⁵³ gáibhthibh E N H Ga ; gabhthaibh Q N. ¹⁵⁴ Dáil Ga

¹⁵⁵ tugaidh N ; tugach H Ga. ¹⁵⁶ fail E ; an fáil H Ga.

¹⁵⁷ mbíodhbhaibh H Ga ; -bhathaibh Q. ¹⁵⁸ dalgcais E.

¹⁵⁹ nglan N. ¹⁶⁰ Sic MSS (? neamh) ; air mh. Q N.

¹⁶¹ ase adeirid H Ga. ¹⁶² -naidh H. ¹⁶³ mhéid H Ga.

¹⁶⁴ engnamh E ; eagnamha Q N H Ga. ¹⁶⁵ haois E.

¹⁶⁶ ar lár E N Q. ¹⁶⁷ so E. ¹⁶⁸⁻¹⁶⁸ ar lár H. ¹⁶⁹ geille N.

¹⁷⁰ giollaidhe Q. ¹⁷¹ an Dáil H Ga. ¹⁷² ndeachlasga Q.

¹⁷³ dóibh sin E N ; de sin H Ga.

¹⁷⁴⁻¹⁷⁴ a neidireadha agus angeille do bheith leó féin dá ccoiméad
 H Ga. ¹⁷⁵ riarach H.

leis¹⁷⁶ lucht secht bhfichead¹⁷⁶ long go Loch Rí gur ghabhsad bráighde agus géill¹⁷⁷ Mhidhe agus Chonnacht don turus sin ; agus ro bhaoi fá Nodlaig i gCluain mac Nóis allanoir, agus fá Challainn Enáir¹⁷⁸ i dtigh Dhomhnaill mic Cathail mic Aonghusa, agus is ann¹⁷⁹ do rinne Cormac an rann so :

Rob[a] snámh¹⁸⁰ locha luchair¹⁸¹
rom-biath¹⁸² iar gcallainn¹⁸³ chathaigh¹⁸⁴
da linne¹⁸⁵ cubhaidh¹⁸⁶ comhlainn
i dtigh Dhomhnaill mic Cathail.¹⁸⁷

Do riachtadar¹⁸⁸ iomshlán¹⁸⁹ iarsin go Lorcán mac Lachtna. Do-rónadh, umorro,¹⁹⁰ fledh adhbhalmhór for tuirind¹⁹¹ techtaigh¹⁹² ag Lorcán a roinn Chormaic, agus baoí naoi n-oidhche aga¹⁹³ tochaithemh gan uireasbaidh¹⁹³ bídh na dighe na urghárduighthe aigne¹⁹⁴ ná oirfide [E 45] ná anntláis forra in fedh sin.¹⁹⁵ Agus ro fhost Cormac maithe Dál gCais ag ól na fleidhe, agus ro shir¹⁹⁶ cumhaidh forra ; agus fa hí an chumha sin .i. duine gach tuaithe dhíobh do chur fri léighenn¹⁹⁷ .i. dá mhacaomh dhég, óir is dá thuaith dhég atá i nDáil gCais. Ad-coda¹⁹⁸ sin ó Dháil gCais. Boí, umorro, aonóglaoch do Dháil^{198a} gCais agus ní ro aomh an ní sin¹⁹⁹ .i. Connla mac Fiannachta d'uachtar Dhál gCais. Adubhairt sin in'aonar nach dtiobhradh²⁰⁰ a mhac uadha, agus nach tiobhradh neach eile dá dheóin. Dóigh²⁰¹ leis ba²⁰² cealg bhí ag Cormac,

176-176 le secht bhfichiod E (bhfichid) N ; bhíthid H. 177 geille H.

178 agus all aniar H Ga ; challaidh inár E ; fá callaidh Nair N.

179 annsin E ; agus do rinn C. an rann H Ga.

180 snámh E. 181 luachar Q ; luchair H.

182 ró mbiadh E N ; ró mbiadh Q ; rombiaith H Ga.

183 gcalainn E ; ccalláin N Ga ; gcallan Q ; gcaillinn H.

184 chathail E N Q ; chaithil H Ga.

185 dá líne E N Q ; dá linne H Ga.

186 cathaidh Q N ; caitill Ga.

187 iomlán H Ga.

188 rochtadar E ; riocht- H.

189 tuirnidh Ga ; thúirnidha H. 190 agus do rinne H Ga.

191 tuirnidh Ga ; thúirnidha H. 192 tteaclta H.

193-193 gan uireasbaidh agá tochaithemh E ; tochatamh, aigeá toich. aithemh N ; caitheamh H Ga.

194 urghairdighthí E ; urghairditheadh sin agus N ; urusbadh úrghardúghadh aigne na oirfeadocht H ; na úrghardaithe na oirfideacht Ga.

195 foraidh air an bhfeadha sin H. 196 ró shíor E H-N ; shír Ga.

197 laighen E. 198 adchota H. 198a bhaoi aon do Dháil H.

199 níor aonta sin do Chormac H Ga.

200 ná tabharadh N Ga (-rach) H.

201 dáigh N ; óir ba dóith leis H Ga.

202 gur H Ga.

agus ba i n-eidirecht nó i ngéillsine²⁰³ do-bhéaradh na meic lais ; agus²⁰⁴ adubhairt nár chóir dhóibh-sin a meic do thabhairt 'na láimh ar a bhréagairecht.²⁰⁴

Ód-chuala²⁰⁵ Cormac an ní sin tug a bhriathar nár smuain ina mhenmuin in ní²⁰⁶ sin do cuireadh air,²⁰⁷ acht²⁰⁸ áilghes a sochair sin do bheith air.²⁰⁸ Do ghuidh an Coimdhe comhachtach go nach beith congbháil tuaithe nó eaglaise uadha sin go bráth. Adubhairt Cormac :²⁰⁹

Áilim Coimdhe comhachtach
itche ndíochra²¹⁰ ndíoghalta
ná raibh congbháil cluig nó sailm
ag Connla mac Fionachta.²¹¹

Ro²¹² fíoradh an ní sin, dáigh²¹³ ní fhuil aithbhed²¹⁴ nó foraitbhed i dtalmhain uadha, acht Sceach²¹⁵ Nechtain d'ainmniughadh²¹⁶ uaidh.

Ro riaradh Cormac iarsin ag Dáil gCais um gach²¹⁷ ní dár iarr a bhéal,²¹⁸ agus tug²¹⁹ Lorcán mac a mheic féin²²⁰ lais, agus tugadh Flann mac Maoil Maedhóg²²¹ d'Uíbh²²² Conaill dó, agus macaomh gacha tuaithe iarsin.²²³ Ciodh trácht, ro fresdaladh agus ro fritheóladh²²⁴ Cormac go huasal aoibhinn onórach²²⁵ ag Lorcán, agus is i dtigh Lorcáin adubhairt Cormac an rann so :²²⁶

²⁰³ ngeillseacht H.

²⁰⁴⁻²⁰⁴ agus gur dá mbréagadh do bhí sé H Ga ; meic do leigion leis ná tabhairt lámha ar a bh. N ; chóir d'aonreach a mhac do leigion leis ar a bhréagairecht Q.

²⁰⁵ Adchualaidh C . . . . . 7 tug a bhriathra nachar E.

²⁰⁶ smuain sé ar an nídh H Ga.

²⁰⁷ na leith H Ga.

²⁰⁸⁻²⁰⁸ ar lár H N Q.

²⁰⁹ agus do-bheart an rann H Ga.

²¹⁰ díochrach d. H Ga.

²¹¹ Fiannachta MSS.

²¹² an t-alt so roimh an rann E N Q.

²¹³ doigh E ; óir H Ga

²¹⁴ aithfeadh, fóraitheadh MSS.

²¹⁵ sgeith Ga ; séith H.

²¹⁶ hainmnigheadh H Ga.

²¹⁷ Cormac ag Dál gcais ó sin amach an gach E N Q.

²¹⁸ do ró shíor ortha H Ga.

²¹⁹ tugasdar E.

²²⁰ a mhac féin H Ga.

²²¹ mithig H Ga ; seachloinn N ; Maollráedóig Q.

²²² daoibh N H Ga.

²²³ na dhiaigh sin H Ga.

²²⁴ ar lár H Ga.

²²⁵ go haorach aoibhinn H Ga.

²²⁶ is ann (annsín N) adubhairt cormac adtigh L. an r. so, E N agus air sin adubhairt C. an r. so Q ; agus do bheart an r. H.

I dtigh Lorcáin rom-leasa
 síol Lorcáin gura losa²²⁷
 maith mo bheatha iar²²⁸ mbuadh go²²⁹ mbloidh
 ag ól a cornaibh²³⁰ osa.²³¹

Is annsin ro ráidh Lorcán²³² fria mhacaibh gomadh iad
 féin do ghníoth²³³ feartuighecht²³⁴ do Chormac ar
 dhóigh²³⁵ bennachtan d'fhagháil. Is annsin ro ghabh
 Cosgarach mac Lorcáin do láimh fresdal na coinnle²³⁶ do
 dhénamh,²³⁷ dáigh isé fá só dhíobh ; agus is de sin do
 rinne²³⁸ Cormac an rann :²³⁹

Cosgrach mo²⁴⁰ choinnleóir glan glé²⁴¹
 i dtigh Lorcáin mhic Lachtna ;
 síol Cosgraigh chaoimhghil ghéagaigh²⁴²
 gur ba²⁴³ tuirc ós truímhtrédaibh.²⁴⁴

Do bhí²⁴⁵ Cormac naoi n-oidhche²⁴⁶ ag Lorcán,²⁴⁷ agus
 imthighid²⁴⁸ iarsin fá bhuidh agus fá bhennachtain.
 Gonadh ann is-beart na briathra so :

Mac Cuilennáin cosdadhach,²⁴⁹
 rí²⁵⁰ Caisil na gcros,
 ag Lorcán²⁵¹ go foisdenach²⁵²
 naoi n-oidhche dō abhfos.²⁵³

Lorcán ua Luirc caraimse,
 ro-chara²⁵⁴ Dia dil ;
 isé so²⁵⁵ a líon anaimse
 ochtmhogha²⁵⁶ ina thigh.

²²⁷ gur alosa E N Q ; alosaidh Ga ; a losadh H. ²²⁸ air Q.
²²⁹ gaile H Ga. ²³⁰ ag cornnaibh Ga ; a cc. N H
²³¹ osaidh H Ga. ²³² -cáin E. ²³³ ghnith E.
²³⁴ ghníoth fearthighacht Ga ; -thaoighacht H ; fertan N ; gnith-
 fhertaidh Q.
²³⁵ daigh E ; dfaig Q ; dóith H Ga. ²³⁶ cloine Q ; claidhe N.
²³⁷ Choramac H. ²³⁸ rín N ; rinn H Ga.
²³⁹ adubhairt C. an rann so Q. ²⁴⁰ madh N. ²⁴¹ ngle nglan N.
²⁴² caomhghlan geagach H Ga. ²⁴³ gurab Q ; gur badh H.
²⁴⁴ tromthr. E ; -teaduibh N ; -trodaibh Q ; trean treabhaibh H Ga.
²⁴⁵ Agus bhaoi E. ²⁴⁶ ttrátha H Ga. ²⁴⁷ i ttigh L, H Ga.
²⁴⁸ agus car n-imthecht do fa bhuidh beannachtain do bert
 (adubhairt sé Ga) an rann H Ga.
²⁴⁹ cosdathach H Ga. ²⁵⁰ Rígh H Ga. ²⁵¹ -cáin E.
²⁵² fuisdinech E ; foisdineach H Ga. ²⁵³ bhíos Q ; go bhíos H.
²⁵⁴ charra Q ; cara Ga (? ra cara). ²⁵⁵ seo H Ga ; Asé líon N.
²⁵⁶ ocht mótha E N (mogtha) Q ; ocht n-oidhche Ga ; naoi
 n-oidhche H.

Beóir²⁵⁷ dhúinn re naoi saoroidhche²⁵⁸
 ag Lorcán na long,
 miodh is fíon gach aonoidhche²⁵⁹
 atá sin anond.²⁶⁰

[E 46] Gach maith bhíos do dheghdhaoinibh
 ó ruire go hab,
 go dtugthar, a Dheghdhúilimh,²⁶¹
 do Lorcán 's dá mhac. M.

Do luidh²⁶² Cormac iarsin go²⁶³ Caisiol, agus fógraidh²⁶⁴
 for Eoghanacht in Cháisg do dhénamh dhó, agus do
 éaradar²⁶⁵ Eoghanacht uime sin é,²⁶⁵ agus léigid 'na
 throsgadh²⁶⁶ fá Cháisg é. Ó'dchualadar²⁶⁷ Dál gCais an
 sgéal sin do chuireadar a maithe agus²⁶⁸ trí chéd
 purtraidhchi²⁶⁹ méithe leó go riachtadar oidhche Chásga
 go²⁷⁰ Cormac i gCaisiol na ríogh. Fógrus Cormac do²⁷¹
 na hEoghanachtaibh²⁷¹ crodh agus séda do thabhairt
 leo dia²⁷² dtaibairt d'éigsibh agus d'echtrannchaibh ó ná
 tugsad biadh dhóibh,²⁷³ ná²⁷⁴ lón do chur chuige.²⁷⁴
 Isedh imorro tugsad Eoghanachta²⁷⁵ leó i dtech Corraic²⁷⁶
 arna mháirech,²⁷⁷ an²⁷⁸ ní is mesa bhí aca d'armaibh
 agus d'édach, ar dáigh gomadh eadh no-thiodhnaic-
 feadh²⁷⁹ Cormac dona deóradaibh.²⁷⁹ Ó'd-chonnarc-
 adar²⁸⁰ Dál gCais sin,²⁸¹ anas-deach²⁸² do chloidhmhibh
 agus d'armaibh, d'eachaibh agus d'édaighibh bhí aca
 tugadar do Chormac, dá dtiodhnacadh, iad.²⁸² Bennachas

²⁵⁷ Beir E; bheir N.

²⁵⁸ -chibh MSS.

²⁵⁹ gach oidhche H; gach noidhche Ga.

²⁶⁰ atá san ionnad sin aguin H Ga.

²⁶¹ a Dhia dhúileamh Q.

²⁶² luigh H Ga.

²⁶³ sin Fecht naon etc. *abairt as an chéadalt eile thíos* E Q.

²⁶⁴ fógaras H.

²⁶⁵ dearadar H Ga.

²⁶⁶ ar lár E.

²⁶⁷ chualaidh an D. Ga; do chonnaire N.

²⁶⁸ iarsin agus E N; maithe trí H Ga.

²⁶⁹ putraidhchi méodha E N; *an sgéal so an-mheasgtha ag Q.*

²⁷⁰ aghaidh domhnaigh cháisg áit a mbí E N.

²⁷¹⁻²⁷¹ ar lár E N.

²⁷² le a H Ga.

²⁷³ ar lár H Ga.

²⁷⁴⁻²⁷⁴ ar lár E N.

²⁷⁵ -nacht MSS.

²⁷⁶ chum C. H Ga.

²⁷⁷ ar lár H Ga.

²⁷⁸⁻²⁷⁸ na maoinne agus na seoda ba mheasa do bhí aca H Ga.

²⁷⁹ nó thioc nadhfadh E; tiodhnadh N

²⁸⁰ ar lár N.

²⁸¹ an sgeul soin E N.

²⁸²⁻²⁸² tugadar féin rogha arm agus seoide go C. agus beannuighios etc. H Ga.

Cormac go dil agus go díochra degthairise Dál gCais, agus as-bert na rainn [seo]:²⁸³

Go dtugthar dóibh ár²⁸⁴ ndúthracht
do chlannaibh Táil na dtréimcheart²⁸⁵
ríghe caín go bráth buainchert
ordain²⁸⁶ laochdhacht cruth²⁸⁷ cléircheacht.

Ad-riaruigh²⁸⁸ dhamhsa²⁸⁹ na fir
ad-fiamhaidh²⁹⁰ re conn gan chol
ní ros-gabh²⁹¹ flaith Gaoidheal ngarg
ní theichid ré dtadhg²⁹² na dtor.²⁹³

Do luidh in Lorcán sin fecht n-aon²⁹⁴ d'agallaimh²⁹⁵
Chormaic i gCaisiol, go ndeisedar ar dtúis i Ráth na
n-urlann for faithche Chaisil. Dóigh²⁹⁶ fá hí faithche
Chaisil in tan sin ó Shamhaoir²⁹⁷ go Gabhrán, agus ó
Oilén Éile go hOiléan Uí Bhric. Ro hinnisedh do Chormac
Lorcán do thoighecht for²⁹⁸ an bhfaithche. Faoidhes²⁹⁹
Cormac techta for²⁹⁹ a chenn, dáigh bhaoí fledh ollamh
ionchaitmhhe iona choinne aige.³⁰⁰

“Cia líon thioctas leis?” ar na techta.

“Deichneabhar” ar³⁰¹ Cormac.

Innisd³⁰² na techta sin do Lorcán.³⁰²

“Ní-thó,”³⁰³ ar Lorcán.

Do luidhsed na techta go Cormac agus nochtaid an³⁰⁴
ní sin dó.

“Cad as”³⁰⁵ ar Cormac

“Ní fhedar,” ar in giolla, “acht muna beg lais;”

²⁸³ ut dixit C. E; *ar lár* H Ga.

²⁸⁴ dháibh ar a E N; air ár H Ga.

²⁸⁵ ttréanfhear N; ttréanchair Q. ²⁸⁶ ordán Q. ²⁸⁷ cruith H Ga.

²⁸⁸ adriaradh N; -riaraidh Q; airdriaraig Ga; Aírdriaraicc H.

²⁸⁹ dómhasa Ga; domsa H.

²⁹⁰ adfí amhaidh E; adfhadhmhaidh N; adfiamhaidh Ga; -mhadh

H.

²⁹¹ ros laímh E Ga.

²⁹² tadhg MSS.

²⁹³ ttur E N; ttar Q.

²⁹⁴ *ar lár*, H Ga.

²⁹⁵ -lamh H.

²⁹⁶ dú E; dóith H Ga.

²⁹⁷ shomhaoir N.

²⁹⁸ theacht air H Ga.

²⁹⁹⁻²⁹⁹ *an ábairt so tar éis na habartha na diaidh thuas* H Ga.

³⁰⁰ fa na ccomhair H Ga.

³⁰¹ do rádh H Ga.

³⁰²⁻³⁰² *ar lár* E N Q.

³⁰³ ní hó N.

³⁰⁴ innisd do an ní sin.

³⁰⁵ cadhais E; cáduis N; cadas Ga; cas as, do rádh etc. H.

“ Taoda triochdho,”³⁰⁶ ar Cormac

Tairgther tráth do Lorcán in ní sin,³⁰⁷ agus teibidh Lorcán an ní sin. Innisidh an giolla³⁰⁸ sin do Chormac.

“ Ro fedarsa,” ar Cormac, “ an ní ’ma dtá. Ag iarraidh a dhúthchasa féin i dtigh Chaisil atá.”

“ Cia dúthchas dhlighes ? ”³⁰⁹ ol cách.

“ Atá ”³¹⁰ ol Cormac, “ leth an tighé ón dorus go roile. Is³¹¹ dleacht a thabhairt dó.”³¹²

“ Is dleacht chena,” ol cách³¹¹

“ Imthighidh,”³¹³ [ol Cormac], “ agus fearaidh fáilte fris, agus rachaidh cuid a athar agus a sheanathar don tigh so dhó, .i. in leth bathuaidh don tigh ; dóigh isiad Dáil gCais diongbhas cogadh Leithe Cuinn do rígh Chaisil.”

Innisid na techta sin do Lorcán.³¹⁴

“ Rachmaoid leis sin,” ar Lorcán, “ agus ro-budh mhaith linn chena bheith sunn ag foraire go maidin dōsamh. Dóigh³¹⁵ ro mharbhsad Eoghanacht a ríogha féin go minic agus ní éimeochum³¹⁶ ár ndúthchas bunaidh an tan do-gheabham é ; agus ní rachamaois ann muna bhfaghmaois é.”

Do-chuaidh Lorcán iarsin idir [E 47] ghiolla agus óglaoch isan tech,³¹⁷ agus fearaidh Cormac fáilte roimhe.³¹⁸ Bhádar³¹⁹ ann imaille an oidhce sin ;³¹⁹ agus is annsin do chan Cormac do dhlighedh³²⁰ Dáil gCais .i. a ruidhles díles an tan nach biadh³²¹ rígh Caisil aca :

Ruidhleas³²² Dál gCais cédaibh³²³ armach
 dá thuaith dég³²⁴ Tuadhmmhumhan³²⁵ tuaidh,
 intan nach léó Caisiol cubhaidh
 ní mhaithid³²⁶ do Mhumhain mhuidh.

³⁰⁶ triochad H Ga ; triocho dhó E N.

³⁰⁷ tairgtheas sin do L, H Ga.

³⁰⁸ nochtaid na giolluidhe H Ga ; *an sgéal so tréna chéile go mór*
ag Q. ³⁰⁹ dhlighesan E ; dhlighéann sin N.

³¹⁰ ní fheadar N ; ní (= ní hionnsa ?) E. ³¹¹⁻³¹¹ ar lár E N.

³¹² dóibh H Ga.

³¹³ Imthighidh 7 failtighid roimhe 7 do ráileadh cuid a aithir 7 a sheanaithir do Ríogh phort Ch. do etc. H Q Ga (*ní comhrádh é*).

³¹⁴ Fá sásda L. don roinn sin 7 adubhairt gur mhaith leis etc. H Ga.

³¹⁵ dóith H Ga.

³¹⁶ éimeogham Q H Ga.

³¹⁷ L. agus a mhuintir don tig H Ga.

³¹⁸ fris E N.

³¹⁹⁻³¹⁹ ar lár H Ga.

³²⁰ dheághaidh E N ; dhlígh Q ; dhlighé H Ga. ³²¹ biaidh E H.

³²² rígleas N.

³²³ ar lár E N.

³²⁴ do thuatha Q.

³²⁵ Mumhan H Ga.

³²⁶ mhaithfid H.

Corca Baiscinn Corca Modhruadh³²⁷
 comhall Ard nGabhla go ngráin³²⁸
 Uí Chormaic Tradraige tréinghlic
 Uí Aimrid tuath³²⁹ Luimnigh láin.

Uaithne, Ara tíre³³⁰ cogaidh
 Muscraige is Éile don³³¹ tsléibh,
 dá thuaithe an Fhochla³³² go n-ollbhladh
 ag foghnámh ríogh Deirdheirc dhéin.³³³

Ruidhleas [do]³³⁴ Dháil gCais na gcuradh
 i dtigh ríogh Caisil na gliar
 in leath thuaidh don tigh³³⁵ gan díchleith
 dlighid do gach³³⁶ ríghthigh riamh.

Tosach ag dul³³⁷ i dtír námhad³³⁸
 is deireadh léo ag techt tar ais³³⁹
 le méid a n-áigh fria³⁴⁰ gach ndoilgheas
 is ní do ruidhleas Dáil gCais.

R.

Isé³⁴¹ an Lorcán so fá rí ar Dhál gCais intan táinig
 Tadhg mac Cathail Uí³⁴² Chonchubhair for³⁴³ creich
 cobhlaigh³⁴³ go Muigh³⁴⁴ dToirdhealbhaigh³⁴⁵ gur
 loisgeadh leis lios Lorcáin fil³⁴⁶ ós Bóroimhe.³⁴⁶ Gidheadh
 ní raibhe Lorcán ann³⁴⁷ an tan sin, air³⁴⁸ is i nUíbh
 Cearnaigh³⁴⁹ ro bhí, agus ní tarraidh³⁵⁰ forra go rabhadar
 ina longaibh,³⁵¹ go³⁵² rug annsin ar³⁵³ each,³⁵⁴ agus
 bhaoi³⁵⁵ ag iomagallamh riu.³⁵² Bhi³⁵⁶ Tadhg ag iarraidh
 bráighde ar Lorcán, nó 'gá rádha ris^{356a} Tuadhmuimhain
 d'fhághháil dó. Adubhairt Lorcán nach diognadh
 cechtar díobh.³⁵⁷

³²⁷ corcamruadh MSS.³²⁸ ngebhla gon ghr. H; ngrían N. ³²⁹ tuaithe E. ³³⁰ tré N.³³¹ an MSS. ³³² da thuath nocla E; Moclá N Q; mochlá H Ga.³³³ láin E. ³³⁴ rígleas N; ríghleas H. ³³⁵ ar lár N.³³⁶ dlighidh gach E. ³³⁷ ar lár Q. ³³⁸ a n. E.³³⁹ léo da íagbhail Q. ³⁴⁰ ann H. ³⁴¹ íshé E; asé H Ga.³⁴² mic E. ³⁴³⁻³⁴⁵ ar lár H Ga.³⁴⁴ madh E; Mágh Q; Máigh H Ga.³⁴⁵ na ttórd N; na ttórdáidh E; na ttórd Q; Thoirdealbhaidh H.³⁴⁶⁻³⁴⁶ ar lár Q. ³⁴⁷ acudh Ga; annsin aca E. ³⁴⁸ óir H.³⁴⁹ Cearnuibh MSS; do bháidh se an aoibh ccearnuibh H.³⁵⁰ tairridh E; tháinig N; hairm ortha Q; níor taraidh foradh Ga;
 níor thairic foradh H.³⁵¹ loingse N. ³⁵²⁻³⁵² ar lár Q. ³⁵³ ar lár E. ³⁵⁴ a each H Ga.³⁵⁵ go raibh H Ga. ³⁵⁶ gabhas H Ga. ^{356a} ar lár H.³⁵⁷ na tiubhradh sé ceachtar díobh uaig Q.

“Muna ndearna,” ar Tadhg,³⁵⁸ “loisgfeadh féin do mhuighese³⁵⁹ go meinic.”

Adubhairt Lorcán nac mionca do loisgfeadh a mhuighesiomh inás do loisgfeadh féin ní budh fearr ná iad ar a son. Agus adubhairt Lorcán dar a bhréithir nach coideóladh na secht lesa is ferr bhaof i gConnachtaibh.³⁶⁰

Adubhairt³⁶¹ Tadhg :

“Loisgfeadsa do thír indiu gibé díol do-bhéar innte.³⁶²

Ro scarsad iarsin fó dheabhaidh. Do riachtadar Dál gCais go Lorcán. Dóigh³⁶³ an tan tighedh an cobhlach Connachtach seach Fairchill anuas, is annsin do hadhantaoi in teine³⁶⁴ chomhartha i gCnocán na Foraire ag Rinn Árdá ; agus do hadhantaoi iarsin i Sliabh Muinchinn,³⁶⁵ agus as sin i gCnoc an Phrécháin, agus as sin i gCnoc an Dubháin, agus do³⁶⁵ thighedh an fer ó Árd nGabhla go hard Chinn Choradh fón dteine sin. Agus gidh thuas thigdfís Connachtaigh³⁶⁶ do hadhantaoi na teinte iar n-urd³⁶⁷ anuas. No-bhídís³⁶⁸ na forairedha ingach dú ón bhforchoimhéd³⁶⁹ go aroile go³⁷⁰ gcomhroichedh in fer ó Dheirgtherc go hÁrd nGabhla fri haonúair go háit na hiorghoile.³⁷⁰

Ciodh trácht, ar dtorachtain Dáil³⁷¹ gCais go haon ionad, ro innis Lorcán dóibh fuighle Thaidhg mhic Cathail,^{371a} agus³⁷² a bheith fris ag iarraidh giall air.³⁷³ Ro fearguigheadh³⁷⁴ Dál gCais um³⁷⁵ an sgéal sin. Adrecht³⁷⁶ méd menman agus aigenta ingach [E 48] duine dhíobh go nach raibhe giollanradh ris nach raibhe menma urraidh³⁷⁷ nó trénmhíledh da gach cinéal eile san domhan

³⁵⁸ Adubhairt T. mun ndeanfadh go, loisgfeadh ē féin agus do mhaoidhidh sin go minic, Q H Ga.

³⁵⁹ do mhuigh sium E.

³⁶⁰ agus tug L. a bhréithir ná codólfadh go loisgeadh na seacht leasa badh fearr i gC. H Ga.

³⁶¹ “Maise” ar T. etc. H Ga.

³⁶² gibé bhias de ná gibé díol do bhéarfad inte H Ga.

³⁶³ intansin E ; dóith H Ga.

³⁶⁴ teine enamh Q ; muicinn E N ; Muncinn Q ; Muiceann H Ga.

³⁶⁵ ionnus go dt. H Ga.

³⁶⁶ Connachta E.

³⁶⁷ nuaird E N Q ; air núird H Ga.

³⁶⁸ agus do bhaoidís H.

³⁶⁹ ón bhfear bhforchoiméad H Ga.

³⁷⁰⁻³⁷⁰ go roicheadh an lucht comhraic go háit na hiargoile H Ga ; go háit na hi Ga ; ar lár E N Q.

³⁷¹ air dteacht don D. H Ga.

^{371a} Eachaidh E N Q.

³⁷² ar lár E.

³⁷³ fair E.

³⁷⁴ ró fearagach tráithar Dh. H ; ro fhreaguirsíad Q

³⁷⁵ tre fheirg an sgeul sin Q.

³⁷⁶ ad ruacht H Ga.

³⁷⁷ uraidh rígh H N ; nraidh no ardaoisigh rígh Q ; curadh H Ga.

do dhiongbháil ;³⁷⁸ agus ro roinnsed iad féin³⁷⁹ i dtrí fó Chonnachtaibh.³⁸⁰

Do lodar³⁸¹ trá uachtar Dáil gCais fo Uíbh Fiachrach,³⁸² agus fá chine³⁸³ Aodha, agus níor fhágaibhsed³⁸⁴ dún ná daingen ná dionnghna³⁸⁵ go rángadar Liónán³⁸⁶ Chinn Mhara gan loscadh agus gan³⁸¹ ionnradh. Do³⁸⁸ bhádar, umorro, Uí Chaisín fá Uí bhFiachrach³⁸² Finn agus fá Mhaonmhagh³⁸⁹ go nár³⁹⁰ fhágsad ní go Creachmhaoil agus go Sodhuim³⁹¹ gan ionnradh, ³⁸⁸gur loisgedar daingen Ranna na hEidhnighe³⁹² an Doire Cruthach³⁹³ agus daingne doibhriste in³⁹⁴ tíre archena.

Iomthúsa³⁹⁵ Lorcáin budhén do luidh féin³⁹⁶ agus Uí Chonghaile³⁹⁷ agus Uí Thoirdhealbhaigh³⁹⁸ agus³⁹⁹ gach aon³⁹⁹ agá raibhe acfuinn long⁴⁰⁰ nó eathar díobh⁴⁰¹ for Loch Deirdheirc i n-iarmhoracht Connacht, agus ro len iad go Port nGreancha⁴⁰² for Sionuinn. Intan, imorro, robsad nemheaglach, nemhimshníomhach fir Chonnacht,⁴⁰³ ro thuilsed ina gcodladh⁴⁰⁴ agus iad scitheach meirtneach a haithle aistir agus iomramha,⁴⁰⁵ is ann do-rala dhóibhsíomh dul fán longphort go badhbhdha⁴⁰⁶ barbardha, gur chuireadar a ndeargár go ndeachaidh mac Cathail Uí Chonchubhair⁴⁰⁷ féin fón gcaladh⁴⁰⁸ iar rian⁴⁰⁹ madhma ; gur fhágaibhsed⁴¹⁰ a mbárca agus a n-éadaighe agus a n-uile threalmha⁴¹¹ archena.

Do-chuadar annsin muinnter Lorcáin isna longaibh agus ro loisgsed⁴¹² an chuid nár fhéadsad⁴¹³ do bhreith

³⁷⁸ do bhí ann Q ; do dhíon- N H Ga.

³⁷⁹ ar lár E N Q.

³⁸⁰ fá chomhair Connachta H Ga.

³⁸¹ luadar H Ga ; bhádar N.

³⁸² urbh bhF. E N Q ; aoibh bF. H Ga.

³⁸³ go cinéal H Ga.

³⁸⁴ fhágsad H Ga.

³⁸⁵ diongha E N Q ; dionna H ; ar lár Ga.

³⁸⁶ ar lár E.

³⁸⁷ ar lár H Ga.

³⁸⁸ ar lár H ; do chuadar Ga.

³⁸⁹ -mhuighe Ga.

³⁹⁰ nach E.

³⁹¹ gan creacha go soinníonn agus Ga.

³⁹² héighnídh andoire N ; héighníthe H Ga.

³⁹³ crúthan E.

³⁹⁴ na H Ga ; na coige Q.

³⁹⁵ Dála H Ga.

³⁹⁶ sin E.

³⁹⁷ uí Con- E N ; Con- Q.

³⁹⁸ uí Tor- E N.

³⁹⁹ ar lár E ; dá raibh H Ga.

⁴⁰⁰ a long E N.

⁴⁰¹ dóibh ar muir no ar Q N ; long diomramha for H.

⁴⁰² ghrianacha H Ga.

⁴⁰³ ró bhádar fir Ch. gan uamhán ná imshníomh H Ga.

⁴⁰⁴ acht iad na gc. H Ga.

⁴⁰⁵ air sgióth a méirtne daithle a naistir - a niomramha, is annsin etc.

H Ga.

⁴⁰⁶ badhbha E N Q. badhbach H Ga.

⁴⁰⁷ sloinneadh ar lár E N Q.

⁴⁰⁸ gcaillidh E.

⁴⁰⁹ a rian E N.

⁴¹⁰ fhágghasad Ga ; go fhágadar H.

⁴¹¹ threalamh H.

⁴¹² loisgeadh N ; loisgeadar H

⁴¹³ fhéadadar N ; fhéad siad H.

leó;⁴¹⁴ agus do-chuadar gusan inis⁴¹⁵ fora⁴¹⁶ raibhe ben Taidhg mhic Cathail i mbéal an chuain sin, agus dá mhnaoi⁴¹⁷ dhéag do mhaithibh ban Chonnacht maraon ria,⁴¹⁸ agus a macaomha agus a mbantracht archena. Agus ro airgsed an inis⁴¹⁹ agus rugsad na mná leó as sin go Bléin Gaibhle.⁴²⁰ Is annsin do chuir Taidhg Mac Lonáin⁴²¹ d'iarraidh na mban, agus a mhná féin seoch cách⁴²² re a bhfuasgladh.

Do-riacht Mac Lonáin⁴²³ go Bléin Gaibhle ag Loch Ríbh,⁴²⁴ agus do-chuaidh go⁴²⁵ glúinibh isin loch, gur thógaibh⁴²⁶ a éadach uime.⁴²⁷ Is amhlaidh, umorro, bhaoi an t-ollamh agus é coillte; agus ba nár le Lorcán agus le Dál gCais féile an ollamhan⁴²⁸ d'fhaigsin uair⁴²⁹ ba baoghail⁴³⁰ leó gurab⁴³¹ do dheithnios do rinne⁴³² an fear dána sin; agus cuiridh⁴³³ Lorcán na mná agus⁴³⁴ na macaoimh⁴³⁴ agus an bhroid⁴³⁵ uile isan loch,⁴³⁶ d'uamhan a n-imdheargtha. Gonadh annsin do rinne Mac Lonáin⁴³⁷ in duainsi,⁴³⁸ agus⁴³⁹ do ghabh dóibh annsin ar an loch gan dochar idir go dtairnig⁴⁴⁰ leis a⁴⁴¹ gabháil dóibh:⁴³⁹

Lorcán léir tar fir[a] Fódla

fri Coin⁴⁴² Cuailnge don chath chruaidh,⁴⁴³

laoch badh hamhra don Mhumhain⁴⁴⁴ Ghabhra
nis-geibh⁴⁴⁵ Banbha tar a bruach.

⁴¹⁴ thabhairt leo díobh H Ga. ⁴¹⁵ innsi E; annsa ninnse E Ga.
⁴¹⁶ mar E. ⁴¹⁷ bhean H.

⁴¹⁸ maille ré Q H; maraon fria N.

⁴¹⁹ innsi E H Ga; aininnse N. ⁴²⁰ Gailbhe E; gáibhle H.

⁴²¹ do cuireadh Taidhg mac Lorcáin H; mac Longáin an tollamh Ga.

⁴²² 7 go háirithe bean Taidhg mhic Cathail H Ga.

⁴²³ an tollamh H Ga; is annsin do-riacht M. L. E N. ⁴²⁴ rí H.

⁴²⁵ air a gh. H Ga. ⁴²⁶ tógbhadh H Ga. ⁴²⁷ suas uime H Ga.

⁴²⁸ inollamhna E; -mhuin Q; -mhuinn N; ollaimh H Ga.

⁴²⁹ óir H Ga. ⁴³⁰ -gal H Ga; bhaogalach Q. ⁴³¹ gur H Ga.

⁴³² rín N; rinn H Ga.

⁴³³ do chuir H Ga; do chuaidh L. is na mná for an loch, gur de sin der an file: Q.

⁴³⁴⁻⁴³⁴ ar lár H Ga.

⁴³⁵ agus is broid E N.

⁴³⁶ san ló N; as an loch chuige H; as an loch amach chuige Ga.

⁴³⁷ an file .i. Mac L. N.

⁴³⁸ an rann: H.

⁴³⁹⁻⁴³⁹ ar lár H Q; agus do ghabh annsin gan dochar do dhéanamh dho: Ga.

⁴⁴⁰ ttairing E; ttarring N.

⁴⁴¹ ag N.

⁴⁴² conn E N; cath Q; choin H Ga.

⁴⁴³ na gc. gc. H Ga, (? chrúach).

⁴⁴⁴ mhaoin Q.

⁴⁴⁵ nisgibh Q; ní sgéimh N.

Bidh mac Lachtna go lán mbuidhe⁴⁴⁶
 for Leath Mogha Nuadhaid náir,⁴⁴⁷
 feibh gusn-agaibh⁴⁴⁸ Fearghus⁴⁴⁹ fedhmach
 um an⁴⁵⁰ dteaghlach tug in Táin.

Taitnidh⁴⁵¹ ordanacht ó nAnluain
 re cloinn Toirdhealbhaigh don tres ;
 Fionnabhra⁴⁵² 'na n-aighdis⁴⁵³ Ulaidh
 fo-ceird⁴⁵⁴ don Mhumhain mór ngres.

Cuingid cogtha⁴⁵⁵ go mac Lachtna
 iar Sionainn⁴⁵⁶ ad-seirge a ngluinn⁴⁵⁷
 téid re cách i dtús⁴⁵⁸ an átha⁴⁵⁹
 i láimh Lachtna for⁴⁶⁰ Leth Chuinn.

In gcuala fri Connacht creachach
 in cath⁴⁶¹ fri Conmhaicne Réin
 in smálghraidh⁴⁶² dar thaobha⁴⁶³ deatach
 fri cloinn Eachach móir mhic Néill.

[E 49] In dingabháil⁴⁶⁴ fri Cloinn Colmáin
 iar gcreach Connacht cruaidh in beidhg ;⁴⁶⁵
 crú for a rinn rinn⁴⁶⁶ ar gcréachta⁴⁶⁷
 ceacht⁴⁶⁸ ag caithrígh Locha Deirg.

An Dearg Maighneach⁴⁶⁹ re cuan Cormaic
 fo-ceird⁴⁷⁰ greis don Mhumhain mhais ;
 an Slamach Slighe⁴⁷¹ don deabhaidh
 ro-reraigh⁴⁷² re clannaibh Cais.

⁴⁴⁶ mbaoi H Ga.   ⁴⁴⁷ náir E H.   ⁴⁴⁸ gus na gaibh MSS.
⁴⁴⁹ fearrigus E ; feiri gus H Ga ; Fearuigheas Q.   ⁴⁵⁰ iomán E.
⁴⁵¹ Tháinig E N.   ⁴⁵² fionnamhra MSS.   ⁴⁵³ ina náigh dis E.
⁴⁵⁴ foch. E.   ⁴⁵⁵ codtha N.   ⁴⁵⁶ Seanáid N.
⁴⁵⁷ ad seirgé nglún E ; angluin N ; ngluinn Q ; nglún H Ga.
⁴⁵⁸ ttúis, N H Ga.   ⁴⁵⁹ chatha H Ga.   ⁴⁶⁰ fó leath H.
⁴⁶¹ caith E.   ⁴⁶² smálghráidh E.   ⁴⁶³ dar t. E N ; dar tt. H Ga.
⁴⁶⁴ Indingobháil E ; Indeamháil N ; Andiongabháil H Ga.
⁴⁶⁵ beadhg E N ; mór an béad H.   ⁴⁶⁶ ar lár H.
⁴⁶⁷ cceachta H Ga   ⁴⁶⁸ cceas H.   ⁴⁶⁹ Maínech N ; mainech Q.
⁴⁷⁰ fo ch. MSS.   ⁴⁷¹ Slighidh E.
⁴⁷² do réiraig cl. E ; do riar cl. N ; do riaraidh cl. Q ; do rearaig re
 cl. H Ga.

In cionntach re crodh Olnégmhacht⁴⁷³
 innte [do luidh] go Loch nUair
 in taga ríge do ríghí⁴⁷⁴
 taodh⁴⁷⁵ for slighi Snámha⁴⁷⁶ an Bhuaire.⁴⁷⁷

In tres bhuidhenda⁴⁷⁸ don bhruighin
 bhíos re Dál gCais gan chelg⁴⁷⁹
 gníomhradh in churadh⁴⁸⁰ ní deireoil
 gnáth tré⁴⁸¹ dheróil in daigh dherg.

Dercaidh⁴⁸² Gaileóin da gach líne,
 gairidh conghairidh⁴⁸³ ré ngráin ;
 conghairidh⁴⁸⁴ forra i muigh⁴⁸⁵ Raithleann
 a thaithmhed⁴⁸⁶ for faithleann Fáil.

Faithche⁴⁸⁷ for-ágaibh Mogh Nuadh
 iomdha díth uí Chormaic Cais,
 críoch Luighdhech⁴⁸⁸ Mind mogh⁴⁸⁹ gan chertroinn
 níor lamhadar echtrainn lais.⁴⁹⁰

Deisidh brughaidh⁴⁹¹ for brú⁴⁹² Bearbha
 ro-chlos go hiath Gulban⁴⁹³ guirt
 turas⁴⁹⁴ mór searrach fán⁴⁹⁵ slighe
 ón⁴⁹⁶ bhreas don Mhuing Line⁴⁹⁷ Luirc. L.

⁴⁷³ olneoghmacht E; oilneoighmacht N; olneogannacht Q;
 oileagmacht H Ga.

⁴⁷⁴ do ríge E; go ríge N; ga ríge Q; do ríge H Ga.

⁴⁷⁵ taod H Ga; taoid Q. ⁴⁷⁶ snamha MSS. ⁴⁷⁷ in b. E; mb. NQ.

⁴⁷⁸ bhuidhion H Ga. ⁴⁷⁹ cheilg MSS.

⁴⁸⁰ curaidh E; an cura N; an churra H Ga. ⁴⁸¹ í tré H.

⁴⁸² dearcadh H Ga. ⁴⁸³ gairid conghairid Q N H Ga.

⁴⁸⁴ -rid Q N H Ga. ⁴⁸⁵ imágh E; máig Q.

⁴⁸⁶ a tãith- N E; taithmheadh H Q Ga.

⁴⁸⁷ fatha mora aguibh moga Q; Faithchí Mór agaibh modh E N;
 for agaibh Mogh N, H Ga.

⁴⁸⁸ Lughaidh E Q N; Luighidh H Ga.

⁴⁸⁹ inog E H; mindinig Q. ⁴⁹⁰ eachtranna fris Q.

⁴⁹¹ brutha E H Ga; (b. for) ar lár Q. ⁴⁹² for bh. MSS.

⁴⁹³ gúlainn gh. H Ga. ⁴⁹⁴ tugus E N. ⁴⁹⁵ for sh. E. ⁴⁹⁶ ó, Q.

⁴⁹⁷ linne E, H Ga.

XIV

CINNÉIDIGH

Fá mac don Lorcán sin **Cinnéidigh**¹ ro ghabh ríge Dáil gCais d'éis a athar, agus isé an Cinnéidigh² sin ro bhris cath Locha Saighlenn³ for Ceallachán Caisil ag ionnsaighe air⁴ go dtorachtadar⁵ trí chéd cenn⁶ i n-aon ionad⁷ díobh. Agus ba mac diongbhála⁸ dá athair é ar chródhacht agus ar chosgaraighe, ar einech agus ar engnamh ;⁹ agus fá leannán éigse agus aosa dána Éireann é,¹⁰ anhail¹¹ adeir an rann :¹¹

Fairedh¹² nech an oidhche uaidh
léigedh lethlámh¹³ leisge an luain¹⁴
gidh uair¹⁵ snechta gidh uar sín¹⁶
iomrádhadh¹⁷ rígh Snámha Bhuaire.¹⁸

Gidh fuar adhaigh¹⁹ dhorcha dhonn
gé brisidh²⁰ gaoth ghluair gach gall²¹
do raga²² mac Lorcáin ann
gidh ard nochtgháir Mara Meand.²³

Eisliis air Cinnéidigh²⁴ caín
con-gheibhidh²⁵ Mumhain mílibh²⁶ tor,
gé do-berar²⁷ ar mhac Cuirc,
budh²⁸ támh²⁹ tuirc fa chosaibh con.

¹ -dé N.   ² -dí E.   ³ -leand H Ga.   ⁴ fair N ; tug air H Ga.

⁵ ttorchadar Q ; ttorastar. Ga.   ⁶ ceann Ga.   ⁷ ar lár H Ga.

⁸ diongmala E ; diongabhála Q H Ga.   ⁹ ar lár H Ga.

¹⁰ é ar fheabhus Q.   ¹¹⁻¹¹ ar lár E N Q ; adubhairt Ga.

¹² Fairidh H Ga ; an dá laoidh seo ar lár Q.

¹³ léigedh ledhlaimh E.   ¹⁴ annluain H.   ¹⁵ fuar H Ga.   ¹⁶ sin N.

¹⁷ -rághadh N ; -ádhach H.

¹⁸ an bhuaire H Ga (= Áth na Bóroimhe).

¹⁹ aghaidh E N ; oidhche Ga ; óidhe H.

²⁰ geadh briseadh N ; gé bhrisid H Ga.

²¹ sic MSS (? gcill : Mind).   ²² do raga E H Ga ; do rag go N. -

²³ ionann N.   ²⁴ air chinnéide MSS acht E.   ²⁵ -bhíd H Ga

²⁶ mílidh H Ga.

²⁷ do bhearar E H.

²⁸ bo E ; badh H Ga.

²⁹ táin N.

Cuilleand cleathruadh³⁰ gaoladh gluair
rí Locha Duinn³¹ chanas laoidh
ad-gair³² Mumhain meadhrach mbuadh³³
a dhún³⁴ i ndún Chaisil chain.

Coinneall Arda ard in dáil
rí Locha Dáimh dia do dhair³⁵
faithi³⁶ fiaich³⁷ duibh³⁸ Droma fris
con-gair³⁹ cuil⁴⁰ is logha fair.

Mac Luirc Luimnigh greasa glain⁴¹
ua ríogh Dreasa dia n-an dair⁴²
deathach⁴³ do stiúir stuaghaigh fhir⁴⁴
menma Briuin⁴⁵ mic Eachach air.

Mac Luirc, ua Cuirc,⁴⁶ caomh a chló,
ro luidh go gulbain guirt Glae⁴⁷
i gCionn⁴⁸ Choradh ro ghabh rí
Magh nAoi Magh nAdhair Magh Nae.

[E 50] Gidh uar⁴⁹ snechta téid⁵⁰ an fer
tar ucht Eachtghe eachraigh⁵¹ fail
fáilte braineoin ris in ngein
éighid corra aineoil air.

F.a.i.r.

Flann mac Lonáin⁵² cct.

Ceann Coradh,
dún 'na⁵³ dtarla gach toradh,
gérbhad⁵⁴ tíre fa chuanaihb
indiu atá fa thromshluaghaibh.⁵⁵

³⁰ cleathruadh H Ga.

³¹ dúin E N.

³² adhgair E; adghair H Ga.

³³ muadh H Ga; mbuaidh E.

³⁴ dhúnadh E.

³⁵ dia na ndáir E; dia na ndair N; dia nanainn Ga; dia na náin H.

³⁶ faithchí E; faithe N. ³⁷ fiaichidh E; fhiacha N; fiach H Ga;

³⁸ dubh E; dhuibh N. ³⁹ congháir E H N. ⁴⁰ cúl E; cul H Ga.

⁴¹ glan H Ga. ⁴² dia nandaír E; dia na ndair N H Ga.

⁴³ deaghtlach E. ⁴⁴ stuaighfir H Ga. ⁴⁵ briain H Ga.

⁴⁶ ó Chore N. ⁴⁷ gnae E N. ⁴⁸ accinn E H Ga; goin coradh N.

⁴⁹ uair H Ga. ⁵⁰ théid MSS. ⁵¹ eacraigh N H Ga.

⁵² an duain seo ar easnamh Q; Mac Lonáin E; ar lár N; Flann mheic Lonnainn H; Flann mac longáin Ga.

Atá do Chinn Choradh chain⁵⁶
 ón ló ro-ghabh Cinnéidigh,⁵⁷
 conair a clú⁵⁸ do-chuaidh go hEamhain
 ó tá⁵⁹ Caisiol go Teamhair.

Ro-farraidh⁶⁰ rí Cinn Choradh⁶¹
 Éirinn ó ar⁶² go horaibh
 gu n-a bhfuil⁶³ inneall uirre,
 ó tá ruire go ruidhe.⁶⁴

Gérbhadh⁶⁵ trén riamh Cobhthach Caol
 ro bhí isin charn⁶⁶ chomhchlaon
 indiu badh narracht bres balg
 buidhneach bearnach⁶⁷ thrí gearbad.⁶⁸

Dia n-impó⁶⁹ dá thaobh for taobh⁷⁰
 rí Adhair for dibh⁷¹ deghraon,
 ní shaoilenn⁷² nech beith⁷³ i bhfod⁷⁴
 im dhún Uirrionn⁷⁵ ima dtog.⁷⁶

[An] tan trae rí leth⁷⁷ Luis⁷⁸
 fo-gheibh Éire crann a cuisc,
 fo-creana⁷⁹ crith croidhe fir
 bhíos i ndún⁸⁰ Deadhaidh mic Sin ;⁸¹

Mar do hadhnadh⁸² daigh⁸³ do threibh
 inghine⁸⁴ Eachach Feidhleigh,
 aderid⁸⁵ isé [fh]uil ann
 Cinnéidigh cruaidh i gcomhlann.

⁵³ dá H Ga. ⁵⁴ geabhadh tíortha H ; gearbhadh N. ⁵⁵ mhórsh. N.

⁵⁶ cora cain H. ⁵⁷ -dígh E. ⁵⁸ chlú E ; canair a c. H Ga.

⁵⁹ atá E. ⁶⁰ Ro farráigh E N ; Ro fearraigh H.

⁶¹ rígh chinn Coraidh H Ga. ⁶² ear H ; é ór go hóraibh E.

⁶³ gun a bhf. MSS. ⁶⁴ ruidhe go ruide E N.

⁶⁵ Gér bho E ; Gér bo N ; gear ba Ga ; gear badh H.

⁶⁶ chearn H ; carn Ga. ⁶⁷ -rnadh H Ga ; -rna N.

⁶⁸ tréad c. H Ga. ⁶⁹ nimfó E ; dá nimfá H. ⁷⁰ thaobh MSS.

⁷¹ duibh N. ⁷² shaoilin Ga ; shaoilinn H. ⁷³ bheith H.

⁷⁴ bhfód N. ⁷⁵ dún urran E ; dún uireann N ; uirran Ga.

⁷⁶ ima tocc E ; uimá ttóc N ; imatoc Ga ; ioma tocc H.

⁷⁷ leaithe E ; leithe H Ga. ⁷⁸ luirc N. ⁷⁹ fo chreana E N.

⁸⁰ andún dún E N Ga. ⁸¹ a dheagmhic sin H.

⁸² hádnadh E H Ga. ⁸³ dáigh E ; daig Ga ; daig N H.

⁸⁴ inghen MSS (.i. agus líne trasna os a chionn Ga).

⁸⁵ adearaid E.

Báighiusa⁸⁶ báidh mo bhaile
 re rígh mbuidhnech mBóraighe,⁸⁷
 damhdais⁸⁸ lia liach⁸⁹ leanda⁹⁰
 ní cingi⁹¹ bú am chenda.⁹²

Nás [is] Caisiol [is] Cruachain⁹³
 Teamhair tír do threibh⁹⁴ Thuathail⁹⁵
 beid iar [d]tromar⁹⁶ ingach tan⁹⁷
 ag foghnámh do Chinn Choradh.

Laighin Ulaidh clanna Néill
 Connachtaigh fá caomh do chéin
 tar anocht berthar⁹⁸ a mbladh⁹⁹
 do Dhál gCais go Cenn Coradh.¹⁰⁰

Agus isé¹⁰¹ an Cinnéidigh¹⁰² sin cédduine do¹⁰³ Dhál
 gCais ro fhulaing¹⁰⁴ an cogadh coigcríochais¹⁰⁵ crosach
 do gach aird .i. Corcamruadh anuas, Dealbhna intan
 oile,¹⁰⁶ Muscraighe¹⁰⁷ agus Éile anoir,¹⁰⁷ agus Eoghanacht
 agus rí Caisil andeas .i. Ceallachán mac Buadhcháin, agus
 cogadh Thaidhg mic Cathail Connacht¹⁰⁸ adtuaidh,
 amhail is-bert an file.¹⁰⁹

Gé do thíosdaís¹¹⁰ in dá shluagh
 Eoghanacht is Corcamruadh¹¹¹
 is amhlaidh do rachdaois¹¹² as
 gan ghialla¹¹³ gan airechas.¹¹⁴

Is eól damhsa,¹¹⁵ ní rádh fuis¹¹⁶
 in dias 'gan mó mo mhioscais¹¹⁷
 athair mo mhná, comhall nglé
 agus céile m'inghine.

⁸⁶ Bagarasa Ga; badh gar asa H; baighiusa N.

⁸⁷ Bór- H. ⁸⁸ damh daís E; daimh dais N; damh dais H Ga.

⁸⁹ laic E. ⁹⁰ leanna N. ⁹¹ cindi N. ⁹² cheanna N H

⁹³ -chan H Ga. ⁹⁴ threabh E H Ga.

⁹⁵ tuathaidh E N; tuathall H Ga.

⁹⁶ tromar E N Ga; trom ar H. ⁹⁷ tain Ga; tán E; táin H.

⁹⁸ berthair E; beirthior H Ga. ⁹⁹ mbloidh H N; a mbreith H Ga.

¹⁰⁰ choradh E; coraidh H Ga. ¹⁰¹ fá hé H. ¹⁰² -dí E.

¹⁰³ don H Ga. ¹⁰⁴ fhuilling H. ¹⁰⁵ cíocrachuis N; cíocrochus Q.

¹⁰⁶ agus Éile H Ga. ¹⁰⁷⁻¹⁰⁷ agus M. thíre an oir H Ga; Éile É.

¹⁰⁸ E anháin. ¹⁰⁹ file an Rann so Q; ar lár H. ¹¹⁰ thoisdís.

¹¹¹ -ruaidh E. ¹¹² reachdis Q; rachfadaois H Ga.

¹¹³ gan g. MSS; gan giolla Q. ¹¹⁴ -ais E H.

¹¹⁵ damsa Ga; dómhsa H. ¹¹⁶ fuis E.

¹¹⁷ mhíochais H; mhíochais Ga.

.i. Annrathán isin¹¹⁸ mBoirinn¹¹⁹ agus Ceallachán^{119a} mac Buadhcháin.

Agus isé an Cinnéidigh¹²⁰ sin cédduine do Dhál gCais ro thriall ionnsaighe¹²¹ ar chóigeadaibh Éireann [E 51] i gerích coimhighthigh,¹²² agus isé do-chuaidh agus Dál gCais¹²³ go raibhe ar fedh míosa i nÁth Luain ag forbhais¹²⁴ for Chonnachtaibh ; gonadh aire sin adubhairt an file an rann so :¹²⁵

A bhean cuir an sordán dúinn¹²⁶
ar mhac Lorcáin Linne¹²⁷ in Bhuaire
ar Chinnéidigh, sochla¹²⁸ in séad
fil trí chéad i nÁth Luain.

Agus isé¹²⁹ an Cinnéidigh sin ro bhris ceithre¹³⁰ catha dég ar¹³¹ ghallaibh ag cosnamh Tuadhmhumhan¹³² friu, agus dá n-ionnarba amhail is-bert an file :¹³³

Na secht gcatha goma¹³⁴ dó¹³⁵
ar ghallaibh gníomh nárbho¹³⁶ ró
ro bhris orra¹³⁷ thuaidh is tes
Cinnéidigh¹³⁸ re caeicigheas.¹³⁹

Isé¹⁴⁰ an Cinnéidigh sin ro bhaof da fhiched bliadhain¹⁴¹ i ríge Tuadhmhumhan,¹⁴² agus goill ag ionnradh Mumhan.¹⁴³ Ní¹⁴⁴ thuilleadh buidhe fri neach fris¹⁴⁵ in ré sin.¹⁴⁵ Ochtmhogha bliadhain¹⁴⁶ ba slán dō an tan do

¹¹⁸ an Rathán as an N ; -róthán E ; an Ráthain Q.

¹¹⁹ san mBórumha. H Ga.

^{119a} C. Caisil H Ga.

¹²⁰ -de N Q H Ga.

¹²¹ dionnsuighe H ; accríoch choimhthicc H Ga.

¹²² ro thriall ar choigcriochaibh Eirion accríoch cómhghidh Q.

¹²³ is é féin sa Dáil ccais do chuaigh go hÁ. H Ga.

¹²⁴ forbhaois E N Q ; forbaois Ga ; forbais H.

¹²⁵ for Ch. amhail adeir an rann H Ga ; isbert an file : N ; mar deir an file Q.

¹²⁶ sórd andún N ; sórdan E.

¹²⁷ líne Q ; ar lár H.

¹²⁸ socla E N.

¹²⁹ fá hé H Ga.

¹³⁰ do chuir cheithre H Ga.

¹³¹ for gh. E N.

¹³² na héirionn no Tuadhmhan rú Q ; tuamhan H Ga.

¹³³ adubhairt an file annso E ; adeir an f. H Ga ; ut dixit, Q.

¹³⁴ go mó E N ; ga mo Q ; guma H Ga.

¹³⁵ dhó H.

¹³⁶ nár bo MSS.

¹³⁷ foraidh H ; foradh Ga.

¹³⁸ -di E.

¹³⁹ cadhcaigheas E ; cadhcaidheas N ; cadchoigheas Q ; caeicidheas H Ga.

¹⁴⁰ an t-alt so agus an t-alt 'na dhiaidh ar lár H Ga.

¹⁴¹ -dhná N.

¹⁴² tuathaidh E ; tuatha N ; Do bhí an lorcan (sic) so. xl. bliadhán na Rígh tuadhmhan Q.

¹⁴³ -mhain E.

¹⁴⁴⁻¹⁴⁴ ar lár Q.

¹⁴⁵⁻¹⁴⁵ fris sin E.

¹⁴⁶ -dhan N.

ghabh ríge. Fiche ar chéad bliadhain roba slán dō intan roba marbh é. Sé bliadhna dég ré¹⁴⁷ gcath Sulchoíde roba marbh é.¹⁴⁴ Agus¹⁴⁸ an cúigedh bliadhain, tráth, ria n-ég¹⁴⁹ Chinnéidigh ro marbhadh a dhá mhac le Conghalach¹⁵⁰ mac Maoil Mhithidh¹⁵¹ .i. Donn Cuain agus Eachthigheirn.

Ro ghabh **Lachtna** mac Cinnéidigh ríge iarsin¹⁵² i dTuadmhumhain, agus ní raibhe acht trí bliadhna i ríge, dáigh ro mharbhsad Uíbh Floinn agus Uí Chearnaigh é.

Ro ghabh, tráth, **Mathghamhain** mac Cinnéidigh ríge Tuadmhumhan.¹⁵³ Naoi¹⁵⁴ mbliadhna dhó i ríge an tan ba marbh Donnchadh¹⁵⁵ mac Ceallacháin, rí Caisil. Iar n-ég Dhonnchadha¹⁵⁶ [agus] ar ngabháil ríge Mumhan do ghallaibh do luidh¹⁵⁷ Mathghamhain go Caisiol¹⁵⁸ 'na rígh,¹⁵⁴ agus gabhaidh ríge Mumhan,¹⁵⁹ agus ionnarbaidh goill¹⁶⁰ a Mumhain; agus brisidh¹⁶¹ secht gcatha for gallaibh,¹⁶² .i.¹⁶³ Cath Sulchoíde, áit i dtorchair Corran¹⁶⁴ laighneach agus Maghnus¹⁶⁵ Luimnigh, agus Toralb¹⁶⁶ in fáidh, agus Stabhall¹⁶⁷ mac Sithmhuill; ¹⁶⁶ agus cath eile for Mairtine Mumhan,¹⁶⁸ agus for Iomhar Luimnigh agus for na Ladhmannaibh: ¹⁶⁹

Feacht n-aon do-chuaidh Mathghamhain mac Cinnéidigh i gcoblach forsan Sionuinn¹⁷⁰ go riacht Loch Rí agus go hÁth Liag go ndearnsad¹⁷¹ creacha¹⁷² ag Sliabh an Iarainn, go rug Fearghal mac¹⁷³ Ruairc mic Tighernáin orra ag Tairrghlinn¹⁷⁴ .i. ag¹⁷⁵ an abhainn atá ag Sliabh an Iarainn isan¹⁷⁶ ionad i dtéid an abhainn

¹⁴⁷ fria N.   ¹⁴⁸ i. E N.   ¹⁴⁹ do eug Q.   ¹⁵⁰ conall Q.

¹⁵¹ Maolmuadh Q.   ¹⁵² an riaghacht iar sin attuadmhuin Q.

¹⁵³ -mhainn E.   ¹⁵⁴ -154 ar lár H.

¹⁵⁵ tan ba marbhadh leo D, E (le) N; do marbhadh le D, Q.

¹⁵⁶ an tan d'éag D. N.   ¹⁵⁷ luadh E; luaig N.

¹⁵⁸ C. na rígh E N; na ríogh Q.

¹⁵⁹ agus na dhiaighidh sin ríge M. H.

¹⁶⁰ gallaibh Q.   ¹⁶¹ brisid N; do briseadh Q H.

¹⁶² for gh. E; leis air gh. H.   ¹⁶³ fá díobh sin H.

¹⁶⁴ Coiran E; corrainn N; corrán H.   ¹⁶⁵ Maoghnus H.

¹⁶⁶ -¹⁶⁶ ar lár ag H agus an nóta so ar chiumhais an Igh.; le mórán eile do thaoiseachaibh lochlannach mar aon le trí mhíle lochlannach 7 cath eile etc.

¹⁶⁷ Stabhail (*Féachtar dona hainmneachaibh seo Cogadh Gaedheal re Gallaibh lch. 41*).

¹⁶⁸ Máirtíníde luimne H.   ¹⁶⁹ -manaoibh H; láighneachaibh N.

¹⁷⁰ for S. E; Soininn N.   ¹⁷¹ -rnaidh (-adh) Q; -nagh H.

¹⁷² -chadh E N.   ¹⁷³ Ó, H Ga.   ¹⁷⁴ tairrghlinn E.   ¹⁷⁵ ar lár H Ga.

isan loch,¹⁷⁶ go dtug Ferghal cath dóibh. Agus ro-mebhaidh¹⁷⁷ for Ferghal, agus ro marbhadh a mhuintir go díáirmhe;¹⁷⁸ agus is ar éigin do imthigh¹⁷⁹ Ferghal féin do¹⁸⁰ shnámh tar bun na habhann; gur fhágaibh¹⁸¹ a sgiath aca fris an abhainn, agus isí¹⁸² an sgiath sin roba losad do mhuintir Mhathghamhna, ar dáigh¹⁸³ gomadh oiltubha¹⁸⁴ do Chonnachtaibh inni sin. Agus an tan do bhaoí Mathghamhain for slughadh¹⁸⁵ is ann do rinneadh¹⁸⁶ an duainse ó Chomharba Phádraig:

Caogad airdrí ar di cédaibh¹⁸⁷
do mhúr¹⁸⁸ Mumhan carta¹⁸⁹ in mháil,¹⁹⁰
fri flaith fedhma formna¹⁹¹ díne
gabhsad temhra tíre Táil.

[E 52] Teamhair thaobhghlas¹⁹² a togha¹⁹³
is fonn faonbhras¹⁹⁴ fri ghubha
ro ghabhsadar,¹⁹⁵ gníomh ngoile,¹⁹⁶
trí chéud do mhaithibh Mumhan.

Mo dhoirseóir ní diult¹⁹⁷ re neach
mēaraidh¹⁹⁸ im chinn go cuimhneach,¹⁹⁹
in slógh²⁰⁰ do thionól im thech
mar miodhlól²⁰¹ mór na Muimhnech.

Beag²⁰² gach tír is gach talamh,²⁰³
beg gach brígh is gach bunadh,²⁰⁴
beag gach glór²⁰⁵ is gach greadhan
acht²⁰⁶ meadhar²⁰⁷ mhór na Mumhan.

¹⁷⁶⁻¹⁷⁷ ar *lár* H Ga; mar a dtéidsi Q.

¹⁷⁷ -bhadh N H Ga; maghmus Q.

¹⁷⁸ agus air a mh. H Ga; doairmhe N (*ar lár* Q).

¹⁷⁹ do chuaidh E N; dimig Ga H.

¹⁸⁰ ar E· do neart a shnáma Q.

¹⁸¹ agus dfhág H Ga; do fuaradar muintir Mh. an sgiath dá éis mar der an file an ran Q.

¹⁸² fá hí H Ga. ¹⁸³ na dhiaigh sin air dhóigh H Ga.

¹⁸⁴ oiltughadh N; holltubha H Ga. ¹⁸⁵ air an eachtra sin H Ga.

¹⁸⁶ aseadh do rinne H.

¹⁸⁷ deich cc. N; díthcéadaibh H Ga (? dibh c.).

¹⁸⁸ mhuir H Ga Q. ¹⁸⁹ curranta H Ga. ¹⁹⁰ máil MSS.

¹⁹¹ formna Q. ¹⁹² taobh- H Ga; *ar lár* E N Q.

¹⁹³ a th- Q H Ga. ¹⁹⁴ -bhrais N. ¹⁹⁵ ghabhadar H Ga.

¹⁹⁶ goile H. ¹⁹⁷ ní diulta H; ní dh- N.

¹⁹⁸ mearadh O; maireadh am chionn H Ga. ¹⁹⁹ go gc. Q.

²⁰⁰ an slóigh H Ga; in slóig N. ²⁰¹ mheadhlól mh. Ga; mbiól N.

²⁰² Biaidh N. ²⁰³ -laimh N H. ²⁰⁴ -naidh H Ga. ²⁰⁵ glóir E.

²⁰⁶ is N. ²⁰⁷ -dhair MSS.

CRAOBHSCAOILEADH SLEACHTA

EOGHAIN, MIC OILIOLLA ÓLUIM

Incipit¹ Geinealacha² agus Craobha coibhneasa³
 Cloinne hEoghain Mhóir meic
 Oiliolla Óluim ann so síos
 budheasda, agus⁴ seach-
 nam clanna oile Oil-
 -iolla Óluim go-léig.⁴

Eoghan Mór mac Oiliolla⁵ Óluim, aonmhac amhra
 lais⁶ .i. Fiacha Muillethan, mac Eoghain Mhóir. Is amhla
 iaramh⁷ do rinneadh⁸ an mac sin .i. Fiacha Muillethan :⁹
 adhaigh¹⁰ do-rala d'Eoghan i dtigh Dil mic Da Chrega¹¹
 ré ndul dochum¹² catha Muighe Mucruimhe.¹³ Is ann do

MSS don Roinn seo : 23 E 26 (E), lch. 52 ; 23 Q 4 (Q) lch. 57 (= 75) ;
 23 H 18 (Ha), lch. 100 ; 23 G 1 (G), lch. 285 ; 23 G 22 (Ga), lch. 37 .
 23 N 30 (N), lch. 127. *San R.I.A dhóibh sin go léir. Mo chara agus mo
 dhalta Séamus Pendar d'aithscríobh sé an saothar so as 23 B 12 agus do
 chuir i gcóimneas le 23 B 22, agus é ar intinn a chur i gcló. Nuair
 chualaidh go rabhas ag gabháil don obair do chuir sé a chóib féin le
 deighmhéinn chugham. Tugaim (P) ar a chóib sin. Ní thosnuigheann
 go dtí Corc mac Luighdeach thíos.*

¹ Teideal E Q N. "An Leabhar Muimhneach," an ainm atá air insna
 láimhsgríbhinní eile, agus tá an ainm sin ar chliathán lgh. 57 (75) tré
 pheann luaidhe ag Q.

Teideal Ha : An Leabhar Muimhneach annso. Craobhsgaoileadh
 Shleachta Éibhir Fhinn annso. Ar dtús do shliocht Eoghain Mhóir,
 mic Oilill Óluim. Triar mac do bhí ag Oilioll Óluim ara dtáinig sliocht
 mar atá Eoghan Mór, Cormac Cas agus Cian, agus ní mhaireann do
 Shíol Éibhir acht a dtáinig ar shliocht an trír sin.

Teideal G. : Anainm na Tríonóide ronaomhtha is ár naoimhéarlaimh
 Muire thionnsgnaim an seanchus so ar fhuráilíomh an Athar Risteard
 Uí Airtniada. An Leabhar Muimhneach sonn.

Teideal Ga : Do chraobhsgaoile 7 do gheineallach Sleachta Eoghain
 Mhóir mic Oilill Óluim sonn.

² geinelche E ; geinealchaidh Q ; geineallach N.

³ caoibh- E ; caoimhn- N.

⁴⁻⁴ ar lár N ; clana oiliolla olum go leith an so síos ar fad etc. Q.

⁵ oilill N.

⁶ sic E N Q ; aige Ha G Ga.

⁷ saram N ; ar lár H Ga.

⁸ roinneadh E.

⁹ Maoil- N G Ha statim.

¹⁰ aghaidh E ; oidheadh N ; athaidh G Ha.

¹¹ chreige N.

¹² do do chum N.

¹³ Mh. Mh. E ; M. Mh dhó G.

bhí¹⁴ Dil an tan sin i gCarn F[h]earadhaigh isin Déis Tuaisgertaigh.¹⁵ Bhaói, umorro, inghen álainn aontumha¹⁶ ag an Dil sin .i. Muncha¹⁷ a hainm. An tan ba haithne dhóibh ag an ól¹⁸ ro fhiafraigh an draoi¹⁹ d'Eoghan an raibhe clann aige.

“Ní fhuil,” ar Eoghan.

“Luigh²⁰ lem inghinsi anocht,” ar an draoi, “agus is amhra in ghein²¹ thioctas uait.”

Faomhais²² Eoghan annísín, agus ba maith leis é.

Do-chuaidh Dil iarsin go hairm i raibhe an inghen, agus adubhairt fria :

“Éirigh i gcoimhleabaidh Eoghain anocht,” ar Dil, “agus coimpēthar²³ mac edrad agus é, agus budh rí an mac sin, agus budh ríoghdha²⁴ a chlann is²⁵ a shliocht²⁵ ina dhiaidh, agus muirfidher Eoghan isan chath so Mhuighe Mucruimhe.”

Luighes Muncha²⁶ fria hEoghan an oidhche sin tré fhurálanh²⁷ an druadh.²⁸ Imthighes Eoghan ar maidin arna mháireach, agus a bhráithre²⁹ lais i gcomhdháil Airt mic Cuinn go Magh³⁰ Mucroimhe. As a aithle³¹ sin dochuaidh an draoi agus Muncha lais ina gcarbhad go raibhe i n-iarthar Muighe Femhein,³² óir is ann bhaí árus Eoghain intansin i gCnoc Rathfuinn.³¹

Intan ráinig an inghen am tuismhighthe a toirchesa,³³ as-bert an draoi fria :

“A inghen, [E 53] madh indiu³⁴ bheara do ghein,” ar sé, “budh clann druadh³⁵ do chlann ; madh amáireach

¹⁴ agus asé áit ar chomhnuigh G Ha.

¹⁵ is an deisgiort tuaisgiortach Q ; andeise tuaisgirt Ga ; ar lár G Ha.

¹⁶ aontugha E N. ¹⁷ Mucna Ga. ¹⁸ fá súgach iad ag ól G Ha.

¹⁹ an file N ; Dil Q Ha.

²⁰ lúidh E ; luidh N ; maiseadh luig G Ha. ²¹ an ingheann Q.

²² aontuigheas G Ha. ²³ coimpriear Ga ; geinfiuigher G Ha.

²⁴ ríge E. ²⁵⁻²⁵ ar lár E N. ²⁶ Moinnioca Ga.

²⁷ tré fhuilibh an druagh E ; druagh N ; ar fhuráladh a hathar G Ha.

²⁸ druadh ᵐ do toiriocadh leis i. Dála Eoghain dimig Ga ; Q *measgtha annso*.

²⁹ E. go na bhr. N.

³⁰ máigh E ; madh N ; magh Ha.

³¹ a ha. MSS.

³¹⁻³¹ ar lár Ga ; Muc. gur marbhadh iad muraon le hArt san chath sin le Mac Con, mac Maicniadh ᵐ lé na allmhúrchaibh G Ha.

³² Feimean ris a ráidhter na Déisi G Ha.

³³ ráinig don inghin go ham lanabhdha E N Q ; táinig am an tuis-mhighthe di Ga. táinig an inghen N.

³⁴ aniu (aniugh) E, aniugh G Ha ; mas aniugh bhéaras tu G Ha ; bhíarthair Q ; do bhéradh don ghein N.

³⁵ draoi é G Ha ; druagh E.

bhera³⁶ budh rí do mhac, agus budh ríoghdha³⁷ do chlann ina dhiaidh sin.”

Is-bert Muncha :³⁸

“ Muna dtí trém thaoibhsi³⁹ amach ní thiofca aontslighe eile go dtí amáirech, i⁴⁰ ndóigh go mbiadh mo mhacsa ina rígh.”⁴⁰

Téid an inghen iarsin gusan Siúir⁴¹ .i. go⁴² hÁth Hisil ar Siúir.⁴² Do bhí, umorro,⁴³ cloch mhór i medhón an átha annsin,⁴⁴ agus do léig í féin ar an gcloich,⁴⁵ agus do bhí⁴⁶ uirthi go tráth éirge do ló⁴⁷ arna mháirech.

“ Is mithid, a inghen,” ar a hathair “ do chlann do bhreith.”⁴⁸

Iarsin beiridh⁴⁹ an inghen an mac amhra iolbhuadhach .i. Fiacha⁵⁰ Muillethan ar medhón na cloiche. Agus do lethnuigh cenn na naoidhen⁵¹ fris an gcloich, agus mairidh láthair a chinn is an gcloich⁵² sin fós. Gunadh de sin do bhí Fiacha Muillethan fair⁵³ .i. athair na nEoghanacht uile.⁵⁴

Maith⁵⁵ an ghein ro coimpredh⁵⁶ annsin .i. Fiacha Muillethan, mac Eoghain Mhóir, mic⁵⁷ Oiliolla Óluim.⁵⁷ Fiacha Fer⁵⁸ dá Liach ainm eile dhó .i. an lá do-rónadh⁵⁹ é ba marbh a athair arna mháirech ; agus an lá ro rugadh ba marbh a mháthair. Liach chena cehtar⁶⁰ díobh sin. Agus is de sin ráidhter Fer⁶¹ dá Liach ris, óir ba liach don mhac sin an dá sgéal sin.

Iar n-a gheinemhain do hinnisedh d’Oilill é,⁶² dia

³⁶ do bhearair N ; do reó bhiarthar Q ; más a mareach bhearas tú budh rígh é G Ha.

³⁷ rígh E ; righthe Q.

³⁸ Moinioca Ga.

³⁹ shlios G Ha.

⁴⁰⁻⁴⁰ ar lár E N Q.

⁴¹ an sin S. E ; san tS. N.

⁴²⁻⁴² sic Ga.

⁴³ agus do bhí Ga.

⁴⁴ is ann áth ar medhón E ; san áith Ga ; do bhí isin tionuighe sin. E N Q.

⁴⁵ uirthhe Ga.

⁴⁶ dfan G Ha.

⁴⁷ go maidin Ga ; go heirghe lae G Ha.

⁴⁸ do chur dhíot N ; go ndubhairt an glan draoi gur mithid Q.

⁴⁹ do rug N ; do rug sí Q ; beirios G Ha.

⁵⁰ Fiachra Ga *passim*.

⁵¹ na naoidhne E N ; na naoidhe Q ; mullach an naoidhin Ga.

⁵² ccorrchloich N.

⁵³ ionnus gur de sin tugadh F. M. air Q ; do lean F.M. dforainm air G Ha.

⁵⁴ uile an F sin G Ha ; ar lár Ga.

⁵⁵ ar lár N. ⁵⁶ -peredh E.

⁵⁷⁻⁵⁷ Ga amháin.

⁵⁸ no fear Ga.

⁵⁹ roinedh N ; geineadh G Ha ; ba marbh a athair an lá iarna gheineamhain Ga.

⁶⁰ ba liach dhó ceachtar G Ha.

⁶¹ Fiacha fear Ha.

⁶² do hinnisedh dó iar na gh. MSS.

ndubhairt Oilill fesin ag nuallghubha^{62a} ima chloinn,
agus⁶³ ag dénamh búidhe⁶⁴ um an mac mbeg :

Dá liach dhuit a n-éag
maraon is sgéal mór
t'athair⁶⁵ 's do mháthair
ardod-bháithidh⁶⁶ brón.

T'athair is do mháthair
dá mhóirécht nár mheith :⁶⁷
gaod an fear i gcath
marbh an bhen 'god⁶⁸ bhreith.

Do ghabh⁶⁹ tráth **Fiacha Muillethan**, mac⁷⁰ Eoghain Mhóir⁷⁰ ríge dhá chóigedh Mumhan, agus is⁷¹ 'na ríge do-chuaidh Cormac ua Cuinn,⁷² Rí Éireann for slughadh⁷³ i Mumhain do thobhach airdchíosa⁷⁴ an dara cóigidh don Mhumhain. Is annsin do ghabh Cormac forbhais for⁷⁵ Mumhain i nDruim Damhoire ;⁷⁶ agus do bhí neart mór ag an rígh ag gabháil Mumhan le méid a shlógh agus le comhachta na ndruidh bhádar aige. Do⁷⁷ bhádar draoithe Albanacha i bhfochair Chormaic annsin, agus iad ag imirt iomad draoidheachta ar an Mumhain, ionnus gur stopadar le geintlidheacht uisgedha na Mumhan uile, go rabhadar daoine agus airnéis i nguais bháis d'easbaidh uisge.⁷⁷

^{62a} nuallchumha E N ; -gubha Ha ; -dhubha G. ⁶³ .i. E N.

⁶⁴ búighe E ; luthghára G. ⁶⁵ hathair G.

⁶⁶ ar dod bhaithig E ; is dod bhaithig N ; bháithidh Ga ; is dearbh gurab adhbhar bróin G Ha ; *Tá an dá rann so le fagháil* LL. 147a. 13, 14 (*fac.*) :

Dá liach deit a n-éc . aroen ba écht mór
tathair is do máthair . ar do banthaig brón.

Tathair is do máthair . dá mórrecht immaig
gaet in fer icath . marb in ben dot breith.

⁶⁷ mbéith E ; mheath G Ha.

⁶⁸ g'od E ; dhod N ; ad Q.

⁶⁹ gabhas Ga.

⁷⁰⁻⁷⁰ ar lár Q G Ga Ha.

⁷¹ agus as re linn C. mic Airt do bheith na rígh Éirionn do ghabh F. M ceannas Mumhan : *sic G agus easnamh air anuas go dtí* Tri meic umorro, etc. ⁷² mac Airt Ga. ⁷³ slúaign E N.

⁷⁴ to thogaibh cíosa E ; thóghháil c. N ; go slugh mór don Mh. do, etc. Ga ; sa slugh ag tóghháil cíosa na M ; is annsin do ghabh C. forbhais for M. le méid a shlúaign agus comhachta, etc. *sic Q.*

⁷⁵ air Mh. N. ⁷⁶ Dammoire E ; Diamhaire Ga ; accnoc loinge Ha.

⁷⁷⁻⁷⁷ Ha *anháin*.

Is annsin do chuir Fiacha Muillethan, Rí Mumhan iarraidh ar Mhogh Ruith,⁷⁸ mac⁷⁹ Ferghusa, in draoi is ferr do bhí i nÉirinn. Is ann, umorro, do bhí Mogh Ruith⁷⁹ intansin i n-oilén Dairbhre, i ndeiredh a aoise, óir ba haosmhar dall é, óir do chaith sé aimsir⁸⁰ naoi ríogh dhéag do ríoghaibh Éireann .i. ó aimsir Rotha⁸¹ mic Ríoghuill,⁸² an druadh, agus isé⁸³ do oil Mogh Ruith i gceardaibh⁸⁴ draoidhechta go haimsir Chairbre Lifechair mic Cormaic, amhail as-bert⁸⁵ an file :⁸⁶

Ré naoi ríogh dhéag diaidh andiaidh⁸⁷
saoghal Mogha Ruith re⁸⁸ gliaidh,
ó Roth⁸⁹ mac Ríoghuill,⁹⁰ mór mblaidh,
go Cairbre lonn Lifechair.

Táinig Mogh Ruith, iaramh, go Fiacha Muillethan agus go maithibh Mumhan archena, agus do-rónsad a n-égcaoine fris⁹¹ go mór [um]⁹² a ndearnadar draoithe Leithe Cuinn friu. Do fhaomh Mogh Ruith ar luaighecht a gcabhair⁹³ ar dhraoidhecht na ndruidh do chosg. Isí tír do thoghsidhe .i. Fir⁹⁴ Mhuighe. Do fhortamhlaigh⁹⁵ Mogh Ruith for draoidheacht⁹⁶ Chormaic, gur [E 54] mheabhaidh for Cormac, tré thegasg an druadh, ó Chliu Mháil mhic Iughaine⁹⁷ go Teamhraigh, agus tugadh ár mór forra-sidhe la Muimhneacha.⁹⁸

Níor⁹⁹ ghabh Fiacha Muillethan le maidhm ó Leith Chuinn gan ghéill agus umhla. Tug umorro Cormac

⁷⁸ Mogdhruith Ga.

⁷⁹⁻⁷⁹ ar *lár* Q N; isé áit ar chomhnuigh Ga.

⁸¹ rótha E. ⁸² rioguill E Ha; Roguill Q.

⁸⁴ a ceardaibh E.

⁸⁶ an rann Ga; an file an rann Q.

⁸⁸ ina gh. N Q.

⁹⁰ righuill E N; Ríguill Q.

⁹¹ do radhuighsiadh a ndéaghduine fris Q.

⁹² do nocht dó a nd. Ga.

⁹³ a gcabhair ar luaighecht E; do tugadh dó ó mhathaibh Mumhan a rogha tíre do luaidheacht (luacht Q) ar dh. N Q.

⁹⁴ fear N; agus asiad dá thriucha céad rug M. R. do rogha .i. an dá Fhermuighe risa ráidhter Críoch Róisdeach 7 Críoch Cúndúnach an tan so G Ha (*Vid Forus Feasa* II 320).

⁹⁵ fhortamhuil E; fhortuil N.

⁹⁶ for dh. E; ar dh. N.

⁹⁷ ó Dhrom Diamhair go T. Ga.

⁹⁸ -chaibh E; -nicc Ga; *tá anál Chéitinn ar Ha Ga san scéal so.*

⁹⁹ Iar sin teilgios M.R gai geinntligheachta bhí aige san aidhér suas 7 san áit inar thúrling an gai do bhris tobar fíoruisge amach ann ler fóireadh fir Mhumhan ón éigíon tarta ina rabhadar 7 iarsin sgaoilios an glas do bhí ar uisgeadhaibh, agus lingios F.M. gona shluagh ar

géill d'Fhiacha Muillethan, agus do shlécht¹⁰⁰ Cormac dó, amhail adubhairt Feidhline mac Criomhthainn ar deireadh an sgéilsi :¹⁰¹

Fiacha Muillethan maith rí
 a hiath aidhbhle¹⁰² an leath ro-bhí¹⁰³
 tugadh géill¹⁰⁴ [dó] a Teamhraigh thréin
 go Rathfuinn¹⁰⁵ réil go Ráith Naoi
 do shlécht¹⁰⁶ do rígh Tighe Duinn
 Cormac ua Cuinn cidh ro-mbaí.

Trí meic mhaithe¹⁰⁷ la Fiacha Muillethan .i. **Oilill**¹⁰⁸ **Flann Mór** agus **Oilill Flann Beg** agus Deachluath. Uí Fhiachach¹⁰⁹ Éile umorro is do chloinn Deachluaith dóibh sin. Aimrid, umorro, in tOilill Flann Mór sin, agus níor fhágaibh clann idir.¹¹⁰ Agus do-gheibhther¹¹¹ isna geinealchaibh Oilill Flann Beag mac Oiliolla Floinn Mhóir ;¹¹² agus isedh fa-deara sin, oir do-chuaidh Oilill Flann Beg 'na mhac go hOilill Flann Mór,¹¹⁰ uair ba holc lais a shinnsar bráthar gan chlann aige.¹¹³ Tug tráth Oilill Flann Beg comhroinn dá chloinn d'Oilill Fhlann Mhór .i. a leth dó ar an bhfáth gcédna, agus do-ghní é féin amhail mac dō. Agus is amhlaidh áirmhighther i n-ord geinealaigh é, acht is fíor nach raibhe clann ná cinéal dia éis ag Oilill Flann Mhór.

Chormac gona shluagh, gur bhris díobh 7 go raibh ag tóruigheacht orrtha go Teamhair 7 go dtug ár ortha, etc. Ha ; Is amhlaidh tráth do rinnedur draoithe Coramaic gan braon uisge dfágbháil san Mlumhain ionnus go rabhadar na daoine 7 na ceathraibh ambaoghal gur chuir Fiachra fios ar Moghdhruith, 7 air tteacht do amhail adubhramar do chaith gadh geintlidhe suas insan aedhior 7 annsan áit ar thuit an gadh do bhrúcht tiobruid fhíoruise as ler fóradh sluagh Fhiachra, 7 do bhain F. géille do Ch. Ga.

¹⁰⁰ agus dá shliocht N.

¹⁰¹ Criomhthainn san rann so.

¹⁰² aidhbhile Q. ¹⁰³ -bhaof E. ¹⁰⁴ géille Ga. ¹⁰⁵ Rathfan Ga.

¹⁰⁶ shlecht E ; *an dá líne seo ar lár* Ha ; *an rann go léir ar lár* Ga.

¹⁰⁷ *ar lár* N. ¹⁰⁸ Oileall, Oilioll MSS.

¹⁰⁹ Ua Fhiachaidh oile E N ; ua Fhiachach uile Q ; *ar lár* G Ga Ha.

¹¹⁰⁻¹¹⁰ *ar lár* Q N. ¹¹¹ bith go bhfaghtar G. ¹¹² mic F. M., G.

¹¹³ *Mar seo ag Há G* : . . . fa deara sin .i. ar mbeith do Oilill Flann mhór gan chlann aige, do ghabh lé na dhearbhráthair .i. O. F. B. mur mhac 7 mur oighre agus do fhágaibh a oighreacht 7 a mhaoin tsaoghalta aige, air choinghioll go mbiadh ar na ainmnioghadh san gheinealach ; 7 as mur sin atá sé a Saltair Caisil 7 isna seanleabhraibh uile. Gidheadh ní hé as iontuigthe asda gur mac d'Oilloll F. M., O. F. beag.

XVI

DO CHLOINN OILIOLLA FLAINN BHIG¹ annso síos :

Ceithre meic ag Oilill Flann Bheag .i. **Lughaidh**, athair na nEoghanacht, agus **Fiodhach**, athair Criomhthainn,² agus **Dáire Cearb**,^{2a} a quo Uí³ Liatháin, agus **Maine Munchaoin**⁴ ó dtáid Uí Fhithginte,⁵ amhail is-beart an file :⁵

Ceithre meic ag Oilill Flann
ba⁶ buadhach a mbeadhg :
Fiodhach [is] Maine Munchaín
Lughaidh, Dáire Cearb.⁷

Sé mic le⁸ Dáire Cearb, ut⁹ dixit an file :⁹

Eochaidh, Fiodhach, Fithghinte,¹⁰
Daghua, Dera, Deagh,¹¹
sé¹² mic Dáire chaoimhchéillidh
ós laoch learg na lear.¹³

Fiodhach¹⁴ mac Dáire Chirb,¹⁵ mic Oiliolla Flainn Bhig, is dó roba mac **Criomthann** Mór mac Fiodhaigh,¹⁶ a¹⁷ quo Clann Criomhthainn.¹⁷ Ba haonrí Éireann agus Alban an Criomhthann sin¹⁸ amhail is-beart an file :

Criomhthann mac Fiodhaigh¹⁹ fuair tenn
ar iaith²⁰ Alban is Éireann
fuair dá réir tar glasmhuir ghlain
Saxain féin agus Frangaigh.²¹

¹ *ar lár* Ha ; mic Fiacha G.

² C. mic Fiodhaigh, a quo clann Criomhthainn Ga ; mic F. ó bhfuilid clann Chr. Ha.

^{2a} D Cairbreach Ha G.   ³ ua L. N E Q.   ⁴ Muineachán Ha.

⁵ ua bhF. E N ; mac Fighnín Q ; ibh bhF, muintir Aithgeir, muintir Mhiodhcháin 7 clann mhic Dáibhíth attuadhmmhain G Ha.

⁶ an rann ; so 7 *an rann ar lár* Ha G.   ⁶ *ar lár* Q.

⁷ D. Cearb *ar lár* Ga.   ⁸ *ar lár* N.   ⁹⁻⁹ *ar lár* G Ga.

¹⁰ Figité E ; Fithginte N ; Fiacha Fithghinte G.

¹¹ dag ua dearna deág Q ; dag uadeará deág E ; Daghua derg 7 deaghaidh Ha ; da ua dáire ceirb Ga.

¹² *an comhad ar easnamh* Ha G.   ¹³ leath na learg Ga.

¹⁴ Fiadhach Q Fiacha mhic N.   ¹⁵ cearb MSS.   ¹⁶ Fiodhbhaidh N.

¹⁷⁻¹⁷ *ar lár* G Ha ; Cr. mic Daire cearb Ga.

¹⁸ Alban é mar adeir Ga.   ¹⁹ -bhadh N.

²⁰ iath E.

²¹ Fraingcaidh E ; franncaidh Ga N.

Isé an Criomhthann sin mac Fiodhaigh ro ghabh dún Doire dá Bhroc for macaibh Eachach Muidhmhedhóin .i.²² Brian agus Fiachra, Oilill agus Fearghus.²² Muingfhionn²³ [E 55] deirbhshiúr Chriomhthainn fa máthair dona macaibh sin. Isí²³ an Mhuingfhionn sin trá do-righne²⁴ an deoch nimhe do Chriomhthann mhac Fiodhaigh, dia²⁵ dearbhráthair, ar dáigh²⁶ go ngeabhadh²⁷ a mac féin ríge nÉirionn .i. Brian mac Eochach Muidhmhedhóin. Ba marbh tráth Criomhthann do nimh na dighe sin. Agus²⁸ ba marbh Muingfhionn don dighe céadna i nInis Dornghlas for Muaidh,²⁹ dá³⁰ fromhadh dhi, do ghríosughadh a dearbhráthar dá hól;³⁰ go³¹ bhfuair Criomhthann an nimh dia hól; go dtáinig iar n-ól na nimhe d'aonuidhe gus an sliabh dianadh³² ainm Sliabh Uidhe an Ríogh, gunadh ann fuair Criomhthann bás.²⁸ Gurab³³ aire sin goirthear³⁴ Sliabh Uidhe an Ríogh don tsiabh sin ó sin ale.³⁴

Ro ronnsad³⁵ na ceithre³⁶ meic sin Oiliolla³⁷ Floinn Bhig an Mhumhain i ndó,³⁸ .i. ó³⁹ Chumar na dTrí nUisce go Bealach Conglais,⁴⁰ agus ó Bhealach Conglais go Luimneach. Lughaidh, athair na nEoghanacht agus Fiodhach athair Chriomhthainn mic Fiodhaigh⁴¹ for aonleith; Dáire Cearb agus Maine Munchaoin for an leith⁴² eile.³⁹ D'aontoirbheirt, umorro, rugadh Dáire agus Maine. Is díobh⁴³ ad-chonnairc a máthair an aislinge iongantach, .i. druim gacha⁴⁴ fir díobh re aroile⁴⁵ ina bruinn, agus daol dubh etorra. Is amhlaidh ro

²²⁻²² ar lár Ga.

²³⁻²³ ar lár E N; agus fa hí a dheirbhshiúr féin .i. M. inghion Fiodhaicc fa máthair don cheathrar sin, 7 así an Mh etc. G Ha.

²⁴ agus así tráith tug an deoch etc. Ga.

²⁵ dia . . . E. Muidhmh. ar lár Q.

²⁶ andóigh G Ha.

²⁷ ngeobh. N.

²⁸⁻²⁸ ar lár Q; dighe sin ar shliabh Oighe an Ríogh, agus ba marbh M. do nimh na dighe céadna arna fromhadh roimhe do ghríosadh a dearbhráthar da hól G Ha.

²⁹ mbuaidh E; for mh. Ga. ³⁰⁻³⁰ ar lár E N. ³¹ so E; sul N.

³² dfan N.

³³ gona N.

³⁴⁻³⁴ do fhan Sl. Uighe an ríogh air o shoin aleith N.

³⁵ roinnsiad Ga.

³⁶ cheithre N.

³⁷ -lioll E; -lill N.

³⁸ Mhumha andó E.

³⁹⁻³⁹ Lughaidh aithir na nE. 7 Fiodhach aithir Chr. mic F. ar leath .i. o Chumar na dTrí n-uisce go Bealach Conglaise, 7 D. Cearb 7 Maine ar an leath naill. D'aont. Ga.

⁴⁰ -laise N.

⁴¹ F. a quo Clann Criomhthain E N.

⁴² -chafn leath naill E N.

⁴³ as dóibh E.

⁴⁴ gach E.

⁴⁵ a chéile G Ga N.

tuigedh an ní sin .i. Síol Mogha Ruith⁴⁶ an daol sin tarla eatorra .i. Uí⁴⁷ Liatháin agus Uí Fhídhghinte,⁴⁸ óir ní roichenn ceachtar díobh cobhair a chéile tar an síol sin Mogha Ruith.⁴⁹

Lughaidh mac Oiliolla Flainn Bheig, ceithre meic lais⁵⁰ .i. trí meic díobh re Daoil⁵¹ *inghen* Fiacha mhic Néill, ríogh Éile, .i. **Lughaidh** a quo Uí⁵² Luigh[dh]each Éile; agus **Cathfaidh**,⁵³ a quo Uí Chathfaidh⁵⁴ Cúile,⁵⁵ agus **Corclosadh**⁵⁶ in tres mhac. **Corc** mac Luighdheach, ó bhfuilid an ríoghradh; an⁵⁷ ceathramhadh mac do Lughaidh mhac Oiliolla Floinn Bhig.⁵⁷

⁴⁶ Moghruith MSS.

⁴⁷ ua E; uath N; ó, Ha G Ga. ⁴⁸ ua bhF. E N; ó bhF. Ha G Ga.

⁴⁹ Modhrúith E; Moghruith N; M. do bheith eatartha Ga.

⁵⁰ aige (*ag statim*) Ga Ha G. ⁵¹ Dáil E N. ⁵² ua, ó MSS.

⁵³ cáithfaidh E; cathfuadh Ga. ⁵⁴ ua ccathfuidh N.

⁵⁵ cuile E; cuide N. ⁵⁶ Corclasadh G Ga Ha; corrchlasad N.

⁵⁷ -⁵⁷ *ar lár* G Ha; an ceathramhadh mac ní feas dúinn a ainm Ga.

XVII

CORC MAC LUIGHDHEACH

Geineamhain¹ Cuirc mic Luighdhech² annso síos : fecht dia mbaoi³ Lughaidh mac Oiliolla Flainn Bhig⁴ i ríge Mumhan isedh⁵ ro géнар⁶ Corc. Isí⁷ iaramh ba banchéile do Lughaidh⁸ an tan sin .i. Daoil⁹ inghen Fhiacha mic Néill, ríogh Éile.⁷ Do-rala, din,¹⁰ bancháinte fecht n-aon do thigh an ríogh i bhFeimhen. Boilg-bhreithneach¹¹ a hainm sin. Do-bheart¹² sí áilgheas forsan rígh um fheis léi, air ba háilghesach na bancháinti an tan sin. Faomhas Lughaidh dul i gcomhleabaidh na bancháinte ; agus do rinne collaidhecht fria, gur bha halachta ; agus rug mac dō, agus tugadh d'ainm air .i. Conall mac Luighdheach.

Agus Corc cidh dia dtá ? Maghlar Dhearg do Chorca Oiche¹³ i nUibh Fidhghinte¹⁴ agus Torna Éigeas an file¹⁵ do Chiarraighe Luachra isiad¹⁶ ro oil Conall, mac Luighdheach i dtigh Chriomhthainn mhic Fiodhaigh. Bádar banaimide san Mhumhain¹⁷ an tan sin, fria haidhmilledh mac agus gacha geine ba háil dóibh dia milledh. Doluidhsed na banaimide¹⁸ i dtigh Chriomhthainn¹⁹ an²⁰ tan sin .i. Feidhlim inghen Mothair a hainm sin, [agus] do dhlighsed na haimide oile foirghell di. Tángadar na haimide iarsin go dorus an tige i mbaoi an mac beg.²⁰

¹ an t-alt so ar lár Ga.

² Luighech E ; Lughaidh N ; is gnáth gan díochlacnadh é insna láimhsgríbhinnibh.

³ dia mbia E ; da mbí N ; dá mbí Q ; ar mbeith do I. H.

⁴ flann mbig E. ⁵ an tan E. ⁶ ró geinear E ; geineadh N G Ha.

⁷ ar lár G Ha. ⁸ ar lár N. ⁹ daol E.

¹⁰ din N ; dinn E ; ar lár san chuid eile ; feacht n-aon dá ttáinig banchaointeach darb ainm, G Ha.

¹¹ Bolg breathnach N Q ; bolgbr. G Ha.

¹² do chuir sí an rígh fo gheasaibh um luighe léi 7 aontuigheas L. sin G Ha.

¹³ da ttáinig modhlair dearg do chórughadh aice N ; man lar dhearg E ; agus as de do goirthaoi Corc agus asé fáth fa ttugadh Corc air Torna É an file do Ch. L ro oil Conall mac L i dtigh Cr. mic F. Do bhádar etc. G Ha.

¹⁴ agus ua bhf. E N Q. ¹⁵ f. reimhráidhte E N (? leg iomráidhte).

¹⁶ isíodh E. ¹⁷ amumh. E ; ar lár N Q. ¹⁸ bandraoithe Q.

¹⁹ Lughaidh E N. ²⁰ ar lár G Ha.

Ros-folaighsed na mná bhaó isin tigh an mac beg fo bhél choire ro-bhaó isin tigh. As-bert aimid díobh :

“ Cia choillfem den mhuinntir fil²¹ [E 56] isin tigh ? ”

Is-bert aimid oile :

“ Ní choillfem acht a bhfuil fón goire i bhfolach.”

Iarsin tráth sceinnis spréidh²² don teinidh²³ forsan mac mbeag go dtarla for a ó .i. a chluais,²⁴ gur ba corcra dhe, .i. gur ro loisg an dara cluas dō, agus ros-corc for oile.²⁵ Is aire [sin] adeirther Corc ris iardain. Is de sin ro chan an file :²⁶

Túsga²⁷ Conall iná Corc
for²⁸ mac Luighdheach, líth²⁹ gan locht,
teine i gcoigledh³⁰ locht iar ló
isedh ro chorc a chaomhó.

Craobhsgaoiledh³¹ sleachta Cuirc mic Luighdheach³² annso :

Corc mac Luighdhech mic Oiliolla Floinn Bhig, aon mhac dég lais³³ .i. **Nad Fraoich**, a quo³⁴ Eoghanacht³⁵ Caisil agus Eoghanacht Glennamhnach agus Eoghanacht Áine, agus Eoghanacht Airthir Cliach ;³⁶ **Cas** mac Cuirc, a quo Eoghanacht Raithlenn agus Uí³⁷ Eachach Mumhan ; **Mac Broic** ó dtáid Uí³⁸ Mhic Broic ; **Ciar**, a quo Uí³⁹ Mhic Céir.⁴⁰ Cheithre mic Aoibhinne, inghine Aonghusa Builg⁴¹ ríogh Corca Laighdhe⁴² iad sin.

Muinghíonn inghen Fearadhaigh,⁴³ ríogh Cruithnech Alban, máthair cheithre mac eile do Chorc .i. **Cairbre**

²¹ líon atá G.   ²² spré E ; spréidhe N.   ²³ teine N.

²⁴ an chluas de sin, agus as uime sin do goireadh Corc de, agus as do san etc. Ha G.

²⁵ sic MSS (? aroile, indaile).   ²⁶ file an rann so N.

²⁷ taosga G Ha ; túsghadh corc na Chonall Q.

²⁸ air mh. N ; for mh. Q.   ²⁹ lí G.

³⁰ tein agcoglaidd E ; tein a coglaidd N ; teine agcoglaidd Q ; teine ag cogladh G Ha ; *vid.* Forus Feasa, II, 384.

³¹ *tosnuigheann* P (= 23 B 12 *arna chóimneacas le* 23 B 22) *annso* ; *Teideal* E Q ; Craobh caoibhneasa 7 craobhsgaoileadh agus geinealche sleachta Cuirc mic Luigheach síos annso inar ndiaigh ; Cr. Sh. Ch. N G Ha ; do chr. Ga ; annso síos do réir gach mór eoluis gan uruisba etc. Q.

³² *Lughaidh* MSS *acht* E.   ³³ aige N P Ga G Ha.   ³⁴ ó bhfuil N.

³⁵ *ar lár* E.   ³⁶ áitha Cliath N ; áitha Cliath P.

³⁷ ua nE. N P Ga Ha G ; ua *Eachaidh* E.   ³⁸ ua MSS.

³⁹ ua MSS.   ⁴⁰ *ciar* E.   ⁴¹ *builidh* E ; *bhallaigh* Q.

⁴² mic Cothluidhe N ; rí Cothluidhe G P Ha ; *-luighe Ga.*

⁴³ mic Finnfechtnaigh E.

Cruithneachán⁴⁴ agus **Maine Leamhna**, agus **Cairbre Luachra** agus **Crónán**. Cairbre Cruithneachán, a quo Eoghanacht Muighe Geirginn⁴⁵ i nAlbain; Maine Leamhna a quo Leamhnaigh⁴⁶ i nAlbain; Cairbre Luachra a quo Eoghanacht Locha Léin, agus⁴⁷ Aos Aisti⁴⁸ agus Aos Alla agus Aos Gréine;⁴⁷ Crónán, a quo Cruithnigh Midhe. Emhuin⁴⁹ an⁵⁰ dá Chairbre .i. Cairbre Luachra agus⁵⁰ Cairbre Cruithnechán.⁴⁹ Anais⁵¹ dias díobh i nAlbain [i n-]orba a máthar,⁵² do Chruithnechaibh Alban,⁵³ .i. Cairbre Cruithnechán i Muigh Geirrginn, agus Maine Leamhna i Muigh Leamhna.

Isí⁵⁴ Aoibhinn sin, inghen Aonghusa Builg,⁵⁵ do chonnaire an aislinge an chéidhche ro luigh ris an rígh i gCaisiol .i. dar léi rug⁵⁶ sí ceithri coiléana⁵⁷ .i. ceithre meic, agus an chédmhac díobh do nighe a fíon⁵⁸ .i. Nad⁵⁹ Fraoich; an mac tanaiste a⁶⁰ cuirm .i. Cas;⁶¹ an treas mhac⁶² a lemnacht .i. Mac Broic; ro fothruigedh⁶³ an ceathramhadh mac a huisge .i. Mac Ciair. Táinig,⁶⁴ din, cuiléan oile agus ro fothraigedh⁶⁵ a fuil .i. Cairbre Cruithnechán, agus dar léi con-uaidh a cíche dá bruinnibh an tan sin.

Ad-chonnarcas,⁶⁶ dano, i modh oile⁶⁷ an fíos⁶⁸ sin don ríoghain .i. cheithre héoin i n-aon nid. Tángadar⁶⁹ iarsin dá én díobh i nÉirinn⁶⁹ agus ro ghleicsed⁷⁰ fria.⁷¹ [E 57] Iarsan gcuimhling luidh an dara hén táinig anoir siar go díreach. Do-chuaidh aroile soir ar gcúlaibh.⁷² Agus do luidhsed trí héoin díobh sair dheas doridhisi,⁷³ agus do airis aon én díobh isan neid ag an ríoghain, .i. Nad Fraoich, mac Cuirc isé ro an isan neid. Isé ba rí Caisil don chloinn sin⁷⁴ na ríoghna.⁷¹

⁴⁴ -choin E; -áin G.

⁴⁵ Geirgin Ha.

⁴⁶ [Eoghanacht] Muighe Leamhna P G Ha. ⁴⁷ ar lár P G N Ha.

⁴⁸ Aois aistí E; Asta Q; isti Ga.

⁴⁹⁻⁴⁹ ar lár P G Ha.

⁵⁰⁻⁵⁰ ar lár N Ga.

⁵¹ dñhan MSS acht E.

⁵² díobh abhfochair a máthar .i. Cairbre C. etc. P N G Ha; C. C. 7 M. L anaid a norba a máthar Ga.

⁵³ E amháin.

⁵⁴ an t-alt so ar easnamh N P G Ha.

⁵⁵ mic Bhuilidh E.

⁵⁶ go rug E.

⁵⁷ cheithre cuislionna Ga; Cuilleán Q.

⁵⁸ abhfíon Ga.

⁵⁹ Nadh E. ⁶⁰ do ní a c. Q; accuirm Ga. ⁶¹ Cas do nigheadh E.

⁶² ar lár E.

⁶³ fhothrogadh Q.

⁶⁴ tarr- tarr- uig sic E.

⁶⁵ fóidhruigedh E.

⁶⁶ Ader do chonnaire dno E; agus do chonnarcus Q.

⁶⁷ néach oile E.

⁶⁸ fíon E; aislinge Q.

⁶⁹⁻⁶⁹ ar lár Ga

⁷⁰ ghleicsiad E.

⁷¹⁻⁷¹ ar lár ag Ga; mar an chuid eile é, acht an méid seo: Agus do chóimhlingiad as an nid acht aon én díobh dñhan san nid .i. N. F, ba rígh Caisil do chloinn na ríoghna. Cas Broc agus Ciarr fa hiad na trí héin do ling siar ba dheas.

Cas, mac Cuirc, agus Mac Broic agus Mac Ciair isiad na trí heóin do-chuaidh siardheas iad. Cairbre⁷⁵ Cruithnechán do-chuaidh for gcúla⁷⁶ soir, agus do-chuaidh i nAlbain iardain.⁷⁵ Cairbre Luachra do-chuaidh go dírech siar⁷⁷ tar Luachair Dedhaidh, agus is uaidh sin Uí⁷⁸ Chairbre Luachra⁷⁸ agus Eoghanacht Locha Léin. Aderaid⁷⁹ aroili gomadh aon Chairbre an dias sin, agus gomadh⁸⁰ ó Chairbre Cruithnechán an Eoghanacht sin Locha Léin.⁷⁹ Conadh⁸⁰ dá dhearbhadh adubhairt an file annso :⁸⁰

Corc mac Luighdheach laoch na n-each
ba mac dō Cairbre Cruithneach
ón cloth⁸¹ ba maith méin ré rádh
gach fear im Loch Léin linnbhán.⁸²

Deaghaidh⁸³ mac Cuirc, a quo Uí⁸⁴ Mhuiredhaigh agus Uí Dheaghaidh ; Tréana⁸⁵ mac Cuirc a quo Cuircne ;⁸⁶ agus Mac Láire a quo Uí⁸⁷ Mhic Láire. Clann Cuirc mic Luighdhech iad ⁸⁸ sin.

⁷² gcualaibh E.

⁷³ soir dheas go díreach Q.

⁷⁴ dona clannuibh sin E. ⁷⁵⁻⁷⁵ ar lár Ga (E Q Ga don alt so leis)

⁷⁸ gcuala E. ⁷⁷ ar lár E ; siar buíh diorach tar Ga.

⁷⁸ í E. ⁷⁸⁻⁷⁸ ar lár Ga. ⁷⁹⁻⁷⁹ ar lár Ga. ⁸⁰ gurab Q.

⁸⁰⁻⁸⁰ mar der an file Q. ⁸¹ ón chlóth E ; on cloth Q. ⁸² -búin E.

⁸³ Daigh E ; Daíg Ga ; an t-alt so ar easnamh P.

⁸⁴ ua M 7 ua nd. N ; ua M 7 ua d. E ; aoibh M 7 ua nd. G.

⁸⁵ Treana Q ; trena E. ⁸⁶ mic C. N G Ha.

⁸⁷ ua N G Ga Ha ; ar lár E. ⁸⁸ gonuige N ; gonaídh G Ha.

XVIII

SLIOCHT NAD FRAOICH.

Clann Nad Fraoich mic Cuirc mic Luighdheach¹ annso :²

Nad Fraoich mac Cuirc mic Luighdheach³ cheithre meic lais,⁴ .i. **Aonghus** agus **Oilill**, **Eochaidh** agus **Feidhlime**. Ángnúis⁵ inghen Chairbre Dhamhairgid,⁶ ben Nad Fraoich, máthair Oiliolla⁷ mic Nad Fraoich ;⁸ agus is uaithi ainmnighther⁹ Cinéal nAonghusa. Faochān,¹⁰ ben Bhretnach, .i.¹¹ inghen ríogh Breatan,¹¹ máthair Aonghusa, mic Nad Fraoich.

Feidhlime mac Nad Fraoich dá mhac lais¹² .i. Baodán agus Dūnchadh.

Aonmhac¹³ ag Dūnchadh,¹³ .i. Eochaidh.

Dá¹⁴ mhac le hEochaidh .i. Breasal agus Donnghus. Breasal, a quo Uí¹⁵ Bhreasail i nEoghanacht Áine. Donnghus¹⁶ a quo Uí Dhonnghusa i nEoghanacht Ua gCathbhuidh.¹⁷

Do chloinn¹⁸ Aonghusa mic Nad Fraoich annso :

Aonghus mac Nad Fraoich, ceithre mic fichiod agus ceithre hinghena fiched dobé¹⁹ líon a chloinne é²⁰ an tan táinig Pádraig²¹ i nÉirinn ; agus tug dhá mhac dhéag agus dá inghen dég do Dhia agus do Phádraig díobh-sin.²² Isiad so anmonna²³ an dá mhac dhéag domhanda :²⁴

Feidhlime Dubh,²⁵ a quo Cinél Finghin agus Cinél Fáilbhe Flainn ;

Eochaidh²⁶ a quo Cinél Fionnghuine²⁷ .i. Eoghanacht [E 58] Glennamnach ; agus

¹ ar lár G Ga Ha P.

² sonn N Ga ; andso síos E.

³ ar lár G H Ga ; Nad Fraoich mac C. Ga.

⁴ aige N G Ha.

⁵ Aingeas E N ; Aigneis Ga.

⁶ doimhairgid E ; domhairgid Q ; donmhargaidh Ga ; diomairgidh P N G Ha. ⁷ ar lár Ga. ⁸ ar lár P N. ⁹ ar lár Ga. ¹⁰ Faoch Q.

¹¹⁻¹¹ Ga amháin.

¹² dá mhac lais an bhF. sin mac N, É.

¹³⁻¹³ ar lár E ; Donnchadh P N.

¹⁴ diais, N *statim*

¹⁵ ua mB. E N ; ua B. Ga.

¹⁶ Daonghus Ga Q.

¹⁷ -bhúidh an gach áit etc. Q.

¹⁸ do chraobhsгаoile agus do chraobh chóimhneasa chloinne A. mic N. F. anso síos agus da n-ainmnicheachaibh go soiléir etc. Q.

¹⁹ do bé sin P N G Ga Ha.

²⁰ ar lár P N G Ga Ha.

²¹ Pártalán Ga.

²² ar lár Ga ; díobh, P N.

²³ do chongaibh aige féin G.

²⁴ -da do bhí aige Ga.

²⁵ ar lár E.

²⁶ Eochaidh fionn N G Ha ; fionguine P.

²⁷ Eochaidh Q.

Breasal, a quo Cormac mac Cuillennáin, do²⁸ bhí ina Airdeasbog Caisil agus ina Rígh Mumhan i n-éinfheacht,²⁸ agus Cinél Nechtain.

Senach, isiad a shíol fil ag foghnamh do[n] rígh do ghrés ;²⁹

Aodh Caoch, a quo Cinél [g]Caocháin ;³⁰

Trí mic Eithne Uathaighe³¹ annsin,³² (a quo Cinél nEithne),³³ .i. **Mac Carthainn**³⁴ (a quo Uí Dhuibhe),³⁵ agus **Dubh Conaing**³⁶ agus **Dubh Derainn** ;³⁷ agus

Aodh Colpa ; agus

Nad Frithridh,³⁸ ó dtáid Uí Chruibhne ;³⁹

Feidhlime, agus

Losgann,⁴⁰ agus

Nad Geid ;⁴¹ i⁴² dtíribh Duach atáid.⁴²

Eochaidh⁴³ mac Aonghusa⁴⁴ mic Nad Fraoich, dá⁴⁵ mhac lais⁴⁶ .i. dá **Chriomhthann** do bhreith don rígh⁴⁷ an aonoidhche .i. Criomhthann Feimhenn agus Criomhthann mac Dearcon⁴⁸ (.i. Dearcon ainm a mháthar, is⁴⁹ uaithe aderthaoi Criomhthann mac Dearcon fris,⁴⁹) agus is uaidh Eoghanacht Airtheir⁵⁰ Chliach. Criomhthann⁵¹ Feimhenn is fris aderthaoi Criomhthann Sreibh,⁵² agus is uadha Eoghanacht Glennamhnach .i. Síol gCaoimh.⁵³

Cóiger⁵⁴ mac la⁵⁵ Criomhthann Sreibh .i. **Cairbre Crom** (a quo Cinél Chathail⁵⁶ mhic Finnghuine) ; **Fiacha**⁵⁷ (a quo cinél Fiacha) ;⁵⁸ **Aodh Crón** (a quo Cinél Aodha Cróin) ; **Fiachra Bidsreach**⁵⁹ (a quo Dubh Deo) ;⁶⁰ agus **Feradach** (a⁶¹ quo Cinél Feradhaigh).⁶¹

²⁸⁻²⁸ ar lár E.

²⁹ a quo lucht foghnaimh an rígh go beacht Ga ; do rígh E ; ní feas dúinn a shliocht P N G Ha.

³⁰ -chán E. ³¹ -thaidhe E N ; uaitidhe G ; uaithe Ga ; uaithe Q.

³² iadsin Q Ha. ³³ ar lár P. ³⁴ carrtainn E ; cáirtinn Ga.

³⁵ ua nduibhe E ; ar lár P N G Ha.

³⁶ ar lár Ga ; Duibhchonguing P.

³⁷ deirir E ; Duibhgheirnn P N ; dubhdheirnn G Ha.

³⁸ naithfrithid Ga ; nadfraoich Q.

³⁹ ua gcruibne E ; ua gcruibhne Q ; na gearubáin Ga ; ar lár P.

⁴⁰ F. Losgann P. ⁴¹ gheid Q ; ghéid Ha ; naidgead Ga ; ge[n]id P.

⁴²⁻⁴² E amháin. ⁴³ E. Fionn N P G Ha. ⁴⁴ naonghusa E.

⁴⁵ diais N P. ⁴⁶ aige MSS acht E.

⁴⁷ do rugadh an aonoidhche dhó N P G Ha ; don Rioguin aon o. Q.

⁴⁸ dearchon E. ⁴⁹⁻⁴⁹ E amháin.

⁵⁰ adertar Q ; iarthar N ; iarthair Ga ; ar lár P Q.

⁵¹ Criomhthann E. ⁵² Sréimh E ; sréibh G Ha ; seirbh P.

⁵³ ar lár E ; agus s. gC. P. ⁵⁴ Cóig E ; cúiger, P N G Ha.

⁵⁵ sic E. ⁵⁶ cCathail P. ⁵⁷ filimidh E ; fiachra Ga. ⁵⁸ fiachna E.

⁵⁹ Fiacha bisreach P ; Fiacha bidsreach G Ha ; fiachra bidseach agus duibh deocáin Ga.

⁶⁰ duibh deo E ; ar lár P N G Ha.

⁶¹⁻⁶¹ ar lár N P Ha.

Cairbre Crom,⁶² mac Criomhthainn Sreibh isé thug Cluain Uamha do Dhia⁶³ agus do Cholmán mac Léinín,⁶⁴ agus is dō⁶⁵ sin do chan an file an rann so :⁶⁶

Colmán Cluana cleithe óir
ollbhladh⁶⁷ buadha⁶⁸ ball do ghréin,
no-adhradh⁶⁹ Rí nimhe nár
an file rán⁷⁰ ríoghda réil.⁷¹

Criomhthann Airthir Chliach,⁷² mac Eochaidh mic Aonghusa mic Nad Fraoich, dá mhac lais⁷³ .i. **Ferghus Sgannal**⁷⁴ mac⁷⁵ Criomhthainn, (a quo Uí Annluain),⁷⁵ agus ba Rí Mumhan an Ferghus Sgannal⁷⁶ sin ; agus **Cormac** mac Criomhthainn, (a⁷⁷ quo Eoghanacht Airthir Cliach agus Eoghanacht⁷⁸ Bheg i nAraibh Cliach).⁷⁷

Cormac mac Criomhthainn secht meic lais⁷⁹ .i. **Aodh Dubh**, agus **Aodh Begáin**,⁸⁰ agus **Conall**, **Ferghus**, **Fiachna**,⁸¹ **Garbhán**, **Cronnmhaol**.⁸²

Aodh Flann Cathrach mac Cairbre Chruim trí mic lais,⁸³ .i. **Cathal** (a quo ríoghradh Fhear Muighe), agus **Ceallach** agus **Aonghus Liath**.

Secht meic Cathail⁸⁴ mic Aodha Flainn Cathrach mic Cairbre Chruim .i. **Cú gan Mháthair**, agus **Maol Ochtraigh**,⁸⁵ agus **Cronnmhaol** agus **Maol Anfaidh**, agus **Dubhda**, agus **Forannán**⁸⁶ agus **Aonghus**.

Dá mhac ag Coin⁸⁷ gan Mháthair .i. **Finnghuine** agus **Oilill**.

Trí⁸⁸ meic ag Oilill .i. **Fógartach** agus **Aonghus** agus **Dubhda**.⁸⁸

Aonmhac ag Finnghuine mac Con gan Mháthair .i. **Cathal** mac Finnghuine. Is uadha atáid Uí Chaoimh⁸⁹ gona gcomhfhoigsibh archena.⁹⁰

⁶² cruim E.⁶³ don chléir Ga.⁶⁴ Leinín H.⁶⁵ air P N G Ha.⁶⁶ amhail adeir an file Ga ; mar der an file Q.⁶⁷ ollbhag E.⁶⁸ buadh Q N ; buadhball P.⁶⁹ ró-adh. N P G Ha ; dá adh. Ga. ⁷⁰ ráin Ga. ⁷¹ réir N.⁷² ar lár P G Ha.⁷³ diais mhac aige N P G Ha Ga.⁷⁴ agus Sg. N P ; scannlán Ga ; Sg. .i. Sgannlann Q.⁷⁵⁻⁷⁶ ar lár N P G Ha ; ua A. E ; ó hA Ga. ⁷⁶ Sgannlan E.⁷⁷⁻⁷⁸ ar lár P N G Ha ; o na raibh Cliach Q.⁷⁹ Eogan E ; cliath Q.⁷⁹ secht mic ag C. P Ha.⁸⁰ -gán E ; benáin Q.⁸¹ fiacha P Ha.⁸² Crónmhaol Q E.⁸³ triar mac aige P G Ha.⁸⁴ ar lár E.⁸⁵ maolochtach Ga.⁸⁶ agus da bhuirionn Ga.⁸⁷ cú E.⁸⁸⁻⁸⁹ ar lár P N G Ha.⁸⁹ síol gCaoimh N P G Ha.⁹⁰ E amháin ; 7 gach cineal da bhfuil uatha an gach áit iona bhfuilid etc. Q.

XIX

SLIOCHT OILIOLLA MIC NAD FRAOICH

Craobhsghaoileadh¹ Cloinne Oiliollá mic Nad Fraoich annso :

Eanna mac Oiliolla mic Nad Fraoich dá mhac lais² .i. **Amhalghach**³ Rí Mumhan ; agus⁴ **Garbhán**, Rí Mumhan,⁴ ó dtáid⁵ Í Gharbháin. Do shíol Eanna, fós,⁶ Ailgeannán Rí Mumhan [E 59] agus Olchobhair Rí Leithe⁷ Mogha ; agus⁸ cosnamhach Leithe Cuinn é.⁸

Amhalghach,⁹ mac Eanna, mac dōsidhe¹⁰ **Cuán**,¹¹ Rí Mumhan.¹²

Mac do Chūán, **Maol Umha** ;¹³ Rí Mumhan eisdhe.¹⁴

Dá mhac la^{14a} Maol Umha .i. **Eidirsgél**¹⁵ agus Uisneach. Ríoghdhamhna¹⁶ Mumhan an tUisneach sidhe mac Maol Umha go dtorchair¹⁷ la a bhráthair .i. la hEidirsgél tré thnúith agus tré fhormad. Gabhas Eidirsgél¹⁸ ríge Mumhan iarsin. Aonmhac lais .i. **Cathasach** mac Eidirsgéil Rí Mumhan.

¹ Craobh caoibhneasa chl. O. mac Nadhfraoich annso síos E ; craobhsghaoileadh agus craobh caoibhneasa chl. O. m. Nad F annso síos agus da gcaoimhneas seanadh do reir gach mor eolas, etc. Q ; Craobhsghaoile Chl. N P G Ga Ha.

² dias mhac aige MSS acht E.

³ Amhalgaibh (-ghaibh) E Q ; -gach N P G Ha. ⁴⁻⁴ ar lár G P.

⁵ ó bhfuilid muinntir N P G Ha. ⁶ ar lár E.

⁷ leatha N P ; rígh Mumhan Ga. ⁸⁻⁸ ar lár P N G Ha.

⁹ Amhalgaoibh E ; amhailge Ga. ¹⁰ do sin N P G Ha.

¹¹ cuan mac Amh. N P. ¹² ar lár Q. ¹³ Maollmhuadh Q.

¹⁴ eision N P G Ha. ^{14a} liais mhac ag MSS acht E Q.

¹⁵ -sgeoil MSS. ¹⁶ rí Mumhain E. ¹⁷ gur marbhadh é N P G Ha.

¹⁸ -sgeoil N P.

SLIOCHT FEIDLIMTHE

Craobhsgaoileadh¹ Cloinne Feidhlime, mic Aonghusa, mic Nad Fraoich annso :²

Feidhlimidh³ mac Aonghusa mic Nad Fraoich,⁴ aonmhac lais .i. **Criomhthann**.⁵

Aonmhac ag⁶ Criomhthann, .i. **Aodh Dubh**.

Dá mhac mhaithe⁷ ag Aodh⁸ Dubh .i. **Fínghin**⁹ Feimhen¹⁰ mac Aodha Duibh, agus **Fáilbhe Flann**. Dhá Rígh Mumhan iadsidhe.¹¹

Dá mhac la¹² Fínghin .i. **Sechnusach** agus **Maonach**. Dá rígh¹³ Mumhan an dias sin.¹⁴ Mór Mhumhan,¹⁵ inghen Aodha Bennáin,¹⁶ máthair an dá mhac sin¹⁷ Fhínghin ; agus is fris¹⁸ an Móir sin samhaltar¹⁹ gach degbhhen i nÉirinn ó sin²⁰ ale. Isiad sin lánamha as mó fuair clú agus ainm²¹ oirdhercais dá raibh i nÉirinn ina gcomhairsir .i. Mór Mhumhan, inghen Aodha Bennáin agus Fínghin mac Aodha Duibh, Rí Mumhan, agus is orra bheir²² an file an teisd so :

Bheith gan Fínghin, bheith gan Mhóir
do Chaisiol is damhna bróin
is ionann is bheith gan ní
ma sé Fáilbhe Flann bhus²³ rí.

¹ Craobh caoibhneasa chl. E ; craobha cóimhneasa Ga ; Cr. Chl. Fh. N P.

² annso síos (go soiléir Q) E Q. ³ -lime N P. ⁴ ar lár E.

⁵ -than E. ⁶ le Q. ⁷ ar lár E. ⁸ ar lár E ; Aodha P G Ha.

⁹ Fínghein E ; Finighen N.

¹⁰ -eann E ; feidhmin Ga ; ar lár N P G Ha.

¹¹ iad san N P Ha Q. ¹² dias mh. ag MSS acht E.

¹³ tagra ar *chiumhais an lgh* Q : Rígh Mumhan Maonach is níor ba Rígh Mumhan Seachnasach (? *Péadar Ó Conaill*).

¹⁴ iadsan P N Ha. ¹⁵ ar lár Ga. ¹⁶ buineann Ga.

¹⁷ na mac sin N P G Ha. ¹⁸ leis Ga ; ris N P G Ha.

¹⁹ tsamhlaighther E ; samhluíghtior Ga. ²⁰ shoin P N Q.

²¹ ar lár E ; fuair clú anéirinn Q. ²² thug N P Ha G.

²³ is N Ga.

Ba Rí Caisil²⁴ agus Mumhan uile Fíngin mac²⁵ Aodha Duibh,²⁵ go bhfuair bás i gCaisiol. Mór Mumhan do chan an rann²⁶ so ag moladh Fíngin iarna éag

Fíngin ba garg ba gníomhach,
ba gaoth ba baoth²⁷ ba bríghach,
ba mín ba miochair re mnáibh,
ba cruaidh i gcath ghá gcongabháil.²⁸

Do-chuaidh²⁹ Mór Mumhan, umorro,³⁰ iarsin, .i.³⁰ iar n-ég Fhíngin, go Cathal mac Fionnghuine³¹ go rígh Glennamnach. Ba Rí Mumhan chena³² an Cathal sin, an dara fecht i gCaisiol, an fecht oile i nÁine, an tres fecht i nGlennamhain;³³ .i. Eoghanacht[a iad] sin uile.²⁹

Cheithre³⁴ meic Seachnusaigh mic Finghin mic Aodha Duibh .i. **Rechtabhra**³⁵ agus Indéirghe³⁶ agus Colmán an chrábhaidh, agus Fiachra³⁷ an ghaisgidh.

Aonmhac le Fiachra³⁸ an ghaisgidh .i. **Flann Robha**.³⁹ Aonmhac⁴⁰ ag Flann Robha⁴⁰ .i. **Duibhionnracht**.⁴¹

Mac la⁴² Duibhionnracht .i. **Murchadh**.

Mac la Murchadh .i. **Eachthighernn**.⁴³

Mac la Echthighernn .i. **Maol Ughra**.⁴⁴

Mac la Maol Ughra .i. **Eochaidh**⁴⁵ .i. Súilleabháin.⁴⁶ An Súilleabháin sin, mac Mhaol Ughra, Eochaidh a ainm díleas. Agus⁴⁷ Súilleabháin cidh dia dtá?⁴⁷

Feacht n-aon dia⁴⁸ dtáinig draoi Albanach, .i. file

²⁴ ar lár Ga.

²⁶ laoi N P.

²⁸ da ccombhdháil N P; da ch. G Ha M.

²⁹ an t-alt so do theacht roimh " Mór Mumhan do chan " tuas E Q Ga.

³⁰⁻³⁰ ar lár N P G Ha.

³¹ C. mac Fionn. ríogh Mumhan P N G Ha M (agus stadaid ann).

³² ar lár Ga.

³³ angleanamhnacht, eadon Eoganocht sin uile do Mhór Mh. mar der an file sic Q.

³⁴ ceithre E. ³⁵ -bhrach E. ³⁶ innéirge G Ga. ³⁷ Fiacha NP.

³⁸ Fiacha N P Q; fiachna E. ³⁹ Roba P Ga; róba N.

⁴⁰⁻⁴⁰ ar lár E. ⁴¹ dubhionnracht MSS. ⁴² mac ag MSS acht E.

⁴³ Eachiaráim E; Eachthiagharnn N P; Eichthiaruinn, G., eichthiaghairn Ga.

⁴⁴ maolúra N P G Ha M; le heachiaruin eodhon Maolrúadhna Q.

⁴⁵ Sic Ga amháin, ar lár san chuid eile.

⁴⁶ S. mac Maollruadhna, Eochaidh ainm díleas .i. Súilleabháin Q.

⁴⁷⁻⁴⁷ agus ag so an fáth fa dtugadh Súilliohbáin air N P G Ga Ha. An t-alt so leis ar K (23 K 4) lch 65, agus a thosach mar seo: Agseo an fáth fa ngoirthear Síol Súilleabháin don chine seo.

⁴⁸ dá MSS acht E.

amhra eisidhein,⁴⁹ ar mórchuid Eireann. Lobhán⁵⁰ Draoi a ainm. Táinig go hEochaidh,⁵¹ agus do freasdaladh go [E 60] hurlamh an draoi ag Eochaidh an⁵² ionbhaidh sin,⁵² agus do fhuráil iomad maoinne agus maitheasa ar an draoi. Acht chena⁵³ níor ghabh an draoi⁵⁴ cumha ná ceathra uaidh gur shir an énsúil⁵⁵ do bhí 'na chionn ;⁵⁶ agus tug Eochaidh sin do Lobhán⁵⁷ ar ghrádh a einigh agus ar eglá a imdheargtha. Do bhí Ruadhán Lothra⁵⁸ an tan sin i bhfochair Eochaidh. Ad-chonnairc⁵⁸ Ruadhán an athchuinge aindlichte⁶⁰ agá hiarraidh ar Eochaidh. Is-bert⁶¹ iaramh Ruadhán :

“ Is cead leamsa, masa cead la Dia do shúilise, a Lobháin do dhul i gcenn⁶² Eochaidh i n-ionad a shúil⁶³ féin, agus i bhfoghanh⁶⁴ dō.”

Do rinne Dia an feart⁶⁵ sin go hamhra⁶⁶ fairsiumh, for⁶⁷ Ruadhán naomh,⁶⁷ .i. do-chuadar súile Labháin i gcenn⁶⁸ Eochaidh gur fhoghnadar dō tré thiodhlaicibh⁶⁹ Dé agus Ruadháin naoimh ;⁷⁰ gonadh aire sin adeirthí⁷¹ Súilleabháin fris. Conad ón einech sin do rinne⁷² Eochaidh ainmnighther a shliocht 'na dhiaidh .i. Uí Shúilliobháin.⁷³

⁴⁹ agus file abhra eiseann MSS *acht* E.

⁵⁰ labhán G N P Ha ; labán Ga.

⁵¹ teaghlach Eochaidh N P G Ha M ; tigh K. ⁵²⁻⁵² E *amháin*.

⁵³ gidheadh N P G K Ha. ⁵⁴ leabán Ga. ⁵⁵ shir aon shúil N P.

⁵⁶ chenn E. ⁵⁷ dō N P M.

⁵⁸ naomhtha Ga ; tarla naomh miorbhuileach abhfochair E., R. a ainm, N G K M Ha.

⁵⁹ ód -ch. E ; 7 an tan ad-ch. N P Ha. ⁶⁰ dleagthach N P Ha.

⁶¹ adubhairt Ru. P N K G Ha. ⁶² accionn E. ⁶³ shúil E.

⁶⁴ a fh. E. ⁶⁵ fhiort E P N, na fearta Ga. ⁶⁶ hádhmhar N P.

⁶⁷⁻⁶⁷ ar impidhe an naoimh N P K G Ha. ⁶⁸ accionn E.

⁶⁹ -laighthe N P. ⁷⁰ ar lár E ; naomhtha P N.

⁷¹ aderther E ; adearthaio N P. ⁷² rín N ; rín P.

⁷³ *leanann* “ Craobhsaoileadh Eochaidh ” (E 67) annso N P G Ha.

SLIOCHT FÁILBHE FLAINN

Craobhsgaoiledh¹ Sleachta Fáilbhe Flainn annso :²

Fáilbhe Flann mac Aodha Duibh, mic Criomhthainn,³
aonmhac lais⁴ .i. **Colga**.

Mac la⁵ Colga .i. **Nad Fraoich**.⁶

Mac la Nad Fraoich .i. **Daolghus**.

Mac la Daolghus .i.⁷ **Donnghail**⁸

Mac la Donnghail⁹ .i. **Snéadhghus**.¹⁰

Mac la Snéadhghus .i. **Artghail**.¹¹

Mac la hArtghail .i. **Lachtna**.

Mac la Lachtna .i. **Buadhchán**.¹²

Mac la Buadhchán .i. **Ceallachán Caisil**.

Mac la Ceallachán Caisil .i. **Donnchadh**.

Dá mhac la Donnchadh .i. **Saoirbhreathach** agus
Murchadh. Is ón Murchadh so atá¹³ Ó Ceallacháin gona
shíol.

¹ Craobh caoibhneas agus cr. E; Craobhsgaoiledh Caoibhneasa 7
cr. Q.

² sonn Ga; annso budheasta E; [ga sollóir agus is dearbh gur bhé
bugh aosta don dís chloinne sin Aodha Dhuibh] sic Q.

³ ar lár E. ⁴ aige N P G Ga Ha. ⁵ ag, MSS acht E Q.

⁶ nadhfraoich E. ⁷ eodhon Q; adhoín N P. ⁸ Dunngaile MSS.

⁹ -gaile MSS acht E. ¹⁰ Snéadhuso N P E.

¹¹ -gaile E; -ghoile P; -goille Ga. ¹² -acháin E.

¹³ táinig N; atá síol gCeallachán Ga.

¹⁴ ottá [O] C; guna shliocht Q.

CRAOBHSCAOILEADH CLOINNE CARRTHAIGH

Craobhsgaoileadh¹ Sleachta Saoirbhreathaigh,² mhic Donnchadha mhic Ceallacháin annso :³

Mac la Saorbhreach .i. **Carrthach** (ó n-ainmníthe Clann Carrthaigh).

Mac la⁴ Carrthach .i. **Muireadhach**.

Dá mhac la Muiredhach .i. Tadhg mac Muiredhaigh,⁵ agus **Cormac** Muighe Theamhnach⁶ mac Muiredhaigh. Ón⁷ Tadhg so atáid Clann Amhlaoibh.

Cormac Muighe Theamhnach, aonmhac lais⁸ .i. **Diarmaid** Chille Báidhne.⁹

Dá mhac la¹⁰ Diarmaid Chille Báidhne .i. **Domhnall Mór** na Corradh,¹¹ agus **Cormac** Liathánach (ó bhfuilid Clann Taidhg Ruaidh [E 6I] na Sgairte.

Domhnall Mór na Corradh, mac¹² Diarmada Cille Báidhne,¹² dá mhac lais .i. **Cormac Fionn** (ó bhfuilid ríoghradh Desmhumhan), agus **Domhnall God** (ó bhfuilid Clann Charrthaigh Cairbreach).

Cormac Fionn, mac Domhnaill Mhóir na Corradh, ceithre meic lais¹³ .i. **Domhnall Ruadh na Nóisbhreath** ¹⁴ (ó bhfuilid ríoghradh Deasmhumhan); agus **Diarmaid Ruadh** (ó bhfuilid Clann Charrthaigh Ealla); agus **Donnchadh Carrthainn**¹⁵ (ó bhfuilid Clann Mic¹⁶ Domhnaill); agus **Domhnall Fionn** (ó bhfuilid Clann Domhnaill Fhinn).

Dómhnall Ruadh¹⁷ na Nóisbhreath, Rí¹⁸ Desmhumhan,¹⁹ aonmhac lais .i. **Domhnall Óg**.

¹ Craobh caoibhneasa *et Cr. et* geinelaiche Sl. S. mic D. mic C. Chaisiol annso síos (go soiléir Q) E Q; cr. Shl. Sh. *etc.* N P G Ga Ha.

³ sonn Ga; sond N P.

⁴ ag MSS *acht* E Q.

⁵ *ar lár* N P G Ha.

⁶ Mhuighe tamhnach E; thámh- N.

⁷ agus is ón E.

⁸ aige MSS *acht* E Q.

⁹ Baghaine E; baghne Q; bádhúine N P G Ha.

¹⁰ Dias mhac ag MSS *acht* E Q.

¹¹ currá E N G Ha; corra P.

¹²⁻¹² *ar lár* N P.

¹³ cethrar mac aige N P.

¹⁴ nósbhreith E; ndosbhreath Q; nósbhreath N P G; noisbhreith Ga.

¹⁵ Cár- P.

¹⁶ mhic P Ha.

¹⁷ ruaidhe N.

¹⁸ ríogh N P.

¹⁹ an D. so N P.

An Domhnall Óg sin,^{19a} trí meic lais .i. **Cormac**, mac Domhnaill Oig, Rí Desmhumhan; agus **Diarmaid** Tráigh Lí (ó bhfuilid Sliocht Mic Fínghein²⁰ na Ceithrinne) agus **Eoghan** (ó bhfuilid Clann Domhnaill Ruaidh).

Cormac mac Domhnaill Oig,²¹ Rí Desmhumhan, ceithre meic lais, .i.²² **Domhnall** (ó bhfuilid ríoghradh Deasmhumhan); agus **Diarmaid Mór** Muscraighe; agus **Eoghan Buird Mhainge** (ó bhfuilid Clann Charrthaigh Coise Mainge); agus **Donnchadh Láidir** (ó bhfuilid Sliocht Árda Canachta²³ agus Chnuic Fhórnochta).²⁴

Domhnall, mac Cormaic, mic Domhnaill Oig, Rí Deasmhumhan, cheithre meic lais,²⁵ .i. **Tadhg na Mainistreach** (ó bhfuilid an²⁶ ríoghradh); agus **Diarmaid Bearrtha** (ó bhfuilid²⁶ Sliocht Diarmada Bearrtha); agus **Fínghein**²⁷ agus **Eoghan**: clann inghine an Ridire Chúirsigh (ó bhfuil Sliocht Inghine²⁸ an Ridire ag Loch Luighdheach).²⁹

Tadhg na Mainistreach, trí meic lais³⁰ .i. **Domhnall an Dána**, Rí Deasmhumhan; agus **Cornac Dúna Goill**; agus **Diarmaid Tíre Atha**.³¹

Domhnall an Dána, Rí³² Deasmhumhan, trí meic lais,³³ .i.^{33a} **Tadhg Liath**; agus **Cormac Bhaile an Charraigh**,³⁴ agus **Domhnall Breac**. Díobhaidh an dias sin.³⁵

Tadhg Liath, Rí Deasmhumhan, da mhac lais³⁶ .i. **Domhnall dá ngoirthí**³⁷ Díol an Chuaille;³⁸ agus **Cormac Laghrach**.³⁹

Domhnall⁴⁰ .i. Díol an Chuaille, dá mhac lais .i. **Tadhg na Leamhna**; agus **Domhnall Beg**. Díobhaidh an dias sin.⁴¹

^{19a} r. d. E; ruadh donnchadh Q.

²⁰ ó bhfuil mac F. Ga.

²¹ mac D. ruaidh óig N P.

²² aige adhoin N P.

²³ áirdacachachta E; Árda cánachta N P G Ha.

²⁴ eórnachta E.

²⁵ aige N P G Ha.

²⁶⁻²⁶ ar lár P.

²⁷ Fíngin E; Fínghein N; Fínglean P.

²⁸ ana hinghine E.

²⁹ Chursuig agus ag loch lugech atá Q; loch laoigh P G Ha; laoi loch N.

³⁰ triar mac aige, MSS acht E Q.

³¹ tráighlí P; tír athá E; thír atha Q; tíre átha N.

³² airdrí E; áirdríogh N P.

³³ triar mac aige MSS acht E Q.

^{33a} eodhon Q; adhoin statim P.

³⁴ chairrge Ga; -ruig E.

³⁵ agus díobadar araon Ga; breac an dísin Q; ar lár N P G Ha.

³⁶ dias mhac aige, MSS; acht E Q.

³⁷ darbh ainm E Q.

³⁸ díol an Chúrlhle do Dhómhnall Q.

³⁹ -reach Ga; C. L. an dis sin Q.

⁴⁰ ar lár Ga N P.

⁴¹ agus déagadur araon gan sliocht N P G Ha; ar easn. Ga.

Cormac Laghrach, dá mhac lais³⁶ .i. **Tadhg Dúna Caoineáin** ; agus **Domhnall an Druiminín**. Díobhaidh an Tadhg sin.⁴²

Domhnall an Druiminín, dá mhac lais³⁶ .i. **Tadhg an Chalaídh** ; agus **Domhnall**, an chéadiarla. Agus níor fhágaibh an Domhnall⁴³ so do chloinn phósta acht inghen darbh ainm⁴⁴ Aibhilín⁴⁵ inghen Mhic Cárthaigh ; agus do pósadh an inghen so re mac Mhéig Cárthaigh Riabhaigh⁴⁶ .i. re Fínghin mac Donnchaidh⁴⁷ mic Domhnaill mic Fínghin mic Diarmada an Dúna, agus táinig isteach i nDesmhumhain⁴⁸ do ghabháil ionaid agus cirt Mhéig Cárthaigh Mhoir, ní⁴⁹ nár chosain⁵⁰ sé faríor ;⁴⁹ agus do gabhadh é féin ina dhiaidh sin lais an mbanríoghain Elizabét⁵¹ [E 62] ; agus do cuireadh⁵² don Túr i Lunduin é, nó go bhfuair bás ann, agus⁵³ ní tháinig go hÉirinn ó sin amach.⁵³

Clann Cárthaigh Deasmhumhan gónuige⁵⁴ sin.

Fillfeam⁵⁵ suas fecht eile ar shliocht Domhnaill Ghoid Chairbrigh, agus do-bhéaram a gCraobhsgaoileadh linn⁵⁶ go soiche an bpréimh⁵⁷ ór fhásadar ; agus 'na dhiaidh sin cuirfem a ngeinealach síos do réir uird ina n-ionadaibh féin do dheóin Dé.

Craobhsgaoileadh⁵⁸ Sleachta⁵⁹ Domhnaill Ghuid⁶⁰ Chairbrigh⁶¹ annso :⁶²

Domhnall God, mac⁶³ Diarmada Cille⁶⁴ Báidhne,⁶³ cúiger mac aige⁶⁴ .i. **Domhnall Maol** (ó bhfuilid Ríogh-radh⁶⁵ Cairbreach) ; agus **Diarmaid Reamhar** (ó bhfuilid⁶⁵ Clann⁶⁶ Diarmada Reamhair) ;⁶⁷ agus **Tadhg Dall** (ó

⁴² diobaidh Tadhg Q ; dimthig T. gan sliocht N P G Ha ; ar easn. Ga.

⁴³ t-iarla N P.

⁴⁴ dar comhainm G.

⁴⁵ Eibhilín N G Ha.

⁴⁶ -bhach, E. ⁴⁷ D. mic Donnchaidh etc. Q. ⁴⁸ go D. E.

⁴⁹⁻⁴⁹ ar lár N P G Ha. ⁵⁰ chosnuimh E. ⁵¹ le Queen Elizabeth Q.

⁵² chuir E. ⁵³⁻⁵³ ar lár N P G Ga Ha ; ó sin aleath Q.

⁵⁴ conuige E. ⁵⁵ Foillseocham N. ⁵⁶ ar lár Q.

⁵⁷ phréamh N P G ; phreabh Q. ⁵⁸ do chr. Ga.

⁵⁹ Cr. agus geinealach S., N P ; cr. agus Craobh choimhneasa agus gein. etc. Q.

⁶⁰ god G Q. ⁶¹ -breach Q.

⁶² mar leanas N P ; annso síos E ; annso síos go soiléir glan le fágheil Q. ⁶³⁻⁶⁵ ar lár E Q. ⁶⁴ Chille N P G Ha.

⁶⁴ cóig mheic lais (leis Q) E Q.

⁶⁵⁻⁶⁵ ar lár Q ; an riogra N P G Ha.

⁶⁶ sliocht N G Ha.

⁶⁷ ar lár E.

bhfuilid Clann Taidhg Aighlionn); agus **Finghin Reanna**⁶⁸ **Róin**; agus **Cormac** na Mangartan;⁶⁹ amhail is-bert⁷⁰ an file:

Domhnall, Diarmaid, Tadhg tresach,
Finghin, Cormac caithchlesach
clann Domhnaill Ghuid ó ghabhair⁷¹
tuig a foghlum⁷² frichnamhaigh.⁷³

An⁷⁴ Diarmaid Reamhar sin⁷⁵ Rí Mumhan ainm eile dhó; conadh⁷⁶ dá fhoillsiughadh sin adeir an file [s]an rann so:

An Diarmaid-sin a-deir mē⁷⁷
Rí Mumhan [a] ainm eile
mac dō Donnchadh,⁷⁸ díon na slógh
gríobh conchar⁷⁹ fá mó miodhól.

Finghin agus Cormac, ní suaithnidh⁸⁰ a sliocht.

Clann Domhnaill Mhaoil⁸¹ mhic Domhnaill Ghuid: **Domhnall Cam**; ⁸² agus Cormac Fionn; agus Seaán Ruadh (ó⁸³ bhfuilid Clann tSeaáin Ruaidh); ⁸³ agus Donnchadh Mór (ó⁸⁴ bhfuil Clann Donnchaidh); ⁸⁴ agus Donnchadh Carrthainn.

Clann Domhnaill Chaim: ⁸⁵ **Domhnall Glas**, agus Cormac Donn, (ó⁸⁶ Chormac Donn atá Tadhg an Dúna); ⁸⁶ agus Diarmaid (ó bhfuilid sliocht-mhaicne⁸⁷ Í Chruimín); agus Diarmaid an Fhiadhail⁸⁸ (ó bhfuil Clann Diarmada⁸⁹ an Fhiadhail); agus Donnchadh (ó bhfuil maicne⁹⁰

⁶⁸ ranna MSS.

⁶⁹ M. agus Ríograidh Cairbreach ar tuis amhail *etc.* Q.

⁷⁰ adeir N P G Ha.

⁷¹ óg a bharr N P G Ha; god óig ághmhair Ga.

⁷² tuig a fh. E; tadhg a fógh. Q; tug a bhf. N P G Ga Ha.

⁷³ a hiathaibh N P G Ha; frighneaimhaidh E; frig neamhaidhaidh Q; a bhfinneamhain Ga.

⁷⁴ *an t-alt so agus an rann ar lár* N P G Ha.

⁷⁵ so Q.

⁷⁶ mar der an file Q; amhuil fhoillsigheas an rann Ga.

⁷⁷ sin do rádhaim é Ga

⁷⁸ do dh. E.

⁷⁹ chonchoir E.

⁸⁰ ní haithnidh da N P G Ha. níor fhágsaid sliocht Ga.

⁸¹ *ar lár* Q.

⁸² *ar lár* E.

⁸³⁻⁸⁴ *ar lár* P.

⁸⁴⁻⁸⁴ Ga *amháin*.

⁸⁵ chaomh E.

⁸⁶⁻⁸⁶ G *amháin*.

⁸⁷ sliocht ingheine MSS acht Ga.

⁸⁸ ag fhiadhail G; fiall Q.

⁸⁹ clann mhic D., E.

⁹⁰ mic inghine C. E; clann ingeine Ch. Q; mac inghine Uí Ch. N P G Ha.

Uí Chuilennáin) ; agus Diarmaid an Gharrdha ;⁹¹ agus⁹² dá Dhiarmaid oile,⁹² agus⁹³ ní fhaghmaid má ro fhágsad síol.⁹³

Craobhscaoileadh Cloinne⁹⁴ Cárthaigh Ealla annso :⁹⁵

Cormac Fionn, mac Domhnaill Mhóir na Corradh, ceithre meic lais⁹⁶ [E 63] .i. Domhnall Ruadh na nóisbhreath⁹⁷ (ó bhfuilid ríoghradh Desmhumhan) ; agus Diarmaid Ruadh (ó bhfuilid Clann Cárthaigh Ealla) ; agus Donnchadh Carrthainn⁹⁸ (ó bhfuilid Clann Mhic Domhnaill) ; agus Domhnall Fionn ó bhfuilid Clann Domhnaill Fhinn.

Mac do **Dhiarmaid Ruadh**, mac Cormaic Fhinn : **Diarmaid Óg**, mac Diarmada Ruaidh.

Mac do Dhiarmaid Óg mac⁹⁹ Diarmada Ruaidh .i.⁹⁹ **Donnchadh na Sgoile**

Mac ag Donnchadh na Sgoile .i. **Cormac** mac¹⁰⁰ **Donnchaidh** na Sgoile.¹⁰⁰

Mac ag¹⁰¹ Cormac .i. **Donnchadh** mac Cormaic.

Mac ag¹⁰¹ Donnchadh .i. **Donnchadh Óg**.

Dá¹⁰² mhac ag Donnchadh Óg .i. **Cormac** agus **Eoghan**.
[Sliocht Cormaic nic Donnchadha Óig :]

Cormac na dTonn, agus Fíngin,¹⁰³ agus Eoghan, agus Donnchadh Óg,¹⁰⁴ cheithre meic **Donnchaidh** mic Cormaic, mic Cormaic Óig, mic¹⁰⁵ Cormaic, mic **Donnchaidh Óig**.¹⁰⁵

Sliocht¹⁰⁶ Eoghain mic **Donnchaidh Óig** annso :

Diarmaid mac Diarmada mic Eoghain, mic **Donnchaidh** an Bhóthair mic Eoghain, mic **Donnchaidh Óig**, [etc.], *ut supra*.¹⁰⁷

⁹¹ ghárda Q.

⁹²⁻⁹² E Q *amháin*.

⁹³⁻⁹³ agus ní fhaghaim sliocht air má dfág é Ga ; ní fhaighimid sliocht ortha Q ; *ar lár* N P G Ha.

⁹⁴ Cr. agus Craobh coimhneasa chl. Q.

⁹⁵ annso síos E ; sonn N P Ga ; anso síos agus dá gcrabhaibh etc. Q.

⁹⁶ ceathrar mac aige MSS *acht* E Q.

⁹⁷ nósbhreath E N P G Ha ; ndosbhreath Q.

⁹⁸ *ar lár acht* E Q ; *Mar so ag* Ga : Cor. Fionn mac D. Mhóir na Curadh cheithre meic leis do réamhrádhsumuir, agus is díobh [Diarmaid] Ruadh ; mac do Dh. R. mic C. Fhinn Diarmaid Óg ; mac aige sin Donnchadh na Sgoile etc.

⁹⁹⁻⁹⁹ *ar lár* N P G Ha. ¹⁰⁰⁻¹⁰⁰ *ar lár* N P G Ha. ¹⁰¹⁻¹⁰¹ *ar lár* E.

¹⁰² días G Ga Ha ; diais N P.

¹⁰³ Fingean E ; Fígnín Q ; Fínighen N P. ¹⁰⁴ Óg *ar lár* Q.

¹⁰⁵⁻¹⁰⁵ *ar lár* E Q. ¹⁰⁶ clann E ; clann Domhnaill Q.

¹⁰⁷ E *amháin*.

Craobhsgaoileadh Cloinne¹⁰⁸ Cárthaigh Muscraighe, .i. Sliocht Diarmada Móir Muscraighe :¹⁰⁹

Diarmaid Mór Muscraighe, trí meic lais¹¹⁰ .i. **Cormac** (ó bhfuilid ríoghradh Muscraighe¹¹¹); agus Donnchadh (ó bhfuil Clann Cárthaigh Chluana¹¹² Fada¹¹³); agus Feidhlimé (ó bhfuil Clann Cárthaigh Tuath¹¹⁴ na Dromann).

Cormac, mac Diarmada Móir, dá mhac lais¹¹⁵ .i. Domhnall (ó bhfuil sliocht na Seanchuille); agus **Tadhg** (ó bhfuil ríoghradh Muscraighe); agus d'aontoirbheart rugadh iad.

Tadhg mac Cormaic mic Diarmada Móir, trí meic lais¹¹⁶ .i. Diarmaid (ó bhfuil Clann Cárthaigh Tuath¹¹⁷ Ó gCiabhaigh); agus **Cormac** (ó bhfuilid ríoghradh Muscraighe); agus Eoghan Cloiche Reó.¹¹⁸

Cormac, mac Taidhg mic Cormaic mic Diarmada Móir, aonmhac lais¹¹⁹ ór síoladh¹²⁰ .i. **Cormac Óg Láidir**.

Aonmhac ór síoladh¹²¹ ag Cormac Óg Láidir .i. **Tadhg** mac¹²² Cormaic¹²² [Óig Láidir].

Ceithre meic ór síoladh¹²³ ag Tadhg, eadhón,¹²⁴ **Diarmaid**, Cormac, Domhnall agus Ceallachán.

Diarmaid mac Taidhg mic Cormaic Óig Láidir, dá mhac lais¹²⁵ .i. **Cormac** agus Tadhg.

Ceithre meic le¹²⁶ Cormac .i. Cormac¹²⁷ Óg, **Tadhg**, Donnchadh, agus Domhnall Spáinnech.

Tadhg, mac Diarmada, dá mhac lais¹²⁸ .i. Diarmaid agus Cormac.

Cormac Óg, mac Cormaic, mic Diarmada, mic Taidhg mic Cormaic Óig Láidir, Céadbhíocant Muscraighe,

¹⁰⁸ Craobh caoibhneasa agus cr. chl. E Q; do chraobhsgaoille sleachta Diarmada Móir Muscraighe Ga.

¹⁰⁹ M. mar leanas N P.

¹¹⁰ triar mac aige N P G Ha.

¹¹¹ ó bhfuilid an ríogra N P G Ha. ¹¹² chluaine E. ¹¹³ faide Q.

¹¹⁴ thuath Q N P; thuatha G Ha.

¹¹⁵ dias (diais N P) mhac aige, MSS acht E Q.

¹¹⁶ triar mac aige MSS acht E Q.

¹¹⁷ tuatha Ha N P; thuath o cciabhaicc G.

¹¹⁸ roghá E; rogha Q; chloiche an reó N P G Ha.

¹¹⁹ aige N P G Ha. ¹²⁰ ar lár E Q Ga. ¹²¹ ar lár N P G Ha Q Ga.

¹²² .¹²² E Q amháin. ¹²³ E amháin. ¹²⁴ adhoín P statim

¹²⁵ dias (diais N P) mhac aige N P G Ha.

¹²⁶ ceathrar mac ag C., N P G Ha.

¹²⁷ ar lár Q.

¹²⁸ dias mhac aige G Ha (diais) N P.

aonmhac lais .i. **Donnchadh** mac Cormaic Óig, Íarla Cloinne Cárthaigh.

Donnchadh mac Cormaic Óig, trí meic lais .i. Cormac, Bhíocunt Muscraige, do¹²⁹ cailledh i luing Diuic of York, aimser chogaidh na bPléimionnach¹²⁹; agus Ceallachán; agus Saorbhrethach. An¹³⁰ Saorbhrethach so fuair ó Rígh Séamus a Dó¹³¹ mar theideal *Lord of Mount Cashell*, Anno Domini 1690. Agus fuair 'na dhiaidh sin ó Rígh Frannc bheith 'na *Lieutenant General* insan gcogadh i n-aghaidh an Impire; agus mórán teidiol oirdhearc fuair sé óna ríoghaibh rémhráidhte, agus ó Rígh Lochlann fós, nach luaidhter annso.¹³⁰ Agus fuair sé bás gan sliocht.

[E 64] **Tadhg**, mac Cormaic mic Diarmada, dá mhac lais¹³² .i. Diarmaid agus Cormac.

Donnchadh mac Cormaic mic Diarmada, díobhaidh.¹³³

Domhnall Spáinneach, mac Cormaic, mic Diarmada :¹³⁴ dias mhac aige .i. Cormac¹³⁵ agus¹³⁶ Stiabhna (d'éag gan sliocht).

Triar¹³⁷ mac ag Cormac Spáinneach .i. **Domhnall**; Donnchadh; agus Ceallachán.

Triar mac ag Domhnall .i. Cormac; Saorbhrethach; agus Domhnall Óg. Agus fa hí Baintigherna na Cathrach máthair na cloinne sin. Agus d'éag an Domhnall céadna so an *t-aonmhadh* lá *déag* do June i gCarraig na bhFear Anno Domini 1692. Agus d'éag an bhaintigherna rémhráidhte an 22 [lá] do Ianuarí, Anno Domini 1703.

Donnchadh [mac Cormaic Spáinnigh]: do bhí 'na *Mhajor* i Regiment *Mhount Cashell*, agus d'éag sé san bhFraingc.

Agus Ceallachán na mbánghlac atá 'na *Lieutenant* fán am so i n-arm ríogh Frannc.¹³⁶

¹²⁹..¹²⁹ N P *amháin*.

¹³⁰–¹³⁰ N P *amháin*.

¹³¹ 2d, N P.

¹³² dias mhac aige G Ha (diais) N P.

¹³³ an *t-alt* so ar *lár* Ga; d'imthig sin gan sliocht N P G Ha.

¹³⁴ ar *lár* N P G Ha.

¹³⁵ aonmhac lais .i. Cormac. Sliocht E; *as so anuas go dtí* Sliocht [Cormaic mic Diarmada *etc.*] ar *lár* E Q Ga.

¹³⁶–¹³⁶ N P G Ha *amháin*.

¹³⁷ triar mac ag C. S. .i. Domhnall mac Cormaic do bhí pósda ag baintighernain na Raochaille, 7 *déag* accarraice na bhfear A.D. 1692; Donnchadh do bhí na *Mhajor* faoi Shaorbhrethach 7 *déag* san bhFraingc; agus Ceallachán. *Sic* G.

Sliocht [Cormaic mic Diarmada, mic Taidhg, mic Cormaic Óig Láidir gonuige sin].

Tadhg mac Diarmada mic Taidhg mic¹³⁸ Cormaic Óig Láidir :¹³⁸ dá mhac lais¹³⁹ .i. Diarmaid¹⁴⁰ mac Taidhg Inse Í Raithile ; agus Cormac mac Taidhg.¹⁴⁰

Diarmaid mac Taidhg, mic Diarmada : ceithre meic lais¹⁴¹ .i. Cormac ; Diarmaid¹⁴² Óg ;¹⁴³ Donnchadh ; agus Ceallachán.

Cormac, mac Taidhg mic Diarmada : aonmhac lais¹⁴⁴ .i. Cormac Óg.

Sliocht Diarmada mic Taidhg¹⁴⁵ gonuige sin.

Cormac, mac Taidhg mic Cormaic Óig Láidir, Tigherna Muscraige do¹⁴⁶ réir tánaisteachta :¹⁴⁶ trí meic lais¹⁴⁷ .i. Donnchadh¹⁴⁸ mac Cormaic, Máighister na Móna, agus inghen an Bháróidigh a mháthair ; Cormac Óg, agus Tadhg, mac Cormaic Bhaile Aodha ; Siobhán Buitléar máthair na deise sin.¹⁴⁸

Domhnall na Conntae,¹⁴⁹ mac Taidhg mic Cormaic Óig Láidir ; aonmhac lais¹⁵⁰ .i. Tadhg mac Domhnaill.¹⁵¹

Ceallachán, mac Taidhg mic Cormaic Óig Láidir : dá mhac lais¹⁵² .i. Cormac agus Tadhg.¹⁵³

Cormac,¹⁵⁴ mac Ceallacháin mic Taidhg mic Cormaic Óig Láidir : aonmhac lais¹⁵⁵ .i. Tadhg mac Cormaic.

Tadhg mac Ceallacháin mic Taidhg¹⁵⁶ mic Cormaic Óig Láidir : ceithre meic lais¹⁵⁷ .i.¹⁵⁸ Ceallachán, Diarmaid, Domhnall, agus Eoghan.

Cormac Óg, mac Cormaic ,mic Taidhg mic Cormaic Óig Láidir : aonmhac lais¹⁵⁹ .i. Cormac Óg Beag ón Chaisleán Mór.¹⁶⁰

¹³⁸ *ar lár* N P. ¹³⁹ dias mhac aige G Ha (diais) N P.

¹⁴⁰⁻¹⁴⁰ Diarmaid agus Cormac E Q.

¹⁴¹ ceathrar mac aige N P G Ha.

¹⁴² Diar. Corm. Q.

¹⁴³ *ar lár* E Q.

¹⁴⁴ aige N P G Ha.

¹⁴⁵ *ar lár* E.

¹⁴⁶⁻¹⁴⁶ *ar lár* E Q.

¹⁴⁷ triar mac aige N P G Ha.

¹⁴⁸⁻¹⁴⁸ Cormac óig, Taidhg *et* donnchadh Máighistir ná móna E (Maister) Q.

¹⁴⁹ *ar lár* E Q.

¹⁵⁰ aige N P G Ha.

¹⁵¹ mac D. *ar lár* E Q.

¹⁵² dias mhac aige G Ha (diais) N P.

¹⁵³ Tadhg agus Cormac Ga.

¹⁵⁴ *an t-alt so ar easnamh* Ga.

¹⁵⁵ aige N P G Ha.

¹⁵⁶ T. mic Cormaic mic C. Óg L., Ga.

¹⁵⁷ ceathrar mac aige N P G Ha.

¹⁵⁸ cadhon E ; adhoin P ; *an t-alt so ar easnamh* Q.

¹⁵⁹ aige N P G Ha.

¹⁶⁰ an Ch. móir E.

Tadhg, mac Cormaic, mic Taidhg, mic Cormaic Óig Láidir : ceithre meic lais¹⁶¹ .i. Diarmaid ; Eoghan ; Ceallachán ; agus Tadhg.

Donnchadh, mac Cormaic, mic Taidhg, mic Cormaic Óig Láidir .i. Máighister¹⁶² na Móna : trí meic lais¹⁶³ .i. Cormac,¹⁶⁴ Máighister¹⁶⁵ na Móna ;¹⁶⁵ Eoghan ; agus Donnchadh Óg.¹⁶⁶

Cormac, mac Donnchaidh, Máighister na Móna : aonmhac lais¹⁶⁷ .i. Donnchadh mac¹⁶⁸ Cormaic.¹⁶⁴

Eoghan, mac Donnchaidh : trí meic lais¹⁶⁹ .i. Donnchadh ; Cormac ; agus Tadhg.

Donnchadh Óg, mac Donnchaidh, mic Cormaic, mic¹⁷⁰ Taidhg, mic Cormaic Óig Láidir :¹⁷⁰ dá¹⁷¹ mhac aige .i. Cormac ; agus Eoghan.

Sliocht Cormaic mic Taidhg, mic Cormaic, mic Diarmada Móir Muscraighe¹⁷² conuige sin.

Sliocht Diarmada, mic Taidhg, mic Cormaic, mic Diarmada Móir¹⁷³ annso¹⁷⁴ .i. Sliocht¹⁷⁵ Tuath ÓgCiabhaigh :¹⁷⁵

Eoghan agus Cormac ; Donnchadh agus Diarmaid ; Feidhlime agus Ceallachán : clann Taidhg mic Eoghain mic Cormaic mic Diarmada mic Taidhg mic Cormaic mic Diarmada Móir Muscraighe.

Craobhscaoileadh¹⁷⁶ na Cloinne so¹⁷⁷ Thaidhg mhic Eoghain annso :¹⁷⁶

Eoghan,¹⁷⁸ mac Taidhg mic Eoghain :¹⁷⁹ móirsheiser mac aige¹⁸⁰ .i. Donnchadh ; Cormac ; Tadhg ; Domhnall ; Diarmaid ; Ceallachán ; agus Feidhlime.

[E 65] Donnchadh mac Eoghain mic Taidhg, .i.¹⁸¹ sinnser an mhóirsheisior mac sin¹⁸¹ Eoghain mhic Taidhg : dias¹⁸² mhac aige .i. Eoghan agus Donnchadh Óg.

¹⁶¹ ceathrar mac aige, MSS *acht* E Q.

¹⁶² eodhon Maister Q ; adhoin maighistir N P.

¹⁶³ triar mac aige, MSS *acht* E Q.

¹⁶⁵⁻¹⁶⁵ *ar lár* G.

¹⁶⁶ *ar lár* E.

¹⁶⁴⁻¹⁶⁴ *ar lár* N.

¹⁶⁷ aige N P G Ha.

¹⁶⁸ mac C. *ar lár* E.

¹⁶⁹ triar mac aige, N P G Ha.

¹⁷⁰⁻¹⁷⁰ E Q *amháin*.

¹⁷¹ diais N P.

¹⁷² *ar lár* N P.

¹⁷³ Móir Musgroidhe Q.

¹⁷⁴ annso síos E Q.

¹⁷⁵⁻¹⁷⁵ *ar lár* Q Ha G N P.

¹⁷⁶⁻¹⁷⁶ *ar lár* E Q.

¹⁷⁷ Cr. chloinne T., Ga.

¹⁷⁸ *an t-alt so ar lár* E.

¹⁷⁹ mic E. *ar lár* Ga.

¹⁸⁰ leis Ga.

¹⁸¹⁻¹⁸¹ E Q *amháin*.

¹⁸² dá E Q.

Cormac, mac Eoghain mic Taidhg,¹⁸³ dias¹⁸⁴ mhac aige .i. Eoghan agus Cormac Óg.¹⁸⁴

Eoghan,¹⁸⁵ mac Cormaic [mic Eoghain] mic Taidhg : dias mhac aige .i. Fíngin agus Eoghan.¹⁸⁵

Sliocht Eoghain¹⁸⁶ mic Taidhg mic Eoghain gonuige sin.¹⁸⁶

Cormac,¹⁸⁷ mac Taidhg mic Eoghain : dias mhac aige .i. Eoghan agus Cormac Óg.

Eoghan, mac Cormaic mic Taidhg mic Eoghain : dias mhac aige .i. Fíngin agus Eoghan.

Cormac Óg mac Cormaic mic Taidhg mic Eoghain :¹⁸⁷ Sliocht Cormaic mic Taidhg mic Eoghain gonuige sin.

Donnchadh, mac Taidhg mic Eoghain : dias mhac aige .i. Cormac ; agus Fíngin .i. an Bráthair.

Sliocht Donnchaidh mic Taidhg mic Eoghain¹⁸⁸ iad sin.¹⁸⁹

Diarmaid, mac Taidhg mhic Eoghain : ceithre meic lais .i. Cormac ;¹⁹⁰ Tadhg ; Diarmaid ; agus Fíngin.

Feidhlime,¹⁹³ mac Taidhg mic Eoghain : trí meic lais¹⁹¹ .i. Tadhg ; Cormac ; agus Diarmaid.

Ceallachán, mac Taidhg mic Eoghain : ceithre meic lais¹⁹² .i.¹⁹³ Cormac ; Ceallachán ; Diarmaid ; agus Donnchadh.

Sliocht¹⁹⁴ Taidhg mhic Eoghain gonuige sin.¹⁹⁴

¹⁸³ Taidhg [mic Cormaic mic Taidhg mic Eoghuin] sic G Ga Ha (Cormaic mc. Eghan bis) N P.

¹⁸⁴⁻¹⁸⁴ ar lár E Q.

¹⁸⁵⁻¹⁸⁵ ar lár E Q ; acht liosta do chloinn Eoghain mhic Taidhg mhic Eoghain, mar atá ós a chionn, mar seo : Cormac mac Eoghain mic Taidhg, Taidhg (sic) mac Eoghain mic T. etc. E.

¹⁸⁶⁻¹⁸⁶ ar lár N P G Ha.

¹⁸⁷⁻¹⁸⁷ E amháin.

¹⁸⁸ mic E ; ar lár N P.

¹⁸⁹ gonuighe sin N P ; go soiléir sliocht Ch. mhic T. mhic E. iad sin etc. Q.

¹⁹⁰ ar lár E Ga ; ceathrar mac aige N P G Ha.

¹⁹¹ aige N P ; cethrar mac aige N P.

¹⁹² ar lár Ga.

¹⁹³⁻¹⁹³ ar easnamh Q.

¹⁹⁴⁻¹⁹⁴ ar lár E Ga.

XXIII

CRAOBHSCAOILEADH MUIINTIRE
CEALLACHÁIN.

Do leanamair go soiche so¹ ar chraobhsgaoileadh sleachta Saorbhrethaigh, mic Donnchadha, mic Ceallacháin Chaisil. Anois fillfeam ar a dhearbhráthair .i. ar Mhurchadh mac Donnchadha mic Ceallacháin Chaisil, agus do-bhēram² fecht oile annso air, mar atá inar diaidh :³

Murchadh, mac Donnchadha mic Ceallacháin Chaisil : aonmhac lais⁴ .i. **Domhnall** mac Murchadha.

Mac la⁵ Domhnall .i. **Ceallachán**.

Mac la Ceallachán .i. **Cinnéidigh**.⁶

Mac la Cinnéidigh .i.⁶ **Aodh**.

Mac ag Aodh .i. **Murchadh**.

Mac la Murchadh .i. **Mathghamhain**.

Mac la Mathghamhain .i. **Macraith**.

Mac do Mhacraith .i. **Lochlainn**.⁷

Mac do Lochlainn .i. **Maoil Seachlainn**.

Mac do Mhaoil Seachlainn .i. **Macraith**.⁸

Mac do Mhacraith⁷ .i. **Cinnéidigh**.

[E 66] Mac do Chinnéidigh .i. **Donnchadh**.

Mac do Dhonnchadh .i. **Conchubhar Laighneach**.

Meic do Chonchubhar Laighneach .i. **Tadhg Ruadh** ; agus Macraith.⁹

Clann Taidhg Ruaidh : **Donnchad** ; Cathaoir ; Diarmaid ; agus Eoghan.

Mac¹⁰ do Dhonnchadh, mac Taidhg Ruaidh .i. **Conchubhar**.¹⁰

¹ sin E ; ar lár Q ; so ar shliocht Sh. N ; an t-alt so ar easnamh Ga.

² do bhiam Q.

³ eile air amháil mar leanas N ; feacht eile ar a shliocht mar etc. Ga

⁴ aige N P G Ha. ⁵ ag N P G Ha. ⁶⁻⁶ ar lár Q. ⁷⁻⁷ ar lár Ga.

⁸⁻⁷ ar lár Q

⁹ ar lár Ga.

¹⁰⁻¹⁰ ar lár Ga

Mac do¹¹ Chonchubhar .i. **Ceallachán**.

Mac do Cheallachán .i. **Cathaoir**¹² .i. Cathaoir Modartha.

Clann Chathaoir¹³ Mhodartha : Donnchadh ; Tadhg ; Ceallachán ; agus Conchubhar.

Donnchadh,¹⁴ mac Cathaoir Mhodartha : cúig meic leis .i. Tadhg ;¹⁵ Donnchadh Óg ;¹⁶ Cathaoir ; Ceallachán ; agus Murchadh.¹⁷

Tadhg, mac Cathaoir Mhodartha : trí¹⁸ meic lais .i. Conchubhar ; agus Donnchadh ; agus Cathaoir.¹⁸

Ceallachán, mac Cathaoir Mhodartha : dias¹⁹ mhac aige .i. Ceallachán ; agus Cinnéidigh.¹⁹

Conchubhar, mac Cathaoir Mhodartha : dias²⁰ mhac aige .i. Cathaoir, do marbhadh i gCóige Uladh ; agus Tadhg, mac Conchubhair,²⁰ atá pósta anois (1703) ag Máire, inghen Chormaic Spáinnigh, fá bean roimhe sin do Dhonnchadh Óg mac Donnchadha mic Cathaoir Mhodartha.^{20a}

Sliocht²¹ Mhaoil Sechlainn mic Cinnéidigh annso :

Donnchadh an Oileáin,²² mac Diarmada, mic Conchubhair, mic Maoil Sechlainn, mic Domhnaill, mic Maoil Seachlainn, mic Cinnéidigh,²³ *etc.*

Diarmaid Ruadh, mac Taidhg, mic Cathaoir,²⁴ mic Macraith, mic Conchubhair²⁵ Laighnigh.

¹¹ ag C. N ; Con. Laighneach Ga.

¹² *ar lár* P.

¹³ do Ch. EP.

¹⁴ [clann D. mic Cathaoir] adhoim Donnchadh Óg, Ceallachán. Murchadh agus Pádraig H G N.

¹⁵ *ar lár* Q G N P Ha.

¹⁶ Óg *ar lár* E.

¹⁷ M. agus Pádraic G N Ha.

¹⁸⁻¹⁸ ceathrar mac aige .i. Cathaoir Ruadh, Calbhach, Céadach an Bráthair, agus Fear gan Ainm N P G Ha.

¹⁹⁻¹⁹ *ar lár* E Q.

²⁰⁻²⁰ trí mic lais .i. Conchubhar, Tadhg agus ceallachán agus Cathaoir E Q ; *an t-alt san ó "Clann Cathaoir Mh." anuas ar easnamh* Ga.

^{20-20a} M *amháin*.

²¹ Agso síos do chraobhsgaoile agus do chraobh choimhneasa cloinne M. mac C. go soiléir glan Q.

²² oilean E ; Donncha an oileáin Q G Ha.

²³ —éide *nach mór i gcomhnuidhe* MSS.

²⁴ *ar lár* Ga.

²⁵ cairbre Ga ; Laighnigh, *ar lár* N P G H.

Cathaoir²⁶ mac Taidhg Ruaidh : aonmhac leis²⁷ ór síoladh²⁸ .i. Donnchadh.

Mac le Donnchadh .i. **Uaithne**.

Diarmaid, mac Taidhg Ruaidh : dá mhac lais²⁹ .i. **Conchubhar na Cairrge** agus Iorghalach.

Ochtar mac la³⁰ Conchubhar na Cairrge .i. Ceallachán ; Conchubhar ; Cathaoir ; Donnchadh ; Taidhg ; Calbhach ; Céadach ;³¹ agus Morgán.

Iorghalach,³² mac Diarmada : aonmhac leis³³ .i. Diarmaid.

Dias mhac ag Diarmaid .i. Iorghalach agus Eoghan.

Dias mhac ag Iorghalach .i. Diarmaid agus Ceallachán.

Eoghan, mac Taidhg Ruaidh : dias mhac aige .i. Ceallachán ; agus Diarmaid³⁴ an Ghaorthaidh³².

Ceallachán, mac Eoghain :³⁵ dá mhac lais .i. Conchubhar agus Donnchadh.

Sliocht Fáilbhe Floinn gonuige sin.³⁶

Aigsin³⁷ Sliocht Cheallacháin Chaisil gonuige sin, ó Fháilbhe Flann mac Aodha Duibh anuas, comhmaith agus fuaras³⁸ lé a bhfaisnéis iad.³⁸ Anois³⁹ do-bhéram fecht oile ar shliocht Fhínghin mic Aodha Duibh, dearbhráthair an Fháilbhe réamhráite sin.³⁹

²⁶ Conchubhar mac Cathaoir Ga. ²⁷ lais E ; aige N P G Ha.
²⁸ ór shiolaidh E ; ar lár N P G Ha. ²⁹ dias mhac aige G Ha
 (diais) N P.

³⁰ ag N P G Ha. ³¹ ar lár Ga. ³²⁻³² ar lár E Q.
³³ aige N P G Ha. ³⁴ D. an ghaothra Ha ; ghaortha N P G.

³⁵ Eoghan mac Diarmada mic Taidhg Ruaidh dá mhac leis, sic Ga.

³⁶ do chraobhs. Sleachta Fáilbhe F. gonuige so Ga.

³⁷ *leanann an roinn seo thíos* " Craobhs-gaoileadh Cloinne Feidhlimhe mic Aonghusa mic Nadfraoich " *insna lsgé uile acht* E Q.

³⁸⁻³⁸ tuairemair ré a gcuinniughadh iad as iomad leabhar E Q.

³⁹⁻³⁹ ar lár N P G Ha ; Agus anois do chraobhs. [sleachta] Fíghninn mic Aodhuibh mic Cíomhthuín .i. do chr. sl. Súilleabháin sonn, *Teid.* Ga.

XXIV

CRAOBHSCAOILEADH MUIÑNTIRE
SHÚILLEABHÁIN

[E 67] Craobhsgaoileadh Sleachta Fínghein mic Aodha Duibh annso budheasda .i.¹ do Chraobhsgaoileadh Sleachta Súilleabháin sonn :¹

Fínghein,² mac Aodha Duibh : mac lais .i. **Sechnusach**.²

Ceithre meic ag Sechnusach .i. Reachtabhra ;³ agus Indéirghe ; agus Colmán an Chrábhaidh ; agus **Fiachra**⁴ an **Ghaisgidh**.

Mac la Fiachra an Ghaisgidh .i. **Flann Robha**.⁵

Mac la Flann Robha .i. **Duibhionnracht**.^{5a}

Mac la Duibhionnracht .i. **Murchadh**.

Mac la Murchadh .i. **Eachthighernn**.⁶

Mac la hEachthighernn .i. **Maol Ughra**.⁷

Mac la Maol Ughra .i. **Eochaidh**, darbh ainm Súilleabháin.²

Dá⁸ mhac ag Eochaidh, eadhon **Lorcán** agus Suibhne.

Mac ag Lorcán .i. **Buadhach Átha Cró**.

Dá⁹ mhac ag Buadhach Átha Cró .i. **Aodh** ; agus Gormghall. Is ar shliocht an Ghormghaill sin atáid Clann Danair.

Mac¹⁰ ag Aodh .i. **Cathal** mac Aodha.

Ceithre¹⁰ meic ag Cathal .i. Aodh ; **Buadhach** ; **Deamhan**¹¹ Uille ; agus an tEasbog. Is ón Aodh sin atáid Clann Aodha.

¹⁻¹ an méid atá anois agum ar fághail de E ; budh aosta an méid do fuairimur nó atá le faghil diobh ga glan soléir Q.

² Finghean E.

²⁻² ar lár san áit seo G Ha N.

³ Rachtabharrach E.

⁴ fiacha N P.

⁵ Roba Ga.

^{5a} -rachaigh E.

⁶ eachiarann.

⁷ Maolúra N P.

⁸ dias, G Ha (diais) N P ; *An roinn seo ar easnamh* ag Ha.

⁹ dias, diais, *do mhalairt* N.

¹⁰⁻¹⁰ mac do Aodh Aodh (*sic*) mic Buadhaigh, deamhuin uille sa tesbog. Is ón Aodh sin atáid clann Aodha mic Cathail mic Aodh ; ceithre E ; Aodh : mac (aonmhac N) ag Aodh mac Buadhaigh, adhoín Cathal N P.

¹¹ deaman uille N P Q G.

Buadhach, mac Cathail: trí meic¹² aige .i. **Giolla Pádraig**; Macraith; agus Anadh.

Dá¹³ mhac ag Giolla Pádraig .i. Niall Mear¹⁴ agus **Buadhach**, mac Giolla Phádraig. Ó¹⁵ Niall Mhear tángadar Clann Néill Mhir.¹⁵

Buadhach,¹⁶ mac Giolla Phádraig: ¹⁶dá mhac dhég aige, agus níor síoladh acht ó sheisear dhíobh¹⁷ .i. **Lorcán**; Fiacha; ¹⁸Mathghamhain; Giolla na Naomh; Giolla¹⁹ Muchoda; agus Cearrbhall.

Lorcán, mac Buadhaigh: dá²⁰ mhac aige .i. **Macraith**; agus Giolla an Choimheadh.²¹

Macraith, mac Lorcáin: trí²² meic aige .i. **Dúnlaing**; **Anadh**; agus **Criomhthan**.

Anadh, mac Micraith: trí meic lais²³ .i. Cléireach; Aodh; agus Diarmaid.

Dúnlaing, mac Micraith: dá²⁴ mhac aige .i. Dúnlaing; agus Maol Seachlainn.

Criomhthan, mac Micraith: ochtar mac lais²⁵ .i. Buadhach; Tadhg; Anadh; Conchubhar; Criomhthan; Fíngin; ²⁶Flann; agus Domhnall.

Do bí ag Domhnall, mac Criomhthainn, umorro,²⁷ secht meic .i. Diarmaid; Fíngin; Siuthchraidh; ²⁸Dúnlaing; Tomás; Muirchertach; agus Macraith.

Macraith,²⁹ mac **Buadhaigh** mic Cathail; sé meic³⁰ aige .i. Diarmaid; Giolla na bhFlann; Conchubhar; agus **Cear[r]bhall**; Lochlainn; agus **Domhnall**. Ón Diarmaid sin atáid Clann Ghumhna.³¹

Cear[r]bhall,³² mac Micraith mic Buadhaigh: aonmhac lais .i. **Cear[r]bhall Áluinn**.

Ceithre meic ag Cear[r]bhall Áluinn .i. Giolla an Choimhdhedh; Fíngin; Lochlainn; agus Domhnall. Agus is ón Lochlainn sin atáid Clann Lochlainn.

¹² triar mac, *malairt* N.

¹³ dias, diais, *mal.* N P G.

¹⁴ Niallmhear G; Niallmhur N; Nallmhar P.

¹⁵⁻¹⁵ ar *lár* P G N.

¹⁶⁻¹⁶ ar *lár* P.

¹⁷ ní tháinig sliocht acht ar sh. G N P.

¹⁸ fiachna E M; fiachra Ga. ¹⁹ ar *lár* E. ²⁰ dias, diais, *mal.* N.

²¹ choimhdhegh E; choimde G; choimhde P. ²² triar, *mal.* N.

²³ triar mac aige, *mal.* N.

²⁴ dias, diais, *mal.* N.

²⁵ aige, *mal.* ²⁶ Fíngin E; Finighean N P. ²⁷ ar *lár* acht ag E.

²⁸ Sithchrúdh M; Srithchráidh E; sithchruidh N P.

²⁹ ar *lár* Q.

³⁰ seisear mac, *mal.*

³¹ clann Ghumhna N; an ghamhna E; ghumha Q.

³² cearrbhall E; cearabhall N P.

Clann³³ Domhnaill Mhóir Chairrge Fionnmhuighe³⁴ anno síos .i. an dá mhac déag ór gheinsiod Muinnter Shúilleabháin :³⁵

[E 68] Domhnall Mór, mac Micraith, mic Buadhaigh, mic Cathail, mic Aodha, mic Buadhaigh Átha Cró, mic Lorcán, mic Súilleabháin : dá mhac déag lais³⁶ .i. **Ruaidhrí** ; Giolla na bhFlann ; Siuthchraidh ;³⁷ Conchubhar ; Diarmaid ; Fínghin ; Macraith Riabhach ; Hannraoi ;³⁸ Anadh an t-easbog ;³⁹ Lochlainn ; agus Giolla Mochuda.

Ruaidhrí, mac Domhnaill mhóir, (a quo⁴⁰ Clann Ruaidhrí) : trí meic lais⁴¹ .i. **Ragnall** ; agus Eoghan ; agus Siothchraidh.^{41a}

Dá mhac la⁴² **Ragnall** .i. **Pilib** ;⁴³ agus Domhnall.

Dá^{43a} mhac ag Pilib mac⁴⁴ Raghnaill mic Ruaidhrí mic Domhnaill Mhóir⁴⁴ .i. **Diarmaid** agus **Seán**.

Dá mhac la⁴⁵ Seán mac Pilib .i. Domhnall Balbh agus Tomás.

Clann **Diarmada** mic Pilib .i. **Domhnall Doibhéasach** ; agus Ruaidhrí ; agus Eóghan ; agus Fínghin ; agus Anadh.

Clann Domhnaill Doibhéasaigh .i. **Seaán** ;⁴⁶ agus Giolla na bhFlann agus Labhrás. Isiad do rinne an comhrac⁴⁷ ris Ó nIonmhuineáin ;⁴⁸ agus inghen Donnchadha Carrthainn⁴⁹ máthair na cloinne sin.

Clann tSeáin mic Domhnaill Doibhéasaigh .i. Giolla Muchoda ; agus Domhnall Buidhe ; Diarmaid ; agus Conchubhar.

³³ Craobhsgaoile agus craobh coimhneasa chlann Q.

³⁴ *fin* E ; finne Q.

³⁵ síos ór geinsiod M. Sh. ó' na dha mac dhéag sin go glan *etc.* Q. ór geiniodh G N P. ³⁶ aige *mal.*

³⁷ Siuchraidh E ; Sithchrúdh Ha ; Siuchrudh G ; Siochruadh Ga ; Sithchrúdh N P.

³⁸ Aonraoi E Q ; heanraoi Ga ; hannrí an tesbog N G Ha P.

³⁹ teasgob E. ⁴⁰ ó bhfuilid G N P Ha. ⁴¹ triar mac aige, *mal.*

^{41a} Sitriuc E. ⁴² dias (diais) mhac ag, *mal.* ⁴³ Philip E *statim.*

⁴⁴ dias (diais) *mal.* ⁴⁴⁻⁴⁴ *ar lár, acht ag E.*

⁴⁵ dias (diais) mh. ag, *mal.*

⁴⁶ Seaáin E ; Seán Ha G ; Seaghan N P.

⁴⁷ comhrug E.

⁴⁸ o ninmhoinein (-nú Q) E Q ; ris an ionmhuinein M Ha ; ris an inneamuinn Ga ; an ionmhuineán N ; an aonmhuineán P.

⁴⁹ carrthaidh E Ga.

Dá⁵⁰ mhac ag Domhnall, mac Raghnaill mic Ruaidhrí⁵¹ mic Domhnaill Mhóir .i. **Conchubhar** ; agus **Domhnall** .i. clann inghine an Ghambúnaigh.

Clann Chonchubhair .i. **Seaán** ;⁵² agus **Giolla na bhFlann** ; agus inghen Í Chaoimh (.i. Tomás),⁵³ máthair Sheaáin ;⁵⁴ agus⁵⁵ inghen Bhearnaírd mic Muircheartaigh Mhór máthair Ghiolla na bhFlann.⁵⁵

Clann tSeaáin, mic Conchubhair mic Domhnaill [mic Raghnaill] mic Ruaidhrí mic Domhnaill Mhóir .i. **Ruaidhrí** (agus⁵⁶ inghen Lochlainn I Shúilleabháin, a quo Clann Lochlainn, a mháthair⁵⁶) ; agus Domhnall ; agus **Ragnall** ; (agus⁵⁷ inghen Duinn Chuan Í Fháilbhe máthair na deise eile sin⁵⁷).

Clann Ruaidhrí mic Seaáin mic Conchubhair mic Domhnaill mic Raghnaill mic Ruaidhrí mic Domhnaill Mhóir .i. **Seaán** ; agus **Donnchadh** ; **Finghin** ; agus **Tadhg** ; agus Conchubhar ; agus inghen Sheaáin⁵⁸ mhic Giolla Mochuda,⁵⁹ máthair na cloinne sin.

Mac ag Seaán, mac Ruaidhrí .i. **Tomás**.⁶⁰

Da⁶¹ mhac ag Ragnall mac Seaáin .i. Pilib ; agus Seaán.

Clann *Donnchadha* mic Ruaidhrí .i. Diarmaid ;⁶² agus Eoghan ; agus Ruaidhrí.

Clann Finghin [mic Ruaidhrí] .i. Ruaidhrí ; agus Tadhg.

Clann Taidhg .i. Seaán ; agus Conchubhar.

Clann Ghiolla na bhFlann, mic Conchubhair .i. Domhnall agus Diarmaid.

Agus isé an Conchubhar sin, mac Domhnaill mic Raghnaill⁶³ do sholáthair⁶⁴ gach díles ferainn atá ag Clann Ruaidhrí .i. ferann an Ghiolla Mhaoil. Agus ó Iarla Dheasmhumhan do fríth é. Agus do bhí maoirsecht⁶⁵

⁵⁰ dias, diais, *mal*.

⁵¹ *ar lár Q.*

⁵² Seaáin E ; Seán G Ha ; Seághain N P.

⁵³ E *amháin*.

⁵⁴ a mháthair Ga.

⁵⁵⁻⁵⁵ E Q *amháin*.

⁵⁶⁻⁵⁶ E Q *amháin*.

⁵⁷⁻⁵⁷ E Q *amháin*.

⁵⁸ tSeághain N P.

⁵⁹ Giolla chuda G Ha N P.

⁶⁰ *ar lár* Ga ; Tomais, Clann Domhnaill .i. Ruaidhrí, dá mhac *etc.* E.

⁶¹ dias, diais, *mal*.

⁶² *ar lár* Q.

⁶³ Diarmuda Q.

⁶⁴ *óir* shiollthuidar Q.

⁶⁵ maoraintecht E ; maorantacht Q.

agus feadhmannas ón Iarla aige ; agus do bhí Dairbhre uile aige ón Iarla.⁶⁶

Seaán,⁶⁷ mac Ruaidhrí mic Seaáin mic Conchubhair, mic Domhnaill mic Randaill⁶⁸ mic Ruaidhrí mic Domhnaill Mhóir ; agus

Giolla na bhFlann, mac Conchubhair mic Domhnaill, mic Radhnaill, mic Ruaidhrí mic Domhnaill Mhóir :

Isiad sin an lorg⁶⁹ fírinneach.⁶⁷

⁶⁶ dairbhre an iarla uile aige P ; *Stadaid na MSS uile don roinn sin annso acht E Q.*

⁶⁷⁻⁶⁷ E Q *amháin.*

⁶⁸ radhnaill Q.

⁶⁹ lorg fhiri E.

UÍ EACHACH MUMHAN

[E 77] Incipit¹ craobha coibhneasa agus craobhsgaoileadh² Ua nEachach Mumhan .i. Sliocht Cais mic Cuirc mic Luighdheach,³ óir⁴ is ar shliocht an Chais so tángadur an dá chinél so inár ndiaidh .i. Cinél Laoghaire⁵ agus Cinél⁵ Aodha Uarghairg.⁶

Cas, mac Cuirc mic Luighdheach ;³ aonmhac lais .i. **Eochu**,⁷ a quo Uí Eachach.⁸

Seacht meic la hEochu .i. **Criomhthann** ; Brian ; Breasal ; Ceannagán ; Muiregán ; Lughaidh Cíochach ; agus Caibhlén.

Ní tháinig sliocht uatha sin acht ó dhís⁹ .i. Criomhthann agus Caibhlén.

Dá mhac la¹⁰ Criomhthann mac Eachach .i. **Laoghaire** agus **Aodh Uargharg**..

Lughaidh Cíochach, umorro, isé ro alt¹¹ na meic sin Chriomhthainn mic Eachach¹² ar a chíochaibh¹³ féin .i. Laoghaire agus Aodh Uargharg. Agus adeirid cuid¹⁴ dona senchadhaibh¹⁴ gur¹⁵ lemhnacht do thigeadh as an gcíoch¹⁶ do bheireadh¹⁷ do Laoghaire, agus gur¹⁸ fuil do

MSS *don chuid seo* : E, lch 77 ; Q, 91 (109) ; G, 298 ; Ha, 114 ; N, 161 ; P, 24 (.i. 23 B 12). *An roinn seo ar easnamh K Ga.*

Isé ord E do leanas go dtí so ; acht ar scáth an Craobhsgaoileadh go léir do bheith le chéile, cuirim annso Craobhsgaoileadh Ua nEachach Mumhan, agus Craobhsgaoileadh Sleachta Céim mhic Oilíolla Oluim, atá i measg na ngeinealach ag E. Is usaide dham sin malairt uird do bheith ón lámhsgribhann go chéile.

¹ E Q amháin.

² craobh chóibhneasa agus craobhsgaoileadh G Ha ; craobhsgaoileadh agus cóimhneasa N P ; caoibhneasa agus craobhsgaoileadh agus genélche E.

³ luigheách E ; luighidh, lughaidh, *an chuid eile.*

⁴ ó do leanamair go soiche so ar sliocht Nadfraoich mic cuirc mic Luigheach, óir *etc.* E Q.

⁵⁻⁶ ar lár Q.

⁶ aodh uair ghairbh E ; -gairbh 7 cineul gach ar chinn uatha *etc.* Q.

⁷ Eochaidh MSS. ⁸ ua E. E Q ; ua nE. Mumhan N G Ha P.

⁹ dhias E ; sliocht acht ar dhias (dhiais N P) díobh G Ha N P.

¹⁰ dias (diais) mhac ag, *mal.* ¹¹ ro oil G Ha ; asé oil P.

¹² eochaidh MSS. ¹³ chídhaibh E. ¹⁴⁻¹⁴ ar lár E.

¹⁵ gurab N P G Ha. ¹⁶ gcích G Ha. ¹⁷ ró thoirbhiredh G.

¹⁸ ba E ; gurab N P G Ha.

bheireadh d'Aodh as an gcíoch¹⁹ eile. Do ghoir²⁰ Lughaidh Cíochach ar na draoithibh dá láthair, agus do thesbeán²¹ dóibh a chíocha, agus mar do thighedh lemnacht do Laoghaire agus fuil d' Aodh.²² Isé breithemhnas rugadar²³ na draoithe air sin .i. nimh²⁴ ghaisgidh agus fola do bheith ar chinél Aodha, agus sonus cethra agus lachta ar Chinél Laoghaire.

Cuirfeam an dá chinél so síos .i. Cinél Laoghaire agus Cinél Aodha Uarghairg²⁵ ina mbarr geinealaigh, agus gach aon dár chinn uatha.²⁶ Agus do-ghēabhar²⁷ an²⁸ chuid eile dá gcrabhscaoileadh go soiléir²⁸ insan duain tseanchusa do²⁹ rinnedh dóibh féin, dá ngoirthir Duain Chatháin. Agus isé Cathán Ua Duinnín do rinne an duain, mar atá inar ndiaidh :²⁹

CATHÁN³⁰ UA DUINNÍN .cc.

Éistidh re coibhneas³¹ bhur gcath,
a chlann airmnimhneach³² Eachach,
go treórach a tóir³³ bhisigh
coir eólach dá innisin.

MSS : E, lch. 86 ; Q, 97 (115) ; G (23 G 1), 348, (*Art Óg Ó Caoimh do sgríbh, acht níor chuir 'na chóib den Leabhar Mhuimhneach*) ; N, 181 ; K, 117 ; P (23 B 12), 25 ; T, *láimhsgríthinn agam féin, cóib de leabhar atá ag Éamonn Mac Giolla Iasachta* ; S, *an leagan atá ag Egerton 112, f. 409b, agus atá fé eagar ag Séamus Ó Caoimh, Irish Texts Fasc.IV, lch. 49* ; M, lch. 351, *lsc. a scríbh an tAth. Eoghan Ó Caoimh, 1703, agus atá anois ar chnuasach "Ó Murchadha," i gColáiste Ollsgoile, Corcaigh (Uimhir 62). Sliocht M iseadh G agus S gan amhrus, agus bhféidir leis N K agus P ; Tá an téx so bunnighthe ar M agus E, maraon le gach malairt ón gcuid eile gur fiú a díreamh.*

Teideal E Q K : Do chuiremar síos go soiche so crabha caoibhneas agus craboibhscaoile 7 geineiligh Sleachta Cais mic Cuire mic Luigheach do réir ar ndíochill. Anois cuirfeam Duain Catháin annso ina bhfuil a

¹⁹ gcích G Ha.

²⁰ do ghuidh P.

²¹ thaisbein P. ²² do Aodh MSS. ²³ do rugadar E ; tugadar P.

²⁴ neimh E P.

²⁵ C. Aodha 7 c. Laoghaire N P.

²⁶ uadha N P ; do shíol uatha Q.

²⁷ do gheabhair E Q ; do geabhtar N P G Ha. ²⁸⁻²⁸ go glan Q.

²⁹⁻²⁹ dá ngoirthir Duain Chatháin G Ha ; do rinnedh doibh féin .i. do chloinn eachach, agus asé Cathán úa Duinnín do rinne an duain sin, 7 cuirfeam i ndiaigh an gheineiligh a seoladh : Eisdigh re coibhneas bhur ceach : 7 do bhéara solus et sásughadh dá gach aon atá air mearughadh na geinealach so E Q ; amhail leanas inar ndiaigh N P.

³⁰ Duain Chatháin annso N.

³¹ coimhneas M.

³² -neimhneach E.

³³ thóir E.

5. Craobh choibhneasa clann³⁴ Eachach,
rí³⁵ na naoi bhfonn bhfaoinchleathach,
'gá³⁶ sgaoileadh um laoidh nách lag
gan aoinfhear daoibh³⁷ do dhearmad.
9. Gidh iomdha a foichleatha ag fás
an chraobh rathmhar go róghnás
curtha³⁸ dhúinn 'nár laoidh³⁹ ar leith
idir chraoibh úir is fhoichleith.
13. Teannobair gach ughdair uaibh
dul fán gcraoibhsi do chéduaim ;
do budh baoghal a bhél de
munbudh faobhar⁴⁰ géir gairthe.
17. Dréim fós na craoibhe céadna
aonduine ní aibéara :⁴¹
gidh mé do bhrath⁴² an bile,
's gan é dath an⁴³ dréimire.
21. Corc mac Luighdheach,⁴⁴ feardha⁴⁵ an fer
céidrí do-chuaidh go Caiseal ;⁴⁶
adeir mé gan dul dóibh de,
isé bun cóir na craoibhe.
25. Cas mac Cuirc na gcraoiseach dtrom⁴⁷
dar mhac⁴⁸ Eocha⁴⁹ séimh súlchorr,
dobé an portsin port an fhir
's dobé an Corcsin Corc Caisil.

---

gcraobhs-gaoileadh go soiléir ; (*agus an méid seo fós ag K*) *et* bíodh a bhfios ag an léightheóir gach miongéaga genalaigh dar chuireas síos go so ó gheinalach mheic Carthaigh Mhóir ⁊ gach mionghéaga da ccuirfed am dhiaigh nach d'oibreachaibh Seathruin Céitinn iad acht neithe do fuairas féin andiaig na nollamhain do bhíodh ag [na] huaislibh ar a ndeim an seanchas so.

³⁴ chóimhneasa chl. M.

³⁵ rígh M.

³⁶ dá MSS acht E.

³⁷ díobh MSS.

³⁸ cuirthe E.

³⁹ laoidhe M G N.

⁴⁰ faobhrach N

⁴¹ oibeara E.

⁴² bhraith MSS.

⁴³ in E ; air daith an d. N.

⁴⁴ Lúigheach E ; lúghaidh M G etc.

⁴⁵ feardha E.

⁴⁶ do bhí acC. K.

⁴⁷ crom G.

⁴⁸ mac E M.

⁴⁹ eochaidh (Eoghan N) MSS.

29. Eocha⁴⁹ mór, mac Cais mic Cuirc,
uaidh Í Eachach⁵⁰ an ardphuirt
fá dream ar slóighdheisiol soin
's a mhóirsheisiol do mhacaibh.
33. Ceannagán, Muireadhach⁵¹ mall
Criomhthan,⁵² Brian, Breasal briogholl
curaidh dob airmghéire i n-airc
Lughaidh Caibhléine⁵³ is Collairc.⁵⁴
37. Níor fhágaibh dhíobh cloinn⁵⁵ is can⁵⁶
acht Caibhléine agus Criomhthan ;
'na gcóigeadh⁵⁷ tairnig⁵⁸ go te
an cóigear⁵⁹ aimrid⁶⁰ eile.
41. Rí⁶¹ Criomhthan do chuireadh cath
ar naoi bhfonnaibh bhfear n-armach
rí⁶¹ an ghealachaidh⁶² go ngné nglain
seanathair é dá n-athair.
45. Criomhthan mac Eachach fhéil fhinn
gég don dosbhile adeirim
crann buan dá gcomhlagaid⁶³ cna
uadh comhragaid⁶⁴ na craobha.
- [E 87] Trí meic ag Criomhthan na gearb⁶⁵
50. Laoghaire agus Aodh Uargharg⁶⁶
Cormac ris nár chlannaigh bean
gér bhorrrshlat⁶⁷ allaidh⁶⁸ eisean.

⁴⁹ *cochaidh* (Eoghan N) MSS.

⁵⁰ uaidh *eachach* Q.

⁵¹ Muiregán MSS (*Jeanaim nós na seanughdar ar ainmneacha daoine, mar do rin Séamus Ó Caoimh, oiread agus is féidir é*).

⁵² -thann N P (*é seo an fhuirm sheannda*).

⁵³ Caibhléin E; -leán M N; -lean G.

⁵⁴ -aire: Collaire S, nóta; -láire G, (*ainmneacha ochtair annso; ní áirmhítear Collairc san Chraobhsghaoileadh thuas*).

⁵⁵ clann MSS *acht* E. ⁵⁶ *cann* Q. ⁵⁷ *ccóige* G; *ccuigeadh* E.

⁵⁸ *tairnig* M; *tairnidh* G; *tárna* N P.

⁵⁹ *cúigior* M, Q N K P; *ar lár* E.

⁶⁰ *aimbrid* E Q N K; *aimhrid* M S (n.).

⁶¹ *Rígh* E M; *riogh* N P.

⁶² *angealacoidh* E; *angeallaidh* M N K; an *gealachadh* Q.

⁶³ *nár comhlagaidh* E; *nár chognamh* M G; *comhлага* Q.

⁶⁴ *comhragaidh* E; *uadha cómhruaidh* M; *-ruagaid* N; *-ruaigid* G.

⁶⁵ *ccarbh* E M. ⁶⁶ *-gharbh* E.

⁶⁷ *bhorrrshlat* MSS.

⁶⁸ *áluinn* M G.

53. Lughaidh Cíochach nár chlecht ghoil
do leasaigh⁶⁹ sé clann Chriomhthain
ag rígh cláirmhear⁷⁰ na gcuradh
fá lánmhear a leasughadh.⁷¹
57. Bleachtas iodhain⁷² do éirigh
ag Lughaidh 'gun⁷³ laoichfhéinnidh⁷⁴
tug, dobudh roinn shíthe⁷⁵ ó shoin
a chíche⁷⁶ do chloinn Chriomhthain.
61. Fuil do thigeadh,⁷⁷ ní dál dalbh,
as an gcích⁷⁸ tug d' Aodh⁷⁹ uargharbh⁸⁰
do⁸¹ dheaghlacht ón chích chroidhe
fríth leamhnacht do Laoghaire.
65. Buidhean díoghainn⁸² dhoirtes fuil
síol Aodha do oil Lughaidh
suth⁸³ bó, ón bladhach⁸⁴ baile
a cró⁸⁵ laghach Laoghaire.
69. Do⁸⁶ chinél Aodha an fhuinn te
dohér uaim uille áirmhe ;
sgeurad sa dream gan duibhe
is bérad leam Laoghaire.
73. Trí meic oile⁸⁷ fá hard bladhd
do bhí ag Laoghaire líonmhar,
dobudh clann chaomh⁸⁸ agus cluin,⁸⁹
Flann agus Aodh is Ughoin.⁹⁰

⁶⁹ leasaicc M G *etc. passim.*

⁷⁰ cláirmhech E ; clármhear : lánmhear M.

⁷¹ an rioghradh M ; an óigrioghradh G.

⁷² gin M G N P. ⁷⁴ -nnigh E.

⁷³ chíocha M N K. ⁷⁷ thigtheadh N P.

⁷⁹ dAodha M G

⁸¹ ba d., M G N P K.

⁸² dhíoguir Q ; díoghuin M ; dhioghuin N ; díoguin, *arna atharrú*
go dhíoguin G.

⁸³ súth E M N P.

⁸⁴ bládhdhach : ládhdhach MSS acht G.

⁸⁵ accró M G N P.

⁸⁶ ó S (i. H .4. 3 lch. 150 i *gColl. na Tríonóide) don rann so. Ní*
bhfuarassa i n-aon áit eile é.

⁸⁷ eile M *is a shliocht.*

⁸⁸ caoimh E ; caoin N.

⁸⁹ cloinn Q.

⁹⁰ Iuguin E ; iughoin M G ; iughoinn Q.

⁷² iodhan MSS.

⁷⁵ síthe MSS acht M.

⁷⁸ cciodhdhach Q.

⁸⁰ -gharg N P K M.

77. Corc mac Ughoine⁹⁰ na n-each
ó bhfuil Corc⁹¹ Ughoin aingleach,
ná cuir port san Mhumhain mhóir
tar Corc Ughoin an ardshlóigh.⁹²
81. Cóig⁹³ meic ag Corc ón Chlochán :
Longadh, Donn is Dubhthachán,
ní riacht⁹⁴ trian tedhma 'na thír,
[is] Niall feardha agus Féichín.
85. Dimbeodha an cúigeadh mac mear
do bhí ag Corc cruaidh na gcorrshleghe
lann is craoiseach fá cairte
do thaoiseach na trénaicme.
89. Fine Longaidh ó⁹⁵ Longadh
cinneadhach⁹⁶ dar chansamar,
fear fá fial re cléir um chrodh,⁹⁷
is Í Néill ó Niall nertmhar.
93. Fine Dubhthacháin dána
ó Dhubhthachán dreachmhála ;
Féichín⁹⁸ dar dual tarbha is tír
is uadh go hamhra Í Fhéichín.
97. Flann Laoi, mac Laoghaire loinn
do hainmnighedh ón abhainn ;
fá Fhlann laoi⁹⁹ is míonghlan gach magh
Í Fhloinn Laoi is líonmhar lethan.
101. Ceithre meic Fhloinn¹⁰⁰ ag cur cath
Béice agus Tuathal treórach,¹⁰¹
tromghal a gcalg ós carbhaibh,
Donnghal ard is Amhal[n]gaidh.¹⁰²

⁹¹ ar lár E.⁹² na nardshlóg, Q.⁹³ cúig G N P ; chúig M.⁹⁴ anriacht S.⁹⁰ Inguin E ; inghoin M G ; inghoinn Q.⁹⁵ a E ; longadh ó M.⁹⁶ cineadhach M N P.⁹⁷ chró K.⁹⁸ Feithchín, S.⁹⁹ flannfhlaoi M.¹⁰⁰ Floinn E.¹⁰¹ treasach N P.¹⁰² -gadh E M.

105. Muinnter Dhonnghail ó Dhonnghal
is treórach do thréanchongbhadh ;¹⁰³
do-cluinter go suaithnidh seal
Muinnter Thuathail¹⁰⁴ ó Thuathal.
109. Muinnter Amhal[n]gaidh is uaidh
is muinnter Bhéice an bhorbshluaigh,¹⁰⁵
fa leathna¹⁰⁶ a gcruacha¹⁰⁷ 'ga¹⁰⁸ gcuir,¹⁰⁹
ceathra^{109a} tuatha 'na¹¹⁰ dtriúchaibh.
113. Cúig meic Donnghail ag díol dámh¹¹¹
Laoghaire is Donnghal déadbhán
Mongán is Loingsech na lann,
níor fhorrán coimsech Conall.
117. Laoghaire mac Donnghail duinn
taoiseach tuaithe¹¹² fa thrénchuing,
sluagh na gcaolspor gan choire,
uadh Í laomsgor Laoghaire.
121. Donnghal mac Donnghail níor dhóigh
bráthair an taoisigh thrénmhóir,
a luadh ní searbh ag suidhe¹¹³
uadh go dearbh I Dhonnghaile.¹¹⁴
- [E 88] Mongán mac Donnghail fíor fós
126. cuirfed is iad fa aonnós,
sluagh¹¹⁵ tréna¹¹⁶ sgaoilid 'nár sgáin,
is uadh¹¹⁷ mhaoidhid I Mhongáin.
129. Loingsech is Conall rom-char
dá mhac dhána¹¹⁸ do Dhonnghal,
uatha gan toruinn dtoirsigh¹¹⁹
hÍ Chonaill, hÍ chaomhLoingsigh.

¹⁰³ -gmhadh MSS.¹⁰⁵ bhuirbshl. M.¹⁰⁸ dá MSS *acht*. E.^{109a} ceithrá E, cheithre N.¹¹¹ Dunngghail damh E.¹¹⁴ Dhonnghail M.¹¹⁶ *treatá* E, thréana *sgaoiledh* M.¹¹⁸ dána E.¹⁰⁴ *sic* MSS (? *leg* suaithnidh : Tuathghail).¹⁰⁶ leathan MSS.¹⁰⁷ ccreachta Q.¹⁰⁹ ccur MSS.¹¹⁰ da K, *ar lar* E.¹¹³ suighe S M.¹¹⁵ sluaigh M E N P.¹¹⁷ uadha M.¹¹⁹ toirsicc M.

133. Muinnter Rinn is réidh croidhe
ó Rinn Mhór mac Laoghaire,
ní mé an feilfhile¹²⁰ ag fregar,
dá gheilfhine¹²¹ ór gheinsedar.¹²²
137. Cúig meic¹²³ Tuathail, fá dearg drech,
Céitín Mearagán muirnech
triar faghlach¹²⁴ na dtáinte dtréan¹²⁵
Agnach is Cáinte is Cuiléan.
141. Mac¹²⁶ Tuathail Cuiléan¹²⁷ na gcreach
sé don tírsin fá taoisech ;
fá foirtíl guin gallgha ghéir¹²⁸
ón tuir chalma d'Íbh¹²⁹ Cuiléin.
145. Mearagán, mac Tuathail thinn¹³⁰
bráthair an taoisigh thaoibhsheing,
na flaithe¹³¹ nár thuar trodán,
is uadh¹³² maithe¹³³ Ó Mearagán.¹³⁴
149. Céitín is Cáinte an file
is gasda an dá gheilfhine ;
is líonta a dtáinte fán dtír
hÍ Cháinte agus hÍ Chéitín.¹³⁵
153. Agnach¹³⁶ an cúigedh mac mór
do bhí ag Tuathal na dtréanshlógh
stuagh¹³⁷ agus gabhrach dá ghoil ;¹³⁸
Agnach is uadh Í Aghnaigh.
157. Trí meic Ciocharáin¹³⁹ chuachaigh
mic Cáinte mic mór Thuathail
do leónadh lámha dá loinn,
Eóghan is Agha¹⁴⁰ áluinn.

¹²⁰ féilfhile M G ; feile P.¹²¹ ghéilfhine Q.¹²² gheineadar MSS *acht* E. ¹²³ mhic MSS. ¹²⁴ faghlach M G.¹²⁵ ttrén E Q N ; tréad M G P.¹²⁶ *an rann so agus an rann 'na dhiaidh do mhalartú áite* E.¹²⁷ Coileán M G.¹²⁸ ghallghai gh. M G.¹²⁹ díbh CC. M G P ; díobh c. E Q ; daoibh cc. N K.¹³⁰ tinn MSS. ¹³¹ flatha E M G. ¹³² uaidh E Q ; uadha M.¹³³ mathá E ; má tá M G N K. ¹³⁴ ó mhearogáin E.¹³⁵ hí c. is hí c. E. ¹³⁶ Agnach E.¹³⁷ stuaigh ; uaidh E.¹³⁸ fhuil MSS. ¹³⁹ Cíocaráin E ; chiocharáin G N P ; Chíoch. M.¹⁴⁰ aga Q ; agá E.

161. Maothagán trén an treas mhac
ag Ciocharán na gcorrat
cuain¹⁴¹ nach cluinter a dtrodán¹⁴²
is uaidh¹⁴³ muinnter Mhaothagán.
165. Í Ágha¹⁴⁴ is réidh do roinnedh
is ó Agha¹⁴⁵ a n-athshloinnedh,
tréana na leóghain¹⁴⁶ go lag[h] ;
is Í Eóghain ó Eóghan.¹⁴⁷
169. Dubhágh¹⁴⁸ mac Béic na mbreath gcáin¹⁴⁹
uadh adeirther Í Dhubháigh ;¹⁵⁰
gan toradh 'na bruach¹⁵¹ gan bhoin
folamh a thuath 'nár dtriúchaibh.¹⁵²
173. Muinnter Amhal[n]gaidh fhaoilidh¹⁵³
truagh díth ar a ndeghdhaoinibh ;
aimrid a chlann fá charnaibh,¹⁵⁴
tairnig ann Í Amhal[n]gaidh.
177. Dubhágh¹⁵⁵ dobudh taoiseach tréan
Amhal[n]gaidh calma is Cuiléan
Srafán naomh na liag¹⁵⁶ nár luig[h]
do aor iad is do easgain.
181. A gcáinedh 'ma mbiadh go becht
is tríd tángus re a dtreisecht,
dá dtug orra díoth¹⁵⁷ daoine,
tonna a gcríoch gan chomaoin.¹⁵⁸
185. Taoisighecht tenn na dtrí dtuath
tug Srafán naomh tré neamhfhuath,¹⁵⁹
slat fhíonmhar¹⁶⁰ ar ar n-aire,
do mhac líonmhar Laoghaire.

---

¹⁴¹ cuán E.   ¹⁴² a th. E ; ttrodáin ; -agáin M G.   ¹⁴³ uadha G K.
¹⁴⁴ Íagá E ; Iagha M G N.   ¹⁴⁵ agha E.   ¹⁴⁶ leogan E.
¹⁴⁷ is hí Eogáin ó Eogán E.   ¹⁴⁸ Dubhaigh E Q ; Dubhag N M G.
¹⁴⁹ ccian N P.   ¹⁵⁰ Dhubháin M G N K P.
¹⁵¹ tor ina bh. M G N P K ; ina abruach E.   ¹⁵² ttriúchaibh E.
¹⁵³ fh. chaoin N P.   ¹⁵⁴ charnnaibh M.
¹⁵⁵ Dubháigh E ; Dubhag, M G N K.
¹⁵⁶ ina liaigh M N P S (= *Drom dhá Liag, is ann do bhí Srafán*).
¹⁵⁷ díth MSS.   ¹⁵⁸ chomaoin E.   ¹⁵⁹ naomhthacht Q.
¹⁶⁰ fhíochmhar S.

189. Taoisighecht cheithre dtuath¹⁶¹ thoir
ag Íbh¹⁶² Laoghaire an lámhaigh,
mun gcúissin do-chíad¹⁶³ uaithe,¹⁶⁴
ní túisigh¹⁶⁵ iad aontuaithe.
193. Clanna Floinn, gidh líonmhar libh,
is clanna Cuirc nár chimidh
buidhen ghealchas nár cheil céill¹⁶⁶
ag s[e]in a seanchas soiléir.
- [E 89] Leanfad feasda an geal groidheach¹⁶⁷
198. an tAodh¹⁶⁸ áluinn Osraigheach,
rí na bhfonn bhfosmhuigheach¹⁶⁹ thoir,
Donn Osraigheach 's a athair.
201. Cairbre¹⁷⁰ mac Aodha armaigh¹⁷¹
rí treórach go dtromfhoghlaibh
ba rí slat¹⁷² Dáirineach Dor¹⁷³
's a mhac Cláirineach conchar.
205. Mac do Chláirineach¹⁷⁴ na gcath
an mac saoircherdach Sealbhach
biaidh 'nar nduain, doiligh¹⁷⁵ a ghoin ;
fuair a oidhidh¹⁷⁶ ó a athair.
209. Mac ór chlannuigh clann tSealbhaigh
ag Sealbhach go saoirerlaimh ;
tuirseach rí¹⁷⁷ Achaidh na nAt,¹⁷⁸
do bhí athaidh gan aonmhac.
213. Tig Cláirineach, rí na ród,
's a bhean¹⁷⁹ go cill Mo-Cholmóg
go ciamhair, níor choinne creach,
d'iarraidh cloinne ar an gcléirech.

¹⁶¹ tuath E.¹⁶² iobh E ; Aoibh M G S N P K.¹⁶³ do chíadh E ; chiaidh Q.¹⁶⁴ uadha : aon tuatha K.¹⁶⁵ tuisigh E ; taoisigh *an chuid eile*.¹⁶⁶ céil E.¹⁶⁷ an gh. gh E ; an g. gh. M.¹⁶⁸ tAodha M G S.¹⁶⁹ bhfosm. E ; -mhuighth- M G ; bhfosnuigh- S.¹⁷⁰ -rígh E.¹⁷¹ airnigheach Q ; arnuidh, M G N P K.¹⁷² ríoghshlat, M G.¹⁷³ Dór MSS.¹⁷⁴ clairinneach E ; -rín- N P K.¹⁷⁵ doilg M G N P K.¹⁷⁶ óighidh E ; aighidh M.¹⁷⁷ rígh M G.¹⁷⁸ náth E.¹⁷⁹ mhac E.

217. Cláirinech 's a bhean go becht
troisgid ar-aon a n-éinfhecht,
ar ghormfhód na mionn amach,
is Mo-Cholmóg fionn fertach.
221. Do bhí an tseanbhean bhorb gan bhaois
ag Cláirinech i gcomhaois
torrach, ní nár dholadh dí,
í tré thoradh a troisgthe.¹⁸⁰
225. Toirrches mná¹⁸¹ na múr slimgheal
dá mhac áille is aoininghean,
an coire caithmheach gan cheas,
dobudh tairtheach an toirrcheas.
229. Cuanna cráibhtheach níor mhac mear ;
Bruineach banógh¹⁸² an inghean ;
tar éis na¹⁸³ súlmhall sídhe
Dúnlang¹⁸⁴ isin deighríghe.¹⁸⁵
233. Mac Dúnlaing¹⁸⁴ Éalathach¹⁸⁵ ard ;
a mhac sin Ferghal fíorgharg ;
an fonn do bhí thiar¹⁸⁶ fán tuir
a mhian dona trí tríúchaibh.
237. Beantraighe¹⁸⁷ an triúcha do thil
Beannt mac Ferghail go faoilidh,¹⁸⁸
do chuala an ceart a chroidhe,
uadha go becht Beantraighe.¹⁸⁷
241. A cheithre¹⁸⁹ meic ag díol dámh
Aibhneóir builidh¹⁹⁰ is Beannán,
raon tuilmhín¹⁹¹ gach dáimhe dhamh,
Duilghín is Báire bríoghmhar.

---

¹⁸⁰ a throisge E.

¹⁸¹ ar lár E. (an rann so agus an dá rann 'na dhiaidh malairt uirid
insna leathrannaibh ortha ag E; síde ord E .i. 1, 4, 5, 6, 2, 3).

¹⁸² bruinneach bán óg E; bánógh K.

¹⁸³ an E.

¹⁸⁴ Dúbhlang E M S; duibhling Q.

¹⁸⁵ deaghrigh M K.

¹⁸⁶ Éalaigntheach N P K. ¹⁸⁷ shiar M. ¹⁸⁸ -traoi M. ¹⁸⁹ -leach M.

¹⁸⁹ an c. mic E.

¹⁹⁰ builg M G K.

¹⁹¹ iúlmhín N.

245. Ó Dhuilghín do theann gach tír
Muinnter dheagbhéasach Dhuilghín ;
ad-cluinter¹⁹² go Cláire is can¹⁹³
muinnter ag Báire bríogmhar.
249. Tuath Bennáin ag fás a feóir¹⁹⁴
agus Tuath áluinn Aibhneóir,
dream fa bhlaidh¹⁹⁵ ar nach bearair,
ní mhair a gceann cinneadhaigh.
253. Beag nár dhíthigh Mac Muire¹⁹⁶
Tuatha blátha Beantraighe ;
Dún na¹⁹⁷ mBárc, méala gan mhíl,
'mun dtrácht¹⁹⁸ ní tréana a thaoisigh.
257. Clann tSealbhaigh an triúcha¹⁹⁹ theas
is iomdha craobh 'na gcoibhneas ;²⁰⁰
atá craobh fa dhaighmheas²⁰¹ di
ní claon caibhneas na craoibhe.
261. Slat agus Éalathach án
Maol Odhar²⁰² calma is Cochlán
ceithre meic Shealbhaigh²⁰³ ó shoin,
eangbhaidh²⁰⁴ a ngleic re gallaibh.
- [E 90] Tuath mheanmnach²⁰⁵ ag Maol Odhar
266. is oircheas a hordughadh,
an tuath do bhí ar sógh ag Slait,
gion gur mhór í níor anait.
269. Tuath Chochláin, gidh tuath threórach,
uirthi is mé an fer fíreólach
do theannmhaithibh in²⁰⁶ tíre
dá seangfhlaithibh²⁰⁷ saoirmhíne.

---

¹⁹² do chluinnter E. ¹⁹³ cain N.
¹⁹⁴ gach feoir Q ; a feor M K S. ¹⁹⁵ bhlaidh MSS. dó fá bhlaidh G.
¹⁹⁶ Mhuire M. ¹⁹⁷ duná E.
¹⁹⁸ mun attrácht ní tréan a t. K ; tréan a ttaoisigh G N P ; tréan
M ; tréan an t. S
¹⁹⁹ na ttr. Q. ²⁰⁰ ccoimhn. M G ; ccaoimhn N P.
²⁰¹ dháirmheas E ; dhímheas M G N K S P. ²⁰² Oghar MSS.
²⁰³ mic S. M E. ²⁰⁴ eangmh. MSS.
²⁰⁵ Muimhneach E ; Mheanmnach M ; me airmach K.
²⁰⁶ na MSS acht E. ²⁰⁷ do sh. E.

273. Sé meic Cochláin, clann mar Lugh,²⁰⁸
Aodh is Cochlán is CeannDubh,
dob airchilleach²⁰⁹ ar ól fhial
Airchinneach Mór is Maicthriall.²¹⁰
277. Maol Brighde²¹¹ an seiseadh mac mór
do bhí ag Cochlán na gcaomhshlógh,²¹²
amhail do chan Flann na bhfleadh,
ní mhar²¹³ a chlann ná a chineadh.²¹⁴
281. Í Cheannduibh ó Chenndubh chas ;
Í Aodha ó Aodh armghlas,²¹⁵
buidhean nua chlochbhán chúiseach,
Ua Cochlán a gcaomhthúiseach.²¹⁶
285. Í Airchinnigh 'sin chill chain²¹⁷
sliocht an Airchinnigh eangbhaidh,²¹⁸
fuair an dream glaicriaghla²¹⁹ giall ;
is Í Mhaicthrialla²²⁰ ó Mhaicthriall.
289. Cúig meic Maoil Uidhir²²¹ na n-each
Éalathach²²² tréan an taoiseach,
ualach amhra gan anágh,
Buadhach calma is Cathalán.
293. Maoilín²²³ is Cróinín rom char
fá dias mhac do Mhaol Odhar,
ar an gcóigeadh²²⁴ ní cheil mé,
ag sein²²⁵ a chóigear cloinne.

²⁰⁸ chochláin nár lugh G ; nár lag N ; nár lug M.

²⁰⁹ airciollach Q N ; airgtheach M G K.

²¹⁰ mac triall E ; mac thriall M N G.

²¹¹ Bhr. M K S.

²¹² naomhshlógh Q. ²¹³ ní mhair MSS. ²¹⁴ chlann an ch. E.

²¹⁵ -ghlan N P.

²¹⁶ hi Cochláin a cháomhthaosach E ; -thaois- N P.

²¹⁷ ccill cc. G ccill chaín N P. ²¹⁸ eangmh. MSS.

²¹⁹ glacriaghla M G S.

²²⁰ Macth. M G S ; mac Thrialldha ó Thriall N. ²²¹ Úir E M G.

²²² Éalathan M G ; -athan N P ; Eallathan K ; Ealatóir Cóir Q.

Ealathain E.

²²³ Miliú E.

²²⁴ cúigeadh : cúiger E.

²²⁵ sin MSS.

297. Meic Éalathaigh²²² go heangmhach
ó Éalathach²²² ardmheanmnach,²²⁶
a ngnaoisin go luaithe ale,²²⁷
taoisigh na tuaithe tréine.
301. Í Mhaoilín²²⁸ na múr²²⁹ mbreaghda
ó Mhaoilín ard oireaghda ;²³⁰
Cróinín soirdheas,²³¹ suaill a shíl,²³²
is uaidh coibhneas Ó gCróinín.²³³
305. Cathalán, craobh chóir chonáigh
uaidh coibhneas²³⁴ Ó gCathaláin²³⁵
buidhean sin do chruadhuigh cath ;
is Í Bhuadhaigh²³⁶ ó Bhuadhach.
309. Mac d' Éalathach²³⁷ Dúnlang²³⁸ dian,
dar mhac Ainbhleithe²³⁹ ar aonrian ;
fá mac dó sein²⁴⁰ Flaithnia²⁴¹ an flaith
is níor ghein caithnia²⁴² a chomhmaith.
313. Ó Fhlaithnia, gá lucht is lia ?
fuil Muinnter líonmhar Fhlaithnia,
ionmhuin an tuath do ghlés ghroigh,²⁴³
dán bés luach ar a lenmhain.
317. Cúig mheic²⁴⁴ ag Flaithnia²⁴⁵ fuair sén :
Aonghus is Flaithemh firthréan,
níor chlann gan chomhghal²⁴⁶ i gcath,
Flann is Conghal²⁴⁷ is Ceallach.

²²² Éalathan M G ; -athan N P ; Eollathan K ; Ealatóir Cóir Q.
Ealathain E.

²²⁶ -nmach M. ²²⁷ a luaithe ale E ; go luath alé M.

²²⁸ Milín E Q. ²²⁹ tuatha breagha N P. ²³⁰ oireadha S M.

²³¹ airdheas E Q ; oircheas S M N P K G.

²³² síl E Q ; shíol S M N P K G.

²³³ í ch. N K ; í cc. M G ; í c, S ; ó ch. Q.

²³⁴ uadha aoimhneas N. ²³⁵ í Ch. M S N P K ; í cc. G.

²³⁶ í b. M G S.

²³⁷ dealathan M G S ; do Chathalán N P.

²³⁸ Dubhlang M S E N P G. ²³⁹ Ainitle *insna seanleabhraibh.*

²⁴⁰ sin, san MSS. ²⁴¹ Flaithniadh M G S N P.

²⁴² caithniadh S M. ²⁴³ groidh MSS *acht* ghroidh E.

²⁴⁴ Cúig mheic E N P ; Chúig mhic G (mheic) M.

²⁴⁵ -niadh M S N K. ²⁴⁶ chomhall, M S N P K G.

²⁴⁷ Conall M S G N K P ; conghan E ; congal Q.

321. Domhnall, ua Aonghusa uill
uadha adeirther²⁴⁸ Uí Dhomhnaill,
ar thuaith ghabhlaigh,²⁴⁹ gríobhdha a ngal,
an damhraidh²⁵⁰ ríoghdha roghlan.
325. Dobudh rí²⁵¹ Domhnall na ndream
rí díomsach Dubh dá Bhoirenn ;²⁵²
an fad²⁵³ do bhí an caomhdhos²⁵⁴ cain
fá rí Aonghus a athair.
329. Dobudh rí Flaithnia²⁵⁵ ferdha
's dobudh taoiseach tigherna ;²⁵⁶
rí súlmhall dár chathuigh can²⁵⁷
Dúnlang²⁵⁸ athair a²⁵⁹ athar.
- [E 91] Do fhágaibh²⁶⁰ Flaithnia ag Flann de
334. taoisighecht trén gach tuaithe ;
Flann athair Ó bhFloinn na bhfleadh,
rathoil²⁶¹ dá chloinn sdá chineadh.
337. A bhráthair, Ceallach²⁶² na gcreach
flaith tuaithe an tráth²⁶³ nach taoiseach,
ba muinnter bhuaadh²⁶⁴ i mbrathágh,²⁶⁵
uadh²⁶⁶ cluinter Í Cheallachán.
341. Hí Fhlaithimh nach lamhdaois²⁶⁷ Gaill
ó Fhlaithemh uallach áluinn
dream nár chomghaire²⁶⁸ rom char
is Hí Chonghoile ó Chonghal.

²⁴⁸ uaidh da ngoirthair K.

²⁴⁹ thuath gabhlach M G S ; tuath gabhluigh E.

²⁵⁰ -radh S ; dearmad Q.

²⁵¹ rígh ríogh MSS acht E.

²⁵² bhfoireann S. ²⁵³ faid N K P.

²⁵⁴ bhí coimdeas Q.

²⁵⁵ -niadh M G S.

²⁵⁶ tiagharna N P K

²⁵⁷ cain Q S.

²⁵⁸ Dubhlang E M S, (-laing G ; -lain Q).

²⁵⁹ ar lár E.

²⁶⁰ d'fhaguibh (-gabh) MSS acht E.

²⁶¹ rathail M E ; ra thoil P.

²⁶² Ceallóig E.

²⁶³ tráith S ; triath Q.

²⁶⁴ buadh E ; buaidh Q ; bhuaidh M.

²⁶⁵ ambrathag E ; accathágh M.

²⁶⁶ uaidh N.

²⁶⁷ láimhdís S ; láimhdís G K ; laimhdís M.

²⁶⁸ nar c. E ; nár cc. M N P.

345. Atáid dá thuaith, ní cleas clé,
cineadh clann bhfeochair bhFlaithné
go síor ag Seanadh²⁶⁹ na nAb,
ní dleaghar²⁷⁰ díonn²⁷¹ a ndearmad.
349. Loingsech, mac Donnghail Doire²⁷²
mic Floinn Mhóir, mic Laoghaire,
ag so²⁷³ dhaoibh,²⁷⁴ ní dall an réim,
mar do sgaoil an chlann chneisréidh.
353. Mac dó Meitheagán na magh
do lesuigh sé Flann fleadhmar ;
téid, níor dheabhaidh doill dar Dia,²⁷⁵
i ndeaghaidh Floinn go Flaithnia.
357. Cróinghiolla²⁷⁶ an mac óg níor an
gan dul ar²⁷⁷ druim a bhráthar ;
atáid san leith²⁷⁸ theas go tréan,
a leas gan chleith ní choigél.
361. Í Mheitheagáin²⁷⁹ maith mar sin
ó Mheitheagán²⁸⁰ mac Loingsigh,
fuaradar goill a ngríolla,²⁸¹
is dá chloinn Í Chróinghiolla.
365. Le Maonach táinig adtuaidh
mac Airtniadh an airm fhionnfhuair ;²⁸²
thuaidh go ceart a chró bunaidh
acht²⁸³ techt dó²⁸⁴ go Deasmhumhain.
369. I gcrích Fhloinn agus²⁸⁵ Luighdhech²⁸⁶
do goireadh de Deasmhuimhneach,
buan a mheasumhla re a mheas,
uadh²⁸⁷ Í Dheasmhumhna is díleas.

²⁶⁹ séana S M ; séanadh P ; do shíor ag séna G.

²⁷⁰ dlighair E ; dleaghtar M ; dlighear S ; -tair linn N.

²⁷¹ dinn MSS acht N. ²⁷² daire M G K ; dáire N P.

²⁷³ sin E Q. ²⁷⁴ díobh E ; díbh M S N K G.

²⁷⁵ ar Dhia E S ; thar dhia Q ; dar dias M G N P.

²⁷⁶ Crón- M E ; cron- N P ; Cronn ghiolla Q. ²⁷⁷ tar dh. E.

²⁷⁸ leath M K.

²⁷⁹ Meithigéin E ; hí Meithigéin M ; hí Mheithigéin S K.

²⁸⁰ -gén M. ²⁸¹ a ghr. E. ²⁸² ionnfhuair E.

²⁸³ ag agus líne os a chionn E. ²⁸⁴ ar lír N P. ²⁸⁵ is E.

²⁸⁶ Lúghaidh G. ²⁸⁷ uaidh M N P. ²⁸⁸ tine MSS acht E Q.

373. Ceann cinidh²⁸⁸ a Laighnibh leis
tug Srafán, saoi gan eisleis
ar shliocht an Duinn, biad²⁸⁹ fa bhladh,
go Druim dá Liag 'na leanabh.
377. Deagmhac sethar Srafán so,
ní raibhe²⁹⁰ aon budh uallcha,
ionmhuin slat²⁹¹ gargbhéasach geal²⁹²
an mac ardghréasach²⁹³ Ailghen.
381. Clann Áilghein fá corcra cna
Donn is Áilghen is Uala ;
fá glac ar nár éimigh ágh,
nochar mhac céillidh Cathán.
385. Máthair na mac fá geal gné
inghen Fhloinn Mhóir, mic Flaithné
a leas don aicme do an
go deas ag maicne a máthar.²⁹⁴
389. Í Uala ó Uala na n-each,
is Í Dhuinn ó Dhonn Daireach ;
do bhí um²⁹⁵ cheann Chlacháin na gClár
dream d' Íbh²⁹⁶ Catháin ó Chathán.
393. Ailghen, mac Áilghein eile
comharba ard ainglidhe,
cuirn²⁹⁷ mun gcraoibh sháirghil²⁹⁸ go seadh,
Í laoigh²⁹⁹ Áilghein ó Ailghen.
397. Dalta Cholmáin ón trén tír³⁰⁰
Murthuile³⁰¹ Mór mac Duilghín,³⁰²
flaithe gan bhuaire re bine,
is uaidh flaithe Ó Muirthile.³⁰³

---

²⁸⁸ biaidh M N P ; biadh S ; bhíadh E.   ²⁹⁰ raibh M G S N K.
²⁸⁹ flaith gh. gh. N.   ²⁹² gharbheasach gheal Q K.
²⁹³ ardghréas E Q.   ²⁹⁴ a mh. E.   ²⁹⁵ uim M G S.
²⁹⁶ díbh cc. M ; daoibh cc N P ; díbh ch E.
²⁹⁷ cuirinn S ; cuirinn M.   ²⁹⁸ sairghil E.   ²⁹⁹ muinnter M P.K.
³⁰⁰ ón tréantír N P.   ³⁰¹ Muirthuile E N P.
³⁰² Dúilghín M G ; -ghin E.
³⁰³ muirthuile E N P ; murthuile M S G N P ; matha ó M. E ; ma
atá Ó M. M S ; má tá G N P.

- [E 92] Tairnig³⁰⁴ craobhsgaoiledh a chlann
 402. Laoghaire an laoch dá³⁰⁵ leanfam,
 an drem ghealchas chruinn canaidh,
 senchas an Fhuinn Iartharaigh.
405. Isiad do bhí thair³⁰⁶ ar dtús³⁰⁷
 Clanna Cearnaigh go gcaomhrús ;³⁰⁸
 is beó gach dligheadh adeir ;
 léo do tileadh³⁰⁹ an tírsein.
409. Tug troid do Chlannaibh Cearnaigh
 mac Mic Con an chaoimhtheaghlaiigh,
 dá bhfuil ar na flathaibh³¹⁰ fód,
 ar Muigh³¹¹ Rathain na ríoghród.
413. Atáid san tír thiar³¹² ó shoin
 clanna³¹³ Aonghusa armghloin,³¹⁴
 gan a roinn mar deire³¹⁵ is dlecht
 dá chloinn eile 'na n-oighrecht.³¹⁶
417. Eochaidh ceann maicne Mic³¹⁷ Con
 creacha³¹⁸ móra nár moladh
 ar an ngille³¹⁹ ngaoth ngonach
 do rinne an baoth borrfadhach.
421. Tug Eochaidh Ceann Mairc³²⁰ go³²¹ muing
 d'Eochaidh aithbhe Í Dhomhnaill.
 an tír sin gion³²² gur ghearr di,
 ar dhul ar cheann a chreiche.³²³
425. Téid Eochaidh ar chenn³²⁴ na gcreach,
 marbhais³²⁵ Báth Mór mac Dairbhreach,
 tug san tírsin cró a tachadh,³²⁵
 do dhísligh dhó an deghachadh.³²⁶

---

³⁰⁴ táirnig MSS (tarraing Q). ³⁰⁵ do M S acht E. ³⁰⁶ shiar M G S.
³⁰⁷ ttús N P. ³⁰⁸ ccomhr. M G N P S ; ccaomhr. Q. ³⁰⁹ -leach E.
³¹⁰ flaithibh E. ³¹¹ muighe MSS ; acht E. ³¹² shiar M N P S.
³¹³ clann S M. ³¹⁴ an armgh. S.
³¹⁵ deirm M G S ; adearm K ; adeirim N P. ³¹⁶ oirecht E.
³¹⁷ Mheic S M. ³¹⁸ -chadh S. ³¹⁹ ngile Q ; giolla G.
³²⁰ Morc Q. ³²¹ gan mh. S M G. ; gan m K. ³²² ar lár E.
³²³ a cr. S ; a creichthe K. ³²⁴ acceann N.
³²⁵ marbhas M G N P ; -bu[á]s E ; crodh athaidh S M (cro) G.
 (crodh) K (athachaidh) N. ³²⁶ -eachaidh M S N P G ; eoch- K.

429. Dubh is Cumasgach na gclann,
Crimhthan, Loingsech na laochlann,³²⁷
an chúissin nochá [g]ceil³²⁸ mé,
ag sein³²⁹ túisigh na tíre.
433. Tairnig a taoisigh³³⁰ uile
's a síol fá lór³³¹ líonmhaire,
acht Loingseach laomdha na lann
aobhdha coimseach i gcomhlann.³³²
437. Sé meic Loingsigh, anba³³³ a n-ágh :
Gláimhín, Breagha³³⁴ agus Bearán,
braon coimseach do thuinn³³⁵ 'ma thír,
Loingseach, Maol Chruinn³³⁶ is Cuilín.³³⁷
441. Loingsech mac Loingsigh na laoch
taoisech trén na bhfer bhfíorghaoth,
cenn sluaigh na tíre do thíl,
is uaidh líne d'Íbh Loingsigh.
445. Flaith tuaithe³³⁸ is airchinneach ard
Maol Chruinn na mbriathar inbithgharg,
mór aoibh³³⁹ an duinn déadla sin
I Mhaoil Chruinn céadna ón chraoibhsin.
449. Gláimhín file teann don tír,
ó sloinnter [sliocht] Í Ghláimhín,³⁴⁰
tug greis³⁴¹ dá³⁴² ghealláimh i n-ágh ;
is Í Bhearáin ó Bhearán.
453. Í Ainglín,³⁴³ feardha na fir,
ó Aingleann³⁴⁴ Mhór mac Loingsigh
gidh gar do tileadh a thír³⁴⁵
ní mhar³⁴⁶ cineadh Ó gCuilín.

³²⁷ lochlann S.³²⁸ nach a ceil E.³²⁹ sin MSS.³³⁰ a tt. N P.³³¹ lán N.³³² a c. E.³³³ anaba N P.³³⁴ Breághdha E.³³⁵ don tuinn E.³³⁶ cruinn E.³³⁷ -llín K.³³⁸ tuatha, G Q N.³³⁹ aomh Q.³⁴⁰ óna slointer í Gl. MSS ; óna ngoirthear S.³⁴¹ greas Q.³⁴² don N ; do an chuid eile.³⁴³ Í Aingail E ; Aingil Q ; Anglainn M.³⁴⁴ Angal E ; Anghal N.³⁴⁵ anttír E.³⁴⁶ mhair E M ; níor mhair N.

457. Muratha^{346a} isé tug adtuaidh
Fianghaile³⁴⁷ óg fá ardbhuaidh
fear gan chagadh³⁴⁸ 'na chroidhe
ó n-abar³⁴⁹ Í Fhianghaile.^{349a}
461. Go roich sin riamh ní raibhe³⁵⁰
acht trí triúcha³⁵¹ ag Laoghaire,
go bhfuair gég Lí dár chrom cath
fonn ar a thrí³⁵² go treórach.
465. Geabhad feasda feidhm oile ;
lenfad an réim ríoghraidhe ;
lentar lean,³⁵³ ní doghruing damh,
drem d'Íbh Domhnaill go Donnchadh.
469. Mac Domhnaill Cathal codhal³⁵⁴
's a mhac ceardach Conchubhar,
rígh fá chomhthoradh craobh nglan,
Conchubhar caomh is Cathal.
473. Mac Conchubhair, céile ceall,
rí duasbhog Dubh dá Bhoirenn³⁵⁵
fuair i gclí comhlann í Bhroin
fá rí Domhnall 'na dheaghaidh.
477. Donnchadh mac Domhnaill dala³⁵⁶
uaidh³⁵⁷ go dearbh³⁵⁸ Í Dhonnchadha ;
rí³⁵⁹ go spéis Cathal na gcon
d'éis a athar go hurlamh.³⁶⁰
481. Domhnall mac Cathail do clos³⁶¹
mac dô sin³⁶² dob eadh³⁶³ Aonghus ;
ba slat oileardha³⁶⁴ go n-aoibh
a mhac oireaghdha³⁶⁵ Amhlaoibh.

^{346a} Murchadh N P.²⁴⁷ Sic M S (? Fianghal an t-óg).³⁴⁷ chogadh MSS.³⁴⁹ o nabair M G S N P ; ó nabarthar E Q.²⁴⁸ O Fian. MSS.³⁵⁰ raibh M N K P.³⁵¹ triocha E Q.³⁵² aithre M G S N P.³⁵³ liom E S.³⁵⁴ coduil E ; codhuil M G S ; códhal K.³⁵⁵ Bhfoireann S.³⁵⁶ däladh M S ; dála G N P ; dálaice K ; dána Q ; (*dala* v. *glac*nó *tuig*).³⁵⁷ uadha M K S.³⁵⁸ dearbhtha K.³⁵⁹ rígh, ríogh, MSS.³⁶⁰ húr- MSS.³⁶¹ chlos, E M.³⁶² dôsan M.³⁶³ dob ó S N.³⁶⁴ oirleadha M G S N P.³⁶⁵ oireadha M G S N P.

485. Mac d'Amhlaobh Cathal ar³⁶⁶ gcionn,
mac dósan Dubh dá Bhoirenn ;
dobé a mhac Amhlaobh oile
slat anmhín³⁶⁷ na hiorghoile.³⁶⁸
489. Mac dó Tomás nár theib³⁶⁹ laoidh ;³⁷⁰
Amhlaobh Mór, mac mic Amhlaobh ;
deagmhac Amhlaobh Tadhg Teamhra
an balg armchaoín oireaghdha.
493. Bun na craoibhe Corc Caisil
an fhuinn uaine fhódmhaisigh,³⁷¹
go hard ag comhthogha crann
Tadhg Ó Donnchadha a deagbharr.³⁷²
497. Ocht rí dhéag, duasbhog an drem,³⁷³
ó Eochaidh go Tadhg taoibhsheng³⁷⁴
mórghal³⁷⁵ gargdhíne na gcath
do ghabh ardríge Ó nEachach.
501. Cathán, mac Néill,³⁷⁶ is nua fios,
Ua Duinnín, amhra an t-éiges,
gá ní³⁷⁷ as binne 'ná ar luaidh lé ?
do-rinne³⁷⁸ an duain go ndeighné.³⁷⁹ É.i.s.t.

---

³⁶⁶ air N P.   ³⁶⁷ ainmhín E S.   ³⁶⁸ híargh. E.   ³⁶⁹ ar lár E.
³⁷⁰ laoi G ; laoidhe S N P K.   ³⁷¹ an uin uime fhoghmh. Q.
³⁷² a dh. E S.   ³⁷³ drám Q.   ³⁷⁴ taobhsh. É.
³⁷⁵ mór gal E ; mor gall Q.   ³⁷⁶ O Duinnín N P.   ³⁷⁷ nidh S.
³⁷⁸ rín M G S.   ³⁷⁹ ndeagné M G N P ; ndéigh ghné E.

CRAOBHSGAOILEADH.¹

Sleachta Diarmada mic Seaáin uí
Mhathghamhna .i. an Sliocht
Meirgeach i nDeasmhumhain,
annso.

Diarmaid, mac Diarmada Móir, aonmhac lais .i. Seaán
mac Diarmada.²

Mac la Seaán .i. Diarmaid (³6 n-abarthar Sliocht
Diarmada mic Seaáin i nDeasmumhain³).

Dá⁴ mhac la Diarmaid⁵ .i. Conchubhar agus Domhnall.

Mac la⁶ Conchubhar, mac Diarmada .i. Tadhg
Meirgeach.

Tadhg Meirgeach, iomorro, ochtar mac lais⁷ .i.
Diarmaid; Conchubhar; Domhnall na Tiobraide;⁸
Fínghin; Maolmhuaidh; Eoghan; Donnchadh; agus
Seaán.

Sliocht⁹ Diarmada,¹⁰ mic Taidhg Mheirgigh¹¹ annso :

Diarmaid, mac Taidhg Mheirgigh : trí meic lais .i.
Conchubhar; Domhnall agus Fínghin.¹²

Conchubhar mac Diarmada mic Taidhg Mheirgigh :
dá mhac lais .i. Tadhg agus Seán.

Domhnall mac Diarmada mic Taidhg Mheirgigh :
aonmhac lais .i. Diarmaid mac Domhnaill.

¹ Tá an Craobhsgaoileadh so i measc na nGeinealach ag E, acht táimse á chur annso ar sgáth an Chraobhsgaoileadh go léir do bheith le chéile againn.

MSS don Alt tuas : E, lch. 80 ; Q, 94 (112) ; G, 308 ; H (23 H 18), 126 ; Ga, 49 ; N, 179 ; K, 71 ; *Stadaid san ag "clann Taidhg Mheirgigh" acht E* (lch. 80) agus Ga (lch. 50). *Teid E* : Craobh Cóibhneasa agus Craobhsgaoileadh agus geinealaigh Sleachta Diarmuid mic Seaáin í Máthghamhna .i. an Sliocht Meirgeach an Deas-Mumhain annso sios. *Mar sin Q acht "agus Gein." agus "an Deasmhumhain" ar lár ; Teid. H G K* : Craobhsg. Sl. D. mic S. annso. *Teid. N* : Sliocht Dh. mic Seághain annso. *Teid. Ga* : Do Chraobhsg. Sleachta Diarmada Óig an Deasmumhain .i. an sliocht meirgeach.

² ar lár E Q.

⁴ dias mhac ag N K.

⁶ ag N K.

⁹ *Dhá láimhsgribhinn, E agus Ga, atá againn don chuid eile dhen aiste seo.*

¹⁰ -maid E.

³⁻³ ar lár Q Ga ; an Deasmh. friu E.

⁵ -mada É (*an Gein. aige corianta*).

⁷ aige N K.

⁸ Tiobrad E.

¹¹ -gidh E.

¹² Fínghin E.

Diarmaid, mac Domhnaill, mic Diarmada, mic Taidhg Mheirgigh : dá mhac lais .i. Fínghin,¹³ agus Domhnall. Sliocht Diarmada, mic Taidhg Mheirgigh conuige sin.

Conchubhar, mac Taidhg Mheirgigh : ceithre meic lais .i. Seán ; Donnchadh ; Aodh ; agus Tadhg.

Clann tSeáin mic Conchubhair mic Taidhg Mheirgigh .i. Conchubhar ; agus Dáibhí, mac Seáin.

Aonmhac ag Conchubhar mac Seaáin .i. Dáibhí.

Aonmhac ag Dáibhí mac Seaáin .i. Eoghan.

Sliocht Conchubhair, mic Taidhg Mheirgigh iad sin.

Domhnall na Tiobraide,¹⁴ mac Taidhg Mheirgigh ; cúigear mac lais .i. Diarmaid ; Tadhg ; Fingheán ; Conchubhar ; agus Seaán.

Diarmaid, mac Domhnaill na Tiobraide :¹⁵ aonmhac lais .i. Conchubhar mac Diarmada.

Da mhac le Conchubhar mac Diarmada .i. Tadhg mac Conchubhair (do-chuaidh don Spáinn) ; agus¹⁶ Diarmaid (do fhan abhfus).

Tadhg, mac Domhnaill na Tiobraide : d'imthigh gan sliocht.¹⁶

Fingheán,¹⁷ mac Domhnaill na Tiobraide : trí meic lais .i. Diarmaid¹⁸ mac Fingheán ; Domhnall mac Fingheán ; agus Conchubhar mac Fingheán.¹⁸

[E 81] Conchubhar, mac Domhnaill na Tiobraide : trí meic lais .i. Seaán ; Domhnall ; agus Tadhg.

Seaán,¹⁹ mac Domhnaill na Tiobraide : d'imthigh don Spáinn.¹⁹

Sliocht Domhnaill na Tiobraide conuige sin.

Fínghin, mac Taidhg Mheirgigh : ceithre meic lais .i. Maolmhuidh ;²⁰ Seán ; Diarmaid ; agus Conchubhar.

Maolmhuidh,²¹ mac Fínghin : aonmhac lais .i. Dáibhí.

Triúr mac ag Dáibhí .i. Seán ; Fínghin ; agus Maolmhuidh.²²

Seán mac Fínghin mic Taidhg Meirgigh : ceithre mic

¹³ Fingen E.

¹⁶⁻¹⁶ ar lár Ga.

¹⁸⁻¹⁸ Diarmuid Fighnín agus Domhnall Ga.

²⁰ -muaidh E.

¹⁴ Tiobrad E.

²¹ -muadh E.

¹⁵ Tiobraíd E.

¹⁷ Fighnín Ga.

¹⁹⁻¹⁹ ar lár Ga.

²² -muadh E.

lais .i. Séamus mac Seáin, an Probhensial ; Risderd mac Seáin ; Finghen ;²³ agus Muiris.

Diarmaid, mac Fínghin, mic Taidhg Mheirgigh, ba mac dō Conchubhar mac Diarmada ; agus do-chuadar an chuid²⁴ eile dá chloinn don Spáinn.

Conchubhar, mac Fínghin mic Taidhg Mheirgigh : seisear²⁵ cloinne aige, agus do-chuadar uile don Spáinn.²⁶
Sliocht Fínghin mic Taidhg Mheirgigh gonuige sin.

Maolmhuidh, mac Taidhg Mheirgigh : do-chuadar a chlann uile don Spáinn.

Eoghan, mac Taidhg Mheirgigh : triúr²⁶ mac aige, agus do-chuadar uile don Spáinn.²⁶

Agsin sliocht Maoilmhuidh mic Taidhg Mheirgigh conuige sin.

Donnchadh, mac Taidhg Mheirgigh : dias mhac aige .i. Conchubhar agus Cian. Do-chuaidh Conchubhar don Tír Íochtraigh, agus do phós sé ann, agus táinig sliocht air.

Cian mac Donnchadha : dias mhac aige .i. Daibhí ; agus Seaán.

Sliocht Donnchadha mic Taidhg Mheirgigh conuige sin.

Seaán, mac Taidhg Mheirgigh : cúig meic lais .i. Diarmaid ; Tadhg ; Donnchadh ; Seán Óg ; agus Domhnall an sagart.

D'imthigh²⁷ Diarmaid mac Seáin gan sliocht.²⁷

Tadhg mac Seáin mic Taidhg Mheirgigh : seiser²⁸ mac lais .i. Seán ; Fínghin ; Domhnall ; Maolmhuidh ; Conchubhar ; agus Diarmaid.²⁸

Donnchadh, mac Seáin, mic Taidhg Mheirgigh : seiser mac lais .i. Diarmaid ; Finghen ; Domhnall ; Tadhg ; Seán ; agus Maolmhuidh.

Seaán Óg : dá mhac lais .i. Tadhg agus Diarmaid.

²³ Finghen E ; Fighnín Ga.

²⁴ cúigear eile Ga.

²⁵⁻²⁶ do chuadar a chlann uile E.

²⁶ : do chuaidh don Spáin ; aonmhac aige .i. Taidhg ; aonmhac la Tadhg .i. Eoghan. Ag sin sliocht *etc.* E.

²⁷⁻²⁷ ar lár Ga.

²⁸⁻²⁸ trí meic leis, Sean, Domhnall, agus Maolmhuidh Ga.

Tadhg²⁹ mac Seáin Óig mic Seáin : secht mic lais .i. Seán ; Conchubhar : Donnchadh ; Maolmhuidh ; Cormac ; Sémus ; agus Cian.²⁹

Agsin Craobhsgaoileadh Sleachta Diarmada mic Seaáin
 I Mhathghamhna conuige sin.³⁰

²⁹⁻²⁹ *av easnamh* Ga.

³⁰ sin, agus do gheabhair a ngeinealaigh E Ga (inar ndiaigh annso síos E).

XXVII

CRAOBHSGAOILEADH

Sleachta Céin mic Oiliolla Óluim.¹

Aonmhac, iomorro, do bhí ag Cian² .i. **Tadhg**.

Dias mhac ag Tadhg .i. **Connla** agus **Cormac Gaileang**.³

Dias mhac ag Connla, mar atá **Iomchadh**⁴ (ó bhfuil Ó Cearbhaill) ; agus **Fionnachta** (ó bhfuil Ó Meachair gona ngabhlaibh geinealaigh).

Craobhsgaoileadh⁵ Sil gCearbhaill annso :

Goll an Bhealaigh : ceithre meic lais⁶ .i. **Fionn** ; agus Donn Sléibhe ; Ruaidhrí ; agus Donnchadh.

Fionn, mac Guill an Bhealaigh : aonmhac lais⁷ .i. **Tadhg**.

Dá mhac la⁸ Tadhg .i. **Maol Ruanaidh** agus Donnchadh.

Maol Ruanaidh : ceathrar mac⁹ lais .i. Seán ; agus **Ruaidhrí** ; Donnchadh ; agus Donn Sléibhe.

Díobhaidh Donnchadh agus Seán.¹⁰

Ruaidhrí : dá mhac lais .i. **Tadhg**, Rí Éile ; agus Seán.¹¹

An Tadhg sin : trí meic lais :¹² **Tadhg**¹⁴ eile, Rí Éile ; agus Ruaidhrí, Rí Éile ;¹³ agus Domhnall.¹⁴

Tadhg :¹⁵ trí meic lais¹⁵ .i. **Maol Ruanaldh**, Rí Éile ; agus Donnchadh ; agus Connla.

Maol Ruanaidh : sé meic lais¹⁶ .i. Tadhg ; agus Seán ;

MSS *dó so* : E, lch. 103 ; Q, 118 (136) ; N, 209 ; H, 134-5 ; G, 317 ; K 87. *Giota eile é seo atá i measg na ngeinealach ag E.*

¹ *Teid.* N ; *Teid.* E : Craobh Coibhneasa agus Craobhsg. Sl. Céin mic O. Ó. annso síos. *An teid. céadna ag Q acht "Craobh Coibh."* 7 "Craobhsg." do mhalartú áite.

² Cian mac O. Ó. aon mhac aige, H G N K.

³ Gaileing E ; Gaileangach H G N K.

⁴ -chadha G N ; Teideal H G N. ⁹ ceathrar mac aige H G N K.

⁷ aige H G. ⁸ dias mhac H G. ⁹ cheithre mic Q.

¹⁰ dimthig D. agus S. gan sliocht H G N (gan tsliocht) K.

¹¹ *ar lár* Q. ¹² triar mac aige N. ¹³ *ar lár* H K.

¹⁴⁻¹⁴ *ar casnamh* N. ¹⁵⁻¹⁵ *ar lár* N. ¹⁶ seisior mac aige H G N K.

Maol Ruanaidh ; agus Ruaidhrí ; Uaithne ; agus **Donnchadh**.¹⁷

Donnchadh : trí meic lais .i. Tadhg ; agus Maol Ruanaidh ; agus **Ruaidhrí Caol**.¹⁸

Ruaidhrí Caol : seiser mac lais¹⁹ .i. **Tadhg** ; Connla ; Uilliodh ;²⁰ agus **Uilliam Ruadh** ; **Seán** ; agus Brian.²¹

Tadhg, mac Ruaidhrí Chaoil : secht meic lais²² .i. Seán ; agus Cian ; Brian ; agus Donnchadh ; **Tadhg** ; Diarmaid ; agus Conn.

Uilliam Ruadh, mac Ruaidhrí Chaoil : dá mhac lais .i. Maol Ruanaidh ; agus Seán.

Seán, mac Ruaidhrí Chaoil : aonmhac lais .i. **Uilliam**.²³

Mac la hUilliam .i. **Uilliam** eile.

Dá mhac la hUilliam, mac Uilliam .i.²⁴ Seán ; agus Domhnall.

Tadhg, mac Taidhg, mic Ruaidhrí Chaoil : secht meic lais²⁵ .i.²⁶ Seán ; agus Cian ; Brian ; agus **Donnchadh** ; **Tadhg** ; Diarmaid ; agus Domhnall.

Díobhaidh²⁷ Diarmaid agus Cian.²⁷

Ceathrar mac la²⁸ Donnchadh .i. Domhnall ; agus Donnchadh Og ;²⁹ **Uaithne** ; agus **Ruaidhrí**.

Mac³¹ la³⁰ hUaithne .i. **Uilliam**.

Mac la Ruaidhrí .i. **Seán**.

Mac la³¹ Seán .i. **Domhnall**.

Sliocht *Donnchadha* mic Taidhg gonuige sin.

Sliocht Taidhg, mic Taidhg, mic Taidhg³² annso :

Ceathrar mac la Tadhg .i. **Donnchadh** ; **Domhnall** ; *Uilliam* ;³³ agus Seán.

Dias mhac la Donnchadh .i. Tadhg ; agus Fer Dorcha.

Mac la Domhnall .i. **Tadhg**, mac Domhnall.

Trí meic la Tadhg³⁴ .i. Corc ; agus Ruaidhrí ; agus Connla.

¹⁷ Uilliam E ; *ar lár* Q.

¹⁸ Caol *ar lár* E Q.

¹⁹ Seisior mac ag R. Chaol H G N K.

²⁰ uilliocc K.

²¹ *ar lár* E.

²² aige H G K.

²³ uillidh Q.

²⁴ adhoín N.

²⁵ aige N K.

²⁶ adhoín K.

²⁷ díobhadh E.

²⁷⁻²⁷ *ar lár* H G N K.

²⁸ ag K.

²⁹ óig E ; *ar lár* Q N.

³⁰ ag N.

³¹⁻³¹ *ar lár* Q.

³² *ar lár* N K.

³³ Uillimh E ; uilladh N.

³⁴ Conn É.

XXVIII

CRAOBHSGAOILEADH¹

Síol gConchubhair Chorcormuadh² annso :

Conchubhar na Coille,³ mac Eoghain, mic Conchubhair mic Domhnaill, mic Rughraidhe, mic **Conchubhair Shoipléith**, mic Feidhlime an oinigh mic Domhnaill Mhanntaigh.

Domhnall Bradach, mac Ruaidhrí, mic Airt, mic Domhnaill, mic Ruaidhrí, mic **Conchubhair Shoipléith**.

Cathal, mac Diarmada, mic Airt .i. an Fairchindech.³

Domhnall an Bhealaigh, mac Cuinn, mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic Ruaidhrí an Bhealaigh, mic **Conchubhair Shoipléith**.

Conn, mac Muirchertaigh, mic Ruaidhrí, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic Ruaidhrí, mic **Conchubhair Shoipléith**.

Éamonn Allta, mac Ruaidhrí, mic Émuinn, mic Diarmada, mic Ruaidhrí, mic **Conchubhair Shoipléith**.

Domhnall Breac, mac Cuinn, mic Domhnaill, mic Conchubhair (.i.⁴ Ó Conchubhair na C[aille]⁴), mic Aodha⁵ mic Feidhlime Óig (ar a dtabharthar⁶ Sen Fheidhlime), mic **Feldhlime an Oinigh**.⁷

Domhnall, mac Taidhg, mic⁸ Feidhlime, mic Conchubhair,⁸ mic Aodha, mic⁹ Feidhlime Óig,⁹ mic **Feidhlime an Oinigh**.¹⁰

Brian Buidhe, mac Taidhg, mic Ruaidhrí, mic Donnchadha, mic Cathail, mic Aodha,¹¹ mic Feidhlime Óig, mic **Feidhlime an Oinigh**.¹²

¹ Giota eile don Chraobhsgaoileadh é seo, atá i measc na nGeinealach insna Lsí. MSS dó : E, lch. 110 ; M, 374 ; Q, 128 (146) ; K, 95.

² M *amháin*. ³ Caille E. ³ Fairchinneach M K ; faircidechaidh Q.

⁴⁻⁴ Sí E ; Conchubhar na nac Q. ⁵ ar lár E.

⁶ dtugtar Q ; -rthaoi M K. ⁷ oinicc M K.

⁸⁻⁸ mic Rughraidhe, mic Donnchadha, mic Cathail Q (*dearmad é sin ; a mheasgadh aige ar Ghein. Bhriain Bhuidhe*).

⁹⁻⁹ ar lár M K. ¹⁰ einnigh E *passim*. ¹¹ Aodh E. ¹² innigh E.

Cathal, mac Feidhlime, mic Aodha, mic Donnchadha, mic **Briain Mhóir**, mic **Feidhlime an Oinigh**.

Tadhg an Ghail, mac Briain Óig, mic Briain, mic Donnchadha, mic **Briain Mhóir**, mic Feidhlime an Oinigh.

Mathghamhain, mac Briain, mic Mathghamhna, mic Briain, mic Donnchadha (ara dtabharthaoi¹³ Mac na Gainneardaighe¹⁴).

[E III] Toirdhealbhach¹⁵ Meirgech, mac Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh,¹⁶ mic Fearghusa, mic Briain, mic Donnchadha (re n-abarthaoi Mac na Gainneardaighe).¹⁵

Agus is do shliocht na Gainneardaighe Éamonn Caoch.

Againn sliocht **Bhriain Mhóir**, mic **Feidhlime an Oinigh**. Agus fós do saoiléadh¹⁷ muna mbeadh¹⁸ acht mná ar shliocht an Bhriain sin¹⁹ gurab aca do bhiadh²⁰ tighearnas Chorcamuadh.

Móirsheiser mac **Domhnaill Mhanntaigh** Í Chonchubhair²¹ annso badheasda :²²

Cormac²³ .i. Feidhlime an Oinigh (agus is ar a shliocht atá a ndubhrainn reomhainn);²³ **Tadhg an Tarta**; **Cathal na Cláróige**; **Aodh Armleathan**; Cairbre; Muirchertach Bacach; agus **Maghnus**.²⁴

Mathghamhain Geangcach, mac Murchadha Geangcaigh,²⁵ mic Cuinn, mic Briain, mic Muirchertaigh, mic Briain, mic Taidhg an Tarta, mic Domhnaill Mhanntaigh.

Diarmaid Meirgech, mac Diarmada Riabhaigh, mic Taidhg, mic Fíngin, mic Aodha²⁶ (.i. an Cléireach), mic Donnchadha, mic Cathail na Cláróige, mic Domhnaill Mhanntaigh.²⁷

Tadhg, mac Ruaidhrí,²⁸ mic Muirchertaigh, mic Lochlainn, mic Muirchertaigh Bhacaigh, mic Domhnaill Mhanntaigh.

¹³ ttugthaoi Q.

¹⁴ gangarguidhe Q; gainnearduighe E; gaingéardaighe K; gainnearduighe M.

¹⁵⁻¹⁵ ar lár M K.

¹⁶ T. meirgigh Q.

¹⁷ ar lár Q.

¹⁸ bheith E; mbiadh M.

¹⁹ so E M K.

²⁰ bheith E.

²¹ M amháin.

²² E amháin.

²³⁻²³ M K amháin; reomhainn, M amháin.

²⁴ Maognus K.

²⁵ gcencach E.

²⁶ Aodh E.

²⁷ [mc Taidhg, etc.] K.

²⁸ Rúghrí M.

Tadhg, mac Donnchadha, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Muirchertaigh, mic Fínghin, mic Seáin,²⁹ mic Donnchadha, mic Cathail na Cláróige, mic Domhnaill Mhanntaigh.

Cathal³⁰ Og, mac Cathail, mic Muirchertaigh mic Aodha, mic Mathghamhna Buidhe, mic Aodha Airmleithin, mic Domhnaill Mhanntaigh.³⁰

Donnchadh Óg, mac Donnchadha Léith, mic Toirdhealbhaigh, mic Donnchadha, mic Muirchertaigh, mic Émuinn,³¹ mic Domhnaill, mic Maghnusa, mic Domhnaill Mhanntaigh ; .i. an Giolla Coise,³²

Donnchadh, mac Donnchadha, mic Cuinn, mic Donnchadha, mic Briain, mic Conchubhair Shoipléith ;³³ .i. Sliocht Bhaile an Ghabhann.³⁴

Conchubhar an Mhachaire, mac Ruaidhrí³⁵ Charraigh, mic Donnchadha,³⁶ mic Domhnaill, mic Diarmada Beacháin,³⁷ mic Conchubhair, mic Briain, mic Conchubhair Shoipléith.

Clann Chonchubhair Shoipléith annso : .i. Brian ; agus Ruaidhrí ; Tadhg (ó³⁸ bhfuilid Sliocht Taidhg) ;³⁸ Feidhlimé (.i. mac inghine Mheic Muiris) ; agus Anna³⁹ Caoch.

Aodh,⁴⁰ mac Ruaidhrí⁴¹ Ghlais, mic Muirchertaigh Mhuimhnigh, mic Briain Chaoich, mic Ruaidhrí⁴¹ Ghlais, mic Taidhg, mic Muirchertaigh,⁴² mic⁴³ Briain Óig, mic Briain, mic Conchubhair Shoipléith.⁴³

Toirdhealbhach,⁴⁴ mac Briain, mic Conchubhair an⁴⁵ Mhóinín, mic Briain, mic Cathail, mic Muirchertaigh, mic Briain mic Domhnaill, mic Briain, mic Cathail, mic Muirchertaigh, 7rl.

²⁹ Seaghen Q.

³⁰⁻³⁰ ar 'easnamh Q ; Cathail Óig, etc. E.

³¹ Emonn E.

³² Maghnusa .i. an giolla coise, mc. Domh. Mhan. sic K.

³³ ar lár Q.

³⁴ ghabhann iadsan Q.

³⁵ Rúghrí M.

³⁶ ar lár M K.

³⁷ becaín E ; bheicáin Q.

³⁸⁻³⁸ ar lár E Q.

³⁹ Ana M (? Eanna).

⁴⁰ Aodha M.

⁴¹ Rúghrí M.

⁴² Muir- Muimhnigh E Q K.

⁴³⁻⁴³ ar lár K.

⁴⁴ mc. Toir. K

⁴⁵ mic Mh. E Q K.

M. lch. 347] CRAOBHSGAOILEADH¹

Chloinne Chonchubhair mhic Eóghain Fhinn [Í Chaoimh] annso :

Conchubhar mac Eóghain Fhinn ceathrar mac aige .i. **Art** ó dtáinig Ó Caoimh Dhruime hEach (amhail adubhramar cheana); agus **Art eile** ó dtáinig Conn Maol, Bráthair *Sain* Doiminic gona threibh; **Domhnall Cróich**² ó dtáinig Sliocht Ghleanna an Phréacháin; agus **Lughaidh** ó dtáinig Sliocht Dúna Bolg.

Agus isiad an dá Fhear Muighe .i. Críoch Róisdeach agus [Críoch] Cunndúnach fá hoighreacht duthchasa ag an sliocht sin Chonchubhair mhic Eóghain Fhinn, go ndearnsad a chlann gach soláthar agus gach gabháltas dá ndearnadur i n-Iath Ealla agus i mBarúntacht Bharrach Mór; agus do bhí i seilbh a sleachta ó sin ale go haimsior Oiliféir Cromwell do rinn congcas Éireann Anno Domini 1649.

GEINEALACH³ SLEACHTA GHLEANNA AN PHRÉACHÁIN annso :

Art Caoch : Dias mac ag Art Caoch .i. Conchubhar agus Fionghuine, agus do-chuadar araon don Fhraingc, agus d'éagadar ann. Aoninghean do bhí ag an Art so .i. Mairghréag. Do pósadh í le hArt Ó Caoimh i mBaile Í Mhichíl i Musgraighe.

¹ *Láimhsgríbhinn amháin atá agam dó so .i. M, lch. 347, a sgríbh an tAthair Eoghan Ó Caoimh 1703. Do chuir sé féin i measc na nGeinealach é.*

² ? Cróich; *cródha*, san ghein.

³ *Leanann so an t-alt tuas ag M; táim ghá chur annso de bharr an eolais atá ann thar an ghnáithgeinealach.*

Mac Domhnaill : Do bhádar cúigior mac ag Domhnall so .i. Art adubhramair ; Dáibhíth ; Aodh ;⁴ Donnchadh ; agus Mághnus. Do bhádar cúiger inghean ag an nDomhnall so, mar atá Eibhlín, fá bean do Ghearóid Bhuidhe do Barra ón Oileán mBeag ; Onóra, fá bean do Ristiord, mac Éamuinn Mic an Deagánaigh .i. dearbhráthair Sheáin Mhóir mhic Éamuinn Chluana ; Eiléan, fá bean do Shéamus mac Seáin Mhaoil ó Chúil ; Mairgréag, fá bean do Mhuiris mac Seáin mic Réamuinn de Róiste ó Bhaile na Móna ; Muirionn, fá bean do Dháibhíth Chaoch Cunndún, mac Ristird ón mBiolaraign ; agus is ar a shliocht atá Tighearna Cunndúnach anois.

Mic Airt

Mic Domhnaill

Mic Airt : Do bhádar naonbhar mac ag Art so, mar atá Domhnall ; Lughaidh ; Donnchadh ; Conchubhar ; Art Óg ; Caomh ; Fionghuine ; Aodh ;⁴ agus Eóghan. Ó Dhomhnall atá ceap na craoibhe so. Ó Lughaidh táinig Conn mac Conchubhair .i. an Príor gona bhráithribh. Ó Dhonnchadh táinig Cathal na Seabhac gona bhráithribh, agus Cathal Óg, mac Donnchadha. Ó Art Óg táinig sgríbhneóir an leabhair so, gona bhráithribh. Ó Chaomh táinig Caomh mac Diarmada gona bhráithribh ; agus d'imthigheadur an ceathrar eile gan sliocht.

Do bhádar ceathrar inghean ag Art mac Eóghain .i. Eléan fá bean do Éamonn do Barr ó Bhaile na Coradh ; Siobhán fá bean do Ghearóid do Barr ó Léim Lára ; Máire, fá bean d'fhear Chnuic Rátha ; agus Muruinn, fá bean d'fhear Dúna Cidil.

Agus isí inghen Í Chaoimh .i. Mairgréag, inghean Domhnaill, mic Airt, mic Domhnaill, mic Airt mic Conchubhair fa máthair don chloinn sin Airt mic Eoghain.

Mic Eoghain : Do bhádar triar mac ag Eoghan .i. Art adubhramair ; agus Donnchadh, ó dtáinig Art Ó Caoimh Bhaile Í Mhichíl gona bhráithribh ; agus Eóghan d'imthigh gan sliocht.

Do bhádar triar inghean ag an Eóghan so, mar atá Siobhán, fá bean don Nóglach, agus isí do thóguibh Caisleán Charraig an Chunna ; Eiléan, fá bean do Ristiord

---

⁴ Aodha MS.

do Barr ó Bhaile na Claise ; agus Síle, fá bean do Dhonnchadh Ó Chaoimh ó Dhún Bolg.

Mic Diarmada : Dias mhac ag Diarmaid .i. Tadhg agus Eóghan. Ó Thadhg táinig Caomh Ruadh na gCannaidhe gona bhráithribh ; agus ó Eóghan táinig ceap na craoibhe so.

Mic Domhnaill Chróich

Mic Conchubhair

Mic Eóghain Fhinn *ut supra* (i ngeinealach Uí Chaoimh).

Mise féin Eóghan : mac Caoimh, mic Eóghain, mic Conchubhair, mic Airt Óig, mic Airt, mic Eoghain, mic Diarmada, mic Domhnaill Chródha *ut supra*.

GEINEALAIGH

XXX

Do chuireamair¹ síos go soiche so Craobha coibhneasa agus Craobhsgaoileadh Sleachta Oiliolla² Óluim do réir ár ndícheall, ó³ Adhamh go Dílinn, agus mar do ghabhluighsed fria chéile ; agus ó Noe anuas go hÉibher Fionn, mac Míledh Easbáine, agus gach críoch agus gach fearann inar ghabhadar agus ro aitreabhsad, agus ó Éibher go hEoghan Mór, agus fad a bhflaitheasa agus a roinn⁴ ro-roile ; agus ó Eoghan anuas agus andiu.³ Anois⁵ cuirfeam a nGeinealach annso síos inár⁶ ndiaidh.⁵

Ar⁷ dtús do shliocht Eoghain Mhóir, mic Oiliolla Óluim.

Triar mac, iomorro, do bhí ag Oilioll Ólom ara dtáinig sliocht, mar atá Eoghan Mór ; Cormac Cas ; agus Cian. Agus ní mhaireann do Shíol Éibhir⁸ acht a dtáinig ón triúr sin. Agus cuirfeam a ngeinealaghe⁹ síos inár ndiaidh. Agus do-bhéaram tosach an gheinealaghe don tí is déidheanaghe tháinig amach ón phréimh.¹⁰

MSS don Roinn seo : E, lch. 69 ; Q, 79 (97) ; G, 298 ; Ga, 47 ; H, 115 ; N, 162 ; K, 48 ; P, 47 ; M (*6n Athair Eoghan Ó Chaoimh* 1703, agus atá anois i gCorcaigh), lch. 331. 'Na bhfochair sin do bhaineas feidhm as Geinealachaibh Chéitinn (D) mar atáid i gcló, fé eagar ag an Athair Pádraig Ua Duinnín do Chumann na dTéx.

¹ Isé seo an buille sguir, insna láimhsgríbhinnibh, don Chraobhsgaoileadh, agus an réamhrádh dona Geinealachaibh ; E Q N H G.

² oilioll ouluim E ; Oilill N. ³⁻³ ar lár H G N. ⁴ ranna Q.

⁵⁻⁵ ar lár Q. ⁶ inar nd., ar lár N. ⁷ E agus Q don alt so.

⁸ Oiliolla Ólum Q.

⁹ accraobhsgaoileadh ¹ accraobha coimhneasa anso nar ndiaig Q.

¹⁰ amach diobh Q.

GEINEALACH MHEG CÁRTHAIGH MHÓIR, gusa¹ dtiobhran Síol Eoghain Mhóir uile :¹

Domhnall, an chéadiarla

Mac Domhnaill an Druiminín²

Mic Cormaic Ladhraigh

Mic Taidhg Léith

Mic Domhnaill an Dána. Dearbhráthair don Domhnall so Cormac Dúna Guill³ (ó bhfuil Sliocht Dúna Guill).

Mic Taidhg na Mainisdreach. Is⁴ uime do goirthí Taidhg na Mainisdreach de, do bhrígh gurab é do thógaibh Mainidir Uiríolach ar bhruach Locha Léin.⁴

Mic Domhnaill Rúntaigh.⁵ Dearbhráthair don Domhnall so Diarmaid Mór Musgraihe; Dearbhráthair eile dhó Eoghan Bhuird Mhainge; agus dearbhráthair eile dhó Donnchadh Láidir⁶ (ó bhfuil sliocht Árda Canachta, agus Cnuic Fhórnochta).⁷

Mic Cormaic⁸

Mic Domhnaill Óig. Dearbhráthair don Domhnall Óg⁹ so, Eoghan, (ó bhfuilid¹⁰ Clann Domhnaill Ruaidh); agus [dearbhráthair eile] Diarmaid¹¹ Traígh Lí (ó bhfuilid Sliocht Mic Fíngin na Ceithrinne).

Mic Domhnaill Ruaidh na Nósbhreach.¹²

Mic Cormaic Fhinn.¹³ Ar shliocht¹⁴ an Chormaic Fhinn so atáid Clann Chárthaigh Ealla; ¹⁵ agus Ríoghradh

¹⁻¹ do shíol Eoguin Mhóir Q; annso M G H K; Mhóir mic Oítil Óluim amhuil leanus N P.

² dromuin Q; -mn- H N.

³ Dungoil E; Goill H G Ga; Gaoill Q; Gaill N P; ar lár M D.

⁴⁻⁴ K amháin. ⁵ Runn- E; run- G; ar lár M D. ⁶ ar lár D.

⁷ fhoirnochta N; fiannachta K.

⁸ ar lár N. Roinnt tagraí san áit seo ag E (i lámhaibh iasachta, 7 déidheanach); 1320, tagra dó so E.

⁹ ar lár H G N M.

¹⁰ bhfuil E; livd. 1280 and in 1387, tagra don Donh. so E.

¹¹ Dermot lived in 1316, tagra E (le peann luaidhe).

¹² ndosbhreith Q. ¹³ eug 1242, tagra E. ¹⁴ shliocht dearbhráthar N.

¹⁵ Alla D.

Dheasmhumhan, agus Mic D[h]omhnaill, agus Clann Domhnaill Fhinn. Agus ar shliocht dearbhráthar don Chormac Fhionn so .i. Domhnall God,¹⁶ atá Clann Chárthaigh Cairbreach, agus ar chin uatha.

[E 70] Mic Domhnaill Mhoir¹⁷ na Curradh.

Mic Diarmada Cille Bádhaíne. Ón Diarmaid so tángadar¹⁸ Clann Taidhg Ruaidh na Sgairte.

Mic Cormaic Muighe Thamhnach.¹⁹ Dearbhráthair don Chormac so Tadhg, ó dtáinig Mac Amhlaoibh, agus²⁰ Clann Ceallacháin i Musgraighe.²⁰

Mic Muireadhaigh.

Mic Cárthaigh :²¹ ó n-abarthar²² Clann Chárthaigh.

Mic Saoirbhreathaigh.²³ Dearbhráthair don tSaoirbhreathach so Murchadh, ó bhfuilid²⁴ Síol gCeallacháin.

Mic Donnchadha²⁵

Mic Ceallacháin Chaisil

Mic Buadhcháin

Mic Lachtna

Mic Artghoile²⁶

Mic Snéadhghusa.²⁷ Dearbhráthair don tSnéadhghus so Fógarthach;²⁸ agus mac d'Fhógarthach Fionghuine ó²⁹ dtáinig Muinnter Fhionghuine.²⁹

Mic Donnghaile

Mic Faolghusa³⁰

Mic Nad Fraoich

Mic Colgan³¹

Mic Fáilbhe Floinn. Dearbhráthair don Fháilbhe Flann so Fínghin, mac Aodha Duibh ó bhfuilid Muinnter Shúilleabháin.³² Agus fá sine³³ Fínghin 'ná Fáilbhe.

¹⁶ Domhnall God do mharbhadh 1251, *tagra* E.

¹⁷ *ar lár* E; Mhoir na C. *ar lár* M; Curra E; Cuirre D; do eucc 1205 *tagra* E.

¹⁸ táinig E. ¹⁹ Támh- N; Ta- E; Tea- D. ²⁰⁻²⁰ M K *amháin*.

²¹ was burned A.D. 1045, *tagra* E.

²² o na nab- E; a quo an fhine M H N; ó bhfuil an f. G.

²³ Saoirbh- M E. ²⁴ bhfuil E.

²⁵ -chaidh D.

²⁶ Airghoile E; donnghuile K.

²⁷ Snéadhusa E Q; Sneadhusa M N H P; Sneaghusa Ga; Sneagusa G.

²⁸ Fógarthach D.

²⁹⁻²⁹ a quo an fhine N P; F, agus muinnter Riobhardáin, Ga K.

³⁰ Daolghusa H K G N; Daolguille Ga.

³¹ Colgain M H; -gáin E N P.

³² Ó S. Mór agus Ó S. Béirre D.

³³ agus adeir an leabhar Muimhneach gur sine E; agus deirther gurab sine H G N K P.

Dá³⁴ dhearbhadh sin do rinne an file an rann so, ar³⁵ mbeith d'Fhíngin i bhflaithios Mumhan ré bhFáilbhe :³⁵

Bheith gan Fhíngin, bheith gan Mhóir³⁶
do Chaisiol is damhna bróin ;
is ionann is bheith gan ní
má sé Fáilbhe Flann bhus rí.

Mic Aodha Duibh. Ó³⁷ Sheachnusach, mac Fíngin,
mic Aodha Duibh táinig Ó Cuill.³⁷

Mic Criomhthainn

Mic Feidhlime. Dearbhráthair don Fheidhlime so Eochaidh Fionn (ó bhfuil Ó Caoimh); agus dearbhráthair³⁸ eile dhó³⁸ Eanna³⁹ (ó bhfuilid Muinnter Dhálaigh⁴⁰ na Mumhan).

Mic Aonghusa⁴¹

Mic Nad Fraoich. Dearbhráthair don Nad Fraoich so Cas, mac Cuirc (ó bhfuil Ó Donnchadha Mór; agus uaidh⁴² sin táinig⁴² Ó Donnchadha an Ghleanna; agus is⁴³ ón Chas chéadna sin tángadar⁴³ Uí⁴⁴ Eachach Mumhan⁴⁴ .i. Muinnter Mhathghamhna, mar atá Ua Mathghamhna Fionn agus Ua Mathghamhna Ruadh agus Ua Mathghamhna Cairbreach,⁴⁵ agus gach ar chin uatha. Dearbhráthair fós don Nad Fraoich-se Cairbre Luachra (ó dtáid Uí Mhuircheartaigh.⁴⁶ Agus ó Eanna mac Oiliolla mic Nad Fraoich atáid Muinnter Gharbháin.⁴⁷ Agus⁴⁸ dearbhráthair oile dhó Maine [Lea]mhna ó bhfuil na S[tiobhartaigh].⁴⁸

Mic Cuirc

Mic Luighdhech. Dearbhráthair⁴⁹ don Lughaidh so Dáire Cearb ó bhfuil Ó Donnabháin agus Ó Cuileáin⁵⁰

³⁴ agus is dá dh. Q; adeir an file an rann so Q; amhail adeir an file H G; do rín an file an rann so N P (file áirithe) P.

³⁵⁻³⁵ E Q M *amháin*.

³⁶ Mór N; Mhór Q; moir E.

³⁷⁻³⁷ H G K, *cuirthear le Criomhthann é seo* N; *ar lár* E M.

³⁸⁻³⁸ *ar lár* E M.

³⁹ anna D; Eadhna Q.

⁴⁰ Dhalla E; Dhála N P Q; -laicc M G H.

⁴¹ *ar lár* N P K.

⁴²⁻⁴² *ar lár* G Ga.

⁴³⁻⁴³ *ar lár* G.

⁴⁴ ua E.

⁴⁴⁻⁴⁴ *ar lár* M.

⁴⁵ Aoihbh Fionnlua M.

⁴⁶ lóbh Muireadhaigh E; aoi M., M; aoihbh H G Ga.

⁴⁷ *an abairt sin ar easn.* M E.

⁴⁸⁻⁴⁸ Ga *amháin*.

⁴⁹ *Cuireann M é seo le hOilill Fl. Beag*; Mac do O. Fl. B. *etc.*

⁵⁰ Ó Cuilén E.

Cairbreach. Agus mac fós don Dáire Chearb so Fiacha⁵¹ Fidhghinte⁵² ó dtángadar Muinnter Aitheir,⁵³ agus Muinnter Míodhcháin, agus Clann Mic Dáibhíth i dTuadh-mumhain.

Mic Oiliolla⁵⁴ Floinn Bhig
 Mic Fiacha Muilleithin⁵⁵
 Mic Eoghain Mhóir
 Mic Oiliolla⁵⁶ Óluin
 Mic Mogha Nuadhad⁵⁷
 Mic Mogha Néid
 Mic Deirg
 Mic Deirgthine⁵⁸
 Mic Enda⁵⁹ Munchaoin
 Mic Lóich⁶⁰ Mhóir
 Mic Mogha⁶¹ Feibhis
 Mic Muireadhaigh Muchna
 Mic Eochach Fir Áine
 Mic Duach Dallta Deaghaidh
 Mic Cairbre Luisg⁶²
 Mic Luighdheach⁶³ Luaighne⁶⁴
 Mic Ionadhmháir
 Mic Niadh Seaghamhain
 Mic Adamair⁶⁵ Fholtchaoin
 Mic Fir Chorb⁶⁶
 Mic Mogha Corb
 Mic Cobhthaigh Chaoimh
 Mic Reachta[dha]⁶⁷ Righdheirg
 Mic Luighdheach Láighdhe⁶⁸
 Mic Eachach
 Mic Oiliolla Finn⁶⁹
 Mic Airt
 Mic Luighdhech Láimhdheirg
 Mic Eochach Uaircheas
 Mic Luighdhech⁷⁰ Iardhuinn

⁵¹ Fiachaidh mal.

⁵² Fingínnti E; -gheinte H.

⁵³ -chéir E N.

⁵⁴ -lil H G.

⁵⁵ Maoil- H G N K.

⁵⁶ -lil H N; *stadann H de annso* " ut supra amhail as beart san 249 leathanach den leabhar so " (i. *Geiniolaigh Forus Feasa Chéitinn*).

⁵⁷ -dhat O M.

⁵⁸ -theinedh E.

⁵⁹ Eanna H G N K

⁶⁰ laoich E; lugheach Q.

⁶¹ Mo F. D.

⁶² luirc G.

⁶³ Lughaidh H G M N.

⁶⁴ Laighne N K.

⁶⁵ Adamoin Ga.

⁶⁶ coirb M N; corb E.

⁶⁷ reachtaigh E; Reachta M H G N P.

⁶⁸ laoighdhe M K; láige Ga; laide Q.

⁶⁹ Finn M amháin.

⁷⁰ mal. Lughaidh N; Luighidh K.

Mic Eanna⁷¹ Deirg
 Mic Duach Finn⁷²
 Mic Sédna Ionarraigh
 Mic Breis Rí⁷³
 Mic Airt Imligh
 Mic Éilim Oillfhinnshnechta⁷⁴
 Mic Roithechta⁷⁵
 Mic Roáin Ríoghalaigh⁷⁶
 Mic Fáilbhe Iolchrothaigh⁷⁷
 Mic Cais Cédchaingnigh
 Mic Aildeargóid⁷⁸
 Mic Muineamhoin⁷⁹
 Mic Cais Chlothaigh
 Mic Eirireó⁸⁰ Arda
 Mic Roitheachtaigh⁸¹
 Mic Rossa
 Mic Glais
 Mic Nuadhat Deaghláimh⁸²
 Mic Eochach Faobharghlais
 Mic Conmhaoil
 Mic Éibhir⁸³ Fhinn
 Mic Miledh Easpáine⁸⁴
 Mic Bile
 Mic Breóghoin⁸⁵
 Mic Brátha⁸⁶
 Mic Deaghatha⁸⁷
 Mic Archadha⁸⁸
 Mic Alldóid⁸⁹
 Mic Nuadhat⁹⁰
 Mic Neanuail⁹¹
 Mic Féibhic Glais⁹²
 Mic Adhnomhain Fhinn⁹³
 Mic Éibhir Ghlúinfhinn⁹⁴

⁷¹ Enda E; Éanna D.   ⁷² Fhinn M N.   ⁷³ Breasrí M; breaisrígh E.
⁷⁴ Feidhlime ollinshneachta Q; Feidhlimidh Ga; *aidiacht ar lár*
 M H G N K P.
⁷⁵ -taigh M H G N K.   ⁷⁶ rígh gil Q; riolaicc K.
⁷⁷ iolchorthaigh E; *ar lár* G.   ⁷⁸ -goid Q H M.
⁷⁹ -mhóin E; -mháin K.   ⁸⁰ Eirebiar E; eireabhear Q.
⁸¹ Rothachtaigh E; *ar lár* Q.   ⁸² Nuadha degláimh Q; -dhait M.
⁸³ Eimhir E.   ⁸⁴ heasbáinn M.   ⁸⁵ -gáin K.   ⁸⁶ Bratha E.
⁸⁷ daghatha E; *deghdhatha* N.   ⁸⁸ -chada MSS *acht* E.
⁸⁹ allóid E M N P; *alloid* G Ga Q.
⁹⁰ -ait H M P; -ghadh E; -gadh Q; -gait N Ga.   ⁹¹ Nion- E.
⁹² Faobherghlas E.   ⁹³ *ar lár* N Q.   ⁹⁴ ghlann- E; *ar lár* K.

Mic Láimhfhinn
 Mic Adhnomhain⁹⁵
 Mic Tait
 Mic Óghamhain⁹⁶
 Mic Beóghamhain⁹⁷
 Mic Éibhir Sguit
 Mic Srú
 Mic Easrú
 Mic Gaoidhil Ghlais
 Mic Niúil⁹⁸
 Mic Féniusa Farsaidh
 Mic Baat⁹⁹
 Mic Magog
 Mic Iaphet¹⁰⁰
 Mic Naoi¹⁰¹
 Mic Laimhiach¹⁰²
 Mic Matha-salem¹⁰³
 Mic Enoch
 Mic Iareth¹⁰⁴
 Mic Mala-lél¹⁰⁵
 Mic Caidhionáin¹⁰⁶
 Mic Enos
 Mic Seth
 Mic Adhaimh.¹⁰⁷

XXXII

GEINEALACH¹ SLEACHTA DÚNA GOILL annso :

Domhnall Óg Maol, mac² Domhnaill, mic Domhnaill,²
 mic Cornaic, mic Domhnaill Óig, mic Domhnaill, mic
 Cornaic Dúna Goill, mic Taidhg na Mainisdreach³ .i.

⁹⁵ adnóin E ; adhnóin Ga ; -mháin Q ; -mhóin N P.

⁹⁶ Eogh- Q ; cog- K ; Og- E ; *ar lár* N. ⁹⁷ beog- E ; beodh- N.

⁹⁸ nuail Q. ⁹⁹ baáth E ; bát G ; bat Ga.

¹⁰⁰ Iathfeth E ; Iáph- H ; -pheit Ga. ¹⁰¹ Noe E.

¹⁰² lamhech G ; laimeic[h] M H N P.

¹⁰³ Matusaleim E ; meatusaileim Ga ; Metusalem M.

¹⁰⁴ gairet K. ¹⁰⁵ Malalel MSS.

¹⁰⁶ Caidhináin E ; Caináin M H ; Caidhinamh Q.

¹⁰⁷ Adhaimh mic Dé bhí etc. E.

MSS : E, lch. 72 ; M, 337 ; Q, 83 (101) ; H, 118 ; G, 301 ; Ga, 47 ;
 N, 166 ; K, 57 ; P, 52.

¹ Gein. sleachta Dúna G. annso 7 as ionchuir é roimh Iarla Chloinne
 Cárthaigh má atá cion ar shinnsiordhacht, M.

²⁻² *ar lár* P.

³ *Stadaid* E Q *de annso*.

Mac Cárthaigh Mór, *ut supra*. Agus isé an Tadhg so do rín Mainisdir Uiríoghlach⁴ ar₇ bhruach Locha Léin; gurab air sin do goirthí⁵ Tadhg na Mainisdreach de.

⁴ Iorioghlach H G P; Iorghalach N.

⁵ tugadh T. na M. air H G N P.

XXXIII

GEINEALACH¹ IARLA CHLOINNE CÁRTHAIGH annso :

Riobárd :² atá anois (A.D. 1736) i Lundain; mac, Donnchadha :³ arna⁴ bhreith an 5 lá do Mharta 1668.² Do gabhadh i gCorcaigh [é] an 29 lá do September⁴ A.D. 1691, antan do beanadh Corcaigh amach le harmáil⁵ Ríogh^h Uilliam agus do cuireadh go Newgate i Lundain é.

Mic Ceallacháin, mic Donnchadha⁶ an Chúil,⁷ mic Cormaic Óig, mic Cormaic, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Cormaic Óig Láidir, mic Cormaic, mic Taidhg, mic Cormaic, mic Diarmada Móir Musgraighe, mic Cormaic .i. Mac Cárthaigh Mór, *ut supra*⁸ i⁹ ngeinealach Mheic Cárthaigh Mhóir.⁹

¹ M, 336 *do so*; Geinlach Tigherna Muscroidhe 7 a chómhbráithrech annso M Q.

²⁻² N P *amháin*.

³ Donnchadh M H G.

⁴⁻⁴ *ar lár* M G.

⁵ *ar lár* M.

⁶ Donncha do gabhadh i gCorcaigh *etc.* annso Ga N.

⁷ M *amháin*.

⁸ 7c N G.

⁹⁻⁹ M *amháin*.

XXXIV

GEINEALACH SLEACHTA DIARMADA Tuaithe¹ O gCiabhaigh annso :

Donnchadh² Driseáin,³ mac Eoghain, mic Donnchadha, mic Eoghain, mic Taidhg, mic Eoghain, mic Cormaic, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Cormaic,⁴ mic Diarmada Móir Musgraighe, *ut supra*.

¹ tuath E; tuatha M G N.

² *ar lár* E Q.

³ M *amháin*.

⁴ *ar lár* K.

XXXV

GEINEALACH CLOINNE¹ CÁRTHAIGH Tuaithe² na Dromann annso :

Domhnall,³ mac Diarmada, mic Domhnaill,⁴ mic³ Finghin, mic Domhnaill Óig, mic Domhnaill, mic Diarmada, mic Domhnaill mic Feidhlime, mic Diarmada Móir Mhusgraighe, *ut supra*.

¹ chlan[n] E.

² tuatha M H ; thuatha G ; tuath E.

³⁻³ *ar lár* E Q.

⁴ *bis* N.

XXXVI

SLIOCHT EOGHAIN BHUIRD MHAINGE annso :

[A]¹ **Cormac**, mac Taidhg, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Diarmada, mic Cormaic, mic Domhnaill, mic Eoghain Bhuid Mhainge, mic Cormaic .i. MacCárthaigh Mór, *ut supra*. [i. Sliocht Chaisleán na bhFaighridhe].

[B] **Cormac**² **Riabach**, mac Eoghain, mic Cormaic Riabhaigh, mic Diarmada, mic Eoghain, mic Cormaic,³ mic Eoghain, mic Cormaic, mic Eoghain Bhuid Mhainge.

¹ A agus B do mhalartú áite Q ; A *ar lár* H N P Ga K ; Ag Ga. tagann so tar éis Sliocht Chluana Maoláin fá'n Teid. so : Sliocht Chaisleán na bhFeighrigh ; agus ag M G K tar éis "Sliocht Muigh Fhlaitimh," *gan teideal*.

² Finíghen N.

³ Cormaic Riabhaigh E Q.

XXXVII

SLIOCHT CHLUANA¹ MAOLÁIN annso :

Eoghan,² mac Cormaic, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Eoghain Ruaidh, mic Cormaic, mic Domhnaill, mic Cormaic, mic Eoghain Bhuid Mhainge.

¹ Cluana E.

² E Q *amháin* : Cormac, mac D. ; Cormac, mac Donnchadha, mic Domhnaill, mic Eoghain Ruaidh, mic Cormaic, mic Domhnaill, mic Cormaic, mic E. Bh. Mhainge, *Gein. Sl. Cluana M. do réir* H N Ga K M

XXXVIII.

SLIOCHT MUIGH FHLAITHIMH¹ annso :

Tadhg, mac Diarmada, mic Cormaic, mic Diarmada mic Cormaic, mic Domhnaill, mic Eoghain Bhuid Mhainge.

---

¹ Mhoghfhlaithimh M ; Mogh Fhl G N P.

XXXIX

SLIOCHT DONNCHADHA LÁIDIR annso :

Diarmaid,⁴ mac Seáin, mic Fínghin, mic Seáin, mic Fínghin Riabhaigh, mic Diarmada mic² Donnchadha² Láidir, mic Cormaic .i. Mac Cárthaigh Mór, *ut supra*.

---

¹ E Q *amháin* : Seán mac F, mic S. *etc.*, *an chuid eile*.

²⁻² *ar lár* E.

XL

GEINEALACH CLOINNE¹ DOMHNAILL RUAIDH annso :

Fínghin Óg, ó Dhromann² na Fuinnsionn : mac Fínghin,³ mic Fínghin, mic Fínghin,⁴ mic Diarmada, mic Fínghin, mic Domhnaill Ruaidh, mic Eoghain, mic Domhnaill Óig .i. Mac Cárthaigh Mór, *ut supra*.

---

¹ chlainne M N P G.

² -mán E ; -maoin N ; odhomuin Q.

³ Finghen E.

⁴ *ar lár* H.

XLI

GEINEALACH MHIC FÍNGHIN NA CEITHRINNE annso :

Donnchadh : mac Domhnaill, mic Fínghin, mic Domhnaill, [E 73] mic Donnchadha, mic Fínghin, mic Fínghin,¹ mic Diarmada Tráigh Lí, mic Domhnaill Óig .i. Mac Cárthaigh Mór, *ut supra*.

---

¹ mic Fínghin (*fà thrí*) Ga.

XLII

GEINEALACH MHEIC DONNCHADHA EALLA annso :

Cormac :¹ mac Donnchadha na Sgoile, mic¹ Diarmada, mic Diarmada, mic Eoghain,² mic Donnchadha an Bhóthair, mic Eoghain, mic Donnchadha Óig, mic Donnchadha,³ mic Cormaic,⁴ mic Donnchadha na Sgoile, mic Diarmada, mic Diarmada Ruaidh,⁵ mic Cormaic Fhinn .i. Mac Cárthaigh Mór.

¹⁻¹ ar lár E Q, (*tosnuighid le Diarmaid mac D. etc.*).

² stadann P *de* annso ; ar lár Ga.

⁴ [mic Donnchadha mic Cormaic] Ga.

⁵ ar lár Ga ; ruaidh ar lár E.

³ ar lár K.

XLIII

SLIOCHT CHORMAIC NA dTONN¹ annso :

Cormac na dTonn ; agus Fínghin ; agus Eoghan ; agus Donnchadh Óg : cheithre meic Dhonnchadha, mic Cormaic Óig, mic² Cormaic, mic Donnchadha Óig, mic Donnchadha, mic Cormaic, mic Donnchadha na Sgoile, mic Diarmada, mic Diarmada, mic Cormaic Fhinn .i. Mac Cárthaigh Mór.²

¹ Cormaic mic Donnchadha E ; an *t-alt* so ar lár Q.

²⁻² ar lár E ; Sliocht Cormaic mic Donnchadha annso sios, a *Theideal* ag E ; an *Gein.* so ar lár P.

XLIV

GEINEALACH CHLOINNE CÁRTHAIGH CAIRBREACH annso .i.¹ Sliocht Domhnaill Ghoid. Ar dtús Geinealach Mhic Cárthaigh Riabhach :

Cormac : mac Domhnaill, mic Cormaic, mic Domhnaill na bpíopaidhe, mic Cormaic na hÉóine,² mic Domhnaill, mic Fínghin, mic Diarmada an Dúna, mic Domhnaill Riabhaigh, mic Domhnaill Ghlais,³ mic Domhnaill

¹ adhóin N. ² hóine Ga. ³ obit 1442, *Tagra le peann luaidhe* E.

⁴ lived in 1305 and in 1310, *tagra* E.

Chaim, mic Domhnaill Mhaoil,⁴ mic Domhnaill Ghoid,⁵ mic Domhnaill Ruaidh na Nóisbheath,⁶ .i. Mac Cárthaigh Mór.

---

³ liv. 1245, do mharbhadh 1251, *tagra* E; Goid Cairbreach E.
⁶ *ar lár* E.

XLV

GEINEALACH SLEACHTA CORMAIC DHUINN annso :

Tadhg an Dúna :¹ mac Taidhg an Fhórsa, mic Taidhg an Dúna, mic Taidhg an Fhórsa, mic Diarmada na nglac,² mic Cormaic, mic Fíngin, mic Taidhg, mic Feidhlime, mic Cormaic Dhuinn, mic³ Domhnaill Chaim,³ mic Domhnaill Mhaoil, mic Domhnaill Ghoid⁴ Cairbreach,⁵ *ut supra*.

---

¹ *ar easnamh* E Q.   ² glaicc K.   ³⁻³ *ar lár* Ga.   ⁴ God M Ga.
⁵ *ar lár* E Q.

XLVI

SLIOCHT¹ DIARMADA REAMHAIR annso :

Eoghan² an Bhréide : mac Fíngin, mic² Donnchadha, mic Eoghain, mic Domhnaill mic Domhnaill, mic Domhnaill Chlasaigh,³ mic Diarmada Ruaidh, mic Domhnaill Ghoid.

Clann Chárthaigh Chille Cóich⁴ iad sin.

---

¹ geineilach Sleachta E Q.
²⁻² Ga *amháin* : Donnchadh m. Eoghain, *etc.*, a thosach san chuid eile.
³ chlesuigh N P.   ⁴ *cioch* Q.

XLVII

CLANN CHÁRTHAIGH CHLOCHÁIN annso :

Domhnall : mac Cormaic, mic Domhnaill, mic Domhnaill,¹ mic Domhnaill Chlasaigh, mic² Diarmada Ruaidh, mic Domhnaill Ghoid.²

---

¹ *ar lár* E Q.   ²⁻² E Q Ga *amháin* (Ruaidh *ar lár* Ga).

XLVIII

GEINEALACH CHLOINNE¹ TAIDHG AIGHLEANN annso :

Eoghan : mac Donnchadha, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Domhnaill,² mic Donnchadha, mic Diarmada, mic Taidhg Dhoill, mic Domhnaill Ghoid.

¹ Mheic M

² *ar lár* N M.

XLIX

SLIOCHT DONNCHADHA CARRTHAINN .i. Clann¹ Domhnaill annso. Geinealach² Mic Domhnaill :

Domhnall, mac Taidhg, mic Domhnaill,² mic Cormaic,³ mic Eoghain, mic Cormaic Caoich,⁴ mic Eoghain, mic Donnchadha, mic Cormaic Caoich, [E 74] mic Taidhg, mic Donnchadha, mic⁵ Domhnaill,⁶ mic Diarmada⁶ [Óig],⁷ mic Diarmada,⁵ mic Donnchadha Carrthainn, mic Cormaic Fhinn .i. Mac Cárthaigh Mór.

¹ Mac M N.

²⁻² *ar lár* M N K.

³ *Tosach annso* M N K (E *bearnach annso*).

⁴ *ar lár* O Ga.

⁵⁻⁵ m. Diarmada mic Domhnaill mic Diarmada E.

⁶⁻⁶ *ar lár* O,

⁷ Ga *amháin*.

L

GEINEALACH CHLOINNE DOMHNAILL FHINN annso :

Domhnall :¹ mac Taidhg na Buile, mic Domhnaill, mic¹ Fínghin, mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Fínghin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Finn, mic² Domhnaill Fhinn, mic Cormaic Fhinn², mic Domhnaill Fhinn (ó bhfuilid Clann Domhnaill Fhinn), mic Cormaic Fhinn,³ mic Domhnaill Mhóir na Curradh, mic Diarmada Cille Bádhaíne.

Mac⁴ don Diarmuid so Cormac Liathánach ó dtáinig Clann Taidhg Ruaidh na Sgairte.⁴

¹⁻¹ G *amháin*.

²⁻² Ga *amháin*.

³ .i. Mac C. Mór (*agus stad de*) M H G Ga K N P.

⁴⁻⁴ *ar lár* M H G Ga K.

LI

GEINEALACH CHLOINNE THAIDHG RUAIDH NA SGAIRTE annso :

Fíngin¹ **Óg** : mac Fíngin, mic Cormaic¹ (nó Cathaoir),² mic Taidhg na Muclach,³ mic Domhnaill, mic Domhnaill, mic Domhnaill, mic Seaáin,⁴ mic Cormaic, mic Domhnaill⁵ Charraigh, mic Fíngin, mic Taidhg, mic Diarmada, mic Taidhg Ruaidh (ó n-abarthar Clann Taidhg Ruaidh na Sgairte), mic⁶ Domhnaill Dúna Goill, mic Cormaic Óig,⁶ mic Cormaic Liathánaigh,⁷ mic Diarmada Cille Bádhaíne, mic Cormaic Mhuighe Thamhnach.⁸

Dearbhráthair don Chormac so Taidhg ó dtáinig Mac Amhlaoibh, agus Clann Cheallacháin i Musgraighe.

¹⁻¹ Ga *amháin*.

² Cathaoir m. Taidhg na mucalach, *etc.*, *tosach* E Q.

³ Taidhg na Mucfhalach mac. D., *tosach* M.

⁴ Taidhg na m. mic Domhnaill mic Seain, *etc.* Ga ; *dhá* Dhomhnall ag E Q.

⁵ Donnchadha Car. E Q. ⁶⁻⁶ *ar lár* Ga. ⁷ laghraicc M H G N K

⁸ (i. Mac Cárthaigh Mór) M.

LII

GEINEALACH MHIC AMHLAOIBH annso :

Seán :¹ mac Fíngin (do-chuaidh maraon lena chloinn don Fhraingc A.D. 1691), mic Diarmada, mic¹ Maoilsheachlainn² Riabhaigh³ (i. an Fáidh)⁴, mic Maoilsheachlainn,⁵ mic Diarmada, mic Maoilsheachlainn, mic Amhlaoibh, mic Conchubhair mic Conchubhair, mic⁶ Maoilsheachlainn, mic Amhlaoibh, mic Conchubhair, mic Conchubhair,⁶ mic Amhlaoibh Áluinn (ó bhfuilid Clann Amhlaoibh), mic Donnchadha, mic Murchadha, mic

¹ an S. sin mac F. do chuaidh don Fhraingc maraon, *etc.* Nota ag K.

¹⁻¹ *ar lár* E Q.

² Maolseachloinn E Q ; Mleachluinn, *an chuid eile*.

³ *ar lár* E Q.

⁴ *ar lár* E Q.

⁵ *ceann geinealaigh* ag E Q : M. mac Diarmada, mic Maoilseachloinn Óig, mic M. mhóir mic Diarmada mic Maoils. mic Amhlaoibh mic Conch. mic Conch. *etc.* Sic E.

⁶⁻⁶ *ar lár* Q.

Taidhg, mic Muireadhaigh, mic Cárthaigh (ó n-abarthar Clann Chárthaigh), mic Saorbhreachaigh.⁷

Dearbhráthair⁸ don tSaorbhreachach so Murchadh ó bhfuilid Síol gCeallacháin.⁸

---

⁷ Agus bíodh a fhios aig gach léighthóir go bhfuil do chomaoine an sgríbhneóra annsa *geinallaidh* na druinge d'uaislibh Mumhan do bhí ina lucht combhainsire aige féin a ccur síos riomh an druing fuarus air ttúis sa Leabhar Muimhneach iuna náitibh féin : *Tagra ag K ar cheann an gheinealaigh sin.*

⁸⁻⁸ *ar lár Ga.*

LIII

GEINEALACH Í CHEALLACHÁIN annso :¹

Donnchadh² **Óg** (fuair bás³ i gConntae an Chláir) : mac Donnchadha, mic Cathaoir Mhodartha,² mic Ceallacháin, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Taidhg Ruaidh, mic Conchubhair Laighnigh, mic Donnchadha, mic Cinnéidigh, mic Meicraith, mic⁴ Maoilshechloinn mic Lochlainn, mic Meicraith,⁴ mic Mathghamhna, mic Murchadha, mic Aodha, mic Cinnéidigh, mic Ceallacháin,⁵ mic Domhnaill, mic Murchadha,⁵ mic Donnchadha,⁶ mic Ceallacháin Chaisil.

¹ sonn N P i gcomhnuidhe.

²⁻² sic M H G N K P ; Donnchadh mac C. Mh., E ; i *Is. eile tú tosach níos déidheanaighe ar shliocht Chathaoir Mhodartha .i. Domhnall*, (fuair bás i mBaile na mBuailteóirí 1724), mac Donnchadha Óig, mic Donnchadha mic C. Mh., *MS Sheáin na Ráithineach, Corcaigh* ; Domhnall, mac Domhnaill, mic Donnchadha Óig, mic Donnchadha, mic C. Mh., Q ; Donnchadh, mac Domhnaill, mic mic (*sic*) Taidhg mic Donnchadha mic C. Mh., Ga.

³ bás san madhaim talmhuin i cc. K.

⁴⁻⁴ ar lár Q.

⁵⁻⁵ ar lár N.

⁶ ar lár N Ga.

LIV

SLIOCHT DIARMADA MIC TAIDHG RUAIDH annso :

Ceallachán : mac Conchubhair na Cairrge, mic Diarmada, mic¹ Taidhg Ruaidh¹ mic Conchubhair Laighnigh.

¹⁻¹ ar lár M H G N P K.

LV

SLIOCHT¹ CHATHAOIR MIC TAIDHG RUAIDH annso :

Uaithne :² mac Donnchadha, mic Cathaoir, mic Taidhg Ruaidh, mic Conchubhair Laighnigh.

Agus fá sine Cathaoir mac Taidhg Ruaidh 'ná Diarmaid mac Taidhg Ruaidh.¹

¹⁻¹ ar lár K.

² ar lár N.

LVI

[E 75] SLIOCHT MEICRAITH MIC CONCHUBHAIR LAIGNIGH annso :¹

Cathaoir : mac Diarmada, mic Taidhg, mic Cathaoir, mic Meicraith, mic Conchubhair Laighnigh.²

¹ *ar lár N.*

² *ar lár Q.*

LVII

SLIOCHT DONNCHADHA AN OILEÁIN :¹

Donnchadh an Oileáin : mac Diarmada, mic Conchubhair, mic Maoilsheachlainn,² mic Domhnaill, mic Maoilsheachlainn, mic Cinnéidigh, 7rl.

¹ *Ga amháin.*

² *Mleachluinn M.*

LVIII

GEINEALACH¹ Í RÍORDÁIN annso :

Ríordán : mac Eisídhe, mic MaoilChríche, mic Donnchadha, mic Duibh dá Bhoireann, mic Cronnmhaoil, mic Fógartaigh, mic Donnghoile, mic Daolghusa, mic Nad Fraoich, mic Colgan, mic Fáilbhe Floinn, mic Aodha Duibh, mic Criomhthain, *ut supra* [i ngeinealach Mheic Cárthaigh Mhóir].

Sliocht² Fáilbhe Floinn, mic Aodha Duibh gonuige sin ; agus lenfam fecht oile ar Shliocht Fhínghin mhic Aodha Duibh. Ar dtús do gheinealach hÍ Shúilleabháin, gusa dtiobhran Cinél Fínghin uile.²

¹ *ar lár E Q. Leanann sé Geinealaigh Mhuinntir Mhathghamhna P H, agus geinealach I Mhuircheartaigh G.*

²⁻² *E Q amháin.*

GEINEALACH Í SHÚILLEABHÁIN MHÓIR ANNSO :

Domhnall (do¹ mhair san mbliadhain 1705¹): mac Eoghain Ruaidh² (fuair³ bás i mBaile Átha Cliath A.D. 1687³), mic Domhnaill, mic Eoghain, mic Domhnaill, mic Eoghain,⁴ mic Domhnaill na Bluinige,⁵ mic Domhnaill, mic Domhnaill na Sgreadaighe, mic Domhnaill Mhannaigh,⁶ mic Rudhraighe,⁷ (dearbhráthair don Rudhraighe so MacRaith ó bhfuil Sliocht MhicRaith i gCeapaigh na Coise; adeirid⁸ féin gur shine MacRaith 'nÁ Rudhraighe),⁸ mic Dúnlaing, mic Buadhaigh, mic Bearnáird, mic Muirchertaigh Mhóir, mic Dúnlaing, mic Giolla MoChuda, mic Domhnaill Mhóir Chairrge⁹ Fionnmhuighe,⁹ mic MicRaith, mic Buadhaigh, mic Cathail, mic Aodha, mic Buadhaigh Átha Cró, mic Lorcáin, mic Súilliobháin (a quo an fine),¹⁰ mic Maoil Ughra,¹¹ mic Eachthigheirnn, mic Murchadha, mic Duibhionnracht,¹² mic Floinn Robha, mic Fiachra¹³ an Ghaisgidh, mic Seachnusaigh, mic Fínghin, mic Aodha Duibh,¹⁴ mic Criomhthain, mic Feidhlime,¹⁵ mic Aonghusa, mic Nad Fraoich, mic Cuirc, mic Luighdheach,¹⁶ mic Oiliolla Floinn Bhig,¹⁷ mic Fiacha Muilleathain, mic Eoghain Mhóir mic Oiliolla Óluim, *ut supra*.

¹⁻¹ sic K; mhairios anois 1703, M, *ar lár san chuid eile*.

² *ar lár E Q.*

³⁻³ sic K; an tEoghan so fuair bás a mBaile Átha Cliath Ano. Dni. 1687, agus fá lán Leath Mogha dá chúl agus dá oirdhearcas M; *ar lár san chuid eile*.

⁴ *arna chur isteach i láimh iasachta E.*   ⁵ *an leasainm Ga amháin.*

⁶ *an leasainm Ga amháin.*

⁷ Ruaidhrí E.

⁸⁻⁸ E Q amháin.

⁹ *ar lár E Q.*

¹⁰ a quo hí Súilleabhain E Q; ó bhfuil an sliocht Ga.

¹¹ -lúra M.

¹² -innrecht E Q.

¹³ Fiacha E N.

¹⁴ *stadaid E Q dhe annso.*

¹⁵ Dearbhráthair don Fheilimsi Eochaidh Fionn ó bhfuil Ó Caoimh, agus dearbhráthair oile dho Eanna ó bhfuil Ó Dála na Mumhan, *tagra ag Ga.*

¹⁶ *ar lár Ga; Stadaid M N H P annso.*

¹⁷ *Stadann G annso.*

LX

SLIOCHT MHCRAITH¹ annso :

Diarmaid : mac Eoghain, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Buadhaigh, mic Eoghain, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic MeicRaith, mic Dúnlaing, mic Buadhaigh,² mic Bearnáird, mic Muircheartaigh Mhóir, *ut supra*, i³ nGeinealach Í Shúilliobháin.³

¹ Mheicraith a cceap na coisi M.

² *Stadaid* E Q *annso*.

³⁻³ *ar lár* N P.

LXI

GEINEALACH Í SHÚILLEABHÁIN BHÉARRA annso : .i. an chéadiarla, do-chuaidh don Spáinn.

Domhnall¹ (mhairios anois, Ano. Dni. 1703) : mac Pilib, mic Eóghain, mic Sir Eóghain, mic Domhnaill, mic Diarmada an Phúdair,¹ mic Diarmada,² mic Domhnaill na Spáinne (.i. an chéadiarla), mic Domhnaill Chróin, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Amhlaoibh, mic Anadh, mic Pilib, mic Giolla na bhFlann, mic Domhnaill Mhóir Chairrge Fionnmhuighe, *ut supra*.

¹⁻¹ *ar lár* E Q.

² *ar lár* Q ; Diarmaid mac Domhn. na Sp. *tosach* E, P ; Diarmaid, mac Eoghain, mic Diarm., m. Domhnaill m. Diarm. an Phúdair, *etc.*, *tosach* N.

LXII

GEINEALACH Í SHÚILLEABHÁIN MHAOIL .i. Mac Fíngin Duibh :

[A]¹ **Diarmaid** : mac Silbheistir, mic Diarmada, mic Eoghain, mic Diarmada, mic Eoghain, mic Fíngin, mic Diarmada, mic Muircheartaigh, mic Taidhg, mic Fíngin Duibh (ó ráidhtear Mac Fíngin Duibh), mic Eanna na Leacan, mic Pilib, [mic Giolla na bhFlann, mic Domhnaill Mhóir Chairrge Fionnmhuighe].

[B] **Eoghan** : mac Giolla MoChuda, mic Annaidh, mic Philip, mic Giolla na bhFlann, mic Domhnaill Mhóir.

[C] **Diarmaid** : mac Eoghain, mic Fíngin,² &c.

¹ A, *sliocht* Ga *amháin* ; B, *sliocht* E Q ; C, *sliocht* M N P H G.

² Fíngin Duibh N P.

LXIII

GEINEALACH MEIC GIOLLA MOCHUDA annso :

Conchubhar :¹ mac Donnchadha, mic Domhnaill,¹ mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic² Donnchadha, mic Conchubhair,² mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Conchubhair,³ mic⁴ Giolla MoChuda, mic Conchubhair,⁴ mic Giolla MoChuda Chaoich, mic Dúnlaing, mic Giolla MoChuda, mic Domhnaill Mhóir Chairrge Fionnmhuighe.

¹⁻¹ Ga *amháin*.

²⁻² ar *lár* Q.

³ ar *lár* N.

⁴⁻⁴ ar *lár* K N ; mic Giolla, mic Conchubhair, *do bhreis* P.

LXIV

[E 76] GEINEALACH CLOINNE LABHRAÍS¹ annso :

Conchubhar :² mac Domhnaill, mic Donnchadha Duibh, mic Domhnaill, mic Eoghain,² mic Domhnaill, mic Labhráis, mic Giolla na bhFlann, mic Domhnaill Mhóir Chairrge Fionnmhuighe.

¹ labhrais Q.

²⁻² Conchubhar, m. Domhn., mic Domhn., mic Donnch. Duibh, mic Taidhg, mic Domhn., mic Eoghain *etc.* Ga.

LXV

GEINEALACH Í CHUILL¹ annso :

Donnchadh : mac Seaáin, mic Cinnfhaolaidh,² mic Mathghamhna, mic Aodha, mic Cinnfhaolaidh, mic Donnchadha, mic Aodha, mic Cuill, mic Floinn, mic Donnchadha, mic Maoil Fhothartaigh, mic Briain,³ mic Maonaigh, mic Inrehtaigh,⁴ mic Floinn, mic Rehtabhra,⁵ mic Shechnusaigh, mic Fíngin, mic Aodha Duibh, mic Criomhthain, mic Feidhlim[th]e, *etc.*⁶

Dearbhráthair don Fheidhlimidh so Eochaidh Fionn, ó bhfuil Ó Caoimh.

¹ Chuilleáin Q.

² ceannfhaola H G M.

³ Brain E.

⁴ ar *lár* G N P.

⁵ -rach E.

⁶ mic Aonghusa E ; mic Aon. mic Nad Fraoich H G N.

LXVI

GEINEALACH Í CHAOIMH annso :

Domhnall:¹ mac Conchubhair (mhairios anois, 1703), mac Domhnaill, mic Maghnusa, mic Airt Óig, mic Airt, mic Domhnaill, mic Maghnusa, mic² Domhnaill, mic Airt,² mic Conchubhair,³ mic Eoghain Fhinn,⁴ mic⁵ Maghnusa, mic Fionghuine,⁵ mic Aodha, mic Fionghuine, mic Domhnaill, mic Aodha,⁶ mic Donnchadha, mic Caoimh (a quo⁷ Síol gCaoimh),⁶ mic Fionghuine, mic Gormáin, mic Airtrí, mic Cathail, mic Fionghuine, mic Con gan Mháthair, mic Cathail, mic Aodha Floinn Cathrach,⁸ mic Cairbre Chruim,⁹ mic Criomhthain Sréimh,¹⁰ mic Eochach Finn,¹¹ mic Aonghusa, mic Nad Fraoich mic Cuirc, *ut supra* i nGeinealach Mhic Cárthaigh Mhóir.

¹ Sic M ; Domhnall, do mhair san mbliadhain 1705, mac C. *etc.* K ; Cathaoir, mac Conchubhair mic Domhn. *etc.* G ; Domhnall Óg (do nár bhadh a gcath Eachdruim July, 1691, agus níor fháguibh do shliocht acht aonmhac darbh ainm Domhnall, 7 do-chuaidh don Fhraingc maraon le huaislibh Gaoidheal a n-aois a shé mbliadhain [ndéag N], agus fuair bás) mac Domhnaill mic Domhnaill mic Magh. *etc.* H N P.

²⁻² bis E.

³ (do bhádur triar mac eile ag Conchubhar, mac Eóghain Fhinn a n-éaghmuais an Airt úd, mur atá Art eile ó ttáinig Conchubhar Maol, Domhnall Cródha ó ttáingadar Sliocht Ghleanna an Phriacháin, agus Lughaidh ó ttáingadar Sliocht Dúna Bolg) *tagra* N P ; (do bhádar ceathrar mac ag Conchubhar mac E. Fhinn .i. Art ó bhfuil Ó Caoimh, Art eile ó ttáinig Con. *etc.*) G.

⁴ Fhinn *ar lár* E.

⁵⁻⁵ bis H N.

⁶⁻⁶ Aodha, mic Finghuinne mic Donnchadha Caoimh a quo Clann Chaoimh E (hí Ch.) Q.

⁷ ó n-abarthar H G Ga N K.

⁸ mic Fl. Cath. E.

⁹ Chruim *ar lár* H G N P.

¹⁰ tsréimh H G N P.

¹¹ Fhinn *ar lár* H G N P.

LXVII

SLIOCHT GHLEANNA AN PHRÉACHÁIN annso :

Art Caoch (fuair² bás i Londuin, agus níor fhágaibh do shliocht acht dias mhac agus aon inghean, mar atá Conchubhar agus Fionghuine, agus fuaradar araon bás san bhFraingc, agus Mairgréag atá pósta ag Art mac Eoghain i mBaile Ó Míchíl i Muscraige) :² mac Domhnaill, mic Airt, mic Domhnaill, mic Airt, mic Eoghain, mic Diarmada, mic Domhnaill Chródha, mic Conchubhair, mic Eoghain Fhinn, &c. *ut supra* i nGeinealach Í Chaoimh.

¹ MSS, H, N P K, M. *Tá leagan M san Chraobhsghaoileadh agam.*

²⁻² Art Caoch, do-chuaidh gan sliocht acht an inghean ata pósta ag Art mac Eoghain i Muscraoi K ; do bhádar cethrar mac ag Conchubhar *etc.* Nóta 3 *thuas* K.

UÍ EACHACH MUMHAN

[E 78] CINEAL¹ LAOGHAIRE annso :

LXVIII

GEINEALACH Í DHONNCHADHA LOCHA LÉIN :¹

Tadhg :² mac² Ruaidhrí, mic Ruaidhrí, mic Ruaidhrí, mic Taidhg,³ mic Seaáin, mic Aodha, mic Taidhg an Oinigh,⁴ mic Amhlaoibh mic Tomáis, mic Amhlaoibh, mic Duibh dá Bhoireann, mic Cathail, mic Amhlaoibh Mhóir na Cuimsenach,⁵ mic Aonghusa, mic Donnchadha, mic Cathail na Con Buidhe,⁶ mic Donnchadha⁷ (ó n-abarthar Í Dhonnchadha),⁸ mic Domhnaill, mic Duibh dá Bhoireann, mic Aonghusa, mic Flaithniadh, mic Ainbhleithe, mic Dúnlaing,⁹ mic Éalathaigh,¹⁰ mic Dúnlaing Bhric, mic Cláireinigh,¹¹ mic Cairbre Riastruim, mic Aodha Osraighigh,¹² mic Laoghaire, mic Criomhthain, mic Eachach (ó n-abarthar Í¹³ Eachach), mic Cais, mic Cuirc,¹⁴ mic Luighdheach &c., *ut supra* i ngeinealach heic Cárthaigh Mhóir.

---

¹-¹ Geinealach Cineala Laoghaire .i. Ó D. Locha Léin E Q ; Gein. í Dhonnchadha Mhóir annso M H G N P.

²-² *ar lár* N Q.

³ *ar lár* N ; Ruaidhrí mic Taidhg *ar lár* P ; Rughruidhe *passim* Q.

⁴ einigh E ; A.D. 1300 *tagra* Q ; A.D. 1320 *tagra* E (*lámh dhéidheanach*).

⁵ Caimsech Q ; cuimsionnaoi Ga.

⁶ d'eug 1063, *tagra* E (*lámh dhéidheanach*).

⁷ 1057 *tagra* E (*lámh dhéidheanach*).

⁸ hí Dh. E ; hí nD. M.

⁹ Dubhluing Ga. ¹⁰ Éaluighthe M H G N P ; ealaithe Q.

¹¹ Cláireangaicc M H G N P ; cláiringnicc Ga. ¹² -raighe MSS.

¹³ Aoihb M K ; aoi G.

¹⁴ Cuirc, asé an Corc so an cúigeadh glúin triochad do gheineileach Mic Cárthaigh Mhóir, *Stad* E.

LXIX

GEINEALACH Í DHONNCHADHA AN GHLEANNA annso :

Dombnall¹ mac Séafra (mhaireas² anois² 1703) :³ mic Taidhg,⁴ mic Séafraidh, mic Taidhg,⁵ mic Séafra, mic

---

¹ *ar lár* E Q.

²-² M K *amháin*.

³ M *amháin*.

⁴ Scaffra Q ; Sēathfra M Ga H N P ; Séafra mic Seafra mic T. *etc.*

⁵ Taidhg mic Domhnaill, mic Séafra *etc.* N.

Domhnaill, mic Ruaidhrí, mic⁶ Séafra, mic Domhnaill,⁶ mic Conchubhair, mic Séafra an Tighe, mic Aodha na Meidhe,⁷ mic Conchubhair, mic Amhlaoibh Mhóir na Cuimseanach.⁸ Agus isé an tAmhlaoibh Mór so an 13⁹ glún do gheinealach Í Dhonnchadha Móir.

Cinéal¹⁰ Laoghaire annsin.¹⁰

⁶⁻⁶ *bis* E.

⁷ Mídhe E.

⁸ *stad* Ga ; *seo mar atá ag* Ga : Taidhg : mac Séadhfra, mic Taidhg, mic Domhnaill mic mic (*sic*) Domhnaill, mic Seadhfra, mic mic (*sic*) Taidhg, mic Domhnaill, mic Rudhraidhe, mic Seadhfra, mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic Seadhfra an Tighe *etc.* *Mar seo atá ag* P : Séafra (atá anois ina leanbh san mbliadhain d'Aois an Tigherna 1736), mac Taidhg, mic Domhnaill, mic Séafra (adhoin an file), mic Taidhg, mic Séafra, mic Domhnaill, mic Ruaidhrí, mic Séafra, mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic Séafra an Tighe *etc.*

⁹ *recte* 14.

¹⁰⁻¹⁰ E Q ambáin.

LXX

CINÉAL AODHA UARGHAIRG annso :¹

Ar dtús do Gheinealach Í Mhathghamhna Fhinn. Agus isé an tUa Mathghamhna so Rí Raithlean gan fhreasabhra, agus isé dhligheas ionad Ríogh² Caisil antan nach bí³ rí i gCaisiol, agus nocha ndlighenn Rí⁴ Caisil⁴ ní dhe acht cromadh a chinn dá láthair, mar⁵ adeir an file :

Triath ar Íbh Táil má tá ann
an lá do-chuaidh⁶ ar a chenn
ní bhfuil acht sin orra ann
barr Ó mBroin dá gcroma⁷ a chenn.⁵

¹ Aodh annso E.

² agus ma as fighear do dhligheas Righacht Ch. Q.

³ biadh N K P Q ; bia H.

⁴⁻⁴ *ar lár* Q ; nocha ndligheann do rígh Caisil ar tteacht na láthair acht cromadh a chinn M H G N P.

⁵ *ar lár* H G M N P K.

⁶ chóig Ga.

⁷ -madh E.

LXXI

[E 79] GEINEALACH Í MHATHGHAMHNA FHINN annso :¹

Conchubhar : mac Domhaill, mic Conchubhair Fhinn, mic Conchubhair na gCros, mic Conchubhair Fhinn² na

¹ annso síos agus a chombraithrioch E Q.

² *ar lár* Ga N.

n-each, mic Conchubhair Chábaigh,³ mic Diarmada Runntaigh,⁴ mic Domhnaill, mic Fínghin,

(Dias⁵ dearbhrathar don Fhínghin so Domhnall agus Diarmaid, agus d'éirigh imreasan etorra féin agus a ndearbhráthair, .i. Fínghin mac Diarmada Móir, do thaoibh betha nó a gcion d'oighrecht a n-athar d'fhagháil. Agus is amhlaidh fuairemair gur fhágaibh a n-athair re huadhacht aca Ros Broin agus ocht bhferuinn déag re a chois; agus níor fhaomh Fínghin sin do thabhairt dóibh. Agus dá bhithin sin d'fhágbhadar an tír agus⁷ do rugadar leó an mhéid is mó dob fhéidir leó da n-aos ghrádh agus da lucht lenamhna.⁷ Agus do-chuaidh Diarmaid go Desmhuhain gonuige Mág Cárthaigh Mór, agus fuair fáilte agus fastódh uaidh, agus a thoil féin coingheall agus cur na tíre, agus do fhan a shliocht ann ó shoin .i. an Sliocht Meirgeach. Do-chuaidh Domhnall go Báróidibh, agus do ghlac ferann agus fóirleathnughadh do féin agus dá shliocht i gCill na Gluaire),⁵

mic Diarmada Móir,⁶ mic Donnchadha Rátha Dreóáin,⁸ mic Taidhg, mic Diarmada Móir, mic Donnchadha na hÍmirce Timcheall,⁹ mic Céin, mic Donnchadha, mic Con Mara, mic Brodchon, mic Mathghamhna (ó n-abarthar Í Mhathghamhna),¹⁰ mic Céin, mic Maoil Mhuaidh, mic Broin,¹¹ mic Céin, mic Spealáin, mic Caithniadh, mic Conchubhair, mic Con Cuigeilt,¹² mic Oiliolla Brughaidh,¹³ mic Conna, mic Artghaile, mic Fir da Leithe,¹⁴ mic Béice (ó n-abarthar Cinéal mBéice), mic Ferghusa, mic Feidhlim[th]e, mic Tighernaigh, mic Aodha Uarghair,¹⁵ mic Criomhthain, mic Eachach,¹⁶ mic Cais, mic Cuirc, mic Luighdheach, mic Oiliolla Floinn¹⁷ Bhig, mic Fiacha Muillethain,¹⁸ mic Eóghain Mhóir, mic Oiliolla Óluim,¹⁹ &c. *ut supra* i nGeinealach Mheic Cárthaigh Mhóir.

³ chabaigh E; chabhaigh N P. ⁴ ranntaigh E; rúntaig Q H G Ga.

⁵⁻⁵ Dearbhráthair don Fhínghin so Domhnall, agus dearbhrathair eile Diarmaid, dias mhac Dhiarmada Móir hí Mhathghamhna. Ar shliocht Domhnaill atáid Sliocht Chille na Gluaire i mBáróideachaibh; agus ar shliocht Diarmada Óig atáid an Sliocht Meirgeach i nDeasmhuhain MSS *acht* E Q Ga.

⁶ Móir Í (MSS .i.) Mhathghamhna Fhinn.

⁷⁻⁷ *ar lár* Ga.

⁸ Dreóain M; Dreodháin G; Dreamhan Ga; Dreóan N; Dreoin Q.

⁹ -chill E G Q. ¹⁰ hí Mh. E Q; ua Math- H N P; O Math- G.

¹¹ Brian Q. ¹² Con choigilt E; cuigilt N P; conchuingealt M.

¹³ brúghádh E; brughadh M Q; bruig Ga. ¹⁴ léithe M H N P.

¹⁵ -ghairbh E. ¹⁶ *ar lár* Ga. ¹⁷ flann E. ¹⁸ Maoill- M G H.

¹⁹ *ar lár* G N P K.

LXXII

GEINEALACH SLEACHTA CILLE¹ NA GLUAIRE annso :

Dáibhíth : mac Conchubhair, mic Taidhg Óig, mic Taidhg,² mic Domhnaill Bhuidhe, mic Conchubhair, mic Maoil Mhuaidh, mic Domhnaill, mic Taidhg, mic Finghin, mic Domhnaill, mic Diarmada Móir, mic Donnchadha Rátha Dreóáin, *ut*³ *supra* i ngeinealach Í Mhathghamlhna Fhinn.³

¹ Chill E.

² *ar lár* N.

³⁻³ mic Taidhg, mic Diarmada, mic Donnchadha ná himircí timchioll, Rígh Ó nEachach E Q.

LXXIII

[E 82] GEINEALAIGH¹ SLEACHTA DHIARMADA MIC SEÁIN Í MATHGHAMHNA [.i. an Sliocht Meirgeach] annso :

Tadhg : mac Conchubhair, mic Diarmada, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir .i. Ó Mathghamlhna Fionn.

Diarmaid : mac Domhnaill, mic Diarmada, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair,² mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Sliocht Dhiarmada mic Thaidhg Mheirgigh .i. an chéadmhac don ochtar mac úd Thaidhg Mheirgigh iad sin.

Sliocht Chonchubhair mic Thaidhg Mheirgigh annso :

Conchubhar : mac Seáin, mic Conchubhair, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir &c.

Dáibhí : mac Seáin, mic Conchubhair, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir &c.

Sliocht Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh annso :

Tadhg : mac Conchubhair, mic Diarmada, mic Domh-

¹ MSS don Roinn seo : E, lch. 82 ; Ga lch. 50. *Máinú i bhfuirm gheinealaigh é seo ar ghabhlú an chine san Chraobhscaoileadh.*

² *ar lár* Ga.

naill na Tiobraide,³ mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchudhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir, &c.

Tadhg :⁴ mac Diarmada, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic⁵ Diarmada,⁵ mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Diarmaid : mac Fíngin, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Domhnall : mac Fíngin, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic⁶ Diarmada, mic Seáin,⁶ mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Conchubhar : mac Fíngin, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir, &c.

[E 83] **Seán** : mac Conchubhair, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic mic Diarmada, mic⁷ Seáin, mic Diarmada Óig,⁷ mic Diarmada Móir.

Domhnall : mac Conchubhair, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Tadhg : mac Conchubhair, mic Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Seán mac Domhnaill na Tiobraide, d'imthigh don Spáin, agus ní feas dúinn a shliocht.

Sliocht Domhnaill na Tiobraide, mic Taidhg Mheirgigh conuige sin.

Seán,⁸ Fíngin ; agus MaolMhuaidh : clann Dáibhí, mic MaolMhuaidh, mic Fíngin,⁹ mic Taidhg Mheirgigh,⁸

³ Tiobrad E.

⁶⁻⁶ ar lár Ga.

⁸⁻⁸ Seaghan mac Fíghnín mic Maolmhuadh mic Fíghnín mic Taidhg Mh. Sic Ga, agus é voimh Seán m. Conchubhair, m. Domhnaill na Tiobraide etc. thuas.

⁹ mic F. bis E.

⁴ ar lár E.

⁷⁻⁷ ar lár Ga.

⁵⁻⁵ ar lár E.

mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Sémus; agus Risteard; Fínghin;¹⁰ agus Muiris: clann Seáin,¹¹ mic Fínghin, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Conchubhar: mac Diarmada, mic Fínghin mic Taidhg, Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Sliocht Fínghin, mic Taidhg Mheirgigh gónuige sin.

Eóghan: mac Taidhg, mic Eóghain, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Dáibhí; agus¹² Seán: clann Chéin mic Donnchadha, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic¹³ Diarmada, mic Seáin,¹³ mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Seán; Fínghin;¹⁴ Domhnall; MaolMhuaidh; Conchubhar; agus Diarmaid: clann Taidhg mic Seáin, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

Diarmaid; Fínghin; Domhnall; Taidhg; Seán; agus MaolMhuaidh: clann Donnchadha mic Seáin, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir.

[E 84] **Taidhg**; agus Diarmaid: Clann Seáin¹⁵ Óig, mic¹⁵ Seáin, mic Taidhg Mheirgigh, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Seáin, mic Diarmada Óig, mic Diarmada Móir, &c.

¹⁰ S- nó F- Ga.
¹³⁻¹³ ar lár Ga.

¹¹ tSeaghain Ga.
¹⁴ ar lár Ga.

¹² mac Ga.
¹⁵⁻¹⁵ ar lár Ga.

LXXIV

GEINEALACH Í¹ MHATHGHAMHNA AOIBH² FLOINN LUA
annso:

Donnchadh:³ mac Conchubhair an Chróchair, mic Diarmada, mic Seáin, mic⁴ Diarmada, mic Seáin,⁴ mic

¹ hí M N P; *muinntir* E.

² Iobh E; Fionnlua M G; íbh Fhionnlua K.

³ Cian an Chrochair, mac Céin, mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Donnchadha *etc.* Ga; Muirchertach mic Donnchadha *etc.* N; Muirchertach, mac Céin mhic D. *etc.* P.

⁴⁻⁴ ar lár H G.

Diarmada, mic⁵ Donnchadha, mic Diarmada, mic Diarmada Buidhe, mic Fínghin, mic Taidhg an Óir, mic Donnchadha Rátha Dreóáin.⁶ Agus⁷ isé an Donnchadh sin an t-aonmhadh glúin dég do Gheinealach Í Mhathghamhna Fhinn.⁷

---

⁵ mic Seáin mic Ga.

⁶ dreo nin E; dream 7 *line ós cionn* m Ga; dreo-ain N.

⁷ Maisedh E. ⁷⁻⁷ E *amháin*.

LXXV

GEINELACH CLOINNE FÍNGHIN annso :

Diarmaid : mac Taidhg, mic Fínghin, mic Taidhg, mic Mathghamhna Ruaidh,¹ mic Diarmada, mic Mathghamhna,¹ mic MaoilMuaidh, mic Donnchadha Ruaidh, mic Donnchadha (.i. Ó Mathghamhna Ruadh), mic Céin, mic Fínghin (ó bhfuil Clann Fhínghin), mic Meic Raith, mic Diarmada, mic Donnchadha na hÍmirce Timcheall,² *ut supra*.

---

¹⁻¹ *ar lár* P.

² -chill M.

LXXVI

GEINEALACH Í MHATHGHAMHNA CHAIRBRIGH¹ annso :

Mathghamhain : mac Céin (dearbhráthair² don Chian so Domhnall Gránna; mac do Dhomhnall Ghránna Cian),² mic MaolMhuaidh, mic Fínghin, mic Fínghin,³ mic Diarmada Spáinnigh, mic Domhnaill, mic Diarmada, mic Taidhg Bhuide, mic⁴ Diarmuda Cairbrigh, mic Donnchadha Mhaoil, mic Maghnusa, mic Céin, mic Aodha, mic Conchubhair, mic Donnchadha na hÍmirce Timcheall,⁵ *ut supra*.⁶

---

¹ -reach Ga.

²⁻² E, Ga *amháin*.

³ *ar lár* Q.

⁴ Bhuidhe mic Donnchadha mic K.

⁵ agus asé an D. sin an ceathramhadh glún dég do gheinealach uí Mhathghamhna Finn. *stad* E.

⁶ *supra* a ngeinealach hí Mhathghamhna Fhinn M.

LXXVII

[E 85] GEINEALACH CHLOINNE CONCHUBHAIR annso :

Donnchadh¹ agus Fíngin : clann Conchubhair, mic Fíngin Óig Mhaoil, mic Fíngin Óig, mic Fíngin, mic Donnchadha,¹ mic Mathghamhna, mic Donnchadha, mic Conchubhair (ó n-abarthar Clann Chonchubhair), mic Mathghamhna, mic Céin. Agus isé an Cian so an 13 glúin² do gheinealach Í Mhathghamhna Chairbrigh.

---

¹-¹ Donnchadh, mac Conch., m Fin. Óig, m Fín. m. Donn. *Sic M G H N P K.*

² an dara glúin dég E P ; an ceathramhadh glúin fa thrí Q.

LXXVIII

GEINEALACH¹ NA CLOINNE RU Aidhe annso :

Tadhg ; Domhnall ; Fíngin ; agus Diarmaid : clann Chonchubhair, mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Mathghamhna (ó n-abarthar an Chlann Ruadh), mic Diarmada, mic Mathghamhna, mic MaoilMhuaidh, mic Donnchadha Ruaidh, mic Donnchadha (.i. Ó Mathghamhna Ruadh) mic Céin, mic Fíngin (ó bhfuilid Clann Fhíngin), mic Meic Raith, mic Diarmada, mic Donnchadha na hImirce Timcheall.

---

¹ E an t-aon Lsg. amháin don Gheinealach san. Tagann Duan Chatháin 'na dhiaidh so E Q M N K, acht d'aistrigheas é go dtí an Craobhsgaoileadh. An tagra so ag na láimhsgríbhinní roimhe : Do chuireamair síos go soiche so craobha coibhneasa agus craobhsgaoileadh [agus geinealaigh E] Sleachta Cais mic Cuirc mic Luighdheach do réir ár ndíthchill. Anois cuirfeam Duain Chatháin annso ina bhfuil a gcaobhsgaoileadh go soiléir. Agus an méid seo mar agusín leis ag K : Agus bíodh a fhios (MS bhíos) ag an léighthóir gach miongéaga geimaleigh dar chuireas síos go so ó gheinealach Mheic Cárthaigh Mhóir agus gach mionghéaga da gcuirfed am dhiaig nach d'oibreachaibh Séathrún Chéitinn iad, acht neithe do fuairas féin a ndiaig na n-ollamhainn do bhíodh ag [na] huaislibh ar a ndéinim an seanchus so. Agus fós an méid seo mar agusín ag Q tar éis an fhocail Soiléir : glan gan faoil (=fuigheall) air bith, etc.

[E 93]

CRAOBHA¹ COIBHNEASA

agus Geinealaigh Sleachta Chairbre
Luachra mic Cuirc mic²
Luighdheach² annso.

LXXIX

GEINEALACH Í³ MHUIRCHERTAIGH annso :

Domhnall : mac Muirchertaigh,⁴ mic Domhnaill, mic Domhnaill,⁵ mic Eógain, mic Eoghain, mic⁶ MaoilDúin, mic Eógain,⁶ mic Taidhg, mic Muireadhaigh, [E 94] mic MaoilDúin, mic Fionnshúiligh, mic Muirchertaigh (a quo an Fine),⁷ mic Murchadha, mic Catháin, mic Cobhthaigh, mic MaoilDúin, mic Aodha, mic Conaing, mic Comáin, mic Aodha Beannáin, mic Criomhthain, mic Cobhthaigh, mic Duach Iarlaithe, mic Maine, mic Cairbre Luachra, mic Cuirc, mic Luighdheach.

Dearbhráthair⁸ don Lughaidh so Dáire Cearb (ó bhfuil Ó Donnabháin agus Ó Coileáin Cairbreach. Agus mac don Dáire sin Fiacha Fidhgheinte ó dtángadar Muinnter Aithcheir, agus Muinnter Mhíodhcháin, agus clann Mic Daibhidh i dTuadhmmhumhain.⁸

---

¹ *Tagann so i ndiaidh Duan Chatháin E M Q P K, leanann sé Geineal. Uí Riordáin H P G N; Craobhsgaoiledh shleachta Chairbre Luachra mic Cuirc mic Lughaidh M H G N K P.*

²⁻² .i. dearbhráthair don Chas sin thuas annso síos E Q.

³ Íobh E Q; Aoibh M H G.

⁴ Domhn. *fá thri Q.*

⁵ *ar lár N; fá thri Ga.*

⁶⁻⁶ *ar lár Q.*

⁷ Íobh Muirchertaigh E G.

⁸⁻⁸ *ar lár Ga.*

LXXX

GEINEALACH Í DHONNABHÁIN annso :

Domhnall :¹ mac Domhnaill, mic Domhnaill, mic Domhnaill, mic Taidhg, mic Diarmada, mic Diarmada,² mic Raghnaill, mic Conchubhair, mic Taidhg, mic Cathail,

---

¹ D. mac Risdeárd, mic D. Ga.

² *ar lár Q; mic Diarm. mic Taidhg mic Diarmada mic R., Ga.*

mic an Chruim,³ mic MaoilRiain,⁴ mic Raghnaill, mic Aineislis, mic Murchadha, mic Amhlaobh, mic Cathail, mic Donnabháin (a quo Í Dhonnabháin),⁵ mic Cathail (ó n-abarthar⁶ Clann Chathail), mic Uaithnidhe,⁷ mic Cathail, mic Cionnfhaola, mic Duibh dá Bhoireann; mic Aodha Róin, mic Eóghain, mic Cronnmhaoil, mic Aodha, mic Aonghusa, mic Laipe, mic Oilliolla, mic Cionnfhaola, mic Eirc, mic Cairbre Abha⁸ (ó ráidhtear⁹ Í Chairbre), mic Briain, mic Fiacha Fidhgheinte, mic Dáire Cearb, mic Oilliolla¹⁰ Floinn Bhig, mic Fiacha Mhuillethain, mic Eoghain Mhóir, mic Oilliolla Oluim, &c., *ut supra*.

³ Cathail ait an *cruinn* Q; anchnuim M; an chnuimh H G N K; anchruimh P.

⁴ -ruáin E.

⁵ hí D., E; an fine M; ó bhfuil an fh. N K; ó n-abarthar Í nD. H G P.

⁶ n-abruid E Q; ndubhradh K.

⁷ Uainighe E; Uaithne N

⁸ aedhbha Ga.

⁹ a quo E.

¹⁰ *ar lár* Ga.

LXXXI

GEINEALACH Í CHOILEÁIN¹ CHAIRBRIGH annso :

Diarmaid : mac Raghnaill, mic Raghnaill, mic Néill, mic Giollachtáin,² mic Donnchadha, mic Taidhg Mháighe,³ mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair,⁴ mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic Coileáin⁵ Chaonríghigh, mic Taidhg, mic Diarmada, mic Conchubhair, mic Coileáin an Chatha, mic Amhlaobh, mic Dúnadhaigh,⁶ mic Duinn, mic Caolluighe,⁷ mic Conaill, mic Briain, mic Fiacha⁸ Fidhgheinte,⁹ mic Dáire Cearb,¹⁰ mic Oilliolla Floinn Bhig,¹¹ mic Fiacha Muillethain, mic Eoghain Mhóir, mic Oilliolla Óluim, &c., *ut supra*.

Ar shliocht Bhriain mic Fiacha Fidhgheinte¹² atá Ó hIthir.⁸

¹ Cuiléin E.

² giallachtain E; giollachtain Q H.

³ Mháighe E; Mhuighe K.

⁴ C. Mhóir E.

⁵ Cuiléin Chaenrighid E.

⁶ Donnchadha Ga; *ar lár* E.

⁷ Caeluighe E; Caoiluighe Q; Colluighe G; (ó bhfuil Iobh Ma-Caoluighe) Ga.

⁸ Fiachra Ga.

⁹ Finnghinn E; Fighinte Q Ga.

¹⁰ Cearba E.

¹¹ *stad* E Q.

¹² finnghinnte E.

¹³ heithir E Q; hIthir N P.

LXXXII

[E 95] GEINEALACH MHÓRMHAIR LEAMHNA annso :

Donnchadh : mac Bhaltair,¹ mic Amhlaoibh, mic Donnchadha, mic Amhlaoibh Óig, mic Amhlaoibh,² mic Ailín Óig, mic Ailín Mhóir, mic Muiredhaigh, mic³ MaoilDomhnaigh, mic Maine Leamhna, mic Cuirc,³ mic Luighdheach, mic Oiliolla Floinn Bhig, mic Fiacha Muillethain, mic Eóghain Mhóir, mic Oiliolla Óluim, &c., *ut supra*.

Ag⁴ sin do Chraobhsgaoileadh Shleachta Eóghain Mhóir, mic Oiliolla Óluim. Anois fillfeam ar a dhearbhráthair .i. ar Chormac Cas, mac Oiliolla Óluim, agus do-bhéaram feacht eile air do réir ár ndícheall.⁴

¹ Baltair M H K ; Bhailter P.

² Amh. Mhóir E.

³⁻³ mic Maine, mic Cuirc, mic Maoildomhnoigh, mic Maine Leamhna, mic Cuirc ; agus isé an Corc so an dara glún triochad do gheineilach MhégCarrthaigh Mhóir E Q.

⁴⁻⁴ ar lár E Q.

CRAOBHA¹ COIBHNEASA

AGUS GEINEALAIGH SLEACHTA CORMAIC CAIS
Mic Oiliolla Óluim annso :²

LXXXIII

GEINEALACH Í BHRIAIN .i. Iarla Tuadmhumhan
annso :

Henrí,³ an tIarla : mac Briain, mic Donnchadha :

Do bhádar dias mhac ag an nDonnchadh so .i. Henrí agus Brian ; agus isé Henrí an mac fá sine [agus] d'imthigh gan sliocht feardha ; agus do pósadh inghean Henrí le mac Bhriain .i. an Henrí úd thuas ar dtús.

Mic Conchubhair : Clann⁴ don Chonchubhar so : Tadhg, ó Dhruim Mór, agus Sir Domhnall ó Charraig an Chabhlaigh. Dearbhráthair⁵ don Chonchubhar so Toirdhealbhadh do básuigheadh i nGaillimh.⁵

Mic Donnchadha : Dearbhráithre don Donnchadh so : Domhnall Mór Ó Briain ; Muirchertach ; Tadhg⁶ an Chomadh ;⁷ Murchadh ; agus Toirdhealbhadh.⁸

Mic Conchubhair :⁹

Mic Toirdhealbhaigh : Mac¹⁰ oile don Toirdhealbhadh so Murchadh, cédiarla Tuadmhumhan .i. sinser Bharúin Inse Í Chuinn.^{10a}

Mic Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, mic Briain Chatha an Aonaigh :

Ar shliocht Bhriain Chatha an Aonaigh atáid Síol

---

¹ Craobh E ; Craobhsgaoileadh Sleachta Chor. *etc.* H G N P ; do. Chraobhsgaoileadh *etc.* M.

² annso síos E ; annso síos go soiléir glan Q.

³ Brian : dearbhráthair fa sine ná an B. so Henrí fa hIarla Tuadmhumhan 7 do-chuaidh gan sliocht feardha E Q (7 do pósadh a inghean le mac Bhriain) H G N K ; an t-*alt so ar lár Ga acht deir go bhfuil i n-áit eile aige. Vid na hAguisíní san leabhar so.*

⁴ i leith a mhic Donnchadh thuas : dearbhráthair don D. so *etc.* E Q.

⁵⁻⁵ ar lár M.

⁶ ar lár Q.

⁷ ar lár MSS acht M.

⁸ ar lár E M : ní hionann ord do na MSS.

⁹ ég 1539, nóta ag E i lámh dhéidheanaigh.

¹⁰ Cuirteann M an tuairisg fána mhac, Conchubhar : Dearbhráthair don Chon. so Murchadh *etc.*

^{10a} ég Thoirdh. 1528 nóta ag E.

mBriain na Cumarach. Agus¹¹ is uime do goirthí Brian Chatha an Aonaigh de, óir isé thug cath an Aonaigh dár gabhadh leis Iarla Deasmhumhan .i. Gearóid, mac Muiris, mic Tomáis.¹¹

Mic Mathghamhna Maonmhuighe: mac [eile] don Mhathghamhain sin¹² Conchubhair ó bhfuilid Síol mBriain Chairrge Ó gCoinneall (Ó gConaill).

Mic Muirchertaigh.

Mic Toirdhealbhaigh: Mac¹³ an Toirdhealbhaigh so .i. Donnchadh, tug tighernas Tuadhmmhumhan, trí bliadhna, mar chongnamh dona Bráithribh Bochta chum Mainisdreach Insi do dhéanamh; agus do marbhadh é féin i bhfeall le Murchadh Mainc[h]ín Mac Mathghamhna i nGleann Caoin.¹³

[E 96] Mic Taidhg Chaoluisge: Dearbhráthair do Thaidhg Chaoluisge¹⁴ Brian Ruadh ó bhfuilid¹⁵ Síol mBriain Aradh.

Mic Conchubhair na Siúdaine:¹⁶ óna¹⁷ mharbhadh ar an Siúdain le cloinn Domhnaill Chonnachtaigh, ráidhtear Conchubhar na Siúdaine ris.¹⁷

Mic Donnchadha Cairbrigh: Óna¹⁸ oileamhain i nÍbh Cairbre Aebhdha,¹⁹ i gCaenraighe,²⁰ ráidhtear Donnchadh Cairbreach ris; agus isé céadduine dár gairmeadh Ó Briain ar dtús riamh é; agus isé tug Mainisder Dhonnchadha Chairbrigh i Luimneach amach do Dhia ar son a anma.¹⁸

Mic Domhnaill Mhóir: Fa²¹ hé an Domhnall Mór so rí déadhnach Chaisil Mumhan agus Luimnigh, agus is uaidh tángadar Muinnter Chonnsaidín.²¹

Mic Toirdhealbhaigh.

Mic Diarmada: Mac²² don Diarmaid so Conchubhar na Cathrach, risa ráidhter Slapar Salach, (a quo Clann Chonchubhair i gCloinn Ghiobúin agus i gConntae Luimnigh).²² Dearbhráthair fós²³ ba sine 'ná an

¹¹⁻¹¹ M *amháin*.

¹³⁻¹³ M *amháin*.

¹⁵⁶ ttángadur E.

¹⁶ Siubhdine E; Suibhdine Q; Suibhdhuine H; Suibhdhuinne G N P.

¹⁷⁻¹⁷ M *amháin*.

¹⁸⁻¹⁸ M *amháin*.

¹⁹ an Aoibh Ccairbre Aodha M.

²⁰ accaonrí M.

²¹⁻²¹ ar lár E; mac eile do Domhnall so Considin ó bhfuilid Clann Chonsaidin Q (*lámh nua*).

²²⁻²² M K *amháin*.

²³ M K *amháin*.

Diarmaid so Muirchertach²⁴ (a quo Clann Mhathghamhna Tuadhmmhumhan) do réir ollamhan do Dháil gCais féin. Ag so mar adeir :

Clann Toirdhealbhaigh nár theib troid
Muirchertach mór is Diarmaid,
barr cruinnchleachtach dá gclao²⁵ fiodh,
Muirchertach saor an sinnsior.²⁶

Clann an tí as óige aca
Síol mBriain i ndiaidh Dhiarmada ;
fá clann²⁷ chathchalma chleachtach
Clann Mhathghamhna ó Mhuirchertach.²⁸

Mic Toirdhealbhaigh,²⁹

Mic Taidhg,

Mic Briain Bhóroimhe : Do bhádar seisear mac³⁰ ag Brian Bhóroimhe³¹ .i. Murchadh ; Tadhg ; Donnchadh ; Domhnall ; Conchubhar ; agus Flann. Ní faghtar linn sliocht³² acht ar dhís³³ díobh, mar atá : Tadhg (ó bhfuil³⁴ ceap na craoibhe so) ; agus Donnchadh (ó bhfuil³⁵ Mac³⁶ Briain Ó gCuanach, agus Mac Briain Eatharla gona³⁷ ngabhlaibh geinealaigh.³⁷

Mic Cinnéidigh : Do bhádar dá mhac dhég ag an gCinnéidigh so, agus ní bhfuil³⁸ sliocht anois acht ar cheathrar díobh, mar atá : Brian ; Donn Cuan ; Eachthighern ; agus Mathghamhain. Ó Bhrian atáid Síol mBriain. Do bhádar seisear mac ag Donn Cuan,³⁹ mar atá : dá Chinnéidigh ; Riagán ; Longargán ; Céileachar ; agus Conghalach. Ó Chinnéidigh dhíobh sin tángadar Muinnter Chonuig, agus ón gCinnéidigh eile tángadar Síol gCinnéidigh.⁴⁰ Ó Riagán, Muinnter Riagáin. Ó Longargán, Muinnter Longargáin. Ó Chéileachar,

²⁴ Muir. [rí Eireann] Q (lámh nua).

²⁶ a s. M K P ; a Sh. N ; an ts. Q.

²⁸ Q lch. 109 (127) *aistriú Laidne ar an dá rann san acht tá doiléighthe.*

²⁹ ar lár H G N K. ³⁰ cloinne M. ³¹ ag an mBriain so E Q.

³² ní follus go dtáinig sliocht G ; ní fathar Q. ³³ dhias E.

³⁴ ó ttainic E. ³⁵ ó ttángadur E. ³⁶ clann Bhriain E.

³⁷⁻³⁷ agus Puearaigh agus Plancédaigh agus Iusdásaigh E Q.

³⁸ tháinig G. ³⁹ cuan mac cinnéide E (ar a bhfuil sliocht) Q.

⁴⁰ ccinnéide Urmhumhan H G N.

²⁵ dar chlaon E.

²⁷ sa chlann E.

Muinnter Chéileachair ; agus d'imthigh Conghalach gan sliocht.

Ó Mhathghamhain, mac Cinnéidigh tángadar na sloinnte seo síos .i. Ó Beólláin ; Ó Spealáin ;⁴¹ Ó hAnnracháin ; Ó Síodhcháin ; Mac Innéirghe ; Ó Conghalaigh ; agus Ó Tuama.

Is⁴² ó Eachthighern tángadar⁴² Muinnter Eachthigheirn, agus Clann Chraith.

Mic Lorcáin : Ag⁴³ so na sloinnte táinig ó Lorcán : ó Chosgarach, mac Lorcáin,⁴³ Muinnter Sheanacháin ; Muinnter Chnáimhín ;⁴⁴ Muinnter Ógáin ; Muinnter Allathaigh ; Muinnter MhaoilRuadhna ; Muinnter Ghlóairne ;⁴⁵ Muinnter Aingedha ; Muinnter Mhaine ;⁴⁶ agus Muinnter Uallacháin. Is⁴⁷ ón Lorcán so fós tángadar tángadar Sliocht Bhriain Fhinn⁴⁷ i nDuibhthír Laighean.

Mic⁴⁸ Lachtna, mic Cuirc, mic Anluain,⁴⁸ mic Mathghamhna, [E 97] mic Toirdhealbhaigh :

Mac oile don Toirdhealbhach so Ailgeinén⁴⁹ ó dtáinig O Meádhra. Agus⁵⁰ mac d'Ailgeinén Eochaidh ó dtáinig Artúr (a quo Artúraigh) ;⁵¹ Artúr⁵¹ umorro : mac Braoin, mic Cearbhaill, mic Sgannláin, mic Eochach, mic Ailgeinén.⁵¹

Mic Cathail : Dearbhráthair don Chathal so Conghal ó bhfuil Ó Néill agus Ó Neóghain. Niall, umorro (ó bhfuil an sloinneadh⁵²) mac Ionnrachtaigh, mic⁵³ Tuathail, mic Iorchlosaigh, mic Conghaile, mic Aodha Caoimh.⁵³

Mic Aodha Caoimh, mic Conaill, mic Eochach Bailldeirg : Dearbhráthair⁵⁴ d'Eochaidh Bhailldeirg, Fearghal, ó dtángadar Muinnter Íceadha.⁵⁴ Dearbhráthair⁵⁵ eile d'Eochaidh Bhailldearg so, Aonghus, ó bhfuilid na

⁴¹ Ó Beol. Ó Cathasaigh, Ó Sp. E Q.

⁴²⁻⁴² Each. ó bhfuilid E Q ; ó Each. atáid H G N P.

⁴³⁻⁴³ Mac don L. so Cosgrach ó ttángadar na sl. so, .i. Muinnter Lorcáin etc. E Q N.

⁴⁴ Chosgarach H G.   ⁴⁵ ghlóithiarn E ; ghlornu K ; ghlóirne N P
⁴⁶ ar lár Q.

⁴⁷⁻⁴⁷ mac eile fós don L. so brán (brann Q) ó ttángadar sliocht branfhinn E Q N.

⁴⁸⁻¹⁸ ar lár N P.   ⁴⁹ Algeanamh M H G N P ; Ailgeanán Q.

⁵⁰⁻⁵⁰ ar lár M K.   ⁵¹⁻⁵¹ ar lár M K H G N P.   ⁵² fine M.

⁵³⁻⁵³ E Q amháin.   ⁵⁴⁻⁵⁴ M K amháin.

⁵⁵⁻⁵⁵ fá Charthann Fhionn MSS acht M ; mac do Ch. Fh etc.

sloinnnte so síos : Muinnter Loingsigh ; Muinnter Uaithnidhe ;⁵⁶ Muinnter Bhreachtgha ;⁵⁷ Muinnter Bhréanuinn ; Muinnter Sheasnáin ; Muinnter Riada ; Muinnter Shamhradh ;⁵⁸ agus Muinnter Chormacáin.⁵⁵

Mic Carthainn Fhinn ; mic Bloid :

Dearbhráthair⁵⁹ don Bhlod so, Caisín, ó dtángadar Síol Aodha .i. Clann Mhic Con Mara ; agus is uatha sin tângadar Síol gClannchadha.⁵⁹ Mac don Bhlod so fós, Bréanainn Bán ó dtáinig Muinnter⁶⁰ Urthuile ; Muinnter MhaolDomhnaigh ; Muinnter⁶¹ Ghráda ; agus Clann Chaisín.⁶¹

Mic Cais : (ó⁶² ráidhtear Dál gCais⁶²). Tarla dá mhac dhéag ag an gCas so, mar atá : Blod ; Caisín ; Lughaidh ; Séadna ; Aonghus Ceannathrach ; Cormac ;⁶³ Carthann ; Cainnech ; Aonghus Ceannaitinn ; Aodh ; Loisgionn ; agus Dealbhaoth.

Ar shliocht Bhloid atá ceap na craoibhe so. Ó Aonghus Cheannathrach táinig Ó Déaghaidh, Cinéal⁶⁴ bhFearmhaic, Cinél mBaoi, agus Cinél⁶⁵ gCuallachtaigh. Ó Aonghus Cheannaitinn tângadar⁶⁶ Muinnter Ifernáin, agus Muinnter Nechtain.⁶⁷ Ó Aodh mac Cais táinig Muinnter Aodha. Ó Dhealbhaoth, mac Cais, tângadar Muinnter Chochláin.⁶⁸ Ó Lughaidh mac Cais tângadar Muinnter Dhobharchon, Muinnter Chonraoi, Muinnter⁶⁹ Chearnaigh ; Muinnter Aonghusa, agus Muinnter Dhubhthaigh.⁶⁹

Mic Conaill Eachluaith, mic Luighdhech Meann, [E 98] mic Aonghusa Tírigh, mic Fir Chorb, mic⁷⁰ Mogha Corb,⁷⁰ mic Cormaic Cais, mic Oiliolla⁷¹ Óluim.

⁵⁶ fá Charthann Fhionn MSS acht M ; mac do Ch. Fh etc.

⁵⁶ M *amháin*.

⁵⁷ Breachddha E ; bhreachtá H G (*bis*) Q K.

⁵⁸ Thomruigh E Q.

⁵⁹⁻⁵⁹ fá Chas *thíos* MSS acht M (= *Síol bhÍl*).

⁶⁰ O, E H N P.

⁶¹⁻⁶¹ agus ón Maoil-domhnaigh sin táinig Iosóg ó tângadar Clann Iosóg ; agus Glunn ó tângadar Muinnter Mhéig Gluinn ; agus Anna ó ttáinig MhegAnna E Q H G N K P [7 ar shín uatha] Q.

⁶²⁻⁶² M *amháin*.

⁶³ ar *lár* E.

⁶⁴ chinéil M.

⁶⁵ cinéil M.

⁶⁶ tainig E.

⁶⁷ [agus Muinnter Chuinn] H G N K P.

⁶⁸ Mag cochláin E Q ; MacC. H K.

⁶⁹⁻⁶⁹ ar *lár* E Q ; Muinnt. Chearn. ar *lár* N.

⁷⁰⁻⁷⁰ ar *lár* K.

⁷¹ Oilill, MSS acht E Q.

LXXXIV

GEINEALACH BARÚIN INSE Í CHUINN annso :

Uilliam :¹ mac Uilliam Chaoich, mic¹ Murchadha,² mic Diarmada, mic Murchadha, mic Diarmada, mic Murchadha (.i. cédiarla Tuadhmhumhan, sinser³ Barúin Inse Í Chuinn³), mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg,⁴ mic Toirdhealbhaigh,⁵ mic Briain Chatha an Aonaigh, *ut supra*.

---

¹⁻¹ Q *amháin*.

³⁻³ E Q *amháin*.

² Murchadh *a cheap sna* MSS *acht* Q.

⁴ *ar lár* Q ; *ar lár* N.

³⁻¹ *ar lár* P.

LXXXV

GEINEALACH SLEACHTA DOMHNAILL MHÓIR Í BHRIAIN annso :

Donnchadh : mac Taidhg, mic Domhnaill mic Toirdhealbhaigh,¹ mic Domhnaill Mhóir (.i. Ó Briain), mic Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh, mic² Taidhg, mic Toirdhealbhaigh,² mic Briain Chatha an Aonaigh, *ut supra*.

---

¹ *ar lár* E Q.

²⁻² *ar lár* E ; *a sholáthar i láimh nua* Q.

LXXXVI

GEINEALACH¹ SHÍOL MBRIAIN NA CUMRACH² annso :

Toirdhealbhach :¹

---

¹⁻¹ E Q *amháin*.

² Cumarach E ; ccumarach Q.

LXXXVII

GEINEALACH SHÍOL MBRIAIN CHAIRRGE Ó GCOINNEALL annso :

Donnchadh : mac Briain Duibh, mic Donnchadha, mic Mathghamhna, mic¹ Donnchadha, mic Briain Duibh,¹

---

¹⁻¹ mic Briain Duibh, mic Donnchadha H G N.

mic Donnchadha,² mic Mathghamhna, mic Muirchertaigh, mic Toirdhealbhaigh (ar a bhfuil Caithréim Toirdhealbhaigh³) mic Taidhg Chaoluisge, mic Conchubhair na Siúdaine, *ut supra*.

---

² Conchubhair E Q.

³ *ar lár* M.

LXXXVIII

SLIOCHT NA gCEALL AGUS GHLEANNA CAOIN annso :¹

Diarmaid : mac Briain, mic Muirchertaigh, mic Briain Óig, mic Briain Mhóir, mic Briain,² mic Taidhg, mic³ Domhnaill, mic Taidhg,³ mic Briain Ruaidh, mic⁴ Donnchadha, mic Toirdhealbhaigh,⁴ mic Taidhg Chaoluisge, *ut supra*.

Sliocht⁵ na gCeall iad sin.⁵

---

¹ annso bheós E.

² *ar lár* M.

³⁻³ *ar lár* N.

⁴⁻⁴ *bis* M ; *an tait so ar lár* P.

⁵⁻⁵ *ar lár* E Q.

LXXXIX

SLIOCHT GHLEANNA CAOIN annso :

Brian : mac Conchubhair, mic Briain, mic Conchubhair, mic Briain, mic Muirchertaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Briain Ruaidh,¹ mic Donnchadha, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Chaoluisge, *ut supra*.

---

¹ Ruaidh *ar lár* Q.

XC

GEINEALACH SÍL mBRIAIN ARADH annso :

Conchubhar : mac Donnchadha, mic Toirdhealbhaigh, mic Muirchertaigh, mic Domhnaill, mic Taidhg Chaoich, mic Toirdhealbhaigh, mic Murchadha na Raithnighe, [E 99] mic Murchadha, mic Toirdhealbhaigh, mic Murchadha, mic Briain, mic Domhnaill, mic Briain Ruaidh, mic Conchubhair na Siúdaine, *etc., ut supra*.

XCI

GEINEALACH MHC TAIDHG GLAE annso :

Murchadh : mac Toirdhealbhaigh, mic Domhnaill, mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair Ruaidh, mic Diarmada Móir,¹ mic Donnchadha (ó dtáid Sliocht Donnchadha), mic SeanTaidhg,² mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Diarmada, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Taidhg Áluinn (ó bhfuilid Clann³ Taidhg Glae), mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe, *ut supra*.

¹ Móir *ar lár* N.

² seanntaidhg M ; Seaghan Taidhg N Q ; ó ttáid sliocht Dhiarmada mhic Seaghain (*Stad*) P.

³ bhfuil Mac M.

XCII

GEINEALACH MHC MATHGHAMHNA CHORCA BHAISCINN annso :

Toirdhealbhach : mac Taidhg, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh, mic Taidhg, mic Murchadha, mic Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Óig,¹ mic Taidhg, mic Donnchadha na Glaice (sé meóir do bhí air²), mic Ruaidhrí Bhuidhe, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Murchadha na nIongnadh, mic Diarmada, mic Murchadha, mic Mathghamhna (ó bhfuilid Clann Mhathghamhna), mic Muirchertaigh Mhóir, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe, *ut supra*.

¹ Óig, *ar lár* E Q.

² do bhádar fair E Q.

XCIII

SLIOCHT¹ BHRIAIN ÓIG¹ annso :

Toirdhealbhach : mac Briain Óig, mic Briain, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Óig,² mic Taidhg, mic Donnchadha na Glaice, mic³ Ruaidhrí Bhuidhe,³ &c., *ut supra*.

¹⁻¹ Sl. B. Ó. sonn, *Sic Ga ; Teideal Ga amháin*.

² óig *ar lár* E.

³⁻³ E Q *amháin*.

XCIV

SLIOCHT¹ MHATHGHAMHNA MAOIL¹ annso :

Mathghamhain Maol : mac Toirdhealbhaigh Mhannaigh, mic² Mathghamhna Maoil,² mic Muirchertaigh, mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Muirchertaigh, mic Murchadha, mic Taidhg,³ mic Diarmada,³ mic Donnchadha, mic Murchadha na nIongnadh, mic Diarmada, mic⁴ Murchadha, mic Mathghamhna (a quo Clann Mhathghamhna⁴).

---

¹⁻¹ Ga. *amháin*.   ²⁻² ar lár Ga.   ³⁻³ ar lár Ga.   ⁴⁻¹ ar lár Ga.

XCV

GEINEALACH CHORCA BHAISCINN IARTHARACH¹ annso :

Toirdhealbhadh : mac Briain, mic Donnchadha, mic Donnchadha, mic Murchadha Caoich, mic Briain, mic Donnchadha an Chúil,² mic Donnchadha na Glaiice, *etc.*

---

¹ iarthair P.

² chúil Ga.

XCVI

SLIOCHT DAINGIN AN FHILE¹ annso :

Tadhg : mac Murchadha,² mic Muirchertaigh, mic Donnchadha, mic Briain, mic Murchadha Caoich, mic³ Donnchadha an Chúil, mic Donnchadha na Glaiice,³ *ut supra*.

---

¹ na glaiice P.

² Donnchadha X P.

³⁻³ ar lár Ga.

XCVII

GEINEALACH MHEIC MUIRCHERTAIGH¹ MIC MATHGHAMHNA annso :

Toirdhealbhadh : mac Ruaidhrí, mic Domhnaill, mic Muirchertaigh, mic Murchadha, mic Diarmada, mic Murchadha, mic Mathghamhna, *ut supra*.

---

¹ Murchadha Q ; *acht an Geinealuch ar easnamh. Tosnuigheann E le "G" ainme éigin ⁊ fágann dhá líne bán go dtí Mic Toir. mic R. etc.*

XCVIII

[E 100] GEINEALACH MHC BHRIAIN¹ Ó GCUANACH annso :

Toirdhealbhach :² mac Toirdhealbhaigh, mic Muirchertaigh, mic Taidhg, mic Conchubhair, mic Murchadha na nEach, mic Cinnéidigh, mic Briain Doill, mic Diarmada, mic Cinnéidigh Mhir, mic Briain Ghleanna³ Maghair, mic Murchadha an Sgéith Ghirr, mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe, *ut supra*.

¹ Í Bhriain E Q.

² Mic Toir. *tosach* E.

³ glinne E G H.

XCIX

GEINEALACH SÍL MBRIAIN¹ EATHARLAIGH annso :

Muirchertach :² mac Donnchadha, mic Domhnaill, mic Cinnéidigh, mic Murchadha, mic Diarmada, mic Briain Ghleanna³ Maghair,⁴ mic Murchadha an Sgéith Ghirr,⁵ mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe, *ut supra*.

¹ Í Bhriain E Q.

³ glinne E G H.

² mic Muirchertaigh, *tosach* E.

⁴ *Stad* H G N P.

⁵ *Stad* M.

C

GEINEALACH Í CHINNÉIDIGH¹ annso :

Muirchertach :² mac Murchadha, mic Cinnéidigh, mic Donnchadha, mic Mathghamhna, mic Donnchadha Choinnigh, mic Cinnéidigh Chais, mic Donnchadha Mhóir, mic Cinnéidigh Mhir,³ mic Briain Ghleanna Maghair, mic Murchadha an Sgéith Ghirr, mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe, *ut supra*.

¹ *Tagra i mBéarla ag O Comhraidhe (?) don gheinealach so*: These following are a branch of the O'Briens of Cuanach or Eatharlach who took the name of O Cinnide.

² mic Muircertaigh, *tosach* E.

³ *Stad* M H G N P K.

CI

GEINEALACH¹ MHC CONMARA annso :

Donnchadh :² mac Síoda Choim, mic Meic Con, mic Síoda,³ mic Meic Con,³ mic Coinmheadha, mic Meic Con, mic Lochlainn, mic Coinmheadha Móir, mic Néill,⁴ mic ConMara, mic Domhnaill, mic ConMara, mic Domhnaill, mic Menman,⁵ mic Aodha Odhair, mic Enda,⁶ mic Aisíodha,⁷ mic Síoda an Eich Bhuidhe, mic MaoilChluiche, mic Cuiléin,⁸ mic Donnghaile, mic Eoghain, mic Athluinn, mic Fearghail, mic Carthainn, mic Caisín, mic Cais, mic Conaill Eachluaith. Agus do-gheabhair an Conall so i ngeinealach Í Bhriain.

¹ Geiniollach Mic Muirciortaigh .i. Gein. etc. Ga. ² ar lár Ga.
³⁻³ ar lár Q. ⁴ bis Ga. ⁵ Meanmáin M H G N P.
⁶ Eanna MSS acht E Q. ⁷ -síde M. ⁸ [mic Urthuile] Q (*lámh nua*).

CII

GEINEALACH Í DHÉAGHAIDH annso :

Seán :¹ mac Lochlainn, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic Donnchadha, mic Ruaidhrí,² mic Giolla Phádraig, mic Flaithbhertaigh Fhinn,³ mic Flaithbhertaigh,⁴ mic Muireadhaigh Mhóir, mic Giolla an Gháire,⁵ mic Aichir,⁶ mic Murchadha, mic Déaghaidh, mic Domhnaill, mic Duinn, mic Dubhaltaigh,⁷ mic Flannchadha, mic Floinn Sgriobaill,⁸ mic Firching, mic Fearnhacaigh, mic ConAllta, mic Duinn Shléibhe, mic Díoma, mic Seanaigh, mic Reithe, mic Aonghusa Cionnathrach, mic Cais, mic Conaill Eachluaith, *ut supra*.

¹ Seán M; Seaghan N P. ² Rughrígh Q. ³ Fhinn ar lár N P
⁴ ar lár N.
⁵ Giolla gaire E Q G; Giolla Guaire Ga; giolla aghaire N P.
⁶ Eithir Ga; aithchir K. ⁷ *duibhalaidh* E Q.
⁸ Sgriobaill E; (-bill) Q; sgreabhaill M H G K; sgreabhlaigh N P.

CIII

GEINEALACH MHEICRAITH annso :

Diarmaid : mac Giolla Íosa, mic MaoilMhuire, mic¹ Domhnaill, mic MaoilMhuire,¹ mic Giolla Íosa,² mic

¹⁻¹ ar lár E Q. ² ar lár Q; [mic Domhnaill] mic G. Íosa Ga.

Floinn,³ mic MeicRaith (ó n-ainmnighthear Clann 'Chraith), mic Floinn,⁴ mic Eachthigheirn, mic Mathghamhna, mic Cinnéidigh, mic Lorcáin,⁵ mic Lachtna,⁶ mic Cuirc, mic Anluain, mic Mathghamhna, [E 101] mic Toirdhealbhaigh, mic Cathail, mic Aodha Caoimh, mic Conaill, mic Eochach Baildeirg, mic Carthain Fhinn, mic Bloid, mic Cais, mic Conaill Eachluaith, *etc.*, *ut supra*.

³ Floinn [mic Maolmuire mic G. Íosa] Q.

⁴ *ar lár* Ga.

⁵ *etc. Stad* Ga.

⁶ *ut supra* (*Stad*) M N H G P.

CIV

GEINEALACH MHEIC¹ COCHLÁIN annso :

Domhnall : mac MaoilShechlainn,² mic Amhlaoibh, mic MaoilShechlainn,² mic Amhlaoibh, mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair,³ mic Loingsigh, mic Máil, mic Domhnaill, mic Duibh,⁴ mic Duibh Thíre, mic Dianghusa, mic Dochardha,⁵ mic Cochláin, mic Guasachtaigh,⁶ mic MaoilRuanadha,⁷ mic Doill, mic Treachaire, mic Tréana,⁸ mic Sinill, mic Cochláin (ó⁹ bhfuil an sloinneadh⁹), mic Lorcáin, mic Dathail,¹⁰ mic Treachaire, mic Tréin, mic Sídhe,¹¹ mic Ainbhile,¹² mic Big, mic Aodháin,¹³ mic Dealbhaoith, mic Cais, mic Conaill Eachluaith, *etc.*, *ut supra*.

¹ Mheg E.

² Maoils. MSS, Mleachluinn M.

³ Conchubhair Mhóir E Q.

⁴ Duinn Ga.

⁵ Dochraga E Q; Docharga M K.

⁶ guasaig K N P.

⁷ -ruanaidh E; -ruadhna M G N P.

⁸ Treanna Q.

⁹⁻⁹ ó bhfuil MagCochláin E; *ar lár* Q; ó bhfuil an cine G; (an fine) M; a quo an sl. K.

¹⁰ Daithil M.

¹¹ sígi E.

¹² Anbhreith M; Ainbhreith H N K.

¹³ Aodhgáin M H G; Eoghain N P.

CV

GEINEALACH MIC CONRAOI annso :

Conchubhar :¹ mac Domhnaill, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic Donnchadha Óig, mic Donnchadha,² mic Fearghusa, mic ConRaoi,³ mic Donnchadha,⁴ mic Fearghusa,⁵ mic Diarmada, mic Conchubhair, mic ConRaoi,

¹ *ar lár* Ga.

² Donn. Mhóir E Q.

³ *ar lár* Ga.

⁴ *ar lár* Ga mic Donn. *bis*.

⁵ *ar lár* P Ga.

mic Amhlaobh, mic Luighdheach, mic Baodáin,⁶ mic Síoda,⁷ mic Cais, mic⁸ Luighdheach, mic Luachaigh,⁹ mic Innealaigh, mic Donnghusa, mic Dúnghalaigh, mic Comhghaill,⁸ mic Saráin, mic MaoilTola,¹⁰ mic Mothagáin,¹¹ mic Baodáin, mic Gnóbhig, mic Dealbhaoith, mic Cais, mic Conaill Eachluaith, *etc.*, *ut supra*.

⁶ baodháin E; haodháin Q.
⁹ luigeach mic Luchaidh, Q.

⁷ *ar lár* Ga.
¹⁰ -tuille Q.

⁸⁻⁸ *ar lár* Ga.
¹¹ *ar lár* Ga.

CVI

GEINEALACH Í CHUINN anso :

Conchubhar : mac Domhnaill, mic Domhnaill, mic Domhnaill,¹ mic Donnchadha, mic Giolla Shenáin,² mic Donnchadha, mic Murchadha, mic Cuirc, mic Feidhlim[th]e, mic Néill, mic Cuinn (a quo Í Chuinn), mic Donnchadha, mic Síoda, mic Coinnleagáin, mic Faolchadha, mic Ifearnáin, mic Cuirc, mic Abathaigh, mic Cuiléin, mic Imligh,³ mic Conaill, mic Colmáin, mic Aonghusa Cionnaitinn,⁴ mic Cais, mic Conaill Eachluaith, *ut supra*.

¹ [Domhn. mic Tomáis, mic Domhnaill] mic Donnch. *etc.* Ga.

² Conch. : m. Domhn., m. Conch., m. Domhn., m. Tomáis, m. Domhn., m. Donnch., m. Giolla Senáin, E Q.

³ *Emelidh* E.

⁴ -athrach Ga.

CVII

GEINEALACH MHC FHLANNCHADHA¹ anso :

Baoghalach :² mac Aodha, mic Baoghalaigh, mic Muirchertaigh,³ mic Aodha, mic Domhnaill, mic Raighne, mic Diarmada, mic Flaithrí, mic⁴ Flaithimh, mic Giolla Ailbhe,⁴ mic Domhnaill, mic Flannchadha (a⁵ quo Síol bhFlannchadha⁵), mic Néill,⁶ mic Aodha Odhair, mic Sédhna, mic Aisíodha, mic Síoda an Eich Bhuidhe (Sunn⁶ condreagad⁶ agus clanna ConMara), mic MaoilTuile, mic Coileáin, *etc.*, *ut supra* i ngeinealach Mheic ConMara.

¹ Mheic Glannchadha MSS *acht* E Q.   ² *Sic* MSS, *leg* Baothghalach.

³ *ar lár* Ga.

⁴⁻⁴ *bis* E Q; Oilbhe E Q.

⁵⁻⁵ ó n-abarthar Siol gClann- M H G N P.

⁶ Neill [m. Domhnaill m. Menman] m Aodha Odhair, Q (*lámh nua*).

⁶⁻⁶ anso sgaraid M H G K N P.

Cosnamhach Óg : mac Cosnamhaigh, mic Domhnaill, [mic Muirchertaigh] mic⁷ Aodha, mic Domhnaill,⁷ mic Raighne, *etc.*

Sliocht Muirchertaigh Mic Fhlannchadha gonuige sin.

---

⁷⁻⁷ ar lár E Q.

CVIII

[E 102] SLIOCHT AODHA¹ MIC¹ DOMHNAILL MIC² RAIGHNE annso :

Domhnall Óg : mac Domhnaill, mic Domhnaill,³ mic Aodha, mic Domhnaill, mic Raighne, *etc.*, *ut supra*.

Donnchadh :⁴ mac Conchubhair Óig, mic Conchubhair, mic Muirchertaigh, mic Aodha, mic Domhnaill, mic Raighne, *etc.*

Conchubhar : mac Eoghain, mic an Ghiolla Dhuibh, mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair, mic Aodha, mic Domhnaill, mic Raighne, *etc.*

Tadhg Ruadh : mac Diarmada, mic Taidhg, mic Murchadha, mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Raighne,⁵ *etc.*, *ut supra*.

Conchubhar : mac Baothghalaigh, mic Mathghamhna, mic Donnchadha, mic Tomáis Duinn, mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Raighne, *etc.*, *ut supra*.

Sliocht Tomáis Duinn gonuige sin.

Isiad⁶ Siol bhFlannchadha⁷ so fá breitheamhain ag Ó Bhriain, agus isé Grianán na mBreitheamhan fá fearann ollamhantachta aca ó Dhál gCais go teacht Gall. Atáid drong do Shíol bhFlannchadha i mbarúntacht Fhear Muighe, i gConntae Chorcaighe, ón tráth do pósadh inghean Í Bhriain leis an Róisdeach.⁸

---

¹⁻¹ ar lár H G.   ² Domhnaill Ruaidh na R. Q.   ³ ar lár N P.

⁴ measgthar an t-alt so ar an alt 'na dhiaidh E; ar lár Q.

⁵ Ruighne E *passim*.

⁶ an t-alt so ar easnamh E Q.

⁷ siol cClannchadha MSS.

⁸ *Tagra 'na dhiaidh seo ag M* : Agsin a bhfuaras do Chraobhsgaoileadh sleachta Chormaic Chais, mic Oilill Óloim, gonuige sin. Gabhadh gach léaghthóir mo leathsgéal, óir ní bhfuaras ní san mbith do tharbhadh Shíl mBriain riamh. Eoghan ua Caoimh.

SLIOCHT CÉIN MIC OILEALLA ÓLUIM.

CIX

GEINEALACH Í CHEARBHAILL annso :

Seán : mac MaoilRuanadha,¹ mic Taidhg, mic Uilliam Odhair, mic Fir gan Ainm ; [E 104] mic MaoilRuanadha :

Dearbhráthair don MhaolRuanadha so Donnchadh (ó dtángadar Sliocht Mhuighe Dreimhne, .i. Seán^{1a} mac Uaithne, mic MaoilRuanadha, mic² an Chalbhaigh, mic an Donnchadha adubhramair go ró ghrod romhainn²).

Mic Seáin, mic MaoilRuanadha na Féasóige, mic Taidhg Óig,³ mic Taidhg, mic Ruaidhrí, mic⁴ MaoilRuanadha, mic Taidhg, mic Finn, mic Guill an Bhealaigh,⁴ mic Donnchadha, mic MaoilRuanadha, mic Finn, mic Domhnaill, mic Ríoghbhardáin,⁵ mic ConChóirnigh, mic Maonaigh, mic Cearbhaill, mic Aodha, mic Dubhluighe,⁶ mic Cnáimhín, mic Maonaigh, mic Seachnusaigh, mic Aingidhe,⁷ mic MaoilRuanadha, mic Ultáin, mic Ailtine, mic Lonáin, mic Innidh,⁸ mic Féig, mic Táil, mic Meachair,⁹ mic Amhra, mic Druadh,¹⁰ mic Éile Rídheirg, mic Eirc, mic Sabhairnn,¹¹ mic Iomghoin :

Dearbhráthair don Iomghoin so Féig ó dtáinig Ó Conchubhair Cianachta.

Mic Iomchadha Uallaigh :

Dearbhráthair don Iomchadh so Fionnachta¹² ó dtáinig Ó Meachair.

Mic Connla, mic Taidhg, mic Céin, mic Oilíolla Óluim.

¹ -ruanaigh E ; -ruadhna M G H N P Q.

^{1a} Séamus M.

²⁻² E Q *amháin*.

³ Óig, *ar lár* E Q.

⁴⁻⁴ *ar lár* P.

⁵ Ríordáin M H G N K P.

⁶ -laidh E.

⁷ aingiodha E Q.

⁸ innic M.

⁹ inneachair G H K ; ionnachair N.

¹⁰ Druaidh E ; druagh M.

¹¹ Sabhairnuigh E (-naidh) N.

¹² Fianachta E (-nnachta) N P ; Fiannacht M H G.

CX

GEINEALACH Í MHEACHAIR annso :

Seán : mac Giolla na Naomh Óig, mic Giolla na Naomh Móir, mic Giolla na Naomh, mic Taidhg, mic Giolla na

Naomh, mic¹ Piarais, mic Giolla na Naomh,¹ mic Diarmada, mic Finn, mic MaoilSheachlainn, mic Muirchertaigh, mic Donnchadha, mic Iaruinn, mic Fiachach, mic Meachair, mic Murchadha Óig,² mic Domhnaill, mic Éignigh, mic Taidhg, mic Dlúthaigh, mic Meachair,³ mic Caolluighe, mic ConChoille,⁴ mic Meachair (a⁵ quo Í Mhechair⁵), mic Aodha Móir, mic Feargna,⁶ mic Luighdheach, mic Duinn Chuan, mic Feidhlim[th]e, mic Fiachach, mic Luighdheach, mic Cathchon,⁷ mic Eochach Faobharghlais, mic Fionnachta,⁸ mic Connla :

Dearbhráthair⁹ don Chonnla so Cormac Gaileang¹⁰ (ó dtáinig Ó hEadhra, agus Ó Gadhra,¹¹ agus Ó Conchubhair¹² Cianachta¹²)⁹.

Mic Taidhg, mic Céin, mic Oiliolla Óluim, *etc.*, *ut supra*.

¹⁻¹ *ar lár Q.*

² Óig [mic Murchadha] G.

³ (a quo an fine) M H N P ; (ó bhfuil an fine) G ; (ó bhfuil Sliocht Meachair) K.

⁴ Conchaille Q H G K ; Conaille E ; Conchriche N ; conche P.

⁵⁻⁵ E Q *amháin*. ⁶ feargusa N P. ⁷ Eatchon E Q. ⁸ fianachta E.

⁹⁻⁹ E Q *amháin*. ¹⁰ *ar lár Q.* ¹¹ Ó Gráda.

¹²⁻¹² *arna scrios, Q ; (lámh iasachta) ⁊ Cathasaigh do scriobhadh in' ionad, ⁊ an tagra so faoi ag O Comhraidhe : This correction is certainly wrong.*

CXI

GEINEALACH Í EADHRA annso :¹

Seán : mac Taidhg, mic Fearghail, [E 105] mic Fearghail,² mic Domhnaill, mic Airt, mic Diarmada, mic Aodha, mic³ Conchubhair Ghoid, mic Aodha,³ mic Taithligh, mic Murchadha, mic Domhnaill, mic Murchadha, mic Maghnusa,⁴ mic⁵ Eadhra, mic Saorghusa,⁵ mic Béice, mic Flaitheasa,⁶ mic Taithligh, mic Cionnfhaolaidh,⁷ mic Diarmada, mic⁸ Finnbhairr, mic Bréanainn, mic Nadfraoich, mic Finnéin, mic Sidhigh, mic Airt Chuirb, mic Mogha Cuirb, mic Laí,⁸ mic Cormaic Gaileng,⁹ mic Taidhg, mic Céin, mic Oiliolla Óluim,¹⁰ *ut supra*.

¹ annso síos ionar ndiaig Q. ² *ar lár* H G N K M. ³⁻³ *ar lár* Q.

⁴ -nuis Q ; Maonus K.

⁵⁻⁵ *ar lár* Q ; feargusa N P.

⁶ sic MSS, leg Flathghusa. ⁷ -aola M N. ⁸⁻⁸ E Q *amháin*.

⁹ Gaileangaigh, MSS acht E Q ; -leing E ; -lend Q ; [ó Chormac Gaileangach so mac Taidhg, táinig mar an ccéadna Ó Gadhra, Ó Cathasaigh, ⁊ Ó Conchubhair Cianachta] M H G N P.

¹⁰ *Stadaid* H G den *Téx* annso lesna tagraí so : Agsin críoch ar an Leabhar Muimhneach, arna sgríobhadh le hUilliam Mac Cairteáin Dia

CXII

GEINEALACH Í GHADHRA¹ annso :

Eoghan : mac Tiomultaigh,² mic Diarmada, mic Ruaidhrí, mic Conghalaigh, mic Duinn S[h]léibhe, mic Ruaidhrí mic Duinn S[h]léibhe, mic Conchubhair, mic Ruairc, mic³ Conghalaigh, [mic] Ruairc,³ mic Gadhra, mic Gléamhacáin,⁴ mic Saorghusa, mic Béice, mic Flathusa, mic Taithligh,⁵ mic Cionnfhaolaidh, mic Diarmada, mic Finnbhairr, mic Bréanuinn, mic Nad Fraoich, mic Finnéin,⁶ mic Sidhigh, mic Airt Chuirb, mic Mogha Cuirb, mic Cormaic Gaileng, mic Taidhg, mic Céin, mic Oiliolla Óluim, *etc.*⁷

Luain, an 30 lá don Mhárta san mbliadhain d'Aois Chríost 1702, Agus fa hí aois féin an tansin cheithre bliaghna déag ar fhithchid, H ; Ag sin críoch ar an Leabhar Muimhneach arna sgríobhadh lé hArt Ó Caoimh don Athair Risdeard Ó Airtniada, an 28 lá do mhiosa na Bealltaine 1709, G ; *Tagra annso ag P* : Finit do Mhuimhneachaibh, air na sgríobhadh le Éamonn Ó Mathghamhna air Fatha le hais na Luighe (Laoi) chum a usáide féin *etc.* (1833).

¹ Ghráda Q ; *Dhá L S. don Gheinealach so i. E* ; lch. 105, Q. 121 (139).

² Tumulthaigh Q. ³⁻³ *ar lár* Q.

⁴ gleámacháin E ; gleanmheacháin Q. ⁵ *Tathaidh* Q. ⁶ *fighnín* Q.

⁷ [Ag sin deire re Senchus hí Bhriain agus gach gabhlachadh da bhfuil uatha 7 leanfam feacht oile air shliocht fr mic Mileadh] Q.

SLIOCHT ÍR MIC MÍLEADH.¹⁶

[E 107] Do¹ chraobhsgaoileadh Sleachta Ír mic Míleadh annso :² Dias do shliocht Ír ar a bhfuil sliocht i nÉirinn go prínsiópálta, mar atá Conall Cearnach, agus Fearghus mac Róigh. Ó Chonall Cearnach atá Mac Aonghusa, agus Mac Cairteáin,³ agus Ó Mórdha. Ó Fhearghus atá Ó Conchubhair Ciarraighe, agus Ó Conchubhair Chorcarruadh, Ó⁴ Lochlainn Bóirne,⁴ agus Síol bhFearghail gona ngabhlaibh geinealaigh.

¹ MSS *don Téx so feasta* : E lch 107 (*tá lch 106 bán*) ; M, 372 ; Q 123 (141) ; N 2 13 ; P 98 ; K 90. *Teideal* K N P : an Leabhar Ultach. Do chraobhsgaoileadh *etc.*

² mar leanas N.   ³ *ar lár* E Q (=Mac Artáin).   ⁴⁻⁴ *ar lár* E Q.

CXIII

GEINEALACH MHEICAONGHUSA .i. Tighearna Uíbh¹ Eachach,² gusa dtiobhram Sliocht Chonaill Chearnaigh uile :

Aodh :³ mac Airt Óig, mic Aodha, mic an Fhir Dhorcha, mic Domhnaill Óig, mic Domhnaill Mhóir, mic Aodha, mic Airt, mic⁴ Aodha,³ mic Airt na Madhmann, mic Muirchertaigh Mhórdhuasaigh, mic Eachmhíleadh,⁵ mic Rudhraighe,⁶ mic Giolla Coluim, mic Duibh Innse, mic Aodha Reamhair, mic Flaithbhertaigh,⁷ mic Eichmhíleadh, mic⁸ Aonghusa (a quo an fine)⁹, mic¹⁰ Eichmhíleadh, mic Aodha, mic Aonghusa,¹⁰ mic Aidióta,¹¹ mic Laighnigh,¹² mic Bláithmhic, mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic¹³ Breasail Bhéildeirg, mic Fearghusa, mic Aodháin,¹⁴ mic Mongáin, mic Saráin,¹⁵ mic¹⁶ Maine, mic Fothaidh, mic Conaill :

Dearbhráthair don Chonall so Sarán ó dtáinig Mac Artáin ;¹⁷

Mic Caolbhadha, mic Cruinn Bhádhraoi,¹⁶ mic¹⁸

¹ Aoibh M N P K.

² Eathach M.

³⁻³ *ar lár* N : *Tosach* N *mar seo* : Donnchadh : mac Airt, mic Muirchertaigh, mic Riagáin, mic Eichmhíleadh *etc.*

⁴ mic *ar lár* E.   ⁵ Eichmhíleadh M.   ⁶ ruaidhrí E ; rughrahide Q.

⁶⁻⁷ *ar lár* M.   ⁸ [mic Aodha] mic N.   ⁹ *ar lár* N.

¹⁰⁻¹⁰ *ar lár* N.   ¹¹ Aidiótha Q.   ¹² laitnig N.

¹³ [mic Domhnaill] mic N.   ¹⁴ Aodhagáin N K ; Aodhagáin M.

¹⁵ [ ] is ar shliocht an tsaráin so atá Mac Cairteín Chonntae an Dúin accóige uladh] N.

¹⁶⁻¹⁶ *ar lár* N.

¹⁷ Cairteáin M K.

¹⁸ -bhadrí, mic E ; crumbhadrí Q.

Eochach Cobha (⁶¹⁹ Eochaidh Cobha atáid Uíbh Eachach¹⁹), mic Luighdheach, mic Rosa, mic Iomchadha, mic Feidhlim[th]e,²⁰ mic Cais, mic Fiachach Aruidhe, mic Aonghusa Gaibhniann,²¹ mic Ferghusa Foghlais, mic Tiobraide Tírih, mic Breasail, mic Fírb,²² mic Máil, mic Rochroidhe, mic Cathbhadha,²³ mic Giallachadha, mic Fionnchadha,²⁴ mic Muireadhaigh,²⁵ mic Fiachach²⁶ Fionnamhnais, mic Iriail Glúnmháir, mic Conaill Chearnaigh :

Mac eile²⁷ do Chonall Chearnach Laoighseach Ceannmhór ó dtángadar Síol Mórdha gona ngabhlaibh ;²⁸

Mic Aimhirgin Iarghiúnaigh,²⁹ mic Cais Trillsigh, mic Fachtna,³⁰ mic³¹ Cathbhadha,³² mic Gionga :

Dearbhráthair don Ghionga so Rosa Ruadh, athair Fhearghusa mic Róigh ;³²

Mic Rudhraighe,³³ mic Sithríge,³⁴ mic Duibh, mic Foghmhair, mic Airgiodmháir, mic Síorlaimh, mic Finn, mic Bratha, mic Labhradha, mic Cairbre, mic Ollamhan Fódla, mic Fiacha Fionnsgothaigh, mic Séadna, [mic Airt], mic Airtrí, mic Éibhric,³⁵ mic Éibhir, mic Ír, mic Míleadh Easbáinne.

¹⁹⁻¹⁹ N *amháin*.

²⁰ *ar lár* N.

²¹ -neoin Q.

²² Feirb E

²³ Cathfuidh [mic Capa mic Gionga ; dearbhráthair don Ghionga so Rossa Ruadh athair Ferghusa mic Róigh] *sic* E.

²⁴ [mic Conchubhair] mic Fionnchon N.

²⁵ Muirchertaigh M N.

²⁶ Fiacna K.

²⁷ *Fá Iriail* G. " Dearbhráthair don Ír. *etc.* N.

²⁸ *ar lár* M N K.

²⁹ Íar. *ar lár* M N K.

³⁰ Fiacna N.

³¹ mic (*stad* E).

³²⁻³² *lámh nua* Q.

³³ R. mhóir N E ; *san lámh nua* Q, *agus stad dóibh* ; M K N don *chuid eile den gheinealach so.*

³⁴ Sithrí N ; sithric K ; Sitrighe M.

³⁵ Eibric N K.

CXIV

GEINEALACH MIC ARTÁIN¹ annso :

Tomás : mac Tomáis, mic Seaáin, mic Raghnaill, mic Séafra, mic Eoghain, mic ConChrannaigh, mic Cruim, mic Onchon, mic Artáin (a quo an fhine), mic Cruim, mic Fogharthaigh,² mic Mongáin, mic Saráin, mic Eochach Cobha, mic Caolbhadha, [*etc.*³ *ut supra* i ngeinealach Mhic Aonghusa.]

¹ N *amháin* don ghein. so mic Cairteáin.

² fógartaigh MS.

³ *leanann air siar go Míle Easpáine.*

[E 109]¹ SLIOCHT² FEARGHUSA MHIC
ROIGH.

GEINEALACH Í CHONCHUBHAIR CHIARRAIGHE³ annso :

Cathal Ruadh⁴ (do-chuaidh⁵ don Fhraingc, November Anno Domini 1691, maraon le huaislibh Éireann,⁵ tré⁶ anfhorlann Sagsanach dá gcur ann⁶) : mac Conchubhair Choim, mic Conchubhair, mic Donnchadha Maoil, mic Conchubhair, mic Seáin, mic Conchubhair, mic Conchubhair, mic Conchubhair,⁷ mic Diarmada, mic Mathghamhna, mic⁸ Diarmada Sluaghaigh, mic Mathghamhna,⁸ mic Cuirc, mic Beathaigh, mic Conchubhair, mic Cathail, mic Aodha, mic Taidhg, mic Ruaidhrí, mic ConLuachra, mic Diarmada, mic Conchubhair, mic Finn, mic Maoil-[Sh]eachlainn, mic Floinn Fearna, mic Colmáin, mic Cobhthaigh, mic Rehtabhra,⁹ mic Maoil Tuile, mic Aodha Logha, mic Durrthaicht,¹⁰ mic Seanaigh,¹¹ mic Reathach,¹² mic Fearba, mic Iomchadha, mic Éibhric, mic Mocháine, mic Ulaimh,¹³ mic Meise Con, mic Saula,¹⁴ mic Mogha Airt, mic Oirbhision Máir,¹⁵ mic Eochach, mic Airtrí,¹⁶ mic Eochamhain, mic Fiodhmhaine, mic Dealbhna,¹⁷ mic Eanna,¹⁸ mic Láimhne,¹⁹ mic Astamhuin,

¹ tá E 108 *bán*.

² Do chraobhs-gaoileadh Shleachta Fheargusa mic Róigh annso M E (go fíor glan soleir an méid do bhí le faghil díobh ar sgríobha an tseanchais so *etc.*) Q.

³ [agus a chomhbráithrech] Q.

⁴ Cathal ruadh mac Conchubhair Chaoimh, tuig gur Comhbráthair do chSeán an Fhiona an Cathal so : Seán an Fhiona, mac Conchubhair Bhacaigh *etc. mar atá ag Q* ; *Tosach E mar seo* : Seán, m. Conchubhair Bhacaidh, m. Conchubhair Fhinn, m. Conchubhair, mic Seáin, m. Conch., m. Conch., m. Conch., m. Diarm., m. Mathghamhna, m. Diarm. shluaghaidh *etc.*

⁵⁻⁵ M K.

⁶⁻⁶ M *amháin*.

⁷ *ar lár* N.

⁸⁻⁸ *ar lár* N.

⁹ -bhradh E ; mic Reachta mic Braitha mic Maoltuile *etc.* N P.

¹⁰ durrthacht E ; duitreacht N ; dúithreacht P.

¹¹ Seanaig N K P.

¹² Reachtach N P.

¹³ Ollaimh M ; ollaman K ; umhlaidh N ; umhlaibh P ; Uilliam Q.

¹⁴ Saul N P ; samhla Q. ¹⁵ Oirbs- E Oirbhisionmhair M N P K Q.

¹⁶ aithrí E.

¹⁷ -bhnaoi P ; -bhnan N.

¹⁸ Eádhná Q ; Séadna N P.

¹⁹ láimhe E Q K.

mic Mogha Taoth,²⁰ mic Céir (ó²¹ ráidhtear Ciarraige²¹), mic Fearghusa, mic Rosa Ruaidh, mic Rudhraige²² *etc. ut supra*.

Dearbhráthair²³ do Chiar, mac Fearghusa, Corc mac Fearghusa ó bhfuil Ó Conchubhair Chorcarmruadh, agus Ó Lochlainn Boirne, Muinnter Arga agus Muinnter Fhlaithbheartaigh Tuadhmmhumhan. Dearbhráthair²⁴ eile do²⁴ Chiar Conmhac ó dtángadar Siol bhFearghail agus MagRághnaill gona ngabhlaibh geinealaigh. Is do shliocht Ír fós Clann Eochach i Laighnibh, agus Muinnter Mhainnín, agus muinnter Cheithirigh, agus Clann an Bháird.

An²⁵ triar mac sin Fherghusa .i. Ciar agus Corc agus Conmhac, fá hí Meadhbh Chruachna .i. Banríoghan Chonnacht rug d'aontoirrcheas iad d'Fhearghus amhail adeir an file san rann so :

Torrach Meadhbh i gCruachain chaoin
d'Fherghus nachar²⁶ thuill tathaoir
go rug triar gan locht nár lag
Ciar is Corc agus Conmhac.²⁵

²⁰ Táith E Q; téith N.

²¹⁻²¹ N M *amháin* : Dearbhráthair don Chiar so *etc. annso* E Q.

²² ruaidhrí E; rúghrí M, (*stad annso* M N K P), E *dá leanmhaint siar go Míle Easpáine*.

²³ *an t-alt so ar lár* N P.

²⁴⁻²⁴ *ar lár* E.

²⁵⁻²⁵ M *amháin*.

²⁶ nár MS.

CXVI

SLIOCHT ACHaidh NA gCRANN

Séamus :¹ mac Murchadha Achaidh na gCrann, mic Conchubhair, mic Mathghamhna, mic Conchubhair, mic Muiris, mic Diarmada, mic Muiris, mic Diarmada Shuaghaigh, *ut supra*, i ngeinealach Í Chonchubhair Chiarraige.

¹ M *amháin* don gheinealach so.

CXVII

GEINEALACH¹ Í MHAINÍN annso :

Donnchadh : mac Seáin, mic Domhnaill, mic Diarmada Ruaidh, mic Domhnaill na nEach, mic Seáin, mic Donnchadha, mic Taidhg, mic Séamuis, mic Toirdhealbhaigh, mic Muiris, mic Lochlainn, mic Airtrí, mic Onchon, mic Meadhraidhe, mic Conchubhair Mhóir, mic Scanláin, mic Ruairc, mic Meilge, mic Olchabhair, mic Uinge, mic Ma[ine mic]² Olchabhair, mic Tait, mic Co[irc] mic Fearghusa, mic Rosa Ru[aidh], *etc. ut supra.*

¹ Q *amháin don gheinealach so.*

² an Ls *doiléighte annso* ; *i ndiaidh an ghein. tá armas I Mhainín ag Q* ; Armus : gríomh órdha a machaire uaine (?), trí rae thuas, lámh agus cra[obh] ; m[otto] : is cródha ar ngai[sge ?].

CXVIII

GEINEALACH Í CHONCHUBHAIR CHORCAMRUADH annso :

Brian : mac Cathail Riabhaigh, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Briain Óig, mic Conchubhair Shoipléith, mic Feidhlim[th]e an Oinigh, mic Domhnaill Mhanntaigh, mic¹ Cathail Óig, mic Cathail Charraigh,¹ mic Cathail, mic Lochlainn, mic Conchubhair na Luinge, [E 110] mic Floinn, mic Conchubhair² (ó n-abarthar³ Síol⁴ gConchubhair), mic MaoilSheachlainn, mic Arga, mic Samhragáin, mic Flaithbheartaigh, mic Duibh Ruis, mic Reachtabhradh,⁵ mic Laoich, mic Duibh dá Chríoch, mic MaoilDuibh, mic Fuiléne, mic Seanaigh (ó ráidhtear Muinnter Sheanaigh), mic Aimheirgin, mic Táil (a quo⁶ Carn Mic Táil), mic Bruic, mic Conbhruic, mic Osgair, mic Meiseáin Duinn,⁷ mic Meisén Súilléith,⁸ mic Eirc,⁹ mic Meic Con, mic Neachtain, mic Aodha Cuirb, mic Aodha Gnai¹⁰ (.i. fear an ghai leathain), mic Aithbhleithe, mic MoDhruadh,¹¹

¹⁻¹ *ar lár K.*   ² *ar lár Q.*   ³ *a quo N.*   ⁴ *Clann Ch. Q.*

⁵ *-bhra N-raigh P.* ⁶ *ó raidhter NP.*

⁷ *measain dúin Q* ; *Meiseainn E* ; *meisin N* ; *Meisean K M.*

⁸ *suiliath E Q.*

⁹ *lirc M* ; *eirc E Q* ; *luirc N P.*

¹⁰ *gnái E* ; *gnáith N.*

¹¹ *Meadhruadh MSS.*

mic Ollamhan,¹² mic Deágha,¹³ mic Cuirc Ruaidh, mic Fearghusa, mic Rossa Ruaidh, mic Rudhraighe¹⁴ (ó ráidhter Clanna Rudhraighe) ; *etc. ut supra.*

¹² Alluinn P ; mic Ruaidhri *etc.* (stad) N.

¹³ Deaghaidh M ; Deáige E.

¹⁴ *Stadaid* M K P *annso* ; *leanaid* E Q *air go Míle Easpáine, vid Gein Mheic Aonghusa* ; *Ins na MSS uile acht P leanann* " Craobhscaoileadh Shfl gConchubhair " *é seo. Tá san insan Chraobhscaoileadh agam.*

CXIX

[E III] GEINEALACH Í LOCHLAINN¹ annso :

Toirdhealbhadh : mac Uaithne, mic Maoil[Sh]eachlainn, mic Rudhraighe,² mic Ana,³ mic Donnchadha an Chúil, mic Ana³ Bhacaigh, mic Donnchadha, mic Conghalaigh, mic⁴ Maoil[Sh]eachlainn, mic Amhal[n]g-adha,⁵ [E II2], mic MaoilSheachlainn, mic Lochlainn (*a quo* Muinnter⁶ Lochlainn), mic MaoilSheachlainn, mic Arga,⁷ mic Samhragáin,⁸ mic Flaithbheartaigh, mic Duibh Ruis, mic Reachtabhradh,⁹ mic Laoich, mic Duibh dá Chríoch, mic Maoil Duibh, mic Fuiléne, mic Seanaigh (ó¹⁰ ráidhter Muinnter Shenaigh¹⁰), mic Aimheirgin, mic Táil (*a quo* Carn Mhic Táil) ; agus isé an Tál sin an 28 glún do gheinealach Í Chonchubhair Chorcamuadh.¹¹

¹ Lochlainn Boirne P.

² Ruaidhri N P ; Ruaidhruidhe E ; Rúghri M.

³ Anna E ; Anaidh N ; Annadh Q P. ⁴ [mic Amhalaoibh] mic E.

⁵ amhalaidh E ; amhalga K , Amhalgaicc M ; Amhalgaidh N P.

⁶ clann N P, *a quo an fine* Q.

⁷ Árdha N P.

⁸ [*etc. asé an Samh. sin an 19 glún do ghin. Í Chon. Chorcam. ut supra. Ag sin deireadh leis an leabhar Ulltach*] stad N P.

⁹ -ra K ; -ruid Q.

¹⁰⁻¹⁰ *ar lár* Q.

¹¹ *Stadaid* M K *annso, agus leanaid* E Q *air siar go Rudhraighe* ; *fé bhun an ghéin. so tá an tagra so ag M* : Triallfad feasda ar Shíol Éireamhóin, 7 as seacharánach an t-ionad dhamh é, 7 uaisle sleachta Éireamhóin an ainbhíosa mo bheith accúram a ngéaga geinealaigh. Ní chreidim go mbia tarbha do neach go bráth an seanchus do choimeád, acht amháin go bhfuil maith mhór do neach bheith eólach a seanchas a thíre féin.

[E 113] SLIOCHT ÉIREAMHÓIN MIC
MÍLEADH.¹

Ughoine² Mór ceap a maireann do shíol Éireamhóin, agus do-chuadar a chlann uile gan tsliocht³ acht dias, mar atá Laoghaire Lorc agus Cobhthach Caol mBreagh. Ar shliocht Laoghaire atáid Síol Éireamhóin i Laighnibh. Ar Shliocht Chobhthaigh atáid Síol Éireamhóin i Leath Cuinn.⁴

MSS: E lch 113; Q 131 (149); N 218; K 97; M 375 (*an dara ceann*).

¹ Do Chraobhsgaoileadh Sleachta Éireamhóin mic Míleadh annso E Q M K; An Leabhar Laghneach agus Connachtach annso .i. Craobhsgaoileadh agus coimnesa Shleachta Eir- *etc.* N.

² Iúghoine M N K. ³ sliocht M N K. ⁴ [agus attainig uatha sin.] Q.

CXX

GEINEALACH Í NÉILL GO HÉIREAMHÓN annso, agus gach gabhlughadh dá bhfuil uaidh go Niall Naoighiallach :

Seaán : mac Aodha, mic an Fhir Dhorcha, mic Cuinn Bhacaigh, [mic Cuinn], mic Henrí,¹ mic Eoghain :

Ag an Eoghan so sgaras Sliocht Fheidhlim[th]e Ruaidh le Ó Néill.²

Mic Néill Óig, mic Néill Mhóir, mic Aodha, mic Domhnaill, mic Briain Chatha an Dúin, mic Néill Ruaidh, mic Aodha (.i. an Macaomh Tóinleasg), mic Muirchertaigh Muighe Line, mic Taidhg Glinne, mic Conchubhair na Fiodhgha,³ mic Flaithbhertaigh Locha hAdhair,⁴ mic Domhnaill (.i. an tÓgdhamh), mic Aodha Athlaimh :

Mac oile d'Aodh Athlamh Donn Sléibhe ó bhfuil Mac Suibhne⁵ Fánad, agus is uaidh sin táinig Mac Suibhne na dTuath,⁶ agus Mac Suibhne Thíre⁷ Bádhuine :

Mic Flaithbheartaigh an Trosdáin, mic Muirchertaigh Mhidhigh, mic Domhnaill Arda Macha :

---

¹ hanraoi (-ri K) N K.

² ris Ó N, E Q.

³ fiodhbhaidhe M.

⁴ baghair M; bághair N; bhaghair K.

⁵ Suibhdhuine N.

⁶ ttuadh M.

⁷ ar lár M E Q.

Dearbhráthair don Domhnall so Aodh (ó bhfuilid Clann Aodha Buidhe) :

Mic Muirchertaigh na gCochall gcoiceann, mic Néill Glúnduibh, mic Aodha Finnleith, mic Néill Caille, mic Aodha Oirdnidhe,⁸ mic Néill Fhrasaigh :

Dearbhráthair don Niall so Conchubhar ó dtáinig Ó Catháin ;

Mic Fearghaile,⁹ mic MaoilDúin,¹⁰ mic MaoilFhithrigh,¹¹ mic Aodha Uairiodhnaigh mic Domhnaill Ilchealgaigh, mic Muirchheartaigh :

Dearbhráthair don Mhuirchertach so Maine ó dtáinig Ó Goirm[fh]leadhaigh ; agus is ar a shliocht atá Mag-Lachluinn.

Mic Muireadhaigh : Ar shliocht Mhongáin, mic Muireadhaigh atáid Muinnter Dhonnghaile ;

Mic Eoghain :

Do bhádar cúigear mac ag an Eoghan so, inac Néill Naoighiallaigh¹² ara dtáinig sliocht mar atá Muireadhach ; Oilill ;¹³ Fearghus ; Feidhlimidh ; agus Eochaidh Binnigh. Ar¹⁴ shliocht Mhuireadhaigh atá ceap na craoibhe so.¹⁴ Ar shliocht Oiliolla¹⁵ atáid Muinnter Cheallaigh. Ar shliocht Fhearghusa atá Ó Conchubhair Muighe Íthe. Ar shliocht Fheidhlimthe mic Eóghain atá Ó Duibhdhíorma. Ar shliocht Eochach Binnigh atá Cinéal mBinnigh.

[E 114] Mic Néill Naoighiallaigh :

Do¹⁶ bhádar ochtar mac ag Niall Naoighiallach,¹⁶ mar atá : Eoghan ;¹⁷ Laoghaire ; Fiacha ;¹⁸ Éanna ; Cairbre ; Conall Creamthaine ; Maine ; agus Conall Gulban. Ar¹⁹ shliocht Eoghain atá ceap na craoibhe so.¹⁹ Ar shliocht Laoghaire atá Ó Caoindealbháin. Ar shliocht Mhaine atáid na sloinnte so síos, mar atá Mac Amhalghadha²⁰ Calraighe, an Sionach, Muinnter Ágáin,²¹ Muinnter Rónáin, Muinnter ChonMheadha, Í Innéirghe,²² Muinnter Shlamáin,²³ Muinnter Dhuibhghheannáin, Clann Í MhaoilChonaire, Muinnter Bhraoin, Muinnter Choib-

⁸ óirnídhe E ; oirndíge K M.

⁹ -ghail M. ¹⁰ maoledúin E. ¹¹ sithrigh K ; sitricc M.

¹² ar lár M N K. ¹³ Oilioll MSS.

¹⁴⁻¹⁴ ar lár E Q ; atá Mac Lochluinn N. ¹⁵ -lill M.

¹⁶⁻¹⁶ ag so síos do sheisior dearbhrathar Eogáin mic Neill E Q.

¹⁷ ar lár E Q. ¹⁸ ar lár E Q. ¹⁹⁻¹⁹ ar lár E Q. ²⁰ ar lár E Q.

²¹ hágáin M K. ²² E Q amháin. ²³ shlamháin Q.

leacháin,²⁴ Ó Siadhail,²⁵ Muinnter Chathaláin, Muinnter Mhuireaghdha,²⁶ Muinnter Chorrddhamhna, agus²⁷ Muinnter Chuinn.²⁷ Ar shliocht Chonaill Chreamhthaine atá Ó MaoilSechloinn. Ar shliocht Chonaill Gulban atá Ó Domhnaill gona ghabhla geinealaigh.²⁸ Éanna agus Cairbre ní feas dúinn a sliocht. Ar shliocht Fhiacha atá Ó MaoilMhuaidh agus MacEochagáin ;

Mic²⁹ Eochach Muighmheadhóin, mic Muireadhaigh Thírigh, mic Fiacha Sraibhtine,³⁰ mic Cairbre Lifeachair, mic Cormaic Ulfhada, mic Airt Aoinfhir, mic Cuinn Chéadchathaigh, mic Feidhlimthe Reichtmhair, mic Tuathail Teichtmhair, mic Fiachach Fionnfholaigh,³¹ mic Fearadhaigh Fhinn, mic Criomhthain Nia Náir, mic Lughach Riabh nDearg, mic na dTrí bhFinneamhna, mic Eochach Feidhligh, mic Finn, mic Finnlogha, mic Roighein³² Ruaidh, mic Easamhain Eamhna, mic Bláthochta, mic Labhradha Luirc, mic Eanna Aighnigh, mic Aonghusa Tuirbhgh,³³ mic Eochach Foltleathain, mic Oiliolla³⁴ Caisfhiacclaigh, mic Connla Chruaidhchealgaigh, mic Iarunn Ghleófháthaigh, mic Meilge Molbhthaigh, mic Cobhthaigh Chaoil mBreagh, mic Ughoine³⁵ Mhóir, mic Eachach Buadhaigh, mic Duach Laghraigh, mic Fiacha Tolgraigh, mic Muireadhaigh Bholgraigh, mic Simeóin Bhric, mic Aodháin³⁶ Ghlais, mic Nuadh³⁷ Finn Fáil, mic Giallcha, mic Oiliolla Olchaoin, mic Siorna Shaoghlaigh, mic Déin, mic Roithechtaigh, mic Maoin, mic Aonghusa Ollmhucaigh,³⁸ mic Labhrainne mic Smiorghaill, mic Ionbhotha,³⁹ mic Tighernmhais,⁴⁰ mic Follamhain, mic Eithrial,⁴¹ mic Iriail⁴² Fáidh,⁴³ mic Éireamhóin, mic Míleadh Easbáinne,⁴⁴ *etc. ut supra.*

²⁴ chíobh- Q ; Choibh- K.

²⁵ muinnter Sh. N.

²⁶ Mhuirfosa M ; Muirghiosa N K.

²⁷⁻²⁷ *etc.* M.

²⁸ [amhuil chuirfem síos go grod dá éis so.] E Q N.

²⁹ *as so go deireadh ar lár* E Q.

³⁰ -thine N.

³¹ fionnola(idh) MSS, *leg* Fidhfholaigh.

³² Roighréin M ; Roinéin N K.

³³ tuirmig N K.

³⁴ Oilill MSS.

³⁵ Iughoine MSS.

³⁶ Aodhgáin M ; Aodhagáin N K.

³⁷ Nua fionn M ; nuadh finn N K.

³⁸ -mhúch- N K.

³⁹ éanbhotha M K ; ionmhotha N.

⁴⁰ Tighernamhais M ; Tiagharnmhais N.

⁴¹ eithin K ; *ar lár* N.

⁴² Irial K ; *ar lár* N.

⁴³ mic Fáidh N.

⁴⁴ heasbáinn [amhail adubhramair shuas aig Eibhir Fionn] K.

CXXI

GEINEALACH MHC SUIBHNE FÁNAD¹ annso :

Domhnall : mac Toirdhealbhaigh, mic Ruaidhrí, mic MaoilMhuire, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh, mic Toirdhealbhaigh Chaoich, mic MaoilMhuire, mic Murchadha Oig, mic Murchadha Móir, mic MaolMhuire, mic Murchadha, mic MaoilMhuire an Sbaráin, mic Suibhne (a quo Clann tSuibhne), mic DuinnShléibhe, mic Aodha Athlaimh ; agus isé an tAodh so an 19 glún do gheinealach Í Néill.

---

¹ Fánaitt M K (-naid) E (-naide) N.

CXXII

GEINEALACH MHC SUIBHNE NA dTUATH¹ annso :

MaolMuire : mac Murchadha^{1a} Moill, mic Eoghain, mic Domhnaill, mic Néill, mic Toirdhealbhaigh, mic Eoghain, mic Murchadha Óig² *etc. ut supra*.

---

¹ ttuadh N K. ^{1a} Donnchadha Mhaoil N.

² Óig [7 asé an Murchadh Óg so an tochtmhadh glún do gheinealach Mhic Suibhne Fánad] E Q.

CXXIII

GEINEALACH MIC SUIBHNE THÍRE BÁDHAINÉ¹ annso :

Niall Meirgeach : mac MaoilMhuire, mic Aodha, mic Néill, mic Eóghain, mic MaoilMhuire, mic² Eóghain Chonnachtaigh, mic Dubhghoill Dúin Uisnigh, mic MaoilMhuire,² mic Murchadha³ Móir ;⁴ agus isé an Murchadh so an 9 glún do gheinealach Mhic Suibhne Fánad.

---

¹ Bádhgaine E ; baidhne K. ²⁻² ar lár Q. ³ Donnchadha N.

⁴ mhir E.

CXXIV

[E 122] SLIOCHT¹ CHONAILL CHREAMHTHAINNEMIC NÉILL NAOIGHIALLAIGH.²GEINEALACH Í MHAOILSHEACHLAINN³ annso :

Art: mac Cuinn, mic Cormaic, mic Airt, mic Maoil-Sheachlainn, mic Murchadha, mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic¹ MaoilSheachlainn, mic Domhnaill,⁴ mic Donnchadha, mic Floinn,⁵ mic Maoil-Sheachlainn, mic MaoilRuanadha, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Murchadha Midhigh, mic⁶ Diarmada Deirg,⁶ mic Muireadhaigh⁷ Chaoich, mic Conaill Guithbhinn, mic Suibhne, mic Colmáin, mic Diarmada Deirg, mic Ferghusa Ceir[r]bheóil, mic Conaill Chreamhthainne, mic Néill Naoighiallaigh, *etc.*, *ut supra* i ngeinealach Í Néill.

¹ *An gein. so 7 na tri cinn 'na dhiaidh d'aistrigh E iad, 7 táid curtha i ndiaidh 'Sliocht Chathaoir Mhóir' aige; leanaimse lorg na MSS eile. Cheithre lgh. ar easnamh ag Q annso (163-166 'na chomhaireámh féin)*

² [annso] MSS.

³ mhaoileachlainn MSS.

⁴⁻⁴ ar lár E

⁵ Floinn Siona E.

⁶⁻⁶ ar lár E.

⁷ airmidhuidh E.

CXXV

SLIOCHT FIACHACH MIC NÉILL
NAOIGHIALLAIGH.¹

GEINEALACH Í MHAOILMHUAIDH annso :

Rudhraighe:² mac Aodha, mic Fearghail, mic Fionghuine, mic Floinn, mic Cathail,³ mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Donnchadha, mic MaoilMhuaidh, mic⁴ Buadhaigh, mic MaoilMhuaidh,⁴ mic Duinn Chathaigh, mic Brain, mic Duinn Chathaigh, mic Eochach Finn, mic Fiachach, mic Néill Naoighiallaigh, *etc.*, *ut supra*.

¹ [annso] M N K; [agus ar ttúis] N.

² Ruaidhri E.

³ catháin N.

⁴⁻⁴ ar lár N.

CXXVI

GEINEALACH MEIC EOCHAGÁIN¹ annso :

Diarmaid : mac Donnchadha,² mic Muirchertaigh, mic Conghalaigh, mic Muirchertaigh, mic Conchalma, mic ConCoigríche, mic Conghalaigh, mic³ Muirchertaigh, mic MaoilEoin,⁴ mic Cosgaraigh, mic⁵ Briain,³ mic Conghalaigh, mic Donnchadha, mic Murchadha, mic Amhlaobh, mic Floinn, mic Eochach, mic Eoghain,⁶ mic Criomhthain, mic Giolla Cholaim, mic Amhal[n]-gaidh,⁷ mic Ruaidhrí, mic Innéirghe, mic Eochagáin, mic Cosgraigh, [E 123] mic Amhal[n]gaidh,⁷ mic Tuathail, mic Fiachach, mic Néill Naoighiallaigh, *etc., ut supra.*

¹ Meigeoch- E.

² Murchadha E.

³⁻³ ar lár N.

⁴ Maoilín E. ⁵ mic Annluain E. ⁶ Eocáidh E. ⁷ -gaidh -go, MSS.

CXXVII

SLIOCHT MHAINÉ MIC NÉILL
NAOIGHIALLAIGH.

GEINEALACH MHIC AMHAL[N]GAIDH CHÁLRAIGHE¹
annso :²

Amhlaobh : mic Amhlaobh, mic Muirchertaigh, mic Aodha Finn, mic Maghnusa, mic Muirchertaigh, mic Domhnaill, mic Floinn, mic Aodha, mic Amhlaobh, mic Fearghail, mic ConCoigríche, mic Forannáin, mic Suibhne,³ mic Domhnaill,⁴ mic Ruairc, mic Cathasaigh mic Aodha, mic Cuinn, mic MaoilFhothartaigh,⁵ mic Criomhthain, mic Briain, mic Briain,⁶ mic Maine, mic Néill Naoighiallaigh, *etc., ut supra.*

¹ callinn E.

² sonn K ; mar leanus N.

³ Suirbhine K.

⁴ bis N.

⁵ Maoil fothartaigh E ; Faoil Fothraicc M.

⁶ ar lár N.

CXXIX

SLIOCHT CHONAILL GHULBAN.

Sliocht Chonaill Ghulban, mic Néill Naoighiallaigh.¹

[E 114] GEINEALACH Í DHOMHNAILL annso :²

Aodh : mac Rudhraighe, mic Aodha, mic Maghnusa,³ mic Aodha Duibh, mic Aodha Ruaidh, mic Néill Ghairbh, mic Toirdhealbhaigh an Fhíona, mic Néill Ghairbh, mic Aodha, [E 115] mic Domhnaill Óig, mic Domhnaill Mhóir, mic Eighneacháin,⁴ mic Donnchadha, mic Donnchadha,⁵ mic Domhnaill, mic Aodha, mic Taidhg, mic Cuinn, mic Cathbhairr,⁶ mic Giolla Chríost, mic Cathbhairr, mic Domhnaill (ó bhfuilid Í Dhomhnaill),⁷ mic Eighneacháin,⁴ mic Dálaigh (ó⁷ bhfuil Síol nDálaigh),⁷ mic Muirchertaigh:

Do bhádar dias dearbhráthair ag an Muirchertach so, mar atá : Maol Dúin ó bhfuil Ó Baoighill, agus Fíonán ó bhfuil Ó Dochartaigh.⁸

Mic Cionnfhaolaidh, [mic^{8a} Airnélaigh, mic MaoileDúin, mic Cionnfhaolaidh] mic Gairbh, mic Rónáin, mic Luighdheach, mic Fearghusa :

Dearbhráthair don Fherghus so Ainmhire, athair Aodha mic Ainmhire;⁹ agus is ón Aodh so táinig Ó MaoilDoraidh, agus Mac Giolla Fhinnéin, agus Ó Gallchubhair ;

Mic Sédna, mic Ferghusa Cennfhada, mic Conaill Ghulban, mic Eochach Muighmhedhóin.

Do bhádar cúiger mac ag an Eochaidh Mhuighmheadhóin so, mar atá : Brian ; Fiachra ; Oilill ;¹⁰ agus Fearghus, cheithre meic Mhoingfhinne,¹¹ inghine Fiodhaigh. An cúigeadh mac, Niall Naoighiallach. Cairionn Chasdubh¹², inghean Ríogh Breatan a mháthair.

¹ [ar ttús] M.

² [gusa dtiobhran Sliocht Conuill Gulban] E.

³ Aonghusa M K.

⁴ Éign- M E N K.

⁵ ar lár K.

⁶ cathbharra M N K.

⁷ clann nD. M ; ó bhfuil Ó D. Q ; ó bhfuil an fhine N.

⁷⁻⁷ ar lár E.

⁸ Ó Doth. MSS.

^{8a} ar lár MSS

⁹ ainmhirech E.

¹⁰ Oilíoll MSS.

¹¹ Miongné E, mingne Q.

¹² ar lár N.

Agus tar cheann gurabé Niall an mac fá hóige don chúigear tugamar tosach dó san chraobhsgaoileadh, do bhrígh gurabé fá mó oirbheart, agus gurab dá shliocht is mó táinig do ríoghaibh Éireann. Tarla dias díobh ar nach faghthar¹³ sliocht, mar atá Oilill agus Fearghus. Gidheadh, an dias ara dtáinig sliocht díobh, mar¹⁴ atá Brian agus Fiachra,¹⁴ cuirfeam craobhsgaoileadh¹⁵ gacha bráthar díobh¹⁵ annso ; acht go bhfuil¹⁶ geinealach Í Dhálaigh Mhín Aradh do Shliocht Chonaill Ghulban mic Néill Naoighiallaigh agam rompa ina ionad féin.¹⁶

¹³ faghaim E ; (lorg sleachta) N.

¹⁴⁻¹⁴ ar lár Q.

¹⁵⁻¹⁵ a gcraobhsgaoileadh.

¹⁶⁻¹⁶ ar lár E Q ; gcuirfead Gein. Uí Dhálaigh riompa iona ionad féin, agus ag seo é mur leanus N.

CXXX

GEINEALACH¹ Í DHÁLAIGH MHÍN ARADH annso :

Tadhg : mac Diarmada, mic Taidhg, mic Seáin, mic MaoilSheachlainn, mic Duinn, mic Doighre, mic Duinn, mic Aonghusa Ruaidh, mic Donnchadha Ruaidh, mic Aonghusa, mic Donnchadha Mhóir, mic Aonghusa, mic Taidhg, mic Con Connacht² na Sgoile, mic Dálaigh, mic Muireadhaigh, mic Taidhg, mic Giolla an Choimdhe[adh],³ mic Dálaigh (ó n-abarthar Síol nDálaigh), mic Muircher-taigh, mic Cionnfhaolaidh, mic Gairbh, mic Rónáin, *etc.*, *ut supra* i ngeinealach Í Dhomhnaill.

¹ an gein. so ar lár E Q ; M 378, N 226, K 104 na lámhscríbhinní dhó.

² Conchubhair N.   ³ Choimdhe MSS.

SLIOCHT¹ BRIAIN

MIC EOCHACH MUIGHMEADHÓIN.

GEINEALACH Í CHONCHUBHAIR RU Aidh, gusa² dtiubhram iad uile :²

Cathal Óg : mac Aodha, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh, mic Taidhg Bhuidhe, mic Cathail Ruaidh, mic Taidhg,³ mic Toirdhealbhaigh⁴ mic Ruaidhrí, mic Aodha, mic Feidhlim[th]e :

Dearbhráthair don Fheidhlimidh so Toirdhealbhach ó dtáinig Ó Conchubhair Donn ;

Mic Aodha, mic Eóghain, mic Ruaidhrí, mic Aodha,⁴ mic Cathail Croibhdheirg, mic Toirdhealbhaigh Mhóir :

Do bhádar cúigear mac⁵ ag Toirdhealbhach Mhór ara dtáinig sliocht, mar atá Cathal Croibhdhearg (ó bhfuil Ó Conchubhair Ruadh, agus⁶ Ó Conchubhair Donn⁶) ; Brian Laighneach (ó bhfuil Ó Conchubhair Slighigh) ; Aodh Dall (ó bhfuil Ó Gealbhuide⁷) ; Maghnus⁸ (ó bhfuil Mac⁸ Maghnusa Tíre Tuathail) ; agus Conchubhar na Midhe ó bhfuilid Clann Chonainne ;⁹

Mic Ruaidhrí na Saighe Buidhe,¹⁰ mic Aodha an Ghai Bheárnaigh, mic Taidhg an Eich Ghil :

Mac don Taidhg so MaolRuanadha (ó bhfuil Mac Diarmada Muighe Luirg). Agus is ó Mhac Diarmada táinig Mac Diarmada Ruadh, agus¹² Clann Donnchadha Tíre¹¹ hOiliolla, agus an dá Ó Cruadhlaoidh san Mhumhain,¹² gona ngabhlaibh geinealaigh ;

¹ MSS : E lch 115, Q, 135 (153) ; M, 380 ; N, 227 ; K, 104 ; *indiaidh* gein. Í Dhomhnaill ag E ; Do chraobhsgaoileadh sleachta Br. etc. E Q M.

²⁻² ar *lár* E Q, mar a ttiubhram asteach sliocht B. mic E. M. uile N.

³ ar *lár* K ; mic Toir. Ruaidh, mic Aodha, *sic* E ; ar *lár* K.

⁴ a *chur isteach i láimh iasachta* E ; ar *lár* M N K.

⁵ dearbhráthair E.

⁶⁻⁶ N *amháin*.

⁷ Gealbhaoi M.

⁸⁻⁸ ar *lár* E ; Maognus K.

⁹ *Chonfhaini* E (-fainne) Q.

¹⁰ mic Seoide Bhuidhe N ; na saoihde buidhe M K.

¹¹ clann nD. Thíre E.

¹²⁻¹² ar *lár* E Q ; ua cinnéide K ; an *tagra san i leith an dara Taidhg* mic Cathail ag E.

Mic Cathail, mic Conchubhair, mic Taidhg, [E 116]
mic Cathail, mic Conchubhair :

Dearbhráthair don Chonchubhar so Taidhg (ó bhfuilid
Muinnter Thaidhg) ;

Mic Taidhg Mhóir :

Dearbhráthair don Taidhg so Cathal (ó bhfuil Mac
Oireachtaigh¹³) ;

Mic Muirghiosa,¹⁴ mic Tomaltaigh :

Mac oile don Tomaltach so Diarmaid (ó bhfuil Ó
Concheannainn) ;¹⁵

Mic Muireadhaigh, mic Innreachtaigh :¹⁶

Ar shliocht an Innreachtaigh so atá Ó Beirn,¹⁷ agus
Ó Follamhain ;¹⁸

Mic Muireadhaigh Muilleithin :¹⁹

Ar shliocht Chathail, mic Muireadhaigh Muilleithin
atá Ó Flannagáin, agus Ó MaoilBhréanainn²⁰ agus Ó
MaoilMhochéirghe ; agus ar shliocht Fhearghusa mic
Muireadhaigh Muilleithin atá Mac Samhradháin ;²¹

Mic Fearghusa, mic Raghallaigh, mic Uadhach, mic
Aodha :

Ar shliocht an Aodha so atá Ó Floinn Line ;²²

Mic Eochach Tiormcharna, mic Fearghusa :

Ar shliocht an Fhearghusa so táinig Ó Ruairc, agus
Mac Tighernáin ; Ó Raghallaigh,²³ Mac Brádaigh,²⁴
agus Mac Conshnáma,²⁵ Ó Flaithbheartaigh agus Mac
Aodha na Corcaighe.

Mic Muireadhaigh Mháil, mic Eóghain Sréimh,²⁶ mic
Duach Galaigh, mic Briain :

Mac eile don Bhrian so Conall²⁷ Oirbsion²⁸ (ó dtáinig
Ó Máille). Mac²⁹ eile fós dó Earca Dearg (ó bhfuil²⁹ Ó
hÁinnle³⁰ agus Mac³¹ Branáin ;

Mic Eochach Muighmheadhóin, *ut supra*.

¹³ Magoirechtaigh E.

¹⁵ mac congheanuinn M N.

¹⁶ Ionnrachtaigh M.

¹⁸ Ó Fall- E.

²⁰ *ar lár* E Q M K.

²² Líne M.

²⁴ braduibh M.

²⁵ cosnamha M N ; *leanann* E *Céitinn* IV, 32 *annso*.

²⁶ Sréibh E N Q, *leg* Sréin.

²⁸ *ar lár* Q K M.

³⁰ hannluidhe E.

¹⁴ -ríosa M.

¹⁷ birrnn M ; Buirrinn K.

¹⁹ Maoilleathain M N K.

²¹ -agáin E M.

²³ Ó Raghail M E Q K.

²⁷ *ar lár* Q K N.

²⁹⁻²⁹ *ar lár* Q.

³¹ Ó, N.

CXXXIII

GEINEALACH Í CHRUADHLAOICH¹ annso :

Diarmaid : mac Amhlaoibh, mic Cormaic, mic Taidhg Mhailíghigh, mic Amhlaoibh, mic Daibhíth, mic Conchubhair, mic Rághnaill, mic Lochlainn Mhóir, mic Aodha,² mic Ruaidhrí, mic Diarmada, mic MeicRaith,³ mic Donnchadha, mic Diarmada (darbha ainm an Cruadhlaoch), mic Conchubhair, mic Diarmada (ó ráidhtear Mac Diarmada), mic MaoilRuanadha, mic Taidhg mic Cathail, mic Conchubhair, mic⁴ Taidhg⁴ Mhóir, mic Muirgeasa,⁵ mic Tomaltaigh, *etc.*, *ut supra* i ngeinealach Í Conchubhair Ruaidh.

¹ MSS *dó so* : M, Ich. 381 ; K, 106.

² diarmada K.

³ MeicCraith MSS.

⁴⁻⁴ *ar lár* M.

⁵ -ríosa MSS.

CXXXIV

SLIOCHT FIACHRA¹

MIC EOCHACH MUIGHMHEADHÓIN

GEINEALACH Í SHECHNASAIGH² annso :

Diarmaid :^{2a} mac Ruaidhrí, mic Diarmada, mic an Ghiolla Dhuibh, mic Diarmada, mic Uilliam, mic Seáin, mic Eóghain, mic Giolla na Naomh, mic³ Ruaidhrí, mic Giolla na Naomh,³ mic Rághnaill, mic Goill Bhuidhe,⁴ mic Sechnusaigh (*a quo* an Fine), mic Donnchadha, mic ConMhuighe,⁵ mic Fearghoil, mic MaoilChiaráin, mic Cais, mic MaoilTuile, mic Síodhmhaine,⁶ mic Nochba,⁷ mic Eathgna,⁸ mic Gabhráin, mic Cobhthaigh,⁹ mic Branáin, mic Broin¹⁰ Leithdeirg, mic Murchadha :

¹ do Chraobhsghaoileadh Sleachta F mic. E. Muighmh. M E Q K ; Craobhsgh. Sleachta Fiacha m. Eoch. Muighmh. N.

² -nusa E Q.

^{2a} Sir Diarmaid N.

³⁻³ *ar lár* Q.

⁴ guill bhuidhe E ; giolla bhuidhe M.

⁵ Conmhaighe E Q ; Conmidhe K ; coinmidhe N ; Coinmhídhe M.

⁶ Síoth- M N ; síthbhainne K ; síodmaine Q.

⁷ nochabaíh K ; nochmha Q ; nochba N.

⁸ eagna E ; eachuó N ; eathgno K.

⁹ cobháigh E.

¹⁰ brain M ; briain N ; bróin E K.

Ar shliocht an Mhurchadha so atá Ó Branáin Chinéil Aodha, agus Ó Cléirigh ;

Mic Aodha, mic Artghoile :

Dearbhráthair don Artghail¹¹ so Fearghal, ó dtáinig Ó hEidhín,¹² agus Muinnter Chomhaltáin,¹³ agus Muinnter Chéadaigh, Muinnter Chathmhogha,¹⁴ agus Clann Mhic Giolla Cheallaigh ;

Mic¹⁵ Guaire an Oinigh, mic Colmáin, mic Cobhthaigh, mic Gaibhnionn, mic Conaill, mic Eóghain,¹⁵ [E 117] mic Eochach Bric :

Ar shliocht Eochach Bric atáid na sloinnte so síos, mar atá Muinnter Mhuiréin, Muinnter Mhócháin,¹⁶ Muinnter MhaoilDúin, Muinnter Chomáin, Muinnter Mhaoil Oghair,¹⁷ Muinnter Chreacháin,¹⁸ Muinnter Leannáin, Muinnter Shuanaigh,¹⁹ agus Muinnter [Fh]laithile ;

Mic Daithí :

Mac don Daithí so Fiacha ó dtáinig O Dubhda ;²⁰

Mic Fiachra,²¹ mic Eochach Muighmheadhóin, mic Muireadhaigh Thírigh, mic Fiacha[ch] Sraibhtine ;²²

Dearbhráthair don Fhiachaigh so Eochaidh Doimhléin,²³ athair na dTrí gColladh .i.²⁴ Colla Uais, Colla Meann, agus Colla dá Chríoch.²⁴ Colla Uais an mac fa sine dhíobh, agus is uaidh tángadar Clann Domhnaill²⁵ na hÉireann is na hAlban, Clann Dubhghoill,²⁶ Clann tSíthigh, agus Í Bhreasail Mhacha.²⁷

Mic Cairbre Lifeachair, mic Cormaic Ulfhada, mic Airt Aonfhir,²⁸ mic Cuinn Chédchathaigh, *ut supra*.

¹¹ -ghal M.

¹² heidín E.

¹³ comóltáin E ; -mallt- N.

¹⁴ cathbhuaghá E.

¹⁵⁻¹⁵ ar lár E Q (*acht do cuireadh isteach i Q do lámh nua é*).

¹⁶ ar lár E.

¹⁷ Máoilóghmhair E.

¹⁸ Chrasáin Q.

¹⁹ Seanuigh E.

²⁰ [gona ghabhla geinealaigh] E Q.

²¹ Fiacha K.

²² Sreibhtine E ; ar lár Q.

²³ Doibhléin E.

²¹⁻²⁴ ar lár E.

²⁵ nDomh. MSS.

²⁶ nDubh. MSS.

²⁷ Stad E Q.

²⁸ Stad M.

CXXXV

SLIOCHT NA gCOLLADH

GEINEALACH¹ MHC SAMHAIRLE .i. Iarla Antruim²
annso :

Rádhnaill Óg :³ mac Rádhnaill, mic Samhairle, mic Alasdruim, mic Eoin⁴ Chathánaigh, mic Domhnaill Bhallaigh, mic Eóin Mhóir, mic Eoin, mic Aonghusa Óig, mic Aonghusa Móir :

Dearbhráthair⁵ don Aonghus Mhór so Alastrum, mac Domhnaill ó bhfuilid Clann tSíthigh .i. Sítheach : mac Eachdúin, mic Alasdruim, mic Domhnaill, mic Rádhnaill;⁵

Mic Domhnaill (a quo an fine),⁶ mic Rádhnaill, mic Samhairle, mic Giolla Brighde, mic Giolla Adhamhnáin, mic Solaimh, mic Meadhraidhe, mic Suibhne, mic Niallghusa, mic Maine, mic Gofradha,⁷ mic Fearghusa, mic Eirc, mic Carthain,⁸ mic Eochach :

Ar Shliocht an Eochach so atáid Clann Dubhghoil;⁹
Mic Colla Uais :

Dearbhráthair don Cholla Uais sin Colla dá Chríoch ó dtángadar na¹⁰ sloinnte so síos,¹¹ mar atá¹⁰ Mac¹² Mathghamhna Uladh;¹³ MagUidhir; Ó Nialláin;¹⁴ Ó hAnnlúain; Ó Ceallaigh; agus Ó Madagáin.¹⁵

¹ Ag so do Chlainn nDomhnaill M N K [agus ar ttúis N K] gein etc. M N K.

² Antruim no Aondroma E [Eadroma annso] Q. ³ ar lár N.

⁴ Eoghain *Statim* N K.

⁵⁻⁶ an tagra so thuas tar éis Í Bhreasail Mhacha N.

⁶ Clann nDomhnaill N. ⁷ Gofra E Q N; -fruidh M K.

⁸ Criomhthainn N. ⁹ nDubhghoil MSS. ¹⁰⁻¹⁰ ar lár Q.

¹¹ síos [guna ngabhla geinealaigh] E N. ¹² Mag E. ¹³ ar lár É.

¹⁴ Ó Nechtain E.

¹⁵ *Stad* E Q M K; *leanann* N ar an ngein. go Conn Céadchathach.

CXXXVI

GEINEALACH MHEGUIDHIR¹ annso :

Tomás; agus Pilib; Domhnall Ballach; agus Ruaidhrí: Clann Tomáis, mic Pilib, mic Aodha Ruaidh,

¹ an ghein. so ar easnamh N.

mic Flaithbheartaigh, mic Duinn Charraigh,³ mic Domhnaill, mic³ Giolla Íosa, mic Duinn,³ mic Rádhnail, mic Uidhir, mic Searaigh,⁴ mic Airghiallaigh, mic Uidhir (*a quo* an Fine), mic Cearnaigh,⁵ mic Lagáin,⁶ mic Iorghalaigh,⁷ mic Éignigh, mic Cormaic, mic Cairbre Damhairgid,⁸ mic Eachach, mic Críomhthain,⁹ mic Féig,¹⁰ mic Daigh Duirn,¹¹ mic Rochadha,¹² mic Colla dá Chríoch, *etc., ut supra.*

² Chiarraidh E; dunciaráin Q.

³⁻³ *ar lár* Q; mic Giolla Íosa, mic Domhnaill E.

⁴ Seáraig E; Séairaic K. ⁵ cearrúaigh E; cearnuag Q.

⁶ lúgháin Q E. ⁷ Iarghallaigh E.

⁸ mic Dóimhairgid (i. an damh airgid *san láimh nua* Q) E N Q; mic diomairgidh M K E.

⁹ Críomhthainn E.

¹⁰ féich E; feic Q.

¹¹ deaguidh duirn E Q; deaghdhuirnn M K.

¹² Rocha K; Rochaidh M.

CXXXVII

[E 118] GEINEALACH Í CHEALLAIGH annso :

Tadhg :¹ mac Taidhg, mic Domhnaill, mic Conchubhair, mic Domhnaill, mic Taidhg, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Conchubhair, mic Taidhg Catha Briain, mic Murchadha, mic Aodha, mic Ceallaigh (*a quo* an fine),² mic Fionnochtaigh,³ mic Oiliolla, mic Ionnrachtaigh, mic Fithcheallaigh :

Mac⁴ don Fhithcheallach so Cosgrach ó dtáinig Mac Aodhagáin ;

Mic Dlúthaigh, mic Dithcholla, mic Eóghain Fhinn :

Dearbhráthair don Eoghan so Eoghan Buadhach⁵ ó dtáinig Ó Madagáin ;

Mic Cormaic, mic Cairbre Chruim, mic Fearadhaigh, mic Luighdhech, mic Dalláin, mic Breasail, mic Maine Mhóir, mic Eochach Fir dá Ghiall, mic Domhnaill, mic Iomchadha :

¹ *May seo ag* N : Mleachluinn, m. an Fhirdhorcha, m. Cealla, m. Domhnaill, m. Aodha, m. Uilliam, m. Mleachluinn, m. Uilliam Bhuidhe, m. Donnchadha Muimhnigh, mic Conchubhair, m. Domhnaill, m. Taidhg Taithleann, mic Conchubhair, mic Diarm., *etc.*

² fhine N K; *ar lár* E.

³ Fianachtaigh N K.

⁴ *fa Ionnrachtach* : dearbhráthair don Ionnr. *etc.* N.

⁵ buach E.

Do bhádar triar derbhráthair ag an Iomchadh so, mar atá : Deghdorn (ó dtáinig Mac Mathghamhna, agus O hIonnrachtaigh ; Rochadh ó dtáinig MagUidhir, agus Mac Tighernáin Clainne⁶ Fearghaile ; agus Fiachra ó dtáinig Ó hAnnluain agus Ó Nialláin ;⁷

Mic Colla dá Chríoch, mic Eochach Doimhléin, mic Cairbre Lifeachair, mic Cormaic Ulfhada,⁸ mic Airt Aonfhir, mic Cuinn Chédchathaigh :

Dearbhráthair⁹ don Chonn so Eochaidh Fionn (ó dtáinig Ó Nualláin i Laighnibh) ; agus Fiacha Suighdhe ó dtáinig Ó Bric agus Ó Faoláin i nDéisibh Mumhan ;

Mic Feidhlin[th]e Reachtmhair, mic Tuathail Techtmhair, mic Fiachach Fionn[fh]olaidh, mic Fearadhaigh Finn¹⁰ Feachtnaigh, mic Criomhthain Niadh Náir, mic Luighdheach Riabh nDearg, mic na dTrí bhFinneamhna, mic Eochach Feidhligh, mic Finn, mic Finnlogha,¹¹ mic Roighnéin¹² Ruaidh, mic Easomhain Eamhna,¹³ mic Bláthochta, mic Labhradha Luirc, mic Eanda Aighnigh :

Dearbhráthair don Eanda so Fiacha Fer Mara, ó dtáinig Conaire, mac Mogha Lámha, cliamhain Chuinn ; agus isé fá hathair dona trí Cairbribh, mar atá Cairbre Riada, Cairbre Musg,^{13a} agus Cairbre Baschaoín ;¹⁴ agus is díobhsan gona sliocht do goirthí Éarna¹⁵ Mumhan. Ó Chairbre Riada atáid Dál Riada Alban agus Dál Riada Uladh (ó¹⁶ ráidhtear an Rúta¹⁶). Agus¹⁷ is dá shliocht na sloinnté so síos i nAlbain, mar atá Cinéal nGuairé, MacAdhnamháin, Mac Eoghain, Mac Bhithríoch,¹⁸ Mac Giolla Eoin agus Mac Giolla Laghmainn.¹⁷ Ó Chairbre Musg¹⁹ ráidhter gach Musgraighe²⁰ dá bhfuil san Mhumhain ; agus is dá shliocht Ó Fáilbhe Deasmhumhan agus Ó Séaghdha, agus Ó Cuirc Musgraighe. Ó Chairbre Bhaschaoín²¹ ráidhtear Corca Bhaiginn, agus ní feas dúinn a shliocht.

⁶ clan Fh. E.

⁷ Ó Malláin ulla ḡ o hA. K ; ḡ Ó Maláin N ; *ar lár* E.

⁸ fhuiltfhada Q.

⁹ do bhadar diais dearbhr. acc Conn C., adhóin, Eoch. F agus Fiacha Suighdhe, ó E. F *etc.* N.

¹⁰ mic Finn K.

¹¹ Finnloga E ; -loga M ; -lagha K.

¹² Róinéin N.

¹³ *ar lár* E.

^{13a} Músg MSS.

¹⁴ baiscin M K ; baiginn N. ¹⁵ Earnuighe M N K ; Earnuidhe Q.

¹⁶⁻¹⁶ *ar lár* M N K. ¹⁷⁻¹⁷ *ar lár* E. ¹⁸ boithríoch N ; bith- K.

¹⁹ Músg M.

²⁰ Musg- M.

²¹ bhaiscín M ; baigaoín Q.

CXXXVIII

GEINEALACH DÁIL RIADA ALBAN annso :

Constantin : mac Coiléin,¹ mic Duibh mic Maoil-Choluim, mic Cinaetha,² [E 119] mic Ailpín, mic Eachach, mic Aodháin³ Fhinn,⁴ mic⁵ Domhanghuirt, mic Domhnaill Bhric, mic Eachach Buidhe, mic Aodháin,⁶ mic Gabhráin, mic Domhanghuirt,⁵ mic Fearghusa, mic Neisemhoir,⁷ mic Eirc mic Eachach Muinremhair, mic Aonghusa Feirt,⁸ mic Feidhlim[th]e Aislingthigh, mic Aonghusa Buidhnigh, mic Feidhlim[th]e Róinic, mic SeanChormaic, mic Cruthluaithe,⁹ mic Fídh Féige,¹⁰ mic Eagair Chirr,¹¹ mic Eochach Andóid, mic Fiachach¹² Cathmhaoil,¹³ mic Foirdeidh, mic Eirc, mic Cairbre¹⁴ Riada (ó ráidhtear Dál Riada uile),¹⁵ mic Fiachach Fir Mhara, mic Aonghusa Tuirbhígh, mic Eochach Foiltleathain,¹⁶ [mic¹⁷ Oilíolla Caisfhiac্লাigh, mic Connla Chruaidhchealgaigh, mic Iarúinn Ghleófháthaigh, mic Meilge Molbhthaigh, mic Cobhthaigh Chaoil mBreagh, mic Ughoine Mhóir *etc. ut supra* i nGeinealach Í Néill].¹⁷

¹ -Ieáin M N K.² cinnéide MSS.³ Aodha F., E Q ; Aodhgáin M N K.⁴ mic Finn N.⁵⁻⁵ *ar lár* Q N.⁶ Aodhgáin M K.⁷ Niseamhair M N K ; neasamoír Q.⁸ Firt E.⁹ crúthbaithe E ; crubaithe Q ; truitluaithe K ; cruadhluidhe N.¹⁰ Féighe E ; feidhfídh E ; fídhfeirge M N.¹¹ Eoguin Chír Q ; eagarchuir K ; eagairchim N.¹² *ar lár* K.¹³ mic C. K.¹⁴ eachach E.¹⁵ *Stad* M K ; [is do shliocht an Ch. so fós na Sliointi so síos an Albain, mar ata Cínél nGuaire *etc. Stad* E Q.¹⁶ *Stad* N.¹⁷⁻¹⁷ *as gein. Í Néill thuas.*

DO¹ LAIGHNIBH ANNSO.

Dearbhráthair² do Chobhthach Chaol mBreagh, mac Ughoine Mhóir, Laoghaire Lorc, ó dtángadar Síol Éiriomhóin i Laighnibh.² Do-bhéaram tosach do Chaomhánchaibh.

¹ Craobhsgaoileadh Laighneach annso, M E Q K. ²⁻² N M *amháin*.

CXXXIX

GEINEALACH¹ MHC MURCHADHA annso :¹

Sir Murchadh :² mac Domhnaill Spáinnigh, mic Donnchadha, mic Cathaoir Charraigh, mic Muirchertaigh, mic Airt Bhuidhe, mic Domhnaill Riabhaigh, mic Gearailt,³ mic Airt Óig, mic Muirchertaigh :

Dearbhráthair don Mhuirchertach so Art, ó dtáinig Sliocht Diarmada Láimhdheirg .i. Brian Mac Murchadha ó Pholl an Mhóintigh,⁴ gona ghabhlaibh geinealaigh ;

Mic Muiris, mic Muirchertaigh Óig,⁵ [mic Domhnaill],⁶ mic Domhnaill Chaomhánaigh :

Do bhádar dias dearbhráthar ag an nDomhnall so, mar atá : Art agus Eanna.⁷ Do básuigheadh Art le Ruaidhrí Ó Conchubhair, agus níor fhágaibh sliocht. Ar Shliocht Eanna atáid Cinnsiolaigh ;

Mic Diarmada na nGall

Dearbhráthair⁸ don Diarmaid so Murchadh na nGaoidhiol ó dtáinig Mac Dáibhí Mhóir.⁸

Mic Donnchadha, mic Murchadha, mic Diarmada,⁹ mic Donnchadha¹⁰ (.i. Maol na mBó), mic Diarmada, mic Domhnaill, mic Ceallaigh, mic Cionnaodha,¹¹ mic Cairbre, mic Diarmada, mic Aodha, mic Ruadhghalaigh,¹² mic Onchon, mic Faolchon,¹³ mic Faoláin,¹⁴ mic Síoláin,¹⁵ mic Eóghain Chaoich :

Dearbhráthair¹⁶ don Eóghan Chaoch so Cormac ó dtángadar Muinnter Riain ;¹⁶

¹⁻¹ ar lár E Q.   ² Murch. ar lár M ; Sir ar lár N.   ³ Gar- E.

⁴ na M. E.   ⁵ óig, ar lár E Q.

⁶ ar lár E M N K ; i láimh iasachta Q.   ⁷ Eadhna Q.

⁸⁻⁸ ar lár E.   ⁹ [i. Maol na mbó] N.   ¹⁰ ar lár N.

¹¹ -aotha E.   ¹² Radhgalaigh E ; Ragallaigh Q ; Raghallaigh N.

¹³ ar lár N.   ¹⁴ bis E.   ¹⁵ Saoiláin E ; ar lár K.   ¹⁶⁻¹⁶ ar lár N.

Mic Nathí,¹⁷ mic Criomhthain, mic Eanna Cinnsealaigh :
Mac oile don Eanna so Feidhlimidh ó bhfuilid
Muinnter Mhurchadha agus¹⁸ Ó Dubhloinn ;¹⁸

Mic Labhradha,¹⁹ mic Breasail Bhéalaigh :²⁰

Mac²¹ oile don Bhreasal so Eanna Niadh, ó dtáinig Ó
Broin agus Ó Tuathail ;²¹

Mic Fiachach Baiceadha,²² mic Cathaoir Mhóir.

Mac oile don Chathaoir Mhór so Rossa Failgheach ó
dtáinig Ó Conchubhair²³ Failghe ; agus is uaidh sin
táinig²³ Ó Duinn agus Ó Díomusaigh ;²⁴ agus²⁵ is uaidh
(Ó Duinn) táinig Ó Duinnín.²⁵ Mac oile fós do Chathaoir
Mhór Dáire Barrach ó dtángadar Muinnter Ghormáin ;

[E 120] Mic Feidhlim[th]e Fíorúrglais, mic Cormaic
Gealta Gaoth, mic Niadh Corb,²⁶ mic ConChorb :²⁷

Dearbhráthair don ChoinChorb²⁸ so Cairbre Cluithe-
achair ó dtángadar Muinnter Dhuibhir ;²⁹

Mic Mogha Corb,³⁰ mic Conchubhair Abhradhruidh,
mic³¹ Finn Fhileadh,³² mic Rossa Ruaidh.³¹ mic Ferghusa
Fairrge.

Mic Nuadhad³³ Neacht :³⁴

Do bhádar triar³⁵ mac ag Nuadha Neacht so mar atá
Ferghus Fairrge (ó dtáinig ceap na craoibhe so) ;
Baoisgne (ó dtáinig Cumhall, athair Fhinn mic Cumhaill) ;
agus Gnáthaltach.^{35a} Báine, inghean Sgáil³⁶ Bhailbh,³⁷
rí Sagsan fá máthair do Chumhall agus d'Fheidhlimidh
Reachtmhar ;

Mic Séadna Síothbhaic, mic Luighdheach Loitfhinn,
mic Breasail Bhric :

Mac oile don Bhreasal so Connla, ó dtángadar ríoghradh
Osraighe.³⁸

¹⁷ [o Náthí m. Cr. tángadar Mt. Riain] N. ¹⁸⁻¹⁹ ar lár E Q.

¹⁹ ar lár N. ²⁰ bealaigh E M. ²¹⁻²¹ ar lár N.

²² [ar shliocht Fh. Bh. atá O Broin ṚÓ T.] N. ²³⁻²³ ar lár E.

²¹ [agus clann Cholgáin] N. ²⁵⁻²⁵ M amháin.

²⁶ nía chorb E ; niadh chorb Q ; niadhchoirb N ; niadhchuirb M K N.

²⁷ conchorb E Q ; conchoirb M K N.

²⁸ chonchorb MSS (? mac dó).

²⁹ Duibhidhir E [Choill na Manach] N.

³⁰ modhchoirb N K ; mogha choirb M ; ar lár E ; ón láimh iasachta
Q.

³¹⁻³¹ ar lár M K. ³² file N. ³³ Nuadha E Q ; nuadh M.

³⁴ néacht M. ³⁵ triúr M ; triuir E.

^{35a} -alltach M ; gnathallach na feinne Q. ³⁶ sgáile M N.

³⁷ M amháin.

³⁸ Stad M E Q K ; leanann N air [mic Fiacha Foibhric, m. Oilill
Ghlais, m. Fiacha Foghlais, amhuil adubhramair thuas].

CXL

GEINEALACH MHC GIOLLA PHÁDRAIG .i. Tighearna Osraighe, annso :

Brian Óg :¹ mac Briain,² mic Taidhg mic Fíngin :

Dearbhráthair³ ba sine 'ná an Fíngin so Brian Óg, Tighearna Osraighe, agus dochuaidh gan sliocht acht aon inghean, seanmháthair Thighearna Dúin Búinne. Dearbhráithre eile d'Fhíngin Domhnall ó Ghort na Cléithe,⁴ agus Séathfra ó Bhaile Amhlaoibh, agus inghean Iarla Urmhumhan a máthair sin. Dearbhráithre eile fós d'Fíngin Toirdhealbhadh agus Diarmaid, agus inghean Í Chonchubhair Failghe a máthair sin. Dearbhráithre neamhphósta d'Fhíngin Seán ó Bhaile Í Ghaoithín, agus Ceallach ó Bhaile Í Cheallaigh, agus Taidhg do bhí san Choill Uachtraigh ;

Mic Briain Óig, mic Briain, mic Seáin, mic Fíngin na Cúlchoille,⁵ mic Fíngin, mic Domhnaill Dhuibh, mic Domhnaill,⁶ mic Séathfra⁷ Fhinn, mic Séathfra Bhacaigh, mic Domhnaill Mhóir Mhuighe Laoighse, mic Domhnaill Chlannaigh, mic Sgannláin, mic Giolla Phádraig, mic⁷ Domhnaill (tug Serepún dona Manchaibh), mic Donnchadha,⁷ mic Giolla Phádraig, mic Donnchadha, mic Ceallaigh, mic Cearbhaill :

Mac don Chearbhall so Braonán ó dtángadar Síol mBraonáin i nUíbh Duach ;

Mic Donnghaile, mic⁸ Ferghaile, mic Amhal[n]gaidh, mic Conchearca,⁸ mic Anamchadha,⁹ mic¹⁰ Faoláin, mic Cronnmhaoil,¹⁰ mic Rónáin Ríoghfhlaitha,¹¹ mic Sgannláin Mhóir mic Cionnphaolaidh mic Colmáin,¹² mic Bigne Chaoich, mic Laigne Fhaoilidh, mic Ruamainn Duach, mic Conaill, mic Cairbre, mic Niadh Corb, [mic Buain],¹³ mic Eachach Lámhdhóid,¹⁴ mic Aingidh, mic Laoghaire Bhernbhuadhaigh,¹⁵ mic Aonghusa Osraighe, mic Criomh-

¹ Óg, ar lár N K.

³ an t-alt so go léir ar lár E Q.

⁶ ar lár N.

⁷ Seafra E.

⁹-chatha E.

¹⁰ crónmh. E ; cróinmh. K.

¹³ Q amháin (ón lámh nua), Nia Chorb m. eacach E ; m. niadhchuirb

m. eacach M K ; m. neagbuain m. Eachach N.

¹⁴ Lámhdhéoin E.

² a scrios san lámh nua Q.

⁴ cleithe K.

⁵ ar lár E Q.

⁷⁻⁷ ar lár N.

⁸⁻⁸ ar lár N.

¹⁰ [mic Concerda] mic F. N.

¹¹ ríogh- K.

¹² Col. Mhóir N.

¹⁶ beirn buaidh E ; bearann b. K.

thain Mhóir, mic Iair,¹⁶ mic Séadna, mic Oiliolla,¹⁷ mic Luighdheach, mic Labhradha, mic Carrthainn, mic Nuadhat, mic Connla :¹⁸

Ar shliocht Chonnla mic Breasail Bhric atáid na sloinnte seo síos ; do réir na duaine¹⁹ darab tosach “ Nás na ríogh ríoghdha an tulach ” : Muinnter²⁰ Bhaoithín ; Muinnter Dhuineamhla ; Muinnter Ionnmhusaigh ;²¹ Muinnter Fhorannáin ; Muinnter Thuachair ; Muinnter Chruitín ;²² Muinnter Ghulbáin ;²³ Muinnter Líonaigh, Muinnter Uarghusa ; Muinnter Chréadhmhacáin ; Muinnter Mhuineacháin ;²⁴ Muinnter Bhraoin ; Muinnter Ioradháin ; Muinnter Naoidheanáin ; Muinnter Chobhartha ;²⁵ agus²⁶ iomad do shloinntibh eile nach luaidhfeam annso ;²⁶

[E 121] Mic Breasail Bhric (435 A U), mic Fiachach²⁷ Foibhric, mic Oiliolla Glais, mic Fearadhaigh Foghlais, mic Nuadhat Fullamhain, mic Allóid, mic Airt, mic Mogha Airt, mic Criomhthain Chosgraigh, mic Fearadhaigh Fhinn, mic Feidhlimthe Foirtriuin, mic Fearghusa Fortamhail, mic Breasail Breoghamhain, mic Aonghusa Ollamhan,²⁸ mic Oiliolla Brachaoín,²⁹ mic Labhradha Loingsigh, mic Oiliolla Áine, mic Laoghaire³⁰ Luirc, mic Ughoíne Mhóir, *ut supra* i ngeinealach Í Néill.³⁰

¹⁶ Eirc N Q (*lámh nua*).

¹⁷ ar lár N.

¹⁸ [mic Breasail Bhr. ó táid na sloinnte *etc.*] K. ¹⁹ an duain, K.

²⁰ Ghulbáin, Muinnter Bh. *etc.* N.

²¹ ionnus- E ; ar lár N K

²² chruitín M. ²³ Dobhain E. ²⁴ Muimhneacháin E. ²⁵ cobhráin E.

²⁶⁻²⁶ ar lár M K ; nach lu. annso ar lár N.

²⁷ Murchadha (*agus Stad*) N.

²⁸ -mhuinn E.

²⁹ -cháin E.

³⁰ Labhradha E ; M K do *Stad* annso ; *leanaid* E Q air go hEiriomhón, m. Miledh Easpainne. Tá Q doiléighte annso.

CXLI

GEINEALACH Í MHAOILRIAIN UAITHNE annso :

Diarmaid Ó MaoilRiain :¹ mac Conchubhair, mic Diarmada, mic Conchubhair mic Domhnaill, mic Lorcáin, mic Donnchadha Caoimh,² mic Donnchadha Móir, mic Conlacha,³ mic Conchubhair, mic Uilliam, mic Cairbre

¹ Maollridhein Q.

² caim E ; chaoimh M K : an *geinealach* so ar *easnamh* N.

Mhóir, mic Uilliam, mic Riain⁴ (ó n-abarthar Muinnter Riain), mic Duibhghiolla, mic Bruadair, mic Aodha, mic Cairbre, mic Laighnéin,⁵ mic Colmáin, mic Aodha Róin, mic Cronmhaoil,⁶ mic Coluim, mic Cormaic, mic Fearghusa, mic Eóghain, mic Nathí,⁷ mic Criomhthain, mic Eanna Chinnsiolaigh,⁸ mic Labhradha, mic Breasail Bhéalaigh, mic Fiacha Baiceadha, mic Cathaoir Mhóir, *etc.*, *ut supra*, i ngeinealach Mhic Murchadha.

⁴ ridhein E; ridbin Q.⁵ Laighnán E.⁶ crómhaoil E; croin- Q; conmhaoil M; coimnh- K.⁷ Náithí M K.⁸ *Stad* K.

CXLII

GEINEALACH I DHUIBHIR, Choill na Manach, annso :

Pilib : mac Uaithne, mic Diarmada, mic Tomáis, mic Conchubhair, mic Tomáis, mic Tomáis, mic Pilib Dhuinn,¹ mic² Giolla na Naomh, mic Lochlainn,² mic Giolla na Naomh, mic Lorcáin, mic Ceallaigh, mic³ Giolla na Naomh, mic Ceallaigh,³ mic Lorcáin, mic Aodha, mic Donnchadha, mic Lorcáin, mic Duibhidhir⁴ (*a quo* an Fine),⁵ mic Spealáin, mic Duibhne,⁶ mic Dúinchadha, mic Duibh dá Thuath, mic Conchubhair, mic Fuaradráin,⁷ mic Cruitín, mic Ruaidhrí,⁸ mic Grealláin, mic Lubha,⁹ mic Lughna,¹⁰ mic Micrimhe,¹¹ mic Fionnchadha, mic Fir Ruith, mic Nua[dhad] Deirg,¹² mic Fir Niadh, mic Luigh[dh]each, mic Airceabhair,¹³ mic Cairbre Cluith-echair, mic CónChorb,¹⁴ mic Mogha Corb,¹⁵ *etc.*¹⁶ *ut supra*, i ngeinealach Mhic Giolla Phádraig.¹⁶

Ag Cairbre Lifechair coindregaid clanna na gColladh re Sliocht Eochach Muighnhdhóin. Ag Aonghus

¹ E *amháin*.²⁻² *ar lár* K (*an gein. so ar lár* N).³⁻³ *ar lár* E.⁴ Duibhir M K; duibher Q.⁵ Muinntir Dhuibhidhir E.⁶ Suibhne E Q.⁷ fuararáin Q; fuaradráin M.⁸ Rughraidhe Q.⁹ lúbha M; lúba K.¹⁰ lúghna M; lúna K.¹¹ rúne E.¹² mic fir núdherd E; mic firnuidheard Q; mic nuadheirg M; mic ruadhdheirg K.¹³ aírch- E; -eamhair K.¹⁴ Conchuirb (choirb) MSS.¹⁵ *Stad den ghein* M K.¹⁶⁻¹⁶ *ar lár* E Q; *leanaid den ghein. siar go dtí Iughoine Mór*; Mic Murchadha M; *cheithre lgh. ar easnamh Q annso*.³ *connlachadh* E (-chaidh) M K.

Tuirmheach Teamhrach condreagaid clanna Cuinn Chédchathaigh agus clanna Deghaidh fria aroile .i. Eanda Aighneach, mac Aonghusa (ó bhfuilid clanna Cuinn), agus Fiacha Fer Mara, mac Aonghusa (ó bhfuilid clanna Deaghaidh).

Tar éis an gheinealaigh seo tugann E [lgh. 122-3]: Gein. I Mhaoil-sheachlainn Gein I Mhaoilmhuaidh, Gein. Mhic Eochagáin, agus Gein. Mhic Amhalghaidh Chálraighc, atá againne thuas, mar do leanamarne ord na leabhar eile ortha. 'Na ndiaidh sin, áirmheann E (lch. 123) na sloinnte tháinig (a) ar Shliocht Bhriain mhic Eochach Muidhmheadhóin (b) ar Shliocht Fhiachrach mic Eochach Muidhmheadhóin, agus (c) ar Shliocht na gColladh. Ní rig a leas dúinne a gcur amso, ó thárta a n-áireamh i gcorp na ngeinéalach chana againn. Agus tar éis áirímh na Sloinnteadh sin, do-gheibhtear an Tagra thuas, E (lch. 123).

[E 124] DO CHLANNAIBH DEADHADH¹ annso :

Sliocht Chonaire, mic Mogha Lámha : .i. ríoghradh Alban ; agus Muinnter Fháilbhe ; agus Muinnter Shéaghdha² thoir agus thiar ; agus Ó Cuirc Mhusgraighe Chuirce ; agus Mac GiollaEóin ; agus Mac Laghmainn³ i nAlbain.

---

¹ MS. : E, lch. 124 *amháin* ; ní bhfaghalm i n-aon áit eile é, teideal ná tagra ná *geinealach* ; deagaidh MS.

² Machá Sedhách, MS.

³ laigh- MS.

CXLII.

GEINEALACH RÍOGH ALBAN annso :

Dabhidh :¹ mac MaoilCholuim, mic Donnchadha, mic Fínghin, mic MaoilCholuim, mic Domhnaill, mic Constantín, mic Cinaotha, mic Ailpín, mic Eachach,² mic Aodha, mic Eachach, mic Domhanghairt, mic Ferghusa, mic Domhnaill Bhric, mic Eachach² Buidhe, mic Aodháin, mic Gabhráin, mic Domhanghairt, mic Fearghusa, mic Eirc, mic Eachach,³ mic Aonghusa, mic Fearghusa Uallaidh, mic Eathach Tathmhaoil, mic Feidhlimthe Lámhoid, mic Cingo, mic Guaire, mic Fiotáin, mic Cairbre Ríoghfhada, mic Conaire, mic Mogha Lámha, mic Luighdheach Allathaigh,⁴ mic Cairbre Chromchinn, mic Dáire Dhornmhair,⁵ mic Cairbre Fhíonmhair,⁶ mic Conaire Mhóir, mic Eidirsgeóil, mic Eoghain, *etc.*

---

¹ DABHIUDH, MS.

² Eathach MS.

³ eathachaidh MS.

⁴ alláthóig MS.

⁵ -mhóir MS.

⁶ -mhóir MS.

CXLIV

GEINEALACH¹ Í FHÁILBHE annso :

Donn Cuan :² mic Duinn Chuan, mic Duinn Chuan, mic Diarmada, mic Amhlaoibh, mic Cathail, mic Conduibh, mic Lochlainn, mic Duinn Chuan, mic Taidhg, mic

---

¹ MSS : E, 124 ; M, 387 ; K, 115.

² Donnchúan m. dunnchuain E ; Donnchuan m. Duinnchuain M ; Dúnch- K.

Donnchadha, mic Domhnaill na hIonnarba, mic Diarmada an Dána, mic Cuirc, mic Luibhig,³ mic Fáilbhe Fhinn (ó⁴ bhfuilid Muinnter Fháilbhe⁴), mic Annratháin, mic Longbhardáin, mic Floinn, mic Olchobhair, mic Tiobraide, mic Cathra, mic Fir Feadha, mic Muinecháin, mic Fáilbhe, mic Ciaráin, mic Nad Saidhlenn, mic Séghdha, mic Duibh da Bharc, mic Giríne, mic Luinn Lámha, mic Nuidhin, mic Irchuinn, mic Cormaic Fhinn, mic Cuirc Dhuibhne, mic Cairbre Musg *etc.*

---

³ luirbhig K.

⁴⁻⁴ ó nabarthar hí (aoibh K) Fháilbhe E K ; *Stad* M K.

CXLV

GEINEALACH¹ Í CHUIRC MHUSGRAIGHE CHUIRC annso :

Mathghamhain : mac Giolla Brighde,² mic Domáin, mic Rónáin, mic Cuirc, mic Duibh, mic Cinnéidigh, mic Bruadair, mic Cinnfhaolaidh, mic Fáilbhe Fréamh,³ mic Faoláin, mic Duinn Suidhe, mic Cinnfhaolaidh, mic MaoilUidhir, mic Rónáin, mic Lócháin, mic Óg[h]ráin, mic Caolbhotha, mic Dida, mic Nochuir, mic Néill, mic Naithrí, mic Caithrí,⁴ mic Cuirp, mic Duibh, mic Locháin, mic Nad Somaigh, mic Anchá,⁵ mic Conaire, mic Contaich, mic Cairbre Musg *etc.*

---

¹ E *amháin don gheinealach so.*

² Bríde E.

³ fremh E.

⁴ cáithrí E.

⁵ *Sic* MS (? Anmchadha).

[E 125] SLIOCHT¹ ÍTHE MIC BREÓGHAIN.

Ó hEidirsgeóil Mór; agus Ó hEidirsgeóil Óg; agus Ó hEidirsgeóil Bhéarra; Ó Cobhthaigh; Ó Cúirnín; Ó Floinn Árda; MacFhlannchadha Dartraighe; Ó Báire i rinn Mhuinntire Báire; Ó Laoghaire Ruis Ó gCairbre; Ó² Treabhaire; Ó Criadhagáin; Ó Carnáin;² agus Mac Ailín i nAlbain táinig ó Fhathadh Canann, mac Meic Con.

---

¹ *Roimhe sco tá dhá 'áireamh' ag E Q (Q do thosnú annso arís tar éis casnaimh na gceithre lch.): Ar shliocht Chathaoir Mhóir, rí Laighen atá Mac Murchadha Rí Laighen, Ó Conchubhair Failghe, Ó Duinn, Ó Tuathail, Ó Broin agus Ó Díomusaigh, aontsliocht Chathaoir Mhóir agus Ó Duibhir agus Mac Giolla Phádraig. Ag Iughoine Mór condregaid Laighin agus Leth Cuinn. Cobhthach Caol mbregh mac Iughoine ó bhfuilid Leth Cuinn, agus Laoghaire Lorc mc. Iughoine ó bhfuilid SenLaighin. Leigiom do shliocht Éiremhóin goléig agus lenfam do shliocht Ír mic Míledh.*

Ar shliocht Ír mic Míledh atáid na sloinnte so síos .i. MagAonghusa, Ó Mórdha, Ó Fergail, Ó Conchubhair Chiarraighe, Ó Conchubhair Chorcarnuadh, Ó Lochlainn Boirne, MagRannuill, Mac Artáin, Muinnter Arga agus Muinnter Fhlaitbhertaigh Tuadmhumhan, Clann Eochach i Laighnibh, Muinnter Mhainnín, Muinnter Cethernaigh, agus Clann an Bháird. Sliocht Ír mic Míledh iad so.

²⁻² ar lár E Q.

CXLVI

GEINEALACH¹ Í EIDIRSGEÓIL MHÓIR annso:

Sir Fínghin: mac Conchubhair, mic Conchubhair, mic Fínghin, mic Meic Con, mic Meic Con, mic Donnchadha Goid, mic MeicRaith,² mic Donnchadha Móir, mic Fothaidh, mic Finn,³ mic Meic Con, mic Fothaidh, mic Eidirsgeóil, mic Finn,⁴ mic Nuadhat, mic Donnghaile,⁵ mic MaoilThuile,⁶ mic Dúnghusa, mic Aonghusa, mic Folachtaigh, mic Flannáin, mic Cobhdáin,⁷ mic Colmáin, mic Flannáin, mic Branduibh, mic Eidirsgeoil, mic Nathí,⁸ mic Aonghusa Gaoifhuilidh,⁹ mic Meic Con,

---

¹ MSS E 125; M 387; Q 145 (167); K 115; N 238; Ga. 52; P 127; Do chraobhscaoileadh Shleachta Lughaidh mhic Íthe annso N P; Ó Báire Arann E aron Q; *armus Í Fhlóinn ag Q acht é doiléighe.*

² m. mic Cráith E. ³ Fothaidh Finn E. ⁴ Sin N. ⁵ dúngh. N.

⁶ Muirthuile E. ⁷ comhdháin M K N. ⁸ Náithí M N K P.

⁹ gaoith bhuiligh M; gaoith bhuilg N P; mic gaoith bhuilg K.

mic Maicniadh, mic Luighdheach, [mic Eachbhuilg],¹⁰ mic Dáire, mic Síothbhuilg, mic Fir Uillne, mic Eadamhrach, mic Dedhadh¹¹ Deirg, mic Deirgthine, mic Nuadhat Airtigh,¹² mic Lachtaine, mic Logha Feidhligh, mic¹³ Eiremhóin, mic Eadhamhoin,¹³ mic Osa,¹⁴ mic Sin,¹⁵ mic Naithsin,¹⁶ mic Logha, mic Édamhain,¹⁷ mic Máil mic Luighdeach, mic Íthe, mic Breoghain *etc.*, *ut supra*.

---

¹⁰ *san lámh nua*, Q, *amháin*.   ¹¹ *deaghaidh* MSS.   ¹² *airtig* M.
¹³⁻¹³ *ar lár* N P K M.   ¹⁴ *gosa* E Q.   ¹⁵ *din* E.
¹⁶ *Maithsin* M; mic *fathaidh* fhinn Q.   ¹⁷ *adhnamhail* Ga.

CXLVII

[E 126] GEINEALACH¹ Í EIDIRSGEÓIL ÓIG annso :

Domhnall : mac Muirchertaigh, mic Meic Con, mic² Finghín, mic Muirchertaigh² mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Amhlaoibh, mic Donnchadha Móir, *etc.*, *ut supra*.

---

¹ MSS, E Q Ga.

²⁻² *ar lár* Ga.

CXLVIII

GEINEALACH¹ Í EIDIRSGEÓIL BHÉARRA annso :

Diarmaid,² nó² **Domhnall** :³ mac Conchubhair Bhuidhe, mic Meic Con, mic⁴ Muirchertaigh, mic Meic Con,⁴ mic Taidhg, mic Aodha Gairbh, mic Fothaidh, mic Finn, mic Meic Con, mic Fothaidh, mic Eidirsgeóil, *etc.*

---

¹ MSS, E Q Ga.

²⁻² *ar lár* Q.

³ Diarmaid E Q; Domhnall Ga.   ⁴⁻⁴ *ar lár* Q.

CXLIX

GEINEALACH¹ Í CHOBHTHAIGH annso :

Tadhg : mac Cobhthaigh, mic Bhaltair, mic Meic Con, mic Conchubhair, mic Maghnusa, mic Aodha, mic Donnchadha an Daingin,² mic Fearghail an Dúin, mic

---

¹ MSS : E, 126; Q, 146 (168).

² *daingidh* E.

Diarmada, mic Conchubhair, mic Mathghamhna, mic Conchubhair, mic Cearna, mic MeicRaith, mic Domhnaill, mic Donnchadha Móir, mic Cobhthaigh Fhinn, mic Dúnghalaigh, mic Meic Con, mic Connadh, mic Cilline,³ mic Ferghusa, mic Alladha,⁴ mic Meic Reithe, mic Conaill *Clamháin*,⁵ mic Gēráin, mic Duach, mic Meic Con, mic Maicniadh, *etc.*

³ cilline E.⁴ Oiliolla Q.⁵ *nó cladháin* MSS.

CL

GEINEALACH¹ Í LAOGHAIRE annso :

Domhnall : mac Airt, mic Conchubhair, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Airt, mic Dúnlaing, mic Amhlaoibh, mic Con Mumhan,² mic Amhlaoibh, mic Tomáis Óig, mic Tomáis Mhóir, mic MaoilShechlainn,³ mic Taidhg, mic MaoilShechlainn, mic Taidhg, mic Donnchadha, mic Con Mumhan,² mic Diarmada, mic Diarmada,⁴ mic Donnchadha na Tuinne, mic Taidhg, mic Conchubhair Chlíodhna, mic Eirc, mic Aonghusa, mic Maine, mic Rosa, mic Dúnlaing, mic Fiacha, mic Laoghaire (ó n-abarthar Í⁵ Laoghaire), mic Eirc mic Tréana, mic Donnchadha, mic Fothaidh Canann, mic Meic Con, *ut supra.*

¹ MSS : M, 388 ; K, 116.² Conmhumhan MSS.³ Maoilsechlainn MSS.⁴ *av lár* K.⁵ Aoibh MSS ; *Stadaid* M K *do gheinealchaibh Gaedheal leis an ngein. so.*

CLI

GEINEALACH¹ Í BHÁIRE² annso :

Báire : mac Echach Aig[h]nidhe, mic Echín, mic Aodha Bric, mic Gabhráin, mic Báire, mic Conchubhair, mic Eachach, mic Breasail, mic Maicniadh, mic Fothaidh Canann, mic Meic Con, mic Maicniadh,³ mic Luighdheach, *etc.*

¹ MSS *don dá Gheinealach so* E, Q.² Bháire Arann MSS (ann so síos) Q.³ *Stad* Q.

CLII

GEINEALACH MHC AILÍN annso :¹

Donnchadh : mac Ailín, mic Giolla Easpuic, mic Ailín, mic Néill, mic Ailín Mhóir, mic Giolla Easpuic, mic Dubhghaill, mic Donnchadha, mic Giolla Easpuic, mic Giolla Coluim, mic Duibh[n]e (a quo Í Dhuibhne), mic Fearadhaigh, mic Sméaradha,² mic Artúir, etc.

¹ Ailín Alban an so síos Q.

² -adhaidh MSS. *Stadaid E Q dona geinealaigh annso. An Tagra so ag M tar éis Ghein. Í Laoghairé* : Ní bhfuaras geinealach hÍ Charnáin, hÍ Chriagáin, ná hÍ Threabhaire, agus ní misde leam é, óir as lór a bhfuaras do gheinealaigh na nGaidliol, agus ní bhfuil mórán sochair dóibhsion ná damhsa fíos a ngéaga geinealaigh do chur i gcairt ná i gcuimhne, óir ní shaoilim go dtiocfa (fárior) aon aimsior ina mbiadh lorg ortha. Agus amhuil adubhairt an file lé na mhac san dán dárab tosach : A mhic ná meabhraig éigsi :—

Ná mol aoinfher ná haor neach
dá molair ná mol Gaoidheal
molaidh crú ghasruidhe Gall
ós rú as casmhaile cumann.

Tagaid geinealaigh Gall 'na dhiaidh sin ag M amháin. Ar scáth a. dtdbhachta táim dá gcwr annso mar aguisín le geinealaigh na nGaedheal.

GEINEALAIGH GALL

[M 388] Do-bhérsa¹ feacht anois ar Ghallaibh, ós iad atá i n-uachtar; agus ní mór a mbrígh do bhreis ar Ghaoidhealaibh. Do-bhéar tosach dom thigherna dúithche annso, óir nach féadaim [ní] dom sheirbhís do dháil dó acht an c[h]éadionad do thabhairt dó im leabhar; óir is follus gur taosga tháinig i nÉirinn 'ná aon do Sheanghallaibh.

---

¹ MS. M 388: *Réamhthagra é seo ag an sgríbhneoir .i. (An tAthair) Eoghan O Caoimh. De shliocht Ghleanna an Phréachdán dó san; agus i mBarúntacht an Bharraigh Mhóir atá an áit sin.*

CLIII

[M 389] GEINEALACH IARLA BARRACH annso:

Séamus (mlhaires anois,¹ *Anno Domini* 1703): mac Risteaird, mic Dáibhíth, mic Dáibhíth, mic Dáibhíth, mic Séamuis, mic Ristird, mic Séamuis, mic Ristird, mic Séamuis, mic Labhráis, mic Uilliam Mhaoil, (.i. an Barrach Maol), mic Dáibhíth, mic Dáibhíth Óig, mic Dáibhíth Mhóir, mic Uilliam, mic Pilib, mic Ribirt Droma Fínghin.

Agus isé an Pilib so do rín Caisleán Ó Liatháin, agus ba mac dearbhsheathrach do Ribird Mac Stiabhna é.

Pilib; Éamonn; Maghaisder Gearóid; agus Bháitér, clann Ribird Droma Fínghin.

---

¹ anois MS.

CLIV

GEINEALACH BHARRAIGH ÓIG RINNE CARRÁIN annso:

Tomás: mac Uilliam, mic Pilib, mic Éada, mic Pilib, mic Uilliam Chnuic an Bhile, mic Seáin, mic Pilib an Airgid, mic Uilliam, mic Pilib, mic Ribird Droma Fínghin,¹ *ut supra*.

---

¹ Fínghin MS *Statim*.

CLV

GEINEALACH¹ AN BHARRAIGH MHÓIR, do-chuaidh gan sliocht :

Eamonn : mac Seáin² Óig, mic Seáin Bhacaigh, mic Uilliam, mic Seáin Cheataigh, mic Dáibhíth an Bhuille Mhóir, mic Dáibhíth Óig, mic Dáibhíth Mhóir, mic Uilliam, mic Pilib, mic Ribird Droma Fíngin.

---

¹ Ag so Gein-, MS.

² Seain MS.

CLVI

SLIOCHT LEASA CEARBHAILL annso :

Seán : mac Séamuis, mic Risteaird, mic Seáin, mic Séamuis ; agus isé an Séamus so an seiseadh glún do gheinealach Iarla Barrach. Agus do-chuaidh an Seán so adubhart annso don Fhraingc, mar aon le dearbhráthair¹ a athar .i. Dáibhíth mac Risteáird, agus ní feas damhsa an mairid ceachtar díobh.

Clann aonmháthar Ribird mac Stiabhna agus Muiris mac Gerailt ó dtáid Gearaltaigh. Agus is ó Ribird mac Stiabhna táinig Mac Sleighne, amhail adeir Domhnall Ó Dálaigh san leabhar dá ngoirthear *Relatio Geraldinorum*. Ag so mar adeir : *Robertus Stephani, frater uterinus Mauriti filii Gerald Magni, et germanus frater Regis Angliae a quo originem Stephenson ducunt, et Clann tSleighne omnes.*

Is¹ ag Mac Sleighne do bhí Ros Stialláin agus Caisleán Mic Sleighne, agus iomad d'áitibh eile i nÍbh² MoCoille, gur hionnarbadh iad lé fóirneart Gearaltach.

---

¹ as MS.

² an Aoibh MS.

CLVII

CRAOBHSGAOILEADH

SLEACHTA NA hIARLACHTA .i. GEARALTAIGH annso :

Séamus mac Gearóid (do bhí chúig bliadhna fichead¹ ina Iarla) : mic Séamuis (do bhí trí bliadhna ina Iarla), mic Seáin (do bhí dhá bliadhain ina Iarla) [M 390] mic Tomáis an Droichid, (do bhí chúig bliadhna ina Iarla agus ina Ghiúisdís), mic Séamuis (42 bliadhain ina Iarla), mic Gearóid (41 bliadhain ina² Iarla), mic Muiris (59 bliadhna ina² Iarla), mic Tomáis, mic Muiris, mic Seáin, mic Tomáis, mic Muiris, mic Gearailt, mic Muiris mic Gearailt Mhóir.

Agus isé an Muiris sin an chéad³ duine tháinig go Éirinn díobh.

Clann Tomáis, mic Muiris, mic Gearailt .i. Seán agus Muiris. Ar shliocht Sheáin atá Iarla Cille Dara ; agus ar shliocht Mhuiris atá Iarla Deasmhumhan amhail as-beart an file :

Seaán ba⁴ sine don chloinn
 's nárbh fhearr file re foghlaim
 céad Iarla Laighean dar leam
 daighfhear⁵ ba cialldha coingheall

---

¹ fithchiod MS.

² bliadhina MS.

³ céad MS.

⁴ Seán bá MS.

⁵ deaghfhear MS.

CLVIII

SLIOCHT SHEÁIN CHALLAINNE :

Ag so síos do shliocht Sheáin, mic Muiris, mic Tomáis, mic Muiris, mic Gearailt Mhóir, ré ráidhtear Seán Challainne : .i. Muiris mac Seáin lena mhnaoi phósta ; agus Muiris eile lé mnaoi Í¹ Chinnéidigh,² agus is uaidh sin táinig an Ridire Ciarraigeach ; Giobún le mnaoi Í

---

¹ hí MS.

² -éide MS.

Choinín, agus is ar a shliocht táinig an Ridire Fionn, agus Clann Ghiobúin Árd na Sgiath agus na Coille Móire ; Seán Mór na Sursainge lé mnaoi Í Choileáin, agus is ar a shliocht táinig Tighearna na Claonghlaise, Ridire an Ghleanna, agus Pobal na Sgeach ; agus Tomás le mnaoi Í Chonchubhair, agus is uaidh atá sliocht Seáin Chiarraighigh agus na Duibhnigh. Gon[adh] ar an gceathrar cloinne sin tSeáin Challainne adubhairt Domhnall, mac Dáire, Mic Bruaideadha na rainn so :

Do cuireadh ceathrar clainne
go Seán caomhghlan Callainne
fir luatha nár lom le cam
is uatha an drong adéaram.

Anmanna an cheathrair chain
atáid linne inár leabhraibh
Giobún Ua Coinín i gcéin
is Seaán³ Mór Ó Coiléin.

Muiris Ó Cinnéidigh⁴ gan choir
Tomás cruaidh Ó Conchubhair
isiad⁵ sin, ní bréag an bhladh,
na fir gan éad gan uamhan.

[M 391] An Ridire Fionn go fíor
ó Ghiobún chaomh Ó Choinín ;
ó Sheán⁶ Ó Choileain glan glhé
clann tSeain mhóir na Sursainge.

An rádh so ní rádh bréige :
ó Mhuiris, mac Cinnéide,
uadha ro chin,⁷ ní daor a dhreach,
an Ridire caomh Ciarraigheach.

Sliocht Seaáin⁸ ní hiad nach fuil
ó Thomás Ó Chonchubhair
Triúcha na nAicme[adh] uimné
Ciarraighe is Corca Dhuibhne.⁹

³ Seán MS.   ⁴ -éide MS.   ⁵ asiad MS.   ⁶ Chseán MS.   ⁷ chinⁿ MS.

⁸ Seain MS.   ⁹ a Cciarruidhe a ccorca dhuibhne MS.

Isé¹⁰ an Seán Challuinne so fuair bheith 'na Ridire an Gháirtéir, agus an céadfhear do Ghearaltachaibh fuair treise¹¹ agus tighernas na nDéise nDeisgirt ar dtús ón dtreas Henrí, Rí¹² Sagsan an 13 bliadhain dá fhlaithios *Anno Domini* 1229; agus is¹³ ar a shliocht atáid Gearaltaigh Laighean uile. Agus is uime tugadh Seán Calluinne d'ainm air, óna bháthadh i gCalluinn Ghlinn[e] Ó Ruachta maraon agus a mhac oighreachta .i. Muiris mac Seáin. Agus ní raibh do shliocht ar Ghearaltachaibh uile an tan sin acht bean an mhic sin torrach. Agus rug sí mac .i. Tomás an Apa, ó bhfuilid Gearaltaigh uile acht sleachta an cheathrair thuas.

¹⁰ Asé MS.¹¹ tréisi MS.¹² rígh MS.¹³ as MS.

CLIX

GEINEALACH IARLA CHILLE DARA annso :

Gearóid : mac Gearóid, mic Gearóid (do bhí ina Ghiúisdís na hÉireann), mic Tomáis, mic Muiris, mic Seáin Choim, mic Muiris, mic Seáin (.i. an Cédiarla), mic Tomáis, mic Gearailt, mic Muiris an Dasáin :

Ag an Muiris so sgaraid an dá Iarla .i. Iarla Deasmhumhan, agus Iarla Chille Dara .i. Iarla Deasmhumhan ó Thomás mac Muiris atá, agus forgla Ghearaltach na Mumhan. Agus ó Ghearalt mac Muiris atá Iarla Chille Dara ;

Mic Gearailt, mic Muiris, mic Gearailt Mhóir.

CLX

GEINEALACH AN RIDIRE FHINN annso :

Éamonn : mac Seáin, mic Seáin, mic Muiris, mic Dáibhíth, mic Sir Muiris, mic Seáin, mic Dáibhíth, mic Sir Muiris, mic Giobúin (ó bhfuilid Clann Ghiobúin), mic Seáin Challuinne.

CLXI

GEINEALACH TIGHEARNA NA CLAONGHLAISE annso :

Sir Seón : mac Éamuinn, mic Tomáis Choim,¹ mic Muiris, mic Tomáis, mic Seáin, mic Éamoinn, mic Tomáis, mic Muiris, mic Tomáis, mic Muiris, mic Gearailt, mic Seáin Mhóir na Sursainge, mic Seáin Challainne, *ut supra*.

---

¹ chaim MS.

CLXII

[M 392] GEINEALACH RIDIRE AN GHLEANNA annso :

Tomás : mac Éamuinn, mic Tomáis, mic Tomáis, mic Seáin, mic Tomáis, mic Pilib, mic Seáin, mic Hannrí, mic Gearailt, mic Seáin Mhóir na Sursainge, *ut supra*.

CLXIII

SLIOCHT BHAILE AN FHEIRITÉARA :

Seán : mac Éamuinn an Chuilinn, mic Tomáis mic Dáibhíth, mic Seáin, mic Éamuinn, mic Hannraoi, mic Dáibhíth, mic Gearailt, mic Seáin Mhóir na Sursainge, mic Seáin Challuinne, *etc.*

CLXIV

GEINEALACH SLEACHTA BHAILE AN ÁIRD annso :

Uilliam : mac Seáin Óig, mic Seáin, mic Muiris, mic Pilib, mic Hannraoi, mic Dáibhíth, mic Seáin, mic Dáibhíth, mic Gearailt, mic Seáin Mhóir na Sursainge, mic Seáin Challainne, *etc.*

Sliocht Bhaile an Phoill agus Móna hOtraighe¹ isna Déisibh Mumhan, agus Sliocht Trágha Bolgáin² i nÍbh³ MoCoille is do shliocht Sheáin Mhóir na Sursainge iad.

---

¹ hotruídhe MS.

² Bhol- MS.

³ an Aoibh MS.

CLXV

SLIOCHT BHAILE NA MARTRA annso :

Éamonn : mac Seáin, mic Éamuinn, mic Muiris, mic Ristird, mic Éamuinn, mic Muiris, mic Ristird (.i. Céadsheanasgál¹ Íbh² MoCoille), mic Sir Ristird, mic Muiris, mic Seáin, mic Muiris, mic Tomáis, mic Muiris, mic Gearailt, mic Muiris, mic Gearailt Mhóir, *ut supra*.

---

¹ an ceadsh- MS.

² Aoibh MS.

CLXVI

GEINEALACH SIR SEÓN Ó CHLUAIN sonn :

Sir Seón : mac Éamoinn (.i. an Deagánach), mic Séamuis (.i. an Deagánach), mic Uilliam, mic Ristird, mic Muiris, mic Ristird (.i. céadsheanasgál Íbh¹ MoCoille), *ut supra*.

---

¹ Aoibh MS.

CLXVII

FEAR BHAILE Í CHRÍONÁIN annso :

Seán : mac Réamuinn, mic Seáin, mic Gearóid, mic Uilliam, mic Niocláis, mic Muiris, mic Ristird, mic Éamuinn, mic Muiris, mic Seáin, mic Tomáis, mic Gearailt, mic Muiris, mic Gearailt, (*a quo* Gearaltaigh).

Ag sin a bhfuaras ar Ghearaltachaibh. Agus triallfad anois¹ go Buitléaraibh ; agus ní móide cion an Diúic so ann anois¹ orm bheith 'na chúram.

---

¹⁻¹ anois MS.

CLXVIII

[M 393] GEINEALACH IARLA URMHUMHAN ó tháinig go hÉirinn :

Séamus Buitléar : mac Tomáis, mic Bháitéir, mic Seáin :

Dearbhráthair do Sheán¹ Tomás Buitléar .i. Iarla Urmhumhan ; agus Éamonn Buitléar Bhícunt Uladh ;²

---

¹ Chseán MS.

² Ula MS.

agus Bháitéar, fear Bhaile na dTágh ; Piaras, fear Bhaile an Ghróntaigh ; agus Éadbhard.

Mic Séamuis : Dearbhráthair do Shéamus Ristiord .i. Tighearna Mhóta Goiréad ;

Mic Piarais, mic Séamuis, mic Éamuinn, mic Ristird, mic Séamuis (.i. Iarla Gabhráin), mic Séamuis : .i. Iarla Chairrge Grifinn ó bhfuil Tighearna na Cathrach ;

Mic Éamuinn (.i. CéadIarla na Cairrge), mic Éamuinn, mic Tiobóid, mic Éamuinn, mic Tiobóid, mic Bháitéir ; agus isé an Tiobóid sin an cead-Bhuitléarach táinig go hÉirinn.

CLXIX

GEINEALACH TIGHEARNA MHÓTA GOIRÉAD annso :

Ristiord : mac Éamuinn, mic Ristird, mic Piarais ; agus isé an Piaras so an 6. glún do gheinealach Iarla Urmhumhan.

CLXX

GEINEALACH TIGHEARNA NA CATHRACH annso :

Tomás : mac Tiobóid, mic Piarais, mic Éamuinn, mic Tomás, mic Piarais, mic Séamuis (.i. CéadIarla Urmhumhan), mic Séamuis (.i. an tIarla Balbh), mic Séamuis (.i. Iarla na Cairrge), *ut supra* i ngeinealach Iarla Urmhumhan.

CLXXI

GEINEALACH IARLA CHLOINNE RIOCAIRD annso :

Riocard : mac Uillice, mic Riocaird Shagsanaigh, mic Uillice an Fhíona, mic Riocaird Óig, mic Uillice Choim, mic Riocaird an Fhorbuir, mic Uillice Óig, mic Riocaird an Fhorbuir, mic Uillice Óig, mic Riocaird Mhóir, mic Uilliam an Chongcáis.

CLXXII

GEINEALACH BHARÚIN CHAISLEÁIN Í CHONAING annso :

Tiobóid : mac Tiobóid, mic Uilliam, mic Éamuinn, mic Uilliam, mic Ristird, mic Bháitéir, mic Ristird, mic Éamuinn, mic Ristird .i. CéadIarla Ulagh dárbh ainm an tIarla Ruadh, mic Uilliam Óig, mic Uilliam Mhóir, mic Uilliam an Chongcais.

CLXXIII

AN TAICÉADACH sonn :

Séamus : mac Pádraigín,¹ mic Séamuis, mic Pilib, mic Pádraigín, mic Uilliam Dhuibh, mic Pádraigín, mic Bhailinnsi, mic an Ridire Ghil ón bhFraingh.

---

¹ Pátraiccín MS.

CLXXIV

[M 394] MAC AN MHÍLEADH I GCEARA sonn :

Bháitéar : mac Riocaird, mic Tomáis, mic Hannraoi, mic Éireamhóin, mic Míleadh, mic Muiris, mic Ádhaimh Chaoich, mic Pilib Mhóir, mic Sir Bearnáird Stunndúin.

CLXXV

AN SEÓDHACH annso :

Seán Seodha : mac Éamoinn, mic Riocaird, mic Roboic, mic Maoilre,¹ mic Bháitéir, mic Riocaird, mic Seáin, mic Tomáis, mic Éamuinn, mic Seáin, mic Síomuinn,² mic Dabhoc,³ mic Seódhaigh (*a quo* an sloinneadh), mic Uilliam Breathnaigh, mic Uilliam Mhóir na Maighre, mic Uilliam Fhinn Chille Comáin, mic Ristird, mic Ríogh Breatan (do ghabh géill⁴ Éireann), mic Sir August, mic Artúir Óig, mic King Arthur, *etc.*⁵

---

¹ -ré MS.

² Símuinn MS.

³ dábhoc MS.

⁴ geill MS.

⁵ *Stadann M dona geinealaigh annso ; agus críochnuigheann leis an dtagra so* : Ag sin críoch ara bhfuaras do sheanchas Éireann. Arna sgríobhadh do Hannraoi mhaith Mhac Ótta, duine uasal a Ccorca, ar furáiliomh Eoin Baiste mic Sleighne, Easbog Chorcaighe, Chluana agus Rois, *Anno Domini* 1703. Misi Eoghan ó Caoimh.

APPENDIX

AGUISÍN I

CRAOBHSCAOILEADH

SEANCHAIS DÁIL GCAIS

Seacht meic áirmhighthear ag Oilill Ólom,¹ mic Mogha Nuadhat le Saidhbh, inghean Chuinn Chéadchathaigh² .i. Cian; Eoghan Caemh; agus Cormac Cas; Díochorb; Dubh Mearchon; Mogh Corb; agus Tadhg.

Clanna na mban táidhe³ annso .i. Corba; Máil; Leon; Mac Coill; ⁴ Mathrach; Tighearnach; Uillen; Conall Croichne; Tidil;⁵ cheithre Eochaidh .i. Eochaidh Taobhfhoda; Eochaidh Fíreach Firinn; Eochaidh ¹¹ Osraighe; agus Eochaidh Díomona.

Ní háirmhighthear iar n-uirdhercas⁶ clann ag neach díobh sin, acht ag triúr⁷ .i. Eoghan, Cormac Cas, agus Cian. *Acht* ar aba do gabhar tuilleadh do chloinn Oiliolla aga⁸ [bh]fuil siol .i. Tighearnach *a quo* Ceardraighe Tulcha Gosa; agus Mathrach *a quo* Dál Mathrach, inghean Fhir G[h] air⁹ (*a quo* Loch nGair; Ma[s] Corb *a quo* Dál Mas Corb i Laighnib; Dubh Tidil dia[d]tá Dál d[T]itil.

Naoi¹⁰ meic déag Oiliolla Óluim,
ad maisi gairm;
ité clann órdha nui¹¹
aga mbaoi buadh n-airm.¹²

MS don Roinn seo H. 1. 7 (H, acht [Ha] ar liosta na Láimhscribhinní), lch. 98 seq. *Ní bhfuair eas sliocht eile don chéad alt so; acht ó "Chraobh Choibhneasa Dáil gCais" anuas, do baineadh é as Leabhar Bhaile an Mhóta, agus nuadhchant ar an seanlitríú. Téx H annso, agus a cheartú ó B. Malairt ón MS. insna Nótaí. Teideal H: Craobhscaoile[adh] Seanchais Dál gCais do réir an tsein Leabhair Mhuimhnigh, agus fós do réir annála Chloinne Bruaideadha (Bróidíodha MS), maraon le Leabhar Breac Mheic Aodhagáin (leg. L. Bhaile an Mhóta), etc.*

¹ Oilliolloluim.   ² -chaithicc.   ³ mbantaighe.   ⁴ Coll.
⁵ tidill.   ⁶ iarnurdrucus.   ⁷ triúr.   ⁸ a aga.   ⁹ fírgair.
¹⁰ nae.   ¹¹ nuaidh.   ¹² aga mbí buaidhna rígh.

Cian, Cormac glas catha¹³
 Tighearnach fá garg
 Tidil, Díchorb, Dubh Mearchon
 Mogh Corb, Eochaid ard.

Conall Croichne, Corb, Eochaidh árdfhiadh
 Máil Leon,¹⁴ Mathrach, Uilleán, Eochaidh Díomán
 dian
 Eoghan, Eochaidh anar-maigh
 mair dá bhráthair do Chian

CRAOBHA COIBHNEASA¹⁵ DHÁL gCAIS annso :

Cormac Cas mac Oiliolla Óloim aenmhac lais .i. Mogh Corb.¹⁶

Mac ag Mogh Corb .i. Fear Corb.¹⁷

Dá mhac Fir Chorb¹⁸ .i. Seimhne athair Chomhghain
 Glinne Uisen ; agus Aonghus Tíreach.

Ceathrar mac Aonghusa Tírigh¹⁹ .i. Eoghan ; Dubh
 Rois ;²⁰ Seasgaidh²¹ agus Lughaidh Meann. Is ó
 Eoghan agus ó Dhubh Rois,²⁰ agus ó Sheasgaidh atá
 an Déis Beag.

Dá mhac Luighdheach Mind²² .i. Loisceann agus Conall
 Eachluath.²³ Is ó Loisceann atá Í Loiscinn Loimthighe.

Dá mhac Conaill Eachluaith .i. Eanda Airgthech, ó
 bhfuilid Í Eanda²⁴ i Muscraighe, ^{24a}agus Í Eirc Osraighe ;
 agus Cas.

Trí meic déag ag Cas mac Conaill Eachluaith ; agus is
 aire²⁵ ad-bhearthaioi²⁶ Tál fri Cas, óir dalta saoir é,
 gonadh aire gairthear Tál Cas²⁷ de ; agus isiad so a
 chland .i. Lughaidh Éile ;²⁸ Séadna ;²⁹ Aonghus Ceann-
 nathrach ; Blod, *a quo* hÍ Bhloid ; Caisín ; Lughaidh
 nó Dealbhaoth, *a quo* na Dealbhna ; Cormac ; Carthann ;³⁰
 Caindeach ; Aonghus Ceann-aitinn ; Aedh ; [Nae ;]
 Loisceann.

¹³ cathadh.   ¹⁴ mail, leon, *ar an chliathán*, agus Meilleán *arna scrios*

¹⁵ Craobh Cóimhneasa.   ¹⁶ Móghchorb.   ¹⁷ fearchorb.

¹⁸ firchuirb.   ¹⁹ -reach.   ²⁰ dubhróis.   ²¹ -gat.

²² meand.   ²³ -luaith.   ²⁴ canta.   ^{24a} *in nuisqui B.*   ²⁵ air.

²⁶ adhbearthaioi.   ²⁷ tálcas.   ²⁸ ele.   ²⁹ Seanda.   ³⁰ Cár- ;

Blod, *a quo* Uí Bhloid. Caisín, *a quo* Uí Chaisín ; Lughaidh dia[d]tá Uí Mhaoil Bhaodáin.³⁰ Séadna,³¹ *a quo* Mainchín³² Luimnigh, agus na hingheana filet³³ i gCill na nInghéan.

Aenghus Ceann-nathrach, *a quo* Cinéal bhFearmhaic³⁴ agus Cinéal³⁴ Baoith, agus Cinéal Guaiseachta^{35a} no gCualachta,^{35a} agus Cinéal [bh]Fáilbhe.

Aenghus Ceann-aitinn, ó dtáid Clann Ifearnáin, agus Clann Neachtain, agus^{35b} an *Inghéan* Bhuidhe gona mac Oilill.^{35b}

Cormac díbhaidh.

Carthann, *a quo* Dál gCais Leithe Lachtmhuighe :

Caindeach, *a quo* Epscob Mac Láire Tinn.

Aedh, *a quo* Uí Aedha.

Nae, *a quo* Beag Mac Dé.

Loisceann díobhaidh.

Dealbhaoth, *dano*, isé an dara Lughaidh adhbhearthar sund ó [bh]fuilid³⁵ na seacht nDealbhna.

Ceithre meic ag Blod mac Cais, mic Conaill Eachluaith, *ut dictum est* :

Ceithre meic ag Blod bladhbhuaidhigh

bunadh na ríogh ruathar n-án :

Carthann Fionn, Carthann dubhdhrongach

Eochaidh agus Bréanaind³⁶ bán.

Bréanaind³⁷ Bán mac Bloid, is uadha atáid Muinntear Urthaile, agus Muinntear Chiaróg, agus Muinntear Bhrúig, agus Uí³⁸ Chinnéidigh, agus Muinntear Cheallaigh, agus Muinntear Mhael Domhnaigh ; agus Lasair inghean Bhréanaind Bháin ;³⁹ agus Bláthmhac bodesin, .i. Bláthmhac, [mac] Eltine mac Aedha mic Fearadhaigh, mic Bréanainn Bháin, mic Bloid, mic Cais, *etc.*

Eochaidh mac Bloid, (is uadha atáit Uí Bhaoith Buidhe,⁴⁰ .i. Baeth,⁴¹ mac Eochaidh, mic Bloid), trí meic

^{30a} Luíghidh dia ta h ccaisinn. Luíghidh a quo .h. Maolbaedaín, sic MS.
³¹ Seanna.

³² Maincinn. ³³ fillit. ³⁴ -mac. ^{34a} agus Cinnéal cinneal sic MS.

³⁵ fhuilid. ^{35a}—^{35a} cenel collachtaigh B.

^{35b}—^{35b} ocus ingena Baith ocus ingena Gunnu mic Aililla B.

³⁶ Bréanand. ³⁷ Breanáin. ³⁸ .h.

³⁹ Bhreanáin.

⁴⁰ .h. baithbuidhe.

⁴¹ ar lár MS.

lais : .i. Breasal, Aedh agus Rónán. Is uadha sin Uí Bhaíth Bhuidhe.

Carthann Fiond, mac Bloid, cheithre meic lais .i. Eochaidh Balldearg ó [d]táid Uí⁴² Thoirdhealbhaigh agus Uí Fhloinn, agus Uí Cholgann ; Aonghus, ó [d]táit Clann Aonghusa .i. Uí Chearnaigh, agus Uí Ronghaile, agus Aos Trí Muighe, agus Uí Eichthigheirn ; Meachair, *a quo* Sineach, máthair Aonghusa Tuili, agus Cormac Coichin⁴³ ó [d]táit Uí Fheasáin⁴⁴ agus hÍ Fhearacháin⁴⁵ .i. Peasán⁴⁶ agus Fearachán, dá mhac Eichthigheirn mic Cais Chéadaigh, mic Diarmada, mic Conaill, mic Aodha Guaire.⁴⁷

Cóig meic Aodha Guaire ⁴⁷ mic Cormaic : .i. Cillín,⁴⁸ Conall, Faelán, Onchú agus Féilim.

Dá mhac dono ag Eochaidh Baildearg .i. Conall Caomh, agus Breasal. Díobhaidh Breasal .i. Breacán Arand éisidhe, amhail isbeart an file :

Breacán Arand mac Eachach⁴⁹
ba naemh fírén fírbhreathach,
is Conall Caomh go lín cealg,
dá mhac iad d'Eochaidh Bhaildearg.

Ad-bhearaid⁵⁰ fuirend go fíor
um dhála cloinne an chaemhríogh ;
Breasal Conall réim go rath
gurb iad-sin dá mhac Eochach.

Dá mhac Eochach⁵¹ iad ar-aen
Breacán Arand, Conall Caomh ;
Breasal a ainm, ard a ghrádh,
resiu rob ainm⁵² dō Breacán.⁵³

Conall *umorro* asé ro-bheannach⁵⁴ Ruadhán Lothra i dtigh Chairbre Chruim, mic Criomhthaind, ríogh⁵⁵ Mumhan. Dá mhac *umorro* ag Conall .i. Aedh ; agus

⁴² .u.⁴³ coichinn.⁴⁴ Feasáin.⁴⁵ hÍ fheara cháin.⁴⁶ peasán.⁴⁷ Gh.⁴⁸ cillinn.⁴⁹ Eochach.⁵⁰ adhbearaid.⁵¹ Eochaidh.⁵² ré siú ro bainm.⁵³ do Bh.⁵⁴ ró bheannacha.⁵⁵ rígh.

Fianorb (is uadha Cor Coilgeand). Ba mac dano don Chonall sin MoLlua⁵⁶ lobhar .i. dalta MoChuda.

Aodh, *umorro*, mac Conaill isé céadduine do Dhál gCais do-chuaidh go Caiseal. Is dō giallastar Aodh Dubh mac Criomhthainn mic Feidhlime mic Aonghusa, mic Nad Fraoich⁵⁷ .i. rí Caisil. Agus isé do bheannaigh Bréanaind⁵⁸ mac Fionnlogha ag Ard na Ríogh i Muigh Feimhin amhail as-bert :

An dá Aodh⁵⁹
mo dhá charaid sund araon
Aodh Craige Léithe, lín⁶⁰ cland
Aodh⁵⁹ Caisil Chuirc rom-chobhrand.

Aodh⁵⁹ mac Conaill an fear thuaidh
s[h]ealbhaigfes⁶¹ Éirinn adhuair
Aodh mac Criomhthainn an tAodh theas
ros-forbri ith agus meas.

Trí meic Aodha mic Conaill .i. Conghal,⁶² Cathal⁶³ agus Carthann.

Carthann mac Aodha, ba dá shíol sin Dúngalach mac Murghaile⁶⁴ mic Carthainn, mic Aodha.

Toirdhealbhach,⁶⁵ mac Aithearnach mic Aodha.

Dá mhac ag Conghal : Toltanach agus Urchlasach. Mac d'Urchlasach⁶⁶ Flann ó [d]táid Uí Fhloinn.

Aon mhac ag Cathal .i. Toirdhealbhach, *ut dicitur* :⁶⁷

Cúig meic Toirdhealbhaig na dtreabh :
Flannán, Aedh, Eochaidh, Ailgheal ;⁶⁸
don chloinn mharthanaigh mheanmnaigh
Mathghamhain mac Toirdhealbhaigh.

Ó Eochaidh mhac Toirdhealbhaigh, trá, Clann Eochach.⁶⁹ Ó Ailghean Clann Ailghein. Ó Aodh, trá,

⁵⁶ Moluath.

⁵⁷ Natfraoicc.

⁵⁸ Breanand.

⁵⁹ Aodha.

⁶⁰ linn.

⁶¹ sealbhaig fes.

⁶² Congal.

⁶³ Conall H.

⁶⁴ -guille.

⁶⁵ da mha Conghalaigh.

⁶⁶ mac dúrclaisic.

⁶⁷ ut dictum est Toir *ut* m. Toir. B.

⁶⁸ ? ailghean.

⁶⁹ Eochaidh.

Uí Bhrodubháin. Ó Mhathghamhain, trá, Clann Mhathghamhna.

Ceithre meic Mhathghamhna mic Toirdhealbhaigh :
.i. Anluan, Aodh, Saithgheal agus Fianghalach, amhail as-bert [an file] :

Ceithre meic Mathghamhna móir
robsat nathremra an^{69a} tréanshlóigh :
Saithghel, robadh caomh an cuan,
Fianghalach,⁷⁰ Aodh is Anluan.

Aonmhac ag Anluan .i. Corc.
Aonmhac ag Corc .i. Lachtna.
Aonmhac ag Lachtna .i. Lorcán.

Ceithre meic ag Lorcán : .i. Cinnéidigh ó ttáid *Muinntear* Chinnéidigh .i. Síol mBriain, agus *Muinntear* Dhuinn Chuan ;⁷¹ Cosgarach ó [d]táid *Muinntear* Chosgraigh ; Longargán ó [d]táid Uí Longargáin mic Lorcáin ; Conghalach⁷² ó [d]táid Uí Chonghalaigh mic Lorcáin.

Dhá mhac déag ag Cinnéidigh. Chóig meic díobh aga bhfuil síol : .i. Brian ó [d]táid Síol mBriain ; Mathghamhain ó [d]táid Uí⁷³ Mhathghamhna ; Donn Cuan⁷⁴ ó [d]táid *Muinntear* Dhuinn Chuan ;⁷¹ agus Eichthighearn⁷⁵ ó [d]táid Uí Eichthigheirn,⁷⁵ (is dó robudh hua MacRaith File .i. Mac Raith mac Floinn mic Eichthigheirn).⁷⁶

Na seacht meic nár fhágaibh síol : .i. Lachtna, agus isé ro-ghabh ríge Tuadmhumhan⁷⁷ tar éis a athar fri trí bliadhnaibh ; agus is uaidh ainmnighthear Grianán Lachtna i gCraig Léith ; isé ro-mharbhsad Uí Fhloinn agus Uí Chearnaigh ; Fionn ;⁷⁸ agus Dubh, agus is[iad] sídhe⁷⁹ ro-marbhadh inn ár Muighe Dúine ; agus Marcán

^{69a} leg. nathramhla in (?).   ⁷⁰ Fiongallach.   ⁷¹ Dundchuain.

⁷² Congallach.   ⁷³ leg. *Muinntear*.   ⁷⁴ Donnchuan.

⁷⁵ eichthiaghairn.

⁷⁶ eichthiaghairn ; agus 'na dhiaidh sin : Anluan [Anlon B] ó táit .h. Chuire mic Anluain, acht baineann san le Corc m. Anluain m. *Math. thuas*.

⁷⁷ tuamhan.

⁷⁸ finn.

⁷⁹ isdhe.

.i. an Cléireach ; agus Aodh ro-marbhadh la Connachtaibh ; agus Cléirchen⁸⁰ agus Domhnall, do marbhadh araon iad do ghalar.

Brian, mac Cinnéidigh : sé meic lais ; triar díobh forfhágaibh síol .i. Tadhg, Donnchadh agus Domhnall ; trí meic eile dhíobh nár fhágaibh síol .i. Murchadh, Conchubhar agus Fland .i. meic inghine [hI] Eidhin mic Cléirigh.

Dá mhac déag ag Donnchadh mhac Briain, agus níor shíl acht triar díobh, .i. um Lorcán agus Murchadh agus Domhnall Bán.

Dá mhac ag Lorcán .i. Conchubhar agus Cinnéidigh ; Conchubhar ro-marbhsad Cinéal Eoghain, agus Cinnéidigh ro-marbhadh i gcath Mac Coilligh.

Aonmhac ag Murchadh .i. Brian, ro-marbhadh i nGleann Maghair.

Dá mhac ag Brian .i. Cinnéidigh agus Donnchadh.

Geinealach shíol Donnchadha mic Briain.

Uilliam, mac Muircheartaigh, mic Dáibhidh,⁸¹ mic Domhnaill, mic Cinnéidigh, mic Murchadha na n-each, mic Cinnéidigh, mic Briain Doill, mic Diarmada, mic Cinnéidigh, mic Briain Ghleanna Maghair, mic Murchadha na Scéithe girre,⁸² mic Donnchadha, mic Briain Bórumha, mic Cinnéidigh, mic Lorcáin, mic Lachtna, &c.

Aonmhac, dan, ag Tadhg, mac Brian Bórumha .i. Toirdhealbhadh.

Chethre meic, *umorro*, ag Toirdhealbhadh .i. Tadhg, Muircheartach, Diarmaid ; agus Domhnall, (is eisdhe ro-marbhadh ar sceimhleadh chreiche do shluaghadh Mhuighe Cobha,⁸³ agus níor fhágaibh clann).

Dá mhac ag Tadhg .i. Murchadh agus Domhnall, (isé ro-ghabh ríge Inse Gall agus Gallghaedhlu,⁸⁴ agus ro-marbhadh la Connachta, iar ngabháil ríge Tuadhmhúhan⁸⁵ aon bhliadhain amháin iar loighe⁸⁶ Mhuircheartaigh).

⁸⁰ -cen.   ⁸¹ Doind B.   ⁸² sceith girr B.   ⁸³ Muighe Chóba.

⁸⁴ Gall gaedhelu ;   ⁸⁵ Tuamhúhan.

⁸⁶ lige MS, agus *litir éigin arna scríos idir "i" agus "i"*.

Trí meic⁸⁷ Mhuirheartaigh .i. Domhnall, Mathghamhain agus Cinnéidigh Odhar.

Sé meic ag Diarmaid .i. Conchubhar, Toirdhealbhach, Tadhg, Diarmaid Fionn, Diarmaid Donn, agus Donnchadh Epscob Síol mBriain.

Do Chloinn Duinn Chuan⁸⁸ annso.

Sé meic ag Donn Chuan, mac Cinnéidigh .i. Conaing, ó ttáid Muinntear Chonaing; Riagán, ó ttáid hÍ Riagáin; Longargán, ó dtáit hÍ Longargáin, *germani fuerunt*; Cinnéidigh, ó ttáit hÍ Chinnéidigh; Céileachar, ó ttáit Uí Chéileachair. Conghalach, dan, an seiseadh mac, níor fhágaibh sidhe sliocht.

Longargán, mac Duinn Chuan, trí meic lais .i. Andadh agus Lorcán; agus Lughaidh (ó [d]táit Meic⁸⁹ Lughadha).

Andadh, umorro, trí meic lais .i. Snéadhcholl, agus Céileachar (athair Aedha ó [d]táit meic⁸⁹ Aodha), agus Muircheartach, comharba Choluim.

Mac do Mhuircheartach Andadh .i. comharba Choluim bheos.

Chúig meic ag Andadh .i. an dá easpog .i. Domhnall agus Tadhg; Donnchadh agus Muircheartach agus Céileachar. Mac tabhartha dhō, dan, Cinnaeth.

Lorcán, mac Lonargáin, mac dō sin Dúnadhach.⁹⁰

Sé meic ag Dúnadhach⁹⁰ .i. Cinnéidigh, Conchubhar, Lochlainn .i. athair Ghiolla Phádraig agus Domhnaill,⁹¹ Mathghamhain agus Cú Mumhan.

Mac do Mhathghamhain, Murchadh.

Dá mhac ag Coin Mhumhan⁹¹ mhac Dúnadhaigh⁹² .i. Cinnéidigh, agus Dúnadhach (ro-marbhadh i nUíbh⁹³ gConaill).

Sé meic ag Cinnéidigh, mhac Duinn Chuan: .i. Aodh⁹⁴ mac Cinnéidigh (isé ro-marbhadh do chreich Tradraighe la Toirdhealbhach Ó Briain), agus Madadháin, agus

⁸⁷ mic MS *statim*.

⁸⁸ Donnchuain.

⁸⁹ *vel* Muinntear; "c" ós cionn "m" atá ann; "t" os cionn "m" is nod do "muinner".

⁹⁰ dun-; ?-nall, nó is cúigeat mac dírmhigheann sé.

⁹¹ -mhain.

⁹² Dunu-.

⁹³ naoibh.

⁹⁴ Aodha *statim*.

MacRaith mic Cinnéidigh, agus Fionn, agus Mac-Beathaigh,⁹⁵ agus Archú.

Mac d'Aodh^{95a} Donn Cuan Ó Cinnéidigh, agus [Ó] Cinnéidigh Liath Móna Móire.

Mac do Mhadadhán⁹⁶ Conchubhar, ó ttáit Meic⁹⁷ Mhadadháin.

Mac do MhacRaith Maoil[sh]eachloinn ó [d]táit Muinntear Mhaoil[Sh]eachloinn.

Cheithre meic ag MaoilSeachloinn .i. Giolla Caoimhghin, agus Giolla Pádraig, agus Domhnall (athair Taidhg), agus Diarmaid (ro-marbhadh ag Connachtaibh⁹⁸ ag Ard Cróine).

Fionn, mac Cinnéidigh is uaidh in Cléireach .i. comharba Choluim side, mac mic Céileachair, mic^{98a} Cinnéidigh .i. Fionn, mac Andadha, mic Céileachair, mic Find, [mic] Cinnéidigh, mic Duinn Cuan, mic Cinnéidigh.

Geinealach Í Chinnéidigh sonn.

Aodh, mac Amhlaoibh, mic Ruaidhrí, mic Giolla Caoimhghin, mic Donnchadha, mic Giolla Caoimhghin, mic Taidhg, mic Domhnaill catha Latrach,⁹⁹ mic Giolla Caoimhghin, mic Taidhg mic Mathghamhna, mic Aodha, mic Aodha, mic Cinnéidigh, mic Duinn Chuan mic Cinnéidigh, mic Lorcáin, &c.

Sliocht Chonaing mic Duinn Chuan :¹⁰⁰

Seaán, mac Siomainn Ruaidh, mic Pilib, mic Mathghamhna, mic Cinnéidigh, mic Rudhraighe, mic Amhlaoibh, mic ConLocha Móir,¹⁰¹ mic Aineisleis, mic Conaing,^{101a} mac Cinnéidigh, mic Diarmada, mic Duinn Chuan,¹⁰⁰ mic Conaing Chlusaigh, mic Mathghamhna, mic Maoileachloinn, mic Amhlaoibh, mic Con Locha.¹⁰²

⁹⁵ -thaicc.   ^{95a} dhaegh B.   ⁹⁶ Domadháin.   ⁹⁷ leg. muinnter.

⁹⁸ a cconnacht, tá Ard Cróine i n-aice le Aonach Urmhumhan.

^{98a} ua B.

⁹⁹ tá mar bheadh litir arna scríos idir "L" agus an chéad "a"; Letreach B.

¹⁰⁰ Donnchuan.

¹⁰¹ conlochamhóir.

^{101a} [m. Duinn Cuan, m. Ceindéidig. Conaing] B.

¹⁰² Conlocha.

Domhnall, mac Loingsigh, mic Céileachair, mic Luingsigh, mic Dúnadhaigh,¹⁰³ mic Conaing, mic Duinn Chuan,¹⁰⁴ &c.

Diarmaid agus Giolla Brighde, agus Aineislis: trí meic Mhurchadha, mic Diarmada, mic Conghail,¹⁰⁵ mic Eichthigheirn mic Cinnéidigh.

Trí meic Eichthigheirn mic Cinnéidigh .i. Flann, Conghal¹⁰⁶ agus Cionnāth.

Cionnaeth¹⁰⁷ ó [d]táit Muinntear Chuiric,¹⁰⁸ mic Cionnaetha.

Conghal, ó bhfuil[id] Meic Chonghail.

SLIOCHT COSCRAIGH ANNSO:

Dá¹⁰⁹ mhac déag ag Cosgarach, mhac Lorcáin. Ocht meic díobh ar a bhfuil síol .i. Flaithbheartach ó bhfuil hÍ Sheanacháin, mic Flaithbheartaigh; Conghal, ó bhfuil Uí¹¹⁰ Chnáimhín, mic Conghaile;¹¹¹ Aichear ó [d]tá hÍ [Ó]gáin, mic Aichir;¹¹² Allathach, ó [d]táit Muinntear Allathaigh;¹¹³ Maol Ruanadha¹¹⁴ ó bhfuil Muinntear MhaolRuanadha;¹¹⁵ Diarmaid, ó [d]tá uí Glóiarin,¹¹⁶ mac Diarmada; Aingidh ó bhfuil Muinntear Aingeadha; Maine, ó [d]táit Muinntear Mhaine, mic Coscraigh. Cheithre meic *umorro* ag ná fuil síol .i. MaolSeachloinn, Flann, Cú Mara,¹¹⁷ agus Dubh.

Seacht meic, *umorro*, ag Ógán, mhac Aichir¹¹⁸ .i. MaoilSeachloinn, Tadhg, agus Conghalach¹¹⁹ .i. athair an Ghiolla Bhuidhe; [*lch. 100a*] agus Eochaidh ó [d]táid Muinntear Eochaidh; agus¹²⁰ Cinnéidigh gona chloinn; agus MacRaith¹²¹ ó [d]táid Muinntear [—]. Muireadhach Méith, athair Chionnfhaelaidh .i. comharba Bhréanainn.

Mac do MhaoilSheachloinn .i. Domhnall.

Dá mhac ag Domhnall .i. Murchadh agus Radhnall.

---

¹⁰³ dua naidh.   ¹⁰⁴ Duinchuain.   ¹⁰⁵ Congail.
¹⁰⁶ Conall.   ¹⁰⁷ Cinaoth.   ¹⁰⁸ mc Cuirc.
¹⁰⁹ *na geinealaigh thuas 'na sreathaibh anuas* (MS. 99 b) *agus an t-alt so ar chliathán an lgh. lena n-ais.*   ¹¹⁰ .h.
¹¹¹ Congaillidh.   ¹¹² ó tá o cáin, mac aichear.   ¹¹³ -aithigh.
¹¹⁴ Maolruana; Maelruann B.   ¹¹⁵ -nadh.
¹¹⁶ .h. gloithiarn.   ¹¹⁷ cumhar.   ¹¹⁸ mic | aicher.
¹¹⁹ -gallach.   ¹²⁰ .i.   ¹²¹ mac Craith *passim*.

Ceithre meic ag Murchadh .i. Lorcán, Amhlaoihb, Conchubhar, agus Rudhraighe.

Dá mhac ag Radhnall .i. Domhnall agus Giolla Pádraig .i. Gearr na Sēad.

Dá mhac umorro ag Ógán¹²² .i. Giolla Críost, agus Conchubhar.

Ceithre meic ag Giolla Críost .i. Rudhraighe, Donnchadh, Domhnall agus Cathal.

Sé meic ag Conchubhar .i. Amhlaoihb, agus Giolla Ceallaigh,¹²³ MaelSeachlainn, Aodh, Conghalach agus MacRaith.

Flaithbheartach, mac Coscraigh : dá mhac lais .i. Cathaidhe ó [d]táit Uí C[h]athaidhe ; Seanchán ó [d]táit Uí S[h]eancháin.

Cúig meic la Seanchán .i. Giolla na Naomh, Domhnall, Giolla Ceallaigh¹²⁴ mac Seancháin, agus Murchadh mac Seancháin.

Dá mhac ag Murchadh mac Seancháin .i. Diarmaid Dubh, agus Domhnall Bán.

Trí meic ag Domhnall .i. Giolla Ceallaigh, Rudhraighe agus Diarmaid.

Geinealach Uí Sheancháin sonn :

Aedh, mac Taidhg, mic Flaithbheartaigh, mic Aedha, mic Donnchadha, mic Rudhraighe Mhóir, mic Domhnaill Bháin, mic Murchadha, mic Seancháin, mic Flaithbheartaigh, mic Coscraigh, &c.

Fianghalach,¹²⁵ mac Mathghamhna : aonmhac lais .i. Innrechtach.

Aonmhac, don, ag Innrechtach .i. Eochaidh.

Aonmhac ag Eochaidh .i. Duibhgeann¹²⁶ ó [d]táit Muinntear Duibhginn.¹²⁷

¹²² ? Lorcán.

¹²³ cealla.

¹²⁴ Ceall (*ní áirmhighthear acht ceathrar*).

¹²⁵ -gallach.

¹²⁶ -gean.

¹²⁷ -gin.

Cheithre meic ag Duibhgionn¹²⁸ .i. Cú Cíche¹²⁹ (agus níor fhágaibh síol); Faolchadh, ó [d]táit Uí F[h]aolchadha; Aodh; agus Dubhloinn ó [d]tá Uí S[h]amhuinn.¹³⁰

Aodh, mac Duibhginn, dá mhac [lais] .i. Beollán *a quo* Uí Bheolláin;¹³¹ agus Duibhgenn¹³² *a quo* Muinntear Dhuibhginn mic Aodha, agus¹³³ mic Coininn,¹³⁴ Ua¹³⁵ Duibhginn.

Beollán, *umorro*, dá mhac *lais* .i. MacRaith¹³⁶ agus Beodha.

Dá mhac, dan, ag Beodha .i. Giolla Críost agus Giolla Moingfhinne.¹³⁷

Cheithre meic ag Giolla Chríost .i. Giolla Fionnán¹³⁸ ó [d]táit Mic Giolla Fhionnáin;¹³⁹ agus Niall, ó [d]táit Muinntear Néill; agus Duibhgenn;¹⁴⁰ agus Beodha, athair Naísinn agus Braín.

Naísiu, mac Beodha, mic Gíolla Críost, mic Beodha, mic Beolláin, mic Aodha, mic Duibhginn, mic Eochach, mic Innreachtaigh, mic Fianghalaigh, mic Mathghamhna, mic Toirdhealbhaigh.

Giolla Moingfhinne,¹⁴¹ *umorro*, dá mhac *lais* .i. Donnchadh agus Muireadhach.

Ocht meic ag Donnchadh.

Chúig meic ag Muireadhach .i. Giolla an Choimhdheadh,¹⁴² Danar, Giolla Moingfhinne¹⁴³ agus Donnchadh.

Saithgeal mac Mathghamhna, dá mhac *lais*: Cathasach¹⁴⁴ ó [d]táit Uí Chathasaigh, agus Domhnall ó [d]táit Muinntear Dhomhnaill agus Muinntear Chobhthaigh (.i. Cobhthach, mac Cathmhogha¹⁴⁵ mic Domhnaill, mic Saithghil, mic Mathghamhna; agus Giolla Flannáin, mac Faolchadha, mic Domhnaill, etc.).

Aodh,¹⁴⁶ mac Mathghamhna, aonmhac *lais* .i. Cathmhugh.

---

128 -gind.   129 Cúchichi.   130 h. saimniⁿ B.
 131 .h. Beolláin.   132 -gin.   133 7, .i.   134 ? coinín.
 135 agus .h.   136 mac craith.   137 giollamoing fearaidi.
 138 Fion.   139 Fināin.   140 -ginⁿ.   141 -fhinid.
 142 Choimhdheadh.   143 -nidh.   144 Cathaiseach.
 145 -bhogha.   146 Aodha.

Aonmhac la Cathmhugh .i. Spealán [Aonmhac la Spealán]¹⁴⁷ .i. Rodaidhe.¹⁴⁸

Dá mhac, don, ag Rodaidhe .i. Maol Gorm¹⁴⁹ agus Murchadh : Maol Gorm¹⁴⁹ ó [d]táit Muinntear Annracháin (.i. Annrachán¹⁵⁰ mac Mael Ghuirm);¹⁵¹ Murchadh ó d[t]áit Muinntear Chlúmháin (.i. Clúmhán, mac Murchadha), agus Muinntear Thíreacháin ([.i. Tíreachán] mac Sidheacháin,¹⁵² [mic Murchadha]).

[Trí meic Mael Guirm .i. Anrothán agus Cellach, *a quo* Anluan mac Cellaich agus] Éigeartach ó [d]tá Indeirghe mac Éigearthaigh.

Huc usque Clann Mhathghamhna ; *nunc* Clann Ailghile.

Clann Ailghile, mic Toirdhealbhaigh .i. Eochaidh agus Urchlasach, *ut dicitur* :

Dá mhac gan tairnemh teaghlaigh
ag Ailgheal mac Toirdhealbhaigh,
robsat feochair um thosach,
Eochaidh agus Urchlosach.

Ad-bheraid¹⁵⁴ fuirionn gomo mac d'Urchlosach Ceatharnach, ó [d]táit Clann Cheatharnaigh. Ad-bheraid¹⁵⁵ fuirionn oile nár fhágaibh síol eidir, *acht* Ceatharnach mac Eochach mic Ailghile¹⁵⁶ ó [d]táit Clann Cheatharnaigh.¹⁵⁷

Seacht meic ag Eochaidh mac Ailghile¹⁵⁶ .i. Duineachaidh,¹⁵⁸ ó [d]táit Muinntear Dhubhthaigh mic Duineachaidh,^{158a} agus Cobhthach ó [d]táit Uí¹⁵⁹ Concibel mic Cobhthaigh agus Uí Duibh, agus Uí¹⁵⁹ Sibealáin ;^{159a} agus Scannlan ó [d]táit Clann Scannláin.

Dá mhac Fionnáin mic Conaill mic Eochach Baildeirg .i. Colga¹⁶⁰ agus Molacha Saingil.

¹⁴⁷ *an bhreis eólais san alt so as Rawl. B 502 facs. l. 153a.*

¹⁴⁸ rotaidhe. ¹⁴⁹ Maolghorm. ¹⁵⁰ annrathan. ¹⁵¹ Maolghuirm.

¹⁵² Siodcháin.

¹⁵⁴ Abairid.

¹⁵⁵ Adhbairid.

¹⁵⁶ ailgile.

¹⁵⁷ -arna.

¹⁵⁸ duinneadhcha.

^{158a} Duinneacha.

¹⁵⁹ .h. MSS.

^{159a} Fithbelan B.

¹⁶⁰ colca.

Trí meic Colgan¹⁶¹ .i. Fallamhan¹⁶² Cormac agus Urthuile.

Cormac, mac [Mic] Beatha,¹⁶³ mic Donghail[e], mic Beacháin,^{163a} mic Faolchadha, mic Maol Tuile,¹⁶⁴ mic Torpa, mic Fallamhain,¹⁶⁵ mic Colgan,¹⁶⁶ mic Fionnáin, mic Conaill, mic Eochach Baildeirg.

Do hUíbh¹⁶⁷ Floinn annso :

Sé meic ag Flann mac Urchlosaigh, mic Conghail, mic Aodha mic Conaill amhail asbert an file :

Sé meic Floinn, mic Urchlosaigh¹⁶⁸
 Urthaille ardaith
 Tuathal, Cearnach, Fógurthach,
 Duibh¹⁶⁹ Innrechtach, Maolchaith.

Ad-bherad¹⁷⁰ fuirionn oile go mbeath¹⁷¹ an seachtmhadh mac aige .i. Conchubhar mac Floinn.

Trí meic Tuathail, mic Floinn .i. Indrechtach, Flann agus MaolCobha.

Sé meic Indreachtaigh .i. Cú Bāighe,¹⁷² Niall, Ionmhainén,¹⁷³ Cuilén Dubh, Tiobraide agus Eochaidh.

Chúig meic Con Bāighe .i. Cadhla, Corc, Conghal Tighearnán, Anrothán.

Sé meic Cadhla .i. Māille, Cadhan,¹⁷⁴ Magair, Fursundadh, Corc Dubh agus Conaire.

Chúig meic Anrotháin .i. Ainchinne, Adhnach, Indrechtach, Cuilén, MaolFinne.

Dá mhac Tiobraide mic Indreachtaigh, mic Tuathail .i. Fionn¹⁷⁵ agus Derg.

Cuirne, mac Con Cibil,¹⁷⁶ mic Cuiléin Duibh, mic Indreachtaigh, mic Tuathail, mic Floinn mic Urchlosaigh,¹⁷⁷ mic Ailghile.¹⁷⁸

¹⁶¹ colcon.	¹⁶² -mháin.	¹⁶³ -thadh.
^{163a} Beoain B.	¹⁶⁴ -tuill.	¹⁶⁵ -mháin.
¹⁶⁶ -gain.	¹⁶⁷ húibh.	
¹⁶⁸ úrchloisicc.	¹⁶⁹ Duibh.	¹⁷⁰ adhbairid.
¹⁷² cubaidhe.	¹⁷³ inmainéin.	¹⁷¹ mbaoith.
¹⁷⁵ finn, an dara mac ar easnamh H.		¹⁷⁴ cádhan.
¹⁷⁶ concibil.	¹⁷⁷ -cloisicc.	¹⁷⁸ -gile.

Treasach, mac Riagáin, mic Lachtna, mic Eochach.

Eochaidh mac Lighdha.¹⁷⁹

Geinealach Uí Fhloinn :

Conghalach, mac Conchubhair, mic Find, mic Mael-Mhórdha, mic Cionnaetha, mic Flannagáin, mic Conchubhair, mic Floinn mic Urchlosaigh,¹⁸⁰ mic Conghail, mic Aodha, mic Conaill, mic Eochach Baildeirg.

Giolla Faoláin mac Donnchadha, mic MaolMórdha, agus Fionn, dá mhac MaolMórdha mic Cionaetha, is d'Uíbh Bloid dóibh sin cé bhíd i nUíbh Failghe.

Do Chloinn Ailghile bheos :

Seacht meic ag Eochaidh mhac Ailgil .i. Duineachaidh¹⁸¹ ó [d]táit Uí Dhubhthaigh mic Duineachaidh,¹⁸¹ agus Uí Thithb[h]e mic Duineachaidh ;¹⁸¹ agus Cobhthach *a quo*¹⁸² Uí Fhuithb[h]ealáin mic Cobhthaigh, agus Uí Dhuibh, mic Coblthaigh ; agus Fógarta ó [d]táit Uí Fhógarta, agus Uí Artáin mic Céileachair, mic Fíniochta, mic Duibh Dúin, mic Fógarta ; agus Uí Cheallaigh, agus Uí Mheadhra, agus Í Anratháin mic Ailghine mic Finnmacáin mic Duibh Dúin¹⁸³ mic Fógarta ; agus Uí C[h]aelaidhe agus Uí M[h]ag[h]air mic Fionnmhacáin ; agus Uí F[h]ir Mairci¹⁸⁴ mic Géibheannaigh ;¹⁸⁵ agus Uí Ionmhainéin mic Faolchadha, mic Céiliochair ; agus Uí Daechda mic Faolchadha ; agus Uí D[h]uinn mic Ionmhainéin, agus Uí Cnáimhín mac Ionmhainéin,¹⁸⁶ agus Uí Loingsigh ; Ceithearnach mac Eochach ó [d]táit Uí Ghiolla Cholmáin, mic MaolMórdha¹⁸⁷ mic Aibhneanain¹⁸⁸ mic ¹⁸⁹ Coscraigh mic Ceithearnaigh mic Eochach, agus Uí¹⁹⁰ C[h]léirigh mic MaolMórdha, agus Uí F[h]laitili mic MaolMórdha, *etc.*

Scannlán ó [d]táit Uí Scannláin .i. Í Thaidc¹⁹¹ mic MaelCheallaigh, agus Uí Chearáin mic MaoilGhuirm, agus

¹⁷⁹ ligda.   ¹⁸⁰ -chloisicc.   ¹⁸¹ Duinneacha.   ¹⁸² agus MSS.

¹⁸³ duibhdín.   ¹⁸⁴ firmairci.   ¹⁸⁵ geibeanaich.   ¹⁸⁶ Innmh-

¹⁸⁷ Maolmóir.   ¹⁸⁸ Aibnéan.   ¹⁸⁹ ? muintear.

¹⁹⁰ u.   ¹⁹¹ ithaidc ; ithaide B.

Uí S[h]ideacháin,¹⁹² agus Uí Chuiléin Duibh mic Braoin¹⁹³ mic Uainidhe, agus Dúnadhach mac Braoin, mic mic^{193a} Scannláin, agus Í Áinle mic Dúnadhaigh, agus Uí Eochach mic Dúnadha[igh], agus Uí Bhraoin, agus Uí Chon Duibh mic Braoin, agus Uí Aichir, agus Uí Artúir mic Braoin,¹⁹⁴ agus mic mic Riagáin í MaoilCheallaigh mic Braoin.¹⁹⁵

Cheithre meic ro-bhádar ag Braen mac Cearbhaill mic Scannláin .i. Aicher ó [d]táit Uí Aichir mic Braoin;¹⁹⁶ agus Cú Dubh¹⁹⁷ ó [d]táit Í Chon Duibh; agus Artúr¹⁹⁸ ó [d]táit Uí Artúir; agus MaolCheallaigh¹⁹⁹ ó [d]táit Muintear Riagáin.

Maicín,²⁰⁰ mac Brain ó ráidhter²⁰¹ Lios²⁰² Maicín²⁰⁰ agus Rōd Maicín²⁰⁰ [i]sé ro marbhadh ar forbhais Muighe Adhair²⁰³ la Flann mac Maoil Seachlainn.

Ní ro mharbh²⁰⁴ do Dháil Cháis chóir²⁰⁵
Flann tar cheall²⁰⁶ fóir fine Fáil,
acht madh Maicín²⁰⁷ mac Braín bháin
Agus slaitín ina láimh.

Cheithre meic, *umorro* ag Dúnadhach mhac Artúir mic Scannláin: .i. Eochaidh mac Dúnadhaigh, ó [d]táit Uí Eochach; agus Cathal *a quo* Uí Chathail (*sed modo defecerunt*); agus Áinle²⁰⁸ ó [d]táit Uí Áinle mic Dúnadhaigh; agus Ceann Faoladh mac Dúnadhaigh; agus Scannlán ó [d]táit Muinntear Scannláin.

Ceithre meic ag Eochaidh mhac Dúnadhaigh .i. Tadhg, Aichear, Diarmaid agus MacRaith.

Mac d'Aichear .i. Donnchadh .i. Paistín.²⁰⁹

Mac do Diarmaid .i. Cnáimhín.

Incipit do Chloinn Eochach annso síos:

¹⁹² síodhcháin.

^{193a} ocus *mc* mc B.

¹⁹⁷ Cudhubh.

²⁰⁰ maicín; mic maicín B.

²⁰³ forbáis maigh ádháir.

²⁰⁵ ccóir.

²⁰⁷ -cinn.

¹⁹³ Braen.

¹⁹⁴ Bráin.

¹⁹⁸ -túir.

²⁰¹ ráitir.

²⁰⁶ ? dar gheall, *taircell* B.

²⁰⁸ ainle.

¹⁹⁵ *Byain*.

¹⁹⁹ -llach.

²⁰² lis.

²⁰⁴ Níor ró marbhadh.

²⁰⁹ -tinn.

¹⁹⁶ Brain.

Eochaidh mac Toirdhealbhaigh, chúig²¹⁰ meic lais, amhail as-beart an file :

Cóig meic²¹¹ fri sraithibh^{211a} siar soir
ag Eochaidh, mac Toirdhealbhaigh :
Conall, Anamchadh, Find feachtnach,
Urthuile agus Aireachtach.

Conall, trá, in cédna fearmhac d'Eochaidh is uaidh atá Aos Chluana .i. Uí Endi²¹² mic Conaill ; agus Uí Fhlaithimh²¹³ mic Conaill ó [d]táit Uí Ainchinn, agus hÍ Mhaílín, agus Í Chnáimhín,²¹⁴ agus Í Aodha, agus Muinntear Chóirne, Muinntear^{214a} Mhuircheartaigh agus Muintear Théathacháin mic Muircheartaigh.

Eanda, mac Conaill, trá, dá mhac lais .i. Cú Dhubh agus Muirghios.

Mac [Con Duibh] MaelCheallaigh ua Ende.

Muirghios,²¹⁵ dá mhac lais .i. Flann ; agus Murchadh .i. athair Domhnaill Uaine .i. Domhnall, mac Murchadha, mic Muirghisa,²¹⁶ mic Eadna, mic Conaill, mic Eochach, mic Toirdhealbhaigh

Fland, *umorro*, mac Muirghiosa .i. athair Ghiolla Pádraig, ua Enda .i. in tEpscob agus comharba Bairre.

Anamchadh, mac Eochach,²¹⁷ is uaidh atáit Muinntear Mhaol Dúin²¹⁸ mic Cionnaeth ; Maol Dúin, mac Cionaeth mic Murgroin, mic Finnachta, mic Anamchadha, mic Eochach, mic Toirdhealbhaigh.

Rudhraighe,²¹⁹ mac Aichir, mic Domhnaill, mic Maol Dúin, mic Donnchaidh mic Aichir,²²⁰ mic Donnchadha,²²¹ mic Cionnaeth.²²²

Cheithre meic ag Maol Dúin mhac Cionnaeth .i. Domhnall agus CúDhubh ; agus Rudhraighe ó [d]táit

---

²¹⁰ Chóig.   ²¹¹ Chóig mic.   ^{211a} sreathaibh B.   ²¹² Endí.
²¹³ h. Flaithimh, MSS.   ²¹⁴ -mhinn.   ^{214a} mic B.
²¹⁵ -gis.   ²¹⁶ -gise.   ²¹⁷ Eochaidh.   ²¹⁸ -duinn
²¹⁹ Rughrúidhe, *statim* ; Ruaidri B.   ²²⁰ athair.
²²¹ -chaidh.   ²²² cionnaoth.

Muinntear Rudhraighe ; agus Riagán ó [d]táit Meic²²³ ConChreiche

Chúig meic ag Domhnall mhac Maol Dúin .i. Donnchadh agus Cearbhall, agus MacÉitigh, agus Eichthighearn ;²²⁴ agus Giolla Duiligh (acht níor fhágabh sin síol acht aen inghean).

Mac do Dhonnchadh .i. Aichear.

[Dá mhac ag Aicher .i. Dunadhach agus Donnchadh Trí meic ag Donnchadh .i. Conchobar agus Ragnall agus Aicher. B]

Dá mhac ag Aichear .i. Rudhraighe, comharba Flannáin ; agus Giolla Íosa.

Mac do MacÉidigh .i. Donnchadh, ro marbhadh ar shlighe na Rómha

Mac don Donnchadh sin, Donnchadh ro marbhadh i gcath Leitreach.

Mac²²⁵ do sin Giolla Ciaráin Ua Maol Dúin.²²⁵

Dá mhac *umorro* ag Conall nó ag Cearbhall²²⁶ mhac Domhnaill .i. Aodh agus Diarmaid.

[Cúig meic ag Diarmaid .i. Gilla Críost, agus Gilla Pádraic, agus Gilla na Naem .i. Dubchosach, agus Cerball, agus Mac Éidig.

Cóic meic ag Gilla Crist .i. Amlaib agus Gilla Duiligh agus Domnall agus Aicher, agus Mael Sechloind. B].

Dá mhac ag Aodh mac Diarmada .i. MacRaith agus Mael Íosa.

Dá mhac ag MaelÍosa .i. Domhnall ; agus Aodh .i. an sagart.

Mac do MhacRaith .i. CúDhubh.

CúDhubh, mac MaolDúin, trí meic lais .i. Dúnadhach, Cormac ; agus Céadfadh ó [d]táit Muinntear Chéadfadha.²²⁷

Dá mhac ag Dúnadhach .i. Domhnall agus Conghalach.

Mac do Chormac, Conchubhar.

Dá mhac ag Conchubhar .i. Cormac agus Flaithbheartach.²²⁸

²²³ mac.

²²⁶ sic MSS.

²²⁴ -thiagarn.

²²⁷ -fadh.

²²⁵—²²⁵ bis.

²²⁸ -bhiortach.

Mac do Fhlaithbheartach Áindle ó [d]táit Muinntear Áindle.

Ó Chormac Méic Cormaic.

Is ón Anamchadh so mac Eochach *umorro* Muinntear Bhrain mic Finnachta²²⁹ .i. Mac Brain, mic Rudhraighe, mic Brain, mic Fianachta.²³⁰ Agus I S[h]luagadaigh^{230a} Mic Brain, agus Í MhaolRuanaidh mic Brain, agus Niall Sinda mac Brain.

Is ón Anamchadh sin fós Muinntear Ailg[h]eanáin, mic MaolTuile, mic Domhnaill ; agus Í Fhaolchadha mic Domhnaill ; agus Í Fhiam[h]áin mic Muireadhaigh ; agus Í Mhaol Uad[h]a mic Muireadhaigh Finn,²³¹ mic Eochach ; agus²³² Muinntear Mhathla, mic Aichir, mic Conchubhair, mic Find, mic Eochach.

Aireachtach, mac Eochach, *umorro*, is uaidh sin Muinntear Lait[h]eacháin, mic Guaire, mic Aireachtaigh.

Urthuile, mac Eochach, *umorro*, is uaidh sin²³³ Muinntear Chuinn, mic Conaill, mic Ceallaigh, mic Urthuile, mic Eochach mic Toirdhealbhaigh.

Bréanainn²³⁴ Bán, mac Bloid aenmhac agus aen inghean lais .i. Fearadhach mac Bréanainn,²³⁵ agus Lasair inghean Bhréanainn²³⁶ Bháin.

Sé meic ag Fearadhach mhac Bréanainn²³⁷ Bháin amhail as-bert an file :

Cailíne, Breacán²³⁸ gan chleith,
Maoilín,²³⁹ Aodh Molt Gabhaidh,²⁴⁰
Díoma, Damhán a daraigh,²⁴¹
sé meic feardha Fearadhaigh.

Cailín Ciarodhar ó [d]tá Uā Ciaróg Rátha Bloid.^{241a}
Agus Breacán ó [d]táit Uí Bhrúighidh. Agus Maelín

²²⁹ Finachta.

^{230a} is uaidh H.

²³³ -thaille.

²³⁷ breanáin.

²⁴¹ adaraigh

²³⁰ sic H ; Finnachta B.

²³¹ fionn.

²³⁴ Breanáin.

²³⁸ breacáin.

^{241a} Blathmaic B.

²³² sin ; is uadha sen B.

²³⁵ brianáin.

²³⁹ mailíne.

²³⁶ -nain.

²⁴⁰ ? gaibhidh

Maolodhar ó [d]táit Uí Mhael Uidhir Cille Laisre. Aodh Molt Gaibhgh²⁴² ó [d]táid Cinéal Fear[adh]aigh Tulcha Óg.

Do Gheinealach Ua gCaisín annso.

Coíg²⁴³ meic Caisín mic Cais mic Conaill Eachluaith .i. Carthann, Eochaidh, Cormac, Eanda agus Sineall.

Cairthinn, trá, agus Eochaidh agus Sinell isiad is Feargna adearthar.²⁴⁴

Eochaidh ó [d]táit Cinéal nDúnghaile²⁴⁵ .i. Ceallach, mac Duibhgin, mic Maeil Fachtna,²⁴⁶ mic Tarraidh, mic Seachnasaigh,²⁴⁷ mic Flaithrí²⁴⁸ mic Nóghusa, mic Folachtaigh, mic Dúnghaile,²⁴⁵ mic Tiobraide, mic Forannáin, mic Bréanainn,²⁴⁹ mic Eachach, mic Caisín, mic Cais.

Agus Carthann²⁵⁰ ó [d]táit Clann Urthuile. Badh díobh sin Meanma mac Aodha, agus Clann Chuiléin archena.

Carthann, mac Caisín : mac dō Fearghal.

Mac d'Fhearghal, Athlann.

Mac dósen, Eoghan.

Mac d'Eoghan, Dúnghal.

Mac do Dhúnghal, Urthuile.²⁵¹

Sé meic Urthuile .i. Cuilén, agus Catharnach, Fearba agus Bréigín,²⁵² Breasal agus Eoghan.

Trí meic Cuiléin²⁵³ .i. Narghalach agus Maol Chluithe agus Eoghan.

Dá mhac Narghalaigh²⁵⁴ .i. Corcrán agus Maircín.²⁵ Corcrán ó [d]táit Uí Bhloid agus Uí Dhoicheartaigh, agus Uí Cheallaigh²⁵⁶ comharba Tulcha ;²⁵⁷ Uí M[h]íodhcháin Leasa Míodhcháin agus Uí B[h]rain ; agus Ó Greastail mac ConDuibh ; agus Uí Colmáin Chuidchi.²⁵⁸

Maircín,²⁵⁹ mac Narghalaigh,²⁶⁰ seacht meic lais : .i. Ícidh²⁶¹ *a quo* [Ua] hÍceadha ; Síoda *a quo* Ua Síoda ;

²⁴² gabhaigh.

²⁴⁴ *Sic* H ; issued isfeargna and B.

²⁴⁷ -naisicc H. ²⁴⁸ Flaitrígh.

²⁵¹ -thaille. ²⁵² -ginn.

²⁵⁵ cinn; ²⁵⁶ h. Ceallach.

²⁵⁹ -cinn.

²⁴³ Chóig.

²⁴⁵ ndungaille.

²⁴⁹ breanáin.

²⁵³ -lléin.

²⁵⁷ tuladh.

²⁶⁰ Narg aillidh.

²⁴⁶ Mail-.

²⁵⁰ Cárthan.

²⁵⁴ Nargaille.

²⁵⁸ cóidhchi.

²⁶¹ Í cead.

agus Eochagán *a quo* Ua hEochagáin ; agus Coinín²⁶² *a quo* Ua Coinín ; Gemhradhán, *a quo* Ua Geimhreadhán ; Cuindín *a quo* Ua Cuindín ;²⁶³ Maoilín²⁶⁴ *a quo* Ua Maoilín.

Trí meic la Maoilín .i. Rodán *a quo* Ua Rodáin ; Meidín²⁶⁵ *a quo* Ua Meidín ; Laegha *a quo* Ua Laegha,²⁶⁶ Cuan^{265a} ó Chill Teanaind, ua in tSagairt Mhóir. Is díobh sin Muinntear Mhuineacháin. Síol Narghalaigh sin.

Eoghan, mac Cuiléin *a quo* Clann Chuiléin Uachtarach ;²⁶⁷ .i. Ua Míodhcháin agus Mac ConDuibh, agus Ua Teathfadh,²⁶⁸ agus Ua Céileachair, agus Ua Áindle, agus Ua Síghigh, agus [Ua] Ainchind, agus Ua Cearbhail, agus Ua Floinn, agus Ua Eoghain, agus Ua Giolla Móir, agus Ua Duibh, agus Ua Géaráin ; agus Mac Duibhginn, agus Ua hAodha,²⁶⁹ agus Ua Cearnaigh, agus Ua Bigdunáin, agus Ua Tiamdha, agus Ua Giollacáin. Síol Eoghain annsin.

MaolCluiche, mac Cuiléin dá mhac lais .i. Síoda ; agus Lúba, *a quo* Ua Lúba agus Ua [h]Allmharáin, agus Ua hArtagáin, agus Ua Síoda [mic] Chuiléin,²⁷⁰ agus Ua MaolChana,²⁷¹ agus Ua Dunnachaid,^{270a} agus Ua Reabacháin, agus Ua Ciaráin, agus Ua Bigín.²⁷²

Trí meic le Síoda mac MaelChluiche .i. Slatra agus Aisiadh,^{272a} agus CeannDeargán.

Ó Shlatra atá Í Shlatra ; ó CheannDeargán atá Í ChinnDeargáin ; ó Aisiadh^{272b} atáit Síol Aodha, .i. Aodh, mac Eanna mic Aisiadh.^{272c}

Cheithre meic ro-bhádar ag Aodh mac Aisidha mic Síoda an Eich Bhuidhe .i. Catharnach^{272d} o [d]táit Muinntear Chatharnaigh, mic Aodha ; agus Dunlaing ó bhfuil Ua Dunloing mic Aodha ; Meanma ó [d]táit Meic

²⁶² -ninⁿ.

²⁶³ Cuindinⁿ.

²⁶⁴ -linⁿ.

²⁶⁵ -dinⁿ

^{265a} ocus iciuman (? Í Chianán) B.

²⁶⁶ Laedha.

²⁶⁷ -raicc H. ²⁶⁸ ? Death- ; Dhethfaidh B.

²⁶⁹ [a quo h. Aedha] B.

²⁷⁰ -léan.

^{270a} ua dunadaich B.

²⁷¹ -chána.

²⁷² bicinn.

^{272a} aisith B. ^{272b} Aisidh. ^{272c} aissitha B.

^{272d} Cathrannach B.

Conmara mic Domhnaill mic Aedha ; agus Niall, darab Mac Flannchadh Fionn, ó [d]t áid Clann Fhlannchadha.

Chúig meic ag Flannchadh Fionn .i. Flaithbheartach agus Domhnall agus Niall, Cormac agus Muirgheas.²⁷³

Trí meic ag Flaithbheartach .i. Diarmaid, Conchubhar agus Donnchadh Manntach.

Cheithre meic ag Domhnall .i. Flaitheamh, agus Reachtabhra, agus Aineislis agus Raghnaill.

Mac don Aineislis sin Giolla na Tríonóide.

Mac do Niall Muirchertach.

Mac do Mhuirchertach Amhlaoihbh.

Cormac, dan, mac dō Conchubhar.

Muirghios, *umorro*, sóisear na cloinne, mac dō sin Giolla Coinnigh .i. an fear léighinn.

Ceárnach, mac Áinleadha, mic Díoma, mic Rónáin, mic Aonghusa, mic Blويد, mic Cais, is uaidh ainmnighthear [Ui] C[h]eárnaigh.

Ua Duibhginn, mac MaolOchtra, mic Maoltarra, mic Seachnasaigh,²⁷⁴ mic Flaithrí,²⁷⁵ mic Rudhra, mic Forallaidh, mic Dúnghalaigh, mic Tiobraide, mic Forannáin, mic Fionnán,²⁷⁶ mic Bréanainn, mic Eochach, mic Caisín, mic Cais.

Aineislis, mac Muirchertaigh, mic Eadraith, mic Maolmaith,²⁷⁷ mic Gráda, mic Treasaigh, mic Airt, mic Cuinn, mic Follachtna, mic Cormaic, mic Seachnasaigh,²⁷⁴ mic Flaithrí, &c.

Chúig meic Caisín mic Cais,²⁷⁸ [&c].

Meanma, mac Aodha, mic Eanna, mic Aisidha, mic Síoda, mic MaolChluiche, mic Cuilén, mic Urthuile, mic Donnghaile,²⁷⁹ mic Eoghain, mic Athlainn, mic Fearghaile, mic Carthainn,²⁸⁰ mic Caisín mic Cais.

Sé meic Urthuile .i. Cuilén, Cathrannach, Fearbla, Beirgin, Breasal, agus Eoghan.

Sineall, mac Caisín is uaidh Í Dhobharchon.

²⁷³ -gis.   ²⁷⁴ -naisicc.   ²⁷⁵ -righ.   ²⁷⁶ Fionán B.   ²⁷⁷ -math.

²⁷⁸ sic MS ; fá dhó ag B i mar thuas i dtosach an ailt seo.

²⁷⁹ dungaillidh H.

²⁸⁰ carthain.

Trí meic Gormghaile, mic Carthainn,²⁸¹ is uatha²⁸² do shíolsad Í Dhobharchon²⁸³ .i. Bearcán, Torcán agus Ceillchín.²⁸⁴

Geinealach Ua nDobharchon ;

Donnchadh,^{284a} mac Domhnaill, mic Giolla Pádraig, mic Ceillchín,²⁸⁵ mic Gormghaile, mic Catháin, mic Meanma Adhair, mic Orgusa, mic Luthchobhair, mic Dobharchon, mic Dubhlaighe, mic Banbháin, mic Aedha, mic Cillíne,²⁸⁶ mic Sinill, mic Caisín mic Cais, &c.

Conghal agus Meanma Adhair dá mhac Orduis.

Clann Eochadha : Eochaidh, mac Rudgaile,²⁸⁷ mic Conaill, mic Cormaic, mic Caisín, mic Cais.

Clann Aonghusa, dan : Aenghus, mac Floinn, mic Nargail, mic Eochach mic Caisín, mic Cais.

Do Gheinealach Aesa Iarfhorgusa :²⁸⁸

Flaithbheartach,²⁸⁹ mac Muireadhaigh, mic Giolla Goire,²⁹⁰ mic Aichir, mic Deadha[dh],²⁹¹ mic Domhnaill, mic Duinn, mic Duibh Shalaigh,²⁹² mic Flannchadha, mic Floinn Uilscribh, mic Firchingeadh,²⁹³ mic Fearnhaic,²⁹⁴ mic Conallta, mic Sléibhíne,²⁹⁵ mic Díoma, mic Seanaigh, mic Rithe, mic Aenghusa Cinn Nathrach, mic Cais &c.

Do Gheinealach Fhearmhac²⁹⁴ annso

Fearnhac,²⁹⁴ dá mhac lais .i. Fearchingidh²⁹⁶ agus Fear Domhnaigh.²⁹⁷

Chúig meic ag Fearchingidh²⁹⁸ .i. Cearbhall, Cú Dinisc,²⁹⁹ Flann Scriobail,³⁰⁰ Conchubhar, agus Mael Tuile, is uatha sin Cinéal Fearnhaic.³⁰¹

Éadromán, mac Neachtain, mic Flaithniadh,³⁰² mic ConChoingeilt, mic Cearbhail mic Fear-Chingidh, mic Fearnhaic,³⁰¹ mic Mael Mithigh, mic Ingnadáin, mic

²⁸¹ -thain.

²⁸³ -choin.

²⁸⁶ -inne.

²⁹⁰ goradh.

²⁹⁴ fearmac.

²⁹⁷ -mhnach.

³⁰¹ fearmac.

²⁸² uaidhte.

²⁸⁴ -chin.

²⁸⁷ -gaille.

²⁹¹ déada.

²⁹⁵ Sleibhne.

²⁹⁸ cinnc.

³⁰² -niath.

^{284a} Dunchad B.

²⁸⁸ iar fearusa.

²⁹² dubhshalain.

²⁹⁶ incin (?) mac (?).

²⁹⁹ cudinisc.

²⁸⁵ -cinn.

²⁸⁹ -bhiortach.

²⁹³ -gidh.

³⁰⁰ -ball.

Cathasaigh,³⁰³ mic Cathghusa mic Con Dinisc,³⁰⁴ mic Firchingidh.³⁰⁵

Donn, mac Dubhalaigh,³⁰⁶ mic Flannchadha, mic Connmaich, mic Conchubhair, mic Firching

Cú Coingelt, mic Deichmhic,³⁰⁷ mic Ciaruidhir, mic Ruadamail, mic Maol Tuile, mic Firching,³⁰⁸ &c.

Síol Fear Domhnaigh,³⁰⁹ mic Mothla, mic Flaithbheartaigh, mic Diubhartaigh, mic Duilrí, mic Feir Domhnaigh, mic Fearnhaic.

Flann, mac Anluain, mic Dubh dá Thuath, mic Dunghaile, mic Fer Domhnaigh,³⁰⁹ mic Fearnhaic.

Geinealach Cloinne Ifearnáin :

Tomás, mac Domhnaill, mic Tomáis, mic Donnchadha, mic Giolla, mic Donnchadha, mic Cuirc, mic Feidhliochair, mic Néill, mic Cuinn (*a quo* Ó Cuinn), mic Donnchadha, mic Síoda, mic Coinliogáin, [mic Colmáin],^{309a} mic Faolchadha, mic Ifearnáin, mic Cuirc, mic Abharthaigh, mic Uilín,³¹⁰ mic Geimhdhealaigh,³¹¹ mic Colmáin, mic Conaill,³¹² mic Aonghusa Cinn Aitinn, mic Cais.

Geinealach Cinéil mBaoith :

Mael Meadha, mac Giolla Baodáin, mic Aodha, mic Meisgill, mic Conmhaigh, mic Conghaile,³¹³ mic Con Choingeilt, mic Eachtghusa, mic Eachtghaile, mic Fer Domhnaigh, mic Baoith, mic Aonghusa Cinn Nathrach,³¹⁴ mic Cais.

Aonghus, mac Carthainn Fhinn badh hé sinnsior cloinne Carthainn, agus ba hé céadfhear ro-ghabh aireachas díobh. Seacht rígh uaidh, *umorro* for Dál gCais .i. Díoma mac Rónáin ; agus a thrí meic .i. Fear Domhnaigh,³¹⁵ mac Díoma ; agus Duibhginn, mac Díoma ; agus Áinlidh,³¹⁶ mac Díoma ; agus Cearnach, mac Áinleadha ; agus Tórpa mac Cearnach ; (agus) Reab[h]achán, mac Mothla *ut dixit* :

³⁰³ -aisicc.

³⁰⁴ coindinisc

³⁰⁵ fircindidh.

³⁰⁶ dúbailig.

³⁰⁷ déic-.

³⁰⁸ -chind.

³⁰⁹ feardomhnaidh.

^{309a} *ar lár* B.

³¹⁰ Uillinn.

³¹¹ geimdealaigh.

³¹² *bis*.

³¹³ -gaili.

³¹⁴ cinnathrach.

³¹⁵ feardómhna.

³¹⁶ -leadh.

Guin Díoma, den³¹⁷ co ndéine,
ardrí Dál gCais na gcuire,³¹⁸
ba mór in gníomh do-rona³¹⁹
Maol Tola³²⁰ mac Mael Tuile.

Is ó Aonghus, trá, ro chinnsead³²¹ clann Aonghusa uile .i. Uí Chearnaigh .i.

Cearnach, mac Áinleadha, mic Díoma, mic Rónáin, mic Aonghusa, *a quo* Uí Chearnaigh; agus Ua Rōnghaile .i.³²²

Rōnghal, mac Maol Chaoich,³²³ mic Fearadhaigh,³²⁴ mic Aonghusa, mic Carthainn Fhinn, *a quo sunt* Uí Rōnghaile,³²⁵ agus Aos Trí Muighe, agus Í Eichthigheirn³²⁶ .i. Síol Rónáin³²⁷ mic Aonghusa iat sin uile.

Cúig meic Aenghusa mic Carthainn Fhinn .i. Rónán rathmhar, Fearadhach, Fáilbhe, Maonach,³²⁸ Díoma Dubh .i. *Sliocht*³²⁹ [nAonghusa].

Fearadhach, trá, is uaidh Cinéal gConaill Cúile, agus Í Rōnghaile.

Dá mhac bhádar ag Fearadhach mhac Aonghusa .i. Conall ó [d]táit Cenéal cConaill Chúile; agus Maelchaidh rob³³⁰ athair do Ronghal³³⁰ ó [d]táit Uí Ronghaile. Nó Conall agus Ronghal clann dá dhearbhráthar iad .i. Conall, mac Carthainn, mic Fearadhaigh,³³¹ mic Aonghusa, mic Carthainn Fhinn; [agus³³¹ Ronghal, mac Mailcaid, mic Feradaigh, mic Aengusa, mic Cairthin Fhinn].³³¹

Do Gheinealach Uí Ronghaile sond :

Dá mhac Ronghail .i. Dubh dá Leithe agus Flann, ó [d]táit [Clann³³¹ Murchadha.

Dubh dá Leithe,]³³¹ *umorro*, dá mhac lais .i. Cat[h]asach agus Cathgal.

³¹⁷ déin. ³¹⁸ ccurad.

³¹⁹ rinne.

³²⁰ Mothla.

³²¹ do chinn sin.

³²² rongaili.

³²³ maolchatha.

³²⁴ Fearaidhighidh.

³²⁵ rong-.

³²⁶ -thiaghairn.

³²⁷ roinna.

³²⁸ manach.

³²⁹ *scs agus line os a gcionn* (? *scire licet*) MSS.

³³⁰ ró bhádar nó ró bathadh do R.

³³¹ *an bhreis as Leabhar Bhaile an Mhóta*, 187a.

Trí meic Cathghaile .i. Aireachtach, agus Maol Dúin, agus Caithnia; ³³² Maol Dúin ó [d]táit Uí Néill, agus Uí Uainide, agus Uí Bhearga, agus Uí Bhréanainn, ³³³ agus Uí Sheastnáin; agus Uí Rad[h]a ^{333a} mac Flannchadha mic Mael Dúin.

Caithnia, ó [d]táit Muinntear Thomhraigh, ³³⁴ agus Muinntear Chormacáin, mic Maol Uidhir, mic Caithniadh, mic Cathghaile.

Mael Ruaidh, ³³⁵ mac Maonaigh, mic Maolchaidh, mic Fearadhaigh, isé ro bheannaigh an Cathghal sin.

Rónán, ^{335a} *umorro*, an mac oile d'Aonghus is uaidh sin Aos Trí Muighe, agus Uí Eichthigheirn, agus Uí C[h]earnaigh.

Cúig meic Rónáin mic Aonghusa .i. Díoma *serrbus*, Dicuill, ³³⁶ Suibhne, Rönchu, Camail; *et duae filiae* Rónáin .i. Rónnait agus Feidheilm. ³³⁷

Trí meic Díoma agus Dúnlaithe inghine Daithneannaigh ³³⁸ .i. Fear Domhnach agus Áinlidh agus Dubh Dúin. ³³⁹ Fear Domhnach ó [d]táit Uí Eichthigheirn; Áinlidh is dō robo mac Cearnach ó [d]táit Uí Chearnaigh; Dubh Dúin, *umorro*, is uaidh atáid Dá d'Trian Airtherach.

Dínfeartach, *umorro*, an mac oile do Rónán is uaidh Clann Dúnghaile.

Fear Domhnach, ³⁴⁰ mac Díoma, isé do-rat ³⁴¹ Inis Sibtond .i. Luimnéach ³⁴¹ do Mhainchín Luimnigh agus do Chrónán, agus do-bert ³⁴² Mainchín beannachtain n-ordain for Fear Domhnach, ³⁴⁰ agus is airi gabhtar aireachas uaidh.

Dá mhac Fer Domhnaigh, mic Díoma .i. Oilill agus Cathasach ó [d]ta Uí B[h]uidheacháin, ³⁴³ mic Maol Bhuidhe, mic Tuathail, mic Cathasaigh mic Fir D[h]onhnaigh.

³³² [Airechtach ótáit *hi* Loingsich, mic Conaill mic Airechtaig] *tuilleadh i L. B. an Mhóta*, 187a 13.

³³³ breanáin. ^{333a} urada B. ³³⁴ Thámh-. ³³⁵ -ruadh.

^{335a} Rongal *vel* Ronan B. ³³⁶ -cull. ³³⁷ -dheileim.

³³⁸ -neanaicc. ³³⁹ Fear agus Duibhdinn, *MS. LBM thus*.

³⁴⁰ *leg.* -naich. ³⁴¹⁻³⁴¹ doraith muiris luimnigh sibthond.

³⁴² do bheart. ³⁴³ o ta Buidechán LBM.

Dá mhac Oiliolla mic Fir D[h]omhnaigh .i. Muirchear-
tach agus Eichthighern.³⁴⁴ Muirchertach ó [d]táit Uí
Dhuibhín;³⁴⁵ agus Eichthighearn ó [d]táit Uí Eich-
thigheirn.

Ocht meic Eichthigheirn, amhail as-berar ³⁴⁶

Ruaidhrí,³⁴⁷ Domhnall, Aenghus, Flann,
Faolchadh, Fionachta finnbhann,
Fógarthach, Gormghal³⁴⁸ gluair grinn
ocht meic amhra Eichthigheirn.

Dá mhac Aenghusa .i. Urthuile agus Flannabhra.³⁴⁹
Máille, mac Cadhla, mic³⁵⁰ Aenghusa, mic Urthuile,³⁵⁰
mic Eichthigheirn, mic Oiliolla mic Fir Dhomhnaigh.

Dá mhac ag Flann, mhac Eichthigheirn .i. Teim[h]nēn³⁵¹
agus Flaithreamh.

Sé meic ag Urthuile .i. Laeghaire, Branán, Tighearnán,³⁵²
Cadhla, Mael Domhnaigh,³⁵³ Legda.³⁵¹

Fáilbhe, mac Finn, mic Teithigh,^{354a} mic Flaithimh.
mic Floinn, mic Eichthigheirn, mic Ailiolla.

Huamhnachán, mac Murchadha,^{354b} mic Dúinchadha,
mic Flannabhrad,³⁵⁵ mic Aonghusa, mic Eichthigheirn.

Diarmaid, mac Dealbhaíth, mic Treasaigh, meic
Meisgill, mic Muireadhaigh, mic Domhnaill, mic Daolghusa,
mic Floinn, mic Sionna, mic Dúnamhail, mic Duibh
Dúin,³⁵⁶ mic Díoma, mic^{356a} Díomasaiigh, mic Rónáin,
mic Aonghusa, mic Carthainn Fhinn, mic Cais.

Mael Cobha, mac Flaithrí, mic Urthuile, mic Aenghusa,
mic Dúnamhail, mic Duibh D[h]úin.³⁵⁶

Mael Cobha, mac Fogartaigh, mic Dúnamhail.

³⁴⁴ -thiaghairn.

³⁴⁵ -bhinn.

³⁴⁶ amhail is beart ocht mic ag E; ut dicitur B.

³⁴⁷ Rúghrúidhe. ³⁴⁸ gorm. ³⁴⁹ -abhradh.

³⁵⁰ ? mic Ur. m. Aenghusa. ³⁵¹ teinmeann. ³⁵² Tiagharnán.

³⁵³ -nadh. ³⁵⁴ leg. Leaghdha. ^{354a} theigthig B.

^{354b} aurchada B. ³⁵⁵ flainn ádhbhradh; flannabrat B.

³⁵⁶ dúibhdinn.

^{356a} ar lár B.

Cheithre meic Mael Chobha .i. Bitēn,³⁵⁷ Condregan, Murchadh, agus Fógartach.

Torpaidh, Díoma, Donnghalach,³⁵⁸
Flaithnia, Caithnia go ndeagbhlaidh
Diudghal agus Tighearnach,
Comusgach : ocht meic Cearnaig.³⁵⁹

Maol Caisil, mac Aenghusa, mic Duimine³⁶⁰, mic Donnghalaigh,³⁶¹ mic Cearnaigh.

I nDéis Deisceirt huí Neanna.³⁶²

Eanna deith mac³⁶³ Conaill ; Cairtheann³⁶⁴ Dubh ; Diarmaid mac Cairthinn ; Fíonán mac Diarmada ; Conaghal³⁶⁵ mac Maíl Aithean, mic Diarmada ; Dubh Droma,³⁶⁶ mac Diarmada dia[d]tá Conall mac Dubhnaill.

Geinealach Cenéil Mic Cairthinn.

Dá mhac la Mac Cairthinn .i. Duach agus Lughaidh, ó [d]táit Uí [Airceallaigh].³⁶⁷

Dá mhac la Duach .i. Aedh]³⁶⁷ agus Diarmaid ; Aedh ó [d]táit Uí Aibhneir ; Diarmaid ó [d]táit Uí Chonghaile agus Aes Cluana Finnabhrach, agus Uí Thromáin³⁶⁸ agus Uí D[h]uibh Droma ;³⁶⁹ agus Liatháin, inghen Diarmada.

Domhnall, mac Ruaidhrí,³⁷⁰ mic Néill, mic Céadfadha, mic Laithrí, mic Blait, mic Muird[h]eab[h]air, mic Fínáin, mic Diarmada, mic Duach, mic Cairthinn Duibh, mic Bloid.

Aenghus ollmhaith, Eocho Balldearg,
Cormac Coichíne nár thais,
leaga lóghmhara ba langrinn
is Meachair, meic Carthainn Chais.

---

³⁵⁷ biteinn.   ³⁵⁸ dongallach.   ³⁵⁹ Ceannach.
³⁶⁰ duífnne.   ³⁶¹ donngaillidh.   ³⁶² leg. hua nEanna.
³⁶³ teithmhic ; *del* Eanna *agus leg.* deich meic C. (?).
³⁶⁴ Cárthan.   ³⁶⁵ conall.   ³⁶⁶ dubhtomna.
³⁶⁷⁻³⁶⁷ *ar lár* MS.   ³⁶⁸ thomáin B.   ³⁶⁹ duibhtoma B.
³⁷⁰ Rúghruídhe.   ³⁷¹ Dubhdinn.   ³⁷² ceacht sata.

Rónán, Fearadhach fial, Fáilbhe,
 Maenach, Díoma Dubh 'na ndáil :
 Ceithre meic Aenghusa ollmhuaidh,
 Ba leo londbhuidh ríge ráin.

Dubh Dúin³⁷¹ Fearadhach sceo Āindlidh,
 trí meic Díoma, dingnaibh dál ;
 techtsat a³⁷² triur flaithes foroll
 tréidhe rodhond rathmhar ráin.

Díoma, Diucuill,³⁷³ Suibhne sluaghach,
 Rōnchū *conamuil céd* cron,
 rígh manaig uili do Chrónán,
 ceithre meic Rōnán gan on.

Torpaid,³⁷⁴ Díma, Dongalach,³⁷⁵
 Flaithnia, Caithnia go ndegblaid,
 Tuathghal ocus Cummuscach,
 Airechtach, ocht meic Cearnaig.

Trí meic Sédna, *mac mic* Tháil
 Maenach, Tighernach, Seanchán ;
 atuid aniar is andeas,
 let[h]sat mon sliabh go *comdeas*.

Maenach ba hiat gan bara
 a t[h]rí meic bat míngara :³⁷⁶
 Aengus tria buidnib na mbágh,
 Mainchín Luimnigh is Lochán.

RÉIM³⁷⁶ RÍOGHRAIDHE DHÁL GCAIS

Iar gCreideamh andso budesta.³⁷⁷

Cairtheann³⁷⁸ Mór, mac Bloid, isé ba rí Tuadh-
 mhumhan³⁷⁹ intan táinig Pádraig i nÉirinn. Bliadhain
 is trí fichid³⁸⁰ do Phádraig i nÉirinn,

³⁷³ -cull.

³⁷⁴ Torpa.

³⁷⁵ dungalach ; -gartha.

³⁷⁶ MSS *don alt so*. H.I. 7 lch. 103, *le congnamh* LBM, lch. 187b, 80.

³⁷⁷ bodhasa.

³⁷⁸ Cárthann.

³⁷⁹ tuamhan.

³⁸⁰ trí fichid bl. H ; LXI bln. LBM.

Cairtheann Fionn iar sin.

Aonghus, mac Cairthinn Fhinn.

Eochu Baildearg, mac Cairthinn.

Cormac Coiche,³⁸¹ mac Cairthinn.

Conall, mac Eochach mic Cairthinn.

Aedh, mac Floinn Chathrach, mic Cairbre Chruim, mic Criomhthain Sréimh, mic Eochach, mic Aonghusa, mic Nad Fraoich.

Aedh, mac Conaill, mic Eochach Baildeirg.

Forannán, mac Fíonáin, mic Bréanainn, mic Eochach, mic Caisín, mic Cais.

Díoma,³⁸² mac Rónáin, mic Aonghusa, mic Cairthinn Fhinn.

Feardomhnach, mac Díoma.

Áindlidh, mac Díoma.

Dubh Dúin,³⁸³ mac Díoma.

Cearnach, mac Áinledha.

Torpa, mac Cearnaigh.

Domhnall, mac Eichthigheirn, mic Ailiolla mic Feir Domhnaigh, mic Díoma, mic Rónáin mic Aonghusa, mic Cairthinn Fhinn.

Fíonachta, mac Eichthigheirn, mic Ailiolla, mic Fir Domhnaigh, mic Díoma.

³⁸¹ coici; *tá na nótaí seo ar chliatháin an lgh.* H: Cormac Cóichín, mac Cairthinn Finn &c. *mar atáid againn i ndeireadh an liosta.*

³⁸² díoma.

³⁸³ ar lár H.

Cormac, mac Domhnaill, mic Eichthigheirn mic Ailiolla,
mic Fir Domhnaigh.

Reab[h]acán,³⁸⁴ mac Mothla.

Lorcán, mac Lachtna, mic Cuirc, mic Anluain, mic
Mathghamhna, mic Toirdhealbhaigh, mic Cathail, mic
Aodha, mic Conaill, mic Eochach Baildeirg.

Cinnéidigh, mac Lorcáin.

Lachtna, mac Cinnéidigh, mic Lorcáin.

Mathghamhain, mac Cinnéidigh.

Brian, mac Cinnéidigh.

Donnchadh, mac Briain.

Murchadh, mac Donnchadha.

Toirdhealbhadh, mac Taidhg, mic Briain, mic
Cinnéidigh.

Tadhg, mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain.

Muircheartach,³⁸⁵ mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg,
mic Briain.

Diarmaid, mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic
Briain.

Domhnall, mac Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, mic
Taidhg, mic Briain.

Conchubhar na Cathrach,³⁸⁶ mac Diarmada, mic
Toirdhealbhaigh, mic Taidhg mic Briain.

Toirdhealbhadh, mac Diarmada, mic Toirdhealbhaigh,
mic Taidhg, mic Briain.

³⁸⁴ -bachán.

³⁸⁵ -chiortach.

³⁸⁶ catharach.

Tadhg, mac Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain.

Toirdhealbhach arís.

Muircheartach, mac Conchubhair na Cathrach, mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain.

Tadhg, mac Diarmada, arís.

Conchubhar, mac Domhnaill, mic Taidhg, mic Toirdhealbhaigh.

Diarmaid, mac Taidhg, mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh.

Toirdhealbhach arís.

Muircheartach, mac Conchubhair na Cathrach, arís.

Domhnall Mór, mac Toirdhealbhaigh mic Diarmada.

Muircheartach, mac Domhnaill, mic Toirdhealbhaigh.

Conchubhar Ruadh, mac Domhnaill Mhóir.

Muircheartach, mac Domhnaill Mhóir.³⁸⁷

Donnchadh Cairbreach, mac Domhnaill Mhóir.³⁸⁸

Cormac³⁸⁹ Coicinn,³⁹⁰ mac Cairthinn Fhinn i. Cormac Caemhc[h]enn, iseisen³⁹¹ ro eascain Odhrán Maig[h]estir ag rinn Arda Odhráin for Deirgdherc, air ro érastair³⁹² Cormac hé um osadh trí lá agus trí n-oidhche³⁹³ do Mhuscraighe; agus is airi³⁹⁴ nach gabhar³⁹⁵ flaithes uadh.

³⁸⁷ *Leanann* " Conchubhar Ruadh mac Domhnaill Mhóir " so ag H.

³⁸⁸ *Leanann* " Toirdhealbhach mac Diarmada " so ag H.

³⁸⁹ *na nótaí seo ar chliathán an lgh. ag H. (an tríomhadh ceann fá dhó).*

³⁹⁰ cóichinn.

³⁹¹ isé sin.

³⁹² earaistir.

³⁹³ gónoidhche.

³⁹⁴ air.

³⁹⁵ gabhthar.

Conall Caemh, mac Eachach Baildeirg isé ro bhennacht³⁹⁶ Ruadhán Lothra, iarsainē³⁹⁷ ro eirigh fo shecht roimhe i dtigh Chairbre Chruim mic Criomhthain, ríogh³⁹⁸ Mumhan.

Aedh, mac Flainn Cathrach, nó Aedh Flann Cathrach, mic Cairbre, mic Criomhthainn isé³⁹⁹ an treas Aedh déag ro-bhaoi i mórdháil Droma Ceata;⁴⁰⁰ agus isé sin aenduine⁴⁰¹ iar gCreideamh ro-ghabh ríghhe Tuadh-mhumhan aneachtair for Dál gCais; agus a Gleann-amhain dō.

[CRAOBHSCAOILEADH CLOINNE BRIAIN
BHÓRAMHA]:

Toirdhealbhach, mac Taidhg, mic Briain Bhóramha trí meic lais .i. Tadhg, Muirchertach agus Diarmaid.

Muirchertach Mór, *imorro*, mac dó Mathghamhain ó bhfuilid Clann Mhathghamhna Tuadh-mhumhan, agus Domhnall ó bhfuilid Clann Domhnaill na nDarach,⁴⁰² agus Clann Toirdhealbhaigh Dhuinn.

Diarmaid, chúig meic lais .i. Conchubhar ré ráidhtí Slapar Salach; Toirdhealbhach ó [d]táid an ríoghradh; Tadhg Glac ó [d]táid Clann Taidhg [Glac]; Diarmaid Fionn ó [d]táid Clann Diarmada Finn; Donnchadh, *Epscop* Cille dá Lua, ó [d]táid Clann an Eascoib.

Toirdhealbhach, mac Diarmada, cúig meic lais .i. Muirchertach Dúin na Sciath, agus níor fhágabh síol; Domhnall Mór,⁴⁰³ rí Mumhan; Diarmaid, Brian an tSleibhe; Consaintín, *easpoc* Cille dá Lua, ó [d]táid Clann Consantín.

Domhnall, ocht meic lais .i. Muirchertach⁴⁰⁴ rí Mumhan, ó [d]tá Clann Mhuirchertaigh; Conchubhar Ruadh, Donnchadh Cairbreach; Toirdhealbhach Fionn, ó [d]táid Clann Toirdhealbhaigh Fhinn; Domhnall Connachtach, ó bhfuilid Clann Domhnaill Chonnachtaigh; Brian Boirne,⁴⁰⁵ ó bhfuilid Clann Bhriain Bhoirne; Conchubhar Guasanach,⁴⁰⁶ ó bhfuilid Clann Chonchubhair Ghuasan-

³⁹⁶ bheannachtain.   ³⁹⁷ iar saine.   ³⁹⁸ rígh MSS.   ³⁹⁹ isé sin.

⁴⁰⁰ ceit.   ⁴⁰¹ isé an t-aond.   ⁴⁰² darach LBM.

⁴⁰³ Domhnall Mór, R.M. 1179, *nóta ar chliathán chlé an Igl.* LBM.

⁴⁰⁴ Muirchertac mac Domhnaill, R.M. *ar chliathán chlé* LBM.

⁴⁰⁵ Boirn LBM.   ⁴⁰⁶ gusanach.

aigh ; Muirchertach Dall⁴⁰⁷ [ó bhfuilid Clann Mhuirchertach Doill⁴⁰⁸] ; Diarmaid Fidhnaighe.

Donnchadh Cairbreach,⁴⁰⁹ chúig meic lais .i. Toirdhealbhadh, Muirchertach, Diarmaid, Tadhg Dall ; Conchubhar, rí Tuadmhumhan.

Conchubhar, trí meic lais .i. Tadhg Caoluisce,⁴⁰⁹ Brian Ruadh, agus Muirchertach.

Tadhg, adhbhar ríogh Éirenn,⁴¹⁰ teasta re linn a athar ; dá mhac lais, .i. Toirdhealbhadh, rí Tuadmhumhan ; agus Domhnall.

Toirdhealbhadh, chúig meic lais .i. Donnchadh aga rabhadar trí meic .i. Brian, Toirdhealbhadh agus Donnchadh ; Muirchertach, rí Tuadmhumhan ; Diarmaid, rí Tuadmhumhan ; Conchubhar, do marbhadh i gCaelmhóin ;⁴¹¹ agus Domhnall Gall.

Brian Ruadh, chúig meic lais .i. Donnchadh, Muirchertach, Domhnall, Tadhg, agus Toirdhealbhadh Óg.

Donnchadh, cheithre meic lais, .i. Conchubhar Diarmaid, Muirchertach, agus Mathghamhain.

Diarmaid, rí Tuadmhumhan, dá mhac lais .i. Donnchadh agus Conchubhar.

Muirchertach, aonmhac lais, Diarmaid Dall.

Domhnall, mac Briain Ruaidh, trí meic lais .i. Donnchadh, rí Tuadmhumhan ; agus Brian, rí Tuadmhumhan ; agus Tadhg Luimnigh.

Dá mhac déag do chin ó Chas
aicme sheabhcaidhe shúlghlas
luigi meabhla nirus-mill⁴¹²
a menma⁴¹³ uili ar Éirinn.

Caisín, roba calma in fer
Cormac is Cairthenn⁴¹⁴ cnesghel
Blat⁴¹⁵ caenih gan churaidh 'na chenn
Aedh is Lughaidh is Loiscenn.

⁴⁰⁷ M. D ó builet clann Diarmata F., LBM.

⁴⁰⁸ Mh. D. ar na dhiobhadh H. ⁴⁰⁹ teasta an forainm LBM.

⁴¹⁰ Éireann ó H.

⁴¹¹ ccaebhnóin H.

⁴¹² mirus mill H.

⁴¹³ anmanna H.

⁴¹⁴ Cárthean H.

⁴¹⁵ .i. Blod ; bláith H.

*Naoi*⁴¹⁶ nocharba nāhma cliar
Dealbhaeth cáidh Caindech cloithfhial
Sedna gē da-chāid a crí⁴¹⁷
ba cetg[h]a āig⁴¹⁸ in t-airdrí.

Aenghus Cend-nathrach co ndath
Aenghus Cend-aitinn uallach
dias nertmhar sa⁴¹⁹ nert alle
dar clechtadh recht is ríge.

Cairthann cródha na gcuire
ó [d]táit Dál gCais luchtmuighe
in tres mhac dég do Chas chain⁴²⁰
nīr thas go ég na⁴²¹ aimsir.

Ó Chaisín clann Chaisín chaemh⁴²²
ciniud⁴²³ na serrach slatshaor⁴²⁴
Síol Aedha o Aedh in Fhedha
gilli⁴²⁵ caemha cnesgheala.

Aenghus Cenn-aitinn co ndath
uadh Clann Ifernáin⁴²⁶ uallach
is Nechtain [in] lāich dar linn
agus inghen Bhaoith⁴²⁷ bharrfhinn.

Secht n-inghena, gunna glain,⁴²⁸
do chin ó Aenghus unain,⁴²⁹
fuair tír is a caein⁴³⁰ re coill,
naeimh ag an rígh do rochloinn.

Aenghus Cenn-nathrach, nert *céd*
gaes gon ruire go romhéd,
barr sluaigh shona gan ghainne⁴³¹
ba fhuair rogha rochloinne.⁴³²

⁴¹⁶ Ix. MSS.

⁴¹⁷ gedha cáidh a chrí H.

⁴¹⁸ ceád ga áig H. ⁴¹⁹ neart marsa. ⁴²⁰ cáin H.

⁴²¹ go a éag an H. ⁴²² C. c, LBM. ⁴²³ cinnidh H.

⁴²⁴ slaitréigh slatshaor H. ⁴²⁵ gillidh H. ⁴²⁶ -nan LBM.

⁴²⁷ bhaoi H. ⁴²⁸ gon a ccloinn H. ⁴²⁹ unain H.

⁴³⁰ cáin H. ⁴³¹ sluagh sonna gan ghaine.

⁴³² rochlinn H ; roclini (?) LBM.

Cenél Collachtaigh⁴³³ na [g]cneadh
 Cenél Fáilbhe na bhfinnfhear
 Cenél *Fermheic*⁴³⁴ uadh go n-aíbh⁴³⁵
 deighreic a nduan ní dímháin.

Ó Shetna do shir Mumhain
 Mainchín Luimnigh lánchubhaidh⁴³⁶
 's in⁴³⁷ lucht cáidh re linn ro len
 fuil i gCill áin na nInghean.

Hu Mail Baetáin nach baeth breth
 ro-chin [Mac]⁴³⁸ Lughaidh léidmhech ;
 Bec Mac Dé, re gai nír ghabh,
 hé ro-chin ó Nai⁴³⁹ nertmhar.

Ó Chaindech ro-chin in cleath⁴⁴⁰
Epscop Mac Laisre in laid[h]ech⁴⁴¹
 ní chuala thall 'mon scrib⁴⁴² s[h]aer
 clann con fhiur acht madh aennaemh.

Dias gan chlann ag Cas na grech
 mar da-ordaig Dia dúilech :
 Cormac in fer sírghlan seang⁴⁴³
 agus in línmhar Loiscenn.⁴⁴⁴

Ó Dhelbhaeth⁴⁴⁵ nach delbhadh b[h]rēic
 cinset⁴⁴⁶ Delbna gan daermēit⁴⁴⁷
 gid bráithri bunaidh⁴⁴⁸ abhus
 ní don Mhumhain a maithius.

In dá Chairthenn,⁴⁴⁹ comann caemh,
 Eochaidh is Brénaind barrchlaen :
 ceithre meic Bloid, ba drem dil,⁴⁵⁰
 gan troid gan fhell ré n-aimsir.

⁴³³ Cuallachtaigh H.

⁴³⁴ fearmac H. ⁴³⁵ gonaibh H. ⁴³⁶ lántúbhadh H. ⁴³⁷ is H.

⁴³⁸ ar lár H ; *litir éigin arna díobhdhadh* LBM.

⁴³⁹ ó nao H ; onai LBM.

⁴⁴⁰ leath H.

⁴⁴¹ laoch H (? *laidnech*).

⁴⁴² muna scriob. ⁴⁴³ súghach H.

⁴⁴⁴ is an lonnfhear loingseach loisceann H ; *γ in liumar loingseach , agus*
 " *vel loiscenn* " *mar ghluais os cionn* " loingseach " LBM.

⁴⁴⁵ Dhealbha H.

⁴⁴⁶ cinnsiad H.

⁴⁴⁷ dearmat H.

⁴⁴⁸ gí br. buna H.

⁴⁴⁹ chárthan H

⁴⁵⁰ dreim dul H.

Cairthenn Mór, ba flaith 'na [bh]fonn⁴⁵¹
 co techt Pádraig na prímhlong⁴⁵²
 do-rat coléir lén da chloinn
 gan réir co trén in Táilginn.⁴⁵³

Hí Chonghaile thiar is toir
 Aes Cluana fial Finnabhair⁴⁵⁴
 fir nach fanna re gail ngrind
 isiat soin⁴⁵⁵ clanna Cairthinn.

Cairthaind⁴⁵⁶ Finn ba flaith ille
 darbo anmchara⁴⁵⁷ Fáilbhe
 ro cathaigh go cruaidh gan cheilg
 athair Eochach buain bailleirg.

Dá mhac Echach bailleirg báin
 Bresal díbhaidh⁴⁵⁸ nír dhigráid⁴⁵⁹
 a robhand⁴⁶⁰ tarla ar gach tuaithe
 is Conall calma comhchruaidh.⁴⁶¹

Dá mhac ag Conall gan cheilg
 Aedh is MoLua gan lánmheirg
 dalta Carthaigh, caemh in c[h]leath,⁴⁶²
 dar altaig raen co riched.⁴⁶³

Trí meic Aedha, ba hard bladhadh ;⁴⁶⁴
 Conghal, Cairthen is Cathal ;⁴⁶⁵
 Cathal ba tairpech teglaig
 athair⁴⁶⁶ tairpethech Toirdhelbhaigh.

Cúig meic Toirdhelbhaigh gan tár⁴⁶⁷
 Eocho, Ailghen fial Flannán
 dias saer athramhuil gan fhell
 Aedh is Mathghamhuin méirsheng.⁴⁶⁸

⁴⁵¹ na fhonn H.⁴⁵³ -gionn H.⁴⁵⁶ Carthan H.⁴⁵⁹ díghrágh.⁴⁶¹ caomhchruaigh H.⁴⁶³ dár dalta raen corthead.⁴⁶⁵ Conall, carthan is cathghal H.⁴⁶⁸ mearsheang H ; merseng LBM.⁴⁵² Ph. na ph. H ; -loing LBM.⁴⁵⁴ fínnarbhra fínnabair H. ⁴⁵⁵ sin MSS.⁴⁵⁷ ainim chara H. ⁴⁵⁸ dibig H.⁴⁶⁰ aroband LBM ; air abhand H.⁴⁶² chleith H.⁴⁶⁴ blaith H.⁴⁶⁶ aithir H ; ⁴⁶⁷ táir H.

Ceithre meic Mathghamhna maith
 Fianghalach fēata in ferfhlaith
 Saithghel⁴⁶⁹ caemh dar demhin duan
 Aedh an einigh is Anluan.

Aenmhac Anluain Corc na grech
 énmhac Cuirc Lachtna léidmhech,
 Saerghal in garta go ngrádh,
 aenmhac ag Lachtna Lorcáin.

Ceithri meic Lorcáin, dar lim,
 Longargán,⁴⁷⁰ Coscrach cúilfhinn⁴⁷¹
 dias forbarach in gein⁴⁷²
 Congalach is Ceinnéidigh.

Dá mhac dég is deimhin damh⁴⁷³
 ag Ceinnéidigh^{473a} Cinn Coradh,
 trí ceathrair nárbo cranda
 nach seachnaid⁴⁷⁴ na saerchlanna.

Móirsheiser díbh, ní dál⁴⁷⁵ mer
 gan chlann 'gan Cinnéidigh⁴⁷⁶ cneisghel ;
 cóiger cuanna co cloind díbh,
 roind is duana da deighrígh.⁴⁷⁷

Mathghamhain, Eichthighern ard,
 Brian is Dond Cuan cloidhemhgharg,
 Anluan ua Luirc in lámhaigh
 ó [d]táit Uí Chuirc chomhdhálaigh.

Sé meic ag Brian na mbrat sróil
 dar ordaigh Íosa onóir :
 Domhnall, is Tadhg talcar tenn,
 is Donnchadh ard na hÉirenn.

⁴⁶⁹ Sathgel LBM.

⁴⁷⁰ lonargán H.

⁴⁷³ dam : corann H.

⁴⁷⁵ dáil H.

⁴⁷⁷ dá ndéigh- H ; roindís B ; neigrigh B.

⁴⁷¹ -fhionn H.

^{473a} accenn *eidn* B.

⁴⁷² dís f. inglein.

⁴⁷⁴ -chnadh H.

⁴⁷⁶ gan ccin- H.

Triar gan chloinn ag Brian Banba⁴⁷⁸
 trí romheic, trí ríghdhamhna
 Murchadh mór nár mhall log[h]adh
 Fland gan chlódh is Conchubhar.

Meic Duinn Cuan⁴⁷⁹ Riagán co rath,
 Longargán⁴⁸⁰ cáidh Congalach,
 Ceinnéitigh Corainⁿ creachad[h]⁴⁸¹
 Conaing ocus Céilechar.

Longargán⁴⁸² is Coscrach cáid
 Ceinnéidigh caemh mac Lorcáin
 meic ic duan do raid[h]nibh rann
 gus in sluagh saidhbhir súlmhall.

Do bhí ag Coscrach do chlecht céill
 dá mhac dég gusin deighmhéin⁴⁸³
 ochtar gan milag gan mheing⁴⁸⁴
 lín ór silad dá shaerchloinn.⁴⁸⁵

Ó Aicher in fhuilt⁴⁸⁶ chlechtsaigh
 Muinnter Ógáin airmfhertaigh
 sluagh basghlan Birra bladhaigh⁴⁸⁷
 gasradh gilla ngadamhail.

Ó Fhlaithbhertach go slis seng
 Í Shencháin nach tim torann
 sluagh prap saidhbhir re taebh thoir
 ó Aindgig⁴⁸⁸ Clann chaemh Choscraigh.

Ó Allathach in fhuilt fhinn
 Muinnter Allathaigh álaing⁴⁸⁹
 Í Mhaine⁴⁹⁰ ó Mhaine co méin
 do bí a n-aire ar gach n-énchléir.

---

⁴⁷⁸ Brian ba MSS.   ⁴⁷⁹ Donnchuain H.   ⁴⁸⁰ Lonagan H.
⁴⁸¹ creachach H.   ⁴⁸² Lonargán H.   ⁴⁸³ ndeigh- H.
⁴⁸⁴ millag gan meang H.   ⁴⁸⁵ shílaid dá saorchlann H.
⁴⁸⁶ uilt L.B.M.   ⁴⁸⁷ bláidhigh H.   ⁴⁸⁸ Ainnig H.
⁴⁸⁹ allaind H.   ⁴⁹⁰ Máine H.

Ó Mhael Ruanaidh⁴⁹¹ go rath [d]trice
 Muinnter Mael Ruanaig ro-ghlic,
 ní fann a [bh]foghnám 'na [d]tír,
 is ó Chongal Clann Chnáimhín.

Ó Dhiarmaid nārbo daer drech
 Í Ghloiaim dar ghiall einéach
 gairit in adhaig⁴⁹² fhada
 im dhabhaig⁴⁹³ ua nDiarmada. Dá m.

AGUISÍN II

BLOGH DE SHEANCHUS SÍOL MBRIAIN.¹

Bliadhain² teasta do dhá chéad agus chúig mhíle ó
 Chruthughadh an domhain go teacht Phádraig do
 sheanmóin an chreidimh i n-Éirinn, *anno mundi* 5198.

Éag Phádraig insan mbliadhain d'Aois Chríost, 493.

Laoghaire, mac Néill Naoighiallaigh, ba hardrí Éireann
 ar theacht Phádraig, agus Cairthenn Fionn mac Bloid,
 mic Cais ba rí TuadhMhumhan.

Ó ghein Chríost, áiremh ait
 ceithre chéd ar chaemhnóchait
 teora bliadhna fás iar soin
 go bás Phádraig Príomhapstail.²

MSS *don voinn seo* : H.1.7 fol. 105 a (H) ; 23G22, lch. 57 (G) ; *an dá cheann ó láimh Shean Mhíchíl Uí Longáin*. *Teid G. thuas* : Teid H : Bliodh do Sheanachas agus do chraobhsgaoille Gabhladh Geinneallach Sleachta Bhriain Bórúmha Rígh Eirionn, do réir Chloinde Broideadha le ráitir Í Bhroidinn, prímhshéanchaidh Síol mBriain, agus fós ughdaráis leabhair irse Chloinne Maolchonaire : iar na tharang as aithsríbhinn Dáibhídh Í Bhruadair do críochnaidheadh lais san mbliaghain 1690.

⁴⁹¹ Maolruana H.
¹ mBriain sonn G.

⁴⁹² an agaidh H.
²⁻² ar easnamh G.

⁴⁹³ imdha báigh H

Aois³ Chríost an tan do marbhadh Brian Bóroimhe, mac Cinnéidigh, Ardrí Éireann, 1014, do réir an rainn so :³

Ceithre bliadhna for aon deich⁴
iar gcur míle uaidh for⁵ leith
ó ghein Chríost, ní rádh bréige,
go bás Briain mic Cinnéide.

Deich⁶ mbliadhna is dá fhicid ó bhás Bhriain Bhórumha go dul do Dhonnchadh mhac Bhriain in oilithre don Róimh, *Anno*⁷ *Christi* 1063.⁷

As sin go bás Toirdhealbhaigh mic Taidhg mic Briain Bóramha, trí bliadhna déag ar fhicid ; agus ba rí Éireann an Toirdhealbhach sin.

Ó bhás Toirdhealbhaigh⁸ go bás Mhuirchertaigh Mhóir, trí bhliadhna déag ar fhicid.⁹

Ó bhás Mhuirchertaigh Mhóir go bás Domhnaill Mhóir, rí Leithe¹⁰ Mogha, sé bliadhna agus trí ficid.

Ó bhás Domhnaill Mhóir go bás Donnchadha Cairbrigh chúig bhliadhna fichead.

Ó bhás Donnchadha Cairbrigh go bás Conchubhair na Siúduine, ocht mbliadhna déag ar fhicid.

Ó bhás Chonchubhair na Siúduine go bás Bhriain Ruaidh cheithre bliadhna fichead.¹¹

Do bhí an Brian so naoi mbliadhna déag i dtighearnas Tuadmhumhan.

³⁻³ ar lár H, agus so ina ionad : Ó bhás phádraicc go bás Bhriain Bórumha nae mbliadhna déag 7 trí chead *unde poeta* ; agus *lagra dó san ar chliathán an lg. i. 521 Anni potius.*

⁴ trí dheith G ; fór thóndheith H.

⁵ fá G.

⁶ Seacht H.

⁷⁻⁷ ar lár G.

⁸ Taidhg G.

⁹ trí bl. fithid G.

¹⁰ Leatha MSS.

¹¹ *An nóta do ar chliathán an lgh. ag G* : The years of the reigns of these two princes Donogh Carbrach and Connor na Sidine have been confounded *and* inverted by the Co[p]yist, who attributes the years of one to the other. *Vide* Mr. Magrah's poem and Caithréim Toirdhealbhaigh.

Toirdhealbhadh, mac Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine, naoi mbliadhna fichead i dtighearnas Tuadmhumhan ; agus is é¹² do chéadchumhdaigh Caisleán Chluana Rámhfhada, agus Mainistir Inse, agus Inis féin ar dtúis riamh.

Donnchadh, mac Briain Ruaidh, seacht¹³ mbliadhna i dtighearnas Tuadmhumhan, agus a bháthadh san bhForgus iaramh.

Donnchadh, mac Toirdhealbhaigh,¹³ mic¹⁴ Taidhg Caoluisge, cheithre bliadhna agus trí ráithe i dtighearnas Tuadmhumhan. Murchadh Mainchín do mharbh an Donnchadh so i bhfeall i nGleann Caoin.

Muirchertach, mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge dhá bhliadhain déag ar fhichid i dtighearnas Tuadmhumhan.

Donnchadh mac Domhnaill,¹⁵ dhá bhliadhain agus fiche i dtighearnas¹⁶ Tuadmhumhan.

Diarmaid, mac Toirdhealbhaigh dhá bhliadhain is fiche i dtighearnas¹⁷ Tuadmhumhan.

Mathghamhain Maonmhuighe, ocht mbliadhna i dtighearnas¹⁸ Tuadmhumhan.

Brian Chatha an Aonaigh, mac Mathghamhna Maonmhuighe sé bliadhna déag ar fhichid i dtighearnas¹⁸ Tuadmhumhan. Is leis an mBrian so do hionnarbadh Síol mBriain na gCumarach go¹⁹ Déisibh Mumhan.

Conchubhar, mac Mathghamhna Maonmhuighe, ocht mbliadhna i dtighearnas Tuadmhumhan ; agus is é céadduine de Shíol mBriain do chuaidh go Carraig Ó gConaill,²⁰ lena chloinn tar an Sionainn²¹ é, ins an mbliadhain 1449.

¹² asé seo H.

¹³⁻¹³ ar lár G ;

¹⁴ dearbhráthair G.

¹⁵ Ós a chionn so ar Charet " mic Briain Ruadh " ; agus féin líne : Doncha mhic bhriain ruadh quaere G.

¹⁶ bhflaithis G.

¹⁷ accennas G.

¹⁸ bhflaithis G.

¹⁹ annsna H.

²⁰ ccoinneall, MSS. ²¹ H amháin.

Tadhg an Chumhaigh chnámha,²² trí bliadhna fichead i dtighearnas Tuadhmhúmhán .

Mathghamhain Dall, chúig bhliadhna go leith i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Toirdhealbhach Bog trí bliadhna i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Donnchadh, mac Mathghamhna Doill, dhá bhliadhain i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Tadhg an Chomhaid,²³ sé bliadhna i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Conchubhar na Srón, deich mbliadhna fichead i dtighearnas.²⁴

An Giolla Dubh darbh ainm Toirdhealbhach Óg, naoi ráithe i dtighearnas Tuadhmhúmhán.²⁵

Toirdhealbhach Donn, mac Taidhg an Chomhaid,²⁶ naoi²⁷ mbliadhna fichead i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Conchubhar, mac Toirdhealbhaigh Dhuinn, mic Taidhg, dhá bhliadhain déag i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

Murchadh, mac Toirdhealbhaigh Dhuinn, céad Iarla Tuadhmhúmhán, dhá bhliadhain déag.

Donnchadh Mór, mac Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Dhuinn, an dara hIarla, seacht ráithe i dtighearnas Tuadhmhúmhán. Isé do thionnsgain Caisleán Geal Chluana Rámhfhada.

Domhnall Cléireach, mac Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Dhuinn, chúig bhliadhna i dtighearnas Tuadhmhúmhán.

²² chnámhaich H.   ²³ chomhada G ; chómhfhaid H.

²⁴ G amháin.   ²⁵ attuamhain G.   ²⁶ ar lár G.

²⁷ nae H ; naoi mbliadhna agus 20 ar charat eatorra G.

Conchubhar, mac Donnchadha, mic Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Dhuinn, an treas Iarla. Isé do chríochnuigh an Caisleán Geal i gCluain Rámhfhada²⁸. Dhá bhliadhain go leith agus fiche dhó²⁹ i dtighearnas.

Donnchadh, mac Conchubhair, mic Donnchadha, mic Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Dhuinn, an ceathramhadh Iarla, atá ann anosa, *Anno Christi*, 1608.³⁰

GEINEALACH IARLA TUADHMHUMHAN ANNSO.³¹

Donnchadh, Tadhg, agus Domhnall: clann Chonchubhair, mic Donnchadha, mic Conchubhair.^{31a} Úna,³² inghean Toirdhealbhaigh mic Muirchertaigh, mic Domhnaill, darbh ainm Mac Í Bhriain Aradh, máthair na mac sin ;

Mac Conchubhair .i. Iarla.³³ Oiléan Buitléar, inghean Piarais, mic Séamuis, mic Éamuinn, a mháthair ; agus máthair Thoirdhealbhaigh do crochadh³⁴ i nGaillimh, agus Taidhg fuair bás le hadhairt ;

Mic Donnchadha Móir, do básuigheadh i gCluain Rámhfhada lena bhráithribh féin. [Mór,]³⁵ inghean, Iarla Chonnacht do [na] Búrcaigh a mháthair ;

Mic Conchubhair. Raghnailt, inghean tSeaáin, mic Síoda, mic³⁶ Meic Con, mic Lochlainn, mic Con Meadha, mic Con Mara,³⁶ a mháthair ;

Mic Toirdhealbhaigh.³⁷ Anábla Búrc, inghean³⁸ Uilic mic Uilic an Fhíona³⁸ a mháthair ;

²⁸ Rámhfhad H.   ²⁹ bliaghain G.   ³⁰ hiarla anois 1608 G.

³¹ .i. sin do mhair san mbliaghain 1608] G.

^{31a} [mic Toirdhealbhaigh Duinn an ceathramhadh hIarla] G.

³² Úghna MSS.

³³ H amháin.

³⁴ básuighead G.

³⁵ ar lár G ; Mór, inghean Con., mic Lochluinn, mic Coinmhéadha Mhóir, mic Conmara a mháthair sic H.

³⁶⁻³⁶ mic Conmara, mic Lochluinn, mic Conmheadha G.

³⁷ [Donn] ar charet 'na dhiaidh seo G.

³⁸ ingh. Uilig an Fhiona G.

Mic Taidhg [an Chomhaid G]. Caitilín de Búrc, inghean Mhéic Bháitéir Tuaithe Ó Luighdheach³⁹ a mháthair ;

Mic Toirdhealbhaigh. Sláine, inghean Lochlainn Mhic ConMara⁴⁰ a mháthair ; agus máthair Thaidhg an Chumhaidh⁴¹ Chnámha, agus Mhathghamhna, agus Toirdhealbhaigh Bhuig ;

Mic Briain Chatha an Aonaigh. Úna,⁴² inghean Fheidlimthe⁴³ an Oinigh Uí Chonchubhair, a mháthair, *ut dixit poeta* :⁴⁴

Fear iar n-éirghe d'aimhdheoin ghall
Brian Ó Briain, biodhbhadh eachtrann
mac Úna⁴² na n-arm ndruimneach
tarbh tnútha^{42a} na dTuadmhuimhneach.

Mic Mathghamhna Maonmhuighe. Éadaoin, inghean Mheic Gormáin⁴⁵ a mháthair. Agus isé an Mathghamhain seo do chuir an duibhchíos foghmhardha ar ghallaibh Chontae Luimnigh .i. trí fichid marc gacha Samhna ;⁴⁶

Mic Muircheartaigh Dhúin na Sciath. Sádhbh, inghean Philib, mic Giolla⁴⁷ Chaoimhghin Uí Chinnéidigh a mháthair, amhail adeir an rann :

A Mhuirchertaigh mheic Saidhbhe
do-chluinise a gcanaimne
maith a chiall,⁴⁸ tuig⁴⁹ a thoradh,
an Brian duid dá dheimhniughadh.

Mic Toirdhealbhaigh Mhóir. Fionnghuala⁵⁰ inghean Chinnéidigh, mic Murchadha na nEach, mic Briain Doill a mháthair.⁵¹

³⁹ Tuatha ó luígeach MSS. ⁴⁰ mhéic na mara H.

⁴¹ chúmhaicc H ; chumhadh G. ⁴² Úghna MSS. ^{42a} troda MSS.

⁴³ Fhéidhlime MSS. ⁴⁴ ar lár H.

⁴⁵ gormáin lochluinn G, agus gormáin do choigeart ar ainm éigin eile.

⁴⁶ samhainn MSS.

⁴⁷ Sádhbh, inghean Gh. Ch. H.

⁴⁸ an chiall H.

⁴⁹ thuig G.

⁵⁰ fionnuadhla H.

⁵¹ inghean Chinnéide mic Cianéide mic Briain doill, mic Murchadha na neach G.

Mic Taidhg Chaeluisce. Mór inghean Mheic ConMara a mháthair, amhail adeir an file :

A Mhór sa, a mháthair mo ríogh
ráthuigh⁵² mo bhrónsa 'mud bhrón
ag caoineadh Thaidhg is toisc tréan
[is] géar rom-loisc mo mhairg mhór.

Mic Conchubhair na Siúduine. Sadhbh inghean Donnchadha na Fidhchille Í Chinnéidigh a mháthair.

Mic Donnchadha Cairbrigh. Órlaith⁵³ Chaín, inghean ríogh Laighean .i. Diarmaid, mac Murchadha, a mháthair amhail adeir an rann :⁵⁴

Ní heol damh duine do mholadh
acht mac Órlaithe⁵⁵ an fhuilt chlaoin ;
ní heol damh rann acht rann Donnchaidh⁵⁶
dá bharr cham mar chorthair chaoin.⁵⁷

Mic Domhnaill Mhóir, rí Leithe Mogha, agus cosnamhach Cliach. Raghnailt, inghean Uí Fhógarta a mháthair ;

Mic Toirdhealbhaigh. Mór⁵⁷ inghean Rudhraighe Uí Chonchubhair, ríogh Connacht a mháthair.

Mic Diarmada. Sadhbh, inghean Taidhg Mic Cárthaigh a mháthair

Mic Toirdhealbhaigh. Mór,⁵⁸ inghean Giolla Brighde⁵⁹ Í Mhaolmhuidh, ríogh Chinéil bhFiachrach agus Fear Ceall a mháthair, *ut dixit Poeta* :

⁵² rathaigh G ; raithicc H.   ⁵³ Órlath G ; orthla H.

⁵⁴ amhuil is bert H.   ⁵⁵ orthlaithe H.

⁵⁶ donnchadha H ; chaoimh H.

⁵⁷ Toir- Mhóir H ; *mú an Toir. seo agus Toir. m. Thaidh malay-tuighthe* MSS ; *acht a gceartú ag H.*

⁵⁸ Is don T. so badh mathair &c. H.

⁵⁹ *ar lár G.*

Mór, inghean Maolmhuaidh mheanmnaigh ?
 máthair meic Taidhg, Toirdhealbhaigh ;
 an dá iath do athaigh soin
 triath do chathaigh re cniochtaibh.

Mic Taidhg. Eachradh,⁶⁰ inghean Charaluga⁶¹ mic
 Oiliolla Finn, ríogh Ó nAedha a mháthair.

Mic Briain Bhóroimhe. Bébhionn, inghean Eochadha,
 mic Murchadha, mic Maonaigh .i. rí Iarthair Chonnacht
 a mháthair, amhail isbert⁶² an rann :⁶³

Mac Bébhionn an bheoil chumhra,
 géir bheag a lucht leanamhna,
 níor smuain gan chroibhneart fa a cheann
 go bhfuair oighreacht na hÉireann.

Gormfhlaith Fhionn, inghean Murchadha, mic Finn,
 ríogh Laigheán, máthair Dhonnchadha mic Briain
 Bhóroimhe agus Siothraic mic Amhlaoibh Cuaráin ríogh
 Gall Átha Cliath, agus Conchubhair mic Maoil Sheach-
 lainn, ríogh Éireann. Isí⁶⁴ an Ghormfhlaith so tug na trí
 léimeanna oirdhearca dá ndubhradh :

Trí léimeanna ro-ling Gormfhlaith,
 ní lingfe bean go bráth :
 léim i nÁth Cliath, léim i dTemhraigh,
 léim i gCaiseal cárna ós cách.⁶⁴

SLIOCHT BHRIAIN BHÓROIMHE.

Brian⁶⁵ Bóroimhe, iomorro, sé meic leis .i.⁶⁵ Murchadh,
 Conchubhar agus Fland, an triúr ó nár síoladh díobh.
 Mór, inghean Eidhin mic Cléirigh, mic Éadálaigh, mic
 Cumascaigh d'Íbh⁶⁶ Fiachrach Aidhne máthair an trír
 sin amhail adeir an file :

⁶⁰ ar lár G.

⁶¹ charaluga G ; charolsa H.

⁶² adeir G.

⁶³ ar lár H.

⁶⁴⁻⁶⁴ níos sia thíos don alt so H.

⁶⁵⁻⁶⁵ ar lár G.

⁶⁶ do Íbh H ; Mor, inghen Uí heidhin, rígh bhfiachrach Eidhne

sic G.

Mór⁶⁷ inghean [I] Eidhin áluinn
 máthair Murchaidh fa maith sciámh
 a císde rúin nochar dhearmad
 rug sí triúr deagmhac do Bhrian.

Tadhg Donnchadh agus Domhnall an triúr ór síoladh.

Tuig⁶⁸ go rabhadar dias deirbhsheathar ag Béibhíonn .i. ag máthair Briain .i. Caoineach agus Creascha. Caoineach *a quo* Clann Choscraigh .i. Mac Aodha na Corcaighe ; agus Creascha *a quo* Clann Mhaol Ruana, amhail adeir an duan darab tosach : Cianóg inghean Chíocaráin.⁶⁸ Isí⁶⁹ an Ghormlaith seo do réamhrádhíom .i. inghean Mhurchadha mic Finn ro ling na trí lé imionna oirdhearca dia ndeabhradh : Trí léimionna &c.⁶⁹ Óir⁷⁰ do bhí an Ghormlaith seo ag Amhlaoibh Átha [Cliath] dá ngairthí Amhlaoibh Cuaráin, rí Gall Átha Cliath⁷⁰ nó go⁷¹ rug sí Siotraic,⁷² mac Amhlaoibh.

Do bhí sí ag Maoil Seachloinn, rí Éireann, nó go rùg sí Conchubhar mac MaoilSeachloinn.

Agus do bhí sí ag Brian Bóroimhe go rug sí Donnchadh mac Briain, agus is di táinig an easaonta dar tionnsgnadh⁷³ Cath Chluana Tairbh.⁷¹

Tadhg, mac Briain Bhóroimhe, aonmhac lais, .i. Toirdhealbhach, Airdrí Éireann.

Dhá⁷⁴ mhac le Toirdhealbhach .i. Muircheartach Mór, rí Éireann,⁷⁵ agus Diarmaid, rí Mumhan.

Dhá⁷⁶ mhac le Muircheartach Mór .i. Mathghamain *a quo* Clann Mhathghamhna Chorca Baisginn ; agus Domhnall ó dtáit Clann Domhnaill na nDarach, agus Sliocht Toirdhealbhaigh Dhuinn ; amhail isbert [in file] :⁷⁷

Muirchertach Mór na múr ngeal
 a shíol is oircheas d'áireamh,
 slógh nach mín i n-am fhoghla
 is díbh clann mhór Mhathghamhna.

⁶⁷ an rann ar easnamh G.

⁶⁹⁻⁶⁹ mar atá thuas G.

⁷¹⁻⁷¹ Ar lár G.

⁷⁴ dís G.

⁷⁷ ut dixit poeta G.

⁶⁸⁻⁶⁸ ar easnamh G ;

⁷⁰⁻⁷⁰ ar easnamh G. ; Áithe H.

⁷² Siothrach H.

⁷⁵ ar lár H.

⁷³ -gnaidh H.

⁷⁶ Dís G.

Comhdháil⁷⁸ agus cóimhthionól mór bhfear nÉireann, laochaibh, cléircibh, agus sruithibh, go Caisiol do dhéanamh reachta agus riaghla⁷⁹ na hÉireann go huile i gcill is i dtuaith, amhail seo .i.⁷⁹ gan ceannach Eaglaise Dé do athlaochaibh⁸⁰ ná do aithchléirc[h]ibh go bráth ; agus gan cíos ná cáin do rígh ná do thaoiseach ón Eaglais i nÉirinn go bráth ; agus gan tuata⁸¹ do bheith in' oircheannach innte ; agus⁸² [gan] dá oircheannach do bheith i n-aenchill, acht ar an gcill do bheith i gcomhrac dá chóigeadh ; agus gan bean do bheith ag oircheannach cille ann ;⁸² agus gan coimirce do bheith ag an té dhéanfadh goid ann ; agus gan coimirce ag fear fill ná fionghail[e] ann ; agus⁸³ gan cion an chléirigh, nó an fhile, do thabairt don tuata ;⁸³ agus gan bean a athar nó a sheanathar, nó a shiúr, nó a inghean do bheith 'na mnaoi ag fear i nÉirinn, nó bean a dhearbhráthar, nó bean ar bith chomh fogus sin i ngaol do.

Isiad so na hairigh agus na hardchomhairligh do bhí ag déanamh na combhairle sin .i. Muircheartach Mór,⁸⁴ airdrí Éireann, agus Diarmaid,⁸⁵ a dhearbhráthair, rí Mumhan ; Maol Muire Ó Dunáin, airdleagáid⁸⁶ agus airdeaspog agus airdsheanóir Inse Éireann ;⁸⁶ i n-ughdarás ón bPápa eisidhe ;⁸⁷ go sagartaibh agus easpogaibh, agus cléircibh iomdha⁸⁷ Éireann maille ris ; agus⁸⁸ tugsat so uile idir laochaibh agus cléircibh, rígh agus easpogaibh agus sruithibh a mallacht for gach n-aon no-thiocfadh i n-aghaidh na státúite nó an reachta soim go bruinne an bhrátha agus go foirceann an bheatha.⁸⁸

Diarmaid, dearbhráthair Mhuircheartaigh Mhóir, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe. Isiad clann an Diarmada so⁸⁹ .i. Conchubhar na Cathrach risa ráidhtear⁹⁰ Slapar Salach, *a quo* Clann Conchubhair, i gCloinn Ghiobúin [agus] i gConntae Luimnigh ; Toir-

⁷⁸ Comhdháil Cléire agus uaisle Éirionn le M., G.

⁷⁹⁻⁷⁹ riaghalluidhte Éirionn accill sa ttuaith mar tá G.

⁸⁰ eaglaise dathlaochaibh ná daith- G. ⁸¹ tuatadha G.

⁸²⁻⁸² *ar easnamh* G. ⁸³⁻⁸³ *ar easnamh* G. ⁸⁴ Ó Briain G.

⁸⁵ [Ó Briain] G.

⁸⁶⁻⁸⁶ airdeaspog Caisil agus áirdseanóir Innse Eirionn G.

⁸⁷⁻⁸⁷ maille *heasboig* 7 cléir Eirionn uile G.

⁸⁸⁻⁸⁸ *ar lár* G. ⁸⁹ isiad a chlann G. ⁹⁰ ráitidhe G.

dhealbhach, *a quo* ríoghradh Tuadhmmhumham ; Tadhg⁹¹ *a quo* Clann⁹¹ Taidhg Glae ; Diarmaid *a quo* Clann Diarmada Finn ; Donnchadh⁹² Easbog Cille dá Lua, *a quo* Clann Mhic an Easbuig.⁹³

Toirdhealbhach, mac Diarmada, isiad a chlann .i. Domhnall Mór ; Muircheartach Dúin nà Sciath (díobhaidh an Muircheartach so) ; Brian an tSléibhe ; Diarmaid ; agus Constantín, Easbog Cille dá Lua, *a quo* Clann Chonnsaidín.

Domhnall Mór,⁹⁴ mac Toirdhealbhaigh, mic Diarmada, Rí dhá Chóigeadh Mumhan ;⁹⁵ isé do rinn Caisleán Dubh Átha Dara agus an halla mór don taobh theas don Chaisleán ; agus Caisleán Croma cois Máighe ; agus⁹⁶ Mainistear an Aonaigh i bPobal Bhriain ; Mainistear Fhear Muighe i gConntae Chorcaighe ; agus⁹⁷ sé mainistreacha déag oile san Mhumhain ;⁹⁷ agus do iodhbair iad gona mbeathadhaibh do Dhia agus dá mhanachaibh do rath a anma féin.

Domhnall Mór, isiad a chlann .i. Muircheartach Fionn Rí Mumhan, *a quo* Clann Mhuircheartaigh Fhinn ; Conchubhar Ruadh ; Donnchadh Cairbreach, Rí Tuadhmmhumhan, agus is ar a oileamhain i nUíbh gCairbre Ao[bh]dha i gCaenraighe as-rubhradh⁹⁸ Donnchadh Cairbreach ris ; Toirdhealbhach Fionn, *a quo* Clann Toirdhealbhaigh Fhinn, agus Bloidigh na Mumhan ; Domhnall Connachtach *a quo* Clann Domhnaill Chonnachtaigh ; Brian Bóirneach, *a quo* Clann Bhriain Bhóirneach ; Conchubhar Guasánach, *a quo* Clann Chonchubhair Ghuasánaigh ; Muircheartach Dall ó bhfuil⁹⁹ Sliocht Muircheartaigh Dhoill ;⁹⁹ agus Diarmaid Fíodhnaighe,¹⁰⁰ *a quo* Clann Diarmada Fíodhnaighe.

⁹¹⁻⁹¹ *ar lár G.*

⁹² *ar lár G.*

⁹³ *tagra ar chliatán an lgh ag H* : Don treibhseo le ráitir Clann mhic an Escoip Síol mBriain Rátha Du(a)bháin a mbaruntacht Innse Í Chuinn, agus is dá sliocht Frainséas Ó Briain atá anois a seilbh ranna do eastát a shínsir .i. fearann Bhéil na Fírbbéarnan dá ngoirthear Castle Bieca (?) ; anno 1762.

⁹⁴ *An t-alt so agus an t-alt 'na dhiaidh do mhalartú áiteann G.*

⁹⁵ rígh deagnach dhá chóige M. G.

⁹⁶ [Mainistir na Croiche Naoimh a cconntae Tiobrad Árann a nÉile Í Fhógarta] G.

⁹⁷⁻⁹⁷ *ar lár G.*

⁹⁸ do goireadh D. C. de G.

⁹⁹⁻⁹⁹ *ar lár H.*

¹⁰⁰ fíonoidhe G, fíoghnuighe H.

Donnchadh Cairbreach,¹⁰¹ isiad a chlann .i. Conchubhar na Siúduine,¹⁰² Rí Tuadhmhúman, *a quo* Síol mBriain Ruadh i nDúithche Aradh (Conchubhar na Siúduine dá rádh ris¹⁰³ óna mharbhadh ar an Siúduin¹⁰⁴ le cloinn Domhnaill Chonnachtaigh); Toirdhealbhadh, Muircheartach, Diarmaid¹⁰⁵ agus Tadhg Dall.¹⁰⁵

Conchubhar na Siúduine, isiad a chlann .i. Tadhg Caoluisge; Brian Ruadh, *a quo* Síol mBriain Aradh¹⁰⁶ agus Muircheartach.

Tadhg Caoluisge, mac Conchubhair na Siúduine isiad a chlann .i. Toirdhealbhadh Rí Tuadhmhúman; agus Domhnall. Tuig gurab é an Tadhg Caoluisge seo d'fhágaibh an tuarastal i gCaoluisge ag Ó Néill¹⁰⁷ .i. dá chéad each; agus is ris an Tadhg so adearthaói aonmhac ríogh na hÉireann¹⁰⁸ 'na aimsir féin.

Toirdhealbhadh,¹⁰⁹ mac Taidhg Caoluisge, *a quo* Caithréim Thoirdhealbhaigh, isiad a chlann sin .i. Donnchadh Rí Tuadhmhúman; Muircheartach Rí Tuadhmhúman; Conchubhar; Diarmaid Rí Tuadhmhúman; Domhnall Uaithneach .i. i nUaithne hoileadh é. Isé an Toirdhealbhadh so tug Mainistir Inse amach do¹¹⁰ Dia agus¹¹⁰ do rath a anma féin; agus isé do rinne Cluain Rámhfhada. Agus isé Donnchadh, mac Toirdhealbhaigh, mic¹¹¹ Taidhg Caoluisge,¹¹¹ tug tighearnas Tuadhmhúman, trí bliadhna, mar chongnamh do na Bráithribh Bochta, chum¹¹² Mainistreach Inse do dhéanamh.¹¹² Agus isé an Donnchadh so do marbhadh¹¹³ i bhfeall le Murchadh Mainchín mac Mathghamhna,¹¹⁴ mic Domhnaill Chonnachtaigh i nGleann Caoin. Is ar shliocht an Donnchadha sin atáid Síol mBriain na gCeall

¹⁰¹ [mac Domhnaill Mhóir] G.

¹⁰² Siuidine G; Siuidinne H.

¹⁰³ is uime deirthídhe C. na S. G.

¹⁰⁴ [a ceoramruadh] G.

¹⁰⁵⁻¹⁰⁵ agus Diarmaid Dall H.

¹⁰⁶ ó bhfuil Ó Briain Aradh G.

¹⁰⁷ d'fhág an cíós ag Ó Neill accaoluisge G. ¹⁰⁸ ar lár G.

¹⁰⁹ Aonmhac ag T. C. .i. T. ara bhfuil &c. G.

¹¹⁰⁻¹¹⁰ ar lár G.

¹¹¹⁻¹¹¹ a mhac G.

¹¹²⁻¹¹² ar lár G.

¹¹³ agus do marbhadh an D. so G.

¹¹⁴ Murchadh mac Mathghamhna Mainchinn G.

agus Ghleanna Caoin. Muircheartach,¹¹⁵ *a quo* an ríoghradh; Diarmaid, ler cuireadh cath Mainistreach Chorcarruadh ar Chloinn Bhriain Ruaidh, amhail adeir an file:

Fiche cath agus cath lais
tug Ó Briain, barr an Fhorgais;
aolchlocha go lár do lig
dágh an aonchatha ar fhichid.

Tuig, a léightheóir, gurabé Donnchadh Cairbreach céadduine dár goireadh Ó Briain ar dtúis riamh; agus fós gurabé tug Mainistir Donnchadha Cairbrigh i Luimneach amach do Dhia ar son a anma.

Muircheartach, mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, isiad a chlann .i. Mathghamhain *a quo* ríoghradh¹¹⁶ Tuadmhumhan; Toirdhealbhadh Maol; agus Tadhg, *a quo* Síol mBriain na gCumrach isna Déisibh Deisceartacha.¹¹⁷

Mathghamhain, mac Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, isiad a chlann .i. Brian Chatha an Aonaigh; Conchubhar; agus Tadhg Bacach. Dá mhac la Conchubhar: Brian Dubh agus Diarmaid Garbh.¹¹⁸ Ó Bhrian Dubh atáid Síol mBriain Charraige Ó gConaill. Éadaoin,¹¹⁹ inghean Mheic Gormáin máthair Mhathghamhna Maonmhuighe.¹¹⁹

Isé an Brian so [Chatha an Aonaigh] tug Cath an Aonaigh dár gabhadh leis Iarla Deasmhumhan .i. Gearóid mac Muiris mic Tomáis; gonadh ón gcath sin do lean an forainm do Bhrian .i. Brian Chatha an Aonaigh.

Isiad clann an Bhriain seo .i. Tadhg na Glae Móire, a¹²⁰ ráidhtí Tadhg an chumhaidh Chnámha¹²⁰ lais ar bhriseadh Chath Béal Átha Líge¹²¹ ar Ua Cheallaigh. Díobhaidh an Tadhg so.

Mathghamhain Dall, *a quo* Síol mBriain Díobartha. Dhá Rí Tuadmhumhan iadsidhe .i. Tadhg na Glae Móire agus Mathghamhain Dall.

¹¹⁵ *tá G. measgaithe annso.*

¹¹⁶ an ríoghradh H.

¹¹⁷ déiscearta H.

¹¹⁸ Diarmaid 7 Brian Dubh H.

¹¹⁹⁻¹¹⁸ ar lár G.

¹²⁰ re a G.

¹²⁰⁻¹²⁰ ar lár H.

¹²¹ líge H.

Toirdhealbhach Bog, mac Briain Chatha an Aonaigh, *a quo* an Ríoghradh.¹²²

Brian Óg, mac Briain Chatha an Aonaigh .i. mac inghine Iarla Deasmhumhan, *a*¹²³ *quo* Sliocht Eachdhroma.¹²³ Ba hé an Brian so an ceathramhadh mac do Bhrian Chatha an Aonaigh.

Toirdhealbhach Bog,¹²⁴ mac Briain Chatha an Aonaigh, tug Maidhm Glinne Fógra ar Iarla Deasmhumhan .i. Séamus mac Gearóid, agus tug Maidhm Baile an Phoill ar¹²⁵ an Iarla chéadna.¹²⁵

Isiad clann an Toirdhealbhaigh sin .i. Tadhg an Chomhaid;¹²⁶ Donnchadh, Eascop Cille¹²⁷ dá Lua; Conchubhar Mór na Srón;¹²⁸ An Giolla Dubh darbh ainm¹²⁹ Toirdhealbhach Óg; Mathghamhain; Murchadh; Cinnéidigh; Brian Geanncach; agus Muircheartach Beag.

Caitilín, inghean Meic Bháitéir de Búrc máthair na cloinne sin Toirdhealbhaigh Bhuig uile.

Tadhg an Chomhaid, mac Toirdhealbhaigh Bhuig i nInse Í Chuinn, óir¹³⁰ budh é sinsear na cloinne é;¹³⁰ Conchubhar na Srón insa Sealuidhe; Donnchadh .i. an tEasbog i gcathair Cheallaigh; Murchadh i mBaile Í Ghríobhtha; Toirdhealbhach Óg, dár leasainm an Giolla Dubh, i mBaile mhic Dhubhda; Mathghamhain i gCoill Ó bhFlannchadha; Cinnéide¹³¹ agus Brian Geanncach ro-dhíobhadar.¹³¹

Tadhg, mac Toirdhealbhaigh, mic Briain Chatha an Aonaigh, isiad a chlann .i. Toirdhealbhach Donn; Domhnall; Donnchadh; Muircheartach¹³² Garbh; Murchadh; agus Diarmaid cléireach.¹³²

Toirdhealbhach Donn, Rí Tuadhmmhumhan, ler cuireadh maidhm Muighe Aibhe¹³³ ar Iarla Urmhumhan; agus a¹³⁴ chuid do mhaidhm¹³⁴ Chnuic Tuath.

¹²² *meascailhe go dtí so G.*   ^{123_123} *ar lár G.*   ¹²⁴ Isé T. B. G.

^{125_125} *ar lár H.*   ¹²⁶ [*id est nomen loci*] H.   ¹²⁷ *chillec* MSS.

¹²⁸ *sróna H.*

¹²⁹ *dár bhainm an Giolla Dubh G—Tugann an forainm ar Chonchubhar i n-ionad a thabhairt ar Thoir.*

^{130_130} *ar lár G.*   ^{131_131} *ar lár G.*

¹³² *Muircheartach, murchadh Garbh G.*   ¹³³ *aibhle G.*

^{134_134} *agus máidhim G.*

Isiad clann an Toirdhealbhaigh sin .i. Conchubhar, Rí Tuadmhumhan ; Donnchadh, Tánaiste Tuadmhumhan ; Murchadh, Rí Tuadmhumhan ; agus Tadhg do marbhadh i nÁth an Chambuis for Siuir la Piaras Buítléir, agus ní do gníomh iomairic ro marbhadh acht urchar piléir dfhagháil fón sluagh,¹³⁵ agus¹³⁶ ro marbhadh Tadhg amhlaidh sin i meadhón a mhuintire ;¹³⁶ acht cheana tugadar a mhuintear leó marbh é ó Bhuitléaraichaibh¹³⁷ go Tuadmhumhain go n-airgnibh agus go n-éadálaibh iomdha,¹³⁸ agus do bhertsad Tadhg gan anman leó samhlaidh. Diarmaid díobhaidh.¹³⁸

Domhnall, mac Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, isiad a chlann .i. Brian ; Tadhg ; Conchubhar ; agus Muircheartach. Isí¹³⁹ seo a chuid fhearainn dílis¹³⁹ .i. Tír meic Briain, an Cheathramha Dhubh¹⁴⁰ agus Dún Ógáin.

Donnchadh, mac Toirdhealbhaigh i nDruim Fionnghlais.¹⁴¹ Isiad clann an Donnchadha sin .i. Muircheartach ;¹⁴² Tadhg ; Diarmaid ; Brian na Corcaighe. Brian, umorro,¹⁴³ i gCathair Corcoráin agus i mBaile an Chaisleáin. Isiad clann an Bhriain seo .i. Mathghamhain ; Murchadh Ruadh ; Diarmaid ; Conchubhar ; Muircheartach ; agus Tadhg an Phónaire.

Diarmaid cléireach i gCeathramhain na Madraí, isiad so a chlann .i. Domhnall na gCeall ; Brian an Chobhlaigh ; Murchadh an Tarmainn ; Mathghamhain [H] ; Donnchadh ; Toirdhealbhaigh ; Muircheartach Garbh : D'imthigh Murchadh¹⁴⁴ gan sliocht.

SÍOL MBRIAIN CHAIRRGE Ó GCONAILL¹⁴⁵

Mathghamhain, mac Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine, isiad so a chlann .i. Brian Chatha an Aonaigh

¹³⁵ acht durchur pléir do tugach fán sluagh G.

¹³⁶–¹³⁶ ar lár G. ¹³⁷ -léaraibh G. ¹³⁸–¹³⁸ niomdhaibh G.

¹³⁹–¹³⁹ isí seo cuid fearainn dílis an *trír* mac sin Bhriain .i. Tír mic Briain G. ¹⁴⁰ ar lár G. ¹⁴¹ Fionaghlaise G.

¹⁴² Murchadh G.

¹⁴³ ar lár G.

¹⁴⁴ Murchadh dimig H.

¹⁴⁵ Ccoinneall annso H ; ccoinnioll sonn G.

a quo Ó Briain ; agus Conchubhar,¹⁴⁶ *a quo* Síol mBriain Chairrge Ó gConaill.

Dá mhac la Conchobhar .i. Diarmaid agus Brian Dubh. Diarmaid¹⁴⁷ díobhaidh (gan sliocht acht madh beag).

Brian Dubh, aonmhac leis .i. Donnchadh, mac Briain Duibh.

Aon¹⁴⁸ mhac déag le Donnchadh ; agus ro chríonsad uile, acht madh beag, agus bainshliocht, cenmothá Mathghamhain mac Donnchadha, mic Briain Duibh.¹⁴⁸

Clann Mhathghamhna .i. Donnchadh agus Muircheartach.

Aonmhac la Muircheartach .i. Tadhg.

Clann mhór le Donnchadh¹⁴⁹ .i. Domhnall ; Conchubhar Maol ; Brian Dubh ; Tadhg ; Diarmaid agus Mathghamhain.

Sliocht Mhathghamhna, mic Muircheartaigh mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine, mic Donnchadha Cairbrigh, mic Domhnail Mhóir annso :

Clann an Mhathghamhna so, mic¹⁵⁰ Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh¹⁵⁰ .i. Brian Chatha an Aonaigh *à quo* Ó Briain agus an ríoghradh ;¹⁵¹ agus Conchubhar, *à quo* Síol mBriain Chairge¹⁵² Ó gConaill agus¹⁵² Phobail Bhriain, (Do bhí an Conchubhar so, mac Mathghamhna, ocht mbliadna 'na Ó Bhriain Tuadhmuhan) ; Toirdhealbhach ;¹⁵³ Muircheartach ; Tadhg Bacach, *a quo* Síol mBriain Bhaile Í Gheiredeáin ; Domhnall agus Donnchadh.

¹⁴⁶ *Gluais air seo ag H, ar chliathán deas an lgh.* : Anno Domini 1449 an tan táinig an Conchubhar so go Carraig o ccoineall iar mbeith na Rígh Tuamhan ocht mbliadhna dho.

¹⁴⁷ dimig Diarmaid gan sliocht G.

¹⁴⁸⁻¹⁴⁸ aon mhac leis Mathghamhain G. ¹⁴⁹ Tadhg G.

¹⁵⁰⁻¹⁵⁰ ar lár G. ¹⁵¹ ⁊ ríogra Tuadhmuhan G.

¹⁵²⁻¹⁵² ar lár G.

¹⁵³⁻¹⁵³ (*go deireadh an ailt seo*) : fa hiad clann Con. mc. Maghthamhna Diarmaid ⁊ Brian Dubh ⁊ Domhnall easbog Luimne ; aonmhac le Diarmaid Muircheartach ; clann Mhuirch. .i. Toirdhelbhach Domhnall, Taidhg Bacach ó bhfuil Síol mBriain Bhaile Uí Gheiredeáin G.

Clann Chonchubhair, mic Mathghamhna annso .i. Diarmaid ; Brian Dubh ; Domhnall, Easbog Luimnigh.

Aonmhac le Muircheartach mac Mathghamhna .i. Toirdhealbhadh.

Aonmhac le Tadhg Bacach mac Mathghamhna, mic Muircheartaigh .i. Toirdhealbhadh.

Diarmaid¹⁵³ mac Chonchubhair, mic Mathghamhna díobhaidh, acht madh beag, agus bainshliocht amhail aisnéidhfeam 'nár ndiaidh, agus badh hé an Diarmaid seo sinsear Cloinne Chonchubhair mic Mathghamhna.

Brian Dubh, an dara mac le Chonchubhar, aonmhac lais .i. Donnchadh, mac Briain Duibh.

Aon mhac déag Dhonnchadha mic Briain Duibh annso¹⁵⁴ .i. [Brian mac] Donnchadha mic Briain Duibh an sinnsear.¹⁵⁴ Cuid Bhriain mic Donnchadha d'fhearann¹⁵⁵ Phobail Bhriain annso¹⁵⁵ .i. seisreach Chaisleán Bhaile Í Chatháin, agus an caisleán féin ó[n] sruth¹⁵⁶ ba thuaidh .i. Tír an Mhuine, Lios Eoghain, Clár Eidhin,¹⁵⁷ leithsheisreach Bhaile Mhilis, Cathair¹⁵⁸ an Phollaigh, leithsheisreach Chloiche an Chogtha, agus leithsheisreach na Beáran Coill ; ionnus¹⁵⁹ gurab iadsan dá sheisrigh go leith Bhriain mhic Dhonnchadha Í Bhriain.¹⁵⁹

Domhnall an dara mac : isí a chuid fhearainn .i. seisreach Bhaile Í Riagáin, leithsheisreach na Páirce, leithsheisreach na Soilchéarnan¹⁶⁰ ara bhfuil caisleán Doire an Chnocáin agus teampoll Chnuic na nGall, agus leithsheisreach Léim an Fhiaidh ; ionnus¹⁶¹ gurab iadsan dá sheisrigh go leith Domhnaill Í Bhriain.¹⁶¹

Murchadh Buidhe, an treas mhac, a chuid fearainn annso .i. leithsheisreach¹⁶² Droma Locháin¹⁶³, leith-

¹⁵⁴⁻¹⁵⁴ ar lár G.

¹⁵⁵⁻¹⁵⁵ mic Briain Duibh .i. an sinnsear G.

¹⁵⁶ ó shruith MSS. ¹⁵⁷ Cláirian H.

¹⁵⁹⁻¹⁵⁹ ar lár G. ¹⁶⁰ soilchéarnan H.

¹⁶² -siorach MSS *tríd síos*.

¹⁵⁸ chaithir G.

¹⁶¹⁻¹⁶¹ ar lár G.

¹⁶³ lócháin G.

sheisreach Cille Fionnshneachta, leithsheisreach na Gráige, agus seisreach Bhaile an Róistigh;¹⁶⁴ ionnus¹⁶⁵ gurab iadsan dá sheisrigh go leith [Murchadha]¹⁶⁵

Mathghamhain an ceathramhadh mac; cuid¹⁶⁶ Mathghamhna dfhearann Phobail Bhriain¹⁶⁶ .i. seisreach Cille¹⁶⁷ hOnchon, leithsheisreach Bhaile na mBruthnóg, leithsheisreach Cathrach na Tánatha,¹⁶⁸ agus leithsheisreach Bhaile Í Annratháin Mhóir; ionnus¹⁶⁹ gurab iadsan dá sheisrigh go leith Mhathghamhna.¹⁶⁹

Toirdhealbhadh, ris a ráidhtí¹⁷⁰ Faircinnach Luimnigh,¹⁷¹ an cúigeadh mac; a chuid fhearainn i bPobal Bhriain annso .i. leithsheisreach Cille Domhnaill, leithsheisreach na Sceathánaighe, leithsheisreach Bhaile Sheagháin, leithsheisreach Bhaile Í Mhurchadha, agus leithsheisreach Chnuic na Buaille Gluise; gurab¹⁷² iadsan dá sheisrigh go leith Toirdhealbhaigh.¹⁷²

Cinnéidigh, ré ráidhtí¹⁷³ an Giolla Dubh, an seiseadh mac. A chuid fhearainn annso .i. leithsheisreach Leacan an Ghrianáin, leithsheisreach¹⁷⁴ na Cathrach Duibhe, leithsheisreach Áit Tighe Floinn,¹⁷⁴ leithsheisreach i mBaile¹⁷⁵ Í Annratháin Beag, leithsheisreach na¹⁷⁶ Buaille Glaise ara bhfuil Lios an Mheathradh¹⁷⁷ agus Lios an Leamháin, an taobh is neasa do Chill Bheacáin do Chnoc na Buaille Glaise.

Conchubhar an seachtmhadh mac; cuid¹⁷⁸ fhearainn Chonchubhair Chuanaigh annso dfhearann Phobail Bhriain .i.¹⁷⁸ seisreach Cnuic Droma hAsail, ceathramhadh¹⁷⁹ mír na Seanchloiche, agus seisreach Tíre Buidhe.¹⁸⁰

Muircheartach an t-ochtmdhadh mac,¹⁸¹ a chuid dfhearann Phobail Bhriain annso¹⁸¹ .i. seisreach Bhaile an Bhiala, seisreach Bhaile an Charbaid,¹⁸² agus an Machaire Riabhach, agus an ceathramhadh mír oile den tSeanchloich.¹⁸³

¹⁶⁴ -sde H, -sticc G.   ¹⁶⁵⁻¹⁶⁵ ar lár G.

¹⁶⁶⁻¹⁶⁶ ageos a chuid fearainn do Ph. Br. G.   ¹⁶⁷ chille G.

¹⁶⁸ chatharach T. G.   ¹⁶⁹⁻¹⁶⁹ ar lár G.   ¹⁷⁰ ráitir H, -tíde G.

¹⁷¹ -níghe H, -ne G.   ¹⁷²⁻¹⁷² ar lár G.   ¹⁷³ ris a ráitir G.

¹⁷⁴⁻¹⁷⁴ ar lár G.

¹⁷⁵ Bhaile I A. bhig G.   ¹⁷⁶ ar lár G.   ¹⁷⁷ -thra (?) H.

¹⁷⁸ a chuid fearainn do Ph. Bh. G.   ¹⁷⁹ an c. G.

¹⁸⁰ buíghdhe H.   ¹⁸¹⁻¹⁸¹ asé a ch. f. do Ph. Bhr. G.

¹⁸² Bhaile an ch. G.   ¹⁸³ na sean-chloiche H.

Tadhg, an naomhadh mac ; cuid¹⁸⁴ fearainn an Taidhg seo¹⁸⁴ .i. seisreach Cloiche an Chéitinigh,¹⁸⁵ leithsheisreach Leacan¹⁸⁶ an Mheanntáin, agus seisreach Aonaigh an Róisdigh.

Diarmaid, treisnéir¹⁸⁷ Luimnigh d'imthigh gan sliocht.

Donnchadh, an t-aonmhadh mac déag ; a¹⁸⁸ chuid fearainn do Phobal Bhriain¹⁸⁸ .i. seisreach go leith Chnuic na Gráinsighe, leithsheisreach Bheárman na Gaoithe, leithsheisreach Ghuirt¹⁸⁹ Mhanarthaigh, agus seacht n-acra Cnocáin an Phónaire do chur le Gort Manarthaigh do dhéanamh leithsheisreach dhe,¹⁸⁹ leithsheisreach i Muine na Buaille¹⁹⁰ i nEatharla ; agus¹⁹¹ a chuid de sheisrigh Chluana hEanaidh i gCorcaigh Mhóir ;¹⁹¹ agus¹⁹² atá a chuid dfhearann Cluana hEanaidh ag gach mac oile don chloinn sin adubhramair romhainn ; agus fearann Eatharla uile mar an gcéadna, agus leithsheisreach dfhearann Eatharla do chuid ranna mar an gcéadna, maille re a chuid dfhearann Phobail Bhriain amhail adubhramair.¹⁹²

An¹⁹³ t-aon mhac déag sin Donnchadha mic Briain Duibh Í Briain ro chríonsad uile inge beag, acht banshliocht namá, cenmothá an ceathramhadh mac dia chloinn .i. Mathghamhain mac Donnchadha, mic Briain Duibh.¹⁹³

Clann Mathghamhna¹⁹⁴ annso .i. Muircheartach mac Mathghamhna, agus Donnchadh mac Mathghamhna.

Aonmhac le Muircheartach .i. Tadhg mac Muircheartaigh.

Dá¹⁹⁵ mhac le Tadhg .i. Toirdhealbhach agus Murchadh.

Clann Donnchadha mic Mathghamhna annso : Domhnall ; Conchubhar Maol ; Brian Dubh ; Tadhg ; Diarmaid agus Mathghamhain.

¹⁸⁴⁻¹⁸⁴ a chuid f- G.   ¹⁸⁵ Chéitnigh G.   ¹⁸⁶ chloiche G.

¹⁸⁷ treisinéar H.   ¹⁸⁸ cuid fearainn D. annso H.

¹⁸⁹⁻¹⁸⁹ ghuint an Mhanartaice ⁊ chnocáin an ph. G.

¹⁹⁰ Muine buaille G.

¹⁹¹⁻¹⁹¹ ⁊ a chuid do chluain headhnadh a ccorcadh mhóir G.

¹⁹²⁻¹⁹² leithsheis. dfearonn eatharla do gach nduine díobh le cois a choda féin do Ph. Bh. G.

¹⁹³⁻¹⁹³ agas níor mhór nár chríonsad an clann sin uile acht Math. mc. D. mc. Br. Duibh G.   ¹⁹⁴ [mic Donnchadha] G.

¹⁹⁵ dís G.

Clann Domhnaill mic Donnchadha annso .i. Donnchadh,
agus Muircheartach.

Aonmhac le Conchubhar Maol .i. Toirdhealbhadh.

Aonmhac la Brian Dubh¹⁹⁶ .i. Donnchadh.

Tadhg,¹⁹⁷ mac Donnchadha mic Mathghamhna¹⁹⁷
clann mhór leis .i. Conchubhar¹⁹⁸ Maol atá san Spáin ;
Domhnall fuair bás i nÉirinn ; Diarmaid atá beó ;¹⁹⁸
Toirdhealbhadh agus Murchadh atáid¹⁹⁹ sin ann anosa ;
anno Christi 1626.¹⁹⁹

Geinealach an Donnchadha so ann anois²⁰⁰ .i.
Donnchadh, mac Briain Duibh, mic Donnchadha, mic
Mathghamhna, mic Donnchadha, mic Briain Duibh, mic
Conchubhair, mic Mathghamhna, mic Muircheartaigh,
mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Con-
chubhair na Siúduine, mic Donnchadha Cairbrigh²⁰¹ *etc.*

An Conchubhar Maol so,²⁰² mac Donnchadha, mic²⁰³
Mathghamhna,²⁰³ aonmhac lais .i. Toirdhealbhadh.

Mac la Toirdhealbhadh .i. Diarmaid.

Dís mhac la Diarmaid .i. Toirdhealbhadh mhaireas
anois i nÉirinn, agus Séamus atá san Spáin,²⁰⁴ *anno*
Domini 1694.

[Do²⁰⁵ réir Aodha mic Cruitín i ngeinealach Dhiarmada
Bric Í Bhriain ón gCorrbhaile, do bhádar triúr mac ag
Donnchadh mhac Domhnaill, mic Donnchadha, mic
Mathghamhna .i. Brian Dubh, triath na Cairrge, Muir-
cheartach ón nGráig, agus Domhnall noch fa sean-athair
do Dhiarmaid Breac²⁰⁶ mhac Diarmada mic Anluain,
mic Domhnaill &c. Dá réir sin seo mar atá geinealach an
Domhnaill atá anois i nGleann an Ridire anno 1760.

¹⁹⁶ Toirdhealbhadh G.   ¹⁹⁷⁻¹⁹⁷ *ar lár* G.   ¹⁹⁸⁻¹⁹⁸ *ar lár* G.

¹⁹⁹⁻¹⁹⁹ Conchubhar agus Domhnall atá beo anois 1626 G.

²⁰⁰ Geinneallach Uí Bhriain Chairicc o gcoinníoll sonn G.

²⁰¹ [mic Domhnaill Mhóir] G.

²⁰² Con. Maol G.

²⁰³⁻²⁰³ *ar lár* G.

²⁰⁴ san taobh thall G ; *agus an tagra so i láimh Mhichíl Óig Í Longáin*
"Micheal Ó Longáin do sgríbh an leabhar so, beannacht Dé ar a anam."

²⁰⁵⁻²⁰⁵ *ar lár* G.

²⁰⁶ Nóta *ar chliathán an lgh. annso* : do gebhthar genallach Diar.
Bhric Í Briain thíos ag deire na sgríbhinne se G.

Domhnall, mac Murchadha, mic Domhnaill, mic Domhnaill, mic Donnchadha, mic Briain Duibh, mic Donnchadha mic Domhnaill, mic Donnchadha, mic Mathghamhna, &c.

N.B. : Mise aithsgríobhnóir na cóipe seo, do thacaidh na seacht líne déanacha so leis an seanchóip d'aithsgríobhadh le Dáibhí Ó Bruadair, *anno* 1694 mar atá thúas.^{205]}

SLIOCHT BHRIAIN RU Aidh ANNSO

.i. O Briain* Aradh.

Brian Ruadh, mac Conchubhair na Siúduine, mic Donnchadha Cairbrigh, mic Domhnaill mhóir isiad a chlann .i. Donnchadh Rí Tuadmhumhan ; Muircheartach ;²⁰⁷ Domhnall ; Tadhg Ruadh ; agus Toirdhealbhadh Óg.

Donnchadh, mac Briain Ruaidh isiad so a chlann .i. Diarmaid, Rí Tuadmhumhan ; Conchubhar an Fhásaigh ; Muircheartach Garbh ; agus Mathghamhain.

Muircheartach, mac Briain Ruaidh, aonmhac lais .i. Diarmaid Dall.

Domhnall, mac Briain Ruaidh, isiad a chlann .i. Donnchadh, Rí Tuadmhumhan ; Brian,²⁰⁸ Rí Tuadmhumhan ;²⁰⁸ Tadhg Luimnigh .i.²⁰⁹ Seonach Luimnigh.²⁰⁹

Mathghamhain, mac Donnchadha, mic Briain Ruaidh, isiad a chlann .i. Brian ; Toirdhealbhadh ; agus Muircheartach.

Brian, mac Domhnaill, mic Briain Ruaidh : Mairgréag,²¹⁰ inghean Toirdhealbhagh Dhuibh Mhic Mhathghamhna máthair an Bhriain sin mic Domhnaill. Isé an Brian so²¹⁰

²⁰⁵ ar lár G.

* mac Í Bhriain H.

²⁰⁸⁻²⁰⁸ ar lár G.

²⁰⁷ ar lár G ; scriobhtha ar charet H.

²⁰⁹⁻²⁰⁹ ar lár G.

²¹⁰⁻²¹⁰ ar lár G.

tug maidhm Chaoil²¹¹ Móna ar Ghallaibh agus²¹² ar Ghaedhealaibh ;²¹² agus isé do rugadh²¹³ ag Tobar na gCeithre mBeann i n-Uibh Conaill Gabhra insan²¹⁴ Mhumhain,²¹⁴ amhail is-beart [an file] :²¹⁵

Béarthar²¹⁶ mac is²¹⁷ tighseo anocht
is budh líonmhar a longphort
ós cionn tobair ceithre²¹⁸ mbeann
cuaille cogaidh²¹⁹ bhfear nÉireann.

Mac leis an mBrian so mac Domhnaill, mic Briain Ruaidh .i. Murchadh na Reithnidhe ; inghean Henrí de Búrc a mháthair.

Mac la Murchadh .i. Toirdhealbhadh ; Mór, inghean Í Chinnéidigh a mháthair, agus máthair Uilic de Búrc.

Dá mhac la Toirdhealbhadh, mac Murchadha na Reithnidhe²²⁰ .i. Tadhg agus Brian. Onóra, inghean an Bharraigh²²¹ Óig a mháthair.

Mac la Tadhg mac Toirdhealbhaigh .i. Domhnall Mór.

Mac la Domhnall Mór .i. Muircheartach Caoch.

Clann do Mhuircheartach Chaoch .i. Toirdhealbhadh darbh ainm Mac Í Bhriain Aradh ; agus Tadhg do bhí san gCrannaigh.²²²

Clann mhór mhaith²²³ la Toirdhealbhadh .i. Donnchadh (díobhaidh an Donnchadh so acht madh aen inghean) ; Muircheartach, an dara mac, dá ngoirthí Eascop Cilledá-Lua agus Mac Í Bhriain Aradh i n-éinfeacht ; Toirdhealbhadh Carrach an treas mhac ; Tadhg na Buile an ceathramhadh mac ; Murchadh na dTuagh an cúigeadh mac. Mór, inghean Donnchadha, mic Seagháin Í Chearbhaill máthair na mac sin Mheic Í Bhriain Aradh

²¹¹ caile G.

²¹²⁻²¹² ar lár G.

²¹³ rugach MSS.

²¹⁴⁻²¹⁴ ar lár G.

²¹⁵ anhuil adeir an rann G.

²¹⁶ Bearthar MSS.

²¹⁷ san H.

²¹⁸ cheithre G, cceithre H.

²¹⁹ cosnaimh G

²²⁰ raith- G.

²²¹ bhairrigh MSS.

²²² ccranaicc H ; ccrainnic G.

²²³ ar lár G.

amhail adubhramair reomhainn. Agus isé an Toirdhealbhadh so do roinn an tír idir a chloinn amhail seo .i. dfhág sé tighearnas na tíre agus a ceannas ag Muircheartach, darbh ainm an tEasop, agus do fhágaibh Béal an Átha agus Cnocán an Éin Fhinn .i. dá chaisleán mhaithe gona bhfodhlaibh²²⁴ fearainn ag Toirdhealbhadh Carrach. Do fhágaibh²²⁵ Cill Colmáin .i. caisleán gona fhearann ag Tadhg na Buile. Do fhágaibh caisleán Tuatha Easa Gréine gona fhearann²²⁶ ag Murchadh na dTuagh. Do fhágaibh Baile an Chaisleáin, seanlongphort an tsinnsir²²⁷ agus an Mhóin Ruadh, caisleán oile, an Phailís, caisleán oile, agus Cathair Chonchubhair caisleán oile, gona bhfearainn, agus ceannas agus cumas biathadh²²⁸ agus²²⁹ coimhdeachta²²⁹ na tíre aga mhac oighreachta .i. ag Muircheartach darbh ainm an tEasop ; agus a óighréir do dhéanamh óna bhráithreachaibh²³⁰ go hiomlán, acht amháin nach déanadh sé éagcóir ortha. Agus fá hí seo an treas roinn do rinneadh ar Araibh ó do chuaidh Domhnall, mac²³¹ Briain Ruaidh²³¹ innte.

SLIOCHT²³² DONNCHADHA MIC BRIAIN
BHÓROIMHE²³³

.i.

Mac Briain Ó gCuanach,²³⁴ agus Mac Briain Eatharla, agus Chinnéidigh Liath Móna Móire ; Paeraigh, agus Iúsdásaigh agus Pluincéadaigh.

Donnchadh, mac²³⁵ Briain Bhóroimhe in' Ardrígh Éireann, do réir dhruinge re seanchus caogad bliadhan,²³⁶ do réir dhruinge oile ceathrachad, do réir dhruinge oile a sé fichead. Is lughaide chuirim i n-iongantas an neamhoireamhain seo mar tá liom féin a sé déag d'ughdaraibh barántamhla, agus gan dís ag teacht le chéile dhíobh um chomhaireamh na haimsire ó chruthú

²²⁴ bhfoghlaibh H ; bhfodaibh G.

²²⁵ dfhág G *statim*.

²²⁶ bhfearnn H.

²²⁷ na sinnsiar G.

²²⁸ sic MSS (? biatta). ²²⁹⁻²²⁹ ar lár G.

²³⁰ bráithribh G.

²³¹⁻²³¹ ó Briain G.

²³² MSS. H, fol. 109a ; G lch. 68.

²³³ [innso H ann so G]

²³¹ a ccuanach G.

²³⁵ mhic H.

²³⁶⁻²³⁶ agus fa G.

an domhain go hioncholuú ár Slánuightheóra. Acht cuma é, do bhí gach nídh aco : Isé an Donnchadh so²³⁶ sinnsear Síol mBriain Ó gCuanach²³⁴ agus Ua²³⁷ nDonnchadha, re²³⁸ a ráidhtir Síol mBriain Eatharla, amhail adeir an rannso :

An dá chloinn²³⁹ Bhriainseo i mbrigh uis
le mórtar cealla cádhais,
a ngníomh im tholchaibh Táil
do shíol²⁴⁰ nDonnchaidh gan diombáidh.

Agseo im dhiaidh rann oile ag cruthughadh Puerach agus Pluincéadach do bheith ón gceap chéadna ; agus²⁴¹ rann oile ag cruthughadh an neithe c[h]éadna agus Iusdásaigh :²⁴¹

Síol SaoirBhriain i sean Puidhear
a préimh aonchrainn do fhás siad
neart na ríogh ráinig ar Shaoirchliaigh²⁴²
síol táinig a haoinchriaidh iad.

Do²⁴³ shliocht Donnchaidh fós féagaidh²⁴⁴
Puidhearaigh is Pluincéadaigh
laoich thoghta na bhfonn bhfásach²⁴⁵
's an drong armtha Iusdásach.²⁴³

Donnchadh, mac Briain Bhóroimhe, dá mhac déag lais, agus ro chríonsad uile acht triar nammá²⁴⁶ .i. Lorcán ; Murchadh na Scéithe Girre²⁴⁷ (agus atá an Murchadh sin aga áiríomh san réim ríoghraidhe mar gach aon oile do ríoghaibh Tuadhmhumhan) ; agus Domhnall Bán, mac Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe.

Murchadh na Scéithe Girre, Ríoghdhamhna Éireann, agus Rí Tuadhmhumhan, do mharbhadh dfhearaibh Teathbha,²⁴⁸ an bhliadhain iar mbás Aodha Í Chonchubhair, Ríogh Connacht. Éadaoin inghean Í Eadhra

²³⁸ ris H.   ²³⁹ chlann G.   ²⁴⁰ go G.   ²³⁷ uí H, uibh G.

²¹¹ -²⁴¹ ar lár H.   ²⁴² air S. MSS.   ²⁴³ -²⁴³ ar lár H.

²⁴¹ féachadh G.   ²⁴⁵ bfásaicc : Iusdáisicc G.

²⁴⁶ ar lár G.   ²⁴⁷ an sceith ghiordadh H, na sgéithe gioradh G

²⁴⁸ teafa H ; teaftha G.

bean an Mhurchadha sin na Scéithe Girre, máthair Bhriain Ghleanna Maighir.

Lorcán, mac Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe, dá mhac lais .i. Conchubhar agus Cinnéidigh.²⁴⁹ Ro mharbhsad Cinéal Eoghain Conchubhar, agus ro marbhadh Cinnéidigh i gCath Muighe Coilligh.²⁵⁰

Aonmhac le Murchadh na Scéithe Girre .i. Brian Gleanna Maighir ;²⁵¹ agus is óna mharbhadh i nGleann Maighir tugadh an t-ainm sin air.

Cheithre meic la Brian Gleanna Maighir .i. Conchubhar ; Domhnall Reamhar ; Cinnéidigh ; agus Donnchadh.

Clann Conchubhair mic²⁵² Briain²⁵² Ghleanna Maighir .i. Conchubhar à *quo*²⁵³ Clann Bhriain Duinn mic Conchubhair ; agus Tadhg Coirrfhiacloch, à *quo* Clann Taidhg Coirrfhiaclaigh.

Domhnall Reamhar,²⁵⁴ mac Briain Ghleanna Maighir, à *quo* Clann Domhnaill Reamhair.

Cinnéidigh, mac Briain Ghleanna Maighir, à *quo* Clann Cinnéidigh an Droma .i. Drom Í Chríonáin, láimh²⁵⁵ la Druim nAlga²⁵⁵ i gCuanachaibh.

Donnchadh, mac Briain Ghleanna Maighir, aonmhac lais .i. Diarmaid.

Triúr mac la Diarmaid, mac²⁵⁶ Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir²⁵⁶ .i. Mathghamhain ; Muircheartach ; agus Brian Dall.

Clann Muircheartaigh, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir .i. Murchadh ; Tomás ; agus Riocard.²⁵⁷

²⁴⁹ cinnéide MSS.

²⁵⁰ coillice H.

²⁵³ ó bhfuillid G.

²⁵⁶ ar lár G.

²⁶¹ Mádhair G.

²⁵⁴ ramhar MSS.

²⁵⁷ Donnchadh G.

²⁵²⁻²⁵² ar lár G.

²⁵⁵⁻²⁵⁵ ar lár G.

Clann Tomáis, mic Muirheartaigh, mic Diarmada, mic Donnchadha,²⁵⁸ mic Briain Ghleanna Maighir .i. Mathghamhain agus Donnchadh.

Aonmhac la Mathghamhain,²⁵⁹ mac Tomáis, mic Muirheartaigh, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir²⁵⁹ .i. Tadhg.

Aonmhac le Donnchadh, mac Tomáis .i. Tomás²⁶⁰ mac Donnchadha.

Clann Riocaird²⁶¹ mic Muirheartaigh, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maghair .i. Séafraidh; Muirheartach; agus Brian,²⁶² *à quo* Clann Bhriain mhic Riocaird.²⁶²

Clann²⁶³ Bhriain mic Riocaird, mic Muirheartaigh, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir .i. Diarmaid; Murchadh; Donnchadh; agus Muirheartach.²⁶³

Clann Bhriain Doill, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir .i. Cinnéidigh agus Murchadh na nEach. Cinnéidigh, *à quo* Clann Bhriain Eatharlaigh.²⁶⁴

Clann Mhurchadha na nEach, mic²⁶⁵ Briain Doill .i. Tomás; Domhnall Carrach; Brian; Diarmaid; agus Cinnéidigh.

Brian, mac Murchadha na nEach,²⁶⁵ *à quo* Clann Briain Ó gCuanach,²⁶⁶ a²⁶⁷ chlann sin²⁶⁷ .i. Tomás; Donnchadh Dall; ²⁶⁸ agus Conchubhar.

Clann Conchubhair, mic Briain, mic Murchadha na nEach .i. Diarmaid; Uilliam agus Tadhg.

²⁵⁹⁻²⁵⁹ le Tomás nó le M- G.

²⁶⁰ *ar lár* H.

²⁵⁸ *ar lár* G.

²⁶¹ *Donnchaidh* G.

²⁶²⁻²⁶² Riocaird [Clann Riocaird: Diarmaid, Murchadh agus Donnchadh] G.

²⁶³⁻²⁶³ *ar lár* G.

²⁶⁴ -lach H.

²⁶⁵⁻²⁶⁵ *ar lár* H.

²⁶⁶ accuanach G.

²⁶⁷⁻²⁶⁷ *ar lár* H.

²⁶⁸ gall H (? goll).

Clann Uilliam, mic Conchubhair, mic Briain, mic Murchadha na nEach .i. Conchubhar Ruadh ; agus Murchadh Uaithneach ; agus Brian.

Clann Taidhg, mic Conchabhair, mic Briain, mic Murchadha na nEach .i. Murchadh ; Donnchadh ; Mathghamhain ; agus Muircheartach Ruadh.

Diarmaid, mac Murchadha na nEach, *à quo* Clann Diarmada.

Tomás, mac Murchadha na nEach, aon mhac lais .i. Tadhg.

Aonmhac la Tadhg .i. Toirdhealbhach.

Aonmhac la Toirdhealbhach .i. Mathghamhain.

Domhnall Carrach, mac Murchadha na nEach, aonmhac lais .i. Donnchadh.

Aonmhac la Donnchadh .i. Conchubhar.

Clann Conchubhair, mic Donnchadha, mic Domhnaill Charraigh²⁶⁹ .i. Toirdhealbhach ; Domhnall ; agus Donnchadh ; agus Tadhg.

Dá mhac la Toirdhealbhach mac Conchubhair, mic Donnchadha, mic Domhnaill Charraigh .i. Tomás ; agus Toirdhealbhach Óg.

Clann Taidhg, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Domhnaill Charraigh .i. Mathghamhain ; Diarmaid ; agus Domhnall.

Clann Diarmada, mic Taidhg, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Domhnaill Charraigh .i. Conchubhar ; Muircheartach ; agus Domhnall.

Clann Conchubhair, mic Diarmada, mic Taidhg, mic Conchubhair²⁷⁰ .i. Brian ; agus Toirdhealbhach.

---

²⁶⁹ [mic *Murchaidh* na neach] G.

²⁷⁰ mic *Donnchaidh* mic Domhnaill Charraigh] G.

Cheithre meic la Toirdhealbhadh, mac Conchubhair, mic Diarmada .i. Domhnall; Diarmaid; Cinnéidigh; agus Conchubhar.

Triar mac la Muircheartach, mac Diarmada, mic Taidhg .i. Diarmaid; Muircheartach Óg; agus Mathghamhain.

Dá mhac ag Mathghamhain mac Muircheartaigh, mic Diarmada .i. Mathghamhain Óg agus Tomás.

Triar mac ag Domhnall, mac Toirdhealbhaigh, mic Conchubhair, mic Diarmada .i. Toirdhealbhadh; Diarmaid; agus Domhnall Óg.

Triar mac la Cinnéidigh, mac Toirdhealbhaigh mic Conchubhair .i. Uilliam; Cinnéidigh Óg;²⁷¹ agus Domhnall.

Aonmhac la Cinnéidigh Óg,²⁷² mac Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh .i. Tadhg.

Clann Domhnaill mic Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh .i. Diarmaid; Uilliam; Brian; Donnchadh, Eascop Imligh; agus Murchadh Manntach.

Aonmhac la Donnchadh Eascop, mac Domhnaill, mic Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh .i. Muircheartach.

Dá mhac la Muircheartach, mac²⁷³ Donnchadha²⁷³ Eascoip .i. Uilliam Mór, noch do bhí 'na Mhac Briain Ó gCuanach; agus Brian Óg ro bhí 'na Mhac Briain Ó gCuanach mar an gcéadna.

Aonmhac la Murchadh Manntach, mac Domhnaill,²⁷⁴ mic Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh .i. Diarmaid ro bhí 'na Mhac Briain Ó gCuanach roimh Uilliam Mór.²⁷⁵

²⁷¹ *ar lár* G.

²⁷² [mac Domhnaill] G.

²⁷³⁻²⁷³ *ar lár* G.

²⁷⁴ *ar lár* H.

²⁷⁵ [mac Muircheartaigh easbuig' 7 roimh Uilliam no Diarmaid dearbhrathair Uilliam Mhóir] G.

Clann Mhuircheartaigh Ruaidh, mic Taidhg, mic Conchubhair, mic Briain, mic Murchadha na nEach, mic Briain Doill .i. Toirdhealbhadh Ruadh; agus Mathghamhain.

Aonmhac la Toirdhealbhadh Ruadh .i. Toirdhealbhadh Óg.

Dís mhac la Toirdhealbhadh Óg, mac Toirdhealbhaidh Ruaidh .i. Muirheartach²⁷⁶ agus Tadhg an Chomhraic.

Clann Mhuircheartaigh, mic Toirdhealbhaidh Óig, mic Toirdhealbhaidh Ruaidh²⁷⁷ .i.

Agus dob óige an Muirheartach so, mac Toirdhealbhaidh Óig, 'na Tadhg an Chomhraic; óir²⁷⁸ badh hiadso dias mhac Toirdhealbhaidh Óig mic Toirdhealbhaidh Ruaidh .i. Tadhg an Chomhraic [agus Muirheartach].

Clann Taidhg an Chomhraic .i. Toirdhealbhadh; Mathghamhain; Brian.

Díobhaidh Brian.²⁷⁹

Toirdhealbhadh, mac Taidhg an Chomhraic, aonmhac lais .i. Tadhg. Sliocht an Taidhg seo, mic²⁸⁰ Toirdhealbhaidh, mic Taidhg an Chomhraic²⁸⁰ i dTuath Chluiginn.²⁸¹

Clann Mhathghamhna, mic Taidhg²⁸² an Chomhraic annso .i. Diarmaid agus Tadhg.

Clann Taidhg, mic Mathghamhna, mic Taidhg an Chomhraic annso .i. Toirdhealbhadh Liath an Droma .i. Druim Ó gCríonáin; agus Conchubhar an Chuilinn. Díobhdhaidh²⁸³ an dís seo gan sliocht; agus d'fhan a gcuid fearainn ag Diarmaid, mac Mathghamhna, mic Taidhg an Chomhraic.²⁸³

²⁷⁶ *ar lár G.*

²⁷⁷ *sic MSS.*

²⁷⁸⁻²⁷⁸ *ar lár G.*

²⁷⁹ *ar lár G.*

²⁸⁰⁻²⁸⁰ *ar lár G.*

²⁸¹ *tuath an chluiginn H; tuath ccluiginn G; [i. Tadhg, m. Toir m. T. an Chomhraic] H, G.*

²⁸² *bis H.*

²⁸³⁻²⁸³ *ar lár G.*

Clann Diarmada, mic Mathghamhna, mic Taidhg an Chomhraic .i. Mathghamhain; agus Muircheartach. Diobhdhaidh²⁸⁴ Muircheartach gan sliocht.²⁸⁴

Clann Mhathghamhna, mic Diarmada, mic Mathghamhna,²⁸⁵ mic Taidhg an Chomhraic .i. Diarmaid; Cinnéidigh; Brian Mór (mac bastard an Brian Mór so).

Aonmhac la Diarmaid, mac Mathghamhna, mic Diarmada,²⁸⁶ mic Taidhg an Chomhraic .i. Tadhg an Chogaidh.

Aonmhac la Cinnéidigh, mac Mathghamhna, mic Diarmada .i. Donnchadh, dár²⁸⁷ leasainm an Giolla Dubh.

Clann Bhriain Mhóir bastaird annso .i. Mathghamhain Liath; Conchubhar Riabhach; agus Diarmaid.

Sliocht Chinnéidigh, mic Mathghamhna, mic Diarmada, agus²⁸⁸ sliocht Bhriain Mhóir bastaird, mic Mathghamhna, mic Diarmada,²⁸⁸ níor roinn a ndearbhráthair²⁸⁹ oile .i. Diarmaid,²⁹⁰ mac Mathghamhna, mic Diarmada²⁹⁰ aonfhód fearainn do chuid a n-athar ná a seanathar²⁹¹ riú riamh, do²⁹² chion oighreachta nó fineachais,²⁹² acht a chongbháil aige²⁹³ féin do réir chirt a ²⁹⁴ oighreachta.

Aonmhac leis an nDiarmaid seo,²⁹⁵ mac Mathghamhna .i. Tadhg an Chogaidh, mac²⁹⁶ Diarmada, mic Mathghamhna, mic Diarmada.²⁹⁶

Clann Mhuircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh annso .i. Conchubhar Mór; Domhnall; Donnchadh;²⁹⁷ Uilliam Maol; Brian²⁹⁸ Óg, (Eilís,²⁹⁹ ingheam Uilliam Charraigh do Búrc Coise

²⁸⁴–²⁸⁴ ar lár G.

²⁸⁵ ar lár G.

²⁸⁶ ar lár G.

²⁸⁷ dárab H.

²⁸⁸–²⁸⁸ ar lár H.

²⁸⁹ a dhearbhráithre H; a ndearbhráithre G.

²⁹⁰–²⁹⁰ ar lár G.

²⁹¹ a aithir nó a sheanaithir H; a naithir na a sheanaithir G.

²⁹²–²⁹² ar lár G.

²⁹³ acudh G.

²⁹⁴ agus G.

²⁹⁵ sin G.

²⁹⁶–²⁹⁶ ar lár G.

²⁹⁷ diobaidh, Donnchadh diobaidh H.

²⁹⁸ ar lár G.

²⁹⁹ Eilís Óg G.

Siuire, máthair na mac sin) ; Riocard (díobhdhaidh)³⁰⁰ darbh ainm Faircionnach Imligh,³⁰¹ (mac bastard³⁰² an Riocard so ; Maighréad, inghean an Ridire Ainglisigh a mháthair), agus do imthigh féin agus Domhnall agus Uilliam Maol gan sliocht, agus do thuit a gcuid fearainn dochum mac a ndearbhráthar .i. Muircheartach mac Conchubhair Mhóir, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh.

Isé an Conchubhar Mór so, mac Muircheartaigh mic Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh do roinn fearann Chuanach ar dtúis ; agus do rinn roinn combráithreachais uirthi .i. trí chuid do dhéanamh don chrích, agus trí treana do dhéanamh di .i. trian do Shliocht Mhurchadha Óig, mar tá sliocht Gréine agus na Pailíse, agus an Bhaile Trasna mar ghabhaid,³⁰³ mar tá an sliocht ina bhfuil³⁰⁴ Murchadh Caoch, mac Taidhg, mic Cinnéidigh, mic Briain Bhuidhe, mic Cinnéidigh na Corrchloiche ; agus a mharbhadh ag an gCorrchloich i gCuanachaibh le Cloinn Bhriain Ruaidh. Agus is de do lean an fhorainm Cinnéidigh na Corrchloiche dhe .i. Cinnéidigh mac Toirdhealbhaigh mic Murchadha Óig.

Tug an dara cuid don tír do Shliocht Bhriain Ruaidh, noch atá i mBaile na Cloiche, i nDún, agus insan gCruis.

Tug an treas chuid don tír dó féin .i. do Chonchubhar Mhór, mhac Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig, agus do dhá mhac Thaidhg an Chomhraic, mic Toirdhealbhaigh Óig .i. Toirdhealbhach agus Mathghamhain. Agus tug an Conchubhar Mór so leath na coda³⁰⁵ ráinig é féin³⁰⁶ mar chuid ranna fearainn dóibh³⁰⁶ ó Shliocht Mhurchadha Óig agus ó Shliocht Bhriain Ruaidh .i.³⁰⁷ don dá mhac so Thaidhg an Chomhraic³⁰⁷ ar a mbeith 'na sinnsear bráithreach³⁰⁸ aige, agus³⁰⁹ mar chuid ranna fearainn dóibh ; óir tug Conchubhar Mór leath an fhearainn dóibh in' aghaidh féin mar chuid ranna.³⁰⁹

³⁰⁰ *ar lár* G.

³⁰¹ luimne no imle G.

³⁰² bardird G.

³⁰³ gabhlaid MSS.

³⁰⁴ air a bhfuil sliocht G.

³⁰⁵ codach H.

³⁰⁶⁻³⁰⁶ don fhearann G.

³⁰⁷⁻³⁰⁷ *ar lár* G.

³⁰⁸ bráithre G.

³⁰⁹⁻³⁰⁹ *ar lár* G.

Agus³¹⁰ do roinn an Conchubhar Mór so an chuid ranna ráinig é féin don fhearann so ó dhá mhac Thaidhg an Chomhraic,³¹⁰ idir é féin agus a chúigear dearbhráthar, agus³¹¹ is mar seo do roinn sé an fearann sin :³¹¹

Tug sé an chéadchuid de do Riocard mhac Muircheartaigh .i. Ceathramha an Longphuirt, agus an seiseadh cuid dfhearann tsaor³¹² Chloiche an Phlóartaigh.

Agus is mar seo tug an Conchubhar Mór so na fearainn sin³¹³ amach uaidh féin dá dhearbhráthair .i. don Riocard so³¹⁴ adubhramair romhainn³¹⁵ .i. a bheith do choinghioll agus dfhiachaibh air a n-íomchur agus an umhlacht³¹⁶ do thabhairt don Chonchubhar so mar cheann fine agus mar Mac Briain Ó gCuanach ; agus biathadh agus coimhdeacht agus cíos do thabhairt dó, agus an dualgas do thabhairt go humhal urramach dó agus dfhear a³¹⁷ ionaid 'na dhiaidh go bráth.

Tug do Dhomhnall mhac Muircheartaigh .i. dá dhearbhráthair oile, ceathramha³¹⁸ Chloiche an Dalatúnaigh, agus an seiseadh cuid dfhearann Chloiche an Phlóartaigh,³¹⁹ ar an gcoinghioll réamhráidhte.

Tug do Dhonnchadh, mhac Muircheartaigh, ar an eacht agus ar an gconradh céadna ceathramha Baile Phirrin,³²⁰ agus i gCnoc Uabhair, agus i gCill na Muchóige,³²¹ agus an seiseadh cuid dfhearann tsaor Chloiche an Phlóartaigh,

Tug do Bhrian, mhac Muircheartaigh mar an gcéadna, ceathramha na Caolóige agus Cille na gCoiníní,³²² agus an seiseadh cuid dfearann³²³ Chloiche an Phlóartaigh.

Tug do Uilliam³²⁴ Mhaol, mhac Muircheartaigh, ceathramha an Mhuine Aimhréidh, agus an seiseadh cuid dfhearann Chloiche an Phlóartaigh ar an gconradh gcéadna.

Tug dó féin mar shinnsear bráthar³²⁵ agus mar Mhac Briain Ó gCuanach³²⁶ .i. do Chonchubhar Mhór mhac

³¹⁰⁻³¹⁰ agus an chuid eile den fhearann do roinn se &c. G.

³¹¹⁻³¹¹ ar an modh so nar ndiaigh G.

³¹² ar lár G ; do cheathramhain tsaor dfearann Ch. H.

³¹³ an fearann G. ³¹⁴ do R. óg so G. ³¹⁵ ar lár G.

³¹⁶ air umchur agus u. G. ³¹⁷ ar lár G.

³¹⁸ cheithre seisióiracha G. ³¹⁹ cuid do chloich a phlóartaigh G.

³²⁰ phirinn H ; phirinn G. ³²¹ Muc- G.

³²² ccoiníníde H ; cille ccomhnuidhe G. ³²³ dfear H.

³²⁴ duilliam G. ³²⁵ bráithir G. ³²⁶ accuanach G.

Muircheartaigh, ceathramha don Bhreaccoill^{326a} i mBaile an Fhaoitigh mar a bhfuil caisleán Bhaile an Fhaoitigh, agus an seiseadh cuid d'fhearann tsaor Chloiche an Phlóartaigh.³²⁷

Clann an Chonchubhair Mhóir sin, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig .i. Muirheartach, mac Conchubhair ro bhí 'na Mhac Briain Ó gCuanach [ocht mbliadhna déag ar fhichid G]; Fionnghuala, inghean Tighearna Uaithne Í Mhaoil Riain³²⁸ máthair an Mhuircheartaigh sin; Cinnéidigh, mac basdard eisidhe agus ro bhí in' Eascop Imle;³²⁹ Toirdhealbhadh, an treas mhac, ro bhí in' Fhaircinnach Imligh; Conchubhar Óg an ceathramhadh mac (inghean Mheic³³⁰ Piarais³³¹ a mháthair .i. Oiléan Buitléar.)

An Conchubhar Mór so do réamhrádh-samair do roinn sé an cheathramha so na Breaccoille³⁵² 'na trí chuid³³³ idir a thriar mac féin .i. idir Mhuirheartach, Toirdhealbhadh agus Conchubhar Óg.

Clann³³⁴ Mhuircheartaigh, mic Conchubhair Mhóir,³³⁵ mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh, ro bhí 'na Mhac Briain Ó gCuanach ocht mbliadhna déag ar fhichid, .i. Murchadh; Cinnéidigh díobhdhaidh,³³⁶ Uilliam Mór; Conchubhar, mac basdaird; Uaithne, mac basdaird .i. mac mná Í Mhóirín.

Cheithre míre do Ghort an Chláirín, i bhfearann an Mhuine Aimhréidh, cuid Uaithne nuaidhe³³⁷ re linn a bheatha féin. Díobhdhaidh³³⁸ an tUaithne sin gan sliocht.³³⁸

Conchubhar Maol, mac Muircheartaigh: trian Cheathramhan³³⁹ an Longphuirt³⁴⁰ cuid fearainn an Chonchubhair Mhaoil sin re linn a bheatha féin. Díobhdhaidh³⁴¹ an Conchubhar so gan sliocht.³⁴¹

Cinnéidigh,³⁴² mac Muircheartaigh, díobhdhaidh gan sliocht.³⁴²

---

^{326a} breaccoill H.   ³²⁷ Phlóarta G.   ³²⁸ -riaghain MSS.
³²⁹ an imle G.   ³³⁰ Mhéig G.   ³³¹ pieris H.
³³² choille MSS.   ³³³ cuid H; coda G.
³³⁴ Clann Chonchubhair G.   ³³⁵ mic móir G.
³³⁶ díobaidh H; *ar lár* G.   ³³⁷ nuaid G.
³³⁸⁻³³⁸ *ar lár* G; díobaidh H.   ³³⁹ -mhain MSS.   ³⁴⁰ -phort H.
³⁴¹⁻³⁴¹ *ar lár* G; díobaidh H.   ³⁴²⁻³⁴² *ar lár* G; díobaidh H.

Clann Mhurchadha, mic Muircheartaigh, mic Conchubhair Mhóir .i. Mathghamhain ; Brian Óg ; Toirdhealbhach Odhar ; díobhdhaidh³⁴³ Mathghamhain agus Brian³⁴⁴ Óg³⁴³.

Toirdhealbhach Odhar, aonmhac lais .i. Murchadh. Síle Faininn máthair an Mhurchadha sin, mic Toirdhealbhaigh Odhair.

Clann Uilliam Mhóir, mic Muircheartaigh, mic Conchubhair Mhóir .i. Toirdhealbhach ; Anluan ; Connla ; Cinnéidigh Maol ; agus Brian an Phollaigh. Inghean Éamuinn, mic Pilib Í Dhuibhir, ó Chluain na Spíog,³⁴⁵ i gCoill na Manach a mháthair .i. Úna, inghean³⁴⁶ Éamuinn.³⁴⁷

Aonmhac la Toirdhealbhach, mac Uilliam Móir³⁴⁷ .i. Uilliam. Inghean Taidhg mic Muircheartaigh Í Bhriain ó Dhútha Aradh a mháthair .i. Mór, inghean Taidhg Uí Bhriain.³⁴⁸

Anluan,³⁴⁹ Connla agus Cinnéidigh, díobhdhadar gan sliocht.³⁴⁹

Toirdhealbhach, mac Muircheartaigh, isiad a chlann .i. Muircheartach, ré ráidhtear Mac Briain^{349a} Ó gCuanach ; Toirdhealbhach (Onóra, inghean Diarmada³⁵⁰ mic³⁵⁰ Taidhg Í MhaoilRiain, máthair³⁵¹ Mhuircheartaigh agus Toirdhealbhaigh, díobhdhaidh Toirdhealbhach) ;³⁵¹ Conchubar an Chuain ; an³⁵² Calbhach ; Toirdhealbhach ; Taidhg ; Brian Óg ; Donnchadh Gobha ; Mathghamhain Eatharlach ; Cinnéidigh ;²⁵³ Uilliam Gránna ; Anluan ; agus Murchadh na Reithnighe. Ro chríonsad an chlann³⁵³ sin³⁵⁴ uile gan sliocht inge triar namá .i. Muircheartach ré ráidhtear Mac Í Bhriain ; Anluan ; agus Murchadh na Reithnighe.³⁵⁴

³⁴³⁻³⁴³ *ar lár G* ; díobaidh H.

³⁴⁴ Toirdhealbhach Óg H.

³⁴⁵ *spíog H* (? *leg Speódh*). ³⁴⁶⁻³⁴⁶ *ar lár G*. ³⁴⁷ mhóir H.

³⁴⁸ [ó Dhrom Caoin máithir Anluain Chonnla agus Cinnéide] G.

³⁴⁹⁻³⁴⁹ *ar lár G*. ^{349a} Í Bhriain H ; ³⁵⁰⁻³⁵⁰ *ar lár G*.

³⁵¹⁻³⁵¹ a mháithir isiad a chlann G.

⁵² *ar lár G*. ³⁵³⁻³⁵³ *ar lár G*. ³⁵⁴⁻³⁵⁴ *ar lár G*.

Clann Mhuircheartaigh (.i. Mac Í Bhriain)³⁵⁵ mic Toirdhealbhaigh, mic Muircheartaigh annso .i. Toirdhealbhadh isan Longhort; Conchubhar i gCloich an Dalatúnaigh; an Calbhach; Donnchadh Gobha; Cinnéidigh;³⁵⁶ Tadhg. Maighréad Puirséal, inghean³⁵⁶ Barúin Luachma a máthair.³⁵⁷

Clann Anluain mic Toirdhealbhaigh, mic Muircheartaigh annso, re hEilís de Búrc inghean Mheic Bháitéir, Tuaithe Ó Luighdheach³⁵⁸ .i. Toirdhealbhadh; an Calbhach; agus Anluan Óg.

Clann Mhurchadha na Reithnighe, mic Toirdhealbhaigh, mic Muircheartaigh re hEiléan inghean Uaithne, mic Riocaird, mic Muircheartaigh Í Bhriain noch do bhí 'na Mhac Bhriain i nEatharla³⁵⁹ .i. Mathghamhain; Brian; Uilliam Gránna, Anluan, agus Cinnéidigh.

³⁵⁵ mic Briain mic T. G.

³⁵⁶⁻³⁵⁶ cinnéide agus cinnéide *inghean* G.

³⁵⁷ a bhean .i. Máighréad Puirséal G.

³⁵⁸ *ar lár* G.   ³⁵⁹ *accuanach* G.

GEINEALACH MHC BHRIAIN³⁶⁰ Ó GCUANACH³⁶¹

MUIRCHEARTACH (*Anno Domini* an tan táinig an Muircheartach so³⁶² 1514); mac Toirdhealbhaigh (i dtighearnas 38 [bl.]); mic Muircheartaigh (i dtighearnas 5); mic Conchubhair Mhóir (i dtighearnas 30);³⁶³ mic Muircheartaigh; mic Toirdhealbhaigh Óig; mic Toirdhealbhaigh Ruaidh; mic Taidhg; mic Conchubhair; mic Briain; mic Murchadha na nEach; mic Briain Doill; mic Diarmada; mic Donnchadha; mic Briain Glinne Maighir; mic Murchadha na Scéithe Girre, mic Donnchadha, mic Briain Bhóirimhe.

Toirdhealbhach, mac Conchubhair Mhóir .i. an Faircionnach, 18.³⁶⁴

Murchadh, mac Taidhg, mic³⁶⁵ Briain, mic Taidhg,³⁶⁵ mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg an Chomhraic, noch do marbhadh la hÉamonn³⁶⁶ mhac Piarais³⁶⁶ d'urchur pléir³⁶⁷ san bPailís : aon bhliadhain amháin i dtighearnas, I.

Tadhg, mac Toirdhealbhaigh mic Taidhg an Chomhraic, mic Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh, i dtighearnas 27 bl. Inghean Bhriain Duibh, mic Conchubhair, mic Mathghamhna Uí Bhriain ó Charraig Ó gConaill³⁶⁸ a mháthair.

Toirdhealbhach, mac Taidhg an Chomhraic, leathbhliadhain i dtighearnas.³⁶⁹ Sliocht Toirdhealbhaigh, mic Taidhg an Chomhraic .i. Tadhg, mac Toirdhealbhaigh, mic Taidhg an Chomhraic i dTuaithe Chluiginn.

¹Sliocht Mhathghamhna, mic Taidhg an Chomhraic .i. Tadhg an Chogaidh, mac Diarmada, mic Mathghamhna, mic Taidhg an Chomhraic, mic Toirdhealbhaigh Óig, mic Toirdhealbhaigh Ruaidh, mic Muircheartaigh Ruaidh.

³⁶⁰ mhic Br. H; Uí Br. G.

³⁶² sin ar an dtaobh so G.

³⁶⁴ deich mbl. G.

³⁶⁶⁻³⁶⁶ le Píarus builtéir G.

³⁶⁸ cciongeall MSS.

³⁶¹ [annso] H; [sonn] G.

³⁶³ agus smál roimhe G.

³⁶⁵⁻³⁶⁵ ar lár G.

³⁶⁷ as guna G.

³⁶⁹ bflaithis G.

Sliocht Donnchadha, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh,³⁷⁰ i mBaile Phirín.³⁷¹

Sliocht Bhriain Óig, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig san gCaolóig.³⁷²

SLIOCHT BHRIAIN RUAIDH i gCuanachaibh .i. i mBaile na Cloiche annso :³⁷³

Sliocht Briain Ruaidh, mic Mathghamhna, mic Muircheartaigh, mic Conchubhair, mic Briain,³⁷⁴ mic Murchadha an nEach, mic³⁷⁵ Briain Doill, mic Diarmada³⁷⁵ mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir, mic Murchadha na Scéithe Girre,³⁷⁶ mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe.³⁷⁷

An Brian Ruadh so do réamhrádh-samair,³⁷⁸ aonmhac lais .i. Tadhg, mac Briain Ruaidh.

Aonmhac la Tadhg³⁷⁹ .i. Brian.

Aonmhac la Brian .i. Uilliam Buidhe.

Aonmhac³⁸⁰ le hUilliam Buidhe .i. Diarmaid ré³⁸¹ ráidhtear Diarmaid³⁸² na mBullóg ; óir ro dhíobhdhadar³⁸³ sliocht Bhriain Ruaidh uile, aga³⁸⁴ raibh trian Chuanach go hiomlán aca³⁸⁴ acht namá³⁸⁵ Diarmaid na mBullóg agus Toirdhealbhadh Óg,³⁸⁶ mac Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh,³⁸⁷ mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Bhacaigh, mic Mathghamhna, mic Muircheartaigh, óir ba dís dearbhráthar daroile³⁸⁸ Brian Ruadh, mac Mathghamhna,³⁸⁹ à quo Sliocht Bhriain Ruaidh, agus Toirdhealbhadh Bacach, mac Mathghamhna, à quo sliocht Bhaile na Cloiche.

Iar mbás Bhriain Ruaidh, do ghlac an Toirdhealbhadh Bacach so ceannas agus cumas coda Briain³⁹⁰ Ruaidh uile³⁹⁰ dfhearann agus dfhineachas dó féin, agus do chuaidh i seilbh an fhearainn, mar atá trian tíre Ó gCuanach ro³⁹¹ bhí ag sliocht Bhriain Ruaidh.

370 *ar lár* G.   371 Phirinn MSS.   372 ccloich G.   373 sonn G.
 374 [mic Muircheartaigh] G.   375-376 *bis* G.
 376 gioradh MSS.   377 bóirbe G.
 378 ro ráisiomur G.   379 Tadhg mac Briain G.   380 mac G.
 381 ris a G.   382 Uilliam Buidhe H.   383 dhíobadar MSS.
 384_384 *ar lár* G.   385 *ar lár* G.   386 [Mac Toirdh.] G.
 387 [Óig] H.   388 dá chéile G.
 389 *ar lár* G ; agus Mathghamhain H.
 390-390 sleachta Bhriain uile G.

Ro thógaibh Toirdhealbhadh Buidhe à *quo* Sliocht Bhaile na Cloiche an fearann sin uile chuige féin,³⁹¹ agus atá aige gus anois.³⁹²

FEAR BHAILE NA CLOICHE annso .i. Toirdhealbhadh Óg :

Toirdhealbhadh Óg:³⁹³ mac Cinnéidigh, mic Toirdhealbhaigh Óig,³⁹⁴ mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Bhacaigh, mic Mathghamhna, mic Muircheartaigh, mic Taidhg, mic Conchubhair, mic Briain, mic Murchadha na nEach, mic Briain Doill, mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Briain Ghleanna Maighir, mic Murchadha³⁹⁵ na Scéithe Girre, mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe.

FEAR³⁹⁶ CHILLE CÚRNÁIN sonn :

Toirdhealbhadh,³⁹⁷ mac Toirdhealbhaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Conchubhair³⁹⁷ Mhóir, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh Óig,³⁹⁸ mic Toirdhealbhaigh Ruaidh ; agus do bhí an Toirdhealbhadh sin³⁹⁹ in' fhaircionnach Imligh, agus is uaidh⁴⁰⁰ adeirtheas Sliocht an Fhaircionnaigh riú ó shoin anall.⁴⁰¹

Sliocht Chinnéidigh na Corrchloiche⁴⁰² annso .i. cuid Sleachta Cinnéidigh na Corrchloiche ris a ráidhtear sliocht Mhurchadha Óig d'fhearann Chuanach⁴⁰³ .i. trian tíre Ó gCuanach uile, mar atá ó Ghlaise na Mná Seaccuidhe⁴⁰⁴ go Béal Átha Briain, agus ó Bheárnain Cholláin i Sliabh Eibhlinne⁴⁰⁵ go Cúil Í Shanasáin, láimh re Carraig⁴⁰⁶ Ciotail don taobh thiar, idir Chnoc Gromaill agus Cill tSíle i gCloichín Tighe Taidhg⁴⁰⁷ na Bearbha, óir is d'fhearann Chloichín Tighe Taidhg⁴⁰⁸ na Bearbha Cúil Í Shanasáin.

Cinnéidigh na Corrchloiche⁴⁰⁹ dá rádh ris óna

³⁹¹⁻³⁹¹ *ar lár* G.

³⁹³ [mac Toirdh-] G.

³⁹⁵ Dhonnchadh H.

³⁹⁷ Toirdh- Beag, m. Toirdh., m. Conch. Mh. G.

³⁹⁸ Bacaigh G. ³⁹⁹ [mac Conchubhair Mhóir] H.

⁴⁰⁰ *ar lár* G. ⁴⁰¹ *ar lár* G.

⁴⁰² no coirfhiacluidhe nó na Cóircloiche H.

⁴⁰³ *ar lár* H.

⁴⁰⁵ Fhéidhlime H. ⁴⁰⁶ cairric H, cairricc G. ⁴⁰⁴ gceanncuidhe G.

⁴⁰⁸ táig G. ⁴⁰⁷ Taidhg G.

⁴⁰⁹ cóirchloiche H.

³⁹² ó shoin anuas G.

³⁹⁴ [mic Toirdh-] G.

³⁹⁶ Faircionnach G.

mharbhadh ag an gCorrchloich⁴¹⁰ i gCuanachaibh la cloinn Bhriain Ruaidh mic Mathghamhna, mic Muir-cheartaigh.

GEINEALACH⁴¹¹ SLEACHTA MURCHADHA ÓIG
sonn :

Murchadh, agus Donnchadh, clann Taidhg, mic Cinnéidigh, mic Briain Bhuidhe, mic Cinnéidigh na Corrchloiche, mic Toirdhealbhaigh, mic Murchadha Óig. Domhnall, mac Murchadha Óig, mic Domhnaill, mic Briain Bhuidhe, mic Cinnéidigh na Corrchloiche, mic Toirdhealbhaigh, mic Murchadha Óig .i. Faircinnach Chille Cúrnáin.

SLIOCHT TAIDHG⁴¹² COIRRFHIACLAIGH⁴¹³ i
gCuanachaibh sonn :

Is ris an Sliocht so adeirthí⁴¹⁴ Sliocht an Deagánaigh i gCuanachaibh .i.⁴¹⁵ Diarmaid Imleach noch do bhí 'na Dheagánach i nImleach.⁴¹⁵

Clann Diarmada Imligh⁴¹⁶ .i. Domhnall, darbh ainm Pearsún⁴¹⁷ an Ghallabhaile ; Tomás ; agus Donnchadh.

Clann⁴¹⁸ an Phearsúin⁴¹⁸ annso .i. Mathghamhain ; Donnchadh ; Uilliam. Díobhdhaidh Uilliam.⁴¹⁹

Clann Mhathghamhna,^{419a} mic Domhnaill, mic Diarmada Imligh annso .i. Donnchadh, mac⁴²⁰ Mathghamhna ;⁴²⁰ Domhnall ; Taidhg ; Cinnéidigh. Díobhdhaidh⁴²¹ Cinnéidigh agus Domhnall acht nammá bantsliocht.⁴²¹

Aonmhac le Donnchadh⁴²² .i. Mathghamhain.

Clann Mhathghamhna, mic Donnchadha, mic Mhathghamhna .i. Donnchadh ; agus Cinnéidigh insna Portánaibh.⁴²² Díobhdhaidh⁴²³ Donnchadh gan sliocht.⁴²³

⁴¹⁰ ccóirchloich H ; ccórrchloch G.

⁴¹¹ G *amháin don alt so.*

⁴¹² Mhéic Tháidhg G.

⁴¹³ chóir- H ; cóirr- G.

⁴¹⁴ adearthaí H ; a dearthar G.

⁴¹⁵⁻⁴¹⁵ ar lár G ; nimle H.

⁴¹⁶ imle H, imleach G.

⁴¹⁷ pearsúnach H.

⁴¹⁸⁻⁴¹⁸ ar lár G.

⁴¹⁹ ar lár G.

^{419a} [mic Donnchadha], G.

⁴²⁰ ar lár H.

⁴²⁰⁻⁴²⁰ ar lár G.

⁴²¹⁻⁴²¹ ar lár G.

⁴²²⁻⁴²² mac Mathghamhna, mic Donnch-, mic Mathgh- .i. Donnchadh diobaidh gan sliocht. Cinnéide is na portánaibh *id est nomen loci* H.

⁴²³⁻⁴²³ ar lár G.

Clann Tomáis, mic Diarmada Imligh⁴²⁴ annso .i. Conchubhar Buidhe agus Muircheartach.

Aonmhac la Conchubhar Buidhe .i. Donnchadh.

Clann Donnchadha, mic Conchubhair Bhuidhe .i. Muircheartach agus Seaán an Churraigh.

Aonmhac la Seaán an Churraigh .i. Donnchadh.

Clann Donnchadha, mic Diarmada Imligh annso .i. Riocard;⁴²⁵ Mathghamhain; Uilliam; Donnchadh, díobhdhaidh; agus Domhnall.⁴²⁵

Clann⁴²⁶ Taidhg, mic Mathghamhna, mic Domhnaill, mic Diarmada Imligh .i. Diarmaid, mac Taidhg, mic Mathghamhna.

Aonmhac le Diarmaid .i. Domhnall.

Clann Domhnaill, mic Donnchadha, mic Diarmada .i. Taidhg; Mathghamhain; Donnchadh; Domhnall, díobhdhaidh.

Aonmhac la Mathghamhain, mac Taidhg, mic Domhnaill, mic Donnchadha, mic Diarmada Imligh .i. Taidhg.⁴²⁷

Aonmhac le Cinnéidigh, mac Donnchadha, mic Diarmada Imligh⁴²⁶ .i. Tomás.

Clann Tomáis .i. Conchubhar, díobhdhaidh⁴²⁸ agus Mathghamhain.

Aonmhac la Mathghamhain .i. Domhnall.⁴²⁷

Clann Donnchadha, mic Domhnaill, mic Diarmada Imligh annso .i. Seaán Dubh.

Clann tSeaáin⁴²⁹ Duibh .i. an Giolla Dubh darbh ainm Seaán; agus Domhnall.⁴²⁹

Clann an Ghiolla Dhuibh .i. Donnchadh; agus Domhnall díobhdhaidh.

Domhnall, mac Seaáin Duibh, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Diarmada Imligh.

⁴²⁴ imble MSS.

⁴²⁵⁻⁴²⁵ Riocard, domhnall, maghthamhain, uilliam agus Táidhgc-lann Táidhg G.

⁴²⁶⁻⁴²⁶ ar lár G.

⁴²⁷⁻⁴²⁷ ar lár G.

⁴²⁸ ar lár G.

⁴²⁹⁻⁴²⁹ ar lár H.

Aonmhac le Domhnall, mac Seaáin Duibh .i. Mathghamhain.

Gonadh iad sin Sliocht Taidhg Choirrghiaclaigh gonuige sin.⁴³⁰

Blogh⁴³¹ do Sheanchas mhic Í Bhriain Eatharla do réir mar fuair an Scríbhneoir é i n-áit eile :

Muircheartach :⁴³² mac Donnchadha, mic Domhnaill, mic Cinnéide na nEach, mic Murchadha, mic Diarmada, mic Briain Ghleanna Maighir, mic Murchadha na Scéithe Girre, mic Donnchadha, mic Briain Bhóroimhe.

⁴³⁰ *Nóta anso ag H* : finis le seinsgríbhinn Dáibhíd Uí Bhruadair

⁴³¹ MSS. H. 112 a agá bhun ; G. 80, *aga bhun* : *Teideal H tuas* : *Teid. G* : *Geineallach meic Briain Eatharlaigh* sonn.

⁴³² mac M. *sic G* *Stadann G do sheanchas na mBrianaich anso.*

GEINEALACH⁴³³ DIARMADA BRIC Í BHRIAIN

Agso, as leabhar Aodha Buidhe mhic Cruitín, Geinealach Diarmada Bric⁴³⁴ Í Bhriain do threibh Chairrge Ó gConaill ar ar labhramair thuas, maraon le gabhal geinealaigh Mhurchadha Í Bhriain, do bhí 'na *Major General* san bhFraingc, agus a mhic Domhnaill Í Bhriain céad Iarla Leasa Móir do fuair bás san Róimh insan mbliadhain 1759.

Diarmaid (anois san gCorrbhaile) agus Conchubhar, clann.

Diarmada, mic Anluain, mic Domhnaill, mic Donnchadha :

(Triar mac le Donnchadh .i. Brian, triath na Cairrge ; Muircheartach ón nGráig ; agus an Domhnall thuas), mic

Domhnaill : (Dearbhráthair dó Tadhg Crotach do-chuaidh cois Brighde. Inghean Mheic Briain Ó gCuanach a bhean chéile) ; mic

Donnchadha, mic Mathghamhna : (mac oile dhó, Domhnall, noch do-chuaidh go hAbhainn Mhóir, agus tá cuid dá shliocht i nUíbh⁴³⁵ Liatháin .i. Toirdhealbhadh, mac Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, mic Murchadha, mic Domhnaill, mic Mathghamhna *etc.*) ; mic

Donnchadha, mic Briain Duibh, mic Conchubhair, (do bhí in' Ó Bhriain ocht mbliadhna, agus do-chuaidh go Carraig Ó gConaill⁴³⁶ ar dtúis), mic Mathghamhna Maonmhuighe.

Dís mhac ag Toirdhealbhadh, mac Taidhg thuas .i. Seaán⁴³⁷ agus Eoghan.

Mac ag Seaán .i. Tadhg.

Mac le Tadhg .i. Toirdhealbhadh.

Dís mhac ag Toirdhealbhadh .i. Sir Seaán Ó Briain atá anois san bhFraingc ; agus Eoghan do bhí 'na chaptéin i *Regiment* Í Bhriain.

⁴³³ H *amháin dó feasta.*

⁴³⁵ ann Aoibh.

⁴³⁶ o ccoinnioll.

⁴³⁴ bhric.

⁴³⁷ Seán.

Mac oile fós leis an dTadhg céadna [mac Seaáin] .i. Marcus.

Mac do Mharcus .i. Seaán atá anois 'na *Lieutenant* i *Regiment* Tighearna an Chláir.

Eoghan, [mac Toirdhealbhaigh], mic Taidhg : mac lais Murchadh Ó Briain *Major General* san bhFraingc, agus *Colonel* ar *Regiment* Éirionnach atá anois ag Tighearna an Chláir.

Mac do Mhurchadh .i. Domhnall, anois an dara *Colonel* ar *Regiment* [Tighearna] an Chláir.

GEINEALACH FIR INIS DÍOMÁIN

Geinealach Fir Inis Díomáin* .i. Sliocht na Daibhche .i. anois Sliocht díreach⁴³⁸ Dhomhnaill Mhóir, an dara mac le Conchubhar, mac Toirdhealbhaigh Dhuinn *etc.*⁴³⁹ óir d'imthigh an ghéag ba sine don treibh gan sliocht feardha, iar bhfagháil⁴⁴⁰ bháis do Dhomhnall, mhac Uilliam Uí Bhriain i gCoradh Finne san mbliadhain 1759.

Éamonn (inghean Henri⁴⁴¹ Í Bhriain, mic Henri, mic Sir Donnchadha, a bhean) ; mac Criostóra (Máire ní mhic Dhomhnaill .i. inghean Sir Séamus, a bhean) ; mic Donnchadha (Onóra, inghean Chonchubhair Uí Bhriain ó Léim an Eich, a bhean) ; mic Taidhg (Eiléan, inghean Ridire an Ghleanna, a bhean) ; mic Domhnaill (Anábla Linnsigh a bhean) ; mic Sir Toirdhealbhaigh (Sláine, inghean Mhurchadha, an chéadIarla a bhean) ; mic Domhnaill Mhóir .i. Ó Briain Tuadhmmhuan do réir tánaisteachta⁴⁴² (inghean Mheic Uilliam a bhean) ; mic Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Dhuinn, mic Taidhg an Chomhaid.

Sir Toirdhealbhadh, Muircheartach, agus Conchubhar, clann Domhnaill Mhóir Uí Bhriain.

---

* Tiomáin MS. ⁴³⁸ díorach.

⁴³⁹ re agus *line os cionn an dá litir.*

⁴⁴⁰ bhfáil.

⁴⁴¹ heinríghe.

⁴⁴² tánastacht.

Clann inghean Domhnaill Mhóir Uí Bhriain .i. Mór, pósta⁴⁴³ ag Tadhg mac an Iarla Tuadhmhúmhán ; Áine, ag Toirdhealbhadh Ruadh Mac Mathghamhna i gCluain idir dhá Lá, (agus inghean d'Áine sin ag Mathghamhain Maol, agus Áine, inghean Mhathghamhna Maoil ag Seaán Mac Conmara ón mBaoiriasg) ;⁴⁴⁴ Mairgréad,⁴⁴⁵ inghean Domhnaill Mhóir, ag Ó Súilleabháin Béarra ; Sadhbh, ag Tadhg Caoch Mac Mathghamhna i gCarraig⁴⁴⁶ an Chobhlaigh.

Inghean Mhuircheartaigh, mic Domhnaill Mhóir ag Mac Muiris Ciarraige, agus 'na dhiaidh sin ag Uaithne Ó Lochlainn Bóirne.

Inghean Chonchubhair, mic Domhnaill Mhóir .i. Eibhlín ag Tadhg Mac Conmara.

Mac do Thadhg .i. Domhnall, an Coirnéal, pósta ag inghin an Phuirséalaigh i gCróch. Mac do Dhomhnall .i. Finghín pósta ag inghin Colonel⁴⁴⁷ Blount. Is⁴⁴⁸ Comhairleach insan dligheadh an Fighín sin.

Bean phósta Sir Toirdhealbhaigh .i. Sláine, inghean Mhurchadha, an chéadIarla.

Bean Mhuircheartaigh, mic Domhnaill Mhóir .i. Máire Freince.⁴⁴⁹

Bean Chonchubhair, mic Domhnaill Mhóir .i. Sadhbh, inghean Toirdhealbhaigh, mic Mathghamhna ó Charraig an Chobhlaigh.

Clann inghean Sir Toirdhealbhaigh .i. Sláine, ag Conchubhar Ó Bhriain i Léim an Eich.

Clann inghean Mhuircheartaigh .i. Máire ag Conchubhar, mac Toirdhealbhaigh Óig Uí Chonchubhair ; Áine, ag Rosa Ó Lochlainn insna Faic[h]idhe ; Onóra ag Antoine Moss ; Sadhbh, ag Murchadh Ó Bhriain ó Chathair Corcoráin.

Conchubhar, mac Domhnaill Mhóir : mac aige .i. Domhnall, pósta ag Eilionóir, inghean Ridire an Ghleanna.

Clann Domhnaill, mic Conchubhair, mic Domhnaill

⁴⁴³ pósta.

⁴⁴⁴ (?) Buidhriag.

⁴⁴⁵ Mairghreat.

⁴⁴⁶ ccairic.

⁴⁴⁷ Coll.

⁴⁴⁸ *easnamh annso* H.

⁴⁴⁹ *sic* MS. (P Frinse, French).

Mhóir .i. Sadhbh an Óir, pósta ag MaoilSheachlainn Ó Lochlainn Bóirne ; agus Onóra ag Éamonn Mhac Gearailt ó Lic Bhéibhionn.^{449a}

GEINEALACH SLEACHTA BHÉIL ÁTHA AN CHOMHRAIC.

CRIOSTÓIR : Máire ní Mheic Conmara⁴⁵⁰ ósna Ranna a bhean ; mac

Murchadha : Máire Ní Ghearailt ó Chaisleán an Lisín a bhean ; mic

Toirdhealbhaigh : Mór, inghean Mhathghamhna mic Mathghamhna ón dTuaith a bhean ; mic

Taidhg : Mór Ní Bhriain, inghean Sir Toirdhealbhaigh a bhean ; mic

Murchadha : Mór, inghean⁴⁵¹ Bhriain Uí Bhriain ón Ruisín a bhean ; mic

Toirdhealbhaigh : inghean Uí Chonchubhair Chiarraighe a bhean ; mic

Taidhg Bhéil Átha an Chomhraic : inghean Iarla Deasmhumhan (Muiris⁴⁵² an Charbaid) a bhean ;⁴⁵² (Dearbhráithre fá sine 'ná an Taidhg so Bhéil Átha an Chomhraic .i. Donnchadh, an sinnsear, an⁴⁵³ dara Iarla Tuadmhumhan ; Domhnall Mór, sinnsear [Sleachta] Inis Díomáin⁴⁵⁴ an dara dearbhráthair ; Murchadh, i gCathair Móna an treas dearbhráthair ; an Taidhg so an ceathramhadh dearbhráthair ; agus Muircheartach Druim Laighean⁴⁵⁵ an cúigeadh dearbhráthair) ; mic

Conchubhair, mic Toirdhealbhaigh Duinn, mic Taidhg an Chomhaid, mic Toirdhealbhaigh Bhuig.

Dearbhráthair don chéadMhurchadh thuas (.i. athair Christóra) Domhnall i gCluain na Cille, triúr mac leis anois 'na mbeathaidh .i. Muircheartach, Domhnall agus Toirdhealbhadh, 1761. Máire, inghean Mhuircheartaigh Choim ó Chluain Íneach, [a] máthair. Henrí, dearbhráthair oile don Mhurchadh thuas, pósta ag inghin tSéafraidh Uí Chonaill ó Uíbh Ráthach.

---

^{449a} fé Bhonn.

⁴⁵¹ ní.

⁴⁵³ fa.

⁴⁵⁰ mhéic na Mara.

⁴⁵² a mháithir .i. Muiris an Charbaid.

⁴⁵⁴ Tiomáin

⁴⁵⁵ lughion.

GEINEALACH IARLA INSE UÍ CHUINN

Do réir mar cuireadh i gclódh é san Dochtúir Kéitinn⁴⁵⁶
[i m]Béarla, len' ughdarás féin.

Uilliam Ó Briain, an ceathramhadh hIarla i nInse Uí Chuinn, pósta ag Anna Hamalton an inghean fa sine agus comhoighre Sheoirse Hamalton, Diuic Oircnidhe ; mac

Uilliam Í Bhriain, an treas Iarla, pósta ag Máire inghean Sir Éadbhard Villiars, agus deirbhshiúr⁴⁵⁷ Iarla Iersidhe ; mic

Uilliam Í Bhriain, an dara hIarla, pósta ag Mairghréat Ní Bhaoill, inghean Rughraidhe Í Bhaoill, an chéad-Iarla Orbhraighe ; mic

Murchadha Í Bhriain, an cúigeamhadh Tighearna i nInse Uí Chuinn, dar gairmeadh céadIarla Inse Uí Chuinn, pósta ag Eilís, inghean Uilliam Sant Leger, Lord President Mumhan ; mic

Diarmada Í Bhriain, an ceathramhadh Tighearna Inse Uí Chuinn, pósta ag Eiléan, inghean Sir Éamuinn mic Gearailt Bhaile Mo Lua ; mic

Murchadha Í Bhriain, an treas Tighearna Inse Uí Chuinn, pósta ag Mairghréat, inghean Sir Tomás Cúisig, Lord Chancellor na hÉireann, agus duine dona trí Airdiúistísidhe ; mic

Murchadha Í Bhriain, an dara Tighearna Inse Uí Chuinn, pósta ag Nábla, inghean Christóra⁴⁵⁸ Núgeint, Tighearna na nDealbhna ; mic

Diarmada Í Bhriain, an chéadTighearna Inse Uí Chuinn, pósta ag Mairghréat, inghin Donnchadha Í Bhriain an dara hIarla Tuadhmhúman ; mic

Murchadha I Bhriain, céadIarla Tuadhmhúman, agus an ceathramhadh mac do Phrionnsa dhéadnach Tuadhmhúman, pósta ag Eilionóir, inghin Tomás mhic Gearailt, Ridire an Ghleanna ; mic

Toirdhealbhaigh Dhuinn Í Bhriain, Prionnsa Luimnigh agus Tuadhmhúman, pósta ag Siobhán Ní mhic⁴⁵⁹ Mhuiris, inghean Tighearna Chiarraighe agus Leic

⁴⁵⁶ Keitinn nó Reitinn.

⁴⁵⁸ christóra.

⁴⁵⁷ -sheathar.

⁴⁵⁹ mhéic.

Shnámha,⁴⁶⁰ dá ngoirthí an Tighearna Balbh. Gidheadh, do réir Chloinne Bruaideadha,⁴⁶¹ agus Chloinne Í Mhaoil-Chonaire isí bean do bhí ag Toirdhealbhach Donn .i. Raghnailt inghean tSeaáin mic Síoda, mic [Meic] Con, mic Lochlainn, mic Cui[n]mheadha Móir, Mic Conmara ; mic

Taidhg an Chomhaid⁴⁶² Í Bhriain, pósta ag Anna Búrc, inghin Mheic⁴⁶³ Uilliam ; mic

Toirdhealbhagh Bhuig Í Bhriain, pósta ag Sláine, inghin Lochlainn Láidir Mheic Conmara ; mic

Briain Chatha an Aonaigh, pósta ag Sláine Ní Mheic Conmara ;⁴⁶⁴ mic

Mathghamhna Maonmhuighe Í Bhriain, pósta ag inghin Phrionnsa Laighean do líne dhírigh Dáire Barrach, mic Cathaoir Mhóir, Ríogh Éireann. Do réir ollamhan⁴⁶⁵ Dáil gCais fá hí Úna,⁴⁶⁶ inghean Fheidhlime an Oinigh Í Chonchubhair bean Mhathghamhna Maonmhuighe, agus fá máthair do Bhriain Chatha an Aonaigh ; mic

Muircheartaigh Í Bhriain, pósta ag Saidhbh inghin Í Chinnéidigh. Gidheadh, do réir ollamhan⁴⁶⁵ Dáil gCais fá hí inghean Mheic Gormáin fá bean dó ; mic⁴⁶⁷

Toirdhealbhagh Í⁴⁶⁸ Bhriain, pósta ag Aurina inghean Domhnaill Mhéic Cárthaigh. Do réir na n-ollamhan fá hí Sadhbh, inghean Ghiolla Caoimhghin Í Chinnéidigh a bhean ; mic

Taidhg Caoluisge, pósta ag Fionnghuala⁴⁶⁹ inghin Uí Chinnéidigh. Gidheadh, do réir ollamhan Dáil gCais fá hí Fionnghuala Ní Bhriain, inghean Chinnéidigh, mic Murchadha na nEach, mic Briain Doill Ó gCuanach a bhean ; mic

Conchubhar na Siúduine,⁴⁷⁰ pósta ag Móir Ní Mhic Conmara ; mic

Donnchadha Cairbrigh, pósta ag Saidhbh inghin Donnchadha Í Chinnéidigh ; mic

Domhnaill Mhóir, Ríogh⁴⁷¹ Caisil tríochad bhiadhan, pósta ag Órfhlaith,⁴⁷² inghin Mhéic Murchadha Laighean ; mic

⁴⁶⁰ leicnádth.

⁴⁶¹ clainne Broidíodha.

⁴⁶² Chombfhaid.

⁴⁶³ méic.

⁴⁶⁴ mhéic na mara.

⁴⁶⁵ ollamhain.

⁴⁶⁶ Úghna.

⁴⁶⁷ ar lár MS.

⁴⁶⁸ Ó B. (? Toirdhealbhach).

⁴⁶⁹ fionnualla.

⁴⁷⁰ Siu d

⁴⁷¹ rígh.

⁴⁷² órtlaith.

Toirdhealbhaigh Í Bhriain, Ríogh⁴⁷¹ Mumhan chúig bliadhna, posta ag Raghnailt, inghin Uí Fhógarta ; mic

Diarmada I Bhriain, Ríogh Mumhan, cheithre bliadhna, pósta ag inghin Taidhg Mhic Cárthaigh .i. Sadbh. Adeir na hollamhain gurabí Sadhbh, inghean Taidhg Mheic Cárthaigh máthair Dhiarmada Í Bhriain ; mic

Toirdhealbhaigh Í Bhriain, Ríogh Éireann dá bhliadhain déag, pósta ag Móir inghin Í Eidhin.⁴⁷³ Gidheadh, adeirid⁴⁷⁴ na hollamhain gurabí Mór, inghean Í Mhaolmhuaidh,⁴⁷⁵ Ríogh Ó bhFiachrach agus Fear Ceall fá bean dó ; mic

Taidhg,⁴⁷⁶ pósta ag Móir, inghin ríogh Laighean. Do réir na n-ollamhan isí Earchradh, inghean Charalas Fhinn,⁴⁷⁷ Ríogh Ó nAedha Odhbha máthair Thaidhg ; agus gurabí Mór, inghean Rudhraighe Í Chonchubhair fá bean dó ; mic

Briain Bhóroimhe, Ríogh Éireann dhá bhliadhain déag, pósta ag Gormlaith inghean Mhurchadha, mic Floinn. Do bhí Brian pósta ag inghin Í Eidhin, ríogh Ó bhFiahrach Aidhne,⁴⁷⁸ agus do rug triúr mac dó .i. Murchadh, Conchubhar agus Flann.

GEINEALACH SIR ÉADBHAIRD UÍ BHRIAIN

.i. Fear Léime an Eich annso síos :

Laioseach, Conchubhar agus Donnchadh clann

Sir Éadbhaird : Máire, inghean Aodha Hicman, a bhean ; mic

Laosigh : inghean Squire⁴⁷⁹ Keitly, a bhean ; mic

Sir Donnchaidh : inghean Sheóirse Hamalton a bhean ; mic

Conchubhair : inghean Toirdhealbhaigh Mhic Mhathghamhna ó Chluain idir dhá Lá a bhean .i. Máire Ruadh ; mic

Donnchadha : inghean Squire⁴⁸⁰ Wingfield⁴⁸¹ a bhean ; mic

⁴⁷¹ righ.   ⁴⁷³ éidin.   ⁴⁷⁴ abaraid.   ⁴⁷⁵ maolmuadh.

⁴⁷⁶ Taidhg Í Bhriain.   ⁴⁷⁷ Fhin.   ⁴⁷⁸ Éidhne.

⁴⁷⁹ Squer.   ⁴⁸⁰ Esqr.   ⁴⁸¹ Joinfield.

Conchubhair : inghean Sir Toirdhealbhaigh Uí Bhriain, mic Domhnaill Mhóir, a bhean ; mic

Donnchadha : inghean Iarla Tuadmhumhan a bhean. Dearbhráthair fá sine 'ná an Donnchadh [so] .i. Diarmaid céad-Bharún Inse Í Chuinn ; mic

Murchadha, an chéadIarla : inghean Ridire an Ghleanna a bhean. Fa hé Murchadh, an chéadIarla, an treas mhac le Toirdhealbhach Donn.

GEINEALACH SÍL BHRIAIN NA gCEALL AGUS GHLEANNA CAOIN

Do shíolruigh ó Dhonnchadh, sinnsear cloinne Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine :⁴⁸²

BRIAN, mac Conchubhair, mic Briain, mic Conchubhair, mic Briain, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Briain, mic Donnchadha, mic Toirdhealbhaigh na Caithréime, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine,⁴⁸³ *etc.*

[N.B. : Is aithnidh don sgríbhneoir⁴⁸⁴ Muircheartach Ó Briain atá anois beo i gConntae an Chláir go fírdhealbh ; agus tá mac aige darab ainm Donnchadh anois 'na chomhnuidhe i mBaile Átha⁴⁸⁵ Cliath ; agus isé an mac so an Mhuircheartaigh chéadna oighre díreach⁴⁸⁶ Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine, mic Donnchadha Cairbrigh. Isé athair do bhí ag Muircheartach thuas .i. Conchubhar, mac Donnchadha, mic Briain tuas.

Ag seo, ar an adhbhar sin, geinealach an Donnchadha so, mic Muircheartaigh atá anois beo san mbliadhain 1762.

Donnchadh, mac Muircheartaigh, mic Conchubhair, mic Donnchadha, mic Briain, mic Conchubhair, mic Briain, mic Conchubhair, mic Briain, mic Muircheartaigh, mic Toirdhealbhaigh, mic Briain, mic Donnchadha, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg Caoluisge, mic Conchubhair na Siúduine, *etc.*]

⁴⁸² Suidinne.

⁴⁸³ siuidinne.

⁴⁸⁴ .i. Mícheál Ó Longáin (ag aithris ar Aindrias mhac Cruitin?).

⁴⁸⁵ Áithe

⁴⁸⁶ díorach.

GEINEALACH TAIDHG GLAE, dá ngoirthí Tadhg Árann, agus Tadhg Áluinn.

MURCHADH, mac Toirdhealbhaigh, mic Domhnaill, mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair Ruaidh,⁴⁸⁷ mic Diarmada Móir, mic Donnchadha, (ó [d]táid Sliocht Donnchadha)⁴⁸⁸ mic SeanTaidhg, mic Diarmada, mic Donnchadha mic Taidhg Áluinn,⁴⁸⁸ ó bhfuilid Clann Taidhg [Áluinn]), mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bóroimhe.

Craobhscaoileadh Sleachta Taidhg Glae nó Taidhg Áluinn sonn :

Murchadh, mac Muireadhaigh, mic Domhnaill, mic Domhnaill (dá ngoirthí an Cam), mic Donnchadha, mic Muircheartaigh, mic Domhnaill, mic Toirdhealbhaigh Mhéith, mic Muircheartaigh, mic Domhnaill (dá ngoirthí an Faircinnach), mic Donnchadha, mic SeanTaidhg.

Tadhg, mac Toirdhealbhaigh, mic Toirdhealbhaigh Mhanntaigh, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Toirdhealbhaigh Mhéith.

Seaán, mac Taidhg Óig, mic Taidhg, mic Domhnaill, mic Toirdhealbhaigh Mhéith.

Dís dearbhráthar ag Seaán⁴⁸⁹ mac Taidhg .i. Donnchadh agus Tadhg Donn.

Donnchadh, mac Seaáin⁴⁸⁹ mic Taidhg, dá mhac lais .i. Diarmaid Mór agus an Faircinnach .i. Domhnall.

Dá mhac leis an bhFaircinnach .i. Muircheartach agus Tomoltach.

Aonmhac le Muircheartach .i. Toirdhealbhach Méith.

Triúr mac le Toirdhealbhach Méith .i. Diarmaid ; Domhnall ; agus Mathghamhain.

Domhnall : dá mhac leis .i. Donnchadh agus Tadhg.⁴⁹⁰

Donnchadh, dís mhac leis .i. Toirdhealbhach Manntach ; agus Domhnall dá ngoirthí⁴⁹¹ an Cam.

Toirdhealbhach Manntach, cheithre meic lais .i. Diarmaid ; Domhnall (díobhdhaidh) ; Mathghamhain ; agus Toirdhealbhach Óg.

⁴⁸⁷ ruadh.

⁴⁸⁸..⁴⁸⁹ *an leath chúpla ceangail tar éis Donnchadha agus an leathchúpla eile tar éis Taidhg Áluinn ar easnamh.*

⁴⁸⁹ Seán

⁴⁹⁰ Taidhg.

⁴⁹¹ ngoirthídhe.

Triar mac la Mathghamhain .i. Toirdhealbhach Manntach ; Domhnall an Chogaidh ;⁴⁹² agus Tadhg.

Aonmhac le Domhnall .i. Toirdhealbhach Manntach, díobhdhaidh.

Toirdhealbhach Óg, dá mhac lais .i. Diarmaid agus Tadhg.

Tadhg, mac Domhnaill, mic Domhnaill, mic Toirdhealbhaigh Mhéith, dís mhac leis .i. Tadhg agus Diarmaid.

Tadhg, mac Taidhg .i. Tadhg Óg, triúr mac aige .i. Seaán ; Donnchadh ; agus Toirdhealbhach.

Mathghamhain, mac Toirdhealbhaigh Mhéith, dís mhac lais .i. Seaán agus Brian.

Aonmhac ag Seaán .i. Muircheartach, díobhdhaidh.⁴⁹³

Tomás, mac an Fhaircionnaigh, aonmhac lais .i. Mathghamhain.

Aonmhac le Mathghamhain .i. Muircheartach.

Aonmhac le Muircheartach .i. Diarmaid.

Cheithre meic⁴⁹⁴ le Diarmaid .i. Mathghamhain ; Muircheartach ; Tadhg Caoch ; agus Seaán Ruadh.

Seaán Ruadh : dá mhac lais .i. Murchadh na Mallacht ; agus Seaán Riabhach.

Tadhg Caoch : dís mhac lais .i. Domhnall, díobhdhaidh ;⁴⁹⁵ agus Brian Baisgionach.

Muircheartach : dá mhac lais .i. Murchadh Dubh ; agus Donnchadh.

Aonmhac le Murchadh Dubh .i. Diarmaid.

Aonmhac le Diarmaid .i. Muircheartach.

Dá mhac le Donnchadh, mac Murchadha Duibh⁴⁹⁵ .i. Murchadh agus Donnchadh.

Mathghamhain :⁴⁹⁶ aonmhac lais .i. Toirdhealbhach.

Dá mhac le Toirdhealbhach .i. Mathghamhain agus Brian.

Diarmaid Mór, mac SeanTaidhg :⁴⁹⁷ dá mhac lais .i. Conchubhar Ruadh ; agus Mathghamhain.

Aonmhac le Conchubhar Ruadh .i. Conchubhar Óg.

⁴⁹² choga.

⁴⁹³ dibidh.

⁴⁹⁴ mic.

⁴⁹⁵ dhuibh (P Mac Muircheartaigh).

⁴⁹⁶ (P Murchadh).

⁴⁹⁷ Seanntaidhg *statim*.

Seisear mac la Conchubhar Óg .i. Murchadh, Brian, Tadhg (díobhdhaidh) ; Seaán⁴⁹⁸ agus dá Dhomhnall.

Seaán,⁴⁹⁹ aonmhac lais .i. Seaán Óg.

Aonmhac le Seaán⁴⁹⁸ Óg .i. Murchadh.

Domhnall : mac Conchubhair Óig, dá mhac lais .i. Donnchadh agus Toirdhealbhach.

Triúr^{499a} mac ag Toirdhealbhach .i. Domhnall rér thuit Mathghamhain mac Toirdhealbhaigh Mhanntaigh ; Murchadh, mac Toirdhealbhaigh ; agus Diarmaid ; agus Tadhg. Díobhdhadar an ceathrar (?) sin.

Mathghamhain, mac Diarmada [Móir], aonmhac lais .i. Seaán an Spriacha.

Aonmhac le Seaán an Spriacha .i. an tAnnraighteach.⁵⁰⁰

Aonmhac lais an Annraighteach⁵⁰¹ .i. Murchadh Fionn.

Seisear mac Bhriain, mic Toirdhealbhaigh, mic Sean-Taidhg annso síos :

Murchadh Mór lé ndearnadh⁵⁰² [Caisleán] Tromráith ; agus Mathghamhain lé ndearnadh Caisleán Inse ; agus Diarmaid ó Sheanlucht an Chorrugh ; agus Muirheartach aga raibh dhá sheisrigh i nInis Meadháin,⁵⁰³ agus Cluaine 'na bhfearann⁵⁰⁴ saor ; Domhnall aga raibh ceathramha Bhaile Mhanannáin ; agus Seaán do bhain Árd na Criadh amach. Finis.

GEINEALACH Í BHRIAIN NA gCLUAINTE

Geinealach Í Bhriain na gCluainte agus Momhainín i mBarúntacht Chonallach i gConntae Luimnigh :

Tadhg, mac Seaáin⁵⁰⁵ Í Bhriain (atá beó fós i seilbh na gCluainte *etc.*, 1762), mic Taidhg, mic Toirdhealbhaigh, mic Donnchadha, mic Domhnaill, mic Taidhg, mic Murchadha (aga raibh Oileán Árann, agus Leitir, láimh le hInis, agus dá sheisrigh dhéag idir Chill Mhuire agus

⁴⁹⁸ Seán.   ⁴⁹⁹ Seághan.   ^{499a} (? ceathrar).   ⁵⁰⁰ tanraighthíoch.

⁵⁰¹ anrothach (? anrathach).   ⁵⁰² le andeárnadh.

⁵⁰³ méadh.   ⁵⁰⁴ fearan (? na bhFearnn).   ⁵⁰⁵ Seagháin.

fairrge), mic Toirdhealbhaigh, mic Domhnaill, mic Conchubhair Óig, mic Conchubhair, mic Diarmada Móir (aga mbíodh dhá thunna⁵⁰⁶ dhéag fíona d'áirdchíos ó mhuintir na Gaillimhe, gach⁵⁰⁷ bliadhain, do chionn Cuain na Gaillimhe do chongbháil glan ó lucht dibheirge agus piarataoi, óir do chongbhadh sé iomad do loingeas gona bhfuirinn armtha ag faire an chuain), mic Donnchadha (ó dtáid Sliocht Donnchadha), mic Sean-Taidhg .i. Taidhg Áluinn (*vide* Caithréim Toirdhealbhaigh *ad An. 1277, ubi de Donaldo filio Thadaei hujusce et Donaldi filio*⁵⁰⁸ *Mahonio et Donaldo Tromraith tunc habitantibus expressa fit*⁵⁰⁹ *mentio*), mic Diarmada, mic Donnchadha, mic Diarmada, mic Conchubhair an Chogaid⁵¹⁰ mic Donnchadha (aga raibh Oileán⁵¹¹ Árann, Leitir, agus Tromráith i gConntae an Chláir), mic Taidhg .i. Taidhg Glae, mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe.

[Here follows the copy of an authentic Certificate of the Mayor and Bailiffs of Galway (whose Original is in Mr. John Ó Brien's hands), in favour of the above Morrogh Mac Turlogh Ó Brien in Queen Elizabeth's time.]

To all Christian People to whom this present Writing shall come, We the Mayor & Bailiffs of this her Majesty's Town of Galway, send Greeting in our Lord God everlasting; forasmuch as it is both meritorious & also the Duty of our Office to testify in all Matters the Truth whereunto we are demanded, Know you therefore that We, being required by one Morrogh Mac Turlogh O Brien of the Sept of the Mac Teiges of Arran to testify the Truth concerning his Ancestors, who were under her Majesty's and her Highness's Predecessors the temporal Captains or Lords of the Islands of Arran & their Territorys & Heriditaments elsewhere, under the Names of Mac Teige O Brien of Arran Time out of man's Memory; do let you know universally, to wit, that during our Lives

⁵⁰⁶ thonna.⁵⁰⁷ gacha.⁵⁰⁸ (?) filiis.⁵⁰⁹ expressa fit.⁵¹⁰ coga.⁵¹¹ iléan.

& as we heard of our Forefathers declaring of their Predecessers before them, that the Mac Teiges of Arran were chief Captains & Lords in the Temporality of the Islands of Arran, to whom their Underlings were answering thereout for temporal & spiritual Rents as thereout was due ; which they successively enjoyed time out of mind, as aforesaid ; And that We have seen the said Morrogh Mac Torloagh Ó Brien authorised by all his Sept as Chief of that Name, in possession of the Premises as his own lawful Inheritance, as more at large doth appear in our Books of Records, wherein he continue until of late he was by the usurping Power of the Ó Flaherty's expulsed, from whom it is taken by some Inquest found in her Majesty's favour. We say moreover that the Sept of Mac Teige O Brien of Arran, since the Foundation of this City & Town, were aiding and assisting both to ourselves and Predecessors, against her Majesty's Enemies, in all Times and Places whereunto they were called, as true, faithful, and liege People to the Crown of England, to maintain succour & assist this Town. This much We cannot do less than testify to be true, in Witness whereof We have hereunto set our Signs and our Mayoralty's Seal of Office the 30th day of March 1588, in the 30th year of her Majesty's Reign

	[l.s.]	John Blake, Mayor.
Alexander Dermot	[l.s.]	Walter Martin, Bailiff.
Notary Publick	[l.s.]	Anthony Kirriwan, Bailiff.
	[l.s.]	

GEINEALACH SLEACHTA DOMHNAILL
CHONNACHTAIGH.

Geinealach Sleachta Domhnaill Chonnachtaigh, mic Domhnaill Mhóir Í Bhriain, Rí déidheanach⁵¹² Chaisil Mumhan agus Luimnigh, iarna tharraing as, leabhar Aodha Buidhe mic Cruitín (dá scríbhinn féin san mbliadhain 1714) :

Seaán⁵¹³ (anois i gCluain Í Bhriain i nDúthaigh Aradh, anno 1714), mac Taidhg, mic Murchadha, mic Mathghamhna, mic Taidhg, mic Donnchadha, mic Domhnaill

---

⁵¹² Rígh déaghnach.

⁵¹³ Seán.

Duibh mic Donnchadha an Ghleanna, mic Murchadha Riabhaigh, mic Domhnaill Ghluis, mic Toirdhealbhaigh, mic Briain, mic Mathghamhna, mic Domhnaill Chonnachtaigh (óna oileamhain i gConnachtaibh do tugadh an ainm sin air), mic Domhnaill Mhóir, mic Toirdhealbhaigh mic Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe.

Bíodh a fhios ag an léightheóir go maireann anois, san mbliadhain 1762 Kendal Ó Briain, mac Kendil Í Bhriain, oighre díreach⁵¹⁴ Chluana Í Bhriain agus Domhnaill Chonnachtaigh ; agus gurab mac do Sheaán mhac Taidhg thuas an Kendal so, óir do bhí sé i seilbh i gCluain Í Bhriain.

Nóta : Do bhí dís dearbhráthar do threibh an Churraigh i nDúthaigh Aradh,⁵¹⁵ agus do shliocht Domhnaill Chonnachtaigh, go déidheanach i Regiment Tighearna an Chláir .i. Muircheartach agus Brian.

Tuig, a léightheóir, gurbhiad sliocht Chonchubhair na Cathrach .i. sinnsear cloinne Diarmada, mic Toirdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe, ba tighearnaí⁵¹⁶ ar Dhúthaigh Aradh⁵¹⁷ go hiomlán sula ndeachadar Clann Bhriain Ruaidh, mic Chonchubhair na Siúduine, maraon le sliocht Domhnaill Chonnachtaigh, don dúthaigh⁵¹⁷ chéadna, iarna ndíobairt⁵¹⁸ as Tuadh-mhumhain le cloinn Toirdhealbhaigh na Cathréime, mic Taidhg Caoluisge. *Vid* Caithréim Toirdhealbhaigh, *sub fine*.

N.B. : I n-imeall⁵¹⁹ Dúithche Aradh⁵²⁰ ar Loch Deirgdheirc⁵²¹ do bhí caisleán daingean ro-oirdhearc, ag Chonchubhar na Cathrach do cumhduigheadh lena⁵²² órdughadh féin an tan do bhí sé 'na Rígh Mumhan d'éis a athar ; agus atá an caisleán céadna lé ráidhtear⁵²³ Cathair Chonchubhair le faicsint ann fós, óir do chonnaic mise, an sgríbhneóir, é san mbliadhain seo 1762.

Agus do-bheirim mo theist fhírinneach chríostamhail gur innsedar mórán do sheandaoine foghlumtha na tíre

⁵¹⁴ díorach.

⁵¹⁷ Dhúithe Ana.

⁵²⁰ Dúithe Arva.

⁵¹⁵ andútha ara.

⁵¹⁷ dúithe.

⁵²¹ Deargeart.

⁵¹⁶ tiagharnaí.

⁵¹⁸ ndiobairt.

⁵²² lean.

⁵¹⁹ aniomal.

⁵²³ ráitir.

céadna⁵²⁴ dham gurabé Conchubhar Ó Briain, Rí Mumhan, ré ráidhtí Slapar Salach agus Conchubhar na Cathrach, do rinne an caisleán céadna⁵²⁴ sin, do réir bheóloidis na tíre riamh andiaidh ar ndiaidh, agus gur mar ghrianán agus mar dhún ríoghda⁵²⁵ do bhíodh aige féin agus aga shliocht, gur sgaipeadh le feall agus le fóirneart iad go Cloinn Ghiobúin i gConntae Thiobrad Árann,⁵²⁶ agus go Cois Máighe i gConntae Luimnigh—fíortha inar ath-phlannduigheadar do réir na seanchadh⁵²⁷ uile, agus do sonnradhach do réir an tseanchais d'aithsgríobhamair thuas; óir is i gCloinn Ghiobúin d'áitigh an sinnear do réir na seanchadh⁵²⁷ gcéadna;⁵²⁸ agus is i mBaile Uí Shidheacháin⁵²⁹ do bhí teach an tsinnsir.

Gabhla don teach agus don tsinnsear chéadna treibh Choille an Charúnaigh;⁵³⁰ agus fós treibh Mhic an Phearsúin i mBrí Gobhan.⁵³¹

Dála an tsinnsir, do gheabhaidh⁵³² an léightheóir annso 'nár ndiaidh geinealach an líne dhíri⁵³³ shinnseardha d'fhan i mBaile Í Shidheacháin⁵³⁴ iarna tharraing anuas ó Chonchubhar na Cathrach (Rí Mumhan), go⁵³⁵ Conchubhar, mac Tomáis Í Bhriain fuair bás san mbliadhain 1708 .i. athair Thomáis (agus Uilliam Í Bhriain Bhéil Átha an Mhaide, nár⁵³⁶ fhág oighre feardha), agus seanathair an Dochtúra Seaán, mac Tomáis Í Bhriain, Easbog Cluana agus Rois.

TUG DAMH H'AIRE⁵³⁷

EOGHAN MACCRAITH CCT

- i. Tug damh h'aire, a Inse an laoi⁵³⁸,
atú i n-easbaidh h'iuil neamhchlaoin,
a mhúr⁵³⁹ éingheal halladh sean
'narbh annan⁵⁴⁰ féimdheadh⁵⁴⁰ fileadh.

⁵²⁴ ceanna.⁵²⁵ Ríoga.⁵²⁶ recte Chorcaighe.⁵²⁷ seannchaidhe.⁵²⁸ ceadna.⁵²⁹ Shfíothcháin.⁵³⁰ tuairim is oiread líne den scríbhinn arna scríobhadh annso.⁵³¹ mbríoghhabhan. ⁵³² -bhadh.⁵³³ líneadh díricc.⁵³⁴ Shfíothcháin. ⁵³⁵ síos go.⁵³⁶ air nár.⁵³⁷ MSS. H. 1.7, fol. 119a (H); 23G22 lch 53 (G); *Sean-Mhicheál Ó Longáin do scríobh iad araon; an téx so arna bhunú ar H; tá an dá chóib truaillighthe; acht tugaim gach malairt san dá chóib is fiú a áireamh.*⁵³⁸ laoidh G.⁵³⁹ mhúir H.⁵⁴⁰ féidhm gach H; feidm gan G.

- 5 Fiarfaighim díot, dia do chiaigh,⁵⁴¹
 cá líon fear do shíol ShaoirBhriain,
 a threabh⁵⁴² sheasgair bheannghlan bhog,⁵⁴³
 lér dealbhadh easdaidh⁵⁴⁴ ionnad ?
9. Sloinn fós, a bhraontais bhanda,⁵⁴⁵
 a n-oidhedha⁵⁴⁶ a n-anmanna,
 is fad téarma gach duine⁵⁴⁶ dhíobh—
 níor chuire déanmha doighníomh.
13. Usaide leam a luaidhe
 arsan fionnmhúr⁵⁴⁷ féaruaine
 Síol Luighdheach Minn na maghfhód⁵⁴⁸
 cuimhneach linn⁵⁴⁹ an laochradhód.⁵⁵⁰
17. Iomad bliadhan ré mbuain rinn⁵⁵¹
 chum^{552a} na laochsin do luaidhfinn
 tug sin leisge⁵⁵² ar mo labhra
 fán gceiste⁵⁵³ a fhir m'agallmha.
- 21 An ceangal do chuiris orm,⁵⁵⁴
 do rádh an síodhbhrugh sriobhghorm,
 um Shíol nÉanda⁵⁵⁵ fá dual damh,
 do-ghéabha uam⁵⁵⁶ a fhuasgladh.
25. Ocht mbliadhna tríochad tuir⁵⁵⁷ Chliach
 Donnchadh Cairbreach mo chéidtriath
 [fá] mír chruaidh ga⁵⁵⁸ seasaimh sin
 don teasaidh uair⁵⁵⁹ a oidhidh.

⁵⁴¹ diaigh do chiach H ; ndiaigh do chiadh G.

⁵⁴² aitreabh s. b. b H ; an treabh s. bh. G.

⁵⁴³ breac H ; bhreac G. ⁵⁴⁴ easdagh H ; asda hionad G.

⁵⁴⁵ bhan G. ⁵⁴⁶ noigheadh G. ⁵⁴⁶ nduine MSS.

⁵⁴⁷ fhionn mhúir H.

⁵⁴⁸ luigheach meann na Moghadh H ; mbean na mághfhod G.

⁵⁴⁹ leam MSS. ⁵⁵⁰ na laochradhadh H ; na laochuraód G.

⁵⁵¹ pinn G. ⁵⁵² cuma G. ^{552a} leisg G.

⁵⁵³ cceist G. ⁵⁵⁴ oram G.

⁵⁵⁵ neanda H ; néanadh G.

⁵⁵⁶ do gheabhaidh uaim MSS. ⁵⁵⁷ túir H ; túr G.

⁵⁵⁸ gach H ; churadh dá G. ⁵⁵⁹ fuair MSS.

29. Dealbhais⁵⁶⁰ cronnog chochlach⁵⁶¹ chruinn
san phort so thall rem thórainn
múr sriobhluath⁵⁶² ó bhfilleadh⁵⁶³ frais
dar imeal⁵⁶⁴ fionnbhruach Forgais.
33. D'éis Donnchaidh nár dhóigh⁵⁶⁵ cumhadh
tig an ceansa Conchubhar
nír bh fhéider⁵⁶⁶ gan mo dhul⁵⁶⁷ dō
céidfher dár bhruigh an brughso.
37. A haoindeag a seacht 'sa sé
fuair Conchubhar do chianré,⁵⁶⁸
do dhorchaigh⁵⁶⁹ mo ghné arna ghoin,
go dtorchair sé ar an Siúduin.
41. Fuair Brian Ruadh, ní dál⁵⁷⁰ nár dhligh,
do chuir m fhlaith⁵⁷¹ na laochsin
naoi mbliadhna rén' ól⁵⁷² uaimse
mór n-iarla badh hanuaisle.⁵⁷³
45. An Brian Ruadh sin na ruag dtiugh
d'éis madhma Muighe Greision⁵⁷⁴
fuair i mBun Raite a riaghadh,⁵⁷⁵
brugh dob aite aoilniamhadh.⁵⁷⁶
49. Do chaith Toirdhealbhadh, mac Taidhg,
tar éis⁵⁷⁷ Bhriain chosgraigh cheannaird
ré chiallaidh⁵⁷⁸ badh cneasda dhō
bliadhain teasda do thríocha.⁵⁷⁹
53. Toirdhealbhadh na longphort lán
do chéadchuir cloch im cheartlár
'S i mūr Inse rem thaobh⁵⁸⁰ thiar
níor lingsi⁵⁸¹ aon re hainmhian.

⁵⁶⁰ Dealbhas MSS. ⁵⁶¹ chochalach MSS. ⁵⁶² sriobhfhuar G.

⁵⁶³ bhfillid H; o bfile (*vel* fine fhrais san *chliathán*) G.

⁵⁶⁴ dar bhiomhall G. ⁵⁶⁵ nar dóigh H; nar dóith G. ⁵⁶⁶ -dir MSS.

⁵⁶⁷ dhol MSS. ⁵⁶⁸ -rae, MSS. ⁵⁶⁹ dorchadh H; dhorchadh G.

⁵⁷⁰ dual H; dáil G. ⁵⁷¹ flaitis H; flaithe G.

⁵⁷² ré ndol H; ré dul G. ⁵⁷³ an- H.

⁵⁷⁴ greisin H; dreis[?] G. ⁵⁷⁵ riaga MSS.

⁵⁷⁶ -mháha G. ⁵⁷⁷ déis H.

⁵⁷⁸ cialdha H; cialldha G. ⁵⁷⁹ -chad H; -chadh G.

⁵⁸⁰ thaobh : aoin G. ⁵⁸¹ lingas G.

57. Fuair bás ionnam dá éis sin
mac Taidhg Chaoluisge chneisghil⁵⁸²
géag shaor an duille dosghlan
laogh⁵⁸³ mo bhruinne an Brianachsán.⁵⁸⁴
61. Donnchadh mac Briain Ruaidh reannglain⁵⁸⁵
ag roinn re rath Toirdhealbhaigh⁵⁸⁶
ocht⁵⁸⁷ mbliadhna dho gan diombuaidh
ag so griangha⁵⁸⁸ an gaidhiolshluaigh.
65. Rug ar Dhonnchadh do dhoghraig
do theas⁵⁸⁹ airm is anfhorlainn,
gur ling uadh⁵⁹⁰ féin san bhForg[h]as
ō réim na sluagh siobhalbhras.
69. Tig chugam ceann an teaghlaihg
Donnchadh i ndiaidh Toirdhealbhaigh,
a mhac féin, feirde ar ⁵⁹¹ meanma,
mo nheirge⁵⁹² séimh soidhealbhda.⁵⁹³
73. Gur thuit Donnchadh nár theib treas
cóig⁵⁹⁴ bhliadhna acht ráithe a reimheas,
ré linn soin⁵⁹⁵ torchair⁵⁹⁶ an tír
do ghóimh⁵⁹⁶ fhill Mhorchaidh Mhainchín.
77. Tig i ndiaidh Donnchaidh dealbhghloin
Muircheartach, mac Toirdhealbhaigh
buabhall ceansa, tuir mar Tál⁵⁹⁷
do luigh leamsa⁵⁹⁸ mar leannán.
81. Comhfhlaithe do Mhuircheartach mhear
Diarmaid na gcaisléan gceisgheal
[is] an borrlhadh⁵⁹⁹ nár bhean ruinn
sa seadh⁶⁰⁰ Donnchadh mac Domhnaill.

⁵⁸² fionnghlan H; finnghil G.   ⁵⁸³ laoch MSS   ⁵⁸⁴ -soin MSS.
⁵⁸⁵ roinn- G.   ⁵⁸⁶ raith Th- MSS.   ⁵⁸⁷ seacht G.
⁵⁸⁸ griandha H; griada G.   ⁵⁸⁸ thas H.
⁵⁹⁰ uaidh H; uaithe G.   ⁵⁹¹ fearde ar MSS.
⁵⁹² mhéire H.   ⁵⁹³ -lbha MSS.   ⁵⁹⁴ chóig H; cúig G.
⁵⁹⁵ sin MSS.   ⁵⁹⁶ torchar H; torcar G.   ⁵⁹⁶ ghoin H.
⁵⁹⁷ tuir mar chách H; mar thál G.   ⁵⁹⁸ liomsa MSS.
⁵⁹⁹ an bhorradhshlat H; an bhánshlat nár bháin roinn G.
⁶⁰⁰ aseadh G.

85. Fuair Muircheartach, maordha a dhreach,
dhá bhliadhain tríochad tuillmheach,
agso an ghéag nár ghrádhugh olc
go dtárraidh⁶⁰¹ éag re hadhart.⁶⁰²
89. Do chaith Diarmaid gan diomdhaidh⁶⁰³
soisear mac [d]tréan [d]Toirdhealbhaigh
slóigh⁶⁰⁴ Life iar ngialladh⁶⁰⁵ dá ghoil
fiche bliadhain is bliadhain.
93. Ocht mbliadhna mar thós tuile⁶⁰⁶
fuair Mathghamhain Maonmhuighe
fear an leasanna ón taobh⁶⁰⁷ thoir
níor aomh freasabhra an feadhsoin.
97. Tig dom fhiossa⁶⁰⁸ dá éis soin⁶⁰⁹
Brian crannruadh Catha an Aonaigh ;
a naoi do chaith fá cheathair,
do bhí a mhaith ós Muimhneachaibh.
101. Do díbreadh⁶¹⁰ leis, laochda an rath,
Toirdhealbhach ceap na gCumrach
don taobh thoir dona Déisibh
claon ní fhoil⁶¹¹ an fhaisnéissin.
105. Ocht mbliadhna do bhí im ghardha⁶¹²
Conchubhar mac Mathghamhna
fám léigean uaidh níor thuill troid
do-chuaidh lé a⁶¹³ chluinn don Charraig.
109. Do chaith Tadhg an Chóimh chnámha⁶¹⁴
a trí fichead folána ;
tug sé flaithlónadh⁶¹⁵ dár bhfonn
gur haithríoghadh⁶¹⁶ é asam.⁶¹⁷

⁶⁰¹ ttártha H ; dá tharaig G.

⁶⁰² -dhairt MSS. ⁶⁰³ diomdha MSS.

⁶⁰⁴ sluagh H.

⁶⁰⁵ ngialla H ; ngéille G.

⁶⁰⁶ thúis tuille G.

⁶⁰⁷ taoibh MSS. ⁶⁰⁸ fhios G.

⁶⁰⁹ éisin MSS.

⁶¹⁰ díobradh MSS.

⁶¹¹ bhfuil.

⁶¹² Ghárda H ; ghárduin G.

⁶¹³ le na H.

⁶¹⁴ an chaomh chámhadh G.

⁶¹⁵ -lfona MSS.

⁶¹⁶ -ríogach MSS.

⁶¹⁷ asoinn H.

113. Mathghamhain Dall 'na dhiaidh soin⁶¹⁸
trí bliadhna is bhlogh⁶¹⁹ do bhliadhain⁶²⁰
fear an té do hathchradh⁶²¹ uaim
sé arna athchur ré anuail. ⁶²²
117. Toirdhealbhadh Bog,⁶²³ bláth na mBrian,
trí bliadhna dhó⁶²⁴ gan dimhiadh,
tug móid⁶²⁵ re héad gan uamhan,⁶²⁶
sa cóig⁶²⁷ déag fá dheaghludhal. ⁶²⁸
121. Donnchadh, mac Mathghamhna Doill
dhá bhliadhain do bhí im chonchlainn
gur scrios fala is feall an mac
cara⁶²⁹ na gceall an chomhshlat. ⁶³⁰
125. Sé bliadhna gan ghráin gan ghoid
Tadhg ceannard cuanna⁶³¹ an Chomhaid
isé do bhí ag loighe⁶³² leam
mo bhroine⁶³³ ba hí a aidhleann. ⁶³⁴
129. Do chaith Conchubhar na srón
lán ré⁶³⁵ tríochad gan turbhródh,
go a chorpchur i n-úr⁶³⁶ Inse,
múr portghlan⁶³⁷ na proibhinse. ⁶³⁸
133. Naoi ráithe, fá réim molta,
don Ghiolla Dhubh dhealbhchorcra,
ceann na n-óg⁶³⁹ soirbhghreadhnach⁶⁴⁰ séimh,
Toirdhealbhadh Óg a ainmséin.

⁶¹⁸ sin MSS.⁶¹⁹ bloidh H ; bláth G.⁶²⁰ bhliaghnaibh MSS, *ceartú go bliaghain ag H.*⁶²¹ hathchuireadh H ; hathcrág G.⁶²² ré han- H ; re an- G.⁶²³ *an rann so agus an rann 'na dhiaidh do mhalartú dite H.*⁶²⁴ ar lár G.⁶²⁵ móide G.⁶²⁶ gan lomhan (P) H ; re huamaghaidh G.⁶²⁷ cúig MSS.⁶²⁸ -ail MSS.⁶²⁹ caradh MSS.⁶³⁰ ghriobhshlat G. ⁶³¹ chuana MSS.⁶³² luigh H ; luíge G.⁶³³ bhruinne MSS.⁶³⁴ fháighleann MSS.⁶³⁵ le H ; rae G.⁶³⁶ a murr H ; anúir G.⁶³⁷ murr portgheal H.⁶³⁸ *arna atharrú go príomhinnse H.*⁶³⁹ na slóigh H.⁶⁴⁰ -ghreanach G.

137. Toirdhealbhadh Donn deagmhac Taidhg
d'éis an Ghiolla Dhuibh dhreachgairg,⁶⁴¹
do bhí ag breith buaidh⁶⁴² don Bhrianfhuil
trí dheich uair acht⁶⁴³ aoinbhliadhain.
141. A mhac sin nach séan⁶⁴⁴ tubhadh
mo chéilese Conchubhar
go a éag is ciallaidh⁶⁴⁵ do chaith
dá bhliadhain déag don deaghfhlaith.⁶⁴⁶
145. Don chloichse an chrotha⁶⁴⁷ neamhdhuibh
tig Murchadh mac Toirdhealbhaigh ;
tug⁶⁴⁸ iar mbeith 'na⁶⁴⁹ Iarla air
deich mbliadhna agus dá bhliadhain.
149. Dob é céadiarla a chinidh,
sódh⁶⁵⁰ ionnarbtha aindlighidh,
Murchadh Cliach dár theagh mo theagh⁶⁵¹
mo-cean⁶⁵² iath⁶⁵³ ar ar hoirdneadh.⁶⁵⁴
153. Dob é mo dhara hiarla
mac Conchubhair chruithniamhdha,
Donnchadh, nár chleacht tláithe⁶⁵⁵ i dtreas,
sorthan⁶⁵⁶ seacht ráithe a reimheas.
157. Donnchadh,⁶⁵⁷ fear ná faca a mheadh⁶⁵⁸
do thionnsgain caisléan caoimhgeal
fuair ré⁶⁵⁹ ghearr dár ghoire léan
san gceann oile don oiléan.
161. Táinig chugam caomh re cioth
d'éis Donnchaidh, Domhnall Cléireach,
mar ba dú⁶⁶⁰ a thocht⁶⁶¹ ba toirtheach,⁶⁶²
níorbh orc⁶⁶³ i gcrú chomhaidhtheach.

⁶⁴¹ dreachndearg G.⁶⁴² buadh MSS.⁶⁴³ fuair is H ; tríochad fuair acht G.⁶⁴⁴ sin féin nár t. H ; nár shéan t. G.⁶⁴⁵ cialdha H ; céilídhe G.⁶⁴⁶ a dh. H.⁶⁴⁷ an chloiche H.⁶⁴⁸ do chaith MSS.⁶⁴⁹ ar lár H.⁶⁵⁰ saoiht H.⁶⁵¹ theach mo theach MSS.⁶⁵² cheann MSS.⁶⁵³ liath G.⁶⁵⁴ hóirneadh H : ar na hóirneadh G.⁶⁵⁵ tláth G.⁶⁵⁶ sorthain MSS.⁶⁵⁷ an rann so ar lár H.⁶⁵⁸ facadh a mhéad G.⁶⁵⁹ rae G.⁶⁶⁰ ar lár G.⁶⁶¹ theacht MSS.⁶⁶² torrach H ; tortach G.⁶⁶³ "orc .i. mac," gluais ag G.

165. Cúig⁶⁶³ bhliadhna tug damh Domhnall,
gur himreadh orm⁶⁶⁴ anfhorlann⁶⁶⁵
le neart saorchath sluaigh⁶⁶⁶ Londuin
mo chaomhthach uaim ionnorbaidh.⁶⁶⁷
169. Annsin tig an treas iarla
dimiadh *eachtgha* an fháidiarmo⁶⁶⁸
rae lán rer⁶⁶⁹ tonnmhaighreach tráigh
fá⁶⁷⁰ chlár ghormaibhneach Gabhráin.
173. Ionnum don taobhso thuaidh thoir
Conchubhar, deagmhac Donnchaidh
mór ngné 'nar shíothlaigh⁶⁷¹ a shéan
é do chriochnuigh an caisléan.
177. Fiche bliadhan⁶⁷² do bhí so
is chóig leithbhliadhna⁶⁷³ lána
ina⁶⁷⁴ iarla ar fhonn Adhar⁶⁷⁵
griangha mar Chonn⁶⁷⁶ Conchubhar.
181. Cóig⁶⁷⁷ bhliadhna tárraidh⁶⁷⁸ fá thrí
'na iarla oirdhearc Éinrí
mian oirne iomrádha⁶⁷⁹ air
oighre diongbhála Donnchaidh.
185. A dhearbhráthair⁶⁸⁰ Brian⁶⁸¹ Ó Briain
seacht mbliadhna déag gan duibhchiaigh ;⁶⁸²
fuair gairm is maitheas⁶⁸³ molta
flaitheas agus ainm⁶⁸⁴ iarlachta.

---

⁶⁶³ Chúig H.   ⁶⁶⁴ oram MSS.   ⁶⁶⁵ -loinn MSS.
⁶⁶⁶ sluaigh H ; saorsluaigh cath G.   ⁶⁶⁷ dionnarba (*idh*) MSS.
⁶⁶⁸ *sic* H ; diamaidh éasga in *fhéadhma* G.
⁶⁶⁹ fá H.   ⁶⁷⁰ sa H.   ⁶⁷¹ nár síolag H.
⁶⁷² bliaghain H.   ⁶⁷³ chúig bhliadhna G.   ⁶⁷⁴ an MSS.
⁶⁷⁵ ádhair H ; aithir G.
⁶⁷⁶ Conn H ; choin ; agus " gaisgidheach mar Chú Chullainn " do
ghluais ar an líne seo G.
⁶⁷⁷ an rann so ar *easnamh* G.   ⁶⁷⁸ tairridh H.
⁶⁷⁹ iomrádh H.   ⁶⁸⁰ an rann so ar *easnamh* G.
⁶⁸¹ féin Brian H.   ⁶⁸² -chiach H.   ⁶⁸³ mathas ; fathas H.
⁶⁸⁴ is ainim H.

189. A mhac sin Éinrí oile
bláth sleachta Briain Bóroimhe⁶⁸⁵
Iarla Ó dTáil fá dtámuid tréan⁶⁸⁶
tánaig⁶⁸⁷ is dáil re deighshéan.
193. Ocht⁶⁸⁸ mbliadhna ós an mbrugh-so
lámh chlaon fár chlaon comhursa
do chaith Donnchadh, Dia dá dhíon,
sia ar a bhfolthar⁶⁸⁹ féilghníomh.⁶⁹⁰
197. Do chuireas⁶⁹¹ díom diaidh i ndiaidh
roighne cuingeadh⁶⁹² clann⁶⁹³ Saoir Bhriain
a séimhlí dom char ar ceal
go hÉinrí dhamh fa dheireadh.⁶⁹⁴
201. Ceathrar agus⁶⁹⁵ fiche fear
is seacht n-iarla⁶⁹⁶ san áireamh
líon an daghshluaigh⁶⁹⁷ do luigh linn
dfhuil Anluain agus Oilill.
205. Losgadh⁶⁹⁸ báthadh⁶⁹⁹ dá ua mBriain,
fear do ré⁷⁰⁰ dhíobh, dias⁷⁰¹ d'airmghliaidh,
sé is dá dheich⁷⁰² do chuain⁷⁰³ na gCorc
arna mbreith uaim re hadhart.⁷⁰⁴
209. Fiche bliadhan is⁷⁰⁵ cheithre céad
ó Éinrí nar char coimbréag,⁷⁰⁶
nach dóigh d'airdleath chonchar Chuinn,⁷⁰⁷
go⁷⁰⁸ Donnchadh Cairbreach ciallchruinn.

⁶⁸⁵ seo mar atá an seóladh ag G: A mhac sin an tiarla óg: don mhúr sin múr na bhfionnrod.

⁶⁸⁶ triath fá ttámaoid tréan G.

⁶⁸⁷ táinigh H; táin G.

⁶⁸⁸ an rann so ar easnamh H.

⁶⁸⁹ an bfolthar G. ⁶⁹⁰ feilgh- G.

⁶⁹¹ chuiris MSS.

⁶⁹² cuinge MSS.

⁶⁹³ cloinne H.

⁶⁹⁴ dar ghabh múr na ttrochar ttiugh: go Donncha dhúin fá dheire G.

⁶⁹⁵ is H; Ochtar agus da fhithead fear G.

⁶⁹⁶ ceathrar iarlaoi G.

⁶⁹⁷ deaghschlóigh H; deaghsluaigh G.

⁶⁹⁸ losga H.

⁶⁹⁹ bágh G.

⁷⁰⁰ riagadh H.

⁷⁰¹ díis H; dhias G.

⁷⁰² trí is dá fhithid G.

⁷⁰³ chuan MSS.

⁷⁰⁴ adhairt H.

⁷⁰⁵ Caogad deasbaidh G.

⁷⁰⁶ caoimhbhréag H; ó Dhonnchadh ua mic maighréid G.

⁷⁰⁷ nar dóigh dar leat concair cuinn H; nach dóith dar lead concúbhar cruinn G.

⁷⁰⁸ ó Dh. H.

213. Ochmhogha míle chúig céad⁷⁰⁹
ocht mbliadhna⁷¹⁰ anois is neimbréag,⁷¹¹
do smuain Sé ar neimh⁷¹² ar ⁷¹³ neimhthreoir
go gein⁷¹⁴ Uain Dé dínightheoir.⁷¹⁵
217. Beir uaim go n-iúl is fhoirfe⁷¹⁶
gibé thú a fhir m'fhiosruighthe⁷¹⁷
feidhm feasda ar h'éimheadh⁷¹⁸ ní fhuil⁷¹⁹
éirneadh⁷²⁰ na ceasda ó chianaibh.
221. Sloinnse domhsa dreas oile
ó Bhrian, bun na ríoghraidhe
dár⁷²¹ bhrúcht torchar ballbhruagh⁷²² beach
go Donnchadh crannruadh Cairbreach.
225. Léig liom mar do léigeas lat
fios foirfe ar a bhfuil ceóbhrat
an⁷²³ réim líonmhar gCaissin gCliach
ríoghradh⁷²⁴ Chaisil na gcoirrsgiath.
229. Fios na dtriath⁷²⁵ ó dtáinig sonn
fios a n-oidheadh⁷²⁶ 's a n-anmann
foillsigh dhúnn⁷²⁷ gan díoth bhfeasa
bíoth do thnúdh ler⁷²⁸ thuirmheasa.
233. A Inse an laoigh na learg dtais
do fhuasgail m'indearb eólais⁷²⁹
do-ghéan⁷³⁰ díot fáidh san bhfiosso⁷³¹
ní cáir gan íoc h'aincheasa.⁷³²
237. Beir leat uaimse gurbé Brian,
Airdrí teann⁷³³ nár char dimhiadh,
Gaoidheal Gréag tiaruin is⁷³⁴ toir,
dá bhliadhain déag gan diombloidh.

⁷⁰⁹ caogad, míle is sé chéad H.   ⁷¹⁰ ar lár G.   ⁷¹¹ neimhbh- MSS.
⁷¹² neamh MSS   ⁷¹³ mo H.   ⁷¹⁴ ó ghin H.   ⁷¹⁵ ar ndíonod G.
⁷¹⁶ go hiuil is f. H; sírfm go húmhall is f. G.
⁷¹⁷ gi bé taoi da fhiadhfruinghe G.   ⁷¹⁸ teithmhe G.
⁷¹⁹ bhfuil MSS.   ⁷²⁰ éarnadh MSS.   ⁷²¹ léar G.
⁷²² -chair ballbhruach H; trochur balbhnuail G.
⁷²³ ón MSS.   ⁷²⁴ go r. G.   ⁷²⁵ ttriathe G.
⁷²⁶ oighre G.   ⁷²⁷ duinn H; dhúin G.   ⁷²⁸ léir H, réar G.
⁷²⁹ mindearb e. H; mīn dearbh e. G.   ⁷³⁰ do dhéan MSS.
⁷³¹ -sin G.   ⁷³² ainciosa MSS.   ⁷³³ tréan G.   ⁷³⁴ tiar agus H.

241. Cuimhnigh Donnchadh deaghmhac Briain⁷³⁵
caogad bliadhna gan bhraitchiaigh⁷³⁶
iseadh⁷³⁷ do bhí ós Banbha,
fa rí an fear go bhfreasabhra.⁷³⁸
245. Toirdhealbhadh, mac Taidhg, mic Briain,
éinrí ar Fhódla 's ar fhinnChliaigh,⁷³⁹
ar a bhreith do bhí gach treabh⁷⁴⁰
a trí is dá dheich don deighfhear.⁷⁴¹
249. Muircheartach Mór a mhac soin⁷⁴²
a trí is tríocha⁷⁴³ do bhliadhnaibh
rí Éireann ba headh a ainm⁷⁴⁴
fear na ngéibheann do ghiallnaidhm.⁷⁴⁵
253. Taobh le Mumhain, múr⁷⁴⁶ Neachtain,
Diarmaid i ndiaidh Mhuircheartaigh
cheithre bliadhna do bharr Bhreagh⁷⁴⁷
griangha⁷⁴⁸ Gall agus Gaoidheal.
257. Deich mbliadhna, reimhse^{749a} go rath,
fuair Conchubhar na Cathrach
do⁷⁴⁹ chur chána ar mhagh Mumhan,
damh⁷⁵⁰ is cára⁷⁵¹ a chumhnughadh.⁷⁵²
261. Cóig bhliadhna ós Mumhain mheadhraigh⁷⁵³
ag sin⁷⁵⁴ treimhse Toirdhealbhaigh
mac Diarmada ó Chlár na gCas
lámh ba fhialbhoga⁷⁵⁵ um ionmhus.
265. Cóig⁷⁵⁶ bhliadhna, rob⁷⁵⁷ séan soraidh
Muircheartach, mac Conchubhair
ceann na n-óigfhear ón Mháigh mhoill⁷⁵⁸
ós dá chóigeadh Cláir Chonuing.

---

735 Bh. MSS.   736 gan bra(i)tchiach MSS.   737 isé G.
738 gan fras- G.   739 is Fh. G.   740 fear G
741 a trí is trí fithid don *deadhfhlath* G.   742 sin G.
743 tríochad MSS.   744 badh hé anim H ; dob é ainim G.
745 -shnaidhm MSS.   746 múr Mumhan G.   747 bhreith G.
748 grianda MSS.   749a reimse H ; réimse G.   749 dár G.
750 damhsa H, dom G.   751 cáradh H, córadh G.
752 chuimhniughadh MSS.   753 méirigh G.
754 ag seo G.   755 fialbhuige MSS.
755 Chóig H ; Chúig G.   757 ró *budh* G.   758 máigh moill MSS.

269. Trí dheich Domhnall Mór amuigh
rí déidheannach⁷⁵⁹ rér dhealuigh
Caiseal Mumhan na magh⁷⁶⁰ réidh
pudhar a char⁷⁶¹ 'na chaithréim.
273. Ní áirmhim ciabh na gcleachtbhoth
mac Domhnaill Mhóir Muircheartach
ge⁷⁶² tá sé i Saltair⁷⁶³ Chaisil
ná glacthair⁷⁶⁴ é 'na éagmhaissin.⁷⁶⁵
277. Bíodh⁷⁶⁶ nár luaidh mise Murchadh
an Sgéith Ghirr⁷⁶⁷ go ngleódhchonfadh
ní dleaghar⁷⁶⁸ diomdha ar an fhear
is iomdha leabhar do luaidhfeadh.
281. Naoi rígh iseadh háirmheadh leam,⁷⁶⁹
ceathrar díobh re díon Éireann,
is cóigear ós clár Caisil,
don Dál óigfhear⁷⁷⁰ fhionnChaissin.
285. Do naoi ríghibh⁷⁷¹ don taobh theas
ní dheachaidh aon dár áirmheas
d'oidhidh ghona⁷⁷² acht Brian abháin⁷⁷³
d'iadh⁷⁷⁴ Logha doba leannáin.⁷⁷⁵
289. An chomaoin do⁷⁷⁶ chuiris orm
agseo,⁷⁷⁷ a Laoighinse lionnghorm,
comaoin uam⁷⁷⁸ ina hionadh ;⁷⁷⁹
dual comaoin do chúitiughadh.

T - u - g - d - a - mh.

⁷⁵⁹ déanadh H ; déanach G.

⁷⁶⁰ máigh MSS. ⁷⁶¹ a chur H ; do chuir G.

⁷⁶² gidh H ; cé G.

⁷⁶³ phsaltair H ; psaltair G.

⁷⁶⁴ glacar H ; glacur G ; na (a n. G) iongantas MSS.

⁷⁶⁵

⁷⁶⁶ Cé G ; *an rann so agus an ceann 'na dhiaidh do mhalartú áite G.*

⁷⁶⁷ ghiorr H ; gioradh G.

⁷⁶⁸ dlighthear MSS.

⁷⁶⁹ isé do háirmheadh G.

⁷⁷⁰ ógshluagh MSS. ⁷⁷¹ Ríoga H.

⁷⁷² gona MSS

⁷⁷³ amháin MSS. ⁷⁷⁴ diath MSS.

⁷⁷⁵ lionán.

⁷⁷⁶ ar lár H. ⁷⁷⁷ agsin H.

⁷⁷⁸ uaim MSS.

⁷⁷⁹ hionad MSS.

AGUISÍN III.

RÍOGHRADH MUMHAN.

EOGAN TAIGLEACH, Mac Deirg, mic Deirgt[h]eined, mic Enda Munchaīn, mic Loīth Mōir, mic Nia Feibis, mic Muredaig Muchna, mic Eachach Gairb, mic Duach Dalta Deadad, mic Cairpri Luisg, mic Luign[e] Luaigne, a t[h]oitim la Conn ar Muig Lēna.

OILILL ŌLOM, mac Moda Nuadhad, trí *fhichitt bliadan* dō gurus-marb críne.

CORMAC CAS, mac Oililla Óluim, dà¹ *fhichitt bliadan* dō² guras-marb duillídhain.¹

FIACHA MUILLEATHAN,³ mac⁴ Eogain Mōir,⁴ mic Oililla Óluim, dá⁵ *fhichitt bliadan* dó *ocus* a bās⁶ la Connla, mac Taidhg, mic Cēin, mic Oililla Uluim ag Āth⁷ Leathan ar Shiuir, re nabar Āth Eiseal anniu, amail *atrubairt*⁸ in file :

Āth Tuisil ainm inn ātha
isésin in slicht fīrātha
tuisil Tug Connla cnuc⁹ dean
ar Fiachaigh maith Muilleathan.⁵

MOGH CORB,¹⁰ mac Cormaic Cais, mic Oililla Uluim, fiche bliadhna dō, *ocus* a thuitim la hAedh, mac Garaid.

[Modh Corb, mac Cormaic Cais, 25 bliadhna (*vel* 20 bliadhna) i ríge Mumhan d'éis Oilíolla Uluim dá roinn

MSS. Leabhar Bhaile an Móta, Facs. 59b15 (B) *is bun don téx so* ; 23E26, lch 190 (E) ; 23N30, lch 295 (N). *Cuirim Téx B i gcló mór, agus an tuilleadh ag E N i gcló is lugha 'nd soin ; agus an malartachas eatorra ag bun an leathanaigh. Tosnuighid E N le Cormac Cas. Teideal B ar easnamh acht " Christian Kings of Munster " i lámh iasachta. Teideal E N : Dona Ríoghuibh do ghabh an Mhumhain agus ríoghach t Leithe (Leatha N) Modha agus Chaisil annso síos, ó aimsir Oilíolla Óluim anuas, agus fad a bhfaithesa, agus a n-oghidh, agus a mbás [mur an gcéadna go fíor N].*

¹ ¹ ar lár N.

³ maoil- N. ⁴⁻⁴ ar lár N.

⁷ agath BE.

²⁻¹ i lámh iasachta E.

⁵⁻⁵ ar lár N.

⁹ ar lár E.

⁶ bhais E.

¹⁰ Mogorbh B.

idir Cormac Cas agus Fiacha Muilleathan¹¹ go ndorchar i gcath le hAodh, mac Garaidh .i. Rí Chonnacht ; agus torchair Aodh féin insan¹² ghníomh sin¹² in Ardmhóir Dhéagláin¹³ insna¹⁴ Déisibh].

OILILL FLAND MÓR, mac Fiachach Muilleathain, mic Eogain Moir, mic¹⁵ Oililla Ōluim¹⁵, tríocha¹⁶ bliadhan dō,¹⁷ agus ar toitim do léim i nAirgedros.¹⁷

OILILL FLAND BEAG, mac Fiachach Muilleathain, fiche bliadhan dō,¹⁸ agus a thoitim le Fathad a Corand.¹⁸

EOCHAID mac Aililla Fla[i]nd Big, mic¹⁹ Fiachach Muilleathain, mic Eogain Mōir, mic Oililla Ūluim,¹⁹ sé bliadhain dēg agus a ēg.²⁰

CONALL,²¹ mac Cuirc,²¹ mic Luigdhech, mic Oilill[a] Fla[i]nd Big, mic²² Fiac[h]ach Muilleathain, mic Eogain Mōir,²² mic Oilill[a] Ōluim,²³ tric[h]a bliadain²⁴ dō agus a ēg.²⁵

NADFRAICH, mac Conaill,²⁶ mic Luig[d]ech, mic Oililla, mic Fiac[h]ach Muilleathain, mic Eogain Mōir mic Oilill[a] Ōluim,²⁷ dà [bliadain] ar fhichit dō,²⁸ agus a ēg.²⁸

AENGUS, mac Nadfraich, sē bliadna trichat agus a t[h]oitim la Muirchertach, mac Erca, agus la hIland i cath Ceall Osnad la Laigniu.

[Aonghus, mac Nadfraoich, mic Cuirc, mic Luighdheach sé bliadhna déag ar fhichid²⁹ i ríge Mumhan ; agus isé³⁰ tug Caisiol do Dhia agus do Phádraig, agus leath a chloinne .i. dá mhac dhéag agus dá inghin déag. Agus isé³⁰ do bhris tríocha cath timcheall Éireann : a seacht for Iollann, mac Dúnlaing,³¹ rí Laighean, agus trí catha for Conall³² Creamh-

¹¹ Maoil- N. ¹²⁻¹³ gan fhuireach N.

¹⁴ ansna BE. ¹⁵⁻¹⁵ ar lár E N.

¹⁷⁻¹⁷ gur ro marbhadh accath Argiodrois E N.

¹⁸⁻¹⁸ cúig bliadhna déag ar fhichid, gur chomhthuit agus Fatha (Fath E) Canann i gCath Cláraigh E N. ¹⁹⁻¹⁹ ar lár E N.

²⁰ a éag a Mumhain E N.

²¹⁻²¹ Corc (vel Conall osa chionn) E. ²²⁻²² ar lár N.

²³ ar lár E N. ²⁴ 22 bl. N.

²⁵ bl. a ríge Mumhan agus ég E N. ²⁶ Cuirc.

²⁷ ar lár E N.

²⁹ 36 bl. N.

³¹ dualaing E ; dúnlainn N.

¹³ -lain E. ; -lán N

¹⁶ 25 E N.

²²⁻²² ar lár N.

²⁴ 22 bl. N.

²⁶ Cuirc.

²⁸ 28 is éag E N.

³⁰ asé E N.

³² ar Ch. N.

thainne, mac Néill Naoighiallaigh, rí³³ Midhe; agus deich gcatha for Muiredhach Muinderg,³⁴ rí Uladh; agus ceithre catha for Conall Creamhthainne³⁵ agus³⁶ for Iollann³⁶ mac Dúnlaing d'aontaoibh; agus sé catha for Conall Treisim.³⁷ Agus Aonghus féin do mharbhadh, agus Eithne Uathach a bhean, i gcath Chill³⁸ Osnadh, ar Muigh Eaga, le Muiredhach,³⁹ mac Earca, agus le Leath Cuinn, mar⁴⁰ do dhligheadar bás Pádraig Ardasbal na hÉireann, agus i mbreithibh⁴¹ bruthaidh an bháis chéadna.]

EOCHÁID, mac Aengusa, mic Nádfraíoch, *tricha bliadan*,⁴² *ocus a marbad i cath Sléibi hEblinde*⁴³ la Muirc[h]ertach mac Erca.

CREAMTHAN,⁴⁴ mac Eachach, mic Aengusa mic Nádfraíoch, *fiche bliadan*, *ocus a ég*.

CAIRBRI CROM,⁴⁵ mac Eachach, mic Aengusa, mic Nádfraíoch, *tricha bliadan* *ocus a ég*.

FEARGUS, mac Creamthain,⁴⁶ mic Echach, mic Aengusa, mic Nádfraíoch dá *bliadain* *dēg*⁴⁷ *ocus a ég*.

FEIDLIMID,⁴⁸ mac Cairpri C[h]ruim, mic Creamthain, mic Echach, mic Aengusa, mic Nádfraíoch, dá bhliadhain *dēg* *ocus a ég*.

[AMHAL[N]GAIDH,⁴⁹ mac Eanna, mic Oiliolla, mic Nádfraíoch, mic Cuirc, mic Luighdheach,⁵⁰ mic Oiliolla Flainn Big, mic Fiachach Muilleathain,⁵¹ mic Eoghain Mhóir,⁵² aon bhliadhain agus a éag.

AODH DUBH, mac Criomhthainn, mic Feidhlimthe, mic Aonghusa, mic Nádfraíoch, mic Cuirc mic Luighdheach, *cuíg bliadhna*, agus a éag.

³³ rígh E N.   ³⁴ mh. Mh. E N.   ³⁵ criomh- E N.

³⁶⁻³⁶ aig fíor-Ulaidh N.

³⁷ thresim (*agus " i " os cionn R*) E; air Eoghan treisim N.

³⁸ Chille N (Cath cind Losnas, *ubi cecedit* Oengus mac Nádfraíoch *ocus Ethne hUathach a ben*: A.I.F, 10a 26 (? AD 453).

³⁹ leg. Muircertach.

⁴⁰ agus do réir mar N.

⁴¹ mbreithidh N.

⁴² [a rígh Mumhan] E N.

⁴³ Cualann (*vel* Hebhlínne *do ghluais air*) E N.

⁴⁴ Criomhthann Sreabh (Sreibh N) E N.

⁴⁵ Crom [mac Criomhthainn Sreabh (Sreibh N), mic E. E N.

⁴⁶ Criomhthainn [rí N] iarthair Cliach.   ⁴⁷ ar lár N.

⁴⁸ an t-all so ar easnamh E N.

⁴⁹ ⁴⁹ ar lár B.

⁵⁰ Lúghaidh N.

⁵¹ Maoileithin N.

⁵² [mic cuirc mic Lúghaidh] N.

GARBHÁN,⁵³ mac Eanna, mic Oiliolla, mic Nadfraoich, mic Cuirc, seacht mblíadhna, agus a éag.

AODH BEANNÁIN,⁵⁴ mac Criomthainn, mic Cobhthaig, mic Duach Iarlaithi, mic Maine,⁵⁵ mic Cairbre Cruithnecháin, mic Cuirc mic Luighdheach, cúig bliadhna, agus a éag.]⁴⁹

FINGEN,⁵⁶ mac Aeda, mic Creamthainn.⁵⁷ mic Feidlimthe, mic Aengusa, mic Nadfraich, trí bliadhna ar fhíochítt,⁵⁸ agus a ég.

CATHAL, mac⁵⁹ Aedha Duib, mic Cremthaind, mic Feidlimthe, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁵⁹ fiche bliadhna,⁶⁰ agus a ég.

FÁILBE FLAND, mac Aeda Duib, mic Cremthaind,⁶¹ mic⁶² Feidlimthe, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁶² cethre bliadhna dég, agus a ég.

CŪÁN,⁶³ mac Amal[n]gatha,⁶⁴ mic⁶⁵ Cairpri, mic Cuirc, mic Luigdech, mic Oililla Flainn big, mic Fiachach Muillethain, mic Eogain Mōir, mic Oililla Oluim,⁶⁵ deich⁶⁶ mblíadhna, agus a ég.⁶⁷

MÁENACH, mac Fingen, mic Aeda Duib, mic Crimthain, mic⁶⁸ Echach, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁶⁸ dá bliadhain dég,⁶⁹ agus a ég.

CÚ GAN MÁTHAIR, i. Cathal,⁷⁰ mac Cathail, mic Aeda Flaind cathrach, mic Cairpri,⁷¹ mic⁷² Crimthain, mic Echach, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁷² trí bliadhain, agus a ég don Buidi C[h]ondaill.⁷³

⁵³ E amháin don alt so. ⁵⁴ beanainn E; binneán N. ⁵⁵ ar lár N.

⁵⁶ Finghín E N, tagann sé i ndiaidh "Cathal" ag E N.

⁵⁷ Fínghín N; criomh- E.

⁵⁸ 13 bl. E; "Mors Fingin mic Aeda, ríg Muman" A I F 11b (? 615-17).

⁵⁹⁻⁵⁹ (voimh Finghein) mac Aedha Flannchathrach, mic Cairbre Chruim, mic Criomhthainn Sreabh (sreibh N) E N.

⁶⁰ deich mb. E; secht mbl. N; "Mors Cathail mic Aeda, ríg Muman," A I F 11c9 (625). ⁶¹ criomhthainn E N.

⁶²⁻⁶² ar lár E N.

⁶³ Cuan B.

⁶⁴ Amhalgaidh E N.

⁶⁵⁻⁶⁵ mic Eanna, mic Oiliolla, mic Aengusa, mic Nadfraoich E N.

⁶⁶ fiche bl. E N.

⁶⁷ ar lár N; leanann Maoldúin, mac Aodha Beannáin 28 bl. annso E N.

⁶⁸⁻⁶⁸ ar lár E N. ⁶⁹ 14 blna. E N.

⁷⁰ ar lár E N.

⁷¹ C. Chruim E N. ⁷²⁻⁷² ar lár E N.

⁷³ choinneall N.

COLGA, mac Fäilbe Flainn, mic Aeda Duib, mic Crimthaind, mic⁷⁴ Feidlimthe, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁷⁴ sé bliadna dég,⁷⁵ *ocus* a ēg.

Findgaine,^{75a} mac Con gan Māthair, mic Cathail,⁷⁶ cethre⁷⁷ bliadna dég, *ocus* a ēg.

EIDIRSCEIL,⁷⁸ mac Maeluma, sē bliadna, *ocus* a ēg.

CORMAC, mac Aililla Cendfada,⁷⁹ mic⁸⁰ Eirc, mic Cairbri Ebha, mic Briain, mic Fiachach Figeinn^{nte},⁸⁰ mic Daire Cerba, mic Oililla Flaind Big, mic Fiachach Muilleat[h]ain, mic⁸¹ Eogain Mōir, mic Oililla Ōluim,⁸¹ *noī*⁸² [m]bliadain, *ocus* adorchair lasna Dēisib i cath Chairm Feradhaich *et* adbath.

CATHAL, mac Findgaine,⁸³ mic Con gan Māthair,⁸⁴ *noī* mbliadna fichet, *ocus* ēg.

CATHASACH, mac Eidirsceoil,⁸⁵ sé bliadna dég, *ocus* a ēg.⁸⁶

MAELDÚIN,⁸⁷ mac Aeda Beannān, mic⁸⁸ Crimthain, mic Cobthaig, mic Duach Iarlaithe, mic Cairbri, mic Cuirc, mic Luig[d]ech, mic Oililla Flaind Big, mic Fiachach Muillethain, mic Eogain Mōir, mic Oililla Ōluim,⁸⁸ *a tri* dég, *ocus* a ēg.

AIRTRĪ, mac Cathail, mic Findgaine, mic Con gan Māthair,⁸⁹ *fiche*⁹⁰ bliadan, *ocus* a ēg.

⁷⁴⁻⁷⁴ *ar lár* E N.   ⁷⁵ *tri* bliadhna E N.   ^{75a} Finghuine E N.

⁷⁶ [mic Aodha Flannchathrach mic Cairbre Chruim, mic Criomhthainn Sreabh (Sreibh N)] E N.   ⁷⁷ *ocht* mbl. E N.

⁷⁸ Eidirsgeoil Mór, mac M. mic Cuain, mic Amhalgaidh, mic Eanna, mic Oiliolla, mic Nadfraoich, mic Cuirc, mic Lúghaidh, sé bliadhna N ; *an talt so ar lár* E.   ⁷⁹ *ar lár* E N.

⁸⁰⁻⁸⁰ mic Eochaidh Liatháin E N.   ⁸¹⁻⁸¹ *ar lár* E N.

⁸² *aon bhliadhain déag*, gur thuit le Dēisibh accath Ard [Arda N] Feradhaigh E N.   ⁸³ Finghuine E, Fion- N.

⁸⁴ [mic Cathail, mic Aodha Flannchathrach, mic Cairbre Chruim, mic Criomhthainn Sreabh (sreibh N),] *aon bhliadhain déag ar fhichid* E N.

⁸⁵ [mic Maoilumha, mic Cuáin, mic Amhalgaidh, mic Enna, mic Oiliolla, mic Nadfraoich] E N.

⁸⁶ *36 bliadhna* N ; *tagann* Cormac Mac Cuileanáin 'na dhiaidh seo E N.

⁸⁷ m., mac Aodha Benáin, 28 mbla *tar éis* Cuáin tuas E N.

⁸⁸⁻⁸⁸ *ar lár* E N.

⁸⁹ [mic Cathail, m. Aodha Flannchathrach, m. Cairbre Chruim, m. Criomhthainn Sreabh (sreibh N)] E N.   ⁹⁰ *deich* E.

TNÚTHGAL,⁹¹ mac Donngaile, mic Donngusa, mic Faelgusa, mic Nadfraich,⁹¹ ceithre⁹² bliadain dēg, *ocus* a ég.

FEIDLIMID, mac Crimthaind, mic Feidlimid, mic Cairbri C[h]ruim, mic Crimthaind, mic Echach, mic Aengusa, mic Nadfraich,⁹² seacht⁹³ mbliadha dēg, *ocus* a ēg iarna guin do Chiarán, mac in tSair a [g]cinaidh a s[h]āraigthe.⁹³

OLCHOBAR, mac Cinaetha,⁹⁴ Ab Imlig Ibair;⁹⁵ *ocus* isē robris cath Sgeith Neachtain forna gallaib inar marbad dā chéd dēg im Thomar Iarla, ceathra bliadna, *ocus* a ég.

[AILEGNAN, mac Donnghaile, mic Donnghusa, mic Donnghaile mic Faolghusa, mic Nadfraoich, mic Colgan, mic Fáilbhe Flainn, mic Aodha Duibh, mic Criomhthainn, mic Feidhlímthe, mic Aonghusa, mic Nadfraoich, seacht mbliadhna E N; agus a éag E.]

MAELGUALA,⁹⁶ mac Dondgaili,⁹⁷ mic⁹⁸ Dondgusa, mic Faelgusa, mic Nadfraich, ceathra bliadna dēg,⁹⁸ *ocus* goill romarb hē.

CENN FAELAD,⁹⁹ mac Mochtigheirn,⁹⁹ Ab Imlig Ibair¹⁰⁰ trí bliadna dēg, *ocus* a ég.¹⁰¹

⁹¹⁻⁹¹ Tnúthgal, m. Donnghaile, m. Aongusa, m. Donnghaile m. Faolghusa m. N., E N.

⁹²⁻⁹² ar lár E N. ⁹² Madfraich B.

⁹³⁻⁹³ cuirtheas so le Tnúthgal: 27 bli., agus Ciarán Mac an tSaoir do mharbh é i. Feidhlime (féile N), ro industar (ré anduster E ? leg ro-indrestar) Cluain Mac (mhéic E) Nóis, 7 ro ghuidh Ciarán an Coimhdhia (= an Coimthe) cona ba flaitheas Feidhlime ní ba sia riu; gonadh é sin focuin bháis Fheidhlímthe E N.

⁹⁴ vel Aeda B; cinnéidigh E, Cionnaodha N.

⁹⁵ ar lár E N: [mic Conghail, m. Maoiledúin, m. Aodha Benain, m. Criomhthainn m. Cobhthaigh, m. Duach Iarlaithe, m. Máine, m. Cairbre, m. Cuirc m. Luighdech, secht mbla. 7 accath Sgeithe Neachtain do thuit le gallaibh], sgeithe N- N.

⁹⁶ Maolghuala E N.

⁹⁷ Donghaile E.

⁹⁸⁻⁹⁸ mic Fáilbhe, mic Tnúthghaile [mic Faolgusa E, vel mic Donnghaile, mic Daonguis N] mic Nadfraoich, mic Colgan, mic Fáilbhe Floinn, mic Aodha Duibh, mic Criomhthainn, secht mbliadhna go leith E N.

⁹⁹⁻⁹⁹ Cenn fhaoladh (Cinn- N), m. Mochtiaruinn (-thiaghernáin N), m. Ceallaigh, m. Cruinnmhaíl, m. Cormaic, m. Criomhthainn, m. Eathach (Eeachach N), m. Aongusa, m. Nadfraoich E N.

¹⁰⁰ [agus comharba Brighde] E N.

¹⁰¹ eug a cCaisiol E, (do eug) N.

DONDCHAD, mac Duib dā Boirend,¹⁰² trí bliadhna dēg *ocus* a ēg.

DUBLACHTNA,¹⁰³ mac Maelguala, mic Donngaili, mic¹⁰⁴ Donngusa, mic¹⁰⁴ Faelgusa, mic Nadfraīch,¹⁰⁵ *secht* mbliadhna, *ocus* a ēg.

[FIONGHUINE,¹⁰⁶ mac Gormáin, mic Airtrí, mic Cathail (mic Fionguine, mic Con gan mháthair, mic Cathail N) gheanaigh, sé bliadhna deug, agus a éug.¹⁰⁷]

CEND NGEGAN, .i. Findgaine,^{107a} mac Laegaire, sé bliadhna, *ocus* Cormac Mac Cuilinnān do aithrīg hē.

Cormac, mac Cuilinnān,¹⁰⁸ mic Selbaig, mic Aeilgile,¹⁰⁹ mic Echach,¹¹⁰ mic Dūnchadha, mic Duibinnrecht, mic Uradrān,¹¹¹ mic Ec[h]ach, mic Bresail, mic Aengusa, mic Nadfraīch, *secht* mbliadhna, *ocus*¹¹² Laigin ro-marb hē.¹¹²

FLAITHBERTACH, mac Inmuinēn,¹¹³ *secht* mbliadhna trichat,¹¹⁴ *ocus* a ēg.

[LORCÁN,¹¹⁵ mac Coinleagain,¹¹⁶ mic Corcráin, mic Cuirc, mic Artghoile, mic Domhnaill, mic Snēdhghusa, mic Donnghaile, mic Faolghusa, mic Nadfraoich, mic Colgan,¹¹⁷ mic Fáilbhe Floinn,¹¹⁸ mic Aodha Duibh, mic Criomhthainn, mic Feidhlime, mic Aonghusa, mic Nadfraoich,¹¹⁹ *leath*-bhliadhain, agus a éug.]

¹⁰² [mic Cruinnmáil, m. Fógartaigh (Fogh. E), m. Donnghoile, m. Faolghusa, m. Nadfraoich, m. Colgan, (-gáin N), m. Fáilbhe Flainn, m. Aodha Duibh, m. Criomhthainn, m. Feidhlime, m. Aongusa, m. Nadfraoich, 14 bl. E N.

¹⁰³ -lachta N.

¹⁰⁴⁻¹⁰⁴ m. Donnghaile, m. Tnúthghaile, m. Donnghaile m. E N.

¹⁰⁵ [m. Colgan (-áin N), m. Fáilbhe Flainn] E N.

¹⁰⁶ *an talt so ar lár* B.

¹⁰⁷ *leanann* Flaithbheartach mac I. *é seo* E N.

^{107a} Finghuine (Fionghuine) .i. Ceann Gegain (Geangáin N), mac Laoghaire, m. Cronnmhaoil m. Donnghaile, m. Faolghusa, m. Nadfraoich [m. Colgan, m. Fáilbhe Flann, m. Aodha Duibh, m. Criomhthainn, m. Feidhlime, m. Aongusa, m. Nadfraoich *ar lár* N], sé bliadhna dég, agus a bhráithre féin dá mharbhadh E N.

¹⁰⁸ *leanann sé seo* Cathasach, m. Eidsceóil *tuas* E N.

¹⁰⁹ Ailghile E N.

¹¹⁰ Eachach Móir, [mic Colmáin] E N.

¹¹¹ Fúadráin E, Fúadráin N.

¹¹²⁻¹¹² *agus* a Laignibh (agus Laighnigh do mharbh N] do mharbhadh é a ccath Leithlinne E N.

¹¹³ -nóin [do M[h]uscraighe] E N.

¹¹⁴ 27 bl. E; 31 bl. N.

¹¹⁶ coinnleathain N.

¹¹⁵ *an t-all so ar easnamh* B.

¹¹⁷ -gáin N. ¹¹⁸ flann E. ¹¹⁹ *ar lár* N.

CEALLACHÁN,¹²⁰ mac Buadachān, mic Lachtna, mic Airt,¹²¹ mic¹²² Dongusa, mic Faelgusa,¹²² mic Nadfraíoch¹²³ *deich* [m]bliadhna, *ocus* a ēg.

Maelfothartaigh,¹²⁴ ceathra bliadhna gurmarbh Osraidi.¹²⁵

[DONNCHADH,¹²⁶ mac Domhnaill, mic Aodha, mic Cinnfhaolaidh, mic Eoghanáin, mic Beirgin, mic¹²⁷ Eidirisceoil, mic Donnghaile, mic Faolgusa, mic Nadfraoich, mic¹²⁸ Colgain, mic Fáilbhe Floinn, mic Aodha Duibh, mic Críomhthainn,¹²⁸ *seacht* mbliadhna, agus¹²⁹ a éug.¹²⁹]

DUIBH DA BOIREND,¹³⁰ cúig bliadhain, *ocus* U[í] Liathān ro-marb.

FEAR GRĀID, mac Ailgeanān,¹³¹ dā bliadain, *ocus* a c[h]einél féin ro-marb.

MATHGAMAIN, mac Ceindēidig,¹³² *ceithre* bliadhna *deg*, *ocus*¹³³ Maelmuad mac Braín ro-marb hē a fill.¹³³

¹²⁰ C. Caisil E N.

¹²¹ Airtghaile E N.

¹²²⁻¹²² mic Snēaghusa, mic Donnghaile, mic F. E N.

¹²³ [mic Colgain, m. Fáilbhe Floinn (Flann E), m. Aodha Duibh, m. Críomhthainn, (m. Feidhlime, m. Aongusa, m. Nadfraoich, *ar lár* N) E N.

¹²⁴ Maolfoghartaigh (-fhóg- N), mac Floinn, m. Donnchadha, m. Maolfoghartaigh (-fhogur- N), m. Briain, m. Maonaigh (Maoinigh E), m. Ionnrachtaigh, m. Floinn, m. *Rechtabhra*, m. Snéadhusa (sechnusaigh E), m. Finghin, m. Aodha Duibh, (&c N), m. Críomhthainn (*ar lár* N) E N.

¹²⁵ agus a mharbhadh d'Osraidhibh E; agus do marbhadh le hosruighibh N (14 bliana N).

¹²⁶ *an t-ali so ar easnamh B.*

¹²⁷ nó N.

¹²⁸⁻¹²⁸ *etc* N.

¹²⁹⁻¹²⁹ *ar lár* N.

¹³⁰ [mac Domhnaill, mic Duibh dá (dha E) Bhoirenn, m. Aongusa, m. Flaithniadh, m. Ainbhleithe, m. Dúnluing (-loinn N), m. Sealbhaigh (sealbhuide E), m. Dunluing, m. Bric (Dúnloinn Bhric N), m. Cláireinigh, m. Cairbre Riasruim, m. Aodha Osraighigh (-aighe MSS), m. Laoghaire, m. Críomhthainn, m. Eochach, m. Cais, m. Cuirc, m. Luighdheach], dhá bhli. agus Ua (*leg* Uí) Liatháin dá mharbhadh E N.

¹³¹ Ailgeanáin [m. Donnghaile, m. Donggusa, m. Donnghaile, m. Faolgusa, m. Nadfraoich, m. Colgan, m. Fáilbhe Floinn (Flann E), m. Aodha Duibh, m. Críomhthainn (m. Feidhlime, m. Aongusa, m. Nadfraoich *ar lár* N)] (*seacht* mbliadhna N) agus a mharbhadh do Mhaolmuadh m. Broin, agus dá chineadh féin fós E N, (gan bhreag N).

¹³² [m. Lorcáin, m. Lachtna, m. Cuirc, m. Anluain, m. Mathghamhna, m. Toirdhealbhaigh, m. Cathail, m. Aodha Caoimh, m. Conaill, m. Eochaidh Bhalldeirg, m. Carrthainn Fhinn, m. Bloid] E N.

¹³³⁻¹³³ go ttorchair le Maolmuadh mac Broin E N.

MAELMUAD, mac Braín,¹³⁴ mic Céin, mic Sbealán,¹³⁵ mic *Concobair*, mic *ConCoingealt*,¹³⁶ mic *Oililla*, mic *Conaiche*,¹³⁷ mic¹³⁸ *Fer da Leithe*,¹³⁹ mic *Béice*, mic *Fergusa*, mic *Feidlimig*, mic *Tigernaig*, mic *Aeda*, mic *Crimthain*, mic *Eachach*, mic *Cais*, mic *Cuirc*, mic *Luig[d]each*, mic¹⁴⁰ *Oililla Fland Big*,¹⁴⁰ *dā bliadain taréis*¹⁴¹ in f[h]ill, *condorchair* i cath *Belaig Lechta* la *Brian*.¹⁴¹

BRIAN BORUMA, mac *Ceindéidig*,¹⁴² *dā bliadain dēg ocus tricha bliadan*, *ocus a t[h]oitim* i cath *Cluana Tarb*.

DONNC[H]AD, mac *Briain*,¹⁴³ *coega bliadan*, *ocus*¹⁴⁴ *adbath ag techt ō Rōim*.

TOIRRDELBACH, mac *Taidg*,¹⁴⁵ mic *Briain*, *dā bliadain ar fhichit*,¹⁴⁶ *ocus a ēg gu*¹⁴⁷ *Corp Crist* ima *bruinne*.¹⁴⁷

MUIRCERTACH,¹⁴⁸ mac *Toirrdelbaich* mic *Taidg*, mic *Briain Bōrama*, *triocha*,¹⁴⁹ *ocus a ēg do galar*.¹⁵⁰

DIARMAID,¹⁵¹ mac *Toirrdelbaig*, mic *Taidg*, mic *Briain Bōrama*, *ceathra bliadna agus*¹⁵² *a ēg*.¹⁵²

[TADHG,¹⁵³ mac *Muireadhaigh*, mic *Cárthaigh*, mic *Saorbhreathaigh*, mic *Donnchadha*, mic *Ceallacháin Chaisil*, cúig *bliadhna*, *agus*¹⁵⁴ *a éag*.¹⁵⁴

¹³⁴ Broín E, Broin N.

¹³⁶ -choigealt E, -chuguilt N.

¹³⁸ [m. Artghaile], mic E N.

¹⁴⁰⁻¹⁴⁰ m. *Fiacha* Muillethain, m.

¹⁴⁰⁻¹⁴⁰ m. *Fiacha* Muillethain, m. *Eógain Mhóir* E N, [m. *Oiliolla Oluim* E].

¹⁴¹⁻¹⁴¹ agus a mharbhadh accath *Bhealaigh Leachta* E N.

¹⁴² [m. *Lorcáin*, m. *Lachtna*, m. *Cuirc*, m. *Anluain*, m. *Mathghamhna*, m. *Toirrdhealbhaigh*], trí *bliadhna tríochad*, agus i gCath *Chluana Tarb* a ttorchair le galla *Átha Cliath* (agus le *Lochlannaibh ar lár* N), agus le *Laignibh* E N.

¹⁴³ [*Bóroimhe*, m. *Cinneidigh*, m. *Lorcáin*, m. *Lachtna* (etc.) N], m. *Cuirc*, m. *Anluain* (ar *lár* N) E N.

¹⁴⁴ dó agus a mharbhadh, nó a *ég ag techt* ōn *Rōim[h]* tar éis *oilithre* E, agus *déag sé an oilithre aig techt* air *slígh na Rómha* N.

¹⁴⁵ ar *lár* N.

¹⁴⁸ M. *Mór* E N.

¹⁵⁰ ar *lár* E N.

¹⁵³⁻¹⁵³ an *dá all so ar lár* ag B, *munab ionann iad agus an Taidg* γ an *Concobar atá ainmnighthe thíos aige*.

¹⁵⁴⁻¹⁵⁴ ar *lár* N.

¹³⁵ -láin [m. *caithniadh*] E N.

¹³⁷ *Connadh* E, *Conadh* N.

¹³⁹ *Leathai* E, *láithe* N.

¹⁴⁰⁻¹⁴⁰ m. *Fiacha* Muillethain, m. *Eógain Mhóir* E N, [m. *Oiliolla Oluim* E].

¹⁴¹⁻¹⁴¹ agus a mharbhadh accath *Bhealaigh Leachta* E N.

¹⁴² [m. *Lorcáin*, m. *Lachtna*, m. *Cuirc*, m. *Anluain*, m. *Mathghamhna*, m. *Toirrdhealbhaigh*], trí *bliadhna tríochad*, agus i gCath *Chluana Tarb* a ttorchair le galla *Átha Cliath* (agus le *Lochlannaibh ar lár* N), agus le *Laignibh* E N.

¹⁴³ [*Bóroimhe*, m. *Cinneidigh*, m. *Lorcáin*, m. *Lachtna* (etc.) N], m. *Cuirc*, m. *Anluain* (ar *lár* N) E N.

¹⁴⁴ dó agus a mharbhadh, nó a *ég ag techt* ōn *Rōim[h]* tar éis *oilithre* E, agus *déag sé an oilithre aig techt* air *slígh na Rómha* N.

¹⁴⁵ ar *lár* N.

¹⁴⁸ M. *Mór* E N.

¹⁵⁰ ar *lár* E N.

¹⁵³⁻¹⁵³ an *dá all so ar lár* ag B, *munab ionann iad agus an Taidg* γ an *Concobar atá ainmnighthe thíos aige*.

¹⁵⁴⁻¹⁵⁴ ar *lár* N.

¹³⁵ -láin [m. *caithniadh*] E N.

¹³⁷ *Connadh* E, *Conadh* N.

¹³⁹ *Leathai* E, *láithe* N.

¹⁴⁰⁻¹⁴⁰ m. *Fiacha* Muillethain, m. *Eógain Mhóir* E N, [m. *Oiliolla Oluim* E].

¹⁴¹⁻¹⁴¹ agus a mharbhadh accath *Bhealaigh Leachta* E N.

¹⁴² [m. *Lorcáin*, m. *Lachtna*, m. *Cuirc*, m. *Anluain*, m. *Mathghamhna*, m. *Toirrdhealbhaigh*], trí *bliadhna tríochad*, agus i gCath *Chluana Tarb* a ttorchair le galla *Átha Cliath* (agus le *Lochlannaibh ar lár* N), agus le *Laignibh* E N.

¹⁴³ [*Bóroimhe*, m. *Cinneidigh*, m. *Lorcáin*, m. *Lachtna* (etc.) N], m. *Cuirc*, m. *Anluain* (ar *lár* N) E N.

¹⁴⁴ dó agus a mharbhadh, nó a *ég ag techt* ōn *Rōim[h]* tar éis *oilithre* E, agus *déag sé an oilithre aig techt* air *slígh na Rómha* N.

¹⁴⁵ ar *lár* N.

¹⁴⁸ M. *Mór* E N.

¹⁵⁰ ar *lár* E N.

¹⁵³⁻¹⁵³ an *dá all so ar lár* ag B, *munab ionann iad agus an Taidg* γ an *Concobar atá ainmnighthe thíos aige*.

¹⁵⁴⁻¹⁵⁴ ar *lár* N.

CONCHUBHAR, mac Diarmada, mic Toirrdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe, cúig bliadhna i gcomhfhlaithreas re Tadhg, agus ¹⁵⁵ a ¹⁵³ēg.

CORMAC, mac Muiredaig, mic Carrthaig, mic Saeir-breathaig, mic Donnchada, mic Ceallachān, ¹⁵⁶ mic Buadachān, ¹⁵⁷ cúig bliadhna dēg, oculus a ēg.

CONCOBAR¹⁵⁸ Ō BRIAIN a comhflaith agus CORMAC, *deich* mbladhna.

DOMNALL,¹⁵⁹ mac Diarmada, mic Cormaic, mic Muiredaig, mic Carrthaig, nó TADG Mac Carrthaig agus TOIRRDELBACH Ō Briain, ceit[h]ri bliadhna a ccomhflaith.

[MUIRCHERTACH,¹⁶⁰ mac Toirrdhealbhaigh, mic Diarmada, mic Toirrdhealbhaigh, mic Taidhg, mic Briain Bhóroimhe,¹⁶¹ Cúig bliadhna, agus a éug.]

Domnall,¹⁶² mac Tairrdelbaig, mic Diarmada, mic Tairrdelbaig, mic Taidg, mic Briain Bōroma, cúig bliadhna *fichet*,¹⁶³ oculus a ēg.

DO RÍGAIB CAISSIL INSO SÍS¹⁶⁴

- I. Inneol¹⁶⁵ duib in senchad¹⁶⁶ sen
ainm *cach* ríogab Caisil
ōn Chreitim¹⁶⁷ nar t[h]aissich¹⁶⁸ tair.
co Cormac Caisil¹⁶⁹ chētaich.

¹⁵⁵ agus do éag sé N.

¹⁵⁶ -cháin E N.

¹⁵⁷ -cháin [m. Lachtna, m. Airtghaile, m. Snedhgusa, m. Donnghaile, m. Nadfraoich, m. Colgain, m. Fáilbhe Flann, m. Aodha Duibh, [m. Criomhthuin *etc* N] cúig bliadhna dég, agus a mharbhadh a bhfeall (bfeill E) a Muigh T[h]amhnach le Diarmoid Súgach Ō Conchubhair, air fhuráilíomh Thoirrdhealbhaigh Í Bhriain E N.

¹⁵⁸ ar lár E N, munab ionann é agus an Conchubhar m. Diarmada thuas.

¹⁵⁹ an t-alt so ar lár E N, murab ionann an Tadhg Mac Carrthaig annso agus an Tadhg, mac Muiredhaigh thuas.

¹⁶⁰ an t-alt so ar lár B.

¹⁶¹ Bóirmhe N.

¹⁶² Domhnall Mór E N.

¹⁶³ ar lár N.

¹⁶⁴ MSS: Rawlinson 502 (Facs.) 163a30 (R); *Leagan nua* 23E26. lch 250 (E). *Téx R atá annso maraon le malairti E, gan an nuachant lítriúcháin d'áireamh mura mbeidh brigh fá leith leis.*

¹⁶⁵ annso E; Anéol E.

¹⁶⁶ senchaidh (? senchas) E.

¹⁶⁷ chreidiomh E.

¹⁶⁸ nartaissich, agus *cosmhalacht nuid* " h " os cionn an " t " R; nar taiseach E.

¹⁶⁹ Ch. E.

5. Oengus mac Fraeoch,¹⁷⁰ fodla brait,¹⁷¹
isē ro-creit do Phatraic ;
Feideilmid, immed¹⁷² gossa,
roṅgab indiaid Oengosa.
9. Eochu iar Feidilmid co feib
ocus Crimthann iar nEochaid
Fergus iar Crimthann ro-clos¹⁷³
ocus Gabrān iar Fergos.
13. Amalgaid¹⁷⁴ iar nGabrān garg
Aed iar nAmalgaid inardd
Cairpre iar nAed, no-indled¹⁷⁵ gail,
Fingin iar Cai[r]pre Caissil.
17. Cathal iar Fingin, fuam ṅglan,¹⁷⁶
ocus Failbe iar Cathal
Cūān¹⁷⁷ iar Failbe co fāl
ocus Moínach iar Cūān.
21. Cū cen Máthair iar Moenach ;
Colgo,¹⁷⁸ iarsin Donnchad craibach ;¹⁷⁹
Finguini suaic a baile ;
Etarscél iar Finguine.
25. Cormac iarsin, soillsi gart ;¹⁸⁰
ocus Cathal iar Cormacc ;
Arttri iar Cathul caem chli,¹⁸¹
is Olchobur iar nArttri.
29. Olchobur iarsin, suaic in mod ;
Ailgenān iar nOlchobor ;
Mael Fathardaig,¹⁸² fodlad graig,¹⁸³
Cenn Faelad ina degaid.¹⁸⁴

¹⁷⁰ nadfraoich E.¹⁷¹ bruid E.¹⁷² améad E.¹⁷³ ro chlos E.¹⁷⁴ Amhalgaid E. (*leg* Amolngaid).¹⁷⁵ ro indleadh E.¹⁷⁶ fuaim ghlan E. ¹⁷⁷ cuān E. ; *is déshiollbhach é.*¹⁷⁸ Colga E. ¹⁷⁹ craobhach E. ¹⁸⁰ girt E.¹⁸¹ a chli E. ¹⁸² fathartaig E.¹⁸³ fodhla gráidh E.¹⁸⁴ iar Maolfhoghartaigh E.

33. Dūnchad iar Cinn Faelad find ;
Dub Lachtna iarsin suaírc in mind ;
Finguine iarsin, soillsi a grād¹⁸⁵
co Cormac, mac Cuilennān.¹⁸⁶
37. Cormac iarsin soillsi gart¹⁸⁷
is Flaithbertach iar Cormacc
ciarb ēcāir¹⁸⁸ a ainm immach
Cenn Gegcāin¹⁸⁹ iar Flaithbertach.
41. Lorccān iar Cind Gēcāin¹⁹⁰ glan
ro-gab muirigecht¹⁹¹ Muman
maith in fer ros-gab iarsin
Cellachán cennfind Caissil.
45. Mael Fathardaig¹⁹² fadlad cáin¹⁹³
ro-gab dar éis Cellachāin
d'éis Mael Fathardaigh na ndremm
dian ro-gab Dub da Bairenn.
49. Do-chuaid Fer Gráid in cléirech¹⁹⁴
irriigi Caissil cēimneach¹⁹⁵
ocus¹⁹⁶ ro-gab ar ēicin¹⁹⁷
Mathgamain mac Ceinnēitig
53. Mael Muad mac Brain ba calma
ro-gab dar¹⁹⁸ éis Mathgamma
co toracht¹⁹⁹ Brian bernuis bāin²⁰⁰
ro-gab Caissel in chetāig.
57. Ro-innsaich Brian Banba mbind²⁰¹
a ríge Caissil cennfind
ocus ishē²⁰² thall a mbarr²⁰³
do chóic cōcedaib hÉirenn.

¹⁸⁵ ghráidh E ; don " d " is rud éigin i bhfuirm " i " os cionn " a " atá ann R.

¹⁸⁶ -ain (-áin) E.

¹⁸⁷ a ghart E.

¹⁸⁹ gegáin E.

¹⁹² Faghartaigh E.

¹⁹⁵ chéimnigh E.

¹⁹⁷ éigin í (.i os cionn na líne).

¹⁹⁹ go ttoracht E.

²⁰¹ Banbha binn E.

¹⁸⁸ ciarbecair R, ciar beg caí E.

¹⁹⁰ gegain E.

¹⁹³ fadhla cain.

¹⁹⁶ is E.

¹⁹⁸ tar E.

²⁰⁰ bhernais bháin E.

²⁰² agus é E.

¹⁹¹ muiridhocht E.

¹⁹⁴ an chléirigh E.

²⁰³ mbary mbenn E.

61. Iar tesbaid Briain cosin blaid²⁰⁴
 bæ²⁰⁵ Mumu na mōrchossair
 co ro-rīgsat tall iartain
 Dūngal mac Mael Fathardaig.²⁰⁶
65. Donnchad mac Briain ōn bruidin
 ro-gab iar nDūnchad²⁰⁷ duilig
 Tairdelbach mac Taidc Thuamma²⁰⁸
 iar nDonnchad ba degbuanna.
69. Muirchertach Muman mebraig
 ro-gab dar²⁰⁹ ēis Tairdelbaig
 a flaithius²¹⁰ Caissil na cell
 ro-gab ardrīge nĒrenn.²¹¹
73. Dar²⁰⁹ ēis Muirchertaich na maer
 ro-gab Chaisel curadchaem
 mac Tairdelbaich trēn im thrait
 fer a anma²¹² ba Diarmait.
77. Ro-chliss for Caissel²¹³ na cned
 dar²¹⁴ ēis Diarmata duirgen,
 fer ard uas aichthib²¹⁵ Emna
 diar chomainm Tadc taebt[h]em[ra].
81. Roingab²¹⁶ gilla glaccas graig²¹⁷
 catlas²¹⁸ i Caisiul chabsai[d],²¹⁹
 rop cenn for hĒrind huile,
 Cormac Caissil cúlbuidei.
85. Nī fhail²²⁰ beo cid buan a blad
 do shuag Gall ocus Gaedel,
 acht in rí ro-delb in snas,
 nech lasmad derb²²¹ cach n-eolas.

²⁰⁴ go sin mbladh E.

²⁰⁵ baoid E.

²⁰⁷ ndunghal E.

²¹⁰ a bhflaithes E.

²¹⁸ for Ch. E.

²¹⁶ Rón ghabh E.

²¹⁹ chobhsuidh E.

²⁰⁶ Dungal mac Maoil faghartaigh E.

²⁰⁸ tuama E.

²¹¹ na hĒirenn E.

²¹⁴ tar E.

²¹⁷ gráidh E.

²²⁰ bhfuil E.

²⁰⁵ tar E.

²¹² fer anma de R.

²¹⁵ aichibh E.

²¹⁸ cadlas E.

²²¹ las andearbhadh E.

CAISEAL CATHAIR CHLANN MOGHA²²²SEAÁN Ó DUBHAGÁN CCT²²³

1. Caiseal cathair chlann²²⁴ Mogha
port einigh is engnomha
port ríogh na ndonnbrat ma sech²²⁵
ó Chorc go Cormac cléireach.

5. Do chloinn Mhogha²²⁶ Oilill oll
nír shuidh²²⁷ i gCaiseal craobhchorr;²²⁸
Eoghan Mór nochar an air,
glan a ghlór ós gach gasraidh.²²⁹

9. Cian cúilfhionn is Cormac Cas
níor thoghsad²³⁰ Caiseal cladhghlas;
Fiachaidh²³¹ mac Eoghain gan ail²³²
nír threóruigh i gceann Chaisil. C.

13. Níor an an dá Oilioll ann
dá mhac Fhiachaidh²³³ na n-órlann;
gidh mór gnaoi Chaisil ro-chluin²³⁴
nochar fhaoi laissin²³⁵ Lughaidh.

MSS. Leabhar Bhaile an Mhóta (B), Facs. 60, b 36; R.I.A. : 23 F 16, lch 192 (F); 23 G 8, lch 71 (G); *Do chuir Seán Ó Dálaigh leagan* (D) 2 gló (1847) *fá'n Teideal* "The Kings of the Race of Eibhear" *maille le haistriú go Béarla do dhein Micheál Ó Cearnaigh* AD 1635. *Tá an téx so bunuighthe ar B, F, G maraon le congnamh D annso is annsúd, agus go háirithe an sreath malartachais ag Ó Dálaigh as MS. ó láimh an Aithar Eoghan Ó Caoimh* (K). *Litriú F, G is mó leanaim. Tá leagan Uí Dhálaigh tuille de lochtaibh, agus ní taise do shaothar Uí Chearnaigh. Airmhim gach malairt chainnte idir na MSS. gur jú é a áireamh.*

²²² *Teideal uaim féin; Teideal B: "Poem of O Dugan on the Kings of Munster" i láimh íasachta, agus ar bharr lgh. 61a "Ríghthe na Mumhan anso"; F G gan teideal; Teideal D, "Ríogha síl Eibhir 7c."*

²²³ O Dubhagán cc. F G, Ua Dubhagáin D.

²²⁴ cland B, clann D.

²²⁵ maiseach D, fá seach K (? bhús dech, ar scáth uama).

²²⁶ modha B G D.

²²⁷ or shuidhe (*agus deallramh stracaithe ar "e"*) G.

²²⁸ clumbchorr G, craobh chóir D.

²²⁹ os a ghasruidhe G.

²³⁰ sudhseat B.

²³¹ Fiacha, B D.

²³² oil F D.

²³³ Fiacha D, Fiachach B, Fiachuidh F.

²³⁴ dochluin B, D, F.

²³⁵ fhaoidh laission F.

17. Corc mac Luighdhech, laochda²³⁶ an fear
céidfhear do chóirigh Caiseal;²³⁷
fa mhuith ché²³⁸ do bhí²³⁹ an baile
go bhfuair é an dá aoghaire.²⁴⁰
21. Mucuidh ríogh²⁴¹ Musgraihe mhóir
Durdaire²⁴² a ainm, nírbh²⁴³ éccóir,
is Ciolarn,²⁴⁴ tré réidhe ruibh,
mucuidh ríogh Éile uasail.
25. Isiad²⁴⁵ fuair fáth an bhaile²⁴⁶
ar ttús i nDruim Fiodhbhuidhe;
Druim Fiodhbhuidhe gan bocht libh
ionmhuine le Corc Caisil. Caisel.²⁴⁷
29. Do rónadh²⁴⁸ banais bhríoghach
dar thogh²⁴⁹ Caisiol caoimhghníomhach²⁵⁰
ag buime Chuiric Chaisil cháidh
ro²⁵¹ thaisigh tuirc dá²⁵² thógbháil.
33. Raithleann,²⁵³ inghen Da-Thó²⁵⁴ thréin
buime Cuirc Caisil chaoimhréidh,²⁵⁵
trí chéd mart trí chéd muc thoir²⁵⁶
lucht an choir do²⁵⁷ chóruigh.
37. Do cuireadh san mbanuis²⁵⁸ d'fheoil
trí lán an choir chomhmóir,²⁵⁹
sluaigh²⁶⁰ dar thláith síona mar soin
gona sáith fíona²⁶¹ frangcaigh.

²³⁶ laochdha, G D.

²³⁷ ceidrigh ro shuidh a cc, *ceartú ó ceidfir* ro shuidh c. G; chóruigh F.

²³⁸ fa mhuith chiach G; fa mhuaidh ché; famuig ce B, fa mhuith D.

²³⁹ da bai B. ²⁴⁰ aedhaire B, aodhaire F G K, mhucaidhe D.

²⁴¹ rí, G, *ar lár* F. ²⁴² Dúrghaire G, Durrd-F.

²⁴³ níor D. ²⁴⁴ cilarn B, -arnn F. ²⁴⁵ Asiad MSS.

²⁴⁶ fath an b. F. ²⁴⁷ B *amháin*. ²⁴⁸ rónadh D G.

²⁴⁹ dartog B, tógthar G. ²⁵⁰ caim- B, cáin- G, caomh- D.

²⁵¹ do B G. ²⁵² ga G. ²⁵³ Raithlfon F.

²⁵⁴ dáthó G D, dathó F, dathó B. ²⁵⁵ chaimr- B.

²⁵⁶ trí chéad muc (is) trí chéad mart D. ²⁵⁷ ro G.

²⁵⁸ sambanais B; san bh. F D.

²⁵⁹ chomhóir G, chomoir B, comh-chóir D.

²⁶⁰ sluaidh D, slógh (*arna cheartú ó slóigh*) G, sluaigh F.

²⁶¹ leg bhfíona (?).

41. Ó Mhogh²⁶² Nuadhad na gcéad greach²⁶³
go Domhnall Ó mBriain mbreathach
cuirfed, ní snaidhm²⁶⁴ dhoiligh dhíom,²⁶⁵
ainm is oididh gach éinríogh.²⁶⁶
45. Eoghan Taidhleach²⁶⁷ na dtaobh seang
beag nacharbh²⁶⁸ airdrí²⁶⁹ Éireann ;
bás an mháil ar Mhuigh²⁷⁰ Léna
do chráidh²⁷¹ uile ar n-airdsgéla.
49. Dá n-iomraidhfinn,²⁷² ní hord²⁷³ saebh,
Maicniadh, Conaire ceannchaomh ;
doba rí²⁷⁴ Maicniadh amuigh²⁷⁵
slaitghrian mhín as an Mhumhain.²⁷⁶
53. Trí fichid bliadhain go holl²⁷⁷
roba²⁷⁸ rí Oilioll Ólom,
go rug críne, cruaidh²⁷⁹ ros-cráidh,
ní fhuair díne dá dhiongbháil.²⁸⁰
57. Ceathracha²⁸¹ do Chormac Cas
ós iathaibh²⁸² Mumhan míonghlas,
fuair gan tlás ag Súir²⁸³ sleachtaigh
a bhás i n-úir intleachtaigh.²⁸⁴
61. Fiacha²⁸⁵ Muilleathan gan mheath
dá fhichid²⁸⁶ oile ar aoinleath,²⁸⁷
Leath Cuinn ro loit is ro leagh²⁸⁸
gur thoit san tuinn dar Taiseal.²⁸⁹

---

²⁶² Mhोध B G, mhadh D.   ²⁶³ ccath D.   ²⁶⁴ sni s. F, cidh s. G,
in s. D.   ²⁶⁵ dhinn F.   ²⁶⁶ airdrigh F G, áirdríogh D.   ²⁶⁷ ta ighleach
F D.   ²⁶⁸ nachar B F D.   ²⁶⁹ airdríogh F, áird-ríogh D, airdrigh G.
²⁷⁰ ar m. B G.   ²⁷¹ bháidh F D.
²⁷² Daímráidh Find B, do iomradh fhinn G, do áireamhuin D.
²⁷³ ní rádh F G.   ²⁷⁴ do badh righ F, righ G, ró bá D.
²⁷⁵ san muigh F, don mhuigh G, a mhuigh D.
²⁷⁶ isa m. B, asa m. G, asan m.F, is an Mh. D.
²⁷⁷ go foll, agus *gluais ar an chliathán deas* : go foll no go holl fully
[or] wholly. N. [?] G.   ²⁷⁸ doba B, do badh F.
²⁷⁹ conadh crine chuaidh G.   ²⁸⁰ diongmháil F G D.
²⁸¹ XL. B, dá fhithchiot G, ceathrachad F D.   ²⁸² iath mhór D.
²⁸³ Súir, F G, "sreabaigh" na dhiaidh B (*lámh iasachta*).
²⁸⁴ ilreachtuigh G.   ²⁸⁵ Fiachuidh F, Fiachadh G.
²⁸⁶ ceathrachad F.   ²⁸⁷ aoinleith G.
²⁸⁸ doloit arosleath B (*agus tar gach san lámh iasachta ós a chionn*),
ro loisg is G, leag F.
²⁸⁹ don taiseal F, don tuinn do taiseal G, san tuinn [don] taiseal
(sic) D.

89. Aonghus mac Nad Fraoich ro chreid³¹⁹
sé bliadhna dég ar fhicheid,
dar thuit slat Fhearta nár fhíll³²⁰
le mac Earca is le hOilill.³²¹
93. Eochaidh³²² mac Aonghusa aird³²³
triocha bliadhán an bhíothghairg;³²⁴
béd³²⁵ dá raibhe faoidhe³²⁶ is guil
ég na craoibhe³²⁷ i gcionn chaisil.
97. Criomhthann³²⁸ fiche bliadhán buan
i gCaiseal³²⁹ na gclog sliomruadh;
munbadh³³⁰ ég a oidhidh sin
doiligh fa chéd a chloisdin.³³¹
101. Triocha³³² bliadhán Cairbre Chruim
arna airdríghadh oruind,³³³
gég Bhanbha nacharbh fhoghlach,³³⁴
ég ríogh Gabhra is Gleannamhnach.
105. Ferghus, mac Criomhthuinn na gcreach³³⁵
ré dhá bhliadhán dég dlightheach;³³⁶
a ég is olc³³⁷ an diach³³⁸ de
rí Cliach is Crot is Cláire.

³¹⁹ as cread D, ro chreid B.

³²⁰ earta narthim B, feartha nár thim F, fheartach nar th. D, Flaithfhearta F.

³²¹ la mac E. la hO. G, an rann so aithscríobhtha i láimh iasachta ar chliathán deas an leathanaigh G.

³²² an rann so agus an rann 'na dhiadh do mhalarú uird B.

³²³ ard G.

³²⁴ re triochad bliadhuin biothgharg G; gan bhíoth mairg D, ní breath ghairg F.

³²⁵ uair D.

³²⁶ faoi G, faoi dheas g. D.

³²⁷ ég don chraobh G (craib) B.

³²⁸ Criomhuin G, Creamhthand B, Criomhthan F.

³²⁹ line tré 'agcaiseal' agus 'mc Eochaid' ós a chionn i láimh iasachta G.

³³⁰ mun bu G, mun ba D, mun búdh F.

³³¹ chluinsin G D.

³³² Triochadh -ain D G.

³³³ ar nár iarr airdrí urruim F G D.

³³⁴ nachar fhoghuin G, nochar fhaghl- D, nochar fagl. B.

³³⁵ na ccath. F.

³³⁶ Triocha bliadhán fa dhighrath F, triochadh bln. fa buan breath D.

³³⁷ níorb olc B; G; níorb olc D. ³³⁸ a dhiach G.

109. Feidhlimidh mac Cairbre Chruim,
cúig³³⁹ bliadhna dég fa dheagmhuirn,
dobé a oidhidh ég an fhir³⁴⁰
gég Coidhil³⁴¹ agus Caisil.
113. Ég Fíngin meic fhéil³⁴² Aodha
meic Criomhthainn chaoimh³⁴³ chreachlaomdha,
gég ríoghdha nar thiamhdha trod,³⁴⁴
trí bliadhna fíora fichead.
117. Gabhrán³⁴⁵ a naoi go a ég³⁴⁶ fhuair³⁴⁷
ós Mumhain mhaighrigh mhongruaidh ;
ég beacht an talamhghlain³⁴⁸ toir,
a secht Amhal[n]goirdh uasail.
121. A cúig d'Aodh³⁴⁹ go a ég³⁵⁰ abhus ;
aon bhliadhain³⁵¹ Cairbre i gcumus ;
ég dó mar an ég fhuighli³⁵²
gég cró na gcéd gcomairghe.³⁵³
125. Cathal mac Aodha ég séimh³⁵⁴
gomadh³⁵⁵ rí Éireann eiséin ;³⁵⁶
dá dheich³⁵⁷ ós Mumhain mhaighrigh
don chleith³⁵⁸ shubhaigh shaorfhailghigh.³⁵⁹
129. A ceathair dég Fáilbhe Flann
ég mic³⁶⁰ Aodha na n-órlann
balsam [?]³⁶¹ leasg i gcriaidh tar ceal³⁶²
cér mheasg Cliaigh³⁶³ agus Caiseal. C.³⁶⁴

³³⁹ cóig G, .v. B.

³⁴¹ codhail MSS (chobhail F)

³⁴⁰ oighe eug gan oil G.

³⁴² eil B.

³⁴³ cháidh F.

³⁴⁴ troid B ; a ccath F, céd G, nár ona céad D, dhiamdha Ceat K.

³⁴⁵ Garbhán F.

³⁴⁶ go h-eug D, ix mbliadhna deg B.

³⁴⁷ fuair MSS.

³⁴⁸ -ghlan G, trealamh ghlain D.

³⁴⁹ aedh B.

³⁵⁰ go h-eug D.

³⁵¹ bhil. deag D.

³⁵² mara neg roimbhe B, mara neg roimhe F G, do mun ar ég fuighle D, mar an éag roimhe K.

³⁵³ geg croná .c. comairce B, an gég chródha cubhruidhe F, geg cro na craoibhe cumhruidhe G.

³⁵⁴ a ég sin F.

³⁵⁵ adhbhar F D, cuma B.

³⁵⁶ eision F.

³⁵⁷ dá scriosta agus ' mbliadhna ' ar charet i láimh iasachta G, a deich F.

³⁵⁸ leith B.

³⁵⁹ shaoirfhuiligh F, -fhailghe G K.

³⁶⁰ mhic F D, mac G.

³⁶¹ ba gníomh F D, fá g. G.

³⁶² a chriaidh tar áel F, a chlu tar ceal G, ag báidh ar céd D.

³⁶³ do measg cliaid F, gur measg cliath G D.

³⁶⁴ caiseal B amhdin.

133. Mac Amhal[n]gadh³⁶⁵ ég fuair,³⁶⁶
deich mbliadhna³⁶⁷ Cúain chranruaidh;³⁶⁸
a ceathair³⁶⁹ dég Maonach mín,³⁷⁰
ég do mhac fhaobhrach Fhíngin.
137. Cú gan Mháthair, buan a bhlaidh
trí bliadhna go bás gCathail,³⁷¹
a³⁷² rath an duine³⁷³ ós gach druing,
ad-bath don³⁷⁴ bhuidhe Chonaill.³⁷⁵
141. Colga, mac Fáilbhe, fear³⁷⁶ fial
aon bhliadhain dég don deighfhial;³⁷⁷
ég d'ua Fhloinn an tochair thoir³⁷⁸
adh-rochair i gcionn Chaisil. C.³⁷⁹
145. A hocht dég,³⁸⁰ fá buan an bhreath,³⁸¹
Fionnghuine flaith na Muimhneach,
ég d'ua Aodha na n-each seang
gég³⁸² laomdha do chreach Chuileann.³⁸³
149. Eidirsgél³⁸⁴ saor sé³⁸⁵ bliadhna,
gníomh mór ég don³⁸⁶ airdiarla,
mac Maoil Umha³⁸⁷ fa grod ga³⁸⁸
tug ingach³⁸⁹ dumha³⁹⁰ déra :
153. Cormac mac Oiliolla fhuair³⁹¹
naoi³⁹² mbliadhna dég fá dheghbhuaidh;³⁹³
d'éis do bhrath an ghairg ghalaigh³⁹⁴
thoir i gcath Aird Fhearadhaigh.³⁹⁵

³⁶⁵ Amalguidh F, Amhalguidh G D, amalga B.

³⁶⁶ do fuair F D.

³⁶⁷ a cúig dég Ch. F.

³⁶⁸ ag C. c. G, don laoch ch. D.

³⁶⁹ seacht D.

³⁷⁰ mion D, don Mhúineach mhinn D.

³⁷¹ cathail G B, ch. F.

³⁷² B *amháin*.

³⁷³ rath a nd. G, rath a righe F, duine an raith D.

³⁷⁴ do G. ³⁷⁵ i. pláigh : *gluais* F.

³⁷⁶ an fear F G, flaith D.

³⁷⁷ dha bhl. gan ró digh-mhiadh D, dimniadh, deighghiall G, do deighfhial B.

³⁷⁸ arthorchair tair B, ég do fhuiling t.t. D.

³⁷⁹ B *amháin*. ³⁸⁰ a ceathair dég F, a seacht dég D.

³⁸¹ ba buan a blad B.

³⁸² *ar lár* F.

³⁸³ cualand B.

³⁸⁴ -sgeol G D, -sgeoil F.

³⁸⁵ secht mbl. G.

³⁸⁶ an F G D.

³⁸⁷ Maolumha, G, Maolruadhna D, mailumha B.

³⁸⁸ facroгда B.

³⁸⁹ gogach B.

³⁹⁰ Dúnaidh déaradh D.

³⁹¹ fuair F G D; finn B.

³⁹² sé F D, aoinbh- G.

³⁹³ go nd. D, ba deiglind B.

³⁹⁴ gur thuit brat garg na goile F, dheus do bhraith g. na g. D; da bhrath G.

³⁹⁵ Ard G, ardaruidhe F, Fhearghaidhe D.

157. Bliadhain agus triocha trom
mac Fionnghuine na bhforlann,³⁹⁶
Cathal gég nár tubhadh³⁹⁷ thoir,
pudhar³⁹⁸ a ég mun³⁹⁹ amsoin.
161. A⁴⁰⁰ hocht dég, is deimhin linn,⁴⁰¹
go bás⁴⁰² Cathasaigh chúilfhinn,
slat shaor do thoirbhert⁴⁰³ seinsgeoil,⁴⁰⁴
mac caomh⁴⁰⁵ oirdherc Eideirsgeoil.
165. Maol⁴⁰⁶ Dúin na ndúnadh mbreaghda⁴⁰⁷
dá dheich⁴⁰⁸ 's a hocht oireaghda;⁴⁰⁹
béd ná mairgnidh⁴¹⁰ ní mholfainn⁴¹¹
ég don airgnidh⁴¹² ionganchruinn.
169. Fiche Airtrí,⁴¹³ fa húr dreach,
ég d'ua Chuirc ó chuan⁴¹⁴ Luighdheach;
a ceathair dég⁴¹⁵ Tnúthghal⁴¹⁶ thoir,
ég ba lúthmhar⁴¹⁷ i Laignibh.
173. A secht fichead, ba⁴¹⁸ feidhm teann,
Feidhlimidh⁴¹⁹ fiú flaith⁴²⁰ Éireann;
Ciarán mac an tSaoir dá ghoin,^{420a}
gur thuit tré aoibh⁴²¹ 'na fhalaidh.

³⁹⁶ bhfearghlonn F G.   ³⁹⁷ thubhuidh G, tughadh D.

³⁹⁸ pudhair G.   ³⁹⁹ fan B.

⁴⁰⁰ *malartú ionad idir an seoladh agus an comhad don rann so D; a secht, agus a cheart ar an chliathán chlé G., a hocht fichead F, a seacht triochoad D.*

⁴⁰¹ liom F D.   ⁴⁰² ro ghabh F D.   ⁴⁰³ ro thoirbhir F.

⁴⁰⁴ sengóil G, go n-oirbheart n-deighsc. D.

⁴⁰⁵ slat caomh: mac saor D.   ⁴⁰⁶ an rann so ar easnamh F.

⁴⁰⁷ mbredha B, mbregaidh G, mbraighdhean mb. D.

⁴⁰⁸ a deich D.   ⁴⁰⁹ oireadha B G.

⁴¹⁰ namargnaidh B, mairgne G, breag na mharbhna D.

⁴¹¹ namolfaind B.

⁴¹² donarnaid B; a nairgne G, an Arnaigh ingean chruinn D.

⁴¹³ Fiachuidh ardrí F D, Fídche ar thri G, Airt-rí K.

⁴¹⁴ ducuan B, do chrú G, o Charn D, fithcheadh bliaghan re n-áireamh K.

⁴¹⁵ a hocht deag dearbh K.   ⁴¹⁶ thnathgal G.

⁴¹⁷ fa tnuthmhar G.

⁴¹⁸ fa F G.   ⁴¹⁹ Feidhlim D, feidhlimi G, Feidhlimthe B.

⁴²⁰ sic MSS, ? fiúfhlaith.

^{420a} ro ghein G, dogoin (?) B, Ciarán Cluano ro easguin K.

⁴²¹ (gíodh truagh) K, re aobh na fala G.

177. Dá chéd dég do ghléire ghall⁴²²
do mharb Ollchobhar udmhall ;⁴²³
cath Sgéith Neachtain gan tlás toir
bás do cheartuigh 'na chomhair ;⁴²⁴
ceithre⁴²⁵ bliadhna go⁴²⁶ a ég fhuair⁴²⁷
ég Liamhna a ég re hénuaire.⁴²⁸
183. A hocht Áilgheanán⁴²⁹ na n-each
go ndeachaidh d'ég ar aoinleath ;
Maolghuala, goill⁴³⁰ rodas-goin,
a secht⁴³¹ n-uadha con-torchair.⁴³²
187. A trí dég dó níor mhinfeidhm⁴³³
Ceann Faolaidh mac Moichthigheirn,
ég do mhanair⁴³⁴ dá ghné ghil
no gur fhalaigh⁴³⁵ cré Caisil. C.⁴³⁶
191. A⁴³⁷ ceathair dég, is derbh leam,
Donnchadh⁴³⁸ mac Duibh dá Bhoireann ;
fa béd i gCaiseal na gneadh⁴³⁹
ég don Chassean⁴⁴⁰ i gCaiseal.
195. Secht mbliadhna Dubhlachtna donn⁴⁴¹
nó go ndeachaidh ég⁴⁴² obann ;
bás Fionnghaile^{442a} fuair sé⁴⁴³ seal
a sé⁴⁴⁴ Fionnghuine flaithmhear.⁴⁴⁵

---

⁴²² .i. Lochlannaicc, *gluais* D.
⁴²³ eolcobar idhmall B, ollcobar iomtheann F, eolchabhair
iothmhall G, Conchubhar áir teann D.
⁴²⁴ do teachtaich na comair B, do techtuigh do thomoir G.
⁴²⁵ an dá líne seo mar chomhad ag K ; iad ar lár F D.
⁴²⁶ déag K. ⁴²⁷ fuair B G.
⁴²⁸ g. liomhna do chreach Craobhruidh F (laomdha) K.
⁴²⁹ Aill- MSS.
⁴³⁰ gall B ; na Goill ros ghuin F D, goill ro derguin G.
⁴³¹ a hocht uadha D G, a haón uadha F.
⁴³² go ttorchair F, go ndorchuir D ; a secht uadha go a athchoir K,
go a athair G. ⁴³³ mhín- G, is mín í- D.
⁴³⁴ damanair B, mhannair fa a gh. F dá mhannair D.
⁴³⁵ fala G. ⁴³⁶ Caiseal, B amháin.
⁴³⁷ G D K amháin don rannso ; i gcló ag D as K.
⁴³⁸ Donnchadh mhaic Domhnuill, mhaic Aodha, mhaic Ceann-
fhaoladh, *gluais* ag K.
⁴³⁹ gcen G. ⁴⁴⁰ chaisen G, chath sin D.
⁴⁴¹ a seacht dubhlachta na ttonn F, a seacht do Dh. D.
⁴⁴² d'ég MSS acht B. ^{442a} ingaile B. ⁴⁴³ re G, le D.
⁴⁴⁴ a seacht F.
⁴⁴⁵ fiedhmar B, uasal F, flaithmher G, fathmhar K, Feidhlimidh D.

199. Mac Cuileannáin,⁴⁴⁶ Cormac mín,
airdeaspog, agus airdrígh,
a secht nár loit gaoth ná goil
gur thoit mar laoch le Laighnibh.
203. Trí dég⁴⁴⁷ 's a secht ní cheilébh⁴⁴⁸
mac ionnsaightheach Ionnmhuinén ;
a ég, Flaithbhertach⁴⁴⁹ na bhfleadh,
d'aithbhertach⁴⁵⁰ gég na gcloidheamh.⁴⁵¹
207. Bliadhain go leith Lorcán lonn
nó go ndeachaidh ég⁴⁵² obann ;
gilla maordha⁴⁵³ corpnár cas⁴⁵⁴
Lorcán fá laomdha⁴⁵⁵ longas.⁴⁵⁶
211. Ceallachán na gceall do dhíon⁴⁵⁷
deich mbliadhna⁴⁵⁸ 'na ainm⁴⁵⁹ airdríogh ;
ég do ghéig⁴⁶⁰ Taoidhean 'gá thoigh⁴⁶¹
níor saoiléadh a ég amhlaidh.⁴⁶²
215. Maol Fothartaigh feadh a ré⁴⁶³
seacht mbliadhna dhó fa deighné,
fa béd stuagh dosghraigheach Dor⁴⁶⁴
sluagh Osraigheach⁴⁶⁵ dá fhodhbhadh.⁴⁶⁶

⁴⁴⁶ -nán G. ⁴⁴⁷ Deich B, Atbhliagain seacht ní chealuibh D.

⁴⁴⁸ celem B, cheile G, cheilibh F. ⁴⁴⁹ ég do Fh. MSS *acht* G.

⁴⁵⁰ flaithbhertach F D, flaithneartach G.

⁴⁵¹ cceadh ccureadh F, na ngaothhal G.

⁴⁵² hég B, d'ég an chuid eile.

⁴⁵³ laomdha D.

⁴⁵⁴ corp nar chas F G D.

⁴⁵⁵ fraochdha D, liomhdha F.

⁴⁵⁶ longius B, luineas F, loingas D, longbhras K.

⁴⁵⁷ C. cealla da din B, C. Cealla do dh. D, C. ceall do dh. F.

⁴⁵⁸ cúig bliaghain D. ⁴⁵⁹ hainm B. ⁴⁶⁰ riogh F ; ghéig G.

⁴⁶¹ da th. G, ga thigh F, thaoighean na tigh D ; eg dageg tied ean
ga taeid sic B.

⁴⁶² ég nár saoiléadh an tég sin B D, ég nar s. mun namsin F.

⁴⁶³ fothair li feagh are B, fed ro bhí G, ceithre bliaghna fa buan gnó D,
ceadia bliadhna fa buagné B, secht mbl. fa morghnaoi G.

⁴⁶⁴ saibed sduadh doschraidhech dor B, do sdoirach dhor F, do
shraighech dhor G, dosdoireach dór D, donndreachach mear K.

⁴⁶⁵ Osruidhe G.

⁴⁶⁶ gha faodhbhadh G ; ga fodhbhadh F, ga adbad B, dá fad bhód D,
do ró chear K.

219. Dá bhliadhain Duibh dá Rend réidh⁴⁶⁷
gur mharbh Uí⁴⁶⁸ Liatháin láinréidh ;⁴⁶⁹
ba truagh an cliathár 'gá chur
sluagh Ó Liathán 'gá leonadh.⁴⁷⁰
223. Fear Gráidh⁴⁷¹ mac Ailgheanáin aird
dá bhliadhain don chleith chomhghairg ;
sgél⁴⁷² dar milleadh go⁴⁷³ gréin⁴⁷⁴ ngloin
a chineadh féin ros-fodhbhaidh.⁴⁷⁵
227. A⁴⁷⁶ ceathair dég uair⁴⁷⁷ éigin
Mathghamhain mac Cinnéidigh ;
sgél saobhthruaigh⁴⁷⁸ teann in gach tigh⁴⁷⁹
feall Maolmhuaidh ar an mílidh.
231. Dá bhliadhain do Mhaolmhuaidh mhear⁴⁸⁰
tar éis an fhíll go n-aithbhear ;⁴⁸¹
i gcath Bhealaigh Leachta a leacht
agus a fheart i n-éinfheacht.⁴⁸²
235. A dó⁴⁸³ dhég triocho tarla
Brian 'na airdrígh osgardha ;
och, ro-thuit⁴⁸⁴ i gCluain Tarbh thoir,
agus fuair d'arm a oidhidh,⁴⁸⁵
dar⁴⁸⁶ gcloinn⁴⁸⁷ ba clannmhairg go cian
Danmhairg agus goill Ghailian.⁴⁸⁸
241. Caoga⁴⁸⁹ Donnchadha, is dearbh⁴⁹⁰ leam,
'na mhál ar mhóirleath⁴⁹¹ Éireann ;
a chríoch ceart do-chóidh ar ceal
ar dteacht ón⁴⁹² Róimh don ríghfhear.⁴⁹³

⁴⁶⁷ A dó Duibh da bhoireann déin F D.

⁴⁶⁸ gur marbh Ó L. G, gur marbh Í L. F.

⁴⁶⁹ láinghéir (-ghéar F) D F. ⁴⁷⁰ marbad B. ⁴⁷¹ gráigh D.

⁴⁷² eg F. ⁴⁷³ ar lár B. ⁴⁷⁴ ngréin G K, g. gloin F.

⁴⁷⁵ do faodhbha G, ros fodhbhadh D, fágúibh K.

⁴⁷⁶ *malartú ionaid idir an rann so agus c'n rann 'na dhiaidh ag B.*

⁴⁷⁷ fuair B G. ⁴⁷⁸ saobhthrudhe G. ⁴⁷⁹ toigh G D.

⁴⁸⁰ mhaith D.

⁴⁸¹ gan emeadh B, gan imnedh G, gan eimhgheadh F, ar an b-primh-fhlaith D. ⁴⁸² is a fheart ann a naoifheacht G.

⁴⁸³ secht F G, agus a dó do cheartú air og F K ; a cúig déag fíra D.

⁴⁸⁴ a ttorchair D. ⁴⁸⁵ oigheadh G ; stadann D (*Ó Cearnaigh*) annso.

⁴⁸⁶ an dá líne seo ar easnamh F, iad ar tosach an chéad rann eile D.

⁴⁸⁷ chloinn D. ⁴⁸⁸ is goill isigailian B, as goill as G D.

⁴⁸⁹ *leath tosaigh an rann seo leis an rann roimhe, an leath eile leis an rann 'na dhiaidh* K, agus leanann mar sin, caogad G, bliaghain do Dh. K. ; do D F. ⁴⁹⁰ is ar lár F. ⁴⁹¹ mhórlaoch G. ⁴⁹² don G,

go teacht ó R. F. ⁴⁹³ na righneamh F, on roim na rig neam B.

245. Dá bhliadhain is fiche⁴⁹⁴ fuair
Toirdhealbhach, mac Taidhg thriathbhuaín ;⁴⁹⁵
do chaith⁴⁹⁶ corp ó Táil Teamhra⁴⁹⁷
gan locht gan áil⁴⁹⁸ oireaghdha.
249. Triocha⁴⁹⁹ bliadhan bhaoi ós cách
Muirchertach Mór na maolráth,
sgél dar gabhadh⁵⁰⁰ fionnmhagh Foll
go ghalar ingnadh⁵⁰¹ obann.
253. Ceithre bliadhna go a ég f[h]uair⁵⁰²
Diarmaid Ó Briain go mbreathbhuaídh ;⁵⁰³
a cúig dég Cormac annsoin,
ég do bhorshlait⁵⁰⁴ chlann [g]Carrthaigh.⁵⁰⁵
257. Conchubhar⁵⁰⁶ Ó Briain na mbrat⁵⁰⁷
i gcomhfhlaitheas re⁵⁰⁸ Cormac ;
ég flatha Cé⁵⁰⁹ is fhóid Adhar,⁵¹⁰
ré dhá chóig do Chonchobhar.
261. Taidhg⁵¹¹ Mag Carrthaigh, nár⁵¹² chleacht goid,
Toirdhealbhach Ó Briain b[h]arrbhoig ;⁵¹³
ég 'na mbeathaidh tré mhaitheas,
a ceathair i gcomhfhlaitheas.
265. Cúig bliadhna Muirchertach Mór,
go ndeachaidh ég⁵¹⁴ gan ionntódh ;⁵¹⁵
cúig cúig⁵¹⁶ gan bhed, forlonn fear,
go ég Domhnall⁵¹⁷ fá dheireadh.

⁴⁹⁴ ar .xx. B, bliaghain agus fiche M.

⁴⁹⁵ tae buain B. ⁴⁹⁶ ro shealbh F, As maith K.

⁴⁹⁷ o ttáil Teamhuir F ; a chorp G, otailteamhra B.

⁴⁹⁸ air ttocht go háil K, go hóil B, teacht dobáil da hoireamhuin F.

⁴⁹⁹ an rann so ar lár F, malartuigheann ionad leis an rann 'na dhiaidh B.

⁵⁰⁰ gabsat B, dar gabha G. ⁵⁰¹ iongantach G.

⁵⁰² fuair MSS, ceathrachad bliadhan go mbuaídh F, ceatra B.

⁵⁰³ mbrat bhuaídh G, fuair D ó B. breath buan F.

⁵⁰⁴ bharrshlait G, -shlat B.

⁵⁰⁵ gearthain G, do borbshlait clair chaisil F.

⁵⁰⁶ an rann so agus an ceann 'na dhiaidh do mhalarú ionaid B.

⁵⁰⁷ mbrad B. ⁵⁰⁸ fria G. ⁵⁰⁹ go hég do fhlaith F, flaithe G.

⁵¹⁰ aghar G, flaith ce oid adhar B. ⁵¹¹ an rann so ar casnamh F.

⁵¹² dá cl. B. ⁵¹³ -loig K. ⁵¹⁴ d'ég F G K, ar lár B.

⁵¹⁵ ionntogha G, iompódh F, tinntódh K. ⁵¹⁶ cóig cóig F, a cúig K.

⁵¹⁷ go hég Domhnaill MSS, siadann F anno.

269. Naoi bhfir⁵¹⁸ dhég⁵¹⁹ don dreim dhuasaigh
bhailigh⁵²⁰ bhreaghda bhiothnuasoin,
nár loit um cheallaibh a gcáin,
do thoit do rennaibh ruadhgháibh.⁵²¹
273. Móirsheiser ceathracha⁵²² cóir⁵²³
da n-airdríoghaibh,⁵²⁴ ní hégcóir,⁵²⁵
nár dhíosc re tocht ina theagh⁵²⁶
rug Corp Críost agus ⁵²⁷ creideamh.
277. Nochar ghabh airdrí amhlaidh,
tar éis Domhnaill donnabhraigh,
M[h]umhain mbraonaigh dtorthaigh⁵²⁸ dtruim,
an gcochlaigh gcraobhaigh gcleathchuirr.
281. Cuid as m[h]ó do mhín Éireann
iath Mumhan na míngheibheann⁵²⁹
ar mhéd⁵³⁰ a n-uaisle 's a n-óir⁵³¹
's a séd uaibhse gan onóir.⁵³²
285. Ar a gcródhacht, ní chélam,
ní fríoth ortha énéalang
ar shaoire,⁵³³ ar dhealbhghloine a ndreach,
ar mheanmnaighe na Muimhneach.
289. Ar chruas a gcath re gcleachtadh,⁵³⁴
ar thorthaighe⁵³⁵ a dtoirbheartadh,
ar nós deaghaitheach⁵³⁶ réidh ruinn,
ar mhéin seanaitheach séaghoinn.

⁵¹⁸ Secht rí B, agus san cheartú ar chliathan chlé G ó lámh iasachta.

⁵¹⁹ ar lár B. ⁵²⁰ builigh B K.

⁵²¹ ruadhghaib B, ruadhguidh G, ruadh-ghnáith K.

⁵²² ceathrachad G K, seisear ar chaogad, leagan eile K.

⁵²³ cáidh G. ⁵²⁴ da aird- B. ⁵²⁵ headóigh K, headaigh G.

⁵²⁶ nár dhísg 7 nar dhocht teagh K. (dhíosc . . docht) G, intheagh B.

⁵²⁷ is a ch. G. ⁵²⁸ toirtig B. ⁵²⁹ mingeibend B.

⁵³⁰ mhéid K. ⁵³¹ a hu. sa hó. G K. ⁵³² ga honóir G K.

⁵³³ shaoirse G.

⁵³⁴ re cleachta G. ⁵³⁵ artairthaighe B, thoirthighe G, thórtuidhe K.

⁵³⁶ Jeghaithe G K.

293. Ar fhairsinge a dtíre te,⁵³⁷
ar a mbeith ós cách choidhche,
ar bhéin re breithionnadh mbreath,⁵³⁸
ar chleithiomadh⁵³⁹ a gcraoiseach.
297. Dá thír as áille⁵⁴⁰ i nÉirinn
dá chúigedh an chláirléibhinn,
tír óigfher gairgmhín⁵⁴¹ na ngleann,
cóigedh í d'airdrígh Éireann.
301. Ó Dubhagáin⁵⁴² Seaán séimh
feitheadh Mac Arploinn⁵⁴³ eiséin,
Pádraig fororda⁵⁴⁴ na bhfear
as c[h]omharba do Chaiseal. C.a.i.s.ea.l.⁵⁴⁵
305. Diarmaid⁵⁴⁶ Mac Carrthaigh, cneas geal,
is rí tré chóir ar Chaiseal
bos chláirsheang do chleacht ga (?)⁵⁴⁷
teacht 'na Tháilgheann go dtugtha (?)⁵⁴⁸
C.a.i.s.ea.l.

⁵³⁷ de B, dhe K; *arben* rebreitindead mbreat B, ar bhein re breith fionna umbhreith G, ar bhéin-reabhradh fhinn-fhóid.

⁵³⁸ bhréagh, *nó leagan eile* ar mhéinn re féinn Fhínn na ccreach K.

⁵³⁹ cleath-innleadh K, cleathiomad G. ⁵⁴⁰ uaisli B.

⁵⁴¹ gairgnímh (?) B, tír fhóid-sheang aird-mhín K. ⁵⁴² -gán B.

⁵⁴³ Carplaind B. ⁵⁴⁴ forórdha G, forordha B K.

⁵⁴⁵ B *amháin*, deo *grasias (sic)* G; *stadaid* G B *annso*.

⁵⁴⁶ K *amháin*; *rann iasachta do chuir duine éigin leis an dán*.

⁵⁴⁷ chaoimh-sheang do chleacht gal K.

⁵⁴⁸ an sailgheann choisreagtha, *nó leagan eile* an fhaoilean go suca K.

AGUISÍN IV.

TUILLEADH GEINEALACH.

I. GEINEALACH¹ IARLA CLOINNE CARRTHAIGH, amhail do cuireadh i n-eagar agus i n-ordughadh le Diarmaid Mac Carrthaigh² go déidheanach san leabhar do rin do Shaerbhreachach Mhac Carrthaigh, *alias* Mountcashel.

DONNCHADH : do rugadh i Muigh Chromtha an cúigeadh lá do Mhárta *Anno Domini* 1668, agus do gabhadh i gCorcaigh an 29 lá September *Anno Domini* 1691, an tan do baineadh Corcaigh anach le Rí Uilliam; agus do cuireadh 'na bhragha go Lunduin é. Mac³

Ceallacháin, an dara mac do Dhonnchadh an Chúil; agus fuair bás i nÁth Cliath. Mic

Donnchadha [an Chúil].³ Doba Tighearna Musgraighe an Donnchadh sin chúig bliadhna fichead, agus dob Ardtaoiseach ar arm Ríogh Cormaic (an dara rí den ainm sin) i n-aghaidh Cromwell, agus an tí as déidheannaighe tug óighréir do Chromwell i nÉirinn A.D. 1652. Fuair bás i Lunduin an cúigeadh lá do Lughnasa⁴ 1665, agus do hadhlcadh ann.

Do bhádar tríar mac aige, mar atá Cormac do marbhadh i gcogadh na bPléimionnach an dara lá do June A.D. 1665, agus do hadhlcadh i Westminster;⁵ Ceallachán adubhramair; agus Saorbhreachach, dá dtug Rí Séamus (an dara rí don ainm sin) mar theideal dó Tighearna Cnuic Caisil, i mBéarla Lord⁶ Mountcashel. Mic

Cormaic Óig : do ghaibh tighearnas Musgraighe cheithre bliadhna fichead, agus d'éag i Lunduin an 20 lá d'Fheabhra⁷ A.D. 1640. Mic

Cormaic : do bhí 33 bliadhna i dtighearnas Mhusgraige, gur éag san Bhlárnain A.D. 1616, agus do hadhlaiceadh i gCill Chréidhe.⁸ Ó Thadhg, mac [an] Chormaic seo atáid Clann Charrthaigh Eaglaise;⁹ agus Domhnall ó bhfuilid Clann Charrthaigh Charraig na bhFear. Mic

Roinnt geinealach iad so do bhuaile umam le linn mo chuardaigh dhon leabhar so. Ar scáth an eolais atá ionnta táim dá gcur le chéile annso. Le seanchus Mhuinntir Charrthaigh a bhainid siad. Tá an litriú dá cheartú agam.

¹ MS: 23 K 4, lch 53. *Geinealach é sco do chuir Diarmaid, mac Sedín Bhuidhe, Mac Carrthaigh le chéile.*

² i. an file; *Vid Gein XXXIII, lch. 208 tuas.*

³ easnamh i dtéx na lsc. annso, agus a líonadh ar chliathán an lgh.

⁴ do August. ⁵ -minister.

⁶ Lord of M.

⁷ do Fabhra.

⁸ chré.

⁹ ó eaghuis.

Diarmada : fuair bás i gCaisleán na hInse, agus do hadhlaiceadh i gCill Chréidhe, A.D. 1570. Is óna mhac darbh ainm Tadhg atáid Clann Charrthaigh Inse Uí Raithile.¹⁰ Mic

Taidhg : do bhí i dtighearnas Mhusgraighe 25 bliadhna, gur éag i Muigh Chromtha,¹¹ agus gur hadhlaiceadh i gCill Chréidhe A.D. 1565. Fá mac don Tadhg so Sir Cormac mac Taidhg fa Tighearna Musgraighe seacht mbliadhna, agus is uaidh tógadar Clanna Carrthaigh na Cúirte Brice, [agus] Bhaile Aodha, an Chaisleáin Mhóir, [agus] Chloiche Reó.¹² Fá clann dó, mar an gcéadna, Eoghan do marbhadh san Druiminín ; agus Domhnall na Conntae ; agus Ceallachán, ó dtógadar Clann Charrthaigh Charraig na Muc ; agus Donichadh ó dtáinig Clann Charrthaigh na Ceathramhan. Mic

Cormaic Óig Láidir : Isé an Cormac so thug cath an Chluthair ar Iarla Deasnuhumhan, agus fuair bás i gCill Chréidhe A.D. 1536. Agus do marbhadh a dhias¹³ mhac i Muigh Chromtha¹⁴ .i. Ceallachán agus Cormac. Mic

Cormaic : fa Tighearna Musgraighe 40 bliadhan. Is leis do tógthadh an Bhlárna, agus Cill Chréidhe, agus mainistir Bhaile Uí¹⁵ Bhacadáin, mar aon le cúig teampollaibh. Do loiteadh é i gCarraig [na] Muc. Fuair bás i gCorcaigh, agus do hadhlaiceadh i gCill Chréidhe é A.D. 1494. Mic

Taidhg : do bhí i dtighearnas Musgraighe deich mbliadhna fichead¹⁶ go bhfuair bás i gCorcaigh A.D. 1448, agus do hadhlaiceadh i Mainistir Ghiolla Aodha. Is uaidh tógadar Clann Charrthaigh Dhriseáin.¹⁷ Mic

Cormaic : do bhí i dtighearnas Mhusgraighe seacht mbliadhna ; agus do marbhadh le Barrachaibh i gCorcaigh é, agus do hadhlaiceadh i Mainistir Ghiolla Aodha, A.D. 1374. Fá mac do Chormac so Domhnall ó dtógadar Sliocht na Seanchoille. Mic

Diarmada Móir Mhusgraighe : an chéad-Tighearna Musgraighe 14 bliadhna ; agus do ghaibh ceannas Mhusgraighe A.D. 1353. Do marbhadh le Muinntir

¹⁰ inse ráth na bhfilleadh.¹¹ Máidhchrompa.¹² an Reó.¹³ dhis.¹⁴ Mághchrompa.¹⁵ hí.¹⁶ 30 mbliadhna.¹⁷ Driseain.

Mhathghamhna é i nInse Uí Raithile,¹⁸ agus do hadhlaic-eadh i Mainistir Ghiolla Aodha. Fa clann dó Feidhlimidh¹⁹ ó dtángadar Clann Charrthaigh Tuaithe²⁰ na Dromann, agus Donnchadh ó dtángadar Clann Charrthaigh Chluana Fada. Mic

Cormaic .i. Mac Carrthaigh Mór, mar atá i ngeinealach Mhic Carrthaigh mhóir.

II. Agso GABHLUGHADH CLOINNE CARRTHAIGH Musgraihe. Geinealach Tighearna Musgraihe annso :

CORMAC ÓG : Atáid²¹ triúr dearbhráthar ag an gCormac so, mar atá Tadhg, Donnchadh agus Domhnall. Mac

Cormaic : Dearbhráthair don Chormac so Tadhg mac Diarmada ó bhfuil Diarmaid mac Taidhg Rathbhile.²² Mic

Diarmada : Dearbhráitlire don Diarmaidsi Cormac agus Ceallachán. Do bhádar triúr mac ag Cormac, mar atá Donnchadh ó bhfuil Cormac mac Donnchadha ón Cúirt Bhric gona bhráithribh ; Cormac Óg ó bhfuil Cormac Óg Beag san Chaisleán Mhór ; agus Tadhg mac Cormaic i mBaile Aodha²³ gona shliocht. Ceallachán ó bhfuil fear Charraig²⁴ na Muc gona shliocht. Mic Taidhg. Mic

Cormaic Óig Láidir. Mic

Cormaic : Do bhádar dias dearbhráthar ag an gCormac so, mar atá Diarmaid agus Eoghan. Ar shliocht Diarmada táid Clann Charrthaigh Tuaithe²⁵ Ó gCiabhaigh ;²⁶ agus ó Eoghan Sliocht Cloiche Reogha.²⁷ Mic

Taidhg, Mic

Cormaic : Do bhádar dias dearbhráthar [ag] an gCormac so mar atá Donnchadh agus Feidhlimidh.²⁸ Ó Dhonnchadh tángadar Sliocht Cluana Fada ; agus ó Fheidhlimidh Sliocht Tuaithe²⁹ na Dromann.³⁰ Mic

¹⁸ Ráth na bhfillidhe. ¹⁹ Feidhlim. ²⁰ tuatha.
II. MS. 23G1, lch. 250. *An geinealach so i measc geinealach Céitinn san Isc. seo.*

²¹ Ó fuair Cormac Óg bás 1640 (vid I. tuas), ní fuláir nó ceapadh an geinealach so roimh an bh. sin.

²² Rathbile, Inse Uí Raithile I tuas.

²³ uí Aodha.

²⁴ carann.

²⁵ tuatha.

²⁶ cciabhuidhe.

²⁷ an Reogha.

²⁸ Feidhlim.

²⁹ tuatha.

³⁰ ndromann.

Diarmada Móir Musgraighe. Mic
 Cormaic. Mic
 Domhnaill Óig. Mic
 Domhnaill Ruaidh na nóisbhreath &c.

III. CRAOBHSCAOILEADH CLOINNE CARRTHAIGH arna aithsgríobhadh a Duanaire Phiarais Feiritéar ó Chorca Dhuibhne :

DHA MHAC le Aodh Dubh mac Críomhthainn, mic Feidhlimthe,³¹ mic Aonghusa, mic Nad Fraoich, mic Cuirc, mic Luighdheach .i. Fínghin *a quo* Uí Shúilleabháin,³² agus Fáilbhe Flann *a quo* an Ríoghradh.

Fáilbhe Flann : aon mhac leis .i. Colgán.

Mac le Colgán .i. Nad Fraoich.

Mac le Nad Fraoich .i. Daolghus.

Mac le Daolghus .i. Donnghal.³³

Mac le Donnghal .i. Snéadhghus.³⁴

Mac le Snéadhghus³⁴ .i. Artghal.³⁵

Mac le hArtghoil .i. Lachtna.

Mac le Lachtna .i. Buadhchán.

Mac le Buadhchán .i. Ceallachán Caisil.

Ceallachán mac Buadhcháin : aon mhac leis .i. Donnchadh.

Dá mhac le Donnchadh .i. Murchadh *a quo* Uí Cheallacháin ;³⁶ Saerbhreathach, *a quo* an ríoghradh.

Saerbhreathach, mac Donnchadha, aon mhac leis .i. Carrthach,³⁷ ó n-abarthar Clann Charrthaigh.³⁸

Carrthach, mac Saerbhreathaigh, dá mhac leis .i. Tadhg, *a quo* Clann Amhlaoibh ; agus Muireadhach, *a quo* an ríoghradh.

Muireadhach, mac Carrthaigh, dá mhac leis .i. Cormac Mhuightheamhnach, agus Donnchadh.

Cormac Muightheamhnach, mac Muireadhaigh, dá mhac leis .i. Diarmaid na Cill Bágaine³⁹ agus Fínghin Lice Lachtín.

III MS : T.C.D., H.1.7, fol 137 b. *Níl ann de acht leathanach amháin, agus is dócha go bhfuil a dheireadh ar easnamh. Níl ainm an scríbhneóra leis, acht pé duine é, ní maith a bhí an litriú aige. Tá san dá cheartú agam, agus cuirim fá eagar anso is annsúd é. Airmhim gach dul ón téx gur fiú tagairt dó.*

³¹ Feidhlime.   ³² h Súil-.   ³³ dongal.   ³⁴ -dhusa.   ³⁵ Artgol.

³⁶ h. Ceall.   ³⁷ Cáirtheach.   ³⁸ Cháirthe.

³⁹ Buaidhne ; *gluais ar chliathán an lgh.*   Obiit 1185.

Diarmaid [na] Cille Bádhaire³⁹ (.i.⁴⁰ Diarmaid Mór, Rí Chorcaighe agus Deasmhumhan i n-aimsir Henry II),⁴⁰ dá mhac leis .i. Cormac Liathánach, agus Domhnall Mór na Corradh.⁴¹

Domhnall Mór na Corradh,⁴² trí meic leis .i. Diarmaid Dúna Dronain (?), Cormac Fionn, agus Domhnall God Cairbreach.

Dís mhac le Diarmaid Dúna Dronain .i. Tadhg Duibhdhéadach agus Fínghin.

Cormac Fionn,⁴³ mac Domhnaill Mhóir na Corradh, cúig meic leis .i. Domhnall Ruadh, *a quo* an ríoghradh; Diarmaid *a quo* Clann Charrthaigh Ealla; Donnchadh Carthainn,⁴⁴ ó bhfuil Clann Mhic Donnchadha;⁴⁵ Domhnall Fionn, *a quo* Clann Domhnaill Fhinn i nUíbh Ráthach; agus Donnchadh na Dromann *a quo* Clann Charrthaigh Eachruise i nUíbh Laoghaire.

Domhnall Ruadh, mac Cormaic Fhinn, trí meic leis .i. Domhnall Óg, *a quo* an ríoghradh; Domhnall Ruadh, *a quo* Clann Domhnaill Ruaidh ó Ruachtain;⁴⁶ agus Diarmaid Ruadh, *a quo* Clann Diarmada Ruaidh i Musgraighe.

Domhnall Óg, mac Domhnaill Ruaidh, trí meic leis .i. Cormac, *a quo* an ríoghradh; Diarmaid Tráigh Lí, *a quo* Mac Fínghin na Ceithrinne⁴⁷ i nGleann Ó Ruachtain; agus Eoghan, *a quo* Clann Domhnaill Ruaidh i mBeamtraighe.⁴⁸

Cormac, mac Domhnaill Óig, cúig meic leis .i. Domhnall, *a quo* an ríoghradh; Diarmaid Mór, *a quo* Clann Charrthaigh Mhúsgraighe; Eoghan, *a quo* Clann Eoghain Bhlúid Mhainge; Donnchadh, *a quo* Clann Charrthaigh Arda Canachta agus Chnuic Flórnóichta;⁴⁹ agus Tadhg, *a quo* Clann Taidhg Leamhna.

Domhnall, mac Cormaic, mic Domhnaill Óig, móirshéisear mac leis .i. Tadhg na Mainistreach; Diarmaid Beartha; Donnchadh; Eoghan; Fínghin; Cormac, agus Cormac eile, agus dhíbhhdadar⁵⁰ araon.

⁴⁰⁻⁴⁰ *an tagra so i lámh iasachta os cionn na líne.*

⁴¹ curradh. ⁴² *gluais ar an chliathán obiit 1225* (Annals of Inisfallen).

⁴³ *gluais*: obiit 1212.

⁴⁴ Cairtinn.

⁴⁵ Doncha.

⁴⁶ *sic MS ? i nGleann Ó Ruachtain*

⁴⁷ Ceartainne.

⁴⁸ -traoi.

⁴⁹ Ornachta.

⁵⁰ díbhadar.

Tadhg na Mainistreach, ceathrar mac aige le hinghean Iarla Deasmhumhan .i. Domhnall ; Cormac Dúna Goill ; Diarmaid Tíre Atha ;⁵¹ agus dá mhac le mnáibh eile .i. Fínghin agus Feidhlim.

Domhnall, mac Taidhg na Mainistreach, trí meic leis .i. Tadhg Liath ; Cormac ; agus Domhnall Breac.

Tadhg Liath, mac Domhnaill, dá mhac leis .i. Domhnall (Díol an Chuaille) agus Cormac Laghrach

Cormac Laghrach, mac Taidhg Léith, aon mhac leis .i. Domhnall an Druiminín⁵²

Mac le Domhnall .i. Domhnall Óg, an chéadiarla.

---

⁵¹ Átha.

⁵² Dromaiun.

AGUISÍN V.

(A). CRAOBHSGAOILEADH CLOINNE CARTHAIGH

EALLA.

Cormac Fionn, mac Domnaill Mhóir na Curra cheithre mic lais .i. Domhnall Ruadh na nōsbhreach o bhfuilid rioghradh Deasmhumhan, agus Diarmaid Ruadh o bhfuilid Clann Carthaigh Ealla, agus Donnchadh Carthain o bhfuilid Clann Mic Domhnaill, agus Domhnall Fionn o bhfuilid Clann Domhnaill Fhinn.

Diarmaid Óg, mac Diarmada Ruaidh.

Mac do Dhiarmaid Óg, mac Diarmada Ruaidh, Don[n]-chadh na Sgoile.

Mac ag Donnchadh na Sgoile .i. Cormac.

(B). FAISNÉIS AGUS FORCHOIMĒAD GLŪN AGUS SEANCHUSA AR RÍOGHRAIDH MUSCRAIGHE.¹

Diarmaid Mór Muscraighe,¹ mac Cormaic, mic Domhnaill Óig, mic Domhnaill Ruaidh, an dara mac do Mhac Carthaigh² Mhór do theacht do gabháil seilbhe i³ n-oighreacht Mhuscraighe⁴ óna athair an bhliadhain d'aois an Tighearna⁵ 1353, agus do mharbhadur Muintir M[h]athghamhna Cloinne Fínghin é i⁶ nInnsi Aille, an[n]o Domini 1367, agus a chur i⁶ Mainistir Giolla Aodha, láimh re Corcuig[h] don taoibh theas.

Diarmaid Mór Muscraighe⁷ trí mic leis .i. Tadhg, Cormac agus Feidhlimé.

Tadhg, mac Diarmada Móir, an mac ba sine ag Diarmaid Mór, agus an dara Tighearna⁸ Muscraighe⁷ do mharbhadh i nEallaibh, agus a chur i⁶ Mainistir Ghiolla [Aedha] san mbliadhain seo d'aois an Tighearna⁸ 1374.

MS: Leabharlann Náisiúnta, Cnuasach Philips, Uimh. 18, lch 98. Leagan den Leabhar Muimhneach ó láimh Chonchubhair Oig Uí Chruadhlaóich, 1721. An tAth. Pól Breathnach do chuir i n-iúl dam a bheith ann.

¹ Muscroidhe.

² MághCartha.

³ a.

⁴ Mhusgeroidh.

⁵ tigherna.

⁶ a.

⁷ Muscroidhe.

⁸ tiagherna.

Cormac mac Diarmuda Mōir, an treas⁹ Tighearna⁸ Muscroidhe,⁷ agus an dara mac le Diarmaid Mōr ; agus do marbhadh ag Mainistir an tSeandú[i]n don taoibh thuaidh do Chorcaigh le Barrachuibh é, agus a adhlacadh i⁶ Mainistir Giolla Aodha san mbliadhain 1379.

Feidhlime, mac Diarmada Mōir an ceathramhadh Tighearna⁸ Muscraighe,⁷ agus an treas mac le Diarmaid Mōr, do marbhadh i⁶ Muscraighe⁷ le Muinntir Mhurchadha, an bhliadhain d'aois an Tighearna⁸ 1382. Is ar shliocht Fheidhlime mic Diarmada Mōir atáid Clann Carthaigh¹⁰ Thuath na Dromann.¹¹

Cormac, mac Diarmada Mōir, dá mhac leis .i. Domhnall ò bhfuil sliocht na Seanchuille, agus Tadhg ò bhfuil an rioghradh ; agus is¹² d'aon toirrcheas do rugadh iad ; agus do bhādar sē bliadhna ar thriocha[i]d i¹³ n-imreasan Mhuscraighe.

Tadhg mac Cormaic mic Diarmada Mōir, triochad bliadhain i dtighearnus¹⁴ Mhuscraighe,¹⁵ go bhfuair bás san mbliadhain d'aois an Tighearna 1448, agus a chur i¹³ Mainistir Ghiolla Aodha.

Tadhg, mac Cormaic, mic Diarmada Mōir, trí mic lais .i. Cormac ò bhfuil an rioghradh ; agus Diarmaid (mar deir drong re seanchus) a sinnsear, agus is¹² ar shliocht an Diarmada sin atá Clann Charthaigh¹⁶ Tuath¹⁷ Ó gCiabhaigh ; agus Eoghan Cloiche Reodha.¹⁸

Cormac, mac Taidhg, mic Cormaic, mic Diarmada Mōir d'fagháil bháis i gCorcaigh,¹⁹ iar n-a ghoin da fhíorchairdibh féin i gCarraig²⁰ na Muc, agus a chur san mainistir do rinne sē féin do D[h]ia agus do S. Pronsias i gCill²¹ Chrídhe, san mbliadhain 1494.

Eoghan, mac Ta[i]dg, mic Cormaic, mic Diarmada Mōir, Tighearna Muscraighe²² do marbhadh i gCeinn²³ bo Cathail san mbliadhain 1498.

Cormac Óg Láidir, mac Cormaic, mic Ta[i]dg, mic Cormaic, mic Diarmada Mōir d'fagh[á]il tighearnas Muscraighe,²¹ go bhfuair bás i gCill Chrídhe²⁵ san mbliadhain 1536.

Clann Cormaic Óig Láidir, Ceallachān ; agus Cormac, do

⁶⁻⁸ a. ⁷⁻⁷ Muscroidhe. ⁸⁻⁸ tiagherna. ⁹ treas mhac,
 agus puinntí scriosa ós cionn dá leitir an " mhc." ¹⁰ cartha. ¹¹ -muin.
¹²⁻¹² as. ¹³ a. ¹⁴ attiaghernus. ¹⁵ Mhusgeroidhe. ¹⁶ chartha.
¹⁷ tuatha. ¹⁸ cloithe rogha. ¹⁹ a ccorcaigh. ²⁰ accairg.
²¹ accill. ²² tiagherna Muscroidhe. ²³ acceinn. ²⁴ tiaghernus
 Muscroidhe. ²⁵ accill chre.

marbhadh i Muigh Chromtha²⁶ le Muinntir Ríobhardán, Ano Dom[i]ni, 1540.

An treas mac, Tad[h]g, mac Cormaic Óig Láidir, Tighearna Muscraighe²⁷ d'fagh[á]il bhā[i]s i Muigh Chromtha,²⁸ Ano Dom[i]ni, 1565.

Diarmaid, mac Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir, an mac ba sine ag Tadg, mac Cormaic Óig Láidir, d'fagh[á]il b[h]áis 'na theach féin i gCaisleán²⁸ na hInsi, san mbliadhain 1570.

Diarmaid, mac Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir, dā m[h]ac lais .i. Cormac agus Tadg. Ceithre mic le Cormac .i. Cormac Óg, Tadhg, Donnchadh agus Domhnall Spáineach .i. clann Cormaic mic Diarmada.

Cormac, mac Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir, dearbh-ráthair don Diarmaid réamhráidhte²⁹ agus an dara mac d' fagh[á]il bháis 'na Thighearna Muscraighe³⁰ san mbliadhain Ano Domni 1583.

Eoghan [an] treas mac do Thadg mac Cormaic Óig Láidir do marbhadh insan³¹ Druiminín Ano Dom[i]ni 1563.

Domhnall na Cuntae, an ceathramhadh mac do T[h]adg mac Cormaic Óig Láidir d'fagh[á]il bháis i Muigh Seanghlaisi Ano Domini 1580.

Ceallachán, mac Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir, an mac ba óige ag Tadg d'fagh[á]il bháis 'na t[h]each féin i gCarrag³² na Muc san b[h]liadhain d'aois an Tighearna³³ 1609. Ag sin cūigear mac Tha[i]dg mic Cormaic Óig Láidir.

Cormac, mac³⁴ Diarmada, mic Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir, Tighearna Muscraighe³⁵ d'fagh[á]il bháis insan Bhlárnuin an dara lā don mhí Fheabhra³⁶ san mbliadhain d'aois an Tighearna³³ 1616.

Cormac Óg, mac Cormaic, mic Diarmada, mic Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir d'fagh[á]il bháis i³⁷ Lunnduin san mbliadhain d'aois an Tighearna³³ 1640. Fa hē an Cormac Óg sin cēad Bhicond Muscraighe.³⁸ Aon m[h]ac lais .i. Donnchadh. [Donnchadh] mac Cormaic Óig, an cēad Iarla, trí mic lais .i. Cormac, Ceallachān, agus Saorbhreachach.

Ó C[h]ormac, mac Ta[i]dg, mic Cormaic Óig Láidir tāinig Maighister na Mōna agus fear Bhaile Aodha.

Ag sin sliocht Diarmada Mōir.

²⁶ amuchromtha. ²⁷ tiagera M. ²⁸ accaislean.
²⁹ diamaid reimhraidhte. ³⁰ thiagera Musgcroidhe. ³¹ ann sa.
³² accarraidh. ³³ tiagera. ³⁴ mac, ar charet os cionn na line
cribhāne. ³⁵ tiagera Musgcroidhe. ³⁶ mhídhie abhra. ³⁷ a.
³⁸ Musgcroidhe.

I.

LOG-AINMNEACHA.

[Nuid : Co. i. *Conntae* ; par. i. *paróiste* ; bar. i. *barúintacht* ;
On. i. *Onomasticon Gocdelicum*. Is sothuigsíona na nuid eile].

- ABHA MÓR, AN, i. Abha Mór na Mumhan, 373.
- ACHADH NA gCRANN, Aghana-gran, bar. Oireacht Uí Chonchubhair. Co. Chiarraige, 253.
- ACHADH NA NAT, 177.
- ADHAR : Fonn Adhair, 394 ; Fód Adhair, 423 ; (*vid.* "Magh Adhair").
- AIRAIC (Aifric), 25, 26.
- AGORIA, 10.
- AIGHLE, R. Ilen, i n-iarthar Cho. Chorcaighe ; Tadhg Aighlionn, 153, 213.
- ÁINE, Eoghanacht Áine i. Áine Cliach, an dúthaigh timcheall ar Chnoc Áine i gCo. Luimnigh, 142, 147.
- AIRGEDROS, Airgeadros : is ann do thuit Oilill Fland Mór, in Osráighibh ; Silverwood, on the Nore, P. of Rathbeag, b. of Galmoy (On.), 46, 400, 415.
- AIRGHIALLA (Oirghialla), sean-dúthaigh insna Condaethibh seo, Muineachán, an Dún agus Árd Macha, 38.
- AIRTHER(AIGH) : is cosmhail gurab ionann é seo agus "Airthir Ara, in Munster" (On.), 318.
- ÁIT TIGHE FLOINN i. Attyflin, i n-aice le Tobar Pádraig, Co. Luimnigh, 349.
- ALBA, 3, 4 ; Ríoghradh Alban i. cuid de shliocht Éireamhóin, 38 ; 45, 79, 82, 84, 109, 135, 140, 141, 273, 280.
- ANNTRUIM, Antrim ; Iarla A., 268.
- AONACH, i. Aonach Ormhúman, Nenagh, Co. Tip. ; Cath an Aonaigh, 234 ; Brian Ch. an A., 234, 238, 334, 337, 334-5 *seq.* ; 378, 391.
- AONACH AN RÓISDIGH, i bPobal Bhriain, 350. *vid.* Baile an R.
- AOS CHLUANA, Aos Cluana Fíndabhrach, "in Co. Clare, N. of the Shannon, near Limk., extending to the par. of Kilmurry na nGall" (On.), 309.
- AOS IARFHORGUSA, dúthaigh taobh thiar den Fhorgus, Co. an Chláir, 315.
- AOS TRÍ MUIGHE, bar. Clanwilliam, Co. Luimnigh, 296, 317, 318.
- ARA : Leathbharúntacht i dtuaisceart Cho. Thiobrad Árann, 234, 239, 352-3 ; Dúitheche Aradh, 343 ; Dútha Aradh, 365, 385-6 ; Dúthaigh Aradh, 386 ; ar Araibh, 354 ; A. tíre, 116 ; A. Cliach, 144.
- ÁRA : Co. Thiobrad Árann, 387.
- ÁRA(AINN) i. Ára na Naomh ; Oilcán Árann, 296, 333 ; Islands of Arran, 381, 384.
- ARABIA, 10.
- ARD, 123.
- ARDA[CH], Ardagh, bar. Chairbreach Thiar, Co. Chorcaighe, 280.
- ARD CANACHTA i. Ardcanaght, Tríúcha nan Aicne, par. Kilmurrylander, Co. Chiarraige, 151, 202, 430.
- ÁRD CRÓINE, Ardcrony, bar. Ormhúman Íocht, Co. Thiobrad Árann ; 4½ míle slighe leathsteas d'Aonach Ormhúman, 301.
- ARD FHEARADHAIGH, *vid.* Carn Fh., 418.
- ARD MACHA, Armagh, 256.
- ARDMHÓR DHÉAGLÁIN, i. Ardmore, Co. Phortláirge, 400.
- ARD NA CRIADH, i dTuadh-mhúmhain, (?) Ardnacraa i n-aice le hInis Díomáin, Co. an Chláir, 383.
- ARD NA RÍOGH, i Muigh Feimhin, (?) Caisiol, 297.

- ARD NA SGIATH, par. Ardskeagh, bar. Fhear Muighe, Co. Chorcaighe, 287.
- ARD NGAHILA, san bhaile fearainn úd Gabhail, Gowil, par. Lic Molaise, bar. Longphuir, Co. na Gaillimhe, 116, 117.
- ARD ODHRÁIN; rinn Arda Odhráin, ar bhruach Locha Deirg-dheirc, 324.
- ARMENIA, 24.
- ASIA, 25, 26, 30, 31.
- ÁTH AN CHANBUIS, .i. Áth ar an tSiuir, i mbaile fearainn go dtugtar an Canus air, i mbar. an Treana Mheadhóin, trí mhíle soir ó thuaidh ó Chaiseal Munnhan, 346.
- ÁTH CLIATH (DUIBHLINE), 57, 61, 66, 339-40, 426.
- ÁTH CLIATH MEADHRAIGHE, i n-aice le Cionn Mhara, Co. na Gaillimhe, 57.
- ÁTH CRÓ: deanery in diocese of Cashel; Buadhach A.C., 163, 165, 218.
- ÁTH DARA, Adare, Co. Luimnigh, 342.
- ÁTH EISIL .i. Athassel, ar an tSiuir, bar. Cloinne Uilliam, Co. Thiobrad Árann, 399; Áth Hisil, 131; *vid.* Áth Leathan.
- ÁTH LEATHAN .i. Áth Eiseal, *q.v.* 399.
- ÁTH LIAG, Athleague, Co. Roscomáin, 127.
- ÁTH IUAIN, 126.
- ÁTH NA BÓROI MHE, mar a bhfuil an droichead anois ag Cill dha Lua, 72, 79, 96.
- ÁTH TUISIL .i. Ath Eiseal, *q.v.*, 399.
- B.
- BAIBLÓIN (BAIBLÓIN), 2, 4, 8.
- BAILE AMHLAOIBH, i nOsraighe, 274.
- BAILE AN ÁIRD, Ballinard, par. Bhaile an Chaisleáin, bar. Tríúcha na nAicme, Co. Chiarraighe, 289.
- BAILE AN BHIALA, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- BAILE AN CHAISLEÁIN, Seanlongphort Mhic Uí Bhriain Aradh; .i. Castletown, lámh le Loch Deirg-dheirc, i gCo. Thiobrad Árann, 346, 354.
- BAILE AN CHARBAID, seisreach i bPobal Bhriain, 349.
- BAILE AN CHARRAIGH, 151.
- BAILE AN FHAOITICH .i. Ballyneety, par. Ubhla, bar. Ó gCuanach, Co. Luimnigh, 364.
- BAILE AN FHEIRITÉARA, Ballyferritei, bar. Chorca Dhuibhne, Co. Chiarraighe, 289.
- BAILE AN GHABHANN, (*recte*) Baile Eoin Gabh., Smithstown, par. Kilshanny, i mbar. Chorcarnuadh, Co. an Chláir (?), 197.
- BAILE AN GHRÓNTAIGH, áit Phiaraís Bhuiléir, "Baile an ghrona, land of Baron of Caisleán Conaing, C. Limk. (On); (? Grantstown, Par. Kilfeacle, bar. Clanwilliam, Co. Tipp.), 291.
- BAILE AN PHOILL, Pilltown, (le hais Eochaille), i gCo. Phortláirge, 289, 345.
- BAILE AN RÓISTIGH, i mbar. Phobal Bhriain, beagán slighe ar an dtaobh theas de Chathair Luimnigh, 349.
- BAILE AODHA, Ballea, i n-aice le Carraig Uí Leighin, Co. Chorcaighe, 157, 427-8, 434.
- BAILE ÁTHA CLIATH, 218, 380.
- BAILE Í ANNRATHÁIN Beag i bPobal Bhriain. .i. Ballyanrahan, 349.
- BAILE Í ANNRATHÁIN MÓR, i bPobal Bhriain, 349.
- BAILE Í CHATHÁIN, Ballycabane, bar. Phobal Bhriain, i n-aice le Crom, Co. Luimnigh, 348.
- BAILE Í CHEALLAIGH, Ballykelly, bar. Uí Cuirín, i n-aice le Ros Créidhe (?), 274.
- BAILE Í GHAOITHÍN, Ballygeehin, i Laoighis, i n-aice Le Mainister Laoighse, 274.
- BAILE Í GHEIREDEAIN; Stól mBriain Bh. í Gh., de shliocht Chairrge Ó gConaill, 347.
- BAILE Í GHRÍOBHTHA, Ballygriffy, an Disirt, bar. Inse í Chuinn, Co. an Chláir, 345.
- BAILE Í MHICHL, Ballymichael, par. Chill Muire, bar. Iar Mhuscraighe, 198-9, (Ó M.) 221.
- BAILE Í MHURCHADHA, Ballymurphy, i n-aice le Crom, bar. Phobal Bhriain, 349.

- BAILE Í RIAGÁIN, Ballyregan, par. Bhaile Í Chatháin, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- BAILE Í SHIDHEACHÁIN, Ballysheehan, par. Sheanrathain, i n-aice le Cloichín an Mhargaidh, Co. Thiobrad Árann, 387.
- BAILE MHANANNÁIN, (?) Ballyvannan, par. Tuaim Gréine, bar. Tulaigh, Co. an Chláir, 383.
- BAILE MHC DHUBIDA, Ballymacoda, par. Chill Máille, bar. Oileáin, Co. an Chláir, 345.
- BAILE MHÍLIS, Ballyveelish, par. Crecora, bar. Phobal Bhriain, Co. Luim., 348.
- BAILE MO LUA, Ballymaloe, i n-aice le Cluain Uamha, Co. Chorcaighe, 377.
- BAILE NA CLAISE, Ballynaclashy, par. Ballycurrany, bar. Bhararach Mór, Co. Chorc., 200.
- BAILE NA CLOICHE, Ballynaclogh, par. i mbar. Chuanach, Co. Luimnigh, 362, 368, 369.
- BAILE NA CORADH, Ballinacurra, i n-aice le Mainistir na Corann, Co. Chorcaighe, 199.
- BAILE NA DTÁGH, (?) Ballinataw, par. Chroma, bar. Cois Máighe, Co. Luim., 291.
- BAILE NA MARTRA, Castlemartyr, Co. Chorcaighe, 290.
- BAILE NA MBRUTHNÓG, bar. Phobal Bhriain i n-aice le Cill Onchon, *q.v.*, 349.
- BAILE NA MÓNA, par. Ballinamóna, Mourne Abbey, bar. Bháróideach, Co. Chorcaighe, 199.
- BAILE PHIRÍN (PHIRRÍN, PHIRINN), Ballyfirteen, Par. Ubhla, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 363, 368.
- BAILE SEAGHÁIN, Ballyshane, bar. Phobal Bhriain, 349.
- BAILE TRASNA, Ballytrasna, par. Gréine, bar. Cuanach, Co. Luimnigh, 362.
- BAILE UÍ BHACADÁIN; Mainistir Bh. Uí Bh. do tógadh A.D. 1472, le Cormac Mac Carrthaigh, Tighearna Musgraighe; Old Abbey, par. Innishkenny, bar. Mhuscraighe Thoir; 427.
- BAILE UÍ CHRÍONÁIN, Ballycrenane, par. Chluana, bar. Uí Mac Coille, Co. Chorcaighe, 290.
- BANBHA (BANBA), 34, 80, 81, 89, 119, 416, 397, 410.
- BAOIRIASG, (?) MAIGHRIASG, Moyriesk, bar. Bhunraite, Co. an Chláir, 375.
- BÁRÓIDI[GH], bar. Barretts, Co. Chorcaighe, 224.
- BARÚNTAcht BHARRACH MÓR, 198.
- BARÚNTAcht CHONNALLACH i gConntae Luimnigh, 383.
- BEALACH, AN, Ballagh, par. Chill Fionnabhrrach, bar. Chorcomruadh, Co. an Chláir, 195.
- BEALACH, AN: (?) Bealach Éile, "a pass in Ely O'Carroll" (On.), 193, *seq.*, 247.
- BEALACH CONGLAIS (Con Glais), ceann de sheanbhealaighibh na hÉireann; ghaibh sé thar braghaid don taobh thuaidh de Chathair Chorcaighe, 136.
- BÉAL AN ÁTHA, Ballina Bridge, 6s comhair Chill dha Lua, ar an taobh thoir den tSionainn, 354.
- BÉAL ÁTHA AN CHOMHRAIC, Ballycorick, par. Chluain da Ghad, bar. Islands, Co. an Chláir, 376.
- BÉAL ÁTHA AN MHAIDE, Ballyvody, bar. Fhear Muighe, par. St. Nathlash, Co. Chorcaighe, 387.
- BÉAL ÁTHA BRIAIN, i gCuanachaibh, 369.
- BÉAL ÁTHA LIGHE, Ballylee, i n-aice le Gort Inse Guaire, Co. na Gaillimhe, 344.
- BEANNTRAIGHE .i. tríúcha Bheannt, bar. i n-iarthar Cho. Chorcaighe, 178, 179, 430.
- BEARBHA, an Bh., brú B., r. Barrow, 121.
- BEARNA COILL, Barnakyle, par. Mhungairit, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- BEARNA CHOLLÁIN, san log idir Shliabh Eibhenna agus Collán .i. ceann dena sléibhtibh sin, 369.
- BEARNA NA GAOTHE, i n-aice le Crom, Co. Luimnigh, 350.
- BÉARRA, bar. Bear, Co. Chorc., 219, 280, 281.
- BELACH LECHTA, Bealach Leachta, timcheall leath-nhile slighe ar an dtaobh thoir de Mhuigh Chromtha, Co. Chorcaighe, 407, 422.

- BERN TRÍ GCARBAD, ag Carn Fhearadhaigh, i n-aice le Cnoc Áine, Co. Luimnigh; *vid.* On. fá Charn Faradaig; 79.
- BHÍOLARACH, AN, Billeragh, par. Macronev, bar. Chundúnach is Chloinne Giobún, Co. Chorcaighe, 199.
- BIRRA, Birr i nUibh Failghe, 331.
- BLADHMA; *vid.* Sliabh B., 79.
- BHLÁRNA, an, Co. Chorcaighe, 426-7, 434.
- BLÉIN GAIBHLE, "small creek at Galey on l. Rec. Co. Roscommon," (On.), 119.
- BÓINN .i. Abha na Bóinne, 38.
- BOIRINN, Burren, Co. an Chláir, 126, 250, 253, 325, 375.
- BREACCOILL, AN BHR., Brackyle, par. Ubhla, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 364.
- BREATAIN, 64, 79, 262, 292.
- BREGHA, Magh Bregh, seanainm do chlár na Midhe, 38, 42, 397.
- BRIDH BREAHDHA, (?) Brí Breagh, clár na Midhe, 43.
- BRIGANCIA (BRIGANTIA), 30, 43.
- BRÍ GOBIAN, Brigown, par. i n-aice le Baile Mhistéala, Co. Chorcaighe, 387.
- BUAILE GILAS, Cnoc na Buaille Glaise, par. Bhaile Í Chatháin (?) bar. Phobal Bhríain, i n-aice le Crom, Co. Luimnigh, 349.
- BUN RAITE, Bunratty, Co. an Chláir, 389.
- C.
- CAELMHÓIN, AN CH., (?) Kilmoon, par. i mbar Bhóirne, Co. an Chláir, 326.
- CAENRAIGHE, Kenry, bar. Co. Luimnigh, 234, 342.
- CAIRBREACHA, dhá bhar. i n-iarthar Cho. Chorcaighe, 150, 203, 204, 205, 211, 228, 229, 231, 430.
- CAISEAL .i. Cashel, 70, 83, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93-97, 112-116, 123-125, 127, 140, 146, 147, 170, 204, 223, 234, 297, 339, 341, 385, 390, 398, 400, 408, 410, 412-425.
- CAISLEÁN AN LISFÍN, Castleishen, par. Milford, bar. Orbhraighe, Co. Chorc., 376.
- CAISLEÁN CROMA (cois Máighe), castle of Croom, Co. Luimnigh, 342.
- CAISLEÁN INSE, Caisleán na mBrianach ag Inis, Co. an Chláir, 383.
- CAISLEÁN MÓR, an, par. Mo Mhíde, bar. Mhuscraighe, 157, 427, 428.
- CAISLEÁN NA nINSE, Castleinch, bar. Mhuscraighe, 157, 427, 428, 434.
- CAISLEÁN O LIATHÁIN, Castlelyons, Co. Chorcaighe, 284.
- CAISLEÁN UÍ CHONAING, Castleconnell, Co. Luimnigh, 292.
- CALADH, AN, (?) Passage, Co. Cork (On.); Tadhg an Ch., 152.
- CALANN, (?) abha bheag ag Árd Tuilighthe i nGleann Ó Ruachtain, Co. Chiarraighe: Seán Callainne, 286-7, 289.
- CALDEA, I.
- CALLANN, AN CH., abha na Caille (Calluinne), san Challuinn, seanainm na habhann a ghabhann tré Ghleann Ó Ruachtach, 288.
- CALRAIGHE, "par. Ballyloughloe, bar. Clonlonan, Co. W.meath" (On.), 257, 261.
- CAOL MÓNA, cath Ch. M., 353.
- CAOLÓG, Ceathramha na Caolóige, Keeloges, bar. Chuanach, par. Ubhla, 363, 368.
- CAOLUISGE (Caeluisge), *al.* Cael na hÉirne, "the narrow part of L. Erne, near Castlecaldwell, Belleek, Co. Ferm.; *a quo* Tadhg Caoluisge, 234, 239, 326, 334, 338, 343, 346-7, 351, 380, 390.
- CARMAIN; *vid.* On. fá Carman: Cath. Carman, 67.
- CARN AN RÍOGH i Muigh Feimhin, 88.
- CARN FEARADHAIGH; isé is dóichighe gur abé Cahernarry é, i n-aice le Cnoc Áine, Co. Luimnigh; *vid.* On. fá Carn Feradaig, 79, 93, 130, 403.
- CARN MIC TÁIL, "in townland Ballygeely, par. of Kilshanny, Co. Clare" (On.), 254-5.
- CARRAIG, AN CH., .i. Carraig Ó gConaill, 391.
- CARRAIG AN CHABHLAIGH, i gCorca Bhaiscinn, = Carrigholt, Co. an Chláir, 233, 238, 375; an Cabhlach, 346.

- CARRAIG AN CHUNNA, Carrigacunna, par. Mhóin Ainme, bar. Fhear Muighe, 199.
- CARRAIG CIOTAIL, Carrickittle, i bpar. Chill tSile, Co. Luimnigh, bar. Déise Beag, 369.
- CARRAIG FIONNMHUIGHE, 165, 218, 219, 220.
- CARRAIG GRIFINN, .i. Carraig na Siuire; Iarla C. G., 291.
- CARRAIG NA BHFEAR, Carrignavar, láimh le Cathair Chorcaighe, 156, 426.
- CARRAIG NA MUC, Carrignamuck, bar. Mhuscraighe Thiar, par. Maguairne, láimh le Magh Chromtha, Co. Chorcaighe, 427, 428, 433-4.
- CARRAIG Ó GCONAILL, Carrigunnel, par. Chill Íde, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 234, 334, 344, 346-7, 367 *seq.*, 391.
- CARTHAN, Carhan, bar. Uíbh Ráthach, Co. Chiarraighe, 430, 432.
- CASP .i. Muir Chaisp, 29.
- CATHAIR, AN, Cathair Dhúin Iascaigh, Caher, Co. Thiobrad Árann; Bain Tighearna na Cathrach, 156; Tighearna na C., 291.
- CATHAIR AN PHOLLAIGH, Cahervalley (?), i mbar. Phobal Bhriain, láimh le Cathair Luimnigh, 348.
- CATHAIR CHEALLAIGH; bhí Donnchadh Ó Briain 'n-a easbog ann; Cahercalla, par. Cuinche, bar. Bhunraite, Co. an Chláir, 345.
- CATHAIR CHONCHUBHAIR, Caisleán, ar bhruach Loch Deirg-dheirc, bar. Aradh, Co. Thiobrad Árann, 234, 323-4, 341, 354, 386, 387, 397.
- CATHAIR CORCARÁIN, Cahercorcaun (?), par. na Rátha, bar. Inse Í Chuinn, Co. an Chláir, 346, 375.
- CATHAIR DHUBH, an Ch. Dh., Cahirduff, par. Mhainistir an Aonaigh, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- CATHAIR MÓNA, Cahernamona (?), par. na Rátha, bar. Inse Í Chuinn, Co. an Chláir, 376.
- CATHAIR NA TÁNATHA, i bPobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- CÉ: faith Ché .i. rí Tuadh-inhumhan; Quay Island, par. Bhunraite, Co. an Chláir, 423.
- CEALLA, NA, Kells, par. Chill Íde, bar. Inse Í Chuinn, Co. an Chláir, 239, 343, 316, 380.
- CEALL OSNAD (i gcath Chill Osnadh; *alias* Cend Losnado, Cend Losnad), "now Kellistown, 5 miles east of Leighlin in Mag Fea." (On.), 400, 401.
- CEANN CORADH .i. Kincora, 117, 123, 124, 125, 330.
- CEAPACH NA COISE, Cappanacush, par. an Teampuill Nua, bar. Dhúin Chiaráin, láimh le Neidín Chinn Mara, Co. Chairraighe, 218.
- CEARDRAIGHE TULCHA GOSA, 6 Thighearnach, m. Oiliolla Oluim, 293.
- CHEATHRAMHA, AN, Carhue, par. Inishcarra, bar. Mhuscraighe Thoir, Co. Chorc., 427.
- CEATHRAMHA AN LONGPHUIRT, *recté* an Longphort, Longford, par. an Dúna, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 363, 364.
- CHEATHRAMHA DHUBH, an; *vid.* Dún Ógáin; 346.
- CEATHRAMHA NA MADRAÍ, Carrownamaddra, par. Kilnaboy, Co. an Chláir, 346.
- CEFINN BO CATHAIL, 433.
- CHEITHRINN, AN, in nGleann Ó Ruachtain, Co. Chiarraighe, 151, 202, 210, 430.
- CERA, bar. Carra, Co. Mhuighe Eo, 72, 292.
- CIANACHT[A], i gCo. Dhoire; Ó Conchubhair C., 248.
- CIARRAIGHE, 138, 250, 252, 253, 287, 375-6, 377. Ciarraighe Luachia, 57, 138.
- CILL NA NINGHEAN, "Killininy, Tallaght," (On.), 295, 328.
- CILL BÁGHAINÉ (Bádhaíne); Diarmaid (Mac Cárthaigh) Chille B., rí Chorcaighe agus Deasmhumhan, aimsir Henry II; "Kilbonnia in par. of Killemlagh, Co. Kerry" (On.); acht (?) Kilbane, par. Disirt Mhóir, bar. Mhuscraighe Thoir, Co. Chorcaighe, 150, 152, 203, 213, 214, 429, 430.
- CILL BÉACÁIN, Kilpeacon, par. i mbar. Déise Beag, Co. Luimnigh, 349.

- CILL COLMÁIN, caisleán Ch. C., i mbar, Aradh, dhá mhíle slighe ar an dtaobh thiar d'Aonach Ormhulhan, 354.
- CILL COMÁIN, Kilcommon, par. in bar. Kilmaine, Co. Mhuigh Eó, 292.
- CILL CRÉIDHE, Kilcrea, par. Disirt Mhóir, bar. Mhuscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 426, 427, 433.
- CILL CÚRNÁIN, (?) Kilcornan, par. i mbar. Chaonraighe, Co. Luimnigh, 369, 370.
- CILL DA LUA, Killaloe, Co. an Chláir 325, 342, 345, 353.
- CILL DARA, Kildare: Iarla Cille Dara, 286, 288.
- CILL DOMHNAILL, Kildonnell i bPobal Bhriain, par. Bhaile I Chatháin, Co. Luimnigh, 349.
- CILL FIONNSHNEACHTA, i mbar. Phobal Bhriain, 349.
- CILL LAISRE, "Killasser, bar. Gallen, Co. Mhuighe Eo" (On.), 312.
- CILL MO CHOLMÓG, (?) Kilcolman, par. Disirt, bar. Chineál mBéice, Co. Chorcaighe, 177, 178.
- CILL MUIRE, Kilmurty, par. i mbar. Bhunraite focht, Co. an Chláir, 383.
- CILL NA gCOINÍNÍ, i gCuanachaibh .i. Kylanagoneeny, par. Ubhla (? Coill na gC.), 363.
- CILL (CELL) NA GLUAIRE, Kilnaglory, p. i mbar. Mhuscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 224, 225.
- CILL NA MUCHÓIGE, baile fearainn i mbar. Chuanach, 363.
- CILL ONCHON, Killonahan, par. i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- CILL TEANAIND, Kiltanon, par. Tulla, Co. an Chláir, 313.
- CILL tSÍLE, Kiltcealy, i mbar. Chuanach, Co. Luimnigh, 369.
- CINÉL BHFIACHRACH (bhFiachach), bar. Moycashel, Co. Iarmhíde, 338.
- CLÁIRE, cnoc i n-aice le Dún trí Liag, Co. Luimnigh, 45, 179, 416.
- CLANN GIOBÚIN, bar. Clangibbons, Co. Chorcaighe, 234, 341, 387.
- CLANN RIOCAIRD, Clanrickard, Co. na Gaillimhe; Iarla C. R., 291.
- CLAONGHLAS, an Chl., Cleanglass, par. Chill Íde, bar. an Ghleanna Chaoin, Co. Luimnigh, 287, 289.
- CLÁR CHONUNG .i. an dá chúigeadh Mumhan, 397.
- CLÁR NA gCAS .i. Co. an Chláir, nó Clár na Mumhan, 397.
- CLIU: seanainm na dúitheche 'na bhfuil an leath thoir de Cho. Luimnigh, agus cuid de Cho. Thiobrad Árann, 338, 388, 393, 396-7, 416, 417. (*Vel. On.*); C. Máil mhic Iughaine, 133; Airther Cliaich, 143; 212.
- CLOCHÁN .i. áit Chuir Ughoin, Cloghane, bar. Chairbre Thoir, Co. Chorcaighe (?), 173.
- CLOCH AN CHÉITINIGH; Cloghkeating, par. Mhungairit, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 350.
- CLOCH AN CH[LO]GTHA, Cloghacloka, par. Mhungairit, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- CLOCH AN DALATÚNAIGH, Cloghadalton, par. Ubhla, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 363, 366.
- CLOCH AN PHLÓARTAIGH, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 363, 364.
- CLOCH REÓ, Cloghroe, par. Magh Teichidh bar. Mhuscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 155, 427, 428, 433.
- CLOICHÍN TIGHE TAIDHG NA BEARBHA, idir Chill tSile agus Cnoc Gromail, cuid de bhar. Chuanach a ritheann isteach i mbar. Déise Beag, 369.
- CLUAIN .i. Fairche Chluana .i. Cloyne, Co. Chorcaighe, 290, 387.
- CLUAINE, Clooney, par. i mbar. Bhun Raithe Úacht., Co. an Chláir, 383.
- CLUAIN EANAIDH, Cloonanna, par. Chroma, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 350.
- CLUAIN FHADA, Clonfadda, par. Chluain Droichead, bar. Mhuscraige Thiar, Co. Chorcaighe, 155, 428.
- CLUAIN FINNABHAIR (*vel. Findabrach*), par. O gConghaile (Ogonneloe), bar. Tulla Lr., Co. an Chláir, 329; Aes Cluana F., 320.
- CLUAIN Í BHRIAIN, Cloneybrien, par. Bhaile an Chaisleáin Aradh, bar. Aradh, Co. Thiobrad Árann, 385, 386.

- CLUAIN IDIR DHÁ LÁ, Clonderalaw, par. Chill Muire Mhic Mathghamhna, Co. an Chláir, 375, 379.
 CLUAIN ÍNEACH, Clooneenagh, i n-aice le Cill Ruis, Co. an Chláir, 376.
 CLUAIN IORAIRD, Clonard, Co. na Midhe, 57.
 CLUAIN MAC NÓIS, Clonmacnoise, Co. Ó bhFailghe, 57, 110.
 CLUAIN MAOLÁIN, Cloonmealane, par. Kilnanare, bar. Magh gCoinchinn, Co. Chiarraighe, 209.
 CLUAIN NA CILLE, Cloonakilla, par. Killeest, bar Clonderlaw, Co. an Chláir, 376.
 CLUAIN NA SFÍOG (Spríog), (?) Clonaspoe, par. Oughterleague, i mbar. Choill na Manach, Co. Thiobrad Árann, 365.
 CLUAIN RAMHFHADA, Clonroad, i n-aice le hInis, Co. an Chláir, 334, 335-6, 343.
 CLUAIN TARBH, 407, 422; Cath Chluana Tarbh, 340.
 CLUAINTE, NA, Cloonty, bar. Chonallach, Co. Luimnigh, 383.
 CLUAIN UAMHA, Cloyne, bar. Í Mac Coille, Co. Chorcaighe, 90, 144, 199.
 CLUTHAR: eath an Chluthair, "seems near or towards Dunboy" (On.); ag Léim Uí Dhionnabháin, Co. Chorcaighe, 427.
 CNOCÁN AN ÉIN FHINN, Birdhill, in par. Templechally, bar. Aradh, Co. Tip., 354.
 CNOCÁN AN PHÓNAIRE, i bPobal Bhriain, 350.
 CNOC AN BHILE, Knockavilly, par. Upton, Co. Chorcaighe, 284.
 CNOC AN DUBHÁIN (Duabháin), i nDáil gCais, 117.
 CNOC AN PHRÉACHÁIN, Knockaphreaghau, par. Clooney, bar. Bhunraite Uachtarach, Co. an Chláir, 117.
 CNOCÁN NA FORAIRE, ag Rinn Arda, Co. an Chláir, 117.
 CNOC DROMA HÁSAIL, seisreach i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
 CNOC FÓRNOCHT, Barleymount, par. Eaglaise, bar. Mhagh gCoinchinn, Co. Chiarraighe, 151, 202, 430.
 CNOC GROMAILL, Cromwell Hill, i gCuanachaibh, Co Luim., 369.
 CNOC NA BUAILE GLAISE, i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luim., 349.
 CNOC NA GRÁINSIGHE, Knocknagranshy, par. Mhainistir an Aonaigh, bar. Phobal Bhriain, 350.
 CNOC NA NGALL, Knocknagaul, par. i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
 CNOC RÁTHA, Knockraha, par. Chill Cúáin, bar. Bharrach Mór, Co. Chore., 199.
 CNOC RATHFUINN (-fonn), Knockgraffon, par. i mbar. an Treana Meadhóin, Co. Thiobrad Árann, 130.
 CNOC TUATH: madhm Chnuic Tuath, Knockdoe, Co. na Gailinhe, 345.
 CNOC UABHAIR, i gCuanachaibh, 363.
 COBHA: Magh Cobha, sean-ainm na dúithe ara raibh Uí Eachach Uladh; Eochaidh C., 251.
 CODAL: gég Coidhil agus Caisil .i. taca na hÉireann is na Mumhan, 417.
 COILL AN CHARÚNAIGH, Kilcarroon, par. Shanrahan, bar. Iffa and Offa W., Co. Tip., 387.
 COILL MHÓR, an Ch. Mh., Kilmore, bar. i dtuaisciort Cho. Chorcaighe, 287.
 COILL NA MANACH, bar. Kilnamanagh, Co. Thiobrad Árann, 276, 365.
 COILL Ó BHFLANNCHADHA, "in par. of Kilkeedy, in North east of the bar. of Inchiquin" (On.), 345.
 COILL UACHTRACH, bar. Upper Woods, i nOsraighe (Co. Laoighse anois), 274.
 CONNACHTA .i. an áit i n-ionad muinntir na háite, 79, 117; iarthar Chonnacht, 339.
 CONNTAE AN CHLÁIR, 216, 380.
 CORADH FINNE, Corofin, bar. Inse Í Chuinn, Co. an Chláir, 374.
 CORANN (Corand): Cath Corainn, 72, 331, 400, 415; bar. i gCo. Shligigh.
 CORCA BHAISCINN, "now the baronies of Clonderalaw, Moyarta and Ibrickan" (On.), Co. an Chláir, 38, 116, 240, 241, 270, 340.

- CORCA DHUIBHNE**, bar. Corkaguiny, Co. Chiarraige, 38, 42, 45, 287, 429.
- CORCA LUIGHDHE** .i. trí bharúntachta i n-iarthar Cho. Chorcaighe, mar atá Cairbre (an dá cheann), Béara agus Beanntraighe, 33, 38, 139.
- CORCA MODHRUADH** (CORCOMRUADH), bar. Corcomroe, Co. an Chláir, 116, 125, 250, 253, 254.
- CORCACH** : an Ch., (?) Corcagh, bar. Tir Fhialrach, Co. Shligigh, 265, 340.
- CORCACH** : (?) Corkanacknockaun, par. Kilnasoolagh, bar. Lr. Bunratty, Co. an Chláir. 346.
- CORCACH MHÓR**, i mbar. Phobal Bhriain (*vid.* Cluain Eanaidh), 350.
- CORCAIGH**, 208, 426, 427, 430, 433; Conntae Chorcaighe, 246, 342.
- CORCA OICHE**, i nUíbh Fídhghinte, Co. Luimnigh; "seems to be between par. Iveross in bar. Kenry and bar. Upr. Connello" (On.), 138.
- CORRA**, -ADH : D. Mór na Corradh, (?) Curra, par. Ghleann Beithe, Co. Chiarraige, n6, Abha na Corradh, Co. Chorcaighe. 150, 203, 430, 432, 213.
- CORRBHAILE**, Corbally, par. Clooney, bar. Bhunraite Uachtarach, Co. an Chláir. 351, 373.
- CORRCHLOCH**, an Ch. i mbar. Chuanach, 362, 369, 370.
- CRAIG LIATH**, an Ch. Liath, Craglea, par. Chill dha Lua, bar. Tulaighe, Co. an Chláir, 88-9, 98, 99, 102, 297, 298.
- CRANNACH**, an Ch., Crannagh, bar. Ormhumbain Íochtrach, láimh le hAonach Ormhumbain, 353.
- CREACHMHAOIL**, Craughwell, Co. na Gaillimhe, 118.
- CREAMHTHANN** : i ndeisceart Oirghiall : Conall Creamhthainne, 257, 258, 260.
- CRÍOCH CUNNDÚNACH**, i mbar. Cunnúnach is Cloinne Giobún, Co. Chorcaighe, 198.
- CRÍOCH FLOINN** : C. F. agus Luighdhech .i. iarthar Chorcaighe, 183.
- CRÍOCH RÓISDEACH** .i. bar. Fhear Muighe, Co. Chorcaighe, 198.
- CRÓCH**, par. i mbar. Conailleach, láimh le Ráth Gaola, Co. Luimnigh, 375.
- CROS** : an Chros, Cross, par. Tuath Cluigin, bar. Chuanach, 362.
- CROTA** .i. Crota Cliach, Galtee Mts., 416.
- CRUACHA**, -an, -ain; Cruachain, -chna; Croghan, Co. Roscomáin; Rath Cruachan, ionad comhnuidhthe ríoghraidhe Connacht; 67, 70, 72, 125, 253, 415.
- CUAILNGE**, Sliabh, 37, 55.
- CUANACHA**, bar. Chuanach (Coonagh), Co. Luimnigh, 242, 368, 369, 370; fearann Chuanach, 362; Uí Ch. 354 *seq.*
- CUIDCHE** (? CUNDCHE), Quin, bar. Bhunraite, Co. an Chláir, 312.
- CÚIL** : Uí Chathfaidh Ch., 137, 142.
- CÚIL**, Coole, par. Dhún Bolg, bar. Bharrach Mór, Co. Chorcaighe, 199.
- CÚIL Í SHANASÁIN**, Cool, par. Chill tSile, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 369.
- CUILLEANN** (ÓgCuanach), Cullen, bar. Chlann Uilliam, Co. Thiobrad Árann, 360; C. na bhFlann (?), 101, 102.
- CHUMSEN** (ACH), an, (?) Compsey, cuid de Bhar. Shliabh Ardacha, Co. Thiobrad Árann, 222, 223.
- CÚIRT BHREAC**, an Ch. Bh., Courtbrack, par. Mhagh Teichidh, bar. Mhuscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 427, 428.
- CHÚLCHOILL**, AN, Coolhill, par. The Rower, bar. Ida, Co. Chill Choinnigh, 274.
- CUMARAIGH**, NA .i. sléibhte na gCumarach, i gCo. Phortláirge, 234, 238, 334, 344, 391.
- CUMAR NA DTRÍ NUISGE**, mar a dtagaid uisce na Siúire is na Feorach is na Bearbha le chéile, tamall lastuaidh den Phasáiste Thoir, Co. Phortláirge, 136.
- CURRACH**, AN, Curragh, par. Bhaile an Chaisleáin Aradh, bar. Aradh, 386.
- CURRACH**, AN, Curragh, bar. Chuanach, 371.

D.

- DABHACH (DUMHACH) AN, Caisleán na Duimheche, Dough Castle, i n-aice le hInis Díomáin, Co. an Chláir, 374.
- DÁ d'TRIAN AIRTHERACH, *vid.* Airtheraigh, 318.
- DAINGEAN AN FHILE, Dangananella, par. Kilmacduane, bar. Moyarta, Co. an Chláir, 241.
- DAIRBHRE .i. Oileán Dairbhre, Valencia I., Co. Chiarraige, 133, 167.
- DÁL RIADA ALBAN, Aír Gaidheal, Argyleshire, i nAlbain, 270-1.
- DÁL RIADA ULADH, "ó Bhuais go crois Gleanna Finneachta," .i. an Rúta i gCo. Antroma, 270.
- DAMHAS, tá Cnoc Damhais láimh leis an mbéal theas de Chléim an Fhaidh, i mbar. Bheanntraighe: cath Damhsa, 67.
- DARACHA, NA, Darragh, par. Cill Eoin, bar. na hOileáin (Islands), Co. an Chláir; Clann Domhnail na nDarach, 325, 340.
- DARTRAIGHE, "Rosclagher, Co. Fermanagh" (On.), 280.
- DEALBHNA; na seacht nDealbhna, sliocht Lughaidh Dealbhaoith; *vid.* On. fa Delbna; 57, 125, 328, 377.
- DEASMHUMHA .i. Desmond, 150, 152-4, 183, 189, 203, 224, 234, 270, 286, 295, 376, 430-1, 432.
- DEIRGDHIERC: Loch Deirgdheirc, L. Derg, na Sionna, 386, etc.
- DÉIS BEAG, AN, bar. Small County, Co. Luimnigh, 294. D. Tuaisgertach, 130; D. Deisceirt, 320.
- DÉISE, DÉISE MUNHAN, Decies, Co. Phortláirge, 38, 288, 289, 334, 344, 400.
- DOIRE AN CHNOCÁIN (caisleán), Derryknockane, par. Chnoc na nGall, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- DOIRE CRUTHACH, i n-oirthear Cho. na Gaillimhe, 118.
- DOIRE DÁ BHROC, 136.
- DOIRE: Donnghail Doire, 183.
- DOR, Glandore, Co. Chorcaighe; Cuan Dor, an cuan annsúd, 177, 421.
- DRES, 123.
- DRISEÁN, Drishane, par. i mbar. Mhuscraige Thiar, Co. Chorcaighe, 208, 427.
- DROMAINN NA FUINNSIÖNN, Dromnafinshin, par. Chill Mochomóg, bar. Bheanntraighe, Co. Chorc., 210.
- DROM EACH, Dromagh, par. Dhrom Tairbh, bar. Dhúithche Ealla, Co. Chorcaighe, 198.
- DRUIM, 123.
- DRUIM BEATHAIGH, i Maonmhuigh, "a remarkable ridge extending across the plain near Loughrea" (On.), 40.
- DRUIM CEATA, "the Mullagh, or Daisy Hill, near Newtownlimavady" (On.), 325.
- DRUIM CHLASSACH, i gCrich Mhaine, "between Lough Ri and the Suck" (On.), Co. Roscomáin, 40.
- DRUIM DÁ LIAG, Dromdaleague, par. i mbar. Chairbre Thiar, Co. Chorcaighe, 184.
- DRUIM DAMHOIRE (D. Damlghaire), nó Cnoc Luinge, Co. Luimnigh; "hill south of Knocklong railway station" (On.), 132.
- DRUIM: Donnchadh na Dromann; *vid.* Tuath na Dromann, 430.
- DRUIM FINGHIN, i Mumhain: Drum Hills .i. sreath cnoc i gCo. Phortláirge ó Bhaile Nua na Sagart i gCo. Chorcaighe go dtí Rinn O gCuanach; do-ní dhá chuid de bhar. na nDéise, 40, 284-5.
- DRUIM FIODHBHUIDE (Fidhbhuidhe), sean-ainm do Charraig Caisil, 413.
- DRUIM FIONNGHLAIS (Finglaise), —Cregmoher and Killeen, par. Rath, bar. Inchiquin, Co. an Chláir, 346.
- DRUIM Í CHRÍÓNÁIN, i gCuanachaibh, 356; Druim Ó gCríónáin, 360.
- DRUIMÍNÍN, AN, ar bhruach Abhann Móire, míle slighe taobh thiar de Mhalla, 152, 202, 427, 431, 434.
- DRUIM LAIGHEAN, Drumline, par. i mbar. Bhunraite focht., Co. an Chláir, 376.
- DRUIM LOCHÁIN, Dromloughan, par. Killeenoghty, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.

DRUIM MÓR, Dromore, par. Ruadháin, bar. Inse Í Chuinn, Co. an Chláir, 233.

DRUIM NÁLGA, i gCuanachaibh, 356.

DUIBHTHIR Laighean, "is, or is in bar. Shelburne, Co. Wexford" (On.), 236.

DÚN BÚINNE, Dunboyne; Tigh-earna D. B., 274.

DÚN CIDIL, Dunkettle, le hais Chathair Chorcaighe, 199.

DÚN, DOON, par. i mbar. Chuanach, Co. Luimnigh, 362.

DÚN ÁINE, ar an dtaobh thiar de mhullach Chnuic Áine bar. Déis Beag, Co. Luimnigh, 84.

DÚN M'BINDE, 49.

DÚN BOLG, Dunbulloge, par. i mbar. Bharrach Mór, Co. Chorcaighe, 198, 200.

DÚN CAISIL .i. Caisiol Mumhan, 84.

DÚN CAOINEÁIN, Doonkinane, par. Aglis, bar. Maguinihy, Co. Chiarraighe, 152.

DÚN CEARMNA, "at the foot of the Old Head of Kinsale" (On.), bar. Chúirseach, Co. Chorcaighe, 84.

DÚN COINCINN, i mbar. Mhagh gCoinchinn, Co. Chiarraighe (?), 84.

DÚN CORMAIC, san Mhumhain, 84.

DÚN DRONAIN (Dronáin), 430.

DÚN FHOCHARMHÁIGHE, .i. Dún Eochair Máighe, sean-dún ar bhruach na Máighe, ag Brúgh Ríogh, Co. Luimnigh, 84.

DÚN GOILL, Dungeel, bar. Magh gCoinchinn, Co. Chiarraighe, 151, 202, 207, 214, 431.

DÚN NGAIR, "on the Hill of Doon at Loch Gur, Co. Limerick" (On.), 84.

DÚN LIAMHNA, i Muigh Feimhin, "near Clonmel" (On.), 84.

DÚN NA MBÁRC, Dunnamark, par. Chill mo Chomóg, bar. Bheanntraighe, Co. Chorcaighe, 179.

DÚN NA SCIATH, Donaskeagh, par. Rathlynin, bar. Chlann Uilliam, Co. Thiobrad Árann, 325, 337, 342.

DÚN OGÁIN, Doonogan, par. Chill Muire, bar. í Bhreacáin, Co. an Chláir, 346.

[DÚN] RAITHLEANN, no Ráth Raithleann, i n-aice le Droich-ead Bannan, 84.

DÚN UIRRIONN, (?) Teamhair, 124.

DÚN UISNIGH, 259.

E.

EACHDHRUIM, Aughrim, bar. Ormhumhan Uacht., Co. Thiob., 345.

EACHROS, i n-aice le Béal Átha an Ghaorthaidh, i nUíbh Laogh-aire, Co. Chorcaighe, 430.

EACHTIGHE, seanainm na dúithche timcheall ar Shliabh Eachtghe atá ar an dteorainn idir Cho. an Chláir agus Co. na Gaillimhe, 123.

EAGA, MUIGH; *vid.* MaighEaga, 401.

EAGLAIS, AN, Aglis, par. i mbar. Mhuscraighe Thoir, Co. Chorcaighe, 426.

EALLA .i. Dúithche Ealla, bar. Duhallow, Co. Chorcaighe, 150, 154, 202, 211, 430, 432.

EAMHAIN .i. Eamhain Macha, 124, 411.

EASBÁIN .i. an Spáin, 3, 30, 31, 33, 41, 54, 76, 251.

EATHARLACH: i nEatharla[igh], .i. gleann na hEatharlaighe (Gleann Eatharla), Aherlow Glen, Co. Thiobrad Árann, agus Co. Luimnigh, 235, 242, 350; Mac Briain E., 354 *seq.*

ÉIGIPT; 1, 2, 27, 28, 30, 31.

ÉILE, Éile Uí Fhógarta, bar. Eliogarty, Co. Thiobrad Árann, 116, 125, 138, 413; Éile Uí Chearrbhaill, 193-4, 294.

ÉIRE, .i. Ireland; 2, 3, 4, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48-51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 79, 80, 82, 83, 84, 87, 89, 96, 99, 104, 109, 122, 124, 126, 133, 135, 140, 142, 146, 148, 152, 198, 250, 252, 263, 284, 286, 292, 297, 321, 326, 330, 332, 333, 335, 339, 340, 341, 343, 351, 353, 378, 379, 397, 400, 401, 410, 414, 419, 422, 424, 425.

EISGIR RIADA, sreath de chnocáinibh gairbhéil a shíneann ó Bhaile Átha Cliath go Droichead an Chláirín, Co. na Gaillimhe; an teora idir Leath Cuinn agus Leath Mogha, 61, 63, 64, 72.

ENGLAND, 385.

EÓRAIP, 25, 26, 64, 75, 83.

F.

- FAICHIDHE, NA, Fahee, par. an Chairn, bar. Bhoirne, Co. an Chláir, 375.
- FAIGHRIDHE, NA, Fieries, i n-aice le Fearann Fuar, Co. Chiarraige, 209.
- FAIRCHILL: "on the coast between Connacht and Dál gCais" (On.); is dóichighe dhó bheith ar imeallaibh Locha Deirgdheirc, 117.
- FÁL: crích Fáil .i. Éire, 81, 108, 121; sluaigh Fáil, 107.
- FÁNAID: Mac Suibhne Fánad, Fannat, Co. Dhúna na nGall, 256, 259.
- FEART .i. Feart nAilbhe, i n-aice le hImleach, Co. Thiobrad Árann, 416.
- FEART SCOTA, i nGleann Fáis, idir Shliabh Mis agus fairrge, Co. Chiarraige, 36.
- FEIMHEN, *vid.* Magh Feimhin, 80, 81, 82, 138, 143.
- FEIS TIGHE BERRAIGH, 67.
- FIADHAL, AN (?): Diarmaid an Fh., 153.
- FIDH, AN, (?) Fidh Cétinis (cetmis) *q.v.*, 327.
- FIDH CHÉDINIS, ar an dteorainn idir Dhál gCais agus Connachta, 72, 73; *al.* F. Cedmis.
- FIDHFEAC (Fidhfheac), ainm gach dúna dona trí dúnaibh a bhí ag Mogh Nuadhat, 55, 57.
- FIDHNACH, Feenagh, par. Rathborne, bar. Burren, Co. an Chláir; Diarmaid Fidhnaighe, 326, 342.
- FIR CHEALL. "their territories comprised the baronies of Fircall (now Eglis), Ballycowan and Ballyboy, King's Co." (On.), 338, 379.
- FIR MUIGHE .i. bar. Fhear Muighe, Co. Chorcaighe, 133, 144, 198, 246.
- FOCHLA .i. Leath Cuinn; dhá thuath de Dhál gCais ann, 116.
- FÓDLA .i. Éire, 35, 119, 397.
- FONN IARTHARACH, an, ag Uíbh Eachach Mumhan (O Mathghamhna); na paróistí seo ann: Cill Mua, Cill Crócháin, Cill Mo Chomóg, Scúl, Cathrach, agus Dubhros, 185.
- FORBAR, (?) i dTuadhmhumbain (On.), 291.

- FORGUS .i. Fergus, an abha i gCo. an Chláir, 334, 344, 389, 390.
- FRAINGC, AN FH., France, 156, 198, 214, 221, 252, 277, 285, 292, 373, 374.
- FUAD (cath), ar Shliabh Fuaid; 33, 37.

G.

- GABHAIR: rí Gabhra .i. Uí Chonail Ghabhra, bar. Chonallach, Co. Luinnigh, 416.
- GABHRÁN, Gowran, Co. Chill Choinnigh, 114, 291, 394.
- GAILIAN: goill Gailian, goill Chúigídh Laighean, 422.
- GAILLIMH, 233, 336, 384; Cuan na Gaillimhe, 384.
- GALLABHAILE, AN, Galbally, par. i mbar. Chois Sléibhe, Co. Luinnigh, 370.
- GALLGHAEDHIL, Galloway, 299.
- GAORTHADH, AN, Gearagh, in-aice le Muigh Chromtha (?); Diarmaid an Gh. (Ó Ceallacháin), 162.
- GAOTHLAIGHE: G. Meadhónach, 29.
- GARADH, Tír G., Gordyaei Montes, idir Asuire agus Meide (?), 10.
- GLAE, par. Killilagh, bar. Corcamruadh; Tadhg Glae, 240, 325, 342, 381; T. na Gl. Móire, 344; gort Gl. 123.
- GLAISE NA MNÁ SEACUIDHE (GEANNAIGHE), (?) Bilboa River, i gCuanachaibh, Co. Luinnigh. Tá cuid di ar theorainn na bar. san; 369.
- GLAS SMÓIL: (?) Green, i n-aice le Caiseal Mumhan, Co. Thiobrad Árann, 57.
- GLEANNAMHAIN (GLENAMHAIN), Glanworth, bar. Fhear Muighe, Co. Chorcaighe, 142, 143, 147, 325; rí Gleannamhain, 416.
- GLEANN, AN .i. Gleann Fleisce, Co. Chiarraige, 204, 222.
- GLEANN AN PHRÉACHÁIN, par. Glenville, bar. Bharrach Mór, Co. Chorcaighe, 198, 221.
- GLEANN AN RHIRE, Glin, bar. Sheanad, Co. Luinnigh, 351; An Gleann, 287, 289, 374-5, 377, 380.
- GLEANN CAOIN, Glenquin, par. Killinaboy, bar. Inse í Chuinn, Co. an Chláir, 234, 239, 334, 343, 344, 380.

GLEANN FÁIS, ar Shliabh Mis i gCiarraige, 36.
 GLEANN FHOGRA, Glenogra, par. i mbar. Déis Beag, Co. Luimnigh, 345.
 GLEANN MAGHAIR, Glanmire, lámh le Cathair Chorcaighe, 242, 299, 356-7, 367 *seq.*
 GLEANN Ó RUACHTA[IN], bar. Glanarought, Co. Chiarraige, 288.
 GLENN UISEN; is ann atá "Killeslin, townland and par., in bar. Slievemargy, Queen's Co." (On.), 294.
 GOLGOTA .i. Golgotha, 8.
 GORT AN CHLÁIRÍN, Gortaclareen, par. Ubhla, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 364.
 GORT MANARTHAIGH, i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 350.
 GORT NA CLÉITHE, Gortnaclea, par. Achadh Bó, bar. Clarmallagh, Co. Laoighse, 274.
 GRAÍG: AN GHRÁIG, Graigue, i n-aice le Crom, Co. Luimnigh, 349, 351, 373.
 GRÉIG, an Ghréig, 44; Gréag, 396.
 GRIAN, seandúthaigh i ndeisceart bhar. Chuanach; síocht Gréine, 362; Aos Gréine, 140.
 GRIANÁN LACHTNA i gCraig Léith, 298.
 GRIANÁN NA MBREITHEAMHAN, 246.
 GULBAN, Gulban Guirt, (?) i gCo. Shligigh, 121.

H.

HÍEFAR, abha san Easbáin, 54.

I.

IARMHUMHA, West Munster, ó Loch Léin siar go fairrge, agus ó Ghleann O Ruachtaigh ó thuaidh go Sionainn, 50.
 IATH EALLA, *vid.* Ealla, 198.
 IMLECH (IMLE), Emly, Co. Thio-brad Árann; Eascop I, 359; 364; I Fir Aonairthe, i gCliaigh Mháil, 44; Faircionnach I., 364, 369, 370, *seq.* Ab I, 404.
 INBHER CHOLPHTHA, mar a dtéigh-eann an Bhóinn i bhfairrge ag Droichead Átha, 36.

INBHER FHÉULE, ag an gCoireán (Waterville), i mBádh Bhaile an Scailg, Co. Chiarraige, isé is dóichighe, 36.
 INBHER SCÉINE, ag Neidín Chinn Mhara, Co. Chiarraige, 34, 35, 36.
 INBHER SLÁINGHE, Cuan Locha Garmain, Wexford Harbour, 34.
 INDIA, 31.
 INIS, Ennis, Co. an Chláir, 334; Caisleán Inse, 383, 396-8, etc. (múr Inse) 389, (úr Inse) 392; Mainistir Inse, 334, 343.
 INIS DÍOMÁIN, Ennistymon, Co. an Chláir, 374, 376.
 INIS DORNGHLAS, ar an Mhuaidh, bar. Tír Amhalngaidh, Co. Mhuigh Eó, 136.
 INIS EALGA .i. Éire, 32. Inis Éireann, 341.
 INIS MEADHÁIN, an dara ceann is mó d'oileánaibh Árann, 383.
 INIS SIBTOND, i gCathair Luimnigh; is air do tógadh eaglais Mainchín (St. Munchin's) ar dtúis, 318.
 INIS TEPROFAINE, 30, 31.
 INSE AILLE, (?) Inchaleagh, par. Aghinagh, bar. Muscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 432.
 INSE AN LAOIGH .i. Caisleán Inse, 387.
 INSE GALL, Hebrides, 299.
 INSE Í CHUINN, bar. Inchiquin, Co. an Chláir, 233, 238, 345, 377.
 INSE I RAITHILE, Inchirahilly, par. MoMhíde, bar. Mhuscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 157, 427-8; Rathbhile, 428.
 IODÁIL, AN, .i. Italy, 3.
 IORRAS: Erris, Co. Mhuigh Eo, nó an dúthaigh lastoir de Léim Chon Chulainn, Co. an Chláir; Cath Iorrais, 67.

L.

LABHÁN, (?) Lebannon, 8.
 LAIGHÍN, 65, 125, 184, 236, 256, 272, 286, 288, 293, 338-9, 378, 379, 400, 405, 419, 421.
 LATRACHA: cath Lathrach, .i. L. Odráin, Latteragh par. i n-aice le hAonach Urmhumhan, 301.

- LEACA AN GHRIANÁIN, i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- LEACA AN MHEANNTÁIN (L. AN MHEARTÁN), i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 350.
- LEAC LACHTÍN, (?) Lislaughtin, i n-aipe le Lios Tuathail, Co. Chiarraige, 429.
- LEAC SNÁMHA, Lixnaw, bar. Chloinne Muiris, Co. Chiarraige, 377-8.
- LEAMHAIN, AN, R. Laune, Co. Chiarraige, 151, 430.
- LEATHA (LETHA), an Bhriotáin, *san Bhreatnais* Llydaw, 84.
- LEATHAD LUISG, mar a gcomh-nuidheadh Cairbre Losg, (?) Lahid, par. na Cille Móire, bar. Ormhúman Uacht., Co. Thio-brad Árann, 47.
- LEATH CUINN (L. CHUINN), 61, 62, 66, 80, 84, 94, 115, 120, 133, 145, 256, 401, 414.
- LEATH MOGHA, 49, 61, 65, 66, 71, 120, 145, 333.
- LÉIM AN EICH, Leamauch, par. Cill Inghine Baoith, bar. Inse í Chuinn, Co. an Chláir, 374, 375, 379.
- LÉIM AN FHIAIDH, i bpar. Chnoc na nGall, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- LÉIM IN CHON .i. Léim Chon Chulainn, Loop Head, Co. an Chláir, 72, 79, 92, 94.
- LÉIM LÁRA, Leamlara, par. Lios Gúl, bar. Bharrach Mór, Co. Chorc., 199.
- LEITIR, Letter, láimh le hInis, Co. an Chláir, 383-4.
- LEITREACHA, Letteragh, i n-aipe le hInis, Co. an Chláir; Cath Leitreach, 310.
- LÉNA, MAGH, *vid.* Magh Léna.
- LETH LACHTMHUIGHE, "i Murbulc Dalriata" (On.), 295.
- LÍ, (a) seanainm don Bhanna, i gCúigeadh Uladh; (b) an abha bheag ara bhfuil Traigh Lí suidhte. Géig Lí .i. buinne dhen stoc ríoghamhail, 187.
- LIAMHAIN: cath Liamhna, Lyons, par. near Celbridge, Co. Dublin, 67; Géig L., 420.
- LIATHDRUIM .i. Teamhair, 35.
- LIC BÉIBHIONN (Lic Bé Bhionn), Lickbevuene, par. Chill Connla, bar. Oireacht í Chonchubhair, Co. Chiarraige, 376.
- LIFE, an abha a ghabhann tré Bhaile Átha Cliath; Slóigh Life .i. arm Chúigídh Laighean, 391.
- LÍG NA NEASAN (LíG Neachtain), i n-aipe le hÁth na Bóroimhe, Cill dha Lua, 96, 98.
- LINE: Magh Line, "deanery of Moylinny, Co. Antrim" (On.); O Floinn Line, 265.
- LINN AN BHUAIR, ainm fhileata, d'Áth na Bóroimhe ag Cill dha Lua; 126; cm. Snámh an Bhuair, 121.
- LÍONÁN CHINN MHARA, (?) i n-aipe le Cionn Mhara, Co. na Gaillimhe, 118.
- LIOS AN LEAMHÁIN, ar an Bhuaille Ghlais, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- LIOS AN MHEATHRADH, ar an Bhuaille Ghlais, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
- LIOS CEARBHAILL, Liscarrol, Co. Chorcaige, 285.
- LIOS EOGHAIN, par. Bhaile í Chatháin, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
- LIOS MAICÍN, i gCo. an Chláir, 308.
- LÍOS MÍODHCÁIN, Lisneehan (Maryfort), par. Tulla, Co. an Chláir, 312.
- LIOS MÓR, Co. Phortláirge; iarla Leasa Móir, 373.
- LOCH ADHAIR, 256.
- LOCH DÁIMH, 123.
- LOCH DEIRGDHEIRC, 104, 106, 117, 118; Loch Deirg, 120.
- LOCH DUINN (?), Loch Dúin, L. Doon, bar. Tulla locht., Co. an Chláir, 123.
- LOCHLA (LOCHLAINN), 3, 68, 76.
- LOCH LÉIN, 140, 141, 202, 208, 222.
- LOCH LUIGHDEACH, .i. Loch an Chorráin, Waterville, Co. Chiarraige, 151.
- LOCH NGAIR (Loch nGair) Lough Gur, Co. Luimnigh, 203.
- LOCH NUAIR, Lough Owel, Co. na hIarmhíde, 121.
- LOCH RÍ, ar an tSionainn, 110, 119, 127.
- LOCH SAIGHLENN, (?) béal na Sionna ón bhFaing go Tairbert; Inis Locha Saighlenn .i. Oileán Foinge (?), 122.
- LOCH SIGHLEANN .i. Loch Silcann, i Muigh Feimhin, 82; *vid.* Metr. Dindshenchas, III, 204; IV, 258.

LODA[IN], Ludden, par. i mbar. Chloinne Uilliam, Co. Luimnigh, 81.
 LODÁN, (?) Lydia, 10.
 LOIMTHECH: Í Loiscinn Loimthighe, 294.
 LONGPHORT, Longford, par. an Dúna, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 366.
 LOTHRA, Lorrha, bar. Ormhumhan Iocht., Co. Thiobrad Árann, 89, 148, 296, 325.
 LUACHAIR DEADHAIDH, seandúthaigh 'na raibh cuid mhór de Cho. Chiarraige agus cuid de Cho. Chorcaighe thoir-thuaidh, 42, 141.
 LUACHMA, Luachmagh, Loughmoe, par. i mbar. Éile Í Fhógarta, Co. Thiobrad Árann, 366.
 LUAIGHNE TEAMHRACH, bar. Lune, Co. na Midhe, 47.
 LUCHAD, "at Lowhid bridge in tl. Moanreagh, par. Killeedy, Co. Clare" (On.), 79, 80.
 LUIMNEACH, 72, 73, 108, 136, 234, 295, 318, 321, 352, 385; tuath Luimnigh, 116; Co. Luimnigh, 337, 341-4, 383, 387; iath Luimnigh, 73; Priionnsa L., 377.
 LUNDUIN (LUNDUIN) .i. London, 152, 208, 221, 394, 426, 434.

M.

MACHAIRE AN, Maghera, par na Rátha, bar. Inse Uí Chruinn, Co. an Chláir, 197.
 MACHAIRE RIABHACH, AN, i mbar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
 MAGH ADHAIR: *vid.* Magh nA., 308.
 MAGH BREAGH, an dúthaigh idir an Life agus an Bhóinn, 33.
 MAGH COBHA, seanainm don dá Íbh Eachach, dhá bhar, i gCo. Dúin, 299.
 MAGH CRONTHA, Macroom, Co. Cork, 426, 427, 434.
 MAGH DREIMHNE, (?) "Modreeny, par. in east of Lr. Ormond, Co. Tipp." (On.), 247.
 MAGH DÚIN[E], "seems in Thomond" (On.), 298.
 MAGH FEIMHIN, seanainm na dúithche ó Chaisiol go Cluain Meala agus ó'n tSiúir go Sliabh na mBan, Co. Thiobrad Árann, 81, 82, 88, 130, 297.

MAGH GEIRGINN, i nAlbain, "the Mearns and Kincardine" (On.), 140.
 MAGH GREISION, 389.
 MAGH ÍTHE, bar. Rátha Both, i dTír Chonail, 32-3.
 MAGH LAOIGHSE, "between Morett in Queen's Co. and the R. Nore" (On.), 274.
 MAGH LEAMHNA i nAlbain, .i. Lennox, 140, 232.
 MAGH LÉNA, "plain and heath of Moylen in Fercall, King's Co." (On.), 61, 62, 399, 414.
 MAGH LUIRG, Moylurg, Co. Ros Comáin, 264.
 MAGH MUCROINHE, an dúthaigh timcheall Bhaile Átha an Rfógh, agus as san go cathair na Gaillimhe, 129, 130.
 MAGH NADHAIR, Moyare Park, dhá mhíle soir ó thuaidh ó Chuinnche, Co. an Chláir, 104-8, 123, 308.
 MAGH NAE, (?) magh nAoi, 123.
 MAGH NAILBHE, seandúthaigh insna condaethe seo: Laoighis, agus Cill Dara, agus Ceatharloch, 345.
 MAGH NAOI, i dtuaisceart Ch. Ros Comáin; is ann do bhí Ráth Cruachan, 123.
 MAGH RATHAIN, Murrain, par. Chill Códh, i nIarthar Chairbre, Co. Chorcaighe, 185.
 MAGH SEANGHLAISE, Mashanaglas, par. Aghinagh, bar. Muscraige Thoir, Co. Chorcaighe, 434.
 MAGH THEAMHNACH, Mahoonagh, bar. Ghleanna Caoin, Co. Luimnigh: Cormac Muighe Theamhnach, 150, 203, 214, 429.
 MAGH TOIRDHEALBHAIGH, i mbar. Tulla, Co. an Chláir, 116.
 MAÍGH: an Mháigh, the Maigue R., Co. Luimnigh, 342, 397; Cois Máighe .i. an bhar, Coshma, Co. Luimnigh, 387.
 MHAIGHEAN, AN, Moyne, bar. Kilmaine, Co. Mhuigh Eo, 292.
 MHAING, AN, R. Main, Co. Chiarraige; Eoghan Bhuid Mhainge, 151, 202, 209, 430.
 MAINISTEAR AN AONAIGH, i bpar. Monasteranagh, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 342.
 MAINISTIR CHORCOMRUADH, i mbar. Bhóirne, Co. an Chláir, 344.

MAINISTIR DHONNCHADHA Cair-brigh, i Luimneach, 234, 344.
MAINISTEAR FHEAR MUIGHE, Co. Chorcaighe, 342.
MAINISTER GHIOLLA AODHA, Gill Abbey, i gCathair Chorcaighe, 427, 428, 432-3.
MAINISTER INSE, i nInis, Co. an Chláir, 234, 343.
MAIRTINE MUMHAN, bar. Cois Sléibhe agus an dúthaigh timcheall ar Imleach, 67.
MALÓN : tír Malón, 8.
MANANN .i. Oileán Mhanainn ; muir Mhanainn, an fhairge idir Éire agus Oileán Mhanainn, 84.
MAONMHAGH .i. bar. Chloinne Riocaird, Co. na Gaillimhe, 118 ; Mathghabhain M., 334, 337, 344, 391, *seq.*, 234.
MEADHRAICHE, riuir talmhan ag Droichead an Chláirín, Co. na Gaillimhe ; icartais M., 61 ; 63.
MIDHE, Meath, 110, 264, 401.
MÍN ARADH, 263.
MHÓIN MHÓR, AN, Moanmore, (?) bar. Clanwilliam, Co. Tip., 301, 354.
MÓIN OTRACH, Monatray, par. Chionn Sáile Beag, bar. Déise, Co. Phortláirge, 289.
MÓIN RUADH, an Mh. R., Monroe, par. Eochail Aradh, bar. Aradh, Co. Thiobrad Árann, 354.
MOBHAINFN, i mbar. Chonallach, Co. Luimnigh, 383.
MONG LINE, (?) Magh Linc, Moylinny, Co. Antronia, 121.
MÓTA GOIRÉAD, Mountgarret, i n-aice le Ros mhic Thriuin, 291.
MOUNT CASELL : Lord of M. C., 156, 426.
MUADH .i. Abha na Muaidhe, 136.
MUICINIS .i. Éire, 34.
MUIGH FHLAITHIMH, par. Mola-hiffe, bar. Magh gCoinchinn, Co. Chiarraighe, 210.
MUINE AIMHRÉIDH, i mbar. Chuanach (láimh le Baile an Fhaoitigh ?), Co. Luimnigh, 363-4.
MUINE NA BUAILE, Money-na-boola, par. Chluain Beag, Co. Theobrad Árann, 350.
MUIR MEAND (MEANN), an fhairge idir Éire agus an Bhreatain Mhór, 122.
MUIR RUADH .i. Red Sea, 31 ; M. Romhuir, 82.

MUMHA (MUMHAIN, MUMA) .i. Munster ; 42, 47, 50, 51, 52, 53, 57, 59, 61, 62, 65, 67, 68, 69, 70, 75, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 92, 93, 95, 90, 97, 102, 115, 120, 122, 126, 127, 128, 132, 133, 136, 138, 145, 147, 173, 204, 288, 296, 325, 328, 342, 353, 378, 379, 397, 399, 400, 411, 414, 415, 424.
MUMHA GABHRA, bar. Chonallach, Co. Luimnigh, 119.
MUSCRAIGHE, ainm a lán dúithchlí insna Conntaethibh seo : Co. Thiobrad Árann, Co. Luimnigh, agus Co. Chorcaighe (*vid.* On.), 116, 125, 151, 155, 202, 214, 270, 278-9, 413, 426, 427-9, 430, 432-4 ; M. Ornhumhan, 294 ; M. Treithirne, 42.

N.

NÁS, seanphort ríogh Chúigidh Laighean, Naas, Co. Chill Dara, 125, 275.
NEAMH, 10.
NEWGATE, i Lundain, 208.

O.

ÓIG BIEATHRACH : cíoch Óg mBeathrach, an dúthaigh timcheall ar Chionn Mhara, bar. Kiltartan, Co. na Gaillimhe (*vece* Óig Beathra), 57.
OILEACH NÉID, Greenane Elly, Co. Dhún na nGall, 32.
OILEÁN, AN T-, (?) Island, par. Chluain Feartha, bar. Dúithche Ealla, Co. Chorc. ; Donnchadh an O., 217.
OILEÁN BEAG, AN T-, Little Island, le hais Chathair Chorcaighe, 199.
OILEÁN ÉILE (Oiléin Éile), ar theorainn Faidhche Chaisil ; (?) Oileán an Iomaire, par. Inse, bar. Éile í Fhógarta, 114.
OILEÁN UÍ BHRIC (Oiléin). O Bric's Island, san bhfairrge leathsteas de bhar. ua nDéise, Co. Phortláirge, 114.
OLNÉAGMHACHT (OLNÉG-), seanainm do Chúigeadh Chonnacht, 72, 121.
ORBHRAIGHE, bar. Orrery, Co. Chorcaighe, 38, 377.

OSRAIGHE, Ossory, deoisius Osraighe an lae indiu, 38, 65, 273-4, 294, Osraidi, 406; Osraigheach, duine d'Osraighibh, 421.

P.

PAILÍS: an Phailís .i. Pailís Gréine, Pallas Greean, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 362, 367 (?).
 PAILÍS: caisleán na Pailíse, Pallas More, par. Eochail Aradh, bar. Aradh, Co. Thiobrad Árann, 354.
 PÁIRC: an Pháirc, leithsheisreach na Páirce, i bPobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
 PARRTHAS, Paradise, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 54.
 POBAL BHRIAIN, Pubble Brien, bar., Co. Luimnigh, 342 *seq.*
 POBAL NA SGEACH, (?) skagh, par. Chroma, bar. Cois Máighe, Co. Luimnigh, 287.
 POLLACH, AN. Pollagh, par. (1) Kilcomenty, (2) Kilvellane, bar. Uaithne agus Ara, Co. Thiobrad Árann, 365.
 POLL AN MHÓINTIGH, ag St. Mullins Co. Cheatharloch, nó i n-áice leis, 272.
 PORTÁIN, NA: an dá bhaile fearainn go bhfuil Portán ortha i gCuanachaibh .i. Portane, i bpar. Ubhla agus an ceann eile i bpar. an Dúna, 370.
 PORT GREANCHA, ar an tSionainn ag Cluain Mac Nóis, 118.

R.

RAITHLE, -LEANN, -LINN: Ráth Raithleann, seanráth, ag na Garráin, par. Theampuill Mhártain, bar. Chineál mBéice, Co. Chorcaighe, 121, Eoghanacht R., 42; rí R., 223.
 RANNA, NA, Rannagh, par. Tulla, Co. an Chláir, 376.
 RANNA NA HÉIDHNIGHE, i ndeisceart Cho. na Gaillimhe, 118.
 RAOCHOILL, AN, Rehill, i n-áice le Cloichín an Mhargaidh, Co. Thiobrad Árann, 156 (nóta).

RÁTH: an Ráth .i. ráth Caisil, 91.
 RÁTH BLOID, (=Ráth Bláthmaic), "the old ch. of Rath, bar. Inchiquin, Co. Clare" (On.), 311.
 RÁTH DHREOAIN (R. Dreoin, R. Dremhain), Ratharoon, par. Ballinadee, bar. Cairbreach Thoir, 224, 225, 228.
 RATHFONN, *vid.* Ráth Naoi, 134.
 RÁTH MÓR, 75.
 RÁTH NA NÚRLANN, ar faithche Chaisil, 114.
 RÁTH NAOI, ar Chnoc Rafann, bar. an Treana Meadhóin, Co. Thiobrad Árann, 134.
 REITHNEACH (RAITH-), AN: Murchadh na Reithnighe, (?) Rannagh, par. Carran, bar. Burren, Co. an Chláir, 353.
 RINN ARDA, san taobh thuaidh de Thuadhmhuhain, 117.
 RINN CARRÁIN, Ringcurrane, bar. Bharrach Ruadh, i n-áice le Cúirt Mhic Shéafraidh, Co. Chorcaighe, 284.
 RINN MHUINNTIRE BÁIRE, nó MUINNTEAR BHÁIRE, an rinn talmhan idir Chuan Bheanntraighe agus Cuan Dún Mághnusa, Co. Chorcaighe, 280.
 RINN RÓIN, Ringrone, par. i n-áice le Cionn tSáile, Co. Chorcaighe; Finghin Reanna Róin, 153.
 RINN TAIRBRECH, 66.
 RÓD MAICÍN, 308.
 RÓIMH, AN, .i. Rome, 2, 83, 84, 310, 407, 422.
 ROS: Ros Ailithir, Roscarbery, Co. Chorcaighe; fairche Ruis, 387. Ros Ó gCairbre, 280.
 ROS BROIN, Rosbrin, par. Scúl, bar. Iarthar Chairbre, Co. Chorcaighe, 224.
 ROS NÁIR, i Sliabh Bladhma, 33.
 ROS STIALLÁIN, Rostellan (castle), par. Garrán Chiniféic, bar. Uí Mac Coille, Co. Chorcaighe, 285.
 RUACHTAN (Ruachta), .i. abha na Ruachta ar a bhfuil Neidín, Co. Chiarraighe; Gleann Ó Ruachtain (Ó Ruachta), 430.
 RUISÍN, AN, Rusheen, par. Chill an Dísirt, bar. Chluain idir dhá Lá, Co. an Chláir, 376.
 RÚTA, AN, the Route, Co. Antrim, 270.

S.

SAOIRCHLIAIGH, *vid.* Clu, 355.
 SAMHAIN : Cnoc Samhna, i n-ai-
 ce le Brugh Ríogh, Co. Luimnigh ;
 cath Samhna, 67.
 SAMHAOIR, abha Shamhaoireach
 (Chamhaoireach), Morningstar
 River, Co. Luimnigh, 114. Cath
 Samhdoire, 56.
 SAXA (SAGSA), 4, 79, 273.
 SCEATHÁNACH, AN, Skehanagh,
 par. Bhaile Í Chatháin, bar.
 Phobal Bhriain, Co. Luimnigh,
 349.
 SCITHIA, Scythia, 27, 28, 29 ;
 Scithia Chlochaidhe, 31 : in
 Scithiaghda, Scythians,
 muintear na Scithia, 27.
 SEALUIDHE, NA, Shallice, par. Chill
 na Móna, bar. Inse Í Chuinn,
 Co. an Chláir, 345.
 SEANADH NA NÁB, (?) Shanagh,
 par. Fanlobus, i nOirthir Chair-
 bre, Co. Chorcaighe, 183.
 SEANCHLOCH, an tSeanchloch,
 Shanaclough, par. Creora, bar.
 Phobal Bhriain, Co. Luimnigh,
 349.
 SEANCHOILL, AN tS., (?) Shana-
 kill, par. Aghinagh, bar. Mhus-
 craighe Thoir, Co. Chorcaighe,
 155, 427, 433.
 SEANDÚN : Mainistir an tSeandúin,
 Shandon i gCorcaigh, 433.
 SEANLUCHT AN CHURRA[Í]GH,
 383.
 SEANTUATHA, NA. i. Corca
 Luighdhe, i n-iarthar Cho.
 Chorcaighe, 93.
 SEREPÚN : Mainistir Serepún,
 Jerpoint Abbey, Co. Chill
 Choinne, 274.
 SGAIRT, AN, Scart, par. Kilmoco-
 mogue, bar. Chairbre Thiar,
 Co. Chorcaighe ; Tadhg Ruadh
 na Scairte, 150, 203, 213,
 214.
 SGIATH (SCÉ) NEACHTAIN, i
 nDéisibh Mumhan, (On.), 111,
 404, 420.
 SÍDH NÁNANN, ar Dhá Chích
 Anann (Dhanann), 42.
 SIONAINN, abha na Sionna, 109,
 118, 120, 127, 334.
 SIÚDAIN, coill na Siúdaine (Siubh-
 daine), ag Drumcreehy i n-iar-
 thar-thuaisciort Bhóirne, Co.
 an Chláir, 234, 238, 333-8,
 343, 346-7, 351, 380, 389.

SIÚIR (AN tSIUIR), Abha na
 Siúire, 131, 346, 362, 414.
 SLAMACH SLIGIGH, 120.
 SLIABH AN IARAINN, i mbar.
 Liathdroma, Co. Liathdroma,
 127.
 SLIABH BLADHMA. i. Slieve Bloom,
 33.
 SLIABH CUAILNGE (Cuailgne),
 Cooley, Co. Lughbhaidh, 33, 37.
 SLIABH FUAID, i n-ai-
 ce le New-
 town Hamilton, Co. Ard Macha,
 33, 37.
 SLIABH MIS (san Mhumhain),
 Slieve Mish, siar ó dheas ó
 Thráigh Lí, Co. Chiarraighe,
 34, 36, 44.
 SLIABH MUINCHINN, i nDáil gCais,
 117.
 SLIABH MUIRTHEIMINE, leath-
 stuaidh den Bhóinn, i gCo.
 Lughbhaidh, 33.
 SLIABH NÉIBHLINNE, Slieve Felim
 Mts., bar. Uaithe Beag, Co.
 Luimnigh, 33, 34, 369, 401.
 SLIABH RIFE : isé is dóicighe
 gur mac alla atá ann ar na
 sléibhtibh i dtír na Rife, i
 dtuaisciort na hÁfraice, 29.
 SLIABH UIDHE AN RÍOGH (SL.
 AN R.), tamall ó thuaidh ó
 Luimneach i n-ai-
 ce le hÁrd na
 Croise, 136.
 SLIGEACH, 264.
 SLIGHE DÁLA, an seanbhóthar ó
 Theamhair tré Osraighe, go dtí
 Ormhuhain, 94.
 SNÁMH BUAIR (an Bhuair) ainm
 filemhail d'Áth na Bóroimhe ag
 Cill dha Lua, 121, 122.
 SODHAIN, "O Maininn's land, in
 barony of Tiaquin, Galway,"
 (On.), 118.
 SOILCHÉARNA, na Soilchéarna, an
 baile fearainn ar a bhfuil cais-
 leán Doire an Chnocáin, agus
 Teampoll Chnuic na nGall, par.
 Chnuic na nGall, bar. Phobail
 Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
 SPÁINN (*vid.* Easpáin) : an Sp.,
 190, 191, 219, 226, 351.
 SRÚIBH BROIN (srub B., Srubh
 Brain), "Stroove townland and
 point near (and south of) Inish-
 owen Head, in north-east of Co.
 Donegal," (On.), 38.
 SULCHÓID : cath Sulchóide, Sol-
 loghod, par. (dhá cheann) i
 mbar. Chloinne Uilliam, Co.
 Thiobrad Árann, 127.

T.

TAILLTE, -tan, -tin, Teltown, par. i gCo. na Midhe; cath Tailtlean, 37, 72; cath aonaigh T., 67.
TAIRRGHLIN (Tairglinn?), abha bheag i n-aise le Sliabh an Iarainn, Co. Liathdroma, 127.
TAISEAL, Áth Taisil .i. Áth Eisil, 9. v., 414.
TAOIDHE: gég Taoidhean; seanainm don abhainn ag Cumar na dTrí nUisce, 421.
TARMAN (TEARMAN), an, Tarmon, par. Killimer, bar. Chluain idir dhá Lá, Co. an Chláir, 346.
TEACH DUINN: The Bull Island "off Dursey Island at mouth of Kenmare River, (On.), 36, 37: rí Tighe Duinn .i. rí na Mumhan, 134.
TEAMHAIR, T. na Midhe, .i. Tara, 35, 43, 59, 64, 67, 72, 104, 107, 109, 123, 124, 125, 128, 133, 339, 423.
TEATHBHA, seandúthaigh i gCo. na hÉirímidhe agus an Longphuirt, 355.
TOBRAD ÁRANN, Co., 387.
TOBRAID, AN: (?) Tubrid, par. Chnocáin, bar. Dhúin Chiaráin Thuaidh, Co. Chiarraige: Domhnall na Tiobraide, 189 *seq.*; 225 *seq.*
TÍR AN MHUINE, i bpar. Bhaile Í Chatháin, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 348.
TÍR ATHA, Teeraha, par. Chill Fhionnáin, bar. Uíbh Ráthach, Co. Chiarraige, 151, 431.
TÍR BÁDHUINE, bar. Banagh, Co. Dhún na nGall, 256, 259.
TÍR BUIDHE (BUIGHDE), i n-aise le Crom, bar. Phobal Bhriain, Co. Luimnigh, 349.
TÍRE DUACH, 143.
TÍR ÍOCHTRACH, AN, Netherlands, 191.
TÍR MEIC BRIAIN, i bpar. Chill Muire, bar. Í Bhreacáin, Co. an Chláir, 346.
TÍR OILIOLLA, Tirerrill, bar., Co. Shligigh, 264.
TÍR THUATHAIL, i dtuaisceart Co. Ros Comáin, 264.
TLACHTGHA, "the hill of Ward, near Athboy, C. Meath" (On.); Cath Muighe Tlachtgha, 71; Cath T., 72.

TOBAR NA GCEITHRE MBEANN, "in Uí Chonaill Gabhra, in Munster" (On.) .i. bar. Chonallach, Co. Luimnigh, 353.
TONN CLÍODHNA .i. Cuan Dor, Glandore Harbour, Co. Chorcaige; Tonn inghine Gheanuinn, 38; cath Cl., trágh Cl., 76.
TOR BREOGHAIN, ag Brigantia san Spáin, 30, 32; T. mic B. i nBreguibh, 43.
TOWN OF GALWAY, 384.
TRADRAIGHE, urmhór de bhar. Bhunraite Íochtrach, Co. an Chláir, 116; creach T., 300.
TRAE .i. TROY, 3.
TRÁGH BOLCÁIN, Trabolgan, par. i mbar. Uí Mac Coille, Co. Chorcaige, 289.
TRÁIGH LÍ, ó Lí mac Deadhaidh, mar a bhfuil Tralee anois, 49, 151, 202, 210.
TRÍÚCHA NA NAICME[ADH], bar. Trughanacmy, Co. Chiarraige, 287.
TROMRÁITH, caisleán, "Tromra castle and townlands near Kilrush, Co. Clare" (On.), (?) Tromra, par. Kilmurry, bar. Ibriacan, 383, 384.
TUADHMHUMHA (-MHUMHAIN), 66, 86, 92, 93, 94, 115, 116, 126, 127, 230, 233, 235, 238, *seq.*, 298, 299, 321, 325, 333, 334, 335, 336, 342, 343-347, 352, 355, 374-5, 377, 380.
TUAIM, "in diocese of Killaloe" (On.), 411.
TUATH, AN, 376.
TUATHA, NA: Mac Suibhne na dTuath, Co. Dhún na nGall, 256, 259.
TUATH CLUIGINN, par. Tuoghcluggin, bar. Chuanach, Co. Luimnigh, 360, 367.
TUATH EASA GRÉINE, bar. Aradh Co. Thiobrad Árann, 354.
TUATH NA DROMANN, par. Chill na Martra, Co. Chorcaige, 155, 209, 428, 433.
TUATH Ó GCIABHAIGH, in Muskerry, Co. Cork (On.), 155, 158, 208, 428, 433.
TUATH Ó LUIGHDHEACH, Tuogh (?) par. i mbar. Uaithne Beag, Co. Luimnigh, 337, 366.
TULACH ÓG, (?) Tulla, bar. Tulla Upr., Co. an Chláir, 312; comharba Tulcha, 312.
TÚR, AN, .i. Túr Lundáin, 152.

U.

- UAITHNE, an dá bhar. Uaithne (Owney), i gCo. Luimnigh, agus i gCo. Thiobrad Árann, 116, 275, 343.
- UCHT MAC CAOCHAIGH (CAECH-ÁIN), i gCiarraige Luachra, 57.
- UÍ AEDHA ODHBHA, "i ndeiscert Bregh" (On.), 379.
- UÍ CHAIRBRE AEBHDHA, dúthaigh i mbar. Chaenraige, Co. Luimnigh, 234, 342.
- UÍ CHEARNAIGH, par. Kilfinaghty &c., Co. an Chláir, 116.
- UÍ CHONAILL GABHRA, an dá bhar. Chonallach, Co. Luimnigh, 95, 353; Uí Chonaill, 111, 300.
- UÍ (I) CHUILINN CAOILLE i nOchlain Osraige .i. "Síl mBrain in Laighis" (On.), dúthaigh i Laoighis ar an dteorainn thuaidh (fochla) d'Osraige, 92.
- UÍ DHUACH, bar. Ida, Co. Chill Choinnigh, 274.
- UÍ EACHACH MUMHAN, na dúithchí do bhí acasan: bar. Chineál Aodha, agus Chineál mBéice, Co. Chorcaighe, agus an Fonn Iartharach, *q. v.*, 93, 139, 168.
- UÍ EACHACH (Uladh), bar. Iveagh, Co. an Dúin, 250.
- UÍ FHAILGHE, dhá bhar. Offaly, Co. Chill Dara, 307.
- UÍ FHIACHRACH AIDHNE, modern diocese of Kilmacduagh, Co. na Gaillimhe, 339.
- UÍ FHIACHRACH FINN, Maonmhagh, an dúthaigh timcheall ar Bhaile Locha Riabhach, 118, 379.
- UÍ FHIIDHGHINTE: i gCo. Luimnigh, ón Mháigh siar go teorainn Shliabh Luachra, 137, 138.
- UÍ FHLOINN LUA (Aoibh Fl. L.), seanainm don dúthaigh Cois Laoi, adtuaidh, ó Chorcaigh go Muigh Chromdha, 227; Í Fhloinn Laoi, 173.
- UÍ LAOGHAIRE, Iveleary, .i. par. Inse Geimhleach agus Bhéal Átha an Ghaorthaidh, ón Tuinn go dtí Céim an Fhiaidh, 430.
- UÍ LIATHÁIN .i. an dá bhar. so: Barracha Mór, agus Cineál Tolmhan, Co. Chorcaighe, 56, 95, 373.
- UÍ MAC COILLE (Mo Coille), bar. Imokilly, Co. Chorcaighe, 289, 290; Uí MoCoille, 285.
- UÍ RÁTHACH, Iveragh, bar. i gCo. Chiarraige, 50, 376, 430.
- ULAIÐH .i. Ulster, 64, 67, 125; Cóige Uladh, 161; 290, 401.
- UIRÍOLACH (Airbhealach), Irrelach, nó Muckloss Abbey, Cill Airne, 202, 208.
- UISNECH MIDHE, Hill of Ushnagh, Co. na hIairmhidhe, 35.
- URMHUMHAIN, Ormond; Iarla Ur., 290, 291-2.

W.

WESTMINSTER, 426.

DAON-AINMNEACHA.

[Nuid : m. i. *ma*, ingn. i. inghean; *gein*, i. a bheag nó a mhór de gheinealach ag dul leis i n ainm. Má cuirthear an sloinneadh síos, do-gheobhtar an ainm i ngeinealach an tsloinnidh sin. Ní deacair na nuid eile do thuigsint.]

A.

- AB IMLIG IBHAIR** i. Cenn Faelaidh, rí Mumhan, 404.
ABRAHAM, 1, 25.
ÁDHAMH, an chéad duine, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15; 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 201.
ADHAMHAR FOLTCHAOIN, m. Fir Chorb, 45.
ADHNACH, m. Anrotháin, m. Con Báidhe, 306.
ADHNÓN FIONN, n. Éibhir Ghlúinshinn, 30.
ADHNÓN, m. Paim, 27.
AEDH, *vid.* Aodh.
AENGHUS, *vid.* Aonghus.
AES, *vid.* Aos.
ÁGHA, m. Ciocharáin, m. Cáinte, 175, 176.
AGHNACH, m. Tuathail, 175.
AGNOMHAIN, m. Tait, 28, 29.
AIBÉL, m. Ádhaimh, 19, 20.
AIBHILÍN, ingh. Mhic Cárthaigh, 152.
AIBHNEÓIR, m. Beannt; Tuath A., 178, 179.
AICHEAR, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302, 331.
AICHEAR, m. Donnchadha, m. Domhnaill, 310.
AICHEAR, m. Eochach, m. Dúndaigh, 308.
AICHER, m. Braoin, m. Cearbhaill, 308.
AICHER, m. Donnchadha, m. Aichir, 310.
AICHER, m. Gilla Crist, m. Diarmada, 310.
AILBHE (Naomb), 89, 101.
AILDEARGÓD (Faidergód), m. Muinembáin; Aodh Dearg a chéadainm, 43.
AILGHEAL, m. Toirdhealbhaigh, m. Cathail, 297, 305.
AILGEANNÁN, Rí Mumhan, de shíol Eanna dho, 145, (Ailgheanáin), 404, 409, 420.
AILGEINÉN, m. Toirdhealbhaigh (Ailghen); 236, 329 (*gein*).
ÁILGHEN, m. Áilghein, 184, Í Á., 184, clann Á., 184.
AILGHEN, m. Toirdhealbhaigh, 329.
AIMHIRGIN, file, 34, 35, 36, 39.
AINBLEITHÉ, m. Dúnlaing, 181.
AINCHINNE, m. Anrotháin m. Con Báidhe, 306.
ÁINLE, *vid.* Áinle.
ÁINE, ingh. Domhnaill Mhóir Uí Bhriain, 375.
ÁINE, ingh. Mhathghamhna Maoil, 375.
ÁINE, ingh. Mhuircheartaigh, 375.
AINEISLIS, m. Domhnaill, 314.
AINEISLIS, m. Muircheartaigh m. Eadraith (*gein*), 314.
AINEISLIS, m. Murchadha m. Diarmada (*gein*), 302.
AINGIDH, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302 (Aindgig), 331.
AINGLEANN MÓR, m. Loingsigh, 186.
ÁINLE, m. Dúnadhaigh, m. Artúir, 308.
ÁINLE, m. Flaithbheartaigh, 311.
AINLIDH, m. Díoma, m. Rónáin, 316, 318; **ÁINDLIDH**, 321, 322.
AINTICKFOSD, 24.
AIRCHINNEACH MÓR, m. Cochláin, 180; Í Air., 180.
AIRDIÚISTÍSIDHE, 377.
AIRECH (AIREACH) **FEABHRA RUADH**, m. M. Easpáine, 34, 37.
AIREACTACH, m. Cathghaile, 318.
AIRECHTACH, m. Cearnaig, 321.
AIREACTACH, m. Eochach m. Toirdhealbhaigh, 309, 311.
AIRGHIALLA i. Muinntear Airgh., 38.
AIRTRÍ, m. Cathail, m. Findgaine, 403, 419; Artrí, 409.
ALASTRUM, m. Domhnaill, m. Radhnaill; à quo Clann tSithigh, 268.

- ALBANAIGH, 27; Albanacha, 132; Albanach, 147.
- ALLATHACH, m. Coscraigh, 302, 331.
- ALLOIDH, m. Nuadh, 29, 30.
- AMHAL[S]GAIDH, m. Eanna, m. Oilioila, 401, 417; Amalgaid, 409; Amhalghach, 145.
- AMHAL(N)GAIDH, m. Floinn m. Laoghaire, 173, 174.
- ANLAIB (.i. Amhlaoibh), m. Gilla Críst, m. Diarmada, 310.
- AMHLAOIBH .i. Amhlaoibh Cuaráin, rí Gall Átha Cliath, 340.
- AMHLAOIBH, m. Amhlaoibh, m. Muirchertaigh, m. Aodha Finn, (*gein.*) 261.
- AMHLAOIBH, m. Aonghusa, m. Domhnaill, 187, 188.
- AMHLAOIBH, m. Conchubhair, m. Ógáin, 303.
- AMHLAOIBH, m. Duibh dá Bhoirenn, 188.
- AMHLAOIBH, m. Muirchertaigh, m. Néill, 314.
- AMHLAOIBH, m. Murchadha, m. Domhnaill, 303.
- AMHLAOIBH MÓR, m. Tomás, 188.
- AN GIOLLA DUBH .i. Toirdhealbhadh Óg, m. Toirdhealbhaigh Bhuich, 345.
- ANA .i. an Mhór-rioghain, ingh. an Daghdha, 42.
- ANADH, an tEasbog, m. Domhnaill Mhóir, 165.
- ANADH, m. Buadhaigh, 164.
- ANADH, m. Criomthainn, m. Micraith, 164.
- ANADH, m. Diarmada, m. Pilib, 165.
- ANADH, m. Micraith, m. Lorcáin, 164.
- ANAMCHADH, m. Eochadh m. Toirdhealbhaigh, 309, 311.
- ANDADH, m. Longargáin, m. Duinn Chuan, 300.
- ANDADH, m. Muirchertaigh, m. Andaigh, 300.
- ANGHNÚIS, ingh. Chairbre, .i. Anghnúis Dhamhairgid, bean Nad Fraoich, 142.
- ANLUAN, m. Cellach, m. Mael Guirm, 305.
- ANLUAN, m. Cinnéidgh, 330.
- ANLUAN, m. Mathghamhna, m. Toirdhealbhaigh, 298, 330.
- ANLUAN, m. Murchadha na Reithnighe, 366.
- ANLUAN, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 120, 365.
- ANLUAN, m. Uilliam Mór, (*gein.*), 365.
- ANLUAN ÓG, m. Anluain, m. Toirdh., m. Muirch., 366.
- ANNA CAOCH (Ó Conchubhair), m. (?) Conchubhair Shoipléith, 197.
- ANNRACHÁN, m. Mael Ghuirm, 305; (Anrothán) 305; (Muinn. An.) 305.
- ANNRAIGHTHEACH, an tAnn., .i. M. Seaáin, m. Mathghamhna, (*gein.*) 383.
- ANNRATHÁN, 126.
- ANRATHÁIN, f; *vid* Uí Anratháin, 307.
- ANROTHÁIN, m. Con Báidhe, 306.
- ANTOINE MOSS, 375.
- AODH ALBANACH. *file*, 60, 69.
- AODH, .i. an Sagart, m. Mael Íosa, 310.
- AODH ARMLEATHAN, m. D. Mhanntaigh, 196.
- AODH BEANNÁIN, m. Criomthainn, (*gein.*) 402.
- AODH BEGÁIN, m. Cormaic, m. Criomthainn, 144.
- AODH CAOCH, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.
- AODH COLPA, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.
- AODH CRÓN, m. Criomthainn Sreibh; *a quo* Cinél A. Cróin, 143.
- AODH DEARG (*vid*. Aildeargód), 43.
- AODH DUBH, m. Cormaic, m. Criomthainn, 144.
- AODH DUBH, m. Criomthainn, m. Feidhlimthe, (*gein.*) 88, 89; (Aodh Lothra) 146, 204, 297, 401, 409, 417, 429.
- AODH FLANN CATHRACH (*no* Aedh m. Flainn Cathrach), 144 (*gein.*), 322, 325.
- AODH GUAIRE, m. Cormaic, a chúigear clainne, 296.
- AODH, m. AIRT, m. Eoghain, 199.
- AODH, m. Airt Óig, m. Aodha, m. an Fhir Dhorcha (*gein.*) 250.
- AODH, m. Aisiadha, m. Síoda (*gein.*), 313.
- AODH, m. Amlaoibh, m. Ruaidhrí, (*gein.*) 301.
- AODH, m. Anaidh, ra. Micraith, 164.
- AODH, m. Baeith, m. Eochaidh, 295-6.
- AODH, m. Buadhaigh Átha Cró, 163.

- AODH, m. Cais, m. Conaill Eachluaith (*gein.*), 237, 294-5, 326.
- AODH, m. Cathail m. Aodha; Is uaidh sin Clann Aodha, 163.
- AODH, m. Cearbhaill (nó Conaill), 310.
- AODH (Acdh), m. Céileachair; is uaidh meic Aedha, 300.
- AODH, m. Cinnéidigh, m. Ceallacháin, 160.
- AODH, m. Cinnéidigh, m. Duinn Chuan, 300.
- AODH, m. Cinnéidigh m. Lorcáin, 299.
- AODH, m. Cochláin; í Aodha, 180.
- AODH, m. Conaill, m. Eochach Bailkeirg, 86, 88, 89, 91, 296-7, 322, (Aodh Craige Léithe) 329.
- AODH, m. Conchubhair, m. Ógáin, 303.
- AODH, m. Conchubhair, m. Taidhg Mheirgigh, 190.
- AODH, m. Domhnaill, m. Airt, 199.
- AODH (Ó Conchubhair), .i. an Cléireach, m. Donnch., m. Cathail na Cláróige, 196.
- AODH, m. Duach, 320.
- AODH, m. Duibhginn, 304.
- AODH, m. Eanna, m. Aisiadh, 313.
- AODH, m. Garaidh, rí Connacht, 400, 415.
- AODH, m. Laoghaire, m. Criomhthainn, 172.
- AEDH, m. Mathghlamhna, m. Toirdhealbhaigh, (*gein.*) 298, 330.
- AODH, m. Muirchertaigh na gCochall gCroiceann, (*gein.*) 257.
- AODH, m. Ruaidhrí Ghlais, m. Muirchertaigh Mhuimhnigh, 197.
- AODH, m. Rudhraighe, m. Aodha, m. Magnusa (*gein.*), 262.
- AEDH, m. Taidhg, m. Flaithbheartaigh (*gein.*), 303.
- AODH, m. Toirdhealbhaigh, m. Cathail, 297, 329.
- AODH MOLT GABHAIDH, m. Fearadhaigh, m. Bréanainn Bháin, 311.
- AODH OSRAIGHEACH, m. Laoghaire, 177.
- AODH UARGHARG, m. Criomhthainn, m. Eachach, 168, 169, 171, 172.
- AOIBHINN, ingh. Aonghusa Builg, 139, 140.
- AOIFE, duine de chloinn Chormaic Cais, 67.
- AONGHUS CEANNAITINN, m. Cais (*gein.*), 237, 294, 327.
- AONGHUS (AENGHUS) CEANNATHRACH, m. Cais (*gein.*), 237, 294, 327.
- AONGHUS LIATH, m. Aodha Flainn C. m. Cairbre Chruim, 144.
- AONGHUS (AENGHUS), m. Carthainn Chais, 320.
- AONGHUS, m. Carthainn Fhinn, 94, 236, 296, 316, 322.
- AONGHUS, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
- AONGHUS, m. Domhnaill, m. Cathail, 187.
- AONGHUS, m. Eichthighcirn, m. Oilholla, 319.
- AONGHUS .i. m. Eirc, de shfol Chonaire Mhóir, 38, 56.
- AONGHUS, m. Flaithnia, 181, 185.
- AONGHUS, m. Floinn, m. Nargail, (*gein.*), 315.
- AONGHUS, m. Macnaigh, 321.
- AONGHUS (AENGHUS), m. Nad Fraich, m. Conaill (*gein.*), 94, 142; (Aengus), 400, 409, 416.
- AONGHUS, m. Oilholla, m. Cougan Mháthair, 144.
- AONGHUS TÍREACH, m. Fir Chorb, 75, 76, 77, 78, 82, 85, 294.
- AONGHUS TUILI, 296.
- AONGHUS TUIREAMHACH TEAMHRACH, 277.
- AON, m. Ollamhan, m. Dealbhaoith, 50.
- AOS AISTI, 140.
- AOS ALLA, 140.
- AOS CHLUANA, 309.
- AOS (AES) CLUANA FINNABHRACH, 320; A. C. Finnabhair, 329.
- AOS GRÉINE, 140.
- AOS IARFHORGUSA, 315.
- AOS TRÍ MUIGHE, 296, 317.
- ARÁID, m., Ríogh Lochlann, 68.
- ARCHÚ, m. Cinnéidigh, m. Duinn Chuan, 301.
- ART CAOCH, m. Domhnaill, m. Airt (*gein.*), 198-9, 221.
- ARTGHAL, m. Snéadhghusa (*gein.*), 149, 429.
- ART IMLIOCH (Imleach), m. Éilim Oilfhínshnechta, 43, 44.
- ART, m. Conchubhair, m. Eoghain Fhinn (Art eile), 198.
- ART, m. Cuinn, árdrí Éireann, 64, 130.
- ART, m. Cuinn, m. Cormaic, (*gein.*), 260.

- ART, m. Domhnaill Chaomhánaigh (*gein.*), 272.
 ART (Ó Caoimh), m. Domhnaill, m. Airt, 199.
 ART (Ó Caoimh), m. Eoghain, m. Diarmada, 199.
 ART, m. Luighdeach Láimhdheirg m. Eochaidh Uairches, 45.
 ART (Mac Murchadha), m. Muiris m. Muirchertaigh Óig, 272.
 ART Óg, m. Airt, m. Eoghain, 199.
 ARTÚR (*a quo* Artúraigh), m. Braoin, m. Cearbhaill, m. Sgannláin (*gein.*), 236, 308.
 ASIADH, m. Sioda, 313.
 ATHLANN, m. Carthainn, m. Caisín, 312.
 AURINA, ingh. Domhnaill Mhéc Cárthaigh, 378.
- B.
- BAATH, m. do Mhagog, 27.
 BAETH, m. Eochaidh, m. Bloid, 295-6.
 BAILIFFS of Galway, 384.
 BÁINE, ingh. Sgáil Bhaibh, máthair Cumhaill is Feidhlimthe Reachtmhair, 273.
 BAINTEGHEARNA NA CATHRACH, 156.
 BÁIRE, m. Beannt, 178, 179.
 BÁIRE, m. Echach Aig[h]nidhe, m. Echfa, m. Aodh Bric (*gein.*), 282.
 BANBHA, 34.
 BAODÁN, m. Feidhlime, m. Nad Fraoich, 142.
 BAOGHALACH, m. Aodha, m. Baoghalaigh, m. Muirchertaigh (*gein.*), 245.
 BAOISGNE, m. Nuadh Neacht (*gein.*), is uaidh Cumhall, athair Fh. Mh. Cumhaill, 273.
 BARÓIDECH, .i. an Baróideach, 157.
 BARRA, IOI.
 BARRACH MAOL (AN), .i. Uilliam Maol m. Dáibhfh, m. D. óig, (*gein.*), 284.
 BARRAIGH, 427, 433.
 BARÚN INSE Í CHUINN, 233, 238.
 BARÚN LUACHMA, 366.
 BÁTH MÓR, m. Dairbhreach 185.
 BEAG MAC DÉ, 86, 295; Bec M. Dé, 328.
 BEANNÁN, m. Beannt, Tuath Beannáin, 178, 179.
 BEANNT, m. Fergail, 178.
 BEARÁN, m. Loingsigh, Í Bh., 186.
 BEARCÁN, m. Gormghaile, m. Carthainn, 315.
 BEARNARD, m. Muirchertaigh, Mhóir, 166.
 BEARNGHAL, m. Geidhe, rí Éirann, 45.
 BÉBHIONN, ingh. Eochadha, m. Murchadha, 339-40.
 BÉICE, m. Flainn m. Laoghaire; Muinnter Bh. uaidh sin, 173, 174.
 BEINNE BRIOT, rí Breatain, 64.
 BEIRGIN, m. Urthuile, 314.
 BEOAMHAIN, m. Éibhir Scuit, 28.
 BEODHA, .i. athair Naísín agus BRAÍN, 304.
 BEODHA, m. Beolláin, m. Aodha, 304.
 BEOLLÁN, m. Aodha, m. Duibhginn 304.
 BÉRRA, ingh. Éimhir, 54, 55.
 BHÁITÉAR (Buitléar) Bhaile na dTágh, 291.
 BHÁITÉR (de Barra), m. Ribirt Droma Fíngin, 284.
 BHÁITÉR, m. Riocaird, m. Tomás, (*gein.*), 292.
 BILE, m. Bratha, m. Breoghain, 52; B., m. Bregha, m. B., 34, 37; B., m. Breoghain, 30.
 BINDE, m. Deghaidh, 49.
 BITÉN, m. Mael Chobha, 320.
 BLADHMA, m. Breoghain, 33.
 BLAKE, JOHN, Mayor, 385.
 BLÁTHMHAC, m. Eltine, m. Aedha (*gein.*), 295.
 BLOD, m. Cais (*gein.*), 86; 237, 294; Blat, .i. Blod, 326.
 BLOIDIGH na Mumhan .i. cuid de chlainn Thoirdealbhaigh Fhinn, 342.
 BLOUNT, COLONEL, 375.
 BOILGBHEITHNEACH .i. an bhancháinte .i. máthair Chuire, mh. Luighdech, 138.
 BRAEN, m. Cearbhall, m. Scannláin, 308.
 BRAÍN, m. Beodha, 304.
 BRÁITHRE BOCHTA, 234, 343.
 BRANÁN, m. Urthuile, m. Aenghusa, 319.
 BRAONÁN, m. Cearbhaill, m. Donnghaile, 274.
 BRATH, m. Deaghaidh, 30.
 BREACÁN ARAND .i. Breasal, m. Eochaidh Bhailldeirg, 296, 329.

- BREACÁN, m. Fearadhaigh, m. Bréanainn Bháin, 311.
 BREAGHA, m. Loingsigh, 186.
 BRÉANAIND, m. Fionnlogha, 297.
 BRÉANAINN, 88, 89, 90, 91.
 BRÉANAINN BÁN, m. Bloid, m. Cais (*gein.*), 237; (Bréanainnd), 295, 311, 328.
 BREASAL BÓIDHÍOBHADH, rí Éireann, 47.
 BREASAL .i. BREACÁN ARAND, m. Eachach, m. Cairthinn Fhinn (Bresal), 296, 329.
 BREASAL, m. Baeith, m. Eochaidh, 295-6.
 BREASAL, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.
 BREASAL m. Eachach, m. Cais, 168, 171.
 BREASAL, m. Eochaidh, m. Dúnchadha, 142.
 BREASAL, m. Urthuile, m. Dúngaile, 312, 314.
 BREATHNAIGH, 27, 67.
 BREGHA, m. Breoghain, 33.
 BREAGHA, m. Éiríomhóin, 34.
 BRÉIGÍN, m. Urthuile, m. Dúngaile, 312.
 BREISRÍ. *vi.* Airt Imligh, 44.
 BREGHAN, m. Bratha, 30.
 BRES, duine den triúr mac a bhí ag Tighearnbhard, m. Bregha, m. Breoghain, an bheirt cile, Buas agus Buaithe, 33; Breas, 37.
 BRIAN AN CHOHLAIGH, m. Diarmada, 346.
 BRIAN AN PHOLLAIGH, m. Uilliam Mhóir (*gein.*), 365.
 BRIAN AN TSLÉIBHE, m. Toirdhealbhaigh, 325, 342.
 BRIAN BAISGIONACH, m. Taidhg Chaioch, 382.
 BRIAN BOIRNE, m. Domhnaill Mhóir, 325; (B. Bóirneach), 342.
 BRIAN BÓROIMHE, m. Cinnéidigh, m. Lorcáin (*gein.*); .i. Árdri-Eireann, 61, 235, 298-9, 323, 333, 339, 379, 395, 396; (B. Boruma) 407; (B. Banba) 410, 411, 422.
 BRIAN BUIDHE, m. Taidhg, m. Ruaidhrí, m. Donnchadha (*gein.*), 195.
 BRIAN CHATHA AN AONAIGH, m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh [Uí Bhriain] (*gein.*), 234, 334, 337, 344, 346-7, 391.
 BRIAN DALL, m. Diarmada, m. Donnchadha (*gein.*), 356.
 BRIAN DUBH, m. Conchubhair, m. Mathghamhna (*gein.*), 344, 347-8.
 BRIAN DUBH, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 347, 350.
 BRIÁN GEANNACACH, m. Toirdhealbhaigh Bhuig, 345.
 BRIAN GLEANNA MAIGHIR, m. Murchadha na Scéithe Girre, 299, 356.
 BRIAN LAIGHNEACH (Ó Conchubhair), m. Toirdh. M. Ruaidhrí, 264.
 BRIAN, m. Cathail Riabhaigh, m. Conchubhair, m. Donnchadha (*gein.*), 254.
 BRIAN, m. Conchubhair, m. Briain, m. Conchubhair (*gein.*), 239, 380.
 BRIAN (Ó Briain), m. Conch. Óig, m. Conch. Ruaidh, 383.
 BRIAN, m. Conchubhair, m. Diarmada (*gein.*), 358.
 BRIAN (Ó Conchubhair), m. Conchubhair Shoipléith, 197.
 BRIAN, m. Domhnaill, m. Briain Ruaidh, .i. Rí Tuadhmmuhan, 352.
 BRIAN, m. Domhnaill, m. Cinnéidigh (*gein.*), 359.
 BRIAN, m. Domhnaill, m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh, 346.
 BRIAN, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 348.
 BRIAN (Ó Briain), m. Donnch., m. Conchubhair, 233, 394.
 BRIAN, m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 326.
 BRIAN, m. Donnchadha, Triath na Cairrge [.i. Ó Briain], 373.
 BRIAN, m. Eachach, 168, 171.
 BRIAN, m. Eachach Muidhmhedhóin, 136, 262-3; Brion, 123.
 BRIAN, m. Fiacha Fidhgheinte, 231.
 BRIAN, m. Mathghamhna, m. Donnchadha (*gein.*), 352.
 BRIAN, m. Murchadha na nEach (*gein.*), 357.
 BRIAN, m. Murchadha na Reithnighe (*gein.*), 366.
 BRIAN, m. Murchadha ó Pholl an Mhóintigh, 272.
 BRIAN MÓR (bastard), m. Mathghamhna, m. Diarmada (*gein.*), 361.
 BRIAN MÓR, m. Feidhlime an Oinigh, 196.

BRIAN, m. Riocaird, m. Muircheartaigh, 357.
 BRIAN, m. Taidhg an Chomhraic, 360.
 BRIAN (Ó Briain), m. Taidhg, m. Briain Ruaidh, 368.
 BRIAN (Ó Cearbhaill) m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 BRIAN (O Briain), m. Toirdh., m. Mathgh., 382.
 BRIAN, m. Toirdhealbhaigh, m. Murchadha na Reithnidhe, 353.
 BRIAN, m. Uilliam, m. Conchubhair (*gein.*), 358.
 BRIAN NA CORCAIGHE, m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 346.
 BRIAN (O Briain), m. Mathghamhna, m. Toirdhealbhaigh Mhéith, 382.
 BRIAN (Ó Cearbhaill), m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 BRIAN (Ó Cearbhaill). m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 BRIAN ÓG, m. Briain Chatha an Aonaigh, 345.
 BRIAN ÓG, m. B., m. Taidhg, m. Fínghin (*gein.*), 274.
 BRIAN ÓG, .i. Mac Briain Ó gCuanach, 359.
 BRIAN ÓG, .i. Tighearna Osraighe, 274.
 BRIAN ÓG, m. Muircheartaigh (*gein.*), 361, 363.
 BRIAN ÓG, m. Murchadha, m. Muircheartaigh (*gein.*), 365.
 BRIAN ÓG, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 365.
 BRIAN RUADH, m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh (*gein.*), 368.
 BRIAN RUADH (Ó Briain), m. Conchubhair na Siúduine (*gein.*), 234, 326, 333, 343, 352, 389.
 BRIOTAINNEACHA, 3.
 BRUAIDH, Clann Bhruaideadha, 378.
 BRÚG, *vid.* Muinntear Bh., 295.
 BRUINEACH (banógh), 178.
 BRUTUS, céadri na Rómha, 3.
 BUADHACH ÁTHA CRÓ, m. Lorcáin, 163.
 BUADHACH, m. Cathail, m. Aodha, 163, 164.
 BUADHACH, m. Criomthain, m. Micraith, 164.
 BUADHACH, m. Giolla Phádraig, 164.
 BUADHACH, m. Maoil Uidhir, 180; Í Bh., 181.

BUADHCHÁN, m. Lachtna, m. Artghala (*gein.*), 149, 429.
 BUATHNE (Buaidne), *vid.* Bres, 33, 37.
 BUAS, *vid.* Bres, 33, 37.
 BUIDHE, An Inghean Bhuidhe (*vid.* Inghean Bh.), 295.
 BUITLÉARAIGH, 290, 346.
 BUITLÉAR, .i. Bháitéar, fear Bhaile na dTágh, 291.
 BUITLÉAR, Éadbhard, 291.
 BUITLÉAR, Eamonn, .i. Bhícut Uladh, 290.
 BUITLÉAR, Oiléan, .i. ingh. Phiarais, m. Séamus (*gein.*), 336, 364.
 BUITLÉAR, Piaras, .i. Fear Bhaile an Ghróntaigh, 291.
 BUITLÉAR, Séamus, m. Tomás (*gein.*), 290.
 BUITLÉAR, Siobhán, 157.
 BUITLÉAR, Tomás, m. Bháitéir, (*gein.*), .i. Iarla Urmhumhan, 290.
 BUITLÉIR, PIARAS, 346.
 BÚRCAIGH, 336.
 BÚRC, Anábla, ingh. Uilic (*gein.*), 336.
 BÚRC, Anna, ingh. Mheic Uilliam, 378.
 BÚRC, Caitilín de B., ingh. Mhéic Bháitéir (*gein.*), 337.
 BÚRC, .i. de B., 353.
 BÚRC, Eilís de Búrc, ingh. Mheic Bháitéir, 366.
 BÚRC, Henri de B., 353.
 BÚRC, Uilliam Carrach de Búrc, 361.

C.

CADHAN, m. Cadhla, m. Con Báidhe, 306.
 CADHLA, m. Con Báighe, 306.
 CADHLA, m. Urthuile, m. Aenghusa, 319.
 CAIBHLÉN, m. Eachach, [*vid.* Uí Eachach], 168, 171.
 CAICHÉR, m. Manntáin, .i. m. an draoi, 29, 31, 39.
 CAILÍNE, m. Fearadhaigh, m. Bréanainn Bháin, 311.
 CAIN, .i. céad-mhac Ádhaimh, 19, 20, 22, 23.
 CAINÁN, 20, 21.
 CAINDECH, m. Cais, m. Conaill Eachluaith, 237, 294-5, 327, 328.

- CAINTE, .i. an File, m. Tuathail, 175.
- CAIRBRE BASCHAOLIN (*vid.* C. Riada), 270.
- CAIRBRE CINN CAIT, 59.
- CAIRBRE CLUITHEACHAIR, m. Mogha Corb (*gein.*), 273.
- CAIRBRE CROM (CRUIM), m. Criomhthainn Sreibh .i. Rí Mumhan, 86, 143, 144, 296, 325.
- CAIRBRI CROM, m. Eachach, m. Aengusa (*gein.*), 401, 409, 416-17.
- CAIRBRE CROMCHENN, m. Dáire Dornmhóir, Rí Éireann, 51.
- CAIRBRE CRUITHNECHÁN (Cruithneacháin), m. Cuirc, 83, 140, 141.
- CAIRBRE LIFEACHAIR, m. Cormaic, 71, 133, 276.
- CAIRBRE LOSG, m. Luighdheach Luaighne, Rí Mumhain, 47, 48.
- CAIRBRE LUACHRA, m. Cuirc, 140, 141, 204, 230.
- CAIRBRE MUGS (*vid.* Cairbre Riada), 270.
- CAIRBRE RIADA, m. Conaire (*gein.*), 270.
- CAIRBRE, m. Aodha, 177.
- CAIRBRE [Ó Conchubhair] m. Domhnaill Mhanntaigh, 196.
- CAIRBRE, m. Néill Naoighiallaigh, 257-8.
- CAIRIONN CHASDUBH, ingh. Ríogh Breatan, máthair Néill Naoighiallaigh, 262.
- CAIRTHEANN DUBH, i nDéis Deiscirt, 320.
- CAISÍN DAOLADHACH, m. Cais [nó Nae, m. Cais], 86.
- CAISÍN, m. Cais, m. Conaill Eachluaith, 237, 294-5, 312, 326.
- CAITHNIA, m. Cathghaile, 318.
- CAITHNIA, m. Cea[r]naig, 320-1.
- CAILILÍN, ingh. Bháitéir de Búrc, 345.
- CALBHACH, AN (Ó Briain), m. Anluain, m. Toirdhealbhaigh, m. Muirchertaigh 366.
- CALBHACH, AN, .i. m. Toirdhealbhaigh, m. Muirchertaigh, 365.
- CALBHACH [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairrge, 162.
- CALRAIGHE .i. Muinntir Chailraighe, ó Lughaidh Cal, 38.
- CAM, .i. Mac Naoi, 23, 24, 25, 26.
- CAMAIL, m. Rónáin, m. Aonghusa, 318.
- CAOILTE, m. Rónáin, 64.
- CAOIMHFHIONN, ingh. Cionail Eachluaith, 93.
- CAOIMHGHEAN CONGAINCHNEAS, m. Deaghaidh, 49.
- CAOIMHNEALL, ingh. Eoghain Mhóir, 54.
- CAOINEACH, ingh. Eochadla, 340.
- CAOMH [*vid.* Uí Chaoimh, 198], m. Airt, m. Eoghain, 199.
- CAOMH, m. Diarmada [*vid.* Uí Chaoimh, 198], 199.
- CAOMHÁNAIGH, [*vid.* *gein.* Mhic Murchadha], 272.
- CAPTAINS, 384, 385.
- CARALAS FIONN, Rí Ó nAedha Odhbha, 379.
- CARTHANN DUBHDHRONGACH, m. Bloid, m. Cais, 295.
- CARTHANN (CAIRTHEANN) FIONN, m. Bloid, m. Cais (C. Mór), .i. Rí Tuadhmhumhan, 86, 237 (*gein.*), 295, 296, 321, 322, 328-9, 332.
- CARTHANN, m. Aodha, m. Conaill, 297, 329.
- CARTHANN (Cairtheann), m. Cais, m. Conaill Eachluaith, 237, 294-5, 326.
- CARTHANN, m. Caisín, m. Cais, 312.
- CARRTHACH, m. Saoirbhreatlaigh, m. Donnchadha, 150 (*gein.*), 203, 429, *etc.*
- CAS CÉDCHAINGNEACH, m. Faildergoid, 43, 206.
- CAS CLOTHACH, m. Eirireo Arda, 43.
- CAS, m. Conaill Eachluaith, m. Luighdheach, 86, 237, 294, 396.
- CAS, m. Cuirc, m. Luighdheach, 139, 140, 141 (*gein.*), 168, 170, 204.
- CATHAIDHE, m. Flaithbh., m. Cosgraigh, 303.
- CATHAL CROIBHDHEARG [Ó Conchubhair Ruaidh], m. Toirdhealbhaigh Mhóir, 264.
- CATHAL [Ó Súilleabháin], m. Aodha, 163.
- CATHAL, m. Aedha Duibh, m. Cremthaind, 402 (*gein.*), 409, 417.
- CATHAL, m. Aodha Flainn Cathrach, m. Cairbre Chruim, 144.
- CATHAL, m. Aodha, m. Conaill (*gein.*), 236, 297, 329.
- CATHAL, m. Amhlaóibh, 188.
- CATHAL [Ó Conchubhair], m. Diarmada, m. Airt, .i. an Fairchindech, 195.

- CATHAL, m. Domhnaill, 187.
- CATHAL, m. Donnchadha, m. Domhnaill, 187.
- CATHAL, m. Dúnadhaigh, m. Artúir, 308.
- CATHAL [Ó Conchubhair], m. Feidhlimé, m. Aodha (*gein.*), 196.
- CATHAL, m. Findgaine, m. Con, gan Mháthair, i. Rí Glennamhnach, Rí Mumhan, 144, 147, 403, 409, 419.
- CATHAL, m. Giolla Críost, m. Ógáin, 303.
- CATHAL (Ó Conchubhair), m. Muiredhaigh Muilleithin; a shliocht, 265.
- CATHAL (Ó Conchubhair) Mac Muirghiosa; à quo Mac Oireachtaigh, 265.
- CATHAL NA CLÁRÓIGE [Ó Conchubhair], m. Domhnaill Mhanntaigh, 196.
- CATHAL NA SEABHAC [Ó Caoimh], 199.
- CATHAL ÓG [Ó Conchubhair Ruaidh], m. Aodha, m. Toirdhealbhaigh Ruaidh (*gein.*), 264.
- CATHAL ÓG [Ó Conchubhair], m. Cathail (*gein.*), 197.
- CATHAL ÓG [Ó Caoimh], m. Donnchadha, 199.
- CATHAL RUADH [Ó Conchubhair Ciarraige], m. Conchubhair Choim (*gein.*), 252.
- CATHALÁN, m. Maóil Uidhir, 180-1.
- CATHÁN, i. C. Ua Duinnín, 169, 188.
- CATHÁN, m. Áilgheinn, 184.
- CATHAOIR [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair, m. C. Mhodartha, 161.
- CATHAOIR [Ó Ccallacháin], m. Conchubhair na Cairge, 162.
- CATHAOIR [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, m. Taidhg (*gein.*), 217.
- CATHAOIR [Ó Ccallacháin], m. Donnchaidh, m. C. Mhodartha, 161.
- CATHAOIR MODARTHA [Ó Ccallachán], m. Ceallacháin, m. Conchubhair, 161.
- CATHAOIR MÓR, 68.
- CATHAOIR [Ó Ceallacháin], m. Taidhg, m. C. Mhodartha, 161.
- CATHAOIR [Ó Ceallacháin], m. Taidhg Ruaidh, 160, 162; (*gein.*), 216.
- CATHARNACH, m. Aodha, m. Aisiadha, 313.
- CATHARNACH, m. Urthuile, m. Dúngaile, 312, 314.
- CAT[H]ASACH, m. Dubh da Leithe, 317.
- CATHASACH, m. Eidirsceóil, rí Mumhan, 145, 403, 419.
- CATHASACH, m. Fir Dhomhnaigh, Díoma, 318.
- CATHASACH, m. Saithghil, 304.
- CATHFAIDH, m. Luighdheach, m. Oiliolla Flainn Bhig, 137.
- CATHGHAL, m. Duibh da Lcithe, 317.
- CATHMHUGH, m. Aodha, m. Mathghamhna, 304.
- CÉADACH [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairge, 162.
- CÉADFADH, m. Con Duibh, 310.
- CEALLACH, m. Aodha Flainn Catbrach, 144.
- CEALLACH, m. Flaithnia, 181, 182.
- CEALLACH (CELLACH), m. Mael Ghúirm, 305.
- CEALLACHÁN CAISIL i. Ceallachán, m. Buadhcháin, (*gein.*) 122, 125, 126, 149, 406, 410, 421, 429.
- CEALLACHÁN (Mac Carthaigh), m. Ceallacháin, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CEALLACHÁN [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair, 161.
- CEALLACHÁN [Ó Ccallacháin], m. Conchubhair na Cairge, 162 (*gein.*), 216.
- CEALLACHÁN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill Spáinnigh, 156.
- CEALLACHÁN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Oig Láidir, (*gein.*), 427-29, 434.
- CEALLACHÁN, m. Chathaoir Mhodartha, 161; a mhac san, 161.
- CEALLACHÁN (Mac Carthaigh), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Diarmada, 157.
- CELLACHÁN (Mac Carthaigh), m. Donnchaidh, m. Cormaic Óig, 156, 434.
- CEALLACHÁN [Ó Ceallacháin], m. Domhnaill, m. Murchadha, 160.
- CEALLACHÁN [Ó Ceallacháin], m. Donnchaidh, m. C. Mhodartha, 161.
- CEALLACHÁN [Ó Ceallacháin], m. Eoghain, 162.
- CEALLACHÁN [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg (*gein.*), 158.

- CEALLACHÁN [Ó Ceallacháin], m. Iorghalaigh, m. Diarmada, 162.
- CEALLACHÁN (Mac Cárthaigh), m. Taidhg, 427, 428.
- CEALLACHÁN (Mac Cárthaigh), m. Taidhg, m. Ceallacháin, m. Taidhg, 157.
- CEALLACHÁN [Mac Cárthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic, (*gein.*) 158.
- CEALLACHÁN (Mac Cárthaigh), m. Taidhg, m. Eoghain, 158-9.
- CEALLACHÁN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Óig Láidir, m. Taidhg, 155, 157, 428, 434.
- CEANNAGÁN, m. Eachach, 168, 171.
- CEANN DEARGÁN, m. Sioda, 313.
- CEANN DUBH, m. Cochláin, 180.
- CEANN FAOLAIDH, m. Dúnadhaigh, 308.
- CEARNACH (Ceárnach), m. Ainliodha, m. Dfoma, 94, 314, 316, 317, 318, 322.
- CEARNACH, m. Floinn, m. Urchlosaigh, 306.
- CEAR(R)BHALL ÁLUINN [Ó Súilleabháin], m. Cearbhaill, m. Micraith, 164.
- CEARBHALL [Ó Súilleabháin], m. Buadhaigh, 164.
- CEARBHALL, m. Domhnaill, m. Maoil Dúin, 310.
- CEARBHALL, m. Fearchingidh, 315.
- CEAR(R)BHALL [Ó Súilleabháin], m. Micraith, 164.
- CEATHARNACH, m., Eochach, m. Ailghile (Ceath., m. Urchlosaigh), 305.
- CÉILEACHAR, m. Andaidh, m. Longargáin, 300.
- CÉILEACHAR, m. Andaidh, m. Muircheartaigh, 300.
- CÉILEACHAR, m. Duinn Chuan, 235, 300, 331.
- CEILCHÍN, m. Gormghaile, m. Carthainn, 315.
- CEITHEARNACH, m. Eochach, m. Ailghile, 307.
- CÉITÍN, m. Tuathail, 175.
- CEND FAELAD, m. Mochtigheirn, Ab Imlig Ibair, 404, 409-10, 420.
- CEND NÉGÁN, i. Findgaine, m. Laegaire, 405; Cenn Gegcáin, 410.
- CERBALL, m. Diarmada, m. Conaill (nó Cerbaill), 310.
- CET, m. Oiliolla, 72, 73.
- CETHÓIR, 35.
- CIAN [Ó Mathghamhna], m. Donnchadha, m. Taidhg Mheirigh, 191 (*gein.*), 227.
- CIAN, m. Ferghusa, m. Róigh, 72.
- CIAN, m. Oiliolla Óluim, 193, 201, 293-4.
- CIAN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- CIAN (Ó Mathgh.), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- CIAN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- CIANÓG, ingh. Chíocaráin, 340.
- CIAR, m. Cuirc, m. Luighdhech, 139.
- CIAR, m. Fearghusa, m. Rosa Ruaidh, m. Rudhraighe (*gein.*), 253.
- CIARÁN, m. an tSáir, 404, 419.
- CIARRAIGHEACH, SEÁN, a shliocht sin ó Thomás, m. Seáin [Mc. Gearailt], 287.
- CILLÍN, m. Aodha Guaire, m. Cormaic Coichin, 296.
- CINÉL AODHA CRÓIN, 143.
- CINÉL AODHA UARGHAIR, 168, 223.
- CINÉL (CINÉAL) BHFÁILBHE, 295; C. F., 328.
- CINÉL CHATHAIL, 143.
- CINÉAL EOGHAIN, 299, 356.
- CINÉL FÁILBHE FLAINN, 142.
- CINÉL FERADHAIGH (Fearadhaigh), 143.
- CINÉAL FEAR(ADH)AIGH (Tulcha Óg), 312.
- CINÉL (CENÉL) FERMHEIC, 328; Cinél bhFearmhaic, 237, 295, 315, *seq.*
- CINÉL FÍNGHIN, i. Í Shúilleabháin, 217-219, 142.
- CINÉL FIONNGHUINE, i. Eoghanacht Ghleannamhnach, 142.
- CINÉL GCAOCHÁIN, 143.
- CINÉL (CINÉAL) GCONAILL CÚILE, 317.
- CINÉL GCUALLACHTAIGH, 237, 295; (Collachtaigh), 328.
- CINÉL (CINÉAL) LAOGHAIRE, 168, 169, 222.
- CINÉL MBAOI, 237; Baoith, 295.
- CINÉL (CINÉAL) MBÉICE, 224.
- CINÉL (CINÉAL) MBINNIGH, 257.
- CINÉL (CINÉAL) N'AONGHUSA, 142.
- CINÉAL NDUNGHAILLE, 312.
- CINÉL NECHTAIN, 143.
- CINÉL (CINÉAL) N'GUAIRE, i. de shliocht Chairbre Riada, 270.

- CINNAETH (CIONNAETH), m. Andaidh, m. Muircheartaigh, 300.
- CINNÉIDIGH CORAINN, m. Duinn Chuan (Cuan), 235, 300, 331.
- CINNÉIDIGH [Ó Briain], m. Briain Doill, m. Diarmada, 357.
- CINNÉIDIGH, m. Briain Ghleanna Maighir, 299, 356.
- CINNÉIDIGH [Ó Briain], m. Briain, m. Murchadha, 209.
- CINNÉIDIGH [Ó Ceallacháin], m. Ceallacháin, m. C. Mhodartha, 161.
- CINNÉIDIGH [Ó Ceallacháin], m. Ceallacháin, m. Domhnaill, 160.
- CINNÉIDIGH, m. Conchubhair Mhóir, i. Easop Imle, 364.
- CINNÉIDIGH, m. Con Mumhan, m. Dúnadhaigh, 300.
- CINNÉIDIGH, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, i. an Giolla Dubh, 349.
- CINNÉIDIGH, m. Dúnadhaigh, m. Lorcáin, 300.
- CINNÉIDIGH, m. Lorcáin, m. Donnchadha, 299, 356.
- CINNÉIDIGH [Cina Coradh] m. Lorcáin, m. Lachtna; 122-7 (*gein.*), 235, 298, 323, 330-1.
- CINNÉIDIGH, m. Mathghamhna, m. Diarmada (*gein.*), 361.
- CINNÉIDIGH, m. Mathghamhna, m. Domhnaill (*gein.*), 370.
- CINNÉIDIGH (Ó Briain), m. Mathghamhna, m. Donnch., m. Mathgh., 370.
- CINNÉIDIGH [Ó Ceallacháin], m. Mícaíth, m. M. Sheachloinn, 160.
- CINNÉIDIGH, m. Muircheartaigh, m. Conchubhair Mhóir (*gein.*), 364.
- CINNÉIDIGH (Ó Briain), m. Muirch, m. Toirdh., m. Muirch, 366.
- CINNÉIDIGH, m. Murchadha na nEach, 357.
- CINNÉIDIGH, m. Murchadha na Reithnighe, 366.
- CINNÉIDIGH, m. Ógáin, m. Aichir, 302.
- CINNÉIDIGH [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh Bluig, 345.
- CINNÉIDIGH, m. Toirdhealbhagh, m. Conchubhair (*gein.*), 359.
- CINNÉIDIGH MAOL, m. Uilliam Mhóir (*gein.*), 365.
- CINNÉIDIGH na Corrchloiche, 362.
- CINNÉIDIGH ODHAR, m. Muircheartaigh, 300.
- CINNÉIDIGH ÓG, m. Cinnéidigh (*gein.*), 359.
- CINNSIOLAIGH, de sbliocht Éanna, m. Domhnaill Chaomhánaigh, 272.
- CIOCHARÁN, m. Cáinte, m. Tuathail, 175.
- CIOLARN, 413.
- CIONNAETH (CIONNÁTH), m. Eichthigheirn, m. Cinnéidigh, 302.
- CIONNFHAELADH, m. Mureadh-aigh Mhéith, comharba Bhréanainn, 302.
- CIOTHRUAIDH, m. Fir Caogad Cecht, 63.
- CIR, m. Ois, i. File Éibhir is Eireamhóin, 30.
- CLÁIRINEACH, m. Cairbre, 177-8.
- CLANN AILGHEIN [m. Toirdhealbhaigh], 297; C.A. 184.
- CLANN AILGHILE, 305.
- CLANN AMHLAOIBH, i. ó Thadhg, mh. Muired(h)aigh, 150.
- CLANN AN BHÁIRD, de Shliocht Ír, 253.
- CLANNA DEAGHAIDH, m. Sin, 49; 277, 278, *seq.*
- CLANN AN EASCOIB, Ó Dhonnchadh Ó Briain, Eascob Cille dá Lua, 325.
- CLANN AODHA BUIDHE Í NÉILL, 257.
- CLANN AONGHUSA (m. Carthainn Fhinn, m. Bloid), i. Uí Chearnaigh, agus Uí Ronghaile, agus Aos Trí Muighe, 7 Uí Eichthigheirn, 296, 315.
- CLANN BHRIAIN BHOIRNE (Ibhóir-nigh) i. Brian Boirne, m. Domhnaill (*gein.*), 325, 342.
- CLANN BHRIAIN DUINN, m. Conchubhair, 356.
- CLANN BHRIAIN EATHARLAIGH, 357.
- CLANN BHRIAIN MHC RÍOCAIRD, 357.
- CLANN BRIAIN Ó GCUANACH, 357.
- CLANN BHRIAIN RUADH (m. Conchubhair na Siúduine), 344, 362, 386.
- CLANN CHAISÍN, Ó Chaisín, m. Bloid, 237, 327.
- CLANN CHARRTHAIGH, Ó Charrtach, m. Saerbhreachaigh, 150, 203, 429.
- CLANN CHARRTHAIGH an Chaisleáin Mhóir, 427.
- CLANN CARRTHAIGH Bhaile Aodha, 427, 428.

- CLANN CHARRTHAIGH CAIR-BREACH, 150, 203.
- CLANN CHARRTHAIGH Charraig na bhFear, Ó Dhomhnall, m. Cormaic, 426.
- CLANN CHARRTHAIGH Charraig na Muc, 427.
- CLANN CHÁRTHAIGH Chille Cóich, 212.
- CLANN CHARRTHAIGH Cloiche Reó, 427.
- CLANN CHÁRTHAIGH Chluana Fada, 155, 428.
- CLANN CHARRTHAIGH Chnuic Fhórnochta, 430.
- CLANN CHÁRTHAIGH Deasmhumhan, 152.
- CLANN CHARRTHAIGH Dhriseáin, 427.
- CLANN CHARRTHAIGH Eachruis (i nUíbh Laoghaire), 430.
- CLANN CHARRTHAIGH Eaglaise, Ó Thadhg, mh. Cormaic, 426.
- CLANN CHARRTHAIGH EALLA, de Sliocht Chormaic Fhinn, 150, 154, 202, 430, 432.
- CLANN CHARRTHAIGH Inse Uí Raithile, 427.
- CLANN CHARRTHAIGH MHCRAIGHE, Sliocht Diarmada 155, 430.
- CLANN CHARRTHAIGH na Ceathramhan, 427.
- CLANN CHARRTHAIGH na Cúirte Brice, 427.
- CLANN CHARRTHAIGH Thuath na Dromann, 155, 428, 433.
- CLANN CHARRTHAIGH Tuaithe Ó gCiabhaigh, 155, 428, 433.
- CLANN CHATHAIL (Uí Dhonna-bháin), 231.
- CLANN CHATHAOIR MHDARThA [Í Cheallacháin], 161.
- CLANN CHEALLACHÁIN i Musgraihe, 203, 214.
- CLANN (CLANNA) CEARNAIGH, 185.
- CLANN CHEATHARNAIGH, .i. Ceatharnach, m. Eochach (*gein.*), 305.
- CLANN CHINNÉIDIGH an Droma, 356.
- CLANN CHNÁIMHÍN, 332.
- CLANN CHOLMÁIN, 120.
- CLANN CHONAIFNE, ó Chonchubhar na Midhe, mh. Toir. Mhóir (*gein.*), 264.
- CLANN CHONCHUBHAIR i gCloinn Ghiobúin agus i gConntae Luimnigh, 234, 341.
- CLANN CHONCHUBHAIR GHUASÁNAIGH, .i. Con. m. Domhnaill Mhóir Uí Bhriain, 325-6, 342.
- CLANN CHONCHUBHAIR Í SHúilleabháin, 166.
- CLANN CHONCHUBHAIR SHOIP-LÉITH [Í Chonchubhair], 197.
- CLANN CHONSANTÍN (Chonnsaidín), 325, 342.
- CLANN CHOSCRAIGH .i. Mac Aodha na Corcaighe, 340.
- CLANN CHOSCRAIGH, ó Aingidh, m. Coscraigh, 331.
- CLANN 'CHRAITH, ó Mhac Raith, mh. Floinn (*gein.*); [*vid.* *gein.* Mheic Raith, 243], 236, 244.
- CLANN CRIOMHTHAINN, .i. Clann Criomhthainn Mhóir mh. Fíodhaigh (*gein.*), 135.
- CLANN CHULÉIN, de Shliocht Charthainn m. Cais, 312, 313.
- CLANN (CLANNA) CUIRC, m. Luighdhech, 141, 177.
- CLANN DANAIR .i. Sliocht Ghormghaill, 163.
- CLANN DIARMADA, ó Dh. m. Murchadh na n-each, 358.
- CLANN DIARMADA AN FHIADHAIL [Mhic Cárthaigh], 153.
- CLANN DIARMADA FINN [Uí Bhriain], 325, 342.
- CLANN DIARMADA FÍODHNAIGH, 342.
- CLANN DIARMADA, m. Pilib [Uí Shúilleabháin], 165.
- CLANN DIARMADA REAMHAIR [Mhic Cárthaigh], 152.
- CLANN DIARMADA RUAIDH [Mhic Cárthaigh], 430.
- CLANN DOMHNAILL (na hÉireann is na hAlban), Ó Cholla Uais, 267.
- CLANN DOMHNAILL CHAIM [Mhic Cárthaigh], 153.
- CLANN DOMHNAILL CHONNACHTAIGH [Uí Bhriain], 325, 342.
- CLANN DOMHNAILL FHINN [Mhic Cárthaigh], 150, 154, 203, 430, 432.
- CLANN DOMHNAILL MHAOIL [Mhic Cárthaigh], 153.
- CLANN DOMHNAILL MHÓIR Chairrge Fionnmhuighe [Ó Súilleabháin], 165.
- CLANN DOMHNAILL NA N'DARACH [Uí Bhriain], 325, 340.
- CLANN DOMHNAILL REAMHAIR [Uí Bhriain], 356.
- CLANN DOMHNAILL RUAIDH, i mBeantraighe, 430.

- CLANN DOMHNAILL RUAIDH (Ó Ruachtain), 202, 430.
- CLANN DONNCHADHA, m. Domhnaill Mhaoil (Mac Carthaigh), 153.
- CLANN DONNCHADHA Tíre hOilíolla [Sliocht Briain, m. Eochach Muighmheadhóin], 264.
- CLANN DUBHGHOLL, ó Cholla Uais, 267-8.
- CLANN DÚNGHAILE, 318.
- CLANN ECHACH (i Laighnibh) de Shliocht Ír, 253.
- CLANN ECHACH, .i. ó Eochaidh m. Toirdhealbhaigh, 297, 308.
- CLANN ECHADHA, 315.
- CLANN EOGHAIN BHUIRD MHAINGE, 430; Clann Charthaigh Coise Mainge, 151.
- CLANN FÍNGHIN, m. Ruaidhrí Uí Shúilleabháin, 166.
- CLANN FLATHNÉ, 183.
- CLANN FHLANNCHADHA, ó Mhac Flannchadha Fionn, 314.
- CLANN (CLANNA) FLOINN, 177.
- CLANN GHIOBÚIN Árd na Sgiath, ó Ghiobún Mhac Gearailt, 287.
- CLANN GHIOBÚIN na Coille Móire, 287.
- CLANN GHIOLLA NA BHFLANN [Uí Shúilleabháin], 166-7.
- CLANN GHUMHNA [Ó Dhiarmaid, m. Micraith Uí Súilleabháin], 164.
- CLANN IFEARNÁIN, Ó Aonghus Cheann-aithinn mh. Cais, 295, 316, 327.
- CLANN Í MHAOIL CHONAIRE, de Shliocht Mhaine, mh. Neill Naoighiallaigh, 257.
- CLANN LOCHLAINN, Ó Lochlann, m. Cearr(r)bhaill Áluinn, Uí Shúilleabháin, 164, 166.
- CLANN LUIGHDHEACH, 95.
- CLANN MHAOL RUANA, 340.
- CLANN MHATHIGHAMHNA Chorca Baisginn, .i. Sliocht Mhath., m. Muircheartaigh Mhóir (*gein.*), 240, 241, 325, 340.
- CLANN MHATHIGHAMHNA, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 347, 350, 351.
- CLANN MHATHIGHAMHNA Tuadmhumhan, .i. ó Mh., m. Toirdhealbhaigh, 235, 298, 305.
- CLANN MHC AN EASBUIG, 342.
- CLANN MIC DÁIBHIDH i dTuadmhumhain, ó Fhiacha Fidhghinte, m. Dáire Chirb, 205, 230.
- CLANN MIC DOMHNAILL, ó Dhonnchadh Charrthainn, m. Cormaic Fhinn, 150, 154.
- CLANN MHC DONNCHADHA, 430.
- CLANN MHC GIOLLA CHEALLAIGH, [*gein* Í Shechnasaigh], 267.
- CLANN (CLANNA) MÍLEDH .i. na Gaedhil, 2, 3, 4, 35.
- CLANN MHUIRCHEARTAIGH, 325, Mh. Fhinn, 342.
- CLANN MHUIRCHEARTAIGH DHOILL, 326.
- CLANN MURCHADHA, 317.
- CLANN NEACHTAIN, 295.
- CLANN (CLANNA) NÉILL, 125.
- CLANN NÉILL MHIR .i. Niall Mear [Ó Súilleabháin], m. Giolla Phádraig, 164.
- CLANN OILIOLLA, m. Nad Fraoich, 145; C. Nad Fraoich, 142.
- CLANN RUAIDHRÍ [Uí Shúilleabháin] .i. R. m. Domhnaill Mhóir, 165, 166.
- CLANNA RUDHRAIGHE [*vid. gein.* Í Chonchubhair Chorcormruadh], 255.
- CLANN SCANNLÁIN, ó Scannlán, mh. Eochach, 305.
- CLANN TSEAÁIN [Uí Mhathghamhna], 190.
- CLANN TSEAÁIN [Uí Shúilleabháin], m. Domhnaill Doibhéasaigh, 165.
- CLANN TSEAÁIN RUAIDH [Mhic Charthaigh], 153.
- CLANN TSÍTHIGH, ó Cholla Uais, 267-8.
- CLANN T Aidhg Aighlionn [Mhic Chárthaigh], 153.
- CLANN T Aidhg Coirrfhiaclaigh, 356.
- CLANN T Aidhg Glae [Í Bhriain], (*gein.*) 240, 325, 342; [tugtaí Taidhg Árann, nó T. Áluinn air, 381, *seq.*].
- CLANN T Aidhg Leamhna [Mh. Cárthaigh], 430.
- CLANN T Aidhg, m. Finghin [Í Shúilleabháin], 166.
- CLANN T Aidhg Ruaidh [Í Cheallacháin], 160.
- CLANN T Aidhg Ruaidh na Sgarthe [Mhic Cárthaigh], 150; (*gein.*), 203, 213.
- CLANN TOIRDHEALBHAIGH DHUINN [Uí Bhriain], 325.
- CLANN TOIRDHEALBHAIGH FHINN [Uí Bhriain], 325, 342.
- CLANN TOMÁIS, m. Muiris, m. Gearailt, 286.

- CLANN TSLEIGHNE, 285.
 CLANN URTHUILE, 312.
 CLÉIRCHEN, m. Cinnéidigh, m. Lorcáin, 299.
 CLÉIREACH [Ó Súilleabháin], m. Anaidh, m. Micraith, 164.
 CLÚMHÁN, m. Murchadha, m. Rodaidhe, 305.
 CNÁIMHÍN, m. Diarmada, m. Eochach, 308.
 COBHTHACH CAOL MBREAGH, m. Ughoine Mhóir, (*gein.*); is uaidh Síol Éireamhóin i Leath Cuinn, 256, 272.
 COBHTHACH CAOMH, m. Rech-tadha Ríghdheirg, 45.
 COBHTHACH, m. Cathmhogha, m. Domhnaill (*gein.*), 304.
 COBHTHACH, m. Eochach, m. Ailghile, 305, 307.
 COCHLÁN, m. Cochláin, 180.
 COCHLÁN, m. Sealbhaigh, 179, 180.
 COIMDHE, AN .i. Dia, 8, 12, 13, 18, 22, 91, 92, 111.
 COINÍN, m. Maircín, 313.
 COININN .i. Ua Duibhginn, 304.
 COLGA, m. Fáilbhe Flainn, m. Aedha Duibh, 149, (*gein.*) 403 (Colgo) 409, 418, (Colgán) 429.
 COLGA, m. Fionnáin, m. Conaill, (*gein.*), 305.
 COLLA, (na Tri Colla) .i. Colla Uais, Colla Meann, agus Colla dá Chríoch, 267.
 COLLAIRC, m. Eachach, 171.
 COLMÁN AN CHRÁBHAIHDH, m. Seachnusaigh, m. Fínghin, 147, 163.
 COLMÁN M. Léinín .i. Colmán Chluana (Cluana), 90, 144, 184.
 COLONEL .i. Murchadh Ó Briain, 374.
 COLPHTA, m. Míleadh Éaspáine, 34, 39.
 COMHARBA PÁDRAIG, 128.
 COMHDHÁN, m. dá Chearda, 80, 81.
 COMHGHAÍN Ghlinne Uisne, 294.
 COMFRUS, céadri na hIodáile, 3.
 COMUSGACH (Cummascach), m. Ceanaiigh (Cearnaigh), 320, 321.
 CONAING, m. Duinn Chuan, 300.
 CONAIRE, n. Cadhla, m. Con Báidhe, 306.
 CONAIRE, m. Mogha Lámha, Rí Mumhan, 7 Éireann, .i. Cliamhain Chuinn, athair na dtri gCairbre, 53, 270, 278.
 CONAIRE MÓR, m. Eidirsgéil, Rí Éireann, 51, 65, 414.
 CONALL CAEMH (Caomh), m. Eachach Baildeirg (Bhaildeirg), 87-8, 296, 322, 325, 329.
 CONALL CEÁRNACH (Cearnach) .i. de chloinn fr. m. Míleadh, 39, 64, 250.
 CONALL CREAMHTHAINNE, m. Néill Naoighiallaigh, rí Midhe, (*gein.*) 257, 258, 400-1.
 CONALL CROICHNE, m. Oilíolla Óluim, 293-4.
 CONALL EACHLUAITH, m. Luighdheach Láimhdheirg, 82, 83, 85, 93, 97, 294, *seq.*
 CONALL GULBAN, m. Néill Naoighiallaigh (*gein.*), 257-8, *seq.*
 CONALL, m. Aodha Guaire, m. Cormaic Coichin, 296.
 CONALL, m. Cormaic, m. Criomhthainn, 144.
 CONALL, m. Cuirc, m. Luigdhech (*gein.*) 400; Rí Mumhan, 415; .i. Conall m. L., 138.
 CONALL, m. Donnghail, m. Flainn, 174.
 CONALL, m. Dubhnaill, 320.
 CONALL, m. Eochadh, m. Toirdhealbhaigh, 309.
 CONALL, m. Fearadhaigh, m. Aenghusa, 317.
 CONALL OIRBSION, m. Briain; is uaidh Ó Máille, (*gein.*) 265.
 CONALL TREISIM, 401.
 CONCHUBHAR AN CHUILINN, m. Taidhg (*gein.*), 360.
 CONCHUBHAR AN FHÁSAIGH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Ruaidh, 352.
 CONCHUBHAR BUIDHE, m. Tomáis, m. Diarmada Imligh, 371.
 CONCHUBHAR GUASÁNACH, [Ó Briain], m. Domhnail Mhóir, 325, 342.
 CONCHUBHAR LAIGHNEACH (Ó Ceallacháin), m. Donnchaidh, 160.
 CONCHUBHAR MAOL [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Mathghamhna (*gein.*) 347, 350.
 CONCHUBHAR MAOL, [Ó Briain], m. Taidhg, m. Donnchadha (*gein.*) 351.
 CONCHUBHAR (Ó Caoimh), m. Airt Chaoich, 198.
 CONCHUBHAR [Ó Caoimh], m. Airt, m. Eoghain, 199.
 CONCHUBHAR, m. Baothghalaigh, m. Mathghamhna, m. Donnchadha (*gein.*), 246.

- CONCHUBHAR, m. Briain Bóroimhe, 235, 299, 331, 339, 379.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Briain Ghleanna Maighir, 356.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha, 346.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Briain, m. Murchadha na nEach, 357.
- CONCHUBHAR, m. Cathaoir Mhodartha, 161.
- CONCHUBHAR [Ó Ceallacháin] m. Ceallacháin, m. Eoghain, 162.
- CONCHUBHAR, m. Conchubhair, m. Briain Ghleanna Maighir, 356.
- CONCHUBHAR [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairrge, 162.
- CONCHUBHAR, m. Cormaic, m. Con Duibh, 310.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Cormaic, m. Flannchadha Finn, 314.
- CONCHUBHAR [Ó Súilleabháin], m. Criomthainn, 164.
- CONCHUBHAR (Ó Briain), m. Diarmada, m. Anluain, 373.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, m. Domhnaill na Tiobraide, 190.
- CONCHUBHAR, m. Diarmada, m. Donnchadha, 326.
- CONCHUBHAR (Ó Mathghamhna), m. Diarmada, m. Finghin, 191, 227.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, m. Seaáin, 189.
- CONCHUBHAR (Ó Briain), m. Diarmada, m. Taidhg, 358.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, m. Taidhg Mheirigh, 189.
- CONCHUBHAR, m. Diarmada, m. Toirdhealbhaigh, 300.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Domhnaill, 324.
- CONCHUBHAR, m. Domhnaill, 187.
- CONCHUBHAR, m. Domhnaill, m. Conchubhair Fhinn (*gein.*), 223.
- CONCHUBHAR, m. Domhnaill, m. Conchubhair, m. Domhnaill, (*gein.*), 244.
- CONCHUBHAR, m. Domhnaill, m. Domhnaill, m. Domhnaill (*gein.*), 245.
- CONCHUBHAR, m. Domhnaill, m. Donnchadha Duibh (*gein.*), 220.
- CONCHUBHAR [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
- CONCHUBHAR [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill, m. Raghnaill, 166.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Domhnaill na Tiobraide, 190.
- CONCHUBHAR (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Taidhg, m. Toirdh, 346.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Aichir, 310.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Donnchadha Chairbrigh, .i. C. na Siúdaine, Rí Mumhan, 234, 326, 333, 338, 343, 389, 394.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 349.
- CONCHUBHAR, m. Donnchaidh, m. Briain Ruaidh, 326.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Conchubhair, (*gein.*), 336, 394.
- CONCHUBHAR, m. Donnchadha, m. Domhnaill Charraigh, 358.
- CONCHUBHAR, m. Donnchadh, m. Domhnaill, m. Donnchadha, (*gein.*), 220.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Donnchadha, m. Taidhg Mheirigh, 191.
- CONCHUBHAR [Ó Ceallacháin], m. Donnchadh, m. Taidhg Ruaidh, 160.
- CONCHUBHAR, m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, m. Muircheartaigh (*gein.*), 239.
- CONCHUBHAR [Ó Caoimh], m. Eoghain Fhinn, 198, 200.
- CONCHUBHAR, m. Eoghain, m. An Ghiolla Dhuibh (*gein.*), 246.
- CONCHUBHAR, m. Fachtna .i. an Cógeadach, 51.
- CONCHUBHAR, m. Fearchingidh, (*gein.*) 315.
- CONCHUBHAR, m. Fearghaile, m. Maoildúin, à quo Ó Catháin, 257.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Finghin, m. Domhnaill na Tiobraide (*gein.*), 190, 226.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Finghin, m. Taidhg Mheirigh (*gein.*), 190, 191, 227.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m., Flaithbheartaigh, 314.
- CONCHUBHAR, m. Floinn, m. Urchlosaigh, 306.
- CONCHUBHAIR [Ó Briain], m. Lorcáin, m. Donnchadha, 299, 356.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Lorcáin, m. Longargáin, 300.

- CONCHUBHAR, m. Madadháin, m. Cinnéidigh, 301.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Maoil Sheachlainn, 339.
- CONCHUBHAIR [Ó Briain], m. Mathghamhna Maonmhuighe, 234, 334, 391.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh (*gein.*), 344, 347-8.
- CONCHUBHAR [Ó Súilleabháin], m. Micraith, m. Buadhaigh, 164.
- CONCHUBHAR [Ó Briain] m. Muircheartaigh, m. Conchubhair Mhóir (*gein.*) 364.
- CONCHUBHAR (Ó Briain), m. Muirch., m. Toirdh., m. Muirch., 366.
- CONCHUBHAR, m. Murchaidh, m. Domhnaill, 303.
- CONCHUBHAR, m. Ógáin, 303.
- CONCHUBHAR MÓR NA SRÓN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Bhuig, Rí Tuadmhumhan, 335, 345, 392.
- CONCHUBHAR [Ó Conchubhair], m. Ruaidhrí Charraigh .i. C. an Mhachaire (*gein.*), 197.
- CONCHUBHAR, m. Ruaidhrí, m. Seaáin, m. Conch., 166.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Seáin, m. Conchubhair (*gein.*), 225.
- CONCHUBHAR, m. Seáin, m. Conchubháir, m. Taidhg Mheirgigh, 190.
- CONCHUBHAR, m. Seáin, m. Domhnaill Doibhésaigh, 165.
- CONCHUBHAR, m. Sir Eadbhaird Uí Bhriain, 379.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 189, 190.
- CONCHUBHAR [Ó Ceallacháin], m. Taidhg, m. C. Mhodartha, 161.
- CONCHUBHAR [Ó Mathghamhna], m. Taidhg, m. Domhnaill (*gein.*), 229.
- CONCHUBHAR, (Ó Súilliobháin), m. Taidhg, m. Fínghin, 166.
- CONCHUBHAR, (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191.
- CONCHUBHAR, (Ó Mathgh.), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Duinn (Dhuinn) .i. rí Tuadmhumhan, 335, 346, 393.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Conchubhair, .i. C. An Chuain (*gein.*), 365.
- CONCHUBHAR (Ó Briain), m. Toirdh., m. Conch., m. Diarmada, 359.
- CONCHUBHAR [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg Caoluisge, 326, 343.
- CONCHUBHAR (O Conchubhair), m. Toirdh. Óig, 375.
- CONCHUBHAR MÓR (Ó Briain), m. Muirchertaigh, m. Toirdhealbhaigh Óig, 361.
- CONCHUBHAR, m. Tomás, m. Cinnéidigh (*gein.*), 371.
- CONCHUBHAR NA CAIRRGE [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, 162.
- CONCHUBHAIR NA CATHRACH, m. Diarmada, .i. Slapar Salach, Rí Mumhan, 234, 323, 325, 341, 387, 397, 408, 423.
- CONCHUBHAR NA COILLE, m. Eoghain, m. Conchubhair (*gein.*), 195.
- CONCHUBHAR NA MIDHE, m. Toirdhealbhaigh Mhóir, m. Ruaidhrí na Saighe Buidhe, 265.
- CONCHUBHAR Ó BRIAIN, Léim an Eich, 375.
- CONCHUBHAR ÓG, m. Con. Mhóir, (*gein.*) 364.
- CONCHUBHAR ÓG, m. Conchubhair Ruaidh, 382; Sliocht Ch. Óig (Uí Bhriain) 383.
- CONCHUBHAR RIABHACH (Ó Briain), m. Briain Mhóir, m. Mathghamhna, m. Diarmada, 361.
- CONCHUBHAR RUADH (Ó Briain), m. Diarm. Móir, m. Sean-Taidhg, 382.
- CONCHUBHAR RUADH [Ó Briain], m. Domhnaill Mhóir, 324-5, 342, 374.
- CONCHUBHAR RUADH, m. Uilliam, m. Conchubhair, (*gein.*), 358.
- CONCHUBHAR SOIPLATH [Ó Conchubhair], m. Feidhlimé an Oinigh (*gein.*), 195-7.
- CONDREGAN, m. Mael Chobha, 320.
- CONGHAL, m. Aodha, m. Conaill, 236, 297, 329.
- CONGHAL, m. Con Báighe, 306.
- CONGHAL, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302, 332.

- CONGHAL, m. Eichthigheirn, m. Cinnéidigh, 302.
 CONGHAL, m. Flaithnia, 181-2.
 CONGHAL (Conaghal), m. Máil Aithean, 320.
 CONGHAL, m. Orduis, 315.
 CONGHAL, m. Rudhraighe, Rí Éireann .i. Conghal Cláiringneach, 47, 49.
 CONGHALACH, m. Conchubhair, m. Find, (*gein.*) 307.
 CONGHALACH, m. Conchubhair, m. Ógáin, 303.
 CONGALACH (Conghalach), m. Duinn Chuan, 235, 300, 331.
 CONGHALACH, m. Dúnadhaigh, m. Con Duibh, 310.
 CONGHALACH, m. Lorcáin, 298, 330.
 CONGHALACH, m. Maoil Mhithidh, 127.
 CONGHALACH, m. Ógáin, m. Aichir .i. Athair an Ghiolla Bhuidhe, 302.
 CONMHAC, m. Fearghusa, m. Rosa Ruaidh (*gein.*), 253.
 CONMHAOL, m. Eibhir, m. Míleadh Easpáine, 41.
 CONN CÉDCHATHACH, Rí Éireann, 55, 56, 61, 62, 63, 277.
 CONN MAOL, Bráthair Sain Doimnic, 198.
 CONN, m. Conchubhair .i. an Páior, 199.
 CONN [Ó Conchubhair], m. Muircheartaigh, m. Ruaidhrí, (*gein.*) 195.
 CONN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 CONNACHTA (Connachtaigh) .i. Muinnter Chonnacht, 38, 67, 70, 72, 73, 78, 80, 86, 93, 94, 110, 117, 118, 119, 120, 125, 126, 128, 299, 301, 415.
 CONNLA, m. Breasail Bhric, m. Fiachach (*gein.*), 273, 275.
 CONNLA, m. Fiannachta, 110, 111.
 CONNLA (Ó Cearbhaill), m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 CONNLA, m. Taidhg, m. Céin (*gein.*), 193, 399.
 CONNLA (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Taidhg, 194.
 CONNLA (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, 193.
 CONNLA, m. Uilliam Mhóir (*gein.*), 365.
 CONSTANTÍN, m. Coiléin, m. Duibh, m. Maoil Choluinn, de Dháil Riada Alban, (*gein.*) 271.
 CONSTAINTÍN, m. Toirdhealbhaigh, m. Diarmada .i. Easbog Cille Dá Lua, 325, 342.
 COR COILGEAND (?), 297.
 CORÁN, ingh. Chomáin, m. Deaghaidh, 72.
 CORBA, m. Oilíolla Óluim, 293-4.
 CORCLOSADH, m. Luighdheach, m. Oilíolla Flainn Bhig, 137.
 CORC, m. Anluain, 298, 330.
 CORC, m. Con Báighe, 306.
 CORC, m. Fearghusa, m. Rosa Ruaidh (*gein.*), 253.
 CORC, m. Luighdheach .i. céadri Caisil, 65, 82-5, 137-9, 141, 170, 188, 413.
 CORC (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Taidhg, 194.
 CORC, m. Ughoine, 173.
 CORC DUBH, m. Cadhla, m. Con Báidhe, 306.
 CORCRÁN, m. Narghalaigh, 312.
 CORC RUADH, m. Ferghusa, m. Róigh, 72.
 CORMAC Bhaile An Charraigh [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill an Dána, Rí Deasmhulmhan, 151.
 CORMAC CAS, m. Oilíolla Óluim, 65, 66, 67, 83, 85, 93, 120, 121, 201, 232, 293-4, 399, 412, 414.
 CORMAC COICHIN, m. Carthainn, m. Bloid, 296, 320, 322, 324.
 CORMAC DONN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Chaim, 153.
 CORMAC DÚNA GOILL [Mac Carrthaigh], m. Taidhg na Mainistreach (*gein.*) 151, 202, 431.
 CORMAC [Ó Conchubhair] .i. Feidhline an Oinigh, m. Domhnaill Mhanntaigh, 196.
 CORMAC FIONN [Mac Cáirrthaigh], m. Domhnaill Mhaoil, m. Domhnaill Ghoid, 153.
 CORMAC FIONN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Mhóir na Corradh, 150, 154, 430, 432.
 CORMAC GAILEANG, 66 ; .i. Cormac, m. Taidhg, m. Céin, 193, (*gein.*) 248.
 CORMAC LAGHRACH [Mac Carrthaigh], m. Taidhg Léith .i. Rí Deasmhulmhan, 151-2, (*gein.*) 431.
 CORMAC LIATHÁNACH [Mac Carrthaigh], m. Diarmada na Cille Bádhaire, 150, 213, 430.
 CORMAC, m. Aililla Cennfada, m. Eirc (*gein.*), 403, 409, 418.
 CORMAC, m. Airt, m. Cuinn, rí Éireann, 132-4.

- CORMAC, m. [Mic] Beatha, m. Donghaile (*gein.*), 306.
- CORMAC, m. Cais, m. Conaill Fachluaith, 237, 294-5, 326, 328.
- CORMAC, m. Caisín, m. Cais, 312.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Ceallacháin, m. Taidhg, 157.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Ceallacháin, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CORMAC, m. Colgan, m. Fionnáin, 306.
- CORMAC, m. Conchubhair, m. Con Duibh, 310.
- CORMAC, m. Con Duibh, m. Mael Dúin, 310.
- CORMAC, m. Criomhthainn (*a quo* Eoghanacht Airthir Cliach 7 Eoghanacht Bheag), 144.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Cormaic Óig Láidir, 434.
- CORMAC, m. Crionhain, m. Echach, 171.
- CORMAC, m. Cuilennáin, Árd-Easbog Caisil, agus Rí Mumhan, 66, 68, 79, 83, 109-115, 143, 405, (*gein.*) 410, 421.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Móir Mhuscraighe, 155, 432.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Diarmada, m. Taidhg, 155, 434.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Diarmada, 157.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Diarm., m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CORMAC (*beirt*) (Mac Carthaigh), m. Domhnaill, m. Cormaic, m. Domhnaill Óig, 430.
- CORMAC, m. Domhnaill, m. Eichthigheirn, 323.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, m. Cormaic, m. Domhnaill (Spáinnigh), 156 (*gein.*) 211, 212.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Domhnaill, m. Taidhg na Mainistreach, 431.
- CORMAC [Mac Carrthaigh] m. Domhnaill Óig .i. Rí Deshmumhan, 151, 430.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Spáinnigh, m. Cormaic, 156.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha an Chúil, 426.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, Máighister na Móna, 158.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, m. Cormaic Óig .i. Bhícont Muscraighe, 156, 434.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha na Sgoile, m. Diarmada, 154, (*gein.*) 211, 432.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Donnchadh Óig, m. Donnchadha, 154.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Donnchaidh Óig, m. Donnchaidh, m. Cormaic, 158.
- CORMAC (Mac Carrthaigh), m. Donnchadha, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Máighister na Móna, 158.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg, m. Eoghain, (*gein.*), 158, 159.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Feidhlime, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CORMAC [Ó Briain], m. Flannchadha Finn, 314.
- CORMAC, m. Nathí, m. Criomhthain, 6 dtáinig Muinnter Riain, 272.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic, m. Diarmada Móir, 155, 433.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, Tighearna Muscraighe, 155, 428, 434.
- CORMAC (Mac Carthaigh), m. Taidhg, m. Cormaic, m. Diarmada, m. Cormaic Óig Láidir, 156.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Diarmada, 155, 157, (*gein.*) 209.
- CORMAC [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Eoghain 158-9.
- CORMAC (Ó Mathgh.), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- CORMAC MUIGHE THEAMHNACH, m. Muiredhaigh, m. Carrthaigh, 150, 408, 411, 423, 429.
- CORMAC NA DTÓN [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha, m. Cormaic, 154, (*gein.*) 211.
- CORMAC NA MANGARTAN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ghoid, m. Diarmada Cille Báidhne, 153.

- CORMAC ÓG BEAG [Mac Carrthaigh] .i. Cormac ó'n Chaisleán Mór, 157, (*gein.*), 428.
- CORMAC ÓG IÁIDIR [Mac Carrthaigh] .i. Cormac, m. Cormaic, m. Taidhg, 155-7; (*gein.*) 427, 428, 433.
- CORMAC ÓG [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Diarmada, m. Taidhg, céad-bhfocont Muscraigh, 155, 428, 434.
- CORMAC ÓG (mac Carthaigh), m. Cormaic, m. Eoghain, m. Taidhg, 159.
- CORMAC ÓG (Mac Carthaigh), m. Cormaic, m. Taidhg, m. Diarmada, 157.
- CORMAC ÓG (Mac Carthaigh), m. Cormaic, m. Taidhg, m. Cormaic, m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, 157.
- CORMAC ÓG [m. Carrthaigh], m. Cormaic, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- CORMAC RÍ .i. an dara Cormac, 426.
- CORMAC RIABHACH [Mac Carthaigh], m. Eoghain, m. Cormaic Riabhaigh, (*gein.*), 209.
- CORRAN, 127.
- COSGARACH, m. Lorcáin, m. Lachtna, 112, 298, 330, 331.
- COSGRACH, m. Fithcheallaigh; à quo Mac Aodhagáin, 269.
- COSNAMHACH ÓG, m. Cosnamhaigh, m. Domhnaill, (*gein.*), 246.
- CREASCHA, ingh. Eochadha, m. Murchaítha, 340.
- CRÍOMHTHANN CAOMH, m. Luighdheach Luaighne, 47.
- CRÍOMHTHANN [Ó Súilleabháin], m. Críomhthainn, m. Micraith, 164.
- CRÍOMHTHANN, m. Eochaidh, m. Aonghusa, .i. Críomh. Sreibh, nó Críomh. Feimhenn, nó Críomh Airthir Chliach, 143, 144, 168, 171-2, 401, 409, 416.
- CRÍOMHTHANN, m. Feidhlim, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 146.
- CRÍOMHTHAN [Ó Súilleabháin], m. Micraith, m. Lorcáin, 164.
- CRÍOMHTHANN MÓR, m. Fíodhaigh, Rí Éireann agus Alban, 82, 83-4, 97, 135-6, 138.
- CRÍOMHTHAN, taoiseach, 186.
- CRÍOST, m. DÉ; 1, 2, 3, 4, 5, 8, etc.
- CRÍOSTÓIR, m. Murchadha m. Toirdhealbhagh, (*gein.*) (Ó Briain), 376.
- CRÓINGHIOLLA, m. Loingsigh, 183.
- CRÓINÍN, m. Maoil Uidhir, 180, 181.
- CROITÍN, draoi, 63.
- CROMWELL, 426.
- CRÓNÁN .i. manach, 318, 321.
- CRÓNÁN, m. Cuirc, 140.
- CRONNMHAOL, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
- CRONNMHAOL, m. Cormaic m. Críomhthainn, 144.
- CRUITHNIGH ALBAN, 140.
- CRUITHNIGH [*recte* CUIRCNIH] Midhe, 140.
- CRUITÍN; Aodh, m. Cr., 351, 373.
- CUAILGNE, 37.
- CUALANN, m. Breoghain, 33.
- CUÁN, m. Amal[n]gadh, m. Cairpri, (*gein.*) 145, 402, 409, 418.
- CUÁN, m. Maoilín m. Maireán, ua an tSagairt Mhóir, 313.
- CUANNA, m. Cláirínigh, 178.
- CÚ BÁIGHE, m. Indreachtaigh, m. Tuathail, 306.
- CÚ CHULAINN, 50, 110.
- CÚ CICHE, m. Duibhghinn, 304.
- CÚ COINGELT, m. Deichmhic, m. Ciaruidhir (*gein.*), 316.
- CÚ DINISC, m. Fearchingidh, m. Fearnhaic 315.
- CÚ DUBH, m. Braoin, m. Cearbhaill, 308.
- CÚ DHUBH, m. Maol Dúin, m. Cionath, 309-10.
- CÚ DHUBH, m. Micraith, 310.
- CÚ DUBH (DHUBH), m. Ende, m. Conaill, 309.
- CÚ GAN MHÁTHAIR, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, m. Cairbre Chruim, (*gein.*) 144, 402, 409, 418.
- CUILÉAN, m. Tuathail, 175.
- CUILÉN DUBH, m. Indreachtaigh, m. Tuathail, 306.
- CUILÉN, m. Anrotháin, m. Con Báidhe, 306.
- CUILÉN, m. Urthuile, m. Dúnghaile, 312, 314.
- CUILEND, 123.
- CUILÍN, m. Loingsigh, 186.
- CUIMÍN FADA, 89.
- CUINDÍN, m. Maireán, 313.
- CÚSIG, Sir Tomás .i. Lord Chancellor na hÉireann, 377.
- CÚ MARA, m. Coscraigh, 302.
- CUMASGACH, taoiseach, 186.
- CÚ MUMHAN, m. Dúnadhaigh, 300.
- CÚRAOI, m. Dáire, m. Deaghaidh, 51.

D.

- DÁ DTRIAN AIRTHERACH, 318.
 DAGHUA, m. Dáire Chirb, m.
 Oilolla Floinn Bhig, 135.
 DÁIBHIDH, 1.
 DÁIBHÍ (Ó Mathghamhna), m.
 Céin, m. Donnchadha, 191, 227.
 DÁIBHÍ [Ó Mathghamhna], m.
 Conchubhair, m. Seaáin, (*gein.*),
 190.
 DÁIBHÍ, m. Maolmhuaidh, m.
 Fíngin, m. T. Mheirgigh, 190.
 DÁIBHÍ [Ó Mathghamhna], m.
 Seaáin, m. Conchubhair, m.
 Taidhg Mheirgigh (*gein.*), 190,
 225.
 DÁIBHÍ Ó BRUADAIR, 352.
 DÁIBHITH [Ó Mathghamhna], m.
 Conchubhair, m. Taidhg Óig,
 (*gein.*), 225.
 DÁIBHITH [Ó Caoimh], m. Domh-
 naill, m. Airt, 199.
 DÁIRE BARRACH, m. Cathaoir
 Mhóir, Ríogh Éireann, 273
 (*gein.*), 378.
 DÁIRE CEARB, m. Oilíolla Flainn
 Bhig, 135, 136, 204, 205, 230.
 DÁIRE DEARG, m. Conaill, m.
 Oilíolla, m. Eoghain, 66.
 DÁIRE DORNMHÓR, m. Cairbri
 Fhinn, m. Conairi Mhóir, 51,
 56.
 DÁIRE, m. Deghaidh (Deaghaidh),
 m. Sin, 49-53.
 DÁIRFHINE .i. Fine Dáire Dhoim-
 thigh, m. Sithbhuilg; Bhí
 roinn na Mumhan idir Dháir-
 fhine agus Deirgthine, 51, 52,
 53, 62, *etc.*
 DÁL BHFÍACHAIDH, 38.
 DÁL D[IT]TIL, ó Dhubb Tidil, m.
 Oilíolla Óluim, 293.
 DÁL gCAIS; de shíol Éibhir
 dóibh; ó Chormac Cas do shíol-
 ruigheadar; 38, 71, 72, 85, 86,
 88, 89, 92, 93, 95, 96, 97, 98,
 99, 100, 102, 103, 105, 108, 109,
 110, 111, 113-120, 121, 122,
 125, 126, 235, 237, 246, 295,
 297, 308, 316, 317, 325, 327,
 378, 398.
 DÁL gCÉIN, de chloinn Éibhir, 38.
 DÁL MAS CORB (i Laignibh), Ó
 Mh. Corb, m. Oilíolla Óluim,
 293.
 DÁL MATHRACH, ó Mh. m. Oilíolla
 Óluim, 293.
 DÁL NDEALB(H)NA, de Chloinn
 Éibhir, 38.
 DÁL RIADA .i. Muinntir Dh. R.,
 sliocht Éireamhóin, 38.
 DAMHÁN, m. Fearadhaigh, m.
 Bhréanainn Bháin, 311.
 DANAIR, 67.
 DANAR, m. Muiredhaigh, 304.
 DANMHARG, duine ó Dhanmhairg,
 422.
 DAOIL, ingh. Fiacha, mh. Néill,
 ríogh Éile, 137, 138.
 DAOLGHUS, n. Nad Fraoich, 149,
 429.
 DARTRAIGHE, ó Lughaidh, mh.
 Íthe, 38.
 DA THÓ .i. athair Raithlenn, 413.
 DEACHLUATH, m. le Fiacha Muille-
 than, 134.
 DEAGÁNACH, an, (Mac Gearailt),
 290.
 DEAGH, m. Dáire Chirb, m.
 Oilíolla Flainn Bhig, 135.
 DEAGHADH (Deghaidh), m. Chair-
 bre Luig, 47, 48, 49.
 DEAGHAIDH, m. Cuirc, 141.
 DEAGHAIDH, m. Ferchadha, 30.
 DEAGHAIDH (Deghaidh), m. Sin,
 49, 51, 124.
 DEALBHATH, m. Cais, is uaidh
 Muinnter Chochláin, (*gein.*) 237,
 327, 328.
 DEALBHNA (NA), ó Dhealbhaoth,
 mh. Cais, 125, 294; Seacht
 nDealbhna, 295.
 DEAMHAN UILLE [Ó Súilleabháin],
 m. Cathail, 163.
 DEARCON, 143.
 DEARG (DERG), m. Tiobraide, m.
 Indreachtaigh (*gein.*), 306.
 DEARG MAIGHNEACH, an, 120.
 DEASMHUIMHNEACH, 183.
 DEGHORN, m. Colla dá Chríoch
 (*gein.*), 270.
 DEIRGTHINE .i. Fine Deirg, m.
 Deirgthine, 51, 52, 53, 62.
 DEIRGTHINE, m. Éanda [Éanna]
 Mhunchaoín, 51, 53.
 DÉISI .i. muinntir na nDéise, 38,
 403.
 DERA, m. Dáire Chirb, m. Oilíolla
 Floinn Bhig, 135.
 DERMOT, ALEXANDER, 385.
 DIABHAL .i. Lucifer, 13, 15.
 DIARMAID AN FHIADHAIL [Mac
 Carrthaigh], m. Domhnaill
 Chaim, 153.
 DIARMAID AN GHARRDHA [Mac
 Carrthaigh], m. Domhnaill
 Chaim (*gein.*), 154.

- DIARMAID BEARRTHA [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, 151, (*gein.*) 430.
- DIARMAID BREAC, m. Diarnada, m. Anluain, 351, 373.
- DIARMAID CLÉIREACH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh Bhuig, 345, 346.
- DIARMAID DALL [Ó Briain], m. Muirheartaigh, m. Briain Ruaidh, 326, 352.
- DIARMAID DONN [Ó Briain], m. Diarmada, m. Toirdhealbhaigh, 300.
- DIARMAID DUBH, m. Murchadha, m. Seancháin, [Sliocht Coscraigh], 303.
- DIARMAID DÚNA DRONAIN (?) [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Mhóir na Corradh, 430.
- DIARMAID FIDHNAIGHE [Ó Briain], m. Domhnaill Mhóir, 326, 342.
- DIARMAID FIONN [Ó Briain], m. Diarmada, m. Toirdhealbhaigh, 300, 325.
- DIARMAID GARBH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Mathghamhna, (*gein.*) 344, 347-8.
- DIARMAID [IMLEACH], 370.
- DIARMAID [Ó Cruadhlaoiach], m. Amhlaoihb, m. Cormaic (*gein.*), 266.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Anaidh, m. Micraith, 164.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha, 346.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Briain Mhóir (*gein.*), 361.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Briain, m. Muirheartaigh (*gein.*), 239.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Briain, m. Toirdh., m. Sean Taidhg, 383.
- DIARMAID, m. Conchubhair, m. Briain, m. Murchadha na nEach, 357.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Conchubhair, m. Mathghamhna, 347, 348.
- DIARMAID, m. Briain, m. Riocaird (*gein.*), 357.
- DIARMAID, m. Cairthinn, 320.
- DIARMAID [Mac Carthaigh], m. Ceallacháin, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- DIARMAID, m. Cearbhail (no Conaill), 310.
- DIARMAID, nó DOMHNALL [Ó hEidirsgeóil Bhéarra], m. Conchubhair Bhuidhe, m. Meic Con (*gein.*), 281.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, 190.
- DIARMAID, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302, 332.
- DIARMAID, ni. Dealbháith, m. Treasaigh (*gein.*), 310.
- DIARMAID (Breac) (Ó Briain), m. Diarmada, m. Anluain, 373.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], ni. Diarmada, m. Eoghain, 154.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Diarmada, m. Toirdh., 342.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Diarmada Móir, 189, (*gein.*) 224.
- DIARMAID, ni. Domhnaill Bháin, 303.
- DIARMAID (Ó Caoimh), m. Domhnaill Chróich (Chródha), m. Conchubhair, 200.
- DIARMAID, m. Domhnaill, ni. Cinnéidigh, (*gein.*), 359.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], ni. Domhnaill, m. Criomhthainn, 164.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], ni. Domhnaill, m. Diarmada (*gein.*), 225.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], ni. Domhnaill na Tiobraide, 190.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Domhnaill, ni. T. Mheirgigh, 189, 190.
- DIARMAID, m. Domhnaill, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 359.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Donnchadha Cairbrigh, m. Domhnaill Mhóir, 326, 343.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 347.
- DIARMAID (Ó Briain) m. Donnchadha, m. Briain Ghleanna Maghair, 356.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Ruaidh, 326, 352.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 347, 350.
- DIARMAID [Mac Eochagáin], m. Donnchadha, m. Muirheartaigh (*gein.*), 261.
- DIARMAID (Ó Súilliobháin), m. Donnchadha, m. Ruaidhrí, 166.
- DIARMAID (Ó Mathg.), m. Donnch., m. Seáin, 191, 227.

- DIARMAID [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 346.
- DIARMAID, m. Duach, m. Mic Cairthinn, 320.
- DIARMAID, m. Eochach, m. Dúndaigh, 308.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Eoghain, m. Conchubhair (*gein.*), 219.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Eoghain, m. Finghin (*gein.*), 219.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg (*gein.*), 158.
- DIARMAID [Ó Ceallacháin], m. Eoghain, m. Taidhg Ruaidh .i. D. an Ghaorthaidh (*gein.*), 162.
- DIARMAID (Mc Carthaigh), m. Feidhlimé, m. Taidhg. m. Eoghain, 159.
- DIARMAID (Mac Giolla Phádraig), m. Finghin, m. Briain Óig, 274.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Finghin, m. Domhnaill na Tiobraide (*gein.*), 190, 226.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Finghin, m. Taidhg Mh., 190-1.
- DIARMAID, m. Flaithbheartaigh, 314.
- DIARMAID [Mac Raith], m. Giolla Íosa, m. Maoil Mhuire, m. Domhnaill (*gein.*), 243.
- DIARMAID (Ó Súilliobháin), m. Giolla na bhFlann, m. Conchubhair, 166.
- DIARMAID [Ó Ceallacháin], m. Iorghalaigh, m. Diarmada, 162.
- DIARMAID, m. Maoilsheachloinn, m. Meic Raith, 301.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Diarmada, 361.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Taidhg an Chomhairic, 360.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Mic Raith, m. Buadhaigh, 164.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Muircheartaigh, m. Diarmada (*gein.*), 359.
- DIARMAID (Ó Briain) m. Muircheartaigh, m. Mathghamhna, 382.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Murch. Duibh, m. Muirch., 382.
- DIARMAID, m. Murchadha Mann-
taigh .i. Mac Briain ó Gcuanach,
359.
- DIARMAID, m. Murchadha, m. Diarmada [Sliocht Chonaing, m. Duinn Chuan], 302.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Murchadha na nEach (*gein.*), 357.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Murchadha, m. Toirdhealbhaigh Dhuinn, 380.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Pilib, m. Raghnaill, 165.
- DIARMAID [Ó Coileáin], m. Raghnaill, m. Raghnaill, m. Néill (*gein.*), 231.
- DIARMAID, m. Ruaidhrí, m. Diarmada, m. An Ghiolla Dhuibh [*vid. gein. í Shechnasaigh*], 266.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Seáin, m. Diarmada, 189.
- DIARMAID, m. Seáin, m. Domhnaill Doibhseáigh, 165.
- DIARMAID (Ó Mathghamhna), m. Seáin Óig, m. Seáin, 191.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Seáin, m. Finghin, (*gein.*), 210.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Seáin, m. Taidhg Mh., 191.
- DIARMAID [Ó Súilleabháin], m. Silbheistir, m. Diarmada, m. Eoghain (*gein.*), 219.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg Inse Í Raithile, 157.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirigh, 189.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Ceallacháin, 157.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Taidhg, m. Conchubhair (*gein.*), 358.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic (*gein.*), 158.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, 155, 434.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Diarmada, (*gein.*) 155.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Taidhg, m. Diarmada, 324.
- DIARMAID (Mac Carthaigh), m. Taidhg, m. Cormaic, m. Diarmada, m. Cormaic Óig Láidir, 156.
- DIARMAID (Mac Carthaigh), m. Taidhg, m. Cormaic, m. Diarmada Móir, 155, 158, 428, 433.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Domhnaill, 382.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Taidhg, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 351.

- DIARMAID [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Eoghain, 158-9.
- DIARMAID [Ó Mathghamhna], m. Taidhg, m. Fíngin (*gein.*), 228.
- DIARMAID, m. Taidhg, m. Mathghamhna (*gein.*), 371.
- DIARMAID (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- DIARMAID (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191.
- DIARMAID (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- DIARMAID [Ó Ceallacháin], m. Taidhg Ruaidh, 160, 162, 216.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Toirdh. Dhuinn, m. Taidhg, 346.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Briain Bhóroimhe, 340.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Conchubhair, 351; 359.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Diarmada (*gein.*), 325, 342.
- DIARMAID (O Briain), m. Toirdh., m. Domhnaill, m. Conch., 383.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg (*gein.*), 299, 323, 325, 334, 338, 341, 397, 407, 411, 423.
- DIARMAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg Caoluisge, 326, 343, 344, 390, 391.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Toirdh. Mhannaigh, m. Donnchadha, 381.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Toirdh. Mhéith, m. Muirchertaigh, 381.
- DIARMAID (Ó Briain), m. Toirdh. Óig, 382.
- DIARMAID (O Conch.), m. Tomaltaigh; à quo Ó Concheannainn, 265.
- DIARMAID MEIRGEACH [Ó Conchubhair], m. Diarmada Ríabhaigh, (*gein.*) 196.
- DIARMAID MÓR (Ó Briain), m. Donnchadha, m. Seáin (*gein.*), 381.
- DIARMAID MÓR MÚSCRAIGHE [.i. Diarmaid Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill Óig (*gein.*), 151, 202, 427-29, 430, 432-3.
- DIARMAID [Mac Carrthaigh] NA CILLE BÁDHAINÉ (Bághaine), .i. Rí Chorcaighe agus Deasmhumhan, 425, 429-30, 430-1, 150, 171., 203.
- DIARMAID NA MBULLÓG, m. Uiliam Buidhe (*gein.*), 368.
- DIARMAID ÓG (Mac Carrthaigh), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Diarmada, 157.
- DIARMAID ÓG [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Ruaidh, m. Cormaic Fhinn, 154, 432.
- DIARMAID REAMHAR [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ghoid, m. Diarmada na Cille Báidhne 152, 153.
- DIARMAID RUADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Fhinn, m. Domhnaill Mhóir na Corradh (*gein.*), 150, 154, 430, 432.
- DIARMAID RUADH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ruaidh, 430.
- DIARMAID RUADH [Ó Ceallacháin], m. Taidhg, m. Cathaoir (*gein.*), 161.
- DIARMAID, TÍRE ATHA [Mac Carrthaigh], m. Taidhg na Mainistreach, 151, 431.
- DIARMAID TRÁIGH LÍ [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Óig, 151, 202, 430.
- DIUCUILL, m. Rónáin, m. Aenghusa, 318; [Diucull], 321.
- DIL, ingh. Mhíleadh, 41.
- DIL, m. Da Chreiga, 129, 130.
- DÍOCHORB, m. Oilíolla Óluim, 293-4.
- DÍNFHEARTACH, m. Rónáin, 318.
- DÍOMA DUBH, m. Aenghusa, m. Carthainn Fhinn, 317, 321.
- DÍOMA [DIMA], m. Ceanaig (Ceanaig), 320, 321.
- DÍOMA, m. Fearadhaigh, m. Bréanainn Bháin, 311.
- DÍOMA, m. Rónáin, m. Aenghusa, 92, 93, 94, 316, 318, 321, 322.
- DIUDGHAL, m. Ceanaig (Ceanaig), 320-21.
- DIÚIC .i. Builéarach, 290.
- DIÚIC (Duke) of York, 156.
- DIUC OIRCNIDHE. D. of Orkney, 377.
- DOCHTÚIR (AN) .i. Seáin, m. Tomás Í Bhriain, Easbog Cluana agus Rois, 387.
- DOMHNALL AN BHEALAIGH [Ó Conchubhair], m. Cuiinn, 195.

- DOMHNALL AN CHOGAIDH [Ó Briain], m. Mathghamhna (*gein.*), 382.
- DOMHNALL AN DRUIMÍN, m. Cormaic Laghraigh, 152, 431.
- DOMHNALL BALBH [Ó Súilleabháin], m. Seáin (*gein.*), 165.
- DOMHNALL BALLACH [Mag Uidhir], m. Tomás, m. Pilib (*gein.*), 268.
- DOMHNALL BÁN [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain, 299, 355.
- DOMHNALL BÁN, m. Murchadha, m. Seancháin, [*vid.* Sliocht Coscraigh, 302-3], 303.
- DOMHNALL BEG [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, m. Taidhg Léith, 151.
- DOMHNALL BRADACH [Ó Conchubhair], m. Ruaidhrí, m. Airt (*gein.*), 195.
- DOMHNALL BREAC [Ó Conchubhair], m. Cuinn, m. Domhnaill (*gein.*), 195.
- DOMHNALL BREAC [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill (*gein.*), 151, 431.
- DOMHNALL BUIDHE, m. Seaáin, m. Domhnaill Dhoibhéasaigh, 165.
- DOMHNALL CAM [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Mhaoil (*gein.*), 153.
- DOMHNALL CARRACH, m. Murchadha na nEach, 357-8.
- DOMHNALL CLÉIREACH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Toirdhealbhaigh, 335, 393.
- DOMHNALL CONNACHTACH, m. Domhnaill Mhóir Í Bhriain, 325, 342, 385, 386.
- DOMHNALL [CRÓDHA] CRÓCH [Ó Caoimh], m. Conchubhair, m. E. Fhinn, 198, 200.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh] .i. Díol AN CHUAILE, m. Taidhg Léith, 151, 431.
- DOMHNALL DOIBHÉASACH [Ó Súilleabháin], m. Diarmada, 165.
- DOMHNALL [Ó Briain], Easbog Luimnigh, m. Conchubhair, m. Mathghamhna, 348.
- DOMHNALL FIONN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Fhinn, m. Domhnaill Mhóir na Corradh, 150, 154, 430, 432.
- DOMHNALL GLAS [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Chaim, m. Domhnaill Mhaoil, 153.
- DOMHNALL GOD [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Mhóir na Corradh, 150, 152, 203, 430.
- DOMHNALL GRÁNNA [Ó Mathghamhna], m. Maolmhuaidh, 228.
- DOMHNALL [Ó Laoghaire], m. Airt, m. Conchubhair, m. Diarmada (*gein.*), 282.
- DOMHNALL [Ó Caoimh], m. Airt, m. Eoghain, 199.
- DOMHNALL [Ó Briain] m. Andaidh .i. An tEaspog, 300.
- DOMHNALL, m. an Ghiolla Dhuibh (*gein.*), 371.
- DOMHNALL, m. Briain, m. Cinnéidigh, 299, 235, 330, 340.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Briain, m. Toirdh., m. SeanTaidhg, 383.
- DOMHNALL, m. Briain Óig, m. B. (*gein.*) .i. Domhnall ó Ghort na Cléithe, (*vid. gein.* Mhic Giolla Phádraigh), 274.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Briain Ruaidh, (*gein.*), 326, 352.
- DOMHNALL, M. Cathail, m. Aonghusa, 110.
- DOMHNALL, m. Cathail, m. Donnchadha, 187.
- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Cear[r]bhaill Áluinn, 164.
- DOMHNALL, m. Cinnéidigh, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 359.
- DOMHNALL [Ó Caoimh], m. Conchubhair, m. Domhnaill (*gein.*), 221.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Domhnaill Mhóir, 375.
- DOMHNALL [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Domhnaill na Tiobraide (*gein.*), 190, 226.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Donnchadha, 233, 336, 358.
- DOMHNALL (*beirt*) (O Briain), m. Conch. Óig, m. Conch. Ruaidh, 383.
- DOMHNALL, m. Cormaic, m. Diarmada Móir, 155, 427, 428, 433.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill (*gein.*), 156.
- DOMHNALL [Mac Cárthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill (*gein.*), 212.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill Óig, 151, 430.

- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Criomhthainn, m. Micraith, 164.
- DOMHNALL (Ó Briain) m. Diarmada Imligh, i. Pearsún an Ghallabhaile, 370.
- DOMNALL (DOMHNALL), m. Diarmada, m. Cormaic (*gein.*), 408.
- DOMHNALL [Mac Cárthaigh], m. Diarmada, m. Domhnaill (*gein.*), 209.
- DOMHNALL (Ó Mathghamhna), m. Diarmada, m. Domhnaill, 190.
- DOMHNALL, m. Diarmada Móir (*gein.*), 224.
- DOMHNALL [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, m. Seaáin, 189.
- DOMHNALL, m. Diarmada, m. Taidhg (*gein.*), 371.
- DOMHNALL, m. Diarmada, m. Taidhg Mheirigh, 189.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Conchubhair, 358.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill an Druimín, 152, (*gein.*) 202, 203, *seq.*
- DOMHNALL [Ó Donnabháin], m. Domhnaill, m. Domhnaill (*gein.*), 230.
- DOMHNALL, m. Domhnaill, m. Donnchadha, 371.
- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill, m. Raghnaill, 166.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Toirdhealbhagh, 376.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Donnchadha i. an Cam (*gein.*), 381.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 348.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Diarmada Inligh (*gein.*), 371.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 347, 350.
- DOMHNALL (Ó Mathghamhna), m. Donnchadha, m. Seáin, 191.
- DOMHNALL (Ó Cearbhaill), m. Donnch., m. Taidhg, 194.
- DOMHNALL, m. Dúnadhaigh, m. Con Duibh, 310.
- DOMHNALL, m. Dúnadhaigh, m. Lorcáin, 300.
- DOMHNALL, m. Eichthigheirn (*gein.*), 319, 322 [*vid. gein. Uí Ronghaile*], 317.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg (*gein.*), 158.
- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Eoghain Ruaidh, m. Domhnaill, m. Eoghain [*vid. gein. Í Shúilleabháin Mhóir*], 218.
- DOMHNALL [Ó Mathghamhna], m. Fínghin, m. Domhnaill na Tiobraide (*gein.*), 190, 226.
- DOMHNALL, m. Flannchadha Finn, 314.
- DOMHNALL, m. Gilla Críst, m. Diarmada, 310.
- DOMHNALL, m. Giolla Críst, m. Ógáin, 303.
- DOMHNALL, (Ó Súilliobháin), m. Giolla na bhFlann, m. Conchubhair, 166.
- DOMHNALL, m. Mael Dúin, m. Cionnaeth, 309.
- DOMHNALL, m. Mael Íosa, 310 [*vid. Clann Eochach*, 308].
- DOMHNALL, m. Maolsheachloinn, 301.
- DOMHNALL, m. Maoil Sheachloinn (*gein.*), [*vid. Sliocht Cosraigh*], 302.
- DOMHNALL [Mac Cochláin], m. Maolshechlainn, m. Amhlaóibh, (*gein.*) 244.
- DOMHNALL, m. Mathghamhna, m. Domhnaill (*gein.*), 370.
- DOMHNALL (Ó Briain) m. Mathgh, m. Donnch., m. Briain Duibh, 373.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh (*gein.*), 347.
- DOMHNALL, m. Mathghamhna, m. Tomás (*gein.*), 371.
- Domhnall [Ó Súilleabháin], m. Micraith, 164.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Muircheartaigh, 300, 325, 340.
- DOMHNALL [Ó Muircheartaigh], m. Muircheartaigh, m. Domhnaill (*gein.*), 230.
- DOMHNALL, m. Muircheartaigh, m. Meic Con, m. Fínghin (*gein.*), 281; [*vid. gein. Í Eidir-sgeóil Óig*].
- DOMHNALL (Ó Briain) m. Muirchertaigh, m. Toirdh. Óig, 361, 363.
- DOMHNALL, m. Murchadha, m. Domhnaill (*gein.*), 352.
- DOMHNALL [Ó Ceallacháin], m. Murchadha, m. Donnchadha, (*gein.*) 160.

- DOMHNALL, m. Pilib, m. Eoghain, m. Sir Eoghain (*gein.*); [*vid. gein. Í Shúilleabháin Bhéarra.*] 219.
- DOMHNALL, m. Radhnaill, m. Domhnaill, 303.
- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Raghnaill, m. Ruaidhrí, 165, 166.
- DOMHNALL, m. Ruadhri (*gein.*), 320.
- DOMHNALL, m. Saithghil. [*vid. gein. Uí Sheancháin*, 303], 304.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Seáin Duibh, m. Donnchadha, 371.
- DOMHNALL [Ó Súilleabháin], m. Seaain, m. Conchubhair, 166.
- DOMHNALL, an sagart (Ó Mathghamhna), m. Seaáin, m. T. Mheirigh, 191.
- DOMHNALL [Ó Donnchadha], m. Séafra, m. Taidhg, m. Séafraidh, (*gein.*) 222.
- DOMHNALL, m. Seancláin, m. Flaithbheartaigh, 303; [*vid. Sliocht Coscraigh*], 302.
- DOMHNALL [Ó Cearbhaill], m. Seáin, 194.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Taidhg Caoich, m. Diarmada, 382.
- DOMHNALL, m. Taidhg, m. Ceallacháin, m. Taidhg (Mac Carthaigh), 157.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Taidhg, m. Conchubhair (*gein.*), 326, 343, 358.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir .i. Domhnall na Conntae, 155-157; 427, 434.
- DOMHNALL, m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Cormaic (*gein.*), 213 [*vid. Sliocht Donnchadha Carrthainn*], 213.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Taidhg, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 351.
- DOMHNALL [Ó Conchubhair], m. Taidhg, m. Feidhlimé (*gein.*), 195.
- DOMHNALL [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, m. Ruaidhrí (*gein.*), 193.
- DOMHNALL (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191.
- DOMHNALL [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, m. Taidhg (*gein.*), 194.
- DOMHNALL (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Taidhg, 194.
- DOMHNALL, m. Taidhg na Buile, m. Domhnaill [*vid. gein. chloinne Domhnaill Fhinn*], 213.
- DOMHNALL [Mac Carrthaigh], m. Taidhg na Mainistreach .i. Domhnall an Dána, Rí Deasmhumhan, 151, 431.
- DOMHNALL m. Taidhg m. Toirdhealbhaigh .i. Domhnall Mór [Ó Briain], 299, 323, 345, 353.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Conchubhair (*gein.*), 359.
- DOMHNALL [Mac Suibhne Fánad], m. Toirdhealbhaigh, m. Ruaidhrí (*gein.*), 259.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Toirdh, Mhanntaigh, m. Donnchadha, 381.
- DOMHNALL (Ó Briain), m. Toirdh., m. Domhnaill, 383.
- DOMHNALL (Ó Briain) m. Toirdh. Mhéith, m. Muirchertaigh, 381.
- DOMHNALL [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg (*gein.*) 299; [Domhnall Gall; Domhnall Uaithneach], 326, 343, *seq.*
- DOMHNALL (Ó Briain) m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg, m. Murch., 376.
- DOMHNALL, m. Uilliam, m. Uilliam, (Ó Cearbhaill), 194.
- DOMHNALL, m. Uilliam Uí Bhriain, 374.
- DOMHNALL MANNTACH (Ó Conchubhair), 196.
- DOMHNALL MAOL [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ghoid, 152-3.
- DOMHNALL MÓR [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 233, 376.
- DOMHNALL MÓR [Ó Súilleabháin], m. Micraith, m. Buadhaigh, [*gein.*], 165.
- DOMHNALL MÓR NA CORRADH [Mac Carrthaigh], m. Diarmada (na) Cille Bádhaine, 150, 430.
- DOMHNALL MÓR, .i. Rí Mumhan, .i. Domhnall [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Diarmada (*gein.*), 234, 324, 325, 333, 338, 342, 398, 408, 423.
- DOMHNALL NA GCEALL [Ó Briain], m. Diarmada, 346.
- DOMHNALL NA TIOBRAIDE [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirigh, 189, 190, *seq.*
- DOMHNALL ÓG, m. D., m. Domhnaill, m. Aodha (*gein.*), 246.

- DOMHNALL ÓG, m. Domh. m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 359.
- DOMHNALL ÓG [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ruaidh, 430.
- DOMHNALL ÓG [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ruaidh na Nóisbhreath, 150, 151, 431.
- DOMHNALL ÓG MAOL [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill (*gein.*), 207.
- DOMHNALL REAMHAR, in. Briain Ghleanna Maighir, 356.
- DOMHNALL, rí Connachtach, 94.
- DOMHNALL RUADH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ruaidh, 430, 432.
- DOMHNALL RUADH NA NÓISBHREATH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Fhinn, m. Domhnaill, Mhóir, 150, 154, 430.
- DOMHNALL SPÁINNEACH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Diarmada, 155-6, 426, 434.
- DOMHNALL .i. Ua Aonghusa, 182.
- DOMHNALL UAINÉ .i. Domhnall, m. Murchadha m. Muirghiosa (*gein.*), [*vid.* Clann Eochach], 308, 309.
- DONALDUS (Filius Thadaci), 384; D. Filio Mahonio, 384; Don. Tromráith, 384.
- DONDCHAD, m. Duib dá Boirend, 405; [Dúnchad, 410], 420.
- DONN CUAN (Cuain), m. Cinnéidigh, m. Lorcáin, 127, 235, 298, 330.
- DONN CUAN, m. Duinn Chuan, m. Duinn Chuan (*gein.*), 278.
- DONN, m. Áilghein, D. Daireach, 184.
- DONN, m. Cuirc, in. Ughoine, 173.
- DONN, m. Dubhalaigh, in. Flannchadha (*gein.*), 316.
- DONN, m. Mileadli Easpáine, 34, 35, 36, 37, 39.
- DONN OSRAIGHEACH, 177.
- DONN SLÉIBHE, m. Aodha Athlaimh (*gein.*), 256.
- DONNCHADH AN CHÚIL [Mac Carrthaigh], Tighearna Musgraighe agus Ardtoiseach ar arm Ríogh Cormaic, 426.
- DONNCHADH .i. an Giolla Dubh, m. Cinnéidigh, 361.
- DONNCHADH AN OILEÁIN, [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, m. Conchubhair, 161 (*gein.*), 217.
- DONNCHADH CAIRBREACH [Ó Briain], Rí Tuadmumhan, m. Domhnaill Mhóir, 234, 324-5, 333, 338, 342, 388, 395.
- DONNCHADH (Mac Carrthaigh), m. Cellacháin, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- DONNCHADH CARRTHAIN [Mac Carrthaigh], m. Cornaic Fhinn, 150, 154, 430, 432.
- DONNCHADH CARRTHAINN [Mac Carrthaigh], in. Domhnaill Mhaoil, m. Domhnaill Ghoid, 153.
- DONNCHADH DALL [Ó Briain], m. Briain, m. Murchadha na nEach, 357.
- DONNCHADH DRISEÁIN [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Donnchadha (*gein.*), 158, 208.
- DONNCHADH [Ó Briain], .i. Easbog (Epscop) Cille dá Lua (.i. D. m. Diarmada, m. Toirdhealbhaigh), 300, 325, 342.
- DONNCHADH, Eascop Imligh, m. Domhnaill, 359.
- DONNCHADH GOBHA, m. Muircheartaigh (*gein.*), 366.
- DONNCHADH GOBHA, m. Toirdhealbhaigh, 365.
- DONNCHADH LÁIDIR [Mac Carrthaigh], m. Cornaic, m. Domhnaill Óig, 151.
- DONNCHADH, m. Aichir, m. Donnchadha, 310.
- DONNCHADH, m. Aichir, m. Eochach, .i. Paistfu, 308.
- DONNCHADH, m. Ailín, m. Giolla Easpuic (*gein.*), 283.
- DONNCHADH [Ó Caoimh], m. Airt, m. Eoghain, 199.
- DONNCHADH, m. Andaidh, m. Muircheartaigh, 300.
- DONNCHADH, m. Bhaltair, m. Amhlaoibh, m. Donnchadha [*vid. gein.* Mhórmhair Leamhna], 232.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Briain Duibh, m. Conchubhair, (*gein.*), 347, 348, 350.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Briain Duibh, m. Donnchadha, 238, 351.
- DONNCHADH, m. Briain Ghleanna Maighir, 299, 356.
- DONNCHADH, m. Briain, m. Cinnéidigh, 235, 299, 323, 330, 333, 340, 354-5, 397, 407, 411, 422.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Briain, m. Kiocaird, 357.

- DONNCHADH [Ó Briain], m. Briain Ruaidh, m. Conchubhair na Siúdaine, 326, 334, 352, 390.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Cathaoir Mhódartha, 161.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Cathaoir, m. Taidhg Ruaidh, 162.
- DONNCHADH, m. Ceallacháin, m. Buadhcháin, i. Rí Caisil, 127, 149, 420.
- DONNCHADH (Mac Carrthaigh), m. Ceallacháin, m. Donnchadha an Chúil, 426, (*gein.*) 428.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Ceallacháin, m. Eoghain, 162.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Cinnéidigh, 160.
- DONNCHADH [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair an Chróchair, m. Diarmada (*gein.*), 227-8.
- DONNCHADH [Ó Briain] m. Conchubhair Bhuidhe (*gein.*), 371.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Donnchadha (*gein.*), 336, 358, 394.
- DONNCHADH, m. Conchubhair, m. Finghin Óig Mhaoil (*gein.*), 229.
- DONNCHADH (Ó Briain) (?) m. Conchubhair, m. Taidhg, 233, 395.
- DONNCHADH, m. Conchubhair, m. Taidhg Meirgigh, 190.
- DONNCHADH (Ó Briain) m. Conchubhair, m. Toirdhealbhaigh, an dara Iarla Tuadhmhúmhán, 376.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairrge, 162.
- DONNCHADH, m. Conchubhair Óig, m. Conchubhair, m. Muircheartaigh (*gein.*), 246.
- DONNCHADH [Mac Carthaigh], m. Cormaic, 430.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, Máighister na Móna, 157, -8.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Domhnaill Spáinigh, 156.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Donnchaidh na Sgoile, 154.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Taidhg i. Máighister na Móna, 158.
- DONNCHADH (Mac Carthaigh), m. Cormaic, m. Diarmada, m. Taidhg, 155, 428, 434.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Óig i. Iarla Cloinne Cárthaigh, 156, 434.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Diarmada Chléirigh, 346.
- DONNCHADH, m. Diarmada Imligh, 370.
- DONNCHADH, (Mac Carthaigh), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Diarmada, 157.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Móir Músraighe, 155, 428.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Reamhair, 153.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Diarmada, Rí Éireann, 326.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, (*gein.*) 430.
- DONNCHADH, m. Domhnaill, *à quo* Ó Donnchadha, 187.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Chaim, 153.
- DONNCHADH, m. Domhnaill Charraigh (*gein.*), 358.
- DONNCHADH [Ó Caoimh], m. Domhnaill, m. Airt, 199.
- DONNCHADH, m. Domhnaill, m. Aodha (*gein.*), 406.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Domhnaill m. Briain Ruaidh i. Rí Tuadhmhúmhán, 334, 352.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Cinnéidigh, Eascop Imligh, 359.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Conch., 383.
- DONNCHADH, m. Domhnaill, m. Donnchadha, 371.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 351.
- DONNCHADH [Ó Briain] m. Domhnaill, m. Diarmada Imligh, 370.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, m. Finghin (*gein.*), 210.
- DONNCHADH, m. Domhnaill, m. Giolla Phódraig, 315.
- DONNCHADH, m. Domhnaill, m. Maol Dúin, 310.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Toirdh. Mhéith, 381.
- DONNCHADH, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 350.
- DONNCHADH (Ó Conchubhair), m. Donnch., m. Cuinn, 197.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Diarmada Imligh, 371.

- DONNCHADH, m. Donnchaidh, m. Mic Éidigh, 310.
- DONNCHADH (Ó Briain) m. Donnch., m. Murch. Duibh (? Muirchertaigh), 382.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 326.
- DONNCHADH (Ó Caoimh), m. Eoghain, m. Diarmada, 199.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg, 158.
- DONNCHADH, m. Giolla Críost, m. Ógáin, 303.
- DONNCHADH, m. Giolla Moinghinne, 304.
- DONNCHADH, m. Guill an Bhealaigh, 193.
- DONNCHADH, m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 193, 194.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Mathghamhna Doill, 335, 392.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Domhnaill (*gein.*), 370.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Donnchadha (*gein.*), 347, 350.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Mathghamhna, m. Donnch., m. Mathgh., 370.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Muirchertaigh (*gein.*), 347.
- DONNCHADH, m. MicÉidigh, m. Domhnaill, 310.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Muirchertaigh (*gein.*), 380.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Muirch., m. Diarmada, 382.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Muirchertaigh, m. Toirdhealbhaigh Óig, 361, 363.
- DONNCHADH, m., Muireadhaigh, 304.
- DONNCHADH [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí, m. Seaáin, 166.
- DONNCHADH, m. Seaáin an Churraigh, 371.
- DONNCHADH [Ó Cuill], m. Seaáin, m. Cinn Fhaolaidh, m. Mathghamhna (*gein.*), 220.
- DONNCHADH [Ó Mainín], m. Seáin, m. Domhnaill, m. Diarmada Ruaidh (*gein.*), 254.
- DONNCHADH (Ó Cearbhail), m. Seáin, m. Maol Ruanadha, 247.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Seáin (an Giolla Dubh) m. Seáin Duibh, 371.
- DONNCHADH [Ó Mathghamhna], m. Seáin (Seaáin), m. Taidhg Mheirgigh (*gein.*), 191.
- DONNCHADH [Mac Con Mara], m. Síoda Choim, m. MeicCon, m. Síoda (*gein.*), 243.
- DONNCHADH, m. Sir Edbhaird Uí Bhriain, 379.
- DONNCHADH [Ó Ceallacháin], m. Taidhg, m. C Mhodartha, 161.
- DONNCHADH, m. Taidhg, m. Ciúneídigh, 370.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Couchubhair (*gein.*), 358.
- DONNCHADH (Mac Carthaigh), m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, 427.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Domhnaill (*gein.*), 238.
- DONNCHADH [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 189, 191.
- DONNCHADH [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Eoghain, 158-9.
- DONNCHADH [Ó Cearbhail], m. Taidhg, m. Finn, 193.
- DONNCHADH (Ó Cearbhail), m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- DONNCHADH (Ó Cearbhail), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- DONNCHADH (Ó Briain), m. Taidhg Óig, 381-2.
- DONNCHADH [Ó Cearbhail], m. Taidhg, m. Taidhg, 193; 194.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh Bhuig, 345.
- DONNCHADH (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- DONNCHADH, m. Taidhg Ruaidh, m. Chonchubhair Laighnigh, 160.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Bhuig .i. Donnchadh, Easbog Cille Da Lua, 345.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Muirchertaigh Chaoich, 353.
- DONNCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg Caoluisge (*gein.*), 326, 334, 343, 380, 390.

- DONNCHADH, m. Tomáis, m. Muir-cheartaigh (*gein.*), 357.
- DONNCHADH MANNTACH, m. Flaithbheartaigh, 314.
- DONNCHADH MÓR [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Toirdhealbhaigh Dhuinn (*gein.*), 335, 393.
- DONNCHADH MÓR [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Mhaoil, m. Domhnaill Ghoid, 153.
- DONNCHADH NA DROMANN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Fhinn, 430.
- DONNCHADH NA SCOILE [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Óig, 154, 432.
- DONNCHADH ÓG [Ó Conchubhair], m. Donnchadha Léith, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 197.
- DONNCHADH ÓG [Ó Ceallacháin], m. Donnchadha, m. Cathaoir Mhodartha, 161; (*gein.*) 216.
- DONNCHADH ÓG [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, m. Cormaic, 154.
- DONNCHADH ÓG, m. Donnchaidh, m. Cormaic, m. Cormaic Óig, 154.
- DONNCHADH ÓG [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha, m. Cormaic Óig (*gein.*), 211.
- DONNCHADH ÓG [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha, m. Cormaic, 158.
- DONNCHADH ÓG (Mac Carrthaigh), m. Donnchaidh, m. Eoghain, m. Taidhg, 158.
- DONNCHADH ÓG (O Cearbhaill), m. Donnch., m. Taidhg, 194.
- DONNCHADH [Ó Briain] .i. Tán-aiste Tuadmhumhan, m. Toirdhealbhaigh Dhuinn, 346.
- DONNGHAL (Donnghail), m. Daolghusa, m. Nad Fraoich, 149, 429.
- DONNGHAL, m. Donnghail, 174.
- DONNGHAL, m. Fíoinn, m. Laoghaire, 173, 174.
- DONNGHALACH, m. Ceanáigh, 320-21.
- DONNGHUS, m. Eochaidh (*gein.*), 142.
- DONN SLÉIBHE, m. Guill an Bhealaigh, 193.
- DONN SLÉIBHE, m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 193.
- DUACH FIONN, m. Séadna Ionarraigh, m. Breisriogh, 44.
- DUACH, m. Cairbre Luis; .i. Duach Dallta Deaghaidh, 47-50.
- DUACH, m. Meic Cairthinn, 320.
- DUBHÁGH, m. Béice, 176.
- DUBH CONAING, m. Eithne Uathaighe, 143.
- DUBH DÁ BHOIRENN, m. Cathail, 188.
- DUBH DÁ BHOIRENN, m. Aonghusa, 182, 406, 410 (D. dá Rend), 422.
- DUBH DÁ BHOIRENN, m. Conchubhair, 187.
- DUBH DA LEITHE, m. Ronghaile, 317.
- DUBHDA, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
- DUBHDA, m. Oiliolla, m. Con gan Mháthair, 144.
- DUBH DEO, 143.
- DUBH DERAINN, m. Eithne Uath-aighe, 143.
- DUBH DROMA, m. Diarmada, 320.
- DUBH DÚIN, m. Díoma, 318, 321, 322.
- DUBHLACHTNA (Dublachtna), m. Maelguala, m. Donnagail, 405, 420; Dub Lachtna, 410.
- DUBHLOINN, m. Duibhlinn, m. Eochaidh, 304.
- DUBH, m. Cinnéidigh, 298.
- DUBH, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302.
- DUBH MEARCHON, m. Oiliolla Óluim, 293-4.
- DUBH ROIS, m. Aonghusa Tíriugh, 294.
- DUBH, taoisech, 106.
- DUBHTHACHÁN, m. Cuirc, m. Ughoine, 173.
- DUIBHEANN, m. Eochaidh, 303.
- DUIBHGENN, m. Aodha, m. Duibh-ginn, 304.
- DUIBHGENN, m. Giolla Críost, m. Beodha, 304.
- DUIBHGINN, m. Díoma, 316.
- DUIBH (DUIB) INNREACTACH, m. Fíoinn, m. Urchlosaigh, 306.
- DUIBHIONNRACTH, m. Flainn Robha, m. Seachnusaigh, 147, 163.
- DUIBHNIH, do shíolruigheadar ó Thomás [Mac Gearailt] (*gein.*), 287.
- DÚILEMH (Dúileamh) .i. Dia, 15, 17.
- DUILGHÍN, m. Beannt, 178, 179.
- DUINEACHAIDH, m. Eachach, m. Ailghile, 305, 307.
- DÚNADHACH, m. Aichir, m. Donnchadha, 310.
- DÚNADHACH, m. Braoin, 308.

DÚNADHACH, m. Con Duibh, m. Maol Dúin, 310.
 DÚNADHACH, m. Con Mumhan, m. Dúnadhach, 300.
 DÚNADHACH, m. Lorcáin, m. Longargáin, 300.
 DÚNCHADH, m. Feidhlime, m. Nad Fraoich, 142.
 DÚNGHAL, m. Eoghain, m. Athlainn, 312.
 DÚNGAL, m. Mael Fathardaig, 411.
 DÚNGHALACH, m. Murghaile (*gein.*), 297.
 DÚNLAING, m. Aodha, 313.
 DÚNLAING, m. Domhnaill, m. Criomthainn, 164.
 DÚNLANG (? m. Cuanna), 178.
 DUNLAING (Ó Súilleabháin), m. Dúnlaing, m. Micraith, 164.
 DÚNLAING, m. Éalathaigh, 181.
 DÚNLAING [Ó Súilleabháin], m. Micraith, 164.
 DÚNLAITH, ingh. Daithneannaigh, 318.
 DURDAIRE, i. Mucaidh ríogh Musgraighe, 413.

E.

EACHRADH, ingh. Charalugha m. Oiliolla Finn, 339.
 EACHTHIGHEIRN, m. Cinnéidigh, 127, 235; Eichthighearn, 298; Eichthigheirn, 330.
 EACHTHIGHERNN, m. Murchadha, 147, 163.
 ÉADAONIN, ingh. Í Eadhra, i. máthair Bhriain Ghleanna Maighir, 355-6.
 ÉADAONE, ingh. Mheic Gormáin i. máthair Mhathghamhna Maonmhuighe, 337, 344.
 EADAONE (Éadaoine), ingh. Chormaic Chais, 67.
 ÉADROMÁN, m. Neachtain, m. Flaithniadh (*gein.*), 315, 316.
 ÉALATHACH, m. Dúnlaing, 178.
 ÉALATHACH, m. Maoil Uidhir, 180, Í É., 181.
 ÉALATHACH, m. Sealbhaigh, 179.
 ÉAMONN ALLTA, m. Ruadhrí [Uí Chonchubhair], 195.
 ÉAMONN BUITLÉAR, Bhícut Uladh, 290.
 ÉAMONN CAOCH [Ó Conchubhair], i. de shliocht na Gainneard-aighe, 196.

ÉAMONN, m. Criostóra, m. Donnchadha (*gein.*), 374.
 ÉAMONN, m. Piarais (*gein.*), 367.
 ÉAMONN (de Barra) m. Ribirt Droma Fínghin, 284.
 ÉAMONN [MacGearailt], m. Seáin, m. Éamuinn (*gein.*), 290.
 ÉAMONN, m. Seáin, m. Seáin (*gein.*) [MacGearailt], 283.
 ÉAMONN [Barraigh], m. Seáin Óig (*gein.*), 285.
 EANDA AIGHNEACH, m. Aonghusa, 277.
 EANNA (EANDA) AIRGTHEACH, m. Conaill Eachluaith, 84, 85, 86, 294, 309, 320.
 EANNA AIRGTHEACH, m. Eochaidh Mumho, 42.
 EANNA DEARG, m. Duach Finn, m. Sédna Ionarraigh, m. Breis Rí (*gein.*), 44, 206.
 EANNA, m. Aonghusa (is uaidh Muinnter Dhálaigh na Mumhan], 204.
 EANNA [EANDA], m. Caisín, m. Cais, 312.
 EANNA, m. Diarmada na nGall, 272.
 ÉANNA, m. Néill Naoighiallaigh (*gein.*), 257-8.
 EANNA, m. Oiliolla, m. Nad Fraoich, 145, 204.
 ÉANNA [EANDA] MUNCHOIN, m. Lóich Mhóir, m. Niadh Feibhis, 50, 51, 53.
 EANNA NIADH, m. Breasail Bhéalaigh; a shliocht san, 273.
 EARC i. máthair Mhuircheartaigh, 416.
 EARCA DEARG, m. Briain (*gein.*), 265.
 EARCHRADH, Ingh. Charalas Fhinn, 379.
 ÉARNA MUMHAN i. shliocht na gCairbre, 49, 270; (Éarna) 38, 53.
 EASBOG i. an tÉasbog; m. Cathail, m. Aodha, 163.
 EASBOG CLUANA AGUS ROIS, 387.
 EASRÚ, m. Gaoidhil, 27, 28.
 ÉATAN, 34.
 EDÁN, m. Uige, 39.
 ÉIBHER FIONN, m. Míledh Easbáine, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 49, 201.
 ÉIBHIR GLÚINFHIONN, m. Láimhfhinn, 29.
 ÉIBHER, m. ÍR, m. Míledh, (Eibher) 34.
 EIBHER SCOT, 28.

- EIBHLÍN, ingh. Dhomhnaill .i. bean Ghearóid Bhuidhe de Barra, 199.
- EIBHLINNE, m. Breoghain, 33.
- EICINN FIONN .i. an cruithre, 39.
- EICHTHIGHEARN, m. Domhnaill, m. Maol Dúin, 310.
- EICHTHIGHEARN, m. Oilíolla, m. Fir D[h]omhnaigh, 319.
- EIDHEN, m. Cléirigh, 299.
- EIDIRSGÉL, m. Maol Umha, m. Cúain, Rí Mumhan, 145, 418; Eidirsceól, 403; Etarscéil, 409.
- EIDIRSCÉOL, m. Iair, 65, 67; Eidirsceól Mór, 51.
- ÉIGEARTACH, m. Cellaich, m. Macl Guirm, 305.
- EILÉAN, ingh. Foghain, bean Ristiord de Barr, 200.
- EILÉAN, ingh. Ridire an Ghleanna, 374.
- EILÉAN, ingh. Sir Éamuinn Mac Gearailt, 377.
- EILÉAN, ingh. Uaithne, m. Ríocaird, m. Muircheartaigh (*gein.*), 366.
- EILEÁN (Ní Chaoimh) ingh. Domhnaill m. Airt, bean Sheáin Mhaoil (Uí Chaoimh) ó Chúil, 199.
- ÉILIM OILFHÍNSHNECHTA, m. Roitheachtaigh, 43.
- EILFÓNÓIR, ingh. Ridire an Ghleanna, 375.
- EILFÓNÓIR, ingh. Tomáis Mac Gearailt, Ridire an Ghleanna, 377.
- EILÍS, ingh. Uilliam Charraigh de Búrc, 361.
- EILÍS, ingh. Uilliam Sant Leger, 377.
- ÉIMHIR MÓR, m. Míodhna, 54, 55.
- ÉINRÍ (Henri) Ó Briain, 374-5.
- ÉIRE, Bandraoi, is uaithe ainm-nighther Éire, 35.
- ÉIREMHÓN, m. Míledh, 33, 34, 36; Éirimhón, 38; Éireamhón, 39, 40; clanna É. 41; síol É. 49, 50.
- ÉIRIONNAIGH, 59, 62.
- EIRIREO ARDA, m. Roitheachtaigh, m. Rosa, 42.
- EITHNE GHUBHA, nó E. IN GHUBHA, Bean Chairbre Loisg, 47.
- EITHNE UATHACH, Bean Aonghusa, m. Nad Fraich, 143, 401; Cinél nEithne, 143.
- EITHRIAL, m. Iriail Fáith, m. Éiremhóin, 41.
- ELÉAN, ingh. Airt, m. Eoghain .i. bean Éamonn de Barr ó Bhaile na Coradh, 199.
- ELIZABÉT, bainríoghain, 152; Queen Elizabeth, 384.
- ÉN, 34.
- ENOC, m. Iareth, 21.
- ENOS, m. Seth, 20, 21.
- ECHAGÁN, m. Maircín, 313.
- EOCHAI DH AINCHEANN, 51.
- EOCHAI DH (Airdgros), 46.
- EOCHAI DH BALDEARG, m. Carthainn, m. Bloid, 296, 320, 322, 329.
- EOCHAI DH BINNIGH [ua Néill], m. Eoghain (*gein.*), 257.
- EOCHAI DH, ceann maicne Mic Con, 185.
- EOCHAI DH CEANN MAIRC, 185.
- EOCHAI DH DIOMON [DfOMÁN], m. Oilíolla Óluim, 293-4.
- EOCHAI DH DOIMHLÉIN, m. Cairbre Lifechair (*gein.*), athair na dTri gColladh, 267.
- EOCHAI DH FAOBHAIRDHEARG, m. Conmhaoil, 41.
- EOCHAI DH FEIDHLIGH, 124.
- EOCHAI DH FER FUIRMHIDH, m. Duach, 49.
- EOCHAI DH FIONN [Ó Caoimh] 204, 220.
- EOCHAI DH FIONN .i. dearbh-ráthair Cuinn Chédchathaigh (*gein.*), 270.
- EOCHAI DH FIREACH FIRINN, 293.
- EOCHAI DH IOLCHROTHACH .i. Mogh Lámha, Rí Mumhan, 51.
- EOCHAI DH, m. Ailghile, m. Toir-dhealbhaigh, 305.
- EOCHAI DH, m. Aililla Fla[i]nd Big, 400, 415.
- EOCHAI DH, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 142, 143, 401; (Eochu) 409, 416.
- EOCHAI DH, m. Bloid, m. Cais, 295, 328.
- EOCHAI DH, m. Caisín, m. Cais (*gein.*), 312.
- EOCHA [EOCHU], m. Cais, m. Cuirc; *a quo* Uí Eachach, 93, 168-171, 188.
- EOCHAI DH, m. Dáire Chirb, m. Oilíolla Floinn Bhig, 135.
- EOCHAI DH, m. Dúnadhaigh, m. Artúir, 308.
- EOCHAI DH, m. Dúinchadha, m. Feidhlime, m. Nad Fraoich, 142.
- EOCHAI DH [Ó Seancháin], m. Innreachtaigh, 303.

- EOCHADH, m. Indreachtaigh, m. Tuathail, 306.
- EOCHADH, m. Lighdha, 307.
- EOCHADH, m. Luchta, 79.
- EOCHADH, m. Nad Fraoich, m. Cuirc, 142.
- EOCHADH, m. Néill, 120.
- EOCHADH, m. Ógáin m. Aichir, 302.
- EOCHADH, m. Oilíolla Finn, 45.
- EOCHADH, m. Rudgaile, m. Conaill (*gein.*), 315.
- EOCHADH, m. Toirdhealbhaigh, m. Cathail, 297, 309; (Eochó) 329.
- EOCHADH MUIGHMHEADHÓIN, m. Muireadhaigh Thírigh (*gein.*), 258, 262; a chlann, 262.
- EOCHADH MUMHO, m. Niadh Feibhis, 42.
- EOCHADH OSRAIGHE, m. Oilíolla Óluim, 293-4.
- EOCHADH, Stiúilliobháin, .i. m. Maoil Ughra, 147, 148, 163.
- EOCHADH TAOBHFHODA, m. Oilíolla Óluim, 293-4.
- EOCHADH UAIRCHEAS, m. Luighdheach Iardhuinn, 44.
- EOGHANACHT [Áine], 139.
- EOGHANACHTA, na hE. (de chloinn Éibhir), 38, 88, 95, 113, 42, 54, 115, 147; secht nEogh, 95.
- EOGHANACHT (ARANN), de chloinn Éibhir, 38.
- EOGHANACHT (Airthir Cliach), 139; E. (Airth(e)ir Chliach), 143, 144.
- EOGHANACHT BHEG (í nAirthir Cliach), 144.
- EOGHANACHT (CHAISIL), 38, 139.
- EOGHANACHT (Ghleannamhnach), 38, 139, 142, 143.
- EOGHANACHT (Locha Léin), 38, 140, 141.
- EOGHANACHT [Muighe Geirginn i nAlbain], 140.
- EOGHANACHT (Raithleann), 38, 139.
- EOGHANACHT (Ruis Airgid), 38.
- EOGHANACHT (Ua gCathbhuidh), 142.
- EOGHAN AN BHRÉIDE [Mac Carrthaigh], m. Finghin (*gein.*), 212.
- EOGHAN BUADHACH [Ó Ceallaigh], m. Cormaic (*gein.*), is uaidh Ó Madagáin, 269.
- EOGHAN BUIRD MHAINGE [Mac Carrthaigh], 151, 202, 430 (*gein.*); sliocht E., 209.
- EOGHAN CAEMH, m. Oilíolla Óluim, 293.
- EOGHAN CLOICHE REÓ [Mac Carrthaigh], m. Taidhg (*gein.*), 155.
- EOGHAN FIDHFECACH, *vid.* Eoghan Mór, m. Mogha Néid, 53, *seq.*
- EOGHAN FIONN, Ó Caoimh, 198, 200.
- EOGHAN [Ó Caoimh], m. Airt, m. Eoghain (*gein.*), 199.
- EOGHAN, m. Aonghusa Tírigh, 294.
- EOGHAN, m. Athlainn, m. Carthainn, 312.
- EOGHAN, m. Ciocharáin, m. Cáinte, 175-6.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Donnchadha (*gein.*), 209.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Eoghain (*gein.*), 159.
- EOGHAN [Mac Cárthaigh], m. Donnch., m. Cormaic Óig (*gein.*), 211.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Taidhg (*gein.*), 159.
- EOGHAN, m. Cuiléin, m. Urthuile, 312, 313.
- EOGHAN [Ó Mathghamhna], m. Dáibhí, m. Seaáin, 190.
- EOGHAN (Ó Caoimh), m. Diarmada, m. Domhnaill Chródha, 199.
- EOGHAN [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, m. Iorghalaigh, 162.
- EOGHAN, m. Diarmada, m. Pilib, [Uí Shúilleabháin], 165.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, m. Cormaic (*gein.*) 151, 430.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Óig, 151, 202 (*gein.*), 430.
- EOGHAN [Mac Cárthaigh], m. Donnchadha (*gein.*), 213.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha, Máighistir na Móna, 158.
- EOGHAN, m. Donnchaidh, m. Cormaic, m. Cormaic Óig, 154.
- EOGHAN, m. Donnchaidh Óig [.i. E. Mac Carrthaigh] (*gein.*), 158.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha Óig, m. Donnchadha, (*gein.*), 154.
- EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, m. Eoghain (*gein.*), 158.

EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh Óig, m. Donnchaidh, m. Cormaic, 154.
 EOGHAN (Mac Carthaigh), m. Eoghain, m. Cormaic, m. Taidhg, 159.
 EOGHAN (Ó Caoimh), m. Eoghain, m. Diarmada, 199.
 EOGHAN (Ó Súilleabháin), m. Donnch., m. Ruaidhrí, 166.
 EOGHAN, m. Caoimh, m. Eoghain, m. Conchubhair (*gein.*), .i. An tAthair Eoghan Ó Caoimh, 200.
 EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Cormaic (*gein.*), 159.
 EOGHAN [Ó Súilleabháin Maoil], m. Giolla MoChuda, m. Annaidh (*gein.*), 219.
 EOGHAN, m. Iair, m. Deaghaidh, 50.
 EOGHAN, m. Néill Naoghiallaigh (*gein.*), 257.
 EOGHAN, m. Oiliolla Óluim, 66.
 EOGHAN MÓR, m. Mogha Néid; Sidiad na h-ainmneacha eile a bhí air:—Eoghan Taidhleach, Eoghan Fidhfeach, agus Mogh Nuadhad, 53-64, 70, 71, 72, 412, 414.
 EOGHAN MÓR, m. Oiliolla Óluim, 52, 129, 130, 201, 205, *seq.*
 EOGHAN [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí (*gein.*), 165.
 EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Taidhg (*gein.*), 157.
 EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Taidhg (*gein.*), 427.
 EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Cormaic (*gein.*), 158, 433.
 EOGHAN (Mac Carthaigh) m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, 434.
 EOGHAN [Mac Carrthaigh], m. Taidhg, m. Eoghain (*gein.*), 428.
 EOGHAN [Ó Mathghamhna], m. Taidhg, m. Eoghain, 227 (*gein.*).
 EOGHAN [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 189, 191.
 EOGHAN [Ó Ceallacháin], m. Taidhg Ruaidh (*gein.*), 160, 162.
 EOGHAN RUADH, m. Luighdheach Lágha, 65.
 EOGHAN TAIDHLECH, *vid.* Eoghan MÓR, m. Mogha Néid, 53, *seq.*
 EOGHAN TAIGHLEACH, M. Deirg, m. Deirgt[h]eined (*gein.*), 399, 414.
 EOGHAN [Ó Gadhra], m. Tomultaigh, m. Diarmada (*gein.*), 249.

EOGHAN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg (*gein.*), 373-4.
 EOGHAN, m. Urthuile, m. Dúnglaie, 312, 314.
 EPSCOB, Mac Láire Tinn, 295.
 EPSCOB Mac LAISRE, 328.
 FR, m. Éibhir, m. Miledh, 34, 41.
 ERANNÁN, m. Mfledh Easpáine, 34, 36, 37.
 ETHÓIR, 35.
 EUSEBIUS, 4.
 EVA (Ebha, Éabha), .i. an chéad bhean, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

F.

FACHTNA FÁTHACH, m. Cais, m. Rudhraighe, 49.
 FÁILBHE FAOLCHROTHACH, m. Cais Chédchaingnigh, 43.
 FÁILBHE FLANN, m. Aodha Duibh, m. Criomhthainn, 88, 92, 93, 94, 146, 149, 203, 204, 402, 409, 417, 429.
 FÁILBHE, m. Aenghusa, m. Carthainn Fhinn, 317, 321, (?) 329.
 FÁILBHE, m. Fian, m. Teithigh (*gein.*), 319.
 FAININN, SfLE, 365.
 FAIRCIONNACH (AN) .i. Domhnall, m. Donnchadha, m. Sean-Taidhg, 381.
 FAIRCIONNACH CHILLE CÚRNÁIN .i. Murchadh Óg, 370.
 FALLAMHAN, m. Colgan, m. Fionnán (*gein.*), 306.
 FAOCHÁN, bean Bhreatnach .i. ingh. Ríogh Breatain, máthair Aonghusa, m. Nad Fraoich, 142.
 FAELÁN, m. Aodha Guaire, m. Cormaic Coichin, 296.
 FAOLCHADH, m. Duibhginn, 304.
 FAOLCHADH, m. Eichthigheirn, m. Oiliolla, 319.
 FÁS, bean Uin, m. Uige, 36.
 FATHA CANANN, 65; Fathad do mhairbh Oilill Fland Beag, 400, 415.
 FEARACHÁN, m. Eichthigheirn, m. Cais Chéadaigh, 296.
 FEAR BHAILE NA CLOICHE .i. Toirdhealbhadh Óg, m. Cinnéidigh, m. Toirdhealbhaigh Óig (*gein.*), 368, 369.

- FEAR CHILLE CÚRNÁIN *i.* Toirdhealbhadh, *m.* Toirdhealbhaigh (*gein.*), 369.
- FEAR (FER) CORB, *m.* Mogha Corb, 45, 71, 72, 73, 74, 75, 85, 294.
- FEAR DOMHNACH, *m.* Díoma, 316, 318, (Feardomhnach), 322.
- FEAR DOMHNAIGH, *m.* Fearmhaic, 315.
- FEAR DORCHA (Ó Cearbhaill), *m.* Donnch., *m.* Taidhg, *m.* Taidhg, 194.
- FEAR GRÁID, *m.* Ailgeanáin, 406, 410, 422.
- FEARADHACH, *m.* Aenghusa, *m.* Carthainn Fhinn, 317, 321.
- FEARADHACH, *m.* Bréanainn Bháin, *m.* Bloid, 311.
- FEARADHACH, *m.* Díoma, 321.
- FEARBA, *m.* Urthuile, *m.* Dúnghaile (*gein.*), 312; (Fearbla), 314.
- FEARCHINGIDH, *m.* Fearmhaic, (*gein.*), 315.
- FEARGHAL, *m.* Carthainn Fhinn, *m.* Caisín (*gein.*), 236, 312.
- FEARGHAL, *m.* Guaire an oinigh; a shliocht san, 267.
- FEARGHAL, *m.* Ruairc, *m.* Tighernáin, 127, 128.
- FEARGNA, *m.* Éibher, *m.* Mileadh, 34, 41.
- FEARGUS, *m.* Creamthain, *m.* Echach, *m.* Aengusa, 401; Fergus, 409, 416.
- FEARGHUS, *m.* Eochach Muighmhedhóin, 136, 262-3.
- FEARGHUS, *m.* Eoghain, *m.* Néill Naoigh; a shliocht san, 257.
- FEARGHUS, *m.* Róigh, 120, 250.
- FEARGHUS, *m.* Rudhraighe, de chloinn Ír, *m.* Mileadh, 39.
- FEARMHAC, (*m.* Conallta, *m.* Sléibhine), 315.
- FEARÓN, *m.* Éibhir, *m.* Mileadh Espáine, 34, 41.
- FEHBRECH GLAS, *m.* Adhnóin Fhinn, 30.
- FEIBHES, máthair Niadh, 50.
- FEÍCHÍN, *m.* Cuirc, *m.* Ughoine, Í Fhéichín, 173.
- FEIDHEILM, ingh. Rónáin, *m.* Aenghusa, 318.
- FEIDLIM, ingh. Mothair, banaimid, 138.
- FEIDLIM [Mac Carrthaigh], *m.* Taidhg na Mainistreach (*gein.*), 431.
- FEIDLIME (Ó Conchubhair), *m.* Conchubhair Shoipléith, 197.
- FEIDLIME, *m.* Nad Fraoich, *m.* Cuirc, 142.
- FEIDLIME (Mac Carthaigh), *m.* Eoghain, *m.* Taidhg, *m.* Eoghain, 158.
- FEIDLIME [M. Cárthaigh], *m.* Taidhg, *m.* Eoghain (*gein.*), 158-9.
- FEIDLIMIDH (Feidhlime), *m.* Aonghusa, *m.* Nad Fraoich *i.* Feidhlime Dubh, *a quo* Cinél Finghin 7 Cinél Fáilbhe Flainn, 142, 143, 146.
- FEIDLIMIDH, *m.* Cairbre Chruim, 417; (Feidlimid, *m.* Cairpri C[h]ruim, *m.* Creamthain), 401, 409.
- FEIDLIMIDH, *m.* Criomhthainn, Rí Mumhan; 95-101, 134.
- FEIDLIMID, *m.* C. (*gein.*), 404, 419.
- FEIDLIMIDH [Mac Cárthaigh], *m.* Diarmada Móir Mhnsgraighe (*gein.*), 155, 428-29, 432.
- FEIDLIMIDH, *m.* Eanna Chinnsealaigh; a shliocht san, 273.
- FEIDLIMIDH, *m.* Eoghain, *m.* Néill Naoigh; a shliocht san, 257.
- FÉIG, *m.* Connla, *m.* Taidhg, 247.
- FÉILIM, *m.* Aodha Guaire, *m.* Cormaic Coichin, 296.
- FEIRITÉAR, PIARAS, 429.
- FÉNIUS FARSAIDH, *m.* Baath, 27.
- FERADHACH, *m.* Criomhthainn Sreibh; *a quo* Cinél F., 143.
- FERCHADH, *m.* Alloidh, 30.
- FERGHAL, *m.* Éalathaigh, 178.
- FERGHUS Caisfhiacloch, Rí Uladh, 64.
- FERGHUS DUBHDHÉADACH, Rí Uladh, 64.
- FERGHUS FAIRRGE, *m.* Nuadh Neacht (*gein.*), 273.
- FERGHUS FOILTLEABHAIR, Rí Uladh, 64.
- FERGHUS, *m.* Cormaic, *m.* Criomhthainn, 144.
- FERGHUS, *m.* Eirc, 38.
- FEARGHUS, *m.* Muireadhaigh Muilcithin; a shliocht, 265.
- FERGHUS SGANNAL, *m.* Criomhthainn (*a quo*) Uí Annluain, Rí Mumhan, 144.
- FIACHA FER MARA, 270; is uaidh Clanna Deghaidh, 277.
- FIACHA, *m.* Buadhaigh, 164.

- FIACHA, m. Criomhainn Sreibh (*gein.*), 143.
- FIACHA, m. Daithí, à quo Ó Dubhda, 267.
- FIACHA, m. Néill Naoighiallaigh (*gein.*), 257-8.
- FIACHA, m. Néill, rí Éile, 137-8.
- FIACHA SUIGHDHE, m. Feidhlim[th]e Reachtmhair (*gein.*), 270.
- FIACHAIDH FIDHGHEINTE (Fiacha Fidhghinte), m. Dáire Cearba, 76; (*gein.*) 205, 230, 231.
- FIACHAIDH MUILLETHAN (Fiacha Muilleathan), m. Eoghain Mhóir, m. Oiliolla Óluin; b'é athair na nÉoghanacht é, agus tugtaf Fiachaa Fer Dá Liach air leis; 65, 68, 82, 83, 93, 97, 129, 131, 132, 133, 134, 399, 412, 414.
- FIACHNA, m. Cormaic, m. Criomhthainn, 144.
- FIACHNA, m. Dealbhaoith, 32.
- FIACHRA BIDHSREACH, m. Criomhthainn Sreibh (*gein.*), 143.
- FIACHRA, m. Cholla Dá Chríoch (*gein.*), 270.
- FIACHRA, m. Eachach Muidhmhedhóin (*gein.*), 136, 262-3.
- FIACHRA [an Ghaisgidh], m. Seachnusaigh, m. Fíngin, m. Aodha Duibh, 147, 163.
- FIANGHAILE, 187.
- FIANGHALACH, m. Mathghamhna, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 298, 303, 330.
- FIANNA ÉIREANN, 67.
- FIANORB, m. Conaill, m. Eachach, 297.
- FIDHGHEINTE, m. Dáire Chirb; *vid* Fiachaidh F., 135.
- FIND, m. Eochach, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 309.
- FÍNGHIN [m. Carrthaigh], an Bráthair, m. Donnchaidh, m. Taidhg (*gein.*), 159.
- FÍNGHEÁN [Ó Mathghamhna], m. Domhnaill na Tiobraide, 190.
- FÍNGHIN FEIMHEN, m. Aodha Duibh, m. Criomhthainn, Rí Mumhan, 81, 88, 146, 203, 204; (Fingen) 402; (Fingin) 409; 417 (*gein.*), 429.
- FÍNGHIN LICE LACHTÍN [Mac Carrthaigh], 429.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Cearbhaill Áluinn, 164.
- FÍNGHIN [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Fíngin Óig Mhaoil (*gein.*), 229.
- FÍNGHIN, (Ó Mathghamhna), m. Dáibhí, m. Maolmbuaidh, 190.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, m. Cormaic, 154.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Criomhthainn, 164.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Dúna Dronáin (*gein.*), 430.
- FÍNGHIN (Ó Mathghamhna), m. Diarmada, m. Domhnaill, 190.
- FÍNGHIN, m. Diarmada Móir, m. Donnchadha Rátha Dreoáin (*gein.*), 224.
- FÍNGHIN (Mac Carthaigh), m. Diarmada, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Diarmada, m. Pilib, 165.
- FÍNGHIN, m. Diarmada, m. Taidhg Mheirgigh, 189.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill (*gein.*), 151, 430.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill, m. Criomhthainn, 164.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir (*gein.*), 165.
- FÍNGHIN [Mac Conmara], m. Domhnaill, m. Taidhg, (*gein.*), 375.
- FÍNGHIN, m. Donnchadha, m. Cormaic Óig (*gein.*), 211.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Donnchaidh, m. Domhnaill (*gein.*), 152.
- FÍNGHIN (Ó Mathghamhna), m. Donnch., m. Seáin, 191.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Eoghain, m. Cormaic, m. Eoghain (*gein.*), 159.
- FÍNGHIN (Mac Carthaigh, m. Eoghain, m. Cormaic, m. Taidhg, 159.
- FÍNGHIN [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí, m. Seaáin, 166.
- FÍNGHEN (Ó Mathghamhna), m. Seáin, m. Fíngin, 191.
- FÍNGHIN [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 189, 190.
- FÍNGHIN (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191.
- FÍNGHIN [Mac Carrthaigh], m. Taidhg na Mainistreach (*gein.*), 431.
- FÍNGHIN ÓG [Mac Cárthaigh], m. Fíngin ó Dhromann na Fuinníonn (*gein.*), 210.

- FÍNGHIN ÓG, m. Fínghin, m. Cormaic, de Chloinn Thaidhg Ruaidh na Sgairte, 214.
- FÍNGHIN REANNA RÓIN [m. Carrthaigh], m. Domhnaill Ghoid, m. Diarmada Cille Báidhne, 153.
- FÍNGHIN, SIR [Ó hEidiasgeoil Mór], m. Conchubhair, m. Conchubhair (*gein.*), 280.
- FÍNGHUINE, m. Con gan Mháthair, m. Cathail, 144; Findgaine, 403; Finguini, 409, 418.
- FÍODHACH, m. Dáire, m. Oilíolla Flainn Bhig, 135.
- FÍODHACH, m. Oilíolla Flainn Bhig, 135, 136.
- FÍONACHTA, m. Eichthigheirn, m. Oilíolla, 319, 322.
- FÍONÁN, m. Cionnfholaigh [Uí Dhomhnaill], is uaidh Ó Dochartaigh (*gein.*), 262.
- FÍONÁN, m. Diarmada (*gein.*), 320.
- FÍONGHUINE [Ó Caoimh], m. Airt m. Eoghain, 199.
- FÍONGHUINE, m. Fógartaigh, 203.
- FÍONGHUINE (FÍONGHUINE), m. Gormáin, m. Airtrí (*gein.*), 405, 410, 420.
- FÍONN [Ó Cinnéidigh], m. Andadha, m. Céileachair .i. an Cléireach (*gein.*), 301.
- FÍONN [Ó Cinnéidigh], m. Cinnéidigh, m. Duinn Chuan (*gein.*), 301.
- FÍONN [Ó Cinnéidigh], m. Cinnéidigh, m. Lachtna (*gein.*), 298.
- FÍONN, m. Cumhaill, 65, 66, 98.
- FÍONN, m. Guill an Bhealaigh, 193.
- FÍONN, m. Mael Mórdha, m. Cionaetha, 307.
- FÍONN, m. Tiobraide, m. Indreachtaigh [Uí Fhloinn] (*gein.*), 306.
- FÍONNABHAR, ingh. Oilíolla, agus Medhbha, 72.
- FÍONNACHTA, m. Connla (ó bhfuil Ó Meachair) [Sliocht Chéin, m. Oilíolla Óluim], 193.
- FÍONNÁN, m. Conaill, m. Eochach Baildeirg, 305.
- FÍONNCHADH, nó Lughaidh, 67.
- FÍONNGHUALA, ingh. Tighearna Uaithne í Mhaoil Riain, 364.
- FÍONNGHUALA NÍ BHRIAIN, ingh. Chinnéidigh, m. Murchadha na nEach (*gein.*), 337, 378.
- FÍONNGHUINE .i. Flaith na Muimheach .i. Findgaine, m. Con gan Mháthair, 418.
- FÍONGHUINE (Ó Caoimh), m. Airt Chaoich, 198.
- FÍONNTAIN, m. Bóchna, 24.
- FÍR BHOIG, 27, 72, 73.
- FÍR DHOMHNANN, 27.
- FÍR MHUIGHE, 133.
- FLAITHBHEARTACH, m. Conchubhair (*gein.*), 310.
- FLAITHBHEARTACH, m. Cosgraigh, m. Lorcáin, 302, 303, 331.
- FLAITHBHEARTACH, m. Flannchadha Finn (*gein.*), 314.
- FLAITHBERTACH, m. Ionmuinén, 405, 410; Flaithbhertach, 421.
- FLAITHBHEARTACH, m. Muireadhaigh, m. Giolla Goire (*gein.*), 315.
- FLAITHEAMH, m. Domhnaill, 314.
- FLAITHEAMH, m. Flainn, m. Eichthigheirn, 319.
- FLAITHEAMH, m. Flaithnia, 181; Hí Fh., 182.
- FLAITHNA, m. Ainbhleithe [de Chinél Laoghaire], 181, 182, 183. Muinnter Fh. 181.
- FLAITHNA, m. Cearnaigh, 320-21.
- FLAND [FLANN], m. Briain Bhóroimhe, 235, 331, 339, 379.
- FLANNABHRA, m. Aenghusa, 319.
- FLANN, m. Aircheallaigh, 101.
- FLANN, m. Anluain, m. Dubh Dá Thuath (*gein.*), 316.
- FLANN, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302.
- FLANN, m. Criomhthainn, m. Micraith, 164.
- FLANN, m. Eichthigheirn, m. Cinnéidigh, 302.
- FLANN, m. Eichthigheirn, m. Oilíolla, 319.
- FLANN, m. Flaithnia [de Chinél Laoghaire], 181, 182.
- FLANN, m. Laoghaire, m. Criomhthainn .i. F. Laoi, 172, 173; Flann Mór, 183; F. na bhfleadh (?), 180.
- FLANN [FLONN], m. Lonáin, Árdollamh Éireann, 104, 105, 106, 107, 108, 123.
- FLANN, m. Maoil Chonda, 101; Floinn (na), 102, 103.
- FLANN, m. Maoil Maedhóg, 111.
- FLANN, m. Maoil Seachloinn, Rí Éireann, 104, 105, 106, 108, 308.
- FLANN (FLAND), m. Muirghiosa, m. Enda (*gein.*), 309.
- FLANN, m. Ronghaile, 317.

FLANNÁN [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh (*gein.*), 297, 329.
 FLANNCHADH FIONN, m. Néill, 314.
 FLANN [Ó Floinn], m. Tuathail, m. Floinn, 306.
 FLANN [Ó Briain], m. Urchlosaigh (*gein.*), 297, 306; Uí Fhloinn, 306.
 FLANN ROBHA, m. Fiachra(ch), m. Seachnusaigh, m. Finghin, m. Aodha Duibh (*gein.*), 147, 163.
 FLANN SCRIOBAILL, m. Fear-Chingidh, m. Fearinhaic (*gein.*), 315.
 FLIDHIS FHOILCHAIOIN .i. Ríoghan ar Thuathaibh Dé Danann, 45-46.
 FÓDLA, 34, 35.
 FÓGARTA, m. Eochach, m. Ailghile, 307.
 FÓGARTACH, m. Mael Chobha, 320.
 FÓGARTACH, m. Oiliolla, m. Congan Mháthair, 144.
 FÓGARTHACH [m. Cárthaigh Mhóir], dearbhráthair Shnéadhghusa, m. Fáilbe Floinn (*gein.*), 203.
 FÓGARTHACH, m. Eichthigheirn, m. Oiliolla, 319.
 FÓGURTHACH, m. Floinn, m. Urchlosaigh, 306.
 FOIBRE, m. Finne, cóigeadhach ar Éirinn, 51.
 FOMHORUGH, de shliocht Chain, 22; 44; (Fine) Fomhorach, 61.
 FORANN .i. Rí Éigipte, 31.
 FORANNÁN, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
 FORANNÁN, m. Fionáin (*gein.*), 322.
 FORANN Cingris, 27.
 FORANN Nectonibus, Rí de ríghthibh na hÉigipte, 31.
 FORAON, m. Deaghaidh, 49.
 FOTHARTA, dechloinn Éircamhóin, 38.
 FRANCAIGH, 27, 135.
 FUAD, m. Breoghain, 33, 37.
 FULMÁN, 34, 39.
 FURSUNDADH, m. Cadhla, m. Con Báidhe, 306.

G.

GABHAIRCHINN, de chloinn Chain, 22.

GAEDHIL (GAOIDHIL), 27, 39, 70, 74, 107, 114, 284, 353, 397, 411; G, Gréag, 396; G. Alban, 3.
 GAILIAN, 74, 422; Gailiain, 27, 121.
 GÁINE m. Deaghaidh, 72.
 GALLA, 70; Gaill, 246, 284, 353, 397, 411; Gallghaedhlu, 299; Gaill (Átha Cliath), 339; Seanghaill, 284.
 GAMBÚNACH, ingh. an Ghambúnaigh .i. bean Domhnaill, m. Raghnaill, 166.
 GAOIDHIOIL GLAS, m. Niuil, 28, 29.
 GARBHÁN, m. Cormaic, m. Críomhthainn, 144.
 GARBHÁN, m. Eanna, m. Oiliolla .i. Rí Mumhan, 145, 402, 409 (Gabrán), 417.
 GARBHÁN, m. Mogha Nuadh, 52.
 GEARALT, Sir Éamon Mac G., 377.
 GEARALTAIGH, 285-89, 290; Gearaltaigh Laighean, 288.
 GEARÓID [Mac Gearailt], m. Gearóid .i. Giúisdis na hÉireann, (*gein.*) 288.
 GEARÓID [Mac Gearailt], m. Gearóid, m. Gearóid, (*gein.*) 288.
 GEARÓID, m. Muiris, m. Tomás, Iarla Deasmhumhan, 234, 344.
 GEARR NA SÉAD .i. Giolla Pádraig, mac Radhnaill, m. Domhnaill, 303.

GEINEALAIGH.

AN SEODHACH, 292.
 AN TAICÉADACH, 292.
 BARRAIGH :
 Barrach Mór, 285.
 Barrach Óg, 284.
 Iarla Barrach, 284.
 Slioch Leasa Cearbhaill, 285.
 BARÚN CHAISLEÁIN Í CHONAING, 292.
 BUITLÉARAIGH :
 Iarla Urmhumhan, 290.
 Tighearna Mhóta Goiréad, 291.
 Tighearna na Cathrach, 291.
 CINÉL NAEDHA (Uí Mhathghamhna) :
 An Chlann Ruadh, 229.
 Clann Chonchubhair, 229.
 Clann Finghin, 228.
 Ó Mathghamhna Uíbh Floinn Lua, 227.
 Ó Mathghamhna Cairbreach, 228.

- Ó Mathghamhna Fionn, 223.
 Sliocht Chill na Gluaire, 225.
 Sliocht Diarmada m. Seáin (.i. an Sliocht Meirgeach), 225.
DÁL GCAIS :
 Aes Iarfhorgusa, 315.
 Aineisil, m. Muirchertaigh, 314.
 An Cléireach .i. comharba Choluim, 301.
 Buidhechán, m. Maol Baoith, 318.
 Cearnach, m. Áinleadha, 314.
 Cinél mBaoith, 316.
 Cinél nDúnghaile, 312.
 Clann Ifearnáin, 316.
 Cormac, m. [Mic] Beatha, 306.
 Cuiríne, m. ConCíbil, 306.
 Diarmaid, m. Dealbhaíth, 319.
 Domhnall, m. Murchadha, 309.
 Domhnall, m. Ruaidhrí, 320.
 Éadromán, m. Neachtain, 315.
 Fáilbhe, m. Finn, 319.
 Huamhnachán, m. Murchadha, 319.
 Máille, m. Cadhla, 319.
 MaolDúin, m. Cionaeth, 309.
 Meanma, m. Aodha, 314.
 Náisiu, m. Beodha, 304.
 Ó Cinnéidigh, 301.
 Ó Floinn, 307.
 Ó Seancháin, 303.
 Rudhraighe, m. Aíchir, 309.
 Síol Donnchadha, m. Briain, 299.
 Sliocht Chonaing, m. Duinn Chuan, 301.
 Ua Duibhgin, 314.
 Uí Dhobharchon, 315.
DÁL RIADA ALBAN, 271.
GEARALTAIGH :
 Sliocht na hIarlachta, 286.
 Sliocht Sheáin Challainne, 286.
 Iarla Cille Dara, 288.
 An Ridire Fionn, 288.
 Tighearna na Claonglaise, 289.
 Ridire an Ghleanna, 289.
 Sliocht Bhaile an Feirtéara, 289.
 Sliocht Bhaile an Aird, 289.
 Sliocht Bhaile na Martra, 290.
 Sir Seón ó Chluain, 290.
 Fear Bhaile Í Chríonáin, 290.
IARLA CLOINNE RÍOCAIRD, 291.
MAC AILÍN, 283.
MAC ANHALNGAIDH CHALRAIGHE, 261.
MAC ANHLAOIBH, 214.
MAC AN MHÍLEADH, 292.
MAC AONGHUSA, 250.
MAC ARTÁIN, 251.
MAC COCHLÁIN, 244.
MAC CONMARA, 243.
MAC CONRAOI, 244.
MAC DOMHNAILL, IARLA ANN-TRUIM, 268.
MAC ECHAGÁIN, 261.
MAC FHLANNCHADHA, 245.
 Sliocht Aodha, m. Domhnaill, m. Raighne, 246.
MAC GIOLLA MOCHUDA, 220.
MAC GIOLLA PHÁDRAIG, 274.
MAC MURCHADHA, 272.
MAC RATH, 243.
MAC SUIBHNE FÁNAD, 259.
MAC SUIBHNE NA DTUATH, 259.
MAC SUIBHNE THÍRE BÁDHAINNE, 259.
MAGUIDHIR, 268.
MORMHAOR LEAMHNA, 232.
RÍ ALBAN, 278.
SÍOL GCAOIMH :
 Ó Caoimh, 221.
 Sliocht Ghleanna an Phréacháin, 221.
Ó BÁIRE, 282.
Ó CEALLAIGH, 269.
Ó CEARBHAILL, 247.
Ó COBHTHAIGH, 281.
Ó COILEÁIN CAIRBREACH, 231.
Ó CONCHUBHAIR CHIARRAIGHE, 252.
 Sliocht Achaidh na gCrann, 253.
Ó CONCHUBHAIR CHORCAMRUADH, 254.
Ó CONCHUBHAIR RUADH, 264.
Ó CRUADHLAOICH, 266.
Ó CUILL, 220.
Ó CUINN, 245.
Ó CUIRC, 279.
Ó DÁLAIGH MHÍN ARADH, 263.
Ó DÉAGHAIDH, 243.
Ó DOMHNAILL, 262.
Ó DONNABHÁIN, 230.
Ó DONNCHADHA AN GILEANNA, 222.
Ó DONNCHADHE MÓR (Locha Léin), 222.
Ó DUIBHIR, 276.
Ó FÁILBHE, 278.
Ó GADHRA, 249.
Ó HÉADHRA, 248.
Ó HÉIDIRSGEOL BHÉARRA, 281.
Ó HÉIDIRSGEOL MÓR, 280.
Ó HÉIDIRSGEOL ÓG, 281.
Ó LAOGHAIRE, 282.
Ó LOCHLAINN (Boirne), 255.
Ó MAINÍN, 254.
Ó MAOIL MHUAIDH, 260.
Ó MAOILRIAIN, 275.
Ó MAOIL SHEACLAINN, 260.
Ó MEACHAIR, 247.

Ó MUIRCHARTAIGH, 230.

Ó NÉILL, 256.

Ó RÍORDÁIN, 217.

Ó SEACHNUSAIGH, 266.

SÍOL gCARTHAIGH :

Clann Carthaigh Cairbreach :

(a) Mac Carthaigh Riabhach, 211.

(b) Sliocht Cormaic Dhuinn, 212.

(c) Sliocht Diarmada Reamhair, 212.

(d) Clann Carthaigh Chlocháin, 212.

(e) Clann Taidhg Aighleann, 213.

Clann Carthaigh Tuaithe na Dromann, 209.

Clann Domhnaill Fhinn, 213.

Clann Domhnaill Ruaidh, 210.

Clann Taidhg Ruaidh na Scairte, 214.

Cormac na dTonn, 211.

Iarla Cloinne Carthaigh, 208, 426.

Mac Carthaigh Mór, 202.

Mac Donnchadha Ealla, 211.

Mac Fínghin na Ceithrinne, 210.

Sliocht Chluana Maoláin, 209.

Sliocht Diarmada Tuaithe Ó gCiabhaigh, 208.

Sliocht Donnchaidh Charthainn, 213.

Sliocht Donnchadha Láidir, 210.

Sliocht Dúna Goill, 207.

Sliocht Eoghain Bhuid Mhainge, 209.

Sliocht Muigh Fhlaitimh, 210.

Tighearna Muscraige, 428.

SÍOL gCEALLACHÁIN :

Ó Ceallacháin, 216.

Sliocht Cathaoir, m. Taidhg Ruaidh, 216.

Sliocht Diarmada, m. Taidhg Ruaidh, 216.

Sliocht Donnchadha an Oileáin, 217.

Sliocht Meicraith, m. Conchubhair Laighnigh, 217.

SÍOL mBRIAIN :

Ó Briain, Iarla Tuadhmmumhan, 233, 336.

Barún (Iarla) Inse Í Chuinn, 238, 377.

Sliocht Domhnaill Mhóir, 238.

Síol mBriain na gCumrach, 238.

Síol mBriain Chairrge Ó gConaill, 238, 346.

Síol mBriain na gCeall, 239.

Síol mBriain Ghleanna Caoin, 239, 380.

Síol mBriain Aradh, 239.

Síol mBriain Ó gCuanach, 242, 367.

Sliocht Mhathghamhna, 367.

Sliocht Bhriain Ruaidh, 368.

Fear Bhaile na Cloiche, 369.

Fear Chille Cúrnáin, 369.

Sliocht Mhurchadha Óig, 370.

Síol mBriain Eatharlaigh, 242, 372.

Sliocht Taidhg Glac, 240, 381.

Sliocht Donnchaidh m.

SeanTaidhg, 381.

Síol mBriain na gCluainte, 383.

Sliocht Domhnaill Chonnachtaigh, 385.

Diarmaid Breac, 373.

Fear Inis Díomáin, 374.

Sliocht Bhéil Átha an Chomhraic, 376.

Fear Léime an Eich, 379.

Mac Mathghamhna, 240.

Sliocht Bhriain Óig, 240.

Sliocht Mhathghamhna Maoil, 241.

Corca Baiscinn Iartharach, 241.

Sliocht Daingin an Fhile, 241.

Mac Muirchearthaigh Mic Mathghamhna, 241.

Ó Cinnéidigh, 242.

SÍOL ECHDHACH (Ó SULL-EABHÁIN) :

Ó Súilleabháin Mór, 218.

Ó Súilleabháin Bhéarra, 219.

Ó Súilleabháin Maol (Mac Fínghin Dubh), 219.

Sliocht MicRaith, 219.

Clann Labhráis, 220.

GÉIS CHNEISGHEAL, ingl. Chongainchnis, m. Deaghaidh, 72.

GEMHRADHÁN, m. Maircín, 313.

GENANN, athair Chliodhna, 38.

GERALT, Muiris Mac G., is uaidh atá Gearaltaigh (*gein.*), 285, 286.

GIÓBÚN, m. Scáin, m. Muiris [Mac Gearailt], .i. Gióbún Ua Coinín, 286-7.

GIOLLA AN CHOIMDHEDH [Ó Súilleabháin], m. Cear(r)bhail Áluinn, 164.
 GIOLLA AN CHOIMHEADH [Ó Súilleabháin], m. Lorcáin, 164.
 GIOLLA AN CHOIMHEADH [Ó Seancháin], m. Muireadaigh (*gein.*), 304.
 GIOLLA BRIGHDE, m. Murchadha, m. Diarmada (*gein.*), 302.
 GIOLLA CAOIMHGHIN, m. Maoil Sheachloinn, 301.
 GIOLLA CEALLAIGH, m. Conchubhair (.i. de shliocht Chosraigh), 303.
 GIOLLA CEALLAIGH, m. Domhnaill Bháin [de shliocht Chosraigh], 303.
 GIOLLA CEALLAIGH, m. Seancháin [de shliocht Chosraigh], 303.
 GIOLLA CIARÁIN, m. Donnchadha .i. Ua Maol Dúin, 310.
 GIOLLA COINNIGH .i. an fear léighinn, m. Muirgheasa, 314.
 GIOLLA CRFÓST [Ó Seancháin], m. Beodha (*gein.*), 304.
 GIOLLA (GILLA) CRFÓST, m. Diarmada, m. Conaill, (*gein.*) 310.
 GIOLLA CRFÓST, m. Ógáin [Uí Sheancháin] (*gein.*), 303.
 GIOLLA DUILIGH, m. Domhnaill, m. Maol Dúin, 310.
 GILLA DUILIGH, m. Gilla Crist, m. Diarmada, 310.
 GIOLLA FAOLÁIN, m. Donnchadha, m. Maol Mórdha, d'Uíbh Bloid (*gein.*), 307.
 GIOLLA FIONNÁN [Ó Seancháin], m. Giolla Crfost, m. Beodha (*gein.*), 304.
 GIOLLA FLANNÁIN, m. Faolchadha, m. Domhnaill, 304.
 GIOLLA ÍOSA, m. Aichir, 310.
 GIOLLA MOCHUDA [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
 GIOLLA MOCHUDA, m. Seaáin m. Domhnaill Doibhésaigh, 165.
 GIOLLA MOINGFHINE [Ó Seancháin], m. Beodha, 304.
 GIOLLA MOINGFHINE, m. Muireadhaigh, 304.
 GIOLLA MÚCHODA, m. Buadhaigh [Uí Shúilleabháin], 164.
 GIOLLA NA BHFLANN, m. Conchubhair, m. Domhnaill, m. Raghnaill, 166-7.
 GIOLLA NA BHFLANN, m. Domhnaill Doibhésaigh, 165.

GIOLLA NA BHFLANN [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
 GIOLLA NA BHFLANN, m. Micraith, 164.
 GIOLLA NA NAEM .i. Dubchosach, m. Diarmada (*gein.*), 310.
 GIOLLA NA NAOMH [Ó Súilleabháin], m. Buadhaigh, 164.
 GIOLLA NA NAOMH, m. Seancháin, m. Flaithbheartaigh [de shliocht Chosraigh], 303.
 GIOLLA NA TRÍONÓIDE, m. Aincislis, 314.
 GIOLLA PÁDRAIG [Ó Súilleabháin], m. Buadhaigh 164.
 GIOLLA (GILLA) PÁDRAIC, m. Diarmada, m. Conaill, (*gein.*) 310.
 GIOLLA PÁDRAIG, m. Flainn, m. Muirghiosa .i. an tEpscop, agus comharba Baire, 309.
 GIOLLA PÁDRAIG, m. Lochlainn, m. Dúnadhaigh, 300.
 GIOLLA PÁDRAIG, m. Maol Sheachloinn, 301.
 GIOLLA PÁDRAIG, m. Rádhnaill, m. Domhnaill .i. Gearr na Séad, (*gein.*) 303.
 GLÁIMHÍN, m. Loingsigh, í Ghl., 186.
 GLAS, m. Deghaidh, 49.
 GLAS, m. Nuadhad Deghlámh, 42.
 GNÁTHALTACH, m. Nuadhad Neacht, (*gein.*) 273.
 GOISTEN (Taoiseach), 39, 40.
 GOLL AN BHEALAIGH, 193.
 GORMFLAITH FIONN, ingh. Murchadha, m. Finn .i. máthair Dhonnchadha, m. Briain, 339, 379.
 GORMGHAL, m. Buadhaigh Átha Cró, 163.
 GORMGHAL, m. Eichthigheirn, m. Oilliolla, 319.
 GUAIRE, m. Colmáin, 93.
 GURGUNDUS, m. Beilin, Rí Sagsan dona Briotaineachaibh, 3.

H.

HAMALTON, ANNA, .i. ingh. Sheoirse Hamalton, 377.
 HAMALTON, SEOIRSE, Diuc Oirnidhe, 377, 379.
 HANNRAOI [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
 HELIAS, 24.

HENRÍ .i. an triomhadh H, rí Sagsan, 288.
 HENRÍ [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha .i. Iarla Tuadh-mhumhan, (*gein.*) 233, 395.
 HENRÍ [Ó Briain], m. Donnchadha, (*gein.*), 233, 394.
 HENRÍ (Ó Briain) m. Toirdheal-bhaigh, m. Taidhg, 376.
 HENRY II, 430.
 HICMAN, AODH, 379.
 HIGHNESS, her, .i. Queen Elizabeth, 384.
 HUAMHNACHÁN, m. Murchadha, m. Dúnochadha, (*gein.*) 319.
 HU MAIL BAETÁIN, 328.

I.

Í, féach fá Úí.
 IAINRHLEÓ FÁTHACH, m. Meilge Mholbhthaigh, 45.
 IAPHET, 23, 24, 25, 26, 27.
 IAR, m. Deghaidh, 49.
 IARETH, 21.
 IARLA ANNTRUIM, 268.
 IARLA BARRACH, 285.
 IARLA CHAIRRGE GRIFINN .i. Séamus [Buitleár], m. Éamuinn, 291.
 IARLA CILLE DARA, de shliocht Sheáin, m. Tomáis, m. Muiris, m. Gearailt (*gein.*) 286, 288.
 IARLA DEASMHUMHAN, 166, 167, 280, 345, 427, 431.
 IARLA GABHRÁIN .i. Séamus, m. Séamuís (Buitleár) .i. an tIarla Balbh, 291.
 IARLA IERSIDHE, 377.
 IARLA LEASA MÓIR .i. Domhnall Ó Briain, 373.
 IARLA TUADHMUMHAN, 380.
 IARLA URMUMHAN, 274, 290, 345.
 IARRUS IARNMHÓR, rí Lochlann, 68.
 IBAATH, m. do Mhagog, 27.
 ÍCIDH, m. Maircín, m. Narghalaigh, 312.
 IERNIGER .i. Lucifer I., 9.
 Í MHÓIRÍN, bean, 364.
 IMPIR, an t-, 156.
 INDÉIRGHE, m. Éigeartaigh, m. Cellaigh, 305.
 INDÉIRGHE [Ó Súilleabháin], m. Seachnusaigh, m. Finghin, m. Aodha Duibh, 147, 163.
 INDRÉACHTACH, m. Anrotháin, m. Con Báidhe, 306.

INDREACHTACH, m. Floinn, m. Urchlosaigh, 306.
 INDRÉCHTACH, m. Tuathail, m. Floinn, 306.
 INGHEAN BHUIDHE, ó Aenghus Cheann-aitinn, 295.
 INNREACHTACH, m. Fianghalaigh, 303.
 IOCHT MÓR, *vid.* Ionadhmhar, m. N. Seghamhain, 46.
 IOLLAN, m. Dúnlaing, Rí Laighean, 400-1; Oilill, 416.
 IOMHAR LUIMNIGH, taoiseach Lochlannach, 127.
 IOMCHADH [Ó Cearbhaill], m. Conna, 193.
 IONADHMHAR, m. Niadh Seghamhain, ainm eile dhó Iocht Mór, 46.
 IONMHAINÉN, m. Indreachtaigh, m. Tuathail, 306.
 IORGHALACH [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, m. Iorghalaigh, 162.
 IORGHALACH [Ó Ceallacháin], m. Diarmada, m. Taidhg Ruaidh, 162.
 ÍOSA, 330.
 ÍR, m. Míledh, 34, 37, 39; sliocht Ír, 250.
 IRIAL FÁIDH, m. Éiríomhóin, 34.
 IRIAL GLÚNMHAIR, 80.
 ISRAHÉL, I, 2.
 ÍTH (ITH), m. Breoghain, 30, 32, 33, 52; sliocht Íthe, 280.
 IÚSDÁSAIGH, de shliocht Dhonnchadha mh. Briain Bhóroimhe, 354, 355.

K.

KÉITINN, Dochtúir, 377.
 KIRRIWAN Anthony, Bailiff, 385.

L.

LABHRAIDH LOINGSECH, rí Éireann, 45.
 LABHRÁS, m. Domhnaill Doibh-saigh, 165.
 LACHTNA, m. Artghala, m. Snéadhghusa, 149, 429.
 LACHTNA, m. Cinnéidigh, m. Lorcáin, Rí Tuadh-mhumhan, 127, 298, 323.
 LACHTNA, m. Cuirc, m. Anluain, 97, 98, 99, 100, 101, 298, 330.

- LADHMANN, 127.
 LAEGHA, m. Maoilín, 313.
 LAIGHIN, 38, 67, 70; Laighnecha, 67, 72; Laighniu, 400, 405.
 LAIGHNE, m. Éitíomhóin, 34.
 LÁIMHFHIONN, m. Agnomhain (Adhnomhain), m. Tait, 29, (*gein.*) 207.
 LAMHIACH (Laimhiach) .i. athair Naoi, 21-24.
 LAOGHAIRE, m. Criomhthainn, m. Eachach, 168-172, 185, 187.
 LAOGHAIRE, m. Donnghail, m. Flainn, 174.
 LAOGHAIRE (LAEGHAIRE), m. Urthuile, m. Aenghusa, 319.
 LAOGHAIRE LORC, m. Ughoine Mhóir (Is uaidh atá siol Éireamhóin i Laignibh), 256, 272.
 LAOGHAIRE, m. Néill Naoighiall- aigh, árdrí Éireann, 257, 332.
 LAOIGHSEACH Ceannmhór, m. Conaill Chearnaigh (*gein.*), 251.
 LAOISEACH, m. Síir Éadbhaird Uí Bhriain, 379.
 LASAIR, ingh. Ebréanaind Bháin, 295, 311.
 LEAMHNAIGH i nAlbain (6 Mhaine Leamhna, m. Cuirc), 38, 140.
 LEGDA, m. Urthuile, m. Aenghusa, 319.
 LEON, m. Oiliolla Óluim, 293-4.
 LIATHÁIN, ingh. Dhiarmada, m. Duach, m. Mic Cairthinn, 320.
 Lf, m. Deghaidh, 49.
 LINSIGH, Anábla, 374.
 LOARN, m. Eirc, 38; (Siol) Loairn, 38.
 LOBHÁN (Labhán), Draoi, 148.
 LOCHÁN, m. Maenaigh, 321.
 LOCHLAINN, m. Dúnadhaigh, 300.
 LOCHLAINN [Ó Súilleabháin], m. Cearbhaill Áluinn, 164.
 LOCHLAINN [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
 LOCHLAINN [Ó Súilleabháin], m. Micraith, 164; (ingh.) Loch., 166.
 LOCHLAINN [Ó Ceallacháin], m. Micraith, m. Mathghamhna, 160.
 LOCHLANNAIGH, 3, 4, 62, 68; Lochlannach (Lochlonnach), 68, 71
 LOINGSECH, m. Donnghail (Doire), m. Flainn, (*gein.*) 174, 183; f Loingsigh uaidh, 174; 186.
 LOINGSECH, m. Loingsigh; f Loingsigh uaidh, 186.
 LOISCENN, m. Cais, m. Conaill Eachluaithe, 237 294, 326, 328.
 LOISCEANN, m. Luighdheach Mind, 294.
 LONGADH, m. Cuirc, m. Ughoine, 173.
 LONGARGÁN, m. Duinn Chuan, 235, 300, 331.
 LONGARGÁN, m. Lorcáin, 298, 330, 331.
 LORCÁN LOCHA DEIRGDHEIRC, m. Lachtna, m. Cuirc, 104-106, 109-126, (*gein.*) 236, 298, 323, 330.
 LORCÁN [Ó Súilleabháin], m. Buadhaigh, 164.
 LORCÁN, m. Coinleagain, m. Corcráin, 405; Lorccán, 410, (*gein.*) 421.
 LORCÁN [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Bhóroimhe; (*gein.*), 299, 355.
 LORCÁN, m. Longargáin, m. Duinn Chuan, 300.
 LORCÁN, m. Murchadha, m. Domhnaill, 303.
 LORCÁN [Ó Súilleabháin], m. Súilleabháin, 163.
 LOSGANN, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.
 LÚBA [Ua Caisín], m. Maelcluiche (*gein.*), 313.
 LUCIFER, 9, 11, 12, 13, 14, 18.
 LUGH, 180.
 LUGHAIDH ALLATHACH, m. Dáire Dornmhóir, 56; Lughaidh Ollathach, 51.
 LUGHAIDH, athair Cuirc, 398, 412, 419.
 LUGHAIDH CAL, 38; Siol Luighdheach, 39.
 LUGHAIDH CÍOCHACH, 168-172.
 LUGHAIDH DÁIRE, athair Meic Con, 52.
 LUGHAID ÉILE, m. Cais, m. Conaill Eachluaithe, 294.
 LUGHAIDH FEIMHIN, *feic* L. Láimhdhearg, 81, *seq.*
 LUGHAIDH IARDHONN, m. Eanna Dheirg, m. Duach Finn, 44.
 LUGHAIDH LÁGHA, m. E. Mhóir, 54, 64, 65, 66.
 LUGHAIDH LÁIMHDHEARG, m. Aonghusa Tírigh, 78, 79, 80, 81, 82, 85; L. Luaighneach, L. Feimhin 81; L. Mend 95, 121, 294.
 LUGHAIDH LÁIMHDHEARG, m. Eochaidh Uairches, 44.
 LUGHAIDH LAOIGHDHE, m. Eochaidh, m. Oiliolla Finn, 45.

- LUGHAIDH LUAIGHNE, m. Ionadhy-mhair, m. Niadh Seghamhain ; i Luaighnibh Temhrach do hoileadh é, 47.
- LUGHAIDH LUAIGHNEACH, m. Aonghusa Tírigh (*jeic* L. Láimhdhearg), 81 *seq.*
- LUGHAIDH MAC CON .i. Ri Éireann. 66, 93.
- LUGHAIDH MEANN [Mind], m. Aonghusa Tírigh ; [*jeic* Lughaidh Láimhdhearg], 95.
- LUGHAIDH [Ó Caoimh], m. Airtin. Eoghain, (*gein.*) 199.
- LUGHAIDH, m. Bregha, m. Breoghain, 34.
- LUGHAIDH (nó DEALBHAOTH), m. Cais, m. Conaill Eachluaith, 237, 294, 326.
- LUGHAIDH [Ó Caoimh], m. Conchubhair, m. Eoghain Fhinn, (*gein.*), (Is uaidh Sliocht Dúna Bolg), 198.
- LUGHAIDH, m. Íthe, m. Breoghain, 33, 38, 39 ; (siol) Luighdeach, 39.
- LUGHAIDH [Ua Caisín], m. Longargáin, m. Duinn Chuan (*gein.*), 300.
- LUGHAIDH, m. Luighdheach, m. Oiliolla Flainn Bhig (*gein.*), 137 (*a quo* Uí Luighdheach).
- LUGHAIDH, m. Mic Cairthinn, 320.
- LUGHAIDH, m. Oiliolla Flainn Bhig .i. athair na nEoghanacht, 65, 135, 136, 137, 138.
- LUGH LÁIMHFHADA, 61.
- LUGHNE, m. Eiriomhóin, 34.
- LUPRACHÁNUIGH .i. de chloinn Chain, 22.
- M.
- MAC ADHNAMEÁIN, sloinneadh Albannach de shliocht Chairbre Riada, 270.
- MAC AILÍN (í nAlbain), ó Fhathadh Chanann, m. Mheic Con, 280.
- MAC AMHLAOIBH, ó Thadhg, mh. Mhuiredhaigh Mhic Cárthaigh, 203, 214.
- MAC AMHALGHADHA CALRAIGHE, 257.
- MAC AODHA NA CORCAIGHE, ar shliocht Fhearghusa, m. Muiredhaigh Mháil, (*gein.*) 265, 340.
- MAC AODHAGÁIN [*vid. gein.* Í Cheallaigh], 269.
- MAC AONGHUSA (sliocht Ír, m. Míleadh), 250.
- MAC ARTÁIN [*vid. gein.* Mheic Aonghusa], 250.
- MAC BEATHAIGH, m. Cinnéidigh, m. Duinn Chuan, 301.
- MAC BIITHRÍOCH, sloinneadh Albannach de shliocht Chairbre Riada, 270.
- MAC BRÁDAIGH, de shliocht Fhearghusa, (*gein.*) 265.
- MAC BRANÁIN, ó Earca Dhearg (*gein.*), 265.
- MAC BRIAIN EATHARLA, 235, 354, *seq.*
- MAC BRIAIN Ó GCUANACH, ó Dhonnchadh, m. Briain Bóroimhe, 235, 354, 373.
- MAC BRIAIN Ó GCUANACH .i. teidiol do Chonchubhar Mhór, 363.
- MAC BROIC, m. Cuire, 139-141.
- MAC BRUAIDEADHA .i. Domhnall, m. Dáire Mic B., 287.
- MAC CARRTHAIGH, Diarmaid .i. an file, 426.
- MAC CARRTHAIGH MÓR, 152, 224, *seq.*
- MAC CÁRTHAIGH RIABHACH (Mac Cárthaigh Riabhach), 152.
- MAC CARRTHAIGH, Saerbhreachach, *alias* Mountcashel, 426.
- MAC CÁRTHAIGH, TADHG, 379, 408, 423.
- MAC CARTHAINN, m. Eithne Uathaighe (*a quo* Uí Dhuibhe), 143.
- MAC CAIRTEÁIN [Ó Chonall Chearnach], 250, *vid.* Mac Artáin.
- MAC CÉACHT, *vid.* Mac Cuill, 32.
- MAC CIAIR, m. Cuire, m. Luighdhech, 140, 141.
- MAC COILL, m. Oiliolla Óluim, 293.
- MAC CON, m. Maicniadh, *vid.* Lughaidh, m. Con, 52, 53, 93, 185.
- MAC CON DUIBH, 313.
- MAC CONMARA. Lochlann Láidir, 378.
- MAC CONMARA, Seaán, 375.
- MAC CONMARA, Tadhg, 375.
- MAC CONSHÁMHA, de shliocht Fhearghusa, m. Muiredhaigh, Mháil (*gein.* Í Chonchubhair Ruaidh), 265.
- MAC CRUITÍN, 351 ; Aodh Buidhe Mac Cruitín, 373, 385.
- MAC CUILL, 32.
- MAC DÁIBHÍ MHOIR, 272.

- MAC DÉ, Beag M. D., ó Nae, m. Cais, 295.
- MAC DÉ (Mac Muire), 91, 179.
- MAC DIARMADA MUIGHE LUIRG, ó Mhaol Ruanadh, m. Taidhg (*gein.* í Chonchubhair), 264, 266.
- MAC DIARMADA RUADH, 264.
- MAC DUIBHGINN, 313.
- MAC ÉIDIG, m. Diarmada, 310.
- MAC ÉITIGH, m. Domhnaill, m. Maol Dúin, 310.
- MAC EÓCHAGÁIN, ó Fhíachra, m. N. Naoghiallaigh, 258.
- MAC EOGHAIN, sloinneadh Albanach de shliocht Chairbre Riada, 270.
- MAC FINGHIN NA CEITHRINNE, 430.
- MAC FHLANNCHADHA Dartraighe, de shliocht Íthe, 280.
- MAC GEARAILT, Éamonn, 376.
- [MAC] GEARAILT, Séamus, m. Gearóid í. an tIarla (*gein.*), 286.
- [MAC] GEARAILT, Seán Chaluine (*gein.*), 286.
- MAC GIOLLA EGIN, sloinneadh Albannach, de shliocht Chairbre Riada, 270, 278.
- MAC GIOLLA FHINNÉIN, ó Aodh, mh. Ainmhíre [Shliocht Chonaill Ghulban], 262.
- MAC GIOLLA LAGHMHAINN, Sloinne Albannach, de shliocht Chairbre Riada, 270, 278.
- MAC GIOLLA MOCHUDA, Seaán, a ingh., 166.
- MAC GORMÁIN, 378.
- MAC GRÉINE, *vid.* Mac Cuill, 32.
- MAC Í BHRIAIN ARADH, 336.
- MAC INNÉIRGE, 236.
- MAC LÁIRE, m. Cuirc, 141.
- MAC LÁIRE TINN, Epscob, ó Chaindeach, m. Cais, 295.
- MAC LÉINÍN [Colmán] í. An File, 88, 89, 90, 91.
- MAC LUGHACH, í. Féinnídh, de shíol Eoghain Mhóir, 66.
- [MAC] LUGHAIDH, 328.
- MAC LUIRC Luimnigh í. Cinn-éidigh, rí Tuadhmlumhan, 123.
- MAC MAGHNUSA Tíre Tuathail, ó Mhagnus, mh. Toir. Mhóir, [*gein.* í Chonchubhair Ruaidh], 264.
- MAC MATHGHAMHNA Uladh, ó Cholla dá Chríoch, 268, 270.
- MAC MUIRIS Ciarraighe, 375.
- MAC NA GAINNEARDAIGHE í. Donnchadh [*vid.* Síol gConchubhair Chorcomruadh], 195, 196.
- MAC OIREACHTAIGH, Ó Chathal, mh. Mhuirghiosa [*vid. gein.* í Choinchubhair Ruaidh], 264, 265.
- MAC RAITH, File, í. Mac Raith, m. Floinn, m. Eichthigheirn, 298, (Eoghan Mac R.), 387.
- MAC RAITH, m. Aodha, m. Diarmada, 310.
- MACRAITH, m. Beolláin, m. Aodha, 304.
- MACRAITH [Ó Súilleabháin], m. Buadhaigh, m. Cathail, 164.
- MACRAITH, m. Cinnéidigh, m. Duinn Chuan, 301.
- MACRAITH [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair Laighnigh, 160.
- MACRAITH, m. Conchubhair, m. Ógáin, (*gein.*) 303.
- MACRAITH [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill, m. Criomhthainn, 164.
- MACRAITH, m. Dúnlaing; is naidh shliocht Mhicraith í gCeapaigh na Coise, de shliocht í Shúilleabháin Mhóir, 218.
- MACRAITH, m. Eochach, m. Dúnadhaigh, 308.
- MACRAITH [Ó Súilleabháin], m. Lorcáin, m. Buadhaigh, 164.
- MACRAITH [Ó Ceallacháin], m. Macíol Seachlainn, m. Lochlainn, 160.
- MACRAITH [Ó Ceallacháin], m. Mathghamhna, m. Murchadha, 160.
- MACRAITH, m. Ógáin, m. Aichir, 302.
- MACRAITH Riabhach, [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, 165.
- MAC SAMHRADHÁIN, í. ar Shliocht Fhearghusa, m. M. Muilleithin dó, 265.
- MAC SLEIGHNE í. ó Riobard, mh. Stiabhna, 285.
- MAC SUIBHNE Fánad, 256.
- MAC SUIBHNE na dTuath, 256.
- MAC SUIBHNE Thíre Bádhuine, 256.
- MAC TAIDHG, 265.
- MAC TEIGES (of Arran), 384.
- MAC TIGHERNÁIN [*vid. gein.* í Chonchubhair Ruaidh], de shliocht Fhearghusa, mh. Muircaigh Mháil 265.

- MAC TIGHERNÁIN Cloinne Fear-
ghaile, 270.
 MADHNA CORRACH, Rí Mumhan,
84.
 MADADHÁN, m. Cinnéidigh, m.
Duinn Chuan, 300.
 MAELCHAIDH, m. Fearadhaigh, m.
Aenghusa, 317.
 MAEL CHEALLAIGH, m. Con Duibh
i. Ua Ende [*vid.* Clann Eochach,
308], 309.
 MAEL COBHA, m. Flaithrí, m.
Urthuile (*gein.*), 319.
 MAEL COBHA, m. Fógartaigh, m.
Dúnamhail, 319.
 MAEL DOMHNAIGH, m. Urthuile,
m. Aenghusa, 319.
 MAELDÚIN, m. Aeda Beannán,
m. Crintheadh, (*gein.*) 403, 419.
 MAELFOTHARTAIGH, 406; Mael
Fathardaig, 409, 421; 410.
 MAELGUAIA, Maolghuala, m.
Dondgaili, m. Dongusa, 404,
420.
 MAEL ÍOSA, m. Aodha [Clanu,
Eochach], 310.
 MAEL MEADHA, m. Giolla Baodáin
(*gein.*), 316.
 MAELMUAD, m. Brain; m. Céin
(*gein.*), 407; Mael Muad, 410
(Maolmhúadh), 422.
 MAEL RUAIDH, m. Maonaigh, m.
Maelchaidh, (*gein.*) 318.
 MAEL SEACHLAINN, m. Conchu-
bhair, 303.
 MAEL SECHLOIND, m. Gilla Crí, 310.
 MAEL TUILE, m. Fearchingidh,
(*gein.*), 315.
 MAENACH (Maonach), m. Sédna,
321.
 MAGAIR, m. Cadhla, m. Con
Báidhe, 306.
 MAGHAISDER GEARÓID (de Barra),
m. Ribirt Droma Fíngin, 284.
 MAGHLAR DEARG, de Chorca
Oiche, 138.
 MAGNUS Luimnigh, 127.
 MAGNUS [Ó Caoimh], m. Domh-
naill, m. Airt, 199.
 MAGNUS [Ó Conchubhair], m.
Domhnaill Mhanntaigh, 196.
 MAGNUS (Ó Conchubhair), m.
Toirdh. Mhóir, m. Ruaidhrí,
265.
 MAGOG, m. Japheth, 27.
 MAG RÁGHNAILL, 253.
 MAG UÍDHIR, de Shíocht Cholla
Dá Chríoch, 268, 270.
 MAHONIUS, 384.
 MAICÍN, m. Brain, 308.
 MAICNIADH, m. Luighdheach, 62-
65, 414.
 MAICTHRIALL, m. Cochláin, 180.
 MAIGHRÉAD, ingh. Ridire Aing-
lisigh, 362.
 MAIGHRÉAD PUIRSÉAL, ingh.
Barúin Luachma, 366.
 MÁIL, m. Oiliolla Óluim, 293 *seq.*
 MÁILLE, m. Cadhla, m. Aenghusa,
(*gein.*), 319.
 MÁILLE, m. Cadhla, m. Con
Báidhe, 306.
 MAINCHÍN Luimnigh, m. Maon-
aigh, 295, 318, 321, 328.
 MAINCHÍN, Morchadh, 390.
 MAINE LEAMHNA, m. Cuirc, 140,
204.
 MAINE, m. Coscraigh, m. Lorcáin,
302, 331.
 MAINE, m. Muireadhaigh, m.
Eoghain, à quo Ó Gormshleagh-
aigh, 257.
 MAINE, m. Néill Naoighiallaigh,
(*gein.*) 257.
 MAINE MUNCHAOIN, m. Oiliolla
Flainn Bhig, 135, 136.
 MAIRCÍN, m. Narghalaigh, 312.
 MÁIRE FRIENCE, bean Mhuir-
cheartaigh, m. Domhnaill
Mhóir, 375.
 MÁIRE [Ní Chaoimh], ingh. Airt,
mh. Eoghain, 199.
 MÁIRE, ingh. Aodha Hicman, 379.
 MÁIRE, ingh. Chormaic Spáinnigh,
161.
 MÁIRE, ingh. Mhuircheartaigh,
375, 376.
 MÁIRE, ingh. Sir Edward Villiers,
377.
 MÁIRE ní Mheic Conmara, 376.
 MÁIRE ní GHEARAILT, 376.
 MÁIRE ní Mhic DHOMHNAILL i.
ingh. Sir Séamus, 374.
 MÁIRE RUADH, ingh. Toirdheal-
bhaigh, Mhic Mhathghamhna,
379.
 MAIRGRÉAD, ingh. Domhnaill
Mhóir Uí Bhriain, 375.
 MAIRHRÉAG [Ní Chaoimh], ingh.
Airt Chaoich, 198, 221.
 MAIRGRÉAG [Ní Chaoimh], ingh.
Domhnaill, m. Airt, 199.
 MAIRGRÉAG, ingh. Toirdheal-
bhaigh Dhuibh Mic Mhath-
ghamhna, 352.
 MAIRHRÉAT, ingh. Donnchadha í
Bhriain, 377.

- MAIRGRHÉAT, ingh, Sir Tomás Cúisig (Lord Chancellor of Ireland), 377.
- MAIRGRHÉAT Ní Bhaoill, 377.
- MAIRTINE MUMHAN, 67, 127.
- MALA-LÉITH (Malalél), 20, 21.
- MANNTÁN, 34.
- MAOIL SHEACHLAINN [Ó Lochlainn Bóirne], 376.
- MAOIL[SH]EACHLAINN, m. Micraith, m. Cinnéidigh, 301.
- MAOIL SEACHLAINN [Ó Cealla-cháin], m. Lochlainn, 160.
- MAOIL SEACHLOINN, m. Ógáin, m. Aichir, 302.
- MAOIL SEACHLOINN i. Rí Éircann, 340.
- MAOILÍN, m. Fearadhaigh, m. Bréanainn Bháin, 311.
- MAOILÍN, m. Maircín, 313.
- MAOILÍN, m. Maoil Uidhir, 180.
- MAOIS, 5.
- MAOL ANFAIDH, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
- MAOL BREASAIL, 94.
- MAOL BRIGHDE, m. Cochláin, 180.
- MAOL CAISIL, m. Aenghusa (*gein.*), 320.
- MAOL CHEALLAIGH, m. Braoin, m. Cearbhaill, 308.
- MAOLCHAITH, m. Floinn, m. Urchlosaigh, 306.
- MAOL CHLUITHE, m. Cuiléin, 312, 313.
- MAOLCHRUINN, m. Loingsigh, 186.
- MAOL COBHA, m. Tuathail, m. Floinn, 306.
- MAOL DÍTHRIBH, 101.
- MAOLDUIBH, 94.
- MAOLDÚIN i. rí, 94.
- MAOL DÚIN, m. Cathghaile, 318.
- MAOL DÚIN, m. Cionnaeth, m. Murgroin, (*gein.*) 309.
- MAOLFINNE, m. Anrotháin, m. Con Báidhe, 306.
- MAOLGHALLAIDH, 94.
- MAOL GORM, m. Rodaidhe, 305.
- MAOLMHUAIDH, (Ó Mathghamhna) m. Dáibhí, m. Maolmhuaidh, 190.
- MAOLMHUAIDH (Ó Mathgh.), m. Donnch., m. Seáin, 191.
- MAOLMHUAIDH, m. Fínghin, m. Taidhg Mheirgigh, 190.
- MAOLMHUAIDH (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191.
- MAOLMHUAIDH (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- MAOLMHUAIDH [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 189-191.
- MAOL MUIRE [Mac Suibhne], m. Murchadha Moill, (*gein.*) 259.
- MAOL MUIRE [Ó Dúnáin], i. árd-easbog, 341.
- MAOL OCHTRAIGH, m. Cathail, m. Aodha Flainn Cathrach, 144.
- MAOL ODHAR, m. Sealbhaigh [Cinél Laoghaire], 179, 180.
- MAOL RUANADHA [Mael Ruanaidh], m. Coscraidh, 302, 332.
- MAOL RUANADHA, m. Taidhg, m. Cathail, 264.
- MAOL RUANAIDH, m. Donnchadha, m. Maol Ruanaidh, 194.
- MAOL RUANAIDH, m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 194.
- MAOL RUANAIDH [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, m. Finn, 193.
- MAOL RUANAIDH [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, m. Ruaidhrí, 193.
- MAOL RUANAIDH (Ó Cearbhaill), m. Uilliam Ruaidh, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- MAOL SEACHLOINN, m. Coscraigh, m. Lorcáin, 302.
- MAOL SEACHLAINN [Ó Súilleabháin], m. Dúnlaing, 164.
- MAOL TOLA, m. Mael Tuile, 317.
- MAOL UGHRA [Ó Súilleabháin], m. Eachthigernn, 147, 163.
- MAOL UMHA, m. Cuáin, Rí Mumhan, 145.
- MAONACH, m. Aenghusa, m. Carthainn Fhinn, 317, 321.
- MAONACH, m. Airtniadh, 183.
- MAONACH, m. Fínghin, m. Aodha Duibh [Sliocht Feidhlimthe], 146; Maenach, 402, 409, 418.
- MAOTHAGÁN, m. Ciocharáin, m. Cáinte, 176.
- MARCÁN, an Cléireach, m. Cinnéidigh, 298.
- MARCUS, m. Taidhg (Í Bhriain), 374.
- MARTIN, Walter, Bailiff, 384.
- MATHGHAMHAIN DALL (Ó Briain) m. Briain Chatha an Aonaigh, Rí Tuadhmmumhan, 335, 344, 392.
- MATHGHAMHAIN EATHARLACH, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*), 365.
- MATHGHAMHAIN GEANGCACH, (Ó Conchubhair), m. Murchadha Geangcaigh, 196.
- MATHGHAMHAIN LIATH, m. Bhriain Mhóir (bastaird), (*gein.*) 361.
- MATHGHAMHAIN, m. Briain Chatha an Aonaigh, 337.

- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha, 346.
- MATHGHAMHAIN, m. Briain, m. Mathghamhna. [Siol gConchubhair Chorcainruadh], 196.
- MATHGHAMHAIN, m. Briain, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*) 383.
- MATHGHAMHAIN [Ó Súilleabháin], m. Buaidhaigh, 164.
- MATHGHAMHAIN, m. Céin, m. Maol Mhuaidh, (*gein.*) [i. Ó Math., Cairbreach], 228.
- MATHGHAMHAIN, m. Cinnéidigh, m. Lorcáin, i. Rí Tuadh-mhumbhan, 94, 127, 128, 235-6, (*gein.*), 298, 323, 330, 406, 422; Mathgamain, m. Ceinneítig, 410.
- MATHGHAMHAIN (O Briain), m. Conch. Ruaidh, m. SeanTaidhg, 382.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Diarmada Cléirigh, 346.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Diarmada, m. Donnchadha, (*gein.*) 356.
- MATHGHAMHAIN, m. Diarmada, m. Mathghamhna, (*gein.*), 361.
- MATHGHAMHAIN (Ó Briain), m. Diarmada, m. Muircheartaigh, 382.
- MATHGHAMHAIN, m. Domhnaill an Phearsáin, 370.
- MATHGHAMHAIN, m. Domhnaill, m. Donnchadha, (*gein.*), 371.
- MATHGHAMHAIN, m. Domhnaill, m. Seaáin, Duibh (*gein.*), 372.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Donnchadha, 326, 347.
- MATHGHAMHAIN, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 347, 348, 350.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Ruaidh, 352.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Diarmada Imligh, 371.
- MATHGHAMHAIN (Ó Briain), m. Donnchadha, m. Mathgh., m. Domhnaill, 370.
- MATHGHAMHAIN (Ó Briain), m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 347, 350.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Dúnadhaigh, 300.
- MATHGHAMHAIN, m. Giolla Brighde, m. Domáin, (*gein.* Í Chuire), 279.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Muircheartaigh, m. Diarmada, (*gein.*), 359.
- MATHGHAMHAIN, m. Muircheartaigh, m. Toirdhealbhaigh, 300, 325, 340, 344, 345.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Muircheartaigh Ruaidh (*gein.*), 360.
- MATHGHAMHAIN [Ó Ceallacháin], m. Murchadha, m. Aodha, 160.
- MATHGHAMHAIN, m. Murchadha, m. Muircheartaigh (*gein.*), 365.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Murchadha na Reithnighe (*gein.*) 366.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Taidhg an Chomhraic, 360, 362.
- MATHGHAMHAIN, m. Taidhg, m. Conchubhair, (*gein.*) 358.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, 329.
- MATHGHAMHAIN (O Briain), m. Toirdh. Bluig, 345.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Mhanntaigh, 381-2, -3, i. Math. Maol, 375.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Cathail, 297.
- MATHGHAMHAIN (Ó Briain), m. Toirdh., m. Mathgh., 382.
- MATHGHAMHAIN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg, 358.
- MATHGHAMHAIN (Ó Briain) m. Toirdh. Mhéith, m. Muircheartaigh, 381.
- MATHGHAMHAIN, m. Tomáis, m. Cinnéidigh, (*gein.*) 371.
- MATHGHAMHAIN (O Briain), m. Tomáis i. mac an Fhaircinn-aigh, 382.
- MATHGHAMHAIN, m. Tomáis, m. Muircheartaigh (*gein.*), 357.
- MATHGHAMHAIN MAONMUIGHE (Ó Briain), m. Muircheartaigh (*gein.*), 234, 334, 337, 344, 346, 391.
- MATHGHAMHAIN ÓG, m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh (*gein.*), 359.
- MATHRACH, m. Oiliolla Óluim, 293, 294.
- MATUSALEM (Mathu-salem), 21, 22.
- MAURITIUS, filius Geraldí Magni, 285.
- MAYOR (of Galway), 384.

- MEACHAIR, m. Carthainn Chais (Fhinn), 296, 320.
- MEADHBH CHRUAICHA .i. Banríoghan Chonnacht, 72, 74, 253.
- MEANMA ADHAIR, m. Orduis, 315.
- MEANMA, m. Aodha, m. Aisidha, 313.
- MEANNA, m. Aodha, m. Eanna, 312, (m. Domhn.) 313, 314.
- MEARAGÁN, m. Tuathail, 175.
- MEIC AODHA, 300.
- MEIC CON CREICHE, 310.
- MEIC CHONGHAIL, ó Chonghal, m. Eichthigheirn, 302.
- MEIC CONMARA, m. Domhnaill, m. Aodha, 313-14.
- MÉIC CORMAIC, ó Chormac m. Con Duibh, 311.
- MEIC LUGHADHA, ó Lugh., m. Longargáin, 300.
- MEIC MHADADHÁIN, ó Chonchubhar, m. Mad., 301.
- MEIDÍN, m. Maoilín, 313.
- MEILGE MOLBHTHACH, rí Éireann, 45.
- MEITHEAGÁN, m. Loingsigh, 183.
- MES GEDHRA, m. Airt Mes Delmhan, cóigeadhach Laighean, 51.
- MIC GIOLLA FHIONNÁIN, 304.
- MÍLE, m. Bile, m. Breoghain, .i. Míle Easpáine, Sinsear na nGaedhal, 2, 27, 30, 31, 34, 37, 201.
- MO-CHOLMÓG, naomh, 177-8.
- MOCHUDA, 101.
- MOGHAOTH MÓR-EOLACH, m. Niadh Febhis, 42.
- MOGH CORB CLÁIRE, m. Cobhthaigh Chaoimh, m. Rechtadha Righdheirg, 45.
- MOGH CORB, m. Cormaic Cais, 65, 67, 68, 69-71, 85, 294, 399, 415.
- MOGH CORB, m. Oiliolla Óluim, 293-4.
- MOGH LÁMHA, 51.
- MOGH NUADHAD, m. Mogha Néid, *feic* Eoghan Mór, m. M. Néid, 49-57, 61, 77, 121, 412, 414.
- MOGH RUITH, m. Ferghusa, draoi, 133.
- MOLÁCHA SAINGHIL, m. Fionnáin, m. Conaill, 305.
- MO LUA, m. Conaill .i. dalta Cárthaigh, 297, 329.
- MO LUA, m. Oiche, 65.
- MONGÁN, m. Donnghala, m. Flainn, 174.
- MONGÁN, m. Muireadhaigh, m. Eoghain, à *quo* O Donnghaile, 257.
- MOINGFHIONN, bean Eochach Muighmhedhóin, 262.
- MÓR, ingh. Aodha Beannáin, 81; Mór Mumhan, 146, 147.
- MÓR, ingh. Bhriain Uí Bhriain, 376.
- MÓR, ingh. Domhnaill Mhóir Uí Bhraiaín, 375.
- MÓR, ingh. Donnchadha, m. Sheagháin Í Chearbhaill, 353.
- MÓR, ingh. Í Eidhín, 379.
- MÓR, ingh. Eidhín, m. Cléirigh (*gein.*), 299, 339, 340.
- MÓR, ingh. Giolla Brighde Í Mhaolmhuaidh, 338-9, 379.
- MÓR, ingh. Iarla Chonnacht, 336.
- MÓR, ingh. Mhathghamhna mhic Mathghamhna, 376.
- MÓR, ingh. Mheic Con Mara, 338.
- MÓR, ingh. Ríogh Laighean, 379.
- MÓR, ingh. Rudhraighe Uí Chonchubhair, ríogh Connacht, 338.
- MÓR, ingh. Taidhg Uí Bhriain, 365.
- MÓR, ingh. Uí Chinnéidigh, Máthair Mhurchadh na Reithnidhe agus Uilic de Búrc, 353.
- MÓR NÍ BHRIAIN, ingh. Sir Toirdhealbhagh, 376.
- MORANN, mac mic Cairbri Chinnchait, 50.
- MORGÁN [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairrge, 162.
- MUIMHNE, m. Éiriomhóin, 34.
- MUINEMHÓN, m. Cais Chlothaigh, 43.
- MUINGFHIONN, bean Eachach Muidhmhedhóin, 136.
- MUINGFHIONN, ingh. Fearadhaigh, Ríogh Cruithnech Alban, 139.
- MUINNTER ÁGÁIN, 257.
- MUINNTER AILGHEANÁIN, 311.
- MUINNTER ÁINDLE, 311.
- MUINNTER AINGEDHA, 236; M. Aingeadha, 302.
- MUINNTER AITHICHEIR, 205, 230.
- MUINNTER ALLATHAIGH, 236, 302, 331.
- MUINNTER AMHAL(N)GAIDH, 176.
- MUINNTER ANNRACHÁIN, 305.
- MUINNTIR AODHA, m. Cais, 237.
- MUINNTER AONGHUSA, 237.
- MUINNTER ARGÁ, 253.
- MUINNTER BHAOITHÍN, 275.
- MUINNTER BHRAIN (m. Finnachta), 311.
- MUINNTER BHRAOIN, 257, 275.

- MUINNTER BHREACTGHA, 237.
 MUINNTER BHRÉANUINN, 237.
 MUINNTÉAR PHRÚIG, 295.
 MUINNTER CHATHALÁIN, 258.
 MUINNTÉAR CHATHARNAIGH (m. Aodha), 313.
 MUINNTER CHATHMHOGHA, 267.
 MUINNTER CHÉADFADHA, 310.
 MUINNTER CHEALLAIGH, 257; 295.
 MUINNTER CHEARNAIGH, 237.
 MUINNTER CHÉDAIGH [ó Fhear-ghal, mh. Guaire an Oinigh, (*gein.*), 267.
 MUINNTER CHÉILEACHAIR, 236.
 MUINNTER CHEITHRIGH, 253.
 MUINNTÉAR CHIARÓG, 295.
 MUINNTÉAR CHINNÉIDIGH, 298.
 MUINNTÉAR CHLÚMHÁIN, 305.
 MUINNTER CHNÁIMHÍN, 236.
 MUINNTER CHOBHARTHA, 275.
 MUINNTÉAR CHOBHTHAIGH, 304.
 MUINNTER CHOHLÁIN, 237.
 MUINNTER CHOIBHLEACHÁIN, 258.
 MUINNTÉAR CHÓIRNE, 309.
 MUINNTER CHOMÁIN, 267.
 MUINNTER CHOMALTÁIN, [ó Fhear-ghal, m. Guaire An Oinigh] (*gein.*), 267.
 MUINNTÉAR CHONAING, 235, 300.
 MUINNTER CHON MHEADHA, 257.
 MUINNTER CHONNSAIDÍN, 234.
 MUINNTER CHONRAOI, 237.
 MUINNTER CHORMACÁIN, 237, 318.
 MUINNTER CHORDHAMHNA, 258.
 MUINNTÉAR CHOSGRAIGH, 298.
 MUINNTER CHREACHÁIN, 267.
 MUINNTER CHRÉADHMHACÁIN, 275.
 MUINNTER CHRUITÍN, [de shliocht Chonla, inh. Breasail Bhric], 275.
 MUINNTER CHUINN, 258; 311.
 MUINNTÉAR CHUIRC, 302.
 MUINNTER DHÁLAIGH na Mumhan, 204.
 MUINNTER DHOBHARCHON, 237.
 MUINNTÉAR DHOMHNAILL, 304.
 MUINNTER DHONGHAIL, 174.
 MUINNTER DHONGHAILE, 257.
 MUINNTER DHUBHTHAIGH, 237, 305.
 MUINNTER DHUIBHGHEANNÁIN, 257.
 MUINNTÉAR DUIBGINN, 303-4.
 MUINNTER DHUIBHIR, 273.
 MUINNTER DHUILGHÍN, 179.
 MUINNTER DHUINEAMHLA, 275.
 MUINNTÉAR DHUINN CHUAN, 298.
 MUINNTER EACHTHIGHEIRN, 236.
 MUINNTÉAR EOCHADH, 302.
 MUINNTER FHÁILBHE, 278-9.
 MUINNTER FHIONGHUINE, 203.
 MUINNTER FHLAITHBHEARTAIGH Tuadhmhumhan, 253.
 MUINNTER [FH]LAITHILE, 267.
 MUINNTER FHLAITHNIA, 181.
 MUINNTER FHORANNÁIN, 275.
 MUINNTER GHARBHÁIN, 204.
 MUINNTER GHLÓAIRNE, 236.
 MUINNTER GHORMÁIN, 273.
 MUINNTER GHRÁDA, 237.
 MUINNTER GHULBÁIN, 275.
 MUINNTER ÍCEADHA, 236.
 MUINNTER IFERNÁIN, 237.
 MUINNTER IONNMHUSAIGH, 275.
 MUINNTER IORADHÁIN, 275.
 MUINNTÉAR LAITHEACHÁIN, 311.
 MUINNTER LEANNÁIN, 267.
 MUINNTER LÍONAIGH, 275.
 MUINNTER LOCHLAINN BÓIRNE, 255.
 MUINNTER LOINGSIGH, 237.
 MUINNTER LONGARGÁIN, 235.
 MUINNTER MHAINE, 236, 302.
 MUINNTER MHAINNÍN, 253.
 MUINNTER MHAOIL DOMHNAIGH, 237, 295.
 MUINNTER MHAOIL DÚIN, 267; M. Mhaol Dúin, 309.
 MUINNTER MHAOIL OGHAI, 267.
 MUINNTER MHAOIL RUADHNA, 236; Muinnter Mhaoil Ruanaidha, 302; M. Mael Ruanaig, 332.
 MUINNTER MHAOIL[SH]EACHLOINN, 301.
 MUINNTER MHAOTHAGÁIN, 176.
 MUINNTER MHATHGHAMHNA i. Ua Mathghamhna Fionn, agus Ua M. Ruadh; Ua M. Cairbreach, agus a shliocht, 204, 427-8, 432.
 MUINNTER MHATHLA, 311.
 MUINNTER MHIODHCHÁIN, 205, 230.
 MUINNTER MHOCHÁIN, 267.
 MUINNTÉAR MHUINEACHÁIN, 275; 313.
 MUINNTER MHURCHADHA, 273; 433.
 MUINNTÉAR MHUIRCHARTAIGH, 309.
 MUINNTER MHUIREAGHDHA, 258.
 MUINNTER MHUIRÉIN, 267.
 MUINNTER NECHTAIN, 237.
 MUINNTER NAOIDHEANÁIN, 275.
 MUINNTÉAR NÉILL, 304.
 MUINNTER ÓGÁIN, 236, 331.
 MUINNTER RIADA, 237.
 MUINNTER RIAGÁIN, 235, 308.

- MUINNTER RIAIN, 272, 276.
 MUINNTER RINN, 175.
 MUINNTER RÍOGHBHARDÁIN, 434.
 MUINNTER RÓNÁIN, 257.
 MUINNTER RUDHRAIGHE, 310.
 MUINNTER SCANNLÁIN, 308.
 MUINNTER SHAMHRADH, 237.
 MUINNTAR SHEANACHÁIN, 236.
 MUINNTER SHEASNÁIN, 237.
 MUINNTER SHENAIGH, 255.
 MUINNTER SILMÁIN, 257.
 MUINNTER SHUANAIGH, 267.
 MUINNTER SHÚILLEABHÁIN .i.
 Sliocht Domhnaill Mhóir, 165,
seq., 203.
 MUINNTER THAIDHG (Taidhg) [.i.
 Taidhg Ó Conchubhair], 265.
 MUINNTEAR THÉATHACHÁIN, 309.
 MUINNTEAR THREACHÁIN, 305.
 MUINNTEAR THOMRAIGH, 318.
 MUINNTER THUACHAIR, 275.
 MUINNTER THUATHAIL, 174.
 MUINNTER UAITHNIDHE, 237.
 MUINNTER UALLACHÁIN, 236.
 MUINNTER UARGHASA, 275.
 MUINNTER URTHUILE, 237, 295.
 MUIRCHEARTACH BACACH [Ó
 Conchubhair], m. Domhnaill
 Mhanntaigh, 196.
 MUIRCHEARTACH BEAG [Ó
 Briain], m. Toirdhealbhaigh
 Bhuig, 345.
 MUIRCHEARTACH CAOCH [Ó,
 Briain], m. Domhnaill Mhóir,
 353.
 MUIRCHEARTACH DALL [Ó Briain],
 m. Domhnaill Mhóir, 326, 342.
 MUIRCHEARTACH DÚIN NA SCIATH,
 .i. Muircheartach Mór [Ó
 Briain], m. Toirdhealbhaigh, m.
 Diarmada (*gein.*), 325, 337, 342,
 408, 423.
 MUIRCHEARTACH .i. Eascop Cille
 dá Lua .i. Mac Í Bhriain Aradh,
 353, 354.
 MUIRCHEARTACH FIONN [Ó
 Briain], m. Domhnaill Mhóir,
 342.
 MUIRCHEARTACH GARBH, m. Diar-
 mada Chléirigh, 346.
 MUIRCHEARTACH GARBH, m.
 Donnchadha, m. Briain Ruaidh,
 352.
 MUIRCHEARTACH GARBH, [Ó
 Briain], m. Taidhg, m. Toir-
 dhealbhaigh Bhuig, 345.
 MUIRCHEARTACH, m. Andaidh, m.
 Longargáin .i. comharba Cho-
 luim, 300.
 MUIRCHEARTACH, m. Briain, m.
 Riocaird, 357.
 MUIRCHERTACH (Ó Briain), m.
 Briain, m. Toirdh. m. Sean-
 Taidhg, 383.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Briain Ruaidh, 326, 352.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Conchubhair, m. Donnchadha
 Cairbrigh (*gein.*), 326, 343.
 MUIRCHEARTACH, m. Conchubhair
 Mhóir, (*gein.*) 362; .i. Mac
 Briain Ó gCuanach, 364.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Conchubhair, m. Toirdheal-
 bhaigh (*gein.*) 233, 376, 397.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Conchubhair na Cathrach, m.
 Diarmada, 324.
 MUIRCHEARTACH, m. Diarmada,
 m. Donnchadha, (*gein.*) 356.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Diarmada, m. Mathghamhna
 (*gein.*), 361.
 MUIRCHEARTACH (Ó Briain), m.
 Diarm., m. Muirch., 382.
 MUIRCHEARTACH (Ó Briain), m.
 Diarmada, m. Murch. Duibh,
 382.
 MUIRCHEARTACH, m. Diarmada,
 m. Taidhg, (*gein.*) 358.
 MUIRCHEARTACH [Ó Súilleabháin],
 m. Domhnaill, m. Criomhthainn,
 164.
 MUIRCHEARTACH (Ó Briain), m.
 Domhnaill, m. Donnchadha,
 351.
 MUIRCHEARTACH (Ó Briain), m.
 Domhnaill, m. Donnchadha, m.
 Seaáin, 381.
 MUIRCHERTACH (Ó Briain), m.
 Domhnaill, m. Taidhg, m.
 Toirdh., 346.
 MUIRCHEARTACH (Ó Briain), m.
 Domhnaill, m. Toirdhealbhaigh,
 376.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Domhnaill Mhóir, Rí Mumhan,
 324, 325, 374, 398.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Donnchadha Cairbrigh, 326,
 343.
 MUIRCHEARTACH, m. Donnchadha
 Eascop, (*gein.*) 359.
 MUIRCHERTACH [Ó Briain], m.
 Donnchadha, m. Briain Duibh,
 349.
 MUIRCHEARTACH [Ó Briain], m.
 Donnchadha, m. Conchubhair
 Bhuidhe, (*gein.*) 371.

- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Domhnaill, (*gein.*), 242, 372.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 346.
- MUIRCHÉARTACH, m. Earca, 400, 401, 416.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Donnchadha, 347, 350.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Muirchearthaigh, 347-8.
- MUIRCHÉARTACH (Ó Briain), m. Mathgh. m. Tomás (mac an Fhaircinnigh) 382.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Cinnéidigh], m. Murchadha, m. Donnchadha, (*gein.*), 242.
- MUIRCHÉARTACH, m. Néill .i. Mic Fhlannchadha Finn, 314.
- MUIRCHÉARTACH, m. Oilliolla, m. Fir Dhomhnaigh, 319.
- MUIRCHÉARTACH MÓR [Ó Briain] .i. Rí Éireann .i. m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg, m. Briain Bhóroimhe, 235, 299-300, 323, 325, 333, 340, 341, 397, 407, 411, 423.
- MUIRCHÉARTACH, m. Riocaird, m. Muirchearthaigh, (*gein.*) 357.
- MUIRCHÉARTACH (Ó Briain), m. Scaáin, m. Mathghamhna, 382.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Muirchearthaigh; (*gein.*), .i. Mac Briain Ó gCuanach, 365, 366, 367.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg Caoluisge, Rí Tuadmhumhan, 326, 334, 343, 344, 390, 391.
- MUIRCHÉARTACH [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Óig, m. Toirdhealbhaigh Ruaidh (*gein.*), 360.
- MUIRCHÉARTACH, m. Tomás, m. Diarmada Imligh, 371.
- MUIRCHÉARTACH ÓG, m. Muirchearthaigh, m. Diarmada [Uí Bhriain] (*gein.*), 359.
- MUIRCHÉARTACH ón nGráig, m. Donnchadha, (*gein.*), 373.
- MUIRCHÉARTACH RUADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Conchubhair (*gein.*), 358.
- MUIREADHACH, m. Cárthaigh, m. Saoirbhreathaigh, 150, 429.
- MUIREADHACH MÉITH, m. Ógáin, m. Aichir, .i. athair Chionnflaélaidh, comharba Bhréanainn, 302.
- MUIREADHACH, m. Eoghain, m. Néill Naoighiallaigh, (*gein.*) 257.
- MUIREADHACH, m. Giolla Moinghinne, 304.
- MUIREDHACH MUINDERG, rí Uladh, 401.
- MUIREGÁN, m. Eachach, 168, 171.
- MUIRGHEAS, m. Flaunchadha Finn, 314.
- MUIRGHIOS, m. Ende, m. Conaill, 309.
- MUIRIONN, bean Dáibhidh Chaoich Cunndún, 199.
- MUIRIS AN CHARBAID .i. Iarla Deasmhumhan, 376.
- MUIRIS [Ó Mathghamhna], m. Seáin, m. Finghin, 191.
- MUIRIS, m. Seáin, m. Muiris, [Mac Gearailt]; is uaidh an Ridire Ciarraigheach, 286.
- MUIRIS, m. Tomás, m. Muiris, m. Gearailt, à quo Iarla Deasmhumhna, 286.
- MUIRTHEIMHNE, m. Breoghain, 33.
- MUNCHA, ingh. Dil, m. Da Chrega, 130, 131.
- MURATHA [Murchadh], 187.
- MURCHADH AN TARMAINN [Ó Briain], m. Diarmada, 346.
- MURCHADH BUIDHE [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 348.
- MURCHADH CAOCH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Cinnéidigh, (*gein.*) 362, 370.
- MURCHADH CLIACH (Ó Briain), 393.
- MURCHADH DUBH (Ó Briain), m. Muirch., m. Diarmada, 382.
- MURCHADH FIONN, m. an Annraighthigh, 383.
- MURCHADH [Ó Ceallacháin], m. Aodha, m. Cinnéidigh, 160.
- MURCHADH, m. Briain Bhóroimhe, 235, 299, 331, 339, 379.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Briain m. Riocaird, 357.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Conch. m. Toirdh., 233, 376.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Conch. Óig, m. Conch. Ruaidh, 383.
- MURCHADH, m. Domhnaill, m. Maoil Sheachloinn, 302.

- MURCHADH [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Bhóroimhe, i. Murchadh na Scéithe Girre [M. an Scéith Ghirr], 299, 323, 355, 398.
- MURCHADH [Ó Ceallacháin], m. Donnchadha, m. Ceallacháin Chaisil, 149, 160, 429.
- MURCHADH [Ó Ceallacháin], m. Donnchaidh, m. Cathaoir Mhodartha, 161.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Donnch., m. Murch. Duibh (Muircheartaigh), 382.
- MURCHADH [Ó Súilleabháin], m. Duibhionnraclt, m. Flainn Robha, 147, 163.
- MURCHADH, m. Mael Chobha, 320.
- MURCHADH, m. Mathghamhna, m. Dúnadhaigh, 300.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Muir-eadhaigh, m. Domhnaill (*gein.*), 381.
- MURCHADH, m. Muircheartaigh, m. Conchubhair Mhóir (Uí Bhriain), 364.
- MURCHADH, m. Muircheartaigh, m. Diarmada, 356; Clann Mh., 357.
- MURCHADH, m. Muirghiosa, m. Enda, 309.
- MURCHADH, m. Rodaidhe, 305.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Seáin Óig, m. Seáin, 383.
- MURCHADH, m. Seancháin, m. Flaithbheartaigh, 303.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Briain, m. Taidhg, 367.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Conchubhair, (*gein.*) 358.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 351.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Muircheartaigh, 350.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Toirdhealbhagh, i. céad-iarla Tuadhmhúhan, (*gein.*), 233, 345.
- MURCHADH, m. Taidhg, m. Toir. m. Taidhg, m. Briain Bóroimhe, 299.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh Bhuig, 345.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh Dhuinn, i. Iarla Tuadhmhúhan, 335, 346, 393.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh, m. Domhnaill, (*gein.*), 240, 381.
- MURCHADH (Ó Briain), m. Toirdh., m. Domhnaill, m. Conchubhair, 383.
- MURCHADH [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh Odhair (*gein.*), 365.
- MURCHADH MAINCHÍN, Mac Mathghamhna, 234, 334, 343.
- MURCHADH MANNTACH [Ó Briain], m. Domhnaill (*gein.*), 359.
- MURCHADH MÓR [Ó Briain], m. Briain, m. Toirdhealbhagh (*gein.*), 383.
- MURCHADH na dTuagh [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh, m. M., 353, 354.
- MURCHADH na nEach [Ó Briain], m. Briain Doill (*gein.*), 357.
- MURCHADH NA nGAEDHEAL. (Mac Murchadha) m. Donnchadha, m. Murchadha; à quo Mac Dáibhí Mhóir, 272.
- MURCHADH NA MALLACHT [Ó Briain], m. Seáin Ruaidh (*gein.*), 382.
- MURCHADH NA REITHNIDHE [Ó Briain], m. Briain, m. Domhnaill (*gein.*), 353.
- MURCHADH NA REITHNIGHE [Ó Briain], m. Toirdhealbhagh (*gein.*) 365.
- MURCHADH Ó Briain, Major General, m. Eoghain, m. Toirdh., m. Taidhg, 374.
- MURCHADH RUADH [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha, 340.
- MURCHADH RUADH, m. Briain na Corcaighe, m. Donnchadha, (Ó Briain), 346.
- MURCHADH, i. Sir Murchadh, m. Domhnaill Spáinnigh, 272.
- MURCHADH UAITHNEACH, m. Uilliam Uí Bhriain (*gein.*), 358.
- MURROGH Ó BRIEN, 384.
- MURTHULE MÓR, m. Duilghín, 184.
- MURUINN [Ní Chaoimh], ingh. Airt, m. Eoghain, 199.
- MUSCRAIGHE [Musgraighe]. i. muintir Mh., de Shíol Chonaire i nÉirinn, 38.

N.

NÁBLA, ingh. Christóra Núgeint, Tighearna na nDealbhna, 377.

NAD FRAOICH, m. Colgáin, 149, (*gein.*) 429.

NAD FRAOICH (FRAÍCH), m. Cuirc, m. Luighdhech (*a quo* Eoghanaicht Caisil, Eogh. Gleannamhnach, Eogh. Áine, agus Eogh. Airthir Cliach); (*gein.*) 139, 142, 204, 400; (Nad Fraech) 409; 415, 416.

NAD FRITHRIDH, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.

NAD GEID, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.

NAE, m. Cais (nó Caisín Daoladhach), 86, 294-5, 327 (Naoi); (Nai) 328.

NAÍSIU, m. Beodha, m. Giolla Críost (*gein.*), 304.

NAOINE, m. Nenuail, 28.

NAOINE NAOIMBREATHACH, m. inghine Dáire, m. Deaghaidh, 50.

NAOI, *vid.* Noe .i. Noah, 19, *seq.*

NÁR, Taoiseach, 33.

NARGHALACH, m. Cuiléin, 312; Siol Nargh, 313.

NEAMHRUADH, Nimrod, 5.

NECHTAN (NEACHTAN) .i. an laoch, 327, 397.

NEIMHEDI, m. Adhnóin, 27.

NEIMHIDH, m. Sraibhghlinn d'Érnaibh Mumhan, 52.

NÉL, *vid.* Nenuail, 27.

NÉNUAL, m. Febhrigh Ghlais, 30.

NENUAL, m. Féníusa Farsaidh, 27.

NIA FEIBHIS, m. Eochaidh Faobhairdheirg, 41, 42.

NIAL, m. Cuirc, m. Ughoine, (Fíne Néill), 173.

NIAL, m. Aodha, m. Aisidha, 314.

NIAL, m. Giolla Críost, m. Beodha, 304.

NIAL, m. Ionnrachtaigh, m. Tuathail (*gein.*), 236 (N. m. Indreachtaigh), 306.

NIAL MEAR, m. Giolla Phódraig, 164.

NIAL MEIRGEACH, m. Maoil-Mhuire, m. Aodha, (*gein.*) 259.

NIAL NAOIGHIALLACH, m. Eochach Muightheadhóin, m. Muireadhaigh Thfrigh, (*gein.*), 257-8, 262-3.

NIAL SINDA, m. Brain, 311.

NIA SEAGHAMHAIN, m. Adhamhair Fholtchaoin, 46, Seaghamhain .i. 'Seghdha a mhaoin,' 46.

NÍ BHAOILL, Maighréat, 377.

NÍ MHC CONMARA, Mór, 378.

NOE [NAOI], 4, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 201.

NOTARY PUBLICK, 385.

NUADHA DEARG, m. Dáirfhíne, m. Bairidh, 55.

NUADHA DEGLÁMH, m. Eochaidh Faobhairdheirg, 41, 242.

NUADHA, m. Nenuail, 30.

NUADHA NECHT, m. Séadna Síothbhaic, 51.

NUADHA SÁLFHADA, m. Aonghusa, 55.

NÚGENT, Criostóir, 377.

Ó.

[Ó] AINCHIND, 313.

Ó hÁinle, .i. Ó Earca Dhearg, mh. Brián (*gein.*), 265, 313.

Ó [H]ALLMHARÁIN, 313.

Ó HÁNNLUAIN, de shliocht Cholla dá Chríoch, 268, 270.

Ó HÁNNRACHÁIN, 236.

Ó HAODHA, 313.

Ó [UA] HARTAGÁIN, 313.

Ó BÁIRE (í rinn Mhuinntíre Báire), de shliocht Íthe, m. Breoghain, 280.

Ó BAOIGHILL, ó Mhaol Dúin, mh. Cionnfhaoilaidh, 262.

Ó BAOILL, Rudhraidh, 377.

Ó BEIRN (ar shliocht Inreachtaigh), 265.

Ó BEÓLLÁIN, 236.

Ó [UA] BIGDUNÁIN, 313.

Ó [UA] BIGÍN, 313.

Ó BRANÁIN Chinéil Aodha, ó Mhurchadh, m. Aodha, (*gein.*) 267.

Ó BRIAIN, 246, 344, 347.

Ó BRIAIN, Brian, 394.

Ó BRIAIN, Brian .i. B. Chatha an Aonaigh (feic fá "Brian"), 234 *seq.*; 346, 347, 378.

Ó BRIAIN, Conchubhar [.i. Ó Briain Tuadhmmumhan], 375, 408, 423.

Ó BRIAIN, Conchubhar m. Tomáis, 387.

Ó BRIAIN, Diarmaid, 344, 407, 423.

Ó BRIAIN, Diarmaid Breac (*gein.*), 351, 373.

Ó BRIAIN, Domhnall; .i. céad Iarla Leasa Móir, 373.

Ó BRIAIN, Domhnall, an Coirnéal, 375.

Ó BRIAIN, Domhnall, m. Murchadh, an dara Colonel ar Reg. an Chláir, 374.

- Ó BRIAIN, Domhnall Mór, rí Mumhan, 342, 414.
 Ó BRIAIN, Donnchadh .i. an dara hIarla Tuadhmmumhan, 377.
 Ó BRIAIN, Donnchadh Cairbreach, 378.
 Ó BRIAIN, Henri, 374.
 Ó BRIAIN, Kendal, m. Keindil Uí Bhriain, 386.
 Ó BRIAIN, Muircheartach, 380.
 Ó BRIAIN, Murchadh, Major General San bhFraingce, 373, 374.
 Ó BRIAIN, Murchadh (ó Chathair Corcoráin), 375.
 Ó BRIEN, Murrogh Mac Turlogh, 384.
 Ó BRIAIN Sir Edward, 379.
 Ó BRIAIN, Sir Seaán, m. Toirdhealbháigh, 373.
 Ó BRIAIN, Toirdhealbhach, m. Diarmada, m. Toirdhealbháigh, (*gein.*) 379.
 Ó BRIAIN, Toirdhealbhach, m. Domhnaill Mhóir, 374, 380 (.i. Sir Toir.); 408.
 Ó BRIAIN, Toirdhealbhach Méith, 381.
 Ó BRIAIN TUADHMUMHAN .i. Domhnall Mór, 374, 375.
 Ó BROIN, Uilliam, m. Tomás, 387.
 Ó BRIAIN, Uilliam, m. Uilliam, m. Uilliam, (*gein.*), 377.
 Ó BRIC, 270.
 Ó BRIEN, Mr. John Ó B., 384.
 Ó BROIN, ó Eanna Niadh, m. Breasail, *vid. gein.* Mhic Murchadha, 272, 273.
 Ó BRUADAIR, Dáibhí, 352.
 Ó CAOIMH, 204, 220.
 Ó CAOIMH, Art, 198, 221.
 Ó CAOIMH, Tomás, 166.
 Ó CAOINDEALBHÁIN, ó Laoghaire, m. Néill Naoighiallaigh, (*gein.*) 257.
 Ó CARNÁIN, .i. ar shliocht Íthe, mh. Breóghain, 280.
 Ó CATHÁIN [*vid. gein.* í Néill, 256], 257.
 Ó CEALLACHÁIN, ó Mhurchadh, m. Donnchadha, 149.
 Ó CEALLAIGH, de shliocht Cholla dá Chríoch, 268, 344.
 Ó CEARBHAILL, 313 ; 193.
 Ó CINNÉIDIGH, 286, 301, *seq.*
 Ó CINNÉIDIGH, Donn Cuab, 301.
 Ó CEARNAIG, 313.
 Ó (UA) CÉILEACHAIR, 313.
 Ó CIARÁIN, 313.
 Ó (UA) CIARÓG Rátha Bloid, 311.
 [Ó] CINNÉIDIGH LIATH, Móna Móire, 301.
 Ó CINNÉIDIGH, Muiris, 287.
 Ó CLÉIRIGH, ó Mhurchadh, mh. Aodha ; *vid. gein.* í Shechnasaigh 266, 267.
 Ó COBHTHAIGH, de shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 Ó (UA) COCHLÁIN (Cochlán), 180.
 Ó COILEÁIN, 287.
 Ó COILEÁIN, Seán, 287.
 Ó (UA) COINÍN, 313 *seq.*
 Ó COINÍN, Giobúin, 287.
 Ó CONAILL, Séafraidh, 376.
 Ó CONCHEANNAINN, ó Dhiarmaid, m. Tomaltaigh, *vid. gein.* í Chonchubhair Ruaidh, 264, 265.
 Ó CONCHUBHAIR, Aodh .i. Rí Chionnacht, 355.
 Ó CONCHUBHAIR CIANACHTA .i. ó Fhéig, m. Iomchadha Uallaigh* (*gein.*), 247-8.
 Ó CONCHUBHAIR CIARRAIGHE, ó Fhearghus, m. Róigh, 250.
 Ó CONCHUBHAIR CORCAMRUADH, 250, 253.
 Ó CONCHUBHAIR DONN, ó Thoirdealbhach, m. Aodha, *vid. gein.* í Chonchubhair Ruaidh, 264.
 Ó CONCHUBHAIR FAILGHE, ó Rossa Fhailgheach ; *vid. gein.* Mhic Murchadha 272 ; 273, 274.
 Ó CONCHUBHAIR MUIGHE ÍTHE, ó Fhearghus, m. Eoghain ; *vid. gein.* í Néill, 256, 257.
 Ó CONCHUBHAR RUADH, ó Chathal Crobhdhearg, 264.
 Ó CONCHUBHAIR, Ruaidhrí, 272.
 Ó CONCHUBHAIR SLIGIGH, ó Bhrian Laighneach, m. Toir. Mhóir, 264.
 Ó CONGHALAIGH, 236.
 Ó CRIADHAGÁIN, de shliocht Íthe, mh. Breóghain, 280.
 Ó CRUADHILAOICH (san Mhumhain), ó Mhac Diarmada, 264.
 Ó CUILEÁIN CAIRBREACH, 204-5, 230-1.
 Ó CUILENNÁIN, ó Dhonnchadh, m. Domhnaill Chaim Mhic Cárthaigh, 154.
 Ó CUILL, 204.
 Ó (UA) CUINDÍN, 313.
 Ó CUINN, ó Chonn, m. Donnchadha, 316.
 Ó CUIRC MUSGRAIGHE, ó Chairbre Músg. 270, 278.

- Ó CÚIRNÍN, de shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 Ó DÁLAIGH, Domhnall, 285.
 Ó DÉAGHAIDII, 237.
 Ó DFOMUSAIGH, ó Rossa Fhailgheach (*gein.*), 273.
 Ó DOCHARTAIGH, ó Fhionán, m. Cionnfhaoilaidh, (*gein.*) 262.
 Ó DONNABHÁIN, 204, 230-1.
 Ó DONNCHADHA AN GHLEANNA, 204.
 Ó DONNCHADHA MÓR, ó Chas. mh. Cuirc, 204.
 Ó DONNCHADHA, Tadhg, 188.
 ODHRÁN, Maighleistir, 324.
 Ó DUBHAGÁN, Seaán, file, 412, 425.
 Ó DUBHDA, ó Fhiacha, m. Daithí (*gein.*), 267.
 Ó DUBHLOINN, ó Fheidhlimidh, m. Eanna Chinnsealaigh, (*gein.*) 273.
 Ó (UA) DUIBH, 313.
 Ó DUIBHDFORMA, ar shliocht, Fheidhlimithe, m. Eoghain, (*gein.*), 257.
 Ó (UA) DUIBHGINN, 304 : 314.
 Ó DUIBHIR, (Choill na Manach) ó Dhubhdhar m. Spealín, m. Dnibhne (*gein.*), 276-7.
 Ó DUINN, ó Rossa Fhailgheach, m. Cathaoir Mhóir, [*vid. gein.* Mhic Murchadha, 272]; is uaidh (.i. Ó Duinn) atá Ó Duinnín, 273.
 Ó DUINNÍN, *vid.* Ó Duinn, 273.
 Ó DÚNÁIN, Maol Muire, 341.
 Ó DUNLOING, 313.
 Ó (UA) DUNNACHAID, 313.
 Ó HEADHRA, 248.
 Ó HEIDHIN, ó Fhearghal, m. Guaire an Oinigh, (*gein.*) 267.
 Ó HEIDHIN, rí Ó bhFiachrach Aidhne, 379.
 Ó HEIDIRSGEÓIL BHÉARRA, de Shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 Ó HEIDIRSGEÓIL MÓR, de shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 Ó HEIDIRSGEÓIL Óg, de shliocht Íthe, mh. Breóghain, 280.
 Ó (UA) HECHAGÁIN, 313.
 Ó (UA) HEOGHAIN, 313.
 Ó FÁILBHE, Donn Cuan; a ingh., 166.
 Ó FÁILBHE (Deasmhumhan), ó Chairbre Musg, 270.
 Ó FAOLÁIN (i nDéisibh Mumhan), 270.
 Ó FLAHERTY, 385.
 Ó FLAITHBHEARTAIGH, de shliocht Fhearghusa, m. Muireadhaigh Mháil, 265.
 Ó FLANNAGÁIN, de shliocht Chathail, m. Muireadhaigh Mhuilleithin; *vid. gein.* Í Chonchubhair Ruaidh, 264, 265.
 Ó FLOINN, 313.
 Ó FLOINN ÁRDA, de shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 Ó FLOINN LINE, de shliocht Aodha, mh. Eochach; *vid. gein.* Í Chonchubhair Ruaidh, 264, 265.
 Ó FOLLAMHAIN, ar Shliocht an Innreathaigh, *vid. gein.* Í Chonchubhair Ruaidh, 264, 265.
 Ó GADHRA, 248.
 Ó GALLCHUBHAIR, ó Aodh, m. Ainmhíre, 262.
 OGAMHAIN, m. Beanhain, 28.
 OGÁN, m. Aichir, m. Coscraigh, 302.
 Ó GEALBHUIDHE, ó Aodh, mh. Toirdhealbhhaigh Mhóir .i. Aodh Dall, 264.
 Ó GÉARÁIN, 313.
 Ó (UA) GEIMHREADHÁN, 313.
 Ó (UA) GIOLLACÁIN, 313.
 Ó (UA) GIOLLA MÓIR, 313.
 ÓGOIRM(SI)LEADHAIGH ó Mhaine, m. Muireadhaigh; *vid. gein.* Í Néill, 256, 257.
 Ó GREASTAIL. (m. ConDuibh), 312.
 Ó[UA] HÍCEADHA, 312.
 Ó HIONNHUINEÁIN, 165.
 Ó HIONNRACHTAIGH, 270.
 Ó HITHIR, 231.
 OIGE, m. Nenuaill, 34.
 OILÉAN BUITLÉAR, inghean Mheic Piaraís, 364.
 OILIFÉR CROWWELL, 198.
 OILILL FANNCHOSACH, ollamh Laighean, 77.
 OILILL FIONN, m. Airt, m. Luighdheach Láimhdheirg, 45.
 OILILL FLANN BEAG, m. Fiachach (Fiachaidh, Fiacha) Muilleithin (Muilleathain), m. Eoghain Mhóir, 65, 76, 81, 134-7; (*gein.*) 205, 400, 412, 415.
 OILILL FLANN BEAG, m. Oilíolla Floinn Mhóir, 134.
 OILILL FLAND MÓR, m. Fiachach Muilleathain, (*gein.*) 134, 400, 412, 415.
 OILILL, m. Con gan Mháthair, 144.
 OILILL, m. Conrach, 51.
 OILILL, m. don Inghin Bhuidhe, 295.

- OILILL, m. Eachach Mhuidh-mheadhóin, 136, 262-3.
 OILILL, m. Eoghain, m. Néill Naogh.; a shliocht, 257.
 OILILL, m. Feir Domhnaigh, m. Díoma, 318.
 OILILL, m. Mada Muirsci, cóig-eadhach, 51.
 OILILL, m. Nad Fraoich, m. Cuirc, 142; a shliocht, 145.
 OILILL ÓLOM, m. Mogha Nuadhad [Eoghain Mhóir], 52, 53, 54, 64, 65, 66, 83, 93, 131, 132, 293, 399, 412, 414.
 OILILL, rí Chonnacht, 73.
 OIRIND IOLCHROTHACH, ingh. Lohairn Mhóir, ríogh Lochlann, 67.
 Ó LAEGHA, 313.
 Ó LAOGHAIRE Ruis Ó gCairbre, de shliocht Íthe, m. Breóghain, 280.
 OLCHOBHAIIR, rí Leithe Mogha, 145.
 OLCHOBAR, m. Cinaetha, Ab Imlig Ibaar, 404; Olchobar, 409, 420.
 OLIVA, bean Chaim, 23, 24.
 OLIVANA, bean Japhet, 23, 24.
 OLLA, bean Sheim, 23, 24.
 OLLA, bean tSeith, 19.
 Ó LOCHLAINN BÓIRNE [Boirne] .i. de shliocht Fhearghusa, m. Róigh, 250, 253.
 Ó LOCHLAINN BÓIRNE, Maoil-Sheachlainn, 376.
 Ó LOCHLAINN BÓIRNE, Uaithne, 375.
 Ó LOCHLAINN, ROSA, 375.
 Ó [UA] LÚBA, 313.
 Ó MADAGÁIN, de shliocht Cholla dá Chríoch, 268, 269.
 Ó MÁILLE, ó Chonall Oirbsion, mh. Briain, (*gein.*) 265.
 Ó MAOIL BHRÉANAINN, de shliocht Chathail, m. Muireadhaigh Mhuilleithin, (*gein.*) 265.
 Ó MAOIL DORAIDH, ó Aodh, m. Ainmhire, *vid. gein.* í Dhomhnaill, 262.
 Ó [UA] MAOILÍN, 313.
 Ó MAOIL MHOCHÉRGHE .i. ar Shliocht Chathail, m. Muireadhaigh Muilleithin, (*gein.*) 265.
 Ó MAOIL MHAUIDH, ó Fhiacha, m. Néill Naoghiallaigh, 258.
 Ó MAOIL RIAIN Diarmada, m. Conchubhair, m. Diarmada, (*gein.*) 275.
 Ó MAOILSECHLOINN, ó Chonall Chreamhthaine, m. Néill Naoghiallaigh, 258.
 Ó [UA] MAOLCHANA, 313.
 Ó MAOL CHONAIRE; clann í Mhaoil Chonaire, 378.
 Ó MAOLMHAUIDH, rí Ó bhFiachrach agus Fear Ceall, 379.
 Ó MATHGHAMHNA CAIRBREACH, 204.
 Ó MATHGHAMHNA FIONN, 204.
 Ó MATHGHAMHNA RUADH, 204.
 Ó MEACHAIR, ó Fhionnachta, m. Conlla; *vid. gein.* í Chearbhaill, 247, 193.
 Ó MEADHRA, 236.
 Ó [UA] MEIDÍN, 313.
 Ó MHOIDHCHÁIN, 313.
 Ó MÓRDHA, 250.
 Ó MUIRTHILE, 184.
 ONCHÚ, m. Aodha Guaire, m. Cormaic Coichin, 296.
 Ó NÉILL; *gein.* í Néill, 256 *seq.*; 343.
 Ó NÉILL, ó Niall, m. Ionnrachtaigh, m. Tuathail, m. Iorchlosaigh (*gein.*), 236.
 Ó NEÓGHAIN, 230.
 Ó NIALLÁIN, de shliocht Cholla dá Chríoch, 268, 270.
 ONÓRA, ingh. an Bharraigh Óig, 353.
 ÓNÓRA, ingh. Chonchubhair Uí Bhriain, 374.
 ÓNÓRA, ingh. Diarmada, m. Taidhg í Mhaoil Riain, 305.
 ÓNÓRA [Ní Chaoimh], ingh. Domhnaill, m. Airt, 199.
 ÓNÓRA, ingh. Domhnaill, m. Conchubhair (*gein.*), 376.
 ÓNÓRA, ingh. Mhuircheartaigh, 375.
 Ó NUALLÁIN [i Laighnibh], de shliocht Eochach Finn (*gein.*), 270.
 Ó RAGHALLAIGH, de shliocht Fhearghusa, m. Muireadhaigh Mháil, (*gein.*) 265.
 ORBA, m. Éibhir, m. Míleadh, 34, 41.
 ORBHRAIGHE, .i. Muinnter Or., de chloinn Éireamhóin, 38.
 Ó [UA] REABACHÁIN, 313.
 ÓRFHLAITH, ingh. Mhéic Murchadha Laighean, 378; (Órlaith Cháin), 338.
 Ó [UA] RODÁIN, 313.
 Ó RUAIRC, de shliocht Fhearghusa, m. Muireadhaigh Mháil, 265.

Ó SÉAGHDHA, de shliocht Chonaire, ó Chairbre Musg, 270, 278.
 Ó SIADHAIL, 258.
 Ó SÍGIGH, 313.
 Ó SFODA, 312.
 Ó SFODA [m.] Chuiléin, 313.
 Ó SÍODHCHÁIN, 236.
 OSNA, m. Ríogh Lochlann, 68.
 Ó SPEALÁIN, 236.
 OSRAIGHE, 38, 406.
 Ó SÚILLEABHÁIN BÉARRA, 375 ; a *ghein*. 219.
 Ó TEATHFADH, 313.
 Ó TIAMHA, 313.
 Ó TREABHAIRE, 280.
 Ó TUAMA, 236.
 Ó TUATHAIL, ó Eanna Niadh, m. Breasail (*gein.*), 273.

P.

PÁDRAIG, 142, 321, 329 ; (Príomh-apstal) 332 ; 400, 401, 409, 425 (Mac Arploinn) ; (Táilgheann), 425.
 PAERAIGH, 354 ; Puerach, Puidhear, Puidhearaigh, 355.
 PALP, m. Eiremhóin, 41.
 PAM, m. Tait, 27.
 PÁPA, an P., 341.
 PARTHALÓN, m. Seara, m. Srú, 27, 31.
 PEARSÚN AN GHALLABHAILE .i. Domhnaill, m. Diarmada Imligh, 370.
 PEASÁN ; *vid.* Uí Fheasáin, 296.
 PIARAS (Buitléar), Bhaile an Ghróntaigh, 291.
 PILIB [Ó Súilleabháin], m. Raghnaill, m. Ruaidhrí, 165.
 PILIB (Ó Súillioháin), m. Raghnaill, m. Seaáin, 166.
 PILIB (de Barra) m. Ribirt Droma Fíngin, 284.
 PILIB, [Mac Domhnaill], m. Tomás, m. Pilib (*gein.*), 268.
 PILIB [Ó Duibhir], m. Uaithne, m. Diarmada, 276.
 PIP .i. bean Chain, 19.
 PIPHIB .i. bean tSile, 19.
 PLÉIMIONNACH, 156, cogadh na bPléimionnach, 426.
 PLUINCÉDACH, 355 ; Pluincéadaigh, 354.
 PRIONNSA LAIGHEAN, 378.

PRIONNSA LUTMIGNH agus Tuadh-mhumhan .i. Toirdhealbhadh Donn Ó Briain, 377.
 PUIDHEAR, *vid.* Paeraigh, 355.
 PUIRSÉALACH, 375.
 PUIRSÉAL, Maighréad, 366.

R.

RADHNALL m. Domhnaill, m. Maoil Sheachlainn, (*gein.*), 302.
 RÁDINALL ÓG [Mac Samhairle], m. Rádhnaill (*gein.*), 268.
 RAGHNAILT, ingh. tSeaáin, m. Síoda, 336, 378.
 RAGHNAILT, ingh. Uí Fhógarta, 338, 379.
 RAGHNALL, m. Domhnaill [Uí Chaisín] (*gein.*), 314.
 RAGNALL, m. Donnchadha, m. Aichir, 310.
 RAGNALL (Ó Súillioháin), m. Ruaidhrí, m. Domhnaill Mhóir, 165.
 RAGNALL [Ó Súilleabháin], m. Seaáin, m. Conchubhair (*gein.*), 166.
 RAITHLEANN, ingh. Da-Thó, 413.
 REACHTABHRA, m. Domhnaill, de shliocht Chaisín, 314.
 RECHTABHRA, m. Seachnusaigh, m. Finghin, m. Aodha Duibh, 147 ; (Reachtabhra), 163.
 REFILL, m. Naoine, 28.
 REFLÓIR, m. Nemha 30, (m. Neamhnain), 41.
 REFLÓIR, m. Refill, 28.
 REGIMENT Mhount Cashell, 156 ; R. Í Bhriain, 373 ; R. Tigherna an Chláir, 374, 386 ; R. Éirionnach, 374.
 RÉMUS .i. dearbhráthair Romulus, an bheirt do thionnscain cathair na Rómha, 2.
 REX ANGLIAE, 285.
 RÍ CAISIL, 223.
 RIDIRE CÚRSECH, AN, 151.
 RÍ [NIMHE] .i. Dia, 17, 92, 144.
 RÍ FRANNC, 156.
 RÍ LOCHLANN, 156.
 RÍ RAITHLEAN .i. Ua Mathghamhna, 223.
 RÍ SÉAMUS .i. Séamus a Dó, 156, 426.
 RÍ UILLIAM .i. Rí na Saxsan, 208, 426.

- RIAGÁN**, m. Duinn Chuan, is uaidh Uí Riagáin, 235, 300, 331.
RIAGÁN, m. Maol Dúin, m. Cionnaeth; (*gein.*) 310.
RIBIORD, m. Stiabhna [Barraigh], 284, 285.
RIDIRE AN GHÁIRTEIR, i. Seán Challainne, 288.
RIDIRE AN GHLEANNA [McGearailt] [de shliocht Sheáin Mhóir na Sursainge] (*gein.*), 287; ingh. Ridire an Ghleanna, 380.
RIDIRE CIARRAIGHEACH, AN [m. Gearailt], ó Mhuiris, m. Seáin (*gein.*), 286.
RIDIRE FIONN, AN [Mac Gearailt], de shliocht Ghiobúin m. Seáin (*gein.*), 287.
RIFE i. clanna Rife, 32.
RINN MÓR, m. Laoghaire, is uaidh Muinnter Rinn, 175.
RIOBÁRD i. Iarla Cloinne Cárthaigh, m. Donnchadha, m. Ceallacháin (*gein.*), 208.
RIOCARD i. Faircionnach Imligh, m. Muircheartaigh, 361, 362, 363.
RIOCARD (Ó Briain), m. Donnchadha, m. Diarmada Imligh, 371.
RIOCARD, m. Muircheartaigh, m. Diarmada, (*gein.*) 356; clann Riocaird, 357.
RIOCARD, m. Uillic, m. Riocaird Shagsanaigh [Buitléar], (*gein.*) 291.
RÍOGRADH CHAIRBREACH, ó Dhomhnall Mhaol de chloinn Charrthaigh, 152.
RÍOGRADH DHEASMUMHAN, ar shliocht Chormaic Fhinn, Mhic Cárthaigh Mhóir, 203.
RÍORDÁN, m. Eisdhe, m. Maoilchríche (*gein.*), Ó Ríordáin, 217.
RISDERD [Ó Mathghemhna], m. Seáin, m. Fíngin (*gein.*), 191.
RISTIORD [Buitléar], m. Éamuinn, m. Ristird, (*gein.*) 291.
RISTIORD i. R. Buitléar i. Tighearna Mhóta Goiréad, 291.
RISTIORD [Mac Gearailt], m. Sir Ristird (*gein.*) i. céadsheanasgál Íbh MacCoille, 290.
ROBACHÁN, m. Mothla, 94; Reab[h]achán, m. Mothla, 316, 323.
ROCHADH [Ó Ceallaigh], m. Colla dá Chríoch (*gein.*), 270.
RODAIDHE, m. Spealáin, 305.
RODÁN, m. Maoilín, 313.
RÓISTE DE, Muiris, m. Seain, m. Réamuinn, 199.
ROITH ECHTACH m. Roáin Ríoghalaigh, 43.
ROITHECHTACH, m. Rosa, 42.
RÓMHÁN, 27.
RÓMHÁNACH, 19; Rómhánaigh, 27.
ROMULUS, *vid.* Rémus, 2.
RÓNÁN, m. Aenghusa, m. Carthainn Fhinn, 317, 318, 321.
RÓNÁN, m. Baeith, m. Eochaidh, 295-6.
RÓNCHÚ [Ó Ronghaile], m. Rónáin, m. Aenghusa, 318, 321.
RÓNGHAL, m. Maol Chaoich, m. Fearadhaigh (*gein.*), 317.
RÓNNAIT ingh. Rónain, m. Aenghusa, 318.
ROS, m. Deghaidh, 49.
ROSA, athair Fhearghusa, m. Róigh (*gein.*), 251.
ROSA, m. Glais, m. Nuadhad Deghlámh, 42.
ROSSA FAILGHEACH, m. Cathaoir Mhóir, (*gein.*), 273.
ROTH, m. Ríoghuill, 133.
RUADHÁN LOTHRA, 86, 87, 148, 296, 325.
RUADHRÍ CAOL, m. Donnchaidh [Ó Cearbhaill], 194.
RUADHRÍ (Ó Conchubhair), m. Conchubhair Shoipléith, 197.
RUADHRÍ [Ó Súilleabháin], m. Diarmada, m. Pilib, 165.
RUADHRÍ [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, m. Micraith, 165.
RUADHRÍ, (Ó Súilliobháin), m. Donnchadha, m. Ruaidhrí, 166.
RUADHRÍ (Ó Cearbhaill), m. Donnch., m. Taidhg, 194.
RUADHRÍ (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Taidhg, 194.
RUADHRÍ, m. Eichthigeim, m. Oilliolla, 319.
RUADHRÍ (Ó Súilliobháin), m. Fíngin, m. Ruaidhrí, 166.
RUADHRÍ, m. Guill an Bhealaigh, 193.
RUADHRÍ, m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 193; 194.
RUADHRÍ [Ó Súilleabháin], m. Seáin, m. Conchubhair (*gein.*), 166.
RUADHRÍ, m. Taidhg [Ó Cearbhaill] i. rí Éile, 193.
RUADHRÍ [Meg Uidhir], m. Toináis, m. Pilib (*gein.*), 268.

RUDHRAIGHE, m. Aichir, Comharba Flannáin, 310.
 RUDHRAIGHE m. Aichir, m. Domhnaill (*gein.*), 309.
 RUDHRAIGHE [Ó Maol Mhuaidh], m. Aodha, m. Fearghail, (*gein.*) 260.
 RUDHRAIGHE, m. Giolla Crfost, m. Ógáin [de shliocht Choscraigh], 303.
 RUDHRAIGHE, m. Maoil Dúin, m. Cionnaeth, de chloinn Eochach, 309.
 RUDHRAIGHE, m. Murchadha, m. Seancháin, 303.
 RUDHRAIGHE, m. Sithrighe, do chloinn Ír, 39.
 RUDHRIGHE, m. Domhnaill Bháin, de chloinn Choscraigh, 303.

S.

SADHBH AN ÓIR, inghean Domhnaill, m. Conchubhair, (*gein.*) 376.
 SADHBH, ingh. Chuinn Chédchathaigh, bean Oilíolla Óluim, 52, 53, 63, 64, 293.
 SADHBH, ingh. Domhnaill Mhóir Uí Bhriain, 375.
 SADHBH, ingh. Donnchadha Í Chinnéidigh, (*gein.*) 378.
 SADHBH, ingh. Donnchadha na Fidhchille (*gein.*), 338.
 SADHBH, ingh. Ghiolla Caoimhghin Í Chinnéidigh, 378.
 SADHBH, ingh. Í Chinnéidigh, 378.
 SADHBH, ingh. Philib Uí Chinnéidigh, 337.
 SADHBH, ingh. Taidhg Mhic Cárthaigh, 338, 379.
 SADHBH, ingh. Toirdhealbhaigh Mic Mathghamhna, 375.
 SAGSAIN, 3; Sagsaicha, 4, 252; Saxanaigh (Saxin) 27, 135.
 SAITHGHEAL, m. Mathghamhna, 298, 304; (Saithghel) 330.
 SANBH, m. Ceit, m. Mághach, 51.
 SAORBHREATHACH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, m. Cormaic, 156.
 SAORBHREATHACH [Mac Carrthaigh], m. Donnchadha an Chúil .i. Tighearna Cnuic Caisil, i mBéarla Lord Mountcashel, 156, 426, 434.
 SAORBHREATHACH (Saorbhreatach), m. Donnchaidh, m. Ceallacháin Chaisil, 149, 160, 429.
 SAORBHRIAIN; síol Shaoir Bhriain .i. síol mBriain, 388; Clann Saoir Br. .i. Clann Bh., 395.
 SARA, ingh. Chuinn Chédchathaigh, 52.
 SARÁN, m. Caolbhadha, m. Cruinn Bhádhraoi, 250.
 SCANNLÁN, m. Dúnadhaigh, m. Artúir, 308.
 SCANNLÁN, m. Eochach, m. Ailghile, 305, 307.
 SCERÉD, Rí Chorca Dhuibhne, 45.
 SCITHIAGHDHA, 27.
 SCOTA, ingh. Forainn Cingcris, 27, 28.
 SCOTA, ingh. Forainn Nectonibus, bean Mhleadh Easpáine, 31, 36.
 SEAÁN AN CHURRAIGH, m. Donnchadha, m. Conchubhair Bhuidhe, (*gein.*) 371.
 SEAÁN .i. an Giolla Dubh, m. Seaáin Duibh, (*gein.*) 371.
 SEAÁN AN SPRIACHA [Ó Briain], m. Mathghamhna (*gein.*), 383.
 SEAÁN DUBH, m. Donnchadha, m. Domhnaill, (*gein.*) 371.
 SEAÁN [Ó Néill], m. Aodha, m. an Fhír Dhorcha, (*gein.*) 256.
 SEAÁN (Ó Briain), m. Briain, m. Toirdh., m. SeanTaidhg, 383.
 SEAÁN, (Ó Mathghamhna), m. Céin, m. Donnchadha, 191.
 SEAÁN, m. Conchubhair, m. Doinhnaill, m. Raghnaill, 166.
 SEAÁN, m. Conch., m. Domhnaill na Tiobraide, 190.
 SEAÁN (O Briain), m. Conch. Óig, m. Conch. Ruaidh, 383.
 SEAÁN [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, 189.
 SEAÁN (Ó Súilleabháin), m. Domhnaill Doibhésaigh, 165.
 SEAÁN [Ó Deaghaidh], m. Lochlainn, m. Conchubhair, m. Domhnaill, (*gein.*) 243.
 SEAÁN, m. Marcuis, m. Taidhg (Í Bhriain), Lieutenant i Regiment Tighearna an Chláir, 374.
 SEAÁN [Ó Briain], m. Mathghamhna, (*gein.*) 382.
 SEAÁN (Ó Súilleabháin), m. Raghnaill, m. Seaáin, 166.
 SEAÁN [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí, m. Seaáin, 166-7.
 SEAÁN, m. Siomainn Ruaidh, m. Pilib, (*gein.*) 301.

- SEÁN [Ó Mathghamhna,] m. Taidhg Mheirgigh, 189, 191.
- SEÁN, m. Taidhg, m. Murchadha (Uí Bhriain), (*gein.*) 385, 386.
- SEÁN [Ó Briain], m. Taidhg Óig, m. Taidhg (*gein.*), 381, 382-
- SEÁN [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg, (*gein.*), 373.
- SEÁN RIABHACH [Ó Briain], m. Seáin Ruaidh, (*gein.*), 382.
- SEÁN RUADH [Ó Briain], m. Diarmada, m. Muircheartaigh, (*gein.*) 382.
- SEÁN RUADH [Mac Cárthaigh], m. Domhnaill Mhaoil, m. Domhnaill Ghoid, 153.
- SÉADGHA, taoiseach, 39.
- SÉADNA IONARRACH, m. Breisríogh, m. Airt Imligh i. S. an Tuarasdail, 44.
- SÉADNA (Sédna), m. Cais, m. Conaill Eachluaith, 237, 294, 327.
- SÉAFRAIDH, m. Riocaird, m. Muircheartaigh, (*gein.*) 357.
- SEALBHACH, m. Cláirínigh [Uí Eachach Mumhan], 177, 179.
- SÉAMUS, m. Diarmada, m. Toirbhaigh, [Stol mBriain Chairrge Ó Conaill], 351.
- SÉAMUS, m. Gearóid, Iarla Deasmhumhan, 345.
- SÉAMUS, m. Murchadha Achaidh na gCrann, m. Conchubhair, (*gein.*), 253.
- SÉAMUS, m. Pádraigín, m. Séamus, [Aiccadach], 292.
- SÉAMUS [Barrach], m. Risteaird, m. Dáibhíth, m. Dáibhíth (*gein.*) 284.
- SEÁN (Ó Briain) .i. an Giolla Dubh, m. Seáin Duibh, m. Donnchadha, 371.
- SEANASGÁL UÍBH MO COILLE, (Mac Gearailt), 290.
- SEÁN CALLUINE [Mac Gearailt], Ridire an Gháirtéir; is uaidh Gearaltaigh Laighean, 286, 287-8.
- SEANCHÁN, m. Flaithbheartaigh (is uaidh atá Uí Sheancháin), 303.
- SEANCHÁN, m. Sédna, 321.
- SEANLUCHT AN CHORRUGH, 383.
- SEÁN [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, 189.
- SEÁN [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Domhnaill na Tiobraide, (*gein.*) 226.
- SEÁN, m. Dáibhí, m. Maolmhuaidh (Ó Mathghamhna), 190, 226.
- SEÁN, (Ó Mathghamhna), m. Donnch., m. Seáin, 191.
- SEÁN [Ó Mathghamhna, m. Domhnaill na Tiobraide, 190, 226.
- SEÁN; m. Conchubhair, m. Taidhg Mheirgigh, 190.
- SEÁN [Mac Gearailt], Mac Éamuinn an Chuilinn (*gein.*), 289.
- SEÁN [Mac Amhlaoibh], m. Fínghin, m. Diarmada (*gein.*), 214, 215.
- SEÁN [Ó Mathghamhna], m. Fínghin, m. Taidhg Mheirgigh, 190, 227.
- SEÁN [Ó Cearbhaill], m. Giolla na Naomh Óig (*gein.*), 247.
- SEÁN [Ó Cearbhaill], m. Maoil-Ruanadha, m. Taidhg (*gein.*), 247.
- SEÁN [Ó Súilleabháin], m. Pilib, m. Raghnaill, 165.
- SEÁN, m. Réamuinn, m. Seáin, m. Gearóid [Mac Gearailt], 290.
- SEÁN [Ó Cearbhaill], m. Ruaidhrí, m. Donnchaidh, 194.
- SEÁN (Ó Cearbhaill) m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- SEÁN [Ó Cearbhaill], m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 193, *bis.*
- SEÁN, m. Ruaidhrí, m. Maol Ruanaidh, 193.
- SEÁN [Barrach], m. Séamus, m. Risteaird, m. Seáin (*gein.*), 285.
- SEÁN, m. Taidhg, m. Fearghail [Í Eadhra] (*gein.*), 248.
- SEÁN (Ó Súillibháin), m. Taidhg, m. Fínghin, 166.
- SEÁN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- SEÁN (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin, 191, 227.
- SEÁN (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- SEÁN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- SEÁN (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Taidhg, 194.
- SEÁN, m. Tonáis, m. Muiris, m. Gearailt, *à quo* Iarla Chill Dara, 286.
- SEÁN [Ó Cearbhaill], m. Uaithne, m. Maoil Ruanadha (*gein.*), 247.
- SEÁN (Ó Cearbhaill), m. Uilliam, m. Uilliam, 194.

- SEÁN (Ó Cearbhaill), m. Uilliam Ruaidh, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- SEÁN MÓR, m. Éamuinn Chluana, *vid. gein.* Í Chaoimh, 198, 199.
- SEÁN MÓR na Sursainge .i. Seán, m. Seáin, m. Muiris [Mac Gearailt], (*gein.*) 287.
- SEAÁN ÓG (O Briain), m. Seaáin, m. Conch. Óig, 383.
- SEÁN ÓG, m. Seáin [Uí Mhathghamhna], 191, 227.
- SEARA, *vid.* Parthalón, 27.
- SEASGAIDH, m. Aonghusa Tírigh, 294.
- SÉATHFRA [Mac Giolla Phádraig], m. Briain Óig, 274.
- SECHNUSACH, m. Finghin, m. Aodha Duibh, 146; (Seachusach), 163, 204.
- SEIMHNE, m. FíR Chorb, athair Chomhghain Glinne Uisen, 294.
- SEN, 23-26.
- SÉMUS, m. Seáin, m. Finghin, .i. an Probhensial. [an Sliocht Meirgeach], 191, 227.
- SÉMUS (Ó Mathghamhna), m. Taidhg, m. Seáin Óig, 192.
- SENACH, m. Aonghusa, m. Nad Fraoich, 143.
- SEÓDHA, Seán, m. Éamuinn, m. Riocaird, m. Roboic (*gein.*), 292.
- SEÓN, SIR [Mac Gearailt], m. Éamoinn, m. Tomáis Choim (*gein.*) 289.
- SEONACH LUIMNIGH, 352.
- SETH, 19-23.
- SGOITHNIAMH, ingh. Eoghain Mhóir, 54.
- SÍLE, bean Donnchadha Uí Chaoimh, 200.
- SÍLE FAININN, mathair Mhurchadha, 365.
- SILE, m. Ádhaimh, 19.
- SINEACH .i. máthair Aonghusa Tuili, 296.
- SINEALL, m. Caisín, 312, 314.
- SIOBHÁN (ní Chaoimh) .i. bean don Nóglach, 199.
- SIOBHÁN, ingh. Airt, m. Eoghain, bean Ghearóid de Barr ó Léim Lára, 199.
- SIOBHÁN Ní mhic Mhuiris, ingh. Tighearna Chiarraighe, 377.
- SÍODA [an Eich Bhuidhe], 107, 108.
- SÍODA, m. Mael Chluiche, 313.
- SÍODA, m. Maireán, m. Narghalaigh, 312.
- SÍOL ÁDHAIMH .i. an cineadh daonna, 5.
- SÍOL AODHA [Aedha] .i. Clann Mhic Con Mara, 237, 313, 327.
- SÍOL BHFEARGHAIL .i. ó Chonall Chearnach, .i. de shliocht Ír, 250, 253.
- SÍOL BHFLANNCHADHA (gClannchadha), de Shíol Aodha dhóibh, 237, 246.
- SÍOL CHONAIRE .i. ó Éireamhón, 38.
- SÍOL ÉIBHIR, 38, 42, 51, 52.
- SÍOL ÉIREAMHÓIN [i Laighinibh], ó Laoghaire Lorc, 38, 256, 272.
- SÍOL EOGHAIN, ó Eoghan, m. Chuiléin, 313.
- SÍOL FEAR DOMHNAIGH, m. Mothla, m. Flaithbheartaigh, (*gein.*) 316.
- SÍOL GCEALLACHÁIN, 203, 215.
- SÍOL GCÉARBHAILL, 193.
- SÍOL GCINNÉIDIGH .i. ó Chinnéidigh, m. Duinn Chuan, 235.
- SÍOL GCONCHUBHAIR, ó Chonchubhar, m. Maolsheachlainn, m. Arga, (*gein.*) 254.
- SÍOL GCONCHUBHAIR Chorcarruadh, 195.
- SÍOL LUIGHDHEACH MINN, 388.
- SÍOL LUIGHDHEACH, m. Íthe, m. Breoghain, 51.
- SÍOL MBRAONÁIN i nUibh Duach, ó Bh. mh. Cearbhaill, (*gein.*) 274.
- SÍOL MBRIAIN. ó Bhrian, m. Cinnéidigh, 235, 298.
- SÍOL MBRIAIN ARADH, 234.
- SÍOL MBRIAIN BHAILE Í GHEIREDEÁIN, 347.
- SÍOL MBRIAIN CHAIRRGE Ó gCONAILL (Ó gCoinneall); .i. sliocht Bhriain Duibh, m. Conchubhair, 234, 344, 347.
- SÍOL MBRIAIN DÍOBARTHA, 344.
- SÍOL MBRIAIN EATHARLA, 353.
- SÍOL MBRIAIN NA gCEALL agus Ghleanna Caoin .i. sliocht Dhonnchadha, m. Toirdhealbhaigh, 343.
- SÍOL MBRIAIN NA gCUMRACH .i. ó Thadhg, m. Mhuircheartaigh, 234, 334, 344.
- SÍOL MBRIAIN Ó gCUANACH, 355.
- SÍOL MBRIAIN RUADH (i nDúithche Aradh), 343.
- SÍOL MOGHA RUTH, 137.
- SÍOL MÓRDHA, 251.
- SÍOL NARGHALAIGH, 313; Ó Narghalach, mh. Cuiléin, 312.

- SFOL NDÁLAIGH .i. ó Dhálach, m. Mhuircheartaigh, (*gein.*) 262-3.
- SFOL (N)ÉANDA, 388.
- SFOL RÓNÁIN, 317.
- SIONACH (AN), .i. sloinneadh ó Mhaine, mh. Néill Naoighiallaigh, 257.
- SIORLAMH, m. Finn, m. Brátha, 45.
- SIOTHRAC, m. Amhlaoibh Cuaráin, ríogh Gall Átha Cliath, 339; Siotraic, 340.
- SIR CORMAC, m. Taidhg [Mac Carrthaigh] .i. Tighearna Musgraighe, 427.
- SIR SEAÁN Ó BRIAIN, 373.
- SIR TOIRDHEALBHACH .i. m. Domhnaill Mhóir Uí Bhriain, 374, 375.
- SÍTHEACH, m. Eachdúin, de shliocht Cholla Uais, (*gein.*), 268.
- SIUTHCHRAIDH [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill Mhóir, m. Mic Raith, 164, 165.
- SIUTHCHRAIDH [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí, 165.
- SLÁINE, ingh. Lochlainn Láidir Mheic Conmara, 337, 378.
- SLÁINE [Ní Bhriain], ingh. Mhur-chadha, 374, 375.
- SLÁINE [Ní Bhriain], ingh. Sir Toirdheabhaigh, 375.
- SLÁNUIGHTHEÓIR .i. Críost, 355.
- SLAPAR SALACH; *vid.* Conchubhar na Cairige (ó Briain), 234.
- SLAT, m. Sealbhaigh, 179.
- SLATRA, m. Sfoda, m. Mael-Chluiche, 313.
- SLIOCHT AN DEAGÁNAIGH, .i. ón Deagánach Diarmaid Imleach, 370.
- SLIOCHT AN FHAIRCIONNAIGH, 369.
- SLIOCHT ÁRDA CANACHTA, Ó Dhonnchadh Láidir [Mac Carrthaigh], 151, 202.
- SLIOCHT BHAILE AN PHOILL, [Gearaltaigh], 289.
- SLIOCHT BHAILE NA CLOICHE, 369.
- SLIOCHT BHRIAIN FHINN, 236.
- SLIOCHT BRIAIN, m. Eochach Muighmheadhóin, 264 *seq.*
- SLIOCHT BHRIAIN MHÓIR, m. Feidhlime an Oinigh, 196.
- SLIOCHT BHRIAIN ÓIG, m. Muirch. (Brian Ó gCuanach), 368.
- SLIOCHT BHRIAIN RU Aidh, 362, 368.
- SLIOCHT CAIS, m. Cuirc, 168.
- SLIOCHT CHAISLEÁN NA BHFAIGHRIDHE (Mac Carthaigh), 209.
- SLIOCHT CHÉIN, m. OILIOLLA ÓLUIM, 193, 247.
- SLIOCHT CHINNÉIDIGH NA CORRCHLOICHE, 369.
- SLIOCHT CHNUIC FHÓRNOCHTA, ó Donnchadh Láidir, m. Cormaic [Mhic Cárthaigh] 151.
- SLIOCHT CHONAILL CHREAMHTHAINNE, 260 *seq.*
- SLIOCHT CHONAILL GHULBAN, m. Néill Naoighiallaigh, 262.
- SLIOCHT CHONCHUBHAIR, m. Thaidhg Mheirgigh Í Mhathghamhna .i. an Sliocht Meirgeach, 225.
- SLIOCHT CORMAIC CAIS, 233.
- SLIOCHT CORMAIC, m. Diarmada Móir Muscraighe, [Mhic Cárthaigh], 155, 157.
- SLIOCHT DIARMADA BEARRTHA [Mhic Cárthaigh], 151.
- SLIOCHT DIARMADA LÁIMHDHEIRG, *vid. gein.* Mhic Murchadha, 272.
- SLIOCHT DIARMADA, m. Seáin Í Mhathghamhna, 189-192.
- SLIOCHT DIARMADA, m. Taidhg, (Mac Carthaigh), 157.
- SLIOCHT DIARMADA, m. Taidhg Mheirgigh [Uí Mhathghamhna], 189, 190.
- SLIOCHT DOMHNAILL GHOID Chairbrigh [Mhic Cárthaigh], 152, 153, 211.
- SLIOCHT DOMHNAILL NA TIOBRAIDE [Ó Mathghamhna], m. Taidhg Mheirgigh, 225, 226.
- SLIOCHT DONNCHADHA, ó Dhonnchadh, m. Sean Taidhg, m. Diarmada, (*gein.*), 240, 381, 384.
- SLIOCHT DONNCHADHA, m. Muircheartaigh (*gein.*), 368.
- SLIOCHT DONNCHADHA, m. Taidhg [Sliocht Céin], 194.
- SLIOCHT DÚNA GUILL, 202.
- SLIOCHT EACHDHROMA, ó Bhrian Óg, m. Briain Catha an Aonaigh, 345.
- SLIOCHT EOCHACH MUIGHMHEADHÓIN, 276.
- SLIOCHT EOGHAIN mic Donnchadha (Mac Carthaigh), 154.
- SLIOCHT EOGHAIN MHÓIR, m. Oiliolla Óluim, 232.
- SLIOCHT FÁILBHE FLOINN, m. Aodha Duibh .i. Sliocht gCeallacháin, 160-162, (*gein.*), 217.

SLIOCHT FHEIDHLIME RUADH [Uí Néill], 236.
 SLIOCHT FIACHACH, m. Néill Naoigh, 260.
 SLIOCHT FHIACHRA, m. Eochach Muighmheadhóin, 266 *seq.*
 SLIOCHT FÍNGHIN, m. Taidhg Mheirgigh; [.i. cuid de Shliocht Sheáin Uí Mhathghamhna], 227.
 SLIOCHT GLEANNA AN PHRÉACHÁIN (Ó Caoimh), 198.
 SLIOCHT INGHINE AN RIDIRE ag Loch Luighdheach .i. de chloinn Chárrthaigh, 151.
 SLIOCHT ÍR, m. Míleadh, 250, *seq.*
 SLIOCHT ÍTHE, m. Breóghain, 280-3.
 SLIOCHT MHAINE, m. Néill Naoigh., 261.
 SLIOCHT MHAOIL SECILAINN, m. Cinnéidigh, (*gein.*) 161.
 SLIOCHT MIC FÍNGHIN NA CEITHRINNE, .i. ó Dhiarmaid Tráigh Lí [Mac Cárrthaigh], 151, 202, 210, 430.
 SLIOCHT MÓNA HÓTRAIGHE [Gearaltaigh], de shliocht Sheáin na Sursainge, (*gein.*) 289.
 SLIOCHT MHUIGHE DREIMHNE .i. ó Dhonnchadh, m. Taidhg Uí Chearbhaill (*gein.*), 247.
 SLIOCHT MHUIRCHEARTAIGH Mic Fhlannchadha, 246.
 SLIOCHT MURCHADHA ÓIG, 362.
 SLIOCHT NA DAIBHCHE .i. Sliocht díreach Dhomhnaill Mhóir Uí Bhriain, 374.
 SLIOCHT NA gCEALL, (*gein.*) 239.
 SLIOCHT NA gCOLLADH, 268 *seq.*
 SLIOCHT NA SEANCHOILLE .i. S. Domhnaill, m. Cormaic m. Diarmada Móir [Mhic Cárrthaigh], 155, 427.
 SLIOCHT OILIOLLA ÓLUIM, 201.
 SLIOCHT SAOIRBHREATHAIGH, m. Donnchadha, m. Ceallacháin, .i. Mac Cárrthaigh, 150, *seq.*
 SLIOCHT SÚILLIOBHÁIN .i. Sliocht Fíngin, m. Aodha Duibh, 162, 163.
 SLIOCHT Taidhg CHOIRRFHIALAIGH, 372.
 SLIOCHT Taidhg GLAE, m. Taidhg Áluinn (*gein.*) 381.
 SLIOCHT Taidhg, m. Conchubhair Shoipleith, 197.
 SLIOCHT Taidhg, m. Taidhg Uí Chearbhaill, 194.
 SLIOCHT TOIRDHEALBHAIGH DHUINN (Uí Bhriain), 340.

SLIOCHT TOIRDHEALBHAIGH, m. Taidhg an Chomhraic (*gein.*), 367.
 SLIOCHT TOMÁIS DUINN, Mhic Fhlannchadha, 246.
 SLIOCHT TRÁGHA BOLGÁIN [Gearaltaigh], 289.
 SLIOCHT TUATH Ó gCIABHAIGH .i. S. Diarmada, m. Taidhg, .i. cuid de chloinn Chárrthaigh, 158.
 SNÉADHCHELL, m. Andaidh, m. Longargáin, 300.
 SNÉADHGHUS, m. Donnghaile, 149, 429.
 SOBHAIRCHE, taoiseach, 39, 34, 40.
 SOLANH [Mac Dáibhfidh], 2.
 SPEALÁN, m. Cathmhugha, 305.
 SRAFÁN, saoi, 176, 184.
 SREABHGHEN, m. Niúil, m. Fiodhbhaidh, 51.
 SRÚ, m. Easrú, 27, 28.
 STABHALL, m. Síthmhuill, 127.
 STEPHANI, Robertus, 285.
 STEPHENSONS, 285.
 STIABHNA [Mac Cárrthaigh], m. Domhnaill Spáinnigh, 156.
 STIOBHARTAIGH, na, 204.
 SUIBHNE, m. Rónáin, m. Aenghusa, 318, 321.
 SUIBHNE, m. Súilleabháin, 163.
 SÚILLEABHÁIN .i. Súil Lobháin, 147.
 SUIRGHE, m. Manntáin, 34, 39, 40.

T

TADHG AN CHALAIHD [Mac Cárrthaigh], m. Domhnaill an Druimírín, 152.
 TADHG AN CHOIGADH [Ó Briain], m. Diarmada, (*gein.*) 361, 367.
 TADHG AN CHÓIMH CHNÁMHA, 335, 337, 391.
 TADHG AN CHOMADH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Toirdhealbhaigh, (*gein.*) 233.
 TADHG AN CHOMHAID [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Bhuig, rí Tuadmhumhlan, 335, 345, 378, 392.
 TADHG AN CHOMHRAIC [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Óig, (*gein.*), 360.
 TADHG AN DÚNA [Mac Cárrthaigh], 153, (*gein.*), 212.
 TADHG AN GHAIL [Ó Conchubhair], m. Briain Óig, (*gein.*), 196.

- TADHG AN PHÓNAIRE [Ó Briain], m. Briain, m. Donnchadha, 346.
- TADHG AN TARTA [Ó Conchubhair], m. Domhnaill Mhanntaigh, 196.
- TADHG BACACH [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Muirchear-taigh (*gein.*), 344, 347.
- TADHG BHÉIL ÁTHA AN CHOMHRAIC .i. Tadhg Ó Briain (*gein.*), 376.
- TADHG CAOCH [Ó Briain], m. Diarmada (*gein.*), 382.
- TADHG CAOCH Mac Mathghamhna, 375.
- TADHG CAOLUISCE [Ó Briain], m. Conchubhair na Siúduine, m. Donnchadha, 326, 338, 343, 378, 390.
- TADHG COIRRFHIACLACH, m. Conchubhair, m. Briain Ghleanna Maighir, 356; T. Ó Briain, 357.
- TADHG CROTACH [Ó Briain], 373.
- TADHG DALL [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill Ghoid, 152, 153.
- TADHG DALL [Ó Briain], m. Donnchadha Chairbrigh, 326, 343.
- TADHG DONN [Ó Briain], m. Taidhg Óig (*gein.*), 381.
- TADHG DUIBHDHÉADACH [Mac Carrthaigh], m. Diarmada Dúna Dronain, 430.
- TADHG DÚNA CAOINEÁIN [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Laghrach, 152.
- TADHG GLAE .i. Tadhg Árann, nó T. Áluinn (Ó Briain), (*gein.*), 325, 381.
- TADHG LIATH [Mac Cárthaigh] .i. Rí Deasmhumhan, m. Domhnaill an Dána (*gein.*), 151, 431.
- TADHG LUIMNIGH [Ó Briain], m. Domhnaill, m. Briain Ruaidh, 326; .i. Seonach Luimnigh, 352.
- TADHG, m. Andaidh .i. an tEaspog, 300.
- TADHG [Ó Briain], m. Briain Bhórainhe, 235, 299, 330, 339, 340.
- TADHG [Mac Giolla Phádraig], m. Briain Óig, m. Briain, (*gein.*), 274.
- TADHG [Ó Briain], m. Briain Ruaidh, 326, 352, 368.
- TADHG, m. Cathail Uí Chonchubhair, 116-119, 125.
- TADHG (Mac Carthaigh), m. Ceallacháin, m. Taidhg, m. Cormaic Óig Láidir, 157.
- TADHG, m. Céin, m. Oilíolla Óluim, 193.
- TADHG, m. Cinnéidigh Óig, 359.
- TADHG [Ó Cobhthaigh], m. Cobhthaigh, m. Bhaltair, m. Meic Con, (*gein.*), 281.
- TADHG [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair, m. Cathaoir Mhodartha, 161.
- TADHG (Ó Briain), m. Conch. Óig, m. Conch. Ruaidh, 383.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, m. Domhnaill, (*gein.*), 225-6.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, m. Taidhg Mheirgigh, (*gein.*), 189, 225.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, 190.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Domhnaill na Tiobraide, (*gein.*), 190, 226.
- TADHG [Ó Briain], m. Con., m. Donnch., m. Domhnaill Charr-aigh, 358.
- TADHG [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Donnchadha, 233, 336.
- TADHG, m. Conchubhair, m. Taidhg Meirgigh, 190.
- TADHG [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair na Cairrge, 162.
- TADHG (Ó Conchubhair), m. Conchubhair Shoipléith, 197.
- TADHG [Mac Carrthaigh], m. Cormaic Bhaile Aodha, 157.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Cormaic, m. Ceallacháin, 157.
- TADHG [Mac Cárthigh], m. Cormaic, m. Diarmada, 155, 156, 426, 428, 434.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Cormaic, m. Diarmada Móir, 155, 433.
- TADHG (Mac Carthaigh), m. Cormaic, m. Domhnaill Óig .i. Tadhg na Leamhna, 430.
- TADHG [Mac Carrthaigh], m. Cormaic, m. Taidhg, 158.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Cormaic Óig Láidir, 155, 434.
- TADHG [Ó Súilleabháin], m. Criomhthainn, m. Micraith, 164.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Diarmada, m. Conchubhair, (*gein.*), 226.

- TADHG, m. Diarmada, m. Cormaic [Sliocht Muigh Fhlaitimh], 210.
- TADHG (Ó Caoimh), m. Diarmada, m. Domhnaill Chróich (Chródha), 200.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Diarmada, m. Taidhg, 155, 157, 427, 428, 434.
- TADHG [Mac Carthaigh] m. Diarm., m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- TADHG [Ó Dálaigh Mhín Aradh], m. Diarmada, m. Taidhg, 263.
- TADHG [Ó Briain], m. Diarmada, m. Toirdhealbhagh, (*gein.*), 300, 324, 342.
- TADHG (Mac Carthaigh), m. Diarmada Móir Muscraighe, 432.
- TADHG [Ó Briain], m. Domhnaill, m. Domhnaill (*gein.*), 382.
- TADHG [Ó Briain], m. Domhnaill, m. Donnchadha (*gein.*), 371.
- TADHG, m. Domhnaill, m. Maoil-Sheachloinn, 301.
- TADHG [Ó Briain], m. Domhnaill, m. Taidhg, 346.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Domhnaill, m. Taidhg, 194.
- TADHG (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Toirdh. Mhéith, 381.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Domhnaill na Conntac, 157.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Domhnaill na Tiobraide, 190.
- TADHG [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Briain Duibh, 350.
- TADHG [Ó Ceallacháin], m. Donnchaidh, m. Cathaoir Mhodartha, 161.
- TADHG [Ó Conchubhair], m. Donnchadha, m. Diarmada (*gein.*), 197.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Donnch., m. Maol Ruanadh, 194.
- TADHG [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 347, 350.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Donnchadha, m. Seáin, 191.
- TADHG (Ó Cearbhaill), m. Donnch., m. Taidhg, m. Taidhg, 194.
- TADHG [Ó Briain], m. Donnchadha, m. Toirdhealbhagh, 346.
- TADHG (Ó Briain), m. Donnchadha Móir, m. Conchubhair, 336.
- TADHG MEIRGEACH [Ó Mathghamhna], m. Conchubhair, m. Diarmada, 189.
- TADHG, m. Eochach, m. Dúnadhaigh, 308.
- TADHG [Mac Cárthaigh], m. Eoghain, m. Donnchaidh i. Máighistear na Móna, 158.
- TADHG [MacCárthaigh], m. Eoghain, m. Taidhg, 158.
- TADHG [Mac Carthaigh], m. Feidhlime, m. Taidhg, m. Eoghain, 159.
- TADHG [Ó Súilliobháin], m. Fíngin, m. Ruaidhrí, 166.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Finn, m. Guill an Bhealaigh, 193.
- TADHG, m. Iarla Tuadhmhumhan, 375.
- TADHG, m. Lonáin, 119.
- TADHG, m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 193.
- TADHG [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Domhnaill (*gein.*), 370.
- TADHG [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Taidhg an Chomraic, 360; 371.
- TADHG (Ó Briain) m. Mathghamhna, m. Toirdh. Mhann-taigh, 382.
- TADHG [Ó Briain], m. Mathghamhna, m. Tomás (*gein.*), 357.
- TADHG [Ó Briain], m. Muirchartaigh Chaoich, 353.
- TADHG [Ó Briain], m. Muirchartaigh, m. Mathghamhna, 347, 350.
- TADHG [Ó Briain], m. Muirchartaigh, m. Toirdhealbhagh, 344.
- TADHG [Ó Briain], m. Muirch., m. Toirdh., m. Muirch., 366.
- TADHG, m. Muireadhaigh, m. Carrthaigh, 150 (*gein.*), 407, 408, 411, 423; m. Carthaigh, 429.
- TADHG [Ó Briain], m. Murchadha, m. Muirchartaigh (*gein.*), 241.
- TADHG, m. Ógáin, m. Aichir, 302.
- TADHG, m. Oilliolla Óluim, 293.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- TADHG [Ó Cearbhaill ?], m. Ruaidhrí, m. Maoil Ruanaidh, rí Éile, 193.
- TADHG [Ó Conchubhair], m. Ruaidhrí, m. Muirchartaigh (*gein.*), 196.

- TADHG [Ó Donnchadha], m. Ruaidhrí, m. Ruaidhrí, m. Ruaidhrí (*gein.*), 222.
- TADHG [Ó Súilleabháin], m. Ruaidhrí, m. Seaáin, 166.
- TADHG, m. Seaáin Í Bhriain, m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh, (*gein.*), 383.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Seaáin, m. Taidhg Mheirgigh, 191.
- TADHG (Ó Briain), m. Seaáin, m. Toirdh., 373.
- TADHG [Ó Mathghamhna], m. Seaáin Óig, m. Seaáin, 191, 192, 227.
- TADHG [Mac Carthaigh] m. Taidhg, m. Cornaic, m. Taidhg, 158.
- TADHG [Ó Ceallaigh], m. Taidhg, m. Domhnaill, (*gein.*), 269.
- TADHG (Ó Briain), m. Taidhg, m. Domhnaill, m. Domhnaill, 382.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- TADHG (Ó Cearbhaill), m. Taidhg, m. Taidhg, m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
- TADHG (Ó Conchubhair), m. Taidhg Mhóir; à *quo* Mac Taidhg, 265.
- TADHG [Ó Cearbhaill], m. Taidhg, rí Éile, 193.
- TADHG (Ó Briain) m. Toirdh. Dhuinn, m. Taidhg, 346.
- TADHG (Ó Briain) m. Toirdh., m. Domhnaill, m. Conch., 383.
- TADHG [Ó Briain], m. Toirdh., m. Muirchertaigh, 365.
- TADHG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Murchadha na Reithnidhe, 353.
- TADHG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg an Chomhraic, 360, 367.
- TADHG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Taidhg, m. Briain (*gein.*), 299, 323, 325.
- TADHG (Ó Briain), m. Toirdh., m. Toirdh. Mhanntaigh (*gein.*), 381.
- TADHG (Ó Briain), m. Toirdh. Óig, 382.
- TADHG [Ó Briain], m. Tomáis, m. Murchadha, 358.
- TADHG na Buile [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, 353, 354.
- TADHG NA GLAE MÓIRE .i. Tadhg an Chumhaidh Chnámha, m. Briain Chatha an Aonaigh, 335, 344.
- TADHG NA LEAMHNA [Mac Carrthaigh], 151, 430.
- TADHG NA MAINISTREACH [Mac Carrthaigh], m. Domhnaill, 151, 202, 203, 430.
- TADHG ÓG [Ó Briain], m. Taidhg, 382.
- TADHG RUADH [Ó Ceallacháin], m. Conchubhair Laighnigh, 160.
- TADHG RUADH [Mag Fhlannchadha], m. Diarmada, m. Taidhg, m. Murchadha (*gein.*), 246.
- TADHG TEAMHRA [Ó Donnchadha], m. Amhlaoibh Mhóir, 188.
- TÁILGENN .i. Naomh Pádraig, 329.
- TÁL CAS .i. Cas m. Conaill Eachluaith, 294.
- TÁL, ua Táil .i. Conall, 87, 390; muintir Táil, 102; Clanna Táil, 114; Tír Táil, 128.
- TAT, m. Ogamhain, 28; m. Scara, 27.
- TEIM[h]NÉN, m. Flainn, m. Eichthigheirn, 319.
- TETHÓIR, draoi, 35.
- TIDIL, m. Oiliolla Óluim, 293.
- TIGHEARNA AN CHLÁIR, 374.
- TIGHEARNA CHIARRAIGHE, agus Lcic Shnámha .i. MacMuiris, an Tighearna Balbh, 378.
- TIGHEARNA CHNUIC CAISIL, *vid.* Saorbhrechadh [Mac Carrthaigh], 426.
- TIGHEARNA DÚIN BÉINNE, seanmháthair, 274.
- TIGHEARNA INSE UÍ CHUINN, 377.
- TIGHEARNACH, m. Ceanais (*gein.*), 320.
- TIGHEARNACH, m. Oiliolla Óluim, 293-4.
- TIGHERNACH, m. Sédna, 321.
- TIGHERNACH TÉDBHENDACH, cóigeacadh na Mumhan, 51.
- TIGHERNA NA CLAONGHLAISE [Mac Gearailt], de shliocht Sheáin Mhóir (*gein.*), 287.
- TIGHEARNÁN [Ó Floinn], m. Con Báighe (*gein.*), 306.
- TIGHEARNÁN, m. Urthuile, m. Aenghusa (*gein.*), 319.
- TIGHERNBHARD, m. Bregha, m. Breoghain, 33.
- TINNE, m. Triuin, m. Muireadhaigh Muichnidh, 72.

- TIOBÓID, an chéad Bhuiltéarach a tháinig go hÉirinn, 291.
 TIOBÓID [Buitléar], m. Tiobóid, m. Uilliam (*gein.*), 292.
 TIOBRAIDE, m. Indreachtaigh, m. Tuathail (*gein.*), 306.
 TIOBRAIDE TÍREACH, m. Máil [m.] Rochroidhe, 64.
 TÍRECHÁN, m. Sidheacháin, m. Murchadha, de Chloinn Mhathghamhna (*gein.*), 305.
 TNÚTHGAL, m. Donnagale, m. Donnghusa (*gein.*), 404, 419.
 TOIRDHEALBHACH BACACH [Ó Briain], m. Mathghamhna (*gein.*), 368.
 TOIRDHEALBHACH BOG, rí Tuadh-mhumhan .i. m. Briain Chatha an Aonaigh, 335, 337, 345; Bláth na mBriain, 392.
 TOIRDHEALBHACH BUIDHE [Ó Briain], a quo Sliocht Bhaile na Cloiche, 369.
 TOIRDHEALBHACH CARRACH, m. Toirdheabhaigh; [Sliocht Bhriain Ruaidh .i. Ó Briain Aradh], 354.
 TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), ceap Shíol mBriain na gCumrach, 238, 391.
 TOIRDHEALBHACH DONN [Ó Briain], m. Taidhg an Chomhaid, m. Toirdhealbhaigh, rí Tuadh-mhumhan, 335, 345; (*gein.*) 377, 393.
 TOIRDHEALBHACH FIONN, m. Domhnaill Mhóir [Uí Bhriain], 325, 342.
 TOIRDHEALBHACH LIATH AN Droma [Ó Briain], 360.
 TOIRDHEALBHACH, m. Aithearnach, m. Aodha, 297.
 TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Anluain, Toirdh, m. Muirch., 366.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Conchubhair], m. Aodha, m. Eoghain, à quo Ó C. Donn, 264.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Donnchaidh, 326.
 TOIRDHEALBHACH, m. Briain Duibh, m. Donnchadha [Síol mBriain na Cumrach], 238.
 TOIRDHEALBHEACH, m. Briain, m. Conchubhair an Mhóinín [Síol gConchubhair Chlorcomruadh], 197.
 TOIRDHEALBHACH, m. Briain, m. Donnchadha [*gein.* Chorca Bhaiscinn Iartharach], 241.
 TOIRDHEALBHACH, m. Briain Óig, m. Briain [*gein.* Mhic Giolla Phádraig], 274.
 TOIRDHEALBHACH, m. Briain Óig, m. Briain [Sliocht Bhriain Óig], 240.
 TOIRDHEALBHACH, m. Cathail, m. Aodha [Uí Bhriain], 297, 329.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Diarmada (*gein.*), 358.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Conchubhair, m. Donnchadha, (*gein.*) 358.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Conch., m. Toirdh, 233.
 TOIRDHEALBHACH, m. Conchubhair Mhaoil, m. Donnchadha. (*gein.*), 351; [Síol mBriain Chairrge Ó gConaill], 346-352.
 TOIRDHEALBHACH, m. Conchubhair Mhóir (*gein.*) .i. an Faircinnach, 364, 367.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Diarmada cléirigh, 346.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Diarmada, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*) .i. rí Tuadh-mhumhan, 300, 323, 325, 341-2; 351, 397, 408, 423.
 TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Conchubhair Óig, 383.
 TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Domhnaill, m. Toirdh., 376.
 TOIRDHEALBHACH, m. Domhnaill (*gein.*), 359; [Sliocht Donnchadha, m. Briain Bhóroimhe], 354-366.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Donnchadha Cairbrigh], 326, 343.
 TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Donnch., m. Conchubhair, 233, 336.
 TOIRDHEALBHACH, m. Donnchadha, m. Briain Duibh, Faircinnach Luimnigh, 349.
 TOIRDHEALBHACH .i. Mac Í Bhriain Aradh, 353, 354.
 TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Mathghamhna, 382.
 TOIRDHEALBHACH, m. Mathghamhna, m. Donnchadha, 352.
 TOIRDHEALBHACH, m. Mathghamhna, m. Muircheartaigh, (*gein.*) [Síol mBriain Chairrge Ó gConaill], 347.
 TOIRDHEALBHACH, m. Muircheartaigh, m. Mathghamhna, 348.

- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain) m. Muirch. m. Toirdh., m. Muirch., 366.
- TOIRDHEALBHACH, m. Murchadha na Reithmidhe [Sliocht Bhriain Ruaidh .i. Ó Briain Aradh], 353.
- TOIRDHEALBHACH, m. Ruaidhrí, m. Muircheartaigh, [*gein.* Mheic Muircheartaigh Mic Mathghamhna], 241.
- TOIRDHEALBHACH, m. Taidhg an Chomhraic, 360, 362, 367; [Sliocht Donnchadha Mic Briain Bhóroimhe], 354-366.
- TOIRDHEALBHACH, m. Taidhg Bhacaigh, 348.
- TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Taidhg Caoluisge, rí Tuadh-mhunnhan (I. mór, 337-8), 326, 334 (*gein.*) 343, 389.
- TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Briain Bóroimhe, rí Tuadh-mhunnhan, 299, 323, 325, 333, 340, 397, 407, 411, 423. [airdrí Éireann], 120.
- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Donnchadha, m. Mathghamhna, 351.
- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Muircheartaigh, 350.
- TOIRDHEALBHACH m. Taidhg m. Tomás, m. Murchadha na nEach, 358.
- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Taidhg, m. Seaáin, 373.
- TOIRDHEALBHACH [Ó Briain], m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh, m. Murchadha (*gein.*) 373.
- TOIRDHEALBHACH, m. Taidhg, m. Toirdhealbhaigh Ruaidh [*gein.* Mhic Mathghamhna Chorca Bhaiscinn], 240.
- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Taidhg Óig, m. Taidhg 382.
- TOIRDHEALBHACH, m. Toirdhealbhaigh, m. Muircheartaigh, (*gein.*) .i. Mac Briain Ó gCuanach, 242, 365.
- TOIRDHEALBHACH (Ó Briain), m. Toirdh., m. Toirdh., 369.
- TOIRDHEALBHACH, m. Uilliam Mhóir (*gein.*), 365 [Sliocht Bhriain Ruaidh .i. Ó Briain Aradh], 352-366.
- TOIRDHEALBHACH MANNTACH [Ó Briain] m. Domhnaill (*gein.*), 382.
- TOIRDHEALBHACH MANNTACH [Ó Briain], m. Donnchadha, (*gein.*), 381.
- TOIRDHEALBHACH MANNTACH [Ó BRIAIN], m. Mathghamhna (*gein.*) 382.
- TOIRDHEALBHACH MAOL [Ó Briain], m. Muircheartaigh (*gein.*), 344.
- TOIRDHEALBHACH MEIRGECH, m. Toirdhealbhaigh Óig, [Siol gConchubhair Chorcomruadh], 196.
- TOIRDHEALBHACH MÉITH (Ó Briain), m. Muircheartaigh, m. Domhnaill (an Faircinnach), 381.
- TOIRDHEALBHACH ODHAR, m. Murchadha, m. Muircheartaigh (*gein.*), 365.
- TOIRDHEALBHACH ÓG [Ó Briain], .i. an Giolla Dubh, rí Tuadh-mhunnhan, 335, 345, 392.
- TOIRDHEALBHACH ÓG [Ó Briain], m. Briain Ruaidh, 326, 352.
- TOIRDHEALBHACH ÓG, m. Cinn-éidigh, (*gein.*) .i. Fear Bhaile na Cloiche. 368, 369.
- TOIRDHEALBHACH ÓG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, (*gein.*), 358.
- TOIRDHEALBHACH ÓG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Mhannaigh (*gein.*), 381.
- TOIRDHEALBHACH ÓG [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh Ruaidh (*gein.*) 360.
- TOIRDHEALBHACH RUADH Mac Mathghamhna. 375.
- TOIRDHEALBHACH RUADH [Ó Briain], m. Muircheartaigh Ruaidh (*gein.*), 360.
- TOLTANACH, m. Conghala. m. Aodha (*gein.*), 297.
- TOMAR, Iarla Lochlannach, 404.
- TOMÁS AN APA [MacGearailt], 288.
- TOMÁS, m. Amhlaoibh, 188.
- TOMÁS [Ó Briain], m. an Fhaircinnach, 382.
- TOMÁS [Ó Briain], m. Briain. m. Murchadha na nEach (*gein.*), 357.
- TOMÁS [Mac Briain Ó gCuanach], m. Cinn-éidigh, m. Donnchadha (*gein.*), 371.
- TOMÁS [Mac Briain Ó gCuanach], m. Diarmada Imligh, 370.
- TOMÁS [Ó Súilleabháin], m. Domhnaill, m. Criomhthainn (*gein.*), 164.

TOMÁS, m. Domhnaill, m. Tomáis [*gein.* Cloinne Ifeárnáin], 316.
 TOMÁS (Ó Briain), m. Donnchadha, m. Tomáis, 357.
 TOMÁS [Mac Gearailt], m. Éamuinn, m. Tomáis (*gein.*) 289.
 TOMÁS [Ó Briain], m. Mathghamhna, 359.
 TOMÁS [Ó Briain], m. Muircheartaigh, m. Diarmada (*gein.*), 357.
 TOMÁS [Ó Briain], m. Murchadha na nEach, 357 [Clann Thomáis], 358.
 TOMÁS [Ó Súilleabháin], m. Seáin, 165.
 TOMÁS [Mac Gearailt], m. Seáin, m. Muiris (*gein.*), 287.
 TOMÁS [Ó Súillíobháin], m. Seáin, m. Ruaidhrí, 166.
 TOMÁS [Buitlár] m. Séamuís, m. Piarais, Iarla Urmhumhan, 290.
 TOMÁS [Buitlár], m. Tiobóid, m. Piarais (*gein.*), 291.
 TOMÁS [Ó Briain], m. Toirdhealbhaigh, m. Conchubhair, 358.
 TOMÁS [Mac Artáin], m. Tomáis, m. Seaáin (*gein.*), 251.
 TOMÁS [MagUidhir], m. Tomáis, m. Pilib (*gein.*), 268-269.
 TOMÁS, m. Uilliam, m. Pilib, m. Éanda [*gein.* Bharraigh Óig Rinne Carráin], 284.
 TOMOLTACH [Ó Briain], m. Domhnaill (*gein.*) 381.
 TORALB .i. an Fáidh, 127.
 TORCÁN, m. Gormghaile, m. Carthainn (*gein.*) 315.
 TORNA ÉIGES (Éigeas), 93, 138.
 TÓRPA, m. Cearnaigh, m. Áinleadha, 316; Torpaidh, 320-21, Torpa, 322 [*vid. gein.* cloinne Carthainn, 316].
 TRÉANA, m. Cuirc (*a quo* Cuircne), 141.
 TREASACH, m. Riagáin, m. Lachtna [d'Uibh Floinn], 307.
 TUATHA DÉ DANANN, 33, 34, 35, 36, 37, 46, 50.
 TUATHAL, m. Flainn, m. Laoghaire [.i. de Chinél Laoghaire]; Muinnter Thuathail uaidh, 173, 174.
 TUATHAL, m. Floinn, m. Urchlosaigh (*gein.*) 306-7.
 TUATHAL TEACHTMHAR; treabh Tuathail (=Éire, nó an áird-ríoghacht), 125.

U.

UA, féachtar fá "Ó."
 UAITHNE [ó Ceallacháin], m. Donnchadha, m. Cathaoir, 162 (*gein.*), 216.
 UAITHNE (Ó Cearbhaill), m. Donnch., m. Taidhg, 194.
 UAITHNE [Ó Cearbhaill], m. Maol Ruanaidh, m. Taidhg, 194.
 UAITHNE, m. Muircheartaigh, m. Conchubhair Mhóir (*gein.*), 364.
 UALA, m. Áilghein, 184.
 UAN DÉ, 396.
 UGHOIN, m. Laoghaire, m. Criomhthainn, 172; *vid.* Uí Eachach Mumhan, 168.
 UÍ ÁGHA, 176.
 UÍ AGHNAIGH, 175.
 UÍ AIBHNEIR, 320.
 UÍ AICHIR, 308.
 UÍ ÁILGHEIN, 184.
 UÍ AIMRID, 116.
 UÍ AINCHINN, 309.
 UÍ AINGLINN, 186.
 UÍ ÁINLE [ó Áinle, m. Dúndhaigh], 308.
 UÍ AIRCHEALLAIGH, 320.
 UÍ AIRCHINNIGH, 180.
 UÍ ANLUAIN, 144.
 UÍ [Í] ANRATHÁIN, m. Ailghine (*gein.*), 307.
 UÍ AODHA [Í Aodha], 309; 180.
 UÍ ARTÁIN (m. Céileachair) (*gein.*), de chloinn Ailghile, 307.
 UÍ ARTÚR [m. Braoin], 308.
 UÍ BHAOITH BUIDHE [Uí Bhaíth Bhuidhe], ó Bhaeth, m. Eochaidh, (*gein.*) 295-6.
 UÍ BHEARÁIN, 186.
 UÍ BHEARGA, ó Mhaol Dúin, m. Cathghaile, 318.
 UÍ BHEOLLÁIN, ó Bheollán, mh. Aodha, 304.
 UÍ BHLOID [hÍ Bloid] .i. sliocht Bhloid, m. Cais, 294-5, 307, 312.
 UÍ BHRAOIN, 308.
 UÍ BHRÉANAINN, ó Mhaol Dúin, m. Cathghaile, 318.
 UÍ BHREASAIL i nEoghanacht Áine; ó Bhreasal, m. Eochaidh, 142.
 UÍ BHREASAIL Mhacha, ó Cholla Uais, 267.
 UÍ BHRUDUBHÁIN ó Aodh, m. Toirdhealbhaigh (*gein.*) 298.
 UÍ BHRÓIN, 223; Uí Bhrain. 312.

- Uí BHRÚIGHIDH, ó Bhreacán, m. Fearadhaigh, 311.
 Uí BHUADHAIGH, 181.
 Uí B[h]UIDHEACHÁIN, m. Maol Bhuidhe (*gein.*), 318.
 Uí CHAELAIDHE, .i. de chloinn Ailghile, 307.
 Uí CHÁINTE, 175.
 Uí [HÍ] CHAIRBRE, tuath de Shaorthuathaibh na Mumhan, 95, 231; i nEoghanacht Raithlend, 42; Uí Chairbre Luachra, ó Chairbre Luachra, 141; Uí Ch. Ao[bh]dha i gCaenraighe, 342.
 Uí CHAISÍN, 118, 295 (*gein.*) 312.
 Uí CHAOIMH, 144.
 Uí C[h]ATHAIDHE, ó Chathaide, m. Flaithbheartaigh, 303.
 Uí CHATHAIL, 308.
 Uí CHATHÁIN, 184.
 Uí CHATHALÁIN, 181.
 Uí CHATHASAIGH, ó Ch., m. Saithghil, 304.
 Uí CHEALLACHÁIN, 182, 429.
 Uí CHEALLAIGH, 307, 312.
 Uí CHEANNDUIBH, 180.
 Uí CHEARÁIN [m. Maoil Ghuirm], 307.
 Uí CHEARNAIGH, 116, 127, 296, 298, 317 .i. clann Aonghusa Uilig; Uí Cheárnaigh, 314, 318.
 Uí CHÉILEACHAIR, 300.
 Uí CHÉITÍN, 175.
 Uí CHINNDÉARGÁIN, ó Cheann-Deargán, m. Síoda, 313.
 Uí CHINNÉIDIGH, 295, 300, *etc.*
 Uí CHLÉIRIGH [m. MaolMórdha], 307.
 Uí CHNÁIMHÍN [m. Conghaile], 302.
 Uí CHNÁIMHÍN [m. Ionmhainéin], 307; Uí Ch., 309.
 Uí CHOLGANN, ó Eochaidh Bhailldearg, 296.
 Uí C[h]OLMÁIN CHUIDCHI, 312.
 Uí CHONAILL, 174.
 Uí CHONAILL GHABHRA, 95.
 Uí C[h]ONCIBEL, m. Cobhthaigh, 305.
 Uí CHONCHUBHAIR; *vid.* "Ó Conchubhair," 253, *etc.*; ingh. Uí Ch. Chiartaighe, 376.
 Uí CHON DUIBH [m. Braoin], 308.
 Uí [Hf] CHONGHAILE, 320, 329; 182.
 Uí CHONGHALAIGH, Ó Chonghalach, m. Lorcáin, 298.
 Uí CHORMACÁIN [i gCorca Dhuibhne], 42.
 Uí CHORMAIC Tradraighe, 116.
 Uí CHRÓINGHIOLLA, 183.
 Uí CHRÓINÍN, 181.
 Uí CHRUIBHNE, 143.
 Uí CHRUIMÍN, ó Dhiarmaid, m. Domhnaill Chaim Mhíc Chárthaigh, 153.
 Uí CHUILÉIN, m. Tuathail, 175.
 Uí CHUILÉIN DUIBH, m. Braoin, m. Uainidhe, 308.
 Uí CHUILÍN, 186.
 Uí CHUIRC, 330.
 Uí DAECHDA [m. Faolchadha], de chloinn Ailghile, 307.
 Uí DHÁLAIGH Mhín Aradh, 263.
 Uí DHEAGHAIDH, 141.
 Uí DHEASAMHUNA, 183.
 Uí DHOBHARCHON, ó Shinceall m., Caisín, 314-5.
 Uí DHOICHEARTAIGH, de Shliocht Chorcráin, m. Narghalaigh, 312.
 Uí [Í] DHOMHNAILL, 182; 185, 187; Uí Dh., ó Dhomhall, m. Eighneacháin [Shliocht Chonaill Ghulban], 262-3.
 Uí DHONNCHADHA, 187.
 Uí DHONNCHADHA .i. Síol mBriain Eatharla, 355.
 Uí DHONNGHAILE, 174.
 Uí DHONNGHUSA [i nEoghanacht Ua gCathbhuidh], .i. ó Dhonnghus, mh. Eochach [shliocht Nad Fraoich], 142.
 Uí [HÍ] DHUACH [i ndíthribh Chonnacht], 42.
 Uí DHUBHÁIGH ó Dhubhág, m. Béice], 176.
 Uí DHUBHTHAIGH, m. Duineachaidh, 307.
 Uí DHUIBH [Uí Duihb], de Chloinn Ailghile, 305, 307.
 Uí DHUIBH DROMA, 320.
 Uí DHUIBHE, 143.
 Uí DHUIBHÍN, 319.
 Uí D[h]UINN [m. Ionmhainéin], de chloinn Ailghile, 307; Uí Dh., 184.
 Uí EACHACH [EOCHACH] MUMHAN .i. ó Eochaidh [Eochu], mh. Cais, m. Cuirc (*gein.*), 93, 139, 168, 188, 204, 244.
 Uí EANDA [i Muscraighe] ó Eanda, m. Conaill Eachluaith, 294.
 Uí EICHTHIGHEIRN, 296, 298, 317, 318-19.
 Uí ENDI, mic Conaill, 309.
 Uí EIRC OSRAIGHE, .i. ó Eanda, mh. Conaill Eachluaith, 294.
 Uí EPOCHACH [m. Dúnadhaigh], 308.

- UÍ EOGHAIN, 176.
 UÍ FHAOLCHADHA, 304, 311.
 UÍ FHEARACHÁIN, ó Fh., m Eich-
 thigheirn, 296.
 UÍ FHEASÁIN, ó Pheasán, m. Eich-
 thigheirn, 296.
 UÍ FHÉICHÍN, 173.
 UÍ FHIACHRACH [*vid.* Ainmneacha
 Áite], 118; Uí Fh. Éile, de
 chloinn Deachluaithe, mh. Fia-
 chach Muilleithin, 134; Uí
 Fhiachrach Aidhne, 339.
 UÍ FHIAM[H]ÁIN, m. Muireadh-
 aigh, 311.
 UÍ FHIANGHAILE, 187.
 UÍ FHIHGHINTE [Uí Fidhghinte],
 135, 137, 138.
 UÍ F[H]IR MAIRCI [m. Géibhean-
 naigh], de Chloinn Ailghile, 307.
 UÍ F[H]LAILLI, [m. Maol Mórdha],
 ó Cheithearnach, m. Eochach,
 307.
 UÍ FHLAITHIMH [m. Conaill], 309;
 182.
 UÍ [BH] FLOINN, 127; Uí Fh., ó
 Eochaidh Bhailldearg, 296-7,
 -8, 306, 307.
 UÍ FHLOINN LAOI [Lua], 173, 182.
 UÍ FHÓGARTA, ó Fhógarta de
 chloinn Eochach, m. Ailghile,
 307.
 UÍ FHUITH[H]EALÁIN, [m. Cobh-
 thaigh], de chloinn Ailghile,
 307.
 UÍ GHARBHÁIN, ó Gharbhán, rí
 Mumhan, 145.
 UIGE, m. Nenuaill, 34.
 UÍ GHIOLLA CHOLMÁIN, [m. Maol-
 Mórdha] (*gein.*), ó Cheithear-
 nach, m. Eochach, 307.
 UÍ GHLÁIMHÍN, 186.
 UÍ GHLÓIAIRN, 302, 332.
 UÍ [Í] INNÉIRGE, 231, 257.
 UÍ IONMHAINÉIN [m. Faolchadha,
 m. Céiliochair], de chloinn Ail-
 ghile, 307.
 UÍ LAOGHAIRE (*gein.*), 282.
 UÍ [HÍ] LAOGHAIRE, [i Muscraighe
 Treithirne], 42, 174, 177.
 UÍ [HÍ] LIATHÁIN, tuath de
 Shaorthuathaibh na Mumhan,
 56, 95, 135, 137, 373, 400, 422
 [*vid.* ainmneacha áite].
 UÍ [HÍ] [Ó]GÁIN, [m. Aichir], 302.
 UÍ UAINIDE, ó Mhaol Dúin, mh.
 Cathghaile, 318.
 UILLEN, m. Oiliolla Óluim, 293,
 294.
 UILLIAM BUIDHE, m. Briain, m.
 Taidhg (*gein.*), 368.
 UILLIAM GRÁNNA (Ó Briain), m.
 Murchadh na Reithnighe, m.
 Toirdh., 366.
 UILLIAM GRÁNNA, m. Toirdheal-
 bhaigh (*gein.*), 365.
 UILLIAM, m. Cinnéidigh, m. Toir-
 dhealbhaigh, sliocht Donncha-
 dha Mic Briain Bhóroimhe,
 359.
 UILLIAM [Ó Briain], m. Con-
 chubhair, m. Briain (*gein.*), 357.
 UILLIAM [Ó Briain], m. Domh-
 naill, (*gein.*), 359; 370.
 UILLIAM [Ó Briain], m. Donn-
 chadha, m. Diarmada Imligh,
 (*gein.*) 371.
 UILLIAM [Ó BRIAIN], m. Muir-
 cheartaigh, (*gein.*) 299.
 UILLIAM (Ó Cearbhaill) m. Seáin,
 m. Ruaidhrí Chaoil, 194.
 UILLIAM [Mac Gearailt], m. Seáin
 Óig, m. S. (*gein.*), 289.
 UILLIAM (Ó Cearbhaill), m.
 Taidhg, m. Taidhg, m. Taidhg,
 194.
 UILLIAM [Ó Briain], m. Toirdh.,
 m. Uilliam Mór, 365.
 UILLIAM [Ó Cearbhaill], m.
 Uaithne, m. Donnchaidh, 194.
 UILLIAM [Ó Cearbhaill], m.
 Uilliam, 194.
 UILLIAM [Ó Briain], m. Uilliam
 Chaoich, m. Murchadha, Barún
 Inse Í Chuinn (*gein.*), 238.
 UILLIAM MAOL [Ó Briain], m.
 Muircheartaigh, (*gein.*), 361,
 363.
 UILLIAM MÓR .i. Mac Briain Ó
 gCuanach (*gein.*), 359, 364.
 UILLIAM RUADH [Ó Cearbhaill], m.
 Ruaidhrí Chaoil, 194.
 UILLIAM SANT LEGER .i. Lord
 President Mumhan, 377.
 UILLIODH [Ó Cearbhaill], m.
 Ruaidhrí Chaoil, 194.
 UÍ LOINGSIGH, de Chloinn Ail-
 ghile, 307.
 UÍ LOINGSIGH, m. Donnghail, 174.
 UÍ LOISCINN LOIMTHIGHE, .i. ó
 Loisceann, m. Luighdheach
 Mind, 294.
 UÍ [HÍ] LONGARGÁIN, .i. ó Lon-
 gargán, m. Duinn Chuan, 300.
 UÍ LONGARGÁIN, ó Longargán,
 m. Lorcáin, 298.
 UÍ MHAEL UIDHIR CILLE LAISRE, ó
 Mhaelín M[h]aolodhar, m. Fear-
 adhaigh, 312.

- Uí M[H]AG[H]AIR, [m. Fionn-
mhacáin], de Chloinn Ailghile,
307.
 Uí MHAICTHRIALLA, 180.
 Uí [HÍ] MHAÍLÍN, 309.
 Uí MHAINE, ó Mhaine, m. Cos-
craigh, 331.
 Uí MHAOIL BHAODÁIN, ó
Lughaidh, m. Cais, 295.
 Uí MHAOILCHEALLAIGH [m.
Braoin], 308.
 Uí MHAOIL CHRUIINN, 186.
 Uí MHAOILÍN, 181.
 Uí MHAOL RUANAIDH [m. Brain],
311.
 Uí [Í] MHAOL UAD[H]A, [m. Mui-
readhaigh Fhinn], 311.
 Uí MHATHGHAMHNA FIONN
(*gein.*) 223-4; Uí Mh. i. an
Sliocht Meirgeach, 225; Uí
Mh. ó Mh., m. Cinnéidigh, 298.
 Uí MHEADHRA, de Chloinn Ail-
ghile, 307.
 Uí MHEARAGÁIN, 175.
 Uí MHEITHEAGÁIN, 183.
 Uí MHC BROIC, 139.
 Uí MHC CÉIR, 139.
 Uí MHC LAÍRE, 141.
 Uí M[H]ÍODHCHÁIN [Leasa Míodh-
cháin], 312.
 Uí MHONGÁIN, 174.
 Uí MHUIREADHAIGH, 141.
 Uí NÉILL i. Uí Néill an Tuais-
cirt, agus Uí Néill Bregb, 38, 57.
 Uí NÉILL, ó Niall, m. Cuir, m.
Ughoine, 173.
 Uí NÉILL, ó Mhaol Dúin, m.
Cathghaile, 318.
 Uí RAD[H]A, m. Flannchadha, m.
Mael Dúin, 318.
 Uí [HÍ] RIAGÁIN, 300.
 Uí RÓNÁIN [í bhFearaibh Bregb],
42.
 Uí RONGHAILE, 296, 317.
 Uí S[H]AMHUIN, 304.
 Uí SHEASTNÁIN, ó Mhaol Dúin,
mh. Cathghaile, 318.
 Uí [Í] SHENCHÁIN [Ui Sheana-
cháin], 302, 331.
 Uí S[H]IBÉALÁIN, de Chloinn
Eochach, m. Ailghile, 305.
 Uí S[H]IDHEACHÁIN, 308.
 Uí SHLATRA, ó Shlatra, m. Síoda,
313.
 Uí[Í] S[H]LUAGADAIGH, 311.
 UISNEACH, m. Maol Umha, m.
Cúáin, 145.
 Uí SHÚILLEABHÁIN i. Shliocht
Eochach, m. Maol Ughra, 148,
429.
 Uí THAIDC [m. Mael Cheallaigh],
de shliocht Ailghile, 307.
 Uí THÁIL, 223; Iarla ó dTáil, 395.
 Uí THITHBHE [m. Duineachaidh],
i. de chloinn Ailghile, 307.
 Uí THOIRDHEALBHAIGH. ó
Eochaidh Bhaildearg, 296.
 Uí THROMÁIN, 320.
 Uí UALA, 184.
 ULAIDH i. Muinntear Uladh, 38,
49, 50, 70, 120.
 ÚN, m. Uige, 34, 39; a bhean 36.
 ÚNA, ingh. Éamuinn, m. Pilib í
Dhuibhir, 365.
 ÚNA, ingh. Fheidlinthe an
Oinigh Uí Chonchubhair, 337,
378.
 ÚNA [Ní Bhriain], inghean, Toir-
dhealbhaigh (*gein.*), 336.
 URCHLASACH, m. Conghala, m.
Aodha, 297.
 URCHLOSACH, m. Ailghile, m.
Toirdhealbhaigh, 305.
 URTHAILE [Ó Floinn], m. Floinn,
m. Urchlosaigh, 306.
 URTHUILE, m. Aenghusa, 319.
 URTHUILE, m. Colgan, m. Fion-
nán, 306.
 URTHUILE, m. Dúngaile, m.
Eoghain, 312.
 URTHUILE, m. Eochach, m. Toir-
dhealbhaigh, 309, 311.

V.

VILLIARS, Sir Edward Villiars,
377.

W.

WINGFIELD, Squire, 379.

CLÁR LÍNTE TOSAIGH NA FILIDHEACHTA

[An t-éolas mar seo : suim na línte don nós Rómhánach ; na leathanaigh don nós Araibeach.]

- A bhean cuir an sordán dúinn, iv., 126.
- A Chonaill : Ruadhán Lothra cct., xxiv, 87.
- Aenghus ollmhaith, Eocho Balldearg, xxviii, 320.
- A eolcha Banbha go mblaidh, xii, 40 (nóta).
- Ag triall ríge muimhneach mas, iv, 71.
- Áilim Coimhde comhachtach : Cormac mac Cuileannáin cct., iv, 111.
- A mheic déna síth re Conn : Ciothruadh cct., xxiv, 63.
- A mhic Aonghusa Tírih, viii, 82.
- A Mhórsa, a mháthair mo ríogh, iv, 338.
- A Mhuirchertaigh mheic Saidhbhe, iv, 337.
- An dá Aodh : Bréanaind mac Fionnlogha cct., viii, 297.
- An dá chloinn Bhriainseo i mbrigh uis, iv, 355.
- An Diarmaid-sin a-deir mé, iv, 153.
- Aonghus amhra an rí ; Oilill Fannchosach cct., xl, 77.
- Ar an leith thuaidh, bert gan bhrón, viii, 38.
- Áth Tuisil ainm inn átha, iv, 399.
- Bádar tar tiomna, iv, 23.
- Béarthar mac is tighseo anocht, iv, 353.
- Bheith gan Fínghin, bheith gan Mhóir, iv, 146, 204.
- Bendacht Dé uaim for Dáil gCais : Feidhlimidh mac Criomhthainn cct., xxiv, 102.
- Bennacht Choimhdhed chumhachtaigh : Brénuinn Biorra, cct., xxviii, 91.
- Breacán Arand mac Eachach, xii, 296.
- Cailfne, Breacán gan chloith, iv, 311.
- Caiseal cathair chlann Mogha : Seaán Ó Dubhgán cct., cccviii, 412.
- Caogad airdrí ar di cédaibh, xvi, 128.
- Caogad mac ag Adhamh án, iv, 19.
- Caoin ro ghabh Conall Eachluath Éire : Cormac mac Cuileannáin ; xvi, 84.
- Ceann Coradh : Flann mac Lonáin cct., xl, 123.
- Ceithre bliadhna for aon deich, iv, 333.
- Ceithre hanmanna gan bhrón, iv, 53.
- Ceithre meic ag Blod bladh-bhuaidhigh, iv, 295.
- Ceithre meic ag Oilill Flann, iv, 135.
- Ceithre meic Mathghamhna móir, iv, 298.
- Clann Toirdhealbhaigh nár theib troid, viii, 235.
- Cóig meic fri sraithibh siar soir, iv, 309.
- Colmán Cluana cleithe óir, iv, 144.
- Colmán Cluana Uamha ; Brénuinn cct., vii, 90.
- Corc mac Luighdheach laoch na n-each, iv, 141.
- Cormac Cas ro ghabh an ríge : Cormac mac Cuileannáin cct., iv, 66.
- Cormac, Mogh Corb, Fear Corb, Aonghus, iv, 85.
- Cosgrach mo choinneoir glan glé : Cormac mac Cuileannáin cct., iv, 112.
- Cosnamh Fídhgheinte go mbloidh, iv, 76.
- Criomhthann mac Fíodhaigh fuair tenn, iv, 135.
- Cúig meic Toirdhealbhaigh na dtreabh, iv, 297.
- Cuma cuibhrinn bhádar de, iv, 62.
- Dá liach dhuit a n-éag : Oilill Ólom cct., viii, 132.

- Dá mhac déag do chin ó Chas, clvi, 326.
- Dá mhac gan tairnemh teaghligh, iv, 305.
- Deich mbliadhna naoi gcéad gan chrádh, iv, 20.
- Do cuireadh ceathrar cloinne, xxiv, 287.
- Domhnall, Diarmaid, Tadhg tresach, iv, 153.
- Duach is Deaghadh go ndeilbh nglain, xx, 48.
- Eireamhón, Eibher, Ír uasal, viii, 39.
- Éistidh re coibhneas bhur gcath : Cathán Ua Duinnín cct., Div, 169.
- Eochaidh, Fiodhach, Fidhghinte, iv, 135.
- Fairedh nech an oidhche uaidh, xxxii, 122.
- Fear iar n-éirghe d'aimhdheoin ghall, iv, 337.
- Feimhen indiu gidh fásach : Comhdhán m. da Chearda cct., xlviii, 80.
- Fiacha Muillethan maith rí : Feidhlime mac Criomhthainn cct., vi, 134.
- Fiche cath agus cath lais, iv, 344.
- Finghin ba garg ba gníomhach : Mór Mumhan cct., iv, 147.
- Flaith Fer Corb, lii, 74.
- Gé do thíosdaís in dá shluagh, viii, 125.
- Go dtugthar dóibh ár ndúth-racht : Cormac Ó Cuileannáin cct., viii, 114.
- Guin Díoma, den co ndéine, iv, 317.
- Iarsin roghabh Aonghus Tíreach, iv, 76.
- Idtigh Lorcáin rom-leasa : Cormac mac Cuileannáin cct., iv, 112.
- Inamhail Eogain Táidhghigh : Aodh Albanach cct., xii, 60.
- In dá Aodh : Bréandainn Biorra cct., xvi, 88.
- In gcualaidh Mogh Corb mac Cormaic : Cormac mac Cuileannáin cct., iv, 68.
- Inneol duib in senchad sen, lxxxviii, 408.
- Iocht Mór, v, 46.
- Isé ró-athair áirmhidh, iv, 66.
- Isé sin an Lughaidh Láimhdhearg : Cormac mac Cuileannáin cct., viii, 79.
- Lachtna mac Cuirc : Feidhlimidh mac Criomhthainn cct., xx, 100.
- Lorcán léir tar fira Fódla : Tadhg mac Lonáin cct., xlviii, 119.
- Lorcán [so] Locha Deirgdheirc : Flann mac Lonáin cct., lxxxviii, 106.
- Mac Bébbhíonn an bheoil chumhra, iv, 339.
- Mac Cuileannáin costadhach : Cormac mac Cuileannáin cct., xvi, 112.
- Maith taoiseach meadhmhóin meadh, iv, 46.
- Mór, inghean Eidhín áluinn, iv, 340.
- Mór, inghean Maolmhuidh mheannnaigh, iv, 339.
- Muirchertach Mór na múr ngeal, iv, 340.
- Ná mol aoinfhear, ná haor neach, iv, 283 (nóta); rann as an dán darab tosach : A mhic ná meabhraig éigse.
- Naoi meic déag Óiliolla Óluim xii, 293.
- Naoi 's a thrí mic gau mheabhla, xvi, 23.
- Na secht gcatha goma dó, iv, 126.
- Nia Seghamhain séaghda an rí, iv, 46.
- Ní heol damh duine do mholadh, iv, 338.
- Ní ro mharbh do Dháil Chais chóir, iv, 308.
- Nócha thuit do Chonnachtaibh, iv, 94.
- Ó ghein Chríost, áiremh ait, iv, 332.
- Óiúill Ólom ambra an ghin, iv, 65.

Ranna forsa mbádar Fir Bholg,
xx, 73.

Ré naoi ríogh dhéag diaidh
andiadh, iv, 133.

Ríoghda atá an Mhumha ingach
modh: Aodh Albanach cct.,
xl, 69.

Roba snámh locha luchair:
Cormac mac Cuileannáin cct.,
iv, 110.

Ro fhuagair an Coimdhe cáidh,
iv, 22.

Ró mhalluigh Dia Cain cruaidh,
iv, 20.

Ruaidhrí, Domhnall, Aenghus,
Flann, iv, 319.

Ruidhleas Dál gCais cédaibh
armacl: Cormac mac Cuil-
eannáin cct., xx, 115.

Saoghal Seith is eól damh soin,
iv, 20.

Seaán ba sine don chloinn, iv,
286.

Sé meic Floinn, mic Urchlosaigh,
iv, 306.

Sem ro-ghabh in Asia n-ait,
viii, 26.

Siol saoir Bhriain i sean Puidhear,
viii, 355.

Torpaidh, Díoma, Donnghalach,
iv, 320.

Torrach Meadhbh i gCruachain
chaoín, iv, 253.

Triar mac triar inghean gan oil,
iv, 19.

Triath ar Íbh Táil má tá ann,
iv, 223.

Trí léimeanna ro-ling Gormfl-
laith, iv, 339.

Triochad naoi gcéd bliadhain bán,
xxiv, 21; sliocht as an duain
darab tosach: Athair cáich
coimsidh nimhe.

Tug damh h'aire, a Inse an
laoigh: Eoghan Mac Craith
cct., ccxcii, 387.

Túsga Conall iná Corc, iv, 139.

Uaidh ro gheinedar gan oil, iv,
22.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

CRAOBHSCAOILEADH UA NEACHACH MUMHAN.

Do réir Chatháin Uí Dhuinnín.

Mac ag Oilill Ólom .i. Eoghan Mór.

Mac ag Eoghan Mór .i. Fiacha Muilleathan.

Mac ag Fiacha Muilleathan .i. Oilill Flann Beag.

Mac ag Oilill Flann Beag .i. Lughaidh.

Ceathrar mac ag Lughaidh : Lughaidh, *à quo* Uí Luighdheach Éile ; Cathbhaidh, *à quo* Uí Chathbhaidh Chúile ; Corclosadh ; Corc, ó bhfuil an ríoghradh.

Ochtar mac ag Corc : Nad Fraoich, *à quo* Eoghanacht Chaisil is Gleannamhnach, is Áine is Airthir Chliach ; Cas, *à quo* Eoghanacht Raithleann agus Uí Eachach Mumhan ; MacBroic, *à quo* Uí MhicBhroic ; MacCiar, *à quo* Uí MhicCéir. Aoibhionn, inghean Aonghusa Builg, rí Chorca Laighdhe, máthair na mac san. Agus Muingfhionn, inghean Fhearadh-aigh, rí Cruithneach Alban, máthair an cheathrair mhac eile Chuirc .i. Cairbre Cruithneachán, *à quo* Eoghanacht Muighe Geirginn i nAlbain ; Maine Leamhna, *à quo* Leaml-naigh i nAlbain ; Cairbre Luaclra, *à quo* Eoghanacht Locha Léin, agus Aos Aiste, agus Aos Alla, agus Aos Gréine ; Crónán, *à quo* Cuircne na Midhe.

Mac ag Cas, mac Cuirc .i. Eochu, *à quo* Uí Eachach.

Móirshéisear mac ag Eochu : Criomhthann ; Brian ; Breasal ; Ceannagán ; Muireagán ; Lughaidh Cíochach ; Caibhléine. Áirmheann Cathán Ua Duinnín mac eile aige .i. Collairc. Do-chuadar-san uile gan sliocht acht an bheirt .i. Criomhthann, *à quo* an ríoghradh, agus Caibhléine.

Triúr mac ag Criomhthann : Laoghaire *à quo* Cinéal Laoghaire ; Aodh Uargharg, *à quo* Cinéal nAodha ; agus Cormac do-chuaidh gan sliocht.

Triúr mac ag Laoghaire, mac Criomhthainn : Flann ; Aodh Osraigheach ; agus Ughoin.

Sliocht Ughoine annso :

Mac ag Ughoin .i. Corc.

Cúigear mac ag Corc : Longadh, *à quo* Uí Longaidh ; Niall, *à quo* Uí Néill ; Dubhthachán, *à quo* Uí Dhubhthacháin ; Féichín, *à quo* Uí Fhéichín ; agus Donn do imthigh gan sliocht.

Sliocht Floinn mic Laoghaire annso :

Flann, ar a dtugtaí Flann Laoi (Lua), is uaidh Uí Fhloinn Laoi.

Ceathrar mac ag Flann sin .i. Béice, *à quo* Muinnter Bhéice ; Tuathal *à quo* Muinnter Thuathail ; Donnghal *à quo* Muinnter Dhonnghail^[e] ; agus Amhalngaidh, *à quo* Muinnter Amhalngaidh.

Cúigear mac ag Donnghail : Laoghaire, *à quo* Uí Laoghaire ; Donnghal, *à quo* Uí Dhonnghaile ; Mongán, *à quo* Uí Mhongáin ; Conall, *à quo* Uí Chonaill ; agus Loingseach, *à quo* Uí Loingsigh.

Mac ag Loingseach mac Donnghaile .i. Meitheagán, *à quo* Uí Mheitheagáin.

Mac ag Meitheagán .i. Cróinghiolla, *à quo* Uí Chróinghiolla.

Dá mhac ag Laoghaire, mac Donnghail : Rinn Mór, ó bhfuil Muinnter Rinn ; Loingseach.

Seisear mac ag Loingseach mac Laoghaire : Gláimhín, File, *à quo* Uí Ghláimhín ; Bearán, *à quo* Uí Bhearáin ; MaolChruinn, *à quo* Uí MhaolChruinn ; Breagha ; Cuilín ; agus Loingseach, mac Loingsigh, *à quo* líne d'Uíbh Loingsigh.

Mac ag Loingseach, mac Loingsigh .i. Aingleann, *à quo* Uí Ainglín.

Cúigear mac ag Tuathal, mac Floinn : Céitín, *à quo* Uí Chéitín ; Mearagán, *à quo* Uí Mhearagáin ; Aghnach, *à quo* Uí Aghnaigh ; Cuiléan, *à quo* Uí Chuiléin ; agus Cáinte.

Mac ag Cáinte, mac Tuathail .i. Ciocharán.

Triúr mac ag Ciocharán : Eoghan, *à quo* Uí Eoghain ; Ágha, *à quo* Uí Ágha ; agus Maothagán, *à quo* Muinnter Mhaothagáin.

Mac ag Béice, mac Floinn .i. Dubhágh, *à quo* Uí Dhubháigh ; agus do-chuadar i ndísc maraon le sliocht Amhalngaidh mic Floinn, tré eascaine Shrafáin Droma dá Liag.

Sliocht Floinn mic Laoghaire gonuige sin.

Sliocht Aodha hOsraighigh annso :

Aodh Osraigheach, mac Laoghaire (*à quo* Cinéal Laoghaire), dhá mhac aige .i. Donn Osraigheach, agus Cairbre.

Mac ag Cairbre .i. Cláirineach.

Triúr mac agus inghean clann Chláirínigh. Sealbhach agus Cuanna agus Dúnlang anmann na mac ; agus Bruineach, banógh, ainm na hinghine. Dúnlang a fuair ríoghacht a athar.

Mac ag Dúnlang .i. Éalathach.

Dá mhac ag Éalathach .i. Fearghal agus Dúnlang.

Mac ag Fearghal .i. Beannt, *à quo* Beanntraighe.

Ceathrar mac ag Beannt : Aibhneóir, ó dtáinig Tuath Aibhneóir ; Beannán, ó dtáinig Tuath Beannáin ; Duilghín,

à quo Muinnter Dhuilghín; agus Báire à quo Muinnter Bháire.

Mac ag Duilghín .i. Murthuile Mór, à quo Ó Murthuile.

Ceathrar mac ag Sealbhach, mac Cláirinigh .i. Slat; Éalathach; MaolOdhar; agus Cochlán. Sliocht Slait agus Sliocht Éalathaigh níor thréan iad.

Seisear mac ag Cochlán, mac Sealbhaigh: Aodh, à quo Uí Aodha; Cochlán, à quo Uí Chochláin; Ceanndubh, à quo Uí Cheannduibh; Airchinneach, à quo Uí Airchinnigh; Maicthriall, à quo Uí Mhaicthrialla; agus MaolBrighde do imthigh gan sliocht.

Cúigear mac ag MaolOdhar, mac Sealbhaigh: Éalathach, à quo Meic Éalathaigh; Buadhach, à quo Uí Bhuaidhaigh; Cathalán, à quo Uí Chathaláin; Maoilín, à quo Uí Mhaoilín; agus Cróinín, à quo Uí Chróinín.

Sliocht Sealbhaigh, mic Cláirinigh gonuige sin.

Mac ag Éalathach, mac Dúnlaing, mic Cláirinigh .i. Dúnlang.

Mac ag Dúnlang .i. Ainbhleithe.

Mac ag Ainbhleithe .i. Flaithnia.

Cúigear mac ag Flaithnia: Aonghus, ó bhfuil an ríoghradh; Flaitheamh, à quo Uí Fhlaithimh; Flann, à quo Uí Fhloinn; Conghal, à quo Uí Chonghaile; agus Ceallach "ó gcluintear" Uí Cheallacháin.

Srafán, saoi de Laighnibh, thug sé leis go Druim dhá Liag, mac a dheirbhsheathar .i. Áilghean. Do phós seisean inghean Fhloinn mic Flaithniadh.

Ceathrar mac ag Áilghean .i. Uala, à quo Uí Uala; Donn, à quo Uí Dhuinn; Áilghen à quo Uí Áilghín; agus Cathán, à quo dream d'Uíbh Catháin.

Nuair tháinig Maonach ó Lainn Léire go Deasmhúmhain, thug sé mac Airtniadh leis. Tugadh Deasmhúimhneach mar ainm ar mhac Airtniadh, agus is uaidh do shíolruigh Uí Dheasmhúmhna.

Mac ag Aonghus, mac Flaithniadh .i. Dubh da Bhoireann.

Mac ag Dubh da Bhoireann .i. Domhnall.

Dhá mhac ag Domhnall: Cathal; agus Donnchadh, à quo Ó Donnchadha.

Mac ag Cathal .i. Conchubhar.

Mac ag Conchubhar .i. Dubh da Bhoireann.

Mac ag Donnchadh, mac Domhnaill .i. Cathal na Con Buidhe.

Mac ag Cathal .i. Domhnall (nó Donnchadh).

Mac ag Domhnall (nó Donnchadh) .i. Aonghus.

Mac ag Aonghus .i. Amhlaoibh Mór na Cuimsionach. Is ann cond-regad Ó Donnchadha Mór agus Ó Donnchadha an Ghleanna.

Dhá mhac ag Amhlaoibh Mór na Cuimsionach: Cathal, à quo Ó Donnchadha Mór; agus Conchubhar, à quo Ó Donnchadha an Ghleanna.

Mac ag Cathal .i. Dubh da Bhoireann.

Mac ag Dubh da Bhoireann .i. Amhlaoibh.

Mac ag Amhlaoibh .i. Tomás.

Mac ag Tomás .i. Amhlaoibh Mór.

Mac ag Amhlaoibh Mór .i. Tadhg. Is don Tadhg san Ó Dhonnchadha do rin Cathán Ó Duinnín an duan, 1320.

Cuirfeam ar chairt fá leith cuimriú ar an gceabhscaoidh thuas, mar fuairfeamair é ón mBráthair S. A. Ó Donnchadha, atá anois i gCill Choinnigh. Táimid buidheach de ar a shon.

Magh Coillidh. Ar leathanach 299 (Aguisín I), agus arís ar leathanach 356 (Aguisín II), tá tagairt insna láimhscríbhinní to “chath Muighe Coilligh.” Dearthmad é sin ósna scríbhneoirí i n-ionad “Cath Mic Coilligh.” Isé an tOllamh Séamus Ó hÓgáin a thug fé ndeara é, agus é ag léigheadh fromhaidh de théx an leabhair seo. Do scríbh sé nóta chugham ar an scéal, agus ós rud é go bhfuil gach aon ní mínighthe aigesean ann, ní fearr dham rud a dhéanfainn ná an nóta do chur annso. Sidé é: “On p. 356 of the L.M., Cinnéidigh Ua Briain is said to have been killed in the battle of Magh Coilligh. The same reference occurs on p. 299. In any case the statement has often been made that Cinnéidigh was killed at the battle of Magh Coilligh. The fact is that there was no such battle. *Mag* has been substituted for *Mac*, and the epithet Mac Cailligh (Mac Cailich) thus becomes Magh Coilligh. Hogan evidently mistook this name for the name of a place (*On.*, p. 515).

The Cinnéidigh Ua Briain in question was son of Lorcán, son of Donnchadh, son of Brian Boruma. He was slain at the battle of Móin Chruinneóige in 1084. He belonged to a group of the Uí Bhriain who had gone into exile in 1064, and at Móin Chruinneóige he fought along with Donnchadh, son of Art Cailech Ua Ruairc against the Leinster and Munster armies who were led by Muirchertach, son of Toirdhelbhach Ua Briain. The latter was then High King.

Donnchadh Ua Ruairc bore the epithet Mac Cailich from his father Art who was nicknamed An Cailech. The record in the Annals of Inisfallen (28e) makes the point quite clear. See also BB., 182b; Lecan 225; J.R.S.A., vol. 64, p. 216.

I should also mention that the T.C.D. copy of the so-called

Annals of Inisfallen make the mistake of turning Mac Cailich into Mag Coilligh (109a)."

Do cheartuigheas é ar l. 299 den téx acht do shleamhuigh l. 356 uaim. Iarraim ar an léighthéoir "cath Mic Coilligh" do chur san dá áit.

Seo roinnt nótaí agus ceartúcháin a fuairas ón Athair Pól Breathnach. Táim buidheach de dá mbarr. Ní mór cuimhneamh air go bhfuil dhá chomhartha ar an lscr. 23 H 18 .i. Ha go dtí l. 188 agus H ó 189 amach. Níor chiallmhar an rud é an dá chomhartha ar aon leabhar amháin. Acht tuigfidh an léighthéoir gur fusa "H" do scríobhadh 'ná "Ha." Sidiad nótaí an Ath. Pól:

Is mór an truagh dar liom gur dhein tú atharú ar an gcomhartha do 23 H 18 ó Ha go H ar leathanach 189.

Rud eile gabhann Ha agus G le chéile i ngaol.

Insan tslighidh chéadna H agus Ga—ní fuiris comharthughadh den tsórt sin do choimhead i gcuimhne i gcomh-nuidhe.

H agus Ga—dar liom is cóib ceachtar aca den cheann eile. An duine céadna do sgríobh iad agus tosnuighid siad ar aon go hobann insan áit chéadna, leath. 53.

For the purpose of dating the conjunction of the various elements in the compilation, attention should first be directed on the material contained in 23 H 18 and 23 G 1 which agree in readings and contents, finishing on p. 249.

P. 219, section LXI "The genealogy of O Sullivan Béarra, the first earl who went to Spain." This title was granted by the King of Spain, and Domhnall of the Retreat who received the title was murdered in Madrid 1618. Two pedigrees were fused in this paragraph. Diarmaid an Phúdair was O Sullivan Béarra in 1531 (Butler *Gleanings* 39).

The original reading is shown by the omission of Diarmaid who carries footnote ref. 2 in MS Q.

It is MS N which fuses the two pedigrees.

P. 233. Readings of EQ show the original text began with Brian son of Donnchadh earl of Thomond. Donnchadh d. 1624. Brian succeeded in 1639 (Archdall's Lodge ii, 36). The reference to Henry who was earl of Thomond 1624-39 was made in archetype of EQ after Henry died i.e. after 1639.

P. 239. Donnchadh, the second name in XC was brother of the notorious Muirheartach Mac Ui Bhriain Ara and Protestant bishop of Limerick; cf. p. 353. The bishop d. 1613.

Naturally extensions of the pedigrees are frequent in the section which you refer to as the Short Leabhar Muimhneach,

because the scribes knew the successions well in that particular portion of the compilation.

Sliocht Ír p. 250 is certainly an addition. The first genealogy in that section is corrupt as printed because the third man Aodh was named Ferdorcha, and is here split in two. He died as Sir Hugh Magennis in 1595. His son Sir Arthur Magennis, the 1st Viscount Iveagh d. in 1629. He was marr. to Hugh O'Neill's dau. Sorcha.

Sliocht Éiremhóin p. 257. Seán Ó Néill d. 1641. Hugh s.o. Rudhraige O'Donnell p. 262 d. about the same time.

Sliocht Brioin p. 264. Hugh Mac Turlough Roe O'Connor was O'Connor Roe in Hugh Roe O'Donnell's time.

P. 268. Randall Mac Sorley d. 1636 1st Earl of Antrim. Notice Randall Óg is an addition."

P. 140, l. 7: *Cruithnigh Midhe* is an error of the compiler for *Cuircnigh Midhe*.

Cuircne an seanainm ar an treibh daoine: "hi Forgnaidiu la Cuircniu" (in Forgnev, in Cuircne), *Lib. Armach.* Cf. *Gen. Tracts*, p. 163; BB, 79b, etc.

Cuircne = Machaire Chuircne = Machaire Chuirc = Magheraquirk, Dillons' Country, bar. Kilkenny West, Co. Westmeath.

P. 9: *legendum* "paries" i n-ionad "pares."

P. 17: ditto.

P. 129, Nóta: Léigh "Ha (23 H 18)," i n-ionad "H (23 H 18)," agus "Ha" i n-ionad "H" insna nótaí go dtí lch. 194.

P. 41, nóta: Léigh: "Tagann 23 G 22 (Ga), agus H.1.7 (H) isteach tamall beag thíos. Tá dhá lscr. ann i n-ionad lscr. amháin, cé gur beag nach mar a chéile iad, agus gurb é an fear céadna a scríbh iad araon.

Lch. 38, líne 3: léigh "Toinn Clíodhna."

„ 114, l. 13: léigh "nUrlann."

„ 117, l. 3: léigh "nach mionca."

„ 154, l. 21: léigh "mic Donnchadha."

„ 184, ll. 395-6: léightear mar seo:

"Cuirn mun gcraoibhsháirghil go seadh,
J. laoigh-Áilghein ó Áilghen."

Lch. 196, l. 28: léigh "Donnchadha."

„ 215, nóta l. 2: léigh "sgríbhneóra annso."

„ 222, l. 16: léigh "Mheic Cárthaigh Mhóir."

„ 242, nóta 1: léigh "took the name of O Cinnéide."

„ 252, l. 8 den ghein.: "mic Beathaigh"; "m. Beathadh,
E; (? m. Bethradh).

- Lch. 257, l. 12 : léigh “ Ó Goirm[sh]leaghaigh.”
 „ 278, léigh “ CXLIII ” i n-ionad “ CXLII.”
 „ 292, l. x : léigh “ na Maighne.”
 „ 299, l. 7 : del. “ [hI].”
 „ 300, nóta 89 : léigh “ *is nod do muinnter.*”
 „ 313, l. 13 : léigh “ Cearbhaill, agus.”
 „ 314, l. 2 : léigh “ mac F. F., ó [d]táid.”
 „ 338, nóta 57 : léigh “ Toir. m. Thaidhg.”
 „ 340, l. 12 : léigh “ na trí léimionna.”
 „ 349, l. 23 : léigh “ Cill Bhéacáin.”
 „ 373, l. 20 : léigh “ noch do-chuaidh.”
 „ 375, l. 24 : léigh “ inghean Toirdhealbhaigh Mhic
 Mhathghamhna.”
 „ 428, l. 18 : léigh “ Chúirt Bhric.”
 „ „ l. 19 : léigh “ agus Tadhg mac.”

Duke University Libraries

D01062510F